Digitized by Google

XV.
D.
27.

BIBLIOTECA NAZ.
Vittorio Emanuele III
XV
D
27
NAPOLI

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

DE POENIS ECCLESIASTICIS, SEV CANONICIS

Latæ ſententiæ à Iure communi, & Conſtitutionibus Apoſtolicis, Decretiſq; ſacrarum Congregationum,

Praxis Bipartita.

Omnibus Eccleſiaſticis Iudicibus, Confeſſarijſque perutilis.

AVCTORE

R.P. CAROLO ANTONIO THESAVRO SOCIETATIS IESV

In Baſilica S. Petri Pœnitentiario Apoſtolico, olim in Taurinenſi primùm, deinde in Piſana Vniuerſitate ordinario Iuris Canonici Profeſſore.

Cum duplici Indice refertiſſimo,

ET CVM PRIVILEGIO.

NAZIONALE VITTORIO ... NAPOLI

ROMÆ, Sumptibus Hermanni Scheus.
Typis Ludouici Grignani. MDCXXXX.

SVPERIORVM PERMISSV.

Digitized by Google

Digitized by Google

VRBANVS PAPA VIII.

AD FVTVRAM REI MEMORIAM.

CVM ſicut exponi nobis nuper fecit dilectus filius Hermannus Scheus Bibliopola Almæ Vrbis noſtræ, ipſe quendam librum, *Praxis Eccleſiaſtica de pœnis Eccleſiaſticis latæ ſententiæ*, Caroli Antonij Theſauri Societatis IESV Pœnitentiarij Apoſtolici inſcriptum, ſuis expenſis imprimi facere intendat; vereatur autem, ne alij qui ex alieno labore lucrum quærunt, id ipſum opus imprimi curent in ipſius Hermanni præiudicium: Nos eius indemnitati, ne ex impreſsione huiuſmodi aliquod diſpendium patiatur, prouidere, illumque ſpecialibus fauoribus, & gratijs proſequi volentes, & à quibuſuis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, alijſque Eccleſiaſticis ſententijs, cenſuris & pœnis à iure vel ab homine quauis occaſione, vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatus exiſtit, ad effectum præſentium dumtaxat conſequendũ, harum ſerie abſoluẽtes, & abſolutũ fore cenſentes; Supplicationibus dicti Hermanni nomine nobis ſuper hoc humiliter porrectis inclinati, eidem Hermanno, vt Decennio proximo durante à primæua dicti libri, dummodo tamen antea à dilecto filio Magiſtro Sacri Palatij Apoſtolici ille approbatus ſit, impreſsione computando, nemo tam in Vrbe, quàm in reliquo Statu Eccleſiaſtico mediatè, vel immediatè Nobis ſubiecto, opus præfatum, ſine ſpeciali dicti Hermanni, aut eius hæredum, & ſucceſſorum, vel ab eis cauſam habentium licentia imprimere, aut ab alio vel alijs impreſſum vendere, ſeu venale habere, ſeu proponere poſsit, & valeat, Apoſtolica auctoritate, tenore præſentium concedimus & indulgemus. Inhibentes propterea vniuerſis & ſingulis vtriuſque ſexus Chriſtifidelibus, præſertim librorum impreſſoribus, ſub quingentorum ducatorum auri de Camera, & amiſsionis librorum & typorum

omnium, pro vna Cameræ noſtræ Apoſtolicæ, ac pro alia eidem Hermanno, & pro reliqua tertijs partibus accuſatori, & Iudici exequenti irremiſsibiliter applicandorum, & eo ipſo abſque vlla declaratione incurrendis pœnis, ne Decennio huiuſmodi durante, opus ſupradictum, aut aliquam eius partem, tam in Vrbe, quàm in reliquo Statu Eccleſiaſtico prædicto ſine huiuſmodi licentia imprimere, aut alibi ab alio, vel alijs impreſſum vendere, aut venale habere, ſeu proponere, quoquo modo audeant ſeu præſumant. Mandantes propterea dilectis filijs noſtris, & Apoſtolicæ Sedis de latere Legatis, ſeu Vicelegatis, aut Præſidentibus, Gubernatoribus, Prætoribus, & alijs Iuſtitiæ miniſtris, Prouinciarum, Ciuitatum, Terrarum, & locorum Status noſtri Eccleſiaſtici, quatenus eidem Hermanno, eiuſque hæredibus & ſucceſſoribus, ſeu ab eis cauſam habentibus huiuſmodi, in præmiſsis efficacis defenſionis præſidio aſsiſtentes, quandocunque ab eodem Hermanno, ſeu alijs prædictis fuerint requiſiti, pœnas prædictas contra quoſcunque inobedientes irremiſsibiliter exequantur. Non obſtantibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, ac quibuſuis ſtatutis & conſuetudinibus, etiam iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis; priuilegijs quoque, indultis, & litteris Apoſtolicis in contrarium præmiſſorum quomodolibet conceſsis, confirmatis & approbatis, cæteriſque contrarijs quibuſcunque. Volumus autem vt præſentium tranſumptis, etiam in ipſo opere impreſsis, manu alicuius Notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo alicuius perſonæ in dignitate Eccleſiaſticæ conſtitutæ munitis, eadem prorſus fides adhibeatur, quæ adhiberetur præſentibus, ſi forent exhibitæ vel oſtenſæ. Datum Romæ apud Sanctum Petrum ſub Annulo Piſcatoris, die xvj. Martij M.DC.XXXX. Pontificatus Noſtri Anno Decimoſeptimo.

M. A. Maraldus.

MV-

MVTIVS VITELLESCVS

SOCIETATIS IESV

PRÆPOSITVS GENERALIS.

CVm De Pœnis Eccleſiaſticis, ſeu Canonicis, &c. Praxim Bipartitam P. Caroli Antonij Theſauri noſtræ Societatis, tres eiuſdem Theologi, quibus id commiſſum fuit, recognouerint, ac in lucem edi poſſe probauerint: facultatem concedimus, vt typis mandetur, ſi ita Illuſtriſsimo, & Reuerendiſsimo D. Viceſgerenti, & Reuerendiſsimo P. Magiſtro Sacri Palatij videbitur. In quorum fidem has litteras manu noſtra ſubſcriptas, & Sigillo noſtro munitas dedimus Romæ 28. Nouembris 1639.

Mutius Vitelleſcus.

Digitized by Google

Imprimatur, ſi videbitur Reuerendiſſ. P. Mag. Sac. Pal. Apoſtolici.

I.B. Alterius Epiſc. Cam. Viceſg.

Dum Reuerendiſsimi P. Fr. Vincentij de Florentiola Ord. Prædic. Sacri Apoſtolici Palatij Magiſtri iuſſu, R. P. Caroli Antonij Theſauri de Pœnis Eccleſiaſticis Praxim Bipartitam *auidè pariter, attentèque perlegerem; Theſaurum fortunatiſsima ſorte, ſanæ, Catholicæ, probiſque moribus optimè conſentientis doctrinæ reperi, qui copioſa, & diuite breuitate, aurea, & docta felicitate, tam pretioſas Sacrorum Canonum opes recondit, vt illas altè quiſquis effoderit, in locupletiſsimo doctiſsimorum hominum cenſu numerandus iure merito ſit; Atque vt ex hoc Theſauro diuitias haurire facilè quiſque queat, quas tamen exhaurire nuſquam poterit, in publicam ego lucem extrahendum omninò cenſeo, ſcribo, ſubſcriboque. Romæ in Collegio Pænitentiariæ 7. Decembris 1639.*

Antonius Richeomus de Societate IESV S. D. N. in Baſilica Principis Apoſtolorum Pœnitentiarius.

Imprimatur.

Fr. Io. Vincentius Morenius Mutinenſis, Lector, & Socius Reuerendiſſ. P. Mag. Sac. & Apoſt. Pal. Ord. Præd.

Digitized by Google

EMINENTISSIMO PRINCIPI

FR. ANTONIO
BARBERINO
S. R. E.
CARDINALI S. ONVPHRII
Maiori Pœnitentiario.

CAROLVS ANTONIVS THESAVRVS
SOCIETATIS IESV S.

DECIMVS annus eſt, *Princeps Eminentiſsime*, ex quo de omnibus criminibus, & Pœnis Eccleſiaſticis amplum, copioſumq; tractatum componere inſtitui, qui certè omnibus, ſed præcipuè Sacræ Pœnitentiariæ vſui eſſe poſſet. Nuper Opus compleueram, quando mutata ſententia omninò abſtinere ab editione cogitaui. Videbam enim illud excreuiſſe adeò, vt legentibus faſtidium, difficultatem typis alla-

Digitized by Google

turum eſſe crederem. Verebar etiam ne quis mihi ſuccenſeret, quòd tot pœnas congerendo, Iudices omnium armorum genere contra miſeros delinquentes viderer inſtruxiſſe. Verùm contra, me hortabantur magnoperè viri ſapientiſſimi, & præ cæteris Illuſtriſſimus, ac Reuerendiſſimus Ioannes Baptiſta Coccinus Sacræ Rotæ Decanus, & Sacræ Pœnitentiariæ Regens, vir, vt omnes norunt, integerrimus, neminique in Iuriſprudentia ſecundus, ne Sacram Pœnitentiariam huius operis vtilitate priuarem; ne oleum & operam perderem; nimiæ prolixitatis incommodum amotum iri ſi ea, quæ fusè tractaueram, aliquo veluti commentario quam breuiſſimè poſſem explicarem; offendi debere neminem, ſi ad Eminentiæ Tuæ tribunal humaniſſimum, & ad Reuerendiſſimorum tuorum Officialium coronam ornatiſſimam commentarium dirigerem; cùm in iſto præclaro Auditorio tuo non de pœnis exigendis, ſed de remittendis, moderandiſue tractetur; Tuque pio miſerationis affectu decreta ſemper in mitiorem partem inclinare, rigorem Canonum ad pœnitentium vtilitatem, æquitatemque referre, cadentes erigere, & periclitantibus ſubſidio eſſe conſueueris. Mihi quoque venit in mentem, opus huiuſmodi gratum & acceptum non poſſe non eſſe Ipſi, non tam Tuo Fratri amantiſſimo, quàm totius Orbis Chriſtiani Parenti Optimo, ac Pontifici Summo VRBANO VIII. Scilicet pro paterna ſua in omnes charitate quos cùm infinitis propemodum beneficijs ſibi adſtrictos tenere ſtudeat, omni planè maleficio, ſeu crimine ſolutos cupit; & pro ſuæ voluntatis propenſione erga Iuris vtriuſque ſtudioſos homines; cuius ſcientiæ, ſicut & cæterarum omnium di-

ſci-

ſciplinarum ampliſſima perfectiſsimaque cognitione ſupra quàm credi poſsit ornatus ipſe cùm ſit, nihil alios etiam, quod ad eiuſcemodi facultatis notitiam pertinere quodammodo poſsit, latere vellet; & denique pro ſingulari noſtram in Societatem amore, quam ſic perbenigna vrbanitatis ſuæ gratia animauit, auxit, roborauit; præſertim cùm anno proximè ſuperiori eam centum iam fœtam annis inaudito fauore gratulabundus adire, affari, complecti, & Apoſtolica benedictione impertire dignatus eſt, vt eadem effœta futura nunquam, ſed in dies nouos ſemper cenſeatur ingeniorum partus editura. Tibi verò, *Cardinalis Eminentiſsime*, qui VRBANI non ſolùm virtutes, ſed & in nos beneuolentiam imitaris, & cui de Sacræ Pœnitentiariæ miniſterijs, deque omnium in hac alma Vrbe degentium ſalute maxima cura eſt, & ſolicitudo diligentiſſima, hanc rem non modò gratam, ſed magnis ferendis oneribus, quæ pro Chriſtiana Republica ſuſtines, non modicum leuamen fore ſum arbitratus. Talibus cauſis permotus rurſus animum ad ſcribendum appuli; & ex eodem tractatu longè latèque diffuſo ea duntaxat, quæ ad pœnas Eccleſiaſticas latæ ſententiæ ex ipſo iure pertinere viſa ſunt, breuiter, & commodè in hoc volumen collegi. Eæ namque ſolæ pœnæ ſunt, quas in pœnitentiali foro perfectè noſſe neceſſe eſt. Hanc autem Praxim Eccleſiaſticam in duas partes diuiſi, quarum prior procemij munere fungitur, doctrinam habens generalem, vt inſtructionem neceſſariam ad Secundæ Partis intellectum, in qua de ſingulis criminibus, eorumque pœnis Eccleſiaſticis latæ ſententiæ ordine Alphabetico diſſerui.

Has

Has igitur lucubrationes, quæcunque illæ ſint, tã-
quam indelebile monimentum obſeruantiæ in Te meæ
Tibi offero, dico, ac dedico: Suppliciter rogans, vt
eas tuo digneris intuitu, vtque tua ſub protectione ſu-
ſcipias, ac ſinu religioſiſſimo tuearis. Vale.

INDEX

Digitized by Google

INDEX
LOCORVM, SEV TEXTVVM,
QVI EX IVRE PONTIFICIO, CONCILIO TRIDENTINO, ET APOSTOLICIS CONSTITVTIONIBVS, DECRETISQ. SACRAR. CONGREGATIONVM

In Secunda Parte huius Operis notabiliùs explicantur.

EX DECRETO.

c. ſi quis autem, 18. *diſt. vide par.* 2. *verbo*, **Concilium**, *cap.* 2.
c. eccleſiaſtica, 23. *diſt. vide verbo*, *Miſſa*, *c.* 4.
c. acutiùs, 26. *diſt. vide verbo*, *Monialis*, *c.* 3.
c. nullus, *c. prater*, 32. *diſt. vide verbo*, *Concubinatus*, *c.* 1.
c. maritum, 33. *diſt. vide verbo*, *Ars ludicra*, *c* 1.
c. illiteratus, 36. *diſt. vide verbo*, Ordo, *c.* 9.
c. confirmandum, 50. *diſt. vide verbo*, *Baptiſmus*, *c.* 1.
c aliquantos, 51 *diſt. vide verbo*, *Ars ludicra*, *c.* 1.
c. nulli, *c. ex antiquis*, *c. ſi ſeruus abſente*, 54. *diſt. vide verbo*, *Seruus*, *c.* 2.
c. nullus pœnitentem, 55. *diſt. vide verbo*, Ordo, *c.* 2.
c. ſi quis in ægritudine, 57. *diſt. vide verbo*, *Baptiſmus*, *c.* 6.
c. porrò, 66. *diſt. vide verbo*, *Epiſcopus*, *c* 1.
c. neminem, 70. *diſt. vide verbo*, Ordo, *c.* 11.
c. ſi quis auſus, 71. *diſt. vide verbo*, Ordo, *c.* 16.
c. quoniam quidam, 75. *diſt. vide verbo*, *Epiſcopus*, *c.* 2.
c. ſi quis Papa ſuperſtite, 79. *diſt. vide verbo*, *Ambitus*, *c.* 1.
c. negociatorem, *c. fornicarij*, *c. conſequens*, *c. eijciens*, 88. *diſt. vide verbo*, *Negociatio*, *c.* 1.
c. iuxta Sanctorum, 93 *diſt. vide verbo*, *Limina*, *c.* 1.
c. Diaconus, 93. *diſt. vide verbo*. *Baptiſmus*, *c.* 3.
c. Afros, 98. *diſt. vide verbo*, *Baptiſmus*, *c* 1.
c. quoniam quidam, 100 *diſt. vide verbo*, *Epiſcopus*, *c.* 2. & *verbo*, *Fidei profeſſio*, *c.* 1.
c. j. 101. *diſt. vide verbo*, *Epiſcopus*, *c.* 6.
c. ventum, 1. *q.* 1. *vide verbo*, *Baptiſmus*, *c.* 5.
c. ſi qui Epiſcopi, 1. *q.* 1. *vide verbo*, Ordo, *c.* 9. & 10.

c. pla-

Digitized by Google

c.placuit, 1.q.4 vide verbo, Baptiſmus, c.5.
c.qui in qualibet, 1.q.7. vide verbo, Baptiſmus, c.1. & 5.
c.Daibertum, 1.q.7. vide verbo, Ordo, c.24.
c.ſi quis, 2.q.3. vide verbo, Accuſator, c.1. nu.1.
c.ei qui, §.venales, 2.q.6. vide verbo, Munera, c.4.
c.alieni erroris, 2.q.7. vide verbo, Apoſtaſia, c.4. nu.3.
c.Beatus, 3.q.4. vide verbo, Apoſtaſia, c.4. nu.3.
c.diffinimus, 4.q.1. vide verbo, Ars, c.1.
c.quidam maligni, 5.q.1. vide verbo, Libelli famoſi, c.1.
c.infames, 6.q.1. vide verbo, Bellum, c.2. & verbo, Furtum, c.1.
c.placuit, 9.q.2. vide verbo, Abſolutio, c.2. nu.2.
c.hanc conſuetudinem, 10.q.1. vide verbo, Oblatio, c.1.
c.ſi quis Epiſcopus, 10.q.2. vide verbo, Alienatio, c.1.
c.inolita, 11.q.1. vide verbo, Curia, c.8.
c.placuit, 11.q.3. vide verbo, Cenſura, c.4.
c.Theugualdum, 11.q.3. vide verbo, Cenſura, c.6.
c.ſi quis Epiſcopus, 11.q.3. vide verbo, Cenſura, c.11.
c.Abbatibus, 12.q.2. vide verbo, Alienatio, c.1. nu.1.
c.generaliter, c.placet, 16.q.1. vide verbo, Immunitas, c.2.
c.ſi quis deinceps, 16.q.7. vide verbo, Beneficium, c.8.
c.quiſquis, 17.q.4. vide verbo, Sacrilegium, c.3.
c.ſi quis ſuadente diabolo, 17.q.4. vide verbo, Iniuria, c.2.
c.deuotis, 20.q.1. vide verbo, Monialis, c.3.
c.Cyprianus, 21.q.3. vide verbo, Immunitas, c.3. nu.2.
c.adminiſtratores, 23.q.5. vide verbo, Iudices, c.1.
c.peſſimam, c.ſi quis membrorum, 23.q.8. vide verbo, Incendiarij, c.1.
c.ſi quis Romipetas, 24.q.3. vide verbo, Peregrinus, c.1.
c.ſi quis ariolos, c.aliquanti, 26.q.5. vide verbo, Superſtitio, c.1.
c.quotquot, 27.q.1. vide verbo, Apoſtaſia, c.2. & 4. nu.4.
c.ij. 30.q.1. vide verbo, Baptiſmus, c.4.
c.ſi quis viuente, 31.q.1. vide verbo, Homicidium, c.5.
c.ſi quis cum matre, 33.q.2. vide verbo, Inceſtus, c.1. nu.3.
c.placuit, de pœnit. diſt.6. vide verbo, Abſolutio, c.2. nu.2.
c.Sacerdos, de pœnit. diſt.6. vide verbo, Confeſſio, c.4.
c.de his qui inceſti, 35.q.3. vide verbo, Inceſtus, c.1. nu.3.
c.ſufficit, de conſecrat. diſt.1. vide verbo, Miſſa, c.5.
c.nullus Epiſcopus, de conſec. diſt.1. vide verbo, Miſſa, c.3.
c.Eccleſiam, de conſecr. diſt.1. vide verbo, Sepultura, c.6.
c.relatum, de conſecr. diſt.2. vide verbo, Miſſa, c.2.
c.conſtat, de conſecr. diſt.4. vide verbo, Baptiſmus, c.3.

EX

Digitized by Google

EX DECRETALIBVS.

c.qua in Eccleſiarum, c.Eccleſia, de conſtit. vide p.2. verbo, Lex, c.2.
c.licet, 6. de elect. vide verbo, Conclaue, c.4.
c.cum in cũctis, de elect. vide verbo, Beneficiũ, c.5. & verbo, Electio, c.3.
c.cum in cunctis, §. fin. de elect. vide verbo, Ambitus, c.12.
c.cum VVintonienſis, 25. de elect. vide verbo, Illegitimi.
c.quiſquis, 43. de elect. vide verbo, Beneficium, c.8.
c.cum poſt, 46. de elect. vide verbo, Ambitus, c.8.
c.ſanè, 2. de temp.ordin. vide verbo, Ordo, c.14.
c.ne Epiſcopi, 7. de temp.ordin. vide verbo, Epiſcopi, c.1.
c.cum quidam, 8 de temp.ordin. vide verbo, Ordo, c.14.
c.cum ſecundum, 9. de temp.ordin. vide verbo, Ritus, c.2.
c.quod tranſlationem, 11. de temp.ordin. vide verbo, Ritus, c.2.
c.litterus, 13. de temp ordin. vide verbo, Ordo, c.15.
c.vel non eſt compos, 14 de temp.ordin. vide verbo, Ordo, c.1. nu.3.
c.conſultationi, 16. de temp.ordin, vide verbo, Ordo, c.14.
c.1. de ordin. ab Epiſc. qui renunc. vide verbo, Ordo, c.22. & 23.
c.1. de filijs presbyt. vide verbo, Illegitimi, c.1.
c.2 de ſeruis non ordin. vide verbo, Seruus, c.2.
c.quoniam in pleriſque, de offic. ordin. vide verbo, Epiſcop. c.4. & 6.
c.cum te, de ſent. & re iudic. vide verbo, Iniuria, c.1.
c.Clerici, de vit. & honeſt. cleric. vide verbo, Ludus, cap.4.
c.fin. de vit. & honeſt. cleric. vide verbo, Negociatio, c.1.
c.quæſitum, de cohab. cleric. & mul. vide verbo, Concubin. *c.1.*
c.cum ſecundum, 16. de præben. vide verbo, Ordo, c.11.
c.de multa, 28. de præben. vide verbo, Beneficium, c.7.
c.extirpandæ, 30. de præben. vide verbo, Reſidentia, c.2.
c.nulla de cõceſſ. præben. vide verbo, Benef c.9. & vide verb. Ambit. c.10.
c.litteras, de conceſſ. præben. vide verbo, Benefic. c.7.
c.fin. de conceſſ. præben. vide verbo, Ambitus, c.10.
cc.2. de ſolut. vide verbo, Obligantes, c.1.
c.ſi hæredes, de teſtam. vide verbo, Teſtament. c.1.
c.fin. de Regular. vide verbo, Apoſtaſia, c.3. vide verbo, Religioſi, c.14.
c. per noſtras, de iurepatron. vide verbo, Ambitus, c.11.
c.propoſuiſti, de conſecr. Eccl. vide verbo, Sacrileg. c.5.
c.conſuluiſti, de conſecr. Eccleſ. vide verbo, Sepultura, c.5.
c.te referente, c.conſuluiſti, de celeb Miſſ vide verbo, Miſſa. c.5.
c.non minus, de immun. Eccleſ. vide verbo, Immunitas, c.2.4. & 6. & verbo, Iuriſdictio, c.6.
c.aduerſus, de immun. Eccleſ. vide verbo, Immunitas, c.4.
c.1. ne Cler. vel Monach. vide verbo, Negociatio, c.1.
c.non magnopere, ne Cler. vel Monach. vide, verbo, Studia, c.2.

Digitized by Google

c.Clericis, ne Cler. vel Monach. vide verbo, Iudex c.2.
c.ſententiam, ne Cler.vel Monach. vide verbo, Bellum, c.1. & verbo, Chirurgia, c.1.
c. ſuper ſpecula, ne Cler. vel Monach.vide verbo, Studia, c.2. & 3.
c. cum locum, c.conſultationi, de ſponſal. vide verbo, Matrimon.c.7.
c.1. & ſeqq. de eo qui duxit in matrim.vide verbo, Adulterium, c.1.n.6.
c.3.de eo qui duxit in matrim. vide verbo, Homicid. c.4.
c.2. de cognatione ſpirit. vide verbo, Baptiſm. c.4.
c.1. & ſeqq. de eo qui cognou.conſ.vx.vide verbo, Inceſtus, c.1.n.4.& 5.
c. 1. de ſecund.nup.vide verbo, Matrimon. c.2.& verbo, Sacram.c.3.
c.de hoc, 11. de ſimon.vide verbo, Simonia, c.2. nu.4.
c.de ſimoniacè, 22. de ſimon vide verbo, Simonia, c.2.
c.per tuas, 37. de ſimon. vide verbo, Ordo, c.11.
c.quia in omnibus, de vſur. vide verbo, Vſura, c.1.3.4. & 5.
c.ita quorundam, 6. de Iudæis, vide verbo, Arma, c.3.4.
c.ſignificauit, 11. de Iudæis, vide verbo, Arma, c.6.
c.ad liberandam, 17. de Iudæis, vide verbo, Arma, c.5.
c.ad abolendam, de hæret. vide verbo, Hæreſis, c.1.
c.vergentis, 10. de hæret. vide verbo, Hæreſis, c.3.
c.1. de Schiſmat. vide verbo, Schiſma, c.2.
c. 2. de Apoſtatis, vide verbo, Baptiſm.c.1.
c. fin.de Apoſtat.vide verbo, Apoſtaſia, c.2.
c. 1. de homicid. vide verbo, Homicid. c.1.
c tua nos, de homicid. vide verbo, Chirurgia, c.1.
c.1. & 2. de torneamen.vide verbo, Ludus, c.3.
c.1. de Cleric pugn. in duello, vide verbo, Duellum, c.1.
c.1. de adulter. vide verbo, Stuprum, c.1.
c.ſuper eo.de rapt.vide verbo, Incendiarij, c.1.n.4. & c 2.
c.excommunicationi, de raptor. vide verbo, Naufragium, c.1.
c. fin.de furtis, vide verbo, Furtum, c.1.
c.dura, de crim.falſi, vide verbo, Falſum, c.6.
c.ad falſariorum, de crim. falſi, vide verbo, Falſum, c.4.
c.Eccleſia, de ſortil. vide verbo, Electio, c.2.
c.1. & ſeq. de Cler. excomm. miniſtr.vide verbo, Cenſura, c.11.
c.3. de Cler. excomm.miniſtr. vide verbo, Cenſura, c 18.
c.1. & 2. de Cler.non ordin.miniſtr. vide verbo, Abſolutio, c.1. & verbo, Baptiſm.c.3. & verbo, Cenſura, c.17.nu.4. & verbo, Ordo, c.32.
c vn. de Clerico per ſaltum prom.vide verbo, Ordo, c.13.
c.1.2.& 3. de eo qui furtiuè, vide verbo, Ordo, c.7.
c.inter dilectos, de exceſſ.Prælat. vide verbo, Ludus, c.4.
c.fin. de exceſſ. Prælat. vide verbo, Cenſura, c.17.
c. 3.& ſ.excommunicatos, ſ.ſi Religioſi, de priuil.vide verb. Cenſura, c.15.
c in quibuſdam, de pœnis, vide verbo, Homicid. c.4.

c.2.

Digitized by Google

c.2. de pœniten. & remiſſ. vide verbo, Homicid. c.4. nu.6.
c.officij, 9. de pœnit. & remiſſ. vide verbo, Adulterium, c.1.
c.omnis vtriuſque, de pœnit. & remiſſ. vide verbo, Abſolutio, c.2 nu.1. & verbo, Confeſſio, c.4. & verbo, Sacramentum, c.2.
c.cum infirmitas, de pœnit. & remiſſ. vide verbo, Medicus, c.1.
c.mulieres, 6. de ſent.excomm. vide verbo, Iniuria, c.2. nu.2.
c.peruenit, 17. de ſent. excomm. vide verbo, Iniuria, c.2. nu.2.
c.ſignificauit, 18. de ſent. excomm. vide verbo, Oblatio, c.4. & verbo, Cenſura, c.6.
c.tua nos, 19. de ſent. excomm. vide verbo, Incendiarij, c.1.
c.conqueſti, 22. de ſent.excomm. vide verbo, Sacrilegium, c. 3.
c.in audientia, 25. de ſent. excomm. vide verbo, Apoſtaſia, c.4. nu.7.
c.nuper, 29 de ſent. excomm. vide verbo, Cenſura, c.c. & 5.
c.cum illorum, 32. de ſent. excomm. vide verbo, Apoſtaſia, c.2. verbo Ordo, c.4.
c.contingit, 36. de ſent. excomm. vide verbo, Apoſtaſia, c.4.
c.ſacro, 48. de ſent. excomm. vide verbo, Cenſura, c.1.
c.nouerit, 49. de ſent. excom. vide verb. Conſuetudo, c. 1. verb. Lex, c.2.
c.grauem, 53. de ſent. excomm. vide verbo, Immunitas, c. 3. verbo, Iuriſdictio, c.4. & 13. & verbo, Lex, c.2.
c.ſi concubinæ, 55. de ſent. excomm. vide verbo, Cenſura, c.5.

EX SEXTO.

c.ſtatutum, §. inſuper, de reſcr. in 6. vide par.2. verbo, Munera, c.7.
c.1. de elect. in 6. vide verbo, Electio, c.4.
c.vbi periculum, 3. eod.tit. vide verbo, Conclaue, c.2. 4. & 8.
c.3. §.1. eod.tit. vide verbo, Conclaue, c.1.
c.auaritiæ, 5. eod.tit. vide verbo, Intruſio, c.1. nu. 5.
c.ſciant cuncti, 12. eod. tit. vide verbo, Electio, c.7.
c.generali, 13. eod.tit. vide verbo, Vacantia, c.2.
c.licet canon. 14. eod.tit. vide verbo, Beneficium, c.5.
c.cupientes, 16. §. cæterum, eod.tit. vide verbo, Electio, c. 5.
c.ſi Religioſus, 27. eod. tit. vide verbo, Electio, c.9.
c.cum non deceat, 30. eod.tit. vide verbo, Reſidentia, c.3.
c.commiſſa, 35. §. cæterum, eod.tit. vide verbo, Beneficium, c.4.
c.ſi compromiſſarius. 37. eod.tit. vide verbo, Electio, c.3. nu. 2.
c.quia ſæpè, 40. eod. tit. vide verbo, Vacantia, cap. 3.
c. indemnitatibus, 43. §. poſtremo, eo. tit. vide verbo, Electio, cap. 8.
c.1. de temp. ordin. in 6. vide verbo, Ordo, c.17.
c.eos qui, 2. eod. tit. vide verbo, Ordo, c.16.
c.fin. eod.tit. vide verbo, Ordo, c.1. nu.5. & c.3. nu.9.
c.1. de fil. presbyt. in 6. vide verbo, Illegitimi, c.1. & 2.

c.cum.

c. vn. de bigamis, in 6. vide verbo, Apoſtaſia, cap.4. num.6.
c. hac Conſtitutione, de offic. deleg. in 6. vide verb. Conſeruatores, c.1.
c. ſi canonici, 2. de offic. Ordin. in 6. vide verbo, Ceſſatio, cap.2.
c. Ordinarij, 3. eo. tit. vide verbo, Intruſus, cap.4.
c. præſenti, 9. eo. tit. vide verbo, Vacantia. cap.4.
c. 1. de ijs, quæ vi in 6. vide verb. Abſolutio, cap.9. verbo, Cenſura, c.23.
c. mulieres, de iudic. in 6. vide verbo, Teſtimonium, cap.1.
c. 1. de Iureiur. in 6. vide verbo, Iuramentum. cap.1.
c. 1. de ſent. & re iud. in 6. vide verbo, Cenſura, cap.11. & verbo, Munera, cap.5.
c. vn. de vit. & honeſt. cleric. in 6. vide verbo, Ars, cap. 1.
c. vn. de cleric. non reſiden. in 6. vide verbo, Reſidentia.
c. ſi tibi abſenti, 17. de præben. in 6. vide verbo, Gratia. cap.6.
c. eum qui, 18. eo. tit. vide verbo. Gratia, cap.6. Intruſio, cap. 1. nu.5.
c.2. de reb. eccleſ. non alienan. in 6. vide verbo, Vſurpatio, cap.2
c. 1. de ſepult. in 6. vide verbo, Sepultura, cap.3.
c. 1. de ſtat. regular. in 6. vide verbo, Clauſura. cap.4. & 8.
c. 1. de relig. domib. in 6. vide verbo, Religio. cap.3.
c.1. de cenſib. in 6. §. procurationes, vide verbo, Viſitator, c.2.
c.2. eod. tit. vide verbo, Viſitat. c.2.
c. quanquam, eod. tit. vide verbo, Immunitas, c.4. nu. 3.
c. vn. de conſecr. Eccleſ. in 6. vide verbo, Sacrilegium, c.5.
c.1. de immun. Eccleſ. in 6. vide verbo, Lex, c.2.
c. clericis, 3. eod. tit. vide verbo, Immunitas, c.4. nu.2. verbo, Depoſita, cap. 1.
c. quoniam, 4. eod. tit. vide verbo, Iuriſdictio, c.7.
c.2. ne Cler. vel Monachi, in 6. vide verbo, Apoſtaſia, c.2. verbo, Habitus c.2. verbo, Studia, c.1. & 4.
c. quicunque, 2. de hæret. in 6. vide verbo, Hæreſis, c.3. & verbo, Sepultura, c.4.
c. cum contumacia, 7. eod. tit. vide verbo, Inſordeſcentia, c.1.
c vt inquiſitionis, 18. eod. tit. vide verbo, Inquiſitio, c.1.
c.1. de homicid. in 6. vide verbo, Aſſaſſinium, c.1.
c.1. de vſur. in 6. vide verbo, Vſura, c.7.
c. quanquam, eod. tit. vide verbo, Vſura, c.1. & 5.
c.1. de exceſſ. prælat. in 6. vide verbo, Religioſi, c.1.
c. Epiſcoporum, de priuil. in 6. vide verbo, Abſolutio, c.8. & verbo, Cenſura, c.7. & 14.
c. vn. de iniur. in 6. vide verbo, Repræſaliæ, c.1.
c. felicis, de pœnis in 6. vide verbo, Conclaue, c.9. & verbo, Maieſtas, c.2. & 5.
c. 1. cum medicinalis, de ſent. excomm. in 6. vide verbo, Cenſura, c.2.
c.1. §. fin. eod. tit. vide verbo, Cenſura, c.18.

c. ſta-

c.ſtatuimus, 3 eo. tit. vide verbo, Cenſura, c.4.
c.Romana. 5. eo. tit. vide verbo, Cenſura. c.1.
c.quicunque, 12. eo. tit. vide verbo. Cenſura, c.22.
c.is qui, 18. eodem tit. vide verbo, Abſolutio, c.8.
c.is qui, 18. §.is verò, eodem tit. vide verbo, Cenſura, c.17.
c.is cui, 20. eodem tit. vide verbo, Cenſura, c.11.
c.alma, 24. eodem tit. vide verbo, Cenſura, c.15.
c.exijt, §.itaque, de verb ſignif in 6.vide verbo, Interpretatio, c.1.nu.2.

EX CLEMENTINIS.

Clem.2.de ætate.& qual.ordin.vide p.2.verbo, Beneſic.c.6.
Clem.vn.de ſequeſ poſſeſſ vide verbo, Sequeſtratio, c.2.
Clem.1.de vit.& boneſt Cleric.vide verbo, Negociatio, c.1.
Clem.2.eodem tit.vide verbo, Habitus, c.3.
Clem.1.de reb.eccleſ.non alienan.vide verbo, Alienatio, c.5.
Clem.ſi vna, eodem tit.vide verbo, Alienatio, c.1.§. quintus caſus.
Clem.1.de ſepult.vide verbo, Cenſura, c.13.& verbo, Sepultura, c.5.
Clem.Religioſi, de decimis, vide verbo, Decimæ, c.1.
Clem.1.de Regular.vide verbo, Religio, c.4.n.5.
Clem 1.§.quia verò de ſtat. Monach. vide v. Arma, c.2. v. Curia, c.10.
Clem.attendentes, §.ſtatuimus, eod.tit.vide verbo, Abbatiſſa, c.2.& verbo, Viſitatio, c.1.
Clem.1.de relig.domib.vide verbo, Religio, c.3.
Clem.præſenti, de cenſib. vide verbo, Immunitas, c.4.nu.3.
Clem.1.de immun.Eccleſ.vide verbo, Depoſita, c.1.
Clem.vn.de conſanguin.vide verbo, Apoſtaſia, nu.4. verbo, Matrimonium, c.4.& 5.
Clem.1.§.verùm de hæret.vide verbo, Inquiſit.c 5.
Clem.2.eod.tit.vide verbo, Confiſcatio, c.1.& verbo, Inquiſitio, c.4.
Clem.vn.de vſur.vide verbo, Vſura, c.6.
Clem.1.Religioſi, de priuil.vide verbo, Abſolutio, c.3.nu.2. verbo Indulgentia, c.1.verb Matrimon.c.1.verb.Parochia, c.1.ver. Religioſi, c.10.
Clem.1.de pœnis, vide verbo, Iniuria, c.4.
Clem.2.multorum, eod. tit.vide verbo, Curia, c.6. verbo. Reſignatio, c.3.
Clem.3.cupientes, eod.tit.vide verbo, Decimæ, & verbo, Religioſi, c.1.& verbo, Sepultura 1.
Clem.1.de ſent.excom.vide verbo, Cenſura c.16 & verbo, Ceſſatio, c.1.
Clem.2 grauis in fin eod.tit.vide verbo, Cenſura, c.10.12.& 21.
Clem.cùm ex eo eod.tit.vide verbo, Cenſura c.6.
Clem.exiui, de verb.ſignif.vide verbo, Interpretatio, c.1.

Digitized by Google

EX EXTRAVAGANTIBVS.

Extr.vn.de conſuet.vide p.2.verbo, Legatus, c.1.
Extr.1.iniuncta, de elect. vide verbo, Gratia, c.2.
Extr.1 §.fin.de elect.vide verbo, Fidei profeſſio, c.1.
Extr.ſuſcepti, de elect. Io. XXII. vide verbo, Simonia, c.6.
Extr.ſi Religioſus, de elect. vide verbo, Electio, cap.9.
Extr. vt quos virtutis, §. vt autem, de offic. ordin. vide verbo, Intraſus, cap.4.
Extr. vt prælatorum, de maior. & obed. vide verbo, Limina, cap.2.
Extr. & ſi deceat, eo. tit. vide verbo, Limina, cap.2.
Extr. execrabilis, de præben. vide verbo, Beneficium, cap.7.
Extr. vn. ne Sede vacan. vide verbo, Vacantia, cap.5.
Extr. ambitioſæ, de reb. eccl. non alien, vide verbo, Alienatio, cap.1.
Extr. 1. de ſepult. vide verbo, Sepultura, cap.2.
Extr. 1. viam, de Relig. domib. vide verbo, Religio, cap.4. num.4.
Extr. Sancta Romana, eo. tit. vide verbo, Religio, cap.3.
Extr. vn, de cenſib. vide verbo, Viſitatio, cap.2.
Extr. graue nimis, de reliquijs, & ven. Sanct. vide verbo, Conceptio, cap.1.
Extr. quod olim, de immun. eccl. vide verbo, Immunitas, cap.4. nu.2.
Extr. 1. de ſimonia, vide verbo Simonia, cap.10.
Extr. 2. cùm deteſtabile, eo. tit. vide verbo, Simonia, cap.2. & 9.
Extr. multa, de Iudæis, vide verbo, Arma, cap.7.
Extr. vn. de crim. falſi, vide verbo, Falſum, cap.2. & 3.
Extr. 1. de ſent. excomm. vide verbo, Simonia, cap.15.
Extr. quia nonnulli, 4. eo. tit. vide verbo, Papa, cap.1.

EX CONCILIO TRIDENTINO.

ſeſſ. 4. de edit. libr. vide par. 2. verbo, Libri, cap.3. & 5.
ſeſſ. 6. cap.1. reform. vide verbo, Reſidentia, cap.1. & 2.
ſeſſ. 6. cap.3. reform. vide verbo, Apoſtaſia, cap.2. verbo, Religio, c.8.
ſeſſ. 6. cap.5. reform. vide verbo, Epiſcop. cap.4. & 5.
ſeſſ. 7. cap.2. reform. vide verbo, Benefic. cap.7.
ſeſſ. 7. cap.7. & 15. vide verbo, Apoſtaſia, cap.2.
ſeſſ. 7. cap.10. vide verbo, Ordo, cap.19.
ſeſſ. 13. cap.7. de Sanctiſſ. Euchariſt. Sacramento: & can.11. ibi. vide verbo, Confeſſio, cap.3.
ſeſſ. 14. cap.2. reform. vide verbo, Ordo, cap.18.
ſeſſ. 14. cap.7. de Sacram. Pœnitentiæ, vide verbo, Abſolutio, cap.2.
ſeſſ. 21. cap.1. reform. vide verbo, Simonia, cap.9.

ſeſſ.

Digitized by Google

ſeſs. 21. *cap.* 2. *reform. vide verbo*, Ordo, *cap.* 11.
ſeſs. 22. *cap.* 4. *reform. vide verbo, Benefic. cap.* 6.
ſeſſ. 22. *cap.* 11. *reform. vide verbo. Abſol. cap.* 2. *n.* 1. *& verbo, Vſurpatio, cap.* 1.
ſeſſ. 23. *cap.* 1. *reform. vide verbo, Reſidentia, cap.* 1. *&* 2.
ſeſſ. 23. *cap.* 2. *reform. vide verbo, Epiſcop. cap.* 2.
ſeſſ. 23. *cap.* 6. *reform. vide verbo, Apoſtaſia, cap.* 4.
ſeſſ. 23. *cap.* 8. *reform. vide verbo, Ordo, cap.* 16. *&* 26.
ſeſſ. 23. *cap.* 10. *reform. vide verbo, Ordo, cap.* 19. 20. *&* 21.
ſeſſ. 23. *cap.* 15. *reform. vide verbo, Abſolutio, cap.* 2. *num.* 7.
ſeſſ. 23. *cap.* 16. *reform. vide verbo, Reſidentia, cap.* 5.
ſeſſ. 24. *reform. matrimonij, cap.* 1. *vide verbo, Matrimon. cap.* 1. *&* 6.
ſeſſ. 24. *cap.* 5. *reform, matr. vide verbo, Inceſtus, cap.* 1. *num.* 6. *& verbo, Matrimonium, cap.* 5. *num.* 5. *& verbo, Simonia, cap.* 14. *& verbo, Munera, cap.* 3.
ſeſs. 24. *cap.* 6. *reform. matr. vide verbo, Raptus, cap.* 2.
ſeſſ. 24. *cap.* 9. *reform. matr. vide verbo, Matrim. cap.* 7.
ſeſs. 24. *cap.* 3. *reform. vide verbo, Viſitatio, cap.* 2.
ſeſſ. 24. *cap.* 12. *ref. vide verb. Reſidentia, c.* 3. *verb. Fidei profeſſio, c.* 1.
ſeſſ. 24. *cap.* 14. *reform. vide verbo, Simonia, cap.* 6.
ſeſſ. 24. *cap.* 17. *reform. vide verbo, Beneſ. cap.* 7.
ſeſſ. 24. *cap.* 18. *reform. vide verbo, Simonia, c.* 4. *& verb. Benefic. c.* 10.
ſeſſ. 25. *de Regularibus, cap.* 2. *vide verbo, Religioſus, cap.* 11.
ſeſſ. 25. *cap.* 3. *de Regul. vide verbo, Relig. cap.* 1.
ſeſs. 25. *cap.* 4. *de Regul. vide verbo, Relig. cap.* 7.
ſeſſ. 25. *cap.* 5. *de Regul. vide verbo, Clauſura, cap.* 4. 8. *&* 9.
ſeſſ. 25. *cap.* 6. *de Regul. vide verbo, Electio, cap.* 11.
ſeſſ. 25. *cap.* 14. *de Regul. vide verbo, Religioſus, cap.* 8.
ſeſſ. 25. *cap.* 15. *de Regul. vide verbo, Profeſſio, cap.* 1. *&* 2.
ſeſſ. 25. *cap.* 16. *de Regul. vide verbo, Simonia, cap.* 10.
ſeſſ. 25. *cap.* 17. *de Regul. vide verbo, Monialis, cap.* 2.
ſeſſ. 25. *cap.* 18. *de Regul. vide verbo, Monialis, cap.* 1.
ſeſſ. 25. *cap.* 3. *reform. vide verbo, Inſordeſcentia, cap.* 1.
ſeſſ. 25. *cap.* 10. *reform. vide verbo Conſeruator, cap.* 1. *num.* 2.
ſeſs. 25. *cap.* 14. *reform. vide verbo, Concubinatus, cap.* 1. *num.* 4.
ſeſſ. 25. *cap.* 19. *reform. vide verbo, Duellum, cap.* 1. *&* 3.

EX BVLLIS, ET DECRETIS APOSTOLICIS.

IN CORPORE IVRIS NON CLAVSIS.

Alexan. IV. *Bulla incipit, Ex alto vide parte* 2. *verbo, Libelli, cap.* 1.
Gregor. XI. *Bulla* 4. *Solicitè, vide verbo, Nuncius cap.* 2.
Martini V. *extrau. Ad euitanda, vide verbo, Cenſura, cap.* 2.

 Mar-

Digitized by Google

Martini V. Bulla 10. Ad reprimen. vide verbo, Iuriſdictio, cap.9. & verbo, Curia, cap.8. num.2.
Eugenij IV. Bulla 4. Diuina vide verbo, Curia, cap.4.
Pij II. Bulla 5. Execrabilis, vide verbo, Appellatio, cap.1. & 3.
Pij II. Bulla 7. Cùm ex ſacrorum, vide verbo, Ordo, cap.1. num.2. & cap.14. & cap.16.
Pauli II. Bulla 2. Cùm in omnibus, vide verbo, Alienatio, cap.2.
Pauli II. Bulla 3. Munera, vide verbo, Munera, cap.8.
Sixti IV. Bulla 3. Cùm prouida, vide verbo Sacrilegium cap.4.
Innocentij VIII. Bulla 7. vel 11. Cùm ſicut, vide verbo, Gratia, c.8.
Alexandri VI. Bulla 1. Inter cætera, vide verbo, Arma cap.10.
Alexandri VI. Bulla 11. In eminenti, vide verbo, Curia cap.1.
Iulij II. Bulla 3. Cùm tam Diuino, vide verbo, Simonia, cap.7.
Iulij II. Bulla 4. Romani, vide verbo, Gratia cap.2.
Iulij II. Bulla 22. Suſcepti, vide verbo, Appellatio cap.1. & 3.
Leonis X. Bulla In Concilio Lateran. ſeſſ.9. vide verbo, Immunitas, cap.4. num.2.
Leonis X. Bulla 11. Inter multiplices, vide verbo, Montes, cap.1.
Leonis X. Bulla 12. Inter ſolicitudines, vide verbo, Libri, cap.3.
Leonis X. Bulla 16. Temerariorum, vide verbo, Conclaue, cap.9.
Leonis X. Bulla 21. Supernæ, vide verbo, Prædicantes, cap.1.
Leonis X. Bulla 30. In ſupremi, vide verbo, Iuriſdictio, cap.14.
Clementis VII. Bulla 5. Ad ſacram, vide verbo, Annona, cap.2. & 4.
Pauli III. Bulla 40. Cùm ſicut, vide verbo, Camera cap.1.
Iulij III. Bulla 33. Sanctiſſ. vide verbo, Gratia, cap.4. & 5.
Pauli IV. Bulla 12. Inter cæteras, vide verbo, Beneficia, cap.2. & 3. & verbo, Simonia, cap.5.
Pauli IV. Bulla 14. Poſtquam Diuina, vide verbo, Apoſtaſia, cap.2.
Pauli IV. Bulla 16. Cùm ſecundum, vide verbo, Ambitus, cap.2.
Pauli IV. Bulla 19. Cùm ex Apoſtolatus, vide verbo, Hæreſis, c.1. n.7. & verbo Schiſma, cap.1.
Pij IV. Bulla 21. Ea quæ, vide verbo, Duellum, cap.1. 2. & 3.
Pij IV. Bulla 43. Decet Romanum, vide verbo, Camera, cap.2.
Pij IV. Bulla 49. Cùm vices, vide verbo, Arma, cap.9.
Pij IV. Bulla 63. In eligendis, vide verbo, Conclaue, cap.2. & 3.
Pij IV. Bulla 73. Benedictus Deus, §. ad vitandam, vide verbo, Interpretatio, cap.1. num.4.
Pij IV. Bulla 77. Dominici, vide verbo, Libri, cap.1. & 2.
Pij IV. Bulla 82. Cùm inter, vide verbo, Libri, cap.2.
Pij IV. Bulla 85. Romanum, vide verbo, Simonia cap.3.
Pij IV. Bulla 87. Inter multiplices, vide verbo, Reſignatio, cap.1.
Pij IV. Bulla 89. Iniunctum, vide verbo, Fidei profeſſio, cap.1.
Pij IV. Bulla 96. Etſi Romanum, vide verbo, Ambitus, cap.6.

Digitized by Google

Pij V. *Bulla ſeu Conſtit.* 1 *.incip. Sanctiſſimus, vide verb. Inquiſitio, c.* 1.
Pij V. *Bulla* 5. *Cùm primùm, vide verbo, Simonia, cap.* 2.
Pij V. *Bulla* 8. *Decori, vide verbo, Clauſura, cap.* 8.
Pij V. *Bulla* 11. *Dum ad vberes, vide verbo, Immunitas, cap.* 5.
Pij V. *Bulla* 20. *vel* 22. *Regularium, vide verbo, Clauſura, cap.* 2. *&* 3.
Pij V. *Bulla* 21. *Cùm ſicut, vide verbo, Gratia, cap.* 8.
Pij V. *Bulla* 30. *Et ſi Dominici, vide verbo, Indulgentiæ, cap.* 2.
Pij V. *Bulla* 35. *Admonet nos, vide verbo, Alienatio, cap.* 3.
Pij V. *Bulla* 48. *De ſalute, vide verbo, Ludus, cap.* 2.
Pij V. *Bulla* 58. *Quanta, vide verbo, Reſignatio, cap.* 2.
Pij V. *Bulla* 64. *Quod à nobis, vide verbo Ritus, cap.* 3.
Pij V. *Bulla* 72. *Horrendum, vide verbo, Sodomia, cap.* 1.
Pij V. *Bulla* 75. *Romanus Pontifex, vide verbo, Ordo, cap.* 11.
Pij V. *Bulla* 82. *Si de protegendis, vide verbo, Inquiſitio, cap.* 3.
Pij V. *Bulla* 83. *In omnibus, vide verbo, Munera, cap.* 2.
Pij V. *Bulla* 84. *In earum rerum, vide verbo, Munera, cap.* 2.
Pij V. *Bulla* 85. *Intolerabilis, vide verbo, Simonia, cap.* 3.
Pij V. *Bulla* 89. *Quæcunque, vide verbo, Apoſtaſia, cap.* 2.
Pij V. *Bulla* 93. *Infelicis, vide verbo, Maieſtatis læſa, cap.* 2. *num.* 5.
Pij V. *Bulla* 99. *Quàm plenum, vide verbo, Simonia, cap.* 11. *& verbo, Indulgentiæ, cap.* 2.
Pij V. *Bulla* 104. *Durum nimis, vide verbo, Simonia, cap.* 6. *& verbo, Vacantia, cap.* 5. *num.* 2.
Pij V. *Bulla* 114. *Super ſpecula, vide verbo, Conceptio, cap.* 1.
Pij V. *Bulla* 117. *Quæ ordini, vide verbo, Illegitimi, cap.* 3.
Pij V. *Bulla* 138. *Ex proximo, vide verbo, Horæ Canonicæ, cap.* 1. *&* 3.
Pij V. *Bulla* 145. *Cùm vices, vide verbo, Arma, cap.* 9.
Pij V. *Bulla* 147. *Romanus, vide verbo, Libelli famoſi, cap.* 1.
Pij V. *Bulla* 149. *Licet omnibus, vide verbo, Seruitus, cap.* 1.
Greg. XIII. *Bulla* 2. *Omni certè ſtudio, vide verbo, Agnus Dei.*
Greg. XIII. *Bulla* 21. *Officij noſtri, vide verbo, Abſolutio, cap.* 1.
Greg. XIII. *Bulla* 24. *Ab ipſo, vide verbo, Simonia, cap.* 15.
Greg. XIII. *Bulla* 28. *Dubijs quæ emergunt, vide verbo, Clauſura, c.*6. *& Viſitatio, cap.* 1. *not.* 3.
Greg. XIII. *Bulla* 36. *Vbi gratiæ, vide verbo, Clauſura, c.* 2. 3. 4. *&* 5.
Greg. XIII. *Bulla* 49. *Ex incumbenti, vide verbo Sal.*
Greg. XIII. *Bulla* 50. *Volentes, vide verbo, Annona, cap.*4.
Greg. XIII. *Bulla, Inter multiplices, ſub eo. n.* 50. *vide verbo, Annona cap* 4. *&* 5.
Greg. XIII. *Bulla* 65. *Tanta tamque horrenda, vide verbo, Bannitus, cap.* 1.
Greg. XIII. *Bulla* 78. *Ad tollendum, vide verbo, Duellum, cap.*4.

Greg. XIII. *Bulla* 85. *Humano, vide verbo, Reſidentia, cap.* 4.
Greg. XIII. *Bulla* 93. *Inter Apoſtolicas, vide verb. Iuramentum, c.* 1.
Sixti V. *Bulla* 6. *Hoc noſtri, vide verbo, Banniti, cap.* 1.
Sixti V. *Bulla* 15. *Romanus Pontifex, vide verbo, Simonia, cap.* 1.
Sixti V. *Bulla* 17. *Cœli, & terræ, vide verbo, Superſtitio, cap.* 1.
Sixti V. *Bulla* 71. *Cùm de omnibus, vide verbo, Criminoſi, cap.* 1. *& verbo, Illegitim, cap.* 4. *& verbo, Religioſi, cap.* 6.
Sixti V. *Bulla* 75. *Dum pro communi, vide verbo, Arma, cap.* 10.
Sixti V. *Bulla* 87. *Effrenatã, vide ver. Abortus, c.* 1. *& ver. Poculũ. c.* 3.
Sixti V. *Bulla* 91. *Sanctum, & ſalutare, vide verbo, Simonia, cap.* 9.
Sixti V. *Bulla* 92. *Cùm ſacroſanctam, vide verbo, Habitus, cap.* 1.
Sixti V. *Bulla Paſtoralis, ſub eodem n.* 92. *vide verbo, Habitus, cap.* 1.
Greg. XIV. *Bulla* 3. *Circumſpecta, vide verbo, Illegitimi, cap.* 4.
Greg. XIV. *Bulla* 4. *Cogit nos, vide verbo, Sponſiones, cap.* 1.
Greg. XIV. *Bulla* 7. *Cùm alias, vide verbo, Immunitas, cap.* 1.
Greg. XIV. *Bulla* 8. *Sedes Apoſtolica, vide verbo, Abortus, cap.* 1.
Clem. VIII. *Bulla* 10. *Pro commiſſa, §.* 14. *vide verbo, Munera, c.* 7.
Clem. VIII. *Bulla* 11. *Illius vices, vide verbo, Duellum, c.* 3. 4. *&* 5.
Clem. VIII. *Bulla* 60. *De reformatione Regularium, incipit, Nullus, §.* 22. *vide verbo, Ambitus, cap.* 7.
Clem. VIII. *Bulla* 28. *Religioſæ cõgregationes, vide verb. Munera, c.* 10.
Clem. VIII. *Bulla* 39. *Suſcepti, vide verbo, Religioſi, cap.* 8.
Clem. VIII. *Bulla* 49. *Frumenti, vide verbo, Annona, cap.* 4.
Clem. VIII. *Bulla* 60. *Nullus omnino, §.* 23. *vide verbo, Religioſi, c.* 7.
Clem. VIII. *Bulla* 81. *Etſi aliàs, vide verbo, Abſolutio. cap.* 1.
Clem. VIII. *Bulla* 83. *In ſuprema, vide verbo, Criminoſi, cap.* 1. *& verbo Illegitimi, cap.* 4.
Clem. VIII. *Bulla, Incipit, Regularis diſciplinæ, ſub eodem n.* 83. *vide verbo, Nouitÿ, cap.* 1.
Clem. VIII. *Conſtitutio* 86. *de confeſſione inter abſentes, vide verbo, Sacramentum, cap.* 1.
Clem. VIII. *Bulla* 99. *Quoniam ad inſtitutum, vide verb. Religioſi, c.* 1.
Clem. VIII. *Bulla* 101. *Quoniam noſtro, vide verbo, Appellatio, c.* 4.
Clem. VIII. *Seu ſacræ Congregationis Regularium Decretum, de acceſſu ad Monaſteria Monialium Regularibus interdicto, vide verbo, Moniales, cap.* 4.
Clem. VIII. *Seu Sacræ Congreg. Epiſcoporum & Regular. Decretum, de quinque Caſibus reſeruatis nuncupatum, vide verbo, Abſolutio, c.* 3. *n.* 4. *& verb. Clauſura, c.* 7. *& verb. Duellum, c.* 5. *& verbo, Iniuria, c.* 2. *n.* 3. *& verb. Immunitas, c.* 1. *§. hac autem, & verbo, Simonia, c.* 2. *§. quinta circa excommun. & cap.* 3. *verſ. tertio, quòd.*
Clem. VIII. *Seu Cardinalis Vicarÿ Romæ Edictum de cõmorantibus*
Ro-

Digitized by Google

Romæ, non ordinandis ſine licentia Cardinalis Vicarij, vide verbo, Ordo, cap.29.

Pauli V. *Bulla* 10. *Inter grauiſſimas, vide verbo, Annona, cap.4.*

Pauli V. *Bulla* 16. *vel* 26. *Romanus Pontifex, vide verb. Hæreſis, c.7.*

Pauli V. *Bulla* 47. *vel* 74. *Monialium, vide verbo, Clauſura, cap.4. num.3. & cap.5. num.2.*

Pauli V. *Bulla* 52. *Facultatum, vide verbo, Clauſura, cap.4. n.4. & verbo, Interpretatio, cap.1. num.3.*

Pauli V. *Bulla* 82. *Oneroſa, vide verbo, Montes, cap.2.*

Pauli V. *Bulla* 97. *Regis Pacifici, vide verbo, Conceptio, cap.1.*

Pauli V. *Seu Sacra Congreg. Inquiſit. Decretum de Concept. B.Virginis, vide verbo, Conceptio, cap.1. num.4.*

Pauli V. *Seu Cardinalis Vicarij Vrbis edictum, de Cryptis ſeu Catacumbis non intrandis, &c. vide verbo, Reliquiæ, cap.1.*

Greg. XV. *Constitutio* 9. *ex voto Sacræ Congreg. Concilij, vide verbo, Conſeruatores, cap.1. num. 2.*

Greg. XV. *Bulla* 13. *Aeterni Patris, vide verbo, Ambitus, cap.3. & verbo, Conclaue, cap.4. & cap.5.*

Greg. XV. *Bulla* 30. *Romani, vide verbo, Annona, cap.4.*

Greg. XV. *Constitutio* 31. *Seu Sacræ Congreg. Regularium Decretũ, vide verbo, Religioſi, cap.1.*

Greg. XV. *Seu Sacræ Congregationis Inquiſ. Decretum, de Concept. B.Virginis, vide verbo, Conceptio, cap.1. num.5.*

Greg. XV. *Seu Sacræ Congreg. ſuper negoc. Iuriſdict. Regni Neap. Decretum, vide verbo, Ordo, cap.28.*

Vrbani VIII. *Bulla* 25. *Romanus, vide verbo, Religioſi, cap.1.*

Vrbani VIII. *Bulla* 28. *Superni, vide verbo, Annona cap.4.*

Vrbani VIII. *Bulla* 33. *Secretis, vide verbo, Ordo c.11. & c.16. & 17.*

Vrbani VIII. *Bulla* 51. *Humanæ ſalutis, vide verbo, Alienatio, cap.4.*

Vrbani VIII. *Bulla ... Paſtoralis Romani, de Congregatione Ieſuitiſſarum prohibita, vide verbo, Religio, cap.3.*

Vrbani VIII. *Bulla ... Contra Inquirentes de vita, & morte Papæ, &c. vide verbo, Superſtitio, cap.1.*

Vrbani VIII. *Bulla .... De Reſidentia Epiſcopor. vide verb. Reſid. c.1.*

Vrbani VIII. *Bulla ... De voto aliquor. Regulariũ nõ acceptan. dignitates extra ſuam Religionem, vide verbo, Religio, c.4. nu.13.*

Vrbani VIII. *Decretum de Religioſis receptis extra loca, ſeu Nouitiatus deſegnatos, vide verbo, Nouitij, cap.1.*

Vrbani VIII. *Seu Sacræ Congreg. Concil. Decretum, de rebus Regularium locorum non alienandis, vide verb. Alienatio, cap.6.*

Vrbani VIII. *Seu Sacræ Congreg. Concilij Decretum de Apoſtatis, & eiectis, vide verbo, Ambitus, cap.7. verbo, Apoſtaſia, c.2. & 3. verbo, Nouitij, c.1. verbo, Religioſi, c.12.13.& 14.*

Digitized by Google

Vrbani VIII. *Decretum in ſacra Congreg. Inquiſ. vide verbo, Hæreſis, cap.6.*
Vrbani VIII. *Seu ſacræ Congreg. Concilij, de Celebratione Miſſarum, vide verbo, Miſſa cap.1.*

EX BVLLA IN COENA DOMINI.

cap.1. vide par.2. verbo, Hæreſis, cap.1. & 2. & verbo, Libri cap.1. & verbo, Schiſma, cap.1.
cap.2. vide verbo, Appellatio, cap.1.
cap.3. vide verbo, Piratæ, cap.1.
cap.4. vide verbo, Naufragium, cap.1.
cap.5. vide verbo, Vectigalia noua, cap.1.
cap.6. vide verbo, Falſum, cap.4.
cap.7.. vide verbo, Arma, cap.8. & verbo, Nuncians, cap.1.
cap.8. vide verbo, Annona, cap.3.
cap.9 vide verbo, Curia, cap.2. & 3.
cap.10. vide verbo, Peregrini, cap.1.
cap.11. vide verbo, Iniuria, cap.5. & verbo, Legatus, cap.1.
cap.12. vide verbo, Curia, cap.1.
cap.13. vide verbo, Curia, cap.5. & verbo, Iuriſdictio, cap.13. & 14.
cap.14. vide verbo, Cenſura, cap.23. & verbo, Iuriſdictio c.7. 11. & 14.
cap.15. vide verb. Conſuetudo, c.1. verb. Iuriſdictio, c.9. verb. Lex, c.2.
cap.16. vide verbo, Appellatio, cap.3. verbo, Cenſura, cap.23. verbo, Iuriſdictio, cap.5. & 8.
cap.17. vide verbo, Decimæ, cap.2. verbo, Depoſita, cap.1. verbo, Sequeſtratio, cap.1. verbo, Vacantia, cap.1. verbo, Vſurpatio, cap.3.
cap.18. vide verbo, Immunitas, cap.4. num.4.
cap.19. vide verbo, Iuriſdictio, cap.9.
cap.20. vide verbo, Vſurpatio, cap.1. num.2.
§. Cæterùm, cum ſeqq. eiuſdem Bullæ, vide verbo, Abſolutio, c.3. nu.3.

FINIS.

Digitized by Google

INDEX
CAPITVM PRIMÆ PARTIS.

De Pœnarum latæ ſententiæ natura; earumque excuſatione, ceſſatione, abſolutione, diſpenſatione, & ſuſpenſione.

1 *QVAE, & quotuplex ſit pœna eccleſiaſtica.*
2 *An Pœnitentia ſit pœna eccleſiaſtica.*
3 *Quid ſit pœna latæ ſententiæ.*
4 *An præceptum ſub pœna latæ ſententiæ ſignificet obligationem ſub mortali ad rem præceptam.*
5 *An pœna latæ ſententiæ habeat locum etiam pro actibus internis, vel externis occultis, vel ante declaratoriam.*
6 *An pœna latæ ſententiæ, ſecuta ſententia declaratoria, retrotrahatur.*
7 *An pœna latæ ſententiæ, commiſſa, etiam ante declaratoriam poſſit, vel debeat exequi ab ijs, ad quos pertinet.*
8 *An pœna latæ ſentẽtiæ requirat actum conſummatum.*
9 *An pœna latæ ſententiæ extendatur ex identitate rationis de caſu ad caſum.*
10 *An pœna latæ ſententiæ cõtra committentem aliquod delictum extendatur contra cooperantes eidem.*
11 *An pœna latæ ſententiæ commiſſa, ante declaratoriam tranſeat in hæredes paſſiuè, vel actiuè.*
12 *An pœna latæ ſententiæ legis antiquæ ceſſet per pœnam legis nouæ.*
13 *An pœnæ latæ ſententiæ commiſſæ, purgatione moræ, pœnitentia, ſpontanea confeſſione, vel deprecatione tollantur, vel minuantur.*
14 *An pœnam latæ ſententiæ incurrat ante finem termini, qui culpabiliter ſe arctauit, vt implere præceptũ nõ poſſit intra terminum aſſignatum.*
15 *An ignorantia iuris, vel facti excuſet à pœnis latæ ſententiæ committendis in totum, vel ex parte.*
16 *An in dubio iuris vel facti, pœna latæ ſententiæ commiſſa cenſeatur.*
17 *An pueri, vel minores excuſentur à pœnis latæ ſentẽtiæ.*
18 *An metu graui compulſus delictum committere, excuſetur à pœnis latæ ſententiæ.*
19 *An furor vel dementia ſuperueniens, à pœnis latæ ſententiæ iam commiſſis excuſet.*
20 *Diſpenſatio, & abſolutio à pœnis eccleſiaſticis latæ ſententiæ, in quibus differant, vel conueniant.*
21 *Quando criminum, & pœnarũ*

Digitized by Google

latæ ſententiæ commiſſio dicenda ſit publica, vel occulta quoad facultates abſoluendi, & diſpenſandi.

22 *De differentia diſpenſationum, & abſolutionum fori interni, & externi.*

23 *Quis, & ex quibus cauſis diſpenſare poſſit ſuper irregularitatibus, & ſuſpenſionibus pœnalibus, & alijs pœnis eccleſiaſticis latæ ſententiæ.*

24 *Quis abſoluere poſſit à cenſuris eccleſiaſticis latæ ſententiæ.*

25 *De ſuſpēſione pœnarum eccleſiaſticarum latæ ſententiæ.*

26 *An pœna latæ ſententiæ commiſſa ceſſet temporis curſu.*

De diuerſis ſpeciebus pœnarum eccleſiaſticarum.

27 *De depoſitione verbali latæ ſententiæ.*

28 *De pœna eccleſiaſtica priuationis officiorum, bonorum, graduum, & dignitatum, & inhabilitatis ad illa.*

29 *De pœna latæ ſententiæ priuationis vocis actiuæ, & paſſiuæ, & inhabilitatis ad illam.*

30 *De pœna latæ ſententiæ priuationis beneficiorum, & inhabilitatis ad illa.*

31 *De pœna priuationis penſionũ eccleſiaſticarum, vel inhabilitatis ad illas.*

32 *De pœna priuationis fructuũ percipiendorum ex beneficijs, vel penſionibus eccleſiaſticis, latæ ſententiæ.*

33 *Pœna infamiæ iuris qualiter incurratur.*

34 *Pœna infamiæ iuris qualiter tollatur.*

35 *De pœna irritationis actorum latæ ſententiæ.*

36 *De pœna confiſcationis, ſeu priuationis bonorum temporalium latæ ſententiæ.*

37 *De alijs pœnis pecuniarijs latæ ſententiæ.*

38 *De pœna Banni latæ ſententiæ.*

39 *De pœna inteſtabilitatis latæ ſententiæ.*

40 *De pœna, qua Ciuitas ipſo iure priuatur Pontificali, ſeu Epiſcopali dignitate.*

41 *De pœna priuationis Eccleſiaſticæ ſepulturæ latæ ſententiæ.*

42 *De pœna maledictionis, ſeu indignationis Dei, & Sanctorũ, vel Summi Pontificis.*

43 *De pœna excommunicationis, ſuſpenſionis, interdicti, & irregularitatis latæ ſententiæ.*

Finis Capitum Primæ Partis.

INDEX

INDEX
CAPITVM SECVNDÆ PARTIS,
Et rerum, ac verborum, quæ in toto hoc opere continentur.

A

ABBAS ſe ingerens in Diœceſi aliena exercendo Põtificalia ſine licentia. par.2. verbo, Epiſcopus. cap.4.
Abbas non benedictus an poſſit ordines conferre. p.2. Ordo, c.13.
Abbatis benedictio an perſeueret eo remoto ab Abbatia, & an ſit iteranda ſi rurſus promoueatur ad aliam Abbatiam. p.2. Ordo, cap.23.
Abbatiſſa an poſſit eligi, quæ non eſt virgo. p.2. Monialis, c.3.
Abbatiſſa debet pollere opinione caſtitatis. p.2. Illegitimi, c.2.
Abbatiſſæ benedictio. p.2. verbo, Abbatiſſa, c.1.
Abbatiſſæ electionem turbantes. p.2. Electio, c.8.
Abbatiſſæ electio fieri debet per ſecreta ſuffragia. par.2. Electio, cap.11.
Abbatiſſæ eligendæ qualitates. p.2. Electio, c.8. in fin.
Abortus procuratio & cauſatio, quas pœnas inducat. p.2. Abortus, c.1. & an in dubio fœtus animatus cenſeatur. ibi. num.5. & quid ſi naſcatur viuus, ſed non vitalis. ibi. In dubio an abortus ſit ſecutus. par.1. c.16. §. prædicta autem. In dubio an principalis ſit motus ex conſilio illi præſtito. ibi. §. tertio ſi quis conſilium.
Abiurantes ob hæreſim formalem, etiam aduerſus pœnas reſtituti, nunquam poſſunt audire confeſſiones ſæcularium. p.2. Hæreſis, c.1. n.6. & c.6.
Abſentia modica quæ. p.2. Reſidentia, c.1.
Abſenti an dari poſſit abſolutio à cenſuris, vel diſpenſatio. par.1. c.21. differentia 3.
Abſolutio Sacramentalis data à nõ Sacerdote. p.2. abſol. c.1.
Abſolutio Sacramẽtalis data à Sacerdote non approbato, ſeu alieno ſubdito ſine licentia competente. p.2. abſol. c.2.
Abſoluens à cenſuris, vel caſibus reſeruatis ſine facultate. par.2. abſol. c.3.
Abſolutio data à Religioſo à pœna, & culpa. p.2. Indulgentia.
Abſoluens non ſoluentem decimas. p.2. decimæ. c.3.
Abſoluens ſacramentaliter cenſura excommun. vel ſuſpenſionis, vel interdicti ligatum. p.2. Cenſura. c.6. & 7.
Abſoluens excõmunicatum à cul-

pis ante abſolutionem à cenſura. p.2.abſol.c.7.
Abſoluens ſacramentaliter obſtante interdicto, vel ceſſatione à diuinis.p.2.abſol.c.8.
Abſolutionem à cēſuris extorquēs. p.2.verbo, Abſol.c.9. & verbo, Cenſura,c.20.
Abſolutionem Sacramentalem abſenti dari poſſe aſſerens, imprimens, vel ad praxim deducens. p.2.abſol.c.10. verbo, Sacramentum.c.1.
Abſolutio à cenſuris, ſeu pœnis eccleſiaſticis in quo differat à diſpenſatione.p.1.c.20.
Abſolutio nullam cauſam requirit.p.1.c.20.diff.3.
Abſolutio in caſibus publicis, vel occultis quando data eſſe dicatur.p.1.c.21. & de earum differentia.ibid.
Abſolutio pro foro interno, vel externo in quo differat. p.1.c.22.
Abſoluere à cenſuris, & pœnis eccleſiaſticis quis poſſit. p.1.c.24.
Abſolutio dari quando poſſit ei qui non poteſt reſtituere, ſeu ſatiſfacere, etiamſi canon ante reſtitutionem abſolui prohibeat.p.2.
Abſoluens incendiarium, aut violatorem Eccleſiarum nō ſeruata forma iuris.p.2.Incendiarij, cap.2.
Abſolutio à cenſuris an poſſit denegari. p.1. c.20. differ.4. & p.2. verbo, Concilium. c.2.
Abſoluendi facultas an contineatur in generali mandato. par.1. c.20. differ.7.
Abſolutio ſemel conceſſa non poteſt reuocari. par.1. c.20. differ.8.
Abſolutio cui ſubdito cōcedi poſſit. par.1. cap.20. differ.10.
Abſolutio generalis in litteris Apoſtolicis non ſuffragatur multis inſordeſcentibus. par.2.inſordeſcentia.
Abſolutio an dari poſſit extra territorium. p.1. c.20. §. dicend.2.
Abſolutio interni, vel externi fori qualiter differant. par.1. c.22.
Abſolutio à cenſuris an poſſit dari extra Sacramentum. p.1. c.22. differ.2.
Abſolutio à cenſuris cum qua ſolemnitate ſit danda. par.1.c.22. differ.4.
Abſoluere à cenſuris quis poſſit, & tam pro foro conſcientiæ, quam pro foro externo. par.1. cap.24.
Abſolutio ad reincidentiam à quo dari poſſit. par.1. cap.25.
Abſolutio per clauſulam generalē in litteris Apoſtolicis à cēſuris, quid operetur.p.1.c.25.§.aduertendum, & an Epiſcopus dare poſſit hanc abſolutionem.ibid.
Abſoluere à peccato veniali an poſſit Sacerdos non approbatus.par.2. cenſura. cap.4. num.2,
Abſoluere ab excommunicatione minori quis poſſit. par.2. cenſura, cap.4. n.2. & par.1. cap.24. §. Ampliant. tertio.
Abſtineat ab officio, an ſit cenſura ſuſpenſionis, & latæ ſententiæ. par.2. Incendiarij, cap.2.
Abuſus laicæ poteſtatis in beneficijs, vide infra Beneficium.
Acceptio perſonarum quando committatur in diſpenſatione concedenda. par.1. c.23. §. dico 7.
Acceſſiſſe in fauorabilibus dicitur etiam qui non peruenit. par.2. peregrini, cap.1. & 2. ſecùs in odio-

Digitized by Google

odioſis, vt d. c.2. & verbo, Curia, c.10. & verbo, Studia, c.1.
Actus irritatio, vide Irritatio.
Accuſatoris vel delatoris calumnia. par.2. accuſat. cap.1.
Accuſatoris, Procuratoris, vel Aduocati præuaricatio. p.2. verbo, accuſat. cap.2.
Accuſatoris tergiuerſatio. par. 2. accuſat. cap.3.
Actus internus, vel occultus an poſſit à lege puniri. par.1. cap.5. par.2. Inquiſitio, cap.5.
Actus conſummatus requiritur ad pœnam incurrendam. par.1.c.8.
Actus interni facilius excuſantur ob ſubreptionem, quam externi par.1. c.16. §. prædicta autem.
Actus internus punitur ob actum externum. par.2. Curia, c.10.
Adulterium. par.2. Adulter. c.1.
Adulterium cum promiſſione matrimonij, cauſat impedimentum, ibid.
Aduocati, Procuratoriſue præuaricatio. par.2. accuſat. cap.2.
Aetas ad ordines requiſita. par.2. Ordo, cap.1.
Aetas neceſſaria ad Epiſcopatus, & dignitates. par.2. Electio. cap.5. § iſte textus.
Affines non veniunt nomine conſanguineorum. par.2. Superſtitio, §. tertius caſus.
Aggrauatio cenſurarum, vide infra verbo, Cenſura.
Agnos Dei cereos conſecratos pingens, minians, aut vendens. p.2. Agnus, cap.1.
Agrorum incendiarij. p.2. Incendiarij, cap.1.
Alchimiæ pœna. par.2. Falſum, cap.2. plura de Alchimia, ibid.
Alea luſus, & aleatores. p.2. Ludus. c.4.
Alienatio bonorum eccleſiaſticorũ iuris forma non ſeruata. par.2. Alienatio, c.4.
Alienationi bonorum eccleſiaſticorum in detrimẽtum Eccleſiæ authoritatem præſtantes delegati Apoſtolici, & alij cooperãtes. p.2. alien. c.2.
Alienationem locorum iuriſdictionalium Eccleſiæ Romanæ procurantes. p.2. alien. c.3.
Alienantes loca iuriſdictionalia Eccleſiarum, & piorum locorum. p.2. alien. c.1.
Alienatio bonorum eccleſiaſticorum Regularibus interdicta. p.2. alien. c.4.
Alienatio à Regularibus de bonis eccleſiaſticis facta priuilegiorũ prætextu ſine licẽtia Sacræ Cõgregationis. p.2. Alienat. c.6.
Alienatio iuris exemptionis facta à Regularibus vel alijs exemptis in Ordinarium. p.2. iuriſd. c.19.
Alienantes bona ſubiecta oneri Miſſarum; vel alienatorum pretium non collocantes cum oneris mentione. p.2. Miſſa, c.1.
Alienantes dominium directum, ſubijciendo laicis bona Eccleſiaſtica. p.2. Vſurpatio, c.2.
Alienationis periculo bona ſua Eccleſiæ, ſeu beneficij ſubijciens, illa onerãdo ære alieno. p.2. Obligans, c.1.
Alienans bona Eccleſiæ an incurrat in cenſuras cõtra vſurpantes, vel impedientes latas. par.2. Vſurpatio, c.1.
Alienare an dicatur repudians legatum, vel hæreditatem, par.2.

Vſur-

Digitized by Google

Vſurpatio, cap.1.
Aliquid an contineat modicum, vide infra verbo, Modicum.
Alternatiua dictio aut, vel, ſeu, etc. poſita poſt genus reſoluitur in expoſitiuam p.2. Clauſura. c.4. in fin.
Ambaſiator, vide Legatus.
Ambitus & ſubornatio in electionibus eccleſiaſticis. par.2. ambit. cap.1.
Ambitus in electione ad Pontificatum per tractatum viuente Papa. p.2. ambit. c.2.
Ambitus & tractatus ſuper electione Papæ Sede vacante, p.2. ambit. c.3.
Ambitus procurantis donis, vel pollicitationibus fauores perſonarum, pro gratia vel iuſtitia à Sede Apoſtolica obtinenda. p.2. Simon. c.15.
Ambitus dantium, vel promittentium de bonis communitatum Eccleſiæ Romanæ pro gratia vel iuſtitia. par.2. Munera cap.7.
Ambitus Nunciorum Apoſtolicorum apud Principes. p.2. Ambitus, cap.6.
Ambitus, & ſubornatio in electione Regularium. par.2. Ambitus, cap.7.
Ambitus procurantis præſentationem, vel prouiſionem beneficij. par.2. Ambitus, cap.8.
Ambitus obtinentis beneficia per abuſum laicæ poteſtatis. par.2. Beneficia, cap.8.
Ambitus procurantis beneficium antequam vacet, in caſum vacationis. par.2. Ambitus, c.10.
Ambitus Patroni præſentantis ſeipſum; vel procuratoris ſibi reſignantis. par.2. Ambitus, c.11.
Ambitioſum eligens. par.2. Ambitus, cap.12.
Amittant, an ſit canon latæ ſententiæ. par.2. Homicidium, cap.4. & verbo, Teſtam. cap.1. nu.2.
Anathematis ſolemnis forma. p.2. Iniuria, cap.3. num.5.
Anathema ſit, an ſignificet excommunicationem latæ ſententiæ. par.2. ſuperſtitio, cap.1. nu.2. par.2. Vſurpatio, cap.1.
Anathemati ſubijcere quid importet. par.2. Monialis, cap.1.
Annonam onerantes. par.2. Annona, cap.1.
Annonam ad Vrbem Romam deferri impedientes. par.2. Annona, cap.2.
Annonam ad Romanam Curiam prohibentes deferri. p.2. Annona, cap.3.
Annonam extrahentes de ſtatu eccleſiaſtico. p.2. Annona, c.4.
Annonam onerantes Dardanarij, ſeu incettantes. par.2. Annona, cap.5.
Annonam ad hoſtes fidei deferentes. par.2. Arma, c.3. & ſeqq.
Apoſtaſia à fide. p.2. Apoſtaſia, c.1.
Apoſtaſia à religioſa profeſſione par.2. Apoſtaſia, cap.2
Apoſtatæ ſingulis annis à ſuis Superioribus requirendi. p.2. Apoſt. cap.3.
Apoſtaſia à ſtatu Clericali. par.2. Apoſt. c.4.
Appellatio an & quando ſuſpendat cenſuram. p.1. c.25. § tertio modo.
Appellantes à Summo Pontifice ad futurum Concilium generale. p.2. Appell. c.1.

Ap-

Digitized by Google

Appellantes ſeu recurrentes ad laicam poteſtatem ab ordinationibus, vel litteris Sedis Apoſtolicæ, aut ipſius Iudicum. p.2.Appell.c.2.

Appellantes, ſeu recurrẽtes ad Curiam ſæcularem ab ordinationibus alicuius Iudicis eccleſiaſtici. p.2. Appell.c.3.& verbo, Iuriſd.c.14.

Appellatio Religioſis quibuſdã interdicta ab ordinationibus Prælatorum etiã ad Papam, vel per ſaltum.p.2.Appellatio c.4.

Approbatio generalis Conſtitutionum Regularium per Sedem Apoſtolicam facta, non fertur ad exorbitãtia.p.2.Profeſſio,c.3.

Arbores Eccleſiæ, vel pÿ loci cædens quas pœnas incurrat. p.2. Vſurpatio, c.1.

Arctans ſe ita vt in termino adimplere nõ poſſit, an incurrat pœnas ante terminum. par.1.c.14. p.2.Benefic.c.4.p.2.Repreſalia, cap.1.

Armorũ nomine quid veniat. p.2. Arma, c.2.§ armorum,& c.10.

Arma præſtans alicui ad occidendum accipienti.p.2.Arma, c.1.

Arma habentes Monachi intra ſepta Monaſterÿ.p.2.Arma,c.2.

Armis, vel annona auxilium præſtans infidelibus contra fideles. p.2.Arma, c.3.

Arma,&c. deferens ad Sarracenos quocumque tempore, vel loco, aut in Nauibus eorum Pyraticis, aut Galeis gubernans.par.2. Arma, cap.4.

Arma,&c.deferens ad Sarracenos, aut eis auxilium aliquod præbens, vel conſilium in diſpendiũ terræ Sanctæ.p.2.Arma,c.5.

Arma Sarracenorũ fouens tempore belli vbicunq.p.2.Arma,c.6.

Arma, vel annonam, aut merces deferens ad Sarracenos Aegypti quouis tempore.p.2.Arma,c.7.

Arma,&c. deferens ad infideles, paganos, vel hæreticos.p.2. Arma, c.8.

Arma probibita in terris Eccleſiæ Romanæ habentes, aut eorum licentiam dantes.p.2.Arma, c.9.

Armatorum, vel non armatorum collectas faciens.p.2.Arma,c.10.

Armatorum collectio, vel caualcatã, quem numerum ſupponat. eodem c.10.

Artem ignominioſam Clerici exercentes.p.2.Apoſtaſia, n.6.in fin. & verbo, Ars, c.1.

Artem ludicram exercentes, vel ludos publicè agentes. p.2. Ars, cap.1.

Artificium an ſit illicitum eccleſiaſticis, & qualiter differat à negotiatione.p.2. Negotiatio, c.1.

Aſſaſſinium.p.2. Aſſaſſinium,c.1.

Aſſertioni Magiſtratus, quod habuerit commiſſionem à Principe, an ſit credendum. p.2.Ordo, cap.29.

Aſtrologiæ ſuperſtitio,vide p.2.Superſtitio, c.1.

Attentatum, ſeu conatus per actũ proximum ſæpè pœnas inducit. p.2.Conclaue.c.9.§ nota etiam.

Attentare an dicat actum conſummatum.p.2.Indulgentia,c.2.

Audentes aliquid committere, qui dicantur.p.2.Agnus,c.1.

Auocantes cauſas eccleſiaſticas ad forum laicum.p.2. Iuriſd.c.7.

Authoritatiuè facere, qui dicantur.

Digitized by Google

tur.p.2.Cenſura.c.7.Limit.4.
Author tatiuè fieri quid dicatur. p.2.Iuriſd.c.14.

B

B *Anni pœna quid, & quotuplex, & qualiter obliget etiā an'e declaratoriam. p.1.c.38.*
Bannitus an amittat Ciuitatem, & famam, & libertatem. p.1. c.33.§. quinto modo.
Bannitos, Eccleſiæ Romanæ in temporalibus ſubditus receptās, vel eorumdem publicam proſecutionem impediens. p.2. Bannit. c.1.
Bannitus an poſſit licitè occidi.p.1. c.38. & in quo territorio. ibi.
Bannitus ſeu diffidatus ob crimen læſæ Maieſtatis quādo poſſit impunè occidi. p.2. Maieſtas, c.2. n.5. verſ. circa tertiam pœnam.
Bannum Imperiale quid importet. par.1.c.33. §. quinto modo.p.2. Lex, cap.2.
Bannum Imperiale, & bannū diffidationis quid. par.1. cap.38. & an infamet. ibid. & cap.33.
Baptiſma reiterātes.p.2.Baptiſ.c.1. Rebaptizatum ordinans. par.2. Bapt. cap.2.
Baptiſmum ſolemniter miniſtrans qui Sacerdos non eſt. p.2. Bapt. cap.3.
Baptiſmum ab hæretico recipientes. par.2. Baptiſ. cap.5.
Baptizans proprium filium, aut tenens in Baptiſmo. vel Cōfirmatione extra neceſſitatem. par.2. Baptiſ. cap.4.
Baptizatus in ægritudine, aut alia neceſſitate. par.2. Baptiſ. cap.6.
Bello, vel militia Clerici ſe immiſcentes. p.2.Bellum, c.1.
Bellum, ſeu militiam miles deſerens, vel ignominiosè miſſus. p.2.Bellum, c.2.
Bellum an inferri poſſit contra contemnentes cenſuram eccleſiaſticam.p.2.Cenſura, c.18.
Bellum inferens non præmiſſa diffidatione. p.2.Repræſaliæ, c.2.
Benedicens ſecundis nuptijs. par.2. Matrimonium, c.2.
Benedictio, vide Conſecratio.
Beneficia per ſordes, vel ſimoniam procurantes.par.2.Simonia, c.2. & ſeqq.
Beneficium collatum indigno, vel neglecto digniori.par.2.Benefic. cap.10.
Beneficia alicui procurans in Curia Romana fraudulenter, ſubijciendo ſe examini pro eodem par.2.Beneſ.c.2.
Beneficium procurans in Curia Romana cum intentione illud renunciandi alteri, ſiue gratis, ſiue cum onere.p.2.Beneſ.c.3.
Beneficium parochiale obtinens, non intendens ad Sacerdotium promoueri.p.2.Beneſ.c.4.
Beneficium curæ animarum conſecutus, ſi intra annum ad Sacerdotium non ſe fecerit promoueri.p.2.Beneſ.c.5.
Beneficium obtinēs in Cathedrali, vel Collegiata, ſi non promoueatur intra annum ad ordinem requiſitum.p.2.Beneſ.c.6.
Beneficia plura incompatibilia retinens de facto.p.2.Beneſ.c.7.
Beneficia obtinens, vel conferens per abuſum laicæ poteſtatis. p.2. Beneſ.c.8.

Be-

Digitized by Google

Beneficiorum prouiſio, vel præſentatio ſi in tempore non fiat.p.2. Beneſ.c.9.

Beneficij gratia vtentes litteris nõ expeditis.par.2.Gratia,c.1.& ſequentibus.

Beneficiorum priuatio & inhabilitas qualiter obliget, & diſpenſetur.p.1.c.30.

Beneficij titulum reualidare quis poſſit.p.1.c.30.§.adde quod.

Beneficia promoti ad Eccleſias vacant,eaq; retinens pœnas incurrit.p.2.Gratia, c.5.

Beneficium præſcribi non poteſt . p.2.Intruſio, c.1.

Beneficium c.Odoardus quãdo excludatur.p.2.Penſio, c.1.

Beneficium onerans ære alieno . p.2.Obligantes,c.1.

Bigamia quid , & quotuplex , & quale impedimentum inferat . par.2.Matrimonium, c. 3. & 4.

Bigamia Clerici in Sacris matrimonium contrahentis. p.2. Apoſtaſia,c.4.n.1.2.4.5.& 6.& verbo, Matrimon.c.4.

Bigamos ordinans.p.2.Ordo,c.2.

Bigami matrimonio benedicens . p. 2.Matrim. c.2.

Bonorum eccleſiaſticorum furtum, rapina,incendium, effractio , & damnum.p.2.Sacrilegium,c.1.3. & 4 & Incendiarij, c.1.& 2.

Bonorum eccleſiaſticorum vſurpatio , vel impedimentum . par. 2. Vſurpatio .

Brachiũ ſæculare eccleſiaſticis Iudicibus quando teneantur Iudices ſæculares præſtare . par. 2. Clauſura,c.9.

Brachium ſæculare Iudices Laici non præbentes eccleſiaſticis Iudicibus requirentibus.par.2.Iudex,c.1.

Brachium temporale Magiſtratus non præbentes Inquiſitoribus , ſeu S.Officio.p.2.Inquiſitio.c.1.

Bulla an cenſeatur eſſe in obſeruantia.vide,Lex.

C

Cadauer ſepultum quando exhumandum.p.2.Sepultura.c.6.

Cadat, an ſit canon latæ ſententiæ. p.2.Epiſcopus. c.6.

Caducitatis pœnam emphyteuta & Vaſſallus an incurrant ante declaratoriam:& an hæres domini directi eam commiſſam eſſe poſſit declarare. par.1.cap.12. & an detur purgatio moræ.par.1. cap.13.

Calumniator .p.2. Accuſator, & verb.Electio.c.4.

Cameræ Apoſtolicæ miniſtri rationes fideliter non reddentes . par.2.Camera,c.1.

Cameræ Apoſtolicæ debitas confiſcationes,vel pœnas defraudans. p.2.Camera,c.2.

Cantilenas edentes contra Religiones aliquas.p.2.Libelli.c. 1.

Carcerantes Clericos iniuſtè,vel ad conſequendam reſignationem , p.2.Reſignatio,c. 3.

Cardinalem offendens in perſona, vide Maieſtas.

Cardinalem iniuria afficiẽtes.p. 2. Maieſtas, c.2.

Cardinalium perſonas, vel eorum familiares offendens,aut bona diripiens, vide Maieſtas læſa, c.2. 3.& 5.

Careat,an ſit canon latæ ſententiæ. p.2.

Digitized by Google

p.2. Duellum, c.3. n.2.& verb. Incendiarij, c.2.
Careat communione Chriſtiana, an ſit excommunicatio, & an ſit latæ ſententiæ. p.2. Peregrini, c.1.& p.2. Vectigalia, c.1.
Caſtrans ſe, vel aliū, an ſit irregularis. p.2. Mēbrorū mutilatio. c.1
Cathedralis fundatio eſt de reſeruatis Papæ. p.2. Epiſc. c.6.
Cauſa quæ requiratur ad diſpenſandū. p.1. c.23. §. dico ſeptimo.
Cautio requiritur vt abſoluatur qui ſat ſfacere non poteſt. p.2. Iuriſdictio. c.14.
Cedulones lacerās quas pœnas incurrat. p.2. Cenſuræ. c.20. nu.3. p.2. Iuriſdictio, c.2. in fin.
Celebrans diuina in Eccleſia polluta. p.2. Sacrilegium, c.5.
Celebrans in ſtatu cenſuræ, vel in loco interdicto. vide Cenſuræ.
Cenſuræ ſententiam ferentes non præmiſſa monitione coram teſtibus. p.2. Cenſura, c.1.
Cenſuræ ſententiam proferens nō in ſcriptis. p.2. Cenſura, c.2.
Cenſuram impropriè dictam, id eſt ad certum tempus latam violantes irregulares fiunt. par.2. Cenſura c.2.
à Cenſuris abſoluens ſine facultate. p.2. Abſolutio. c.3.
Cenſura excommunicationis. p.2. Cenſura, à c.4.& ſeqq.
Cenſura ſuſpenſionis. vide infra verbo, Suſpenſio.
Cenſura interdicti. vide infra verbo, Interdictum.
Cenſuram iniuſtam an ſeruare quis debeat. p.2. Cenſura. c.9.
Cenſurā violantes celebrando, aut aliter. vide ſuis locis de ſingulis ſpeciebus cenſurarum. & par.2. verb. Cenſura. à c.4. cum ſeqq.
Cenſuram violari facientes domini temporales. p.2. Cēſura, c.18.
Cenſurarum cauſa vexans iudicē, aut partem, aut eas obſeruantē. p.2. Cenſur. c.19.
Cenſurarum abſolutionem extorquens. vide ſup. verb. Abſolutio.
Cenſuræ aggrauatio qualiter fiat. p.2. Arma. c.4. & verbo, Inſordeſcentia.
Cenſura non eſt dicenda, niſi verba canonis ſonent in cenſuram. p.2. Vacantia. c.2. not. 2.
Cenſuræ ſententia nulla in foro conſcientiæ, ſed lata ſecundum acta & probata, an ſit ſeruāda. p.1. c.22. Differ. 5.
à Cenſuris quis poſſit abſoluere. p.1. cap.24.
Cenſuræ ad tempus latæ anceſſent tēporis curſu ipſo iure. p.1. c.26.
Ceſſante cauſa diſpenſationis, vel abſolutionis an redeat vinculū. p.1. c. 20. differ. 9.
Ceſſatio pœnarum quæ ſemel ſunt incurſæ. p.1. c.12. & 26.
Ceſſationem à diuinis eccleſiaſtici violantes. p.2. Ceſſatio, c.1.
Ceſſationem à diuinis illicitè indicentes. p.2. Ceſſatio, c.2.
Chirurgiæ arte clericus mortem cauſans per ſectionem, vel aduſtionem. p.2. Chirurgia, c.1.
Chriſtianorum nomine in fauorabilibus non veniunt hæretici. p.2. Naufrag. c.1.
Cingulo militari qui priuentur. p.2. Homicidium. c.4. n.5.
Ciuitas priuatur aliquando ipſo iure Pontificia, ſeu Epiſcopali dignitate, & qualiter obliget

hæc

Digitized by Google

hæc pœna. p.1. c.40. p.2. Maieſtas.c.4.n.11.

Ciuitas quando dicatur deliquiſſe. par.1.c.40.

Ciuitas quando poſsit ſubijci aratro p.1.c.4.

Ciuitas occidens proprium Epiſcopum.p.2.Iniuria.c.4.

Clauſuram Regularium violantes.p.2.Clauſura. c.1.

Clauſura nomine quid veniat, & quando dicatur violata. Ibi.

Clauſuram Religioſorum mulieres intrantes.p.2.Clauſura. c.2.

Clauſuram Regulares viri violantes per introductionem mulierum.p.2.Clauſura. c.3.

Clauſuram Monialium violantes ingrediendo ſine licentia in ſcriptis in ordinarijs neceſsitatibus concedenda. p. 2. Clauſura. cap.4.

Clauſuram Monialium violantes per introductionem quorumcunq; ſine licentia p.2.Clauſura.c.5.

Clauſuram Monialium intrantes viri Superiores earum ſine iuſta cauſa.p.2.Clauſura.c.6.

Clauſuram Monialium violantes ad malum finem.p.2.Clauſura, cap.7.

Clauſuram violans Monialis exeundo ſine licentia.p.2.Clauſura.c.8.

Clauſuræ Monialium reſtituendæ Magiſtratus ſæculares auxilium non præſtantes. p.2. Clauſ.c.9.

Clerici habitum dimittentes. p.2. Habitus,c.1. & 2. & de Clericis habitum prophanum geſtantibus ibi. c.3.

Clericus in minoribus reuertendo ad ſæculum an peccet, & an omnia priuilegia amittat. p.2. Apoſtaſia.c.4. in principio.

Clericus in Sacris matrimonium contrahens. vide ibi.n.1.& verbo, Matrimonium.

Clerici in minoribus ſufficientia habentes beneficia continentur in odioſis etiam, in canone diſponente de Clericis in ſacris. p.2. verb.Chirurg. §.ampliaprimo.

Cognatio ſpiritualis inter coniuges ſuperueniens voluntariè, impedit debiti petitionem. p.2. Baptiſ.c.4.

Collationis denegatæ cauſa vexãs. p.2.Electio.c.7.

Collectas armatorum vel non armatorũ faciens.p.2.Arma,c.10.

Commendatitias quis concedere poſſit ad Ordines.p.2.Ordo.c.19.

Commendatitiæ litteræ ad Ordines quid ſint, & à quo concedendæ. p.2.Ordo.c.6.& 27.

Commoratio, quando dicatur. p.2. Ordo, c.29.

Communionis priuatio quandoq; excommunicationem, quandoq; ſuſpenſionem ſignificat. par.2. Concilium, c.2.

Communione careat Chriſtiana, quid ſignificet.p.2.Vectigalia, cap.1.

Communionem Eccleſiaſticam poſt peccatum mortale ſine confeſſione præuia accipi poſſe aſſerentes.p.2.Confeſſio, c.3.

à Communione habeãtur extranei, anſit canon latæ ſententiæ.p.2. Curia,c.8 Ampliaſecundo.

à Communione repulſum ſe nouerit, quid importet. p.2. Miſſa, cap. 2.

Com-

Compaternitas ſuperueniens voluntaria impedit debiti petitionem inter cōiuges.p.2.Bapt.c.4.

Compellens dicit actum conſummatum.p.2.Iuriſdictio, cap. 10. §.Nota tertio.

Complex delicti Epiſcopus an poſſit complicem abſoluere, vel diſpenſare, vel ſecum diſpenſari mandare.p.1.c.23.in fin.

Compoſitio ſuper reſtitutione fructuum, vel penſionum, à quo cōcedi poſſit, & qualiter.p.1.c.31. & 32. §.quæſtio quarta.

Conatus ſolus per actum proximū ſæpè pœnas infert.p.2. Conclaue.c.9. §. nota etiam.

Conceptionis Beatæ Virginis opiniones cenſurās, ſeu impugnās. p.2.Conceptio,c.1.

Concilij Tridentini interpretationes edens.p.2.Interpretatio.

Concilij Lateranenſis ſub Leone X. pœnæ, ſeu cenſuræ, an fuerint vſu receptæ. p. 2. Superſtitio, c.1.p.2.Prædicatores,c.1.

Concilium Prouinciale Epiſcopi non adeuntes, vel ante illius finē diſcedentes.p.2.Conciliū,c.2.

Conclaue ad eligendum Papam tempore debito non intrantes, aut inde exeuntes ſine iuſta cauſa.p.2.Conclaue, c.1.

Conclaui clauſo Cardinales ſecretè alloquens; litteras, ſigna, vel nuncium mittens; & alij hæc permittentes.p.2.Conclaue c.2.

Conclaue clauſum furtiuè intrantes.p.2.Conclaue, c.3.

Conclauis, vel electionis Papæ formam ſubſtantialem nō ſeruantes. p.2.Conclaue, c.4.

Conclauis ſeu electionis formam accidentalem non ſeruantes. p.2.Conclaue,c.5.

Conclauis formam obſeruari non procurantes officiales ciuitatis. p.2.Conclaue, c.8.

Conclauis, ſeu electionis Papæ occaſione, bona Papæ electi, vel Cardinalium diripientes. p.2. Conclaue, c.9.

in Cōclaui an poſſit fieri electio mediatè per ſortes. p.2. Electio,c.2.

Concionatores. vide verbo, Prædicatores.

Concubinatus, & [illegible]ua cum mulieribus conſuetudo quas pœnas inducat.p.2.Concubinatus,c.1.

Conditio reſolutiua, ſeu priuans iure aliquo, an obliget in conſcientia.p.2.Benefic.c.5. in fine. & c.7. n. 1.

Concuſſionis crimen quid ſit.p.2. Inquiſitio,c.4.

Condonatione prohibita an ſit prohibita ſpontanea redhibitio facta poſt reſtitutionem. par. 2. Viſitatio,c.2.

Confeſſio ſpontanea an releuet à pœnis latæ ſententiæ.p.1.c.13.

Confeſſarius quando non debeat monere pœnitentem de aliquo. p.2.Moniales, c.3.

Confeſſarius nō monens pœnitentem vt reſtituat, an ipſe teneatur reſtituere.p.2. Simonia, c.2.n.3.

Confeſſarius abſoluens abſentem. p.2. Sacramentum. c.1.

Confeſſarius abſoluens à caſibus, vel cenſuris reſeruatis ſine facultate.p.2.Abſolutio c.3.

Confeſſarius non ingerens ſcrupulum pœnitenti de decimis. par.2. Decimæ, c.3.

Con-

Confeſſionem Sacramentalem annuam omittentes. par.2. Sacramentum,c.3.
Confeſſionem Sacramentalem ab infirmo fieri Medicus non procurans.p.2.Medicus.c.1.
Confeſſionem Sacramentalem non eſſe neceſſariam poſt peccatum mortale ante Communionem aſſerens.p.2.Confeſſio, c.3.
Confeſſionis Sacramentalis ſigillum ſeu ſecretum violantes,p.2. Confeſſio, c.4.
Confeſſionem Sacramentalem, inter abſentes perfici poſſe aſſerens.p.2. Sacramentum, c.1.
Confirmatione omiſſa ordinatus. p.2.Ordo c.13.in fine.
Confirmationis patrinus filio ſuo exiſtens.p.2.Baptiſ.c.4.
Confiſcationes Cameræ Apoſtolicæ defraudantes.p.2. Camera. cap.2.
Confiſcari bona Eccleſiæ ob delictum Clerici ab Inquiſitoribus non poſſunt.p.2.Confiſc.c.1.
Confiſcationis bonorum pœna an obliget ante declaratoriam, & qualiter.par.1.c.36.& an poſſit Reus ante illam bona occultare,vel alienare. ibi.
Confiſcationes Cameræ debitas vſurpans.p.2.Camera.c.2.
Coniugis occiſio.vide Homicidiū.
Coniugatus an & quomodo ordinari poſſit. p.2.Ordo,c.3.
Conſecratio Eccleſiæ facta ab Epiſcopo hæretico, vel ſchiſmatico, vel excommunicato denunciato an ſit valida.p.2. Cõſecratio.c.1.
Conſecratio Epiſcopi à quo, & intra quod tempus fieri debeat. p.2.Epiſcop.c.2.
Conſentire delinquenti in pœnalibus an dicatur quilibet qui poteſt impedire, & non impedit. p.2.Vſurpatio,c.1.
Conſeruatores limites ſuæ iuriſdictionis extendentes, & alij id procurantes.p.2.Conſeruatores, cap. 1.
Conſeruatores alij ſecundum iura, alij ſecundum priuilegia. par.2. Conſeruatores, c.1.
Conſeruatores an hodie ſint reuocati.p.2.Conſeruatores,c.1.
Conſeruatores hodie qualiter eligendi,vel mutandi.p.2. Conſeruatores,c.1.
Conſiſtorij ſecreta Cardinales reuelare non debent.p.2.Conſiſtorium, c.1.
Conſtitutio.vide infr. Lex.
Conſuetudines iniquas iurantes. p.2.Iuramentum,c.1.
Conſuetudo facti, ſeu exercitium qualem frequentiam actuum requirat.par.2. Vſura c.7.& ſi fuerit ſublata per pœnitētiam, an redeat per vnum actum. ibi.
Conſuetudo optima legum interpres.p.2.Baptiſm.c.1.n.1.
Conſuetudo in malis actionibus, & damnatis, quot actus requirat.p.2.Ars,c.1.n.1.
Conſuetudines contra libertatem Eccleſiæ, vel iniquas iurans. p.2.Iuramentum,c. 2.
Conſuetudo cum mulieribus. vide Concubinatus.
Conſuetudo facti qualiter probetur.p.2.Ludus,c.4.
Conſuetudinem contra libertatem Eccleſiæ obſeruantes, vel obſeruari facientes.p.2. Conſuetudo, cap. 1.

Con-

Digitized by Google

Conſuetudo immemorabiliſ initij cum fama conſtanti priuilegij quam vim habeat. p.2. Conſuetudo, c.1. in fine.
Conſuetudines iniquas iurantes, vel iurari facientes. p.2. Conſuetudo, c.2.
Conſuetudo quando excuſare poſſit à peccato. p.2. Ludus, c.4.
Conſuetudo in materia veniali an poſſit efficere peccatum mortale. p.2. Ludus, c.4.
Contumacia in cenſuris. vide Inſordeſcentia.
Cooperantes an comprehendantur in pœnis. p.1. c.10.
Copula inceſtuoſa quando ſit ſpeciale impedimentum. p.2. Inceſtus. c.1. & de copula inceſtuoſa ex intentione facilioris diſpenſationis ibi.
Coronatio Papæ non pertinet ad ſubſtantiam dignitatis, ſeu poteſtatis; ſed ad ſolemnitatem. p.2. Papa. c.1.
Correctio iuris eſt euitanda quantũ fieri poteſt. p.2. Munera c.10.
Crimen publicum de Iure Ciuili & Canonico quod dicatur. p.2. Miſſa, c.5.
Crimen publicum de iure canonico eſt quodcunque crimen quoad aliquos effectus, non quoad omnes. p.1. c.33.
Criminoſi qualiter ad habitum, vel profeſſionẽ recipi poſſint, vel non. p.1. Criminoſi. c.1.
Criminoſus ſi ordinetur in fraudẽ fori. p.2. Ordo, c.5.
Cuſtodia murorũ an poſſit imponi Eccleſiaſticis. p.2. Immunit. c.3.
ad *Curiam Romanam recurrens, vel ibi cauſas proſequens, ſi offendatur. p.2. Curia, c.1.*
in *Curia Romana commorãtes offendens via iuris occaſione negociorum Curiæ. p.2. Curia. c.2.*
ad *Curiam Romanam euntes vel redeuntes offendens quacunque cauſa. p.2. Curia. c.3.*
ad *Curiam Romanam venientes ſunt ſub protectione Sedis Apoſtolicæ. p.2. Curia, c.3.*
ad *Curiam Romanã euntes, manẽtes & redeuntes, vexans circa eorũ beneficia via iuris. p.2. Cur. c.4.*
ad *Curiam Romanam recurſum ſeu acceſſum, vel receſſum liberum prohibentes. p.2. Curia, c.5.*
ad *Curiam Romanam Eccleſiaſticos ab homine, vel à iure citatos impediens ne eant, & cooperantes. p.2. Curia, c.6.*
ad *Curiã ſæcularẽ ad Eccleſiaſt. recurrens appellando. p.2. Curia, c.7.*
ad *Curiã ſæcularẽ ſi Eccleſiaſtici ab Eccleſiaſt. trahãtur. p.2. Cur. c.8*
Curia ſæcularis ad ſe trahẽs Eccleſiaſticas perſonas, aut alios in cauſa Eccleſiaſtici fori. p.2. Curia c.9.
ad *Curias Principum Sæcularium Regulares euntes ſine licentia, aut animo nocendi ſuis ſuperioribus. p.2. Curia. c.10.*

D

Damnatio ad triremes ſucceſſit in locum deportationis. p.1. c.33. §. quinto modo.
Damnatus ad mortem an hodie fiat ſeruus pœnæ. p.1. cap. 33. §. quinto modo.
Dãnũ patiatur ordinis ſui. qualis pœna ſit. p.2. Incendiarij. c.2.

Dardanarij .vide ſupra, Annonam onerantes.
Debilitatio membrorum, par. 2. Membrorum mutilatio.c.1.
Decidat de proprio gradu, quid importet.p.2.Raptus,c.2.
Decimas Eccleſiaſticas ſi religioſi vſurpent, vel impediant. par.2. Decimæ,c.1.
Decimæ ex bonis oblatorum an ad Religioſos pertineant. p.2. Decimæ,c.1.
Decimarum priuilegia alia realia, alia perſonalia p.2.Decimæ.c.1
Decimas Eccleſiaſticas vel locorum piorum vſurpantes quicunque, aut impedientes. par. 2. Decimæ,c.2.
Decimas impugnantes Religioſi, aut non facientes ſcrupulum pœnitentibus de eis ſoluendis. p.2. Decimæ,c.3.
Declaratoria cenſura an ſuſpendi poſſit per appellationẽ. p.1.c.25. §.tertio modo.
Declaratoria creditoris vbi requiritur ad cenſuram incurrendã, poteſt creditor terminum prorogare.p.1. c.25.in fine.
Declaratoria ſententia quando requiratur ad pœnæ obligationẽ. p.1. c.5.
Declarare pœnam incurſam conuentionalem an poſſit hæres creditoris.p.1.c.11.
Decretum irritans an tollat omnẽ præſcriptionem & conſuetudinem.par.1. c.35.in fin. an liget ignorantes.p.2. Reſignatio, c.2. §.amplia,& p.1.c.35.
Definire de fide quanam poſſit Papa.p.2.Montes,c.1.
Defloratio.vide Stuprum.
Degradatio verbalis & realis quid & à quo poſſit diſpẽſari.p.1.c.27
Delatio.vide Accuſatio.
Delegata iuriſdictio in quo ſit fundata & quam pœnam incurrat illã vſurpans.p.2.Vſurpatio,c.3
Delegata iuriſdictio pluribus, an cenſeatur in ſolidum delegata. p.2.Vſurpatio,c.3.
Delegatus an poſſit munera, vel precium,ſeu ſportulas accipere. p.2.Munera,c.6.
Delegare an poſſit Epiſcopus, vel Prælatus excommunicatus, vel ſuſpenſus facultatem Confeſſario, vt abſoluat ipſum delegantem.p.2.Clauſura,c.6.
Delegare poteſt Prælatus facultatem ad ſecum diſpenſandum, vel abſoluendum.p.1.c.23.§.dico octauo, & c. 24.§.reſpondeo tertio.
Delictũ graue vel leue qualiter cognoſcatur.p.1.c.23.§.dico quarto
Dementia ſuperueniens an excuſet à pœnis.p.1.c.19.
Denunciare obligati extra cauſas hæreſis,ſeu S.Officij,& leſæ Maieſtatis,an teneãtur denunciare ſi ſciant, ſed probare nõ poſſint, vel non niſi cum ſuo graui damno.p.2.Vſurpatio,c.2.
Denunciare aliquẽ quinã teneãtur iure communi.p.2.Renunciare, & Sacrilegium,c.5.
Depopulatores agrorum quas pœnas incurrant.p.2.Depopulator.
Depoſitionis pœna qua, & quotuplex, & à quo diſpenſari poſſit. p.1.c.27.
Depoſitio ab officio an infamet.p.1. c.33.§. ſecunda depoſitio.
Depoſitione dignum eſt omne

crimen circa adminiſtrationem Sacramentorum cũ graui ſcandalo.p.2. Miſſa. c 5.

Depoſitus ſi celebret, an fiat irregularis. p.1.c.27.

DepoſitaEccleſiarum,vel eccleſiaſticarũ perſonarum ſequeſtrãtes,vel occupantes. p. 2. Depoſita, c. 1.

Deprehenſus in delicto quis dicatur.p.2.Schiſma.c.1. n.4.

Derogatoria ſufficiens eſt clauſula continens perſonas etiam ſpeciali,ſeu indiuiduali nota dignas.p.2. Conceptio, n.2.

Derogatum non cenſetur iuri cõmuni, niſi adſit derogatoria ſpecifica,& indiuidualis. par.2. Munera,c.10.

Deſtruens bona Eccleſiæ, vel pij loci, in quas pœnas incurrat. p.2.Vſurpatio c.1.

Detinens iniuſtè rem Eccleſiæ poteſt conueniri coram Iudice eccleſiaſtico.p.2.Vſurpatio, c.1. in fine.

Detruſionis in Monaſterium pœna pro delicto enormi depoſitione digno imponitur.p.2. Confeſſio, c.4. hodie eſt commutata in pœnam triremium. Ibid

Deuolutio iuris conferendi beneficia,vel præſentandi. p.2. Benefic. cap.9.

Dies cœpta quando habeatur pro completa.p.2. Profeſſio.c 2.

Diffidatio quando dicatur,& quãdo rixa. p.2. Duellum.c.4.

Dignitatum priuatio quid. par. 1. cap. 8.

Dilatio data à creditore an ſuſpendat cenſuram. p.1. c.25.§. fallit tamen.

Dilecti filij nomine in litteris Papæ an contineantur indigni,vel odioſi.p. 1.c.42.

Dimiſſoriales ad Ordines. p.2.Ordo.c. 6 & an eas Vicarius Generalis concedere poſſit. ibi. §.aduertendum eſt.& an Capitulum Sede vacante. p.2. Ordo, c.19.Quid de Prælatis inferioribus Epiſcopo,vel de Capitulis, aut Vniuerſitatibus. p.2. Ordo, cap.20.

Diſiunctiua inter diuerſas pœnas qualiter intelligenda. p. 2. Camera. c.2.

Diſpenſatio & abſolutio à pœnis in quibus differant, vel conueniant.p.1. c.20.

Diſpenſatio an, & quas cauſas requirat.p.1. c.20.

Diſpenſatio an poſſit denegari.p.1. cap.20.

Diſpenſandi facultas an contineatur in generali mandato.par. 1. c.20. diff.7

Diſpenſatio ſemel validè conceſſa poteſt à diſpẽſante reuocari.p.1 c.2.0differ.8.

Diſpenſatio ſemel conceſſa an ceſſante cauſa ceſſet.p.1. n.20.differ. 9.

Diſpenſatio cui ſubdito cõcedi poſſit.p.1.c.20.differ.10.

Diſpenſatio an dari poſſit ſubdito extra territorium. par. 1. c.20. §.dicendum ſecundo

Diſpenſatio interni, & externi fori qualiter differunt.p. c.22.

Diſpenſatio an poſſit dari extra Sacramentum.p. ,c.22 .diff.2.

Diſpenſationes matrimoniales in Curia concedi poſſunt media compoſitione.p.2.Munera. c.3.

Diſpenſare ſuper pœnis, irregularitatibus, & cenſuris quis poſſit. par. 1. c. 23. & 24. & quid in caſibus Papæ reſeruatis, cap. 23.
Diſpenſandi facultatem poteſt Prelatus committere alteri vt ſecũ diſpenſetur. p. 1. c. 23. §. dico 8.
Diſpẽſare an poſſit Papa ſuper traditione Apoſtolica. par. 2. Confeſſio, cap. 3. in fine.
Diſpenſatus ad beneficium an cenſeatur etiam ad plura diſpenſatus. par. 2. Illegitimi, cap. 2. Item an diſpenſatus ad beneficia cenſeatur diſpenſatus ad pẽſiones. ibid.
Diſpenſatus ad ordines an cenſeatur diſpenſatus ad penſiones. par. 2. Illegitimi, cap. 2.
Diſpenſatio conceſſa pro foro conſcientiæ tantum an poſſit admitti etiam pro foro externo ab Ordinario. par. 1. c. 22. poſt princ.
Diſpenſatio conceſſa pro caſu occulto, an vitietur ſi caſus fiat publicus. p. 1. cap. 22. §. illud etiã.
Diſtributiones, & vniuerſaria an contineantur nomine fructuum p. 1. c. 32. §. quæro ſecundo: cui reſtituendæ ſint in caſu priuationis, ibid. §. fructus autem.
Diuinationis ſpecies, eiuſque pœnæ. par. 2. Superſtitio, cap. 1.
Doctor in artibus an dignitatem dicatur habere. p. 2. Medici, c. 1.
Dolum, vel fraudem committens. par. 2. Dolus, cap. 1.
Dolus qualiter præſumatur. par. 2, Incendiarij, cap. 1. in fine.
Dolus dans cauſam profeſſioni an eam irritet, vel tribuat ius expellendi. par. 2. Profeſſio, cap. 3.
Domicilium quando dicatur Religioſus habere in aliquo loco, ſeu Diœceſi. p. 2. Ordo, cap. 17.
Donatio facta concubinæ an valeat. p. 2. Concubinatus, nu. 6.
Donatio facta à Religioſo, vide Munera.
Donatio facta Iudicibus, vel alijs publicis Officialibus, vide Munera.
Donatio remuneratoria quãdo dicatur, & quando inter prohibitos donare ſit licitũ. par. 2. Munera, cap. 10.
Donationes prohibitæ. p. 2. verbo, Munera; & verb. Cõcubin. c. 1.
Donec ſatisfecerit, cenſura lata, ſatisfactione præſtita an ceſſet ipſo iure abſque abſolutione. par. 1. cap. 26.
Dotis priuatio ob coniugis occiſionem an obliget in conſcientia ante ſententiã p. 2. Homic. c. 5.
Dubium de abortu. vide Abortus.
Dubium iuris vel facti an excuſet à pœnis. par. 1. cap. 16.
Dubitans de peccato an teneatur illud confiteri p. 1. c. 16. in princ.
Dubitans Confeſſarius de peccato reſeruato, an poſſit ab illo abſoluere. p. 1. cap. 16. in fine.
Dubitans de mutilatione an ſit irregularis. p. 2. Membrorum mutil. cap. 1.
Duellum committentes, vel cooperantes Clerici. p. 2. Duellum, c. 1.
Duellum ſubditi Eccleſiæ Romanæ committentes, vel cooperantes. par. 2. Duell. cap. 2.
Duellũ formatum quicunque cõmittentes, vel cooperantes. p. 2. Duell. cap. 3.
Duellantes ſi moriantur extra duellum ex vulnere recepto in duello, & abſoluti ſint ab excõmunicatione, adhuc careant ecle-

cleſiaſtica ſepultura.p.2. Duellum, cap.3.
Duellum ſpectantes incurrunt pœnas. p.2. Duellum, cap.3. & 4.
Duellum informe, ſeu minus ſolēne committentes, & cooperantes quicunque, p.2. Duellum, cap.4.
Duelli, & diffidationis caſus à quibus abſolui, vel diſpenſari poſſint. par.2. Duellus, cap.5.

E

ECcleſiæ conſecratio ab Epiſcopo hæretico, vel ſchiſmatico, vel excommunicato vitando, an ſubſiſtat. p.2. Conſecratio, c.1.
Eccleſia polluta quando intelligatur per ipſam conſecrationem. p.2. Conſecratio, c.1. & de Eccleſiæ pollutione. p.2. Sacrileg. c.5.
Eccleſia qualiter polluatur, & an à Papa ſolo verbo reconciliari poſſit, & an ibi diuina officia aliquo caſu celebrari poſſint abſque reconciliatione. p.2 Sacrilegium, c.5.
Eccleſia non curat de ijs qui deforis ſunt, ſeu de infidelibus. p.2. Vſura, c.6. n.1.
Eccleſiæ Cathedralis fundatio eſt de reſeruatis Papæ, p.2. Epiſc. c.6
Eccleſiam onerans ære alieno. p.2. Obligantes, c.1.
Eccleſiarum incendiarij, & violatores, p.2. Incendiarij, c.1.
Eccleſiaſticarum rerum rapina vel furtum. par.2. Sacrilegium. c.3. & verb. Incendiarij, c.1.
Eccleſiaſticorum bonorū vſurpatio. p.2. Vſurpatio. c.1. & ſeqq.
Eccleſiaſtica immunitas, vide infra Immunitas.
Edictum Magiſtratus an duret eo amoto. p.2. Ordo, c.29.
Effectus ſubſecutus an requiratur in delictis ad pœnam incurrendam. p.2. Nuncians, c.1.
Efficiatur inhabilis, an ſit lata ſētentia, & liget ante declaratorium. p.2. Vſurpatio, c.2.
Effractio quid. p.2. Sacrilegiū. c.3.
Electio eccleſiaſtica facta ab excommunicatis, vel ſuſpenſis. p.2. Electio, c.1.
Electio eccleſiaſtica per ſortes nō fiat. p.2. Electio, c.2.
Electio, vel poſtulatio, vel nominatio ad Eccleſias, vel Dignitates, vel Parochias de perſona ætatē, & qualitatem debitam non habente. p.2. Electio, c.3.
Electio indigni quando ſit nulla. p.2. Electio, c.3. §. quæres.
Electionem per calumniam impugnans. p.2. Electio, c.4.
Electio non ſeruata forma iuris an ſit nulla in foro conſcientiæ. p.2. Conclaue, c.4. not. 8. & verbo Electio, c.11.
Electio Papæ qua forma: & quo in loco fieri debeat, & à quibus. vide p.2. verb. Cōclaue, & ſupra in indice verb. Conclaue.
Electio Papæ in diſcordia quando pœnas, & crimen ſchiſmatis inducat p.2. Conclaue. c.4. not.9.
Electioni Papæ quæ cenſuræ, aut crimina obijci poſſint. p.2. Conclaue. c.6. in fine.
Electio per ambitum. p. 2. Ambitus; & an liciti ſint tractatus conſultiui, vel pactionales, ſeu diffinitorij ad electiones. par.2. Ambitus, c.1.2. & 10.
Electio Papæ per Simoniam. p. 2. Simonia, c.7.
Electione vel confirmatione impugnata, quis teneatur probare. p.2. Electio, c.4.

Ele-

Digitized by Google

Electio ſi fiat per abuſum laicæ poteſtatis.p.2. Beneficium.c.8.
Electionis, nominationis, vel collationis denegatæ cauſa vexās. p.2. Electio.c.7.
Electionem Præfecta monialium turbantes.p.2.Electio.c.8.
Electioni de ſe factæ ad Prælaturā extra ſuū Monaſteriū,Regulares conſentientes. p.2. Elect.c.9
Electio nulla reualidatio qualiter fieri poſſit.p.2. Electio c.9.
Electio Religioſi Mendicantium ad Prælaturam extra ſuum Ordinem.p.2 Electio.c.10.
Electio Regularium Officialium vt fiat per ſecreta ſuffragia.p.2. Electio . c.11.
Electio à Procuratore facta ſecūdum formam mandati generalis in ſcriptis, ſed contra intentionem ſpecificatam priuatim, an valeat.p.1.Electio, c.11.
Electio Papæ. vide Conclaue.
Electores electo intra tempora legitima non præſentātes electionem.p.2.Electio, c.5.
Eligens Ambitioſum quas pœnas incurrat.p.2.Ambit.c.12.
Emphyteuſis caducitas,vide ſupra Caducitas.
Epiſcopi conſecratio illegitima quando.p.2.Epiſc.c.1. & à quo ſit conſecrandus.Ibid.
Epiſcopus conſecrationem differēs vltra tempus legitimum pœnās incurrit.p.2. Epiſc. c.2.
Epiſcopali dignitate priuatur Ciuitas aliquando , & qualiter obliget hac pœna.p.1.cap.40. & p.2.verb.Iniuria. c.4.
Epiſcopi continentur etiā in pœnalibus in clauſula perſona etiam ſpeciali, & indiuiduali nota digna.p.2.Conceptio.c.1.n.2.
Epiſcopus quinam eligi non poſſit . par. 2. Electio. cap. 3.
Epiſcopi an poſſint dari plures in vna diœceſi.p.2.Epiſcop. c.4.
Epiſcopus ſe ingerens in territorio,ſeu loco exēpto.p.2. Epiſc.c.5
Epiſcopatum erectio , vel diuiſione fiat ſine authoritate Papæ . p.2.Epiſcop.c.6.
Epiſcopus ſe ingerens Epiſcopatui litteris non expeditis.p.2.Epiſc. c.3. & Gratia c.2.
Epiſcopus ſe ingerens in aliena Diœceſi ſine licentia, exercendo poteſtatem ordinis, vel iuriſdictionis,p.2.Epiſc. c.4.
Epiſcopum occidentes.vide Iniur.
Epiſcopus poteſt procedere, & punire , & cogere ad vitandum quodcunque mortale peccatum. p.2.Iudex,c.1.§.declara ſecūdo.
Epiſcopi titulares non poſſunt ordines conferre ſine licentia Diœceſani.p.2.Ordo,c.18.
Epiſcopus qui renunciauit dignitati,vel loco,an ordines conferre poſſit.p.2.Ordo,c.22.
Epiſcopatus fundatio eſt de reſeruatis Papæ.p.2.Epiſc. c.6.
Epiſcopatus an ſit Ordo diſtinctus adæquatè à Sacerdotio cap. 2. Ordo, c.13.
Epiſcopatus conſecratio malè ſuſcepta,ſeu non ſeruatis circumſtantijs.vide verb.Ordo.
Eſculenta & poculenta, à quibus dono recipi poſſint.p. 2. Munera.c.6.& 8.
Et, dictio an ſtet expreſſiuè . p. 1. c.1.in fin.
Euchariſtiæ ſacramen.poſt mortale peccatū nonniſi præuia cōfeſſione accipi poteſt.p.2Cōf.c.3.

Digitized by Google

Euchariſtiæ ſumptio in Miſſa an ſit pars eſſentialis Sacrificij. p.2. Miſſa, c.2.

Eugenianæ priuilegium circa protectionem Curialium quoad eorum beneficia. p.2. Curia, c.4.

Euitare cenſura ligatos, vel irregulares quando teneamur per Extrauag. ad euitan. c.2. Cenſura, c.4.

Examinatores ad paræcias ſimoniaci. p.2. Simonia, c.4.

Examinatores ad Ordines Simoniaci. c.9. n.2. §. Mediatores, & n.5. §. amplia primo.

Examini ſe fraude ſupponens pro alio ad beneficium illi obtinendum. p.2. Benefic. c.2.

Excommunicatio Papæ reſeruata quando, & à quo poſſit abſolui ob impedimentum adeundi Sedem Apoſtolicã. p.1. c.24. §. amplia ſecundo.

Excommunicatio minor à quo abſolui poſſit. p.2. Cenſura. c.4. n.2. p.1. c.24. §. ampliant tertio.

Excommunicatio maior à quo abſolui poſſit. p.1. c.24. & abſoluẽs ſine facultate quas pœnas incurrat. p.2. Abſolutio, c.3.

Excommunicationis nomen quãdoque ſignificat ſuſpenſionem. p.2. Concilium, c.2.

Excommunicationis cenſura vide ſupra verb. Cenſura.

Excommunicationis cenſura qualiter ferenda. p.2. c.1. & 2.

Excõmunicatio cõtra participãtes qualiter ferenda. p.2. Cenſura. c.4. nu.3.

Excommunicato communicans quandocũque. p.2. Cenſura. c.4.

Excommunicato communicans in crimine. p.2. Cenſura, c.5.

Excõmunicatũ à Papa clerici ad diuina admittẽtes. p.2. Cẽſur. c.6

Excommunicatum à quocunque, quicunque ad diuina admittentes. p.2. Cenſura, c.7.

Excommunicatum ad ſepulturam Chriſtianam admittens, vel ad oblationem. p.2. verb. Sepultura, c.5. & par.2. Oblatio. c.4.

Excommunicatus cenſuram non obſeruans. p.2. Cenſura, c.9.

Excommunicatus monitus ab Eccleſia exire non obediens. par.2. Cenſura, c.10.

Excommunicatus occultus nõ tenetur ſe prodere à Miſſa diſcẽdẽdo. p.2. Cẽſura c.10. §. requir.

Excommunicatus publicus quis dicatur vt vitari debeat. par.2. Cenſura, c.4.

Excõmunicatus publicus quis dicatur, vt teneatur exire ab Eccleſia monitus. p.2. Cenſura, c.10. §. requiritur.

Excommunicatus Clericus celebrans, vel faciens coram ſe celebrari. p.2. Cenſura, c.11.

Excõmunicari qualiter quis poſſit pro debito ciuili p.2. Penſio, c.1.

Executor teſtamẽti. p.2. Teſtam. c.1

Executoris manu poſſeſſio beneficij adipiſcenda. p.2. Gratia, c.6.

Exempti conſentire non poſſunt ſubiectioni in Ordinarium. p.2. Iuriſdictio. c.19.

Exẽpti quando puniri poſſint, vel iudicari ab Epo. p.2. Cenſ. c.14.

Exemptos an poſſit declarare Epiſcopus in cenſuras, ſeu pœnas incurriſſe, p.2. Cenſura, c.15.

Exemptus locus, vel perſona exẽpta quando dicatur. p.2. Epiſcopus, c.5.

Exempti quando abſoluẽdi ſint à

cen-

cenſura ab Epiſcopo.par.2.Cenſura, cap.16.
Exemptionis Eccleſiaſticæ violatio oneraimponendo eccleſiaſticis, vide verbo, Immunitas.
Exercitium qualem frequentiam actuũ requirat. p.2.Vſura, c.7.
Exiſtat, an ſit canon latæ ſententiæ.par.2. Electio, cap.11.
Extenſio de caſu ad caſum an fiat in pœnis. par.1. cap.9.
Extractio reorum de Eccleſia.p.2. Immunitas, cap.1.
Extrahens reum de Eccleſia.p.2. Immunitas, cap.1.
Extraneus ab Eccleſia habeatur, an importet excommunicationẽ latæ ſententiæ.par.2. Superſtitio, cap.1. in princip.
Extrauagans, ad euitanda. par.2. Cenſura, cap.4.in princip.
Extrauagantium cenſuræ fuerunt reuocatæ à Bonifacio VIII. p.2. Arma, cap.7.
Ex tunc,an ſit latæ ſententiæ. p.2. Iuriſdict.cap 9.

F

FAcientium nomine an veniãt mediatores.p.2. Simonia, c.1.
Falſantes monetam Regis Galliæ. par.2. Falſum, cap.3.
Falſantes litteras Ordinariorum. par.2.Falſum. cap.1. & 5.
Falſi cauſa an poſſit Clericus damnari ad triremes.par. 2. Ordo, cap.16. num.10.
Falſi crimen incurrit abſoluens ſine facultate, aut vſurpans gradum, vel officium publicũ,quod non habet. par,2. verbo, Abſol. cap.1. in fine.
Falſi crimen, & pœna illius. p.2. Falſum, cap. 1. Quis diſpenſet ſuper hac irregularitate.ibidem.
Falſum an dicatur cõmittere impetrans gratiam per ſubreptionem.par.2. Gratia, cap.8.
Falſificatio per artem Alchimiæ. par.2. Falſum, cap.2.
Falſificatio litterarum Apoſtolicarum, vel falſarum vſus, vel earũ impetratio. p.2. Falſũ. c.4.
Falſificatio in parte non ſubſtantiali an inducat pœnas. par.2. Falſum, cap.4.
Falſum præſumptum Curialium accipientium litteras Apoſtolicas de manu alterius, quam deſtinati officialis. p.2.Falſũ,c.6.
Ferarum agitationis Ludus, vide Ludus.
Fictus actus an inducat pœnas latas contra actum exercentem. par.2. Ordo, cap.32.
Fictus caſus ſeu actus quando cõtineatur in lege puniente actum aliquem. p.2. Abſol. cap.3. n.2.
Fidei profeſſionem, vel iuramentum fidelitatis omittentes. p.2. Falſum, cap.1. & qui ea teneãtur emittere, ibid. & qualiter fructus reſtituere teneantur ea omittentes, ibidem.
Fidelitatem promittere Laicis an poſſint eccleſiaſtici. par.2. Iuramentum, cap.1.
Filij alicuius rei læſæ Maieſtatis ſunt irregulares, ſed ceſſat hæc irregularitas patre reſtituto.p.2. Banniti, cap.1. num.3.
Filij hæreticorum,& fautorũ quas pœnas incurrãt.p.2. Hereſis,c.3.
Filij inceſtuoſi.p.2. Inceſtus, c.1.
Fœtus in vtero matris non cẽſetur perſona à matre diſtincta quoad eius fauorem.p.2.Sepultura,c.6.

Digitized by Google

Forma abſolutionis ſolemnis an ſit ſeruanda neceſſario in omni abſolutione, etiã pro foro conſcientiæ. p.1. cap.22. differ.4.
Forma eſt indiuiſibilis, & peccatũ contra formam nõ excuſatur quaſi ob paruitatem materiæ. par.2. Simonia, cap.1.
Forus animæ ſeu pœnitentialis, & forus quaſi pœnitentialis & forus externus qualiter differant. p.1. c.2. & de differentia diſpenſationis, & abſolutionis fori interni, & externi. par.1. cap.22.
Forum laicum an poſſint adire, vel cogi poſſint adire eccleſiaſtici. par.2 Iuriſdictio, cap.9.
in *Fraudem fori ſæcularis ordinatus qualiter puniatur. par.2. Ordo, cap.5.*
Fructus beneficiorum an, & quomodo poſſint ab Epiſcopo applicari alteri pio operi. par.2. Vacantia, cap.4. & 5.
Fructus beneficij vacantis ad quẽ pertineant. par.2. Vacantia, cap.1. & ſeqq.
Fructus legati pij, vel prophani à quo tempore debeãtur ab hærede. par.2. Teſtamentum, cap.1.
Fructus an contineant diſtributiones. p.1. c.32. §. quæro ſecũdo.
Fructus percepti iniuſtè, qualiter præſcribantur. parte 1. cap. 32. §. quæro quinto.
Fructuum beneficialium, ſeu eccleſiaſticorum priuatio qualiter obliget, cui reſtituendi, & à quo poſſint condonari. p.1. c.32. & quòd ſi non ſonat hæc pœna priuationis in cenſurã, non obligat ante declaratoriã, ibid. & an priuetur fructibus excõmunicatus, ſuſpenſus, vel interdictus, ibid.
Frumẽti extractio, vel delatio prohibita. par 2. Annona, & p.2. Arma, cap.3. & ſeqq.
Furor ſuperueniens an excuſet à pœnis. p.1. cap.19.
Furtũ, aut rapina. p.2. Furtũ, c.1.
Furtum, aut rapina rerum ſacrarum. p.2. Sacrilegium, c.3. & 4. & verb. Incendiarij, c.1. & 2.
Furtiue ordinatus. p.2. Ordo, c.7.

G

Gabellas nouas imponens, vel exigens. p.2. Vectigal. c.2.
Gabellas imponens eccleſiaſticis. par.2. Immunitas, cap. 4.
Gaudeat, negatiuè prolatum an ſit latæ ſententiæ. p.2. Ordo, c.19. in fine.
Geminatio verborum quandoque facit eſſe canonem latæ ſententiæ. par. 2. Ordo, cap.9.
Gloſſationes probibita, vide Interpretatio.
de *Gradu proprio cadat, quid importet. par.2. Raptus, cap.2.*
Gradus ſui periculo ſubiacebit, quid importet. par.2. verbo, Abſol. cap.2. §. 2. dubium.
Gradum vſurpans, quem non habet falſi crimen an incurrat. p.2 verbo, Abſolutio c.2. in fine.
Graduum priuatio quid. p.1. c.28.
Græci mercatores ſchiſmatici an à Catholicis, ſeu Latinis ſpoliari poſſint. p.2. Schiſma, c.1. nu.4.
Græcorum ritus in ordinatione à Græcis, & Latinus à Latinis ſeruandus. par.2. Ritus, cap.2.
Gratia beneficiorum vtentes litteris nõ expeditis, abſque prætextu mandati de adipiſcenda. p.2. Gratiæ cap.4.
Gratia beneficiorũ vtentes litteris nõ expeditis prætextu mãdati de adi-

adipiſcenda, & officiales dicta mandata co nncedentes . par. 2. Gratia, c. 3.

Gratia beneficiorum retinendorũ vtentes promoti ad Eccleſias litteris non expeditis . p.2.Gratia, c.5.

Gratia beneficiorum vtentes litteris expeditis, ſed ſine manu legitimi executoris.p.2.Grat c.6

Gratia Eccleſiarum, vel Monaſteriorum vtentes litteris non expeditis, vel non oſtenſis . par. 2. Gratia, c.2.

Gratia Papæ vtentes litteris non expeditis p.2. Gratia, c.1.an gratia valeat litteris non expeditis. Ibid.

Gratia penſionis vtentes, litteris non expeditis tẽpore legitimo. p.2.Gratia, c.7.

Gratiæ ſubreptio, vel obreptio quas pœnas inducat. p.2. Gratia, c.8.

Gratia, vel iuſtitia in Curia Romana ſine precio, vel pacto procuranda.p.2. Simonia, c.15.

Gratia ſubreptitia an valeat, ſi adſit clauſula vt non poſſit dari de ſubreptione,& an Papa poſſit aperire os in tali caſu. p.2. Gratia, c.8.

Gremiũ quãdo excõmunicatis nõ aperiat Eccleſia. p.2.Arma,c.5.

H

Habitum clericalẽ dimittẽtes clerici.p.2. Apoſtaſia c.4.n.1. 5.& ſeqq. & verb. Habitus, c.1.

Habitũ prophanũ clerici, vel Religioſi geſtantes. p.2.Habitus, c. 3.

Habitum Religioſi dimittentes. p.2. Apoſtaſia, c.2.& verb. Habitus, c.1.& 2.

Habeantur extranei, an ſit canon latæ ſententiæ. p.2. Curia, c.8.

Habebunt, negatiuè prolatum, eſt canon latæ ſententiæ.p.2.Ordo, c.9.& 10.

Hæredes an teneantur ex delicto defuncti, & an hæredes agere poſſint ad pœnam exigendam. p.1.c.11.

Hæreditatem, vel legatum Eccleſiæ delatum repudians quas pœnas incurrat.p.2.Vſurpatio, c.1.

Hæreſis externa quæ, & quas pœnas inducat p.2.Hæreſis, c.1.

Hæreſis ſuſpecti. p.2. Hæreſis, c.4.

Hæreſis ſuſpecta dogmata prædicantes.p.2. Prædicatio, c.1.

Hæreſis cauſa, vel ſuſpicionis de hæreſi pœnitentiati, vel de formali abiurantes, ad quæ inhabiles maneant.p.2.Hæreſis. c.6.

Hæreſis, vel aliàs ad S Officiũ pertinentes cauſas Regulariũ, Superiores ipſorum ne cognoſcant, ſed ſubditos ſuos de prædictis criminibus reos denuncient, & aliorum denunciationes non retardent.p.2.Hæreſis, c.7.

Hæretici in fauorabilibus nõ continentur nomine Chriſtianorum.p.2.Naufrag. c.1. in fin.

Hæreticorum receptatores, defenſores, fautores. & credentes hæreticis.p.2.Hæreſis, c.2.

Hæreticorũ, eiſque credentiũ, vel fautorũ, vel receptatorum, aut defenſorũ filij.p.2.Hæreſis, c.3.

Haſtiludium.p.2.Ludus, c.3.

Hiſtriones.p.2. Ars, c.1.n.3.

Homicida an & quando teneatur dimittere beneficium. p. 2. Homicidium c.1.n.4.

Homicidæ irregularitas, & pœnæ. p.2.Homicidium, c.1.

Homicidium in perſonas Cardinalis.p.2. Maieſtas.

Digitized by Google

Homicidium in perſonam Epiſcopi.p.2.Iniuria.c,4.
Homicidium, & mutilatio in perſonam Clerici, vel Sacerdotis. p.2. Homicidium, c.4.
Homicidium in perſonam coniugis.p.2.Homicidium, c.5.
Homicidio cooperantes, arma cõmodando.p.1. Arma,c.1.& verbo Homicid.c.1.
Honorum priuatio quid.p. 1.c.28.
Horas Canonicas omittentes beneficiati.p.2.Horæ, c.1.
Horas canonicas recitans ritu mutato.p.2. Ritus, c.3.
Horas non recitans penſionarius. p.2.Horæ,c.3.
Horis canonicis non interueniẽs, vel non pſallens choro addictus. p.2.Horæ, c.2.

I

Ieiunij continuatio ad ordines conferendos in die Dominica. p.2.Ordo,c.14.
Ignominioſus exiſtat, quid importet.p.2.Confeſſio.
Ignorantia iuris vel facti an excuſet à pœnis.p.1.c.15.
Ignorantiam allegans an teneatur probare.p.2.Illegitimi.c.2.in fi.
Illegitimi ad Clericatum nõ promouendi.p.2. Illegitimi, c.1.
Illegitimi ad beneficia, & dignitates nonpromouendi.p.2.Illegitimi. c.2.
Illegitimè natis, etiam legitimatis bona Clericorum, neque eccleſiaſtica relinqui, vel dari poſſunt.p.2. Illegitimi, c.3.
Illegitimos vel legitimatos admittens ad habitum, vel profeſſionem religioſam.p.2. Illegit.c.4.
Illegitima an poſſit eſſe Abbatiſſa.p.2.Illegitimi, c.2.
Immunitatem localem eccleſiaſticam violantes, offendendo eos qui ad eccleſias confugiunt. p.2.Immunitas,c.1.
Immunitatem ſeu exceptionem eccleſiaſticam violantes, imponendo onera perſonalia ſordida eccleſiaſticis.p.2. Immunit. c.2.
Immunitatem eccleſiaſticã violantes, imponendo onera perſonalia honeſta, vel indifferentia eccleſiaſticis. par. 2. Immunitas, c.3.
Immunitatem eccleſiaſticam violantes, imponendo eccleſiaſticis onera patrimonialia perſonalia, vel mixta.p.2.Immunitas, c.4.
Immunitatem Religioſorum Mẽdicantium violantes.p. 2. Immunitas,cap.5.
Immunitatem violantes piorum locorum,onera illis imponendo, vel exigẽdo p.2.Immunitas.c.6.
Immunitatis eccleſiaſticæ violationi Clerici conſentientes.p.2. Immunitas, c.4.
Impediens iuriſdictionem eccleſiaſticam Ordinariorum, vel delegatorum. vide infr.Iuriſdictio.
Impediens litterarum, vel decretorum,vel gratiarum impetrationem à Sede Apoſtolica, vel alijs Iudicibus, vel eorũ vſum. vide Iuriſdictio.
Impedientes S.Officium. p.2. Inquiſitio. c.1.& ſeqq.
Impedimẽtũ habẽs profeſſionẽ irritãs,vel impediẽs,an illud teneatur reuelare.p.2.Criminoſi.c.1.
Impeditus Papam adire quando poſſit ab Ordinario abſolui. p.1. c.24.§.reſpon.2.

Impe-

Impedire damnum, quando quis teneatur ex iuſtitia. par.2. Vacantia, cap.2. in fin.

Impedimenta irritantia profeſſionem, vel matrimonium quis ſtatuere poſſit, & an ſufficiat conſtitutiones religionis eſſe generaliter à Papa appprobatas. p.2. Profeſſio, cap.3.

In, dictio iuncta accuſatiuo quandoque denotat cauſam finalem, quandoque denotat conditionẽ. p.2. Nuncians, cap.1.

Incendiarij quorumlibet locorum, & violatores Eccleſiarum. p.2. Incendiarij, cap.1.

Incendiarius doloſus, quando præſumatur in dubio. par.2. Incendiarij, cap.1. in fin.

Incendiarios, aut violatores Eccleſiarum ad diuina admittens non ſeruata forma. par.2. Incendiarij, cap.2.

Inceſtus pœnæ. p.2. Inceſtus, c.1.

Inceſtus ſub figura matrimouij quas pœnas inducat. par.1. Matrimonium, cap.5.

Inceſtus ſub figura matrimonij an excuſetur ob præſumptam ignorantiam. par.2. Inceſtus, cap.1.

Inceſtuoſi filij. par.2. Inceſtus, cap.1. & an ſint infames, ibid. & par.2. matrimon. cap.5.

Incettatio, ſeu monopolium, vide ſupra Annona.

Incompatibilia beneficia. p.2. Benefic. cap.7.

Incorrigibilis clericus. par.2. Apoſtata, cap.4. num.7. & 8.

Incorrigibilis religioſus quis. p.2. Profeſſio, cap.3. & verbo, Religioſus, cap.9. & cap.12.

Incurrat, verbum eſt latæ ſententiæ. p.2. Conclaue, cap.2. §. nota, quòd pœna.

Incurrere declaramus, an ſit canon latæ ſententiæ. par.2. Medici, cap.1.

Incurrere declaramus, habet vim latæ ſententiæ. par.2. Immunitas, cap.1. num.1.

Indignationis Dei, & SS. Apoſtolorũ, vel Summi Pontificis pœna quid importet. par.1. cap.42.

Indigni electio, vide Electio.

Indigno facta collatio beneficij, aut digno, omiſſo digniore. par.2. verbo, Benefic. cap.11.

Inductio an dicat effectum cõſummatum. p.2. Sepultura, cap.3.

Indulgentiam plenariam concedẽtes Religioſi. p.2. Indulgẽtia, c.1.

Indulgentias publicantes porrigẽtibus manus adiutrices, vel ob quæſtum. p.2. Indulgentia. c.2.

Indulgentias concedere ad ſolum Papam pertinet. par.2. Indulgentia cap.1.

Infamiæ pœna non cenſetur remiſſa per legem mitigãtem pœnam legis antiquæ. p.2. Stuprũ, c.1.

Infamia iuris qualiter contrahatur, & qualiter obliget. par.1. cap.33. & qualiter tollatur, vel diſpenſetur. par.1. cap.34.

Infamia iuris à quibus repellat. par.1. cap.33.

Infamia facti qualiter contrahatur, p.1. cap.33. §. limita. 8. & qualiter tollatur. p.1. c.33. in fin.

Infamia canonica qualiter repellat à teſtimonio. par.2. Concubinatus, num.3.

Infami infamia facti collatio beneficij, an ſit nulla. p.2. Ludus, c.4.

Infamis de iure ciuili eſt infamis

Digitized by Google

de iure canonico. par.1. cap.33.
Infamis non poteſt eſſe doctor. p.2. Medici, c.1. §. de pœna priuat.
Infantes an ingredi poſſint clauſurã Monialium ſine licentia. p.2. Clauſura, cap.4. num.1. & an incurrant pœnas iuris. p.1. c.17.
Infidelibus præbens auxilium. p.2. Arma, cap.3. & ſeqq.
Infidelis ſepultura. par.2. Sepultura, cap.1. & cap.6.
Infirmi monendi à Medicis, de cõfeſſione facienda. p.2. Medici, c.1.
Inhabilis ad officia publica eſt irregularis. p.2. Bannit. c.1. n.3.
Inhabilis non efficitur ad ſimilia quis ob ſimplicis priuationis pœnam. p.2. Clauſura, c.6. not.2.
Inhabilis ad beneficia, an ſit inhabilis ad penſiones. par.1. cap.31. §. quæro ſecundo.
Inhabilitas ad officia, gradus, honores, dignitates, quid, & à quo tolli poſſit. p.1. c.28. & an obliget ante ſententiam, ibid.
Inhabilitas ad vocem actiuam, vel paſſiuam, vide infra Vocis, &c.
Inhabilitas ad beneficia qualiter obliget, & diſpenſetur. p.1. c.30.
Inhabilitatis pœna à quo diſpenſari poſſit. p.1. c.23. §. dico ſexto.
Inhabilitatio ad actum qualiter obliget. par.1. cap.35.
Inhibitionis pœna à perceptione fructuum, an ſit ſuſpenſionis cenſura. par.2. Vacantia, cap.2.
Iniuria in quẽlibet. p.2. Iniuria, c.1.
Iniuria per violentam manus iniectionem in Clericos, vel Religioſos. par.2. Iniuria, cap.2.
Iniuria afficiens Papam, vel Cardinalem in perſonam. p.2 Iniuria, cap.3.
Iniuria in perſonam Epiſcopi. p.2. Iniuria, cap.4.
Iniuria in perſonam præcipuorũ Eccleſiæ Prælatorum. p.2. Iniuria, cap.5.
Inobedientia cum contemptu contra præceptũ ſeu legem Pontificiam, an ſit hæreſis. p.1. cap.42.
Inquirentes de vita, & morte Papæ, vel conſanguineorum. p.2. Superſtitio, §. tertius caſus.
Inquiſitionis officium contra hæreticam prauitatem Domini tẽporales nõ adiuuantes, aut impedientes, aut de cauſis illius fori cognoſcentes. p.2. Inquiſitio c.1.
Inquiſitionis, ſeu Sancti Officij cauſis ſe ingerentes Superiores regulares. p.2. Hæreſis, c.7. aut Sanctũ Officiũ impedientes, ibi.
Inquiſitionem, ſeu Sanctum Officium impedientes per violentiã. par.2. Inquiſitio, cap.3.
Inquiſitionis, ſeu Sancti Officij Officiales ſi aliquem concutiant. par.2. Inquiſitio, cap.4.
Inquiſitionis, ſeu Sancti Officij proceſſus, ſecreta reuelantes. p.2. Secreta.
Inquiſitores, ſeu Officiales in cauſa fidei, ſeu Sancti Officij aliquem vexantes iniuſtè aut conniuẽtes. par.2. Inquiſitio, cap.5.
Inquiſitores, ſeu ſubſtituti cõfiſcantes bona Eccleſiarum. p.2. Confiſcatio, cap.1.
Inquiſitores, prætextu hæreſis clericorum confiſcare non poſſunt bona Eccleſiarum. par.2. Confiſcatio, cap 1.
Inſordeſcentia in cenſuris qualiter puniatur. par.2. Inſordeſcentia, cap.1. & quæ dicatur

Inſordeſcentia, ibidem.
Inſtantia perẽpta an reſtitui poſſit in præiudiciũ rei. p.2. Ordo, c.5.
Inſtitutio beneficij, an iterari, ſeu reualidari poſſit in beneficio patronato ſine noua præſentatione. p.1. c.30. §. aduertendũ eſt.
Integralis reſtitutio non dicitur facta, ſi deficiat in minimo, etiã in vno ouo. p.2. Vacantia cap.3. not.3.
Intentio directa delinquentis, an requiratur in delictis ad pœnã incurrendã. p.2. Nuncians, c.1.
Intentio mala quando ſit punibilis par.2. Beneficium, cap.4.
Interdictum ad tempus latum violans miniſtrando ſolemniter, ſit irregularis. p.2. Cenſura, cap.2.
Interdictũ quandoque in iure ſuſpenſio vocatur. p.2. Cẽſura, c.2.
Interdicti moniti ab Eccleſia exire non parentes. p.2. Cenſura, c.12.
Interdictum violantes ſepeliendo in loco ſacro. p.2. Cenſura, c.13.
Interdictum à quo poſſit abſolui, par.1. c.24. §. Amplia quinto.
Interdictum contra vniuerſitatem quando liget. & an requiratur, vt vniuerſitas ſit nominatim denunciata. p.2. Vſura, cap.7.
Interdicti cenſuram violantes, vide Cenſurã interdicti violantes, & verbo, Interdictum, infra.
Interdictum Clerici violantes celebrando, vel celebrari faciendo, vel admittendo alios ad diuina. par.2. Cenſura, cap.14.
Interdictum ab Epiſcopo promulgatum, vel declaratum Regulares, etiam exempti violantes. par.2. Cenſura, cap.14. num.2.
Interdictum locale quando obliget non culpabiles de tali loco. p.2. Vſura, cap.7. not.3.
Interdictum Religioſi etiam exempti non ſeruantes, quando illud obſeruatur ab Eccleſia Matrice par.2. Cenſura, cap.14. num.3.
Interdictum Epiſcopi violantes, aut violari permittentes. par.2. Cenſura, cap.17. num.6.
Internus actus an poſſit à lege puniri. par.1. cap.5.
Interpretatio legis, vide infra Lex.
Interpretationes aliquarum legum eccleſiaſticarum prohibita. p.2. Interpretatio, cap.1.
Interpretatio facienda, qua correctio iuris euitetur. par.2. Munera. cap.10.
Interſtitia ordinum recipiendorũ. par.2. Ordo, cap.15.
Inteſtabilis effectus, a quibus repellatur, & qualiter obliget hæc pœna. par.1. cap.39.
Inteſtabilis pœna an obliget in foro conſcientiæ. p.2. Maieſtas, cap.1. num.5. §. nota tertio.
Intruſio in beneficium eccleſiaſticum. par.2. Intruſio, cap.1. Ibi quis ſit propriè intruſus, & an eius acta valeant.
Intrudens ſe litteris non expeditis in beneficium ſibi collatum. p.2. Gratia, cap.2. 3.4. & 5.
Intrudens ſe litteris expeditis, ſed ſine manu legitimi executoris. par.2. Gratia, cap.6.
Intruſus præſumptus ob non oſtẽſum titulum inquirenti Ordinario. par.2. Intruſio, cap.4.
Inuaſio quid importet. par.2. c.9. §. nota etiam.
Inuito ordines collati. par.2. Ordo, cap.8.

Irregularis efficitur qui eſt inhabilis ad publica officia.p.2. Bannitus,c.1.n.3.

Irregularitatis periculo pendente non poteſt quis promoueri. p. 2. Iudex,c.2.n.2.

Irregularitas non eſt afferenda niſi vbi reperitur iure expreſſa. p.2.Miſſa,c.5.

Irregularitas propriè non eſt quæ tollitur abſque diſpenſatione. p.2.Iudex c.2.n.2.

Irregularitas à quo diſpenſari poſſit.p.1. c.23. & quæ forma ſeruanda in diſpenſatione irregularitatis ex delicto. par.2.Ordo, c.32 limitat.3.

Irregularitas incurritur ob violationem cenſuræ interdicti, vel ſuſpenſionis ad tempus latæ.p.2. Cenſura,c.2.

Irregularitas an incurratur per exercitium ordinum minorum. par.2. Cenſura, c.11. limit.2.

Irregularitas ob exercitium ordinum in cenſura quando incurratur.p.2.Cenſura, c.11.

Irregularitates plures an incurrat qui diuerſis cenſuris ligatus celebrat.p.2.Cēſura,c.11.limit.1.

Irritatio actus ob non ſeruatam formam,an, & quando intelligatur ligare etiam in foro conſcientiæ.p.2.Conclaue,c.4.not.8.

Irritatio actus an ſit pœna.p.1.c.35 & an obliget ante declaratoriā. p.1.c.35.& an liget ignorantes, ibi,& p.2.Reſignatio,c.2.§.amplia:an extra territorium liget. p.1.c.35.Reſp.3.in fine.

Irritus actus qualiter,& à quo ſanari poſſit.p.1.c.35.q.2.

Italiæ nomine an contineantur Inſulæ adiacētes.p.2.Ordo,c.17. & p.2.Alienatio,c.4.

Iteratum non dicitur quod ambigitur eſſe factū.p.2. Sacram.c.3

Iudæi non continentur in lege eccleſiaſtica, niſi exprimantur. p.2.Vſura,c.6.n.1.

Iudex omittens reum condemnare ſine cauſa iuſta,an teneatur fiſco pœnas applicandas reſarcire.p.2. Camera, c.2.

Iudices Laici in Eccleſiaſticos iuriſdictionem exercentes. vide Iuriſdictio.

Iudex laicus in quibus caſibus ſit competens inter eccleſiaſticos, ſeu contra illos,de iure, vel priuilegio.p.2 Iudex, c.9.

Iudices laici iuſtitiam facere, vel præbere brachium ſæculare Iudicibus eccleſiaſticis requirentibus,negligentes.p.2. Iudices,c.1.

Iudices munera accipientes. p. 2. Munera,c.4.& de Iudicibus eccleſiaſticis ordinarijs precio,vel gratia corruptis. p.2. Munera, c.5. & de Iudice delegato eccleſiaſtico.p.2.Munera,c.6.

Iudices gratia, vel muneribus iuſtitiam corrumpentes.p.2. Munera,c.4.5.& 6.

Iudicis laici munus clerici exercētes.p.2.Iudex, c.2. & an ſint idcircò irregulares.p.2.Iudic c.1.

Iuramentum fidelitatis omittentes.p.2. Fides, c.1.

Iuramentum de parendo mandatis, vel de ſatisfaciendo, an ſit exigendum in omni abſolutione à cenſuris, etiam pro foro conſcientiæ.p.1. c.22.differ.4. §.an autem.

Iura-

Digitized by Google

Iuramenta exigentes, vel ea præſtantes de obſeruãdis iniquis Statutis, vel conſuetudinibus. p.2. Iuramenta, c.1.

Iuramenta laicis præſtare, an & quando liceat eccleſiaſticis. p.2. Iuramentum, c.1.

Iuramentum quando eſt vinculũ iniquitatis, & violatio iuramẽti quale peccatum. p.2. Iuram. c.1.

Iurata promiſſio quando poſſit infringi. p.2. Periurium. c.1.

Iuris communis correctio qualiter euitanda, & quando cenſeatur ſufficienter iuri communi derogatum. p.2. Munera, c.10.

Iuriſdictionem laici exercentes cōtra libertatem eccleſiaſticam onera illis imponendo. p.2. Immunitas. c.2. & ſeqq.

Iuriſdictionem laicam clerici validè, non tamen licitè exercent. p.2. Iudex. c.2.

Iuriſdictionem laici exercentes cōtra immunitatem eccleſiaſticã extrahendo reos de loco Sacro. p.2. Immunitas, c.1.

Iuriſdictionem laici exercentes cōtra libertatem eccleſiæ, decretis generalibus, vt legibus, vel edictis, ſtatutis, vel conſuetudinibus. p.2. verbo Lex. verb. Conſuetudo, & verbo Iuramentum.

Iuriſdictionem exercentes quam non habent, an dicantur falſum committere. p.2. Vſurpatio. c.3.

Iuriſdictionem in territorio exēpto an poſſit Epiſcopus exercere, vel in aliena diœceſi. vide verb. Epiſcopus.

Iuriſdictionem Epiſcopalem intra fines alienæ Diœceſis an poſſit præſcribere Abbas, vel Prælatus. p.2. Epiſcop. c.6.

Iuriſdictionem vſurpantes in exemptos ab ordinaria iuriſdictione, & ipſi exempti vſurpationi conſentientes. p.2. Iuriſdictio, c.19.

Iuriſdictionem laici exercentes cōtra libertatem eccleſiaſticam decretis ſpecialibus, & partes ea procurantes. p.2. Iuriſdictio. c.4.

Iuriſdictionem eccleſiaſticam ordinariorum turbantes, ſeu impedientes quicunque. p.2. Iuriſdictio, c.5.

Iuriſdictionem eccleſiaſticorum ordinariorũ laica publica poteſtate impedientes. p.2. Iuriſd. c.6.

Iuriſdictione quacunque, vel priuata poteſtate, cauſarum eccleſiaſticarum curſum impediẽtes, vel ad laicũ iudicium auocãtes, par.2. Iuriſdictio. c.7.

Iuriſdictionem eccleſiaſticam impedire, ſeu forum eccleſiaſticum eludere procurantes partes conuentæ per recurſũ ad laicos Iudices, procurãdo inhibitiones, ſeu mãdata, & Iudices ea decernẽtes, & alij cooperãtes. p.2. Iuriſd. c.8.

Iuriſdictionem laicam exercentes in perſonas eccleſiaſticas, illas trahendo ad ſuum tribunal, & partes ea procurantes. par.2. Iuriſdictio. c.9.

Iuriſdictione laica procedentes in perſonas eccleſiaſticas ad capturã, & pœnas corporales, & cooperantes. p.2. Iuriſdictio. c.10.

Iuriſdictione laica compellẽs partes actrices ad reuocationem decretorum, ſententiarum, ſeu litterarum Iudicum eccleſiaſticorum,

Digitized by Google

rum, vel ad abſolutionem à cenſuris, vel pœnis. p.2. Iuriſdictio, cap.11.

Iuriſdictione laica, vel priuata poteſtate cogentes ad reuocationẽ cenſurarum, vel ad abſolutionem, aut impedientes illarum abſolutionem. par.2. Cenſura, cap.21. & 22.

Iuriſdictione laica, vel priuata poteſtate impedientes litteras, ſeu gratias à Sede Apoſtolica impetrari, vel pro negocijs ad Curiã Romanam accedi. p.2. Iuriſdictio, cap.13.

Iuriſdictione eccleſiaſtica, vel laica, vel priuata authoritate impedientes executionem litterarũ aut decretorum Apoſtolicorum, vel aliorum Iudicum eccleſiaſticorum. p.2. Iuriſdictio, cap.14.

Iuriſdictionem in cauſis Sãcti Officij vſurpantes, vel impedientes. p.2. Inquiſitio, cap.1. & de Superioribus Regularium hæc committentibus. par.2. Hæreſis, cap.7.

Iuriſdictionem Sancti Officij impedientes per violentiam. par.2. Inquiſitio, cap.3.

Iuriſdictionem Eccleſiaſticam, vel laicam ad eccleſiaſticos, vel pia loca pertinentem, vſurpantes, & cooperantes. p.2. Iuriſd. c.18.

Iuriſdictionis voluntariæ actus an ſint diſpenſatio, & abſolutio. p.1. cap.2. §. dicen. ſecundo.

Iuriſdictionalia loca Eccleſiarum, vel piorum locorum alienantes. par.2. Alienatio, cap.4.

Iuriſdictionalium locorum alienatio prohibita. par.2. Alienatio, cap.3. & 4.

L

Largitiones, vide Munera.

Lateranenſe Concilium, vide Concilium.

Legati an habeant iuriſdictionem, & qualem. parte 2. Legati, cap.1.

Legatos Sedis Apoſtolicæ impediens, vel offendens. par.2. Legati, cap.1.

Legatus an teneatur oſtendere litteras. par.2. Legati, cap.1.

Legata ſibi fieri procurantes Religioſi in aliorum præiudicium. par.2. Religioſi, cap.10.

Legenda à Regularibus in publica menſa, vel Capitulo. par.2. Legenda, cap.1.

Legitimatio, vide verbo, Illegitimi.

Lenitatis defectus irregularitas eſt ex delicto in clericis. par.2. Iudex, cap.2.

Lenocinium quid, & quas pœnas inducat. p.2. Lenocinium.

Lex ſemel promulgata ſemper præſumitur eſſe in obſeruantia. p.2. Nuncians, cap.2.

Lex noua recipit interpretationẽ à lege antiqua, & intelligenda, eſt vt minus corrigat. p.2. Munera, cap.10.

Lex eccleſiaſtica generalis non continet Iudæos, niſi exprimat. par.2. Vſura, cap.6. num.1.

Lex declaratoria non publicata, an obliget. par.2. Clauſura, c.2. §. limitant ſecundo.

Lex an ad præterita extendatur. par.2. Religioſi, cap.13.

Lex etiam non publicata in ſe, ſatis

tis

Digitized by Google

tis publicatur in alia lege eam innouante publicata. p.2. Schiſma, cap. 1. num. 5.
Lex formam ſtatuens actui, an liget ſubditos extra territorium contrahentes. p.1. c.35. Reſp.3. in fine.
Leges canonicæ circa praxim iudiciorum an procedant etiam in foro ciuili p.2. Teſtimoniũ, c.1.
Leges, vel ſtatuta, vel ordinationes faciens contra eccleſiaſticã libertatem, & cooperantes. p.2. Leges, cap.2.
Legis interpretatione punita, an intelligatur de practica, vel ſpeculatiua par.2. Clauſura, cap.4. in fine.
Legis nouæ pœna an abroget pœnam legis antiquæ. p.2. Alienat. cap.5. & p.1. cap.12.
Legum optima interpres conſuetudo. p.2. Baptiſ. c.1. n.1.
Legum, vel conſuetudinũ iniquarum obſeruationẽ iurantes, aut iurari faciẽtes. p.2. Iuramentũ.
Legum ſtudia quibus probibita. p.2. Studia, c.1. & ſeqq.
Libelli famoſi pœna. p.2. Libelli.
Libertas eccleſiaſtica quando dicatur violari. p.2. Lex, c.2.
Libri Regularium ſi ſine approbatione Prælatorum Regularium eorumdẽ edantur. p.2. Libri, c.5.
Libri Aſtrologiæ iudiciariæ, vel aliarum diuinationum. p.2. Superſtitio. c.1. n.2. & 3.
Libri aut ſcripta de Conceptione B. Virginis. p.2. Conceptio.
Libri, vel ſcripta de confeſſione Sacramẽtali inter abſentes. p.2. Sacramentum, cap.1.
Libri hæreticorum hæreſim continentes, vel de religione tractantes, ſine Papæ licentia, ſcienter legens. retinens, imprimens, vel defendens. p.2. Libri, c.1.
Libros hæreticorum quoſcunque, vel etiam catholicorum ob hæreſim aliquam in eis inſertam, aut falſi dogmatis ſuſpicionem damnatos, & probibitos legens, vel retinens priuſquam fuerint expurgati & permiſſi. par.2. Libri, c.2.
Libros, aut ſcripta imprimens, aut imprimi faciens ſine approbatione, ſeu licentia Superiorum, ad quos pertinet. p.2. Libri, c.3.
Libros manuſcriptos ante approbationem vulgantes. p.2. Libri, c.4.
Libros de rebus ſacris ſine nomine authoris, aut ſine examine, & approbatione imprimentes, imprimi faciẽtes, vendentes retinẽtes, ſcripto communicantes, aut vulgantes. p.2. Libri, c.5.
Limina Apoſtolorum Epiſcopi nõ viſitantes tempore præſtituto. p.2. Limina, c.1. & qualiter fieri debeat talis viſitatio. ibid.
Limina Apoſtolica, ſeu Pontificem non viſitantes Epiſcopi, clam Romam, ſeu ad Curiam Romanã veniendo. p.2. Limina. c.2.
Liquidatio fructuum, vel intereſſe habet latitudinem, & admittit eius error paruitatem materiæ, etiam in beneficialibus. p.2. Simonia, c.1. in fin.
Litteras Apoſtolicas vel Ordinariorum falſificans. vide ſup. Falsũ.
Litteras Apoſtolicas curialis ne accipiat de manu alterius, quàm deſtinati officialis. p. 2. Falſum, cap. 6.

Digitized by Google

Litteras penſionum intra quod tẽpus debeat penſionarius facere expediri.p.2.Gratia, c.7.

Litteras mittens contra legem pœnalem non incurrit pœnam, niſi litteræ peruenerint.p.2. Conclaue,c.2.§.nota etiam.

Litteras gratuitas impetrans ob ſubreptionemingeſtam.p.2.Gratia, c.8.

Litteras commiſsionis an teneatur oſtendere delegatus Papæ. p. 2. Legatus, c.1.

Litteræ an requirantur ad valorẽ prouiſionis Apoſtolicæ,vel Ordinariorum.vide par.2.Gratia, c.1.& ſeqq. & c.7.

Litteræ prouiſionis beneficiorum in Curia intra quod tempus expediri debeant.p.2.Gratia, c.2.

Litteris non expeditis, vel non oſtenſis ſe ingerens beneficio.p.2 Gratia,c.1.& ſeqq.

Litteratura quæ ſit neceſſaria ad Ordines.p.2.Ordo,c.9.

Loci ſui honore ſeu dgnitate priuetur.depoſitionem ſignificat. p.2. Ambitus,c.2.in princ.

Longum tempus quod dicatur. p.2. Vſurpatio,c.2.

Ludicras artes exercentes, aut ludos publicè agentes, aut artes ignominioſas exercentes, par.2. Ars,c.1.& Apoſtaſia.c.2.n.6.& 7

Ludos agitationis taurorum, aut ferarum agentes,vel ſpectantes. p.2.Ludus, c.2.

Ludos torneamentorum agentes. p.2.Ludus,c.3.

Luſus aleæ, & aleatores. p. 2. Ludus, c.4.

M

Machinationis in perſonas coniugis impedimentum. p.2.Homicidium,c.5.

Maieſtatis læſæ crimen contra Principem ſuum naturalem. p.2.Maieſtas,c.1.

Maieſtatis læſæ crimen offendendo in perſona Summum Põtificem, vel Cardinalem, vel cooperando.p.2.Maieſtas,c.2.

Maieſtatis læſæ crimen per hoſtilẽ inuaſionem in bona Papæ vel Cardinalium.p.2.Conclaue.c.9.

Maieſtatis læſæ crimen inquirentium per viam ſuperſtitionis de vita, & morte Papæ, vel eius conſanguineorum, vel Reipubl. Chriſtianæ.p.2.Superſtitio,n.3.

Maieſtatis læſæ crimen offendentis familiares Papæ, vel Cardinalis.p.2. Maieſtas, c.5.

Maieſtatis læſæ pœnæ ipſo iure illatæ per extenſionem ad aliquod delictum,an intelligantur de ſpiritualibus tantum,an de temporalibus.p.2.Duellum, c.2.

Maieſtatis læſæ rei filij ſunt infames, & irregulares: ſed ceßat hæc pœna patre reſtituto.par. 2. Bannit.c.1,n.3.& hæc pœna irregularitatis intelligitur quoad ordines ſuſcipiendos tantùm, vt ibid. n.3.

Maledictionis æternæ,vel Põtificiæ pœna quid importet.p.1.c.42.

Manifeſtus vſurarius quis. p. 2. Vſura, c. 7.

Manus appoſitio Papæ quando nõ liget manus Ordinariorum.p.1. c.2.§.tertia differentia,in fin.& p.1.c.20.in fin.

Digitized by Google

Manus iniurioſas inijciens in Clericum, vel Monachũ. vide verb. Iniuria.

Materiæ paruitas. vide infra Modica res.

Matrimonium contrahentes clerici in ſacris. p.2. Apoſtaſia, c.4. n.? & ſeqq. & Matrimon. c.4.

Matrimonium contrahentes Religioſi. p.2. Apoſtaſia, c.2. nu.6. & Matrimon c.4.

Matrimonium ſecundum contrahens viuente primo coniuge. p.2. Adulterium, & verbo, Matrimonium.

Matrimonium cum impedimento irritante, vt inceſtu, an præſumatur in dubio per ignorantiã contractum. p.2. Inceſtus.

Matrimonium in gradu prohibito contrahens. p.2. Inceſtus, c.1.

Matrimonia ſolemnizantes Clerici, vel Religioſi aut matrimonio coniungentes. ſine licentia Parochi. p.2. Matrimonia, c.1.

Matrimonio Bigami benedicens. par.2. Matrimon. cap.2.

Matrimonia plura contrahens cõtra impedimentum ligaminis. par.2. Matrim. cap.3.

Matrimonium quibus caſibus diſſoluatur viuentibus iiſdem coniugibus. p.2. Matrim. cap.3.

Matrimonium contrahens contra votum caſtitatis, vel Religionis, vel contra ſtatum ſuum clericalem. par.2. Matrimon. cap.4.

Matrimonium ratum, per cuius Religionis ingreſſum dirimatur. par 2. Matrimonium, cap.4.

Matrimonium inceſtuoſum contrahentes. p.2. Matrimon. c.5.

Matrimonij clandeſtini pœnæ. p.2. Matrimonium, cap.6.

Matrimonio nullo contracto, filij inde nati an cenſeantur ſemper illegitimi. par.2. Matrimonium, cap.5. num.4. & cap.6. in fine.

Matrimonij contractus libertatẽ auferentes. p.2. Matrimon. c.7.

Matrimonium metu contractum an ſit nullum. p.2. Matrim. c.7.

Matrimoniales diſpenſationes an gratis expediendæ in Curia. p.2. Munera, cap.3.

Mediatores an cõtineantur nomine facientium, ſeu committentium. par.2. Simonia, cap.1.

Medici non monentes infirmum de Confeſſione Sacramentali facienda. par.2. Medici, cap.1.

Medicinæ ſtudia quibus prohibita. par.2. Studia, cap.2. & 3.

Membrorum mutilatio, vel debilitatio. par.2. Mutilatio.

Metropolitanæ erectio, vel diuiſio ad Papam pertinet. par.2. Epiſc. cap 6.

Metus reuerentialis quando dicatur metus grauis. par.2. Monialis, cap.1.

Metu matrimonium contractum. par.2. Matrimonium, cap.7.

Metus qualis irritet profeſſionem. par.2. Monialis, cap.1.

Metus grauis an excuſet delinquentem à pœnis. par.1. cap.18.

Metu cogens violari cenſuras. p.2. Cenſura. cap 18. & cap.19.

Metu coactus violans cenſuras. par.2. Cenſura, cap.18.

Militiæ priuatio quid, & quæ incommoda inferat. par.1. cap.33. §. ſecundo depoſitio

Militari cingulo qui priuentur. par.2. Homicidium, cap.2. n.5.

Digitized by Google

Mi mi,& biſtriones.p.2. Ars, c.2. & Apoſtaſia,c.4.n.6.& 7.
Minor viginti annis an excuſetur à pœnis.p.1.c.17.
Miſſæ intereſſe qui non ſint permittendi. p.2.Vſura, c.1.§.ſecunda pœna.
Miſſæ ſacrificij pars eſſentialis an ſit ſumptio Eucharſtiæ.p.2. Miſſa,c.2.
Miſſam celebrans in Eccleſia polluta.p.2.Sacrilegium, c.5.
Miſſam celebrans,& Sacramentũ non ſumens.p.2..Miſſa, c.2.
Miſſam Sacerdos non proferens. p.2.Miſſa,c.3.
Miſſam celebrans,aut communionem ſumẽs Sacerdos ſine Stola, alijsue ornamẽtis.p.2.Miſſ.c.4.
Miſſam celebrans, qui Sacerdos non eſt.p.2. Ordo, c.31.
Miſſas plures celebrans eodem die.p.2.Miſſa,c.5.
Miſſarum onera recipientes contra formam Sacræ Congreg.Cõcilij.p.2.Miſſa,c.2
Miſſarum onere affecta bona alienantes, vel eorum precium cũ oneris repetitione non collocantes.p.2.Miſſa,c.1.
Mitius agitur cum lege, quàm cum homine.p.1. c.14.
Modica res alienata,quæ dicatur. p.2.Alien.c.1.§.& quidem.
Modica quantitas extracta, quæ dicatur.p.2.Annona, c.4.§.nota primo.
Modica quantitas in ludo quæ dicatur.p.2.Ludus,c.4.
Modica pœna an obliget in conſcientia ante declaratoriam. p.2.Benefic. c.9.
Modica eſculenta, & poculenta quæ. p.2.Munera. c.6.& 8.
Modicum tempus ad ſatisfaciendum conceſſum quod dicatur. p.2.Miſſa c.1. in fin.
Modicum tempus quando non excuſet.p.2.Arma,c.9.§.ex Bulla Pij V.
Modicum an contineatur, ſi lex vtitur dictione aliquid. par.2. Camera,c.1.
Modicè diſtans moraliter eſt præſens,& quæ ſit parua diſtantia. p.2.Reſidentia, c.1.n.5.
Modica res ſi deficiat, non dicitur facta integralis reſtitutio. p.2. Vacantia,c.3. not.3.
Modicum in Simonia non excuſat.p.2.Simonia,c.1. ampl.3.& c.4.& 5.
Modicum non admittitur in forma, quia eſt indiuiſibilis. p.2. Simonia,c.1.
Monaſterij noui erectio, vel mutatio, vel alienatio,qua licentia fieri debeat.p.2. Relig.c.1.
in *Monaſterium detrudere. vide verb.Detruſio.*
Monaſterium ingredi cogens mulierem in caſibus à iure non expreſſis p.2. Monialis, c.1.& qui ſint iſti caſus. Ibid.
Monialium clauſura. vide ſupra Clauſura.
Monialium Confeſſarius ſpecialiter approbatus eſſe debet pro Monialibus.p.2.Clauſura, c.8. §. abſoluere.
Monialem fieri, aut Monaſteriũ ingredi cogens mulierem, aut Monialem fieri impediens. p.2. Monialis, c. 1.
Monialium Præfecta non admonẽs Epiſcopum de inſtante tempore

profeſſionis.p.2. Monialis,*c.2.*

*Monialis corruptela, vel violatio. p.2.*Monialis, *c.3.*

Monialiũ Abbatiſſa electio qualis.p.2.Electio,c.8.Item vt inter eas officialium electio fiat per ſecreta ſuffragia.par.2.Electio, cap.11.

Monialis corrupta an poſſit accipere velum conſecrationis .p.2. Monialis, *c.3.*

*Monialis contrahens matrimoniũ. p.2.*Monialis, *c.3.*

*Monialis corrupta an poſſit eſſe Abbatiſſa.p.2.*Monialis.*c.3.*

Monialium *monaſteria Regularia adeuntes p.2.*Monialis,*c.4.*

Monitio *canonica quæ.p.2.Iudex, cap.2.*

Monitio non reddit cenſuram à iure latam reſeruatam monenti.p.2.Iudex,c.2.

Monitio *neceſſaria ad ferendas cẽſuras ab homine. p.2.Cenſura, cap.1.*

Monitio *canonica quæ dicatur p.2.Cẽſura.c.1 §.declara tertio.*

Monitio *quando vna ſufficiat.p.2. Iuriſdictio c.6.*

Mont*es Pietatis impugnans p.2.* Montes *Pietatis.c.1 & quid requiratur,vt ſint liciti.Ibid. & an mutuantes* Monti *poſſint lucrum accipere.Ibid.*

Mõ*tis Pietatis officiales pecunias Montis præter vſus deſtinatos expendere præſumentes.par.2. Montes, c.2.*

Montis Pietatis bona vſurpantes, vel impedientes ab eo percipi. p.2.Montes,c.3.

Moræ purgatio an detur in pœnis lata ſententia.p.1.c.13.& an habeat locum, ſi creditor dedit dilationem, vbi requiritur declaratio illius.p.1.c.25.in fin.

Mortis in articulo qualiter, & à quo quis poſſit abſolui.p.1.c.24. §.reſpondeo quarto.

Mortuus *qualiter,& à quo abſolui poſſit à cenſuris.p.1.c.24. §. reſpondeo quinto.*

Mo*rula conceditur in obligatione pura dandi vel faciendi. par.2. Miſſa, c.1.in fin.*

Mu*lctas* C*ameræ debitas defraudantes.p.2.Camera. n.2.*

Mulcta ipſo iure inflicta an obliget ante declaratoriam p.1.c.37

Mulier incendiaria à Papa tantũ poteſt abſolui.p.2.Incendiarij. cap.1.

Mulier percutiens clericum, à quo poſſit abſolui, & quid in alijs cenſuris reſeruatis. p.1.c.24.

Munera ſeu largitiones facientes de bonis Communitatum, ſeu vniuerſitatum Status Eccleſiaſtici.p.2.Munera, c.7.

Munera accipientes Gubernatores, & alij Officiales Status Eccleſiæ Romanæ.p.2.Munera.c.8

Munera Viſitatores, eorumuè familiares ne accipiant.p.2.Viſitatio, c.2.

Munera largientes Religioſi, & alij ab eis ea recipientes.par.2. Munera,c 10.

Munera an cõcubinæ dari poſſint. p.2.Concubinatus.nu.vlt.

Munera ideſt onera imponens Eccleſiaſticis.p.2.Immunitas, c.2. & ſeqq.

Munera ſeu præmia dãtes,vel promittẽtes pro gratia, vel iuſtitia in Cur. Rom.p.2.Simonia,c.15.

Mu-

Digitized by Google

Munera accipientes officiales Sacræ Pœnitentiariæ. p.2. Munera, c.2.

Munera accipientes Commiſſarij pro diſpenſatione matrimoniali concedenda.p.2.Munera,c.3.& verb.Simonia, c.14.

Munera accipientes Iudices quicunque pro iuſtitia, vel iniuſtitia facienda.p.2.Muner. c.4.

Munera accipiens Iudex eccleſiaſticus delegatus.p.2.Muner.c.6

Munera probibitus accipere, an poſſit accipere eſculenta, & poculenta.p.2.Munera,c.6.& 8.

Muneribus, vel gratia iuſtitiam corrumpentes Iudices eccleſiaſtici.p.2.Munera, c 5.

in *Munerum localium fraudem ordinatus.p.2.Ordo,c.6.*

Mutilatio membrorum. vide Membra.

N

NAufragantium bona rapientes, ſeu detinentes. par. 2. Naufragantes, c.1.

Negociator Clericus,vel Religioſus. p.2. Negociatio, & verbo. Apoſta.c.4.n.9. in fin.

Negociatio eccleſiaſticis perſonis interdicta.p.2.Negociatio,c.1.

Negocijs ſæcularibus clerici ſe immiſcentes enormibus, vel nõ enormibus,p.2. Apoſtaſia, c.4. n.6.7. & 9.

Negocijs enormibus ſe immiſcentes Religioſi.c.9. & 12.& Apoſtaſia, c.2.

Nomen verbale ſignificat exercitium.p.2.Vſura,c.7.

Nominari ad eccleſias,& dignitates qui non poſſint.p.2.Elect.c.3

Nominationis denegatæ cauſa vexans.p.2.Electio, c.7.

Notorium quid dicatur. p.1.c.21. & p.2.Vſura, c.7.

Nouerit ſe excõmunicationis mucrone percuſſum,eſt canon latę ſententiæ.p.2. Inquiſitio.c.1.

Nouerit ſe communione priuatũ, eſt canon latæ ſententiæ. par.2. Iudex.c.1.§.declara tertio.

Nouitiorum receptio in locis non deſignatis à Sede Apoſtolica. p.2.Nouitiorum.c.1.

Nouitij renunciatio quando ſit valida.p.2.Simonia c.10.in fin.

Nouitius an babeatur pro profeſſo quoad ordines ab Abbate accipiendos.p.2.Ordo c.21.

Nouitius nihil poteſt dare pro admiſſione, neque religioſi quidquam recipere ante profeſſionẽ de bonis illius.p.2. Simon c.10.

Nullatenus abſoluatur,aufert iuriſdictionem.p.2. Iuriſdict. c.7.

Nullatenus admittãtur, an ſit canon latæ ſententiæ. p. 2. Homicidium.c.4.§. declara primo.

Nullitas actus qualiter, & à quo ſanari poſſit p.1.c.35, q.2.& 3.

Nullitas actus, vide Irritatio.

Nuncians aliquid infidelibus, vel hæreticis in præiudicium Chriſtianæ Reipublicæ,aut Catholicæ Religionis, & ad id cooperantes.p.2.Nuncians, c.1.

Nunciantibus prouiſiones Eccleſiarum in Curia Romana factas donans aliquid,vel promittens.p.2.Nuncians.c.2.

Nuncij Apoſtolici. vide Legatus.

Nuncios Papæ offendens vide verb.Iniuria.

Digitized by Google

Nuncium mittens contra legem pœnalem non incurrit pœnas, niſi nuncius peruenerit. par. 2. Conclaue. c. 2. § nota etiam.
Nuptiæ, vide Matrimonium.

O

Oblationes Eccleſiarum, vel piorum locorum vſurpans. p. 2 Oblatio. c. 1.
Oblationes Eccleſiarum Laici percipere non poſſunt. par. 2. Oblatio, c. 1.
Oblationes recipientes clerici ab vſurarijs manifeſtis. p. 2. Oblatio c. 2.
Oblationes raptorum Eccleſiaſtici recipientes. p. 2. Oblatio. c. 3.
Oblationem ab excommunicato, vel interdicto recipientes. par. 2. Oblatio, c. 4.
Oblationes quando contineantur nomine diuinorum. par. 2. Oblatio, c. 4.
Obligantes eccleſias ſuas, vel eas obligandi facultatem concedentes, vel ære alieno grauantes. p. 2. Obligantes, c. 1.
Obreptio quando vitiet prouiſionē Papæ, vel Ordinarij p. 2. Gratia, cap. 8.
Occiſio. vide, Homicidium.
Occultus excommunicatus non tenetur ſe prodere. p. 2. Cenſura, c. 10. § requiritur.
Occultus actus an poſſit à lege puniri. p. 1. c. 4.
Occultum crimen quando iudicatur. p. 1. c. 21.
Occultans bona poſt incurſam pœnam confiſcationis, vel alienans, an peccet. p. 1. c. 36.
Offendens Papam, vel Cardinalem. p. 2. Maieſtas, c. 2.
Offendens Clericum, vel Religioſum. vide, Iniuria.
Offendens Epiſcopum, vel Presbyterum. vid. Iniuria.
Officia publica an licite vendi, vel emi poſſint. p. 2. Ambitus. cap. 1. § aduert. primo. an autem poſſit emens, diminuto lucro, augere taxam. Ibid.
Officiorum priuatio pœnalis quid importet. par. 1. c. 28. & quando infamet. p. 1. c 42.
Officiorum incapacitas in materia fauorabili de quibus officijs intelligatur. p. 2. Religioſi, c. 4. n. 5
Officium Iudicis criminalis aſſumens an fiat irregularis. par. 2. Iudex, c. 2.
Omninò, dictio etiam iuncta verbo futuri temporis, eſt latæ ſententiæ. p. 2. Medici c. 2.
Onera imponens Eccleſiaſticis. p. 2. Immunitas, c. 2. & ſeqq.
Ordinariorum prouiſio an valeat litteris non expeditis. p. 2. Gratia, cap. 1.
Ordinarius vſurpans iuriſdictionē in exemptos quas pœnas incurrat, itemque conſentientes. p. 2. Iuriſdictio, c. 9.
Ordinari non debet is cuius irregularitas eſt in pendenti. par. 2. Iudex, c. 2. n 2.
Ordinatio eſt virtuale exercitium eiuſdem Ordinis. p. 2. Ordo c. 4.
Ordinatus incurrēs per ordinationem in cenſuram, concelebrando ordinanti an fiat irregularis. p. 2. Ordo c. 5.
Ordines ante ætatē legitimam recepti, vel collati. p. 2. Ordo, c. 1.

&

& quæ ætas requiratur in ſingulis. Ibid.
Ordines recipiens ante vſum rationis. ſeu in infantia. p. 2. Ordo, c. 1.
Ordines publico pœnitenti collati. p. 2. Ordo, c. 2.
Ordines Bigamo collati. p. 2. Ordo, cap. 2.
Ordines à crimino ſo ſuſcepti in fraudem fori ſacularis. par. 2. Ordo, c. 5.
Ordinis ſui damnũ patiatur, an ſit pœna depoſitionis latæ ſententiæ. p. 2. Incendiarij, c. 2.
Ordines furtiuè recepti. p. 2. Ordo, cap. 7.
Ordines recepti contra interminationem Epiſcopi. ſeu contra intentionẽ ordinatis. p. 2. Ordo. c. 7
Ordines inuito, ſeu vi, aut metu collati. p. 2. Ordo, c. 8. (c. 9
Ordines illiterato collati. p. 2. Ordo.
Ordines collati irregulari, aut alias indigno. p. 2. Ordo, c. 10.
Ordines ſacri collati, ſeu recepti ſine titulo beneficij, vel penſionis, vel patrimonij, vel profeſſionis religioſæ. p. 2. Ordo, c. 11.
Ordines recepti, vel collati cum pacto fiduciario inito cum Epiſcopo, vel præſentante, vel alio, ſuper beneficio, vel patrimonio, vel ſuſtentatione non peten. vel reſtituen. p. 2. Ordo, c 11.
Ordines collati Religioſo Laico, ſeu Conuerſo, vel Apoſtatæ. p. 2. Ordo, c. 12.
Ordines per ſaltum recepti. par. 2. Ordo, c. 13. & dicitur etiam per ſaltum promotus, ſi omiſſa prima tonſura. Ibi.
Ordines accipiens confirmatione omiſſa. par. 2. Ordo, cap. 13.
Ordines extra tempora legitima accepti, vel collati. p. 2. Ord. c. 14.
Ordines non ſeruatis interſtitijs collati ſeu recepti. p. 2. Ordo, c. 15
Ordines recepti. ſeu collati ab alieno Prælato ſine dimiſſorialibus, vel licentia proprij Ordinarij Diœceſani, vel fictis dimiſſorialibus. p. 2. Ordo. c. 16.
Ordines quando ob cenſuram proprij Epiſcopi poſſint ab alio Epiſcopo ſubditi accipere. p. 2. Ordo, c. 16. n. 4.
Ordines Vltramontano, ſeu extero in Italia collati, ſeu ſuſcepti ſine dimiſſorialibus in forma debita, vel ſine ſpeciali licentia Papæ. p. 2. Ordo, c. 17.
Ordines collati ab Epiſcopo titulari ſine licentia proprij Prælati. p. 2. Ordo. c. 18.
Ordines collati cum licentia, vel dimiſſorijs Capituli, vel Vicarij Capitulari. ſede intra annũ vacante. p. 2. Ordo, c. 19.
Ordines collati vigore dimiſſorialium conceſſarum à Prælato intra fines diœceſis alicuius conſiſtente, vel à Capitulo, vel Collegio. p. 2. c. 20.
Ordines collati ab Abbate, vel Prælato intra fines alicuius diœceſis conſiſtente ſine licentia Diœceſani. p. 2. Ordo. c. 21.
Ordines quos poſſit conferre Abbas, & quibus; & an validè conferat ſi illicitè conferat. par. 2. Ordo, c. 21.
Ordines ab Epiſcopo proprio collati in aliena diœceſi ſine licentia Epiſcopi loci. p. 2. Epiſcop. c. 4.
Ordines recepti ſeu collati ſine litteris

teris cõmendatitijs proprij Prælati.p.2.Ordo, c.26.
Ordines collati Religioſo ſine commendatitijs ſeu dimiſſorijs proprij Prælati in forma debita. p.2.Ordo,c.23,
Ordines minores,aut prima tonſura in Regno Neapolitano collata ſine informationibus requiſitis.p.2.Ordo, c.28.
Ordines recipiens, Romæ commorans, ſine licentia Cardinalis Vicarij.p.2. Ordo.c.29.
Ordines exercens in cenſura.p.2. Cenſura.c.11.17.& 18.
Ordines ſimoniacè collati ſeu recepti.p.2.Simonia, c.9.
Ordinem Sacrum vſurpans, ſeu exercens quem non habet.p.2. Ordo,c.32.
Ordinis Sacramentum iterantes. p.2.Ordo,c 30.
Ordo collatus ſeruo alieno. par. 2. Seruus, c.2.
Ordo collatus ab Epiſcopo, qui renunciauit dignitati.par.2.Ordo, cap.22.
Ordo collatus ab Abbate.ſeu Prælato,qui renunciauit dignitati. p.2.Ordo, c.23.
Ordo collatus ab Epiſcopo non tolerato,vt excommunicato,ſuſpenſo,interdicto hæretico,ſchiſmatico &c.vitandis p.2. Ordo, cap.24.
Ordo coniugato collatus. p.2.Ordo, cap.3.
Ordo collatus ligato excommunicatione vel ſuſpenſione, vel interdicto.p.2.Ordo,c.4.
Ordo ſuſceptus in fraudem munerum laicalium.p.2.Ordo,c.6.
Ordinatus ſine legitimis dimiſſorijs, an, & quando ſit priuatus priuilegijs clericalibus.p.2. Ordo,c.16.n.9.& c.19.
Ordinatus ſubreptitijs dimiſſorijs an cenſeatur ordinatus ſine dimiſſorijs.p.2.Ordo, c.16. n.11.
Oris aperitio qualiter à Papa fieri poſſit ad impugnandam gratiam.p.2.Gratia,c.8.

P

PActum de eligendo,vel conferendo,vel præſentando,an valeat,ſiue ante vacationem. ſiue tempore vacationis. p.2.Ambitus c.8.& 10.
Papa quanam poſſit definire de Fide.p.2.Montes, c.1.
Papæ electio. vide Conclaue. vide Electio.
Papam offendens in perſona, vel in bonis,vel familia.vide Maieſtas læſa.
Papæ electio per ambitum. par. 2. Ambit.c.2.
Papa eſt Ordinarius omnium, eiuſq; territorium eſt vniuerſus orbis.p.1. c.20. differ.10.
Papam offendens, inuadendo, aut vſurpando eius Statum, vel iuriſdictiones, aut bona.p. 2. Romana. c.1.Vſurpatio.c.1.& ſeqq.
Papæ electi nondum coronati litteras impugnãtes.p.2.Papa,c.1.
Paraſiti.p.2.Ars,c.1.n.3.
Parochiæ nomine non continetur cura cum dignitate.p.2. Benef. c.5.§.nota quòd.
Parochialia iura vſurpantes. p.2. Parochia. c.1.
Parochi nomine venit etiã Epiſc. p.2.Matrimonium, c.1.in fine.

Par.

Digitized by Google

Parricidium.p.2.Parricidium.c.1.

Paruitas materiæ . vide ſupra Modica res.

Pater fornicationi exponens filias qualiter puniatur.par.2.Lenocinium.

Patrinus.vide Baptiſmus.c.4.

Patroni quos præſentare non poſſint.p.2.Electio.c.3. n.6.

Patronus an poſſit præſentare ſeipſum.p.2.Ambit.c.11.

Patronus vſurpans bona ſuæ Eccleſiæ, aut impediens à miniſtris percipi, aut cooperans, aut in fructuum perceptione ſe ingerens.p.2.Vſurpatio, c.1. Patronus, c.2.

Patronus vendens ius patronatus, vel actum præſentationis, aut percipiens turnorum lucra.p.2. Simonia c.2.& 8. & verb.Vacantia, c.4.

Patronus præſentans cum confidentia.p.1.Simonia.c.3.

Patronus admittens reſignationē ad fauorem alicuius.par.2.Reſignatio, c.2.

Patronus an poſſit in limine fundationis aliquod ſeruitium ſeu recognitionem ſibi reſeruare, vel ius ſuper fructibus. par.2. Vſurpatio.c.1.

Patronatus iure priuatus ex lege pœnali, ſcilicet ipſo iure, an teneatur in foro conſcientiæ abſtinere à præſentatione etiam in caſu occulto.p.2.Vſurpatio, c.1.

Patronus præſentans ſcienter indignum.p.2.Patronus.c.6.

Patroni præſentatio. vide Præſentatio.

Patronatus ius vſurpans in Eccleſia libera, & cooperantes. p. 2. Vſurp.c.2.Vacantia, cap. 2.

Pauperum bona dicuntur, bona Eccleſiaſtica. p. 2. Immunitas. c. 5. in fin.

Peccati mortalis vitandi cauſa poteſt ſemper Epiſcopus procedere.p.2. Iudex. c. 1. §. declara ſecundo.

Pecuniæ nomine quid cōtineatur. p.2.Montes, c.2.

Pedagia, & guidagia imponens eccleſiaſticis.p.2.Immun.c. 4.

Pendente cauſa, vel periculo irregularitatis, non debet quis promoueri.p.2.Iudex, c.2.n. 2.

Penitus denegetur, an ſit canon latæ ſentētiæ. p.1. Incēdiarij.c.2

Penſionem exigens litteris non expeditis.p.2. Gratia c.7.

Penſio clericalis iudicatur ſicut beneficium.p.1. c.31.an veniat in pœnis nomine beneficij.Ibid. §.quæro ſecundo.

Penſionis titulum reualidare quis poſſit.p.1. c.31. §. quæro tertio: & an reualidetur regula de triennali.Ibid.§.quæro quarto.

Penſionum Eccleſiaſticarum priuatio qualiter obliget, & à quo diſpenſetur, & quid de pœna inhabilitatis ad penſiones. p. 1. cap.31.

Penſionem Eccleſiaſticam non ſoluentes beneficiati. p.2. Penſio. c.1.

Penſionis fructus in caſu priuationis cui reſtituendi. p.1.c.32. §.fructus penſionum.

Perdant cauſam, an ſit canon latæ ſententiæ.p.2. Curia.c.8.

Peregrinantes ad Sanctiſſimum Domini Sepulchrū ſine licētia Papæ.p.2.Peregrinus, c.2.

Pere-

Digitized by Google

Peregrini Religioſi ſine patentibus non recipiendi.p.2. Religioſi, c.6.
Peregrinos cauſa deuotionis ad loca ſancta euntes offendens in perſona, vel rebus. par.2.Peregrinus, cap.1.
Peregrinationis perpetuæ pœna quandoque ipſo iure impoſita. p.2. Confeſſio, c.4. & quid importet, vide ibid.
Periurium quale peccatum. par.2. Iuramentum, cap.1.
Periurium an inducat priuationẽ beneficiorum, vel Eccleſiarum. p.2. Cenſura, cap.6. num.2.
Periurij pœna. par.2. Periurium, cap.1.
Permutare an poſſit beneficium qui, ſuper inhabilitate diſpenſatus, illud obtinuit, vel retinuit. par.1.cap.30. in fine.
Perſonæ nomen an contineat vniuerſitates in odioſis, & an perſona ficta contineatur nomine perſonæ. par.2. Conclaue, cap.9. in fine.
Pertinere intelligitur non ſolum ratione dominij, ſed etiam poſſeſſionis, cuſtodiæ, vel adminiſtrationis. par.2. Oblatio, cap.2.
Pijs locis onera imponens, vel exigens. par.2. Immun. cap.6.
Piratæ, ſeu Latrunculi maritimi. p.2. Piratæ, cap.1.
Poculum abortionis præbens. p.2. Abortus, cap.1.
Poculum amatorium præbens. p.2. Poculum, cap.2.
Poculum ſterilitatis præbens. p.2. Poculum, cap.3.
Poculum veneficum præbentes. p.2. Poculum, cap. 4.
Pœna priuationis ſi non ſonat in cenſuram, non obligat ante declaratoriam. par.1. cap.32.
Pœna ſemel commiſſa an ceſſet tẽporis curſu. par. 1. cap.26.
Pœna eccleſiaſtica quid. p.1. c.1.
Pœnæ eccleſiaſticæ à quo diſpenſari poſſint. p.1. cap.23.
Pœna vnius fori non derogat pœnæ alterius fori. par.1. cap.12.
Pœna modica an obliget in conſciẽtia. par.2. Benef. cap.9.
Pœna legis nouæ an deroget pœnæ legis antiquæ. par.1. cap.12. & par.2. Alienat. cap.5. & verbo, Cenſura, cap.4. nu.2. & cap.16.
Pœnarum pecunias Cameræ applicandas defraudans. par.2. Camera, cap.2.
Pœna pecuniaria ipſo iure lata an, & qualiter obliget ante declaratoriam, vel executoriam. p.1. cap. 37.
Pœnitentia ſolemni affectum ordinans. par.2. Ordo, cap.2.
Pœnitentia diuturna eſt ſaltem trium annorum. par.2. Maieſtas, cap.2. num.4. §.9.
Pœnitentia an excuſet à pœna. p.1. cap.2. & cap.13.
Pœnitentia quid, & an ſit pœna eccleſiaſtica, & an cogi peccator poſſit ad eam acceptandam, & quæ dicatur publica, & quæ ſolemnis: & an impoſita à Sede Apoſtolica poſſit per inferiorem commutari. par.1. cap.2.
Pœnitentiæ ſigna à moriente edita, quæ dicantur. par.2. Concubinatus, num 5.
Pœnitentia publica, vel ſolemnis an infamet. par.1. c.33. §. tertio pœnitentia.
Pœnitentiarius Maior an hodie

poſſit dare licentiam tranſeundi ad aliam Religionem. p.2. Religioſi, cap.14. num.2.
Pœnitentiariæ ſacræ Officiales munera accipientes. par.2. Munera, cap.2.
Pœnitentiarius Maior an poſſit pœnas infligere. p.2. Homicidium, cap.4. num.5. in fine.
Pœnitentiarius Maior non diſpenſat cum Vltramontano in Italia ordinato. par.2. Ordo, cap.17.
Pœnitentiati à Sancto Officio Religioſi remanent inhabiles ad officia, & gradus. par.2. Hæreſis, cap.1. & 6.
Pollutio Eccleſiæ qualiter contingat, & qualiter Eccleſia polluta reconcilietur. par.2. Sacrilegium, cap.5.
Pollutio Eccleſiæ. par.2. Sacrilegium, cap.5.
Pontificialia exercens in aliena Diœceſi. par.2. Epiſcopus, cap.4.
Pontificalia quæ dicantur. par.2. Epiſcopus, cap.4.
Pontificalia Epiſcopus exercens in propria Diœceſi in perſonam alienæ Diœceſis. par.2. Epiſcopus, cap.4.
Pontificalia Abbas exercens vltra quam à iure conceſſum. par.2. Epiſcopus, cap.4. in fine.
Pontificali dignitate priuatur ciuitas aliquãdo ipſo iure. p.1. c.40
à Pontificalium munere ſuſpenſio qualiter intelligatur. p.2. Clauſura, cap.6. not.3.
Poſſeſſio beneficij manu executoris aſſequenda. p.2. Gratia, c.6.
Poſſeſſio per intruſionem in beneficium quas pœnas inducat. p.2. Intruſio, cap.1.
Poſtulationem poſtulato non præſentantes intra tempus legitimũ. par.2. Electio, cap.5.
Poſtulari ad Eccleſias, & dignitates qui non poſſint. par.2. Electio, cap.3.
Præceptum quando cenſeatur ſub mortali obligare. p.1. c.4.
Prædicantes dogmata, vel miracula falſa, vel falſas reuelationes, aut detractiones de Prælatis. p.2. Prædicantes, cap.1.
Prædicantes falſa dogmata. par.2. Prædicator. cap.1.
Prædicatores verbi Dei, Montes Pietatis impugnantes. part. 2. Montes, cap.1.
Prædicatores decimas impugnantes. par.2. Decimæ, cap.3.
Prælati nomen an comprehendat Epiſcopos in odioſis. par.2. Reſignatio, cap.3.
Prælatos Eccleſiæ offendens. p.2. Iniuria, cap.3.4. & 5.
Prælati inferiores an contineãtur nomine Epiſcopi. par.1. c.23. & c.24. & verb. Vſurpatio, c.2. p.2.
Prælatus poteſt delegare, ſeu mandare facultatem ad ſecum diſpẽſandum, vel abſoluendum. p.1. cap.23. §. dico octauo.
Praesbytericidarum pœna. par.2. Homicidium, cap.4.
Præſcribi non poteſt beneficium eccleſiaſticum. p.2. Intruſio.
Præſcriptione an poſſit actus ab initio nullus reualidari. par.1. cap.35. in fine.
Præſcriptio in beneficio an reualidet titulum. par.1. c.30. §. quæro quarto.
Præſẽtatio ad beneficiũ nondũ vacãs an teneat. p.2. Ambitus, c.10.

Præ-

Digitized by Google

Præſentare ſeipſum an liceat . p.2. Ambit. c.11.
Præſentandi pactum an valeat. p.2. Ambit. c.8. & 10.
Præſentatio noua patroni an requiratur ad tituli reualidationem. par. 1. cap. 30. §. aduertendum eſt.
Præſentari qui non poſſint ad Eccleſias, vel dignitates. p. 2. Electio, c.3. n.5.
Præſentationis denegatæ cauſa vexans. p.2. Electio, c.7.
Præſumentes an dicantur qui motu graui, vel leui, vel ignorantia craſſa delinquunt . par. 2. Cenſura, par. 7. lim. 3. & cap. 10. §. requiritur.
Præuaricationis crimen. p.2. verb. Accuſat. c.2.
Principes magni qui dicūtur quoad diſpenſationes concedendas. p.1. c.23. §. dico ſeptimo in fin.
Principi ſeu Regi de facto ſtatum pacificè retinenti, etſi non de iure, ſubditi obedientiam denegare non poſſunt. p.1. c.7.
Priuatio officiorum graduum, & dignitatum quid. p.1. c. 28. an liget ante declaratoriam, & à quo diſpenſari poſſit. ibid.
Priuatio fructuum beneficiorum. vide ſup. Fructus.
Priuatio vocis actiuæ, vel paſſiuæ. vide infra, Vocis, &c.
Priuatio beneficiorum, & inhabilitas ad illa, quid, & qualiter obliget, & à quo diſpenſetur. p.1. c.30.
Priuatio iniuſta pro foro conſciētiæ, ſed iuſta pro foro externo, an liget. p.1. c.22. differ. 5.
Priuatio ſi non ſonat in cenſuram non obligat ante declaratoriā. p.1. c.32.
Priuatus ſit, an ſit latæ ſententiæ. p.2. Vſurpatio, c.1.
Priuatus exiſtat omni honore, gradu, officio, & beneficio, quid importet, & an ſit ſuſpenſio, vel irregularitas, & an obliget ante ſententiam declaratoriam. p.2. Conclaue. c. 3.
Priuilegio clericali priuatus qualiter ſit declarandus ab Ordinario, & an inſtāte Fiſco laico. p.2. Ordo, c. 5.
Priuilegiati à quibus cenſuris poſſint abſoluere. p.1. c.24. in fin.
Procurantes delicta perpetrare. p.2. Procurantes, c.1.
Procurator ad reſignandum an poſſit ſibi reſignare. p.2. Ambit. cap. 11.
Procurator ad eligendum ſeruans formam mandati in ſcriptis ſed faciens cōtra intentionem mandantis oretenus ſignificatam an validè eligat. p.2. Electio, c.11.
Procuratoris præuaricatio. par. 2. verb. Accuſator, c.2.
Proditio in Principem, vel patriā. p.2. Proditio, c.2.
Proditorium homicidium. part. 2. Proditorium, c.1.
Profeſſio religioſa emiſſa ante annum Nouitiatus eſt nulla. p.2. Profeſſio, c.1.
Profeſſio emiſſa ante annum decimum ſextum eſt nulla. par.2. Profeſſio, c.2.
Profeſſio emiſſa, fraudulenter reticito impedimento non irritante de iure communi. par.2. Profeſſio, c.3.
Profeſſio crimino ſi, ſeu in fraudē fori

ſori laicalis.p.2.Criminoſi,c.1.
Profeſſio nulla, an reſoluatur in votum ſimplex.p.2.Religioſi.c.3
Profeſſio per ſimoniam admiſſa. p.2.Simonia,c.10.
Profeſſio ob metũ nulla an conualeſcat poſt quinquennium ſine nouo conſenſu.p.2. Monialis.
Profeſſionem nullam reddit metus grauis, etiam reuerentialis, & an liceat poſt quinquennium reclamare.p.2.Monialis, c.1.
Profeſſionis Monialium inſtante tempore, admonendus Epiſcopus, nec niſi eo monito profiteri debent.p.2.Monialis,c.2.
Profeſſio Religioſi recepti ad habitum in loco non deſignato, an ſit nulla.p.2. Nouitij, c.1.
Profeſſio nulla ab initio, an conualeſcat poſt quinquennium non obſtante impedimento temporali, vel etiam perpetuo. p.2. Nouitij,c.1.
Profeſſio criminoſi.vid.Criminoſ.
Profeſſio facta in fraudem fori. vide verb.Criminoſus,c.1.
Profeſſionem Fidei omittentes. p.2.Fides,c.1.
Promotionis totius ſpem amittãt, inducit irregularitatem. par.2. Studia,c.2. in fin.
Proprietarius Religioſus quis.p.2. Religioſi, c.11.
Prorogatio termini facta à creditore, vel à Iudice an, & qualiter ſuſpendat cenſuram. p.1. c.25. §.quartus modus.
Prorſus amittat, an ſit canon latæ ſententiæ.p.2.Homicidium,c.4.
Protectio Sedis Apoſtolicæ circa recurrẽtes ad Curiã.vid.Curia.
Proteſtatio de futuro diſſenſu circa profeſſionem admittendã, vel matrimoniũ contrahendum, an irritet.p.2. Profeſſio, c.3.
Proteſtatio de diſſenſu circa Ordines conferendos.p.2.Ordo,c.7.& circa Ordines ſuſcipiendos. p.2. Ordo.c.8.
Prouentus continent etiam Oblationes. p.2.Oblatio, c.1.
Publicum, vel occultum crimen quando dicatur.p.1.c.21.
Publicus excommunicatus, quis dicatur.vid.ſup.verb.Excomm.
Pueri,& minores an excuſentur à pœnis.p.1.c.17.

Q

QVantumcũque, dictio, an ſtet ampliatiuè, vel reſtrictiuè. p.2.Cenſura.c.7. limit.1.

R

RApientes bona Papæ, vel Cardinalium occaſione Conclauis, vel extra.p.2.Conclaue.c.9.
Rapientes bona naufragantium. p.2.Naufragant.c.1.
Rapina, & furtum quas pœnas inducat.p.2. Furtum,c.1.
Raptores qua forma abſoluendi. p.2.Incendiarij,c.2.
Raptorũ, necnon Clericorum eos admittentiũ ad Sacramẽta, vel oblationes; aut eleemoſynas ab eis accipientiũ pœnæ p.2.Incendiarij,c.1.& 2.& verb. Sacrilegium,c.1.3.& 4.
Raptus mulieris.p.2.Raptus, c.2.
Rebaptizatio.vide ſup.Baptiſmus.
Reclamare contra profeſſionem ob metum, quando poſt quinquenniũ liceat.p.2.Monial.c.1.

Re-

Reclamationem contra actus nullitatem an poſſit Princeps prohibere. par. 1. cap. 35. in fine.
Recurrens ad Curiam Romanam, vide Curia.
Recurrens ad Curiam ſecularem ab eccleſiaſtica. p. 2. Curia, c. 7. & verbo, Iuriſdictio.
Reincidentialis abſolutio à quo dari poſſit. par. 1. cap. 25.
Remuneratoria donatio, vide Donatio.
Regulares Prelati numerum familie in ſuis Cōuentibus augentes par. 2. Religioſi, cap. 2.
Religioſi electio ad prælaturam extra ſuum Monaſterium eſt illicita. par. 2. Electio, cap. 9.
Religioſum habitum dimittentes. p. 2. Habitus, cap. 1. & 2. Item Religioſi habitum profanum geſtantes, vide ibid. cap. 3.
Religioſi militares an propriè dicantur Religioſi; an matrimonium ratum dirimatur per ingreſſum religionis Militaris. par. 2. Matrim. cap. 4.
Religioſi priuilegiati à quibus caſibus, & cenſuris poſſint abſoluere. p. 1. c. 24. §. reſpon. ſexto, cap. 15. in princ.
Religioſi tranſeuntes ad aliam religionem, & Prælati eos admittentes. p. 2. Religioſi, cap. 4.
Religioſi fugitiui, & Prælati eos requirentes. p. 2. Religioſi, cap. 5.
Religioſi Romam accedentes ſine licentia competenti. par. 2. Religioſi, cap. 7.
Religioſi delinquētes extra Clauſtra, & Superiores ipſorum eos non coercentes. par. 2. Religioſi, cap. 8.
Religioſi enormitatibus ſe immiſcentes. par. 2. Religioſi, cap. 9.
Religioſus nihil poteſt ſuum dicere. p. 2. Munera, c. 10. §. quod autem hic.
Religioſi reſtitutiones, vel legata impedientes, vel ſibi ipſis procurantes cum præiudicio aliorum eccleſiaſticorum. p. 2. Religioſi, cap. 10.
Religioſus an fieri poſſit criminoſus, vide Criminoſus.
Religioſas domos ſine licentia erigentes, vel mutantes, vel dimittentes. p. 2. Religioſi, cap. 1.
Religionem non approbatam profitentes p. 2. Religioſi, cap. 3.
Religioſum peregrinum ſine. patribus accedentem Regulares excipientes. p. 2. Religioſi, cap. 6.
Religioſus proprietarius. p. 2. Religioſi, cap 11.
Religioſorum electio illegitima. par. 2. Religioſi, cap. 12.
Religioſi legitimè electi emendationem non procurantes. p. 2. Religioſi, cap. 13.
Religioſos ſuos electos, vel fugitiuos Prælati non requirentes vt redeant; vel eoſdem emendatos nō recipientes. p. 2. Religioſi, cap. 14.
Religioſorum electiones. parte 2. Electio.
Religioſi laici non poſſunt ad ordines promoueri p. 2. Ordo c. 12.
Religioſi Apoſtatæ non poſſunt ad ordines promoueri. par. 2. Ordo, cap. 12.
Religioſi inualidè Profeſſi non poſſunt ad ordines promoueri. parte 2. Ordo, cap. 11.
Reliquias Sāctorum de loculis extrahentes, vel diſtrahentes, vel teſti-

teſtimoniū facientes de eiſdem. p.2. Reliquiæ, cap.1.
Repetundarum crimen. p.2. Munera, cap.1.
Repræſaliæ ſunt ſpecies belli, & à quo concedi poſſint. p.2. Repræſaliæ, cap.2.
Repræſalias, vel bellum inferēs diffidatione non præcedente. par.2. Repræſaliæ, cap.2.
Repræſalijs abutentes cōtra eccleſiaſticos p.2. Repræſaliæ, cap.1.
Repudians legatum, vel hæreditatem delatam Eccleſiæ, in quas pœnas incurrat. p.2. Vſurpatio, cap.1.
Repulſum ſe nouerit, eſt canon latæ ſententiæ. par.2. Miſſa, c.2.
Reſeruata non cenſetur cenſura monenti, quando ipſo iure incurritur poſt monitionem. par.2. Iudex, cap.2.
Reſeruatio cenſuræ tollitur, ſi delinquenti fuerit conceſſa prorogatio moræ, vel remiſſio pœnarum. par.2. Maieſtas, c.2. in fin.
Reſeruatio caſus an procedat etiam in delicto metu commiſſo. par.1. cap.18. in fine. & an procedat contra ignorantem ipſam reſeruationem. p.1. c.15. ampliat.3. & an ſit propriè pœna, ibid.
Reſidentiam Epiſcopi non facientes, & Coepiſcopi eos non denunciantes. p.2. Reſidentia, cap.1.
Reſidentiam non facientes Parochi, & alij curam animarum habentes Epiſcopis inferiores. par.2. Reſidentia, c.2.
Reſidentiam Canonici, vel Præbendati nō facientes in loco Eccleſiæ, vel Choro non interuenientes. p.2. Reſidentia, cap.3.
Reſidentiam non facientes Clerici, tempore ordinationis alicui Eccleſiæ ab Epiſcopo adſcripti. p.2. Reſidentia, cap.5.
Reſidere, vel intereſſe Choro coadiutores omittentes. par.2. Reſidentia, cap.4.
Reſignantes, ſeu dimittentes beneficia curata ad fauorem alterius, contra iuramentum in Curia Romana præſtitum de reſidendo, & per ſe deſeruiendo. p.2. Reſignatio, cap.1.
Reſignationem admittentes cōtra formam Bullæ Pij V. p.2. Reſignatio, cap.2.
Reſignationem beneficij fieri procurantes per iniuſtam carcerationem beneficiati. par.2. Reſignatio, cap.3.
Reſignationes, & ſuper eis prouiſiones à Sede Apoſtolica factas non publicantes. p.2. Reſignatio, c.4.
Reſignatio metu extorta an ſit nulla. p.2. Reſignatio, cap.3.
Reſignatio an poſſit fieri ad fauorem in manibus Ordinarij. p.2. Reſignatio, cap.2.
Reſignare ſibi an poſſit procurator conſtitutus ad reſignandum. par. 2. Ambit. cap. 10.
Reſignare beneficium an poſſit inhabilis, vel irregularis. par.1. cap.30. in fine.
Reſtitutio bonorum incertis debita ſi procuretur à Religioſis ſibi applicari, quas pœnas incurrant. par.2. Religioſi, cap.10.
Reſtitutio integralis an dicatur facta, ſi deficiat etiam in vno ouo. par.2. Vacantia, cap.3. not.3. & ibi an ſufficiat condonatio, vel cautio.

Reſti-

Digitized by Google

Reſtitutio de bonis incertorum poteſt pro libito cuilibet pauperum fieri à debitore. p.2. Religioſi, c.10

Retrotrahitur effectus pęnæ incurſæ per declaratoriam. p.1. cap.6.

Reualidare titulum beneficij quis poſſit. p.1. c.30. §. adde quòd & titulum penſionis quis poſſit reualidare. par.1. cap.31. §. quaro tertio.

Reualidatio actus qualiter, & à quo fieri poſſit. par.1. c.35. q.2. 3. & 4.

Reus conuentus negans crimen, & abſolutus, an euitet in foro conſcientiæ pœnam. par.1. cap.30.

Ritus eccleſiaſticos pro libito mutari poſſe aſſerens. p.2. Ritus, c.1.

Ritum Latini, vel Græci in ſua ordinatione mutantes. parte 2. Ritus, cap.2.

Ritum Breuiarij mutantes. par.2. Ritus, cap.3.

Romanæ Eccleſiæ ſtatum inuadentes, aut detinentes, vel eius ſupremam temporalẽ Iuriſdictionem vſurpantes, vel perturbantes. par.2. Romana, cap.1.

Romæ an poſſit iuriſdictio voluntaria ab aliquo Prælato exerceri in ſuum ſubditum. p.1. c.20. §. dicend. ſecundo.

Romanam ad Curiam recurrentes, vide Curia.

Romanæ Eccleſiæ ſtatus temporalis quis dicatur. par.2. Munera, cap.7. in fine.

S

SAcerdos nõ approbatus an poſſit abſoluere à venialibus, & ab excommunicatione minori. p.1 cap.24. §. ampliant. tertio.

Sacramentalia an validè cõferantur ab eo, qui in talibus Circunſtantijs non habet legitimam facultatem. par.2. Baptiſ. cap.3. §. nota quòd quamuis.

Sacramentalem formam, vel benedictionem iterans ſuper eadem materia. p.2. Sacram. cap.3.

Sacramentalium formam an poſſit Epiſcopus alterare. par.2. Monialis, cap.3.

Sacramentum Ordinis iterantes. p.2. Ordo, cap.30.

Sacramenta alienis Parochianis miniſtrãtes. p.2. Parochialia c.1.

Sacramentum pœnitẽtiæ inter abſentes perfici poſſe aſſerens, pœnas incurrit, par.2. Sacramentum, cap.1.

Sacramentum Confeſſionis, vel Communionis annuæ omittentes. p.2. Sacramentum, cap.2.

Sacramentalis forma, ſeu benedictio quando poſſit iterari. par.2 Sacram. cap.3.

Sacramentalium nullitatem an Papa poſſit ſupplere ſolo verbo. par.2. Sacram. cap.3.

Sacrilegium committentes. par.2. Sacrilegium, cap.1.

Sacrilegium exercẽtis iuriſdictionem laicalem contentioſam in loco ſacro. p.2. Sacrileg. cap.2.

Sacrilegiũ ſpoliantis Eccleſias cũ effractione. p.2. Sacrilegiũ, c.3.

Sacrilegium contra auferentes ornamenta, vel lapides Eccleſiarũ Vrbis Romæ. p.2. Sacrileg. c.4.

Sacrilegium celebrantis in Eccleſia polluta. p.2. Sacrileg. cap.5.

Sal exterũ ementes in ſtatu tẽporali Eccleſiæ Romanæ. p.2. Sal. c.1.

Sanctū Officium. vide Inquiſitio.
Sanguinis ſententia quando reddat irregularem.p.2.Iudex, c.2.
Satisfactio ſi prærequiratur ad abſolutionem, impotens quomodo abſoluatur. p.2. Iuriſdictio. cap.14.
Schiſma quid, eiuſque pœna, p.2. Schiſma c.1.
à Schiſmaticis promoti ad ordines, vel beneficia.p.2. Schiſma,c.2.
Secreta Sacri Conſiſtorij reuelantes.p.2.Secreta,c.1.
Secreta, vel alia in perniciē Chriſtianitatis reuelantes infidelibus,vel hæreticis. p.2. Secreta. cap.2.
Secretum Confeſſionis. vide Sigillum.
Secretum Conſiſtorij. vide Conſiſtorium.
Sententiam ſanguinis proferens ſecuta morte, aut mutilatione, irregularis efficitur.p.2.Iudex, cap.2.
Sententia excommunicati an ſit valida in foro conſcientiæ. p.2. Iudex,c.2.
Sententia cenſuræ nulla pro foro interno, an ſit ſeruanda.par.1. c.22.differ.5.
Sententiæ latæ verba quæ ſint, & quæ ferendæ ſententiæ. p.1.c.3.
Sententia quæ tranſiuit in rem iudicatam,reuocari procurans. p.2.Sententia, c.1.
Sententia contumacialis non infamat.p.1.c.33.§.limita quod.
Sententia per ſordes lata, an ſit nulla.p.2.Munera.c.4.5.& 6.
Sepelientes in loco Sacro tempore interdicti, vel aliàs excommunicatos, vel interdictos, vel vſurarios manifeſtos.p.2. Sepultura, c.5.
Sepeliri an quis poſſit in Eccleſia polluta.p.2 Sacrilegium,c.5.
Sepulturæ tranſferendæ cauſa cadauer comminuens. p.2. Sepultura. c.1.
Sepulturam in ſuis Eccleſijs inter viuos eligi ab aliquo, vel non mutari procurantes.p.2. Sepultura, c.3.
Sepultura Chriſtiana ſi hæreticis, vel eorum credentibus, receptatoribus, defenſoribus, vel fautoribus fuerit impertita. par.2. Sepultura. c.4.
Sepulturæ Chriſtianæ ſi infideles tradantur p.2.Sepultura, c.6.
Sepultura priuatur cadauer, quod cõminutum fuit, vt aliò transferretur.p.2.Sepultura,c.2.
Sepultura priuatur, qui moritur ſine confeſſione, vel communione annua.p.2.Sacramentū. c.2.
Sepultura priuatus ipſo iure, an ab ea ſit arcendus à Parocho propria authoritate, & quid ſi ſigna contritionis edidit.par.2. Sacramen. c.2.
Sepulturæ eccleſiaſticæ priuatio pœnalis qualiter obliget.p.1.c.41
Sepultura Chriſtiana quando tradendus peccator, qui ſigna edidit contritionis moriens. par. 2. Concubinatus. n.5.
Sepultura caret eo ipſo moriens ex Duello.p.2. Duellū.c.1.& 3.
Sepultura eccleſiaſtica caret Incendiarij.p.2.Incendiarij. c.1.
Sepulturæ eccleſiaſticæ iure priuatur locus, in quo eſt ſepultus hæreticus.p.2.Hæreſis c.1 n.8.
Sepulturæ incēdiarij, vel raptoris,

aut

Digitized by Google

aut violatoris Eccleſiarum, quã do Clerici aſſiſtere non debeãt. p.2 Incendiarij. c.2.
Sepultura priuatur mortuus in torneamentis vel agitatione ferarum. p.2. Ludus, c.2. & 3.
Sepultum cadauer an poſſit exhumari, & transferri. p. 2. Sepultura, c.2.
Sepultum cadauer quando exhumãdum. p.1. Sepultura. c.5. & 6.
Sequeſtrantes iuriſdictiones, vel fructus, aut prouentus ad Eccleſiaſticos pertinentes. p.2. Sequeſtrans c.1.
Sequeſtrantes depoſita Eccleſiarum. p.2. Depoſita, c.1.
Sequeſtrationem beneficij, vel fructuum ab Ordinario fieri impedientes, aut factam violantes. p.2. Sequeſt. c.2.
Seruitutis ſubijciens Chriſtianũ, aut aliàs tum iniuſtè detinens, aut bonis ſpolians. p. 2. Seruitus c.1.
Seruus alienus ad ordines promotus. p.2. Seruus, cap.2. & an, & quando in ſeruitutem reddendus. Ibidem.
Seu, dictio inter duas pœnas, an ſit copulatiua, vel alternatiua. p.2. Camera. c.2.
Sexus mutatio an irritet profeſſionẽ. p.2. verb. Religioſis, c. 12.
Sigillum Confeſſionis Sacramentalis violantes. p.2. Confeſſio. cap. 4.
Signa contritionis quæ dicantur ſufficientia in moriente. par. 2. Concubinatus, c.5.
Simonia ſuper quacunque re ſpirituali p.2. Simonia c.1.
Simonia ſuper Eccleſijs, Monaſterijs, vel Beneficijs realis contracta. p.2. Simon. c.2.
Simonia ſuper beneficijs confidentialis. p.2. Simonia, c.3.
Simonia in examine ad Paræcias. p.2. Simonia, c.4.
Simonia procurantis beneficia in Curia Romana, vel pro ignorãtibus, cum intentione ſuper eis cum prouiſo contractandi, vel pro ſe, vel pro alijs, cum oblatione penſionis; vel pro alijs cũ ſpe conſequendi præmium temporale. p.2. Simonia. c. 5.
Simonia ſuper beneficijs, Turnorũ lucra dando, vel recipiendo p.2. Simonia, c.6.
Simonia ſuper electione Papæ. p.2. Simonia, c.7.
Simonia ſuper iure patronatus, vel præſentatione. p.2. Simon. cap. 8.
Simonia in ordine recipiendo, ſeu conferendo. p.2. Simonia c.9.
Simonia ſuper religionis ingreſſu. p.2. Simonia, c.10.
Simonia ſuper Indulgentijs, vel facultate abſoluendi à reſeruatis, aut priuilegijs, circa interdictum, vel Baptiſmum. p.2. Simon. c.11.
Simonia ſuper ſepulturæ electione. p.2. Sepultura, c.3.
Simonia officialium Sacræ Pœnitentiariæ. p.2. Munera, c.2.
Simonia ſuper diſpenſatione matrimoniali. p.2. Simonia. c.14. & verb. Munera, c.3.
Simonia ſuper datis, & promiſſis pro Gratia, vel Iuſtitia obtinenda in Curia Romana. p.2. Simonia, c.15.
Simonia an excuſetur ob paruitatem

tem

Digitized by Google

tem materiæ. par. 2. Simon. c. 1.
Simonia an excuſetur ignorantia. p. 2. Simonia, c. 2. n. 6. & quis cũ ignorante diſpenſet. ibi. nu. 9. §. ſed quæres.
Simonia an purgetur regula de triennali p. 2. Simonia, c. 2. n. 2.
Simonia an purgetur per Papæ diſpenſationem, ſeu licentiam. p. 2. Simonia, c. 2. in fin.
Simoniæ pœnæ an euitentur per clauſulam, ſaluo, & reſeruato Papæ conſenſu. p. 2. Simon. c. 2. in fin. & c. 5. in fin.
Simonia an inducat pœnas, ſi quis beneficium adeptus eſt de facto, non de iure, id eſt ſine titulo colorato. p. 2. Simonia, cap. 2. §. limita.
Simonia realis contracta quando dicatur. p. 2. Simonia, c. 2. ante finem.
Sit infamis, an ſit latæ ſententiæ. p. 2. Medici, cap. 1. §. de pœna autem.
Sit ligatus, eſt canon latæ ſententiæ. p. 2. Inquiſitio, c. 3. n. 1. in fi.
Sit ſuſpenſus, eſt canon latæ ſententiæ. p. 2. Miſſa. c. 3.
Sit, iunctum participio præteriti temporis, eſt canon latæ ſententiæ. p. 2. Miſſa, c. 3. & verb. Oblatio. c. 1.
Societatis Ieſu Inſtitutum impugnantes, vel mutari procurantes. p. 2. Societas, c. 1.
Sodomiæ crimen, & pœnæ. par. 2. Sodomia, c. 1.
Sordes officialium munera accipientium. vide verb. Munera.
Sortes in electione eccleſiaſtica nõ debẽt interuenire. p. 2. Elect. c. 2 & plura de ea re. p. 2. Sortes, c. 1.
Spe facilioris diſpenſationis matrimonium inceſtuoſum contrahens, tenetur explicare ſpẽ, ſeu intentionem. par. 2. Matrimon. cap. 5.
Spoliatio quid importet. p. 2. Sacrilegium. c. 3.
Spolium eccleſiaſticum defraudantes, vide verbo, Vacantia.
Sponſalia ſecundò contrahens, primis legitimè non diſſolutis. p. 2. Sponſalia. c. 1.
Sponſiones facientes ſuper vita, vel morte Papæ, vel electione Papæ, vel promotione Cardinalium. p. 2. Sponſio, c. 1.
Spontè comparens, & deprecans an excuſetur à pœna. par. 1. cap. 13.
Statuta, vel cõſuetudines iniquas iurari faciens, aut iurans obſeruare. p. 2. Iurament. c. 1.
Statuta faciens, vel obſeruans cõtra libertatem eccleſiæ. par. 2. Lex, c. 2.
Stellionatus crimen an incurrat vſurpans officium publicum, ſeu iuriſdictionem, quam non habet. p. 2. verb. Abſolutio, c. 2.
Sterilitatis poculum præbentes. p. 2. Poculum c. 3.
Stolam geſtet Sacerdos (Communionem ſumens) in modum crucis. p. 2. Miſſa, c. 4.
ad *Studia quæcunque accedentes Religioſi ſine licentia. p. 2. Stud. c. 1.*
ad *Studia legũ, vel medicinæ accedẽtes Religioſi. p. 2. Studia. c. 2.*
Studijs legum vel medicinæ vacãtes Clerici ſæculares. p. 2. Studia c. 3.
Studijs iuris ciuilis, vel medicinæ incumbentes Religioſi habitu dimiſſo,

Digitized by Google

dimiſſo & Doctor ſeu Magiſter ſcienter eos docens, vel in ſchola retinere præſumens. p.2. Studia, c.4.

Stuprum, eiuſque pœna. par.2. Stuprum.

Stylus Curiæ an faciat ius vbique. p.2. Clauſura, c.2. limitat.2.

Sua terra qualiter dicatur. par.2. Iniuria, c.3. n.4.

Suorum, ſeu coniunctorum nomine qui contineantur. p.2. Cenſura. c.19.

Subditi an poſſint ſe retrahere ab obedientia ante declaratoriam pœnæ priuationis Prælaturæ incurſæ. p.1. c.7.

Subditus qualiter eſſe quis debeat quoad abſolutionem, vel diſpenſationem obtinendam. p.1. c.20. diff.10. & c.3. §. dico ſexto.

Subiaceat, eſt canon latæ ſententiæ. p.2. Iudex, c.2.

Subiaceat, verbum, eſt aliquando ferendæ ſententiæ. par.2. Cenſura. c.15. Regulariter eſt latæ ſententiæ. p.2. Iniuria. cap.2. & verb. Miſſa, c.3. n.4.

Subijcit, eſt canon latæ ſententiæ. p.2. Monialis. c.1.

Subreptio in prouiſione Papæ, vel Ordinarij an vitiet. p.2. Gratia, c.8.

Subreptio an dicatur falſitas. p.2. Gratia, c.8.

Subreptio quas pœnas inducat. p.2. Gratia, c.8.

Subreptio an vitiet in foro conſcientiæ ſi adſit clauſula vt nõ poſſit dari de ſubreptione. par.2. Gratia, c.8.

Superſtitio eiuſque ſpecies, & pœna. p.2. Superſtitio. c.1.

Suſceptores. p.2. Ludus. c.4.

Suſpectus de hæreſi quas pœnas incurrat. p.2. Hæreſis. c.4.

Suſpendendus eſt ad tempus is qui diſpenſatur ſuper irregularitate incurſa ob vſurpationem Ordinis, vel violationem cenſuræ. p.2. Ordo, c.32. limit.3.

Suſpenſionis cenſura an poſſit ferri in Abbatiſſam, vel Laicum. p.2. Monialis. c.2.

Suſpenſio ab officio Abbatiſſæ an ſtatim obliget in conſcientia. p.2. Monialis, c.2.

Suſpenſio pœnarum, ſeu cenſurarum eccleſiaſticarum quotuplex. p.1. c.25.

Suſpenſio abſolutè lata an cenſeatur ab officio tantum, vel etiam à beneficio. p.2. Curia, c.4. not.1 & verb. Vſura, c.7.

Suſpenſio à beneficijs an intelligatur de omnibus. p.2. Gratia, c.2. aduert. ſecundo.

Suſpenſio à Sanctiſſimo Corpore, & Sanguine Chriſti quænam ſit cenſura. p.2. Miſſa, c.3.

Suſpenſio à quo poſſit abſolui. p.1. c.24. §. amplia quarto.

Suſpenſio quandoque ſignificatur nomine excommunicationis. p.2. verb. Concilium, c.2.

Suſpenſio ab officio an ſit ab officio ordinis tantum, vel iuriſdictionis. p.2. Conſeruatores, c.1.

Suſpenſionem ad tempus latam, incurſam violantes, irregularitatem incurrunt. p.2. Alienatio, c.2. p.2. Cenſura, c.2.

Suſpenſionem ab officio Clerici violantes celebrando, vel coram ſe celebrari faciendo p.2. Cenſura, c.15.

Suſpen-

Suſpenſionem à poteſtate prouidēdi de beneficijs violans. par. 2. Cenſura, c.16.
Suſpenſionem à beneficio violans ſe ingerendo.p.2.Cenſura, c.7.
Suſpenſionis nomen quandoque interdictum denotat. p.2. verb. Cenſura,c.2. Quandoque ſignificat excommunicationem, vt par. 2.verb.Concilium,cap.2.& verb.Miſſa, c.3.
Suſpenſus perpetuo ſi celebret, an fiat irregularis. p.1. c.37.& an amittat beneficium.par.2.c.27.
Suſpenſus ſit, eſt lata ſententiæ. p.2. Monialis,c.2.

T

TAurorū agitatio.vide Ludus.
Temeritas punita, an intelligatur de dolo, vel lata culpa. p.2. Cenſura, c.2. declar. 3.
Tempora ordinationum .p.2.Ordo, cap. 14.
Temporis curſu an ceſſet pœna commiſſa.p.1. c.26.
Tempus longum quodnam dicatur.p.2. Vſurpatio, c.2.
Tempus, etiam pro forma aſſignatum,an currat impedito, par.2. Reſignatio, c.4.
Teneantur reddere, obligationem importat etiam in foro conſciētiæ.p.2. Munera, c.8.
Tergiuerſationis crimen. p.2. Accuſator,c.3.
Terminus an debeat expectari, ad incurrendam pœnā ſententiæ, ſi quis ita ſe arctauit, vt iam nō poſſit parere.p.1. c.14.
Termini prorogatio an ſuſpendat cenſuram. p.1.c.25. §.quartus modus.
Termino pœnæ effluxo,an ea pœna ceſſet ipſo iure. p.1. c.26.
Terra alicuius, vel ſua, qualiter dicatur.p.2.Iniuria,c. 3. n.4.
Teſtamenta,ſeu vltimas voluntates exequi negligentes.p. 2.Teſtamenta, c.1.
Teſtamenti nullitas ob inhabilitatem perſonæ quomodo ſanetur.p.1.c.39. §.unde ſequitur.
Teſtamentum inteſtabilis an ſit nullum in foro conſcientiæ. p.1. cap.39.
Teſtimonij cauſam fingens,ob quā Iudex mulieris examinandæ domum accedat.par.2.Teſtimonium,cap. 1.
Titulus beneficij an poſſit præſcribi. vide Præſcriptio.
Titulum beneficij an teneatur quis probare, inquirente Ordinario.p.2. Intruſus.c.4.
Titulus coloratus cum communi errore tribuit iuriſdictionem fori Sacramentalis. p. 2. verbo Abſolutio.c.2.§.amplia.p.1.c.6. §.limita.& §.& amplia.
Titulus quando dicatur coloratus. p.1. c. 6. circa finem.
Titulo colorato manente, an acta ſint valida. p.1. c.6. loco citato, & c.28.
Titulum beneficij reualidare quis poſſit. p.1. cap. 30. §.adde quod: & quid de titulo penſionis.p.1.c.31. §.quæro tertio.
Tonſura prima. vide Ordo.
Tonſura prima an veniat nomine ordinis in odioſis. p.2. Ordo, cap.4. & cap. 16. §. Aduertendum ſecundo;& cap.26.& verbo, Simonia, cap. 9. Amplia primo.

Tor-

Digitized by Google

Torneamenta agentes. vide Ludus, c.3.

Tractatus cõſultiui & pactionales de electionibus faciendis, an ſint liciti. p.2. Ambitus, c.1. & 2. 8. & 10.

Traditio Apoſtolica an relaxari poſſit à Papa per diſpenſationem. p.2. Confeſſio, c.3. in fin.

Traditiones Apoſtolorum aliquæ non fuerunt vniuerſaliter vbique poſitæ. p.2. Confeſſio, c.3.

Trahentes eccleſiaſtici eccleſiaſticos ad Curiam ſæcularem. p. 2. Curia c.3. verb. Iuriſdictio, c.7. 8. & 9. de eccleſiaſticis conſentientibus ſe trahi, dict. cap. 7. § aduerten. 1.

Tranſmarinam peregrinationem aſſumentes ſine licentia Papæ. p.2. Peregrinatio.

Treuga qualiter à pace differat. p.2. Arma, c.6.

Tridentini Decreta an omnia ſint à Papa recepta. p.2. Munera, cap.3.

Tridentinum Concilium gloſſare illicitum. p.2. Interpretatio, c.1.

Triennalis regula an reualidet titulum ſimoniacum. p. 2. Simonia, c.2. n.2.

Triennalis regulæ vigore an reualidetur titulus beneficij nullus in perſona inhabili ad beneficia. p.1. c.30. § quæro quarto: & quid de priuato ipſo iure. vide ibid. & quid de penſione an reualidari poſſit eius reſeruatio per hanc regulam: & an iuuet ad fructus acquirendos, quibus quis priuatus ipſo iure exiſtit. par.1. cap.32. § quæro quinto.

Triremium pœna hodie ſucceſſit in locum deportationis, ſeu damnationis in opus publicum. p.2. Miſſa. cap.5. & etiam liberatus poſtea remanet irregularis. ibid.

Turnorum lucra prohibita. par.2. Simonia, c.6.

Tutorem clericum nemo poteſt relinquere teſtamento. p.2. Immun. c.3.

V

Vacantium Eccleſiarum, vel piorum locorum fructus, vel bona vſurpantes, ſeu occupantes quicunque p.2. Vacantia, cap.1.

Vacantium Eccleſiarum, vel piorum locorum bona præſumentes occupare per vſurpationem iuriſpatronatus, ſeu cuſtodiæ in eiſdem, & ad hæc clerici cooperantes. p.2. Vacantia, c.1.

Vacantium Eccleſiarum ſæcularium, vel Regularium bona, Clerici earumdem vſurpantes. p.2. Vacantia, c.2.

Vacantium beneficiorum bona occupantes Patroni, vel Cuſtodes eorũdem. p.2. Vacantia. c.4.

Vacantium beneficiorum in Eccleſijs ſuis, fructus annales occupantes prætextu conſuetudinum, vel priuilegiorum. par. 2. Vacantia, c.5.

Vacantium beneficiorum ſeu Eccleſiarum fructus, vel bona eccleſiaſticorum defunctorum ad Cameram Apoſtolicam pertinentia occupantes. p.2. Vacantia c.6.

Vaſalli caducitatē qualiter incurrant,

Digitized by Google

errant, & qualiter excuſentur. p.1.c.12. & 13.
Vectigalia noua imponentes, vel agentes. p.2. Vectigalia, c.1.
Vectigalia imponens Clericis p.2. Immunit. c.4.
Vel, dictio inter pœnas diuerſas appoſita, an intelligatur copulatiuè, vel disiunctiuè. p.2. Camera, c.2.
Vel, dictio, poſt genus, an ſit coniunctiua; vel alternatiua. p.2. Clauſura. c.4 in fin.
Velum conſecrationis Monialis. vide p.2. Monialis, c.3.
Venialia peccata an ſint neceſſariò confitenda. p.2. Sacram. c.2.
Veneficium. p.2. Poculum. c.4.
Veneficum poculum præbentes. par.2. Poculum, c.4.
Verba intelligi debent cum effectu. p.2. Conclaue, c.2. §. nota etiam.
Verba in dubio intelligi debent eſſe ſententiæ ferendæ, & non latæ. p.1. c.3.
Veſtis. vide Habitus.
Vicarius an veniat nomine Epiſcopi. p.1. c.4. §. reſpon. tertio.
Vicarium exercens in aliqua diœceſi ſine licentia. p.2. Epiſcopus, cap.4.
Vicarius Capitularis an poſſit dimiſſorias concedere. p.2. Ordo, c.19. & quid de Vicario Apoſtolico. Ibid.
Victualia ad Vrbem, vel ad Curiam deferri prohibentes, vel de Statu Eccleſiaſtico extrahentes. p.2. Annona.
Victualia ad inimicos fidei deferentes. p.2. Arma. c.3. & ſeqq.
Violatores Eccleſiarum. par.2. Incendiarij, cap.1.
Virginum Sacrarum violatio, vel fornicatio. p.2. Monialis, c.3.
Virgo communiter reputata, an pro Virgine ſe gerere poſſit. p.2. Monialis, c.3.
Vis publica, vel priuata quale ſit crimen. p.2. Arma, c.10.
Viſitatio Monialium à quibus & qualiter fieri debeat. p.2. Viſitatio, c.1.
Viſitationem Monialium impedientes. p.2. Viſitatio, c.1.
Viſitationis occaſione procurationem in pecunia numerata accipientes aut munera, aut procurationem à non viſitatis. p.2. Viſitatio, c.2.
Viuentis beneficium conferens, vel procurãs. p.2. Ambitus. c.10
Viuæ vocis oracula hodie ſublata. p.2. Gratia c.1.
Vltima voluntas. vide Teſtamẽta.
Vltramontani qualiter in Italia ordinari poſſint. p.2. Ordo, c.17.
Vnire beneficia ſecularia Eccleſiæ regulari an, & quando hodie poſſit Epiſcopus. p.2. Alienatio, c.1. §. quintus caſus.
Vniuerſitas, an contineatur nomine perſonæ. vide ſupra, verbo, Perſona.
Vniuerſitas qualiter dicatur delinquere. p.1. c.40.
Vota Religioſorum de non acceptanda, vel procuranda Prælatura extra ſuum Ordinem, an durent etiam poſt dimiſſionem ab Ordine, ſeu Religione. par.2. Religioſi. c.4. n.13.
Vota annexa conditioni, an cenſeantur abſoluta. p.2. Religioſi. c.4. n.13.

Vota

Digitized by Google

Vota quinque Papæ reſeruata commutantes.p.2.Vota.c.17.& ibi quænam illa ſint.
Vocis actiuæ, vel paſſiuæ priuatio quid, & quomodo obliget, & à quo diſpenſari poſſit.p 1.c.29.
*Vſura, & vſurarij pœna.par.2. Vſura, c.*4.
*Vſurarij hæredes, & complices. par.2.Vſura, c.*2.
Vſurarium manifeſtum admittẽtes, ad communionem Altaris, vel ad Pœnitentiæ Sacramentum.p.2.Vſura,c.3.
Vſurarium manifeſtum Clerici admittẽtes ad oblationes. par.2. Vſura, c.4.
Vſurarium manifeſtum tradens eccleſiaſticæ ſepulturæ.p.2.Vſura,c.5.
Vſurariam prauitatem approbãtes, ſeu adiuuantes ſtatutis. ſententijs, conſuetudinibus, vel dogmatibus.p.2.Vſura,c.6.
Vſurarijs manifeſtis locum ad fœnus exercendum dantes. par.2. Vſura, c.7.
Vſurarius ſepeliri an poſſit in ſacro, & an poſſit admitti ad diuina, & ad oblationes, & an eius teſtamentum validum ſit. p.2.Vſura, c.1.
Vſurarius manifeſtus quis dicatur: an conſuetudo fœnerandi in eo requiratur ad hanc denominationem & quando dicatur conſuetus, ſeu exercitium facere.p.2 Vſura, c.7.
Vſuras Iudæis quis, & qualiter permittere poſſit. par.2.Vſura, cap.6.
Vſurpãs beneficium.vid.Intruſio.
Vſurpantes bona, vel prouentus eccleſiarum, vel piorum locorũ, vel impedientes quominus percipiantur ab ijs, ad quos pertinent, & Clerici conſentientes. p.2.Vſurpatio, c.1.
Vſurpantes Iuriſdictionẽ Eccleſiarum, vel piorum locorum. par.2.Vſurpatio,c.3.
Vſurpantes Parochialia iura. p.2. Parochialia, c.1.
Vſurpare an dicatur qui furatur. p.2.Decimæ.c.1.p.2. Vſurpatio. cap.1.
Vſurpare quis propriè dicatur.p.2 Vſurpatio, c.1.
Vſurpare, aut per contractus à iure vetitos acquirere laici procurantes ius patronatus, vel dominium directum in bonis Eccleſiaſticis, & Eccleſiaſtici Laicis ſic bona Eccleſiarum ſubijcientes.p.2.Vſurpatio, c.2.
Vſurpans actum ordinis, quem non habet.p.2. Ordo, c.32.
Vxoricidium.p.2.Homicidium.c.5

FINIS.

Digitized by Google

Errata præcipua, quæ in primam, ac ſecundam huius operis partem irrepſere, ſingulis locis in margine emendata reperies. Cætera leuiora ſic corrigito.

Numerus primus paginam, ſecundus columnam, tertius lineam indicat

10	2	9	à longe puniri *corrige* à lege puniri
31	2	37	Sanch. *corrige* Sancius
38	2	25	Ponce *corrige* Pontius
49	1	36	Albertus *corrige* Alterius
65	2	16	Barb. *corrige* Bart.
68	2	25	c. nouiſſimus *corrige* c. nouimus.
87	1	35	ff. de poteſt. *corrige* ff. de poſtul.
89	1	37	vel auctore *corrige* vel actore
91	2	18	dub.5.n.3. *corrige* dub.5.n.30.
91	2	29	Laym.n.10. *adde* tract. de irregul. c.4.
110	2	17	abortus cauſalis *corrige* abortus caſualis
112	1	33	c. accuſatus *adde* de hæret. in 6.
156	2	4	C. quæ res expoſt. *corrige* C. quæ res expott.
160	1	10	olus *corrige* ſolus
209	2	4	motu leui *corrige* metu leni
212	2	32	Innocen. *corrige* Francus
240	2	32	diſcrimine *corrige* crimine
265	2	24	Cancellarij *corrige* Cellerarij
297	1	25	tunc ſecundo incurrit *corrige* tunc incurrit
320	2	18	etiam fixas retrò, *corrige* etiam fiſſas retrò,
328	*& alibi*		Petr. Nauarrus, *corrige* Petrus Nauarra,
328	2	32	ſed voluntarius. *corrige* ſed inuoluntarius.
339	2	3	citato nomine, *corrige* tacito nomine
340	1	8	probabiliorem *corrige* probabilem
348	*& alibi*		de immun. eccleſiaſtica *corrige* de immun. eccleſiar.
378	1	29	actum internum, *corrige* actum externum,
456	1	16	vel accipiendi, *corrige* veli accipiendi,
476	1	12	Clem. præſenti de cenſur. *corrige* de cenſib.
484	1	13	c. qui excommunicauit, *corrige* c. qui communicauit,
504	1	12	Sanch. n.2. *adde* Opuſc. lib.7. c.1. dub.34.
504	1	35	Garzias n.32. *adde* de benef. par.2. c.5.
525	2	4	interdicti perſonalis genericè *corrige* generici
527	1	23	Ordinatus priuatiuè *corrige* Ordinarius priuatiuè
527	1	27	Barboſa *adde* allegat.7. n.8.
552	1	17	c.Gonzaldus. *corrige* c.Gonſaldus.
560	*& alibi*		ſubſtentationem *corrige* ſuſtentationem
591	2	17	vel minùs, ſed menſibus, *corrige* vel minùs ſex menſibus,
609	2	5	retractione *corrige* retractatione
613	1	3	qui in fragranti *corrige* qui in flagranti
614	2	21	per collationem mortui *corrige* per illationem mortui
667	2	26	Quamuis in d.c. *corrige* Quamuis Abb. in d.c.
672	2	1	c. ſciunt cuncti *corrige* c. ſciant cuncti
680	1	16	præſumant *corrige* præſumat

Digitized by Google

PRAXIS ECCLESIASTICAE

R. P.

CAROLI ANTONII THESAVRI

SOCIETATIS IESV

POENITENTIARII APOSTOLICI

PARS PRIMA.

In qua de Pœnis Eccleſiaſticis latæ ſententiæ traditur doctrina generalis.

Præparatio ad intelligentiam Secundæ Partis neceſſaria.

CAPVT I.

Quæ, & quotuplex ſit pœna Eccleſiaſtica, ſeu Canonica.

POENA Eccleſiaſtica, ſeu Canonica tripliciter accipi poteſt. Primo in genere, latiori ſignificatione, vt ſignificet omnem pœnam, quæ à iure Canonico, ſeu Eccleſiaſtico imponitur; ſicut è contra Legalis, ſeu Ciuilis pœna dicitur, quæ à iure Ciuili, ſeu Sæculari imponitur, *gloſ. in auth. Clericus quoque, C. de Epiſc. & Cler. ibi Bald. nu. 7. Conrad. Brun. tract. de hæretic. lib. 5. cap. 3. n. 1. Angel. in Summ. verb. pœna, nu. 2.* Vnde ſequitur illa diſtinctio criminum, & iudiciorum: quia alia dicuntur merè Eccleſiaſtica, ſeu Canonica: alia merè Ciuilia, ſeu Sæcularia: & alia Mixta; prout, vel à ſolo iure Canonico, vel Ciuili, vel ab vtroque pœna delicto impoſita reperitur, *vt d. auth. Clericus quoque, ibi DD. & Canoniſtæ in cap. cum ſit generale, de foro compet. Brun. loc. cit.* & in hac latiori acceptione à nobis

Digitized by Google

bis ſumitur nomen pœnæ Eccleſiaſticæ in præſenti Tractatu.

Secundo modo pœna Eccleſiaſtica accipitur in ſpecie ſubalternante, vt ſignificet omnem pœnam Canonicam ſpiritualem tantùm, quæ ſcilicet à poteſtate Eccleſiaſtica procedit, & principaliter animam punit, eam priuans ſpiritualibus bonis; tametſi interdum in conſequentiam priuet etiã corporalibus: & hæc propriè, & ex natura ſua eſt pœna Eccleſiaſtica, vt ſunt cenſuræ, irregularitates, priuatio beneficiorum, aut officiorum, aut vocis actiuæ, vel paſſiuæ, inhabilitates quoque, &c. Et diſtinguitur à pœna Eccleſiaſtica temporali, quæ procedit à poteſtate Eccleſiaſtica, ſed priuat temporalibus bonis: & ſubdiſtinguitur in corporalem, vel pecuniariã; & ita docet *Suar. de religion. tract. vlt. lib. 9. c. 2. nu. 46.* & tenent *gloſ. & Bald. loc. cit.*

Tertio modo ſumitur pœna Eccleſiaſtica magis ſtrictè, & in ſpecie infima, vt ſignificet, & contineat aliquas tantùm pœnas ſpirituales, ſed non omnes; qua ratione accipitur in nõnullis Regularium priuilegijs, quibus datur à Papa facultas abſoluendi ab Eccleſiaſticis cenſuris, & pœnis, à iure, vel ab homine, non tamen nominatim latis: quæ priuilegia refert *Lezana qq. regular. tom. 1. cap. 18. nu. 33. & 37.* ſic etiam *in compēd. priuil. Societ. noſtræ, verb. abſolutio*, habetur priuilegium conceſſum Confeſſarijs approbatis abſoluendi à quibuſcunque ſententijs, cenſuris, & pœnis Eccleſiaſticis: Item in Bullis Iubilæi olim apponebatur clauſula, concedens facultatem Cõfeſſario eligendo, abſoluendi à ſententijs, cenſuris, & pœnis Eccleſiaſticis quomodolibet incurſis, vt patet ex Bulla prima Sixti V. in Bullar. Fla. Cherub. quæ clauſula deinceps in Bullis Iubilæi non reperitur appoſita. Sic etiam in Bullis Cruciatæ antiquis ante Pium V. apponebatur clauſula abſoluendi à pœnis, & cenſuris Eccleſiaſticis, *vt Gutier. lib. 1. can. qq. cap. 3. nu. 1.* quæ in poſterioribus Bullis Cruciatæ non eſt appoſita, vt deceptionis tolleretur occaſio, *Henriq. lib. 7. cap. 13. nu. 6. lit. X.* Nam aliqui nimium extendentes in dictis locis nomen pœnæ Eccleſiaſticæ, æſtimant continere irregularitatem incurſam, ob violationem cenſurarum, *Gutier. loc. cit. cum Soto, & Corduba, Salas de legib. diſp. 15. ſect. 1. nu. 16.* & probabilem, & in praxi tutam ait *Henriq. loc. cit.* & *Diana reſol. 27. tract. 11. tom. 1.* vbi pro hac plures alios al. legat. Item continere cenſuras impropriè dictas, ſeu pœnas cenſuris ſimiles, vt ſunt ſuſpenſiones ad certum tempus, vel in perpetuum (nam & eas violans cele-

bran-

Digitized by Google

brando incurrit irregularitatem, *vt c.1. de ſent. excom. in 6.*) tenet *Layman. lib. 5. tract. de pœnit. c.10. nu. 18. & lib.1 tract. de ſuſpen. c.4. in fine.* Item continere inhabilitatem, & priuationem officiorum, & vocis actiuæ, & paſſiuæ (quæ ſunt pœnæ Eccleſiaſticæ à cenſuris diſtinctæ *per c. quærenti, de verb. ſignif.*) tenet *Sanch. in decal. lib. 6. c. 15. in fin.* & ſequitur *Lezana tom. 1. c. 18. nu. 46. in fin.* Item continere pœnas pecuniarias latæ ſententiæ, vt dupli, &c. tenet *Eman. Sà, verb. ſuſpenſio ipſo iure lata, nu. 13. Henriq. loco cit. lit. D.*

Sed meritò omnes iſtæ acceptiones reijciũtur ab alijs Doctoribus. Vnde non contineri irregularitatem, de ſtylo Curiæ teſtatur *Nauar. c. 27. n. 254. & 194. verſ. 4. Suar. de relig. tom. 4. tract. vltim. lib. 9. c. 2. n. 43. & de cenſ. diſp. 40. ſect. 3. num. 3.* & plurimos allegat *Dian. loc. cit.* & eſt communis ſententia, vt teſtatur *Henriq. loc. cit. in comment lit. A.* Neque contineri ſuſpenſionem ad certum tempus, vel perpetuum, ait *Suar. de relig. loco cit. num. 46. & 49.* & idem *Suar. de cenſ. diſp. 29. ſect. 1. in fin.* vbi excipit niſi in dictis priuilegijs detur facultas diſpenſandi: & conſentit *Nauar. loco cit.* & tenet *Tannerus loco ſtatim citando.* Neque contineri inhabilitates, & priuationes ſupradictas, tenet *Suar.* & *Nauar.* ibi, & *Tannerus tom. 4. diſp. 6. n. 142.* Neque contineri pœnas pecuniarias tenet *Nauarr. ibi, & Suar. nu. 46.* quod eſt certum, quia non eſt pœna propriè Eccleſiaſtica, vt ſupra dixi.

Quare *Nauar. ibi* putat ſolùm contineri pœnas, quæ poſſunt impedire receptionem Sacramentorum. *Suar.* autem putat ſolùm cõtineri pœnas arbitrarias, quæ de ſui natura ablata contumacia abſoluibiles ſunt. *Tolet.* verò *lib. 1. c. 89. in fin.* ait contineri tantùm pœnas, quæ tolluntur per abſolutionem, & non per diſpenſationem. Concludendum eſt igitur, verba illa, *à ſententijs, cenſuris, & pœnis Eccleſiaſticis*, eſſe ſynonima, ſeu æquipollentia, & ſolas ſignificare cenſuras, quæ habẽt hoc proprium, vt bonis ſpiritualibus priuent, & ſolum per abſolutionem tollantur, & non per diſpenſationem, vt dicam *infra cap. 20.* Vel nomine pœnarum Eccleſiaſticarum ibi exprimi diuerſas pœnas partiales, quæ intrinſecè in ipſis cenſuris continẽtur; quia particula *Et*, ſæpè ponitur pro ideſt, nempè inter ſynonima, vel inter duo, quorum vnum alteri ineſt, clarioris intelligentiæ cauſa, vt *l. 1. ibi gloſſ. in verb. placitum, ff. de pact.* & *Bar. ibi, & in extr. ad reprimen. verb. videbitur, Gutier. pract. q. 13. num. 61. lib. 3. Gonzal. in regul. gloſſ 3. n. 13.* Et in hoc ſenſu

Digitized by Google

accipi debet quoties alioqui ſequerentur abſurda, vel contraria menti diſponentis, vt ait *Bart. in l.Gallus, §. etiamſi parente, nu.5. & 6.ff.de lib.& poſth.* & ita in caſu noſtro ſequerētur abſurda, & contraria menti Pontificis, ſcilicet quòd ſimplex Confeſſarius fere maiorem haberet facultatem per illam clauſulā,quàm habet maior Papę Pœnitentiarius;Et quòd hoc ſit contra mentem Pontificis,conſtat ex eo, quòd in recentioribus Bullis illa verba non apponuntur, vt auferatur erroris iſtius occaſio, vt notat *Henriq. ſupra cit.* & ita videmus in praxi cōmuniter hanc ſententiam obſeruari,quam etiam alij tenuerunt apud *Henriq. ibid.*

CAPVT II.

An Pœnitentia ſit pœna Eccleſiaſtica.

POena Eccleſiaſtica in genere eſt læſio,quæ punit, & vindicat quod quiſque commiſit, inflicta à poteſtate Eccleſiaſtica, vt colligitur ex *S. Auguſt.* relato *in c. pœnitentia, diſt.* 3. & ideò continet pœnam,quæ pro foro externo,ſeu corporis infertur, quæ magis propriè,& in ſpecie dicitur pęna. Item continet pœnam,quæ infertur pro foro interno, ſeu animæ, quę dicitur propriè pœnitentia, quæ vt definit ibidem *S. Auguſtinus*, eſt dolentis vindicta puniens in ſe quod dolet commiſiſſe;quæ rurſum eſt duplex: alia enim imponitur pro foro pœnitentiali, ſeu ſacramentali: alia verò pro foro cōſcientiæ,ſeu quaſi pœnitentiali, iuxta tradita à Canoniſtis *ad tit.de pœnit.& remiſſ. Abbas in cap.de his, n.3.de accuſ. Præpoſit. in cap. præterea, il 2. de ſponſal. Sanch. de matrim. lib.8. diſp.34.n.29. Menoch. de arbitr. caſu 539. nu.32.* cum ibi allatis.

Differt autem pœna à pœnitentia,Primò quòd pœnitentia imponitur vt ſatisfiat Deo, & animæ: Pœna autem, vt ſatisfiat Reipub. ideò pœnitentia non excuſat à pœna,ita *Abb.in cap.de his, nu.3. de accuſ.Menoch. loco cit.*

Secundò,Pœna infligitur inuito, & independenter ab eius voluntate: pœnitentia autem acceptatione indiget,& cōſenſu pœnitentis; imò regulariter ab ipſo delinquente accipit executionem, *vt S. Auguſt. loco cit.*

Poteſt tamen peccator cogi ad acceptandam pœnitentiam:& primò in foro ſacramentali, etiam per denegationem abſolutionis, quia habet Confeſſarius poteſtatem, non ſolùm abſoluendi, ſed etiam ligandi, *vt Triden.ſeſſ.14. c.8.in fin.*ex quo decreto communis DD.ſententia aſſerit pœnitentem teneri ſub mortali peccato acceptare, & perficere pœnitentiam

tiam

Digitized by Google

tiam à Confeſſario iniunctam rationabilem, niſi velit alium Confeſſarium adire, *vt Suar. diſp.* 38. *ſect.* 7. *num.* 4. qui contrariam ſententiam temerariam ait, *Bellarm. de pœnit. lib.* 4. *cap.* 13. *Tolet. lib.* 3. *cap.* 9. *num.* 3. Et hanc concluſionem de fide definitam ex d. Trid. decreto, ait *Vaſq.* 3. *p. tom.* 4. *q.* 94. *art.* 2. *dub.* 1. *nu.* 5. Vnde non admitto quod quidã Authores putant, non obſtante dicto decreto non teneri ſub peccato mortali pœnitentem pœnitentiam acceptare, ſed ſufficere ſi habeat propoſitum ſatisfaciendi Deo hîc, vel in Purgatorio; quod aſſerit *Nauar. cap.* 26. *num.* 20. & alij recentiores apud *Dianam reſolut.* 52. *Miſcell.* 1. *tom.* 1. Addo quòd, ſecundum probabiliorem ſententiã poteſt Confeſſarius cogere pœnitentem pro crimine publico, & ſcandaloſo acceptare pœnitẽtiam publicam, *Couar. lib.* 2. *var. c.* 10. *nu.* 3. *Sylu. verb. pœnitentia*, *q.* 2. *Vaſq. loco cit. dub.* 2. *nu.* 2. *Suar. de pœnit. diſp.* 33. *ſect.* 7. *n.* 3. *Coninch de Sacr. diſp.* 10. *n.* 74. & alij multi, & probatur ex Trid. *ſeſſ.* 24. *cap.* 8. *de reform.* quamuis contrarium aliqui teneant, quia putant hoc fore contra ſigillum confeſſionis, ita *Nauar. c.* 8. *nu.* 10. *Eman. Sà, verb. ſatisfact. nu.* 12. *Beya* 3. *par. caſu* 1. *& alij.* Præterea cogi poterit delinquens pro crimine publico, & ſcandaloſo ab Epiſcopo ſeu Prælato per cenſuras Eccleſiaſticas ad acceptandã, & perficiendam pœnitentiam publicam, vt *Turrecr. in c. pœnitentes*, 50. *diſt.* & probatur ex Trid. *d. c.* 8. *ſeſſ.* 24. quod puto intelligendum de pœnitẽtia publica non ſolemni, nam ſolemnes pœnitentiæ hodie deſuetudine abrogatæ ſunt, vt *Bernard. Diaz in prax. cap.* 23. *& ibi Salzedo, Sanch. de matrim. lib.* 7. *diſp.* 6. *num.* 10. & non poteſt quis ab Epiſcopo cogi ad eam ſuſcipiendam, niſi fiat in Eccleſia vniuerſalis reformatio, ſeu reſtitutio huiuſmodi pœnitentiarum, vt ſentit *Bern. Diaz ibi*. Etenim continent rigorem noſtris temporibus nimis grauem: nam ſolemniter pœnitens per manus Epiſcopi impoſitionem accipere debet, cilicium, & habitum mutare, & ſtatum pœnitentiæ profiteri; Vnde & religioſa perſona efficitur, & de foro Eccleſiaſtico, vt *Simancas de cath. inſt. c.* 47. *nu.* 21. Sacra quoque Pœnitentiaria interdum cogit pœnitentes pro publicis, & ſcandaloſis delictis acceptare publicam pœnitentiam non ſolemnem, etiam ſub cautione præſtiti iuramenti de ea perficiẽda; Quidquid in contrarium dicat *Nauar. conſ.* 28. *de pœnit. & remiſſ.* de qua re dixi, *verb. homicidiũ, c.* 4.

Tertia differentia, quæ ſequitur ex præcedenti eſt, quòd nulla pœnitentia reperitur latæ ſenten-

Digitized by Google

tiæ,ſeu quæ ipſo facto incurratur, ſeu ad quam quis teneatur ante ſententiam Prælati,ſeu Iudicis fori animæ. Et quidem de pœnitẽtia ſolemni apparet, quia à ſolo Epiſcopo imponitur per illius manus impoſitionem, & non ab alio Sacerdote, niſi de illius mandato, *c. ſi verò,& c. pœnitentes,* 50. *diſt. ibi, Turrecr.nu.* 1. *Prępoſ.num.* 3. *Bellarm.to.*2.*lib.*1.*tit.de pœnitent. c.*1.§.5.*pœnitentia*. Similiter pœnitentia publica non ſolemnis, licet in multis caſibus imponatur à iure,non ſolum per antiquos Canones pœnitentiales, ſed etiam Decretales; Tamen non obligat in foro conſcientiæ, niſi impoſita fuerit ab Epiſcopo, vel proprio Sacerdote: imò Epiſcopus poteſt tales publicas pœnitentias à iure ſtatutas commutare in ſecretas, quãdo ſibi viſum fuerit expedire, *Triden.ſeſſ.*24 *c.*8.*de reform.* licet de iure communi antiquo non poſſet illas in priuatas commutare, vt *Tiraquell.de pœn.temp.in præf.nu.*28.*cum alleg.* & idem dicendum de alijs pęnitentijs à iure ſtatutis, vt carenæ ieiunij cum ſeptem annis ſequentibus, de qua *in c.*2.*de ſpon.duorum,& c.accuſaſti, de accuſat.* nam etiam poſſunt à proprio Sacerdote pro foro conſcientiæ moderari, vt *Barboſ. in d.c.*2. *n.*3. Et generaliter quòd omnes pœnitentiæ, etiam à iure Canonico ſtatutæ, hodie ſint arbitrariæ, ideſt arbitrio Epiſcopi, vel Confeſſarij commiſſæ, ait cõmunem *Clarus* §.*fin.praxis, q.*83. *in fin.* Excipe tamen aliquos caſus, in quibus abſolutio eſt reſeruata Papæ, & ſtatuitur in Canone, vt abſoluantur rei cùm cautione iuratoria, de publica certa pęnitentia peragenda, *vt c.Felicis, de pœnis, in* 6. vel quando à ſacra Pęnitentiaria imponitur ſub ſimili cautione præſtiti iuramenti, vt ſupra dictum eſt. In iſtis enim caſibus non poterunt ab inferiore etiam Epiſcopo commutari.

An autẽ poſſit in alijs caſibus Epiſcopus, vel Confeſſarius commutare pœnitentias à Papa, vel à ſacra Pœnitentiaria impoſitas pro caſu reſeruato, communis ſententia negat, quam tenent *Syluest. verbo, confeſſio,quæſt.*27. *Suarez de pœnitentia, diſp.* 38. *ſect.* 10. *nu.*14. *Coninch diſp.*10. *de Sacr. pœnit. num.*100. *Henriq. lib.* 5. *cap.*22.*nu.*5. & hanc ſententiam ſeruat ſtylus Curiæ. Vnde Pœnitentiarijs S. Petri ſpecialiter conceſſum eſt pœnitentias huiuſmodi alicui iniunctas ab alio Pœnitentiario commutare, ſi tamen non fuerint determinatæ à maiori Pœnitentiario,ſeu Regente. Quamuis *Bonacina tract. de Sacr. Pœniten. q.*5.*ſect.*3.*punct.*3.*nu.*6 cum alijs teneat poſſe commutari à quolibet Sacerdote,quia putant,ablata reſeruatione per abſolutionem,

pœ-

Digitized by Google

pœnitentiam illam non manere reſeruatam. Illud concedendum eſt, pœnitentiam impoſitam à Papa in caſu non reſeruato poſſe mutari ab inferiore, quia manus appoſitio Papæ in ijs quæ concernunt forum interius, nō ligat manus ordinariorum, vt *Gonzal. ſuper reg. gloſſ.* 52. *nu.* 60. *cum ibi allatis*.

DE Pœnitentijs quę in Dataria iniunguntur pro diſpēſationibus matrimonialibus conceſſis in forma cōmiſſaria, aliqui dicunt poſſe ab Epiſcopo commutari ex cauſa rationabili, vt *Genuenſ. in praxi cap.* 20. *nu.* 2. vbi ait ita fuiſſe ab Vrbe reſcriptum: quod puto non procedere de pœnitentijs, quę debent præcedere actum diſpenſationis, quia illæ ſapiunt formam, & ſunt loco compoſitionis.

DE Pœnitentijs iniunctis per commutationem pro votis Papæ reſeruatis in materiam non reſeruatam, multi dicunt poſſe à quolibet Confeſſario commutari, ex ratione illa, quòd materia non ſit reſeruata; quos allegat, & ſequitur *Sanchez de matrm. idiſp.* 9. *n.* 20. *lib.* 8. *& in decal. lib.* 4. *c.* 40. *n.* 46. & hæc ſententia eſt frequentiori calculo recepta: ſed contraria eſt tutior in praxi, quam tenent multi allegati à *Sanch. loco cit. de matrim. nu.* 20. quia ſubrogatum ſapit naturam eius, in cuius locum ſubrogatur.

Cæterùm cùm pœnitentiæ, vt dictum eſt, nunquam ſint impoſitæ per canonem latæ ſententiæ, non pertinēt ad pręſentem tractatum: ideo illas omittemus.

CAPVT III.

Quid ſit pœna latæ ſententiæ.

RESPONDEO Primo, quòd pœna latæ ſententiæ eſt, quæ effectum ſuum ſortitur, & affi. cit ex ipſo iure, ſeu canone diſponente, ideſt ex ſola ipſius præcepti poteſtate, ſeu ipſo facto; abſque miniſterio Iudicis, ideſt abſque alia ſententia, condemnatoria, vel executoria (quam requirit pœna ſententiæ ferendæ) nam ipſa trahit ſecum executionem, ita *Abb. in cap.* 1. *de re iud. Bart. in l.* 1. *in fin. ff. de compenſ. Felin. in c. Rodulphus, nu.* 24. *de reſcr. Tiraquell. in l. ſi vnquam, verb. reuertatur, nu.* 5. *C. de reu. don. Sayr. in claui regia, lib.* 3. *c.* 8. *nu.* 24. *& de cenſ. lib.* 1. *c.* 11. *n.* 4. *Salas de legib. diſp.* 15. *ſect.* 3. *n.* 41. *Suarez lib.* 5. *cap.* 7. *nu.* 1. *de legib.*

Cognoſcitur autem pœna latæ ſententiæ ex eo quòd profertur verbis directis, quæ ſcilicet non requirunt ex natura ſua factum, ſeu opem hominis: pœna autem ſententię ferēdę cognoſcitur, quia profertur verbis obliquis, quæ requirunt manū hominis: & quamuis

Digitized by Google

pœna latæ ſententiæ interdum proferatur verbis obliquis, vel communibus, id contingit, quia ex alijs additis verba communia, vel obliqua determinãtur ad ſenſum directum; hæc *Tiraquell. loco cit. nu. 36. & 37. Felin. nu. 24.* ſint verba Quæ autem in particulari ſunt verba directa, quæue obliqua, vel communia, declarat *Bart in l. Centurio, à num. 43. ff. de vulg. & pupill. Felin. loco cit. Tiraquell. à num. 21. Sayr. Salas, & Suar. vbi ſupra*, nos autem de ijs ſigillatim, *par. 2.* dicemus ſuis locis. Illud tamen hic prætereundum non eſt, quòd verbum *incurrere*, etiamſi in infinitiuo, vel futuro exprimatur, eſt verbum directum, quia ex natura ſua excludit factum hominis, vt Rota *Caſſad. deciſ. 1. nu 4. & 5. de ſimon.* & de magis communi teſtatur *Tiraquell. loco cit. nu. 147.* & eſt tex. *in extrau. 2. de ſimon.* Quando vero eſt dubium, an aliquod verbum, ſeu canon ſit latæ ſententiæ, vel ferendæ, vt contingit in verbis communibus, debet intelligi eſſe ferendæ, vt in partem benigniorem in pœnali materia fiat interpretatio, *Gloſſ. in c. in pœnis, de reg. iur. in 6. Abb. & Butr. in c. ſi diligenti, de for. cõp. Felin. in d. c. Rodulphus, ſuper verbo, cadat*, vbi ponit exẽplum in verbo *cadat*: & nullum crimen priuat ipſo iure, niſi in caſibus à iure expreſſis. *Felin. in c. 2. nu. 3. de reſcr. cum Innoc. Gemin. & alijs, & in c. querelam, nu. 2. de iureiur.*

RESPONDEO II. quòd pœna latæ ſententiæ formaliter eſt aliqua priuatio moralis, & non phyſica: quia cùm trahat ſecum executionem abſque facto hominis, non poteſt ſola efficere priuationem phyſicam: lex enim per ſe non poteſt ſola efficere actum phyſicum, ſed moralem; ideoque non poteſt priuare actu re corporea, ſeu illius poſſeſſione, ſed re morali tantùm, ſeu iure aliquo, verbi gratia dominio, habilitate, fama, &c. vt *Suar. de legib. lib. 5. c. 7. nu. 1.* quamuis in conſequentiam moralis priuationis ſequi etiam poſſit obligatio ad priuationem phyſicam, vt dicam *cap. 5.*

CAPVT IV.

An præceptum ſub pœna latæ ſententiæ ſignificet obligationem ſub mortali ad rem præceptam.

RESPONDEO præceptum Eccleſiaſticum ſub pœna graui, ſiue temporali, ſiue ſpirituali latæ ſententiæ, cenſeri obligare ſub peccato mortali ad rem præceptam, & continere materiam grauem, quia aliàs præceptum foret iniquum, imponendo pœnam grauem pro leui culpa, ita

Sayr.

Digitized by Google

Sayr.lib.3.Clauis Reg. c.7.nu.25. cum communi ſententia,& *Sanch. in decal.lib.6.c.4. n.64.* Et quamuis aliqui, vt Caiet.Nauar. Dried. & Valent.relati à Sayro ibi teneãt quòd præceptum etiam ſub graui pœna comminatoria, ſeu ferendæ ſententię,non ſignificet obligationem ſub mortali ad rem præceptam; tamen etiam ipſi ſecus dicunt in pœnis latæ ſententiæ.

CAPVT V.

An pœna latæ ſententiæ babeat locum etiam pro actibus internis, vel externis,occultis,vel ante declaratoriam.

RESPONDEO primo quòd quamuis Canoniſtæ communiter dicant pœnam latæ ſententiæ inferri poſſe, & afficere etiam pro peccato omnino occulto, ſtilicet pro actu purè interno; pœnam autem ferendæ ſententiæ ſolum pro actu externo inferri poſſe,vt cõſtat ex allegatis à *Sanch. lib.2. in decal. c.8. nu.1.* & tenet etiam *Tiraquell.in l.ſi vnquam, verbo, reuertatur, numero 295.* Tamen vera, & communis ſententia Theologorum, & multorum etiam Canoniſtarum, quos allegat, & ſequitur *Sanch. ibi nu.2. Salas de legib. diſp 9.ſect.2.nu.3. & 6.* tenet neque pęnam latæ ſententiæ pro actu merè interno inferri poſſe, quia Eccleſia non iudicat de omnino occultis, ſed ea ſoli Deo reſeruantur, *cap. conſuluiſti, 2.q.5. can. erubeſcant, 32. diſt. & ibi gloſſ.* non iudicat

Quis autẽ dicendus ſit actus externus, declarant *Sanch. ibi nu.7. Suar. to.1. de relig. tract.3. lib.1. c.6.nu.11. & cap.4.nu.2.& de fide diſp.21.ſect.2.nu.9. Layman. lib.2.tract.de fide, c.14.* Et dicunt ſufficere, & requiri quòd ſit ſignũ ſenſibile moraliter ſignificatiuum in ordine ad alium actus interni; ideſt vt ſit intelligibile ab alio homine, ſi adeſſet, ſaltem in aliqua circunſtantia loci, etiam ſi actu nullus adſit.

RESPONDEO II. quòd lex humana, præſertim Eccleſiaſtica, poteſt ferre pœnas ipſo facto incurrendas pro actu interno, non vt interno, ſed quatenus refertur ad externum, & cum eo componit vnum in genere moris;ſeu quatenus actum externum informat, afficit, corrumpit, & deprauat: & procedit etiam ſi actus externus aliàs eſſet bonus, vel indifferens ex obiecto, & fine operis, ſeu ex obiectò immediato, quia poteſt reddi malus ex obiecto, & fine operantis, ſeu ex obiecto remoto, ſeu ab actu imperante, ſeu intentione mala agentis, vt ait *S. Tho. p.2. quaſt.20. art.2.* & ibi Theologi communiter: Et procedit etiam ſi illa mala intentio, ſeu in-

internus actus nullo modo prodeat exterius, nulloque ſigno ſe manifeſtet. Et ideo hanc ſententiam docent *Sayr. lib. 3. Clauis, cap. 6. in fin. Salas de legib. diſp. 9. ſect. 1 nu. 7. 10. & 12.* aſſerens eſſe probabiliorem, & tutiorem. *Azor. to. 1. lib. 5. cap. 10. §. in hac itaque*, dicens eſſe compertum, & certum, poſſe legem humanam prohibere, ſeu punire vt ſupra actum externum, vt ex aliqua mala intentione interna prouenientem: & hanc eſſe communem ſententiam Iuriſtarum, & Theologorum conſtat, ex ijs, quæ dixi, *verbo, Curia, cap. 10. verbo Beneficium, cap. 4. verbo, Inceſtus, cap. 1. nu. 6. verbo, Inquiſitor, cap. 5. verbo, Simonia, cap. 5.* in quibus locis habes exempla in iure pœnarum latæ ſententiæ cōtra agentes aliquid cum praua intentione, etiam nullo externo ſigno manifeſtata; quamuis alij putent legem humanam etiam Eccleſiaſticam non poſſe punire actū externum ratione actus interni mali, niſi vel ille actus externus ſit aliàs de ſe malus, aut niſi actus internus ſit de ſubſtantia actus externi, ita vt ſine illo actus externus mutet ſpeciem; vel niſi actus internus, verbi gratia, mala intentio, prodeat exteriùs aliquo ſigno. Secus autem fore dicunt, ſi actus externus ſit de ſe bonus, vel indifferens, licet malus fiat à malitia actus interni, quæ illi accidat, vt à circunſtantia tantùm extrinſeca, & accidentaria, vt ab actu imperante, ſeu intentione mala, vt tenent *Nauar. in c. mandato, num. 20. de ſimo. Vaſq. 1. 2. diſp. 160. Suar. de cēſ. diſp. 4 ſect. 2. nu. 19. & ſeqq.* Illud verò certum eſt apud omnes, poſſe à longe puniri actum externum ratione malæ alicuius intentionis, aut ratione defectus actus interni, quando id fiat per modum legis, ſeu penæ conuentionalis, ſcilicet, quia aliàs legiſlator non vult publica bona alicui conferri, niſi ceſſet, vel adſit talis intentio, ita *Azor. loco cit.*

RESPONDEO III. quòd pœna latæ ſententiæ, quatenus eſt merè priuatiua, ſcilicet non requirens factum hominis, ſeu actum poſitiuum phyſicum ad ſui conſummationem, ſeu executionem totalem, vt inhabilitas, vel priuatio tituli, ſeu ſolius dominij ciuilis, priuatio vocis actiuæ, vel paſſiuæ, &c. obligat in conſcientia ipſo facto, etiam in occultis, ante omnem declaratoriam ſententiam. Quatenus autem non ſit purè priuatiua, ſed requirens ad ſui conſummationem actum poſitiuum phyſicum, vt priuatio bonorum corporalium patrimonialium, vel beneficiorum, aut officiorum, aut pœna banni, licet non requirat ſententiam condem-

na-

matoriam, regulariter tamen requirit ſententiam declaratoriam, ita *Felin. in c. cũ ab homine, n. 10. de Iudicijs, Gemin. in c. Felicis, de pœn. in 6. nu. 8.* & alij, quos allegat *Farinac. q. 116. num. 20.* & plurimi apud *Tiraquell.* qui teſtatur de magis communi, & veriori, *in l. ſi vnquam, verb. reuertatur, nu.* 400 & multi Theologi, quos refert *Sayr. in Clau. Regia, lib. 3. cap. 9. nu. 25.* & tenet *Suar. de legib. lib. 5. cap. 8 nu. 5.* & communem ait *Layman. lib. 1. tract. 4. cap. 15. nu. 5.*

AMPLIA quòd etiam ſi lex dicat pœnam amiſſionis bonorum, vel beneficij, ſeu rei poſſeſſæ, incurrat ipſo facto ante omnem ſententiam declaratoriam; intelligi debet de declaratoria iuris, & non facti, ideſt vt non requiratur declaratoria pœnæ incurſæ, ſed tamen requiretur declaratoria criminis: ita *Eman. Sà verbo, pœna, nu. 1. Sanch. lib. 9. de matrim. diſp. 30. nu. 1. Filiucc. tract. 44. c. 6. Leſs. lib. 2. cap. 29. nu. 63.*

AMPLIA II. quòd pœna priuans delinquentem re ſua corporali iam poſſeſſa, non obligat ad executionem, niſi poſt ſententiam declaratoriam accedat executio facta à Iudice: ita vſu receptum ait *Leſs. lib. 2. cap. 29. nu. 63. Suar. de fid. diſp. 22. ſect. 3. n. 5.* & tenet *Molin. to. 1. diſp. 96. Sanch. lib. 2. cap. 22. nu. 8. Azor. to. 1. lib. 5. c. 7. q. 5. & tom. 3. lib. 4. cap. 16. q. 9.*

LIMITA primò, quòd ſatis probabilis eſt ſententia, pœnas etiã purè priuatiuas, ſi ſint valde graues, priuantes ſcilicet iure quæſito, vel naturali, vel ciuili, vel eccleſiaſtico, magni momenti, non obligare pro foro conſcientiæ ante declaratoriam, vt pœna infamiæ, inhabilitas ad beneficia, vel officia, vel priuatio vocis actiuæ, vel paſſiuæ: ita *Nauarr. de dat. & prom. n. 31. & 44. Molin. diſp. 96. Sanch. de matrim. lib. 9. diſp. 30. num. 1. & lib. 2. in decal. c. 39. num. vlt. & opuſc. lib. 2. c. 1. dub. 52 nu. 11. & 13. & in decal. lib. 6. cap. 15. nu. 65. Filiucc. tract. 10 nu. 264. Tanner. to. 3. diſp. 5. q. 8. nu. 97. Soſà ſuper bulla Clem. VIII. de largit. §. 9. Caſtellin. de elect. can. prælud. 1. §. 6. num. 20. Malder. p. 2. q. 96. ar. 4. memb. 4.* Alij tamen diſtinguunt, vt dixi infra *cap. 26. q. 4.*

Sed hæc ſententia nullo modo intelligitur procedere in cenſuris, & irregularitate; quia ex antiquiſſima Eccleſiæ vniuerſalis conſuetudine ſemper obligarunt abſque alia declaratoria, vt *Tiraquel. loco cit. nu. 401. Sayr. nu. 30. Salas de legib. diſp. 15. ſect. 2. in princ. Suar. de cenſ. diſp. 3. ſect. 2. Sanch. de matrim. lib. 9. diſp. 30.* Item non procedit ſecundùm aliquos, ſi reus fuit legitimè interrogatus à Iudice ſuper delicto, & negauit; vnde non

non potuit procedi ad declaratio-nem: tunc enim dicunt obligari ad pœnam in foro conſcientiæ. ita *Sot.lib.1.de Iuſt.q.6 artic.6.col.1. Cordub.lib.1.q.35 & q.36. Roderic.qq. regul.to.2.q.57.ar.1.in fin. Sāch.in opuſc.loc.cit.dub.52.n.14.*

LIMITA II. quòd etiam pœna requirens factū hominis, niſi ſit moderata, & non valde grauis, poteſt ipſo iure imponi cum obligatione, vt reus per ſe exequi debeat ante declaratoriam, ita *Sanchez, & Molin.* & alij ſupra citati, & alij, quos allegat, & ſequitur *Garzias par.11.c.10.nu.19.* & habes exemplum, *verb.electio,nu.3. & verb.viſitator, cap.2.*

ſi ſit moderata,

CAPVT VI.

An pœna latæ ſententiæ ſecuta ſententia declaratoria retrotrahatur.

RESPONDEO quòd etiam in ijs caſibus, quibus dictū eſt pœnam latæ ſententiæ non ligare ante ſententiam declaratoriam, adhuc pro eo tempore intermedio pœna huiuſmodi non caret effectu. Nam primò declaratoria ſequens retrotrahitur ad diem pœnæ incurſæ, ſeu commiſſi delicti, itaut actus medio tempore geſti irriti cenſeantur; Vnde ſi declaretur aliquis hodie hæreticus, vel Maieſtatis læſæ reus, eo ipſo caſſantur alienationes factæ à die criminis commiſſi, & fructus ab ea die cōfiſcantur; Eſt certa, & communiſſimā ſententia, tam eorum, qui dicunt dominium à momento criminis tranſiſſe in Fiſcum, quàm eorum qui dicunt tranſire ſolùm à momento declaratoriæ, vt *Farin. q.116.nu.20.21.22. & 66.* cum multis alijs, & *Sanch. lib.2. c.22. nu.2.3.5.& 33.in decal.*

Secundus effectus eſt, quia iuxta magis communem ſententiam ſtatim pœnā incurſā, ſeu commiſſā amiſſionis dominij, ante declaratoriam, alienationes à reo factæ ſunt inualidæ, & illicitæ; quia licet non amiſerit poſſeſſionem, atque ideo vti poſſit bonis ad ſuam ſuſtentationem, tamen dominium amiſit, ideò alienare non poteſt: ita tenēt multi, quos allegat *Sāch. cap.22.nu.48.* Et tenet *Tiraquell. in l. vnquam, verb. reuertatur, nu.324.* & communem ait *Farin. loco cit.nu.72.* & ſimiliter incurſā pœna priuationis beneficij, reſignatio ſecundum magis communem, non tenet etiam ante declaratoriam, vt *Gonzalez gloſſ. 15. num.146. Farin.de hæreſi,q.189. nu.79.in fin. Pariſ.de reſign.lib.3. q.1.n.21.* Quamuis contra, quòd imò pro eo medio tempore poſſit etiam licitè alienare bona, licet per declaratoriam alienatio ſit reſcindenda, dummodo non adſit præiudicium recipientis, vt ſi alienetur titulo oneroſo, tenet *Sanch.*

loco

*loco cit.nu.*50.*&* 52. & alij apud *Farinac.nu.*72. & tenet *Suar. de fide, diſp.*22.*ſect.*4.*nu.*3 quia inquit, à momento criminis ante declaratoriam reum amiſiſſe dominium directum, ſeu de ſubtilitate iuris, non autem vtile, vel de æquitate; Et ſimiliter probabile eſt valere reſignationem medio tempore factam donec ex vi declaratoriæ caſſetur, vt *Sanch.lib.*2. *cap.*26.*num.*9.*Azor.tom.*1.*lib.*8. *cap.*13.*q.*8.

LIMITA prædictum primum effectum, vt procedat in actibus priuatæ poteſtatis, non autem in actibus publicis, ſeu iuriſdictionis. Nam, etſi quis inciderit in pœnam priuationis officij publici, vel dignitatis latæ ſententiæ, quamdiu delictum maneat occultum, acta per eum ſunt valida, neque caſſantur per declaratoriam ſubſequutam, quia retinuit poſſeſſionem, & titulum coloratum: probatur *l.Barbarius, ibi DD.ff.de offic.præſ. Felin.in c.Rodulphus*, *num.*43. *poſt med.de reſcript.cum Innoc.Abb.& alijs*, & multos allegat, & ſequitur *Garz.par.*5.*c.*4. *num.*328.329. *& ſeq. tract.de benef.* latè *Sanch. de matr. lib.*3. *diſp.*22.*nu.*56.*cum alleg.* Et hoc amplia procedere etiam de iuriſdictione interni fori, vt *Sanch. ibi num.*56.*in fin.cum citatis.* Item procedit in poteſtate conferendi beneficia, vel confirmandi, quia dicitur publicum officium; non autem quoad poteſtatem eligendi, quia dicitur Officium priuatū: & ita *Innoc. in cap.cum dilectus, nu.*5. *de conſuetud. Abb. in cap.ſi vere, nu.*9. *de ſent. excom. Felin. loco cit. Garzias loco cit.*

Et amplia hoc dictum, vt valeant geſta ratione publicæ poteſtatis, quamuis crimen, propter quod ipſo iure priuatur quis Officijs publicis, eſſet delatum ad forum, vt ſi Epiſcopus, vel Prælatus iam fuiſſet accuſatus: nam & ſi ex accuſatione reſultet infamia facti, ſi nondum eſt cauſa finita, & ſequuta abſolutoria, *cap.omnipotens, de accuſat.DD.in l.qui à latronibus, ff.de teſtam. Seraph. deciſ.*393. *num.*2. *Molina tract.*4. *diſp.*7.*nu.*6.*in fin.* Saltem concurrente communi populi, ſeu parœciæ, ſeu viciniæ opinione, *Genuen. in prax.cap.*27.*nu.*10. *cum Abb.* & alijs. Tamen quamdiu toleratur, & factum non eſt notorium, remanet in poſſeſſione, & titulo colorato, & acta ſunt valida, *Garzias ibi nu.*333.*cum allegat. contra Bal.Gabr.& Maſcard.*

AMPLIA III. vt procedat etiam ſi lata eſſet declaratoria criminis, vel priuationis, ſed Reus appellauit; pendente ſiquidem appellatione remanet titulus coloratus: ſecus, ſi non appellauit, vel aliàs ſententia tranſiuit in rem iudicatā, *gloſ.in c.ſapè, verb.rata,*

de

de appellat. & ibi Abb. num. 15. teſtatur de communi, & *Garzias loco cit. nu.* 338.

CAPVT VII.

An pœna latæ ſententiæ commiſſa etiam ante declaratoriam, poſſit, vel debeat exequi ab ijs, ad quos pertinet.

ADuertendum quod hic non loquimur de Principibus ſupremis, ſeu ius ſupremi habētibus, ſeu exercentibus. Hi namq. quamdiù ſunt in pacifica poſſeſſione, ſeu quamdiù de facto principatū retinent, ſubditi tenentur illis, eorumque officialibus parere, & ad eorū tribunalia recurrere poſſunt, vt *Hippol. de Marſilijs in rubr. de Conſtitut. num.* 67. *Layman. lib.* 2. *tract.* 3. *c.* 13. *nu.* 7. *§. ad alteram, & alij apud eos citati*. Igitur

Ad quæſitū RESPONDEO I. quoad pœnam priuationis iurium, & actionum varias eſſe DD. ſententias. Prima aſſerit debitores eiuſmodi rei non teneri illi ſoluere, quia putant hanc pœnam latæ ſententiæ ligare ſtatim etiam in foro conſcientiæ ante declaratoriam, & quia hæc pœna non indiget facto hominis poſitiuo ad ſui conſummationem, ſed eſt purè priuatiua; quo caſu obligat ſtatim ſecūdum magis communem, vt dixi ſupra *c.* 5. & ita tenet *Innoc. in c fin. de hæret. Tiraquell. in l. ſi vnquam, verbo, reuertatur, nu.* 365. *Caſtro lib.* 2. *de iuſt hæret. punit. c.* 7. *poſt princ. Farin q.* 189. *§.* 5. *nu.* 63. & quòd talis reus in foro conſcientię non poſſit exigere etiam ſtante delicto occulto, ait *Felin. in d. c. fin. in princ. verb. & pondera. & Farinac. loco cit. n.* 67. Alij vero dicunt non teneri debitores illi ſoluere quādo delictum eſt manifeſtum, ſeu tale, vt probari poſſit. Ita tenēt Canoniſtæ cōmuniter *in d. cap. fin. vt Abb. Socc. Butr Cardin. & Summiſtæ* communiter, quos allegat, & ſequitur *Farinac. nu.* 66. & hæc eſt magis communis ſententia. Alij denique dicunt non poſſe debitorem denegare debitum ante declaratoriā, ita tenet *Sanch. lib* 2. *c.* 24. *nu.* 8. *Azor. par.* 1. *lib.* 8. *c.* 13 *quæſt.* 2. *Ancbar. in c. cum ſecundum, de hæret. in* 6. *not.* 2. *Burſat. lib.* 1. *cōſ.* 14. *n.* 18. *Sanctarell. de hæreſ. cap.* 37. *nu.* 4. Sed ſecunda ſententia verior videtur, vt ſcilicet per exceptionem debitor repellere poſſit creditorem, ſi ſit certus de delicto, & probare poſſit: Et tunc etiam pro foro conſcientiæ poſſet retinere probaturus, ſi contra eum agatur.

RESPONDEO II. quòd Fiſcus, ſeu alius, cui bona per pœnam priuationis ipſo facto applicantur, non poteſt per ſe ante declaratoriam occupare: eſt com-

munis

munis ſentẽtia. Tenet *Sayr.lib.3. Clau.Regiæ, cap.9.nu.30.col.1.in fin.Innoc.in d.c.fin. de hæret. Sãch. lib.2.in decal.cap.22.num.14.& ſeqq.& Farinac. q.190.§.1.nu.5.* vbi plurimos congerit; quamuis aliqui velint ſufficere crimen eſſe notorium, *vt Nauarr. conſ. 20. nu.4. de hæret.* & alij apud *Tiraquell. in l.ſi vnquam, verbo, reuertatur, nu.*401. Et quòd in caſu priuationis beneficij, vel officij, aut dignitatis ipſo iure incurſæ, ſi crimen ſit notorium, aut inexcuſabile, fieri poſſit executio omiſſa declaratoria, probat *Marta de Iuriſd.p.3.cap.21. num.*12. Ait tamen *Tiraquell. num.* 403. quod ſi executio fiat etiam in non notorijs, ſine ſententia declaratoria, valet ſi nihil opponatur: quod etiam tenent alij apud Martam ibi.

RESPONDEO III. quoad pœnam priuationis iuriũ ſuperioritatis, diuerſæ ſunt ſentẽtiæ. Prima aſſerit quòd ſi quis Prælatus, vel Dominus incurrat pœnam priuationis officiorum, ſeu dignitatis, poſſunt & debẽt illico ante declaratoriam ſubditi ab eius obedientia ſe ſubtrahere, ita *Anan. Lapus,* & *Bart.* quos allegat, & ſequitur *Tiraquell. in l. ſi vnquam, verb. reuertatur, C.de reu.don.nu.*366. *& idem nu.*354. *&* 355. vbi ait quod agens repelli poteſt exceptione excluſiua iuris agẽtis etiam ante declaratoriam, & multos allegat. Alij vero generaliter dicunt requiri declaratoriam, vt generaliter de omni ſubiecto, & obligato docent *Azor.& Simancas* apud *Sanch. lib.2.cap.24.in decal.nu.6.&* 8. & tenet *Filiucc. tract.22.num.*233.*&* 234. & alij quos allegat *Farinac.q.189.n.61. col.2.* & de Prælatis tenet *Io. Valerius differ.vtr.for.20.n.4. Diana reſol.67.tract. 3. Miſcell. tom. 1.* & de omni ſubiecto, exceptis filijs, quando ipſo iure emancipãtur ex delicto patris, ait *Sanch. dicto nu.* 8.

Sed tertia Sententia, & concilians videtur tenenda, quòd manente Reo in poſſeſſione ſui iuris, ſeu bonorum cum titulo colorato, non poſſint ſubiecti iura denegare, vel obedientiam, niſi vel delictum, & commiſſio pœnæ ſint notoria, vel ſi ſint occulta, ſaltem probari poſſint, & ipſe excipiens, & denegans iura, id faciat cum intentione recurrendi, & probandi coram Iudice competente. Quamuis ſi velint poſſint iura reddere vſque ad declaratoriam: poſt declaratoriam autem non poterunt ſubditi parere, niſi quando ob nimiam potentiam Superioris cogerentur, non in contemptum clauiũ Eccleſię: & ita tenet *Syluest. verb.hæreſis, 1.num.14.verſ. 11. Bares, Valentia,* & alij, quos allegat *Farinac. loco cit. num. 66.* & ſa-

& faciunt quæ dixi *verb. ſimonia, cap.*7. ibi habes exemplum.

RESPONDEO IV. quoad cẽſuras Eccleſiaſticas, ſi ſint nominatim denunciatæ, quilibet tenetur reum vitare: ſi autem non ſint denunciatæ, poteſt, ſed non tenetur euitare, niſi in caſu excommunicationis incurſæ ob percuſsionem notoriam Clerici, ob. extrau. ad euitandã, vt dixi *p.*2.*c.*4

Eſt tamen aduertẽdum quòd ſi aliquis ſit denunciatus, vel notorius Clerici percuſſor in vno loco, vel Diœceſi, ſed in alijs locis res ſit occulta, ſed nos ibi exiſtentes ſciamus cenſuræ denunciationem, ſeu notorietatem percuſsionis: tunc ſecundũ multorũ ſententiam tenemur eum vbique vitare priuatè, & publicè, etiam ſi probare non poſsimus cenſuram: ita *Innoc. in c. inquiſitioni, num.* 2. *de ſent. excomm.* & de communi teſtatur *Couar. in c. alma, par.* 1. §. 3. *nu.* 2. & alij apud *Sayr. lib.* 2. *de cenſur. c.* 11. *n.* 25. & tenet *Bonac. de cenſur. diſp.* 2. *q.* 2. *punct.* 6. §. 2. *n.* 48. Secundum alios autem DD. non tenemur illum vitare publicè, ſed occultè in loco vbi cenſura manet occulta; & ita tenet *Palud. Armilla,* & alij apud *Auilam p.* 2. *c.* 6. *diſp.* 11. *dub.* 12. & tenet *Eman. Sà, verb. excom. num.* 34. *Sanch. in decal. lib.* 2. *c.* 11. *nu.* 20. *Filiucc. tract.* 13. *nu.* 49. *Layman lib.* 1. *tract. de excommun. cap.* 4. *n.* 3. & communẽ recentiorum ait *Auila loco cit.* Alij autem quòd ſi probare poſſimus, tenemur eum publicè vitare vbique; aliàs ſolùm occultè vbi res eſt occulta, ita *Couar.* & alij, quos ſequitur *Sayr. ibi.* Sunt omnes probabiles ſentẽtiæ.

CAPVT VIII.

An pœna latæ ſententiæ requirat actum conſummatum.

RESpondeo requirere actum conſummatum; & ampliatur hæc concluſio, quia etiamſi in atrocioribus ſufficiat conatus delicto proximus ad pœnam ſententiæ ferendæ, *l. ſi quis non dicam, ibi gloſ. & DD. C. de Epiſc. & Cler.* ramen ad incurrendam pœnam latæ ſententiæ non ſufficit, ſed requirirur actus cõſummatus, *cap. cum in cunctis, ſ. Clerici ſanè, de elect. cap. perpetuæ, eod tit. in* 6. & cõmuniſſimam eſſe opinionem oſtendit *Tiraq. in l. ſi vnquam, verb. reuertatur, nu.* 354. *& Hip. polyt. de Marſilijs in c. at ſi Clerici, num.* 56. *de Iudic.* Limitatur niſi aliter ſit in iure expreſſum; verbi gratia in crimine læſæ Maieſtatis omnis conatus punitur eadẽ pœna, ac ſi effectus eſſet conſummatus, vt *Farinac. q.* 116 *num.* 148. vbi reſtatur de communi per *l.* 1. *ff. ad l. Iul. maieſt. & l.* 3. *C. eodem.* Alia exempla habes, *verb. procuratio, infra part.* 2.

CA-

CAPVT IX.

An pœna latæ ſententiæ extendatur ex identitate rationis de caſu ad caſum.

RESpondeo, quod etſi pœna ferendæ ſententię nonnunquam extendi poſſit, pœna tamen latæ ſententiæ non extenditur, *Io. Andr. in c. odia, de regul. iur. in 6. Abb. in c. vlt. de iurepatr. Dec. in c. trãslato, 1. lect. col. vlt. de conſtit. Tiraquell. in l. ſi vnquam, verbo, reuertatur, nu.* 303. *C. de reuocan. donat.* qui *nu.* 304. ampliat procedere etiam in exæquatis: *nu.* 305. ampliat vt noua conſtitutio iuris antiqui declaratoria addens nouam pœnam latæ ſententiæ non extendatur reſpectu pęnæ ad prę terita, quicquid ſit in pœna ſententiæ ferendæ.

CAPVT X.

An pœna latæ ſententiæ contra committentem aliquod delictum extendatur contra cooperantes eidem.

REſpondeo, in hoc eſſe differentiam inter pœnas ſentẽtiæ ferendæ, & latæ: quia pœnæ ſententiæ ferendæ in iure ſtatutæ contra facientem, ſeu committentem crimen, procedunt eodem modo contra cooperãtes, ſeu cauſas minus principales, vt mediatores, auxilium dantes, conſentientes, mandantes, aut aliter ope, vel auxilio iuuantes, quotieſcunque fuerunt cauſa proxima delicti, vt dicunt Iuriſtæ, ideſt quando efficaciter in talem effectũ influxerunt, tunc enim omnes dicunt puniri pœna ordinaria; ſi autem ipſorum concurſus non influxit, ſeu non cauſauit effectum, ſed remotè tantum cooperati ſunt, ſcilicet quando etiam ſine illorũ cooperatione eodem modo eſſet ſequutus effectus, tunc dicunt puniendos eſſe pœna minori, ideſt extraordinaria. Ita *Salyc. in l. 1. num. 24. C. de rapt. virg. Clarus q. 90. §. fin.* vbi ait communem, & latè *Farinac. q. 130. nu. 4.* vbi ait communem; & *n. 42.* vbi hæc declarat; & probatur hæc doctrina *l. nihil intereſt, ff. ad l. Cornel. de ſic. & c. 1. & ibi DD. de offic. deleg.*

Sed quod attinet ad pœnas latæ ſententiæ, ſeu ipſo iure committendas, communis ſententia tenet cooperantes, etiam ſi proximè, ſeu efficaciter concurrant, & influant, non incurrere in pœnas latas contra facientem aliquid, niſi verbis legis tacitè, vel expreſſè comprehendantur. *Caiet. verb. excom. cap. 47. not. 3. Sylu. excom. 10. dub. 4. Tab. excom. 5. caſu 49. Sanch. de matrim. diſp. 48. num. 3. lib. 7. Boniſ. de Vitalin. in Clem. 1. nu. 34. de conſang.* Et communem ait *Nauar. c. 27. n. 51. Auila p. 2.*

Digitized by Google

de cenſur.cap.5.diſp.3.dub.2. qui omnes loquuntur de pœna excõmunicationis latæ ſententiæ, in qua iura aliàs ſolent latiorem facere interpretationẽ, pro maiori conſcientiæ ſecuritate, vt *Card.in cap ſacris,de his quæ vi*; ſed & generaliter de omnibus alijs pœnis latæ ſententiæ, tenent *Nauar. conſ.98.nu.2. de ſimon. Vgolin.de ſimon.tab.4.c.8 n.4. Sanch. opuſc. lib.2.c.3. n.104.* Et quod dixi de pœna lata contra facientem, procedit etiam de pœna lata contra committentem aliquod crimen, vt *Suar.de cenſur. diſp.4 ſect.3.nu.5. Nauar.conſ.98.num.2.de ſimon.*

AMPLIA, quòd etiam ſi mediator, ſeu proxeneta quoad pœnas ferendæ ſententię dicatur ipſe facere, ſeu committere ad quod mediator exiſtit, vt *c.1. de teſtib.* ibi *Gemin. Franch. Anchar.nu.1.* Tamen ſecus quoad pœnas latæ ſententiæ, vt *Sanchez & Nauar. loco cit.* Ratio autem præfatæ differẽtiæ eſt, quia in pœnis latæ ſententiæ fit ſtrictiſſima interpretatio, vt non fiat extenſio etiam ex identitate rationis, vt dixi ſupra *cap.8. & 9.*

LIMITA dictam cõcluſionem Primo vt non procedat, vt dixi, quando ex verbis legis pœnalis aliud colligitur: vt ſi appoſita ſit illa clauſula, ſi quis cauſa fuerit, vel ſi quis directè, vel indirectè, mediatè, vel immediatè tale quid fecerit; vel ſi quis de tali delicto culpabilis extiterit, vel ſi quis auxilium, cõſilium, vel fauorem præſtiterit, ita *Auila loco cit.* Idem, ſi dictum ſit, tale delictum procurãtes, vt *in extrau.2. de ſimon.* dixi *verb. ſimonia, cap.2.*

LIMITA II. vt non procedat in excommunicatione ob percuſſionem Clerici, vel Monachi, quia iura expreſsè extenderunt Can. *ſi quis ſuadente*, vt patet ex *c.quãta. 47.de ſent.excom.* & alijs iuribus, de quibus dixi infra *par.2. verbo iniuria, cap.2.* & ita *Auila loco cit. poſt concluſ.2. verſ.ad ſecundum.* Eſt tamen verum quòd in actu abſolutionis minor eſt pœnitentia iniungenda cauſis ſecũdarijs proportionaliter iuxta eorum cõcurſum, vt *c. ſicut dignum, de homic.* vbi agitur de complicibus necis, ſeu martyrio S. Thomæ Cantuar.

LIMITA III. vt non procedat in pœna infamiæ iuris reſultante ex ſententia condemnatoria, vel ex tranſactione in cauſa famoſa; quia hæc pœna eſt in conſequentiam pœnæ ferendæ ſententiæ; ideò procedit etiam contra cauſas minus principales, ſi fuerint condemnati, vel ſi pacti fuerint, vt dixi infra *c.27.§.tertio modo.* Et in hoc ſenſu bene dixit *gloſ. & Bald. in l.Imperator, ff.de poſtul.* quod infamia non eſt propriè pœna, ſed eſt aliquid conſecutiuum ad pœnam.

LI-

LIMITA IV. vt non procedat in irregularitate ex homicidio, vel abortu: quia omnis quomodocunque cooperans, ſeu influens in illud, eſt irregularis, ſcilicet ſi ſine illius auxilio principalis illud non feciſſet, vel non tam facilè, vel non tam citò: Canoniſtæ communiter in *d.c ſicut dignũ, §.qui verò*. Vnde *Couar.in Clem. ſi furioſus, par.2.§.2.nu.2. verſ. quatenus*; ait: Et ſi ad pœnam ſententiæ ferendæ probabilis ſit ſententia, quòd non puniatur pœna ordinaria, qui non concurrit ad actum proximum homicidij, tamē quoad irregularitatem ſufficit vt influxerit modo prædicto, ſcilicet in totum, vel ex parte. Et de communi omnium Canoniſtarum teſtatur *Farinac.q.131.nu.*10. & ita *Suar.de cenſ.diſp.*4.*ſect.*3.*n.*8. vbi affert rationem diuerſitatis, quia, inquit, irregularitas ex homicidio non imponitur principaliter per modum pœnæ, ſed per modum inhabilitatis, ob ſignificationem, & indecentiam, ideò militat non ſolum in homicida; ſed etiam in dante cauſam homicidio.

CAPVT XI.

An pœna lata ſententia commiſſa ante declaratoriam tranſeat in hæredes paſſiuè, vel actiuè.

RESPONDEO I. quod quamuis aliàs crimen extinguatur morte delinquentis, ita vt integro ſtatu decedere cenſeatur, qui nondum cōdemnatus deceſſit, *l.is qui in reatu, ff. ad l.Iul. maieſt.l.*1.*C.ne ex delict.defunct. l.* 1. *ff. de priua. del. Simanc. de cathol.inſtit. c.*18. *à nu.*2. Tamen pœna bonorum ipſo iure incurſa tranſit contra hæredes defuncti, *Cyn.in l.* 2. *C.qui teſt.fac. poſſ. Bald.in rub. C.ſi pend.appell mors inter.* & cōmunem dicit *Tiraquell. in l.ſi vnquam, verbo reuertatur, nu.*296.*&* 298.*per d. l.ſi is, qui in reatu, & l.Caius, ff. ad Syllan. & l. commiſſa, ff. de publ. & vectigal.* vbi ratio aſſignatur, quia quod commiſſum eſt, ſtatim deſinit eius eſſe, qui crimen commiſit.

LIMITA vt non procedat in pœna, quę non incurritur, niſi poſt declaratoriam partis, cuius intereſt, vt in caducitate emphyteuſis ob non ſolutum canonem, de qua re *Clarus §.emphyteut q.*9. Nam ſi non fuit declarata à domino directo non ignorante caducitatem in vita emphyteutæ, non poterit cōtra illius hæredes declarari; ſecus in caducitate ipſo iure incurſa, vt in caſu alienatæ rei, & traditæ, domino irrequiſito, vel incurſa caducitate ipſo facto vi pacti appoſiti: Tunc enim pœna caducitatis tranſit contra hæredes, *Rota Buratt.deciſ.*617.*nu.*9 vbi plures allegat. Et idem dicendum de caducitate feudi: nam ſi incurratur

B 2 ob

ob ſelloniam, non poterit declarari contra hæredes defuncti, quia priuatio non inducitur ipſo facto, niſi poſt declarationẽ domini directi; ſecus vbi ipſo iure inducitur, vt in caſu alienati feudi, & traditi, vel ex pacto. *Clarus* §. *feudũ*, *q.* 65. vbi teſtatur de cõmuni, *junct. q.* 62.

RESPONDEO II. quod pœna indigens declaratione creditoris nõ poteſt declarari ab hæredibus creditoris, qui ſciens pœnam commiſſam nõ declarauit viuens; quia tunc præſumitur condonata, niſi ex coniecturis cõtrarium appareret de animo illius. Pœna autem ipſo iure commiſſa non indigens declaratione creditoris, poteſt exigi per hæredes defuncti creditoris; ita de communi teſtatur *Clarus* §. *feudum*, *q.* 64. cum allegatis, & *Gabriel. comm. cõcl lib.* 3. *tit. de Iur. emphyt. cum Ruin. & alijs*; quidquid in contrarium velit *Tiraquell. loc. cit. nu.* 300. 301. dicens proteſtandi ius ad hunc effectum ad hęredes tranſire. Et pro dicta cõmuni ſententia facit quòd hæres penſionarij non poteſt declarare, beneficiatum debitorem incurriſſe excõmunicationem ob non ſolutam penſionem, ſi Penſionarius ipſe viuens non declarauit, vt *Caſtropalao tom.* 2. *de relig. tract.* 13. *de beneſ. diſp.* 1. *pun.* 7. *n.* 2. *cum Suar. contra Nauar.*

CAPVT XII.

An pœna latæ ſententiæ legis antiquæ ceſſet per pœnam legis nouæ.

REgula eſt, quod pœna legis nouæ diuerſa, tollit, & ceſſare facit pœnã legis antiquæ pro eodem delicto, ſi nondum erat commiſſa, *Ant. Gomez lib.* 3. *variar. cap.* 1. *nu.* 38. *Boſſ. tit. de offic. corrup. nu.* 10. *Clarus lib.* 5. §. *fin. q.* 85. *verſ. debet etiam Iudex*; vbi ait eſſe magis communem, & plurimos allegat, & ait quod ita totus mundus obſeruat. Et procedit etiam ſi vtraque ſit pœna latæ ſententiæ, quia eadem eſt ratio, ne quis duplici pœna puniatur, & quod pœnę ſunt potius reſtringendæ, quàm exaſperandæ, & augendæ. Ita *Henriq. lib.* 13. *c.* 38. *num.* 2. *Sayr. de cenſ. lib.* 3. *cap.* 15. *num.* 10. *Suar. de cenſ. diſput.* 12. *ſect.* 4. *num.* 13.

Quamuis alij Doctores contrarium probabiliter teneant, nempe quod licet pęna noua ferendæ ſẽtentiæ ceſſare faciat antiquam, ſecus tamen in pęnis latæ ſententię, ita tenent *Anan. in c. fin. de colluſ. det. in fin. Nauar. cõſ.* 1. *de pœnis*, & *conſ.* 10. *de cõſt. Sanch. de matrim. lib.* 3. *diſp.* 48. *n.* 8. *Marius Alter. tom.* 2. *diſput.* 11. *c.* 5. *col.* 6. & 7. Alij dicunt quod poteſt concurre-

re

re pœna latæ ſententiæ à iure cum pœna ſententiæ ferendæ ab homine, *Bart. in l. nemo martyres, C. de ſacr. eccl.* Et alij amplius vniuerſaliter dicunt, pœnam legis nouæ nō tollere pęnam legis antiquæ quos allegat *Clarus loco cit. & Suarez comm. opin. verb. pœna, num. 152.* & eam tenet, communemque teſtatur *Mirand. Man. Prælat. p. 2. q. 25. art. 26. concluſ. 13.*

LIMITA autem ſecundum omnes, quòd regula ſupradicta procedit de pœnis eiuſdem fori, non autem diuerſi: Nam vbi pro vno crimine ius Canonicum vnam pœnam imponit, & ius Ciuile aliā, delictum eſt mixtum, & vtriuſque fori, & ambæ pœnæ concurrunt, vt tamen ſit locus præuentioni, *Canoniſtæ in c. cùm ſit generale, de for. compet. Carreria in praxi, tit. de hæret. §. nunc de receptatoribus, num. 16.* Item pœna iniuncta pro foro pœnitentiali, ſeu animæ, non tollit pœnam impoſitam pro foro externo, cùm habeant diuerſos fines, & à diuerſa poteſtate proueniant, vt *Abb. in c. de his, num. 3. de accuſat. Menoch. de arbitr. caſu 539. nu. 32.* & dicam *cap. ſeq.* Item Limita, vt non procedat, quando altera pœna eſſet in caſu ſpeciali, vt dixi *par. 2. verb. Alienatio, c. 5.*

CAP. XIII.

An pœnæ latæ ſententiæ commiſſæ, purgatione moræ, pœnitentia, ſpontanea confeſſione, vel deprecatione tollantur, vel minuantur.

RESPONDEO primo, in pœnis latæ ſententiæ non admitti moræ purgationem, ex *l. ſi is cui, ibi Bart. ff. de leg. 2.* latè *Tiraquell. in l. ſi vnquam, verbo, reuertatur, num. 310.* Et facit, quia pęna latæ ſententiæ habet vim rei iudicatæ, *gloſſ. & Bar. in l. furti, §. 1. ff. de his qui not. infam. Franc. Aret. in l. qui à latronibus, §. ſi quis in capitali, ff. de teſtam. Riccius reſol. 243.*

LIMITA vt procedat ſolùm, quādo pęna ipſo iure impoſita eſt abſolutè, & incurſa; ſecus ſi indigeat declaratione creditoris, ad cuius fauorē eſt impoſita, vt cōmiſſa cenſeatur: tunc enim ante factam declarationem admittitur purgatio moræ, *Gemin. in cap. licet canon, verſ. is etiam, de elect. in 6. Tiraquell. nu. 311.* & exemplum habes in emphyteuta Eccleſiæ, qui per non ſolutionem canonis tempore debito non incidit in commiſſum, niſi poſt declarationē domini directi; & antea admittitur purgatio morę, *c. potuit, de locato. Rota Seraph. dec. 793. n. 16.*

Digitized by Google

Mantic.de tacit.& ambig.lib.22. tit.27.nu.35. & idem eſt in pœna caducitatis ob felloniam vaſſalli, vt dixi *cap.præced.Clarus,§.feudũ, q.62. Imol.in c.vlt.col.7.de donat.*

RESPONDEO II. quod pœnitentia impoſita, & peracta, ſiue in foro pœnitentiali, ideſt ſacramentali, ſiue in foro conſcientiæ, ſeu quaſi pœnitentiali, etiam ſi ſit publica, non tollit, nec minuit pœnas latæ ſententiæ, ſeu ipſo iure commiſſas, vt *Menoch. de arbitr. caſu 539. num.43. & 44.* An autem pœnitentia tollat pœnam ſententiæ ferendæ, quidam dicunt quod ſi ſit pœnitentia publica, eam tollit. Alij verius negant, vt *Abb.in cap. de his, nu.3. de accuſ.Menoch.num.31. & 32.* Sed ſi à Iudice Eccleſiaſtico impoſita fuiſſet talis pœnitentia, qui illum pro foro contentioſo punire poterat, tunc remiſſa cenſeretur in totum pœna ſententiæ ferendæ, quia tunc pœnitentia, ſeu pœna ſpiritualis cenſeretur ſubrogata in locum temporalis. *Menoch. ibi. num.41. cum Hoſtien. in cap. tuæ, de procur. Butr. Imol. & Anan.in cap. de his, de accuſ. Marſil.ſing. 639. verb.abſolutus.*

RESPONDEO III. quod ſpõtanea confeſſio facta coram Iudice non metu tormentorum, non excuſat à pœnis latæ ſententiæ, quamuis ſit cauſa minuendi pœnas ſententiæ ferendæ. *Tiraquell. de pœnis temper. cauſa 30.nu.14. cum ibi allegatis. Simancas de cathol.inſt.cap.47.nu.1.& 2.* Imò in foro ſacræ Inquiſitionis deprecatio, ſeu ſpontanea comparitio, & confeſſio criminis cum ſignis pœnitentiæ, excuſat ab omni pœna ſententiæ ferendæ, vt *Simancas loco cit. nu.4.*

CAPVT XIV.

An pœnam latæ ſententiæ incurrat ante finem termini, qui culpabiliter ſe arctauit, vt implere præceptum non poſſit intra terminum aſſignatum.

RESPONDEO, quòd pœna, quæ à iure eſt impoſita non parẽti intra certum tempus, non incurritur, niſi toto tempore, ſeu termino elapſo, etiam ſi ante finem illius ſit certum, eum nõ poſſe adimplere etiam ex culpa ſua. Secus autem eſt in pœna impoſita ab homine, ſiue ſit conuentionalis, ſiue iudicialis: nam hæc committitur, quando certum eſt, non poſſe rem præceptam implere, ſcilicet ex eius culpa, quia antea in tempore aſſignato implere potuit: quo caſu pœnam quidem incurrit, ſed executio, ſeu exactio pęnæ non habebit locum, niſi poſt tempus, ſeu terminum aſſignatum, niſi pœna à Iudice impoſita, eſſet ipſo facto incurrenda; vt ſi præceptum fuit ſub pœna

excom-

Digitized by Google

excommunicationis, ſeu alterius cenſuræ ipſo facto incurrendæ, quia talis pœna trahit ſecum executionem ex ipſo, & ſic non expectatur finis termini: & hæc doctrina eſt *gloſſ. in l. cum ſtipulatus* 113. *verbo, commiſſa, ff. de verb. oblig. & ibi Bart. nu.* 4. *Caſtr. num.* 4. *&* 5. *Iaſ. nu.* 7. *&* 8. vtrobique dicens eſſe communiter receptam, & *Alex. ibi nu.* 9. & rationem afferunt, quia mitiùs agitur cum lege, quàm cum homine. Quod autem dictum eſt de pœna à iure, ſeu legali, multo magis procedit, ſi pœna eſſet latæ ſententiæ, quia non incurritur ante finem termini, etiam ſi quis ex ſua culpa ſe nimium arctauerit, vt implere non poſſit, quia pœna latæ ſententiæ requirit actum cõſummatum: & ita *Bald. in l.* 1. *q. vlt. C. ſi pendent. appellatio. mors int.* quem ſequitur *Franc. Aret. in d. l. cum ſtipulatus, num.* 3. & tenet *gloſſ in c. cõmiſſa, verbo, elapſus, de elect. in* 6. & communem teſtatur *Pariſ. de reſig. lib.* 3. *q.* 2. *à nu.* 8. vbi plura allegat iura, & exempla. Limitatur tamen hoc dictum, vt non procedat, quando ius imponit pœnam latæ ſententiæ delinquenti, niſi intra certum tempus emendauerit, ſeu ſatisfecerit, quia tunc ex quo ſe nimium arctauit, vt non poſſit parere, eo ipſo pœnas incurrit, vt dixi *infra par.* 2. *verb. beneficium, c.* 4 *in fin.*

CAPVT XV.

An ignorantia iuris, vel facti excuſet à pœnis latæ ſententiæ cõmittendis in totũ, vel ex parte.

QVÆSTIO I. An ignorantia iuris excuſet à pœnis latæ ſententiæ.

RESPONDEO I. Si ignorantia iuris ſit probabilis, ſcilicet pœnitus inculpata, certum eſt excuſare ab omni pœna pro vtroque foro; vt cum quis ignorat inculpabiliter legem prohibentem, & punientem actionem aliàs non damnatam, *Suar. de leg. li.* 5. *c.* 12. *nu.* 8. *Sanch. de matrim. lib.* 9. *diſp.* 32. *à nu.* 29. *Layman. lib.* 1. *tract. de legib. cap.* 20. *nu.* 1. *Ferdinan. de Caſtropalao tom.* 1. *tract.* 2. *diſp.* 1. *punct.* 17. *nu.* 1. *Sayr. in claui reg. lib.* 2. *cap.* 9. *nu.* 24. *Salas de legib. diſp.* 15. *ſect.* 9. *num.* 110. *Nicol. Baldell. to.* 1. *lib.* 5. *diſp.* 45. *num.* 2. Canoniſtæ cõmuniter *in cap.* 2. *de conſtit. & in cap.* 2. *eodem tit. in* 6. per eoſdem textus, & *Rota Burat. dec.* 182. *à nu.* 1. cum ibi adductis, vbi deciſum, ignarum prohibitionis teſtatoris, ſi alienet, non incurrere pœnam priuationis ſtatutam à teſtatore: *& num.* 3. ait emphyteutam, & vaſallum non incurrere caducitatem alienando ſine conſenſu domini, ſi ignoret rem eſſe emphyteuticam, vel feu-

 da-

dalem; Et *nu*.4. ait eſſe generale in omnibus caſibus, quibus quis in pœnam cadit à iure ſuo.

RESPONDEO II. Si ignorantia iuris ſit leuiter tantũ culpabilis venialiter, non ob imperfectionem actus, ſed ex obiecto, magis communis ſententia tenet excuſare ab omni pœna graui, ſeu, vt alij dicunt, ab omni pœna, excepta excommunicatione minori, quæ propter veniale peccatum cõmunicationis in humanis incurritur: Si autem ſit venialis ob imperfectionem actus, tunc ab omni pęna etiam leui excuſare. *Suar. cap.*12. *n.*16. *Salas ſect.*9. *n.*110. *Baldell. nu.*4. *Sanch.n.*29. *&* 30. qui *n.*29. ait procedere etiam quoad pœnã irregularitatis ex delicto, & ſuſpenſione; quamuis aliqui per eũ citati diſſentiant.

RESPONDEO III. Si quis delinquat ſciens, ſeu reputans talem actionem eſſe grauiter malã, ſeu prohibitam iure naturali, vel diuino, ſed ignoret eſſe à lege humana ſpecialiter prohibitam; nihilominus incurret in pœnas dictę legis humanæ, ſiue Eccleſiaſticæ, ſiue ciuilis: quia hæc ignorantia iuris habet admixtam grauem culpam, & lex intendit punire illam actionem, quatenus eſt de ſe mala. Eſt magis communis ſententia, & in praxi recepta, quam tenet *Clarus §. fin. q.* 60. *verſ. quæro nunquid*, & communem Legiſtarum oſtendit *Gabriel. cõm. concluſ. li.*5. *tit. de regul. iur. concluſ.*6. *nu.*34. ita deciſum ait *Franch. dec.*521. Et magis communem Theologorum eſſe conſtat ex allegatis à *Sanch. loco cit nu.*7. *&* 16. Tenent *Salas nu.*110. *&* 113. *Suar. loco cit. nu.*7. *Azor. p.*1. *lib.*1. *c* 15. *q* 2. *Baldell n.*7. 8. *&* 9. Quamuis contra hanc concluſionem teneant alij, quos allegat, & ſequitur *Sanchez nu.*17. & communem teſtatur *Gratus conſ.* 49. *n.*35. *lib.*2. & tenent multi Canoniſtæ in *d. cap.*2. *de conſt. in* 6.

Limita quòd non procedat noſtra concluſio quoad cenſuras incurrendas, vt infra dicam.

RESPONDEO IV. Si quis ſciat talem actionem à lege humana prohibitam eſſe, ſed ignoret pœnam per illam legem inflictam, non excuſatur à tali pœna, ſiue latæ, ſiue ferendæ ſententiæ, regulariter loquẽdo. Probatur ex dictis pro tertia concluſione, & quia poteſt, & intendit Legiſlator delinquentem obligare ad pęnam etiam inuitum; ergo à fortiori etiam ignorantem, per regulam *l. qui poteſt inuitis, ff. de reg. iur.* & eſt verior, & communior opinio, & in praxi recepta, vt conſtat ex allegatis à *Gabr. loco cit.* & communem Theologorũ teſtãtur *Suar. ibi n.*9. 10. 12. *&* *Layman d. c.*20. *nu.*6. & probabiliorem ait *Sãch n.*21. & ſequitur *Baldel. n.*11.

Quam-

Quamuis Canoniſtę cõtrarium teneant *in d. c.2. de conſtit. in 6. Felin.in d.c.2 extr.de conſt.nu.6. Genuen.pract. q.766.* æſtimantes ignorãtiam pœnæ excuſare à pœna quacunque etiam ſcientem iuris poſitiui prohibitionem: & idẽ tenent plures Theologi, quos allegat *Sanch.nu.*21. qui eam probabilem dicit. Alij verò diſtinguunt dicẽtes ignorantiam ſolius pœnæ excuſare à pœna latæ ſententiæ, ſed non à pœna ſententiæ ferendæ, ita *Io. de Ligna.in d. c.2. de conſt.* eumque ſequitur *Imol.ibi colum.*4. *verſ potes reſpondere*, & tenet *Caſtropalao loco cit. nu.*5. qui alios allegat. Illud eſt certum, etiam ſtando in hac ſententia, quod non requiritur ſcientia diſtincta, & ſpecifica pœnæ illius, ſed ſufficit ſi quis æſtimet in confuſo, & in genere adeſſe aliquam pœnam contra tranſgreſſorem talem, *Reginal.lib.*13.*num.*275.*per can.vltim.*37. *diſt.* quæ notitia nunquam deeſſe ſolet in delinquente.

AMPLIA præmiſſam quartam concluſionem, vt procedat etiam in dubitantem de iuris poſitiui prohibitione, & nihilominus agẽtem cum conſcientia dubia, quia tunc dicitur ignorantia craſſa, ſeu ſupina, quæ non excuſat à pœnis, vt patet *ex d.cap.2. de conſt.in 6. & d.can.vlt.37.diſt. Suar.cap.*18. *num.*8.*Baldell.loco cit.num.*1. niſi quando lex pœnas ſtatuit contra agentes aliquid ſcienter, vel audacter, ſeu ex præſumptione, quia tunc excuſat iuris ignorantia etiã craſſa, & ſupina, nõ tamen affectata, vel craſſiſſima. ita *Sanch.n.*36. & 37.*Suar.nu.*14. & communem teſtatur *Layman num.* 1. *Baldell. num.*3.

AMPLIA II. vt procedat etiam quoad pœnam irregularitatis ex delicto, vt ex violatione cenſurarum, quia etiam hæc ſecundum magis cõmunem incurritur ab ignorante hanc pœnã impoſitam eſſe pro tali actione, ſi tamen norit actionem à iure grauiter eſſe prohibitam. Et ratio eſt quia vel irregularitas tũc eſt propriè pœna, & ſic locum habet cõcluſio præfata: vel ſecundum alios non imponitur à iure propriè loquendo, & formaliter vt pœna, ſed vt impedimentum canonicum ob indecentiam, ideò incurritur faciliùs ab ignorante illam ſubeſſe. Ita *Suar.de cenſ.diſput.*40.*ſect.*5. *n.*10.*Salas de legib.diſp.*15.*ſect.*9. *num.*13.*Filiuc.tract.* 11. *nu.*158. *Auila par.*2.*cap.*5. *diſp.*5.*dub.*10. *concl.*2.*Azor.tom.*1.*lib.*1.*cap.*15. *q.*7. & multi Canoniſtæ, & Theologi, quos allegat *Sanch. lib.*9. *de matr. diſp.*32. *n.* 16. & 21. & ſequitur *Baldell.cit.lib.*5.*diſ.*45.*n.*9. Quamuis contrariũ teneat *Sanch. ibi n.* 20. & alij apud eum allegati, & tenet *Caſtropalao nu.*6.7.& 8.

&

& ſatis probabilem ait *Diana resol.67.tract.5. Miſcell. to.2.* qui alios allegat, qui putant ob violationem cenſurarum non incurri irregularitatem ab ignorante hoc genus pœnæ ſubeſſe violationi.

AMPLIA III. & à fortiori, vt procedat in caſus reſeruationem: nam ſi ſit reſeruatio facta ob bonam gubernationem, vt edicto Ordinarij, non eſt pœna, ſed eſt reſeruatio cauſæ, & iuriſdictionis ademptio: Vnde ligat ignorantem reſeruationem, ſi tamen non ſit immunis à caſu, ſcilicet culpa graui; quod etiam concedit *Sāch. diſp.32. nu.*18. Si autem reſeruatio fiat in conſequentiam pœnæ latæ ſententiæ, vt excommunicationis, &c. tunc certum eſt, quod ſi incurrit in cenſuram, incurrit etiam in reſeruationem abſolutionis, quia hæc non eſt pœna, ſed conſecutiuum ad pęnam. Et idem dicendum, quando lex canonica vetat aliquem abſolui ante factam reſtitutionem, quia hæc non eſt in pœnam, ſed pro iuſtitiæ reparatione; quamuis *Sanch. num.* 18. cum Molina, quos ſequitur *Caſtropalao num.* 8. putent, quòd ignorans talem legem prohibitiuam etiam actus aliàs damnati, non incurrat in caſus reſeruationem, quia ſupponunt, neque incurrere in pœnas talis legis: cuius contrarium ſupra aſſerui.

Limita autem dictam concluſionem, vt non procedat in cenſuris, ſecundum magis communem: quia cùm ſint pœnæ medicinales ad contumaciam amouendam, non incurruntur etiam à ſciente legis prohibitionem, ſi neſciat inuincibiliter talem pœnam annexā, per *c.2. de conſtit. in 6.* ita *Sanch.n.17.* cum allegatis per eum, & *Caſtropalao num.5.6.7.* cum *Suar. Coninch, Bonacin. & Pariſ.* & ſequitur *Baldell. num.9. &* 11. Quamuis nonnulli contradicant, quos citat *Sanch ibi n.16.*

QVÆSTIO II. An ignorantia facti excuſet à pœna latæ ſententiæ. Reſpondeo, ſi ſit inculpata quoad talem ſpeciem facti, ſeu delicti, excuſat ab omni illius pœna, etiam ſi aliàs quis daret operam rei illicitæ, ſeu facto aliàs damnato; vt ſi cogitās percutere Titium laicum, errans inuincibiliter circa perſonam, percutiat Caium clericum: non enim incurret in pœnas percutientis clericum, ſed ſolum percutientis hominem; excepta tamē pœna irregularitatis ex homicidio caſuali; quia dans operam rei illicitæ, & periculoſæ mortis inferendæ, etiam adhibita omni diligētia, fit irregularis morte, vel mutilatione inde ſequuta, ex *c.fin. de homic.in 6.* Eſt communis ſententia, vt apud *Sanch. de matr.lib. 9.diſp.32.n.22.3.4.& 25.* Si autē ignorantia facti ſit culpabilis, ſcilicet craſſa, vel ſupina circa illam ſpe-

ſpeciem facti à lege punitam, non euadet pœnas iuris, niſi quando lex punit operantes ſcienter, ſeu ex præſumptione, *c.2.de conſtit. in 6.* latè *Sanch loco cit.nu.*31.36. 37.& 38. cum ibi allegatis.

QVÆSTIO III. An in caſibus, quibus dictum eſt ignorantiam non excuſare à pœnis latæ ſententiæ, ſaltem illas minuat, ſeu ab illis excuſet ex parte. Reſpondeo, quòd etſi circa pœnas ferēdæ ſententiæ probabilius ſit eſſe iuſtam cauſam illas minuendi, cùm ignorantia ſit cauſa intrinſeca minuens culpam, vt *Sot.de Iuſt.lib.5.q.1. artic.9.in fin. Suar.de legib.lib.5. cap.12.n.16.Layman lib.1.tract. de legib.c.20.nu.3.Tiraquell.in proœm.de mitig.pœnis,nu.24.* Tamen quoad pœnas latæ ſententiæ certum eſt ipſo iure non minuere: quia cùm eas lex inferat ipſo facto, & abſolutè, ſemper eodem modo locum habent, ita *Abbas conſ.22.nu.2.lib.1. Suar.loco cit. n.10.Salas de legib. diſp.5.ſect.9. nu.111.Tiraquell.d.nu.24.* Adde quod probabilius eſt, neque eſſe in poteſtate Iudicis pœnas latæ ſententiæ commiſſas tunc minuere, etiamſi requirant declaratoriā Iudicis, vel executoriam: nam ex quo Iudex declarauit crimen cōmiſſum, pœna illa adſtringit independenter à ſententia Iudicis, neque poteſt ipſe gratiam facere ſuper pœna ipſo iure commiſſa, ſed Princeps. Et hanc ſententiam tenet *Bald.in l.fin.n.8.C.de probat. Molin.tract.4 diſp.9.nu.20. cum Greg.Lopez*, & veriorem, & praxi receptam ait *Suar.d.c.12. nu.10.* Quamuis contrarium alij teneant, ſcilicet quod ſi pœna indigeat declaratoria, vel executoria, poſſit Iudex illam minuere indirectè, vel vtiliter, hoc eſt attemperando declarationem, ſeu executionem, propter ignorantiam, vel aliam ſimilem cauſam minuentem culpā: & hāc tenet *Abb.in c.ſacris,n.10. de his quæ vi, Salas d.num.111. Tiraquel.d.nu.24.* Illud verum eſt in vno caſu, quia Iudex poteſt ſaltem indirectè remittere pœnam infamiæ iuris, quando conſurgit ex condemnatione in cauſa famoſa: de qua re dixi infra *cap.31. §. tertio modo*.

CAPVT XVI.

An in dubio, iuris vel facti pœna latæ ſententiæ commiſſa cenſeatur.

QVæritur primò, an dubitans ſe incidiſſe in pœnas latæ ſententiæ, excuſetur ab illarum obſeruatione, ſi facta diligentia dubium ſuperare, & in veritatis cognitionem peruenire non poſsit. Aduerte quòd hic non loquor de reatu, quoad culpam tantum, ideſt, pro foro ſacramentali,

tali,

tali, quia tam in dubio facti, quàm iuris, omnes conueniunt, quòd dubitans teneatur peccatum mortale dubium confiteri ſub dubio, ſeu conditione, vt *Suar. de pœnit. diſp.* 18. *ſect.* 1. *nu.* 12 *& diſp.* 22. *ſect.* 9. & plures alij, quos allegat, & ſequitur *Sanch. in decal. lib.* 1. *cap.* 10 *nu.* 66.

RESPONDEO I. Si dubium eſt iuris, quia ſcilicet dubitat, an pro tali caſu, ſeu culpa à ſe commiſſa, ſit impoſita à iure talis pœna, tunc in dubio pro ſua libertate iudicare poteſt, per *cap. cum ſunt partium* 11. *de reg. iur. in* 6. *Suar. de cenſ. diſp.* 40 *ſect.* 5. *n.* 15. *Sanch. lib.* 2. *de matrim. c.* 41. *q.* 3. & alij multi, quos allegat, & ſequitur *Garzias de benef. p.* 7. *c.* 1. *nu.* 14. Et procedit etiam in dubio iuris de irregularitate quacunque, *Suar. num.* 4. *&* 18. *ibi Sanch. in decal. lib.* 1 *c.* 10. *nu.* 42. *Sayr. lib.* 6 *cap.* 2. *num.* 16 *de cenſ.* & plurimi, quos allegant, & ſequuntur *Bonac. tractat. de irregul. q.* 1. *pun.* 5 *n.* 2. *in fin. Garz. n.* 21. Et procedit etiam in dubio iuris de excommunicatione, & alijs cenſuris quibuſcunque, *Sanch. in decal. loco cit. nu.* 55. *&* 62. *Azor. tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 19. *q.* 10. *&* 11. *Sayr. in claui regia, lib.* 1. *cap.* 13. *nu* 23. *&* 24. & alij, quos allegat, & ſequitur *Bonac. tract. de excom. diſp.* 2. *quæſt.* 2. *pun.* 6. *§.* 2. *nu.* 49. contra alios, quos allegat *Sanch. ibi nu.* 50. Et facit pro noſtra concluſione, quod dixi ſupra *cap.* 3 *in fin.*

RESPONDEO II. Si dubium ſit facti, tunc licèt quoad pœnas ſententiæ ferendæ, in totum non excuſetur, quia non punitur reus pœna ordinaria talis delicti, de quo dubitatur, ſed extraordinaria, ſeu arbitraria, vt *Bal. in l. fin. n.* 8. *C. de probat. Capic. dec.* 126. *n.* 14. *&* 15 *Sanch. loco ſtatim citando*; Tamen quoad pœnas latæ ſententiæ excuſatur in totum, quia pœnæ iſtæ non accipiunt augmentum, neque diminutionem, cùm ſint à lege limitatæ, *Bal. in d. l. fin. nu.* 8. *in fin. Carrer. in praxi ſuper verbo*, *argumentis conuictus*, *nu.* 4. Et pœna impoſita tanquam pro delicto certo, non habet locum pro caſu dubio; ita *Sanch in decal. lib.* 1. *cap.* 10. *nu.* 45. & tenet *Rota Burat. dec.* 182. *nu. vlt. Alba conſ.* 91. *n.* 41. *Hōded. cōſ.* 58. *n.* 43 *lib.* 1. qui loquũtur de pœna priuationis ipſo facto incurrenda.

Limitatur tamē, & fallit primo in irregularitate, quia in dubio facti de incurſa irregularitate, ſiue ex homicidio, ſiue ex alio delicto, vel facto, cenſendus eſt irregularis, quia irregularitas non imponitur principaliter per modum pœnæ, ſed inhabilitatis: & de cōmuni teſtatur *Garzias p.* 7. *cap.* 1. *nu.* 19. vbi plurimos allegat, & ſequitur *Barboſ. in cap. petitio, de bo-*

homicid. & cap. illud, de cleric. excomm. per illos textus.

Quamuis alij probabiliter teneant ſolum procedere hanc fallentiam in dubio facti de homicidio, vt *Sanch. ibi nu.*48. *cum Suarez & Salas*, & alij, quos ſequitur *Bonac. tract. de irreg. q.*1. *punct.* 5. *n.*3. qui ait hanc probabiliorem, & ſequitur *Diana reſol.*72 .*tract.*5.*to.*2. Imò aliqui ex ijs dicunt, ſolùm procedere de homicidio iniuſto, non autem de homicidio iuſto, ſcilicet quoad irregularitatem ex defectu lenitatis, vt *Sanch. ibi n.*49. *in fin. §. rurſus quæres*, & alij apud ipſum, & alij, quos ſequitur *Diana loco cit. Tannerus to.*4. *diſp.*6.*q.*10.*nu.*220.

Item aliqui, vt *Sanch. nu.*49, & quos allegant, & ſequuntur *Bonac. & Diana ibi*, dicunt dictam fallentiam ſolùm procedere in irregularitate ex homicidio; non ex mutilatione etiam iniuſta. Alij tamen contra tenent apud eoſdē.

Limitatur, & fallit ſecundo dicta regula in excommunicatione, & alijs cenſuris, quia in dubio facti debet quis petere abſolutionem ſaltem ſub conditione: quæ eſt communis ſententia, vt patet per relatos à *Sanch. à n.* 50. *ad* 54. & hanc tenet *Suarez diſp.* 4. *de cenſ. ſect.*3.*nu.*8. quia, inquit, in dubio facti de cenſura incurſa pro foro conſcientiæ, eligenda eſt pars tutior, & ſequitur *Barboſ. loco cit.* per illos tex. quamuis contrarium teneant *Sanch. nu.*55. & 62. *Bonac. de excomm. q.* 2. *pun.* 6. *§.*2. *nu.*49. & 51.

Prædicta autem concluſio, & limitationes aſſignatę de dubio facti, procedunt quando dubium eſt propriè dictum, ſcilicet cum æquali animi ſuſpenſione, quia ob ſolam ſuſpicionem nemo puniri poteſt, *l. abſentem, ff. de pœnis, Bal. in l. fin. nu.*8.*C. de prob.* Item non habent locum prædicta in dubio poſitiuo, quando ſcilicet adſunt præſumptiones præualentes pro alterutra parte; Etenim primo in dubio facti de homicidio, vel abortu, ſi quis applicauit media fallibilia ad procurandū abortum, vel homicidium, verbi gr. ſi ſolum mandauit, vel conſuluit, vel ſi prægnanti fecit venæ ſectione ſanguinem emitti, & poſtea non poteſt certiorari, an res habuerit effectum; tunc in dubio non eſt cenſendus irregularis, quia non proceditur contra quendam ad pœnas, niſi conſtet de corpore delicti. *l.* 1. *§. item illud ſciendum, ff. ad Syllan. Oſaſch. deciſ. Pedem.* 42. *Menoch. de arbitr. caſu* 452. *num.*10. & procedit tam pro foro externo, quàm interno. *Sanchez loco cit. in decal. cap.*10.*n.*44.*lib.* 1. *Nauar. conſ.*47. *de homic. Quaranta verbo, abortus, §. nota per hanc. Barboſ. alleg.* 51. *num.*139. Si autem applicata fuerunt media

effi-

efficacia, & communiter effectum trahentia debet iudicari, & irregularitatem, & alias pœnas iuris incurriſſe, vt *Nauar. ibi.* Quia licet facta in dubio non præſumantur, fallit quando ſunt ſolita fieri: vt *l. vlt. C. de fid. inſtrum. Maſcard. concl.* 732. *nu.* 5. & 7.

Secundo, Si conſtat de corpore ſeu materiali delicti, ſeu dubitat quis, an habuerit ſufficientem aduertentiam, tunc in dubio cenſeri debet pœnas iuris incurriſſe: quia licet in actibus internis facile præſumi poſſit ſubreptio, & inaduertentia, non autem in actibus externis grauiter malis, quia actus externi ex natura ſua cùm ſint valdè ſenſibiles, & non momentanei, ſolent excitare mentem ad ſui conſiderationem; & quia membra externa non mouētur, niſi per rationem ſuperiorem. ita *Leſſ. lib.* 2. *cap.* 7. *nu.* 29. *cum S. Thoma.*

Tertio, Si quis conſilium, vel mandatum dedit ad delictum, vt ad homicidium, abortum, vel Clerici percuſſionem, &c. & conſtat de corpore delicti, ſeu effectu ſequuto, ſed dubitat, an ille motus ſit à ſua cooperatione, ſeu conſilio, vel mandato, an verò aliàs id principalis eſſet facturus; tunc in dubio præſumptio eſt contra ipſum, & cenſetur pœnas incurriſſe, vt *Sanch. lib.* 1. *cap.* 10. *n.* 44. *prope fin. Farinac. q.* 129. *nu.* 140. *Sayr. lib.* 7. *cap.* 3. *nu.* 2. Imò etiam ſi executor dicat ſe aliàs fuiſſe facturum, non eſt ei facile credendum, vt *Farin. nu.* 152. Niſi adſint aliæ coniecturæ infringētes talem præſumptionem, vt grauis inimicitia præcedens, vel ſi proteſtatus iam fuerat ſe facturum, aut ſe iam præparauerat ad illud. *Farinac. n.* 129. cum multis DD. & *n.* 143. *cum ſeqq.* Aliqui tamen dicunt ſtari poſſe dicto illius, ſi ſit perſona alioqui fide digna, & non adſint aliæ coniecturæ contrariæ, *Henriq. lib.* 14. *cap.* 16. *nu.* 3. *Sayr. de cenſ. lib.* 7 *cap.* 3. *num.* 2. *Sanch. n.* 44. *in fin. Auil. p.* 7. *diſp.* 6. *ſect.* 2. *dub.* 3. *concl.* 5. Item coniectura bona erit credendi illi dicenti ſe aliàs fuiſſe facturum, ſi longo poſt tempore id fecit, vt ſupra citati DD.

RESPONDEO II. quòd ex decreto Sac. Congregationis, ſub Clemente VIII. de quo dixi infra *verbo, abſolutio, cap.* 3. ſtatutum eſt, vt nullus etiam priuilegiatus abſoluere poſſit à caſibus clarè, vel dubiè in Bulla Cœnæ Domini contentis: quod eſt intelligendum de dubio iuris propriè dicto, ideſt negatiuo, ſeu cum æquali ſuſpenſione pro vtraque parte, non autem de dubio poſitiuo, quando eſſent hinc inde probabiles ſententiæ, vt *Graff. lib.* 1. *de caſ. reſeru. num.* 51.

CA-

CAPVT XVII.

An pueri, vel minores excuſentur à pœnis latæ ſententiæ.

RESPONDEO primò quòd infantes, qui ſcilicet ſeptẽnium non exceſſerunt, & impuberes infantiæ proximi, ideſt, qui decimum annum cum dimidio nõ exceſſere, non incurrunt pœnas iuris, etiam ſi ſint doli capaces, quia præſumptione iuris, & de iure non cenſentur delinquere. *Ant. Gomez. var. lib. 3. c. 1. nu. 57.* & plures allegat, & ſequitur *Barboſ. in cap. 1. nu. 2. de delict. puerorum* & tenet *Layman lib. 1. tract. de legib. cap. 10. nu. 5.*

LIMITA primo, quòd iſti nihilominus, ſi ſint doli capaces, & delinquant pro foro conſcientiæ ex delicto obligantur ad reſtitutionem, pro eo quod intereſt offenſi, quia hæc non eſt pœna, ſed æqualitas ex iuſtitia commutatiua, & probatur *l. impubes, ff. de furt.* & docet *Layman loco cit.*

LIMITA II. quod impubes infantiæ proximus doli capax irregularitatem incurrere poteſt ex delicto, vt homicidio, ſecundùm communem ſententiã ex *Clem. ſi furioſus, de homic. Sylu. ver. homic. 3. q. 2. diſt. 3. Vgol. de irreg. c. 27. n. 3 Sanch. lib. 1. in decal. cap. 12. n. 8. Auila p. 7. diſp. 5. ſect. 1. dub. 13. Laym. cit. n. 7.* Et facit ratio, quod irregularitas formaliter nõ eſt pœna, vt dixi ſupra *cap. 15.* quidquid in contrarium dicat *Diana reſol. 88. Miſcell. 6 to. 2.* Excipe ſolum irregularitates, quæ conſequuntur ex infamia iuris, quia impubes infantiæ proximus, infamiæ pœnam non incurrit, ex regula ſupra poſita (cùm ſit propriè pœna iuris, vt dixi ſupra *cap. 1. verſ. inſertur tertio*) At infans & ſi doli capax exiſtat, ſecundum veriorem ſententiam, excuſatur ab irregularitate ex delicto naſcente, vt *Layman ibi cum Henriq. & Auila*, & tenet *Barboſ. in d. Clem. ſi furioſus, num. 5. & 6. Sayr. lib. 6. de cenſ. cap. 17 nu. 30.* & alij, quos allegat *Diana loco cit.* Quamuis alij dicant non excuſari infantem doli capacem, vt *Couarr. in d. Clem. p. 3. nu. 5. verſ. de infante. Eman. Roderic. p. 1. ſumm. tract. de irregul. cap. 176. concl. 1.*

LIMITA III. in excommunicatione alijſque cenſuris ipſo iure latis, vel ex edictis generalibus per modum iuris pro futuris culpis: quia impubes infantiæ proximus eas poteſt incurrere, ſi doli ſit capax. *Henriq. lib. 8. cap 41. in fin. in commen. Nauar. c. 27. n. 76. Sanch. cit. n. 8. Suar. de cenſ. diſp. 5. ſect. 1. nu. 19. Layman cit. num. 5. Sanch. ſelect. diſp. 26. nu. 18.* Interdictum autem generale ligat etiã in-

infantes quoſcunque, vt *Bonac.de cenſur. diſp.1.q.1. punc 4.num.9.* cum allegatis per eum.

Cenſuris vero ſpecialibus, ſcilicet ab homine latis, vel etiam per edicta generalia pro præteritis culpis, impuberes quicunque nondum proximi pubertati, etiam maiores ſeptennio, iuſtè quidem ligari non poſſunt, ſed tamen validè ligantur, dummodo doli capaces exiſtant, *Suar.de cenſ.diſp.5. ſect.1. num.19. Coninch diſp.13. n.45. Roderic. qq. regul. 60. ar. 2. tom.2. Bonac. loco cit. Sanchez loco cit. nu.8.* Verumtamen quòd non cenſeantur impuberes, ſi non ſint proximi pubertati, comprehenſi in ſententijs iſtis generalibus pro præteritis culpis, niſi exprimantur, tenent DD. quos allegat *Sanchez d.c.12.nu.7.* & ſequitur *Diana reſol.120. tract.4.to.2. & reſol. 88. ſupra cit. Layman nu.6.*

RESPONDEO II. Minores 25. annis, puberes etiã proximos impubertati, & impuberes proximos pubertati ex ſuo delicto, quamuis pœnis ſententiæ ferendę ſint mitius puniendi, vt non teneantur pœna ordinaria ratione teneræ ætatis, tanquam ex cauſa minuente culpam, *Gomez dict. lib.3. variar.c.1.n.58.59. & 62. Tiraquel.de mit.pœn.cauſa 7.n.1. Sanch. loco cit.nu.7. Couar.in dicta Clem. ſi furioſus, par.3. in princ. nu.5. Clar.in prax.quæſt.60.nu.1. Menoch.de arbitr.caſ.329. Auus meus deciſ. Pedem.161. per totam,* & habetur *c.1. de delict. puer.*

Tamen pœnas latæ ſententiæ ex ipſo iure regulariter loquendo incurrere eodẽ modo, ſicut maiores, *gloſ. in l.pen. C.ex quib. cauſ. infam. irrog.* ibi *Bald. & Salycet. Abb.conſ.22.nu.2. verſ. non obſtat minoritas, lib.1. Molin. tractat.4. diſp.9. num.20. cum Greg. Lopez*; Vnde minor incurrit pœnam infamiæ ipſo iure latam pro tali delicto, etiam ſi non puniatur alijs pœnis ordinarijs illius delicti ferendæ ſententiæ: intelligo de infamia, quæ incurritur ipſo facto, & non expectata ſententia condemnatoria, ita *Abb. Molin. & Lopez ibi.* Sic etiam minor, qui incidit in cõmiſsũ, & caducitatẽ incurrit ex ſua culpa, vel dolo; quãuis ſi dolus non interceſſit, ſit reſtituendus in integrum. ita habetur in *l. ſi ex cauſa*, *§. ſi in commiſſum, ff. de min. Seraph. deciſ. 313. nu.6.* Sic etiã minor, impugnans voluntatem defuncti, ipſo iure perdit relictum ab eodem defuncto; quamuis reſtituendus ſit aduerſus lucri amiſſionem, ſi non dolo egit, *l. poſt legatum*, *§. ætate, ff. de his quib. vt ind. Bart. in l. tutorem, ff. eod. gloſ. in l. Polla, C. eod. Aret. conſ.67. num.9. verſ. tertio pro iſta.*

Excipe tamen primo, vt minor non incurrat pœnam infamiæ latam

tam

tam ipſo iure contra exercentes artem ludicram, *l.pen. C.ex quib. cauſ.infam.irrog. ibi gloſ. Bald. & Salyc.* Et conſequenter neque ſit irregularis ex tali exercitio, *Bald. ibi*.

Excipe ſecundo, vt non incurrat pœnas ipſo iure latas in venientes contra pacta iurata, ex *l.ſi quis maior*, *C. de tranſ.* vt notat *Seraph.deciſ.313.num.7.*

Excipe tertio, vt non incurrat pœnam non petentis tutorem, *l.fin. C.ſi aduerſ. delict.*

Alias etiam exceptiones habes apud *Angelum de maleſ. tit. de pœn. reor. nu.30.* Sed illam addo, quod minor impubes pubertati proximus non incurrit iuris pœnas propriè dictas, ſi delinquat in omittendo, vt de communi teſtatur *Clar.§.fin.q.60.in princ.*

CAPVT XVIII.

An metu graui compulſus delictum committere, excuſetur à pœnis latæ ſententiæ.

DICO I. quòd hic non eſt quæſtio de vi abſoluta, quæ ſcilicet tollit omnem libertatem: nam cùm omnem culpam excludat, etiam à pœnis præſeruat pro vtroque foro, ſiue ſint latæ, ſiue ferendæ ſententiæ, *l.fœdiſſimam*, ibi *gloſ. & DD. communiter*, *C.ad l.Iul. de adult. l.1. §.remouet, verſ.ſi quis tamen, ff. de poſtul. Farinac. q.148.* cum ibi allatis. *Sanch. de matrim.diſp.31. nu.1.lib.9. text.in c. diſcretionem. de eo, qui cognou.*

DICO II. Circa metum grauem, ſeu cadentem in conſtantem virum, certum eſt quod quoad pœnas ſentẽtiæ ferendæ, quoties metus non excludit omnem culpam, vt cum actio eſt intrinſecè mala, non excuſat ab omni pœna, ſed minuit, vt non ordinariæ, ſed arbitrariæ, ſeu extraordinariæ ſit locus, vt *Sanch.loco cit.n.4. Abb.in c.ſacris, n.2.de his, quæ vi, & conſ 4.nu.4. lib.1. Tiraquel.de pœn.mitig.cauſa 36.n.3. Farin.q.97.n.23. Clar.§.fi. q.60. verſ.ſolet dubitari, Barboſ.in c.ſacris, de his, quæ vi.* Etſi quis metu graui coactus à viro potente aliquem innocentem occidat, vt *Clar.ibi*. Vel ſi mulier graui metu adulteriũ cõmittat, vt *Abb.loc.cit.*

Quoad pœnas autem latæ ſententiæ, duæ ſunt principales ſentẽtiæ. Prima aſſerit, quòd etiã ſi metus non excuſet à culpa mortali, vt quia res erat intrinſecè mala, ſi tamen excuſabat in tali caſu à præcepto, quatenus erat iuris poſitiui (ſcilicet quia nõ agebatur de graui publico damno, vt Principis, vel Patriæ, vel Chriſtianæ Reipub. vel Religionis Chriſtianę, vel Eccleſiæ contemptu, pro quibus cauſis priuatus homo vitã exponere teneatur) excuſabit à cenſuris & pœnis

C latæ

latæ ſententiæ à iure impoſitis, alias ſecùs: Ita tenent *Nauarr. in man. c. 27. num. 63. in fine. Henr. lib. 13. c. 21. num. 3. in fin. Auila par. 7. diſp. 2. dub. 7. concluſ. 5 Suarez de cenſ. diſp. 5. ſect. 3. num. 14. Coninch de cenſ. diſp. 13. nu. 101. 102. 103. & 104.*

Secunda tamen ſententia, quam probabiliorem, & tutiorem æſtimo, aſſerit, quòd vbi metus non excuſat à culpa, vt quia actio erat intrinſecè mala, & non de ſe indifferens, non excuſat à pœnis latæ ſententiæ illi culpæ proportionatis, ita tenent *Aſten. Ricard. Roſell. Sylu. & Graff.* quos allegat, & ſequitur *Sanch. lib. 9. de matr. diſp. 31. nu. 4.* & ibi dicti Authores ponunt exemplum de pœna priuationis iuris petendi debitum ob inceſtum, ſeu copulam commiſſam ab vxore cum conſanguineo viri, metu graui, & tenet *Durand. in 4. diſt. 8. q. 5. ad 3. Caiet. 1. 2. quæſt. 96. art. 4. Bonifac. in Clem. 1. num. 25. de conſang. & aff.* qui loquuntur de pœna cenſuræ, vt incurratur, vbi non excuſat metus à culpa; & de omni pœna latæ ſententiæ, ſeu ipſo iure inflictæ, quòd metus non excuſet, *Abb. in c. ſacris, de his quæ vi, num. 2.* per illum tex. vbi communicans cum excommunicato metu graui in caſibus, quibus non licet de iure cõmunicare, non excuſatur totaliter à culpa; & ideo neque ab excommunicatione ob communicationẽ, vel participium; & ita abſolutè hunc text. intelligunt communiter Canoniſtæ, vt teſtatur *Sanch. loco cit.* Et præſertim procedit hæc ſententia in pœnis latæ ſententiæ indiuiduis, vt cenſuris, inhabilitatibus, priuationibus officiorum, infamia, & ſimilibus. *Anan. in d. c. ſacris, nu. 1. Anchar. num. 3. not. 6.* qui putant diuiduas minui ex parte. Procedit hæc ſecunda ſententia præſertim de iure canonico, & in pœnis latis à lege Eccleſiaſtica, quæ poteſt punire omne peccatũ mortale, & nullum peccatum permittit. *c. nouit, de iudic. c. 1. de off. ordin. Nauarr. conſ. 7. de off. ordin. & Abb. in d. c. ſacris, num. 5.* vbi ait, quod metus grauis non excuſat delinquentem à pœnis de iure Canonico, quia propter nullum metum quis poteſt peccare mortaliter.

Sed quæres, An ſtante ſecunda ſententia, & ſi non excuſetur delinquens ob metum grauem à cõmiſſione pœnæ latæ ſententiæ, ſaltem illi à Iudice ſit minuenda. Reſpondet *Abb. in d. c. ſacris, num. 2.* quod licèt ipſo iure talis pœna incurratur, tamen Iudex debet habere reſpectum ad metum, & in executione pœnam minuere; ſcilicet quando eſt pœna indigens facto hominis ad illius executionẽ. In contrarium facit doctrina *Baldi in l. fin. num. 8. C. de probat.* com-

communiter recepta, quòd vbi eſt pœna certa, & determinata à iure, non poteſt Iudex illam minuere. Sed de hac re dixi ſupra *cap.15.in fin.*

An autem metus grauis excuſet à reſeruatione caſus facta ab Ordinario in ordine ad forum Sacramentale. *Graff. de caſib. reſeruat.lib.1.cap.13.nu.33.* ait excuſare etiam quando non excuſat à culpa. Sed contrarium puto verius: Primò, quia non eſt pœna, ſed prouida reſeruatio iuriſdictionis, vt dixi ſupra *cap.15.*

Secundò, quia vbi non excuſatur quis ob metum à culpa, non excuſatur à pœna proportionata delicto: ſecus tamen puto de reſeruatione pœnali facta à Papa, verbi graia, abſolutionis cenſuræ, quia metu compulſus poterit abſolui ab inferiore, *Anan. in c.ſacris, nu.5.de his, quæ vi. ibi Imol. n 4.per c.ſacris, 38.de ſent.excom. verb voluntarius.*

Limita, quòd tunc metus grauis excuſat à cenſura, vel pœna latæ ſententiæ, quando lata eſt cõtra ſcienter, vel præſumptione delinquentes, aut aliàs vbicunque dolus punitur; *vt gloſſ.in c.ſacris, verb voluntarius, de ſent.excom. Suar.de cenſ.diſput.4 ſect.3.n.12.* eſt communis ſententia,

CAPVT XIX.

An furor, vel dementia ſuperueniens excuſet à pœnis latæ ſententiæ iam commiſſis.

RESPONDEO primo, Quamuis furor ſuperueniens poſt delictum commiſſum excuſet à pœnis ſententiæ ferendæ corporalibus, vt de veriori, & magis communi teſtatur *Menoch. de arbitr. caſ.325.num.13.* & per ea, quæ *Ceuallos commun. cõtra commun. q.33.tom.1.* Tamen quoad pœnas latæ ſententiæ iam commiſſas nũquam excuſat, quia iam ſententia accepit ipſo facto executionem; & quia ſicut pœnæ ſententiæ ferẽdæ inferri poſſunt contra eum, qui poſt delictũ furioſus effectus eſt, ſi non ſint pœnæ corporales, ſed pecuniariæ, vt confiſcatio bonorum, *Menoch.& Ceuall loco cit.*& cenſuræ, *Sayr.de cenſur.lib.1.c.8.n.3. Suar. de cenſ diſp.5 ſect 1. nu.20. & 21.* ita pœnæ latæ ſententiæ ex ipſo iure cùm nunquam ſint corporales (vt dixi ſupra *cap.3.*) ſemper locum habere poſſunt.

RESPONDEO ſecundo. Furor ſuperueniens poſt cauſam culpabilem datam delicto, non excuſat à pœna latæ ſententiæ, ſi effectus fuerit conſummatus in ſtatu furoris, ſeu dementiæ, quia iam ſufficienter deliquit in cauſa, &

hic effectus quoad pœnas iuris incurrendas componit moraliter cũ illa cauſa, & ſufficit influxus phyſicus ab illa cauſa peccaminoſa, & tempore cauſæ datæ contrahitur obligatio ad pœnam ſub cõditione euẽtus, etiam ſi culpa eſſet per pœnitentiam retractata medio tẽpore, vt *Leſſ. lib.2.c.13.nu.17.* & ita in terminis docẽt *Sayr.* & *Suar. loc cit.* Addit tamen *Suar.* quod ſi furor cẽſeretur futurus perpetuus, deberet furioſus abſolui à cenſuris incurſis, quia ceſſaret finis cenſurę, quę eſt medicina ad reſipiſcendum.

CAPVT XX.

Diſpenſatio, & abſolutio à pœnis Eccleſiaſticis lata ſententiæ, in quibus differant, vel conueniant.

Differentia prima, quòd abſolutio ſignificat actum iuſtitiæ, in quo cauſa aliqua, ſeu iudicinm terminatur in fauorem Rei. *Suar. de cenſ. diſp.41. ſect. 1. nu.4.* Diſpenſatio autem eſt actus gratiæ, ſeu miſericordiæ, (vt inquit *gl. in c. vt conſtitueretur, verb. detrahendum, 50. diſt. & ibi Arch id. num.2. Bal. in addit. ad Spec. tit. de diſpenſ. verſ. 1.*) qua aliquid relaxatur à communi lege in fauorem alicuius, *Suar. loc. cit.* Vnde abſolutio eſt ſecundum ius commune; diſpenſatio eſt præter ius, *gloſ. in cap. cupientes, verb. ſuſpenſos, de elect. in 6. Abb in cap. tam litteris, num.3. de teſt. Suar. tom.4. de relig. lib.9. c.2. n.48. & de cenſ. diſp.29. ſect.1. num. 17.*

Differentia ſecunda, quòd propriè loquendo abſolutio non habet locum, niſi in pœnis medicinalibus, quæ ſcilicet ob contumaciã amouendam inferuntur, vt ſunt omnes cenſuræ Eccleſiaſticæ, vnde de ſui natura non poſſunt eſſe perpetuæ. Diſpenſatio verò ſolùm habet locum in pœnis de ſui natura immobilibus, ſiue ſint perpetuę, ſiue ad certum tempus. *Felin. in cap. Apoſtolicæ, in princip. de except. S. Ant. 3. par. tit. 28. de ſuſp. cap.4. Sayr. lib.4. de cenſ. cap. 17. num. 1. Suar. d. num. 17. de cenſ. & dict. cap. 2. de relig. num. 46. 48. & 49.*

Differentia tertia, quòd abſolutio vt concedatur, non indiget alia cauſa præter diſpoſitionem, ſeu non repugnantiam ex parte abſoluendi, vt ſcilicet ceſſauerit à contumacia. Diſpenſatio autem requirit aliquam cauſam iuſtam, & rationabilem, vt inferior diſpẽſare valeat ſuper pœnis ſtatutis à Superiore, *Suar. de relig. loco cit. num.49.* Et quantò caſus eſt grauior, vel pœna magis rationabilis, & fundata in validiori iure, tantò grauior cauſa requiritur ad diſpẽſan-

ſandum: vnde ex facultatibus, & ſtylo ſacræ Pœnitentiariæ poteſt diſpenſari ſuper homicidio caſuali, quando ex magna nobilitate perſonæ, & doctrina æſtimatur magna vtilitas Eccleſiæ conſecutura. At verò ſuper voluntario homicidio iniuſto, vel abortu diſpenſare nō licet, niſi ex grauiori cauſa, nempe ob neceſſitatem, vt ſcādali, vel necis graui periculo ſubſiſtente, quia hæc irregularitas eſt ſtatuta ex Can. Apoſtol. & imitatione iuris diuini, *Henriq. lib.* 14. *c.*17.*num.*5. *Auil.par.*7. *diſp.* 10. *dub.* 1.

Differentia quarta, quòd abſolutio à cenſuris, ſeu pœnis medicinalibus non poteſt ſine iniuſtitia Reo pœnitenti, & petenti denegari, ſcilicet ſatisfactione præſtita, vel ſi per eum non ſtet, quominus ſatisfaciat: eſt communis ſententia Theologorum, & Canoniſtarū, & tex. *in cap. qua fronte, de appell. cap. ex litteris, de conſt.* dixi *par.*2. *verb. concilium, cap.*2. Diſpenſatio verò quantumuis diſpoſito, & pœnitenti per ſe loquendo, citra iniuriam denegari poteſt, *Archid. in can. vt conſtitueretur, num.*2. 50. *diſtinct. Salas de legib. diſp.*20. *ſect.*7.*n.*70 *cum Abb. & Roſella.* Vnde inquit Salas, quòd ſuperior denegans diſpenſationem, non ſemper peccat, etiam exiſtente cauſa ad diſpenſandum. Peccat autem quādo diſpenſatio eſt debita ex charitate, vel ex iuſtitia, vt quādo adeſt grauis neceſſitas publica, vel priuata, vt vitandæ mortis, vel ſcandali grauis; vel ſaltem quando diſpenſare longè vtilius eſt Eccleſiæ, ſeu bono publico, *Salas nu.*73. *&* 74. vel quando Superior commiſit alicui, vt diſpenſet, ſi vera ſunt narrata, *Archid. loco cit. Salas num.*72. Addit *Henriq. loco cit. c.*17.*nu.*5. diſpenſationes ſobriè concedendas, etiam cauſa diſpenſandi ſubſiſtente, quia aliàs eneruatur lex communis, & Eccleſiaſtica diſciplina.

Differentia quinta, quòd is, cui abſolutio à cenſura denegatur iniuſtè, poteſt adire ſuperiorem mediatum, per viam querelæ, vt *Felin. cap. paſtoralis, num.*6. *de off. ordin.* latè *Sāch. opuſc. lib.* 3. *c. vn. dub.* 35. *nu.* 8. At verò ſi cui denegetur diſpēſatio à pœna latæ ſententiæ incurſa, non poteſt recurrere ad ſuperiorem mediatū, *Sanchez opuſc. lib.*7. *c.* 1. *dub.* 55. *n.* 21. *cum Bart. & Felin.* niſi in caſibus quibus, vt dictum eſt, diſpenſatio illi ſit debita, & tunc poterit Iudex ad quem diſpenſare, *Genuen. in prax. cap.*70. *nu.* 4.

Differentia ſexta, quòd Epiſcopus à pœnis canonum medicinalibus poteſt abſoluere, quoties non reperitur prohibitum. Diſpēſare autem non poteſt, niſi vbi reperitur ei conceſſum, vt dicam *cap.*23. *&* 24.

Differentia ſeptima, quòd facultas abſoluendi à cenſuris continetur in generali mandato iuriſdictionis, *Gutier.lib.1.can.qq.c.5. num.1.Barboſ.in c.nuper,nu.11. de ſent.excom.Sbrozz.de offic.Vic. lib.2.q.179.* Non autem facultas diſpenſandi à pœnis, quia in mandato generali non veniunt, niſi ea quæ ſunt iuris communis, ſeu iuſtitiæ, non autem quæ ſunt iuris ſpecialis, ſeu gratiæ, *Calderin.conſil.3.de offic.Vic.Felin.in cap. at ſi Clerici, § de adulter. num.21. de Iudic.Sāch.de matr.lib.3. diſp.40. num.12.& lib.9. diſp.29.nu.14. & 18.* Imò neque ex ſpeciali mādato ad diſpenſandum poteſt Vicarius generalis diſpenſare ſuper pœnis latæ ſententiæ, niſi fuerit in indiuiduo expreſſum, quia hæc diſpenſatio eſt maioris momenti, *Sbrozz. lib.2.q.37.nu.10.*

Differentia octaua, quod abſolutio ſemel validè abſolutè conceſſa non poteſt reuocari, quia vinculum eſt formaliter, & radicaliter ſublatum: ſed diſpenſatio ſemel conceſſa, ſecundùm probabiliorem poteſt à Prælato, qui ex poteſtate ordinaria diſpenſauit, reuocari, quia radicaliter in ipſa lege vinculum perſeuerat. *Sanchez lib. 8. de matrim. diſput. 33.nu.12.* ſecundum probabiliorem.

Differentia nona, quod abſolutio conceſſa propter aliquam cauſam abſolute non ceſſat, ceſſante illa cauſa: vt ſi quis ſit abſolutus ab Epiſcopo ab excommunicatione Papæ reſeruata propter impedimentum perpetuum adeūdi Sedem Apoſtolicam, vt ob cœcitatem; ſi miraculoſe curaretur à tali impedimento, non teneretur Romam ire, neque reincideret in cenſuram, vt *Sanch.in decal.lib.2.cap.13.nu.30.* At ſecus de diſpenſatione iam conceſſa, & applicata, cuius vſus habet tractum ſucceſſiuum, qualis eſt diſpēſatio ſuper irregularitate cum Sacerdote ad celebrandum. Ceſſante enim cauſa finali, ſeu adæquata talis diſpenſationis, multi DD. dicunt diſpenſationem euaneſcere, & ceſſare, quos allegat, & ſequitur *Sanchez lib.8.de matr. diſp.30.nu.14.* quamuis contrariam teneant alij multi, quos allegat idem *Sanch.ibi nu.13.* & tenent *Ponce de matr.lib.8. cap.20. n.4. Salas de legib.diſp.20 ſect.5. num.64. Granado in 1.2.contr.7. tract.3.p.2.diſp.17.ſect.4.nu.36. Guttier.de matrim.cap.126.nu.2. Suar.de legib.lib.6.cap.20.nu.15.*

Differentia decima, quod Prælatus poteſt diſpenſare cum ſubiectis, ſubiectione propriè, & ſtrictè ſumpta tantùm; ideſt ratione domicilij, non autem ratione quaſi domicilij, vel originis, ſecundùm probabiliorem, & communem ſententiam, *Suar.de pœnit. diſp.30 ſect.2.*

ſect.2.n.3.Filiuc.tract.20.n.271. Barboſ.alleg.39 nu.5. & 6.Garz. de beneficijs p.11.cap.10.n.139. in fin. & alij apud eoſdem, & ita declarauit Sacra Congreg. apud *Barboſ.ibi:* quamuis *Sanch.lib.3. de matrim.diſp.23.nu.12. in fin. cum Manuel.& Henriq.* teneant ſufficere quaſi domiciliũ. At verò abſolutiones à cenſuris etiam pro foro externo, prout de iure communi concedere poteſt ſubditis etiam ratione quaſi domicilij, vel ratione vagationis;quia hoc ſufficit ad ſortiendum forum paſtorale quoad omnia, excepto ſacramẽto Ordinis, *Sãch.loc. cit.§.tertio probatur*. Et ita in terminis docet *Suar.de cenſ.diſp.7.ſect.4.num.7. & 8.* Quod etiam habet locum quoad facultatem Epiſcopis conceſſam à Tridentino *ſeſſ.24.c 6. reform.* abſoluendi ſubditos ſuos à cenſuris Papæ reſeruatis in caſibus occultis: nam *Suarez,Filiuc. Garz.Barboſ.Eman.Sà,verb.Epiſcopus,nu.36.* & alij communiter, *& Sacr. Congreg apud Garz.* dicunt ſufficere ſubiectionẽ ratione quaſi domicilij,vel vagationis. Et idem eſt de abſolutione à reſeruatis propter impedimentũ adeundi Sedem Apoſtolicam, vt *Nauar. conſ 6. nu.6. de ſent.excom.* Imò quoad abſolutionem à cenſuris in ordine ad miniſtrandum Sacramentum Pœnitentiæ, & Euchariſtiæ, quæ ſcilicet impediunt illorum receptionem,vt ſunt excommunicatio, vel interdictum perſonale, ſufficiet ſubiectio ratione peregrinationis,vt *Suar.d.diſt.30. loco cit. & Filiuc. & Barboſ. ibidem*, propter decretum Eugenij Quarti, quod eſt intelligendum, dummodo peregrinatio nõ ſit aſſumpta in fraudem ad hunc effectum mutandi fori, vt *Suar. de pœn.diſp.25.ſect.2.n.9.in fi.* Quod nõ procedit,quoad eos qui facultatem habent à Papa abſoluendi à cenſuris quoſcunque,ſine reſtrictione ad ſibi ſubditos, quia Papa eſt Ordinarius ſingulorum, *c.antiqua, de priuileg. & ibi gloſſ. & c.fin. ibi gloſſ.verb. compelli, de foro compet.* & Papæ territorium in ſpiritualibus eſt vniuerſus Orbis, vt *Abb. in d. c.fin.nu.45.per c.cuncta per mundum, 9. q. 3. & Leon. Theſaur.fori Eccleſ. part.1. cap.1. num.4.*

DICENDVM II. diſpenſationem, & abſolutionem à pœnis Eccleſiaſticis in multis conuenire, ſeu multa habere communia. Primum quòd per ſe loquendo ſunt actus Iuriſdictionis voluntariæ, & ideò exerceri poſſunt extra territorium exercentis in perſonas ſibi ſubditas: ſunt autem iuriſdictionis contentioſæ,quando adeſt legitimus cõtradictor; & tunc extra territorium eiuſdem Iudicis exerceri non poſſunt. Ita de diſpenſatione docent *Innoc.in c.per*

venerabilem, nu. 3. *qui fil. ſint legitim. Abb. n.*23. *Bart: in l. legitimos*, *col.* 1. *verſ. quæro an iſtud*, *ff. de legi. tut. Dec. conſ.*207.*nu.*6. *&* 8. *Suar. de cenſ. diſp.*41.*ſect.*2. *num.*10. Similiter de abſolutione tractant, & docent *gloſſ. & Innoc. in c. nouit, de offic. leg. & ibi Abb. nu.*3. *Barb. ibi nu.*6. *Sayr. lib.* 1. *de cenſ. c.* 14. *num.* 6. Et Amplia, vt procedat hæc doctrina nō ſolùm, ſi ſit iuriſdictio ordinaria, ſed etiã ſi delegata: nam exerceri poteſt extra territorium delegantis in perſonas ſubditas deleganti, ſecũdum magis communem, & probabiliorem, vt *Sanch. de matr. lib.* 3. *diſp.*24. *nu.*2. *Garzias de benefic. par.*5.*c.*8. *à nu.* 129.

An autem poſsit Epiſcopus, vel Prælatus diſpenſare, vel abſoluere ſuum ſubditum in Curia Romana Papa ibi præſente. Reſpondeo, quòd Epiſcopi, & Prælati de vigore quidem iuris poſſunt exercere voluntariam iuriſdictionem etiam in Curia, Papa præſente, ſecundùm magis communem. Tamen de ſtylo Curiæ multi dicunt non poſſe, ſed debere Vrbe egredi, vt extra muros illam exerceant, quos allegat, & ſequitur *Couar. var. lib.* 3. *c.*20.*nu.*9. *Gomez in regul. de non iud. iux. for. ſupp. q.* 3. Sed hoc nō procedit quãdo abſolutio, vel diſpenſatio daretur pro foro conſcientiæ, quia ſicut manus appoſitio Papæ non ligat manus Ordinariorum quoad forum conſcientiæ, *Gonz. gloſſ.* 52.*nu.*60. ita neque eius præſentia in Curia. Et ita Sac. Congreg. declaratione relata à *Garz. de benefic. p.* 11.*c.*10. *nu.*139. Sed & ſi non valeret data abſolutio, vel diſpenſatio pro foro externo, æſtimo eam pro foro interno profecturã ex regula, ſi non valet quod ago, vt ago, valet, vt valere poteſt; dum non eſt defectus in forma ſubſtantiali, & adeſt conſenſus partium, vt *l. ſi ſtipuler,* 35.*§. fin. ff. de verb. oblig. l. ſi tam anguſti, ff. de ſeruit, & l. ſancimus, in fine, C. de donat. c. vtile,* 37. *de reg. iur. in* 6. *ibi gloſſ. Bart. & DD. in l.* 1. *§. penult. ff. de verb. oblig.* Præſertim cum adſit fauor animarum, per ea, quæ *Iaſ. in l. fin. ff. de iuriſd. nu.* 11. qui ait abſolutè fauore animarum poſſe concedi abſolutionem à cenſuris extra territorium abſoluentis.

CAP. XXI.

Quando criminum, & pœnarum latæ ſententiæ commiſſio dicenda publica, vel occulta quoad facultates abſoluendi, & diſpenſandi.

HÆc inſpectio vtilis eſt pro ijs, qui facultatem habent abſoluendi, vel diſpenſandi ſolum in caſibus occultis.

DICENDVM igitur I. Occultum

tum dici, quod non eſt publicum, ideſt neque notorium facti, vel iuris, neque famoſum, etiam ſi aliquibus notum ſit, & etiam ſi ſit ſecundùm ſe probabile in iudicio, hæc qualitas occulti, quia requiri ſolet in abſolutionibus, & diſpenſationibus, vt cauſa ad ſcandalum vitandum: hæc autem ratio militat quoties delictum non eſt publicum, etiam ſi à nonnullis ſciatur, & ſit probabile in iudicio; interim dum non probatur, neque ad iudicium defertur: ita *Nau. Suar. Eman.Sà, Sayr. Mol. Viuald.* quos allegat, & ſequitur *Sanch.de matr.lib.*8.*diſp.*34.*n.*55. *& in decal. lib.*2. *cap.*11. *nu.*19. *cũ Azor.* Et tenet *Tolet.li.*1.*c.*89. *§. quod ad Concilij. Barboſ. alleg.* 39. *nu.* 21. vbi teſtatur communem, & probabiliorem etiam quoad facultatẽ cõceſſam Epiſcopis à Concilio Trident. Quamuis alij diſtinguant dicentes, quoad facultates Sacræ Pęnitentiariæ ſupradictam ſententiam veram eſſe, non autem quoad facultatem conceſſam à Concilio Tridentino *ſeſſ.*24.*cap.*6. Epiſcopis abſoluendi, & diſpenſandi in caſibus occultis; quia tunc dicunt occultum dici, quod non eſt probabile in Iudicio: & ita tenent aliqui allegati à *Sanch.cit. cap.*11. *num.*19. & tenet *Garz.p.*7. *cap.*11. *nu.*47. *de beneſ.* afferens declarationem ſacræ Congregationis. Itaque ex priori ſententia etiam ſi res ſit nota duobus, vel tribus, res occulta dicitur; vt *l.eos,§.ſi quis autem, C. de appellat.Farin. q.*185.*n.*85. Item ſi quinque, vel ſex perſonis in aliquo oppido, vel ſeptem, aut octo in ciuitate res nota ſit, non dicitur publica, ſed occulta, vt *Fagund.de præcept. tract.*2. *lib.*8. *c.*8.*n.*33. Verùm quoad Sacr. Pœnitentiariam licet, non dicerem nullam diſpenſationem conceſſam in caſu occulto, modo ſupra citato, tamen hoc iure vtimur, vt diſpenſatio non concedatur, ſi ex circumſtantijs appareat rem nunc quidem occultam, tamen facile publicandam.

DICENDVM II. Notorium facti eſt quod eſt publicum euidentia facti, vt nulla tergiuerſatione cęlari poſſit. *Innoc.in cap.ſicut, de cohabit. Cleric.* latè *Maſcard. concl.*1106.*nu.*4.*Seraph.dec.*376. *nu.*2. ideſt quod ſit, ſeu factum eſt in oculis omnium, vel maioris partis vniuerſitatis immediatè, quæ ſit ſaltem decem perſonarũ, vt de communi teſtatur *Nauar. cap.*25.*nu.*73. *Sanch. opuſc. lib.*6. *cap.*3.*dub.*3.*nu.*9. Vnde ſimpliciter notorium dicitur, etiam ſi non ſit notum, ſeu notorium ciuitati, vel oppido, ſed ſufficit eſſe notorium reſpectu parochiæ, viciniæ, vel collegij, vt ſciatur à maiori illius parte, vt *Nauar. loco citato Sanch.ibi nu.*12. *Auil.de cenſ.p.*2. *c.*6.

Digitized by Google

c.6. diſp.2.dub.4. Leſſ. lib.2. c.11. nu.74. Graff.lib.1.de caſib.reſeru. cap.10.nu.18. Menoch. de arbitr. caſu 166. in fin.per cap. pen. de purga. can. Imò multi probabilius dicunt, non requiri quòd res ſit geſta coram maiori parte populi, ſeu vniuerſitatis, ſeu Collegij, ſeu parœciæ, ſeu viciniæ, ſed ſufficere ſi coram magna parte perſonarum illius, vt arbitrio prudentis inde facile, & breui fama ad alias partes peruaſura cenſeatur, attenta ſcilicet multitudine totius vniuerſitatis, & qualitate, & fide perſonarum præſentium, & diſtantia habitationum eorũdem; vt ſi coram decem, aut quindecim principibus viris geſtum ſit, erit cenſendum notorium in ciuitate: ſed factum Romæ in vna Eccleſia, vel in Palatio Papæ coram decem non cenſeretur notorium facti: & ita docent *Suarez de cenſ. diſp.9. ſect.2.nu.11. Auil. loco cit. Bonac. de cenſ.diſp.2.q 2.pun.1. §.1.n.5. Layman lib. 3. tract. de iniuſta læſione famæ, cap.3. nu.8. §. porro, cum Abb. in c.de veſtra, n.16 de cohab. Cleric. Menoch. de arbitr. caſ.166. num. 7.*

Notorium iuris ſecundùm veriorem ſentẽtiam eſt ſolùm, quod conſtat, vel confeſsione rei ſpontanea, in iudicio facta, vel per ſententiam diffinitiuam: *tex. in c fin. & ibi gloſſ. not. verbo, per ſententiam, & ibi Canoniſtæ communiter, de cohab. Cleric. & mulier.* latè *Maſcard. verb. notorium, concl. 1107. per totam, Nauar. c.25. nu.73. Seraph. dec 73. nu.2.* Vnde ſententia contumacialis non facit notorium, vt *Seraph dec. 376. n 8.* neque ſententia quæ non tranſierit in rem iudicatam, vt *Nauar. loco cit.* neque ſententia condemnationis ex præſumptiuis, vel pœna extraordinaria, vt *Molin to.2. diſp.333 §. quod verò, cum Couar.* Item confeſsio facta vi tormentorum nõ facit notorium, vt *Maſcard loco cit. nu 11.* Item conuictio, ſeu plena probatio per teſtes in iudicio nõ ſufficit, niſi ſequatur ſententia, vt dixi *verb. vſura, c 7.* quamuis multi DD. aſſerant ſufficere ad notorium, vt *Tolet. lib. 5. c.36 §. ille dicitur, Syluest. verb. notorium, q. 3. Angel. verb. notorium, in princ. Viuald de ſuſpen. n.50.* & multi, quos allegat *Maſcard. loco cit. num.17. & ſeq.* qui tamen *num. 26.* fatetur non procedere hanc ſententiam, quando probationes impugnarentur ſaltem coloratè; & plurimos allegat ita diſtinguentes: ſed quando agitur de pœnis latæ ſententiæ ex ipſo iure, in caſu notorij criminis, non eſt recedendum à priori ſententia, quia eſt materia ſtrictæ interpretationis, & ideo non continetur notoriũ ex actis, ſeu ex probationibus, vt *Maſcard. ibi n.29. cum Abb. in c. dudum, 2. col. 2. de elect.*

Digitized by Google

elect. Dec. in c. ex inſinuatione, nu. 22. de appellat. Item ſequitur, notorium in domo, ſeu familia nō dici ſimpliciter notorium, de quo iura loquuntur, Auil. & Graff. loc. cit. Filiuc. tract. 32. n. 233. Molin. tract. 4. diſp. 31. num. 3. Leſſ. lib. 2. c. 11. n. 75. Sed dicitur notorium ſecundùm quid, quia familia non eſt publica vniuerſitas, ſeu communitas.

Publicum autem famoſum eſt id, de quo exiſtit fama, ideſt publicà notitia, ſeu opinio communitatis immediatæ, in qua ſaltem ſint decem perſonæ, orta indicijs probabilibus. vt colligitur ex c. inquiſitionis, §. quæſiuiſti, in fin. & ibi gloſſ. verb. dicta paucorum, de accuſat. & ibi Canoniſtæ. Vnde requiritur, quòd ſit opinio, ſeu vox omnium, vel maioris partis Ciuitatis, vel Oppidi, vel Viciniæ, vel Parœciæ, vel Collegij, vt gloſſ. ibi. Bart. in l. 3. §. eiuſdem quoque, nu. 2. & ibi Bald. ff. de teſt. Clarus §. fin. q. 6. & latè Maſcard. verb. fama, concl. 749. num. 2. Nauar. c. 27. num. 255. Sanch. opuſc. lib. 6. c. 3. dub. 4. nu. 2. Non enim requiritur ad famam opinio totius ciuitatis, vel maioris eius partis, ſed ſufficit vt ſit fama communitatis immediatę, vt Nauar. loco citato, Suar. de cenſ. diſp. 48 ſect. 1. n. 20. gloſſ. loc. cit. Item requiritur vt talis opinio ſit fundata, ſeu orta ex indicijs probabilibus, quæ poſſint facere ſemiplenam probationem; vt ſi ab vno teſte fide digno, & nō maleuolo, vel ex alijs præſumptionibus illi æquipollentibus, vt gloſſ. in cap. manifeſta, 2. q. 1. & in cap. veſtra, de cohab. cleric. Nauar. loco cit. Suar. n. 21. Molina. tract. 4. diſp. 7. n. 6. Sanch. nu. 2. & 6. Abb. in d. cap. quæſiuiſti, num. 4. Caual. dec. 236. nu. 1. cum alleg. Hinc ſequitur, publicum dici factum, ſeu famoſum præſumi, quando eſt delatum ad forum exterius, ſiue per accuſationem, ſiue per denunciationem, vel delationem, & nondum eſt ſecuta ſententia abſolutoria, etiam ſi nondum ſit crimen probatum. c. omnipotens, de accuſ. DD. in l. qui à latronibus, §. 1. ff. de teſtam. & in l. turpia, ff. de leg. 1. Seraph. dec. 393. nu. 2. dummodo delatio ſit parti intimata, & cœptum iudicium per citationem, vel carcerationem: ſecus ſi apud Iudicem retenta. Sanch. lib. 8. de matrim. diſp. 34. num. 58. cum Sayr. Et dummodo concurrat opinio communis, ſeu, quod idem eſt, vt fama delati remaneat interim aggrauata: quia ſi communiter reputaretur innocēs, non noceret delatio; vel ſi purgaſſet canonicè indicia, ſeu delationem: ita gloſſ. in c. accuſatum, verbo, ſolemnia, de ſimon. ibi Abb. nu. 3. Hoſtien. nu. 2. Barboſ. ibi. Genuen. in prax. cap. 27. num. 10. & alij Canoniſtæ ſupradicti dicūt

accu-

accuſatum de crimine enormi, ſeu aliàs cauſante irregularitatem pẽdente iudicio, ſi fama eius remaneat aggrauata, non eſſe permittendum celebrare, donec feratur ſentẽtia abſolutoria, vel donec ſe purgauerit.

Aduertendum primò, quòd ſi delictum ſit deductum ad forum, ſed reus dimiſſus ſub cautione de ſe repræſentando, interim caſus dicitur publicus; ita communiter DD. quos allegat, & ſequitur *Garz.p.7. cap.11.n.47.* Si autem reus ſit abſolutus interlocutoriè tantùm, ideſt ab obſeruatione iudicij, reſeruato vlteriori proceſſu ſuper nouis indicijs, tunc DD. dicunt rem interim eſſe occultam, ſeu redactam ad priſtinum ſtatum, ac ſi non eſſet deducta ad forum contentioſum, dummodo delictum, neque ſemiplenè ſit probatum, & quod Rei fama non maneat aggrauata: ita *Suar. de cenſ. diſp.41.ſect.2.num.6. Sanchez de matrim.lib.8.diſp.34.nu.57.& in decal.lib.2.cap.11.nu.21.cũ Auil.* & conſentiunt omnes DD. ſupra relati; multo magis dicendus eſſet caſus occultus, quando poſt ſententiam abſolutoriam ab obſeruatione iudicij biennium effluxiſſet abſque nouis indicijs, quia iam eſſet perempta inſtantia, per *l. properandum C.de iudic.l.fin. C. vt infr.cert.temp. Boſſ. tit. de ſent. nu.108.* vnde reus diffinitiuè eſſet abſoluẽdus, *Clar.§.fin.q.51.verſ. alia etiam*: & procedit etiam in foro Eccleſiaſtico; vt *Clarus ibi cum communi*. Dummodo vt dictum eſt, fama Rei non remaneret aggrauata; nam ſi communiter reputaretur culpabilis, caſus eſſet publicus, non occultus. Si autem Reus compoſuit cum Curia, ſeu abſolutionem obtinuit admixta gratia, vel extra ordinem punitus, quia crimen non fuit plenè probatum, tunc aliqui dicunt, quòd ſi non remaneat fama Rei aggrauata, caſus habetur vt occultus, ſeu non delatus ad forum; Vnde dicunt etiam Epiſcopum poſſe tunc abſoluere, vel diſpenſare ex facultate Concilij Tridentini. ita tenent *Auil.p.7.diſp.10.dub.7.Sãch. in decal.d. lib.2. cap.11. num.21. Layman lib.1.tract.de irregul.cap. vlt.num.5.* Contrarium tamen tenet *Gutier.& Roderic.apud Sãchez ibi*, & tenet *Garzias loco cit. cum Sacra Congregatione*, & hoc obſeruat Sacra Pœnitentiaria.

Aduertendum ſecundo, quod publicum materialiter adhuc poteſt dici occultum quoad diſpenſationes, ſi formaliter ſit occultũ, ſcilicet in ratione talis delicti; vt ſi publicum eſt, quod Titius ſit ingreſſus clauſuram Monialium, ſed publicè æſtimatur ingreſſus cum licentia: idem ſi homicidium eſt publicum, ſed non vt volũtarium, cum credatur factum ob defenſionem,

nem ; vel publicum eſt , te celebraſſe poſt excommunicationem contractam, ſed crederis poſt abſolutionem celebraſſe , & ita tenet communis ſentẽtia DD. quos allegat , & ſequitur *Sanchez de matrim. lib.8. diſp.34. num. 56.* Imo aliqui audent vlterius, & dicunt, etiam ſi ſit publicum, vt delictum , ſi tamen ſit occultum in ratione pœnæ annexæ à iure, poſſe diſpenſari , vel abſolui ab illa , tanquam in occultis : ita *Nauarrus, Manuel. & Eman. Sà*, quos allegat *ibi Sanchez*, qui id probabile aſſerit : tamen contrarium tenendum eſt , quia hæc eſt iuris ignorantia , quæ non excuſat ad hunc effectum : & hoc obſeruat Sacra Pœnitentiaria.

Aduertendum tertio, quod publicum famoſum , vel notorium in vno loco , non cenſetur publicum , vel notorium in alio ad omnes effectus , & quidem non cenſetur publicum alibi quoad famam proximi lædendam per detractionem. Eſt communis ſententia , vt teſtatur *Layman lib.3. tract. de iniuſta læſione honoris & famæ, cap. 3. num. 8.* contra nonnullos alios , quorum ſententia non caret probabilitate . Quoad facultatem vero diſpenſandi , vel abſoluendi in occultis , idem dicunt aliqui DD. vt cenſeatur alibi caſus occultus , non obſtante quod in hoc loco ſit notorius, vel famoſus : ita tenet *Auila* , quem ſequitur *Sanch. in decal. li.2. c.11. num. 20.* Sed contrarium merito tenet *Suar. de pœn. diſp.30. ſect.2. nu.2.* & ita obſeruat Sacra Pœnitentiaria . Quoad obligationem autem vitandi excommunicatos , aut alia cenſura ligatos, dic *vt ſupra cap.7.*

Aduertendum quarto, quòd ſi data ſit abſolutio , vel diſpenſatio in caſu tunc occulto , & poſtea caſus fiat publicus, tunc multi dicunt illam diſpenſationem , vel abſolutionem eſſe validam pro foro conſcientiæ , non autem pro foro externo ; ideo tunc procurari debere nouam prouiſionem ab eo , qui dare illam poſſit pro externo foro : ita *Tolet. lib.1. cap. 89. num.5. Garzias de benef. p.7. cap.11. nu.52.*

Hæc doctrina procedit ſine difficultate, quando ratio occulti eſſet conditio ſine qua non abſoluendi, vel diſpenſandi : quia ea poſtea euacuata, & ceſſante , non ceſſaret diſpoſitio , quæ iam fuit completa : ſed difficultas eſt, quando cauſa diſpenſandi ſolum fuit fundata in ratione occulti; & tunc ſunt opiniones, de quibus dixi ſupra *cap.20. §. differentia nona.*

CA-

Digitized by Google

CAPVT XXII.

De differentia diſpenſationum, & abſolutionum fori interni, & externi.

PRima differentia eſt, quod abſolutio, & diſpenſatio cõceſſa pro foro conſcientiæ tantùm non ſuffragatur pro foro externo, ſeu contentioſo: Vnde poterit nihilominus Iudex procedere cõtra reum ad pœnas, ac ſi diſpenſatus, vel abſolutus non fuiſſet, *gloſſ. in cap. de his, in fin. de accuſ. Nauar. conſ.* 23. *nu.* 4. *de pœnit. & remiſſ. & conſ.* 51. *de ſent. excom. Couar. lib.* 2. *cap.* 10. *num.* 3. *& in c. Alma, p* 1. §. 11. *n.* 16 *Menocb. de arbitr. caſu* 539. *nu.* 31. *Suar. de cenſ. diſp.* 41. *ſect.* 2. *num.* 11. *& tom.* 4. *de relig. tract. vlt lib.* 9. *c.* 2. *nu.* 35 *Sanch. in decal. lib.* 2. *c.* 11. *n.* 13. *& de matrim. lib.* 8. *diſp.* 34. *num.* 29. *Genuen. in prax. cap.* 25. & eſt communis ſententia, & vera. Vnde ſequitur quòd excommunicatus, ſi abſoluatur pro foro conſcientiæ tantùm, poterit publicè ab Ordinario declarari, & denunciari, vt videtur *Couar. & Genuen. ibi*: & ſi celebrauit in cenſura taliter abſolutus, poterit pro foro externo declarari irregularitatem incurriſſe. *Genuen. loco cit. Auil. p.* 2. *c.* 7. *diſp.* 3. *dub* 12. §. *& dictis, Layman li.* 1. *tract. de cenſ. in commu. c.* 7. *n.* 7. quãuis coram Deo non ſit irregularis, *Nauar. conſ.* 82. *nu.* 2. *de ſimonia*. Item poterit declarari nulliter beneficium obtinuiſſe, vt *Salzedo ad Diaz cap.* 33. §. *excuſabitur, cum alijs DD.* quamuis coram Deo valida ſit prouiſio. *Suar. de Relig. loco cit. nu.* 37. Et ſi alij contra putent, quod ſi conſtet in foro externo de tali abſolutione, data pro foro cõſcientiæ per ſchedulam, nempe Confeſſarij, non poſſit Iudex contra talem procedere, quos allegat *Diana reſol.* 26. *tract.* 11. *to.* 1. & alios allegat *Menocb. cit. caſu* 539 In hoc omnes conueniunt, quod Ordinarius poteſt, ſi velit cum taliter abſoluto benignè agere, & acceptare illam abſolutionem, vt ſuffragetur pro foro etiam externo, & repellere Promotorem fiſcalem. *Layman, & Auila loco cit. Nauar. conſ.* 4. *nu.* 4. *de fid. inſtr. & conſ* 51. *n.* 3. *de ſent. excomm. Genuen. c.* 25. *cit.* Quod eſt intelligendum, quando non eſſet reus cenſura ligatus, ſeu declaratus in pœnas incidiſſe, Iudice procedente ad inſtantiam partis; ſed ex officio; quia non poteſt Iudex acceptare abſolutionem fori interni pro foro externo, parte legitimè contradicente, vt *Nauar. & Genuen. locis citat.* Illud etiã eſt certum, quòd Ordinarius non poteſt ratam habere diſpenſationem, vt puta ſuper im-

A

pe-

pedimento matrimonij, datam pro foro conſcientiæ tantum, ſed debet conſtito de illo cogere ad ſeparationem, *Nauar.conſ.4.de Iudic.num.7.Sanch.lib.3.diſp.15. nu.15.& 17. Coninch de Sacram. diſp.27.nu.6.*donec obtineant diſpenſationem in Dataria. Inde etiam ſequitur quod diſpenſatio, & abſolutio, quæ datur pro foro conſcientiæ tantùm, dari debet ſecretè, neque Notario, neque teſtibus adhibitis, vt *Sanch. de matr.diſp.34.nu.29.in fin.lib.8.* ne illi proſit pro foro externo. Sed neque conuenit Confeſſarium pœnitenti dare ſchedulam abſolutionis,vt *Filiucc. tract.11.n.293.* ſed etiam ſi illam det, nulla fides illi ſchedulæ adhibenda eſt in foro externo, vt *Calderin. & Rebuff.* quos allegat, & ſequitur *Salzedo ad Diaz in prax.c.33. §. excuſabitur tamen*. Quamuis alij contra aſſerant expedire talem ſchedulam dare pœnitenti abſolutionis, vt poſſit ſe tueri pro foro externo,vt apud *Dianam d.reſol.26.* Poſſet tamen Confeſſarius teſtimonium prædictum abſolutionis impartitæ dare litteris ſuis priuatis clauſis directis Ordinario, vt poſſit ſi velit, illam acceptare. Quemadmodum Maior Pœnitentiarius dat litteras clauſas abſolutionum in forma pro Miſſo. Diſpenſationum autem teſtimonium nunquam concedendum eſt, quia hoc eſt contra mentem Pontificis, & aliàs fieret præiudicium Dataria: & ita exactè obſeruat Sacra Pœnitentiaria.

Secunda differentia eſt, quod habens facultatem abſoluendi, vel diſpenſandi pro foro conſcientiæ tantùm, non poſſet illam exequi extra Sacramentum Confeſſionis, ſed in ipſo foro tantùm Pœnitentiali, ſeu Sacramentali, præſertim quãdo committitur talis facultas Confeſſarijs:& hæc eſt verior ſententia, & tutior, quã tenent multi, quos allegat *Diana reſol. 25. trac.11.to.1.& reſol.20.tract.2. to.2. & reſol. 63. tract.4. tom.2.* & tenet *Garzias de benef. pa.11. c.10. num.139.cum ſequentibus*, referens declarationes Sacrę Cõgregationis; & maximè quando ponitur clauſula, iniuncta pœnitentia ſalutari, vt *Suar. de cenſur. diſp.41.ſect.2.num. 10.Bonac.de cenſ. diſp.1.q.3.punct. 6. num.8.* Quamuis contrariũ teneat *Sanch. in decal.lib.2.c.11.num.13.& de matrim.lib.8.diſput.34.num.29.* & plures allegat & ſequitur *Diana ibidem.*Et quamuis hanc communem dicat *Garzias num.138. loc.cit.* vbi multos allegat,qui dicunt illam clauſulã, pro foro conſcientiæ, intelligendam non eſſe de foro pœnitentiali, ſeu ſacramentali, ſed de foro quaſi pœnitentiali,ſeu animę;& hanc ſententiam *Suar.de relig. to.4. tract.vlt. lib.9.*

lib.9. cap.2. nu.28. ait practicari tutè poſſe ex cauſa rationabili, vt ſi cenſura ligatus nõ ſit tũc diſpoſitus ad confeſſionem, vel ſi Confeſſarius tũc non poſſit totam audire confeſſionem; Certè in commiſſionibus Sacræ Pœnitentiariæ non eſt recedendum à priori ſententia, quia ſolet apponi clauſula illa, in ipſo actu ſacramentali confeſſionis tantùm, nec aliter, nec alio modo; niſi vbi maior Pœnitentiarius concedit extra ſacramentum expediri.

Tertia differentia conſequens ex præcedenti, quod diſpenſatio à pœnis, & abſolutio à cenſuris pro foro externo dari poteſt abſenti, vel immediatè per quodcũque ſignum expreſſiuum actus abſolutionis, vel mediatè per litteras, vel nuncium, vel dando abſolutionem procuratori habenti ſpeciale mandatum, quamuis non conueniat ſine cauſa rationabili abſentem abſoluere ab excommunicatione: & ita de communiori, & veriori ſententia teſtatur *Sayr. lib.2. de cenſ. cap.21. n.12. & 13.* Diſpenſatio autem, & abſolutio pro foro conſcientiæ non poteſt concedi abſenti, ſed præſenti, ſaltem mediante commiſſione facta per litteras ab eo, qui committere poteſt, iuxta veriorem ſententiam, per ea, quæ dixi ſupra in prima & ſecunda differentia: & ita obſeruat ſtylus Sacræ Pœnitentiariæ. Quamuis multi DD. contra æſtiment eum, cui conceſſa eſt facultas abſoluendi pro foro conſcientiæ tantum, poſſe etiam abſoluere abſentem immediatè proferendo formam abſolutionis in ordine ad abſentem; vel ſaltem mediantibus litteris, vel nuncio, vel procuratore; quia putant illam particulam *pro foro conſcientiæ* non limitare modum ſed effectum abſolutionis: ita *Suar. de cenſ. diſp.41. ſect.2. nu.11. Manuel. Ledeſ. & Henriq.* quos allegat, & ſequitur *Sanch. in decal. lib.2. cap.11. nu.14.* vbi teſtatur de communi: & idem à fortiori de diſpenſatione à pęnis dicunt, cum minorẽ habeat connexionem cũ Sacramento Pœnitentiæ, quàm abſolutio à cenſuris: ita *Suar. ibi num.10.* & de communi teſtatur *Layman lib.1. tract. de excomm. cap.6. num.9.* vbi plures allegat. Vnde *Auila p.2. c.7. diſp.2. dub.1. & Layman ibi cum alÿs* tradunt cautelam pro cõfeſſario, qui oblitus eſt abſoluere pęnitentem à cẽſura, vt ſcilicet eum abſoluat abſentem; vel ſi erat cenſura reſeruata, obtineat facultatem, & ſic abſentem abſoluat: ſed hæc praxis à Sacra Pœnitentiaria eſt penitus exploſa.

Quarta differentia, quòd in abſolutionibus à cenſuris pro foro conſcientiæ, non eſt neceſſe obſeruare formam accidentalem, ſeu

ſeu ſolemnitatem, quæ adhibetur pro foro externo. Vnde in abſolutione ab excommunicatione pro foro conſcientiæ non eſt neceſſaria flagellatio, neque Pſalmus pœnitentialis, & oratio Dominica, aliæque orationes, de quibus in *c. à nobis 28. in fi. de ſent. excomm. & apud Nauar. c. 26. num.* 8. ita *Auila part. 2. cap. 7. diſp. 3. dub. 3. cum Polanco in directorio*, & tenet Bonacc. *de cenſ. diſp. 1. quæſt. 3. pun. vlt. prope fin.* Ait tamen *Auila*, quod ſi Confeſſarius abſolueret in loco ſecreto, vbi poſſet commodè obſeruari iſta ſolemnitas, expediret illam obſeruare ad maiorem terrorem pœnitentis. Certè ex priuilegijs Religionum multis Religioſis conceſſum eſt abſoluere non ſeruata dicta ſolemnitate, vt *Suar. de cenſ. diſp. 7. ſect. 10. nu. 4. cum Nauarro*.

An autem in abſolutione ab excommunicatione pro foro conſcientiæ debeat exigi iuramentum de ſtando mandatis Eccleſiæ, ideſt de non contraueniendo de cætero, quod exigi ſolet, quando quis abſoluitur in caſu quocũque enormi, iuxta *cap. grauem, de ſent. excomm.* vt *Auila par. 2. cap. 7. diſput. 3. dub. 2.* cum communi ſententia; Multi dicunt non eſſe neceſſarium, ita tenet *Albert. tom. 1. lib. 4. diſput. 7. cap. 2. & lib. 5. diſput. 22. cap. 4. Bonaccina de cenſ. diſput. 1. q. 3. pun. 10. nu. vlt.* & idem de iuramento ſatisfaciendi parti læſæ tenet *Henriq. lib. 7. c. 13. n. 2. lit. I. in cõment. Io. Valerus differ. vtriuſque fori, verb. abſol. differ. 5. n. 3. differ. 11. in fin. Diana reſol.* 44. *Miſcell. 2. par. 1.* Et idem de iuramento, quod exigitur, cum quis abſoluitur à reſeruatis ad reincidentiam pro articulo mortis, vel aliàs ratione impedimenti, & etiam in caſibus Bullæ in Cœna Domini, in quibus nemo poteſt etiam pro articulo mortis abſolui, niſi præſtita cautione iuratoria de ſtando mandatis Sedis Apoſtolicæ, & de ſatisfaciendo, vt in §. *cæterum* eiuſdem Bullæ, ait *Marius d. c. 2.* Et fauent formulæ Sacræ Pœnitentiariæ, quæ non exigunt iuramenta prædicta, niſi in caſu presbytericidij publici. Nihilominus contrariam ſententiam veriorem æſtimo, nempe exigenda eſſe etiam pro foro conſcientiæ prædicta iuramenta, & peccare Confeſſarium omittentem illa exigere, ita *Auila p. 2. c. 7. diſp. 3. dub. 3. Henriq. lib. 13. c. 28. nu. 4. Tanner. tom. 4. diſp. 6. q. 10. n. 126. Sanch. in decal. lib. 2. c. 13. n. 24. & 26.* & probatur *extrau. 1. §. incendiarios, in fine de priuil. & c. quamquam de vſur.* Sacra autem Pœnitentiaria in ſuis formulis præcipit iniungi de iure iniungenda, inter quæ ſunt dicta iuramenta.

D Quin-

Quinta Differentia, quòd quādo cenſuræ, vel pœnæ ſententia eſt valida pro foro externo, ſed inualida, & nulla pro foro conſcientiæ, quia lata eſt ex iuſta cauſa apparente ſecundùm acta, & probata, ſed ſecundùm ſe falſa; tunc ligatus tali ſententia tenetur pro foro externo obſeruare illam ſententiam, vel petere abſolutionem, ſeu diſpenſationem, ratione ſcandali vitandi, quamuis in ſecreto non teneatur illam obſeruare. *Nauar. cap.* 27. *nu.* 3. *Suarez de cenſur. diſp.* 4. *ſect.* 7. *num.* 8. *Sanch. de matrim. diſp.* 39. *num.* 9. *lib.* 2. & cōmunem Theologorum ait *Sayr. lib.* 1. *cap.* 17. *n.* 8. *&* 13. *&* 16. Quamuis Canoniſtæ communiter dicant ſententiam cenſuræ latam, vt ſupra, ex falſa cauſa, ſecundum tamen allegata, & probata apparenter vera, eſſe validam pro vtroque foro, ideſt etiam pro foro conſcientiæ, vti patet ex allegatis à *Sayro loco cit. num.* 7. *& Menoch. de arb. caſu* 542. *nu.* 10. Verum eſt ſecundum omnes, quod ſi in tali caſu reus priuetur, vel declaretur priuatus beneficio, vel officio publico, & illud alteri conferatur, valida erit hæc ſecunda prouiſio pro vtroque foro, quia ſententia in ſe iniuſta, ſed, ſecundum allegata, & probata, iuſta, validè priuat bonis communibus, ſeu publicis; non autem priuatis, *Conincb diſp.* 13. *n.* 118. *de cenſur. Suar. diſp.* 4. *ſect.* 7. *n.* 27. *&* 29. quia ſic expedit bono publico.

CAPVT XXIII.

Quis, & ex quibus cauſis diſpenſare poſſit ſuper irregularitatibus, & ſuſpenſionibus pœnalibus, & alijs pœnis Eccleſiaſticis latæ ſententiæ.

DICENDVM I. quòd regulariter loquendo nullus inferior diſpenſare poteſt antecedenter ſuper pœnis ſtatutis à lege Superioris ipſo facto incurrendis, ideſt præſeruare ab illarū commiſſione caſu, quo tale delictum committatur, quia inferior non poteſt diſpenſare ſuper lege, vel præcepto Superioris, niſi vbi id ei reperiatur conceſſum, *c. cum inferior, de maior. & obed. c. dilecti, de temp. ordinan.* ita *Syluest. verb. diſpenſatio, nu.* 14. *Mirand. tom.* 2. *q.* 30. *art.* 11. *concl.* 1. vbi teſtatur de communi ſententia.

DICENDVM II. circa pœnas latæ ſententiæ ex ipſo iure iam commiſſas, ſeu incurſas, varias eſſe DD. ſententias. Prima aſſerit inferiorem Prælatum poſſe diſpenſare ſuper pœnis huiuſmodi, vbicunque non reperitur prohibitū, etiam ſi ſint latæ à iure Pontificio, quia eo ipſo cēſetur eſſe de genere permiſſorū. Multos DD. pro hac ſententia allegat *Barb. allegat.* 33. *& Dian. reſolut.* 82. *miſcel.* 6. *to.* 2.

cam-

eamque tenet & cōmunem dicit *Mirand. loco cit.*

Secunda ſententia probabilior aſſerit Epiſcopum, ſeu Prælatum non poſſe diſpenſare ſuper pœnis latæ ſententiæ, niſi vbi ius tacitè, vel expreſsè illi diſpenſare concedit, ita *Archid. in c. licet canon, de elect. in 6. Felin. in c. at ſi Clerici, §. de adulterijs, nu. 4. de Iudic.* vbi teſtatur de communi, & *Tiraquel. in l. ſi vnquam, verbo, reuertatur, n. 370. C. de reu. don.* & generaliter de omni pœna tenent multi, quos allegat *Barboſ. loc. cit. nu. 19.* qui eam dicit magis communem recentiorum.

DICO III. quòd diſpenſandi facultas ſuper pœnis latæ ſententiæ cenſetur conceſſa Epiſcopis, ſeu inferioribus Prælatis habentibus Epiſcopalem iuriſdictionem, quoties Canon permittit diſpenſationē imperſonaliter, vt per illa verba, niſi cum illo fuerit miſericorditer diſpenſatum: ita *Abb. in d. §. de adult. in 6. Alex. de Neuo nu. 11. Dec. n. 48. Sanch. de matr. lib. 8. diſp. 5. nu. 2.* quidquid in cōtrarium velint *Aretin. & Butr. in d. §. de adulterijs*, abſq. ſolido fundamento, vt ait *Sanch. ibi*. Et quāuis multi DD. dicant id non procedere, quando talis clauſula haberetur in decreto, ſeu conſtitutione Concilij generalis, quia tūc cenſeretur ſolum inſinuari, facilius à Papa concedi poſſe diſpenſationem; tamen verius videtur, etiam tunc poſſe Epiſcopum diſpenſare, dum verba non diriguntur ad Officiales Sedis Apoſtolicæ tantum; & ita tenent plures, quos allegat, & ſequitur *Sanch. ibi nu. 5.* Illud tamen communiter admittitur, quòd vbi verba Canonis diriguntur ad Epiſcopum, præcipiendo vt faciat obſeruari talem pœnam, niſi fuerit diſpenſatum, intelligitur ſi fuerit à Papa, non autem ab Epiſcopo diſpenſatum. *Sanch. nu. 3. cum ibi allegatis.*

DICO IV. In pœnis latæ ſententiæ ex ipſo iure incurſis ob crimina etiam publica minora, ſeu non maiora adulterio, pœnitentia, vel illius parte peracta, conceſſum eſſe à iure Epiſcopo, ſeu Prælato habenti Epiſcopalem iuriſdictionem pro vtroque foro diſpenſare, dummodo ſpecialiter nō reperiatur prohibitum, & ſufficit ſi pœna ſit lata ad tempus determinatum, quia hoc ipſo eſt reſeruata diſpēſatio, vt dicam *cap. ſeq.*

Ampliat IV. Et dūmodò pœna illa non receperit executionē per factū hominis, vnde poterit diſpēſare in ijs caſibus ſuper pœna infamię, vel irregularitatis, vel inhabilitatis, vel depoſitionis verbalis, nō autem ſuper priuatione beneficij, vel officij, vel bonorū priuatione, poſt executionem factam Iudicis miniſterio, ex *d. §. de adulterijs*, & ita tenet *Abb. ibi nu. 6.*

D 2 *Dec.*

Digitized by Google

*Dec.nu.*48. *Anchar. nu.*11. *verſ. in maioribus, Hippolyt.nu.*65.68. *Roderic.qq.regul.*24. *art.*17. *verſ. ſecundum argumentum, tom.* 1. qui plures alios allegat, & ſequitur *Suar. de cenſ. diſp.* 29. *ſect.* 1. *nu.*21. vbi ait communem; *Bonac. de clauſura, q.*1. *pun.*5. *nu.*5. *Henriq. lib.*14. *c.*19. *nu.*2. *Sanch. in decal. lib.*6. *c.*15. *nu.*77. vbi ait communem. Et rationem aſſignat *Roderic. ibi:* quia cùm ſint ea minora crimina frequentiora, conſulẽdum fuit, ne tam freqẽntèr neceſſarius eſſet recurſus ad Sedem Apoſtolicàm: & hanc ſentẽtiam veriorem puto, quamuis *Arcbid. in c. licet canon. de elect. in* 6. & *Felin. in d.* §. *de adulterijs, n.*4. contrarium teneant, nempe facultatem conceſſam ibi Prælatis diſpẽſandi ſuper minoribus criminibus non intelligi quo ad pœnas latæ ſententiæ, ſeu ipſo iure incurſas. Hinc ſequitur quòd Epiſcopus poteſt diſpenſare ſuper adulterio, furto, ſacrilegio, periurio, falſo teſtimonio, non autem ſuper hæreſi, ſimonia, homicidio, & ſimilibus, quia illa ſunt minora crimina, hæc autem maiora. *Abb. in c. cum te, de ſet. & re iudic. Gemin. & Præp. in c. Euphemiũ* 2. *q.*3. *Tolet. lib.*1. *c.* 62. §. *vlt. Sayr. lib.* 7. *de cenſur. c.*11. *nu.*15. & *c.*12. *n.* 3. *in fine.* Iudicãtur autem hic crimina grauia, vel leuia non Theologicè, ideſt à virtute, cui opponũtur, ſed à pœnæ grauitate, qua puniuntur, *Ant. in d.* §. *de adult. & ibi Abb. n.*7. *Anan. nu.* 13. & *alij DD. cõmuniter.* Aliàs enim ſacrilegium eſt grauius adulterio ſecundum ſpeciem, non tamen ſecundum pœnam, ideo Epiſcopus in illo diſpenſat, *c. fin. de furt.*

DICO V. Conceſſum eſt Epiſcopo diſpenſare ſuper pœnis latę ſententiæ ex iure cõmuni; & etiam ex Conciliari conſtitutione, etiam Papæ reſeruatis, in caſu grauis neceſſitatis, ideſt cum aliàs ſcandala, vel damna grauia ſequerentur, & non poteſt haberi recurſus opportunus ad Sedem Apoſt. vt ob inopiam, vel temporis breuitatem. *Felin. in d.c. at ſi clerici,* §. *de adulterijs, n.*3. *de iudic.* & latè *Sanch. de matr. li.*2. *diſp.*40. *nu.*3. vbi plures allegat, *et Salas de legibus, diſp.* 20. *ſect.*3. *nu.* 25. vbi teſtatur de communi, & *Barboſ. allegat.*33. *nu.*26. & plurimi apud eoſdem citati. Ex hoc autem capite non videtur, quòd poſſit diſpenſari, niſi in occultis, per ea, quæ *Sanch. loco cit.*

DICO VI. Ex Trid. *ſeſſ.* 24. *cap.* 6. *reformat.* conceſſum eſſe Epiſcopis diſpenſare in foro conſcientiæ in omnibus irregularitatibus, & ſuſpenſionibus, ex delicto occulto prouenietibus etiam Papæ reſeruatis, excepta ea, quæ oritur ex homicidio voluntario, & alijs deductis ad forum cõtenſioſum.

m. Et amplia vt poſſit diſpenre, vel diſpenſari mandare, ſeu bdelegare, etiam ſi nec ipſe, nec ſpenſandus, ſit tunc in Diœceſi a, quia Triden. decretum non onit hanc reſtrictiuam quoad diſenſationes, & aliàs poteſt diſpēre de iure cõmuni cũ ſuo ſubdi etiam exiſtēte extra Diœceſim, uia eſt actus iuriſdictionis volunriæ, ſi non datur diſpenſatio pro oro contentioſo, ſeu in contradiorio iudicio: ita hoc decretum xponunt *Suar. Sanch. & Bonac.* uos allegat, & ſequitur *Barboſ. lleg.39.nu.7.de poteſt. Epiſc. & iliuc.tract.20.nu.269.*

Requiritur tamen, vt diſpenndus ſit ſubditus ratione domiilij, non autem ſufficit, ſi ſit ſubitus ratione quaſi domicilij, vel riginis. *Suar.de cẽſ.diſp.41.ſect.2. u.12.Filiuc.loc.cit. Barboſ.nu.6.*

Ampliant II. multi Doctores, uod iſta facultas extenditur ad nhabilitates ad officia, & benefiia, & ad priuationes eorumdem, uia eſt irregularitas partialis, & ta *Henriq. lib.13.cap.56.nu.1. anch.in decal.lib.6.c.15.nu.78. onacin. de clauſura,q.1.pun.5. u.5. Manuel tom.2.Sum.c.66. u.35. Vgolin.de ſimon.tab.4.c.6. .7.num.2.* Contraria tamen ſenentia, quòd in hoc priuilegio nõ ontineantur inhabilitates, & priationes latæ ſententiæ, communior eſt, & verior, & praxi recepta, vt teſtatur *Leſſ.lib.2.c.35.nu.140. Suar.de relig.to.1.tract.de ſimon. cap.58.nu.11. & Bonac. tract. de ſimon.diſp.1.q.7.pun.2.diffic.2.in fin.* ſeipſum retractans: & ratio eſt, quia non ſunt propriè irregularitates, neque ſuſpenſiones.

Ampliant III. multi, quòd hæc facultas competat etiam alijs Prælatis habentibus Epiſcopalem iuriſdictionem in ſuos à Papa: ita tenent *Henriq. Roder. Flores, Sayr. Auila, & Sanchez*, quos allegat *Barboſ.loco cit. nu.17.* qui tamen magis communem probat cõtrariam ſententiam cum *Garz.p.11. c.10.n.13. & 17.* Non competit hęc facultas Vicarijs Generalibus, quia mandata generaliter iuriſdictione non venit facultas diſpenſandi, vt dixi *ſupra cap.20.* Limita quòd non poteſt Epiſcopus per hæc diſpenſare ſuper irregularitate, vel pœna incurſa ob alienum delictum, vt ob paternum. *Sanch. lib.2. in decal. cap.28. num.8. & 9.*

DICO VII. quòd vt cap. præcedenti tetigi, diſpenſatio facta ab inferiore, vt ab Epiſcopo, vel Prælato ſuper pœnis latis ex lege ſuperioris, ideſt Papæ, requirit cauſam rationabilem, ſeu proportionatam ad ſui validitatem; aliàs enim diſpenſatio eſſet non ſolùm iniuſta, ſed & inualida, Canoniſtæ communiter in *c.cũ ad Monaſterium, de ſtat. Monach.* quos ſe-

quitur *Couar. in cap.4. decretal. par.2.cap.6.§.9. n.11. Sylu.verb. diſpenſatio q.3. Angel. nu.3. Nauar. cap.25.num.74. Turrecrem. can.1.diſt.89.n.14.Sāch.opuſc.lib.5.cap.1.dub. 5. n.23.* & latius idē *Sanch.de matr.lib.8.diſp.17.n.4.*

Debet autem cauſa eſſe proportionata, & iuſta per comparationem ad obligationē pœnalem, & motiuum legis pœnalis: nam ſi finis legis, & pœna eſt grauior, requiritur grauior cauſa; in leuibus leuis ſufficiet.*Suarez de legib. lib.6.cap.18.num.15. Sanch. de matrim.lib.8.diſp.18.n.14.*Cauſa verò iuſta diſpenſandi vniuerſalis eſt bonum commune, vel directè, ſeu immediatè, vel indirectè, ſeu mediatè: aliàs enim diſpenſatio, niſi bonum commune aliquo modo reſpiciat, erit iniuſta, & inualida:*S.Tho.p.2.q.97.ar.4.Sot li.1. de iuſt.q.7.ar.2.col.4. Sanch. de matrim.diſp.19.nu.1.in fin.* Sufficit autem cauſa boni priuati,quatenus ex ea reſulrat bonum commune,vt *Sanch. ibi* latè explicat.

In particulari igitur cauſæ iuſtę ſunt, prima vtilitas, vel neceſſitas Eccleſiæ, ſeu populi Chriſtiani, vt *can. vt conſtitueretur, 50.diſt.ibi gloſſ. verb. detrahendum.Rebuff. in prax.tit.de diſpen.ad plura beneſ.n.43.48.49. Genuen.in prax. cap.70.nu.4.Sanch.diſp.19.nu.5.* Item ſecunda cauſa vitandi ſcandali, ſiue multorum, ſiue etiam vnius.*Archid.in d.c.vt conſtitueretur, verbo, illius. Salas de leg. diſp.20.ſect.7.n.74.Sāch.diſp.19. nu. 9.* vbi plures allegat. Tertia vtilitas, vel neceſſitas priuata ſpiritualis, vel temporalis, de quare *Sanch. d.diſp.19.à n.1.& ſeqq.* eſt enim ſufficiens ratio pietatis, ſeu miſericordiæ, vt *gloſſ.in d.c.vt conſtitueretur, verb.detrahendū.* Quarta fauor religionis, ver. gr. cùm diſpenſatur ad effectum ingrediendi religionem, vel cum profeſſo. *cap.2. de apoſt. Suar. de cenſ.diſp.41.ſect.1.num.3.Sanch. lib.7. de matrim.diſp.86. num.4.* vbi plures allegat. Quinta eſt dignitas perſonæ petentis diſpenſationem: nam Principibus magnis iura deferunt, eiſque ſæpe ſpecialia cōcedunt,*c. fin. de offic. del. in 6. cap. ne aliqui,de priuil.in 6. extrau.execrabilis 1. de præben. Clem.vn.de Bapt.Trident.ſeſſ.25. c.19.reform.Gonzal.gl.24.n.157.* neque hoc dicitur peccatum acceptionis perſonarum, *Sanchez diſp.19.n.5.lib.8.* Item cauſa gratificandi alicui Regi, vel magno Principi, vel Prælato pro aliquo diſpenſando intercedenti, *Salas diſp.20.ſect.8.nu.75.Gonzal.gloſ. 9.§.2.nu.35.text.in c. clerico iaciente 50.diſt. c.latorem.1.q.1.& ibi gloſſ.verb.per intercesſorem,& Turrecr.ibi.c.Salonitanæ 63.diſt. c.veniā 35.q 9.ibi DD.* Qui autē dicantur magni Principes, vide

Card.

rdin.Boniſ.& Anchar.in cl.vn. Bapt. Item cauſa rationalis eſt benemerita de Eccleſia.*Sanch. ſp.*19.*nu.*32.

DICO octauo, quòd Epiſcoꝰs, ſeu Prælatus, in quibus caſus poteſt committere diſpenſationem ſuper pœnis incurſis, in ordine ſcilicet ad ſuum ſubditum, poteſt etiam illam committere in ordine ad ſe, vt ipſe ver.gr. à ſuo Confeſſario diſpenſetur, ſiue facultas competat Epiſcopo iure ordinario, ſiue ex iure ſpeciali, vt ex *Trid.loc.cit.*ita *Sanch. lib.*8. *de matr.diſp.*3.*nu.*3.*Barboſ. allegat.* 19.*nu.*5. An autem poſſit diſpẽſare, vel diſpenſari mandare cum cõplice delicti, vide *Nau. cõſ.*97. *n.*12.*vel cõſ.*61.*n.*12.*de ſim.Sãch. in opuſc.lib.*2.*c.*3.*dub.*120.*nu.*15.

CAPVT XXIV.

Quis abſoluere poſſit à cenſuris Eccleſiaſticis latæ ſententiæ.

ADuerte, quòd cenſuræ eccleſiaſticæ nomine ſolum cõtinetur excommunicatio maior, & minor, & ſuſpenſio, & interdictum, *cap.quærenti*, *de verb.ſignific.* & iſtæ ſolæ tolluntur iure ordinario per abſolutionem; non per diſpenſationem, vt dixi *cap.* 20.*ſupra*.

RESPONDEO igitur primo, A cenſura excõmunicationis latæ ſententiæ à iure incurſa, ſi à canone abſolutio non eſt reſeruata, poteſt ſuos abſoluere Epiſcopus, & quilibet Prælatus habens ordinariam iuriſdictionem, tam pro foro externo, quàm interno, ex *c.nuper*, 29.§.*in ſecundo verò*, *de ſentent. excommunic.* ibi, quia tamen conditor canonis ſibi ſpecialiter non reſeruat, eo ipſo cõceſſiſſe videtur alijs facultatẽ relaxãdi.

Amplia quòd etiam Parochus poteſt ſuos Parochianos à cenſuris non reſeruatis abſoluere, ex *d.c.nuper*; & ita *Nauar.c.*27. *n.*39.*Suar. de cenſ. diſp.*7. *ſect.*4.*nu.*23. *Barboſ.in d. c. nuper*, *nu.*12. *Gutier. can. qq.*1. *lib.*1.*c.*6.*n.*1. Quod tamen eſt intelligendum pro foro cõſcientiæ tantum, quia Parochus non habet iuriſdictionem fori externi, ideo non poteſt abſoluere à cenſuris pro foro externo, vt *gl. in c.*2.*de pœn.& remiſſ.in* 6.*verb. reſeruantur*, Canoniſtæ communiter, quos allegat, & ſequitur *Marta de iuriſd. par.*3 *c.*19.*n.*7. *& ſeqq.* Addo, poſſe Parochum ſuos abſoluere, etiam extra Sacramentum Confeſſionis, & etiam ſi Sacerdos adhuc non ſit, vt *Vgol. Regin. & Sanchez*, quos ſequitur *Barboſ. in d. c.nuper*, *nu.*13.

Amplia II. vt etiam Sacerdos Confeſſarius approbatus poſſit abſoluere à cenſuris non reſeruatis eos, quorum reſpectu eſt approbatus, ex *d.cap.nuper*, ita *Barboſ.loco citat.n.*13.*in fin.* Sed hoc intelligo in actu Sacramẽtalis Cõ-

feſſionis, cùm ſolùm ſupponamus eum habere iuriſdictionẽ hanc in ordine ad Sacramentum Pœnitentiæ, vt *Bonac. de cenſur. diſp.* 1. *q.* 3. *pun.* 6. *nu.* 7. *cum allegatis*. Eſt tamen probabile, Confeſſarios habentes priuilegia à Sede Apoſtolica abſoluendi quoſcunque à cenſuris, & caſibus &c. pro foro conſcientiæ, poſſe abſoluere etiã extra ſacramentũ in foro cõſcientiæ. ita tenet *Suar. de relig. to.* 4. *tract. vlt. lib.* 9. *c.* 2. *n.* 28. *Sãch. de matr. lib.* 8. *diſp.* 15. *n.* 25. *& diſp.* 34. *n.* 29. cũ alijs per eos allegatis, quamuis contraria ſententia ſit tutior, & in praxi receptior.

Ampliant III. multi, quòd à cenſura excommunicationis minoris ipſo iure incurſa, ſecundùm probabilem opinionem aliquorũ poteſt abſoluere etiam quilibet ſimplex Sacerdos, qui poteſt abſoluere à peccatis venialibus, ad quod nõ requiritur vlla approbatio, cùm ex ipſa ſua ordinatione ab Eccleſia ad hoc accipere cenſeatur iuriſdictionem, vt *Nauar. cap.* 27. *num.* 25. *&* 39. *& cap.* 4. *num.* 5. *Tolet. lib.* 1. *cap.* 17. *in fin. Viuald. de excom. minori, nu.* 12. *in fin. cum S. Thom. in* 4. *diſt.* 18. *q.* 2. *ar.* 5. *& in addit. ad* 3. *p. q.* 23. *artic.* 3. *Cordub. in ſumm. q.* 169. *Tabiena verb. abſolutio,* 2. *num.* 5. *q.* 3. & probabilem ait *Bonac. de cenſ. diſp.* 2. *q.* 3. *nu.* 15. Contraria tamen, nempè quòd ſolus Sacerdos, qui poteſt à mortalibus abſoluere, poſſit à minori excõmunicatione abſoluere, ſcilicet Parochus, vel Confeſſarius approbatus ab Ordinario, eſt communis ſententia, vt teſtatur *Couar. in c. Alma, part.* 1. §. 12. *nu.* 6. *Auila p.* 2. *c.* 7. *diſp.* 1. *dub.* 1. & communem oſtendit *Sayr. lib.* 2. *c.* 22. *n.* 8. Hęc ſentẽtia ſatis probatur ex *d. c. nuper*, & ideò in praxi ſeruanda eſt.

Amplia quarto, quod Epiſcopus, ſeu Prælatus, vel Vicarius pro vtroque foro poteſt abſoluere à cenſura ſuſpenſionis in iure lata, ſcilicet ſi lata ſit ob contumaciam, ſi non ſit reſeruata à Canone, ex *d. c. nuper*, ſecundum cõmunem ſententiã apud *Sayr. lib.* 4. *c.* 17. *de cenſ. nu.* 12. *& Sanch. de matrim. diſp.* 52. *num.* 2 *lib.* 3. *Sbroz. de off. vic. q.* 184. *num.* 4. Addo probabilem eſſe opinionẽ, quòd poſſit etiam ab iſta cenſura abſoluere Parochus, vel alius Cõfeſſarius approbatus: tenent *Viuald. tit. de ſuſpenſ. nu.* 31. *Bonac. diſp.* 1. *q.* 3. *pun.* 1. *num.* 9. *Coninch diſp.* 13. *nu.* 30. & probabilem ait *Filiuc. tractat.* 17. *num.* 68. *&* 70. Sed contraria eſt communis, quia abſolutio à ſuſpenſione non pertinet neceſſario ad forũ ſacramentale: excipe niſi aliunde habeant priuilegia abſoluendi à cenſuris quibuſcunque; & ita *Suar. de cẽſ. diſp.* 29. *ſect.* 2. *Sayr. lib.* 5. *c.* 15. *num.* 22. *Layman lib.* 1. *tract. de*

ſu-

ſpenſ.c.4.n.2. *Tanner.to.4.diſp.* *num.*142. An autem Epiſcopus x vi *c.nuper*, poſſit abſoluere à ſpenſione lata in iure non ob ontumaciam; ſed in pœnam indefinitè, ſi à Canone non ſit reſeruata, cõmunis ſententia affirmat, t teſtatur *Suar. loc. cit. Sayr. loc.* *t.nu.*14.*verſ.ſecunda ſententia,* *Abb. in c. tam litteris, nu.*3.*de* *ſtib.*& idem de Vicario Epiſcopi ait *Sbrozz. loco cit.* De ſuſpenſione autem lata, vel in perpetuũ, el ad certum tempus, communis ſententia docet, non poſſe Epiſcoum abſoluere, ex vi *c.nuper*, quia o ipſo eſt reſeruata, ex quo Canõ tempus præfiniuit durationis, ta *Sayr.n.*10.*&* 18.*Sãch.loc.cit.*

Amplia V. quod ex *d. cap. nuper*, ſimiliter Epiſcopus, ſeu Vicaius, ſeu alius Prælatus poteſt abſoluere à cenſura interdicti à iure ati ob contumaciam indefinitè, ſi Canon non reſeruauit abſolutioem, non antem ſi ad tempus: eſt communis ſentẽtia, vt apud *Sayr.* *de cenſur.lib.*5.*cap.*15.*nu.*14. Et procedit de interdicto tam locali, quam perſonali, ſiue particulari, ſiue generali, quia poteſt abſoluere pro vtroque foro, vt patet ex *l.c.nuper. Auila p.*5.*diſp.*4.*dub.*1. *concl.*8.*Layman lib.*1 *tract.de interd. cap.*5. *nu.*1. Et idem de Vicario generali Epiſcopi ait *Sbroz.* *de offic. Vic. quæſt.* 185. *num.*2. Aduertunt autẽ *Auil. & Layman* *ibi* nullum interdictum locale in iure eſſe Papæ reſeruatum: excipe interdictum latum in Bulla Cœnæ c.2.contra appellantes à Papa ad futurum Concilium. Parochi autem, & alij Confeſſarij approbati, ſecundum probabilem ſententiam poſſunt abſoluere ab interdicto perſonali particulari à iure lato, non reſeruato ex *cap.nuper*, quia ſymbolizat cum excõmunicatione, & ita tenet *Suar.diſp.*38.*ſect.*2. *num.*8. *Conincb diſput.* 13.*dub.*6. *concl.*3.*Filiucc.tract.*18.*nu.*126. *Bonac. diſput.*5.*pun.vlt. num.*6. *cum Reginal. & Alterio.* Contrarium tamen, nempe à nullo interdicto poſſe iſtos abſoluere, tenent *Henriq.lib.*13.*cap.*35.*nu.*2. *Auila par.*5.*diſp.*6. *dub.*1.*concl.*2. *Tanner.diſp.*6. *q.*10.*nu.*164.*to.*4. *Sayr.lib.*5.*cap.*15.*nu.*22.

RESPONDEO II. quòd Epiſcopus poteſt abſoluere ab excõmunicatione Papæ reſeruata, eum qui impedimentũ habet, vel perpetuum, vel temporale diuturnũ, quominus Papam adire poſſit, niſi cum magna difficultate: ita tamen, quòd ſi impedimentum non ſit futurum perpetuum; abſoluatur ad reincidentiam, idest cum cautione iuratoria, vt cùm primùm potuerit, compareat corã Summo Pontifice, ſeu Sede Apoſtolica, mandatum Apoſtolicũ recepturus; aliàs, reincidat eo ipſo: ſi autem perpetuũ ſit impedimẽtum ſim-

ſimpliciter, & abſolutè abſoluet eundem. *c. de cætero, c. mulieres, c. ea noſcitur, c. de monialibus, de ſent. excom. c. eos qui, eo. tit. in 6.* & dicitur impedimẽtum diuturnum arbitrio prudentis, præſcindendo à reditu à Curia, vt *Nauar. c. 27. nu. 90. Sayr. lib. 3. cap. 28. nu. 40.*

Amplia I. quòd quamuis ferè ſemper iura loquantur de excommunicatione ob percuſſionem Eccleſiaſticæ perſonæ incurſam, tamen DD. communiter dicunt procedere de omni excommunicatione, quia eſt eadem ratio, ne anima periclitetur: & ita de communi teſtatur *Syluest. verb. abſolutio 4. nu. 7.* & tenet *Felin. in c. quamuis de ſent. excom. Nauar. c. 27. n. 89. verſ. ad primum. Sayr. lib. 3. c. 28. n. 39. Coninch diſp. 14. n. 241. Auil. p. 2. c. 7. diſp. 1. dub. 6.* & eſt *text. in d. c. eos qui*. Non tamen procedit de alijs cenſuris, ſcilicet ſuſpenſionis, vel interdicti. Sed dubium fortè de illis eſſe poteſt, à quibus in articulo mortis abſolui quis poteſt ad reincidentiam (videlicet quæ ſacramentis recipiendis obſtant, vel Eccleſiaſticæ ſepulturæ, ideſt interdictum perſonale, & ſuſpenſio à receptione ſacramentorum, & ab Eccleſiaſtica ſepultura) quia in *c. eos qui, de ſent excom. in 6.* parificãtur iſti duo caſus, ſcilicet pro articulo mortis, vel pro impedimento adeundi Papam: ſed ab iſtis poteſt quis abſolui in articulo mortis ad reincidentiam, ſecundum probabiliorem, quam docet *Sanch. in decal. lib. 2. cap. 13. n. 12. cum Zambrano*; ergo etiam in caſu impedimenti prædicti. Tamen contrariũ tenendum æſtimo iuxta communem ſententiam: nam omnes DD. ſolùm extendunt ad excommunicationes omnes reſeruatas: & ratio eſt differentiæ, quia interdictum, & ſuſpenſio non arcent abſolutè à ſacramento Pœnitentiæ recipiendo: Hæc autem conceſſio, de qua agimus, eſt facta, ne quis diu arceatur à pœnitentia; vnde non eſt eadem ratio, & alia ſacramenta non ſunt Chriſtiano tam neceſſaria.

Amplia II. vt hæc facultas etiam competat alijs Prælatis habentibus Epiſcopalem iuriſdictionem in ſuos, vt tenet *Abb. in cap. Monachi, nu. 3. in fin.* Alijs autem Prælatis inferioribus Epiſcopo nõ competit, niſi ex aliquo alio priuilegio ſpeciali, vt *gloſ. in dicto cap. de cætero, ſuper verbo, licet diæceſano Epiſcopo, & Abb. ibi n. 1. not. 2. Syluest. abſol. 4. num. 7.* Vnde neque Vicario generali cõpetit hæc facultas, niſi ex mandato ſpeciali Epiſcopi, vt *Sbroz. de offic. Vic. lib. 2. q. 108. nu. 1.* & facit *cap. fin. de offic. ordin. gloſ. in d. cap. de cætero, loco cit.* Et ratio eſt, quia eſt conceſſio exorbitans, & materiæ arduæ. *Abb. in d. cap.*

mo-

[M]onachi,loco cit. Adde quod eſt [co]nceſſio limitata certis modis, [e]o nō venit in mādato generali: de *Felin. in d. cap. fin.* compa[ra]t hanc facultatem abſoluendi [fa]cultati diſpenſandi.

Amplia. III. ſecundùm ali[o]s, vt hæc facultas competat [Ep]iſcopo, etiā ſi poſſit impeditus [re]currere ad Sedem Apoſtolicam [pe]r nuncium, vel epiſtolam, quia [no]n tenetur pœnitens ſic recurre[re]: ita *Henriq. lib. 6. c. 9. num. 7.* [Av]*ila p. 2. c. 7. diſp. 1. dub. 6. §. ſe*[cu]*ndo nota.* idem tenet *Vgolin. &* [Ed]*uard. apud Bonac. allegati:* ſed [co]ntrarium puto verius cū *Bonac.* *cenſur. diſp. 1. q. 3. pun. 2. nu. 4.* [Ba]*rboſ. alleg. 41. nu. 7.* & ita vide[m]us practicari, vt recurratur ad [Sa]cram Pœnitentiariā in ſimilibus.

Amplia IV. vt procedat hæc [fa]cultas etiā quoad caſus in Bulla [C]œnæ Domini, ſecundum proba[bi]liorem (excepto tamen caſu hæ[re]ſis) quia huic iuri non cenſetur [pe]r clauſulas Bullæ derogatum, ob [m]agnam illius æquitatem, vt *Co*[ni]*nch diſp. 14. num. 241. Suar. de* [P]*œnit. diſp. 30. ſect. 3. nu. 9. idem in* [tr]*act. de fide, diſp. 31. ſect. 4. nu. 26.* [Sa]*nch. lib. 2. in decal. c. 13. nu. 37.*

RESPONDEO III. quòd ex [Tr]*ident. ſeſſ. 24. cap. 6. refor.* con[ce]ſſum eſt Epiſcopis abſoluere in [om]nibuſcunque caſibus occultis, [et]iam Sedis Apoſtolicæ reſeruatis [d]elinquētes quoſcunque ſibi ſub-ditos in Diœceſi ſua per ſe ipſos, aut Vicarium ad id ſpecialiter deputatum in foro conſcientiæ gratis, impoſita pœnitentia ſalutari. Excipiuntur tamen hodie omnes caſus contenti in Bulla Cœnæ, vt *Sanch. lib. 2. in decal. cap. 11. n. 26.* & ita in praxi receptum ait *Suar. de cenſ. diſp. 21. ſect. 1. nu. 4.* quia Bulla derogat etiam conſtitutionibus Concilij Generalis cuiuſcūque. Excipitur etiam caſus Simoniæ in ordine, ex Bulla Sixti V. vt dixi *par. 2. verb. ſimon. cap. 9.*

Amplia quòd Epiſcopus etiam incurrens in excommunicationem reſeruatam occultam, poteſt ſubdelegare Confeſſario ſuo facultatem, vt ipſum abſoluat, vt dixi infra *par. 2. verb. clauſura, cap. 6.* & ſupra *cap. præcedenti in fin.*

Limita autem ſecundum probabiliorem, quod hæc facultas nō cōpetit Prælatis inferioribus etiā habentibus Epiſcopalē iuriſdictionem, *Garz. p. 7. cap. 11. num. 18. Barboſ. alleg. 39. nu. 17.* multi tamen contradicunt apud eos citati, apud quos alia vide in explicationem huius facultatis. An autem hoc decreto, nomine Epiſcopi contineatur Vicarius generalis, vt abſoluere poſſit à cenſuris quibuſcūque, videtur affirmare *Sayr. lib. 4. de cenſ. cap. 17. num. 19. & Victorel. in not. ad Tolet. lib. 1. c. 46.* dicentes ita declaratum à Sacra Congregatione: ſed nō eſt verum,

niſi

niſi ſpecialiter ab Epiſcopo hæc facultas committatur, vt patet ex declarat. Sacr. Congregationis.

RESPONDEO IV. In articulo mortis, ideſt cùm certum eſt talē iam mori, ſeu ſtatim moriturum, & etiā in periculo probabili mortis inſtantis, poteſt quilibet abſolui à quolibet Sacerdote à quibuſcunque culpis reſeruatis abſolutè, & ab omnibus excommunicationibus, & à ſuſpenſionibus, & interdictis, quibus à Sacramentorū receptione, & Eccleſiaſtica ſepultura quis arcetur, quantumuis reſeruatis, ſi promptè, ſeu commodè haberi non poſſit alius, qui poſſit abſoluere à dictis reſeruatis extra mortis articulum; ita tamen vt à cenſuris reſeruatis abſoluatur ad reincidentiam, ſi ceſſante periculo, cùm primum potuerit non compareat coram ſuperiore legitimo, ad quem aliàs pertineret abſolutio, mandata illius ſuſcepturus, ex *Tridēt. ſeſſ.* 14. *de pœnit. ſacram. cap.* 7. *Suar. de pœnit. diſp.* 26. *ſect.* 4. *nu.* 3. *Sanch. in decal. lib.* 2. *cap.* 13. *à nu.* 1. *Barboſ. alleg.* 25. *nu.* 50. *Dian. reſol.* 57. *&* 71. *tract* 4. *tom.* 2. & alij apud eoſdem, apud quos videri poterit plenior huius rei explicatio.

RESPONDEO V. Mortuo abſolutio dari non poteſt, niſi ab eo, qui pro foro externo poteſt abſoluere, *c. à nobis* 28. *de ſent. excom. Suar. diſp.* 12. *de cenſur. ſect.* 4. *nu.* 3. *Bertacch. verb. excommunicatus abſoluitur, nu.* 44. *Marta de iuriſd. p.* 3. *cap.* 19. *num.* 26. vbi ait, in tali abſolutione flagellandum eſſe ſepulchrum: & forma abſolutionis aſſignatur in *d. cap. à nobis.* Quod ſi excommunicatio, ſeu cenſura erat occulta, vel ſaltem non denunciata, neque ob notoriam Clerici percuſſionem, multi dicunt, quod non indiget mortuus abſolutione, quia illa abſolutio datur, non mortuo directè, cum ipſe ſit iam ſolutus vinculo cenſuræ quoad ſe, ſed tanquam licentia fidelibus viuis cum eo communicandi, quæ non requiritur, ſi non erat vitandus, iuxta extr. Martini V. *ad euitanda:* & ita *Nauar. cap.* 27. *nu.* 271. Tamen æſtimo etiam tunc vtilem fore abſolutionem, & eſſe concedendam, ſi ſigna edidit contritionis, vt *Marta loco cit. & d. c. à nobis:* ita ſacra Pœnitentiaria ſolet committere abſolutionem mortuorum in excommunicatione pro foro conſcientiæ tantùm.

RESPONDEO VI. Approbatos Confeſſarios interdum habere priuilegia abſoluendi à quibuſcūque cenſuris, exceptis in Bulla Cœnæ contentis, & exceptis ijs, quas Ordinarij ſibi reſeruarunt, & in Italia extra Vrbem Romam, exceptis quinque caſibus, de quibus dixi *par.* 2. *verb. abſolutio, c.* 3. Vigore igitur huius priuilegij pote-

erit Confeſſarius abſoluere non ſolum à cenſuris excommunicationis, & interdicti perſonalis, ſed etiam à cenſura ſuſpenſionis lata iure ob contumaciam, ſeu indefinitè, ſecundum communem ſententiam, quia hæc ſuſpenſio eſt propriè cenſura, quæ tollitur per abſolutionē, *c. quærenti, de verb. ſignif.* ita *Auila tract. de ſuſpenſ. diſp. 6. dub. 2. in fin. Marius Alter. tom. 2. tract. de ſuſpen. diſp.* 8. *c.* 3. *in fin. Garzias de benef. p. 2. cap.* 5. *num.* 50.

An autem poſſit etiam abſoluere à ſuſpenſione incurſa lata ad certum tempus, vel in perpetuum; aliqui affirmant, poſito quòd in priuilegio adſit particula illa, *à cenſuris, & pœnis Eccleſiaſticis,* quos allegaui ſupra *c.* 1. Alij eum dicunt poſſe abſoluere propter particulam, *à cenſuris quibuſcunque*, quia particula hæc videtur comprehendere cenſuras etiam impropriè dictas, & quæ aliàs nō continerentur nomine cēſuræ, propter huius dictionis vniuerſalitatem, quæ extenditur etiam ad impropriè dicta, vt DD. allegati à *Barboſ. de diction. ſuper dict. quibuſcunque, & Seraph. deciſ.* 325, *nu.* 7. & quia dicunt, verbum, *abſoluo,* referri etiam ad iſtas cenſuras improprias: & hanc ſententiam tenet *Filiuc. tract.* 17. *nu.* 68, *Layman lib.* 1. *tract. de ſuſpen. c.* 4. *in fin. Bonac. de cenſ. partic. diſp.* 3. *quæſt.* 2. *punct.* 1. *in fin.* qui allegat *Henriq. Ledeſm. & Garziam.* Sed contraria verior, & tutior eſt, quia ſuſpenſio ad certum tempus, vel in perpetuum lata tollitur per diſpenſationem, & non per abſolutionem: ita *Suar. de cenſ. diſp.* 29. *ſect.* 1. *in fin. Tanner. tom.* 4. *diſp.* 6. *nu.* 142. & alij, quos allegaui ſupra *cap.* 1.

CAPVT XXV.

De ſuſpenſione pœnarum Eccleſiaſticarum latæ ſententiæ.

SVSPENSIO pœnarum Eccleſiaſticarum quatuor modis contingere poteſt. Primo per abſolutionem ad reincidentiam, quę eſt ſuſpenſio impropriè dicta; propriè enim eſt abſolutio abſoluta de præſenti à pœna Eccleſiaſtica ſub conditione poteſtatiua, æquiualenter reſolutiua, ideſt vt ea conditione non impleta, ver. gr. ſatisfactione aliqua non præſtita, ob nouam culpam antea abſolutus reincidat in excōmunicationem ſimilem virtualiter, & æquiualenter eandem. *Abb. in c. de cætero in fin. de ſent. excomm. Cenedo prac. qq.* 23. *num.* 4. *Suar. de cenſ. diſp.* 22. *ſect.* 1. *nu.* 62. *Sanch. in decal. lib.* 2. *cap.* 13. *num.* 28. *Coninch diſp.* 14. *nu.* 217. *Filiuc. tract.* 11. *nu.* 314. Et hoc genus abſolutionis frequens eſt in materia cenſura-

ra-

rarum Eccleſiaſticarum. Hanc autem abſolutionem, ſeu ſuſpenſionem à cenſuris Eccleſiaſticis dare poſſunt omnes, qui habent poteſtatem ordinariam illas abſoluendi, quia ſi poſſunt liberè abſoluere, multo magis limitatè. *c. cui licet* 53. *de reg. iur. in* 6. Delegatam autem poteſtatem habentes abſoluendi à cenſuris, vt multi priuilegiati regulares Confeſſarij approbati, ſecundum communem ſententiam non poſſunt abſoluere ad reincidentiam modo prædicto, quia carent iuriſdictione ad talem ſententiam, ſeu cenſuram reproducendam. *Cenedo pract. qq.* 23. *nu.* 4. *Henriq. lib.* 13. *cap.* 20. *n.* 1. *Nauar. cap.* 27. *n.* 14. *Regin. n.* 54. *cap.* 3. *cit. Roderic. in ſumm. tom.* 1. *cap.* 84. *nu.* 3. *Gutier. alleg.* 9. *per totam*, & alij multi: quamuis *Suarez* contrarium teneat *diſp.* 7. *ſect.* 8. *nu.* 24. *de cenſ.* Certè in multis caſibus à iure expreſſis confeſſarij ita poſſunt, & debent ad reincidentiam abſoluere, vt à reſeruatis cenſuris in articulo mortis, vt dixi *cap. præc.*

SECVNDO modo propriè ſuſpenduntur cenſuræ, ſeu pœnæ Eccleſiaſticæ, quando abſoluuntur ad certum actum, vel ad certum tempus, vt deinde ſtatim reincidat reus in eandem numero cenſuram, ſeu pœnam etiam ſine noua culpa. *Abb. in c. adhæc* 37. *de appellat. nu.* 4. *Cardin. ibi Dec. conſ.* 145. *num.* 1. & 3. *Genuen. in prax. c.* 22. *nu.* 5. *Suarez de cenſ. diſp.* 7. *ſect.* 8. *nu.* 19. 20. 21. quia cum cenſura, & quælibet pœna latæ ſententiæ non habeat eſſe, niſi morale, poteſt eadem numero reproduci, ſeu reſultare ex eadem cauſa, ſeu canone, ita *Suar. n.* 21. *loco cit.* Talis igitur eſt abſolutio, quam apponit Papa in ſuis litteris ad illarum effectum abſoluens; & talis eſt abſolutio, quæ datur nominatim excommunicatis in Sacra Pœnitentiaria per octo dies ad effectum conſequendi indulgẽtias Vrbis.

Hanc autem abſolutionem, ſeu ſuſpenſionem, ſecundùm multorum DD. ſententiam, ſolus Papa, vel cui Papa commiſerit, concedere poteſt, quia habet vim diſpenſationis ſuper iure communi, aliquo modo alterando naturam cenſuræ: ita *Franch. in c.* 1. *nu.* 19. *de reſcr. in* 6. *Gemin. ibi num.* 14. *Barboſ. nu.* 20. *Io. Andr. in d. cap. ad hæc, & ibi Cardin. col. vlt. Abb. nu.* 3. *in fin. Genuen. loco cit. nu.* 5. *Suar. diſp.* 6. *ſect.* 4. *nu.* 7. Et hæc eſt magis communis: Quamuis contraria ſit probabilis multorum quod Epiſcopus (non tamen inferior Prælatus) poſſit abſoluere modo prædicto ad certum actum, verbi gratia conferendo beneficium excommunicato, vel ſuſpenſo, ſi talis ſit cenſura, à qua ipſe poſſit abſoluere ordinaria poteſtate:

te: ita *Nauar. in cap. ita quomdam, nu.11. & 18. de Iudæis, ccus inſtit. lib.4. tit.1. nu.189. zolin. tab.1. de cenſ. c.4. §.5. n.18. uil. p.2. c.6. diſp. 5. dub.2. concl. tarta. Garz. de beneſ. p.7. c.13. um.68.*

Aduertendum autem circa abſolutionem prædictam, quam Pa. apponit in ſuis litteris: Primò iòd non ſuffragatur quibuſdam ſordeſcentibus in cenſuris, de quibus dixi *par. 2. verbo, inſordeſcentia*. Item non ſuffragatur irregularibus, quia non ſuſpendit regularitatem. *Garz. p.7. c.11. n.56.* Item non prodeſt, quoad effectum litterarum mediatum, ſed immediatum; ſiquidem ſolum iuat ad validitatem illarum litterarum: Vnde ſi ſint in forma commiſſaria, non poterit cenſura ligatus obtinere expeditionem à Commiſſario, niſi prius obtinueret abſolutionem liberam à cenſura. Item, ſi quis excõmunicatus, el ſuſpẽſus obtinuit Breue extra empora, validum eſt, ſed non poterit promoueri ante abſolutionem propriè dictã, vt *Garz. loc. cit.*

TERTIO modo ſuſpendi interum poteſt cenſura, aliaue pœna eccleſiaſtica per appellationem: t quidem regula eſt in iure, quod cenſuræ, ſcilicet excommunicatio, ſuſpenſio, & interdictum, non ſuſpenduntur per appellationem. *paſtoralis, §. verum, c. is cui, c. ad hæc quoniã, de appel.* latè *Genuen. in prax. cap. 22. à num. 2. Sanch. opuſc. lib. 3. c. vn. dub. 32. n.249. & 286. Felin. in c. Rodulfus nu.43. de reſcr.* A pœna vero latæ ſententiæ ex ipſo iure, in quam dicitur quis incurriſſe, non datur appellatio, *l. ſi qua pœna, ff. de verb. ſignif. c. quia nos, de appell. gloſſ. in c. cupiẽtes, §. quod ſi, verb. priuatos, de elect. in 6. Felin. loc. cit.* Canoniſtæ *in d. c. quia nos, & alij*, quos ibi allegat *Barboſa*. Tamen à declaratoria cenſuræ, & alterius latæ ſententiæ ex ipſo iure commiſſæ admittitur appellatio, dummodo verè non ſit notorium pœnam commiſſam, ita *gloſſ. in d. c. cupientes, Felin. loco cit.* cum alijs per eum allegatis, & de communi teſtatur *Genuen. loco cit. num. 1. & 2. Sanch. loco cit. num. 243.* & per talem appellationem ſuſpenditur non ipſa pœna, ſed declaratoria, vt interim habeatur pro non declarato, vt *Genuen. ibi, & Sanch. nu. 243.* cum allegatis per eum. Vnde ſequitur, quod interim non poterit denunciari, & ſi cedulones affixi ſint, erunt remouendi, vt *Sanch. nu. 243. loco cit.* qui plurimos allegat, & *Genuen. ibi nu. 1. & 2.* Item ſequitur, quod poſt talem appellationem ea pendente non erit neceſſario vitãdus, vt *Felin. loco cit. verſ. reſponde*: licet *Nauar. & Henriq.* quos ſequitur *Sanch. dub. 33. in fin. Auil.*

p. 2.

p.2.cap.5.diſp.5. dub.11. concl.5. Gutier.pract. qq. lib.1.c.50.n.2. Item ſequitur, quòd ſi reus ſit in mala fide, & ſciat ſe incurriſſe in cenſuram, ſeu pœnam, non relevabitur pro foro conſcientiæ, per hanc appellationem, vt *Genuen. n.2.* Si autem probabili ignorantia æſtimauit ſe non incurriſſe in cenſuram, ſeu pœnam, confiſuſque de iuſtitia ſuæ appellationis, ſe ingeſſit diuinis, & celebrauit, nõ fiet irregularis, etiam ſi poſtea declaretur malè appellatum, *Felin. ibi*, & alij communiter, quos allegat, & ſequitur *Sanch dub.32. nu.344.* Verum eſt, quòd ſi declaretur malè appellatum, acta contra ius cenſuræ, ſeu pœnæ cõmiſſæ pendente appellatione geſta, ſi proceſſerunt ex priuata poteſtate, ſeu ex priuato officio, sũt nulla, & retrotrahitur effectus ſententiæ Iudicis ad quem: v. gr. electio, vel acceptatio beneficij erit nulla: geſta autem ex vi publicæ poteſtatis, ſeu iuriſdictionis externi, vel interni fori erunt nihilominus valida. Ita *Felin.loco cit.cum Innoc. Abb.* & alijs multis DD. vt collatio beneficij, &c. vt dixi etiam ſupra *c.6.in fin.*

QVARTVS modus ſuſpendendi pœnas latæ ſententiæ eſt per prorogationem factam à creditore, ſeu parte, termini à lege, ſeu iudice aſſignati ad ſatisfaciendum eidem parti læſæ, in cuius fauorem pœna lata eſt ipſo facto incurrenda per terminum. Qua in re tres ſunt ſententiæ.

Prima aſſerit, per talem prorogationem à ſola parte factã, etiam ſine authoritate Iudicis, ſuſpendi pœnam, verbi gratia excommunicationem, vt non incurratur in termino illo legali, ſeu iudiciali; ſed in termino prorogato, ſeu cõuentionali, ſi in eo non fuerit ſatisfactum: quia ſicut poteſt creditor in totum tollere obligationem, & pœnam, ſic poteſt differre; & quia prorogatio fit cum omnibus circunſtantijs, & acceſſorijs; & quia ea ſuſpenſio eſt ſecundum mentem legis, vel Iudicis. Hanc ſententiam tenet *n Inoc. in c. præterea il 2. in fin. de appel. Anton.ibi & Abb.num.4.* qui ait eſſe veriſſimam, & *Cardin. in Clem. 1.§. nos itaque, num. 18. Dec. in d.cap.præterea, nu. 7.* vbi ait, eſſe magis communem. *Odo de Senonen. tit. de itin. actuque priu. Angel.verb.excomm.2.n.20. Felin.in cap.1.num.5. de iureiur. Suar.de cenſ.diſp.3.ſect.6.num.8. & 9. Filiucc. tract. 11. num. 81. Bonacc.de cenſ. diſput.1. quæſt.2. pun.4.nu.1. Coninch de cenſ. diſp. 14.nu.199. Ant. Maſſa Galeſius tract. de forma oblig.Camer. §.ſecunda conſideratio,nu. 19 21.Capell. Toloſ. dec.73.Bar.in l 1.§. & poſt operis, ff. de nou.op.nunc. n.6. Alex.ibi num.14. Imol. in d. cap.*

præ-

æterea,*num.*8. *in fin.Bal.in l.*1. 10.*C. de his quæ pœnæ nom.* vbi emplum de pœna teſtamētaria.

Secunda ſententia ait prorotionem illam tollere in totum enam, ſi ſine conſenſu ferentis t prorogatio, vt nō incurrat detor in termino legali, ſeu iuciali, quia creditor ceſſit iuri o; ſed neque in termino conntionali ſeu prorogato, quia in habuit pars iuriſdictionem fferēdi pœnam in illud tempus, *Sanch.in decal.lib.*4.*c.*55 *n.*5. 6.*Anchar.in c.quicunque*, *n.*3. *ſent.excomm. in* 6.

Tertia ſententia aſſerit nullius omenti eſſe prorogationem fam à parte ſola, ſine conſenſu idicis,ſeu ſuperioris, qui talem ntentiam tulit:quia ea pœna nō ndet à volūtate partis, ſed ſentiam ferentis, cuius voluntas on eſt retractata;& ſecus eſſet in rna conuentionali, quæ pendet partium voluntate. Ideo dicūt bitorem nihilominus incurrere pœnam in termino à lege, ſeu à idice aſsignato: ſi autē fiat progatio cum conſenſu ſuperioris ædicti, validam eſſe ad ſuſpenndam,& differendam pœnæ cōiſsionem in terminum prorogam. Hanc ſententiam tenet *Hoen.in d. c. præterea,& ibi Henus Boich à nu.* 10. qui ait hanc tiorem. *Io. Andr. & Io. Mon.* ios allegat, & ſequitur *Bouer. prorogatio.Sing.*2. *Rebuff.in concord.tit.de prorog.dilat. verb. ideo ſi præcipiatur.Vgol.de cenſ. tab.*1. *c.*20.§.*vlt.nu.*5.*Sylu.excomm.*2. *n.*1.*caſu*13 *Sayr.lib.*1.*c.*11.*n.*20. *Cenedo q.*23.*n.*5.(& communē ait *Card. loco cit.*) & tenet *Bertacch. verb.prorogatio,n.* 9.*Præpoſ.in d.c. præterea,n.*12.Prima ergo ſententia eſt magis communis; ſed hæc tertia eſt meo iudicio probabilior, ſi loquamur de pœna latæ ſententiæ à iure, quia neque eam Iudex differre poteſt, nec minuere,vt dixi ſupra *c.*15. Sed neque commutare,vt *Barb.in l. quid ergo, §. pœna grauior, ff. de his qui not.infam.Tiraquel.in l.ſi vnquā, verb.reuertatur,nu.* 433. multò minus partiū voluntate differri, ſed per ſubtractionē materiæ, ſcilicet liberatione totali, ſeu acceptilatione poteſt in totū remitti.

Fallit tamen,quando pœna latæ ſententiæ etiam à iure indiget, ad hoc vt committatur, declaratione partis,ſeu creditoris,ad cuius fauorem fertur: quia tunc dilatio ſuſpendit pœnæ commiſſionem, & differt,& admittitur purgatio moræ. *Tiraquell. loco cit. nu.* 311. *Gemin.in c. licet canon. §. is etiam, num.*3.*in fine,de elect. in* 6. Exemplum habes infra *p.*2. *verb. penſio*, & ſimile de caducitate emphyteuſis ob canonem non ſolutum,vt *Clarus §.emphyteuſis*, *q.*9.

E CAP.

bi DD. & Barboſ. ibi cum Io. Valer. diff. vtriuſque fori, verb. abſolutio, nu. 1. Sayr. c. 8. nu. 14. qui addit cum Felino, Gemin. Vgono, & alijs, quod ſi ante dictam declarationem quis celebraret, non fieret irregularis, nec eſſet cenſendus irregularis pro externo foro, ſi conſtaret eum iam ſatisfeciſſe. Limita ſupradicta de ſuſpenſione, & interdicto, vt non procedant quando adeſſet clauſula illa, maneat &c. donec ſatisfactione præmiſſa abſolutionem meruerit obtinere, vel ſimilia verba; quia tunc apparet in ea ſententia non contineri abſolutionem verbis directis, ſed obliquis, ideſt, facto Iudicis indigentibus, vt Coninch loco citato.

Ampliant etiam IV. nonnulli in excommunicatione lata ad certum tempus, vel ſub conditione reſolutiua, vt ſi lata ſit hoc modo, excommunicatus exiſtat, donec ſatisfecerit competenter, vel ſimilibus verbis: quia in ea sẽtentia excommunicationis continetur implicitè abſolutio, & quia abſolutio ab excommunicatione non habet determinata verba. & ita tenent Couarr. in c. Alma mater, par. 7. §. 11. num. 5. Henriq. lib. 13. cap. 29 num. 2. Auila par. 2. cap. 7. diſp. 2. dub. 6. Sed contraria eſt communis, & tenenda, quia ex conſuetudine Eccleſiæ abſolutionem requirit præciſam poſt ſatisfactionem, & pro foro externo, etiam cum certa ſolemnitate: ideo non cenſetur per dicta verba ſententia abſolutionis importari: & ita gloſſa in Clementin 1. de decim. verb. donec, Anton. & Abb. in cap. fin. de matrimon. contr. contra interdict. eccleſ. Sylu. verbo, interdict. 3. numer. 13. Nauarr. cap. 27. numer. 165. Anan. Felin. Dec. Innocent. & alij allegati apud Couarr. loco citat. qui ait, hanc eſſe communem ſententiam.

CAPVT XXVII.

De pœna depoſitionis verbalis latæ ſententiæ.

DEpoſitio, ſeu degradatio clericorum verbalis eſt triplex. PRIMA quidem eſt, qua quis priuatur in perpetuum officio, & beneficio eccleſiaſtico, non tamen priuilegio clericali, ſcilicet fori, canonis & bonorum; cuius forma habetur in cap. veritatis, in fine, de dolo, & contumac. & ita docent Canoniſtæ communiter in cap. at ſi clerici, de Iudic. Bernard. Diaz in prax. cap. 138. nu. 1. Menoch. de arbitr. caſu 415. à numer. 6. Sayr. lib. 5. de cenſur. cap. 20. num. 10. Layman lib. 1. tract. 5.

Digitized by Google

*par.*3.*tit.de ſuſpen.c.*6.*n.*3. Hæc pœna aliquando in iure canonico eſt latæ ſententiæ, vt habes infra *par.*2.*verbo, cenſura c.*11.*num.*3. & *verbo, falſum, cap.*4.*num.* 2.& *verbo, hæreſis, cap.*2.

Aduerte autem quòd ad hanc depoſitionem infligendam non requiritur illa ſolemnitas, ſeu numerus, & conſenſus Prælatorum, prout requiritur ad degradationē verbalem, de qua infra dicam; ſed ſufficit ipſa lex, vel ſententia Epiſcopi, etiam ſine conſenſu Capituli, vt colligitur ex *d. c. veritatis.* & expreſsè habet Pontificale Romanum, *tit. Ordo ſuſpenſionis, &c.* §. *circa depoſitionem*, vbi ſic ait eſſe conſuetum: & idem teſtatur *Clarus* §. *fin. q.*74. *verſ. ſed quæro.* & docent *Ioan. Andr. Gemin. Franch. & Anchar an. in c.*2.*de pœn. in* 6. *Sayr. lib.*5 *loco cit. c.*22. *num.* 7. *Menoch. vbi ſup. nu.*13. *Suar. de cenſur. diſp.* 30. *ſect.* 1. *nu.*18. Et poteſt ferri hæc ſententia etiam à Vicario Generali ex commiſſione Epiſcopi, *Sbrozz. de Offic. Vic. lib.* 2. *q.* 157. *num.* 8. *Barboſ. de poteſt. Epiſc. alleg.*110. *num.*23. *Layman lib.*1. *tract.*5. *par.*3. *tit. de ſuſpenſ. c.*6. *num.* 5. Sed nullus Ordinarius poteſt infligere pœnam depoſitionis, niſi in caſibus à iure expreſſis, *Sayr. loco cit. cap.* 21. *num.* 5. qui recenſet caſus iſtos: qui benè aduertit ibi, *num.*1. neque in omnibus caſibus per antiquos canones expreſſis hodie hanc ſententiam poſſe proferri, cùm ob humanam fragilitatem multum ſit de antiquo rigore laxatum. *can. fraternitatis tuæ,* 34. *diſt.*

Aduerte etiam quòd regulariter loquendo, degradationis nomen in iure prolatum, intelligendum eſt de hac pœna depoſitionis ſimplicis, niſi aliud appareat, vt *Abb. in c. tuæ, de pœnis. Menoch. loc. cit. nu.* 5. & 18. *Barboſ. d. alleg.*110. *nu.* 9.

SECVNDA ſpecies depoſitionis verbalis eſt illa quæ propriè dicitur degradatio verbalis præparatoria ad degradationem actualem, & deponit clericum ab omni ordine, & beneficio, & ab omni priuilegio clericali: & requirit certum numerum, ſeu conſenſum Prælatorum ſeu eccleſiaſticarum perſonarum, de qua *in cap. nouiſſimus, de verbor. ſignific. dicto cap.*2. *de pœnis, in* 6. *Trident ſeſſ.*13. *cap.*4. *reſor.* Sed quia hæc pœna ſemper requiret ſententiam ſpecialem ferendam, ideo non pertinet ad hunc tractatum.

TERTIA ſpecies depoſitionis verbalis eſt abſoluta, & totalis: participat enim de vtraque ſupradicta, ſiquidem priuat omni quoque priuilegio clericali, & non exigit vlteriùs depoſitionem actualem, ſed ipſa

eſt actualis depoſitio, ſeu degradatio virtualiter, & æquiualenter, ſeu fictione iuris, vt ait *Ienocb. de arbitr. d. caſu* 415. *n.* 27. *Carreria in praxi tit. de degrad. num.* 13. & hæc pœna frequenter in iure reperitur latæ ſententiæ, vt habes infra *par.* 2. *verb. Abortus, n.* 2. *verb. Aſſaſſinium, ver. Conclaue. c.* 9. *nu.* 1. *verb. Curia, c.* 1. *n.* 2. *ver. Ordo. c.* 16. *nu.* 9. *& cap.* 19. *nu.* 1. & *ver. Sodomia.*

QVÆRES An pœnæ prædictæ depoſitionis verbalis latæ ſententiæ, ex ipſo iure incurſæ, ligent in foro conſcientiæ ante declaratoriã. Reſpondeo negatiuè cum communi ſententia, & probabiliori. *Henriquez lib.* 14. *cap.* 5. *nu.* 1. *in comment. lit. F. & lib.* 13. *cap.* 56. *nu.* 2. *Auila par.* 7. *diſp.* 4. *dub.* 7. *§. circa quam, Suar. de cenſ. diſp.* 31. *ſect.* 4. *num.* 22. *Graff. Roderic. Vgolin. Tolet. & Ledeſma apud Garziã de benefic. par.* 11. *cap.* 10. *nu.* 197. quamuis *idem Garzias ibi*, contrarium teneat *cum Nauarro*. Adde quòd neque pro foro externo degradatio illa ipſo iure lata, & incurſa vim habet ante declaratoriam Iudicis eccleſiaſtici: vnde non poterit Iudex ſæcularis interim procedere contra clericum ipſo iure degradatum, ſeu priuatum omni priuilegio clericali, ſecundum veriorem ſententiam, & in praxi receptam, vt dixi *verbo, Aſſaſſiniũ, in fin.* & docet *Sayr. de cenſur. lib.* 5. *c.* 10. *n.* 16. *in fin.* Item huiuſmodi degradatio incurſa in caſu occulto per ſe non reddit degradatum irregularem, niſi vlteriùs à iure illi ſit impoſita talis pœna. *Henriq. lib.* 13. *c.* 36. *lit. M. Nau. c.* 27. *nu.* 248. *Auila loco cit.* & alij apud Garziam *vbi ſup.* quamuis contra quòd reus in tali caſu fiat irregularis in foro cõſcientiæ, teneat *Garz. ibi*, & *Sanch. in decal. lib.* 2. *c.* 28. *nu.* 7.

QVÆRES II. An Epiſcopus poſſit diſpenſare ſuper pœna depoſitionis, & degradationis latę ſentẽtiæ, ex ipſo iure canonico incurſa, quando ſcilicet non eſt ventum ad actualem degradationem.

Reſpõdeo ſuper pęna depoſitionis à ſolo officio, & beneficio, ſi hæc pęna ſit lata ob delictum grauius adulterio, nõ poteſt diſpenſare; ſi autẽ ſit lata ob delictũ nõ grauius adulterio, poterit ex cauſa rationabili diſpẽſare, per *c. at ſi clerici, §. de adulterijs, & ibi Canoniſtæ cõmuniter, de Iudic. Marius Alt. tom.* 2. *tract. de ſuſpen. diſput.* 2. *cap.* 9. *columna* 7. *Bellett. titul. de ſau. cler. perſon. §.* 10. *num.* 9. *Riccius reſolutio.* 221. Super pœna verò degradationis, ſcilicet priuationis omnis priuilegij clericalis, non poteſt diſpenſare, quia æquiualet degradationi actuali, ſuper qua Epiſcopus non poteſt diſpenſare, ſeu reſtituere

degradatum, *c. ſi lapſis, c. ſi ſemel, 50. diſt. Syluestr. verb. Degrad. nu. 10. Barboſa alleg. 110. in fin. cum ibi allegatis*; & quia ex ipſa pœnæ huius grauitate illud delictum grauius adulterio à iure æſtimatur, vt dixi ſupra *cap 23. §. dico quartò*.

Circa hæc nota primo quòd pœna depoſitionis à beneficio eſt fortior quàm ſimplex priuatio, quia depoſitio inuoluit perpetuã incapacitatem, ſeu inhabilitatem ad illud per nouam prouiſionem obtinendum, niſi ſuper ea diſpenſetur; ſimplex autem priuatio, etiam pœnalis, non facit inhabilem ad recuperandum per nouam collationem. *Suarez de cenſur. diſp. 30. ſect. 1. nu 6.*

Nota ſecundo, quòd depoſitus ab officio, ſi celebret, non fiet ex hoc irregularis: vnde apparet depoſitionem differre à perpetua ſuſpenſione. *Sayr. lib. 4. cap. 1. n. 26. verſ. 4. ſuſpēſio, & lib. 7. c. 9. n. 20.*

CAP. XXVIII.

De pœna Eccleſiaſtica priuationis officiorum, bonorum, graduum, & dignitatum, & inhabilitatis ad illa.

QVÆRO I. Quid nomine officij in lege pœnali contineatur. Et reſpondeo, quòd aliquando lex, ſeu Canon inhabilitat, vel priuat officijs publicis, ſcilicet tam Eccleſiaſticis, quam laicalibus, non formaliter ob crimen proprium, ſed aliam ob cauſam, vt propter infamiam, vel propter hæreſim paternam, &c. & tunc continentur tantum officia dignitatis, ideſt adminiſtratio publica cũ honore cõiuncta. *Henriq. lib. 13. c. 56. n. 1. lit. H. Malin. to. 3. diſp. 661. n. 12. Caſtren. conſ. 462. nu. 2 tom. 1.* Aliquando inhabilitat, vel priuat tantum Eccleſiaſticis officijs in pœnam propriè dictam: tunc nomine officij intelligitur munus, habens adminiſtrationem rerum, vel perſonarum Eccleſiaſticarum cum ſuperioritate. *Sorbus verb. ingreſſ. mon. circa finem nu. 8. Sanch. in decal. lib. 6. cap. 15. nu. 66.* vnde continentur officia habentia iuriſdictionem ordinariam, vt Generalis, Prouincialis, Superioris localis, & Vicarij, vt *Sanch. ibi. Miranda tom. 2. q. 2. art. 8. Bonac. de largit. mun. diſp. 3. pun. 5. n. 2.* Item continentur habentes iuriſdictionem delegatam ratione certi officij, ſeu perſonatus, vel ita vt ſint in ea maiores Ordinarijs, vt Viſitatores prouinciarum. *Mirand. loco cit. concl. 2.* Item contineri Diffinitores, Diſcretos, & Procuratores ad Capitula generalia, & Prouincialia, ait *Mirand. loco citato*. Sed contraria eſt magis communis, ſcilicet iſtos non contineri, vt

Bo-

onac. ibi cum Souſa, & Barth. S. Fauſto, & alijs. E contra non continetur officium Concionatoris, Lectoris, Confeſſarij, Regentis Studiorum, vt Sanch. ibi. Filiuc. tract. 34. num. 77. Bonac. & Mirand. loco cit. Item non contineri Aſſiſtentes Generalis, Magiſtros Nouitiorum, Conſultores, Admonitores, & Præfectos Sacriſtiæ, ait Bonac. ibi cum citatis.

Aliquando tamen Canon non priuat, ſed inhabilitat ad officia Eccleſiaſtica, non propriè ratione pœnæ, ſed propter bonam gubernationem, & inconueniens auertendum, vt in caſu, de quo dixi 2. verb. Religioſi, cap. 4. & tunc latior fit interpretatio, cum ſit lex fauorabilis: & ſic nomine officiorum continentur etiam officia Sacriſtæ, Oeconomi, Lectoris, Concionatoris, vt dixi dicto cap. 4.

QVÆRO II. Quid nomine gradus contineatur in lege pœnali priuante, aut inhabilitante. Reſpondent aliqui contineri, Doctoris gradũ Baccalaurei, Lectoris, & Prędicatoris: ita Roderic. 4. p. Bullæ Clem. VIII. de largit. mun. Alij dicunt contineri tantum dignitates, ita Sanch. nu. 66. Filiuc. tract. 34. nu. 77. & conſonat Bulla 71. Sixti V. Ad Romanum, vbi cum declaraſſet, illegitimos in religione profeſſos inhabiles eſſe ad honores, gradus, & dignitates; oſtendit hæc tria tanquam ſynonima intelligenda, & ijs contineri officia Superiorum regularium, vt Generalis, & Prouincialis, & localis, & ſimilia cum honore, & ſuperioritate coniuncta: non autem Magiſtri, Regentis, Prædicatoris, neque vocis actiuæ, & alia ſimilia, quę ſunt magis oneris, quam honoris.

QVÆRO III. An pœna priuationis officiorũ, graduum, vel dignitatum latæ ſententiæ obliget reum ante declaratoriam pro foro conſcientiæ etiam in caſu occulto. Reſpondeo, quòd aliqui putant obligare, quia licet pœna latæ ſententiæ ex ipſo iure commiſſa priuans bonorum priuatorũ dominio non obliget in conſcientia ante declaratoriam, vel etiam executoriã, vt dixi ſupra c. 5. n. 2. Imò ſecundùm aliquos, nec poſſit obligare in conſcientia ante declaratoriam, vt quis teneatur per ſe exequi, ſi priuatio ſit magni momenti; tamen ſi pœna priuat ipſo iure bonis communibus, vt publicis officijs, dicunt poſſe obligare, & cenſeri obligaſſe in foro conſcientiæ reum ad dimittenda officia, etiam in caſibus occultis, quia hæc bona magis pẽdent à poteſtate publica legiſlatoris: & ita tenet Garz. de benef. p. 11. cap. 10. nu. 18. 19. 20. cum Abb. Felin. Nauar. Pariſ. & Lorca, quos allegat num. 18. ibi; & eam tenet Sayr. in Clau. reg. lib. 3.

cap.9. nu.35. vbi cum Sorbo ait, quòd commiſſâ pœnâ priuationis officiorum tenetur, vel diſpenſationem, ſeu rehabilitationem procurare cum omni diligentia, & ſollicitudine, vel dimittere officium, ſeu renunciare; ſi tamen poſſit renunciare ſine manifeſtatione proprij criminis, aliàs enim non teneretur cum ſui infamia dimittere, iuxta communem Theologorum: ita *Sayr. ibi*. Sed communis ſententia eſt in contrarium, ideſt quod non teneatur vltro dimittere ante declaratoriam, quia ante declaratoriam, vel executoriam retinet poſſeſſionem, & etiam dominium vtile, vt dixi *d.c* 5. *&* 7. & quia lex humana non cenſetur obligare cũ tanto rigore, ſaltem niſi exprimat, vt in conſcientia ante omnem declaratoriam dimittere teneatur; & quia hæc pœna exigit factum hominis poſitiuum ad ſui executionem: ita *Nauar. ſibi contrar. ſuper Bulla de dat. & promiſſ. coroll. 31. nu. 41. Sotus de iuſt. lib. 1. q. 6. art. 6. Molin to. 1. de iuſt. diſp. 96. §. quod attinet. Sanch. in decal. li. 6. cap. 15. nu. 65. & lib. 2. cap. 39. nu. vlt.* & hanc ſententiam tenent, & communem teſtãtur *Leſſ. lib. 2. de iuſt. cap. 29. num. 63. Sanctarell. de apoſtaſ. cap. 4. num. 13. Quaranta verb. Sodomia, limit. vlt. Barboſ. alleg. 44. n. 29. Reginal. lib. 13. num. 284.*

Media tamen ſententia tutior, & in praxi paſſim recepta, præſertim ex ſtylo Curiæ, quòd dicta priuationis officiorum Eccleſiaſticorum pœna obliget in conſcientia iuxta priorẽ ſententiam, quando caſus eſt manifeſtus: & ratio eſt, quia tunc ſuperioris acta incipiunt eſſe nulla, ceſſante titulo colorato ob priuationis notorietatem. Quandiu autem priuatio eſt occulta, non videtur obligari in conſcientia, quia eius acta ratione publici officij ſunt valida, manente titulo colorato, vt DD. quos allegat *Garzias par. 5. cap. 4. num. 329* & dixi *ſupra cap. 7.* vbi dixi, an ſubditi poſſint interim ſuperiori obedientiam denegare.

QVÆRO IV. An pœna latę ſententiæ inhabilitatis ad officia obliget in cõſcientia ſtatim atque fuerit commiſſa. Reſpondeo ſecundum magis communẽ ſententiam obligare, prout dixi *ſupra c. 5.* quia hæc pœna eſt purè priuatiua non requirens factũ hominis poſitiuum ad ſui executionem: ita *Caiet. 2. 2. q. 62. art. 3.* & multi, quos allegat *Sanch. in decalog. lib. 2. cap. 39. num. vlt.* & communem dicũt *Suar. de legib. lib. 5. c. 9. num. 2. Corduba lib. 1. q. 36. numer. 1.* Alij tamen probabiliter tenent non ligare in conſcientia ante declaratoriam, quos allegaui in *d. cap. 5. limit. prima*.

Alij

Alij verò diſtinguunt, quia ſi pęna inhabilitatis apponatur ſimul cum alijs pœnis, quę non obligent in conſcientia ante declaratoriã, vt cum pęna priuationis officij, vel beneficij, tunc neque hæc obligabit; aliàs ſecus ſi ponatur per ſe, vel cum alijs merè priuatiuis: ita *Molin. tom.*1.*diſp.*96. §. *duo*, *cum Couar.* & tenet *Filiuc. tract.* 34.*num.*79. Illud eſt communiter receptum, pœnam inhabilitatis ad officium pro illa vice, vel quoad illud numero officium, obligare in foro conſcientiæ ante omnem declaratoriam, vt dicam *cap. ſeq.* de inhabilitate, ſeu priuatione vocis paſſiuæ. Idem dico de inhabilitate proueniente ex cenſura, vel irregularitate, vt dixi ſupra *cap.* 5.

QVÆRO V. Quis poſſit diſpēſare ſuper pęna priuationis, vel inhabilitatis officiorum, ideſt quis poſſit rehabilitare. Reſpondeo diſtinguendo iuxta ea, quæ dixi ſupra *cap.* 23. vbi plenè dixi.

CAPVT XXIX.

De pœna lata ſententiæ priuationis vocis actiuæ, & paſſiuæ, & inhabilitatis ad illam.

QVÆRO I. An hæ pœnæ ex ipſo iure latæ, & commiſſæ, obligent in conſcientia ante declaratoriam. Reſpondeo iuxta communem ſententiã obligare, etiam ſi ſit occulta pœnæ cõmiſſio: ita *Azor. to.*1. *lib.*5. *cap.* 7. *q.* 4. *Regin. lib.* 13. *nu.* 279. *Eman. Sà verb. pœna*, *num.* 1. *Suar. de legib. lib.* 5. *cap.* 9. *nu.* 2. *cum Caiet. Syluestr. Nauar. Medina*, *& alijs*, & communem dicunt, & tenent *Cordub. lib.* 1. *q.* 36. *nu.* 1. *Bonac. tract. de legib. diſp.* 1. *q.* 1. *punct.* 7. §. 2. *num.* 9. *Villalob. tom.* 1. *tract.* 2. *dub.* 25. *num.* 4. *Layman lib.* 1. *tract. de legib. cap.* 15. *nu.* 5. Sed limitatur, vt non procedat, quando non poteſt quis eam pœnam obſeruare ſine ſcandalo, vel periculo infamiæ, vt *Bonac. num.* 10. *Diana reſol.* 24. *tract.* 10. *tom.* 1.

Alij tamen probabiliter dicũt, non ligare ante declaratoriam, quia eſt pœna valde grauis, & eſt deiectio à proprio ſtatu, & iure naturali, & ciuili quæſitò, & quædam depoſitio: ita *Sanch. lib.* 9. *de matrim. diſp.* 30 *nu.* 1. *& in decal. lib.* 2. *cap.* 39. *nu. vlt. & cap.* 26. *nu.* 1. *& lib.* 6. *c.* 15. *num.* 64. *& opuſc. lib.* 2. *c.* 1. *dub.* 52. *nu.* 11. 12. 13. *Leſſ. lib.* 2. *c.* 35. *dub.* 26. *Tanner. tom.* 3. *diſp.* 5. *q.* 8. *nu.* 97. *Filiuc. tract.* 10. *nu.* 264. *Granado* 1. 2. *controuerſ.* 7. *tract.* 3. *Caſtell. de elect. canon. prælud.* 1. §. 6. *n.* 20. Et probabilem ait *Dian. reſol.* 24. *verſ. ſed fallitur, tract.* 10. *tom.* 1.

Alij diſtinguunt, quòd ſi hæc pęna feratur cũ alijs requirẽtibus factũ hominis ad ſui cõſummationem,

nē,tunc nō obligat in conſcientia ante declaratoriā: aliàs autē obligat ante declaratoriā: ita *Molin. to.1. diſp.96.§. duo. Filiuc.tract. 34.nu.79.* Alij diſtinguunt, quòd ſi caſus ſit occultus, non obligat in conſcientia ante declaratoriam, aliàs autem obligaret: ita *Soto lib.1. de Iuſt.q.6. artic.6. col.1. Corduba lib.1.q.35. & q.36. in princip. Roderic. qq. regular. 57. art.1. tom. 2. Sanch. conſil. lib.2. cap.1. dub.52. num.14.* quæ ſententia mihi videtur in praxi recepta iuxta dicta ſupra *cap. 28.* Alij diſtinguunt, quòd pœna priuationis vocis paſſiuæ ligat in foro conſcientiæ ſtatim, non autem actiuæ, ne electiones reddantur incertæ: ita *Malderus 1.2.quæſt.96.art.4. memb.4. Caſtellin. tract. de elect. can. prælat.§.8. num.20.*

Illud eſt certum in omnium ſententia, quòd priuatio vocis actiuæ latæ ſententiæ pro vna vice, ſeu pro vno actu, ſeu quoad hanc numero electionem, obligat etiam in foro conſcientiæ ante omnem declaratoriam, quia eſt pœna moderata, vt dixi *par.2. verb. electio, cap.3 .not.2.* & idem dicunt communiter de priuatione vocis paſſiuæ ad illum actum, ſeu pro illa electione, vt *c. penult. de elect. Suar.tom.1.de relig. tract. de ſimon. cap. 58. nu. 9. Layman lib.4. tract. de ſimon. nu.73. Filiuc. tract.45. cap.13. num.26.* Item certum eſt, quod incurſa pœna priuationis vocis actiuæ, ſi quis nihilominus eligat, ſtante delicto occulto, & manente titulo colorato, ſi ſequatur poſtea declaratoria criminis, ſeu pœnæ commiſſæ, dicta electio caſſa erit eo ipſo, ſi nitatur tali ſuffragio, ſcilicet quia alia ſuffragia non ſint numeri ſufficientis, quia electio quoad ſingulares dicitur actus poteſtatis priuatæ, ſeu officij priuati, & non publici, vt dixi ſupra *cap.6.*

QVÆRO II. Quis poſſit diſpenſare, ſeu rehabilitare ſuper pœna priuationis vocis actiuæ, vel paſſiuæ. Reſpondeo vt dixi ſupra *cap.23.*

QVÆRO III. Qualiter ſit intelligenda pęna priuationis vocis paſſiuæ. Reſpondeo, vt eligi non poſſit ad officia honoris, & præeminentiæ, nam ad munera oneroſa eligi poterit, vt ad officium Lectoris, Sacriſtæ, Magiſtri Nouitiorū, Oeconomi, &c. ita tenēt *gl. in Clem. 1. de regul. verb. inibi, ibi Cardi.* & tenet *Vitali. in Clem. is qui, de æt. & qualit. Roderic. qq. regul. 56. ar. 1. §. circa eadem, to. 1.*

CAPVT XXX.

De pœna latæ ſententiæ priuationis beneficiorum, & inhabilitatis ad illa.

QVÆRO I. An hæc pœna commiſſa obliget in conſcien-

ſcientia ante omnem declaratoriam. Reſpondeo, aliqui affirmant, quia cum beneficia ſint bona communia Eccleſiaſtica, & iuris publici, & magis pendeant à publica Eccleſię poteſtate, poteſt lex ita priuare, & obligare, & ita cenſetur obligare per verba priuationis directa: ita tenet *Menchaca lib.1. controu.cap.7.nu.33. Nauar.cap.23.n 67.Perez lib.2. ordin.tit.9.l.vlt. in fin. Garzias de benef. p.11.cap.10. num.* 18 vbi plures alios allegat. Sed communis ſententia negat, etiam ſi lex dicat, vt ſit priuatus ipſo iure ante omnem declaratoriam: adhuc enim retinet poſſeſſionem naturalem iuſtam, vel etiam titulum vtilem, ita tenet *Couarr. Morla, Zerola, Graff. Roderic. Henriq. & Vaſq. apud Garz. loco cit. nu.* 14. tenet *Quaranta verb. alien. n.49. & verb. Sodomia, prope finem*, & probabiliorem ait *Sanchez opuſc. lib.2.cap.2.dub.23.nu.3. &* 4. & hãc magis communem ait *Sanch. lib.2.cap.26. in decal. num.7.* vbi plures allegat, & tenet *Farinacc. q.189.crimin.§.6.num.*80.*cum aliijs DD.*

Amplia, vt quamuis ſtatim à die commiſſi criminis reus amiſerit titulum directum beneficij, ita vt poſſit impetrari etiam eo non vocato, tamen non poteſt priuari poſſeſſione non vocatus, ſeu inauditus, vt *Sanch. d. c.26. nu.*12. & ita *Garz. loco cit. n.*23. & 34. cum communi ſententia.

Amplia II. quod ante declaratoriã facit fructus ſuos, quãuis poſt declaratoriam reſtituere eos compellendus ſit; *Sanch. ibi num.*10. quo tamen caſu poterit retinere aliquid pro compenſatione laborum, ſeu ſeruitutis Eccleſiæ exhibitæ. *Sanch. num.*11.

Amplia III. quod interim ante declaratoriam poterit beneficium reſignare; quamuis poſt declaratoriã caſſetur eo ipſo reſignatio, *Sanch. ibi num.* 9.

Amplia IV. quod non ſolum non tenetur ante declaratoriam dimittere beneficium, ſed neque ante executionem mandato Iudicis, *Sanch. n.*8. *ibi cum aliijs DD.* & tenet *Quaranta verb. Sodomia, limit. vltim.*

Amplia V. vt procedat cõmunis opinio, etiam ſi reus delatus eſſet ad forum, & interrogatus à Iudice negaſſet, & abſolutus eſſet ob eius inficiationem; vel ſi condemnatus appellaſſet, & à Iudice ſecundæ inſtantiæ abſolutus eſſet, vt *Sanch. in decal. lib.2.c.22.n.*22. & 23. ſecundum probabiliorem ſententiam.

Limita I. dictam concluſionem, vt non procedat, quando eſſet pœna priuationis beneficij nondum abſolutè quæſiti, ſed ſub certo modo aliquo, vel cõditione reſolutiua, *Leſſ. lib.2.c.34.n.*101. *Sal-*

Digitized by Google

Salzedo, Gutier. Lopez, Philiarcus, Roderic. & Vega apud Garziam p. 11. *c.* 10. *nu.* 29. Plura habes exempla *p.* 2. *infra verb. beneficium, & verbo, reſignatio*.

Limita II. vt non procedat, quando expreſsè lex priuaret beneficijs quæſitis, ſtatuens, vt teneatur reus dimittere beneficium ante omnem ſententiam declaratoriã in conſcientia, ſeu vt antea abſolui non poſſit, quia poteſt canon ſic obligare: & exemplum habes infra *p.* 2. *verb. ſimon. c.* 4.

Limita III. quod etiam admiſſa cõmuni opinione, tamen ſi poſtea ſequatur ſententia declaratoria criminis, retrotrahetur illius effectus ad diem commiſſi criminis, ita vt reſcindantur ipſo iure omnia acta ex iure dicti beneficij, tanquam ex priuata poteſtate; nõ autem ſi ex publica poteſtate, iuriſdictionis ſcilicet actu, vt dixi ſupra *cap.* 6.

QVÆRO II. An pœna inhabilitatis ad beneficia obtinenda latæ ſententiæ obliget in cõſcientia ante declaratoriam. Reſpondeo ſecundum cõmunem ſententiam obligare, vt dixi ſupra *cap.* 5. & in ſimili de inhabilitate, ad officia eccleſiaſtica, *cap.* 8. & ita videmus ſæpè ad ſacram Pœnitentiariam fieri recurſum pro rehabilitatione ad beneficia; vel interdum à Sacra Pœnitẽtiaria relinqui pœnitentem inhabilem ad alia beneficia, diſpenſando, ſeu reualidãdo quoad illud obtentum ſolum, vt etiam teſtatur *Filiucc. tract.* 45. *cap.* 13. *nu.* 26. Itaque collatio facta inhabili, eſt ipſo iure nulla etiam in foro conſcientiæ ante declaratoriam, vt retineri non poſſit beneficium. *Azor. to.* 3. *li.* 12. *c.* 21. *in fin.* & alij citati à me *d. c.* 5. & 22. Quamuis multi DD. probabiliter dicant, non obligare hanc pœnam ante declaratoriam: ita tenent *Nauar. conſ.* 92. *de ſimon. Leſſ. lib.* 2. *cap.* 35. *dub.* 26. *Sanch. lib.* 9. *de matrim. diſp.* 30. & *in decal. lib.* 2. *cap.* 39. *nu. vlt. Tanner. to.* 3. *diſp.* 5. *q.* 8. *num.* 97. *Layman lib.* 4. *trac. de ſim. n* 74. *Pariſ. lib.* 4. *de reſign. q.* 2. *Suar. tom.* 1. *de relig. tract. vlt. de ſimon. cap* 61. *nu.* 11. Excipiunt autẽ *Suar. & Layman*, niſi vbi rigor primæ, & communis ſententię ſit vſu receptus: tunc enim obſeruari debere, & obligare concedunt.

Illud eſt certum primò, quòd ſi inhabilitatis pœna ſit lata ſolum quoad illud numero beneficium, obligat in conſcientia ante omnem declaratoriam: vt *Suar. loco cit. cap.* 58. *n.* 9. *Layman n.* 73. *Filiuc. nu.* 26. *tex. in cap. penult. de elect.* Secundo eſt certum quod inhabilitas conſurgens ex cenſura vel irregularitate, obligat in conſcientia ante omnem ſententiam, vt dixi ſupra *cap.* 5. & ita *Sanch. in decal. cap.* 39. *citato nu. vlt.* & tali

ra-

atione ligat inhabilitas, quam‿ acra Pœnitentiaria diſpenſando uper irregularitate ex homicidio el abortu, relinquere ſolet in eo-em diſpenſato.

QVÆRO III. Quis diſpenſare oſſit ſuper pœna priuationis be-eficiorum conualidando titulum miſſum ob crimen ipſo iure, vel uper pœna inhabilitatis ad bene-cia, rehabilitando perſonam. Re-pondeo, regulariter loquendo, ad apam pertinet hæc diſpenſatio: oteſt tamen Epiſcopus, ſeu Præ-tus habẽs Epiſcopalem iuriſdi-tionem diſpenſare ſuper hac pœ-a incurſa ex crimine non grauio-i adulterio, ſi nondum ſit ſecuta ctualis depoſitio, ſeu priuatio, vt ixi ſupra *c.* 23. Addo, quòd mul-i DD. putant Epiſcopum vigore ridentini *ſeſſ.* 24. *c.* 6. *refor.* poſſe iſpenſare, ſeu reualidare aduerſus œnam hanc priuationis benefi-iorum, vel inhabilitatem in caſi-us occultis, vt dixi *d.c.* 23. & ita enet *Henriq. lib.* 13. *cap.* 56. *n.* 1. *t.F. in commen. & in tex. lit.G. & eo.lib.* 13. *cap.* 14 *n.* 3. *Manuel* 2. *ſumm.c.* 66. *nu.* 35. *Vgolin.de mon.tab.* 4. *cap.* 6. §. 7. *n.* 2. *Sanch. decal.lib.* 6. *cap.* 15. *nu* 78. Sed ommunis ſententia eſt in contra-ium, vt dixi *eod.cap.* 23. Et maxi-è tenenda videtur hæc ſententia uoad inhabilitatem illatam à Ca-one quoad illud beneficium, cir-a quod deliquit; vt declarauit Sacra Cõgregatio *apud Garziam de beneſ.p.* 8. *cap.* 1. *nu.* 74. *Barboſa alleg.* 39. *nu.* 44.

Adde, quod Epiſcopus in caſi-bus, quibus poteſt reualidare, non poteſt reualidare titulum benefi-cij etiam ante declaratoriam, in præiudicium tertij, qui illud im-petrauit, vt vacans certo modo ex dicta priuatione, quia non poteſt auferre ius illi tertio quæſitum‿. ita *Gemin.conſ* 105. *in fin. Staphil. de litteris gratiæ expect. ſol.* 78. *Bernard.Diaz cap.* 97. *nu.* 2. & eſt communis ſententia, vt *Farinac. quæſt.* 119. *nu.* 60. Et idem dico de maiori Pœnitentiario, quia non‿ poteſt reualidare titulos in præiu-dicium tertij, & quia tunc iam cri-men cenſetur publicum, vel dela-tum ad forum.

Aduertendum eſt, quòd Epi-ſcopus, ſeu ordinarius collator po-teſt reualidare titulum beneficij alicuius, illud de nouo conferendo in caſu, quo prouiſio fuit nulla ob aliquod impedimentum, ſeu inha-bilitatem, ſi tale impedimentum ſit ſublatum, verbi gratia ob cen-ſuram, vel irregularitatem, quan-do ſcilicet collatio ad ipſum tunc pertinebat. *Garz. p.* 7. *c.* 13. *n.* 74. 76. vbi plurimos allegat. Secus eſt ſi collatio fuit facta à Papa; & idẽ dicendum eſt de inſtitutione facta præſẽtati à Patrono, quia ſi non‿ adfuit vitium in ipſa præſentatio-ne, poterit iterari inſtitutio ſine

no-

noua præſentatione, ſecus ſi ipſa præſentatio fuit vitioſa. *Sanchez conſil.lib.2.cap.3. dub.122.nu.1. 2. & 3.*

QVÆRO IV. An beneficij titulus reualidetur per regulam de triennali, aut aliam præſcriptionem, non obſtante inhabilitatis, aut priuationis pœna prouiſi. Reſpondeo duplicem eſſe ſententiã. Prima docet non reualidari, neque inhabilibus, vel ipſo iure priuatis ſuffragari regulam de triennali, quia poſſeſſio etiam longi tẽporis nunquam habilitat incapacem. *c.cauſam, & c. accedentes, ibi Abb.& Felin.de præſcr.* & quia non dicitur habere titulum coloratum, vbi inducitur priuatio à iure, vel ab homine, vt *Abb.Calder. Imol.& Anton. in c. cum noſtris, de conceſſ.preb.* & ita de triennali tenent *Rebuff. de pacific. poſſeſſ. num.159.& num.162.cum ſeqq. Boer.apud Rebuff.& Coſmaſ.prag. ſanc.tit.de pacif.poſſeſſ.verbo, quicunque.*

Contrarium tamen alij tenent, ſcilicet inhabilem ex pœna, vel cenſura, vel irregularitate ad beneficium obtinendum, & non ex conditione perſonæ, vt ſunt merè laici, ſi bona fide obtineat à legitimo Collatore beneficium triennali pacifica poſſeſſione, tutum eſſe, & titulum reualidari; excepta inhabilitate ex ſimonia ſcienter contracta, vel ex violenta intruſione, vel quando beneficium eſſet reſeruatum reſeruatione clauſa in iure communi; quia hos ſolos caſus regula excipit; ita tenet quoad inhabiles, *Probus in addit.ad Coſmam loc.cit.ſuper verb.moleſtari, n.3. Gomez.regul.de trienn. q 27. & 28. Nauarr. in cap. ſi quando except.10.nu.9.de reſcr. Sanch. in opuſc.lib.2.cap.1 dub.31. nu.20.* Et quoad priuatos à iure beneficijs, tenet *gloſſator antiquus regulæ de triennal. Caſſador.& Rota*, quos ſequitur *Gomez q. 10. & Sanch. num.29.* quia licet iſti non habeant titulum coloratũ quoad alios effectus, habẽt tamen quoad effectum huius regulæ. Et hæc ſecunda ſententia videtur probabilior. Intellige tamen, vbicunque non adeſt in lege clauſula derogatoria huius regulæ.

QVÆRO V. An diſpenſatus ſuper inhabilitate ad obtinendum vnum beneficium, ſi illud obtinuit, poſſit poſtea illud permutare. Reſpondeo non poſſe. *Gemin. cap.1.de fil. presb.in 6. Salzedo ad Diaz in praxi cap.54.n.16. Sanchez opuſc.lib.2.cap.1 dub.8.n.7.* cum alijs DD. quia diſpenſatio intelligitur quoad primum beneficium. Amplia, quòd neque poterit illud reſignare ſub penſione. *Garz.par.1.cap. 5. nu.156.*

C A-

CAPVT XXXI.

De pœna priuationis penſionum Eccleſiaſticarum, vel inhabilitatis ad illas.

QVÆRO I. An pœna priuans penſionibus, vel inhabilitans ad illas ipſo facto liget in foro conſcientiæ. Reſpondeo ſecundum ea, quæ dixi ſupra *cap. præcedenti*, de beneficijs, & *cap.* 5. pœnam priuationis non ligare in foro cõſcientiæ ante declaratoriam; ideò interim poſſe percipere penſiones, quia eſt lex priuans iure quæſito, & poſſeſſo: & ita *Ledeſma in ſum. p.* 2. *tract.* 7. *cap.* 2. *concl.* 14. & quia penſio eſt ius percipiendi fructus ex beneficio, & ſic eſt titulus ſpiritualis, vt *Nauar. conſ.* 63. *de ſimon.* & quia cùm ſit acceſſorium beneficio, & pars beneficij, iudicatur ſicut beneficiũ in materia priuationis; vt *Sanch. in decal. lib.* 2. *cap.* 28. *n.* 36. (Quamuis alij dicant obligare hanc pœnam in conſcientia ante declaratoriã, eo quòd ſit purè priuatiua, cum non requirat factum hominis ad ſui conſummationem, vt tenet *Garzias p.* 1. *c.* 5. *n.* 14.) Excipe niſi illa priuatio eſſet illata ob defectum alicuius modi, ſeu conditionis, ſub quibus eſſet reſeruata, vt dixi de beneficijs, *cap. præcedenti*.

Quoad pœnam autem inhabilitatis, iuxta ea, quæ ibi dixi, communior ſententia ait ligare in conſcientia; alij tamen contra probabiliter dicunt. Illud certum eſt, quod excommunicatus, & ſuſpenſus etiam in foro conſcientiæ, eſt inhabilis ad penſionem obtinendam, niſi ex vi abſolutionis inſeri ſolitæ in litteris Apoſtolicis. De irregulari autem ſunt opiniones, de quibus vide *Garziam p.* 1. *c.* 5. *num.* 135. *de benefic. Caſtropalao loco infra citato.* Item certum eſt, quòd in caſu priuationis, ſeu inhabilitatis poterit ante declaratoriã Titularis denegare pẽſionario ſolutionem, excipiendo de nullitate illius. *Rota*, quam refert, & ſequitur *Farinac. q.* 191. §. 2. *num.* 60. & faciunt quæ dixi ſupra *cap.* 7. & quæ dixi infra *par.* 2. *verb. habitus, cap.* 1.

QVÆRO II. An in pœna priuationis beneficiorum, vel inhabilitatis ad beneficia, lata ex ipſo iure, contineantur penſiones. Et reſpõdeo affirmatiuè, quia nomine beneficiorum veniunt etiam penſiones, *gloſſ. in Clem.* 2. *verb. quodcunque, de vit. & hon. Cler. & in cap. quicunque, §. hæretici, verb. benef. de hær. in* 6. & quod licèt priuatus, vel inhabilitatus per ſententiam hominis quoad beneficia, nõ cenſeatur inhabilis quoad pẽſiones, tamẽ ſecus in priuato, ſeu facto inhabili à iure, ſeu per legẽ

pœna-

pœnalem quoad beneficia, quia hæc pœna cōtinet penſiones,quia ſententia hominis eſt ſtricti iuris: ita tenet *Garzias de benefic. p. 1. c.5.num.*123.*cum Rota*, *Sarnen. Creſcent. & Pariſ. & Farinac. de hæreſi, q.* 191.*§.*2. *n.*60. & ſequitur *Caſtropalao to.*2.*de relig.tract.* 13.*de beneſ.diſp.*1.*punct.*11.*§.* 3. *nu.6.* vbi probabiliorem, & ſtylo Curiæ receptam aſſerunt: Quamuis alij,vt *Nauar. conſ.*12.*nu.*15. *de reſcr. Gonzal.gloſſ.*5.*§.*5.*n.*26. teneant neque in cōſtitutione pœnali priuante,vel inhabilitante cōtineri pēſionem nomine beneficij: Alij verò putēt tunc contineri pēſiones, quando lex pœnalis vtitur particula vniuerſali,beneficijs quibuſcūque. ita *Sanch.in decal.lib.*2. *cap.* 28.*nu.* 36. vbi plures allegat in hanc ſententiam.

QVÆRO III. Quis poſſit diſpenſare ſuper pœna inhabilitatis ad penſiones. Reſpondeo eum, qui poteſt ſuper inhabilitate ad beneficia, quia procedunt à pari, vt dictum eſt: nam & diſpenſatus ad obtinenda beneficia poteſt pēſiones obtinere, vt *Garzias dicto cap.*5.*num* 158. *& ſeq.*

QVÆRO IV. Quis poſſit reualidare titulum penſionis. Reſpondeo: De ſummo Pontifice nō dubitatur;de inferioribus verò Prælatis dic, quòd is poteſt reualidare titulum, qui poteſt talem penſionem reſeruare, *Gigas de penſion.q.*17.& ſequitur *Quintad. & Zecch.apud Garziam nu.* 159. Item is, cui data eſt facultas conualidandi titulos beneficiales, vt Maiori Pœnitentiario, poterit cōualidare titulos penſionum, etiam ſi non poſſit penſiones reſeruare, dummodo perſeueret,ſeu accedat conſenſus beneficiati,qui conſenſit in penſione: nam alioqui non poſſet in illius præiudicium, cui eſt ius quæſitum per eā nullitatem, eo inuito reualidare, *Nauar.conſ* 44.*de homic.num.* 3.

QVÆRO V. An reualidetur penſio per regulam de triennali. Reſpondeo non reualidari, quia regula loquitur de beneficijs propriè dictis, quæ collatione, præſentatione, vel inſtitutione obtinentur, vt *Gomez ſuper regul. de trienn. q.* 4. & ita de penſionibus concludunt *Gomez ibi q.* 50. *Rebuff.de pacific. poſſeſſ.n.*92. *Sanch. opuſc.lib.*2. *cap.*1. *dub.*29.*nu.*12.

CAPVT XXXII.

De pœna priuationis fructuum percipiendorum ex beneficijs, vel penſionibus Eccleſiaſticis.

SÆpe in iure reperitur hæc pœna latæ ſententiæ, vt conſtat ex dicēdis *p.*2.*verb. fidei profeſſio, verb. Horæ Canonicæ, verb. Reſidentia, verb. Concubinarij Clerici,*

ci, verbo, Gratia Eccleſiarum vtẽtes litteris non expeditis, verb. Beneficium parochiale obtinens animo non promouendi.

QVÆRITVR I. An pœna priuationis fructuum beneficialium vel penſionũ latæ ſententiæ obliger in conſcientia ante declaratoriam? Reſpondeo, regulariter loquendo non obligare, quia eſt pęna priuatiua iuris quęſiti, & poſſeſsi; & quia eſt pœna temporalis, quæ nõ ſolet obligare in conſciẽtia ante declaratoriam; ita *Sanch. in decalog. lib. 2. c. 5. nu. 10. Leſſ. lib. 2. c. 34. n. 101. Suarez de cẽſ. diſp. 23. ſect. 4. num. 7.* qui ait, quòd ſi pęna priuationis fructuũ non ſonat in cenſuram, ſed in puram pœnam, ſeu prohibitionem perceptionis, non ligat in conſcientia ante declaratoriã. Caſus vt infra *par. 2. verb. vacãtia, c. 2.*

Fallit primo, quando lex Canonica expreſsè ſignificat ſe obligare ante declaratoriam in conſcientia; quia hoc poteſt facere, & ſic conſtat de mẽte Legiſlatoris: ita *Nauar. c. 25. n. 118. in princ.*

Fallit ſecundo, quando nõ imponitur propriè vt pœna, ſed vt conditio, vel modus rei traditæ ſub cõditione iſta reſolutiua, ſeu, quod idem eſt, quando eſt priuatio iuris quęſiti non abſolutè, ſed ſub certa conditione, ſeu modo, vt in multis caſibus ſupra indicatis dicam *par. 2.* & ita limitant *Nauarrus, & Leſſ. locis citatis.*

Fallit tertio quãdo hæc priuatio prouenit ex vi cenſuræ: & quidem de excommunicato magis communis docet, eum eſſe priuatum ipſo iure fructibus beneficij, vt *Suar. de cenſur. diſp. 13. ſect. 2. Gutier. canon. qq. lib. 1. c. 1. n. 92.* & plurimos allegat *Garz. de beneſ. p. 7. c. 13. n. 90.* & plurimos allegat & ſequitur *Sãch. opuſc. lib. 2. c. 2. dub. 11. n. 3.* Quauis cõtraria ſit probabilis, quã tenent *Sãch. de matr. diſp. 51. n. 12. lib. 3.* & plurimos allegat, & ſequitur *Bonac. de cẽſ. diſp. 2. q. 2. punc. 4. §. 2. n. 2.* & tenet *Coninch diſp. 14. de cẽſ. dub. 9. nu. 82. Layman lib. 1. tract. de excõmun. c. 2. n. 9. §. dico ſecundo.* De ſuſpenſo autem eſt diſtinguẽdum, quia ſuſpenſus ab officio tãtùm, non priuatur fructibus, niſi quatenus deeſt officio, *Suar. diſp. 26. ſect. 3. nu. 4. Sanch. opuſc. lib. 2. c. 2. dub. 15. n. 8. & 9. & de matr. li. 3. diſp. 51. n. 12. Garz. p. 7. c. 15. n. 39.* qui etiam tractãt an poſsit percipere diſtributiones interueniendo in choro: ſuſpenſus autẽ à beneficio nõ percipit fructus, ſed in conſcientia tenetur ad reſtitutionẽ. *Tolet. lib. 1. c. 45. §. quintus effectus. Sayr. li. 4. de cẽſ. c. 6. n. 16. Bonac. de ſuſpenſ. punct. 2. nu. 14. Sanch. opuſc. lib. 2. c. 2. dub. 15. n. 9.* De interdicto ſimiliter dico non amittere fructus, niſi à perceptione fructuũ ſit interdictus

F vel

vel quatenus à diuinis interdictus, vel ab ingreſſu Eccleſiæ, debito defuit miniſterio: facit *c. ſi Canonici, de offic. ordin. in 6. & ibi Canoniſtæ*. De irregulari ſimiliter dico, eum non amittere fructus beneficij, niſi quatenus non exhibuit miniſterium debitum pro talibus fructibus percipiendis. *Suar. diſp. 44. ſect. 4. num. 20. Coninch diſp. 18. dub. 1. n. 5. Innoc & Canoniſtæ communiter in cap. cum noſtris, de conceſſ. præbend.*

QVÆRO II. An in pœna priuationis fructuum beneficij contineantur diſtributiones, & vniuerſaria? Reſpondeo nō contineri, vt *Azor. to. 2. lib. 7. c. 2. q. 7. Sāch. li. 2. in decal. c. 5. n. 10. in fi.*

QVÆRO III. Cui reſtituendi ſint fructus beneficiales, vel penſionū in caſibus pœnalis priuationis? Reſpondeo fructus beneficiorum amiſſos ob cēſuram, vel irregularitatem, vel aliā priuationem, ſtante titulo beneficij valido, reſtituēdos eſſe Eccleſiæ, in fabricam ſcilicet, vel ornamēta, vel pauperibus, vt *Sāch. lib. 2. opuſc. c. 3. dub. 119. nu. 5. & 7. & in decal. lib. 2. c. 5. n. 10. in fin. cū Azor.* deductis prouiſionibus ſubſtituti in caſibus, quibus ipſe non potuit perſonaliter deſeruire. *Tolet. lib. 1. c. 45. §. quintus effect. Sayr. lib. 4. c. 6. n. 16.* vbi plurimos allegat: Si tamen per eum non ſtet, quominus abſoluatur, poterit ex illis fructibus percipere vnde ſe, & ſuos alat, ſi ſit pauper, ne coga tur in opprobrium ordinis mēdicare, *Sāch. opuſ. lib. 2. c. 2. dub. 15. n. 9.* & ita frequenter ius ſtatuit fabricę, vel pauperibus tales fructus reſtituendos eſſe, vt in caſu, de quo *verb. horæ canonicæ; & verb. reſidentia; & verb. fidei profeſſio.*

Fallit tamen in caſibus, quibus Ius ſtatuit fabricæ, vel alteri pio loco reſtituēdos, ſeu applicādos, vt *verb. concubinarij.* Itē in caſu, de quo *verbo, beneficium c. 4.* de eo, qui obtinuit beneficiū curatū animo non promouend, vbi retuli diuerſas DD. ſententias. Itē fallit, quādo beneficiatus tenetur reſtituere fructus ratione defectus tituli, quia prouiſio fuit vitioſa, ſed cū titulo colorato; vel ob reſolutionē tituli illius; tunc enim fructus ſucceſſori cōſeruādi ſunt, *Sāch. n. 7.* Vnde ſi obtineret diſpenſationem, ſcilicet, nouā prouiſionem, multi dicunt quod ſibi poſſet eos retinere, dūmodo Papæ reualidanti titulū exponat ſe fructus percepiſſe, & dummodo tunc non imponatur, vt reſtituat, vel vt componat, *Bellamer. deciſ. 842. Eman. Sà, verb. beneſ. n. 21. Filiucc. tract. 43. c. 8. n. 18. Sanch. lib. 2. opuſc. c. 3. dub. 119. n. 11. & 16. & lib. 2. c. 2. dub. 57. n. 7. eod. tract.* vbi plures allegat: alias eſſet gratiæ ſubreptio.

Fru-

Fructus antē diſtributionū malè percepti à Canonico in caſu priuationis, ſiue ob ſuſpenſionē, ſiue alia ex cauſa, ſunt reſtituendi eiſdē Canonicis, ſeu maſſæ, vt accreſcant, ſeu nō decreſcant capacibus, vt *Sayr. de cenſ. d. lib. 4. c. 6. n. 16.* cū allegatis per eū: & procedit ſecūdum probabiliorē, & cōmuniorē ſententiā, etiā de amiſſis ob nō recitationē in choro, etiāſi interuenerit, ſeu præſens fuerit, vt cōſtat ex allegatis à *Garz. p. 3. c. 1. n. 35.* (licet ipſe teneat fabricę, vel pauperibus tūc reſtitui debere) vnde neque ſacra Pœnitentiaria concedit compoſitionem ſuper diſtributionibus malè perceptis quacumque ex cauſa.

Fructus penſionum in caſibus, quibus penſionis titulus non irritatur, regulariter reſtitui debent eidem beneficiato, qui penſione grauatus eſt, *Garz. p. 1. c. 5. n. 133.* excepto caſu reſtitutionis ob nō recitatum Officium B. V. vel horarū Canonicarū: *Garz. p. 3. c. 1. n. 37.* quia in illo caſu ex Bulla Pij V. sūt reſtituēdi fabricæ Eccleſię, ſeu beneficij grauati, vel pauperibus.

QVÆRO IV. Quis diſpenſare, vel cōponere poſſit ſuper obligatione reſtituendi fructus, ſeu pęna priuationis illorū? Reſpōdeo ad ſolam Sedem Apoſtolicā pertinere, vt patet ex praxi, *Sanchez d. dub. 119. n. 7.* (exceptis priuilegijs, *Garz. p. 3. c. 1. n. 36.*) & ratio eſt quia inferiores Prælati nō poſſunt diſpenſare ſuper hac obligatione, quæ eſt ex iuſtitia cōmutatiua, cū ius non ſit quæſitū in illis: & ita videmus cōmuniter haberi recursū ad Datariā, vel in occultis ad S. Pœnitentiariā, exceptis quibuſdā caſibus, de quibus in Breui reformationis S.D.N. Vrbani VIII. Et nota, quòd in petitione cōpoſitionis nō eſt neceſſe exprimere fructus, quos orator poteſt retinere, ſeu deducere ob impenſas neceſſarias pro Eccleſiæ ſeruitio. *Sanch. n. 8.* Cæterùm debet exprimere ſincerè ſummā fructuū malè perceptorum, ſecūdùm verā æſtimationem, nō ſecundùm taxā Datariæ, *Sanch. n. 9.* Non habet autē locum cōpoſitio, quando fructus pertinēt ad ſucceſſorem, eo quòd ex titulo inualido percepti ſint (niſi reualidationem tituli obtineat) vt *Sanch. n. 7. loc. cit.* vel quādo fructus pēſionis ad grauatum ptinēt, vel diſtributiones ad alios Canonicos, vt *Garz. d. c. 1. n. 36.*

QVÆRO V. An obligatio reſtituendi fructus prædictos eccleſiaſticos tollatur pręſcriptione? Reſpōdeo nō tolli vigore de triennali, quia hęc reualidat titulū beneficij tantùm, non autē iuuat ad fructus acquirendos, quando à lege impeditur acquiſitio, vel infertur priuatio: ſed benè tollitur dicta obligatio vſucapione triennali, ſi interuenerit continua bo- (vigore regulæ de triennali)

Digitized by Google

cap.9. nu.35. vbi cum Sorbo ait, quòd commiſſâ pœnâ priuationis officiorum tenetur, vel diſpenſationem, ſeu rehabilitationem procurare cum omni diligentia, & ſollicitudine, vel dimittere officium, ſeu renunciare; ſi tamen poſſit renunciare ſine manifeſtatione proprij criminis, aliàs enim non teneretur cum ſui infamia dimittere, iuxta communem Theologorum: ita *Sayr. ibi*. Sed communis ſententia eſt in contrarium, ideſt quod non teneatur vltro dimittere ante declaratoriam, quia ante declaratoriam, vel executoriam retinet poſſeſſionem, & etiam dominium vtile, vt dixi *d.c* 5. *&* 7. & quia lex humana non cenſetur obligare cũ tanto rigore, ſaltem niſi exprimat, vt in conſcientia ante omnem declaratoriam dimittere teneatur; & quia hæc pœna exigit factum hominis poſitiuum ad ſui executionem: ita *Nauar. ſibi contrar. ſuper Bulla de dat. & promiſſ. coroll.* 31. *nu.* 41. *Sotus de iuſt. lib.* 1. *q.* 6. *art.* 6. *Molin. to.* 1. *de iuſt. diſp.* 96. *§. quod attinet. Sanch. in decal. li.* 6. *cap.* 15. *nu.* 65. *& lib.* 2. *cap.* 39. *nu. vlt.* & hanc ſententiam tenent, & communem teſtãtur *Leſſ. lib.* 2. *de iuſt. cap.* 29. *num.* 63. *Sanctarell. de apoſtaſ. cap.* 4. *num.* 13. *Quaranta verb. Sodomia, limit. vlt. Barboſ. alleg.* 44. *n.* 29. *Reginal. lib.* 13. *num.* 284.

Media tamen ſententia tutior, & in praxi paſſim recepta, præſertim ex ſtylo Curiæ, quòd dicta priuationis officiorum Eccleſiaſticorum pœna obliget in conſcientia iuxta priorẽ ſententiam, quando caſus eſt manifeſtus: & ratio eſt, quia tunc ſuperioris acta incipiunt eſſe nulla, ceſſante titulo colorato ob priuationis notorietatem. Quandiu autem priuatio eſt occulta, non videtur obligari in conſcientia, quia eius acta ratione publici officij ſunt valida, manente titulo colorato, vt DD. quos allegat *Garzias par.* 5. *cap.* 4. *num.* 329 & dixi *ſupra cap.* 7. vbi dixi, an ſubditi poſſint interim ſuperiori obedientiam denegare.

QVÆRO IV. An pœna latæ ſententiæ inhabilitatis ad officia obliget in cõſcientia ſtatim atque fuerit commiſſa. Reſpondeo ſecundum magis communẽ ſententiam obligare, prout dixi *ſupra c.* 5: quia hæc pœna eſt purè priuatiua non requirens factũ hominis poſitiuum ad ſui executionem: ita *Caiet.* 2. 2. *q.* 62. *art.* 3. & multi, quos allegat *Sanch. in decalog. lib.* 2. *cap.* 39. *num. vlt.* & communem dicũt *Suar. de legib. lib.* 5. *c.* 9. *num.* 2. *Corduba lib.* 1. *q.* 36. *numer.* 1. Alij tamen probabiliter tenent non ligare in conſcientia ante declaratoriam, quos allegaui in *d. cap.* 5. *limit. prima.*

Alij

Alij verò diſtinguunt, quia ſi pęna inhabilitatis apponatur ſimul cum alijs pœnis, quę non obligent in conſcientia ante declaratoriã, vt cum pęna priuationis officij, vel beneficij, tunc neque hæc obligabit; aliàs ſecus ſi ponatur per ſe, vel cum alijs merè priuatiuis: ita *Molin. tom.1.diſp.96. §. duo, cum Couar.* & tenet *Filiuc. tract. 34.num.79.* Illud eſt communiter receptum, pœnam inhabilitatis ad officium pro illa vice, vel quoad illud numero officium, obligare in foro conſcientiæ ante omnem declaratoriam, vt dicam *cap.ſeq.* de inhabilitate, ſeu priuatione vocis paſſiuæ. Idem dico de inhabilitate proueniente ex cenſura, vel irregularitate, vt dixi ſupra *cap.5.*

QVÆRO V. Quis poſſit diſpẽſare ſuper pęna priuationis, vel inhabilitatis officiorum, ideſt quis poſſit rehabilitare. Reſpondeo diſtinguendo iuxta ea, quæ dixi ſupra *cap.23.* vbi plenè dixi.

CAPVT XXIX.

De pœna lata ſententia priuationis vocis actiuæ, & paſſiuæ, & inhabilitatis ad illam.

QVÆRO I. An hæ pœnæ ex ipſo iure latæ, & commiſſæ, obligent in conſcientia ante declaratoriam. Reſpondeo iuxta communem ſententiã obligare, etiam ſi ſit occulta pœnæ cõmiſſio: ita *Azor.to.1. lib.5.cap.7.q.4. Regin. lib.13. nu.279. Eman. Sà verb. pœna, num.1. Suar. de legib. lib.5.cap.9. nu.2. cum Caiet. Syluest. Nauar. Medina, & alijs*, & communem dicunt, & tenent *Cordub. lib.1. q.36. nu.1. Bonac. tract. de legib. diſp.1. q.1. punct.7. §.2. num.9. Villalob. tom.1. tract.2. dub.25. num.4. Layman lib.1. tract. de legib. cap.15. nu.5.* Sed limitatur, vt non procedat, quando non poteſt quis eam pœnam obſeruare ſine ſcandalo, vel periculo infamiæ, vt *Bonac. num.10. Diana reſol.24. tract.10. tom.1.*

Alij tamen probabiliter dicũt, non ligare ante declaratoriam, quia eſt pœna valde grauis, & eſt deiectio à proprio ſtatu, & iure naturali, & ciuili quæſito, & quædam depoſitio: ita *Sanch. lib.9. de matrim. diſp.30 nu.1. & in decal.lib.2.cap.39.nu.vlt.& cap. 26.nu.1. & lib.6. c.15. num.64. & opuſc.lib.2.c.1.dub.52.nu.11. 12.13. Leſſ.lib.2.c.35.dub.26. Tanner. tom.3.diſp.5.q.8. nu.97. Filiuc.tract.10.nu.264. Granado 1.2. controuerſ.7. tract.3. Caſtell. de elect.canon.prælud.1.§.6.n.20.* Et probabilem ait *Dian.reſol.24. verſ. ſed fallitur, tract.10.tom.1.*

Alij diſtinguunt, quòd ſi hæc pęna feratur cũ alijs requirẽtibus factũ hominis ad ſui cõſummationem,

Digitized by Google

nē,tunc nō obligat in conſcientia ante declaratoriā: aliàs autē obligat ante declaratoriā: ita *Molin. to.*1. *diſp.*96. *§. duo. Filiuc. tract.* 34.*nu.*79. Alij diſtinguunt, quòd ſi caſus ſit occultus, non obligat in conſcientia ante declaratoriam, aliàs autem obligaret: ita *Soto lib.*1. *de Iuſt. q.*6. *artic.*6. *col.*1. *Corduba lib.*1.*q.*35. *& q.*36. *in princip. Roderic. qq. regular.* 57. *art.*1. *tom.* 2. *Sanch. conſil. lib.* 2. *cap.*1. *dub.*52. *num.*14. quæ ſententia mihi videtur in praxi recepta iuxta dicta ſupra *cap.* 28. Alij diſtinguunt, quòd pœna priuationis vocis paſſiuæ ligat in foro conſcientiæ ſtatim,non autem actiuæ, ne electiones reddantur incertæ: ita *Malderus* 1.2.*quæſt.*96.*art.*4. *memb.*4. *Caſtellin. tract. de elect. can. prælat.§.*8. *num.*20.

Illud eſt certum in omnium ſententia, quòd priuatio vocis actiuæ latæ ſententiæ pro vna vice, ſeu pro vno actu, ſeu quoad hanc numero electionem, obligat etiam in foro conſcientiæ ante omnem declaratoriam, quia eſt pœna moderata, vt dixi *par.* 2. *verb. electio, cap.*3 *not.*2. & idem dicunt communiter de priuatione vocis paſſiuæ ad illum actum ſeu pro illa electione, vt *c. penult. de elect.Suar.tom.*1.*de relig. tract. de ſimon. cap.* 58. *nu.* 9. *Layman lib.*4.*tract.de ſimon. nu.*73.*Filiuc. tract.*45. *cap.*13.*num.*26. Item certum eſt, quod incurſa pœna priuationis vocis actiuæ, ſi quis nihilominus eligat, ſtante delicto occulto, & manente titulo colorato, ſi ſequatur poſtea declaratoria criminis, ſeu pœnæ commiſſæ, dicta electio caſſa erit eo ipſo, ſi nitatur tali ſuffragio, ſcilicet quia alia ſuffragia non ſint numeri ſufficientis, quia electio quoad ſingulares dicitur actus poteſtatis priuatæ, ſeu officij priuati, & non publici, vt dixi ſupra *cap.*6.

QVÆRO II. Quis poſſit diſpenſare, ſeu rehabilitare ſuper pœna priuationis vocis actiuæ,vel paſſiuæ. Reſpondeo vt dixi ſupra *cap.*23.

QVÆRO III. Qualiter ſit intelligenda pęna priuationis vocis paſſiuæ. Reſpondeo, vt eligi non poſſit ad officia honoris, & præeminentiæ, nam ad munera oneroſa eligi poterit, vt ad officium Lectoris,Sacriſtæ, Magiſtri Nouitiorū,Oeconomi,&c. ita tenēt *gl. in Clem.*1.*de regul.verb.inibi, ibi Cardi.*& tenet *Vitali. in Clem. is qui,de æt. & qualit. Roderic. qq. regul.*56.*ar.*1.*§.circa eadem,to.*1.

CAPVT XXX.

De pœna latæ ſententiæ priuationis beneficiorum, & inhabilitatis ad illa.

QVÆRO I. An hæc pœna commiſſa obliget in conſcien-

ſcientia ante omnem declaratoriam. Reſpondeo, aliqui affirmant, quia cum beneficia ſint bona communia Eccleſiaſtica, & iuris publici, & magis pendeant à publica Eccleſię poteſtate, poteſt lex ita priuare, & obligare, & ita cenſetur obligare per verba priuationis directa: ita tenet *Menchaca lib. 1. controu. cap. 7. nu. 33. Nauar. cap. 23. n 67. Perez lib. 2. ordin. tit. 9. l. vlt. in fin. Garzias de benef. p. 11. cap. 10. num.* 18 vbi plures alios allegat. Sed communis ſententia negat, etiam ſi lex dicat, vt ſit priuatus ipſo iure ante omnem declaratoriam: adhuc enim retinet poſſeſſionem naturalem iuſtam, vel etiam titulum vtilem, ita tenet *Couarr. Morla, Zerola, Graff. Roderic. Henriq. & Vaſq. apud Garz. loco cit. nu.* 14. tenet *Quaranta verb. alien. n. 49. & verb. Sodomia, prope finem*, & probabiliorem ait *Sanchez opuſc. lib. 2. cap. 2. dub. 23. nu. 3. & 4.* & hăc magis communem ait *Sanch. lib. 2. cap. 26. in decal. num. 7.* vbi plures allegat, & tenet *Farinacc. q 189. crimin. §. 6. num. 80. cum alijs DD.*

Amplia, vt quamuis ſtatim à die commiſſi criminis reus amiſerit titulum directum beneficij, ita vt poſſit impetrari etiam eo non vocato, tamen non poteſt priuari poſſeſſione non vocatus, ſeu inauditus, vt *Sanch. d. c. 26. nu,* 12. & ita *Garz. loco cit. n. 23. & 34.* cum communi ſententia.

Amplia II. quod ante declaratoriā facit fructus ſuos, quāuis poſt declaratoriam reſtituere eos compellendus ſit; *Sanch. ibi num.* 10. quo tamen caſu poterit retinere aliquid pro compenſatione laborum, ſeu ſeruitutis Eccleſiæ exhibitæ. *Sanch. num.* 11.

Amplia III. quod interim ante declaratoriam poterit beneficium reſignare; quamuis poſt declaratoriā caſſetur eo ipſo reſignatio, *Sanch. ibi num. 9.*

Amplia IV. quod non ſolum non tenetur ante declaratoriam dimittere beneficium, ſed neque ante executionem mandato Iudicis, *Sanch. n. 8. ibi cum alijs DD.* & tenet *Quaranta verb. Sodomia, limit. vltim.*

Amplia V. vt procedat cōmunis opinio, etiam ſi reus delatus eſſet ad forum, & interrogatus à Iudice negaſſet, & abſolutus eſſet ob eius inficiationem; vel ſi condemnatus appellaſſet, & à Iudice ſecundæ inſtantiæ abſolutus eſſet, vt *Sanch. in decal. lib. 2. c. 22. n. 22. & 23.* ſecundum probabiliorem ſententiam.

Limita I. dictam concluſionem, vt non procedat, quando eſſet pœna priuationis beneficij nondum abſolutè quæſiti, ſed ſub certo modo aliquo, vel cōditione reſolutiua, *Leſſ. lib. 2. c. 34. n.* 101.

Sal-

Digitized by Google

*Salzedo, Gutier. Lopez, Philiarcus, Roderic. & Vega apud Garziam p.*11*.c.*10*. nu.*29. Plura habes exempla *p.*2*. infra verb. beneficium, & verbo, reſignatio*.

Limita II. vt non procedat, quando expreſsè lex priuaret beneficijs quæſitis, ſtatuens, vt teneatur reus dimittere beneficium ante omnem ſententiam declaratoriã in conſcientia, ſeu vt antea abſolui non poſſit, quia poteſt canon ſic obligare: & exemplum habes infra *p.*2*. verb. ſimon. c.*4.

Limita III. quod etiam admiſſa cõmuni opinione, tamen ſi poſtea ſequatur ſententia declaratoria criminis, retrotrahetur illius effectus ad diem commiſſi criminis, ita vt reſcindantur ipſo iure omnia acta ex iure dicti beneficij, tanquam ex priuata poteſtate;nõ autem ſi ex publica poteſtate, iuriſdictionis ſcilicet actu, vt dixi ſupra *cap.*6.

QVÆRO II. An pœna inhabilitatis ad beneficia obtinenda latæ ſententiæ obliget in cõſcientia ante declaratoriam. Reſpondeo ſecundum cõmunem ſententiam obligare, vt dixi ſupra *cap.*5. & in ſimili de inhabilitate, ad officia eccleſiaſtica, *cap.*8. & ita videmus ſæpè ad ſacram Pœnitentiariam fieri recurſum pro rehabilitatione ad beneficia; vel interdum à Sacra Pœnitetiaria relinqui pœnitentem inhabilem ad alia beneficia, diſpenſando, ſeu reualidãdo quoad illud obtentum ſolum; vt etiam teſtatur *Filiucc. tract.* 45. *cap.* 13*.nu.*26. Itaque collatio facta inhabili, eſt ipſo iure nulla; etiam in foro conſcientiæ ante declaratoriam, vt retineri non poſſit beneficium. *Azor.to.*3*.li.*12*.c.*21*. in fin.* & alij citati à me *d. c.*5. & 22. Quamuis multi DD. probabiliter dicant, non obligare hanc pœnam ante declaratoriam: ita tenent *Nauar. conſ.*92*. de ſimon. Leſſ.lib.*2*. cap.*35*. dub.*26*. Sanch. lib.*9*.de matrim.diſp.*30*. & in decal.lib.*2*.cap.* 39*.nu. vlt. Tanner. to.*3*.diſp.*5*.q.*8*. num.*97*. Layman lib.*4*.trac.de ſim. n.*74*.Pariſ.lib.*4*. de reſign.q.*2. *Suar.tom.* 1*.de relig. tract. vlt. de ſimon. cap.*61*.nu.*11. Excipiunt autẽ *Suar. & Layman*, niſi vbi rigor primæ, & communis ſententię ſit vſu receptus: tunc enim obſeruari debere, & obligare concedunt.

Illud eſt certum primò, quòd ſi inhabilitatis pœna ſit lata ſolum quoad illud numero beneficium, obligat in conſcientia ante omnem declaratoriam: vt *Suar. loco cit.cap.*58*.n.*9*.Layman n.*73. *Filiuc.nu.*26*.tex.in cap.penult.de elect.* Secundo eſt certum quod inhabilitas conſurgens ex cenſura vel irregularitate, obligat in conſcientia ante omnem ſententiam, vt dixi ſupra *cap.* 5. & ita *Sanch. in decal.cap.*39*.citato nu.vlt.* & tali

ra-

Digitized by Google

ratione ligat inhabilitas, quam ſacra Pœnitentiaria diſpenſando ſuper irregularitate ex homicidio vel abortu, relinquere ſolet in eodem diſpenſato.

QVÆRO III. Quis diſpenſare poſſit ſuper pœna priuationis beneficiorum conualidando titulum amiſſum ob crimen ipſo iure, vel ſuper pœna inhabilitatis ad beneficia, rehabilitando perſonam. Reſpondeo, regulariter loquendo, ad Papam pertinet hæc diſpenſatio: poteſt tamen Epiſcopus, ſeu Prælatus habẽs Epiſcopalem iuriſdictionem diſpenſare ſuper hac pœna incurſa ex crimine non grauiori adulterio, ſi nondum ſit ſecuta actualis depoſitio, ſeu priuatio, vt dixi ſupra *c.*23. Addo, quòd multi DD. putant Epiſcopum vigore Tridentini *ſeſſ.*24.*c.*6. *refor.* poſſe diſpenſare, ſeu reualidare aduerſus pœnam hanc priuationis beneficiorum, vel inhabilitatem in caſibus occultis, vt dixi *d.c.*23. & ita tenet *Henriq. lib.*13.*cap.*56.*n.*1. *lit.F. in commen. & in tex. lit.G. & eo.lib.*13.*cap.*14 *n.*3. *Manuel to* 2.*ſumm.c.66.nu.*35.*Vgolin.de ſimon.tab.*4.*cap.*6.§.7.*n.*2.*Sanch. in decal.lib.*6.*cap.*15.*nu* 78. Sed communis ſententia eſt in contrarium, vt dixi *eod.cap.*23. Et maximè tenenda videtur hæc ſententia quoad inhabilitatem illatam à Canone quoad illud beneficium, circa quod deliquit; vt declarauit Sacra Cõgregatio *apud Garziam de beneſ.p.*8.*cap.*1.*nu.*74.*Barboſa alleg.*39.*nu.*44.

Adde, quod Epiſcopus in caſibus, quibus poteſt reualidare, non poteſt reualidare titulum beneficij etiam ante declaratoriam, in præiudicium tertij, qui illud impetrauit, vt vacans certo modo ex dicta priuatione, quia non poteſt auferre ius illi tertio quæſitum. ita *Gemin.conſ* 105.*in fin.Stapbil. de litteris gratiæ expect.ſol.* 78. *Bernard.Diaz cap.*97.*nu.*2.& eſt communis ſententia, vt *Farinac. quæſt.*119.*nu.*60. Et idem dico de maiori Pœnitentiario, quia non poteſt reualidare titulos in præiudicium tertij, & quia tunc iam crimen cenſetur publicum, vel delatum ad forum.

Aduertendum eſt, quòd Epiſcopus, ſeu ordinarius collator poteſt reualidare titulum beneficij alicuius, illud de nouo conferendo in caſu, quo prouiſio fuit nulla ob aliquod impedimentum, ſeu inhabilitatem, ſi tale impedimentum ſit ſublatum, verbi gratia ob cenſuram, vel irregularitatem, quando ſcilicet collatio ad ipſum tunc pertinebat. *Garz.p.*7.*c.*13.*n.*74. 76. vbi plurimos allegat. Secus eſt ſi collatio fuit facta à Papa: & idẽ dicendum eſt de inſtitutione facta præſẽtati à Patrono, quia ſi non adfuit vitium in ipſa præſentatione, poterit iterari inſtitutio ſine

no-

noua præſentatione, ſecus ſi ipſa præſentatio fuit vitioſa. *Sanchez conſil.lib.2.cap.3. dub.122.nu.1. 2. & 3.*

QVÆRO IV. An beneficij titulus reualidetur per regulam de triennali, aut aliam præſcriptionem, non obſtante inhabilitatis, aut priuationis pœna prouiſi. Reſpondeo duplicem eſſe ſententiã. Prima docet non reualidari, neque inhabilibus, vel ipſo iure priuatis ſuffragari regulam de triennali, quia poſſeſſio etiam longi tẽporis nunquam habilitat incapacem. *c.cauſam, & c. accedentes, ibi Abb.& Felin.de præſcr.* & quia non dicitur habere titulum coloratum, vbi inducitur priuatio à iure, vel ab homine, vt *Abb.Calder. Imol.& Anton. in c. cum noſtris, de conceſſ.præb.* & ita de triennali tenent *Rebuff. de pacific. poſſeſſ. num.159.& num.162.cum ſeqq. Boer.apud Rebuff.& Coſmaſ.prag. ſanc.tit.de pacif.poſſeſſ.verbo,quicunque.*

Contrarium tamen alij tenent, ſcilicet inhabilem ex pœna, vel cenſura, vel irregularitate ad beneficium obtinendum, & non ex conditione perſonæ, vt ſunt merè laici, ſi bona fide obtineat à legitimo Collatore beneficium triennali pacifica poſſeſſione, tutum eſſe, & titulum reualidari; excepta inhabilitate ex ſimonia ſcienter contracta, vel ex violenta intruſione, vel quando beneficium eſſet reſeruatum reſeruatione clauſa in iure communi; quia hos ſolos caſus regula excipit; ita tenet quoad inhabiles, *Probus in addit.ad Coſmam loc.cit.ſuper verb.moleſtari, n.3.Gomez.regul.de trienn. q 27. & 28. Nauarr. in cap. ſi quando except.10.nu.9.de reſcr.Sanch. in opuſc.lib.2.cap.1 dub.31.nu.20.* Et quoad priuatos à iure beneficijs, tenet *gloſſator antiquus regulæ de triennal. Caſſador.& Rota*, quos ſequitur *Gomez q. 10. & Sanch. num.29.* quia licet iſti non habeant titulum coloratũ quoad alios effectus, habẽt tamen quoad effectum huius regulæ. Et hæc ſecunda ſententia videtur probabilior. Intellige tamen, vbicunque non adeſt in lege clauſula derogatoria huius regulæ.

QVÆRO V. An diſpenſatus ſuper inhabilitate ad obtinendum vnum beneficium, ſi illud obtinuit, poſſit poſtea illud permutare. Reſpondeo non poſſe. *Gemin. cap.1.de fil. presb.in 6.Salzedo ad Diaz in praxi cap.54.n.16. Sanchez opuſc.lib.2.cap.1 dub.8.n.7.* cum alijs DD. quia diſpenſatio intelligitur quoad primum beneficium. Amplia, quòd neque poterit illud reſignare ſub penſione. *Garz.par.1.cap. 5. nu.156.*

C A-

CAPVT XXXI.

De pœna priuationis penſionum Eccleſiaſticarum, vel inhabilitatis ad illas.

QVÆRO I. An pœna priuans penſionibus, vel inhabilitans ad illas ipſo facto liget in foro conſcientiæ. Reſpondeo ſecundum ea, quæ dixi ſupra *cap. præcedenti*, de beneficijs, & *cap.* 5. pœnam priuationis non ligare in foro cõſcientiæ ante declaratoriam; ideò interim poſſe percipere penſiones, quia eſt lex priuans iure quæſito, & poſſeſſo: & ita *Ledeſma in ſum. p.* 2. *tract.* 7. *cap.* 2. *concl.* 14. & quia penſio eſt ius percipiendi fructus ex beneficio, & ſic eſt titulus ſpiritualis, vt *Nauar. conſ.* 63. *de ſimon.* & quia cùm ſit acceſſorium beneficio, & pars beneficij, iudicatur ſicut beneficiũ in materia priuationis; vt *Sanch. in decal. lib.* 2. *cap.* 28. *n.* 36. (Quamuis alij dicant obligare hanc pœnam in conſcientia ante declaratoriã, eo quòd ſit purè priuatiua, cum non requirat factum hominis ad ſui conſummationem, vt tenet *Garzias p.* 1. *c.* 5. *n.* 14.) Excipe niſi illa priuatio eſſet illata ob defectum alicuius modi, ſeu conditionis, ſub quibus eſſet reſeruata, vt dixi de beneficijs, *cap. præcedenti*.

Quoad pœnam autem inhabilitatis, iuxta ea, quæ ibi dixi, communior ſententia ait ligare in conſcientia; alij tamen contra probabiliter dicunt. Illud certum eſt, quod excommunicatus, & ſuſpenſus etiam in foro conſcientiæ, eſt inhabilis ad penſionem obtinendam, niſi ex vi abſolutionis inſeri ſolitæ in litteris Apoſtolicis. De irregulari autem ſunt opiniones, de quibus vide *Garziam p.* 1. *c.* 5. *num.* 135. *de benefic. Caſtropalao loco infra citato.* Item certum eſt, quòd in caſu priuationis, ſeu inhabilitatis poterit ante declaratoriã Titularis denegare pẽſionario ſolutionem, excipiendo de nullitate illius. *Rota*, quam refert, & ſequitur *Farinac. q.* 191. §. 2. *num.* 60. & faciunt quæ dixi ſupra *cap.* 7. & quæ dixi infra *par.* 2. *verb. habitus*, *cap.* 1.

QVÆRO II. An in pœna priuationis beneficiorum, vel inhabilitatis ad beneficia, lata ex ipſo iure, contineantur penſiones. Et reſpõdeo affirmatiuè, quia nomine beneficiorum veniunt etiam penſiones, *gloſſ. in Clem.* 2. *verb. quodcunque, de vit. & bon. Cler. & in cap. quicunque, §. hæretici, verb. beneſ. de hær. in* 6. & quod licèt priuatus, vel inhabilitatus per ſententiam hominis quoad beneficia, nõ cenſeatur inhabilis quoad pẽſiones, tamẽ ſecus in priuato, ſeu facto inhabili à iure, ſeu per legẽ

pœna-

pœnalem quoad beneficia, quia hæc pœna cōtinet penſiones, quia ſententia hominis eſt ſtricti iuris: ita tenet *Garzias de benefic. p.* 1. *c.*5.*num.*123.*cum Rota*, *Sarnen. Creſcent. & Pariſ. & Farinac. de hæreſi, q.* 191.§.2. *n.*60. & ſequitur *Caſtropalao to.*2.*de relig.tract.* 13. *de benef.diſp.*1.*punct.*11.§. 3. *nu.*6. vbi probabiliorem, & ſtylo Curiæ receptam aſſerunt: Quamuis alij, vt *Nauar. conſ.* 12.*nu.*15. *de reſcr. Gonzal.gloſſ.*5.§.5.*n.*26. teneant neque in cōſtitutione pęnali priuante, vel inhabilitante cōtineri pēſionem nomine beneficij: Alij verò putēt tunc contineri pēſiones, quando lex pœnalis vtitur particula vniuerſali, beneficijs quibuſcūque. ita *Sanch.in decal.lib.*2. *cap.* 28.*nu.* 36. vbi plures allegat in hanc ſententiam.

QVÆRO III. Quis poſſit diſpenſare ſuper pœna inhabilitatis ad penſiones. Reſpondeo eum, qui poteſt ſuper inhabilitate ad beneficia, quia procedunt à pari, vt dictum eſt: nam & diſpenſatus ad obtinenda beneficia poteſt pēſiones obtinere, vt *Garzias dicto cap.*5.*num* 158. *& ſeq.*

QVÆRO IV. Quis poſſit reualidare titulum penſionis. Reſpondeo: De ſummo Pontifice nō dubitatur; de inferioribus verò Prælatis dic, quòd is poteſt reualidare titulum, qui poteſt talem penſionem reſeruare, *Gigas de penſion.q.*17.& ſequitur *Quintad. & Zecch.apud Garziam nu.* 159. Item is, cui data eſt facultas conualidandi titulos beneficiales, vt Maiori Pœnitentiario, poterit cōualidare titulos penſionum, etiam ſi non poſſit penſiones reſeruare, dummodo perſeueret, ſeu accedat conſenſus beneficiati, qui conſenſit in penſione: nam alioqui non poſſet in illius præiudicium, cui eſt ius quæſitum per eā nullitatem, eo inuito reualidare, *Nauar.conſ* 44.*de homic.num.* 3.

QVÆRO V. An reualidetur penſio per regulam de triennali. Reſpondeo non reualidari, quia regula loquitur de beneficijs propriè dictis, quæ collatione, præſentatione, vel inſtitutione obtinentur, vt *Gomez ſuper regul. de trienn. q.* 4. & ita de penſionibus concludunt *Gomez ibi q.* 50. *Rebuff.de pacific. poſſeſſ.n.*92. *Sanch. opuſc.lib.*2. *cap.*1. *dub.*29. *nu.*12.

CAPVT XXXII.

De pœna priuationis fructuum percipiendorum ex beneficijs, vel penſionibus Eccleſiaſticis.

SÆpe in iure reperitur hœc pęna latæ ſententiæ, vt conſtat ex dicēdis *p.*2.*verb. fidei profeſſio, verb.Hora Canonica, verb. Reſidentia, verb. Concubinarij Clerici*,

ci, verbo, Gratia Eccleſiarum vtentes litteris non expeditis, verb. Beneficium parochiale obtinens animo non promouendi.

QVÆRITVR I. An pœna priuationis fructuum beneficialium vel penſionũ latæ ſententiæ obliget in conſcientia ante declaratoriam? Reſpondeo, regulariter loquendo non obligare, quia eſt pęna priuatiua iuris quęſiti, & poſſeſsi; & quia eſt pœna temporalis, quæ nõ ſolet obligare in conſciẽtia ante declaratoriam; ita *Sanch. in decalog. lib.* 2. *c.* 5. *nu.* 10. *Leſs. lib.* 2. *c.* 34. *n.* 101. *Suarez de cẽſ. diſp.* 23. *ſect.* 4. *num.* 7. qui ait, quòd ſi pęna priuationis fructuũ non ſonat in cenſuram, ſed in puram pœnam, ſeu prohibitionem perceptionis, non ligat in conſcientia ante declaratoriã. Caſus vt infra *par.* 2. *verb. vacãtia, c.* 2.

Fallit primo, quando lex Canonica expreſsè ſignificat ſe obligare ante declaratoriam in conſcientia; quia hoc poteſt facere, & ſic conſtat de mẽte Legislatoris: ita *Nauar. c.* 25. *n.* 118. *in princ.*

Fallit ſecundo, quando nõ imponitur propriè vt pœna, ſed vt conditio, vel modus rei traditæ ſub cõditione iſta reſolutiua, ſeu, quod idem eſt, quando eſt priuatio iuris quęſiti non abſolutè, ſed ſub certa conditione, ſeu modo, vt in multis caſibus ſupra indicatis dicam *par.* 2. & ita limitant *Nauarrus*, *& Leſſ. locis citatis*.

Fallit tertio quãdo hæc priuatio prouenit ex vi cenſuræ: & quidem de excommunicato magis communis docet, eum eſſe priuatum ipſo iure fructibus beneficij, vt *Suar. de cenſur. diſp.* 13. *ſect.* 2. *Gutier. canon. qq. lib.* 1. *c.* 1. *n.* 92. & plurimos allegat *Garz. de beneſ. p.* 7. *c.* 13. *n.* 90. & plurimos allegat & ſequitur *Sãch. opuſc. lib.* 2. *c.* 2. *dub.* 11. *n.* 3. Quauis cõtraria ſit probabilis, quã tenent *Sãch. de matr. diſp.* 51. *n.* 12. *lib.* 3. & plurimos allegat, & ſequitur *Bonac. de cẽſ. diſp.* 2. *q.* 2. *punc.* 4. §. 2. *n.* 2. & tenet *Coninch diſp.* 14. *de cẽſ. dub.* 9. *nu.* 82. *Layman lib.* 1. *tract. de excõmun. c.* 2. *n.* 9. §. *dico ſecundo*. De ſuſpenſo autem eſt diſtinguẽdum, quia ſuſpenſus ab officio tãtùm, non priuatur fructibus, niſi quatenus deeſt officio, *Suar. diſp.* 26. *ſect.* 3. *nu.* 4 *Sanch. opuſc. lib.* 2. *c.* 2. *dub.* 15. *n.* 8. *&* 9. *& de matr. li.* 3. *diſp.* 51. *n.* 12. *Garz. p.* 7. *c.* 15. *n.* 39. qui etiam tractãt an poſsit percipere diſtributiones interueniendo in choro: ſuſpenſus autẽ à beneficio nõ percipit fructus, ſed in conſcientia tenetur ad reſtitutionẽ. *Tolet. lib.* 1. *c.* 45. §. *quintus effectus. Sayr. li.* 4. *de cẽſ. c.* 6. *n.* 16. *Bonac. de ſuſpenſ. punct.* 2. *nu.* 14. *Sanch. opuſc. lib.* 2. *cap.* 2. *dub.* 15. *n.* 9. De interdicto ſimiliter dico non amittere fructus, niſi à perceptione fructuũ ſit interdictus,

vel quatenus à diuinis interdictus, vel ab ingreſſu Eccleſiæ, debito defuit miniſterio: facit *c. ſi Canonici, de offic. ordin. in 6. & ibi Canoniſtæ*. De irregulari ſimiliter dico, eum non amittere fructus beneficij, niſi quatenus non exhibuit miniſterium debitum pro talibus fructibus percipiendis. *Suar. diſp. 44. ſect. 4. num. 20. Coninch diſp. 18. dub. 1. n. 5. Innoc & Canoniſtæ communiter in cap. cum noſtris, de conceſſ. præbend.*

QVÆRO II. An in pœna priuationis fructuum beneficij contineantur diſtributiones, & vniuerſaria? Reſpondeo nõ contineri, vt *Azor. to. 2. lib. 7. c. 2. q. 7. Sãch. li. 2. in decal. c. 5. n. 10. in fi.*

QVÆRO III. Cui reſtituendi ſint fructus beneficiales, vel penſionũ in caſibus pœnalis priuationis? Reſpondeo fructus beneficiorum amiſſos ob cẽſuram, vel irregularitatem, vel aliã priuationem, ſtante titulo beneficij valido, reſtituẽdos eſſe Eccleſiæ, in fabricam ſcilicet, vel ornamẽta, vel pauperibus, vt *Sãch. lib. 2. opuſc. c. 3. dub. 119. nu. 5. & 7. & in decal. lib. 2. c. 5. n. 10. in fin. cũ Azor.* deductis prouiſionibus ſubſtituti in caſibus, quibus ipſe non potuit perſonaliter deſeruire. *Tolet. lib. 1. c. 45. §. quintus effect. Sayr. lib. 4. c. 6. n. 16.* vbi plurimos allegat: Si tamen per eum non ſtet, quominus abſoluatur, poterit ex illis fructibus percipere vnde ſe, & ſuos alat, ſi ſit pauper, ne cogatur in opprobrium ordinis mẽdicare, *Sãch. opuſ. lib. 2. c. 2. dub. 15. n. 9.* & ita frequenter ius ſtatuit fabricę, vel pauperibus tales fructus reſtituendos eſſe, vt in caſu, de quo *verb. horæ canonicæ; & verb. reſidentia; & verb. fidei profeſſio.*

Fallit tamen in caſibus, quibus Ius ſtatuit fabricæ, vel alteri pio loco reſtituẽdos, ſeu applicãdos, vt *verb. concubinarij*. Itẽ in caſu, de quo *verbo, beneficium c. 4.* de eo, qui obtinuit beneficiũ curatũ animo non promouend, vbi retuli diuerſas DD. ſententias. Itẽ fallit, quãdo beneficiatus tenetur reſtituere fructus ratione defectus tituli, quia prouiſio fuit vitioſa, ſed cũ titulo colorato; vel ob reſolutionẽ tituli illius; tunc enim fructus ſucceſſori cõſeruãdi ſunt, *Sãch. n. 7.* Vnde ſi obtineret diſpenſationem, ſcilicet, nouã prouiſionem, multi dicunt quod ſibi poſſet eos retinere, dũmodo Papæ reualidanti titulũ exponat ſe fructus percepiſſe, & dummodo tunc non imponatur, vt reſtituat, vel vt componat, *Bellamer. deciſ. 842. Eman. Sà, verb. beneſ. n. 21. Filiucc. tract. 43. c. 8. n. 18. Sanch. lib. 2. opuſc. c. 3. dub. 119. n. 11. & 16. & lib. 2. c. 2. dub. 57. n. 7. eod. tract.* vbi plures allegat: aliàs eſſet gratiæ ſubreptio.

Fru-

Fructus autẽ diſtributionũ malè percepti à Canonico in caſu priuationis, ſiue ob ſuſpenſionẽ, ſiue alia ex cauſa, ſunt reſtituendi eiſdẽ Canonicis, ſeu maſſæ, vt accreſcant, ſeu nõ decreſcant capacibus, vt *Sayr. de cenſ. d. lib.* 4. *c.* 6. *n.* 16. cũ allegatis per eũ: & procedit ſecũdum probabiliorẽ, & cõmuniorẽ ſententiã, etiã de amiſſis ob nõ recitationẽ in choro, etiãſi interuenerit, ſeu præſens fuerit, vt cõſtat ex allegatis à *Garz. p.* 3. *c.* 1. *n.* 35. (licet ipſe teneat fabricę, vel pauperibus tũc reſtitui debere) vnde neque ſacra Pœnitentiaria concedit compoſitionem ſuper diſtributionibus malè perceptis quacumque ex cauſa.

Fructus penſionum in caſibus, quibus penſionis titulus non irritatur, regulariter reſtitui debent eidem beneficiato, qui penſione grauatus eſt, *Garz. p.* 1. *c.* 5. *n.* 133. excepto caſu reſtitutionis ob nõ recitatum Officium B. V. vel horarũ Canonicarũ: *Garz. p.* 3. *c.* 1. *n.* 37. quia in illo caſu ex Bulla Pij V. sũt reſtituẽdi fabricæ Eccleſię, ſeu beneficij grauati, vel pauperibus.

QVÆRO IV. Quis diſpenſare, vel cõponere poſſit ſuper obligatione reſtituendi fructus, ſeu pęna priuationis illorũ? Reſpõdeo ad ſolam Sedem Apoſtolicã pertinere, vt patet ex praxi, *Sanchez d. dub.* 119. *n.* 7. (exceptis priuilegijs, *Garz. p.* 3. *c.* 1. *n.* 36.) & ratio eſt quia inferiores Pręlati nõ poſſunt diſpenſare ſuper hac obligatione, quæ eſt ex iuſtitia cõmutatiua, cũ ius non ſit quæſitũ in illis: & ita videmus cõmuniter haberi recursũ ad Datariã, vel in occultis ad S. Pœnitentiariã, exceptis quibuſdã caſibus, de quibus in Breui reformationis S.D.N. Vrbani VIII. Et nota, quòd in petitione cõpoſitionis nõ eſt neceſſe exprimere fructus, quos orator poteſt retinere, ſeu deducere ob impenſas neceſſarias pro Eccleſiæ ſeruitio. *Sanch. n.* 8. Cæterùm debet exprimere ſincerè ſummã fructuũ malè perceptorum, ſecũdùm verã æſtimationem, nõ ſecundùm taxã Datariæ, *Sanch. n.* 9. Non habet autẽ locum cõpoſitio, quando fructus pertinẽt ad ſucceſſorem, eo quòd ex titulo inualido percepti ſint (niſi reualidationem tituli obtineat) vt *Sanch. n.* 7. *loc. cit.* vel quãdo fructus pẽſionis ad grauatum ptinẽt, vel diſtributiones ad alios Canonicos, vt *Garz. d. c.* 1. *n.* 36.

QVÆRO V. An obligatio reſtituendi fructus prædictos eccleſiaſticos tollatur præſcriptione? Reſpõdeo nõ tolli vigore de triennali, quia hęc reualidat titulũ beneficij tantùm, non autẽ iuuat ad fructus acquirendos, quando à lege impeditur acquiſitio, vel infertur priuatio: ſed benè tollitur dicta obligatio vſucapione triennali, ſi interuenerit continua bo- vigore regulæ de triennali.

na fides eo triennio, ſcilicet ob ignorantiam inuincibilem dictæ pœnæ priuationem inferentis (niſi vbi lex derogat poſſeſſioni, vt in caſu de quo dixi *par.2.verbo.fidei profeſſio*) tunc tûc ſecundum multorum probabilem ſententiam, neque eam pœnam priuationis incurrit, qui inuincibiliter eam ignorauit; hæc omnia *Sanchez in decal. lib.2.c.5.num.11. & 12.* cum ibi allegatis. Item quod fructus nulliter percepti ex beneficio, vel penſione ob titulum vitioſum, præſcribantur triennio cũ bona fide, docet *Sanchez conſil. lib.2.c.3.dub.16.nu.20.*

CAPVT XXXIII.

Pœna infamiæ iuris qualiter incurratur.

INfamia ſecundum ſe, & per ſe loquendo, non eſt pœna, ſed quid conſecutiuum ad pœnam, vel delictum, vt *gl. & Bal. in l. Imperator, ff. de poſtul* eſt enim macula moralis, vt *Suar. de cenſur. diſput.48 ſect.1.n.3. Capella Toloſ. q.174. num.3.* & poteſt incurri etiã ſine culpa, vel etiam de facto, abſq; eo quod à iure imponatur, vt infamia facti: ſi à iure inferatur ob culpã, eſt ꝓpriè pœna quia eſt deiectio à ſtatus integritate.

ADVERTENDA ſunt aliqua generaliter circa pœnam infamiæ. PRIMVM eſt, quòd vbicumque aliquis afficitur infamia à iure ciuili, intelligitur etiã infamis de iure canonico, vt *c. omnes verò, 6.q.1.* qui eſt canon Papæ Hadriani, & *2. q.3. §. hinc colligitur*, ibi docet *Gratianus, & Innoc. in c. qualiter & quando, n.6. in fi. de accuſat. Archid. in c. ſi quis, cũ militibus, 6.q.1. Maiol. de Irregul. lib.3.c.1.n.3. Garzias p.7. de beneſ. c.8. n.11. cum allegatis ibi.*

ADVERTENDVM II. quòd infamia iuris reddit irregularem, atq; ita repellit ab ordinibus obtinendis, & impedit ordinum ſuſceptorum executionem. *Nauar. c.27.n.204. Maiol. loco cit. Sayr. de cenſur. lib.7.c.11. Suar. de cenſur. diſp.40. ſect.2. Sanchez opuſc. lib.6.c.3. dub.5. nu.14. Garzias loco cit.* Item inhabilitat, ſeu repellit à beneficijs, & officijs eccleſiaſticis obtinendis, *Garzias nu.41.* non tamen priuat ipſo iure beneficijs obtentis, etiam habentibus titulum dignitatis. *Garzias n.37. Sanch. dub.5. n.9.* cũ multis DD.

ADVERTENDVM III. quod infamiæ iuris pœna, quæ incurritur ipſo facto, ſeu ipſo iure abſq; ſententia condemnatoria, incurritur etiam dolo malo non interueniẽte, ex culpa lata; niſi lex expreſsè requirat dolum, ſeu præſumptionẽ: vnde regulariter ſufficit ignorantia craſſa, etſi non adſit ſcientia talis legis, & pœnæ. At verò infamia iuris, quæ incur-

ritur

ritur per ſententiam condemnatoriam in cauſa famoſa non incurritur ſine dolo, ex *l. liberorum, §. notatur, ff. de his qui not. inf: ibi gloſſ. verb. non iuris; Bart. Bald. Angel. ibi, Iaſ. in l. ſi quis maior. num. 3. C. de tranſact. Traquell. in l. ſi vnquam, verbo, reuertatur, n. 332. C. de reu. donat.*

ADVERTENDVM IV. quòd pœna infamiæ, quando imponitur à iure ipſo facto incurrenda, non euitatur etiam ex cauſa intrinſeca minuente culpam, vt ob minorem ætatem, vel ob non plenam malitiam, etiam ſi Iudex pœnam minuat ordinariam, vt dixi ſupra *cap.* 15. At verò infamia inflicta à iure requirens ſententiam condemnatoriam in cauſa famoſa, non incurritur, vbi Iudex cauſa cognita pœnam minuit ordinariam ex cauſa intrinſeca minuente culpam: ſed incurritur ſi ex cauſa extrinſeca pœnam minuat, vt ob multitudinem complicum, vel quia reus eſt inſignis artifex, &c. ita *gloſſ. magna, in l. quid ergo, §. pœna grauior, ff. de his qui not. inf. ibi Bar. nu.* 11. *Bald. num.* 13. *Caſtrenſ. nu.* 2. *gloſſ. in l. etſi ſeuerior, per illum textum, C. quibus mod. inf. irrog. ibi Bart. & Bald. num.* 25. *Salic. nu.* 8. qui teſtatur de communi ſententia.

ADVERTENDVM V. quod infamia iuris incurritur diuerſimodè. PRIMO modo incurritur ipſo iure, ſeu ipſo facto, ſcilicet lege notante factum abſque ſententia condemnatoria, *c. infames, in fin. 3. q. 7.* vt dixi, *par. 2. verbo, Apoſtaſia à fide, verbo, hæreſis, verbo, duellum, verbo Maieſtatis læſæ crimen, verbo, Raptus, verbo, Sodomia*, & alibi. In iſtis ergo caſibus pœna hæc ſtatim committitur ante declaratoriam criminis, ſed non obligat in conſcientia ante declaratoriam ſecundum magis communem ſententiam, & probabiliorem, quia eſt pœna valde grauis, cum ſit deiectio de proprio ſtatu: ita *Sanchez de Matrimonio libro 7. diſput. 13. numer. 1. Molina diſput. 96. §. duo, tom. 1. Filiucc. tract. 34. nu. 79.* & communem eſſe, & ſecundum omnia iura mundi, teſtatur *Iaſon in l. ſi quis maior, nu. 25. C. de tranſact.* & tenent *Burſattus conſ. 14. n. 18. & ſeqq. lib. 1. Archidiac. in c. felicis, verbo, infamis, de pœnis, in 6. ibi Ioan. Andr. num. 2. & 4. Gemin. num. 8.* & de iure veriorem ait *Garzias par. 7. c. 8. nu. 19.* Alij tamen dicunt non ſemper neceſſariam eſſe declaratoriam, ſed ſufficere notorium iuris, vel facti, vt *Auila par. 7. diſput. 4. dub. 5. verſ. pro quo.* & hanc opinionem admittit *Abb.* quem ſequitur *Felin. in c. cum non ab homine, n. 10. de iudic.* Alij dicunt ſufficere

caſum eſſe publicum, quia infamia ſignificat publicam notitiam, ſeu opinionem, qua interueniente pœna afficere debet: ita tenet *Caſtro lib.2.de lege pœnali, c.vlt. in fin.verſ.ab hac noſtra. Couarr. lib.3. variarum cap.3.n.2.verſ. ſcribit tamen.Henriq.lib.14.c.5. num.3. Tabiena verb.infamia, nu.2. Sanchez opuſc. lib.6.cap.3. dub.6.nu.12. Bal.in l. tranſigere, col.vlt.C.de tranſac.*& hãc æquiorem ait *Garzias de beneficijs p.7. cap.8.nu.19.* Alij diſtinguunt, & dicunt, infamiæ pœnam in facto incurſam obligare etiam in occultis caſibus quo ad effectus merè priuatiuos, vt ad abſtinendum ab ordinatione, à beneficio conſequendo, vel dignitate obtinenda, à teſtificando, &c. Quoad effectus autem requirentes factum hominis poſitiuum, vt quoad priuationem dignitatis iam obtentæ, dicunt non obligare ante ſententiam declaratoriam: ita *Io.de Imola in dicto cap.felicis,de pœnis in 6.* & cum eo *Geminian. nu.8.* videtur tranſire, & tenet *Suar. de cenſur.diſp.48.ſect.1.nu.16.Bal. in l.1.num.5.ff.de his qui not. inf. Felin.in cap.cum non ab homine, nu.10.verſ. limita 3. de iudic.& Tiraquell.in l.ſi vnquam,verbo, reuertatur, nu.401.* propter regulam generalem magis communiter receptam, quòd pœnæ purè priuatiuæ obligant in foro conſcientiæ ante ſententiam declaratoriam, de qua dixi ſupra *cap.5. reſp.2* Inter has diuerſitates opinionum aliqua ſunt certa. Primum, quòd ſtante delicto occulto non licet alteri tale delictum publicare, ſeu reũ infamare, quia etſi ipſo iure famam amiſerit ciuiliter, retinet tamen naturaliter ad effectus naturales. *Suarez loco cit.nu.15.* poterit tamen quilibet eum repellere recurrẽdo ad tribunalia, vt declaretur infamis, ſi tamẽ illud probare poſſit (aliàs enim non poſſet ſic recurrere) vt dixi ſupra *cap.7.* Item certũ eſt, quòd ſecuta ſententia declaratoria ſuper crimine,ſeu infamia cõtracta, actus antea geſti à die pœnæ commiſſæ irritantur, exceptis actis via publici officij, ſeu iuriſdictionis. Ita in terminis *Suar. ibi.& Caſtro de lege pœnali,lib.2. cap. vltim. in fin. verſ. circa has pœnas, Angel. Peruſ. in Auth. de inceſt.nupt. num.5.per l.Barbarius, ff. de off. Prætor.* de qua re dixi *cap.7.*

SECVNDO modo incurritur iuris infamia ipſo facto de iure Canonico,ex omni crimine enormi depoſitione digno, ſi ſit notorium: eſt magis cõmunis ſententia; quam tenent plurimi, quos allegat *Garz. p.11.c.3.nu.110.* & tenet *Sanchez opuſc.lib.2. c.8. num.18.* & plures allegat, & tenet, cõmunemque teſtatur *Sayr.*

de

de cenſur. lib.7.cap.12.num.12. Quamuis aliqui contrarium velint, ſcilicet tunc non incurri infamiã iuris (ſed facti, quæ triennali vitæ emendatione tollitur) niſi in caſibus à iure expreſsis. Ita *Innoc. Hoſtien. Abb. Antiq. Turrecrem. Caſtr. Borgaſ.* quos allegat, & ſequitur *Suar. de cenſ. diſp.48.ſect.1. Auila p.7. diſp.4. dub.7.* qui alios allegat, *Garzias p.7. cap.8.nu.66.Layman lib.1. tract.de irregular. c.4. nu.10.*

TERTIO modo incurritur iuris infamia ipſo facto per ſententiam condemnatoriam in cauſa famoſa, vt *cap. infames, 3. q. 7. §.porrò,l.1.§. qui in iudicio, ff. de his qui not.infam. Molin.tract.4. de Iuſt.diſp.9.à num.1.Bernard. Diaz in prax.cap.88.n.3. Sanch. opuſc.lib.6.cap. 3.dub.6.num.14. & nu.20.*cum allegatis per eum. Hæc tamen pœna non eſt propriè latæ ſententiæ,ſed ferendæ, cùm ex illa reſultet; ideo extenditur ad omnes etiam minus principales, ad quos pœna ordinaria pro tali crimine extenditur,iuxta ea, quæ dixi ſupra *c.10.* & ita *gloſſ.in cap ſi quis Epiſcopus, verb. mediator, 1.quæſt.1.* Cauſa autem famoſa eſt primò omne crimen publicũ, ſeu iudicium publicum, *l. 1. §. remouet, ff. de poteſt. & d. l.1. §. qui in iudicio.* In quo aduerte, quod licet de iure canonico omnia crimina ſint publica ad effectum, vt quilibet ſaltem per viam denunciationis audiatur, & reus ſaltem extra ordinem puniatur. *Foller.in praxi par.2. cap.6. nu.24. Bern. Diaz cap.6. praxis,& Clarus §. fin. q.1.verſ. hæc tamen;* Nihilominus tunc ſolum condemnatus redditur ipſo iure infamis,quando propter dolum interuenientem condemnatus ſit: non autem ſi ob culpam etiam latam; ita *Angelus verbo, crimen, q. 6. Sylu. q. 3. Caſtr. de iuſta heret.pun.cap.9. in princip. Aret.inſt. de ſuſp.tut.§. ſuſpectus, Sanch.loc. cit.n.14.* Secundò Cauſa famoſa dicitur extraordinarium crimen,ſiue ſit nominatum, ſiue innominatum, quod dicitur Stellionatus, in caſibus, quibus ſi ciuiliter ageretur, actio eſſet famoſa, id eſt quoties dolum continet. *l. infamem, ff. de pub: iud. l. 2. ff. de crimin. ſtellion. l.quid ergo in fin.ff.de his,qui not. inf.Menoch.de Arbitr.caſu 381. Rota deciſ. 201.nu.5. in collect. Farinac. de contract. & crim.* Tertiò Cauſa famoſa eſt cauſa ciuilis ex delicto priuato agitata actione furti,vel bonorum raptorum, vel iniuriarum, vel de ſepulcro violato, vel de expilata hæreditate, vel de dolo malo. *l. 1. ff. de his, qui not. inf. l.1. ff. de ſep. viol. l. ſi te expilaſſe, C. ex quibus cauſis inf. irrog.* Item cauſa ciuilis agitata actione pro ſo-

Digitized by Google

cio, tutelæ, mandati directa, depoſiti directa, damnatum proprio nomine, & per ſe ſuſtinentem iudicium, & non per procuratorem reddit infamē; ſi ratione doli, & non culpæ tantum ſit damnatus, *d.l.1.ff.de his, qui not.inf.gloſ.ibi. uer.qui pro ſoc. Mol.lo.cit.n.22.*

Amplia prædictam tertiam concluſionem, vt procedat etiam ſi quis ſit condemnatus ex indicijs indubitatis, ſeu ex præſumptiuis: quia licet hæc ſententia non tranſeat in rem iudicatam ad effectum impediendæ retractationis ex nouis probationibus innocentiæ: tamen interim trāſit ad effectum executionis pœnarū: *Menoch. lib. 1. præſumpt. q.96.*

Limita quòd vt damnatus in cauſa famoſa ſit infamis, requiritur vt ſit damnatus ſententia definitiua, non autem ſufficit interlocutoria, aut via exceptionis. *Sanchez d.dub.6. nu* 14. Vnde ſententia contumacialis non infamat. *Clarus §.fin.q.44.& q.72. Molin.n.5.* Item quòd talis ſententia tranſiuerit in rem iudicatam, ita vt vel non ſit appellatū, vel quod appellatio ſit deſerta, vel confirmata ſententia à Iudice appellationis. Et tunc ſit retrotractio effectus ad diem ſententiæ. *Vgolin. de Irregul. c.60. §.3.verſ.tertio excipitur. Molin. loco cit.nu.4.* Probatur in *l.furti, §.1.ff de his, qui not. infam.* Item quòd non ſit punitus pœnā diminuta ex cauſa minuente culpam, vt ſupra dixi. Item quod non ſit damnatus pęna grauiori, ordinariā ſcilicet excedēte; quia per talē exceſſum cēſetur iudex ſuper infamia tranſegiſſe, *l. quid ergo, §. pœna grauior, ibi Bar. ff. de his, qui not.inf. Caſtr. in l.ſi Poſsidoniū, C.eo. Molin. n.19.& 20. Nell. de Bann. 1. par tertij tēp.q.15.in fi.*

QVARTO modo incurritur infamia iuris ipſo facto per tranſactionē in cauſa famoſa criminali, vel ciuili ex delicto, in quibus ſcilicet, ſi cōdemnatus fuiſſet fuiſſet infamis, *l.1.& l. Athletas § fi.& l. quoniā intelligitur, ff.de his, qui not. inf.* vbi ratio affertur, quoniā intelligitur fateri crimen, qui ſuper eo paciſcitur.

Limita primo, vt procedat ſi paciſcatur tranſigendo, dādo, vel promittendo aliquid accuſatori, vel actori, vt deſiſtat, vel faciat concordiā, vt *gloſ.in d.l.quoniā, Bar.ibi.& Bal.n.2.Iaſ.in l.trāſigere, n.2.C.de tranſ.* & eſt text. *in l.furti. §.pact. ff.de his, qui not. inf.*

Limita ſecundo, vt nō procedat ſi trāſigeretur ſuper ciuili iudicio & actione aliqua ex cōtractu, de quibus dixi paulò ſup. quia licet condēnatus ex illis ſit infamis, non tñ trāſigēs Ita habetur in *l.in actionib.de his, qui not.inf.*

Limita tertio, vt non procedat in ijs criminibus, in quibus iura

tranſigi

tranſigi permittunt, de quibus in *d.l.tranſigere,& ibi DD.Angel.de maleſ.tit.de tranſact.n.8. Clarus* §.*fin q.*58.quia in illis non habetur tranſigens pro confeſſo, vt *Abbas in cap.*1.*num.*9.*de colluſ. deteg.Sylu.verb. accuſatio, q.*11. *verſ. tranſigere. Tabiena verbo, tranſigere n.*3. *Angel.verb.accuſ. n.*11.*Henric.in c.ex parte,n.*15. *de tranſact. Iaſon in l. tranſigere, n.*20.*C. de tranſact. latè Molina de iuſt.tract.*4.*diſp.*9.*n.*16.

Limita quarto, vt non procedat, ſi tranſactio fiat cum proteſtatione de innocentia, & quòd tranſigit ad diſpendia litis euitãda.*Tancred.*quem ſequitur *Alex. & Iaſ.in d.l. tranſigere. Molina tract.*4. *diſp.*9.*n.*16.*& nu.* 17.

Limitat quinto *Layman lib.*1. *tract.de irregul.cap.*4 §. *alia verò* quòd ad incurrẽdam in hoc caſu, id eſt ex tranſactione,infamiæ pœnam, requiritur declaratoria de tranſactione. Sed hæc doctrina procedit ſecundũ vnam opinionẽ de qua dixi ſup. hoc *c.* §.*aduer.*5.

Limita ſexto,vt non procedat, quando tranſactio fieret Iudicis authoritate, *l. furti,* §.*qui iuſſu, ff.de his qui not. infam. Molina loc.cit.*§.*illud verò,cũGreg.Lopez.*

Limita ſeptimo, quòd hodie non habet locum hæc pœna infamiæ ex tranſactione inita cũ accuſatore, vel auctore ius ſuum proſequente,quia ex conſuetudine recepta ferè vbique licitũ eſt tranſigere ſuper omni crimine cũ offenſo, ita *Molin. loco cit.*§.*hæc autem*;& de tali conſuetudine teſtatur *Clarus loc.cit.verſ.*2.*regula.*

Limita octauo, vt non procedat ſi fiat tranſactio cum ipſa Curia,ſeu Fiſco ante probationẽ delicti,quia tunc eſt abolitio,& præſeruat ab infamia iuris, etſi non præſeruet ab infamia facti, *l.*1. §. *abolitio. ff. ad Turpill.* Secus ſi condemnatoriæ ſententiæ admiſceatur gratia, vt dixi *hoc c.verſ. aduert. quarto.* Dixi autem,quòd in primo modo non effugiet infamiam facti, quia ad eam ſufficit accuſatio, ſeu delatio iuridica, quandiu non cõſtat de innocẽtia, ſi ſñ cõcurrat populi opinio, ideſt fama, *DD.in l.turpia.ff.leg.*1.*Ser. deciſ.*393.*n.*2. *&* dixi *ſup. c.*21.

QVINTO modo iuris infamia ipſo iure incurritur ex genere pœnæ à damnato etiã ſine ſententia diffinitiua, ſola interlocutoria, cauſa cognita interueniente, ex cauſa tamen famoſa,*c. infames,*3. *q.*7.§.*porrò,l.aut damnũ,in princ. ff. de pœnis*, vbi quædam pœnæ damnum cum infamia inferunt,& *gl.in l.nullam,verb.quæſtione,C. quib.ex cauſ. infam. irrog. Felin. in c. teſtimonium,nu.*15.*de teſt. Bar.& Caſtr.& alij DD.in l.ictus fuſtium ff.de his qui not.inf.Molina tract.*4.*diſp.*9.*nu.*19.vbi teſtatur de communi ſententia.

Talis

Talis eſt autem primò omnis pœna corporalis (non pecuniaria) *l.in Seruorum,in fin. & l.capitalium, ff. de pœnis,* vt damnatio ad opus publicum, vt in metallum, vel in opus metalli, & relegatio,etiam ad tempus,*dicta l.capitalium* : & fuſtigatio, *l.ictus fuſtium, ff. de his, qui not. infam. & l.fuſtibus,C. eodem.* Item exilium etiam temporale, *l.Imperator, ibi gloſſ. ff. de poſtul.* Item omnis pœna capitalis, quia ſcilicet ſtatus mutatur in deterius,ita vt reus vitam, vel libertatem,vel ciuitatem amittat, reddit infamẽ, vt *d. l.capitaliũ* Et quamuis hodie damnatio ad mortem non auferat libertatem, neque fiat ſeruus pœnæ,*auth.de nupt.§.quod autem prius . Clarus §.fin. q.67. verſ.item damnatio*;tamen adhuc remanet famæ iactura. Item pœna damnationis ad triremes infamat ex genere pœnæ, quia ſucceſſit in locum deportationis, vel damnationis in opus publicum, aut alterius pœnæ corporalis, vt *Clarus ibi verſ item damnatio, & verſ. deportatio* , *Farinac. q.142. nu.165.* & alij, quos vide *p.2. v.Miſſa, c.5.* vbi pleniùs egi . Quod procedit ſolũ ſi damnetur reus ex cauſa famoſa; & ſic concorda DD. quos pro vtraque parte allegat *Diana p.4. tract.2. reſol.83.* Item damnatio ad perpetuum carcerem, quia æquiparatur deportationi . *Gomez. & Bartol.* quos ſequitur *Molina d.diſp. 9. §. quod vt melius, Abb. in rub.de teſtam.nu.* 4. Sed contrarium tenet *Clarus §. teſtam. q.*23. Item Bannum ſi ſit capitale, vt poſſit occidi, infamat, quia eo ipſo eſt damnatio ad mortẽ. Item Bannũ à Ciuitate, vt tranſgrediens poſſit occidi, infamat, quia æquiparatur deportationi. Item Bannum ſimplex infamat, quia relegationẽ importat. *Sylu. verb.Bannitus. nu.4 Bald.in l.amiſſione, ff. de cap. dimin.* Bannum autem Imperiale, de quo in *Auth. Item quicunque, C.de Epiſc.& Cler.& extrau. Friderici, de Statut.& conſuet.* non infamat cùm ſolùm priuet commercio Ciuium Romanorum, & omni iuris beneficio,& concedat bona illius ab omnibus occupari ; ſed non perpetuò, ſeu diffinitiuè, ſed per modum interlocutoriæ, & pœnæ medicinalis ad tollẽdam contumaciam,vt *Bal. in ea Auth.* ideo reſipiſcens reſtituendus eſt, *Bal. in Auth. item nulla, nu.3.C. de Epiſc. & Cler.*

Secundo depoſitio ab officio, *l. aut damnum, ff. eo. l. & ſi ſeuerior, C.eo.* Item exauthoratio, ſeu priuatio militiæ,*l.2. §.ſi ignominiæ, ff.eo.* & ita de iure Canonico depoſitio, vel degradatio, *Abb. in c.cùm te, nu.10. de ſent. & re iudic. Sayr. de cenſur.lib.5.*

c.22.

c.22. nu.10. Borgaſ. de irregular. p.6. tit. de ſentent. depoſit. nu.35. & procedit etiam in depoſitione à beneficio propter dolum, *gl. in c. licet Heli, verb. infamis, de ſimon. ibi Hoſtien. & Anan. n.24.*

Tertiò Pœnitentia ſolemnis infamat ex genere ſuo, vt *Genuen. in praxi, cap.45. num.5. Maiol. lib.3. c.2.* & ideo Clericis imponi non debet, *Genuen. cap.73. §.2. adducitur*; ne ſcilicet fiant irregulares. Pœnitentia autẽ publica nõ ſolemnis, ſi imponatur propter crimen famoſum, & ita vt notoria ſit cauſa, ſeu crimen, infamat: ſi autem propter ſuſpicionẽ delicti, vel ob ſcandalum, non infamat, *Genuen. cap.45. nu.5. verſ. nõ obſtat quod poſt purgationem, & Rota p.2. reſen. deciſ.21. nu.2.* Pœnitẽtia igitur ſolemnis redderet infamẽ, etiamſi non eſſet notoria cauſa, quia non niſi pro grauiſsimis criminibus imponitur à iure Canonico, vt *Diaz ibi. Tolet. lib.1. cap.64. §. quartò ob defectu animæ, tex. in can. placuit, in fin. 50. diſtinct. cap. vlt. 26. q.6.* At pœnitentia publica etiam pro leuioribus imponi poteſt. Verùm ſi ſit quis pœnitentiatus publicè ob ſuſpicionem criminis famoſi, vt hæreſis, tunc ſi cauſa huius ſuſpicionis fuit publica, erit infamia facti affectus, *Genuen. d. cap. 45. n.5.* ſed tollitur infamia hæc per triennalem conſtantem vitæ emendationem, vt *Genuen. ibi, Salycet. in l. ſi minorem, nu.2. C. de in integ. reſt. min. Clarus §. fin. q.21. num.1. in fin.* Item tollitur per purgationem canonicam, vel per diſpenſationem, vt *Sanchez opuſc. lib.6. cap.3. dub.5. in fin. cum ibi alleg.*

CAP. XXXIV.

Pœna iuris infamiæ qualiter tollatur.

INFAMIA iuris tollitur primò indulgentia, ſeu diſpenſatione à Principe conceſſa ſuo ſubdito ſuper lege illum rehabilitando, vt *l.1. C. de ſent. paſſ. & reſt. l.1. §. pen. ff. de poſtul. Sanchez opuſc. lib.6. c.3. dub.5. n.3. Sayr. lib.7. de cenſ. cap.11. n.15.* Itaque Princeps temporalis poterit diſpenſare cum ſuo ſubdito ſuper lege ciuili ad effectus temporales directè; ſed conſequenter, & indirectè tunc reddit habilem etiam ad effectus ſpirituales, dummodo aliàs ceſſet infamia facti: ita *Syluest. verb. infamia, num. vlt. Suar. de cenſur. diſp.48. ſect.2. num.10. Layman num.10.* Papa autem, vt Papa eſt, de poteſtate ordinaria cum quolibet tam Clerico, quam Laico diſpenſare poteſt directè ſuper infamia ex iure Canonico incurſa: item cum Laico indirectè diſpenſando, ſeu reha-

Digitized by Google

rehabilitando illum ad effectus ſpirituales, ſeu Eccleſiaſticos, vt ad ordines, propter Eccleſiæ vtilitatem. *Turrecr, in cap. Euphemium, §. hinc colligitur. 2. q. 3. n.7. Molina. n.4. Sayr.n. 15. cit.*

Secũdo, Infamia iuris tolli poteſt indirectè per diſpenſationem ab Epiſcopo, ſeu Prælato ſuo ſubdito, conceſſam ſuper irregularitate incurſa ex infamia iuris ex delicto non grauiore adulterio, *cap. at ſi Clerici, §. de adulterijs, de iudic. Nauar.cap. 27.nu. 204. Sayr. d. nu. 15. Barboſ. de poteſt. Epiſcop.alleg.43.nu.31. Foller.in praxi ſuper verb.etſi confeſſi,aut conuicti, nu. 125. Sanchez opuſc. loco cit. dub.5. nu. 16.* Item in alijs caſibus, quibus Epiſcopus poteſt diſpenſare ſuper irregularitate ex aliquo delicto incurſa, poteſt diſpenſare indirectè ſuper infamia iuris ex eodem delicto incurſa: eſt doctrina *gloſſæ in can. Domino ſancto, 50. diſt. Imola in cap. cùm te, de re iud. & ibi Abb. Foller.loco cit. Tolet.lib.1.cap.26. §. vlt.* Qui autem ſint iſti caſus, vide ſupra *cap.* 23. & alijs locis infra *par.* 2.

Tertio, Infamia iuris poteſt tolli à Iudice per reſtitutionem ex iuſtitia aduerſus ſententiam, propter quã infamia iuris ſit contracta, iuxta dicta *cap.præced.* Scilicet in caſibus, quibus poteſt Iudex condemnatum aduerſus rem iudicatam reſtituere in integrum, *Sayr.loco cit.nu.14.* habetur *in l. 1.§.penult. ff.de poſtul.* Itẽ poteſt tolli per reſtitutionem ex gratia à Principe factam, plenã ſcilicet reſtitutione aduerſus ſententiam, quia tunc reus reſtituitur in integrum ſtatum dignitatis priſtinæ, *Rota deciſ.21 num. 2. p. 2. recent. Molina tract.4.diſp. 10.n.7. text.l. cũ generalis,l.cum indulgentia,C. de ſent.paſſ.& l. 1. §.hoc edicto, ff. de poſt.* Secus autem eſt, ſi reſtitutio ſit partialis, ſcilicet aduerſus pœnam corporalem tantum, quia tunc non liberatur ab infamia iuris contracta per ſententiam, vt ex dictis iuribus apparet. Solus autem Princeps ſupremus, ſeu habens iura ſupremi, poteſt ſic reſtituere. *Nellus de Bannit. par. 1. tertij temp. q.15.*

CAPVT XXXV.

De pœna irritationis actorum lata ſententiæ.

QVÆRITVR I. An irritatio actus ſit pœna, & lex irritans ſit dicenda pœnalis, vel potius definitiua? Reſpõdeo I. Certum eſt, quòd ſi irritatio aufert ius perfectè quæſitum, dicitur pœna, vt *Bald.in l. nemo martyres, num.3 C. de Sacroſ. Eccl.* & de communi teſtatur *Felin. c.2.n.1.*

de

ſ teſt. & Rota Mãtica dec. 300. u. 4. Et quidem in hoc caſu habet perfectiſſimam rationem pœnæ, ita vt non obliget ante declaratoriam ſententiã. Suar. lib. 5. de leg. cap. 32. nu. 2. & 3. Sanch. de matrim. diſp. 4. nu. 9. Farin. in fragm. verb. lex, n. 160. Caſtropalao to. 1. tract. 3. diſp. 2. pun. 10. nu. 1. & dixi ſupra cap. 5. Et quælibet rationabilis cauſa excuſat à tali pœna, gloſſ. in l. vn. §. vlt. ff. ſi quis ius dic. non obt. Mantic. loc. cit. nu. 1.

Reſpondeo II. Si irritatio priuat iure nõdum abſolutè quæſito, ſed tamen iam cœpto acquiri, ſub aliqua tamen cõditione, ſeu modo adimplendo, & irritatio ſit lata in odium delicti, ſeu tranſgreſſionis; etiã hoc caſu dicitur pœna, vt Bald. Felin. & Mantic. loco cit. cum communi ſententia: vnde ab hac pœna excuſat bona fides, ſeu ignorantia legis irritantis, vt dicam infra. Sed pœna iſta obligat in conſcientia etiam ante declaratoriã, vt Nauar. c. 25. n. 118. Leſſ. lib. 2. c. 34. nu. 101. qui teſtatur de communi ſententia: & habes exempla infra pun. 2. verb. electio, c. 9. & verb. gratia, c. 2. & 7. Item verb. reſignatio, cap. 4. & verb. hora, c. 1. & 3. facilius enim priuari quis poteſt iure nondum perfectè quæſito.

Reſpondeo III. Si irritatio actus priuat iure non quæſito, neque cœpto acquiri, ſed ſolum quærendo, & talis irritatio eſt inducta à lege non in odium delinquentis, ſeu tranſgreſſionis, ſed ſolùm propter defectum ſolemnitatis, ſeu formæ; tunc non eſt dicenda irritatio pœnalis, ſed definitiua, Ma tchach. illuſtr. qq. lib. 1. c. 28. nu. 4. & plurimos allegat, & ſequitur Sanchez lib. 3. de matr. diſp. 4. n. 9. & Mant. d. deciſ. 300. nu. 2. Et hæc irritatio eſt fauorabilis, vt ait Vantius de nullit. tit. 1. num. 18. & 28. eſt enim defenſio quædam, & ligat etiam ignorantes; vt Sanchez cum cõmuni ſententia, de matrim. lib. 3. diſput. 4. nu. 9. & ligat etiam ante declaratoriam pro foro conſcientiæ, vt Suar. de legib. lib. 5. c. 32. n. 4. & 5. Farin. in fragm. verb. lex, n. 160. Salas de legib. diſp. 16. ſect. 9. in fin. Caſtropalao tom. 1. tractat. 3. diſp. 2. punct. 10. num. 7. Bonac. in decal. diſp. 1. q. 1. punct. 7. §. 5. & multi DD. Legiſtæ, & Canoniſtæ, quos allegat Sanch. in opuſc. lib. 4. c. 1. dub. 14. nu. 4. quia lex poteſt, & cenſetur tunc inhabilitare perſonas quoad talem actum perficiendum, niſi adhibita illa forma.

Sed alij dicunt, regulariter loquendo, talem irritationem non ligare in foro conſcientiæ ante declaratoriam, dummodo actus habeat requiſita iuris naturalis ad validitatem; & dũmodo aliunde non conſtet legiſlatorẽ voluiſſe

ſe irritare in foro conſcientiæ. ita *Innoc. in cap. quod ſicut, num. 7. de elect. Abb. in cap. quia plerique, de immun. Eccl. num. 31. & in cap. 1. in fin. de reſtit. in integr. Ioan. Valerus differ. vtr. fori* 8. *num.* 1. & hanc communem Iuriſperitorum ait *Sanch. in opuſc. loco cit. nu.* 2. *in fin.* & tenet *Leſſ. lib.* 2. *cap.* 19. *num.* 12. *Layman lib.* 1. *tract. de legib. cap.* 16. *n.* 9. Illud eſt certũ, quòd ſi lex expreſsè inhabilitaret perſonas quoad talem actũ, tunc actus eſſet nullus eo ipſo, etiam in foro conſcientiæ. *Alex. conſ.* 27. *num.* 5. *verſ.* 2. *&* 3. *lib.* 1. *Roder. q. regul.* 14. *art.* 6. *§. primum argumentũ*, & alij, quos allegat *Sanch. lib.* 3. *de matr. diſp.* 4. *num.* 1. vt patet exemplo *Triden. ſeſſ.* 24. *cap.* 1. *de ref. matr.* An autem lex inhabilitans perſonam quoad ad talẽ actum, liget contrahentẽ, ſeu actũ gerentem extra territoriũ legiſlatoris, vide apud *Buratt. deciſ.* 27.

Reſpondeo IV. quòd ſi irritatio non priuat iure quæſito, nec cœpto acquiri, ſed iure quærẽdo, ſcilicet impediendo primã acquiſitionẽ, & irritatio ſit lata à iure in pœnam, ſeu odium delicti, ſeu trãſgreſsionis: tunc duæ ſunt ſententiæ. Prima docet non eſſe propriè pœnam, quia non eſt læſio perſonæ, nec diminutio patrimonij. ita *Bald. in l. nemo martyres, num.* 3. *C. de ſacr. Eccl.* & alij quos allegat *Sanchez lib.* 3. *de matrim. diſp.* 4. *n.* 8. & tenet *Rot. Mantic. deciſ.* 300. *n.* 3. *& Rota deciſ.* 361. *num.* 9. *&* 11. *in collect. Farinac. crimin. & contract.* & hanc communem dicit *Felinus in cap.* 2. *n.* 1. *de teſtibus.* Secunda ſentẽtia docet eſſe propriè pœnam, & hanc tenent plurimi DD. quos allegat & ſequitur *Sanchez loco cit. nu.* 9. *& lib.* 9. *diſp.* 32. *num.* 18. *Suar. de legibus. lib.* 5. *cap.* 19. *num.* 7. *Salas de legib. diſp.* 16. *ſect.* 2. *Farinac. in fragm. verb. lex, n.* 160. *Caſtropalao to.* 1. *tract.* 3. *diſp.* 2. *pun.* 7. *nu.* 4. & hæc eſt verior, & magis communis, vt patet ex allegatis à *Sanch. d. num.* 9. Et probatur dicta ſecunda ſententia ex *c. ſi Religioſus*, 27. *de elect. in* 6. vbi in pœnam dicitur irritari electio: & probatur ratione, quia ad rationẽ pœnæ ſufficit quòd interueniat aliqua priuatio ob culpã; pœna enim eſt malum aliquod, ex *can. pœnitẽtia, diſt.* 3. *Suar. de legib. lib.* 5. *c.* 7. *n.* 1. Malum autem ſemper eſt priuatio aliqua boni, vt *Suar. ibi.* Priuatio autẽ dicitur nõ ſolum rei habitæ, ſed etiam aptæ alioqui haberi à tali ſubiecto, vt *S. Thom.* 1. *p. q.* 33. *art.* 4. *ad* 2.

Vnde ſequitur quòd hæc irritatio non ligat ignorantes legem prohibentem, & irritantem, ſeu cum bona fide operãtes. *Sanchez lib.* 3. *diſp.* 4. *num.* 9. vbi plurimos allegat, & idem *Sanchez lib.* 9.

diſp. 32.

*diſp.32.nu.*8. *Gabr.commun. concluſ.lib.6.tit. de clauſulis,concl.*3. *nu.*1.*&* 8. *Rota deciſ.*367.*nu.*4. *p.*1.*poſtb. Farin.*

Verum eſt tamen, quòd hæc irritatio pœnalis impediẽs ſolum primam,acquiſitionem,obligat in conſcientia ante declaratoriam, quia non indiget facto hominis poſitiuo ad ſui executionẽ,vt dixi ſupra *c.*5.& tenet *Leſſ. lib.*2.*c.*34. *nu.*101. qui teſtatur de communi ſententia, & alij multi, quos allegat, & ſequitur *Sanchez in opuſc. lib.*3. *cap. vn. dub.*1. *numer.*16. & communem oſtendit *Garzias par.*11. *de benefic. cap.*10. *nu.*9. (quidquid dicat *Mẽcbach.illuſtr. qq. lib.*1. *cap.*28. *nu.*11. aſſerens irritationem pœnalem ipſo iure latam non ligare in foro cõſcientiæ, ſi actus habeat requiſita de iure naturali.) Et hac ratione cõciliari poteſt prior ſententia, quia irritatio impediẽs primam acquiſitionem non videtur habere tam rigoroſam rationem pœnæ, quia læſio,quam infert,ſcilicet priuando iure quærendo, non eſt valde grauis, ideoque ſtatim obligat, vt dictum eſt, etiam in foro conſcientiæ.

QVÆRITVR II. An, & qualiter nullitas ſanari poſſit, vel reparari? Reſpondeo, ſi lex irritat actum ſimpliciter, tanquam gerum contra formam, vel vt geſtũ cum impedimento inhabilitante ad tempus, non autem perpetuò; tunc ſublato tali impedimento, ſeu adhibita de nouo ſolẽnitate, ſeu forma requiſita, poteſt nouo partium conſenſu reparari; & hæc non dicitur propriè ſanatio, quia actus poſterior non eſt idem numero cum primo, ſed nouus; & incipit valere ex nũc, & nõ prout ex tunc. Si autem lex irritans actũ procedat vlterius inhabilitando perpetuò perſonas ad talem actũ, non poteſt ſanari,ſeu reparari etiã nouo partium conſenſu, ſine diſpenſatione legitima Superioris, ſeu legiſlatoris,aut alterius ab eo poteſtatem habentis iuxta,ea,quę dixi ſupra *cap.*23. & ita diſtinguit *gl. in c. non firmatur* 18. *de regul. iur. in* 6. *Vantius de nullit. tit. quoties,& intra quod temp.n.*33. *& ſeqq. Tiraquell. tract. ceſſante cauſa, limitat.*12. *&* 19.*& in l. ſi vnquam, verbo, reuertatur, num.*415. *Barboſa in d. cap. non firmatur.Gemin.in c.quamquam, n.*6. *de vſur. in* 6. & de vtroque modo habes exempla infra *par.*2. *verbo, electio, cap.*3. *&* 9.*verb. ſimonia, cap.*2. *verb. profeſſio,c.*2. *&* 3. Si autem lex irritat actum non ſimpliciter, ſeu abſolutè, ſed ſub conditione ſine qua non;tunc adimpleta quandocunque conditione, perſeuerante partium conſenſu ipſo facto actus cõualeſcit, vt dixi infra *cap.*39. *in fin.*

QVÆRITVR III. An Princeps,

ceps, vel Papa ſanare poſſit nullitatem actus præteriti, etiam parte non conſentiente vel inuita, vt valeant ex tunc? Reſpondeo ſanare poſſe quoad defectus iuris poſitiui in actibus non dependentibus à voluntate, & conſenſu earumdem partium non cōſentientium; qua ratione ſæpè Princeps ſanat defectus aliquos proceſsuū, vt *Vantius de nullit, tit. vlt. n.* 125. Sic poteſt ſanare defectum abſolutionis à cenſura, vel diſpenſationis inualidè conceſſæ, verbi gratia excommunicato, vel irregulari, vt ſæpè facit circa acta ſacræ Pœnitentiariæ: Et habes exemplum huius ſanationis Regularibus cōceſſæ *p.* 2. *verbo, Nouitiatus, n.* 4. Quando autem ſunt defectus iuris naturalis, vel actus pendentis à conſenſu partium, non poteſt reualidare, niſi ablato impedimento, cùm nouo conſenſu partes ratificent; vt quando diſpenſat ſuper impedimento mattrimonij de contracto, vt *Sanchez lib.* 2. *de matr. diſp.* 36. *nu.* 3. Quod ſi actus pendet à voluntate vnius, tunc ſublato impedimento poterit ab illo ratificari, vt dicam infra *c.* 39.

QVÆRITVR IV. Quādo Papa, vel Princeps diſpenſat ſuper nullitate ſeu impedimēto occulto actus geſti, forma externa ſeu ſolemnitate ſubſtantiali poſitiui iuris ſeruata, pendente à conſenſu partium, & partes debent iterare conſenſum, an ſit neceſſe iterare formam, ſeu ſolemnitatem? Reſpondeo, per ſe loquendo debere etiam formam iuris poſitiui iterari, niſi ex veriſimili mente legiſlatoris per primum actum nullum cenſeatur fini legis ſatisfactum, vt *Sanch. lib.* 2. *de matrim. diſp.* 37. *per totam*.

QVÆRITVR V. An poſſit præſcriptio aliqua contra actus nullitatem prævalere? Reſpondeo quod nulla præſcriptio prævalet contra decretum irritans pœnale; quia ſi erant partes in bona fide, actus non fuit nullus; ſi in mala fide, non præſcribunt; & ita *Gabriel. de Clauſul. concl.* 3. *nu.* 44. & quia decretum irritans inficit poſſeſſionem, vt *Marta de clauſulis, cap.* 255. *nu.* 8. Sed neque conſuetudo prævalet contra decretum irritans, niſi ſit immemorabilis. *Gabriel. ibi nu.* 40. *&* 42.

Limita quòd poteſt Princeps, vel Papa præcludere viam reclamanti contra nullitatem, temporis præſcriptione: ſed actus adhuc non valet in foro conſcientiæ, quando eſt actus pendens à voluntate partium, niſi interueniat nouus conſenſus, vt dixi *verbo, Monialis, cap.* 1. *in fin. infra p.* 2.

CA-

CAPVT XXXVI.

De pœna confiſcationis, ſeu priuationis bonorum temporaliũ lata ſententiæ.

DE hac re, quia nimis longa eſſet inſpectio, vide quæ tractant latiſſimè *Sanch. in decal. c.22. lib. 2. Suar. de fide, diſp. 22. ſect. 3. & 4. Farin. de hareſ. q. 190. per totam*. Hîc ſolum meminiſſe oportebit quòd licèt reus commiſſa pœna confiſcationis bonorum, ex ipſo iure non teneatur vltro reſtituere ante declaratoriã, imò neque ante actualem executionem, vt ijdem DD. dicunt, & de magis cõmuni & probabiliori teſtatur *Farinac. loco cit. q. 190. §. 1. n. 22.* tamen peccaret mortaliter, ſi poſt declaratoriam interrogatus de bonis inficiaretur, vel ea occultaret. *Molin. tom. 1. diſp. 66. Sanch. nu. 8. Azor. tom. 1. lib. 5. cap. 7. q. 5. & tom. 3. lib. 4. cap. 16. q. 9.* Sed ante declaratoriam, etiamſi crimen inficiatus euaderet ſententiam, non teneretur ad reſtitutionem ſecundùm probabiliorem. *Sanch. nu. 22. Bonacc. de reſtit. diſp. 3. q. 8. punct. vlt. §. 3. nu. 6. Farinac. num. 22.* Item ante declaratoriam, ſi alienet bona titulo lucratiuo, non peccat, ſi non faciat in fraudem Fiſci: ſi autẽ titulo oneroſo, peccat contra iuſtitiam per ſe loquẽdo, quia periculum infert accipientibus amittendi rem & pretium: ſi tamen nullum generaretur periculum accipientibus, vt quia crimen eſſet ita occultum, vt non poſſit probari in iudicio, tũc nullum eſſet peccatum: ita *Suar. ſect. 4. nu. 4. Sanch. lib. 2. cap. 22. nu. 28. Farin. loco cit. num. 82.*

CAPVT XXXVII.

De alijs pœnis pecuniarijs lata ſententiæ.

POenæ pecuniariæ, quę à iure infliguntur aliquando ſcilicet ſoluendæ, vel damnum paſſo, vel Fiſco, vltra damni reſtitutionem, vt dupli, vel quadrupli, vel ſummæ taxatæ, etiam ſi ſint latæ ſententiæ, non obligant regulariter loquendo in foro conſcientiæ ante declaratoriam, *per cap. fraternitas 11. q. 2. Bald. in l. poſt deſertionẽ, C. de furt.* & latè probat *Felin. in cap. audiuimus, n. 1. de ſimon.* & multi, quos allegat, & ſequitur *Menchaca illuſtr. qq. lib. 1. cap. 28 nu. 7. cum ſeqq.* Sed neque poſt declaratoriam pœnæ ipſo iure incurſæ tenetur reus pecuniam vltro offerre, ſed poteſt expectare executionem, vt *Menchach. ibi n. 13.* Exemplum huius rei habes *par. 2. verbo, Reliquiæ, c. 1. n. 4. & verb. Camera, cap. 1.*

Limita quòd tenetur in foro conſcientiæ per ſe exequi,

Primo quando Iudex per ſententiam condemnauit ad pœnam ſoluendam, vt *S. Thomas* 2. 2. *quæſt.* 62. *artic.* 4. *Baldus in l. id quod pauperibus, quæſt.* 9. *C. de Epiſcop. & Clericis. Ancharan. in regula poſſeſſor, in* 6. quamuis *Felin. in dict. cap. audiuimus*, dicat ſe de hac limitatione dubitare.

Secundo tenetur in conſcientia reus ſoluere pœnam, verbi gratia dupli & ſimiles, quando lex id præcipit expreſsè, vt cùm vtitur particula obligationem ſignificante, vt dixi *verbo, munera, cap.* 7. & 8. vel cum prohibet eum abſolui ante dupli reſtitutionem, &c. quia licet illa pœna non ſit latæ ſententiæ in eo ſenſu, vt eo ipſo transferat dominium in aduerſarium talis ſummæ; vel etiamſi transferret, non obligaret per hæc ſolum in conſcientia ad ſoluendum, vt dixi ſupra; tamen in hoc caſu vigore talis præcepti, obligatur reus ad executionem pœnæ ante omnem ſententiam, vt notat *Suarez de legibus lib.* 6. *cap.* 7. *num.* 1. & ſic illud præceptum habet vim ſententiæ condemnatoriæ ſpecialis: & habes exemplum infra *part.* 2. *verbo, viſitatio, cap.* 2. & *verbo, arma, cap.* 5. *verbo, Camera, cap.* 1. *verbo, munera cap.* 7. & 8. Item obligatur in conſcientia quando pœna dupli eſt compenſatiua, vt dixi *verbo, ſeruus, cap.* 2.

Tertio tenetur in foro conſcientiæ reus ſoluere pœnam compenſatiuam intereſſe rationabili parti læſæ, vt *Felin. loco citato*. Itaque pœna legalis regulariter non eſt debita in foro conſcientiæ ante ſententiam Iudicis: vnde Confeſſarius non debet reum condemnare, vt ſoluat talem pœnam ante ſententiam prædictam, *vt gloſſ. in dicto. cap. fraternitas*, & communem ait *Abbas in cap. dilecti, num.* 12. *de arbitr.* quamquam *Abbas ibi* teneat contrarium, quando pœna pecuniaria ipſo iure infertur; quam ſententiam tenent etiam alij, quos allegat *Menchaca loco cit. num.* 11.

CAPVT XXXVIII.

De pœna banni latæ ſententiæ.

POENA banni ipſo iure lata ſæpè reperitur. Eſt autem duplex, nam aliud eſt bannum diffidationis, quo quis hoſtis patriæ, ſeu Reipublicæ Chriſtianæ eo ipſo conſtituitur, vt poſſit impunè occidi; de quo dixi *par.* 2. *verbo, aſſaſsiniam; verbo,*

bo, *Curia*, *cap*.1.*numer*.2. *verbo*, *maieſtas*, *cap*. 2. & quia eſt pœna capitalis, ideo infamiam irrogat, & hæc pœna fertur à iure per modum ſententiæ definitiuæ. Aliud eſt bannum Imperiale, quod eſt quædam ciuilis excommunicatio, vt dixi ſupra *cap* 33. §. *quinto modo*, & dixi *part*. 2. *verbo*, *lex*, *numer*. 3. & fertur per modum ſententiæ interlocutoriæ, vt ceſſante contumacia ſit reus abſoluendus, vt dixi *dicto cap*. 33. & non infamat, vt dixi *verbo*, *lex*. Neutrum autem ligat ante declaratoriam, vt *Farinac*, *quæſt*. 189. §. 3. *num*. 35. & 36. cum commun i Canoniſtarum ſententia.

QVÆRES, An ſit licita ſententia banni, vt talis poſſit impune à quouis occidi? Reſpondeo licitam eſſe, quia ſupponitur eam proferri ex iuſta cauſa ob grauiora crimina, & expedire ob publicam vtilitatem, cùm aliter reſpublica huiuſmodi prauis hominibus purgari non poſſit; & quòd per talem ſententiam quilibet priuatus ad hunc effectum miniſter Iuſtitiæ conſtituitur. Ita *Ioan*. *Andr*. quem allegat, & ſequitur *Sylu*. *verbo*, *homicida*, 1. *quæſt*. 2. *num*. 6. *Leſſ*. *lib*. 2. *cap*. 9. *num*. 6. *Azor*. *tom*. 3. *lib*. 2. *cap*. 2. *quæſt*. 2. *cum Angelo*, *Tabien*. *Geminiano*, *Alberico*, *Iaſone*, & *alijs*, & tenet *Clarus* §. *homicid*. *nu*. 4.

Aduertendum tamen primo, vt id licitè fiat, occiſorem moueri debere zelo iuſtitiæ, & non ex odio, ſeu rancore, vt *Sylu*. & *alij ſupra citati*. Secundo, vt iuſtè fiat, requiri vt bannitus occidatur intra territorium bannientis, per *l*. *fin*. *ff*. *de iuriſdict*. eſt communis ſententia Theologorum, & Legiſtarum, quam tenet *Archidiacon*. quem ſequitur *Sylu*. *verbo*, *homicid*. 1. *q*. 3. *nu*. 7. *Azor*. *dict*. *cap*. 2. *quæſt*. 3. *Filiucc*. *tract*. 29. *nu*. 24. *Emanuel Sà*, *verbo*, *homicidium*, *num*. 10. *Iaſon in l*. *omnes populi*, *ff*. *de iuſtitia & iure*, *Boſſ*. *tit*. *banniti quid amittant*, *nu*. 5. *Viuius commun*. *opinion*. 770. *num*. 21. *Nellus de bann*. 2. *p*. 2. *tom*. *quæſt*. 56. *Farinacc*. *conſil*. *criminal*. 113. *numer*. 1. qui *numer*. 2. limitat, niſi ſit bannitus ob crimen læſæ maieſtatis, quia tunc ait poſſe etiam extra territorium bannientis occidi. Itaque ſi quis laicus aliquem capitaliter bannitum occidat intra territorium bannientis, erit irregularis ex defectu lenitatis, vt *Sylu*. *num*. 6. *loco citato*, & alij communiter. Si autem extra territorium bannientis, erit irregularis ex delicto ex homicidio voluntario iniuſto, vt *Boſſ*. *loco citato*, & alij prææallegati. Clericus autem in ſacris, vel be-

neficiatus occidens, vel occidi faciens bannitum intra territorium, peccat mortaliter, & fit irregularis, non tamen tanquam ex homicidio iniuſto, ſed illicito, vt *Tanner. tom. 3. diſput. 4. q. 8. n. 44. cum Salon. & Soto.*

CAP. XXXIX.

De pœna inteſtabilitatis latæ ſententiæ.

SÆpè in iure repetitur hæc pœna contra criminoſos latæ ſententiæ, vt ſint inteſtabiles actiuè & paſſiuè, ideſt, vt neque teſtamentum facere, neque ex teſtamento quidquam capere poſsint, vt in *cap. felicis, de pœnis, in 6. cap. excommunicamus, de hæreticis, §. credentes*. Hæc tamen pœna non ligat in foro conſcientiæ ante declaratoriam, ideo inteſtabilis paſsiuè ipſo iure factus poterit capere, & retinere legata, & inſtitutionis titulo hæreditates ante declaratoriam, ſeu executoriam, vt *Molin. to. 1. de iuſt. diſp.* 154. *colum. 3. verſ. cap. felicis. Leſs. lib. 2. c. 19. num. 52. Azor. to. 1. lib. 5. cap. 8. quæſt. 2. Sanchez lib. 2. in decalog. cap. 14. nu. 31.* Similiter inteſtabilis actiuè effectus, validè condit teſtamentum ante declaratoriam, ſed per declaratoriam nullum cenſetur ab initio extitiſſe, ſecundùm probabiliorem, vt *Molina tom. 1. diſput. 95. verſic. ſecundum eſt. Vaſquez 1. 2. diſput. 151. cap. 1. num. 11. Salzedo ad Diaz. c. 86. Decian. crimin. lib. 7. cap. 49. num. 20. Sanchez in decalogo, lib. 2. cap. 24. num. 2. & 3. Farinac. q. 190 §. 6. num. 89. in fin.* Et ratio eſt, quia ante declaratoriam retinet reus dominium vtile bonorum, & hæc pœna imponitur ob confiſcationis pœnam in conſequentiam. Ita *Sanchez nu. 3.* quamuis alij teneant eſſe nullum teſtamentum etiam ante declaratoriam, quia hæc pœna non indiget facto hominis poſitiuo ad ſui executionem. Ita *Couarr. Pegna, & alij apud Sanchez & apud Farinac. ibi*, & tenet *Ancharan. Ioan. Andreas, Henric. & Anan. in dicto cap. excommunicamus, de haret.*

Tamen in aliquibus caſibus hæc pœna nullitatis teſtamenti ligat ante declaratoriam: vt in caſu vſurarij manifeſti dixi infra *p. 2. verbo, vſura, cap. 1. §. quintò pœna*, quia ibi pœna per ſe principaliter imponitur; & non ob priuationem dominij, ſeu ob cõfiſcationem bonorum; & quia ibi illa irritatio non eſt pœnalis propriè loquendo, ſed eſt definitiua ob defectum debitæ ſatisfactionis, tanquam ob defectum conditionis extrinſecę requiſitæ,

t tenet *Io. Andr. in cap. quam- uam,de vſur.*& *ibi* ſequitur *Ge- nin.nu.6.*vbi docent per dictam lauſulam irritantem teſtamenta ſurariorum , Vſurarium non di- i effectum inteſtabilem,ſed non ritari teſtamentum ob defectū ictæ ſatisfactionis ; & quod di- ta ſatisfactio non dicitur de for- na intrinſeca , ſeu ſubſtantia- ibſtantifica teſtamenti , quia- ō requiritur vt interueniat con- emporaneè , id eſt in ipſo actu eſtandi , ſed dicitur de ſubſtan- ia non ſubſtantifica , id eſt con- itio neceſſaria ſine qua non .

Vnde ſequitur quod illa pro- iibitio & irritatio extenditur,& atè interpretanda, & ligat igno- antem ; & ſanari poteſt talis de- ectus , ſeu nullitas teſtamenti , uandocumque poſtea talis cō- itio ſuperuenerit viuente teſta- ore , & ipſius conſenſu perſeue- ante habitualiter , vel virtuali- er , quia teſtamentum à ſolius eſtatoris voluntate pendet , ne- ue opus eſt iterare actum:quæ teratio requiritur quando omiſ- a eſſet forma, ſeu ſolemnitas in- rinſecè ſubſtantialis, ſeu ſubſtā- ifica , aut quando actus etiam- endebat à voluntate tertij. Hæc ibi Geminianus. Quamuis *oann. de Lignan.* ibi teneat per lictam Decretalem vſurarium- ſſe factum inhabilem ad teſtan- lum , ſeu inteſtabilem actiuè , ideo æſtimat non poſſe conuale- ſcere teſtamentum per ſuperue- nientem illam cautionem, de ri- gore iuris loquendo ; ſed ſolum de æquitate. Sed prima eſt ve- rior etiam de rigore iuris, quia- illud teſtamentum ab initio , & implicitè, ſeu radicaliter ſtatum validitatis habuit ſuſpenſum ſub illa conditione : ita *Caualer. de- ciſ.570.nu.4.*

CAPVT XL.

De pœna,qua ipſo iure ciuitas priuatur Pontificali,ſeu Epiſcopali dignitate.

HVius pœnæ habes caſus, *part.2.verbo, conclaue cap.8. & verbo, maieſtas c.2. in fin.*

Aduertendum primò pro in- telligentia huius pœnæ, quòd cū fertur à iure propter aliquod de- lictum ciuitatis, vt in caſibus ſu- pradictis , tunc ciuitas dicitur deliquiſſe , quando ciues conue- nerunt ad tale factum nō vt ſin- guli , ſed vt vniuerſi ; id eſt ſi ci- uitas fuit ſuper hoc in forma ſo- lita congregata, & negotium fuit propoſitum , & conſultatum , & communiter deliberatum;vt non ſufficiat ſi populus ad ſonum cā- panæ totus fuerit commotus ad delictum , niſi præceſſerit dicta- conſultatio , & deliberatio. *Bar.*

Digitized by Google

in l. aut facta, §. *fin. ff. de pœn. Ioan. Andr. in cap. felicis, de pœnis, Abb. in cap. dilectus, de ſim. Clarus* §. *fin. quæſt.* 16. & de communi teſtatur *Oſaſch. deciſ. Pedem*, 138. *nu.* 27.

Aduertendum ſecundo, quod ſi ciuitas incurrat pœnam prædictam, tunc Epiſcopus illius ciuitatis eo ipſo remanebit Epiſcopus titularis ſine diœceſi, ſi eius diœceſis non extendebatur vltra territorium talis ciuitatis: ſi autem territorium vltra extendatur, tunc ſecundum aliquos Epiſcopus, qui ibi iam erat intitulatus, poterit exercere ſuam iuriſdictionem, & Pontificalia in ſua diœceſi extra territorium illius ciuitatis; ſed poſt mortem ipſius nullus alius erit eligēdus, ſeu intitulandus: ita *Gemin. in c. felicis, col. penult. Francus ibi* §. *quapropter, Felin. in cap. Rodulphus, nu.* 1. *de reſcr.* Alij verò dicunt, quòd dum viuit poterit exercere iura ſua etiam in tota diœceſi extra ciuitatem: ita *Archid. in d. cap. felicis, in fin. Marius Alterius to.* 1. *lib.* 5. *diſp.* 12. *c.* 5. *col.* 10. §. *quærunt DD.* Sed verius puto tunc recurrendum eſſe ad Sedem Apoſtolicam; & ad Papam pertinere commendare, vel vnire diœceſim iſtam vni, vel alteri Epiſcopo vicino, per *tex. in cap. ita nos*, 25. *q.* 2. vbi eſt caſus: Et ratio eſt, quia vbi principalis cauſa nō ſubſiſtit, neque ea, quæ ſequuntur, locum habent, *l. cùm principalis, ff. de reg. iur. & cap. acceſſorium* 42. *de reg. iur. in* 6.

Aduertendum III. quòd hæc pena priuationis iuris Epiſcopalis dignitatis, etſi ſit latæ ſententiæ ex ipſo iure, non ligat ante declaratoriam, quia eſt priuatio iuris quæſiti, & poſſeſſi, per ea, quæ dixi *par.* 1. *cap.* 5. & quia hęc eſt ſicut pœna depoſitionis, quæ ſimiliter requirit declaratoriam, vt dixi *par.* 1. *cap.* 27. & idem eſt in omni pœna, qua aliquis deijcitur de ſtatu ſuo, vt *Sanchez lib.* 7. *diſp.* 13. *num.* 1. *Nauar. in extrau. de dat. & promiſſ. not.* 31. *num.* 44. *Molina to.* 1. *diſput.* 96. *Filiuc. tract.* 10. *nu.* 264. & facit quod Ciuitas ob rebellionem nō poteſt deſtrui, vel ſubijci aratro, niſi præcedente declaratoria Principis, *Bart. in extrauag. qui ſint rebelles, verb. rebellando, in fin. Boſſ. in praxi tit. de crimin. læſæ maieſtatis, num.* 132.

CAPVT XLI.

De pœna priuationis Eccleſiaſticæ ſepulturæ.

HÆC pœna ſæpè reperitur latæ ſententiæ, nō ſolùm ex vi cenſuræ, vt excommunicationis, vel interdicti, vt *c. Epiſcoporum*,

ɔrum, *de priuil. in 6. Clem.* 1. *ſepult.* de qua re dixi *verbo, enſura. c.* 7. *& c.* 13. *& verbo, ſepultura, c.* 5. Sed etiam per ſe rincipaliter, vt *verbo, Concubiarij, n.* 5. *verbo. Duellum, verb. ſura, c.* 1. *& verbo, Sepultura,* 2. *c.* 4. *& c.* 6. *verbo, Ludi,* 2. *&* 3.

Aduerte autem quòd interdũ æc pœna procedit etiam ſi denquens moriatur cũ ſignis con:itionis, vt dixi *verbo, duellum.* liquando verò ceſſat, ſi ediderit gna pœnitentiæ, vt dixi *verbo, ncubinarij*, vbi explicaui, quæ gna ſufficiant pœnitentiæ.

Aduerte etiam, quòd ſæpe :runtur pœnæ à iure contra ſeulturæ Chriſtianæ mãdantes caauer alicuius delinquentis: & uidem ſi ratione cenſuræ prohiita ſit ſepultura, non incurrunt pelientes, niſi cenſura fuerit ominatim declarata, vel niſi ıerit notorius clerici percuſſor, t dixi *verbo, ſepultura, cap.* 5. uando verò hæc prohibitio eſt :cta per ſe immediatè reſpectu icuius criminis, & non cauſa :nſuræ, an requiratur declaratoa? variæ ſunt DD. ſententiæ: d verius videtur nõ requiri dearatoriam, dummodo delictum t manifeſtum, vt dixi *verbo, uellum, cap.* 3. *verbo, ſepultura, ıp.* 2. *&* 4. *verbo, vſura, cap.* 1. *ım.* 4.

CAP. XLII.

De pœna maledictionis, vel indignationis Dei, & SS. Apoſtolorum, & Summi Pontificis.

PRIMA Maledictionis pœna latæ ſententiæ ſæpè reperitur in iure communi, decretis Conciliorum, & Conſtitutionibus Apoſtolicis, vt *cap. Romana, §. procurationes, de cenſur. in 6.* ibi, *maledictionem incurrat, à qua nunquam, niſi duplum reſtituat, liberetur*: & in Bulla Pauli Quarti, de qua *par.* 2. *verb. Ambitus, c.* 2. *& in c.* 1. *de ſepult. in 6. & tex. cap.* 1. *§. fin. de ſtat. monac. in 6.* ibi, *interminatione maledictionis æterna*; idem habetur *Trid. ſeſſ.* 25. *c.* 5. *in princ. de regul.* Et quamuis per hæc verba poſſet alicui videri inferri pœnam excommunicationis, per *§. fin autem,* 23. *q.* 1. *& §. ſed qui pro perſecutoribus*, 24. *q.* 3. tamen communiter DD. dicunt non inferri excommunicationem, vt *Lapus in dict. cap. Romana, num.* 2. *Gemin. numer.* 8. *in §. procurationes, & ibi Francus.* Sed inferri dicunt pęnam æternã, quæ debetur ei pro peccato mortali tranſgreſsionis huiuſmodi præcepti, atque ideo ſignificari prę ceptum obligare ſub peccato mortali ita

Io. Andr. in d. cap. Romana, & ibi Lapus nu. 1. *Gemin. nu.* 8. *in §. procurationes, & Francus ibi. & Marius Alterius to.* 1. *diſp.* 22. *lib.* 5. *cap.*8. *ſuper. verb. indignationem*. Sed puto quòd vbi fertur à Papa hæc maledictio, intelligatur non ſolùm de maledictione Diuina, ſed etiam de Pontificia, quæ cũ ſit tanquam à Patre ſpirituali lata, vel vt à Iudice ex cauſa iuſta, ſolet parere effectus damnorum temporaliũ, quæ à Deo inferuntur, iuxta illud Eccleſ. c. 3. *Maledictio Patris eradicat fundamenta*: Et de vtraque maledictione, eorumque effectibus habes in *d. §. ſed qui pro perſecutoribus*, 24. *q.* 3.

Secundò. SECVNDA Indignationis Dei, & SS. Apoſtolorum Petri & Pauli latæ ſententiæ pœna ſæpè reperitur in iure, & decretis Cõciliorum, vt in *Extrauag. execrabilis, Ioan.* 22. *in fin. de præb. & in Bulla in Cœna Domini, & in Trid. ſeſſ.* 25. *c.* 2. *refor.* Et de Summi Pontificis indignatione latæ ſententię habes *par.* 2. *verb. arma, c.* 9. *& verb. camera, c.* 2. Item in Conſtitutionibus Apoſtolicis, ſeu litteris in forma gratioſa contra auſu temerario eas violare, ſeu infringere audentes ſolet apponi, vt notat *gloſſ. in d. Extrauag. execrabilis, verbo, incurſurum*: quam clauſulam eadem gloſſa ita exponit & intelligit, vt violans huiuſmodi decretum, ſeu ordinationem Papę cum errore in intellectu, æſtimans Papam non potuiſſe id ſtatuere, incurrat crimen & pœnas hæreſis: ſi autem cum deprauata voluntate nolẽs obedire, incurrat crimen ſacrilegij de poſitione dignũ quo ad eccleſiaſticos.

Alij dicunt hanc pœnam importare, vt contraueniens, vel lacerans poſsit priuari beneficijs eccleſiaſticis: quam ſententiam tenent *Bald. c.* 1. *§. porrò, quæ fuerit prima cauſa ben. amitt. Felin. in c. ſi quis, nu.* 10. *de maior. & obed.* & alij multi, quos allegant, & ſequuntur *Menoch. de arbitr. caſu* 365. *nu.* 4. *Marta de clauſ. par.* 1. *clauſ.* 284. *Alterius in Bullam in Cœna Domini loco ſupra cit.* Sed alij verius dicunt hanc clauſulam ſolum ſignificare, præceptum obligare grauiter, ſeu ſub mortali peccato, ad quod ſequitur indignatio Dei & SS. ita *Vgolin. in c. vlt. in Bull. in Cœna Domini nu.* 2. *Suarez de legib. lib.* 4. *cap.* 8. *num.* 3. *Bart. in Extrauag. ad reprimen. verb. indignationẽ noſtram*: & inde ſequitur tranſgreſſorem puniendum pœna arbitraria, *Menoch. & Marta locis cit.* & communem ait *Cherubin. in Compend. ſuper Bulla* 30. *Leon. X. ſchol.* 2. Et quamuis aliqui DD. extendant iſtud arbitriũ vſque ad pœnam mortis in materia

Digitized by Google

graui; tamen non eſſe ita ex-
ıdendam, præſertim in Conſti-
:ione Summi Pontificis, veriùs
·cet idem *Cherub. ibi cum Bel-*
*ıc. de Charit.ſubſ.c.*44. *nu.*14.
d neque extendi ad beneficio-
m priuationem, ait idem *Che-*
ıb.loco cit.Vgolin.c.vlt.in Bulla
ı *Cœna Domini*, *Iaſon in l.vn.*
ı. 2. *ff.ſi quis iuſd.non obtemp.*
: quod hæc pœna indignationis
)ei, &c. idem importet, quod
œna maledictionis, ait *Archid.*
ı *cap.Romana*, *num.*5.*de cenſ.*
ı 6. *Alber.in lexico, verb. ma-*
·dictio,& Io.de Graſſ. tract.de
*ſcript.propè finem,num.*92.vbi
it propterea pęnam indignatio-
is, vel maledictionis excludere
temporalibus & ſpiritualibus
on ipſo iure,itaut ſit excommu-
ıicatus, ſed quòd poſsit excom-
nunicari ob contumaciam.

TERTIO Notat *Bald.in*
*Proœm.decretal. num.*9. quòd in
.itteris Apoſtolicis,verbo,*dilectis*
appoſito, non continentur indi-
gni, vel odioſi, quando vniuerſi-
tati ſcribitur ad honorem; ſecùs
ſi ad pœnam, vel ad regulam: &
ait *Bart. in d. Extrau. ad repri-*
*mendum,loco cit.*clauſulam indi-
gnationis Principis importare,
quod non ſe habebit gratum,ſeu
beneuolum erga ipſos: Vnde ſe-
quitur quòd erunt indigni omni
gratia, & fauore Principis, vt *Io.*
de Graſſ. loco cit. & erunt digni
punitione arbitrio Principis, vt
cap.niſi ſpecialis,de offic.de leg. vbi
tamen indignatio Papæ mitiga-
tur,& cohibetur à pœna inferen-
da propter præcedentia perſonæ
merita, quando paratus eſt ſe
corrigere, vt notat *Abb.ibi n.*3.

QVARTO Adde quòd ſi
Princeps dimittat aliquem ab of-
ficio, vel militia ex indignatione,
dimiſſus incurrit infamiā, vt *l.*2.
ff.de his qui not.infam. Bellencin.
*de charit.ſub quæſt.*44.*num.*11.
Quod intelligas verum, ſi expri-
mat cauſam iuſtā indignationis,
& inhoneſtæ miſsionis,vt in *dicto*
textu, & ibi Doctores.

CAPVT XLIII.

De pœna excommunicationis,ſu-
ſpenſionis, interdicti, & ir-
regularitatis latæ ſen-
tentiæ.

PRIMA, Cenſuras eccleſiaſti- Primò.
cas,id eſt excommunicatio-
nem, ſuſpenſionem, & interdictū
inter pœnas eccleſiaſticas nume-
rari dictum eſt ſupra *c.*1.Eas non
eſſe pœnas meras, ſeu purè affli-
ctiuas, ſed medicinales, dictum
eſt ſupra *cap.*20.

SECVNDA, Irregularitates, Secundò.
quæ ex delicto naſcuntur,& non
ex ſolo defectu, inter pœnas ec-
cleſiaſticas recenſendas eſſe alij
aſſerunt, alij veriùs negant,vt di-
xi

Digitized by Google

æ ſupra *cap.* 15.*ampliat.*2. Certè ſatis participant de ratione pœnæ,ideo in hoc tractatu comprehenduntur.

Sed quia de natura,& proprietatibus cenſurarũ,& irregularitatum multi ſunt tractatores, & quia de ijs tum in hac Prima Parte, tum in ſecunda ſæpè, & copiosè actum eſt;nam quòd cẽſuræ, & irregularitates latæ ſententię ligent ipſum delinquẽtem, ſtatim ante ſententiam declaratoriam, dixi ſupra *cap.*5. *limit.* 1. Et qualiter obligẽt alios ad euitandum cenſura, vel irregularitate affectum, dicam infra *part.* 2. *verb.cenſura.* Et qualiter cenſuræ, & irregularitates tollantur, vel ſuſpendantur, dixi ſupra *à capite* 20.*ad* 27.Ideò hoc loco nihil deſuper adiungentes, ad Secũdam Partem huius noſtri operis procedemus.

FINIS PRIMÆ PARTIS.

P R A-

Digitized by Google

PRAXIS ECCLESIASTICAE R. P. CAROLI ANTONII THESAVRI SOCIETATIS IESV POENITENTIARII APOSTOLICI

PARS SECVNDA.

In qua de ſingulis criminibus, eorumque pœnis Eccleſiaſticis latæ ſententiæ, ordine Alphabetico pertractatur.

CAPVT I.

Abbatiſſæ benedictio prætermiſſa.

PRIVATIONIS pœnam ipſo iure incurrit Abbatiſſa, quæ intra annũ à ſuæ confirmationis tempore computandum, munus benedictionis non ſuſcipit, nulla exiſtente rationabili cauſa, vbi ſcilicet ſolent Abbatiſſæ benedici : ita habetur *in Clem. attendentes, §. ſtatuimus, de ſtat. mon.* De hac re vide Canoniſtas *in d. Clem. & Sanch. opuſc. ſeu conſiliorum lib. 7. c. 1. dub. 19. n. 10.* An autem hæc pœna liget in foro conſcientiæ ante ſententiam declaratoriam, alij affirmant, alij negant, vt dixi *infra, verb. Epiſcopus cap. 2. not. 3.* Quæ autem ſint cauſæ rationabiles non petendæ, vel differendæ benedictionis, tradit *gl. ibi verb. rationabilis.* Qualiter vero cognoſcatur, quod ſint ſolitæ benedici, reſpõdet *Azor. par. 1. lib. 13. cap. 10. q. 4.* ſpectandam conſuetudinem quadraginta annorũ poſtremorum. Notat autem *Miranda p. 3. quæſt. 7. art. 7. in fin.* Abbatiſſam temporalem non eſſe benedi-

Digitized by Google

nedicendam, niſi ſpecialiter id ſit introductum priuilegio, vel conſuetudine.

CAPVT I.

Abortus procuratio, vel cauſatio.

PRIMO Excommunicationem ipſo iure incurrũt procurantes abortũ fœtus animati, effectu ſubſecuto, ex Bulla Sixti V. 87. *incip effrenatam.* Et abſolutio huius excommunicationis fuit Papæ reſeruata ex eadem Bulla: Sed ex Bulla Gregorij XIV. 8.*incip.Sedes Apoſtolica*,eſt reſeruata locorum Ordinarijs, ita vt non ſit neceſſe recurrere ad Sedem Apoſtolicam; & ita obſeruant *Quaranta verb. Abortus*; §. *nota per h inc. Farin. q.crim.*122. *nu.*164.*Barboſa allegat.* 51 *de pot. Epiſc.n.*136.*Filiucc.tract.*29.*nu.*100.*Homobo. de caſ.reſer.p.*3. *caſ.*6. Poterunt etiam Prælati Epiſcopalem iuriſdictionem habentes ſuos ſubditos abſoluere. *Roderic.qq. regular.* 33.*art.*4.*tom.*2. *Coriolan. de caſ.reſer.tit. de Abortu,num.*10. Addit *Diana reſolut.*13.*tract.*2. *tom.*2.§. *not.*4.*cum Sanchez, & Marullo*, quod habentes priuilegia abſoluendi à cenſuris quibuſcunque, etiam Sedi Apoſtolicæ reſeruatis, poterunt abſoluere à præſenti cenſura:quamuis enim ex decreto Sacræ Congregationis, de quo dixi *verb. abſolutio, c.* 3. iſti non poſſint abſoluere à caſibus,quos Ordinarij locorum ipſi ſibi reſeruabunt;tamen illud decretum non loquitur de caſibus, qui ſunt reſeruati Ordinarijs à iure Pontificio, vt patet. Cæterum ſæpè ſolent Ordinarij locorum caſum abortus ſibi reſeruare, ideò tunc non poterunt priuilegiati abſoluere.

II. PRIVATIONEM omnis priuilegij clericalis, & omnium dignitatum, officiorum, & beneficiorum (quæ perpetuò erunt Sedi Apoſtolicæ reſeruata) & inhabilitatẽ ad illa, & ſimilia, incurrunt Clerici procurãtes abortum fœtus animati, effectu ſubſequuto, ex Bulla Sixti V. & Gregorij ſupra cit.vide *Farin.n.*122. & 151. An autem hæ pœnæ ligent in foro cõſcientiæ ante declaratoriam, dixi *ſupra p.*1. ibi dixi de pœna priuationis priuilegij Clericalis, *cap.*27. De pœna verò priuationis officiorum, & beneficiorum, & inhabilitate, *c.*28.& *cap.*30. Super hac pœna ſolus Papa diſpenſare poteſt,per ea quæ dixi *ſupra cap.*23.*par.*1.

III. IMMVNITATIS Eccleſiaſticæ ius, ſeu ſacri aſyli, ipſo iure amittunt procurantes abortum fœtus animati,ſecundum aliquorum ſententiam, ex Bulla Gre-

regorij XIV. 7. *incip. Cum aliàs* *nnulli*; vbi proditorium homicidium perpetrantes ſunt priati tali refugio; & ita tenet *Fainac. de immun. Eccleſ. cap.* 8. *num.* 138. *Peregrin. de Immun. Eccl. cap.* 3. *n.* 8. quia dicunt occiſionem fœtus animati eſſe proditorium homicidium. Alij tamē negant, vt *Franc. Leon. Theſ. fori Eccleſ. par.* 1. *cap.* 13. *Bonacc. de cenſur. partic. diſp.* 2. *q.* 3. *pun.* 16. §. 8. *nu.* 8. *Diana reſol.* 72. *tract.* 1. *tom.* 2. Sed admiſſa etiam priori ſententia, aduerte, quòd illa pœna non ligat ante ſententiam Iudicis eccleſiaſtici declaratoriam, vt patet in eadem Bulla.

IV. INFAMIAM iuris incurrunt ipſo iure procurātes abortum fœtus animati. Primo quandocumque fuerint de crimine abortus condemnati; quia hoc eſt crimen, ſeu iudicium publicū, l. Corneliæ, *de ſicarijs*, vt de magis communi teſtatur *Farinac. q.* 122. *nu.* 146. Item parricidij, quando quis procurat abortum fœtus à ſe geniti, vt *Farinacc. num.* 147. Damnatus autem de crimine publico, eſt ipſo iure infamis, *l. infamem, ff. de pub. iud.* Secundo etiam ante condemnationem, quoties crimen fuerit publicum notorium de iure, vel de facto: quia omne crimen enorme depoſitione dignum, notorium de iure, vel de facto, irrogat infamiam iuris, ſecundum cōmuniorem ſententiam, vt dixi *par.* 1. *c.* 33. §. *ſecundo modo.* Hoc autem crimen eſt enorme depoſitione dignum, imò infert ipſo facto depoſitionem, vt dixi ſupra *nu.* 2. quin etiam infert degradationem realem, & traditionem Curię ſæculari ſententiæ ferendæ, ex Bulla prædicta Sixti V. Super hac pęna ſolus Papa diſpēſare poteſt, iuxta ea quæ dixi *p.* 1. *c.* 23.

V. IRREGVLARITATEM incurrunt procurantes abortum fœtus animati ex diuerſis cauſis. Primo ob infamiam iuris, iuxta ea, quæ dixi *par.* 1. *c.* 33. §. *aduertendum ſecundo.* Si ſcilicet ſecuta fuerit condemnatio, vel crimen fuerit notorium, vt dixi *ſupra proximè.* Deinde ex ipſa nece fœtus animati, *cap. ad audientiam, cap. ſignificaſti, c. ſicut* 20. *de homic. Suar. de irreg. diſp.* 44. *ſect.* 2. *nu.* 13. *Auila p.* 7. *diſp.* 6. *ſect.* 4. *in princip. Tanner. tom.* 4. *diſp.* 6. *quæſt.* 10. *nu.* 215. *Farin. q.* 122. *nu.* 119. *&* 120. Adde quod frequenter etiam ex hoc ſecundo capite duplicem irregularitatem incurrunt, alteram ex abortu, alterā ex homicidio caſuali ob necem matris, quæ frequenter contingit ex abortu fœtus animati. Vnde in dubio moriente matre etiam ex febri, cenſetur propter abortum mortua; & febris ex abortu cauſata, vt

Digitized by Google

Boccacius de ſociet. offic. num. 35. ſæpè etiam mors prægnanti cauſatur ex genere medicamentorũ, ſeu mediorum, quæ ad abortum applicantur, vt ait S. Hieronymus *epiſtol. ad Euſtoch. de Virginit.* Quare cum hæc procuratio ſit illicita, & periculoſa etiam ſpecialiter in ordine ad talem effectum, tenetur procurans ratione illius, vt S. Hieronym. *loco cit. tex. in l. ſi quis aliquid*, §. *qui abortionis*, *ff. de pœn. Auus meus deciſ. Pedem.* 12. *nu.* 12.

Amplia prædictas pœnas, vt procedant non ſolum ſi fœtus mortuus naſcatur, ſed etiam ſi viuus, ſed non vitalis, quia adhuc dicitur abortus, *Tiraquel. in l. ſi vnquam, verb. ſuſceperit liberos, n.* 206. *C. de reu. don. Gutier. pract. qq. lib.* 2. *q.* 100. *nu.* 5. *&* 6. *Cherubin. ſuper Bulla citata* 87. *Sixti V. ſchol.* 2.

Amplia ſecundo, vt fœtus in dubio prȩſumendus ſit animatus; intellige quoad effectum irregularitatis tantum, non tamen quoad alias pœnas, vt *Sanchez lib.* 1. *in decal. c.* 16. *nu.* 43. *&* 48. *Farinac. q.* 122. *nu.* 138. *Barboſ. allegat.* 51. *n.* 138. Sed de hac re vide, & diſtingue, vt dixi *par.* 1. *cap.* 16.

Amplia tertio, quod pœnæ præfatæ contra procurantes abortum procedunt etiam contra ſcienter cooperantes, ſeu contra cauſas minus principales, vt patet ex Bulla citata Sixti V.

Limita primo, quod dictæ pœnæ, irregularitate excepta, non procedunt niſi contra cauſantes abortum directa intentione: ij enim tantùm dicuntur abortum procurare, vt dixi *infra, verbo, procuratio, c.* 1. Irregularitatem verò incurrunt etiam ſi non directa intentione, dummodo culpa mortalis interuenerit, *c. ſicut, il* 2. *de homic. Nauar. & Couar.* quos allegat & ſequitur *Quaranta verb. Abortus*, §. *prædictæ autẽ*: qui tamen aduertit in caſu abortus cauſalis poſſe ab ea irregularitate Epiſcopũ diſpenſationem concedere, in occultis, ex *Trid. ſeſſ.* 24. *c.* 6. *ref.* Ex quibus ſequitur, quod parens, qui ſcit mulierem velle procurare abortum, & non impedit, fit irregularis; quia tenetur ex iuſtitia conſulere vitȩ filij, vt ait *Roderic. tom.* 1. *Summ. c.* 178. *concl.* 10. *Auila p.* 7. *diſp.* 6. *ſect.* 2. *dub.* 7. §. *ſequitur, Filiuc. tract.* 20. *nu.* 129. *Layman lib.* 3. *tract.* 3. *par.* 3. *c.* 4. *in fin.* Quamuis alijs negent, dicentes patrem ſolùm ad id teneri ex pietate: ita *Leſſ. lib.* 2. *cap.* 9. *num.* 94. *Molina tract.* 3. *diſp.* 33. *mem.* 5. *num.* 11. *in fin.*

Limita ſecundo quod licet ex Bulla Sixti V. *citata*, omnes pœnæ prædictæ procederent etiam contra procurantes abortum fœtus

tus

nõ animati, etiam quoad pœ-
rregularitatis; tamen ex Bulla
g. XIV. *ſupra citata*, hoc eſt
ogatum, & redactum ad ter-
ios iuris communis; eſt tamen
ım, quòd condemnatus de
ortu fœtus non animati, dolo
lo procurato, incurrit infa-
m iuris, & conſequenter fit
gularis tanquã condemnatus
ione iniuriarum famoſa, vel
crimine Stellionatus, dolo in-
ueniente. *Abb. in c. ſi aliquis,*
3. *de homic.*

Limita tertio, quòd non in-
rit in pœnas abortus procu-
, qui dat media directa ad ſa-
tem fœminæ prægnantis, fœ-
nimato, & non directa ad
ruptionem fœtus, etiamſi per
idens, ſeu conſequenter cre-
ur abortus cauſandus, quan-
iudicio medicorũ, niſi medi-
nenta iſta mulieri applicen-
, ipſa cum fœtu certò credatur
itura: ſi enim crederetur pro-
biliter fœtum viuum proditu-
, ſaltem ſecto poſt mortem
tris vtero, teneretur illa
charitatis obligatione potius
rtem oppetere: ita diſtinguũt
ichez de matr. lib. 9. diſp. 20.
3. *Layman lib.* 3. *tract.* 3. *p.* 3.
4. *num.* 4. *cum alijs apud eos,*
apud Dianã reſol. 11. *tract.* 5.
iſcell. tom. 2. & hanc veriorem
atur *Auus meus Deciſ. Pede-*
nt. 12. *n.* 11. Procurare autem
abortum fœtus etiam non ani-
mati ad vitandam infamiam, aut
mortem ab extrinſeco, vt à con-
ſanguineis, inferendam, nũquam
eſt licitum. *Sanch. lib. 9. diſp.* 20.
nu. 9. *Azor. tom.* 3. *lib.* 2. *c.* 4. *q.* 2.
Filiuccius tract. 29. *num.* 103.
Coriolanus de caſ. reſeru. titulo de
Abortu num. 6. *Tannerus tom.* 3.
diſput. 4. *quaeſt.* 8. *num.* 58. *Cla-*
rus §. final. quaeſt. 68. *nu.* 1. *Fa-*
rinaccius quaeſt. 122. *num.* 158.
Auus meus loco citato, num. 12.
& hæc eſt communis ſententia
Theologorum, & Iuriſtarum, &
veriſſima.

Quid autem dicendũ ſit quan-
do quis procurauit abortum
fœtus animati, ſed dubitat de
effectu ſubſecuto, vel an mulier
ſit mota ad abortum ex conſilio
illi præſtito, dixi *ſupra part.* 1.
cap. 16.

Tandem pro praxi meminiſſe
oportebit, quòd ſupplicans in
Sacra Pœnitentiaria, in caſu vide-
licet occulto, pro dſpenſatione
ſuper irregularitate ex abortu,
debet exprimere ſi erat fœtus à
ſe genitus; aliàs gratia eſſet ſubre-
ptitia, vt patet ex ſtylo, & facul-
tatibus Sacræ Pœnitentiariæ, in
quibus maior in hoc caſu poni-
tur difficultas ad diſpenſandum.

Digitized by Google

CAPVT I.

Abſolutio ſacramentalis data à non Sacerdote.

IRREGVLARITATEM incurrit taliter abſoluens, ſi clericus ſit, ob vſurpationem ordinis Sacerdotalis, quem non habet, *per cap.* 1. *&* 2. *de cler. nō ordin. miniſtr. Suarez de pœnit. diſp.* 32. *ſect.* 7. *num.* 2. *Coninch diſp.* 18. *n.* 48. *Bonacc. de irregul. q.* 3. *punct.* 6. *nu.* 4. Si autem purus Laicus ſic abſolueret, quidam negant eum fieri irregularem. *Angel. verb. Irregul.* 1. *num.* 38. *Sayr. de cenſ. lib.* 7. *cap.* 10. *num.* 6. *cum Roſella, Anton. & Tabien. & Bonacc. loco cit.* Probabilius tamen eſt eum fieri irregularem, vt de communiori, & veriori teſtatur *Coninch n.* 45. & alij *apud Sayrum loco cit.* illam ſequuntur: & dixi plenius *infra verbo, ordo, cap.* 32.

HÆRESIS vehementer ſuſpecti redduntur taliter abſoluentes, & contra eos poteſt procedere Inquiſitor contra hæreticā prauitatem ex Bulla Gregorij XIII. *Officij noſtri* 21. Vnde etiam ſi non conuincantur, cogendi ſunt abiurare de vehementi, per *cap. accuſatus*.

INFAMIS quoque efficitur iuris infamia huius criminis reus quoties crimen fuerit notorium de iure, vel de facto, quia eſt crimen depoſitione dignum, imò & degradatione, & traditione Curię ſeculari, ex Bulla Clement. VIII. 81: *incip. Et ſi aliàs*; Et procedit etiamſi delinquens ſit minor 25. annis, maior tamen 20. ex Bulla S. D. N. Vrbani VIII. *incip. Apoſtolorum officium*. Vide etiam de hac materia *Roderic. qq. regul.* 28. *art.* 2. *to.* 2. *Dianam reſol.* 15. *&* 16. *tract.* 4. *tit. de denunc. to.* 1.

CAPVT II.

Abſolutio ſacramentalis data à Sacerdote non approbato, ſeu alieno ſubdito ſine licentia cōpetente.

PRIMO certum eſt de iure communi inualidam eſſe confeſſionem factam alieno Sacerdoti, niſi prius obtenta licentia à proprio Sacerdote, *ex c. omnis vtriuſque, de pœnitent. & remiſſ.* Sufficit autem de iure communi licentia proprij Parochi, vel Epiſcopi, ſeu Prælati, vel Summi Pontificis, vt *DD. in d. c. omnis.* Et quidē multi Religioſi habent talem licentiam, ſeu facultatem à Sede Apoſtolica; vt de Prædicatoribus, & Minoribus habetur in *extrauaganti, inter cunctas, de priuil. §. ſed quia multoties*; & *extrau. vas electionis*, de

de hæret. Tamen ex Concilio Trident. *ſeſſ*. 23. *cap*. 15. hodie nemo poteſt etiam vigore cuiuſcumque licentiæ, ſeu priuilegij, confeſsiones audire, ſeu ſacramentaliter abſoluere, niſi vel Parochiale beneficium habeat, aut ab Epiſcopo loci per examen, aut aliàs idoneus iudicatus fuerit, & approbationem obtinuerit.

Excipe tres caſus: Primus eſt, pro articulo mortis, in quo quilibet ſimplex ſacerdos eſt idoneus miniſter huius Sacramenti, vt *Trident. ſeſſ*. 14. *cap*. 7. *de ſacr. pœnit. Suar. diſput*. 26. *de pœnit. ſect*. 4. *n*. 3. *Barboſ. de poteſt. Epiſ. allegat*. 26. *nu*. 50. Secundus eſt, quoad confeſsionem de ſolis venialibus: Tertius eſt, quoad confeſsionem de ſolis mortalibus iã confeſsis & abſolutis; quia in his caſibus quilibet ſimplex ſacerdos eſt idoneus miniſter, neque indiget approbatione. *Suar. loco cit. nu*. 5. & 7. *Filiucc. tractat*. 7. *n*. 223. *Bonacc. de ſacr. pœnitent. q*. 7. *punct*. 3. *nu*. 1. & alij apud eos communiter.

Amplia hanc concluſionem vt procedat, etiam ſi pœnitens bona fide confiteatur non approbato, ſeu alieno ſacerdoti ſine licentia competente, vel ſacerdos etiam bona fide illum audiat, & abſoluat; nam etiam tunc non perficitur ſacramentũ, quia hæc irritatio actus non eſt pœnalis, ſed diffinitiua, & ex natura rei, ob defectum, iuriſdictionis, ſine qua non poteſt perfici hoc Sacramentum, vt Triden. *c*. 7. *ſeſſ*. 14 *de ſacram. pœniten. tex. in c. dudum*, 54. *de elect*. & *ibi gl*. & *DD. communiter in verbo, deceptæ*: Vnde talis confeſsio iteranda eſt habenti iuriſdictionem circa illam, *Io. Andr. in d. c. dudum, Abb. ibi n*. 20. *Nauarr. in c. placuit, de pœnit. diſt*. 6. *nu*. 180. qui ponunt exemplum, ſi quis confiteatur Parocho intruſo.

Limita vt ſufficiat, ſi Confeſſarius habeat titulum coloratum cum communi errore; vt ſi Parochus erat priuatus occultè titulo ſuo, vel ſi eius prouiſio fuit nulla ob defectum aliquem occultum, vt ob irregularitatem, vel cenſuram; tunc enim valet confeſſio & abſolutio, neque eſt iteranda, etiamſi poſtea declaretur confeſſarius iuriſdictione priuatus: ita *Innoc. in d. c. dudum*, & *ibi Abb. loco cit*. & *Nauarr. loco cit*. cum communi ſententia, per *l. Barbarius, ff. de offic. præt*. Et procedit etiamſi pœnitens ſciens talem defectum occultum illi cõfiteretur: ita *Sanchez lib*. 3. *de matrim. diſput*. 22. *num*. 46. *Diana reſol*. 122. *tract*. 4. *tom*. 2. non tamen ſufficeret ad validitatem confeſſionis, ſeu ſacramenti Pœnitentiæ, cõmunis error ſine titulo colorato, vt ſi quis falſas

H appro-

approbationis litteras confinxiſſet, & ſe publicè expoſuiſſet audiendis confeſſionibus. Ita tenent communiter Doct. vt apud *Sanch.ibi num* 49.quamuis contrarium teneant multi apud *Sãchez* relati *num.*48.& tenet *Genuen. in praxi c.* 50. *in annotat. nu.*3. *Diana cum alijs recentioribus loco citato*.

II. DVBIVM eſt, an Confeſſarius abſoluens ſine approbatione, ſeu licentia vt ſupra, incurrat cenſuram aliquam latæ ſentẽtiæ: Reſpondeo I. ex *can.placuit, de pœnit.diſt.6.& c.placuit, 9. q. 2.* ab Vrbano II. ſtatutum eſſe, vt nulli ſacerdoti liceat alienum ſubditum ad Pœnitentiæ ſacramentum recipere ſine illius proprij Sacerdotis conſenſu, niſi ob ignorantiam eiuſdem proprij ſacerdotis. Qui verò contra hæc ſtatuta facere tentauerit (ait Vrbanus) gradus ſui periculo ſubiacebit. Per quæ verba videri poſſet lata ſuſpenſio ab officio, quia verbum *ſubiaceo*, etiam in futuro tempore prolatum, eſt latæ ſententiæ, iuxta communem ſententiam apud *Tiraquell. in l. ſi vnquam, num.*148. *C.de reuoc. donat.* quia hoc verbum ex natura ſua non indiget facto hominis ad executionem. Tamen contrarium tenendum eſt, ſcilicet ibi ſignificari ſuſpenſionem ferendæ ſententiæ arbitrio iudicis, vt *Roderic. q. regul.* 18. *art.* 1. *tom.* 2. & conſentiunt *Præpoſ.in d.c.placuit,9.q.2.in princ.Nauarr.in d.c. placuit, de pœnit.diſt.6.in princ.* qui ſolum intelligunt per illa verba tranſgreſſorem eſſe caſtigãdum, videlicet arbitrariè.

Reſpondeo II. ex Tridentin. *ſeſſ.* 22. *cap.* 11. & ex Bulla in Cœna Domini *cap.*17. latam eſſe excommunicationem contra vſurpantes iuriſdictionem pertinentem ad perſonas Eccleſiaſticas ratione beneficiorum, ſeu Eccleſiarum eorumdem: vnde videtur quòd abſoluens ſacramẽtaliter ſine approbatione, ſeu licentia, vſurpet iuriſdictionem parochialem, & ita incurrat in dictas cenſuras. Tamen contrariũ tenendum per ſe loquendo, quia ſimplex ſacerdos in tali caſu non cenſetur communiter loquendo vſurpare iuriſdictionem fori pœnitentialis ordinariam, quæ ad Parochum pertinet, vel Prælatum; ſed extraordinariam, ſeu delegatam, quæ ad nullum determinatè pertineat priuatiuè ad alios, & ideo non continetur in dictis iuribus, vt dixi *verbo, vſurpatio, cap.* 3. Si autem ſacerdos intenderet vſurpare ius parochiale, certè in dictam excommunicationem incurreret.

III. QVÆRI poteſt an talis ſacerdos ſcienter abſoluens ſine approbatione, ſeu licentia competen.

petente, incurrat irregularitatis pœnam?

Reſpondeo I. non incurrere irregularitatem illam, quam incurrunt vſurpantes actum Ordinis ſacri, quem non habent; quia hic non vſurpat actum ordinis, cum verè ſit ſacerdos, ſed vſurpat actum iuriſdictionis, quam non habet; cui vſurpationi non eſt impoſita irregularitatis pœna prædicta, vt dixi *verbo, ordo, cap.* 32. *limit.* 2. & ita in terminis docet *Henriquez lib.* 14. *c.* 6. *nu.* 2. litt. X. vbi alios citat.

Reſpondeo II. quòd ſacerdos ſcienter abſoluens ſine approbatione, ſeu ſine licentia cõpetente, incurrit in crimen *falſi*, & poteſt puniri pœna arbitraria publico iudicio l. Corneliæ de falſis: ſicut punitur qui fingit ſe militem, cùm non ſit, vel qui vſurpat aliquod publicum officium, quod non habet, vt *l. eos, ff. ad l. Corneliam de falſ. ibi Bartol. & DD.* Sicut etiam qui vſurpat gradum Doctoris, quem non habet, vt *Bar. ibi Felin. in c. tertio loco, nu.* 1. *de prob. Boſſ. in praxi tit. de falſis, nu.* 131. & de clerico, aut alio exercente actus ordinis, quem non habet, *Bald. in l. qui ſub prætextu, C. de Sacroſ. Eccleſ. Felin. loco cit.* Quare cõdemnatus hoc iudicio, erit ipſo iure infamis, & conſequenter irregularis, vt dixi *par.* 1. *c.* 33. §. *tertio modo*. Quòd etiamſi probabilius alicui videretur talem ſacerdotẽ non teneri l. Cornelia de falſis, ſed de crimine Stellionatus, ſeu extraordinario, quod tenet *Menoch. de arbitr. caſu* 320. *n.* 4. *& vlt.* tamen etiã ſic damnatus ſit infamis, & irregularis, vt dixi *d. c.* 33. Certè ſi litteris falſis ſe ingeſſiſſet, tunc ſecundũ omnes teneretur publico iudicio l. Corneliæ de falſis, *vt Menoch. ibi num.* 6. Super hac tamen pœna poteſt Epiſcopus diſpenſare, vt dixi *verbo, falſum, cap.* 1.

CAPVT III.

Abſoluens à cenſuris, vel caſibus reſeruatis ſine facultate.

I. ABſoluens à caſibus reſeruatis ſine facultate, incurrit in crimen falſi, aut ſaltem ſtellionatus, vt dixi proximè *cap. præced.* vnde damnatus diffinitiuè incurrit infamiam iuris, & irregularitatem, vt *ibi* dixi.

II. Excommunicationem incurrunt Religioſi, qui excommunicatos à canone, vel à ſententijs per ſtatuta prouincialia, aut ſynodalia promulgatis, abſoluere præſumunt; quando ſcilicet abſolutio eſt reſeruata, & ipſi Religioſi non habent priuilegium,

Digitized by Google

ſeu facultatem competentem; & tales Religioſi, ſeu regulares ſic perperam abſoluentes ſunt ſtatim ab Ordinarijs locorum denunciandi excommunicati, nullo priuilegio exemptionis illis ſuffragante. Huius cenſuræ abſolutio eſt Sedi Apoſtolicæ reſeruata. ita *Clem. Religioſi, de priuil.*

Amplia vt procedat etiam contra fictè abſoluentes, quia agitur de vſurpantibus, ſeu agẽtibus de facto, & nulliter; ideo continetur etiam caſus fictus. *Suar. diſput.* 22. *de cenſ. ſect.* 4. *à nu.* 22. *Coninch diſput.* 19. *n.* 42. *Card. in ead. Clemen.* Alias quæſtiones ſuper materia huius pœnæ, & Clementinæ tractant *Sylu. excomm.* 7. *nu.* 32. *Nauarr. c.* 27. *nu.* 102. *Sayr. lib.* 3. *c.* 29. *nu.* 37. *Suar. de cenſur. diſput.* 22. *ſect.* 4. *à nu.* 1. *Tolet. lib.* 1. *c.* 36. *num.* 2. *Canoniſtæ in eandem Clemen.*

TERTIO Excommunicationem incurrunt omnes, qui abſoluere prçſumunt ab excommunicationibus latis in Bulla in Cœna Domini legi ſolita, ſine facultate, vel in articulo mortis, non ſeruata forma præſcripta in eadẽ Bulla, ſcilicet præuia cautione de ſtando mandatis Eccleſiæ, & de ſatisfaciendo: ita habetur in eadem Bulla, §. *cæterum*, *cum ſequenti* §. Sed huius excommunicationis abſolutio non eſt reſeruata. *Nauarr. cap.* 27. *nu.* 73. *Tolet. lib.* 1. *cap.* 30. *verſ.* 6. *fulminat. Suar. de cenſuris, diſput.* 21. *ſect.* 3. *verſ. ſecundo dicendum*. *Sayr. lib.* 3. *cap.* 25. *nu.* 7. *Marius Alterius lib.* 5. *cap.* 3. §. *contrariam*, ſecundum probabiliorem ſententiam. Cõtra *Felin. in c. Paſtoralis*, §. *præterea*, *nu.* 9. *de offic. ordin. Rebuff. in expoſit. Bullæ* 13. *verſ. illos autem. Caiet. verb. excomm. caſu* 77. *Armill. n.* 77. *Viual. in eandem Bullam*, §. *quòd ſi fortè*, *num.* 19. cum alijs. Non tamen hanc cenſurã incurrit abſoluẽs ab interdicto latæ *in c.* 2. Bullæ in Cœna Domini. *Filiucc. tract.* 18. *nu.* 144.

QVARTO Ex decreto Sacræ Congregationis Epiſcoporum & Regularium iuſſu Clement. VIII. edito *anno* 1601. *die* 9. *Ianuarij*, Sacerdotes omnes, tam ſæculares, quàm regulares in Italia, extra Vrbẽ Romã, prætextu priuilegiorum prçſumẽtes abſoluere à caſibus clarè, vel dubiè cõtentis in Bulla Cœnç, ſiue aliàs Papç reſeruatis, vel à caſibus reſeruatis ab Ordinarijs locorũ, incurrebant excommunicationem, priuationem officiorum, & dignitatũ, & beneficiorum, & inhabilitatem ad confeſſiones audiendas, & ad quæcumque officia, beneficia, & prælaturas in poſterum obtinenda; niſi abſoluerent pœnitentes in mortis articulo conſtitutos, vel extra mortis articulũ

cum

cum licentia expreſſa in ſcriptis obtinẽda, & Ordinarijs exhibenda; & abſolutio & diſpenſatio dictarum pœnarum Papæ reſeruata fuit. De illa particula, *clare* vel *dubie*, vide quæ dixi *par.* 1. *cap.* 16. *in fin.*

Poſtea *anno* 1602. *die* 26. *Nouemb.* eadem Sacra Congregatiõ iuſſu Clement. VIII. edidit ſecũdum Decretum declarans & moderans illud primum, & ſtatuit, vt in dictam cenſuram & pœnas incurrant ſolum ij, qui vt ſupra abſoluent à caſibus in Bulla Cœnæ. Item ſi abſoluant ab aliquo ex quinque caſibus infraſcriptis Papæ reſeruatis: ideſt, violationis immunitatis Eccleſiaſticæ in terminis conſtitutionis Greg XIV. Violationis clauſuræ monialium ad malum finem: Prouocantium & pugnantium in duello, iuxta decretum Tridentini Concilij, & conſtit. Greg. XIII. Inijcientium violentas manus in Clericos, iuxta *can. ſi quis ſuadente* 17. *q.* 4. ac iuris diſpoſitionem: Simoniæ realis ſcienter contractæ, atque etiam confidentiæ beneficialis. Item qui abſoluent à caſibus vel cenſuris, quos, vel quas Ordinarij locorum ſibi reſeruauerint. Pœnam autem illam inhabilitatis audiendi confeſsiones ſuſtulit; & ſtatuit, vt licentiæ etiam ſola voce conceſſæ abſoluendi à dictis caſibus ſuffragentur. Hoc decretum confirmatum fuit plenioribus clauſulis derogatorijs à Paulo V. *anno* 1617. *die* 7. *Ianuarij* decreto edito. vide *Barboſam allegat.* 50. *nu.* 186. 187. 188. & explicat *Franc. Leon. par.* 3. *cap.* 38. *num.* 189. *& ſeq. Homobon. de caſib. reſer. par.* 1. *pag.* 14. *&* 15. *Diana reſol.* 13. *tract.* 2. *to.* 2. *& reſol.* 73. *tract.* 4. *tom.* 2. *§. notandum*.

Eadẽ Sacra Congregatio mãdato S.D.N. Vrbani VIII. alio decreto *anno* 1628. 17. *Nouẽbr.* declarauit nullius priuilegij vigore, etiam poſtea à Sede Apoſtolica confirmati, poſſe abſolui à caſibus Ordinarijs reſeruatis tam extra, quàm intra Italiam, extra Romam: & idem ait de excommunicationibus in Bulla Cœnæ etiam intra Romam. Denique declarat ſolùm facultatem abſoluendi ab alijs caſibus Sedi Apoſtolicæ reſeruatis, non eſſe ſublatam extra Italiam.

CAPVT IV.

Abſolutio data à religioſo à pœna & culpa.

Vide *infra verb. Indulgentia, c.* 1.

CAPVT V.

Abſoluens non ſoluentẽ decimas.

Vide *infra verbo, Decimæ.*

CAPVT VI.

Abſoluens ſacramentaliter cenſura excommunicationis, vel ſuſpenſionis, vel interdicti ligatus.

Vide *verbo, cenſura, cap.6. & 7.*

CAPVT VII.

Abſoluens excommunicatum à culpis ante abſolutionem à cenſura.

PRIMO Excommunicationẽ minorem incurrit, vt communicans cum excommunicato (maiori ſcilicet excõmunicatione) *cap.excommunicatos, c. ſicut Apoſtoli, c.cum excommunicato, c.qui communicauit* 11.*q.*3. *c.pari, de ſent.excom. Suar. de cenſur.diſp.*10.*ſect.*2.*nu.*8. Intellige ſi erat vitandus, id eſt vel nominatim denunciatus, vel publicus notorius Clerici percuſſor: aliàs enim peccat Confeſſarius, ſed non incurrit in excommunicationem minorẽ miniſtrãdo Sacramentum excõmunicato, vt *Bonac.de cenſur. in communi q.*2.*punct.*2.*§.*2.*nu.*3.

SECVNDO Excommunicationem incurrit Papę reſeruatam Confeſſarius abſoluens ſcienter, & ſpontè ſacramentaliter excõmunicatum à Papa, quia ſic illum admittit ad diuina ante abſolutionem; *cap. ſignificauit, de ſent. excom.* Intellige de excommunicatis à Papa per ſententiam ſpecialem, vel generalem legem, ſed poſtea ſpecialiter denunciatis: neque ſufficit quòd quis ſit notorius Clerici percuſſor, *Suarez diſp.*10.*ſect.*2.*num.*9. *Bonac. de. cenſ.part.diſp.*2.*q.*5 *punct.*3.*n.*3. *Coninch de cenſ. diſp.*14.*nu* 33. *Henriq.lib.*13.*c.*8.*nu.*3. propter extrau. *ad euitanda*.

TERTIO Interdictum ab ingreſſu Eccleſiæ incurrit abſoluere præſumens ſacramẽtaliter excommunicatum maiori excommunicatione: & ab hoc interdicto non poteſt abſolui, niſi prius ad arbitrium eius, cuius cenſuram violauit, ſatisfaciat competenter. *c.Epiſcoporum, de priuil. in* 6. Sed procedit de excommunicato vitando, id eſt vel notorio clerici percuſſore, vel alio nominatim denunciato, *Suar. de cenſur.diſp.*37.*ſect.*1.*nu.*6. *Bonac.de cenſ.in comm.loco cit.§.*2.*num.*7. Nullam tamen incurrit irregularitatem abſoluẽs excommunicatum etiam vitandum, vt *Suarez diſp.*33.*ſect.*3.*nu.*8.

Satisfacere debet talis Confeſſarius monendo pœnitentem, quòd non fuit à cenſura abſolutus: quod qualiter facere debeat, *vide Suarez de pœnit.diſput.*22. *ſect.*6.

*ſect.6.nu.*3. Vel debet impetrare facultatem eum abſoluendi in abſentia: de qua re dixi *par.* 1, *cap.*22.*differ.*3.

CAPVT VIII.

Abſoluens ſacramentaliter obſtante interdicto, vel ceſſatione à diuinis.

INTERDICTVM ab ingreſſu Eccleſiæ incurrit abſoluēs ſacramentaliter interdictum perſonaliter nominatim denunciatum, ſcilicet ante abſolutionem à tali cenſura: & nō eſt abſoluendus donec arbitrio eius, qui illam ſententiam tulerat, ſatisfecerit competenter. *c.Epiſcoporũ, de priuil. in 6.* explicant *Suarez diſp.*33.*de cenſur.ſect.*2.*num.*9. *Coninch diſp.*17.*n.*27.*Sayr.lib.*5. *cap.*14.*num.*34.

SVSPENSIONEM ipſo iure incurrere ab officio, beneficio, & iuriſdictione eum, qui ſacramentaliter abſoluit aliquem contra ius interdicti perſonalis, vel localis, quidam affirmant, vt *Sylu. interd.*6.*nu.*3.*Auila p.*5. *diſp.*5. *dub.*4.*concl.*2. & communem fatetur *Sayr.lib.*5.*c.*14. *nu.*12. allegant ad hoc *cap.vlt.de exceſſ. Prælatorum*. Alij tamen dicunt eam non eſſe pœnam latę ſententiæ, ſed ferendæ, & hanc probabiliorem ait *Coninch diſput.*17. *num.* 71. *Sayr. loco citato*.

EXCOMMVNICATIONEM non reſeruatam incurrunt Religioſi abſoluentes Sacramentaliter contra ius interdicti generalis localis, id eſt in loco interdicto, culpabilē de tali interdicto, non præcedente ſatisfactione; & idem eſt ſi abſoluant ſtante ceſſatione à diuinis, *Clem.*1. *de ſent. excom.* tractat *Sayr. lib.*3. *c.*33. *num.*44.*de cenſur.* Sed procedit quādo Eccleſia matrix obſeruat illud interdictum, vel ceſſationē, vt *Sayr.nu.*45.

IRREGVLARITATEM incurrit abſoluens ſacramentaliter in loco interdicto, ſi pœnitens ſit in culpa de tali interdicto; dummodo interdictum locale ſit denunciatum; ex *cap.is quis* 18. *de ſent. excom. in 6. Suar. diſp.*34. *ſect.*4. *num.*14. *Filiuc. tract.*18. *nu.*55.*&* 56. *Bonac.tract. de interd.in comm.punct.*3.*§.*3.*nu.* 2. *& punct.*7.*nu.*6. Non fit autem irregularis abſoluens aliquem interdictum extra locum interdictum.*Sayr.lib.*5.*c.*14.*nu.*34.

PRIVATIONEM vocis actiuæ & paſſiuæ incurrit abſoluens aliquem Sacramentaliter contra ius interdicti localis, vt *Layman lib.*1.*tract.de interd.c.*3. *num.*3. *Sylu.verb.interd.* 6.*q.*2. *verſ. ſecundũ, Coninch* 1. *diſp.*17.*n.*70. *Filiuc. tractat.*18.*n.*87. *& Sayr. d.cap.*14.*nu.*9. *per c.*1. *de poſtul.*

præl. & d.c. is qui, §. is verò, de ſent.excom.in 6.

CAPVT IX.

Abſolutionem à cenſuris extorquens.

EX *cap.1.de his quæ vi,in 6.* vi, aut metu extorquens abſolutionem alicuius cenſuræ, ſcilicet excommunicationis, vel ſuſpenſionis, vel interdicti,non ſolum ab illa cenſura non ſoluitur, ſed etiam nouam excommunicationem incurrit ipſo facto, quæ tamen non eſt reſeruata: explicat *Reginal. lib.9. num.346. Auila par.2.cap.7. diſp.2.dub.5. per totum, Suar.diſput.7. ſect.6. nu.13.Sayr.lib.2.cap.21.nu.30. & Canoniſtæ ſuper eod. cap.1.*

Ex *cap.14*.Bullę in Cœna Domini, qui partes actrices, quæ cauſas ſpirituales, aut ſpiritualibus annexas committi fecerint., & inhibitiones obtinuerint, aut alias litteras, compellit ad reuocandum, & ad faciendum vel cõſentiendum eos, contra quos tales inhibitiones emanauerint, à cenſuris, & pœnis in illis contentis abſolui, & ad hæc cooperantes, excommunicationem ipſo facto incurrunt.

CAP. X.

Abſolutionem ſacramentalem abſenti dari poſſe aſſerens, imprimens, vel ad praxim deducens.

Vide *verbo, Sacramentum,c.1.*

CAPVT I.

Accuſatoris, vel delatoris calumnia.

I. QVanti intereſt reo, reſtituere,& ſatisfacere iſti debent. vide *Sylu. verb.accuſatio, q.7. verſ. primo calumniando, Sayr. in claui reg. lib.12.c.15.nu.13. Menoch.de arbitr. caſu 321.nu.vlt. Boſſ. de accuſ.num.28.Bernard. Diaz in praxi c.68.num.6.* vide *c.vlt.ibi Canon. de calumniat.*

II. Afficitur iuris infamia calumniator, ſi de calumnia fuerit condemnatus, *c.ſi quis, 2.q. 3. concordat l.1.& l.athletas, §.calumniator, ff. de his qui not.infa. l.3. C. de calumn.l.palàm, §. Senator, ff. de rit. nupt. Abb.c.fin. de calumn.Roderic.qq. regul. 32. art.2.to.2. Molina tract.4. diſp. 9.n.8.Maiol.de irregul.lib.2.c.7. §.hinc illud, Sayr.lib.12.c.15.nu. 18.Menoch.de arbitr.caſu 322.* Imò quotieſcunque calũnia fuerit notoria,erit calumniator de iure Canonico infamis infamia iuris,

iuris, quia hoc iure omne crimẽ depoſitione dignum ſecundum magis communem, ſi fuerit notorium, reddit infamem infamia iuris. *Sayr.lib.7.c.1.n.12.Garz. de beneſ.p.11.c.3.nu.110.Sanch. conſil.lib.2. c.2. dub.18. in fine.* At hoc crimen eſt depoſitione dignum, *c.1.de calumn.* ergo.

III. Irregularis efficitur calumniator vbicũque infamia iuris affectus fuerit, vt ſupra. *Maiol. lib.2. c.7. §. hinc illud.* & ex regula generali quã probat *Garzias p.7.c.8.nu 11.*

Nota quòd licet in cauſis atrocioribus accuſator, & delator non puniantur de calumnia, *Menoch. caſu 321.nu.26.* tamẽ hoc verum quoad pœnam ordinariã talionis, vel aliam eius loco ſuccedẽtem; ſecus tamen quoad infamiã, & reſtituendi obligationẽ. *Menoch. de arbitrar. caſu 321. num.33.*

IV. Suſpenſionem incurrit ipſo iure à beneficijs eccleſiaſticis per triennium is qui in perſonam electi ad dignitates eccleſiaſticas, vel perſonatus, vel canonicatus aliquid obijcit, & deficit in probatione: quòd ſi interim ſe ingerat ad ea beneficia, eis ipſo iure priuatus remanet, niſi maniſeſtiſsimis documentis conſliterit eum cauſa probabili à calumniæ culpa excuſandum, vt dixi *verbo, electio, c.4.*

CAPVT II.

Accuſatoris, vel procuratoris, vel Aduocati præuaricatio.

I. Accuſator, qui in iudicio publico præuaricatus fuerit, ſcilicet crimina vera rei abſcondẽdo, ſeu admittẽdo eius exceptiones, & probationes non veras, & ſic cauſam prodendo, ſi de præuaricatione condemnatus fuerit, afficitur iuris infamia. *l. athletas, §. calumniator, ff. de his qui not. infamia. l.1. & l.ſi is, ff. de præuar. Menoch. de arbitr. caſu 323.*

II. Aduocatus, vel Procurator, qui ſecreta reuelat parti aduerſæ, ſi hoc crimine fuerit damnatus, eo ipſo eſt infamia iuris affectus *gloſ.in d.§.calumniator, Menoch. loco cit.* An autem licitũ ſit Aduocato patrocinari pro vtraque parte, vide *Sanch.conſil. lib.6.c.7.dub.7.*

Infamis effectus præuaricator conſequenter erit irregularis, vt promoueri non poſsit, neque in ſuſceptis miniſtrare, ex dictis *cap. præcedenti.*

CAPVT III.

Accuſatoris tergiuerſatio.

ACCVSATOR dum intenta accuſatione non ad pœnam

nam ſibi applicandam, deſiſtit ab accuſatione citra abolitionē, dicitur tergiuerſator; & ſi de hoc crimine fuerit cōdemnatus, iuris infamiam incurrit. *l.* 1. *ibi gloſſ. & l.* 2. *C. vt intra certum tempus. l.* 2. *C. ad S.C. Turpilian. gloſſ. in l.* 1. *verb. qui iudicio, ff. de his qui not. infam. Molina tract.* 4. *diſp.* 9. *nu.* 11. *Clarus* §. *fin. q.* 72. *verſ. tergiuerſator*. Et conſequenter talis condemnatus ob infamiam erit irregularis. Sed hodie non eſt vſu receptum, vt ob hoc crimē tergiuerſationis quis puniatur, neque crimini datur: ideo neque hodie efficitur infamis deſiſtens ab accuſatione, neque irregularis efficitur. *Molina loco cit. & tract.* 3. *diſp.* 47. *n.* 10. Et ratio eſt, quia hodie ex conſuetudine ſi accuſator deſiſtit, Iudex ex officio procedit. *Clarus* §. *fin. q.* 58.

CAPVT I.

Adulterium.

ADVLTERII crimen eſt mixti fori, quia Iudex punit pœnis ſpiritualibus, Laicus pœnis tēporalibus. *Auus meus deciſ. Pedemont.* 148. *in fin.* Excepto tamen ſi agatur ad finē diuortij, quia tunc eſt merè eccleſiaſticum; ſi autem ad pœnam ſanguinis, eſt merè laicale. *Sanch. lib.* 10. *de matrim. diſput.* 8. *n.* 15. *&* 16.

EX adulterio ſi fœmina prolem ſuſcipiat, & pariat, & viro ſuo tanquam legitimum partum ſupponat, tenetur ad reſtitutionem viro, ſeu filijs legitimis, ſeu hæredibus eius: eſt certa ſententia. *Layman lib.* 3. *tract.* 3. *par.* 3. *c.* 14. *nu.* 1. *Diana reſol.* 30. *miſcell.* 5. *tom.* 2. Intellige in quantum poteſt ſine periculo ſe infamandi, vt *c. officij, de pœnitent. ibi Barboſa* latè explicat, & *Diana loco cit.* De Adultero autem probabilior, & magis communis aſſerit eum ſimiliter teneri ad reſtitutionem in ſolidum. *Layman nu.* 2. *Diana reſolut.* 55. *tract.* 3. *miſcellan. to.* 1.

I. Infamia iuris afficitur Clericus, aut Laicus ſententia damnatus de adulterio. *l.* 1. *ff. de his qui not. infam. Farinac. q.* 141. *num.* 25.

II. Irregularis conſequenter efficitur ob talem iuris infamiā, *Maiol. lib.* 5. *c.* 38. *nu.* 1. *Layman lib.* 1. *tract. de Irregul. c.* 4. *num.* 7. *&* 11. *text. in c. infames,* 6. *q.* 1.

Quoad diſpenſationem, reſtitutionemque aduerſus hanc infamiam, & irregularitatem, Nota, quod ſi Laicus condemnatus de adulterio, fuerit à ſuo Principe aduerſus talem infamiam reſtitutus ex gratia, conſequenter erit liber ab irregularitate. *Suarez diſp.* 48.

Digitized by Google

diſp.48. *ſect*.2. *num*.10. *Layman c*.4.*n*.10. *Filiuc*.*tract.de Irregul. nu*. 224. Item Epiſcopus poteſt ſuper hoc diſpenſare, *c. at ſi Clerici*, §.*de adulterijs*,*de iudic*.*Vgol. de Irregular*. *c*.6.§.5. *num*.3. vt poſſit ordinari.

III. Irregularitatem ſæpè incurrit adulter ex eo, quòd ipſius cauſa maritus occidat vxorem, quando ſcilicet adulter temerè ſe ingeſſit nulla cautela adhibita, *Sayr. lib. 6. cap*. 17. *numer*.20. *Tolet.lib*.1.*c*.82. § *quando verò*, *Layman lib*.3. *tract. de iniuſta corporis læſione*, *c*.10. *nu*.2. *Suar. de cenſur*. *diſp*.45. *ſect*.6.*nu*.5.

IV. Priuilegio etiam clericali penitus priuatur Clericus adulter, ſi maritum adulteræ per inſidias occidat. *Aufrer.in Clem*. 1. *de offic.ordin.in* 1. *regula*,*nu*.27. *Clarus* §.*fin. q*. 36. *verſ. quæro modò*.

V. Adulteri coniux priuatur iure petendi debitum coniugale:quod qualiter procedat,vide *Sanch. de matrim. lib*.1.*diſp*.68. *nu*.4. & *pleniùs lib*.10. *diſput*.9. *nu*.30.& *diſput*.12.*num*.7.*ibid*. vbi concludit non procedere hãc pœnam in foro conſcientiæ donec coniux innocens adulterum repellat, conſtito de adulterio. Tollitur autem hæc pœna, ſi alter coniux etiam adulteriũ committat, *c.tua*,*de adulter*.

VI. Adulteri ſi paciſcantur de matrimonio contrahendo in caſum obitus coniugis, incurrunt impedimentum dirimens tale matrimoniũ, *c. relatum*,31. *q*.1. *c. ſignificaſti*, & *c.vltimo*, *de eo qui duxit*.*Sanchez lib*.7.*diſp*.79. Et multo magis ſi adulterio matrimonium coniungant cum impedimento ligaminis, vt *c*.1. & *ſeqq. de eo qui duxit*. Super his ſolus Papa diſpenſat,vt *Sanch.de matrim.lib*. 8.*diſput*.6.*num*.14.

VII. Adulterium eſt cauſa ſufficiẽs diuortij,*Matth*.5.& 19. *Sanchez lib*.10.*diſput*.3. *num*. 6. niſi alter quoque coniux adulter extiterit,*Sanchez diſput*. 8.*n*.30. quod declara cũ *Sanchez diſp*.9. *num*.30.

VIII. Vxor propter adulteriũ amittit dotem etiam de iure canonico, *c.plerumq*; *de donat. inter vir*. & *vxor. ibi gloſ. verbo*, *plerumque*,*Farin.q*.142.*à nu*.1. *Sanch.lib*.10.*diſp*.8.*à nu*.2.Item adultera amittit donationẽ propter nuptias. *Farin.nu*.2.*Sanch. num*.9. Item amittit bona paraphernalia, vt de magis communi *Farinac.q*.142. *nu*.3.*Sanch.n*.9. Item amittit legata ſibi à marito relicta. *Farinac.nu*.8. An autem hæ pœnæ ligent in foro conſciẽtiæ; & an ſint latæ ſentẽtię;multi dicunt eſſe latæ ſententię,ſed pro foro conſcientiæ requiri declaratoriam, vt apud *Sanch.num*.13. *Farinac. num*. 98. Communior

ta-

Digitized by Google

tamen ait eſſe pœnas ſententiæ ferendæ, poſſe tamen maritum retinere ante ſententiã excipiendo. *Sanch. nu.* 13. F*arinac.n.*97. Maritus autem propter adulterium perdit donationẽ propter nuptias, ſeu augmentum dotis de iure Canonico, & dotem fœminæ tenetur reſtituere. F*arin. nu.*35.*Sanch.diſp.*8.*nu.*11.Itaq. procedũt hæc ſi fæmina agat coram Iudice eccleſiaſtico. *Farin. q.*142. *nu.*43.

CAPVT I.

Aduocati, vel Procuratoris praeuaricatio.

Vide ſupra *verbo, Accuſator,c.*2.

CAPVT I.

Agrorum Incendiarij.

Vide infra *verb.Incendiarij.*

CAPVT I.

Agnos Dei cereos conſecratos pingens, aut minians, aut vendens.

EX Bulla Gregorij XIII. quæ eſt ſecunda in ordine, incipit, *Omni certè ſtudio*, excommunicatio fertur latæ ſententiæ contra eos, qui audent Agnos Dei à Papa conſecratos pingere, aut deaurare, aut miniare, aut hæc fieri facere, aut tales vænales exponere, aut retinere quouis prætextu.

Limita primò, quòd cùm Bulla loquatur de ijs, qui talia audent, requiritur ſcientia, & non ſufficit ignorantia etiam craſſa, vt *Sanch.lib.* 9.*de matrim. diſp.*32.*num.*38. *Suar.de cenſur. diſp.*21.*ſect.*3.*in fin.*

Limita ſecundò, vt non intelligatur de omni retinente, ſed ad vendendum. *Diana reſolut.* 12. *tract.* 6.*miſcell. to.*2.*cum ibi adductis.*

Limita tertiò, quòd aliqui dicunt extra Vrbem eam Bullam non fuiſſe vſu receptam, *Filiuc. tract.*14.*nu.*95. Sed alij contra teſtantur, vt *Fagundez part.* 1. *lib.* 1.*c.*4.*nu.*25.

Limita quartò, quòd intelligitur, niſi dicta deauratio, ſeu miniatio fiat cum licentia Papæ ſpeciali.

Limita quintò, quod hæc cenſura nulli eſt reſeruata. *Sayr. lib.* 3.*c.*35.*nu.*13. *de cenſur.Barboſa allegat.*50.*nu.*150.

CAPVT I.

Alchimia.

Vide *verbo, falſum, c.* 2.

CA-

CAPVT I.

Alienatio bonorum Eccleſiaſticorum, iuris forma non ſeruata.

I. HOc crimen olim non habebat pœnam latæ ſentẽtiæ, ſed erat crimen depoſitione dignum, ex *c. ſi quis Epiſcopus*, 10. *q.* 2. *&* *c. Apoſtolicos*, 12. *q.* 1. in quibus deponendus eſt Epiſcopus, qui ſine neceſſitate alienat res Eccleſię, & *c. nullus res*, 17. *q.* 4. vbi Epiſcopus eſt deponendus alienans res Eccleſiæ ſine licentia Primatis, ſeu Metropolitani, & Suffraganeorum: & *c. Abbatibus*, 12. *q.* 2. Abbates, & alij Clerici deponẽdi ſunt, ſi ſine licentia ſui Epiſcopi alienant Eccleſiæ bona: & ita hoc crimen eſſe depoſitione dignum, ait *Foller. in praxi can. p.* 2. *c.* 33. *verbo, etſi confeſſi, num.* 43. Sed hodie huic iuri eſt derogatũ per *extrauag. Ambitioſæ, de reb. Eccleſ. non alien.* vbi alia forma eſt ſtatuta alienandi, & aliæ pœnę tranſgreſſoribus impoſitæ, vt ſtatim dicam.

II. Itaque extrau. *Ambitioſæ, de reb. Eccleſ. non alienan.* prohibet omnium rerum, & bonorũ eccleſiaſticorum alienationem, omneq. pactum, per quod dominium transfertur, conceſſionẽ, hypothecam, locationem vltra triennium, infeudationem, emphyteuſim, præterquam in caſibus à iure permiſſis, & de rebus & bonis ab antiquo infeudari, ſeu emphyteuticari ſolitis, & tũc cum euidenti Eccleſiæ vtilitate. Item prohibet alienationem bonorum mobiliu m pretioſorũ, quę ſeruando ſeruari poſſunt; niſi ſuper dictis contractibus interueniat beneplacitum Apoſtolicum: aliàs alienationes, ſeu contractus celebrati contra hanc formam, erunt nulli ipſo iure, etiamſi bona fide eſſent celebrati, cum obligatione reſtituendi. Quod qualiter procedat, vide *Genuen. in praxi Epiſc. cap.* 44. *Bonacc. de Alien. punct.* 4. *Filiucc. tract.* 44. *c.* 6. *nu.* 6. *Suar. to.* 4. *de relig. lib.* 2. *c.* 37. *nu.* 21. *Leſſ. c.* 24. *num.* 66. *c.* 19. *num.* 35.

Et contrauenire præſumẽtes puniuntur tam dantes, quàm recipientes, varijs pœnis latæ ſententiæ.

Primò enim incurrũt excommunicationem; quæ procedere videtur etiam contra Epiſcopos, & Abbates, vt patet ex textu, & docet *Quaranta verb. alienatio, nu.* 49. *&* *Nauar. conſ.* 3. *de reb. eccleſ. non alien.* & alij communiter; quamuis contra teneant *Bonacc. tract. de alien. punct.* 5. *n.* 1. *Filiucc. tract.* 44. *c.* 6. *num.* 1. *Caſtropalao to.* 2. *tract.* 12. *punc.* 15. *§.* 6. *nu.* 7. *in fin.* Sed hæc excommu-

non eſt reſeruata, municatio eſt reſeruata, vt *Tolet. lib. 1. c. 40. §. 2. Suar. de cenſ. diſp. 23. ſect. 6. nu. 3. Sayr. lib. 3. c. 32.* nulli reſeruatas. *n. 22.* qui eam ponunt inter nulli reſeruata.

Secundò ſi ſit Abbas, vel Epiſcopus, incurrit interdictũ ab ingreſſu Eccleſiæ, ſed nulli eſt reſeruatum; quòd ſi per ſex menſes inſorduerint in hoc interdicto, incurrunt ſuſpenſionem ab adminiſtratione, & regimine Eccleſiæ ſuæ, vel Monaſterij.

Tertiò inferiores Prælati, & Adminiſtratores ipſo facto ſunt priuati beneficijs, quorum bona alienauerint, & vacare cenſentur abſque alia declaratione, vt cõferri poſſint à legitimo collatore.

I. Nota circa hanc extrau. quòd quamuis excommunicatio ibi non ſit Papæ reſeruata, eſt tamen aliunde reſeruata: etenim alienantes bona Eccleſiæ ſine debita forma, & ea recipientes, ſecundum multos Doctores, incurrunt in pœnas latas contra vſurpantes, ſeu occupantes bona Eccleſiarum, vel impedientes ea percipi ab ijs, ad quos pertinent; & dicunt procedere etiam contra arbores incidentes, & repudiãtes legata, & hæreditates Eccleſię delatas, vt dixi *verb. vſurpatio, c. 1.* ex Trident. Concil. *ſeſſ. 22. c. 11. reform.* Inter quas pœnas eſt excommunicatio Papæ reſeruata.

II. Nota, quòd Doctores dicunt hanc extrauagantem, ſaltem quoad pœnas, non eſſe vbique receptam: ideo valde ſpectandus erit vſus, ſeu conſuetudo regionũ. *Bonacc. tract. de alien. pun. 5. nu. 4. Barboſ. allegat. 50. n. 173.* & vbi recepta eſt, requiritur quo ad pœnas, vt ſcienter fiat tranſgreſſio, ob particulam *præſumpſerit*: ita *Barboſa in dicta extrauag. n. 23. cum Nauarro, Quaranta, & alijs.*

III. Nota, quòd ab hac extrau. excipiuntur caſus à iure permiſſi quibus ſcilicet ſine alia ſolemnitate, & ex ſola Prælati authoritate poteſt fieri alienatio.

Et quidem Primus caſus eſt, quando eſt res modici valoris, & alienatio eſt in euidentem Eccleſiæ vtilitatem, & res non eſt Eccleſię neceſſaria, ex *c. terrulas, 12. q. 2. Genuen. in praxi c. 60. nu. 3. Quaranta verbo, alienatio, n. 41. Redoan. de alien. rer. Eccleſ. rub. 21. num. 10.* Intelligitur autem modici valoris, ſi non valet vltra 20. ſolidos, *gloſſ. in d. c. terrulas, Archidiac. in cap. ſi quos, 12. q. 2. Alciat. conſ. 23. nu. 6.* ideſt ſi non excedat 25. ſcuta monetæ Romanæ, vt declarauit Sacra Congregatio.

Secundus caſus, quando alienatio eſt neceſſaria iure exigente, vt cùm legata ſunt bona fructifera religioni, quæ non poteſt reti-

retinere bona in communi fructifera, (vt ſi Fratribus Minoribus de Obſeruantia, vel Domui Profeſſæ Societatis Ieſu, *Clem. exiui, §. proinde, de verbor. ſignific.* Trident. *ſeſſ.* 25. *cap.* 3 *de regul.*) *Sanch. in decal. lib.* 7. *c.* 26. *n.* 30. *Barboſ. alleg.* 95. *num.* 59. *Rota dec.* 477. *n.* 7. *pun.* 2. *poſth. Farin.*

Tertius caſus, quando alienatio eſt neceſſaria ex præcepto teſtatoris, vt ob fideicommiſſum, per *l.* 3. *C. quando decr. op. non eſt. Barboſ. nu.* 61.

Quartus caſus, quando alienatio eſt neceſſaria ex lege contractus, vt propter pactum de retrouendendo in eodem contractu incontinenti appoſitum, quando Eccleſiæ res fuit acquiſita, *Tiraq. de retract. conu. §.* 7. *in fin. tit. n.* 2. *&* 10. *cũ ibi alleg.*

Quintus caſus eſt vnionis alicuius Eccleſiæ factæ ab Epiſcopo loco Religioſorum. *Clem. ſi vna, de rebus Eccleſ. non alien. Garzias par.* 12. *c.* 2. *de vnione, num.* 77. *Sanchez in decal. lib.* 7. *cap.* 29. *à nu.* 148. *Barboſ. de pot. Epiſc. alleg.* 66. *num.* 21. Sed hoc ius hodie eſt ſublatum, ex Trid. *ſeſſ.* 24. *c.* 13. *refor.* Excepta cauſa fundationis, vt Sacra Congregatio declarauit apud *Barboſ. in notis, ibidem*. Item poteſt Epiſcopus vnire beneficium ſæculare pro dotatione ſufficienti beneficij Curati ſæcularis, vt Trid. *ſeſſ.* 21. *c.* 5. *ref. & d. c.* 13. & ita *Rota recent. part.* 2. *deciſ.* 196. *num.* 3.

Alios etiam caſus vide apud *Barboſ. d. alleg.* 95. & *Quarantã, Bonacc. Caſtrumpalaum, & alios ſupra citatos*.

CAPVT II.

Alienationi bonorum Eccleſiaſticorũ in detrimentum Eccleſiæ authoritatem præſtantes, Delegati Apoſtolici, & alij procurantes talem alienationem.

DELEGATI Epiſcopis inferiores excommunicationem incurrunt, ſi ſic authoritatẽ præſtiterint cũ damno Eccleſiæ: ſi autem ſint Epiſcopi, aut ijs maiores, incurrunt ſuſpenſionem per annum ab exequutione officij. Quòd ſi ea ſuſpenſione durãte ingerant ſe diuinis, id eſt celebrent, incurrunt irregularitatem, ex Bulla Pauli II. quæ eſt ſecunda in ordine, incip. *Cùm in omnibus*.

Procurantes autem alienationem in detrimentum Eccleſiæ, dolo, aut fraude, aut ſcienter; aut extorquentes per ſordes, id eſt per mercedẽ, aut per impreſsionem, id eſt, per coactionem, aut preces importunas, decretũ alienationis à delegatis prædictis; incurrunt excommunicationem

Papæ

Papæ reſeruatam, ex eadẽ Bulla.

Inſuper delegati prædicti ad æſtimationem detrimenti Eccleſiæ illati ſunt condemnandi; procurantes autem, & extorquentes vt ſupra, ad reſtitutionem rerum Eccleſiæ cum fructibus condemnandi, vt in dicta Bulla Pauli II. cuius explicationem vide apud *Bonacc. tract. de alien. punct.* 6. & 7. *Filiucc. tract.* 15. *nu.* 172.

Aduerte quòd etiam ante cõdemnationem pręfati omnes tenentur Eccleſiæ reſtituere modo prædicto ex iuſtitia commutatiua, vt dixi *cap. præced.*

CAPVT III.

Alienationem locorum iuriſdictionalium Eccleſiæ Romanæ procurantes.

EX Bulla Pij V. 35. *Admonet nos*, prohibetur omnis alienatio, infeudatio, conceſſio, etiam gubernationis titulo, etiã ad vitam, vel longum tempus, vel ad beneplacitum, iuriſdictionalium locorum, iuriſdictionis temporalis Eccleſiæ Romanæ, etiam in caſibus à iure permiſſis, etiam perſonis Papæ conſanguineis, cum clauſula irritante.

Deinde prohibetur ne vlla perſona, aut communitas publicè, aut priuatim tractet, conſulat, aut verba faciat de faciẽdis alienationibus ſupradictis, aut proponat de mittendis, aut eligendis oratoribus ad Papam ſuper his; aut hæc Pontifici inſinuet, aut ſuadeat, aut poſtulet aliquẽ, vt ei talis titulus conferatur, aut permittat ſe eligi in oratorem pro tali negotio, aut tale munus ſuſcipiat.

Contrauenientes incurrũt ipſo facto ex dicta Bulla, Primò excommunicationem Papæ reſeruatam. Secũdò crimen rebellionis, & proditionis locorum illorum. Tertiò confiſcationem omnium bonorum, quæ ipſo facto Cameræ deuoluta cenſentur. Quartò priuationem omnium beneficiorum Eccleſiaſticorum. Quintò inhabilitatem ad beneficia Eccleſiaſtica. Sextò infamiam iuris perpetuam, etiam poſt reſtitutionem aduerſus præfatam ſententiam.

Præterea idem Pius V. *ibid.* hanc Conſtitutionem præcepit iurari à Cardinalibus in aſſũptione Pilei; & ſtatuit, vt contrafaciẽtes pœnam periurij, & perpetuæ infamię incurrant, vt ibi habetur. Explicant hanc Bullam *Pet. Leonius Theſau. fori Eccleſiaſt. par.* 1. *cap.* 15. *num.* 13. *ad* 24. *Filiucc. tract.* 44. *c.* 6. *num.* 7. *Bonaccin. tract. de alienat. punct. vlt.*

Hæc Conſtitutio fuit firmata ab Vrbano VIII. Bulla incip. *Sacroſancti*, anno 1623. pridie Kalend. Octob.

C A-

CAPVT IV.

Alienantes loca iuriſdictionalia Eccleſiarum, & piorum locorum.

EX Bulla 51. S.D.N.Vrbani VIII.incip.*Humanæ ſalutis*, anni 1625. kal. Nouemb. prohibetur omnis alienatio, emphyteuſis,infeudatio, locatio vltra triennium,iuriſdictionum laicalium, ſeu locorum iuriſdictionalium, ad Eccleſias, vel pia loca, etiam laicalia ſpectantium, per vniuerſam Italiam tantum, etiāſi eſſent ſolita concedi in feudum, vel emphyteuſim, vel nondum incorporata,vel à laicis vſurpata, vel nondum deuoluta.

Item prohibetur remiſſio caducitatis; & non obſtante priuilegio quocumque Romani Pontificis, aut conſuetudine etiam immemorabili, aut iure communi ſcripto, & alijs derogatorijs clauſulis.

Contrauenire audentes, vel præſumentes dictę prohibitioni, incurrunt ex eadem Bulla,Primo excommunicationem, ſi non ſint Epiſcopi,vel Abbates, ſed non eſt reſeruata. Secundo Epiſcopi, vel Abbates incurrunt interdictū ab ingreſſu Eccleſiæ, ſed non eſt reſeruatum. Tertiò,ſi dicti Epiſcopi, vel Abbates ſex menſibus inſorduerint in interdicto huiuſmodi, incurrunt ſuſpenſionē ab adminiſtratione Eccleſiarum,ſeu Monaſteriorum in temporalibus, & ſpiritualibus, ſed non eſt reſeruatum. Quarto Capitula, Cōuentus, & aliæ vniuerſitates incurrūt interdictum. Quintò,ſingulares perſonæ etiam dictarum vniuerſitatum,& alij etiam Prælati, qui Epiſcopi, vel Abbates non ſunt, incurrunt priuationem omnium officiorum,& beneficiorum,quorum bona alienarint,& priuationem vocis actiuæ, & paſſiuæ, & pœnam inhabilitatis ad prædicta,& alia obtinenda.

Nota quòd hæc Conſtitutio nullas infert pœnas recipientibus alienata.

Nota ſecundò quòd ait per Italiam vniuerſam, vt contineat etiam inſulas adiacentes, quæ modico freto ſeparantur, ideſt, 100. miliaribus,*l. notionem,ff.de verb.ſignific.Bart. tract.de inſula, verbo,nullius,num.*1.quia iſtæ ſunt pars Italiæ, *l.Inſulæ, ff. de Iudic.ibi Bart.& Angel.& DD. communiter,& Ariſt. tract.de mundo, cap.*2. *Caſtrenſ. in dict. l.Inſulæ,n.*1.*Cepoll. de ſeruit.tit. de mari,nu.*16.*Petr.Belluga in ſpeculo,rub.*30.*n.*1. Alij tamen hoc nomine Italiæ vniuerſæ dicunt non contineri Inſulas adiacentes, & probabile ait *Diana reſolut.*30.*miſcell.* 3. *to.* 1. *reſolut.*13.*tract.*2. *tom.*2.

CAPVT V.

Alienatio bonorum Eccleſiaſticorum regularibus interdicta.

EX *Clem.1.de reb.Eccl.non alien.* Regulares adminiſtrationem habentes bonorũ religionis, ſi alienent iura, redditus, aut poſſeſſiones ad vitã recipientis, aut ad aliud certum tẽpus, niſi ob neceſſitatem, aut vtilitatem monaſterij, ſeu religionis cum conſenſu capituli, aut (ſi capitulum non habent) cum cõſenſu ſui Prælati, incurrunt ſuſpenſionem ab officio, & alienatio eſt nulla. Hæc ſuſpenſio nõ eſt reſeruata. *Imol.ibi n.*13.*et Ancb.n.*11.

Declara primò, quòd hæc ſuſpenſio ab officio, eſt intelligẽda ab officio ordinis, & iuriſdictionis, & adminiſtrationis. *Suar.de cenſur. diſput.*26.*ſect.*1.*num* 4. *diſpu.*31.*ſect.*6.*n.*8. non tamen eſt ſuſpenſio à beneficio. *Anchar. in d.Clemen.nu.*10.*Hoſtien.in c.cùm æterni, de re iudicat.in* 6. *Sayr. de cenſ. lib.*4.*cap.*5.*nu.*16.

Declara ſecundò, quod hæc ſuſpenſio nõ cẽſetur ſublata per extrau. *Ambitioſæ*; quia hæc Clement. loquitur in caſu particulari, & genus non derogat ſpeciei; & lex generaliter loquens poſterior non derogat legi antiquę loquenti in caſu particulari, *Fulgoſ. conſ.*215.*&* 135.*Angel.conſ.*60. *Alexand. conſ.*107.*lib.*3.*Bart. conſ.*100.*num.*7.*lib.*1.*Ioan.de Imola conſ.*140.*nu.*3. & ita in terminis tenet *Roderic q.reg.*27. *articul.*13.*tom.*1. & ita ſupponit *Suar.de cenſur.diſput.*31.*ſect.* 6. *nu.*8. *Coninch diſput.*15.*nu.*53. *Filiucc.tract.*17.*nu.*167. Verùm multo magis procedit in locis, & perſonis, quibus non militat extrau. *Ambitioſæ.*

Declara tertiò, quod ad certum tempus non continet modicum tempus, ideſt, ad triennium. *Suarez de cenſur. diſp.*31.*ſect.*6. *nu.*8.*Filiucc.tract.*14.*nu.*116.

CAPVT VI.

Alienatio à regularibus de bonis Eccleſiaſticis facta prætextu priuilegiorum ſine licentia Sacræ Congregationis Cõcilij.

QVIA multę Religiones habebant priuilegium alienandi ſine beneplacito Apoſtolico, cum derogatione ad *extrau. Ambitioſæ de reb. Eccleſ. non alien.* & ad *Clem.*1 *eo.titulo*, vt *Molina tom.* 2.*diſput.* 468. *Roderic.qq. regul.* 27.*nu.*3.*to.*1. *Suar. tom.*4.*de relig.lib.* 2. *c.*28. *nu.* 13. & ſæpe abutebantur hoc priuilegio; ideo Sacra Congregatio Concilij Triden. iuſſu S.D. N. Vrbani VIII. promulgauit decretum *anno* 1624. *die* 7. *Septemb.*

pro-

prohibendo omnibus Regularibus, etiam militiarum, intra fines Europæ tali priuilegio vtētibus, ne deinceps res immobiles, vel mobiles pretioſas alienent, aut ſuper eis pactum faciant, quo dominium earum transferatur, nec cenſus vitalitios, aut perpetuos aut hypothecam, aut locationem vltra triennium in eis conſtituāt, neque in emphyteuſim, vel feudū concedant extra caſus à iure permiſſos, niſi cum licentia eiuſdem Sacræ Congregationis expreſſa, in ſcriptis, gratis concedenda.

Aliàs ſi faciant, cōtractus ſunt nulli, ipſique Religioſi incurrunt Primò pœnam priuationis omnium officiorum. Secundò priuationis vocis actiuæ & paſſiuæ, Tertiò perpetuam inhabilitatem ad ea in poſterum obtinenda; & ſtatuit, vt à dictis pœnis nullus abſoluere, ſeu diſpenſare poſſit, neque Generalis, neque Protector, ſed ſolus Papa, vel eadem Sacra Congregatio. Quartò incurrunt ipſo facto dantes, & recipientes, excommunicationem; & Epiſcopi vel Abbates incurrunt interdictum, vel etiam ſuſpenſionem, vt in extrauag. *Ambitioſæ* (de quibus ſupra dictum eſt *cap.* 1.) ita in eodem decreto habetur.

Eadem Sacra Congregatio *anno* 1626. *die* 21. *Maij*, iuſſu eiuſdem D. Papæ Vrbani VIII. extendit præmiſſum decretum & pœnas ad contractus, quibus regulares acciperent pecunias ad cambium, vel mutuò ſub lucro ceſſante.

Nota quòd mutuum hîc accipere debemus tā formale, quàm virtuale; vt ſi legatum ſit factum monaſterio mille aureorum poſt mortem hæredis ſoluendorum, ſi hæres velit ſoluere in vita cum onere ſoluendi hæredi donec vixerit quinque in centena ſingula in annos ſingulos; quia ſolutio anticipata eſt mutuum virtuale, *cap. conſuluit, verſ. & an negociator, de vſur. Vgolin. de vſur. c.6.nu.4. Nauar.cap.17.n.206. Tolet.lib.5 cap.31. num.2.* & in terminis de debitore ſoluente anticipatè cum lucro, *Vgolin. ibi verſ. in ſolutione. Nauar.nu.131. Tolet.c.31.nu.7.*

CAP. VII.

Alienatio iuris exemptionis facta à regularibus, vel alijs in Ordinarium.

Vide *verbo, Iuriſdictio, c.* 19.

CAPVT VIII.

Alienantes dominium directum ſubijciendo laicis bona Eccleſiaſtica.

Vide *verbo, Vſurpatio, cap.* 2.

CAPVT IX.

Alienationis periculo bona ſuæ Eccleſiæ ſeu beneficij ſubijciens, illam onerando ære alieno.

Vide *verbo, Obligans, c.* 1.

CAPVT I.

Ambitus, & ſubornatio in electionibus Eccleſiaſticis.

AMBITVS eſt peſtis electionum : & dicitur ambitus, ſi quis ſibi procuret dignitates per media illicita; ſi enim medijs licitis, non eſt ambitus, vt *S. Thomas* 2.2. *q.* 185. *art.* 1. *Azor. tom.* 2. *lib.* 3. *cap.* 28. *q.* 2. *Boſſ. in praxi crimin. tit. de Ambitioſis*. Illicita ſunt, ſi pecunia, ſeu pretio ſuffragia coëmat, vel alias dignitates procuret per emendicatos fauores, vt *l.* 1. *ff. ad l. Iul. de amb. Boſſ. ibi in princ.* Vel ſi requiſitus antequam electus eſſet, electioni de ſe faciendæ conſenſit, vt *c. cùm poſt petitam, de elect. Mirand. Manual. par.* 2. *quæſt.* 23. *art.* 30. *concluſ.* 1. *Petr. Gregor. de elect. cap.* 9. *num.* 6. *Diana reſolut.* 37. *miſcell.* 2. *tom.* 1. Item ſunt illiciti omnes tractatus pactionales, ſeu deliberatiui, ſeu diffinitorij, ſeu practicæ in electionibus. *Innoc. in cap. per inquiſitionem, nu.* 4. *de elect. & ibi Abb. num.* 5. non tamen ſunt illiciti tractatus cõſultiui, ſeu informationes de bonis qualitatibus, *Petr. Gregor. de iuſtit. iur. can. lib.* 1. *tit.* 29. *cap.* 5. *Diana loco citato. glo. in can. in nomine Domini, verbo, tractantes,* 25. *diſt. Abb. in cap. bonæ,* 36. *num.* 12. *de electio.* vbi benè explicat.

Aduertendum eſt primo quòd crimen ambitus non habet locũ quando agitur cum Principe ſupremo, ideſt, non recognoſcente ſuperiorem, vt *d. l.* 1. *ff. eo.* etiam ſi ab eo officium pecunia ematur, vt *Salic. in l. vn. C. eo. Boſſ. loco cit. nu.* 3. Neque peccat Princeps ſupremus officia etiam iuriſdictionalia tẽporalia vendens, ratione emolumenti annexi, dũmodo ſint pinguia, ita vt ferant lucrum etiam vltra congruam ſuſtentationem officialis, ſeu ita, vt remaneat ſalua merces iuſta laboris, *S. Thom. opuſc.* 21. *ad Duciſſam Braban. q.* 1. *Nauarr. c.* 25. *nu.* 7. *Azor. to.* 2. *lib.* 11. *c.* 6. *§. negandum, Filiucc. tract.* 28. *num.* 137. Sed ſi quis emat officium, v.g. Notariatus talis tribunalis, deinde Princeps extrahat cauſas multas à tribunali, & ſic minuatur lucrum officialis, ita ut non poſſit ſe conſeruare indemnem, non poterit iſte officialis propria authoritate aliquid exigere

gere

gere ſupra taxam; quia potuit præuidere ſimilem mutationem, & ſibi debet imputare; & officiorum emptio habet frequẽter hæc incõmoda annexa: ita *Azor. to. 3. lib. 8. c. 22. in fin. Menoch. de arbitrar. caſu 514. n. 12. 20. & 21.* qui ſecus ait de alijs caſibus, quibus ſalarium ab initio congruũ, effectum eſt inſufficiens; vt ex caritate, ſi præuideri diminutio iſta non potuit, & Princeps requiſitus taxam non corrigit. Vide etiã de hac re *Dianam reſol. 60. tract. 3. miſcell. to. 1.*

Aduertendum ſecundò, quòd damnatus de ambitu eo ipſo notatur iuris infamia, & conſequenter eſt irregularis, per *l. 1. ff. eod.* Sed ſi reus ſic damnatus alium conuincat de tali crimine, reſtituitur aduerſus ſententiam, & ab infamiæ pœna ſe eximit, vt *d. l. 1. ff. eod. & ibi Bar. & Boſſ. in d. tit. de ambitioſis, nu. 7.*

CAPVT II.

Ambitus in electione ad Pontificatum, per tractatum viuente Papa.

EX *c. ſi quis Papa 79. diſt.* quæ eſt Cõſtitutio Symmachi in 1. Synodo Romana, ſtatutũ eſt Primò, ſi viuente Papa, pro Romano Pontificatu quis alicui fauorem præſtare cõuincitur, loci ſui honore, & communione priuetur. Secũdò, ſi quis clericus Papa incolume, eoque inconſulto, votũ accommodare, ſeu promittere tẽtauerit, aut in hac cauſa prauitatis conuenticulis factis deliberare, atque decernere tẽtauerit, loci ſui dignitate, atque communione priuetur. Tertiò, ſi quis ad Eccleſiam detulerit, ſeu reuelauerit conſilia eorum, impunitatem conſequatur, & præmium. Hæ omnes pœnæ ſunt ferendæ ſententiæ, ſcilicet depoſitionis, & excommunicationis. Vide Canoniſtas *ibidem.*

Sed ex Bulla Pauli IV. *Cum ſecundum*, quæ eſt Conſtitut. 16. Primò declaratur quale ſit crimen, ſecundum iura, ambire Papatum cum tractatu viuente Põtifice; ſcilicet ſimoniæ, & læſæ maieſtatis in primo capite, & iniuſtitiæ, quòd inducat votum captandæ mortis. Deinde ſtatuitur, vt omnes tam clerici, quàm laici vtriuſque ſexus, qui per ſe, vel per alium, Papa viuente, & inconſulto tractabũt de electione Papæ, etiam ſi Cardinales, aut Reges, aut Imperatores ſint, incurrant in pœnas ſequentes; Primò incurrunt excommunicationẽ, & maledictionẽ æternã, & abſolutio Papæ reſeruatur. Secundò ſunt rei læſæ maieſtatis in primo capite, & ipſo facto priuati omnibus dignitatibus, & beneficijs, &

bonis, & iuribus. Tertiò ſunt priuati ipſo facto voce actiua, & paſsiua. Quartò ſunt effecti inhabiles ad omnia ſupradicta, & ad omnes actus legitimos. Quintò incurrunt ipſo facto iuris infamiam. Sextò non poſſunt reſtitui, niſi expreſſo Papæ mandato manu ipſius ſubſcripto.

Denique Pontifex ibi extendit has omnes pœnas ad dantem auxilium, conſilium, fauorem, & ad conſcios, niſi quamprimum commodè potuerint Papæ viuēti reuelauerint; & reuelantes impunitatem conſequuntur. Adde quod S.D.N. Vrbanus VIII. in Breui reformationis Sacræ Pœnitentiariæ, *anno* 1634. 27. *Sept.* inhibuit Maiori Pœnitentiario, & alijs Officialibus illius abſoluere in prædictis. Explicant prædictam Bullam *Nauar. conſil.* 17. *nu.* 6. *Barboſ. alleg.* 50. *nu.* 126. *Farinac. q. crimin.* 113. *num.* 53.

Nota, quòd hæc Bulla non loquitur de tractatu cōſultiuo, ſed de pactionali, per DD. allegatos ſupra *cap.* 1. Item hîc non punitur tractatus pactionalis negatiuus, id eſt de aliquo tantùm excludendo, quia tunc Papæ viuēti nullum fit præiudicium; ſed ſolū ſi de aliquo in particulari eligendo: illud tamen eſt etiam nouo iure prohibitum, ſi fiat Sede vacante, vt dicam *cap. ſequenti*.

Nauarrus *conſil.* 17. *de ſentent. excom.* ait dictos tractantes de Papa eligendo Sede nō vacante, incurrere in excommunicationē, & pęnas latas extrau. 2. de ſimon. contra ſimoniacos in dignitatibus, officijs, & beneficijs Eccleſiaſticis. Sed alij contra, vt dicam *verbo*, *ſimonia*. Item ait *Nauar.* eos incurrere in excommunicationē latam in *extrau.* 1. *de ſent. excom.* & Conſtitut. Gregorij XIII. *De datis, & promiſſis in Curia.* Sed non placet, quia Collegium Cardinalium non eſt Sedes Apoſtolica, de qua loquitur vtraque Conſtitutio; & quia hic agimus de ſimplici pactione abſque precio ſimoniaco.

CAPVT III.

Ambitus, & tractatus ſuper electione Papæ Sede vacante.

IN Bulla Gregorij XV. de electione Romani Pontificis, incipit, *Aeterni Patris*, *colum.* 3. §. *Cardinales præterea*, ſic habetur: Cardinales præterea omnino abſtineāt ab omnibus pactionibus, conuentionibus, promiſſionibus, intendimentis, condictis, fœderibus, alijsq. quibuſcūque obligationibus, minis, ſignis, contraſignis ſuffragiorū, ſeu ſchedularū, aut alijs, tam verbo, quàm ſcripto, aut quomodocunque dādis, aut petendis, tam reſpectu inclu-

Digitized by Google

incluſionis, quàm excluſionis, tam vnius perſonæ, quàm pluriũ, aut certi generis, veluti creaturarum aut huiuſmodi, ſeu de ſuffragio dando, vel non dando.

Quæ omnia, & ſingula, ſi de facto interuenerint, etiam iuramento adiecto, nulla, & irrita, neque ad eorum obſeruantiam quemquam teneri, aut ex transgreſſione notam incurrere fidei non ſeruatæ, decernimus, &c.

Contrafacientes ex nunc excommunicationis pœna innodamus. Tractatus tamen pro electione habendos vetare non intelligimus.

Ex his nota non eſſe prohibitos tractatus conſultiuos, ſed pactionales, vt dixi *ſupra cap.* 1. Item hic non excommunicãtur exprobrantes alicui Cardinali fidem non ſeruatam. *Bonacc. de cenſ. in partic. diſp.* 2. *q.* 7 *pun.* 1. *num.* 6. §. *decimonono vetatur*. Item hic nõ excommunicantur alij, verbi gratia, Oratores Principum cũ Cardinalibus tractatus habentes, ſed ſoli Cardinales.

Nota, quòd hæc excommunicatio eſt Papæ reſeruata, vt neque Maior Pœnitentiarius poſſit abſoluere, vt patet ex Bulla ipſa, & notat *Bonacc. num.* 8. Adde quòd pacta etiam iurata ſuper electione Papæ irrita ſunt, ex *c. vbi periculum*, *§. cæterùm, de elect. in* 6.

CAPVT IV.

Ambitus procurantis donis, vel pollicitationibus fauores perſonarum pro gratia, vel iuſtitia à Sede Apoſtolica obtinẽda.

Vide *verbo*, *Simonia*, *cap.* 15.

CAPVT V.

Ambitus dantium, vel promittentium de bonis communitatum Eccleſiæ Romanæ pro gratia, vel iuſtitia.

Vide *verbo*, *Munera*, *cap.* 7.

CAPVT VI.

Ambitus Nunciorum Apoſtolicorum apud Principes.

IN Bulla Pij IV. *Etſi Romanum*, Conſt. 96. prohibetur Nuncijs, & Legatis Sedis Apoſtolicæ ad quoſcumque Principes, Reges, Imperatores mittendis, ne præſumant ambire, id eſt procurare fauores, ſiue inſcriptis, ſiue oretenùs, eorum Principum ſæcularium, nec per ſe nec per alium, directè, vel indirectè; neque talibus fauoribus ſibi oblatis vtantur in ordine ad obtinendas pro ſe, vel pro conſanguineis dignitates, honores, & Legatis non a latere.

officia Eccleſiaſtica, vel temporalia, etiã Epiſcopatus, vel Cardinalatus à Sede Apoſtolica. Et contrauenientes incurrunt primo excõmunicationem,ſed nulli eſt reſeruata, vt *Barboſ.alleg.*50. *nu.*134. Secundò priuationem omnium dignitatum, beneficiorum, officiorum ſæcularium, & regularium ipſo facto.Tertiò incurrunt perpetuam inhabilitatẽ ad talia. Quartò incurrunt infamiam iuris.

Hanc Cõſtitutionem fusè explicat Bonaccina *de cenſur. in particul. diſput.* 2.*q.* 6. *punct.*3.

CAPVT VII.

Ambitus, & ſubornatio in electione Regularium.

IN Bulla Reformationis Regulariũ edita à Clem.VIII. *anno* 1599. *die* 23. *Iunij*, innouata ex Decreto Sacræ Congregationis Concilij de Religioſis Apoſtatis & eiectis *anno* 1624. *die* 21. *Septembris*, habetur inter Conſtit.Vrbani VIII. in Bullario conſtitutione 26.ita decernitur: Vt omnis officiorum ambitus occaſio præcludatur, caueãt omnes à directa, vel indirecta vocum,ſeu ſuffragiorum procuratione,tam pro ſeipſis, quàm pro alijs, in quibuſcumque Capitulis Generalibus, Prouincialibus, & Localibus.

Quicumque ſecus fecerit,prę ter alias pœnas, & cenſuras hactenus contra huiuſmodi ambiẽtes inflictas, in pœnam priuationis officiorum,quæ obtinent, eo ipſo incidant, & ad futura quæcumque inhabiles habeantur:ſuper quo cum eis diſpenſari à nemine poſſit, niſi à Nobis, & Succeſſoribus noſtris. Porrò ſupradictas omnes pœnas ad complices,ac ſimpliciter ſcientes, & nõ reuelantes extendimus.

Nota, quòd etiam dicitur vitium ſubornationis,petere votũ in hac electione,promittendo ei ſimile ſeruitiũ in alia electione. *Diana reſolut.*125.*tract.*2.*to.*2. *cum allegatis*.

CAPVT VIII.

Ambitus procurantis præſentationem, vel prouiſionem beneficij.

I. PActum de præſentando, aut eligendo, aut conferendo alicui beneficio, ſi fiat antecedenter ad ipſam præſentationem, electionem, collationem,&c. nullum eſt: Et ſimiliter pactũ de conſentiendo præſentationi futuræ, vel electioni, vel collationi,eſt nullum: & prouiſio, vel præſentatio, &c. inde ſecuta, caſſari debet, non tamen eſt ipſo iure nulla: ſola autem

requi-

requiſitio ſine pacto non vitiat, nec reprobatur, *c. cum poſt*, 46. *ibi gloſſ. penult. & fin. de elect. Lambertin.lib.2.p.1.q.9.art.13. Sanch.lib.2.cap.3. dub.68. opuſc.*

CAPVT IX.

Ambitus obtinentis beneficia per abuſum laicæ poteſtatis.

Vide *infra verbo, Beneficia, c.*8.

CAP. X.

Ambitus procurantis beneficium antequàm vacet in caſum vacationis.

PRouiſio de beneficio antequam vacet, eſt nulla, *c.fin. de conceſſ.præben.& cap* 2.*eo.tit.* videatur *Petr. Biaxius tract. directior. electionum, part.* 3. *cap.* 2. *Gonzal.gloſſ.*11.*nu.*64. *Roderic. q.regul.*52.*art.*13.*tom.*2.*Barboſ. in cap.*3.*de conceſſ. præben.* Et ſimiliter omnes tractatus pactionales ante vacationem reprobãtur à iure; non tamen conſultiui: ſed prouiſio facta vi talis tractatus pactionalis non eſt nulla ipſo iure, *Innoc. in cap. bonæ* 36. *de elect. & ibi Abbas n.*12. dummodo non fuerit pactio ſimoniaca.

Amplia quòd etiã expectatiuæ ſunt ſublatæ. Trid. *ſeſſ.*24.*c.*19. & neque poſſunt hodie eligi Canonici ſupranumerarij ad præbendam primò vacaturam, *Garzias par.*6.*cap.*1.*nu.*5.

CAPVT XI.

Ambitus patroni præſentantis ſeipſum, vel procuratoris ſibi reſignantis.

PATRONVS non poteſt ſeipſum præſentare nec immediatè, nec mediatè, id eſt, per alium; vt vitetur ambitus, & diſtinctio fiat inter præſentantem, & præſentatum, *cap. per noſtras, de iurepatronatus. DD.in c. fin. de inſtit. Rota diuerſ. par.*2.*deciſ.*185.*num.*1. Poteſt tamen acceptare præſentationem ſui ab alijs compatronis factam, *Rota ibi n.*4. Vide *Sanchez conſ.lib.*2. *c.*3.*dub.*74.*& lib.*2.*c.*2. *dub.*28. *ibidem.*

Similiter procurator conſtitutus ad reſignandum, non poteſt ſibi reſignare. *Pariſ. lib.*9. *q.*17. *nu.* 103. cum communi.

CAPVT XII.

Ambitioſum eligens.

IN *cap.cũ in cunctis*, 7. *§.fin. de elect.* eligentes indignum priuantur ea vice poteſtate eligendi, & ſuſpenſionem incurrunt ab Eccleſiaſticis beneficijs per triennium; Epiſcopi autem con-

Digitized by Google

ferentes indigno priuantur poteſtate conferendi talia beneficia.

Quòd iſtæ pœnæ habeant locum etiam in caſu electionis per ambitum, ait *Zabarella in cap. per inquiſitionem*, 27. *de elect. oppoſ.* 9. *Io. Andr. in c. odia reſtringi, de reg. iur. in* 6. quia ſufficit ad illas pœnas vt eligatur criminoſus tali crimine, propter quod ex iure declarandus ſit indignus beneficijs. Contra tamen, electores eligentes propter tales tractatus pactionales, ſeu ambitioſos, non eſſe ipſo iure priuatos iure eligendi: & ideo talem electionem validam eſſe, ſed caſſandam, vel talium ſuffragia non computanda, ait *Innoc. in c. bonæ, num. 4. & 6. de elect. Anchar. nu. vlt. Biaxius de electior. par.* 3. *cap.* 3. *nu.* 2. vide *infra verb. Electio, cap.* 3. *not.* 2. vbi oſtendam dictum *c. cum in cunctis*, non procedere de omni indigno, ſed de ineligibili ipſo iure; de alijs autem electionem caſſandam, & tunc priuatos remanere electores iure eligendi pro illa vice.

CAPVT I.

Annonam onerantes.

HOc crimen eſt publicum, ſeu iudicium publicum, *l.* 1. *ff. de publ. iud.* ideo dãnatus *l. Iulia de Annona*, ſcilicet oneratа, vt monopolio, vel prohibendo deferri, eſt ipſo iure infamis, *vt l. infamem, ff. de publ. iud.* & conſequenter eſt irregularis.

CAPVT II.

Annonam ad vrbem Romam deferri impedientes.

I. EX Bulla Clement. VII. *anno* 1523. edita, & eſt quinta in Bullario, incipit, *Ad ſacram*, de qua *Marius Alterius diſp.* 9. *lib.* 5. *cap.* 5. *in princ. Bonacc. de cenſur. in partic. diſp.* 1. *q.* 9. *punct.* 1. *num.* 12. fertur ſententia excommunicationis contra omnes Barones, & alios particulares, & ſententia ſuſpenſionis à diuinis contra Prælatos impedientes intra 50. milliaria Vrbi proxima ne ſubditi frumenta, & blada afferant ad Vrbem: & abſolutio eſt Papæ reſeruata.

II. Ex Conſtit. Gregor. XIII. quæ eſt 50. incipit, *Inter multiplices*, fertur pœna excommunicationis cõtra prohibere, vel impedire audentes, ſeu præſumẽtes per ſe, vel per aliũ directè, vel indirectè, quominus triticum, hordeũ frumenta, legumina, & fruges de quibuſcunque locis Papę ſubiectis ad Vrbem Romam deferãtur, etiamſi ſub prætextu molituræ, aut alterius oneris: & con-

tinet

tinet etiam Barones, Duces, & alios Dominos temporales, & Epiſcopos,& Cardinales:agit de hac Conſt. *Marius Alterius loco cit. Bonacc.loco cit.*

Nota, quod hæc excommunicatio non eſt Papæ reſeruata. Nota ſecundò, quòd hæ cenſuræ procedũt contraimpedientes deferri ad Vrbem Romam, non ad Curiam Romanam; ideo procedunt, etiamſi Papa, eiuſque Curia non maneret Romæ,vt *Bonac. loco cit.num.* 12.*in fin.cum Mario Alterio*.

Item ex eadẽ Bulla Greg.XIII. contra eoſdem fertur pœna læſæ Maieſtatis,cõficationis bonorũ, & Feudorum,& ſuſpenſionis Priuilegiorum ipſo facto incurrẽda, quatenus mandat contrauenientes declarari incurriſſe omnes cẽſuras, & pœnas ſupradictas.

CAPVT III.

Annonam ad Romanam Curiam prohibentes deferri.

EX *cap.* 8. *Bullæ in Cœna Domini* fertur excommunicatio Papæ reſeruata contra omnes impedientes, inuadenteſue eos, qui victualia, ſeu alia ad vſum Romanæ Curiæ neceſſaria adducunt; ac etiam eos, qui ne ad Romanam Curiam adducantur, vel afferantur, prohibent, impediunt, vel perturbant, vel hæc facientes defendunt per ſe, vel per alios, etiamſi Epiſcopi, vel Reges fuerint.

Nota quòd hæc excommunicatio procedit in fauorem non Vrbis Romæ, ſed Curiæ Romanæ, id eſt, loci vbi Papa reſidet cum audientia cauſarum Sedis Apoſtolicæ. *Sayr.lib.*3.*c.*12.*n.*3. *Cardin.in Clem.auditor,de reſcr. Boniſ.in Clem.ne Romani*, §. *ſanè, nu* 18.*de elect.*

Nota II. quòd hæc pœna procedit etiam contra non ſubditos temporaliter Eccleſiæ Romanæ.

CAPVT IV.

Annonam extrahentes de Statu Eccleſiaſtico.

I. CLemens VII. Conſtit.5. *Ad ſacram*, habentibus loca iuriſdictionalia infra quinquaginta milliaria ab Vrbe Roma, præcepit, ne præſumant, vel audeant frumenta & blada,ad alia loca, quàm ad Vrbem eandem deferre citra licentiam ſpecialem Papæ, vel Cameræ, aut ad id auxilium, conſilium, vel fauorem pręſtare attentent; Aliàs contrafacientes Barones, & ſingulares perſonæ communitatum incurrant excommunicationem Papæ reſeruatam;& ad abſolutionem impetrandã requiratur mẽ-

Digitized by Google

tio ſpecialis. Prælati autem incurrant ſuſpenſionem à diuinis. De hac Bulla vide *Marium Alter. diſp. 9. lib. 5. cap. 5. tom. 1. de cenſur. Barboſ. alleg. 50. nu. 146.*

II. Greg. XIII. Conſtitutione 50. incipit, *Volentes*, prohibuit omnibus vniuerſitatibus, & ſingularibus perſonis Status Eccleſiaſtici, ſubditis Papæ in temporalibus mediatè, vel immediatè, tam Laicis quàm Eccleſiaſticis, etiam Epiſcopis, & Cardinalibus, ne audeant, vel præſumant extrahere, aut extrahi facere de Statu Eccleſiaſtico frumenta, blada, legumina, & animalia quæcumque, ſub pœna excommunicationis ipſo facto incurrendæ, & alijs pœnis temporalibus, & interdicti ferendi: ſed hæc excommunicatio non eſt reſeruata. Vnde apparet ſublatam fuiſſe pœnā ſuſpenſionis, & commutatam in pœnam excommunicationis.

III. Idem Greg. XIII. anno ſequenti alia Bulla, quæ incipit, *Inter multiplices*, reuocauit prohibitionem; & pœnam excommunicationis reſtrinxit ad extractionem frumenti, bladi, leguminis, & omniū frugum; & de extractione animaliū nihil dixit.

IV. Ex Bulla Clem. VIII. Cōſtit. 49. incipit, *Frumenti*, confirmatę ſunt ſuperiores Conſtitutiones, etiam quoad pœnas temporales, ſed ſublata excommunicationis pœna ob periculum animarum.

V. Ex Bulla Pauli V. 12. incipit, *Inter grauiſſimas*, confirmata eſt Bulla Gregor. XIII. etiam quoad pœnam excommunicationis, & alias cenſuras Eccleſiaſticas, id eſt, interdicti ferendi: ſed Pontifex reſtrinxit eas cenſuras ad extrahentes frumenta, blada, legumina, & oleum; & declarauit procedere de extractione tam de ſtatu immediato, quàm mediato Sedis Apoſtolicæ.

VI. Ex Bulla Gregorij XV. *anno* 1622. *die* 30. *Iulij* quæ eſt 30. in Bullar. incip. *Romani*, confirmatæ ſunt ſupradictæ Conſtitutiones, etiam quoad cenſuras in terminis Bullæ Pauli V. & declaratum procedere etiam de recollectis ex proprijs prædijs: ſed moderatum eſt, & excepta extractio ab immediato ad mediatum ad vſum vnius anni, ad neceſſariā familiæ ſuſtentationem vſque ad nouam meſſem. Item etiam ab immediato, quoad ſpicantium pauperum diurnum laborem, vel ad diurnam ſuſtētationem: Item ſi cauſa eleemoſynę à Mendicantibus collecta pro victu Conuentus: Item ſi pro diurna mercede pauperis operarij: Item ſi pro pretio rerum ad mercatum delatarum in parua quantitate, pro victu familiæ, vt quoad panem, vel farinam ad vſum bidui.

VII.

VII. Ex Bulla 28. D. Papæ Vrbani VIII. quæ intitulatur, *Reuocatio conceſſionum, &c.* edita anno 1624. die 21. Octobris, incipit, *Superni*, confirmatæ ſunt omnes dictę cōſtitutiones quoad prohibitionem extrahendi annonam & graſciam, ſub graui obligatione, ob clauſulam illam, *indignationē Omnipotentis Dei, &c.* quæ ſignificat obligationem ſub peccato mortali, vt notat *Suar. de leg. lib. 4. cap. 8. num. 3. Marius Alter. lib. 5. diſput. 22. cap. 8. §. ex his omnibus*: & reuocauit omnia priuilegia, niſi ex cauſa verè oneroſa: & reuocauit omnes moderationes factas per quemcumque Pontificem; vnde abrogaſſe videtur dictas moderationes Gregor. XV. & confirmauit omnes pœnas temporales; ſed abſtulit excommunicationis pœnam, niſi quando extractio mercimonij cauſa fiat, vt patet in dicta Bulla 28. §. 16. *in fin.*

Itaque ſecundum hunc vltimū ſtatum, ſubditi in temporalibus Eccleſiæ Romanæ, quicumque etiam Duces, Epiſcopi, & Cardinales præſumentes extrahere, aut extrahi facere de Statu Eccleſiæ Romanæ mediato, vel immediato, etiam de immediato ad mediatum, frumenta, blada, legumina, oleum, ſi cauſa mercimonij id faciant, incurrunt excommunicationem iſtam. *Bonac. de cenſur. in particul. diſp. 2. q. 3. punct. 42. nu. 1. 3. & 11.* Suſpenſionis autem cēſura quoad Prælatos olim lata, non militat, quia vt dixi, à Greg. XIII. reuocata eſt; & Paulus V. non confirmauit Cōſtitutionem Clem. VII. ſed Gregor. XIII. neque in Bulla Vrbani VIII. illius eſt facta mentio.

An autem hęc excommunicatio ſit Papæ reſeruata? DD. dicunt ex vi ipſarum Conſtitutionum, non eſſe reſeruatam, quia ex Bulla Gregor. XIII. non fuit reſeruata, neque ex alijs ſequentibus: hanc tenet *Bonac. ibi n. 16.* alij tamen dicunt ex conſuetudine, & Stylo Curiæ eſſe reſeruatam, vt *Filiuc. tract. 15. nu. 147. Memorial. Cleric. cap. 9. num. 37.* & ita practicari videmus, vt paſſim ad Sacram Pœnitentiariam recurratur.

Nota I. quòd ad incurrendam dictam excommunicationem requiritur, vt materia grauis extracta ſit. Quando autem cenſeatur materia grauis, quidam dicunt ſpectandum damnū reipubl. quod eſt penſandum ex magna caritate, & magna quantitate. *Sanchez lib. 1. in decal. cap. 4. n. 8. cum allegatis, Diana reſolut. 90. Miſcell. 6. to. 2.* Alij dicunt materiam grauem, quæ vnius equi ſit onus. *Bonac. diſp. 2. q. 3. punct. 42. nu. 13. de cenſ. partic.* Alij dicunt materiam grauem, ſi exce-

dat

dat quartã rubri, vel vſum familiæ biduũ. *Filiuc. tract.* 15. *n.* 162.

Reſtituere tenetur extrahens ſine icentia, iura Cameræ, vel publicanis damnum paſsis, ob defraudatum vectigal. *Filiuccius tract.* 15. *nu.* 162. vbi ait, à Pœnitentiaria non imponi reſtitutionem vectigalis extrahentibus, niſi excedant vnum rubrum. Sed quando fraudans vectigal teneatur reſtituere, vide *Sanch. lib.* 2. *conſil. cap.* 4. *à dub.* 2. *cum ſeqq. vſque ad dub.* 48. *Dian. reſol.* 19. *tract.* 10. *tom.* 1. *Duard. in Bulla Cœnæ, lib.* 2. *can.* 15. *q.* 12. *nu.* 9.

CAPVT V.

Annonam onerantes Dardanarij ſeu incettantes.

Ex Bulla 50. Greg. XIII. incipit, *Inter multiplices*, fertur ſentẽtia excommunicationis, & inferuntur aliæ pœnæ temporales contra ementes triticum, hordeum, legumina, & quodcũque genus frumenti, & frugis, niſi pro ſuo, & familiæ ſuæ vſu vnius anni: ſed hæc excommunicatio non eſt reſeruata. Explicat eam latè *Mar. Alter. tom.* 1. *diſp.* 9. *lib.* 5. *cap.* 5. Sed quamuis Vrbani VIII. Bulla 28. de qua dixi *cap. præcedenti*, innouauerit hanc cõſtitutionem etiam quoad pœnas temporales, ſuſtulit tamen pœnam excommunicationis, aliaſue cenſuras, vt patet ex Bulla §. 16. *in fin.* De hoc crimine vide *Lannonã, ff. de extraord. crimin. Menochium de arbitrar. caſu* 569. *n.* 23. Et aduerte quòd ſi Dardanarius de dolo, & graui præiudicio Reip. fuerit damnatus, erit infamia iuris notatus ipſo iure, per ea, quæ dixi *par.* 1. *cap.* 33. §. *tertio modo*.

CAPVT VI.

Annonam ad hoſtes fidei deferens.

Vide *infra verbo, Arma c.* 3. 5. 6. & 7.

CAPVT I.

Apoſtaſia à fide.

Apoſtata à fide eſt qui à fide Chriſtiana recedit in totum, conuertendo ſe ad aliquam falſam religionem; vnde Apoſtaſia dicit formaliter hæreſim, & connotat terminum, ad quem conuertitur poſitiuum falſæ religionis. *Sanch. in decal. lib.* 2. *cap.* 7. *nu.* 16. *Suar. de fide diſp.* 16. *ſect.* 5. *nu.* 8. & ideo contra Apoſtatas eodem modo procedendum ab Inquiſitoribus, ſicut contra hæreticos: ita ſtatuit Bonif. VIII. *in cap. contra, de hæret.*

ret.in 6.Menoch.caſu 546 *nu.6. & ſeq. de arbitrar.* Cùm autem Apoſtaſia addat ſupra malitiam hæreſis ſpeciem incompletam, ſeu differentiam gradualem, vt patet ex dictis, ſequitur ſecundum probabiliorem ſententiam, eam eſſe exprimendam in confeſſione, ſcilicet terminum iſtum, ſeu falſam religionem, ad quam quis ſe conuertit, explicando, vt *Sanch. d.num.*16.*Suar.num.*10. *cum alijs Doctoribus*.

Pœnæ Apoſtatæ à fide ſunt, excommunicatio, infamia, irregularitas, priuatio omnium bonorum, & iurium, & aliæ pœnæ contra hæreticos ſtatutæ, vt de cõmuni teſtatur *Sanch. lib.* 2. *in decal.cap.7.nu.*18.*Menoch.loco cit.nu.6.* & tradunt Canoniſtæ *in cap.*1. *de Apoſt.* de quibus vide *verb. hæreſis*.

Nota quòd pro foro conſcientiæ non incidit in pœnas iſtas Apoſtata ſecundùm externum actum tantum, ſine aſſenſu, ſeu errore intellectus, & non continetur in cap. 1. Bullæ in Cœna Domini; vnde eum poſſe abſolui à proprio Confeſſario ab hac tametſi grauiſsima culpa, ait *Diana reſolut.*143.*tractat.*4.*tom.*2. *cum Homobono*; tamen Sacra Pœnitentiaria ſolet tales adigere vt prius abiurent coram Sancto Officio.

CAPVT II.

Apoſtaſia à Religioſa profeſſione.

Apoſtata propriè à religioſa profeſsione, eſt qui in totum deſerit ſtatum religioſum, vt *Sanch. lib.6. cap.8. nu.* 2. *in decal. Roderic. q.regul.*30. *art.*1. *to.*1.*Menoch.de arbitr.caſu* 546. *num.*28. *Bonac.de clauſura, q.*2. *punct.*11.*§.*1.*n.*5. *cum allegatis*. Vnde diſtinguitur ab emanſore, & errone, & tranſeunte ad aliam religionem ſine licentia, & fugitiuo; qui non ſunt Apoſtatæ propriè dicti, ideo non incurrunt in pœnas Apoſtatis ſtatutas, vt ait *Bonacc. ibi*, niſi tamen in certis caſibus, quibus pro foro externo ſtatutum eſt, vt tanquam Apoſtatæ puniantur.

Dicitur autem Apoſtata propriè, vt ſupra, etiamſi habitum retineat, ſi animo ſtatum religioſum deſerat, & ab obedientia recedat: vt *Abb. in cap.*1. *nu.*2. *de Apoſt.*

I. Excommunicatio nulla eſt lata iure communi contra Apoſtatas à Religioſa profeſsione, niſi habitum dimittant, tũc enim incurrunt excommunicationem non reſeruatam, *ex cap.* 2. *ne Clerici, vel Mon.in 6.* cuius textus explicationem vide apud *Sãchez in decal.lib.6. cap.*8. *n.*19. *nu.*37.

*num.*37. *cum ſeqq.* & dixi *infra verb.habitus, cap.* 2. Multæ tamen Religiones habent ex ſuis Conſtitutionibus, vt Apoſtatæ incurrant in excommunicationẽ Papæ reſeruatam. *Sanch. nu.*11. & multi graues DD. dicunt *ex d.c.*2. *ne Clerici, vel Mon. in* 6. ferri excommunicationem contra Religioſos euagantes etiam habitu non dimiſſo, quos refert *Sanch.nu.*19.*&* 20.

II. Suſpenſionem incurrit à diuinis Religioſus, qui in ſtatu Apoſtaſiæ ordines ſuſcipit ſacros: nã *ex cap. fin.de Apoſtatis*, eſt perpetuò ſuſpenſus, etiam reuerſus, ab exercitio ordinum taliter ſuſceptorum, niſi à Papa diſpenſetur, vt *ibi gloſſ.* notat *verbo, diſpenſatione, & Sanch. lib.* 6. *in decal.cap.*8.*nu.*24.*Suar. to.*4. *de relig.lib.*3. *cap.*1.*nu.*29.

Nota quòd iſta non eſt propriè ſuſpenſio, ſed quoddam canonicum impedimentum, & ſpecies irregularitatis, vnde in ea celebrans habitu retento nõ fiet irregularis. *Bonacc. de Clauſura, q.*2.*punct.*11.§.4.*nu.*10. *&* 11. & eſt iregularitas partialis, id eſt quoad ordinum ſic malè ſuſceptorum exercitium, non autem quoad alios benè ſuſcepros. *Sanchez nu.*24.

III. Suſpenſionem aliam incurrunt Apoſtatæ habitu dimiſſo ſuſcipientes ordines etiam minores, remanẽtque perpetuò ſuſpẽſi ab executione ordinum ſuſceptorum in dicta excommunicatione, *c. cum illorum, de ſent. excom.Suar.de cenſur.diſput.*31. *ſect.* 1. *num.*57. *Bonacc. de ſacr. ord.punct.*5.§.1.*n.*11. & hæc eſt magis communis ſententia, vt patet ex allegatis apud *Sanch. nu.*25. & ſuper ea diſpenſat ſolus Papa; ſed ſi caſus eſt occultus, poteſt Epiſcopus diſpenſare cum ſibi ſubiectis, Trid. *ſeſſ.*24.*c.*6.*reform. Eman. Sà, verb. Irregularitas ex ordine nu.* 1. Sed neque hæc eſt propriè ſuſpenſio; vnde in ea celebrans non fit irregularis, vt dixi ſupra. Si autem habitu non dimiſſo ordines minores ſuſcipiat Apoſtata, tunc magis cõmunis docet eum fore ſuſpenſum, ſed diſpenſabilem eſſe ab Epiſcopo, ſi non ſit exemptus; vel à ſuo Prælato, ſi ſit exẽptus, vt Doctores allegati à *Sanchez nu.*25. quamuis ipſe contrarium teneat *num.*26. dicens non fore ſuſpenſum minores in Apoſtaſia ſuſcipiendo.

Suſpenſio alia eſt lata contra Apoſtatas, perpetua ab omnis ordinis Eccleſiaſtici executione, ex Bulla Pauli IV. *Poſtquam diuina*, Conſtit. 14. confirmata à Pio V. Bulla incip. *Quæcumque ſacrarũ*: ſed non eſt vſu recepta, *Sanchez lib.*6.*c.*8.*n.*30.*Roderic.*2.*p.ſum. c.*6.*num.*7.

Su-

Suſpẽſionem aliã incurrit etiã hodie Apoſtata, ſi ordines recipiat in Apoſtaſia, quatenus ordinantur ſine cõmendatitijs ſui Prælati; & abſolutio reſeruatur arbitrio Ordin. ipſius, ex Trid. *ſeſſ.* 23. *c.* 8. dixi infra *verbo, Ordo, cap.* 26.

Quartò infamiæ pœna affici Apoſtatã à Religione, tenet *Hug. & Turrecrem. in c. alieni erroris,* 2. *q* 7. Sed contra eſt, quia ſolum afficitur infamia canonica, ſeu facti, nõ iuris, ideo tollitur per pœnitẽtiam: & ita tenet *Archidiac. ibi. nu.* 3. *Præpoſ. nu.* 1.

Quintò Irregularis efficitur Apoſtata, ſi celebret in ordinibus ſacris habitu dimiſſo, ſcilicet in excommunicatione, vel in ſuſpenſione incurſa ob ordines ſuſceptos ſine commendatitijs ſui Prælati, aliàs nõ erit irregularis, vt *Suar. to.* 4. *de relig. lib.* 3. *cap.* 1. *n.* 28. *& de cenſur. diſp.* 31. *ſect.* 5. *num.* 5. *Filiuc.* autem *tractat.* 20. *n.* 250. *& Maiol. lib.* 2. *c.* 1. *n.* 15. *§. Apoſtaſia*, aiunt eſſe irregularẽ quamdiù manet in eo ſtatu: & probatur *can. fin.* 50. *diſtinct. & c. cùm illorum, de ſent. excomm.* Sed non eſt propriè irregularitas, cùm tollatur ſine diſpẽſatione, vt *Garzias de benefic. p.* 7. *c* 8. *nu.* 65. Eſt tamen canonicum impedimentum inhabilitans, ſicut irregularitas, quandiù durat, & impediens ordinum omniũ exercitium, *vt Maiol. & Filiuc. ibi.*

Sextò, Matrimonium autem ſi contrahat Apoſtata, tunc incurrit excommunicationem, & irregularitatem, ex bigamia ſimilitudinaria: & de hac re vide *Sanchez lib.* 7. *de matr. diſp.* 48. *Suar. de cenſur. diſp.* 23. *ſect.* 5. *num.* 11. & non eſt abſoluendus ante ſeparationem. Hæc autem excõmunicatio non eſt reſeruata, facta dicta ſeparatione, vt patet ex *Clem. vn. de conſangu.* Neque interim priuatur priuilegio fori, aut canonis per tale matrimonium. *Sayr. ib.* 3. *cap.* 27. *nu.* 32. Adde ex *c. quotquot* 27. *q.* 1. quod Moniales contrahentes matrimoniũ efficiuntur bigamæ. Vnde ait *gloſ. ibi, & Archid.* fieri eo ipſo inhabiles ad gradus, ad quos Moniales virgines aſſumuntur.

Septimò Inhabilitatem perpetuã incurrebant Apoſtatæ ad omnes gradus, & beneficia, ex dicta Bulla Pauli IV. & Pij V. ſed non eſt vſu recepta, *Sanch. lib.* 6. *c.* 8. *nu.* 30. Et quamuis multi Canoniſtæ, quos allegat *Sanch. nu.* 31. teneant ex iure communi Apoſtatam etiam reuerſum remanere ineligibilem, etiã in foro conſcientiæ: tamen probabilior, & communior ſententia negat, cùm nullo id iure probetur, vt ait *Sãchez ibi. n.* 32. *Bonac. de clauſura q.* 2. *punct.* 11. *§.* 3. *in fin.*

Hoc certum eſt, quòd manente Apoſtaſia, eſt ineligibilis ratione

tione irregularitatis, vt ſupra dixi,& ita ſeruat ſtylus Curiæ, & aliàs prouiſio facta Apoſtatæ eſt nulla & ſubreptitia, niſi Papa ex certa ſcientia cum prouideat de officio, vel beneficio &c. An autem amittat ipſo facto officia, & beneficia ante Apoſtaſiam obtenta, reſpondit negatiuè *Rebuff. in praxi tit. de mod. amitt. benef. nu.47. Garzias p.11.c.10. num.147.*

Octauò, Apoſtata manēte Apoſtaſia non gaudet priuilegijs ſuæ religionis, cui ſubiectus eſſe non vult. ita *Sanchez nu.35. Bonacc. nu.3.* & probatur ex Trid. *ſeſſ.25. cap.19 de regul.* Hinc eſt, quòd pro eo tempore Religio non tenetur ei alimenta præſtare, ſeu expenſas reficere. *Sanchez n.34. Bonacc. num.2.*

Nonò, delinquens extra clauſtra Apoſtata in hoc eo ipſo amittit priuilegium exēptionis, quia poteſt ab Epiſcopo puniri. Trid. *ſeſſ.7.c.7.& 15. & ſeſſ.25.c.14. de regul. & ſeſſ.6. c.3. ref.* Vide *Barboſ. allegat 105.n.14.* Et quòd Epiſcopus poſſit Apoſtatam punire ſecundùm ſuam regulam, ait Sacra Congreg. Concilij *in decreto de Apoſtatis, & eiectis,* ann. 1624. edito 21. Septembris, habetur in Bullario Conſtitutione 26. Vrbani VIII. §. 4. Vbi etiam præcipit, vt Epiſcopi eos carcerent, & reducāt ad clauſtra.

Decimò, reſtituere quid debeat qui induxit religioſum ad Apoſtaſiam. Vide *Leſſ. lib.2.c.9. n.159. Luiſ. Turrian. de Iuſt. diſp. 15.n.12. Bonacc. de reſt. diſput.2. q.1. pun. vn. n.4.5.& 6.* Quidque reſtituere, & cui debeat Apoſtata de bonis quæſitis, vel vſurpatis in Apoſtaſia, vide *Roderic. q. regul.30. art.11.& 12.* Et quid ſi moriātur in Apoſtaſia, cui obueniant bona ab ipſo quæſita extra clauſtra, vide *Bonacc. de clauſura q.2. punct.11. §.3. nu.5. Fiiucc. tract.43.c.6.nu.1. 2.& 8. Nauarr. de ſpolio Eccleſ. §.7.n 4.* Et quid ſi ad aliā religionem dimittatur, vide *Sanch. lib.7.c.33. num.14.*

CAPVT III.

Apoſtatæ ſingulis annis à ſuis ſuperioribus requirendi.

EX Decreto Sacræ Congregationis Cōcil. anno 1624. edito die 21. Septēbris, cautum eſt, vt ſuperiores regularium ſuos Apoſtatas, vel eiectos ſingulis annis perquirant (quod etiam fuit ſtatutum *cap. fin. de regular. Suar. tom.4. de relig. lib.3. cap.1. nu.17.*) vtque reuertentes cum ſpe euidenti emendationis iuxta teſtimonium Ordinariorum, recipiant. Aliàs ſuperiores negligentes dictos inquirere & reducere,

vt

vt præfertur, incurrant pœnam priuationis officiorum, & priuationis vocis actiuæ & paſſiuæ, & inhabilitatis ad ea & ſimilia, & diſpenſationem ſuper ijs pœnam Papæ reſeruauit: Vide *Bonacc. de clauſur. q. 2. punct.* 11. §. 2.

CAPVT IV.

Apoſtaſia à ſtatu Clericali, ſeu ab Ordine.

APoſtata ab Ordine dicitur cùm ordinatus in ſacris deſerit ſtatum clericalem, vel cùm ordinatus in minoribus, vel ſaltem prima tonſura initiatus, beneficium obtinens, deſerit ſtatum clericalem, ſimul intendens beneficium retinere; vtroque caſu peccat mortaliter, & puniri poteſt vt Apoſtata. Si autem in minoribus exiſtẽs, beneficiumq; non habens deſerit ſtatum clericalem, non eſt Apoſtata, neque de hoc puniri poteſt. *Tolet. lib.* 4. *c.* 18. *nu.* 4. *Menocb. de arbitr. caſu* 546. *nu.* 48. *&* 50. vbi plures Doctores cumulat. *Sanchez de matrim. lib.* 7. *diſput.* 31. *num.* 9. Peccat tamen venialiter clericus in minoribus retrocedens ſine cauſa rationabili, vt *Sanch. n.* 10. & dimittendo habitum clericalẽ animo omninò deſerendi ſtatum illũ, amittit omne priuilegiũ clericale, etiam canonis, ſecundum probabiliorem. *Coninck de cenſur. diſput.* 14. *dub.* 15. *num.* 163. *Suar. de cenſur. diſput.* 22. *ſect.* 1. *num.* 11. *Farinac. q.* 8. *num.* 50.

I. Excommunicationem incurrit clericus in ſacris Apoſtata contrahendo matrimonium: ſed non eſt reſeruata, & poteſt abſolui poſt ſeparationem. *Clem. vn. de conſangu. Sanchez lib.* 7. *de matrimon. diſput.* 48. *num.* 1. vbi latè explicat. Non tamen ſufficit ad hanc pœnam matrimoniũ fictè contractum. *Sanch. num.* 9. *&* 10. *Suarez de cenſur. diſp.* 23. *ſect.* 5. *num.* 17. qui etiam hanc materiam explicat. Vide infra *verbo, Matrim. cap.* 4.

II. Suſpenſionem incurrere clericos in ſacris matrimonium contrahendo, quidam dicunt, alij magis probabiliter negant. *Suar. de cenſ. diſput.* 49. *ſect.* 5. *n.* 4. *Sãch. de matr. lib.* 7. *diſp.* 85. *n.* 2. *cũ ſeq.*

III. Infamiam ipſo iure incurrere clericum in ſacris Apoſtatã, id eſt, qui depoſito habitu clericali, viuit vt laicus, multi DD. dicũt, per *c. alieni erroris,* 2. *q.* 7. ita *ibi Hugo, & Turrecrem.* & docet *Menocb. de arbit. caſu* 546. *n.* 48. *cũ Afflict. & Decian.* Sed alij probabiliùs negant, vt *Arcbid. in d. c. alieni error. n.* 3. *Præpoſ. n.* 1. Eſt tamen iſte infamis infamia facti, quæ tollitur per pœnitentiam, & triennalem vitæ emendationẽ, vt dixi *p.* 1. *c.* 33. *in fin.* Quòd ſi cleri-

cus in ſacris vxorem ducat, aliqui dicunt iuris infamiam contrahere, ex *c. Beatus* 3. *q.* 4. ita *Layman lib.* 4. *tract. de fide, c.* 16. *num.* 1. Sed verum eſt non eſſe infamia m iuris, ſed facti, vt patet ex eo textu, ita *Suar. de cenſur. diſput.* 49 *ſect.* 5. *num.* 4. *Sanchez lib.* 7. *diſput.* 85. *nu.* 2. *& ſeqq.*

IV. Irregularitatem contrahit clericus in ſacris vxorem ducens: eſt communis ſententia. *Sanchez diſput.* 85. *num.* 10. *de matrimon. lib.* 7. *Suar. de cenſur. diſput.* 49. *ſect.* 4. *n.* 6. *ex c. quotquot,* 27. *q.* 1. & aliqui dicunt eſſe irregularitatem ex defectu ob bigamiam ſimilitudinariam: alij dicunt eſſe irregularitatem ex delicto ob ſacrilegium: ſed prima eſt magis communis; vt *Sanchez lib.* 7. *diſput.* 85. *Garzias par.* 2. *cap.* 6. *nu.* 15. Quidquid ſit de hac re, poteſt Epiſcopus ſuper tali irregularitate diſpenſare poſt pœnitentiam, & vitæ emendationem; ſcilicet triennalem, *ex dictis iuribus. Layman de irregul. lib.* 1. *cap.* 6. *nu.* 6. *Suar. diſput.* 49. *de cenſur. ſect.* 6. *nu.* 7.

V. Priuationem beneficiorum Eccleſiaſticorũ ipſo facto incurrere clericos Apoſtatas, ideſt, ſi matrimonium contrahant in ſacris ordinibus conſtituti, multi dicunt, alij magis cõmuniter negant, vt *Sanch de matrim. lib.* 7. *diſput.* 43. *nu.* 4. *Filiucc. tract.* 10. *n.* 154. *Garzias de benef. par.* 11. *c.* 8. *n.* 17. *Barboſ. alleg.* 57. *n.* 207. *in fin.* Si autem ſit clericus in minoribus, tunc omnes dicunt eum ipſo facto beneficia amittere per matrimonij contractum. *Barboſ. n.* 203. *Garzias c.* 8. *n.* 1. ſimiliter & penſiones, *Barboſ. in c.* 1. *nu.* 6. *de cleric. non reſid.* & tenetur ante omnem ſententiam dimittere. *Barboſ ibi n.* 2. *Sãch. lib.* 7. *diſp.* 42. *n.* 10. Limita, quòd non procedit hæc priuatio in clerico in minoribus contrahente ſponſalia per verba de futuro: *Burat. deciſ.* 143. *n.* 5. ait communem ſententiam.

Similiter ſi clericus miles fiat, Doctores cõmuniter dicunt, ipſo facto hunc, beneficium amittere tãquam per tacitã renũciationẽ, aſſumendo ſtatum incompatibilẽ; ita *gl. in c. qualiter de cler. coniug. & c. fin. de cleric. nõ reſi. & vtrobique Canoniſta.* Sed hoc intelligendum eſt de clerico in minoribus, non autem in ſacris, vt notatur per *Abb. in d. c. fin. de cleric. coniug. n.* 1. *& in c. fin. de cler. non reſid. n.* 2. *Barboſ. in d. c. fin. de cler. coniug. nu.* 2. & quia Doctores dicunt eodẽ modo priuari per militiam, ſicut per matrimoniũ, *gl. in d. c. qualiter. Barbat. in conſ.* 11. *in fin. verſ. præterea. Card. in d. c. fi. de cleric. coniug.* & ratio eſt, quia clericus in ſacris non poteſt ſe conuertere ad ſtatum militarem, ſed cogendus eſt redire.

Simi-

Similiter per dimiſſionem habitus clericalis incurrit clericus pœnam priuationis beneficiorũ, & extinctionis penſionũ, ipſo iure, per Bullã Sixti V. 92. *cum Sacroſancta.* Sed aliqui dicunt non eſſe quoad hunc rigorem vſu receptam, *Garzias par. 7. cap. 1. num.* 24. alij dicunt requiri monitionem & cõtumaciam, *Caſtro-palao tom. 2. tract.* 13. *de benef. diſput.* 1. *punct.* 11. §. 10. *nu.* 10. Sed verius puto requiri declaratoriam pro foro conſcientiæ, per ea, quæ *Garzias par.* 11. *cap.* 10. *nu.* 9. eſt enim pœna priuans iure quæſito.

VI. Priuilegio omni clericali priuatus eſt clericus in minoribus non beneficiatus; qui dimittit omnino habitũ clericalẽ animo ſe conuertendi ad ſtatum ſæcularem. *Coninch diſput.* 14. 15. *n.* 163. *Bonac. in decal. diſpu.* 10. *q.* 2. *punct.* 1. § 4. *nu.* 22. *Filiucc. tract.* 14. *n.* 10. *Barboſ. allegat.* 9. *n.* 15. *alleg.* 12. *n.* 22. Si autem nõ in perpetuum dimittat habitum clericalem, ſed ad aliquod tempus, non priuatur priuilegio canonis, niſi ter monitus non reſumat, *vt ſupra citat.* amittit tamẽ priuilegium fori ex Trid. *ſeſſ.* 23. *c.* 6. ſi ex conſuetudine non defert habitũ, vel nõ ſeruit actu Eccleſię. De priuilegio autẽ exemptionis bonorum, idẽ quod de priuilegio canonis dicendũ, vt infra dicam.

Priuilegio omni clericali, id eſt fori, canonis, & bonorum, priuatur ipſo facto clericus in minoribus, ſi matrimonio contracto bigamus fiat. *cap. vn. de big. in* 6. Trid. *ſeſſ.* 23. *c.* 17. *ref. Garzias par.* 7. *c.* 6. *nu.* 2. & tunc peccat mortaliter deferendo habitũ clericalem, ex Trid. *ibi & Filiucc. tract.* 19. *num.* 123. *Auila par.* 7. *diſp.* 8. *dub.* 3. *in fin. cum Angel. & Sylu.*

Similiter clericus in minoribus coniugatus etiam cum virgine, ſi Eccleſiæ non ſeruiat, vel in habitu clericali non incedat, omne priuilegium clericale amittit ipſo iure. *c. vn. de clericis coniugat. in* 6. iuncto Triden. *ſeſſ.* 23. *cap.* 6. *reform.* Vide *Sanchez de matr. lib.* 7. *diſput.* 46. *num.* 1. *& ſeqq. Barboſ. in d. c. vn.* Idem eſt de clerico in minoribus, etiam non cõiugato, ſi omnino deponat habitũ animo deſerendi ſtatũ clericalem, vt dixi *ſupra hoc c. in prin.*

Similiter clericus etiã in ſacris ſodomiã exercens, priuatur omni priuilegio clericali, per Bullã Pij V. ſed requiritur ſentẽtia declaratoria, vt dicã *verb. ſodomia.*

Similiter clericus etiam in ſacris per annum exercens artem ignominioſã, vt ludionis vel paraſiti, vel ante annum ter monitus non deſiſtens, amittit omne priuilegium clericale, *Bonaccin. in decalog. diſp.* 10. *q.* 2 *pun.* 1. §. 4.

*nu.*8 *cum Deciano & Farin.* & tenet *Coninch diſput.*14.*n.* 162. *Layman lib.*1.*tract.de excõ.c.*5. *n.*4.§.6.Vide *inf.ver.arslu dicra.*

VII. Priuilegio ſolo canonis priuatur clericus in ſacris,vel beneficiatus,ſi habitũ deponens, & tonſuram,ſęcularibus negotijs ſe immiſceat non enormibus, & ter monitus ab Epiſcnpo nõ pareat. *c.in audientia,c.contingit,de ſententia excom.iuncto c.cum non ab homine,de iudic. Abb. in c.* 1. *de Apoſt.n. vlt. Sayr.lib.*3. *c.*27. *nu.*7.vbi multos allegat.*Coninch diſput.*14.*n.*160. *Layman lib.* 1. *tract.de excom.c.*5.*num.* 3. §.*ſed nunquid.Marta de iuriſd. par.*4. *caſu* 135. *Filiucc.tract.*14.*n.*10. *Bonacc. in decal. diſput.* 10.*q.*2. *punct.*1. §4. *nu.*14.

Et idem eſt de clerico in ſacris, qui deponit habitum & tonſurã, & arma defert, vel militiam aſſumit,& ter monitus nõ reſipiſcit, *c.in audientia* 25.*de ſent.excom. Sayr.num.*7. & 8.*Layman lib.*1. *tract.de excom.c.*5.*num.*4.§.*ſed quid, Clarus* §.*fin.q.*36.*num.*26.

Et idẽ eſt de clerico in ſacris deponente habitum,& tonſurã, ſeque enormibus, & ſæuis immiſcente,vt latrocinijs, iniuſtis bellis, vel ſeditionibus ante monitionem Epiſcopi, quia eſt priuatus ſolo priuilegio canonis,*c.perpendimus,de ſenten.excomm.Coninch diſpu.*14.*nu.*158. & 160. *Layman c.*5.*n.*3.§.4.*Sayr.c.*27. *nu.*8.*lib.*3.*de cenſur.Suar. de cẽſur.diſput.*22.*ſect.*1.*n.*12.& 13. *Diana tract.*2.*de immunit. reſol.* 23. *tom.* 1. Poſt trinam autem monitionem, ſi nec habitum reſumat,nec ab enormitatibus abſtineat,ſed incorrigibilis maneat, multi dicunt ipſo iure eſſe priuatum priuilegio fori: ſed alij dicunt non eſſe priuatum ante degradationẽ,*Layman.* §. *ſed quid, num.*3.& *Diana reſolutio.* 129. *tract.*2. *tom.*1.

VIII. Priuilegio fori,ſed nõ canonis priuatur clericus in minoribus. qui incedit in habitu ſaltẽ vt plurimum, ſi beneficiũ nõ habeat, nec inſeruiat Eccleſiæ, ex *Trid.ſeſſ.*23 *c.*7 *ref.Barboſ. alleg.* 12.*n.*32.*Garzias par.*2.*c.*2.*n.*19. eſt verior ſentẽtia.*Layman.lib.*4. *tract* 9.*c.*7.*n.*1.Sed neque priuatur priuilegio immunitatis bonorum ſecundum multos, vt infra dicam.

Similiter priuilegio fori in ciuilibus tantùm, & immunitatis bonorũ priuatur clericus in minoribus cõiugatus, cum vnica & virgine,incedens in habitu & tõſura clericali,deſeruiens Eccleſię *c.vn.de cler.coniug.in* 6.& Trid. *ſeſſ.*22.*c.*6.*ref.* vnde retinet ſolũ priuilegium fori in criminalibus, & priuilegium canonis, vt in dictis iuribus habetur, & latè *Sanchez lib.*2.*conſil.c.*4. *dub.*49.*n.*2.

Caſtro-

Caſtropalao tom.2.de relig.tract. 12.diſp.vn.punct.9.n.12. Item Clericus etiam in ſacris amittit priuilegium fori, cùm factus fuerit incorrigibilis, ſeruata forma & conditionibus *cap.cum non ab homine, & ibi per Canoniſtas, de iudic.*

IX. Priuilegio immunitatis ſeu exemptionis bonorum priuatur Clericus in minoribus coniugatus, etiam non bigamus, etiam in habitu & tonſura Eccleſiæ ſeruiens, vt ſupra dixi proximè ex *d.cap.vn.de cleric.coniug.in 6.&* Trident. *ſeſſ.23.c.6.reform.Sanchez, & Caſtropalao ſupra cit.* cum allegatis apud illos.

Similiter priuilegio hoc exemptionis bonorum priuatur ſecũdum multos, clericus in minoribus, etiam in habitu incedens, ſi Eccleſiæ non ſeruiat: quia cùm ex Triden. *ſup. cit.* priuetur priuilegio fori, eodem modo priuari videtur priuilegio exemptionis circa bona; quia hæc exemptio, vel ſubiectio iuris tributorum & vectigalium, conſequitur ad exemptionem, vel ſubiectionem perſonæ foro, ſeu iuriſdictioni laicali; & ita de conſuetudine teſtatur *Leſſ.lib.2.cap.33.num.38. Couarr.pract.c.31 nu 9. Gutier. lib. 1.pract.q.7.&* ita tenet *Suar. lib.4.defenſ Eccleſ.cap.27.n.14. Layman lib 4.tract 9.cap.7.n.3. Quaranta verb. vectigal, am phat.1.Marius Alter. lib.5.diſp. 19.cap.6.verſ.10. dubitatio,* & tenẽt *Azor.Homobon. Filiuccius Coriolan.& Ceuallos,* quos allegat *Diana reſol.36. tract.2. de immun. tom.1.* & tenet *Reginal. lib.9.nu.376.& Caſtropalao loco ſupra cit.nu.13.*

Contraria tamen ſententia eſt probabilior, & magis communis, quòd non priuetur hoc priuilegio, ſi habitum defert, & tonſuram clericalem; quam tenent *Leſſ.loco cit. Comitol. lib.6. q.20. Diana loco cit.* qui ait ita declaratum à Sacra Congregatione, & allegat Molinam & Malderum pro hac ſententia. Imò *Sanchez conſil.lib.2. cap.4. dub.49. nu.6.* ait Clericum in minoribus vti hac exemptione, etiamſi non incedat in habitu, niſi ter monitus non pareat; & plures allegat. Sed contrarium eſt tenendum, ſi ex conſuetudine non incedit in habitu, vt Doctores ſupra citati.

Similiter Clericus etiam in Sacris negociator effectus, ſcilicet exercens, ſeu cum conſuetudine, ſeu frequentia negociationem faciẽs, poſt trinam monitionem non reſipiſcens, eo ipſo priuatur priuilegio Clericali quoad exemptionem bonorum ſuorum, Quoad ea autem, quibus negociatur, vt amittat priuilegium; non requiritur conſuetudo, neque monitio, ex *cap fin.de vit.& bon.*

hon.cleric.iunct. cap.quamquam de cenſ.in 6. Ibi DD. Filiuccius tract.15.nu.12.Suar. de cenſur. diſp.22.ſect.1.nu.17. Quaranta verbo, Vectigal. limit.vlt. Luiſ. Turrian.de Iuſt. diſp.44. dub.4. nu.12. Caſtropalao tom.2.de relig.tract.12.diſp.vn.pun.9.n.15. Quod autem ijs caſibus non priuetur priuilegio fori, nec Canonis, Clericus negociator, etiam tertio monitus non deſiſtens, ſi in habitu incedat, ait *gloſſ. in c. fin. verb.tertio,in fin.de vit.& hon. cler. & ibi Abb.nu.7. Suar. lib.4. defen. Eccleſ.cap.28.n.10. Caſtropalao pun.3.num.5.in fin.* Et eſt verum, etiamſi fuerit Clericus coniugatus, vt non priuetur priuilegio fori in criminibus, & priuilegio Canonis, vt *Couar. pract. qq. cap.31.num.8.verſic. Sexto eadem, cum Alex. Franc. & Imol. Layman lib. 4. tract.9. cap.7.n.4. verſ.adde*; & veriorem ait *Sanch. de matrim.lib.7. diſp. 46.nu.26.* & dixi *ſupra nu.8.*

CAPVT I.

Appellantes à Summo Pontifice ad futurum Concilium generale.

HOc eſt crimen ſacrilegij contra Primatum Pontificis Romani. *Caiet. in ſumma excomm.25. Sayr.lib.3. cap.6.n.2. Marius Alter.diſp.3. lib.5.in princ. tom.1.* Eſt autem iure declaratum, non licere appellare à ſententia Romani Pontificis, *cap. nemo, cap.aliorum, c.facta, c.ipſi ſunt, c. cuncta per mũdum,9.q.3.*& Pius II.in Bulla *Execrabilis*, quæ eſt 3. vel 5. idem declarauit de conſilio Cardinalium,& Prȩlatorum,&Theologorum.

Neque obſtat quòd Concilio Baſilien.*ſeſſ.33.*& Cõſtan.*ſeſſ.24* fuit declaratum de fide, Concilium eſſe ſupra Papam; quia reſpondetur illud Concilium fuiſſe illegitimè inchoatum, & terminatum, & quædam tantùm illius acta fuerunt confirmata à Nicolao V. alia autem(*vt hæc,de quibus agimus*) reprobata ab Eugenio *ſeſſ.38.* Præterea non eſt verum quod in dictis Concilijs id fuerit definitum, ſed ſolum declaratum pro Schiſmatis tempore, dum ignoratur quis verus ſit Papa, nam ad Concilium vniuerſale id pertinet declarare. Ita *Marius Alter.p.1.lib.5.cap.1. diſp.3.col.6. Bellarm.lib.2.de cõciliorum author.c.19.in fin.Marta de iuriſd.par.3.cap.17.n.7.*

Ex Bulla Pij II. *Execrabilis*, Conſtit. 5. & Bulla Iulij II. *Suſcepti*, Conſtit. 22. excommunicationem Papæ reſeruatam incurrunt ſingulares perſonæ,& interdictum non reſeruatum incurrunt

runt Vniuerſitates audentes appellare ad futurum Concilium à Papæ ſententia, ſeu ordinatione; & continentur dantes auxilium, conſilium, fauorem.

Similiter ex cap. 2. Bullæ in Cœna Domini fertur excommunicatio Papæ reſeruata contra ſingulares perſonas, & interdictum contra vniuerſitates appellantes à mandatis Papæ ad futurum Concilium generale, & eſt Papæ reſeruata abſolutio etiam quoad illud interdictum, vt patet ex §. *Cæterum*, in fine eiuſdem Bullæ, & notat *Filiuc. tract.* 18. *num.* 143. Et continentur in dictis cenſuris dantes auxilium, conſilium, fauorem.

Sed nota quòd abſoluens ab hoc interdicto ſine facultate, non incurrit in cenſuram excommunicationis latam in Bulla Cœnę, §. *quod ſi forte*, vt notat *Filiucc. tract.* 18. *nu.* 144.

Præterea in dicta Bulla Pij II. incipit, *Execrabilis*, ſtatutum eſt, vt appellantes à Papa ad futurum Concilium, vel ſcienter conſilium, auxilium, aut fauorem ad id præſtantes, eas pœnas, & cenſuras incurrant, quas rei maieſtatis, & hæreticæ prauitatis fautores incurrere dignoſcuntur.

Et Iulius II. dicta Bulla, incipit, *Suſcepti*, §. 5. confirmauit dictã Conſtitutionem Pij II. ſupplendo omnem defectũ ſolemnitatis, etiam publicationis fortè omiſſæ: & §. 6. declarauit dictos contrauenientes non ſolum ipſo facto incurrere in pœnas in dicta Bulla, *Execrabilis*, impoſitas; ſed ipſos pro veris, & indubitatis Schiſmaticis, & de catholica fide malè ſentientibus habendos; pœniſq; canonicis, & legalibus cõtra tales impoſitis ſubiacere. Itẽ omnes ſupradictas pœnas, & cẽſuras extendit ad eos, qui decreuerint, conſuluerint, deliberauerint, aut aliorum dicta approbauerint, aut vocem dederint, vt ad futurum Concilium vniuerſale à Papa appellare liceat, poſſit, vel debeat.

Et meritò quidem hæc ſtatuta ſunt: nam appellans à Papa ad Concilium, in crimen rebellionis incurrit, quatenus ſic appellãdo, ſe ſubtrahit ab obedientia ſupremi ſui Principis in damnum eiuſdem Principis, eiuſque ſupremi Dominij, illud ad alium procurãdo conuertere, per ea quæ *Farin. q.* 113. *nu.* 101. *& ſeqq.* & in terminis tenet *Sayr. de cenſ. lib.* 3. *c.* 6. *n.* 2. De pœnis verò læſæ Maieſtatis, dixi *verbo, Maieſtas*. Similiter quòd tales ſint Schiſmatici, & de fide malè ſentientes, ait *Syluest. verb. excom.* 7. *nu.* 93. & alij communiter, quos ſequitur *Sayr. ibid.* Et de pœnis Schiſmaticorum, dixi *verb. Schiſma*. Et quòd aſſerentes licitum

eſſe

eſſe appellare à Papa ad futurum Conc lium,ſint hæretici formaliter,tenet S.*Anton.3.part.tit.*24. *c.2.§.quoniam quidam*. *Marta de iuriſdict.p.3.c.17.in fin. Card. Iacobatius trac.de Cōcilio,lib.*10. *nu.66.cum ſeqq.* Vnde ſequitur tales incurrere in cēſuras, & pœnas latas contra hæreticos, de quibus dixi *verbo, hæreſis*.

CAPVT II.

Appellantes,ſeu aliter recurrentes ad Laicam poteſtatem ab ordinationibus, vel litteris Sedis Apoſtolicæ,aut ipſius iudicium.

EXcommunicationem incurrunt Papæ reſeruatam ex *cap.*13. Bullæ in Cœna Domini. Vide *verbo, Iuriſdictio, cap.*14.

CAPVT III.

Appellantes, ſeu recurrentes ad Curiam ſæcularem ab ordinationibus alicuius Iudicis Eccleſiaſtici.

EXcommunicationem incurrunt Papæ reſeruatam ex *cap.*16. Bullæ in Cœna Domini, ſiue illi Iudices Eccleſiaſtici ſint ordinarij, ſiue delegati, vt patet in eadem Bulla: & multi dicunt, hoc procedere etiam ſi ſic appellantes, & recurrentes, nulla decreta pœnalia, aut inhibitiones contra eoſdem Iudices Eccleſiaſticos obtineant: alij tamen contrarium tenent. Vide Interpretes ſuper dicta Bulla *c.*16. & *Bonac. de cenſur. in partic. diſp.*1.*q.*17. *punct.*1.*n.*28. qui authores pro vtraque parte allegat: & cōtinet etiam Iudices ſæculares, qui ea occaſione decernũt cōtra dictos Iudices Eccleſiaſticos, & eos qui illa decreta exequuntur: & continet dantes conſilium, patrocinium, & fauorem in eiſdem, vt patet ex eadem Bulla.

In hac materia vide plures pœnas *infra verb.Curia, à cap.*8. & *verbo, Iuriſdictio*: & procedit etiam in tacita, ſeu anticipata appellatione ad procurandũ impediri futuras ordinationes Iudicis Eccleſiaſtici,vt *Bonac.n.*23. ſecundum probabiliorem.

CAPVT IV.

Appellatio Religioſis quibuſdam prohibita, ab ordinationibus Prælatorum,etiam ad Papam, vel per ſaltum.

EXcommunicationem incurrunt Papæ reſeruatã multi regulares id facientes, ex ſuis Conſtitutionibus, vel priuilegijs ſuarum religionum: cuius rei explicationem, vide apud *Sanchez lib.6.cap.8.num.*107.*cum ſeqq.* *Dia-*

Dianam reſolut. 54.*tract.*2.*to.*2. tale ius habent Carmelitani ex Bulla Clem. VIII. *quoniam* 110. & Franciſcani de Obſeruantia, ex Bulla Greg. XIII. Conſtit. 27. *Quoniam noſtro*, vt *Barboſ. alleg.* 50.*nu.* 154. & alij communicantes cum illis in priuilegijs. Hæc tamen cenſura non procedit, ſi ſubditus à ſuis Prælatis prægrauetur, & grauamen ſit manifeſtum, vel ſi appellet venia prius à Papa obtenta. *Sanch. lib.* 6.*c.*8. *nu.* 110. *Diana loco cit.*

CAPVT I.

Arma præſtans alicui ad occidendum accipienti.

IRregularis efficitur ſequuto homicidio; & dicitur irregularitas ex homicidio voluntario. *Molin. tom.*4.*p.*1.*diſp.* 33. *membr.* 6. *nu.* 8 *Vgolin. c.* 17. *de irregular. nu.* 3. *Farin. in fragm. verb. Irregularitas*, *num.* 569. *Maiol. lib.*5. *c.*48. § 3.*num.*17. *verſ. huc ſpectat*.

Limita vt procedat, ſi dās arma ſciebat intentionem prauam accipientis: ſi autem nō cogitauit de ea, nō eſt irregularis: ſi autem dubitabac, tunc ſequuto effectu eſt irregularis tanquam ex homicidio caſuali, *Molina*, *&* *Vgolin. ibi Bonac. num.* 35. *Suar. diſput.* 45. *ſect.*4.

Pœnam quoque ordinariam homicidæ incurrit ſcienter arma occiſuro accommodans, *Farin. q.* 130. *nu.* 7. cum ibi congeſtis. Vnde damnatus ſit infamis, & ex hoc quoque capite iterum irregularis, vt dixi *verbo, homicidiū*. Item tenebitur ad reſtitutionem vt homicida in defectum principalis, ſiue ſcienter, ſiue dubitanter arma commodet ad homicidium, §. *interdum, inſtit. de oblig. quæ ex delict. Leſſ. lib.* 2. *cap.* 13. *num.* 31 *Suar. de charit. diſp.* 10. *ſect.*4.

CAPVT II.

Arma habentes Monachi intra ſepta Monaſterij.

EXcommunicationem incurrunt ex *Clem.* 1. §. *quia verò, verſ. præfatæ de ſtat. Monach.* Sed non eſt reſeruata; & loquitur de præſumentibus tenere arma ſine licentia Abbatum ſuorum; & ſecundū multos loquitur tantùm de Monachis nigris: ita tenet *Angel. verb. excomm.* 7.*caſu* 38.*n.*4.*Suar. de cēſur. diſp.* 23. *ſect.* 5.*n.* 4. *&* 8. *Filiuc. tract.* 14. *nu.* 142. & hanc tenet, & communem dicit *Vitalin. in hac Clemen.* §. *quia verò*, *num.* 41. Sed magis communis ſententia tenet procedere tam de albis, quàm nigris Monachis, *vt Sayr. lib.* 3. *c.* 33. *nu.* 28.

*n.*28.*Tolet.lib.*1.*cap.*39.§.*quartò habetur*. *Bonac.de cenſ. partic. diſp* 2.*q.*8.*pun.*16.cum alijs Doctoribus. Non tamen continentur Canonici regulares, neque alij religioſi, vt mendicantes. *Sayr.ibi & alij cit.*

Armorum autem appellatione hic continentur omnia inſtrumenta ad vſum pugnæ per ſe inſtituta, ſiue offenſiua, ſiue defenſiua, non autem alia ex intentione priuata aſſumpta ad pugnam, vt ligna, & lapides, vt *Suar.Sayr. Tolet. ibidem*: quia ſumus in materia pœnali. Et quia licet hæc contineantur nomine armorum quando agitur de pœna contra facientem vim, ſeu inſultum cum armis: ſecus tamen quando eſt pœna contra deferentem ſimpliciter, ſeu retinentem arma, vt *Farinac.conſ. crimin.*169.*n.*21. & *Cabal.reſol. crimin. caſu* 63. *nu.*4.& *ſeqq.*

CAPVT III.

Armis, vel annona auxilium præſtans infidelibus contra fideles.

HOc eſt ſacrilegij crimen contra Chriſtianam Rempublicam. *Sayr.lib.*3. *de cenſur. cap.*11.*nu.*2. *Filiuccius tract.*16. *nu.*127. & etiam ſi illa ad hoſtes fidei deferantur non ex intentione nocendi Chriſtianis, tamen eſt crimẽ proditioni proximum, quia indirectè & interpretatiuè vult hoc nocumentũ, *l.* 2. *C.quæ res expoſt. non deb.*

Ex *c.ita quorumdam,& c. ad liberandam, de Iudæis*, bona taliter delinquentium publicanda ſunt per eorum Principes ſçculares, & ipſi capientium fiunt ſerui. Vide *Abb.in d. cap. ita quorumdam*.

CAPVT IV.

Arma, & alia facientia ad belli apparatum deferens ad Saracenos quocumque loco, aut tempore, aut in nauibus eorumdem Piraticis, aut galeis gubernationem exercens.

TAles excommũnicationem incurrunt latam, *cap. ita quorumdam, de Iudæis*: & quamuis ſumma illius tex. dicat excõmunicandos eſſe, tamen verè eſt latæ ſententiæ, vt patet ex tex. & ita *Sylu. excomm.* 7. *num.* 18. *Sayr. lib.*3.*cap.*11.*num.*12. *Nauar.ſuper idem cap. not.* 1. *nu.* 1. & tenent communiter Doctores, vt *Abb. ibi, & alij*. Sed hæc excommunicatio non eſt reſeruata. *Nauar. not.*11. *nu.*37. *Syluest. excomm.*8.*nu.*65.Præcipitur tamẽ in eodem textu in fine, vt per Eccleſias maritimarum Vrbium crebra,& ſolemnis in eos excommu-

municatio proferatur: quod aliqui putant eſſe aggrauationem eiuſdem cenſuræ: de qua aggrauatione qualiter fiat, vide *Sayr. lib.2. cap.14. num.34.* Alij putant eſſe denunciationem prioris cenſuræ: Sed communis ſententia eſt eſſe aliam excommunicationem, ſcilicet ab homine; vnde erit reſeruata ferenti, & ſublata priori à iure remanet hæc ſecunda: ita de cõmuni teſtatur *Gonzalez gloſ.13.nu.82.*

CAPVT V.

Arma, & alia ad belli apparatum facientia deferens ad Sarracenos: item Galeas, aut naues eis vendens, vel in eorum pyraticis nauibus gubernationem exercens, aut machinis, vel quibuslibet alijs rebus aliquod eis auxilium impẽdens, vel conſilium in diſpendium terræ Sanctæ.

EXcommunicationem incurrit latam in *cap. ad liberandam, de Iudæis*. Non eſt reſeruata, niſi ratione prærequiſitæ ſatisfactionis, quia, vt in eo textu dicitur, gremium Eccleſiæ eis non poteſt aperiri, niſi prius & totum lucrum, quod ex eo damnato commercio perceperunt, & tantumdem de ſuo in ſubſidium terræ Sanctæ tranſmittant:& præcipit ſimiliter contra eos in maritimis ciuitatibus excommunicationem prædictã innouari. Sed hodie hæc excommunicatio, & pœna non eſt in vſu, quia terra Sancta ab infidelibus detinetur.

CAPVT VI.

Arma Sarracenorũ annona aut mercimonijs, aut alio ſubſidio, conſilio, aut commercio fouentes tempore belli, vbicumque.

EXcommunicationem incurrunt latam in *cap. ſignificauit, & c. quod olim, de Iudæis, & Sarrac.* & procedit etiam tempore treughæ, quia non dicitur tempus pacis, ſed belli, vt *dicto c. ſignificauit, Sylu. excomm.7. num.18. Sayr. lib.3. c.11. nu.12.* Hæc excommunicatio nõ eſt reſeruata.

CAPVT VII.

Arma, annonam, aut mercimonia deferens, aut extrahens, aut extrahi permittens quouis tẽpore ad Sarracenos Aegypti, & auxilium, vel fauorem ad ea præſtantes.

EXcommunicationem incurrunt latam in *extrau. multa Clem. V. de Iudæis & Sarrac.* vide *Sylu. excomm.7. nu.58. in fin.*

fin. Tolet. lib. 1. *cap.* 24. *num.* 11. Sed procedit ſolum contra operantes ex præſumptione, id eſt ſcienter, vt in tex. & hæc excōm. eſt reſeruata Papæ: & neque in articulo mortis abſolui poſſunt, niſi præuia hac ſatisfactione, ſeu pœna, vt tantumdem de proprijs bonis exſoluāt in ſubſidium Terræ ſanctæ, quantum extraxere, vel detulere (vt ſupra) ad Sarracenos, vt *ex eo textu*. Hæc excommunicatio hodie non eſt in vſu, quia Regnum Ægypti non eſt ſub Sarracenis. *Dian. reſol.* 36. *miſcell.* 2. *p.* 1. *cū Sylu. & Lorca*.

Præterea hanc excommunicationem, ſicut omnes excommunicationes extrauagantiū, fuiſſe reuocatas à Bonifacio VIII. in compilatione 6. Decretalium ait *Angelus excomm.* 5. *caſu* 21. *n.* 8. *& Tabiena excomm.* 6. *num.* 1. *cum S. Anton.*

CAPVT VIII.

Arma, armorumque materiam mittens, aut deferens ad infideles quoſcumque etiam hæreticos nominatim à Sede Apoſtolica declaratos, vel alia huiuſmodi, quibus illi Chriſtianos, ſeu Catholicos impugnant: item in ijs præbens auxilium, conſilium, vel fauorem.

Isti excommunicationem incurrūt latam in Bulla in Cœna Domini *cap.* 7. Papæ reſeruatam. Vide Authores *ſup. cap.* 7. Bullæ eiuſdem.

CAPVT IX.

Arma prohibita in terris Eccleſiæ Romanæ geſtantes, habentes, aut geſtandi, ſeu habendi licentiam dantes.

Ex Bulla Pij Quarti, *Cùm vices* 49. Statutū eſt ne quis archibuſettos duobus palmis breuiores retineat, aliàs incurrat pœnas rebellionis, & læſæ Maieſtatis à iure inflictas: Legati autem, & Gubernatores, & Miniſtri licentiā dantes ſuper hoc, incurrunt eo ipſo ſuſpenſionem à diuinis, & excommunicationem. Ipſos verò tali licentia vtentes prædictas pœnas incurſuros declarat Papa in eadem Bulla. Loquitur autem Bulla pro ſtatu Eccleſiæ Romanæ temporali tantū. *Comitol. lib.* 6. *reſp. quæſt.* 12. *num.* 1.

Nota quòd Legati de Latere non continentur in dictis pœnis, ſed incurrunt eo ipſo Pontificis indignationem (de qua re dixi *par.* 1. *c.* 42.) ita in Bulla eadem cautum eſt.

II. Nota quod menſura duorum palmorum intelligitur de ſola canna, non autem etiam cum capſa. *Cherubin. ſuper eadem*

dem Bulla ſchol. 2. Item quòd dit retinentes archibuſettos, vel vtentes licentia, dictas pœnas incurſuros, intelligendum de pęna rebellionis, & læſæ Maieſtatis à iure communi ſtatutas, non autem à iure canonico, vt de excommunicatione & ſuſpenſione: quamuis *Comitolus loco citato dub.* 3. æſtimet retinentes quidem ſine licentia non incurrere niſi pœnas iuris ciuilis: vtentes autem licentia incurrere etiam pœnas iuris canonici, id eſt, cenſuras ſtatutas in dicta Bulla. Sed ratio meæ ſententiæ eſt, quia paria ſunt non habere licentiam, vel habere inutilem, ſeu nullam quoad pęnas incurrendas, vt *Felin. in cap. cum cauſa, num.* 4. *de off. deleg.* vbi latè examinat. Item nota quòd dicta excommunicatio, & ſuſpenſio non eſt reſeruata.

Ex Bulla Pij V. *Cũ vices*, 145. prohibitum eſt ne quis ferat pugiones, aut cultellos, aut quoduis genus armorũ breuioris mẽſuræ trium palmorum, & contrauenientes incurrant ipſo facto pœnas læſæ Maieſtatis. Legati autem & Gubernatores, & Officiales præſumenteş licentiam concedere etiam ad breuiſsimũ tempus dicta arma prohibita deferendi, peccant mortaliter, & incurrunt excommunicationem, & ſuſpenſionem à diuinis; ſed excipit ab his cenſuris Legatos à Latere, eos tamen decernit incurrere Pontificiam indignationem.

Nota quòd iſtæ cenſuræ non ſunt reſeruatæ, vt patet ex Bulla, & notat *Comitol. loco cit. n.* 1. Itẽ quòd hæc Bulla, ſeu prohibitio hodie abijt in deſuetudinem, cũ pugiones in Statu Eccleſię communiter bipamlares ferantur: ita *Comitol. lib. 6. reſp. q.* 12. *nu.* 4.

CAPVT X.

Armatorum, vel etiam non armatorum collectas facientes.

HOc crimen de iure cõmuni eſt læſæ Maieſtatis, ſi congregatio fiat in perniciem Status, vel Principis: ſi autem ad priuatas vindictas fiat, erit crimen legis Iuliæ de vi publica, ſi fiat cum armis; vel de vi priuata, ſi fiat ſine armis, *l.* 1. §. 1. *ff. ad l. Iul. maieſt.* *l.* 1. *ff. ad l. Iul. de vi publ.* & *l. ſi quis aliquem, ff. ad l. Iul. de vi priu. Farinac. q.* 113. *nu.* 128. & 134. & vtrobique damnatus de talibus criminibus fit infamis infamia iuris, quia ſunt publica iudicia, & conſequenter fit irregularis, vt dixi *par.* 1. *c.* 33 Tamen in terris Eccleſiæ Romanæ, etſi ad vindictas priuataş fiat collectio armatorum,

rum, vt ad recuperandam, vel adipiſcendam poſſeſsionem, eſt crimen læſæ Maieſtatis: ita enim ſtatutum ex Bulla 1. Alex. VI. & Bulla 75. Sixti V. *Dum pro communi*: & Bulla Pauli V. incipit, *Alias à felic.* quæ ad extenſum refertur à *Cherub. in Compendio poſt Bullam* 75. Sixti V. in qua ſolus excipitur caſus neceſſariæ defenſionis. Vide *Farin. q.* 113. *nu.* 130. 148. *&* 160. Requiritur autem vt conueniat numerus conuocatorum: at quantus eſſe debeat ad minus, vide *Farinac. ibid. nu.* 131. Item aduerte quòd hac in re armorum nomine continentur etiam ea quæ non ſunt de ſe inſtituta ad nocendum, ſed tamen ſic ad nocendũ aſſumpta, vt *Farinac. conſ. crim.* 169. *n.* 20. *&* 21.

Pœnas autem incurrunt facientes collectas armatorum in terris Eccleſiæ, vt ſupra: Primo excommunicationis Papæ reſeruatæ: & neque in mortis articulo abſolui debent, niſi ſatisfactione præmiſſa. Secundo priuationis omnium bonorum, iurium & dignitatum. Tertio inhabilitatis ad actus legitimos. Quarto cõfiſcationis omnium caſtrorum, & locorum. Quinto Rebellionis. Sexto abſoluũtur eorum ſubditi, ſeu vaſſalli à iuramẽto fidelitatis.

Præterea terræ, & loca eorũdem, aut ab eis occupata, ad obedientiam Romanæ Eccleſiæ ſe transferre tenentur, ſub pœna interdicti latæ ſententiæ, quòd tandiù durabit, quandiù præfati domini ibi fuerint, & triduo poſt eorum diſceſſum. Et procedit etiam de terris eorum, qui fauorem, aut conſilium, aut auxilium præſtiterint ad tales collectas faciendas.

Hæc ſtatuta ſunt in Bulla Alexandri VI. quæ eſt 1. incipit, *Inter cætera*.

Ex Bulla autem Sixti Quinti, & Pauli V. *ſupra cit.* omnes ſupradictæ pœnæ temporales ferũtur incurrendæ à collectas armatorum facientibus; & aliæ etiam graues adducuntur; & filij etiam iſtorum redduntur inhabiles ad quælibet iura obtinenda, & ad omnes actus legitimos, vnde etiã ſunt irregulares; ſed de pœna excommunicationis nulla fit mẽtio, neque ibi innouatur Bulla Alexandri VI.

Vnde probabile eſt abrogatã fuiſſe per nouas iſtas leges pœnales priorem illam pœnam excõmunicationis, per ea quæ dixi *par.* 1. *cap.* 12. Illud eſt certum dictas pœnas non procedere cõtra ipſos conuocatos, vt patet ex tex. idque notat *Cherubin. ſuper Bulla* 75. *Sixti V.* & nõ procedit niſi contra facientes collectas armatorum, non autem nõ armatorum. *Barboſ. alleg.* 50. *num.* 164.

num. 164. *Farinac. d. conſ.* 169. *à nu.* 19. *& ſeqq.*

CAPVT I.

Artem ludicram exercentes, vel ludos publicè agentes.

AN, & quale ſit peccatum ludos publicè agere, ſiue clericis, ſiue laicis, vide *Sanchez conſiliorum, ſeu opuſcul. lib.* 1. *cap.* 8. *dub.* 33.

I. Infamiã iuris incurrunt artem ludicram publicè exercentes mercedis gratia. *l.* 1. *ff. de his qui not. infam. ibi DD. c. diffinimus,* 4. *quæſt.* 1. vt Scenici, Citharędi, Athletæ, Agitatores equorum, pugnantes cum feris, *Sanchez lib.* 6. *opuſcul. cap.* 3. *dub.* 6. *nu.* 6. *&* 7. *cum alijs Doctoribus. Vgolin. de irregul. cap.* 60. *§.* 1. *n.* 2. eſt communis ſententia. Et quamuis aliqui dicant hiſtriones & mimos hodie non eſſe infames, niſi turpia repræſentent, vel illicita, vt olim faciebant tempore Gentilitatis Romanorum, vt tenet *Molina tract.* 4. *diſp.* 6. *num.* 10. Tamen iura citata volunt eſſe infames ludiones, etiam vbi turpia non exercent, vt de eo qui locat operas ſuas, vt pugnet cũ fera. *l.* 1. *§. beſtias, ff. de poſtul.* ideo à communi ſententia non recedas.

An autem ad hanc infamiam incurrendam requiratur exercitium, ſeu conſuetudo; an ſufficiat vnus actus? Reſpon. *Sanch. lib.* 6. *c.* 3. *dub.* 6. *nu.* 7. *cum Sylu. Armill. & gloſ. in l.* 1. *ff. de poſtul.* quod in locante operas, vt pugnet cum beſtia, aut in pugile non requiritur conſuetudo; in alijs autẽ, vt ſcenicis, mimis, &c. requiritur conſuetudo, ſaltem per binum actum introducta; & tenet *Abb. in c. cum decorem, de vit. & bon. cleric. nu.* 2. quia in malis actibus ad conſuetudinẽ ſufficit binus actus, *Sylu. verbo, infamia, nu.* 9. *in fin. Barboſ. alleg.* 43. *nu.* 10. *cum Belletto.*

II. Irregularis itaque efficitur quis ludos exercens, ratione infamiæ iuris, *Innoc. in c. cùm decorem, de vit. & bon. cleric. Abb. ibi. nu.* 2. *Imola nu.* 1. *verſ. item ex gloſ. tex. in c. aliquantos,* 51. *diſt.* vbi præcipit tales ab ordinibus arceri, & *c. præterea. c. diffinimus,* 4. *q.* 1. *can. maritum,* 33. *diſt. Sylu. ver. ordo.* 4. *nu.* 2. *in fin. Zabarella in d. cap. cum decorem, nu.* 1. & hæc irregularitas à ſolo Papa eſt diſpenſabilis, *Imola, & Zabarell. ibi.*

Limita quòd iam promoti nõ fiunt ex hoc irregulares, *c. vn. de vit. & bon. cler. in* 6. imò aliqui dicunt, quòd etiamſi peccent iſti infames faciendo ſe promoueri, tamen poſtquam fuerint promoti, non peccant miniſtrãdo in ſuſce-

ſceptis, ſi ab exercitio illo abſtineant, ex c. *aliquantos cit.* tenet *Auila par.7.diſp.4.dub.5.§.dixi præterea*. Sed hæc ſententia eſt contra communem; imò taliter perperam ordinati, ſunt deponendi, *d.c.aliquantos, can.clericũ, 46. diſt. Maiolus lib.2. cap.5. in fin.*

Item limita quòd minor 25. annis non incurrit infamiam iſtã, *l.pen.C.ex quib.cauſ.inſ.irrog.& ibi gloſ. Bald. & Salyc.* & conſequenter neque fit irregularis, vt *Bald. ibi notat.*

III. Priuilegio omni clericali priuantur ipſo iure clerici exercentes officium paraſiti, mimi, aut hiſtrionis per annũ, aut breuiori tempore, ſi ter moniti non reſipiſcant, ex *cap.vn. de vit. & hon. cleric. in 6. Sanchez conſil. lib.1.cap.8. dub.33. num.5. cum allegatis*; & conſequenter erunt irregulares ex nono capite: Et procedit etiamſi ſint in ſacris, vt *Archid.Io. Andr.Gemin.Anchar. & Franc. in d. cap.vn. Sanchez nu.7.loc.cit. Bern.Diaz in praxi cap.68. vel 71. nu.3.*

Limita quòd poſt vitæ emendationem, per Epiſcopi diſpenſationẽ recuperare poſſunt iſtud priuilegium, *Io. Andr. Anchar. & Gemin.in d.c.vn.Diaz d.loco, nu.3.Sanchez nu.7.*

CAPVT I.

Aſſaſſinium.

ASſaſſinium olim per primã nominis impoſitionem dictum fuit homicidiũ, quod quis mandaſſet perpetrari per quoſdam infideles Syros pecunia conductos proditoriè, qui infideles Aſſaſſini dicebantur, & putabant ſe poſſe impunè & licitè ex mandato ſui Principis occidere quemcumque. Vnde variæ pœnæ fuere latæ contra mandantes homicidia per huiuſmodi Aſſaſſinos, vt *cap.1. de homicid. in 6. Sylu. verb. Aſſaſſinus, Nauar. cap.27. nu.135. Couar.variar.lect.lib.2. cap.20.nu.10. Azor.tom.3.lib.2. cap.17. Suar. de cenſur. diſp.23. ſect.4. numer.46. Layman lib.4. tract.de immun.Eccleſ.c.3.nu.9.*

Hodie tamen aſſaſſinium per ſecundam impoſitionem dicitur quodcumque homicidium proditorium in perſonam Chriſtiani per aliquem mercede cõductum perpetratum, ita vt omnis mercede ad id conductus hodie dicatur aſſaſſinus: ita de communi & recepta ſententia teſtatur *Farinac.q.123.nu.22.* & multi Doctores per ipſum allegati.

Vnde pœnę in *d.cap.1.* ſtatutę cõtra aſſaſsinij crimen, etiam hodie procedunt, quoties mandatur occidi Chriſtianus per aliquẽ

ta-

tametſi Chriſtianum, mercede conductũ; vt de recepta in praxi, & veriori, & communi teſtatur *Farinac.ibidem cum allegatis*. & tenet *Sayr.lib.3.c.33.n.21. cum Summiſtis*. Quamuis alij dicant non procedere, niſi mandatarius ſit natione Aſſaſſinus; Vnde cum tales hodie non reperiantur, dicunt d c.1. pęnas non habere locum. Ita tenet *Azor.lib.2.c.17. to.3.Couar.variar.lib.2. cap.20. n.10.*& multi allegati à *Farinac. nu.21.* & eam probabilem ait *Suar.de cenſ.diſp.23.ſect.4.n.46.* Alij autem dicunt hodie pœnas dicti cap.1. procedere, ſi mandatarius ſit infidelis, etiamſi non ſit natione Aſſaſſinus, nec Syrus. ita tenet *Suar. ibid. Filiuc.tract. 14.num.65.*

Ex dicto *cap. 1. de homicid. in 6.* Si quis quempiam Chriſtianorum per Aſſaſſinũ interfici fecerit, vel tantum mandauerit, quamquàm mors non ſit ſequuta, aut Aſſaſſinum receptauerit, vel defenderit, ſeu occultauerit,

I. Excommunicationis ſentẽtiam incurrit ipſo facto, quæ tamen non eſt reſeruata, vt notat *gloſſ. ibi & Farin. q.123. nu.11. Barboſ. in d. cap.1. in fin.*

II. Incurrit pœnam depoſitionis, ſeu priuationis omnis dignitatis, honoris, ordinis, officij, & beneficij ipſo facto, ex *dicto cap.1.* & hæc pœna reſpicit tam Laicos, quàm Clericos, vt de cõmuni teſtatur *Farin.q.123. nu.13.* & hæc depoſitio priuat etiam omni priuilegio clericali, vt dicam *infra n.7.* Sed non ligat hæc pœna ante declaratoriam criminis commiſſi. *Suar.diſp.23. ſect.5 n.46.de cenſur.*& de communi teſtatur *Farinac.ibi nu.17.* Quare non poterit Iudex, ſiue ſecularis, ſiue eccleſiaſticus ante declaratoriam illum expoliare. Vide *par.1.c.27. & 28.* quæ ibi dixi.

III. Ex eodem cap.1. incurrit pœnam perduellionis, ſeu diffidationis perpetuæ à toto populo Chriſtiano ipſo facto in perſonam, & bona ſua, vt tanquam publicus hoſtis habeatur, itaut poſſit impune à quocumque occidi, vt declarant *Gemin.in dicto c.1. Sylu.verb.Aſſaſſinus,§.3. Marius Alter.tom.1.de cenſur.diſput.20. lib.5.cap.1.colum.5. §.7. Farin. queſt.123. nu.8* & bona ipſius primo occupãti cõceduntur, *Farinac. ibi nu.9.* cum multis Doctoribus. Sed requiritur ad hanc pœnam diffidationis exequẽdam ſententia declaratoria criminis probati, *Farinac.num.17.* cum per eum adductis: imò tutiùs dicunt Doctores, etiam ſi ſit declaratus quòd non fiant tales executiones à priuatis, niſi ex licẽtia ſpeciali, vt *Farinacc.q.189. §.3. n.35.* cum communi. Et amplia-

ſecundum magis communem, quòd licet text. *cap.* 1. inferens pœnas prædictas, non loquatur de ipſo aſſaſſino, ſeu mandatario mercede conducto, tamen per interpretationem communiter extenditur etiã ad eumdem, vt DD. plurimi, quos allegat, & ſequitur *Farinacc. num.* 19. *poſt. medium*, quamuis contrarium teneat *Suarez diſput.* 23. *ſect.* 4. *nu.* 46. *de cenſur. Sayr. lib.* 3. *c.* 34. *num.* 21. *de cenſuris*, *Filiuccius tract.* 29. *nu.* 106.

IV. Irregularitatem incurrit ex homicidio volũtario mãdans, & mandatarius, & omnis cooperans ſequuto effectu. *Reginal. lib.* 30. *nu.* 123. *Suar. diſput.* 44. *ſect.* 3. *nu.* 7. *Auila de cenſ. par.* 7. *diſp.* 6. *ſect.* 2. *dub.* 2.

V. Etiam non ſequuto effectu, ſequuta tamen ſententia de crimine probato, erunt infames infamia iuris; quia eſt iudicium publicum, & erunt conſequenter irregulares; & probatur etiam ex *dicto c.* 1. dum vult eos eſſe eo ipſo depoſitos omni honore, & ordine; quam eſſe irregularitatis pœnam ait *Barboſ. in d. cap.* 1. *num.* 15.

VI. Mandans, & mandatarius, & cooperantes eo ipſo priuantur immunitate Eccleſiæ, ſeu loci ſacri, vt ſi ad illum confugiant extrahi poſsint ſeruatis cõditionibus, de quibus in Bulla Gregor. XIV. *Cum alias nonnulli.* & procedit etiam effectu non ſubſequuto, quia Greg. XIV. in dicta Bulla priuat iure immunitatis nõ ſolum eos, qui proditoriè proximum ſuum occiderũt, ſed etiam aſſaſſinij reos. Dicuntur autem rei aſſaſsinij etiam effectu non ſequuto, vt patet ex *d. cap.* 1. *de homic. in* 6. ita *Marcus Mãtua lib.* 5. *obſeru. c.* 41. *Remig. de immun. fallen.* 15. *num.* 8. *Gratian. diſcept. foren. c.* 598. *nu.* 6. *Diana reſol.* 18. *tract.* 1. *tom.* 1.

VII. Clerici, & Eccleſiaſtici de hoc crimine puniri poterunt à Iudice laico abſque alia degradatione, quia ſunt ipſo iure degradati: ita *Gemin. in d. cap.* 1. *in fin. Capic. deciſ.* 155. *nu.* 25. *verſ. octauum*, & communem ait *Gutier. pract. lib.* 3. *q.* 7. *n.* 23. *Zerola in praxi p.* 1. *verb. aſſaſſini. Bern. Diaz in praxi cap.* 100. *nu.* 4. *&* *ibi Salzedo*: Sed hoc intelligendũ ſequuta prius declaratoria ſententia Iudicis Eccleſiaſtici, vt *Barboſ. in d. c.* 1. *nu.* 14. *cum Farinac. Belletto, & alijs, & Diana reſol.* 51. *tract.* 2. *tom.* 1. quamuis *Barboſa ibi* cum alijs quibuſdam teneat neque eſſe degradandum, neque tradendum Curię ſæculari clericum ob crimen aſſaſsinij, ſed ſolùm deponendum; & textui concedenti eum impunè occidi, reſpondet loqui de laicis, non de clericis.

CA-

Digitized by Google

CAPVT I.

Aſtrologiæ ſuperſtitio.

Vide *verbo*, *Superſtitio*.

CAPVT I.

Bannitos Eccleſiæ Romanæ in temporalibus ſubditus receptans, vel eorumdem publicam proſecutionem impediens.

I. EX Bulla Gregorij XIII. Conſt. 65. incipit, *Tanta tamque horrenda*; excommunicationem iſti incurrunt, ſiue ipſi receptarint, vel receptari permiſerint homicidas, latrones, graſſatores, vel alios de crimine capitali bannitos, & diffamatos, ſcilicet quando tanta adeſt diffamatio, vt æquipolleat banno, vt ait *Nauarr. conſ. 59. de ſent. excomm. Rota diuerſ. par. 1. deciſ. 523. Cherubin. ſuper eadem Bulla ſchol. 1.* & procedit etiam ſi ſubditus Eccleſię Romanæ receptauerit Bannitos ipſius in territorio, quod ipſe habet nõ ab Eccleſia Romana, vt patet ex Bulla. Et hæc excommunicatio fuit Papæ reſeruata, vt neque in articulo mortis, niſi præuia ſatisfactione, abſolui poſſent. Sed hæc excommunicationis pœna fuit abrogata à Sixto V. in Bulla 6. incipit, *Hoc noſtri*, §. 1. ob periculũ animarũ, & notat *Scortia in ſelect. Conſt. Theorem. 355.*

II. Ex Bulla Sixti V. citata, præfati incurrunt ipſo facto alias pœnas. Et primò pœnam priuationis feudorum, beneficiorum Eccleſiaſticorum, & omnium bonorum, & iurium, tanquam rei lęſæ maieſtatis verè, & non fictè.

Secundò tam ipſi, quàm eorũ filij ipſo facto sũt inhabiles, & indigni ad obtinenda officia, beneficia, iura, & bona quęcumque, & ad omnes actus legitimos, nec illis vnquam pateat ianua Eccleſiaſticæ, aut mundanæ dignitatis.

Tertiò, Ex ijs etiã ſequitur taliter delinquentes, eorumque filios eſſe infames infamia iuris, ex *l. quiſquis, C. ad l. Iul. maieſtatis. Sanchez lib. 2. in decal. c. 28. nu. 2.* & ex dicta Bulla; & conſequenter etiam eſſe irregulares, vt promoueri non poſſint, tùm ratione infamiæ præfatæ, tùm ex ipſa Bulla, dum eos inhabilitat ad omnia officia publica, & actus legitimos, inter quæ publica officia ordines Eccleſiaſtici continentur: ita *Sanchez lib. 2. c. 28. nu. 7. in decal.*

Nota quòd dicta inhabilitas, & irregularitas, & infamia filiorum, tollitur eo ipſo quòd pater à Papa fuerit reſtitutus, *Sãchez in decal. lib. 2. c. 27. n. 28. Maiol. lib. 5. cap. 47. num. 7.*

§ *eſt alia, Archid.c.1.diſt.101.& cap.ſi quis cum militibus, 6.q* 1. Item nota quòd filij non reddentur irregulares quoad ordines iam ſuſceptos *gloſſ. in c.ſatis perverſum. & ibi Archid.*56. *diſt. Maiol. ibid. nu.*6. Quando verò iſtæ prenæ incipiant obligare in conſcientia, vide *par.* 1. *cap.*28. *& ſeqq.*

CAPVT I.

Baptiſma reiterantes.

I. Rebaptizatio etiam occulta facit rebaptizātem, & rebaptizatum, & miniſtrantem baptiſmati irregulares. *can. confirmandum,* 50. *diſt.can. qui bis, de conſ. diſt.* 4. *c.qui in qualibet,* 1.*q.*7. *c. Afros,* 98. *diſt. c.*2. *de Apoſt.* qui textus loquitur de Acolyto, qui miniſtrauit Sacerdoti rebaptizanti. Et licèt de Sacerdote rebaptizante non ſit textus clarus, tamen ex dictis à fortiori infertur, & conſuetudine ita receptum, quæ eſt optima legum interpres. *Nauar. cap.*27.*n.*146. *Auil.par.*7.*diſp.*1. *dub.*1.*Suar.to.de ſacram.diſp.*31. *ſect.*6.§.*& ratio.Tolet.lib.*1.*c.*70. §.4. *Coninch diſput.* 18. *dub.*4. *n.*35 *Barboſ.in d. c.*2. *de Apoſt.* Vbi plures allegat: & procedit etiam in Baptizante laicaliter. *Sylu.verb.irregular.q.*4. *in princ. Angel.num.*24. *Card.in d.cap.*2. *nu.* 3. *Anchar. nu.*2. Requiritur tamen ad dictam irregularitatem malitia grauis; ſcilicet mortalis peccati, *ut Barboſ. in d. cap.*2. Vnde ignorantia inculpata excuſat. *Suarez diſp.*31.*ſect* 6.§. *Sed quid*. Vide Canoniſtas *in d. c.*2.

Sed an incurrat ille qui rebaptizat ſub conditione temerè, id eſt ſine dubio probabili? cōmunior ſententia Theologorum negat. Vide *Dianam reſol.*10. *in addit.ad to.*2.*& reſol.*9.*tract.*4. *tom.*2.*cum allegatis*. Communis autem Canoniſtarum affirmat, vt teſtatur *Salzedo ad Diaz. c.*15. tenet *Sayr.lib.*7. *cap.*8. *num.*23. *Maiol. lib.*3.*c.*14. *nu.*5. *Cuccus lib.*5.*inſt.tit.*2.*nu.*142. *&* 143. An autem Epiſcopus poſſit diſpenſare ſuper hac irregularitate, *Sayr.ibid.nu.*31.*Bonac. de irreg. q.*3.*pun.*3.*nu.*9. *Barboſ.in d.c.*2. *n.*6. dicunt, ſi caſus eſt publicus, ſolus Papa diſpenſat: ſi autem occultus, poteſt Epiſcopus diſpenſare, ex Trid. *ſeſſ.*24. *cap.*6. *reform.*

II. Deponendi ſunt Clerici rebaptizantes; & rebaptizati, & laici ſunt excommunicādi, *Card. in d.c.*2. *de Apoſt. nu.*3. *Anchar. nu.*2. *Anan. num.*2. *& gloſſ. in cap.qui in qualibet,*1.*q.*7. Quare damnati de hoc crimine, ſunt infames, & iterum irregulares.

III. Suſpecti quoque vehemen-

mentet ſunt de hæreſi Anabaptiſtarum, & Nouatianorum, de qua Baron. *anno Chriſti* 218. quã Donatus, & Donatiſtæ profeſſi ſunt, damnata in Concilio Arelatenſi ſub Syluestro Papa *anno Chriſti* 314. vt *Henriq. lib.* 2. *de Bapt. cap.* 28. *nu.* 2. *Baron. tom* 3. *pag.* 121. & ita tenent *Anan. in d. cap.* 2. *num.* 3. *gloſſ. in rub. C. ne San. Bapt. reit.* & cùm hoc crimen cõtra fidem ſit merè Eccleſiaſticum, hodie pœna vltimi ſupplicij ſtatuta *l.* 2, *C. ne San. Bapt. reit.* non habet locum; ſed aliter puniuntur tales rei ab Inquiſitoribus. Vide *Pegnam in directlor. lib.* 1. *ſchol.* 12. *pag.* 11.

CAPVT II.

Rebaptizatum ordinans.

Est deponendus ab officio, & beneficio, *c. qui in qualibet*, 1. *q.* 7 Vnde damnatus de hoc crimine afficitur iuris infamia, & fit irregularis.

CAPVT III.

Baptiſmum ſolemniter miniſtrãs Sacerdos non exiſtens.

Qui Baptiſmum ſolemniter miniſtrat, cùm Sacerdos non ſit, efficitur irregularis, vt *cap.* 1. *de Clerico non ordinato min.*

Amplia quòd etiam Diaconus miniſtrãs ſolemniter baptiſmum, etiam de mandato Parochi, ſi illud mandatũ non fuit cum cauſa iuſta, id eſt, grauis neceſsitatis, ſcilicet ob notabile impedimentum Parochi, qui non poterat tũc per ſe, neque per alium Sacerdotem ſubſtitutum baptizare, efficitur irregularis, vt *Henriquez lib.* 2. *cap.* 29. *num.* 1. *Coninch de Sacr q.* 67 *num.* 27. *in fin.* plures alleg. & ſequitur *Barboſ. in d. c.* 1. *de Cler. non ordin. num.* 3. quia in *can. Diaconos*, 93. *diſt.* & *c. conſtat, de conſecr. diſt.* 4. ſolùm conceditur Diacono ſolemniter baptiſmum miniſtrare ex cõmiſſione Parochi, quando eſt caſus grauiſsimæ, & extremæ neceſsitatis.

Quamuis aliqui Doctores excuſent Diaconum ab irregularitate, ſi miniſtrauit baptiſmum, nõ vt Sacerdos, ſed vt Diaconus eſt, vt *Henriq.* ſibi contrarius *lib.* 14. *c.* 16. *nu.* 2. *lit. O. in commento*, & latè defendit vt probabilem *Nauar conſ.* 3 *de clerico non ordinato*, & tenet *Sary. in florib. tit. de ſent. excomm. deciſ* 67.

Limita ſecũdum omnes, quòd excuſatur quis ob bonam fidem, vt dicam *verbo, Ordo, cap.* 3. cum communi: & latè *Nauar. loc. cit.*

Nota quòd quamuis in dicto caſu temerè baptizatus à Diacono recipiat verum baptiſma, ta-

men non recipit Sacramentalia annexa (ex inſtitutione Eccleſiæ) Baptiſmo, vt ſunt benedictiones illæ ſolemnes, & vnctiones, &c. quia Sacramentalia non validè exercentur, ſed cõferuntur ab eo qui in talibus circunſtantijs non habet ab Eccleſia facultatem, exiſtente licẽtia Parochi nulla; cùm ſpeciali cõmiſsione Diacono tãtùm competere poſsit talis facultas in caſu neceſsitatis, per ea quæ docet *Layman lib. 5. tract. de ſacr. ordinis, c. 9. nu. 7. Palud. in 4. diſt. 24. q. 3. art. 3. regula 3.* Contrarium tamen eſt ſatis probabile, quia hęc facultas ei competit radicaliter iure ſuæ ordinationis, vt notat *Sotus in 4. q. vn. art. 1. cum Caiet.* & *Bonac. de irregular. q. 3. punct. 6. nu. 5.* nam in ſua ordinatione hæc ei facultas datur, & in primitiua Eccleſia Diaconi paſsim baptizabant: vnde licet hæc facultas fuerit illis reſtricta, vt id faciãt cum commiſsione ſpeciali in caſu neceſsitatis, hoc videtur pertinere ad licitam, non ad validam adminiſtrationem; vt in ſimili de Abbate conferente minores ordines alieno ſubito, tenet magis cõmunis ſententia (contra Palud. & Layman) vt *Sanchez conſil. lib. 7. c. 1. dub. 19. num. 17.* cum multis Doctoribus, *Archid. in c. Abbates, de priuil. in 6. ibi Gemin. & Francus, & Roder. qq. regul. 23. art. 2. tom. 3.* Dixi *verbo, Ordo, cap. 21.*

Nota ſecundò, quòd ſuper hac irregularitate de promouẽdo ſolus Papa diſpenſat: de promoto autem, vt miniſtret in ſuſceptis, Epiſcopus poteſt diſpenſare, vt *c. 2. de Clerico non ordin. miniſtr. Maiolus lib. 4. c. 13. nu. 3.*

CAPVT IV.

Baptizans proprium filium, aut tenens in baptiſmo, vel confirmatione extra neceſſitatem.

PECCAT Pater, qui filium ſuum extra neceſsitatem baptizat, aut tenet in baptiſmo, vel confirmatione: quia alius debet eſſe pater ſpiritualis, alius carnalis, *S. Thom. 3. p. q. 67. ar. 8. ad 2. Abb. in c. 2. num. 2. de cogn. ſpir. & ibi Præpoſ. nu. 5. Sanch. lib. 9. diſp. 26. n. 5. Layman lib. 5. tract. de baptiſm. ſacr. c. 9. nu. 3.*

Item ſi coniugatus baptizet, vel teneat filium communem, ſeu vxoris, vel è contra, extra neceſſitatẽ, peccat mortaliter, & amittit ius petendi debitum, niſi excuſetur ignorantia iuris, vel facti, vt *cap. 2. 30 q. 1. & c. 2. de cogn. ſpir. & ibi gloſ. verb. ſi ex ignorantia, & Canoniſtæ. Sanchez lib. 9. diſp. 32. nu. 47. & 49. Barboſa in d. c. 2. num. 3. & ſeqq.* Eſt enim hæc priuatio pœnalis, quæ

non

non ligat ignorãtia excuſatos, vt *Sanch.diſp.*30.*nu.*1.*ibid.*

Amplia, quòd hæc pœna ligat etiam ante declaratoriam in foro conſcientiæ, quia eſt merè priuatiua, & quia eſt fundata in cognatione ſpirituali ex tali actu inducta inter ipſos coniuges, *Sãch. d.diſp.*30.*nu.*2. itaque eſt pœna ſatis connaturalis.

Limita quòd coniux innocens non amittit ius petẽdi debitum, & non ſunt ſeparandi, vt patet ex *d.c.*2.*ibi gloſ. verb. debitum, & Barboſ. ibi nu.*3. cum communi, & *Sanch. ibi diſp.*26.*num.*7. licèt ex *d.c.*2.30.*q.*1. olim debuiſſent ſeparari, atque ita etiam innocens amittebat ius petendi debitum, vt notat *Sanch.diſp.*26 *n.*5.

Limita ſecundo, vt dictum eſt, quòd in caſu neceſsitatis baptizans filium ſuum non amittit ius petendi debitum, quamuis contrahat cognationem ſpiritualem cum coniuge, *cap. ad limina*, 30.*q.*1. quando nullus alius eſt qui illud munus obeat, & periculum eſt, quòd puer ſine Baptiſmo moriatur, *Sanch.diſp.*26.*num.*2. & idem dicit de tenente, quando non eſt alius qui teneat, in caſu ſcilicet periculi mortis, vt ſupra: eſt communis ſententia, vt *Sanchez num.*3.

CAPVT V.

Baptiſmum ab hæretico recipientes.

TALES irregulares ſunt, vt promoueri non debeant ad ordines, *c qui in qualibet.* 1.*q.*7. *cap.ventum*, 1.*q.*1. vbi neque ad minores, vel primam tonſuram promouendi, vt notat *Turrecr. ibi in fine.*

Limita quòd quamuis tex. dicat de baptizatis in qualibet ætate, excipiendi tamen ſunt baptizati in infantia ab hæreticis: iſti enim ſi poſtea rationis vſum adepti conuertantur ad fidem Catholicã, poſſunt ad ordines promoueri, *cap. placuit, ibi gloſſ. & cap.qui apud. & ibi gloſſ.* 1. *q.*4. quia hæc eſt irregularitas ex delicto, quæ non contrahitur ſine culpa: & ita *Turrecrem. in dicto cap.ventum, in fin. Suar.de cenſ. diſp.*42.*ſect.*1.*nu.*11. *Sayr.lib.*7. *cap.*8. *nu.*9. *Tolet. lib.*1. *cap.*65. *nu.*6. *Bonacc. de Irregularitate*, *q.* 3. *pun.*3. *nu.vlt.*

An autem excuſetur ab hac irregularitate baptizatus ab hæretico, iuſta, & graui neceſſitate coactus? Reſpondent Doctores communiter excuſari, cùm ſcilicet non eſſet alius miniſter; dummodò ceſſet periculum inductionis in errorem; ita *Suarez*

Digitized by Google

de cenſur. diſp. 11. *ſect.* 1. *nu.* 16. *diſp.* 42 *ſect.* 1. *nu.* 14. *Sayr. lib.* 2. *cap.* 3. *nu.* 12. *Henriq. lib.* 2. *de bapt. cap.* 28. *nu.* 3. *lit. E. Layman lib.* 1. *tit. de irregular. cap.* 2. *n.* 3. *Bonacc. nu.* 13. *Vgolin. de irregul. cap.* 34. *nu.* 4. & idem de eo, qui ex probabili ignorantia baptiſmum ab hæretico ſuſciperet, ait *Suar. dicto nu.* 14. Super hac autem irregularitate, ſeu pœna ſolus Papa diſpenſat in caſu publico: Epiſcopus in occulto poteſt diſpenſare, vt *Tolet. loco citato*.

CAPVT VI.

Baptizatus in ægritudine, aut alia neceſſitate.

EX *can. ſi quis in ægritudine,* 57 *diſt.* ex Neocęſarien. Cōcilio, Si quis in ægritudine conſtitutus, fuerit baptizatus, preſbyter ordinari non debet, quia fides illius non voluntaria, ſed ex neceſſitate eſt; niſi fortè poſtea ipſius ſtudium, & fides probabilis fuerit, aut hominum raritas exegerit.

Ex hoc apparet talem eſſe irregularem, qui vſque ad ægritudinem baptiſmum diſtulit, vt neque ad minores promoueri poſſit, *Turrecr. in d. can. ſi quis, cum Hugone, & Præpoſit. ibi num.* 1. *Reginal. lib.* 30. *nu.* 179. *tract.* 2. *Sayr. lib.* 7. *cap.* 8. *nu.* 3. vbi plures allegat: & *Suarez de cenſur. diſp.* 42. *ſect.* 1. *num.* 5. Et aliqui dicunt hanc irregularitatem eſſe ex delicto *gloſſ. ibi & Tolet. lib.* 1. *cap.* 70. *in fin. Sylu. verb. irregul. q.* 21. *Turrecrem. loco citato*. Sed verior, & magis communis eſt eſſe ex defectu, ob periculum inconſtantiæ fidei illius, ſicut Neophytus eſt irregularis. *Borgaſ. par.* 5. *de irregular. tit. de differente baptiſ. num.* 1. *Suarez loco citato*.

Nota quòd hæc irregularitas non procedit in infante baptizato in articulo mortis. *Suar. ibi. Viuald. de irregul. defectu animæ, nu.* 45. *Præpoſ. vbi ſupra*.

Nota etiam quòd Epiſcopus poteſt diſpenſare ſuper hac irregularitate ob penuriam Clericorum, & aliorum magis habilium, vt in tex. *Turrecr. ibi. Suar. nu.* 6. *Maiol. lib.* 3 *c* 8.

An autem tollatur ea irregularitas curſu temporis, ſi probitate vitæ diluat præſumptionem illam malā, oſtendēdo ſe ex toto corde conuerſum: quidam affirmāt ex eo textu: ita *gl. ibi. Prępoſ. & Borgaſ. loc. cit. n.* 1. & 2. *Sylu. loco cit. Angel. irreg.* §. 55. *Sayr. vbi ſupra. Layman lib.* 1. *tract. de irregul. cap* 2. *nu.* 4. *Menoch. Præſumpt. lib.* 1. *quæſt.* 43. *nu.* 4. Contrarium quòd tunc ab Epiſcopo diſpenſatio ſit petenda, tenet *Turrecr. in d. can. Maiol.*

lib. 3. *cap.* 8. *Suar. num.* 6. *& alij.* Extra hos caſus ſolus Papa diſpenſat ſuper dicta irregularitate. *Sylu. & Angel. vbi ſupra. Viual. de irregul. nu.* 46. *Borgaſ. loco cit. num.* 4.

Quod dictum eſt de baptizato in ægritudine, extendunt communiter Doctores ad eum, qui Baptiſmum diſtulit vſque ad decrepitam ſenectutem, & ad eum qui metu graui, vt edicto Principis pœnali, baptiſmum ſuſcepit. *Maiol. cap.* 10. *lib.* 3. *Suar. nu.* 7. *Layman nu.* 4. *Sayr. nu.* 30.

CAPVT I.

Bello, vel militiæ clerici ſe immiſcentes.

I. PEccat mortaliter clericus in ſacris, vel beneficiatus militans in bello, aut militiam aſſumens. *c. ſententiam, ne clerici vel mon.* Quod intelligitur ſi ſine diſpenſatione Papæ ob iuſtam cauſam: & de peccato clericorũ huiuſmodi, vide *S. Bernard. epiſt.* 78. *col. pen.* Limita, quòd ob neceſſariam ciuitatis ſeu loci defenſionem, dum periculum eſt in mora, & neceſſarium videtur auxilium clericorum, occidendo nõ fit irregularis, neque peccat. *Genuen. in praxi c.* 34. *nu.* 16. *Tannerus to.* 4. *diſput.* 6. *q.* 10. *n.* 208. cum multis authoribus.

II. Irregularis fit clericus præfatus, aut laicus quilibet militãs in bello iuſto, ſi ſciat, aut dubitet probabiliter ſe aliquem occidiſſe, aut mutilaſſe, aut mandaſſe vt aliquis determinatus occideretur, aut mutilaretur: Aut in bello iniuſto, ſi ſcit, aut dubitat aliquẽ à ſe, vel à ſuis fuiſſe occiſum. *Suarez de cenſ. diſp.* 47 *ſect.* 6. *nu.* 11. *Sayr. lib.* 6. *c.* 19. *nu.* 12. *Laym. de reſtit. ex homic. lib.* 3. *tractat.* 3. *par.* 3. *c.* 8. Et ſuper hac irregularitate vtroque caſu ſolus Papa diſpenſat, vt de communi *Sayr. lib.* 6. *c.* 19. *nu.* 15 *cum allegatis.* Cenſetur autem Papa præſeruaſſe ab ea irregularitate, dando licentiã pugnãdi in bello. *Bonacc. punct.* 4. *in fin.*

Priuationem ipſo facto beneficiorum incurrit clericus, ſi miles fiat: de qua re dic vt *ſupra verbo, Apoſtaſia ab ordine clericali, nu.* 5. *&* 8.

Priuationem quoque priuilegij clericalis incurrit clericus, ob militiam aſſumptam, cum hac diſtinctione, quòd ſi habitũ & tonſuram deponat, animo ſcilicet deſerendi ſtatum clericalem, ſi ſit in minoribus, eo ipſo omne priuilegium amittit, quia poteſt ſtatui clericali renunciare, & cenſetur renunciaſſe. *Abb. in c. fin. de cler. coniug. n.* 1. *& ibi alij Canoniſtæ.* Si autem ſit in ſacris, quia non poteſt etiam volens, eum ſtatum mu-

mutare, tunc ſi ter monitus non reſipiſcat, ſolo canonis priuilegio priuatur, *c. in audientia*, *de ſent. excommun.* dixi *verbo, Apoſtaſia ab ordine. nu. 6. & 7.*

An autem clericus in minoribus, vel laicus ex ſola aſſumptione militiæ fiat irregularis, non ſecuta nece; Reſpōdet negatiuè *gl. in c. ſi quis, verb. Militauerit. 51 diſt.* niſi iuramento ſe aſtrinxerint, vt *c legem, 53. diſt. Henriquez lib. 14. c. 3. nu. 2. lit. L.* vide *Maiol. lib. 2. cap. 5. n 8. & lib. 5. c. 44 nu. 4.* vide *ſup. verb. Apoſtaſia, c. 4. num. 8.* vbi plenius de hoc dixi.

CAPVT II.

Bellum, ſeu militiam miles deſerens, vel ignominioſè miſſus.

I. Miles à bello publico fugiens infamis efficitur infamia iuris, & conſequenter irregularis, per *cap. infames, 6. q. 1. gl. in cap. quod quidam, verbo, exhorruit. 1. quaſt. 1.* Quod intelligēdum videtur, vel de ijs qui iurarunt ſe mortem non euitaturos pro Repub. vt *gloſſ. notat in dict. verbo, exhorruit.* Aut quando ſua fuga Principis ſui exercitum, aut ſtatum, ſeu loca defendenda, in diſcrimen coniecit, & tunc eſt reus læſæ maieſtatis. *l. 3. ff. ad l. Iuliam maieſtatis. gl. in dicto cap. infames, verbo, de Bellis publicis.* Et intelligitur quando poterat defendere: ſecùs ſi nihil poterat proficere, *l. omne, §. qui in acie, ff. de re mil. & gloſſ. in d. cap. infames.* In dubio autē, & per ſe loquendo, miles non poteſt locum deſerere, ſeu ſtationē, etiam in euidenti vitæ periculo, ſed tenetur mortem defendendo ſubire, vt *Leſſius lib. 2. c. 9. nu. 27. Coninch de charitate, diſput. 25. num. 82. Layman lib. 3. tract. 3. de reſtitut. cap. 1. nu. 3.* Item intelligitur quando bellum erat iuſtum, vt *Archid. in d. c. infames, verſ. de bellis.*

II. Miles, qui ab exercitu ignominiæ cauſa ab Imperatore, aut alio, cui de ea re ſtatuēdi poteſtas eſt, dimiſſus eſt, iuris infamiam incurrit, *l. 1. & 2. ff. de his qui not. infam. Sanch. conſ. lib. 6. c. 3. dub. 6. num. 3.* Ille tamen qui ideo miſſus eſt, quia ſe militē fecerat malitioſè, vt ſcilicet ſe potentiorem in lite faceret, nō erit infamis, *iuxt. l. qui cum vno, §. adulteri, ff. de re milit.* ita *Molina tract. 4. diſput. 6. nu. 13.*

CAPVT III.

Bellum inferens diffidatione non præmiſſa.

Vide *verbo, Repræſaliæ, cap. 2.*

CAPVT I.

Beneficia per ſordes, & ſimoniam procurantes.

Vide *verbo, ſimonia, à cap. 2. cum ſeqq.*

CAPVT II.

Beneficia alicui procurans in Curia Romana fraudulenter ſubijciendo ſe examini pro eodem.

EX Bulla 12. *Inter cæteras*, Pauli IV. talem fraudem in Curia Romana committentes incurrunt Primò excommunicationem Papæ reſeruatam. Secundò, nullitatem talium prouiſionum. Vnde etiam in conſcientia tenentur dimittere prouiſi talia beneficia, *Gonzalez gloſſ.* 15. *num.* 89. Tertiò, illud beneficium remanet reſeruatum Sedi Apoſtolicæ vt vacãs in Curia; non tamen hoc præiudicat patrono laico, *Leſſ. lib.* 2. *cap.* 34. *num.* 36. & 37. Quartò, incurrit iſte fraudulentus priuationem omnium beneficiorum. Quintò, incurrit inhabilitatem ad omnia beneficia Eccleſiaſtica. Ita in dicta Bulla.

De hac Bulla, & pœnis vide *Gonzal. loc. cit. nu.* 91. *Graſſ. deciſ.* 1. *num.* 5. *de off. Vicar. Filiuc. tract.* 15. *nu.* 101. *Garziam p.* 11. *cap.* 3. *nu.* 191. vbi in fine limitat quòd iſte procurans beneficium alicui fraude præfata, non incurrit pœnas per ſolam procurationem ſeu examen, ſed requiritur effectus ſubſequutus prouiſionis. Sufficere tamen ait Supplicationem ſignatam, & gratiam publicatam in Cancellaria. Item limitat hæc non habere locum extra Curiam Romanam.

CAPVT III.

Beneficium procurans in Curia Romana cum intentione illud renunciandi alteri ſiue gratis ſiue cum onere.

ISTE incurrit omnes pœnas ſupradictas latas in Bulla Pauli IV. de qua dixi latè, *verb. ſimonia, cap.* 5.

Hoc ſecundùm aliquos eſt crimen ambitus, vt *Hoſtien. in c. relatum, de cler. non reſid. & ibi Abb. nu. vlt.* Sed ſecundum alios eſt vitium ſimoniæ mentalis, vt *Achill. deciſ.* 49. *nu.* 5.

Amplia quòd iſtæ pœnæ procedunt etiam ſi illa intentio ſit omninò interna, id eſt nullo ſigno externo expreſſa; quia cum componat vnum in genere moris cum actu externo procurationis beneficij, eumque afficiat, & vitiet; redditur ipſa intentio punibilis,

nibilis per legem humanam ratione actus externi mali, vt *Garzias de beneſ. par.* 11. *c.* 3. *q.* 191.

Limita primò, vt non procedant dictæ pœnæ contra procurantem beneficium, ſi motus fuit ex ea intentione minus principaliter: neque contra habentem intentionem reſignandi illud beneficium poſt longum tempus, vt *Garzias ibi.* neque cōtra habentem intentionem illam conditionatam; vt reſignandi hoc beneficium, ſi aliud ſibi magis conueniēs offeratur, *Garz. ibi. Cherub. in eandem Bullam Pauli IV.* & facit *Nauar. de orat. miſcell.* 44. *num.* 6.

Limita etiam quòd hæc conſtit. pœnalis non procedit contra procurantem beneficium hac intentione extra Curiam Romanā, *Garz. ibi. Filiuc. tract.* 15. *n.* 101.

CAPVT IV.

Beneficium Parochiale obtinens, non intendens ad Sacerdotium promoueri.

IN *cap commiſſa, §. cæterum, de elect. in 6.* ſtatuitur vt talis non faciat fructus ſuos, niſi intra eundem annum prauam mutauerit voluntatem, & ſe fecerit promoueri: & ille qui ſciens hanc intentionem, illi beneficium contulit, tenetur quanti intereſt Eccleſiæ læſæ, ſi iſte prouiſus non reſtituat.

Et Nota Primo, quòd hęc pœna locum habet etiamſi illa intentio nullo ſigno externo ſe prodat, quia hæc pœna eſt per modum pœnæ conuentionalis, & quia lex poteſt punire actum externum redditum malum à mala intentione: ita *Azor. par.* 1. *lib.* 5. *c.* 10. *§. in hac itaque*, dicens eſſe certam ſententiam.

II. Nota, quòd licet lex dicat de eo qui habet animum ſe non promouendi, vt lucretur fructus primi anni, hic tamen finis eſt exempli cauſa expreſſus, non cauſa limitandæ conſtitutionis; quia ſufficit quòd non habuerit animum accipiendi ſacerdotium, vt cenſeatur in fraudem beneficium accipere, & indignus fructibus, cùm noluerit ſe reddere aptum beneficio; & ita Canoniſtæ ibi generaliter intelligunt, & *Sanch. lib.* 7. *de matr. diſp.* 45. *à nu.* 1. *& num.* 11. & in terminis *Garzias par.* 3. *cap.* 4. *nu.* 58. cum alijs Canoniſtis.

Nota etiam III. quòd iſta conſtitutio non eſt propriè pœnalis, ſed eſt compenſatiua iniuſtæ læſionis; & ideo obligat in conſcientia, & quia non cenſetur adimpleſſe conditionem requiſitam ad fructus conſequendos. *Sanch. nu.* 3. *Garz. nu.* 59.

Cui autem fieri debeat reſtitutio

rutiò fructuum: quidam dicunt Eccleſiæ, vt *Sanch. nu.* 3. cum alijs, & fauet textus. Alij dicunt fabricæ, vel pauperibus, vt *Garz. num.* 59. Vide quæ dixi *part.* 1. *cap.* 31.

An autem mutata, ſeu purgata praua illa intentione, retinere poſſit fructus perceptos tempore etiam prauæ intentionis, affirmant Doctores, vt *Sanch. nu.* 7. Sed an incurrat pœnam prædictã, qui ab initio nõ intendebat promoueri, ſi tantum temporis tranſierit, vt non poſſit amplius intra annum promoueri. Reſpon. cum *Sanch. nu.* 11. *in fin. cum Sylu. & S. Anton.* affirmatiuè; ſecus ſi habuit ab initio animum promouendi, quia tunc nõ incurret ante finem termini, per ea quæ dixi *par.* 1. *cap.* 14.

CAPVT V.

Beneficium curæ animarum cõſecutus, ſi intra annum ad ſacerdotium non ſe fecerit promoueri.

I. IN *c. cum in cunctis, de electione*, ſtatutum eſt ab Alexandro III. vt ad inferiora miniſteria ab Epiſcopatu, vt Decani, ac Archidiaconi, & alia curam animarum habentia, & etiã ad Parochias, non eligantur niſi qui 25. annum ætatis attigerint, aliàs eligens punitur vt ibi, & dicam *verb. electio, cap.* 3.

II. In eodem textu ſtatutum eſt vt ſupradicti prouiſi de beneficio curam animarum habente, ſi admoniti non receperint ordinem ſuo beneficio competentem temporibus legitimis, priuentur dicto beneficio, & alijs conferatur omni appellatione remota.

III. Gregorius X. in *cap. licet canon. de elect. in* 6. ad remouendam negligentiã ſupradictorum beneficiatorum, ſtatuit vt Parochiales Eccleſiæ non poſſint validè conferri, niſi ijs qui attigerint 25. annum, qui intra annum à die commiſſi ſibi regiminis ſe faciant ad Sacerdotium promoueri: quòd ſi promoti non fuerint intra annum, ipſo iure ſint priuati Parochia, etiam nulla pręuia monitione.

De hac re tractant, & explicant *Gonzalez gloſſ.* 15. *num.* 47. *Garzias de beneſ. part.* 3. *cap.* 4. *à nu.* 1. *Sanchez conſil. lib.* 2. *c.* 2. *dub.* 22.

Nota quòd hæc pœna poſterior habet locum ſolùm in Parochis, non autem Decanis, Archidiaconis, & alijs curam animarum habentibus. *Garz. nu.* 10. *Sanch. nu.* 6. qui ait nomine Parochiæ non intelligi curam cum dignitate.

An autem hæc pœna priuationis Parochia obliget in foro cõ-

ſcien-

ſcientiæ ante ſententiã? Reſpon. affirmatiuè cum *Nauar.cap.*25.*nu.*118.*Rebuff.in praxi tit. de non promotis,num.*72.*Leſſ.lib.*2.*c.*34.*n.*101.*in fine.Sanchez conſil.loco cit.n.*1. & communem ait *Garz par.*11.*cap.*10.*nu.*28.quia non eſt pœna, ſed conditio reſolutiua. Quamuis negatiuam teneant *Henriquez lib.*10.*cap.*23. §.*vlt. in fin.Zerola par.*1. *verbo, beneficium.*§.4.*dic.*4.*Sabagun in c.fin.de ſequeſt.poſſ. nu.*81.*Mulan. par.*1.*tit.*1.*q.*9.

CAPVT VI.

Beneficium obtinẽs in cathedrali, vel collegiata, ſi intra annũ non promoueãtur ad ordinem ab eodem beneficio requiſitũ.

I. IN Clement. 2. *de ætat. & qualit.* ſtatutum eſt, vt in Eccleſijs Cathedralibus, & Collegiatis ſæcularibus, vel regularibus nullus habeat vocem in Capitulo, niſi ſit in ſacris; & prouiſi de dignitatibus, vel canonicatibus, vel præbendis in Cathedralibus, vel Collegiatis, quibus certi ordines ſunt annexi, niſi omni impedimento iuſto ceſſante intra annum ſe fecerint promoueri, ex tunc, donec promoti fuerint, nullo modo vocem habeant in capitulo, & eiſdem ſubtrahatur dimidia pars diſtributionũ, quæ dari ſolet his, qui certis horis interſunt, non obſtantibus quibuslibet conſuetudinibus, & ſtatutis.

II. In Trident. *ſeſſ.* 22. *cap.*4. *reſor.* confirmatur, ſeu innouatur dicta conſtitutio, ſeu decretum Concilij Viennen. & derogatur omni priuilegio, & exemptioni. Deinde ſtatuitur ne talia beneficia conferantur de cætero, niſi ijs, qui iam ætatem, & cæteras habilitates integrè habere dignoſcantur, aliàs irrita ſit prouiſio. Tractat *Sanchez lib.* 7. *conſil. c.*1.*dub.*48. *nu.*7.*in fin.Garzias par.*3.*c.*7.*n.*20.*& ſeqq.*

Nota, quòd neque Epiſcopus poteſt diſpenſare ſuper illa pœna priuationis vocis, ſeu ſuffragij, vt *gl.ibi, & Barboſ.nu.*3. *& Sanch. loco citato.*

Nota ſecundò, quòd illa pœna priuationis partis diſtributionum, intelligitur etiam ſi interſint diuinis officijs, vt *gl.ibi, Sanchez loco cit. cum Nauar.*

Nota tertiò, quòd iſti licèt ex negligentia non fuerint promoti intra annum, non ſunt priuati ipſo iure beneficijs illis; poſſunt tamen priuari, ſi moniti renuerint promoueri, *gl.in d.Clem. verbo, impoſterum.Abb. Io.Andr.* quos allegar & ſequitur *Boer. deciſ.* 223. *in princ.*

C A-

CAPVT VII.

Beneficia plura incompatibilia retinens de facto.

PRæmittendum eſt, quòd incompatibilitas beneficiorũ alia dicitur in primo genere, id eſt, quãdo ipſo iure vnum ab altero excluditur, itaut primũ vacet ipſo iure obtẽto ſecundo; ſiue iſta repugnantia proueniat ex iure naturali, vel ſolo Eccleſiaſtico; vt ſunt duo Epiſcopatus. Triden. *ſeſſ. 7. c. 2. reform.* vel duæ dignitates, aut perſonatus, aut beneficia curata, *c. de multa, de præben. extr. execrabilis, eo. tit.* vel beneficia, aut præbendæ vniformia ſub eodem tecto, *c. litteras, de conceſſ. præben.* de quibus vide *Leſſ. lib. 2. c. 34. nu. 140. Garzias par. 11. c. 5. à nu. 67. Barb. alleg. 57. à n. 201. Layman lib. 4. tract. de beneſ. c. 8. à num. 3.* Alia autẽ dicuntur incompatibilia in ſecũdo genere, id eſt, cum licitè ſe nõ compatiuntur in eadem perſona, ita vt teneatur in conſcientia alterum dimittere, non tamen vt vacent ipſo iure: ita ſupra citati authores; vt duo ſimplicia beneficia, vel vnum duplex, & alterum ſimplex, ſi alterum ſit ſufficiens ad vitæ ſuſtentationem, *c. is cui, de præb. c. poſtulaſti, de reſcript.* Trid. *ſeſſ. 24 c. 17.* Item olim duo ſimplicia requirentia reſidentiã, vt duo canonicatus, vel portiones, vel alterum duplex, & alterũ obligans ad reſidentiam, vt parochia cũ canonicatu. *Layman n. 3. § circa pœnalem*, cũ multis DD. & idem tenet *Sanchez conſil. ſeu opuſcul. lib. 2. c. 2. dub. 7. num. 8.* vbi plurimos allegat, qui omnes putant etiam hodie poſt Triden. *ſeſſ. 7. c. 4.* procedere. Sed contrarium eſt verius: Nam per Triden. hodie primum vacat ipſo iure, ſi vtrumque requirit reſidentiam perſonalem, vt ex Sacra Congregatione, & Rota probat *Garzias à nu. 83 Buratt. deciſ. 19. num. 1.* vide ſupra cit. *& Sanchez conſil. lib. 2. cap. 2. dub. 6. à num. 22.*

I. Ex *c. de multa, §. præſenti decreto, de præben.* Si quis habens primum beneficium, eſſet conſecutus ſecundum incompatibile in primo genere, & contenderet etiam primum de facto retinere, id eſt, ſi fuiſſet in mora primum dimittendi, erat non ſolum ipſo iure priuatus primo ob vacationem ſupradictam, ſed etiam per ſententiam priuandus ſecundo. vide *Sanchez conſil. lib. 2. cap. 2. dub. 7. nu. 2.*

Sed hodie *extrau. execrabilis, §. ſi vero, & § quæ omnia, de præb & ex regul. Cancell. & ex* Trid. *ſeſſ. 7. c. 4. reform.* in tali caſu, ſeu mora, ipſo facto etiam ſecundo priuatus remanet in pœ-

nam, & ſecundum probabiliorẽ, & in Curia Romana receptã procedit etiam de duobus ſimplicibus reſidentiã requirentibus; vt *Garz.loc.cit. à n* 83. cũ allegatis contra *Sanchez, & Layman ſup.*

An autem hæc pœna, ſcilicet priuatio ſecundi, obliget in conſcientia ante ſententiam declaratoriam, Doctores magis cõmuniter affirmant, vt *Sanch.dub.7.n.*4. cum multis, & *Garz par.*11.*c.*10. *à n.*18. *Gõzal.gl.*15 *n.*150. *Barboſ. allegat.* 57. *num.*254. quia non videtur pœna mera, ſeu priuans iure abſolute iam quæſito; ſed eſt cõditio reſolutiua ab initio annexa. Alij tamen negant, quia dicunt eſſe priuationem pœnalem iuris quæſiti; neque dicẽdum eſſe, ſecundum beneficium ſuiſſe collatum ſub ea conditione: & ideo dicunt ſecundi beneficij facere fructus ſuos, non tamẽ primi. Ita *Leſſ.c.*34.*num.*143. & multos pro hac allegat *Garzias par.*11.*c.*10.*num.*8. *& ſeqq.* Alij verò diſtinguunt, dicentes nõ teneri quidem dimittere beneficiũ eo caſu ante ſentẽtiã, ſed fructus teneri in conſcientia reſtituere ante ſententiam: ita *Azor.lib.*7. *c.*17 *q.*4. *Filiuc.trac.*41.*c.*8.*n.*17. Sed hæc ſentẽtia nõ ſibi cohæret.

II. Ex eadẽ extrau. *execrabilis, § quæ omnia*, cum *gl. verb. Sedis Apoſtolicæ.* Illud ſecũdum beneficium, quo priuatur quis modo prædicto, remanet reſeruatũ Papæ, vide *Garz.c.*5.*nu.*45. *&* 55. vbi ſtylum quemdam Curiæ refert in hac materia.

III. Supradictus malæ fidei detentor primi beneficij cũ ſecũdo incompatibili, efficitur ipſo iure inhabilis ad quæcũque beneficia eccleſiaſtica, ex *d.extrau. §. qui verò.* vide *Garz.n.*10. Nõ tamẽ priuatur alijs iam obtentis compatibilibus. *Garz.n.*17. cum pluribus allegatis.

IV. Ex ead. extrau. *§. qui verò deinceps*, qui ſecundum incompatibile obtinet, & primum non dimittit in manibus Ordinarij cũ publico teſtimonio, ſtatim poſt aſſecutionem poſſeſſionis ſecũdi, vel ſi per eum ſteterit quominus hanc poſſeſſionem aſſequatur; ad ſacros ordines inhabilis efficitur. Ex quo apparet hanc eſſe irregularitatem ex delicto, quæ ipſo facto contrahitur. *Specul.tit.de ſuſpenſ. § iuxta.n.*37. *& §.dicendũ, n.*11. *Hẽriq. lib.*14.*c.*9.*§.*1.*verſ. & obijcitur. Maiol. lib.*3. *cap.*4. *Azor.lib.*6.*c.*13.*q.*1.*to.*2. *Abb.in c.dudum,n.*23.*de elect. Layman lib.*4. *tract. de benef.c.*8.*num.*3. *Garzias par.*11.*cap.*5.*num.*10.

Sed nota, quòd iſta irregularitas eſt tantum quoad ordines ſuſcipiendos, non quoad iam ſuſceptos. *Garz.c.*5.*n.*17. vnde dicitur irregularitas partialis, vt *Laym. lib.*1 *tract.de irregul.c.*1.*nu.*7. & pro-

procedit ſolũ quoad ordines ſacros, non quoad minores, vt patet ex tex. cum *gl. Zenzelini ſuper ver. Sacros.*

Limita tres poſteriores pœnas, vt non procedant contra detinentem duo ſimplicia obligãtia ad reſidentiam, vel vnũ duplex, & aliud ſimplex obligans ad reſidẽtiam; quia Trident. illas non extendit, & in hoc procedit doctrina *Sanchez*, *& Layman*, & aliorum, de quibus ſupra dixi *nu.* 1.

QVÆRES quis poſſit ſuper incompatibilitate diſpenſare? Reſpondeo, ſi in primo genere, ſolus Papa diſpẽſat, *Garz. par.* 11. *c.* 5. *à n.* 336. *Laym. lib.* 4. *tract. de beneſ. c.* 8. *nu.* 9. *Barboſ. in c. litteras, n.* 2. *de conceſſ. præb.* In ſecundo autem genere, ſi ſint ſimplicia non requirentia reſidẽtiam, an, & quãdo, & à quo requiratur diſpẽſatio; vide Trid. *ſeſſ.* 24. *c.* 17. *reſ. Garziam nu.* 262. *&* 304. *Sanch. cõſil. lib.* 2. *c.* 2. *dub.* 6. *n.* 24. *Filiuc. tract.* 41. *c.* 7. *nu.* 24. Cauſas autẽ diſpenſandi vide *c. de multa, de præb.* & in *d. extrau. execrabilis.*

An autem conſuetudo poſſit habere vim diſpẽſationis, ſeu derogare incompatibilitati? vide *Layman nu.* 10. *&* 11. An verò poſſidens bona fide duo incõpatibilia cum titulo colorato, ſcilicet ex ordinaria collatione, iuuetur regula de triennali, vide *Garziam c.* 5. *n.* 379. *Sanch. cõſil. lib.* 2. *c.* 1. *dub.* 31. *n.* 29. Tenentur autem Ordinarij compellere obtinentes incompatibilia, vt oſtẽdant diſpenſationem Papæ, aliàs tanquàm vacantia alijs ſunt conferenda. vid. *verb. Intruſus c.* 4. vbi dixi pleniùs. Denique aduerte, quòd non priuatur quis primo incompatibili, niſi ſecundum pacificè poſſideat (vel ſi per eum ſtet quo minùs poſſideat) ceſsãte omni moleſtia etiam extraiudiciali, etiam quoad fructus, vel eorum maiorem partem, vt *Rota Burat. deciſ.* 19. *nu.* 18.

CAPVT VIII.

Beneficia obtinens vel conferens per abuſum laicæ poteſtatis.

I. *Cap. ſi quis deinceps*, 16. *q.* 7 Gregor. vII. ita ſtatuit, Si quis Epiſcopatum, vel Abbatiã, vel aliam Eccleſiaſticam dignitatem de manu laicæ perſonæ ſuſceperit, nullatenùs inter Epiſcopos, vel Abbates habeatur; & introitum ei Eccleſiæ interdicimus, quouſque locum talem per ambitionem obtẽtum deſerat; & laici id præſumentes eandẽ ſententiam interdicti incurrunt, ex eodem textu: vnde prouiſio eſt nulla, & incurrunt interdictum ab ingreſſu Eccleſiæ ad tempus, *Comitol. lib.* 1. *q.* 78. *nu.* 5. *&* 6. *Turrecrem. in c. quoniam*, 16. *q.* 7.

II. Item tales ſunt excommunicandi, tam ſcilicet conferens

quã prouiſus de beneficio aliquo per abuſũ laicę perſonę, *c. quoniã cit. c. ſi quis Clericus*, *c. ſi quis Epiſcop. 16. q. 7. & c. præterea de iure patr.* Imò ſunt ipſi prouiſi ipſo iure excõmunicati excommunicatione non reſeruata, ex *c. quoniam, & c. ſi quis clericus, 16. q. 7. Comitol. loco citat. nu. 5.* Ipſi autem laici conferentes beneficia incurrũt excõmunicationes, & pœnas latas cõtra vſurpãtes iura beneficiorũ, ſeu eccleſiarum: de quibus vide infra *verbo, vſurpatio*, quę ſũt Papę reſeruatę.

III. Ex Concilio Lateran. *ſub Leone X.* recipiens beneficium à laico Domino non habẽte Apoſtolicæ Sedis priuilegium, ſeu titulum, ſaltem coloratũ, redditur inhabilis ad beneficia quælibet obtinẽda, donec à Papa fuerit diſpẽſatus, vt *Bern. Diaz c. 53. praxis crimin. Et c. quisquis, de elect.* Qui recipit beneficium via electionis factæ per abuſũ laicæ poteſtatis, eſt eo ipſo ineligibilis ad dignitates eccleſiaſticas, *Barboſ. ibi n. 5.* niſi cum eo diſpẽſetur, vt notat *gl. ibi verb. Fiat, & Barbo. n. 3.* Et poteſt Epiſcopus diſpẽſare, *Barboſ. ibid. nu. 4.* Dicitur autẽ electio facta per abuſũ laicæ poteſtatis ab Eccleſiaſticis, quando laicus admiſſus eſt vltro ad actũ electionis, & interfuit authoritatiuè, vt *gl. ibi verb. abuſum, Abb. in c. quisquis, nu. 4. Azor. tom. 2. lib. 6. cap. 14. q. 8. §. præterea.*

In ſpecie autẽ omnis recipiẽs beneficiũ per abuſũ, ſeu collationẽ vſurpatã à laico, incurrit vitiũ & pœnas intruſionis: vnde eſt inhabilis ad illud etiam per nouã prouiſionem, *c. relatum, de iure patr. Salzed. ad Diaz c. 51. & 53.*

IV. Electionẽ celebrantes per abuſum laicæ poteſtatis, ſunt priuati ea vice poteſtate eligẽdi; etenim electio illa fuit nulla: nec ipſi poſſunt tunc alium eligere, & ſũt ſuſpendẽdi per triennium ab officijs, & beneficijs, ex *d. cap. quisquis 43. de elect.* de qua re dicam *verbo, Electio*.

V. Dimittere tenentur prouiſi per abuſũ laicæ poteſtatis beneficia ſic recepta, quia prouiſio, ſeu collatio eſt nulla, *per c. ſi quis deinceps, & c. quisquis citt. c. præterea, de præb. in 6. Canoniſtæ in d. c. quisquis. Comitol. loc. cit. n. 3.* Sunt autem cõpellendi ad ea dimittenda per excõmunicationẽ, & alias cẽſuras; & ſi fuerint contumaces, ſũt deponendi ab ordine, & officio, *c. præterea, de iu. pat.*

Nota quòd iſtæ pœnæ ceſſant quando laicus habet priuilegiũ Papæ conferẽdi beneficia. *Garz. p. 1. c. 2. n. 33. cum allegatis.* Non tamen poteſt laicus acquirere ius conferendi ex ſola conſuetudine, ſed requiritur ſaltẽ immemorabilis conſuetudo cum fama conſtanti priuilegij, *Garzias nu. 38.*

C A-

Digitized by Google

CAPVT IX.

Beneficiorum prouiſio, vel præſentatio, ſi in tempore non fiat.

DE iure communi deuoluitur ius conferendi ſuperiori immediato ob negligentiã collatoris, *c. nulla, de conceſſ. præben. c. licet, de ſupplen. negligen. prӕl. Clement. 1. eod. tit. Garzias par. 10. c. 2. per tot.* Et ſimiliter ob negligentiam patroni, ius deuoluitur per cõſolidationem ad eũ, qui debuiſſet inſtituere ad illius præſentationem, *Leſſ. lib. 2. c. 34. dub. 6. Sanchez conſil. lib. 2. c. 3. dub. 59. nu. 5. c. quoniam, de iure patronatus.*

Intra quod tẽpus fieri debeat collatio aut præſentatio, vide *Garziã par. 10. c. 2. n. 1. & ſeqq.* Sed nota, quod tempus non incipit currere niſi à die notitiæ vacationis, & ceſſante omni impedimento legitimo, quia ea deuolutio fit ad ſupplendam negligẽtiam, *c. ſtatutum, de præben. in 6. Garz. nu. 15. & 16. c. 2. par. 10.* quæ ceſſat in impedito.

Hæc autem deuolutio transfert ius ante omnem ſententiam declaratoriam, etiã pro foro cõſcientiæ, quia non ſolum fit in puram pœnam negligẽtiæ, ſed principaliter ad bonum Eccleſiarum, ideſt, ad auertendum damnum Eccleſiæ, quod ex tali negligẽtia reſultat, ita tenet *Abb. in c. litteras, nu. 2. verſ. & dicunt DD. de ſuppl. neglig. præl. & in cap. cum noſtris, nu. 22. de conceſſ. præbendæ. Sanch. conſil. lib. 2. c. 1. dub. 6. n. 16.* Itaque non poteſt purgare moram, *Garz. par. 10. c. 3. n. 48.* & facit quòd pœna ipſo facto incurſa priuãs iure aliquo, obligat in conſciẽtia ſępenumero, quãdo eſt modici præiudicij, vt hîc, cùm priuatur iure conferendi, vel pręſentandi pro ea vice tãtum, *Garzias n. 39* Vnde nõ placet quod ait in contrarium *Flamin. Pariſ. de confiden. quæſt. 14. in fin.* in foro conſcientiæ præſentatum poſt tempus tutum eſſe. An autem poſſit prouiſio facta poſt tẽpus, rata haberi ab eo, ad quem eſt ius deuolutum, ſi aliàs prouiſus ſit idoneus, vide *in c. litteras ibi DD. de ſupp. neg. præl.*

CAPVT X.

Beneficium conferens indigno, vel minus digno.

I. PEccat mortaliter qui ſciẽter confert beneficium, vel officium eccleſiaſticum indigno, id eſt, non habenti qualitates requiſitas ad illa, *gl. in c. ad Apoſtolicam, verb. prohibendum, de Regul. Rebuff. in praxi, par. 1. c. 16. Pœnæ contra collatores &c.*

nu.6.Sanch.in opuſc.lib.2.cap.1. dub.2.nu.7.in fin.& n.12.Garzias de benef.par.7.cap.16.in princ.

11. Et reſtituere tenetur eidẽ Eccleſiæ taliter læſæ quanti illius interſit, *Cardin. & Anchar.in Clem.1. de æt. & qualit. Rebuff. loco cit.nu.8.Sanch.dub.45.n.4.*

Amplia prædicta, quòd conferens beneficium curatum digno, omiſſo digniori, peccat mortaliter, vt de communi teſtatur *Garzias ibi.nu.2.* & hoc omnino tenendum ait *Sanch.dub.2.nu.16.* quamuis tunc nõ teneatur ad reſtitutionem vllã, ſi cõtulit abſque concurſu, ſeu oppoſitione in caſibus, in quibus non requiritur oppoſitio, *Sanch.dub.45 nu.10.* vbi id ait eſſe ferè certũ; *& n.15.* vbi ait eſſe probabilius. Si verò beneficium curatum, vel etiam ſimplex cõferat digno, omiſſo digniori, per oppoſitionem, ſemper mortaliter peccat cõtra iuſtitiam commutatiuam, ſeu contra ius dignioris neglecti, *Sanch.dub.2. nu.23.& dub.46.nu.4. Gonzal. in reg.8.gloſ.4.n.128.* cum communi. Et ſanè ſi beneficium conferendum erat digniori per concurſum ratione alicuius iuris, vt ſtatuti, vel fundationis, vel conſuetudinis præſcriptæ, tunc eligens dignum omiſſo digniori, vel eligens indignum, tenetur ad reſtitutionem digniori contempto, *Gratian. deciſ.97. Barboſa alleg. 60.n.98.& 104.Garzias par.7. c.16.n.56 & 61.Sanch.dub.46. nu.2.* dicens hanc eſſe probabiliorem ſententiam: Verùm collatio tunc facta digno, omiſſo digniori, valida eſt; vt *Gonzalez num.129.Sanch.dub.46.num.3.* vnde prouiſus erit tutus in conſciẽtia, nec tenebitur ad reſtitutionem vllam digniori, ſiſtendo in iure communi; At ſi beneficium curatum conferatur per oppoſitionem, hodie ex Tridentin. Concil. *ſeſſ.24 c.18.de ref.* & Bulla Pij V.33. incip. *In conferendis,* ita debet conferri ei, quem Epiſcopus digniorẽ, ſeu magis idoneũ iudicauerit, talemque Epiſcopus eligere tenetur, vt dignior contemptus appellare poſſit ab irrationabili electione, & electio facta non ſeruata forma dicti decreti, ſit irrita, & nullum ius tribuat prouiſo, neque titulum coloratum, ſi ſcilicet ſit iniuſtitia, ſeu irrationabilitas manifeſta, vt *Gonzalez nu.136.* quare dignus prouiſus neglecto magis idoneo, tenebitur ad reſtitutionem eidẽ, & prouiſio ipſius eſt irrita ipſo iure, vt *Gonzal.ibid.* & idem ſentit *Leon. theſaur.fori Eccleſ.p.2. cap.3.nu.38.*

Sed quæres, an prouiſus de beneficio in concurſu, ſi erat inhabilis ad illud ratione occultæ cẽſuræ, vel irregularitatis, aut alte-

terius vitij, ſeu impedimenti occulti, poſſit obtinere poſtea in Sacra Pœnitentiaria non ſolùm abſolutionem à cenſura, & diſpenſationem ſuper irregularitate illa occulta; verum etiam reualidationem tituli dicti beneficij. Reſpondeo, ſi nullitas prouiſionis proceſſit à cenſura, vel irregularitate contracta ob violationem cenſuræ, poterit tituli reualidationem impetrare in Sacra Pœnitentiaria, ſtante aliqua cauſa rationabili ſic cum eo diſpenſandi; quia in his caſibus ſpecialiter ei conceſſere Summi Pôtifices facultatem titulum reualidandi. Si autem nullitas proceſſit ex alia irregularitate, vel inhabilitate, non poterit reualidationem impetrare; quia Sacra Pœnitentiaria æſtimat eam concedi non poſſe ſine præiudicio tertij, ſcilicet magis idonei; etenim laborans vitio irritante collationem etiam in foro conſcientiæ, non poteſt concurrere, vt *Sanch.opuſc.lib.2.cap.1. dub.57. nu.8. cum Nauarro*. Quamuis quòd poſſit reualidare ſaltem extra terminos decreti Concilij Tridentini, neque per hoc cenſeri lædere ius aliorum concurrentium, ſit ſatis probabile, per ea quæ habet *Sanch.dub.46.num.1. & 7.*

III. Beneficium Eccleſiaſticũ conferens ſcienter indigno, eo ipſo priuatus manet iure illud cõferendi alteri idoneo in eadem vacatione. Si verò ignoranter indigno cõtulit, vt puta quia inhabilitas prouiſi erat occulta, non priuatur iure ſuo, ideoque poterit in eadem vacatione alteri idoneo idem beneficium conferre; per *c. ſi electio, de elect. in 6. Abb.in cap.2.num.16. de poſtul. Prælat. Rebuff in praxi p. 1.c.16. num.1. Burat.deciſ.162.num.7. cum alijs DD.*

Amplia quòd prædicta pœna priuationis obligat etiam in foro conſcientiæ ante ſententiam declaratoriam, vt dixi *verbo, Electio, cap.3. not.3.*

CAPVT XI.

Beneficij gratia vtentes itteris non expeditis in Curia Romana.

Vide *verbo, Gratia, à cap.* 1.

CAPVT I.

Bigamorum pœna.

Vide *verbo, Matrimonium, Bigami.*

CAPVT II.

Bigamos ordinans.

Vide *verbo, Ordo, cap.* 2.

Digitized by Google

CAPVT I.

Bonorum Eccleſiaſticorum alienatio.

Vide *ſupra*, *Alienatio*.

CAPVT II.

Bonorum Eccleſiaſticorum furtum, rapina, incendium, effractio, & damnum.

Vide *verbo*, *Sacrilegium*, *c.* 1. 3. & 4. & *verbo*, *Incendiarij*, *cap.* 1. & 2.

CAPVT III.

Bonorum Eccleſiaſticorum vſurpatio vel impedimentum, quo minus, &c.

Vide *verbo*, *Vſurpatio*.

CAPVT I.

Calumniator.

Vide *verbo*, *Accuſator*, & *verbo*, *Electio*, *cap.* 4.

CAPVT I.

Cameræ Apoſtolicæ Miniſtri rationes fideliter non reddentes.

IN Bulla Pauli III. 40. incipit, *Cum ſicut accepimus*, ſtatutum eſt, vt Prouinciarũ Eccleſiæ Romanæ Theſaurarij, mercatores, ſeu aſſicuarij, ſeu publicani, & miniſtri, & alij eidem computa reddere debentes, ea integrè reddant, integrum debitum, & creditum deſcribendo, nec audeant aliquid penes ſe, vel alios retinere, vel retineri facere; & contra facientes incurrant (ſcilicet ipſo facto) excommunicationem Papæ reſeruatam, periurij, & falſi pœnas, & dupli cuiuslibet partitæ omiſſæ, vel non ſolutæ, eidem Cameræ applicandi, vltra alias pœnas arbitrarias ferendæ ſententiæ.

Limita quòd ad incurrendas dictas pœnas, requiritur dolus propter verbum, *audeant*. Limita etiam quòd licèt dicat Bulla, *Si aliquid auſi fuerint retinere*, *&c.* & hæc dictio *aliquid* verificetur etiam in minimo; tamen adhuc in caſu noſtro excuſat paruitas materiæ, quia etiam dictio *aliquid* pro ſubiecta materia requirit materiæ grauitatem; maximè quando pœna reſpicit rem, & non contemptũ formalẽ. *Surd. de alim. tit.* 8. *priuil.* 61. *num.* 21.

Limita tertio, quòd non continentur Iudices intercipientes condemnationes Cameræ debitas, ſeu confiſcationes, quia id faciunt per modum furti commiſſi à priuata perſona, non vt ab officiali Cameræ, vt patet ex Bulla.

CA-

CAPVT II.

Ad Cameram Apoſtolicam pertinentes confiſcationes, vel pœnas defraudans.

IN Bulla Pij IV. quæ eſt 43. incipit, *Decet Romanum*, ſtatuitur vt omnes pœnæ pecuniariæ, & mulctæ, & confiſcationes, pro quibuſcumque criminibus, exceptis ijs, quæ pro damnis datis inferuntur, & exceptis pœnis applicatis titulo verè oneroſo, vel pro reparatione pontium, viarum &c. & Eccleſiarum, & piorum locorum; & pro alijs publicis rebus, in toto Statu Eccleſiæ Romanæ applicentur Cameræ Apoſtolicæ, non autem Communitatibus. Itaque præcipit, & inhibet Legatis, & Gubernatoribus, & alijs officialibus ne in eorum decretis, edictis, & ſententijs dictas pęnas &c. alteri quàm Cameræ Apoſtolicæ audeant applicare. Quod ſi contrauenerint, Legati à Latere indignationem Pontificiam incurrãt, inferiores verò pœnam excommunicationis, ſeu ſuſpenſionis à Diuinis, aliaſque arbitrio Papæ.

Deinde alia Bulla idem Pontifex ſtatuit, vt officiales præfati de pœnis ſtatutarijs, & bannimentorum habeant 10. pro centenario & accuſatores quartam partem de pœnis bannimentorũ; ita tamen, vt præfatas portiones ſupradicti accipiant non propria authoritate, ſed de manu depoſitarij Cameræ: & idem vult obſeruari de alijs applicationibus exceptis vt ſupra, verb. gr. pro titulo oneroſo, &c. Hæc Conſtitutio fuit confirmata à Sixto V. & Clemen. VIII. Bulla 5. incipit, *Inter cæteras*.

Quæres, an incurrat in has pęnas Iudex ob gratiam, vel ſordes omittens reum condemnare. Reſpon. negatiuè; An verò ſaltem teneatur Iudex ad reſtitutionem Cameræ in hoc caſu. Reſpondent multi negatiuè, quos allegat & ſequitur *Diana to. 2. miſc. 5. reſ. 52. & Salas de legib. diſp. 15. ſect. 7. à n. 101.* ſed multi affirmant, vt *Ang. verb. pœna, n. 18. Sylu. q. 28. Sot. de iuſt. lib. 1. q. 6. art. 6. Sayr. lib. 10. clau. tract. 2. cap. 15. nu. 3. Layman lib. 3. tract. 2. c. 5. §. 2. ſi Iudex*, & alij: vtraque eſt probabilis.

Quæres ſecundo, qualiter intelligantur incurri illæ duæ cenſuræ, ſcilicet excommunicationis ſeu ſuſpenſionis, ſtante illa particula *ſeu*? Reſpondeo, aliqui putant vtramque cenſuram incurri: quia illa particula *ſeu* eſt augmẽtatiua, & coniunctiua, vt *Gratus de dictionib. ſuper dictione ſeu, cap. 228. nu. 1. 2. & 3.* vbi multa iura congerit, *gloſſ. in c. latores,*

verb. ab officio, de cleric. excom. min. vbi ait quòd ſi Epiſcopus dicat, Suſpendo te ab officio, vel beneficio, debes ab vtroque abſtinere. Alij dicunt intelligi ad electionẽ arbitrio delinquentis. Ita *Suar. de cenſur. diſput. 3. ſect. 2. num. 12. Filiuc. tract. 11. n. 18. Bonac. de cenſ. in communi pun. 7. nu. 4.* qui dicunt ita obſeruandum in cenſuris pluribus latis ſub diſiunctiua: & in terminis huius Bullæ, *Bonac. de cenſuris in partic. diſp. 2. q. 10. pun. 13. in fin.* Alij, quos refert tacito nomine *Filiuc. tract. 14. nu. 177.* dicunt intelligi excommunicationem à Laicis, ſuſpenſionem à Clericis incurri: ego puto incurri in tali caſu cenſuram, quam declarauerit Papa, ſeu Auditor Cameræ Apoſtolicæ, & ante talem declarationem neutram incurri, ſed tantum declaratione facta: ſicut in ſimili obſeruatur in excommunicatione, quæ incurritur vigore obligationis Cameralis, à non ſoluentibus penſionem reſeruatam ſuper beneficio: & ita ſentit *Filiuc. ibidem*. & facit quia communis ſententia ait, quòd quando cenſuræ duæ feruntur hoc modo, maneat ſuſpenſus, vel excommunicatus; cum ſint indeterminatè latæ, nec ſufficienter explicatæ, non ligant donec determinentur, ſeu declarẽtur à ferente. *Vgolin. tab. 1. c. 20. §. 3. num. 4. cum Nauar. & Abb.* & tenet *Henriq. lib. 13. c. 32. nu. 4. Sayr. lib. 4. c. 7. n. 3. de cenſuris*.

CAPVT I.

Cardinalem iniuria afficiens.

Vide *verbo, Maieſtatis læſa crimen*.

CAPVT I.

Cenſuræ ſententiam ferentes non præmiſſa monitione coram teſtibus.

IN *cap. ſacro, de ſent. excomm.* prohibetur ne quis in aliquẽ excommunicationis ſententiam promulgare præſumat, niſi competẽti admonitione præmiſſa, & præſentibus perſonis idoneis, per quas ſi neceſſe fuerit poſſit probari monitio. Quòd ſi contra præſumpſerit quiſquam, etiamſi aliàs iuſta ſit excommunicationis ſententia, ingreſſum Eccleſiæ per menſem vnum ſibi nouerit interdictum: alia nihilominus pœna mulctandus, ſi viſum fuerit expedire.

Hunc textũ latè explicat *Menoch. de arbitr. caſu 541. per tot. Nauar. c. 27 num. 11. Sayr. lib. 1. c. 12. n. 6. Sanchez lib. 6. de matr. diſp. 32. num. 13, 17. 21. Suar de cenſur. diſput. 3. ſect. 8. Coninch diſp. 13.*

diſput. 13. *dub* 9. *Layman lib.* 1. *tract. de cenſur. cap.* 6. *nu.* 5.

Declara primo ex *c. Romana, de ſent. excom.in* 6. quòd nec in ſpecie, nec in genere pro culpis præteritis, vel præſentibus Iudices Eccleſiaſtici ferre debeant cenſuras ſine competenti monitione, aliàs ſententia eſt iniuſta.

Declara ſecundo, quod dicitur in *c. ſacro,* de modo ferendi ſententiam excõmunicationis, idem etiam in alijs cenſuris, ſcilicet ſuſpenſionis, & interdicti obſeruandum, vt non ferantur ſine monitione, vt ſupra, *cap. reprehenſibilis, de appell. c. ſtatutum, de ſent. excomm.in 6. Sayr. lib.* 1. *cap.* 12. *Suar. diſp.* 3. *ſect.* 12. *n.* 4. *Coninch diſp.* 3. *dub* 9. *Layman c* 5. *nu.* 4. Verùm pœna, de qua in *d c. ſacro,* ſcilicet interdicti ab ingreſſu Eccleſiæ, non incurritur niſi in illo caſu, quando fertur cenſura excõmunicationis non ſeruata dicta forma præuia, & non procedit contra ferentem ſententiam ſuſpenſionis, vel interdicti, *Suarez diſp.* 37. *ſect.* 1. *num.* 3. *Bonac. de cenſur. ſuſpenſio, q.* 5. *punct.* 1. *§.* 1. *nu.* 2. *Tolet. lib.* 1. *c.* 48. *§. octaua.* Quamuis alij cõtra teneant apud *Bonac.* ſcilicet *Felin. Henriq. & Alterius.*

Declara tertio, quòd illa monitio debet eſſe canonica, ſeu cõpetens, id eſt, trina, vel vna pro tribus, ad hoc vt cenſura ſit iuſta, *c. conſtitutionem, de ſent. excomm. in* 6. *& ibi DD. Menoch. loco cit. nu.* 5. Si tamen vna interuenerit, valida eſt ſententia, aliàs non, *Barboſ. in c. Romana, n.* 21. *de ſent. excom. in* 6. *cum allegatis*, & debent aſsignari dies pro ſingulis arbitrio Iudicis, vt non minus vna die, & communiter duo aſsignantur. Vide *Menoch. caſu* 545. *num. vltim.*

Declara quarto, quòd interdictum illud, ſeu pœna, de qua in *cap. ſacro*, non procedit contra Epiſcopos, quia de illis non eſt facta mentio, *c. quia periculoſum, de ſent. excomm. in* 6. *Sayr. lib.* 1. *c.* 13. *nu.* 15. *Suar. diſp.* 37. *ſect.* 1. *num.* 3.

Declara quinto, quòd non prærequiruntur monitiones quãdo fertur præceptum ſub cenſura ipſo facto incurrenda in caſum contrauentionis, *c. reprehenſibilis, de appell. Layman num.* 5. *vbi ſupra, Suar. diſp.* 3. *ſect.* 8. *nu.* 5. *Sanchez lib.* 6. *in decal. c.* 4. *n.* 59. qui dicunt procedere ſiue illud præceptum ſit ſpeciale ab homine extraiudiciale, ſiue generale à iure: quia illud præceptum ſatis monet. Sed neque requiritur monitio ad ſententiam declaratoriam cenſuræ incurſæ, ſed requiritur tantum vna citatio ad dicendam cauſam quare non debeat declarari; vtque non feratur in inauditum, niſi in contuma-

maciam. *gloſ.in cap.ſacro, verbo, conſtiterit,de ſent.excommun.* & *gloſ.in Clem.præſenti, verbo,conſtiterit, de cenſ. Genuen. in praxi c.*20.*num.*16. Quis autem poſſit abſoluere ab hoc interdicto, vide *par.*1.*cap.*24.

CAPVT II.

Cenſuræ ſententiam proferens non in ſcriptis.

IN *cap.*1.*de ſent.excom.in 6.* habetur, Quiſquis excommunicat, excommunicationem in ſcriptis proferat, & cauſam excõmunicationis cõſcribat, exemplumque huius ſcripturæ teneatur tradere excommunicato infra menſem, ſi fuerit requiſitus; ſuper qua requiſitione fiat publicum inſtrumentum, vel litteræ teſtimoniales conficiantur ſigillo authentico.

Si quis autem Iudicum huius conſtitutionis temerarius extiterit violator, per menſem vnum ab ingreſſu Eccleſiæ, & diuinis officijs nouerit ſe ſuſpenſum: ſuperior verò, ad quem recurritur, ſententiam in tali caſu relaxet, & latorem, ſeu Iudicem, qui talem ſententiam protulit, condemnet in expenſis, & intereſſe, & aliter arbitrio puniat. Et hæc etiam in ſuſpenſionis, & interdicti ſententia mandat obſeruari. Et declarat quòd ſi quis in dictis cenſuris diuina officia fuerit executus, fiet irregularis, à ſolo Papa diſpenſabilis. Explicat *Menoch. de arbitr.caſu* 341. *à nu.*14.

Declara primo, quòd iſta cẽſura ſuſpenſionis ab ingreſſu Eccleſiæ, eſt propriè loquendo interdictum: ſuſpenſio autem à diuinis officijs eſt interdictum ab vſu actiuo & paſſiuo Diuinorum. *Suar.de cenſ. diſp.*37.*ſect.*1.*n.*2. *Bonac. de cenſ. in comm. diſp.*3. *q.*5.*punct.*1.*§.*2 *nu.*17. [Suſpenſio autẽ hæc] [Bonacin. de cẽſur. in parte]

Declara ſecundo, Epiſcopos non incurrere in pœnam interdicti, ſeu ſuſpenſionis, quia eorum non eſt facta mentio, per *c.quia periculoſum,de ſent.excom. in 6. Genuen.in praxi c.*24.*nu.*5.

Declara tertio, quòd ad incurrendam hanc pœnam requiritur temeritas, *Suar.nu.*2. Quare aliqui dicunt requiri ſcientiam: ita *Suar.& Cardin.in Clem.*1 *§.porrò, de ſumm.Trin. & in Clem.*1. *§. ſi quis, de ſtat. Monach.* Sed communior ſententia ait ſufficere culpam latam, ſeu ignorantiam craſſam. *gloſ.in d.c.*1. *verbo, temerarius*, quam *ibi* ſequuntur Doctores cõmuniter, & *Genuen. cap.*24.*nu.*1. quia temeritas non dicit dolum, ſed fatuitatem, & imprudentiam: *Io.Andr.in d.c.*1. *Ang.in l.eum quem temerè, ff. de iudic. S.Thom.*2.2.*q* 35.*art.*25. dicens temeritatem eſſe defectũ con-

conſilijs, & ſpeciem imprudẽtiæ, facit tex. *in l. Iulianus,* §. *item qui furem, in fin. ff. de act. emp.*

Declara quartò, vt non procedat quãdo cẽſura fertur per modum legis, vel edicti generalis. *Menoch. nu.* 6. *Genuen. c.* 24. *n.* 4. Item ſecundùm aliquos neque procedit quando ferretur cenſura per modum præcepti ſpecialis pœnalis extraiudicialiter facti: ita *Coninch diſp.* 13. *num.* 85. *Tolet. lib.* 1. *c.* 9. *nu.* 6. Sed contraria eſt communis, vt *Genuen. nu.* 1.

Declara quintò, quòd ſecundùm aliquos non procedit hæc conſtitutio in Prælatis regulariũ, *Tolet. num.* 3. *Genuen. num.* 5. Sed communis affirmat etiam in eis procedere. *Nauar. c.* 27. *num.* 8. *Vgolin. tab.* 1. *c.* 14. §. 6. *nu.* 2. & *Canoniſtæ in d. c.* 1. communiter.

CAPVT III.

A cenſuris abſoluens ſine facultate.

Vide *verbo*, *Abſolutio*, *cap.* 3.

CAPVT IV.

Cenſura excommunicationis innodato vitando communicans quomodocumque.

Nota quòd hodie ex decreto Concilij Conſtantien. confirmato à Martino V. per Cõſtitutionem incipien. *Ad euitanda*, & à Leone X. in Concilio Lateranenſi, ad euitanda animarum pericula, nemo quempiã alicuius ſententiæ, aut cenſuræ Eccleſiaſticæ, ſeu ſuſpenſionis, aut prohibitionis ratione, in Sacramentorum adminiſtratione, receptione, aut alijs rebus, vitare, aut interdictum locale obſeruare tenetur, niſi ſententia, vel cenſura contra certam perſonam, vel Eccleſiam, vel vniuerſitatẽ ſpecialiter à Iudice fuerit publicata, ſeu denunciata; exceptis ijs, qui excommunicationem ob violentam manus iniectionem in clericum notoriè incurrerint, quia tales etiam vitandi ſunt. Hæc autem moderatio non releuat ipſos cenſuris innodatos, ſeu ſuſpenſos, vel prohibitos, etiam occultè, vt habetur in eadem Extrauaganti.

Hæc moderatio eſt in praxi recepta, vt teſtantur *S. Antonin.* 3 *p. tit.* 26. *c.* 3. *Soto in* 4. *diſt.* 22. *q.* 1. *art.* 4. *Gutier. lib.* 1. *can. qq. c.* 1. *nu.* 1. *Henriq. lib.* 13. *c.* 5. *n.* 1. *Auila par.* 2. *cap.* 6. *diſp.* 2. *dub.* 1. *Suar. diſp.* 9. *sect.* 2. *nu.* 5. *Coninch diſp.* 13. *dub.* 2. *Sanchez in decal. lib.* 2. *c.* 9. *n.* 3. & de communi teſtatur *Layman lib.* 1. *tract. de excomm. c.* 4. *nu.* 1. & receptam eſſe in praxi Vrbis, & Curiæ Romanæ, & totius Orbis, teſtatur *Sayr. lib.* 2. *de cenſur. cap.* 12. *num.* 9. & te-

& tenet Sacra Rota, vt *recent. par.*1.*deciſ.*534.*nu.*12.& procedere in omnibus cenſuris ſiue à iure, ſiue ab homine, ait *Sayr. lib.*2.*c.*12.*nu.*21. & certiſsimum ait *Auila dub.*5. & procedere etiam in irregularitate, eſt communis recentiorum, teſte *Auila ibi*. Et nota quòd non ſufficit cenſuram eſſe in tribunali promulgatam, niſi ſit per cedulones denunciata, vt *Couar.in c. Alma, par.*1. §.2. *num.*9. *Auila diſp.*2. *dub.*3.*Suar.diſp* 9.*ſect.*2.*num.*8. *Layman lib.*1.*de excom.c.*4.§.2.

Ex dicta moderatione ſic expoſita ſequitur quòd etiam hodie excommunicatus occultus, ſeu non declaratus, poteſt repelli in iudicio à Iudice, etiam reo non excipiente; non tamen tenetur Iudex illum repellere, niſi reo excipiente: denunciatum autem tenetur repellere etiam reo non excipiente. *c.pia, de except.in 6.* iuncta dicta extrau. *Ad euitanda.* Ita *Genuen.prac.qq.cap.*762.

I. Peccat mortaliter communicans in diuinis excommunicato vitando: peccat venialiter cõmunicando in humanis. *Toletus lib.*1.*cap.*11. §. *tertius effectus*, *Suar. diſput.*15. *de cenſur. ſect.*2. *nu.*8. *Sayrus lib.*2. *cap.*11. *nu.*4. Limita, niſi excuſetur aliqua ex cauſis contentis illo verſiculo.

Vtile, lex, humilis, res ignorata, neceſſe.

De quibus vide *cap. quoniam multos*, 11.*q.* 3. *& ibi* Canoniſtas, & Theologos in materia de excommunicatione.

II. Excommunicationem minorem incurrit communicans in diuinis, vel humanis cum excommunicato vitando, & dicitur ratione participij: quæ minor excommunicatio priuat tantum vſu paſſiuo Sacramentorum, ſeu eorum receptione, ſub pœna peccati mortalis, *cap. placuit*, *cum pluribus ſeqq.* 11.*q.*3.*c. nuper de ſent.excomm. cap. ſtatuimus, eod.tit.in 6. Sanch.de matrim.lib.*7. *diſp.*9. & efficit vt repellendus ſit à beneficijs Eccleſiaſticis, non tamen irritat ipſo iure collationem. *Maiol. lib.*3. *cap.*21. *num.*16. *Layman lib.*1. *tract.de excomm. cap.*3. *num.*5. Poteſt autem ab hac excommunicatione minori abſoluere omnis Sacerdos confeſſarius approbatus, qui à mortali peccato abſoluere poteſt: Simplex autem Sacerdos, licet poſsit à veniali peccato abſoluere, ex facultate generaliter ab Eccleſia illi in ordinatione delegata, & non reuocata, vt *Suarez de pœnit.diſp.*26. *ſect.*4.*nu.* 5. *&* 7. *& ſect.*6. *n.*9. *Filiuc. tract.*7.*nu.*223. *Conincb de Sacr. Pœnit. dub.*8.*num.* 101. *Layman de pœnit. Sacram. c.*12. *num.*3. tamen ſimplex Sacerdos non poteſt ab excommunicatione

ne minori abſoluere, etiam ſi ſit per ſolum veniale peccatũ contracta, *Sayr. lib.* 2. *c.* 23. *num.* 8. & communem oſtendit *Bonacc. de cenſ. diſp.* 2. *q.* 3. *n.* 15. Quamuis contrariam probabilẽ dicat *cum Nauar. & Tolet.* ſi pœnitens ſola habeat venialia.

Nota quòd hanc minorem excommunicationem non incurrit communicans excommunicato in ijs caſibus, quibus ob illam communicationẽ incurrit maiorem excommunicationem ex iure communi, quia cenſetur à iure facta cõmutatio; vt *Suar. diſp.* 12. *ſect.* 2. *nu.* 13. de quibus caſibus dicemus capitibus ſeqq.

III. Excommunicationem etiam maiorem quandoque incurrit communicãs excommunicato vitando, quando ſcilicet lata eſt excõmunicatio præcepto, vel generali, vel ſpeciali contra participantes cum illo, vel illo excõmunicato declarató: & olim quidem poterat excommunicatio ſic ferri à quocumque Eccleſiaſtico Iudice, etiam eodem cõtextu, excommunicando *v. gr.* Titium cum participibus ſuis. *c. quod in dubijs, de ſent. excom. c. excellentiſſimus,* 11. *q.* 3. Sed hodie ex *cap. conſtitutionem, de ſent. excomm. in* 6. Inferior à Papa non poteſt ferre ſententiam excommunicationis generalem contra participantes cum excõmunicato à ſe, ſed ſolum ſpecialem, & canonica monitione præmiſſa, ſcilicet trina, vel vnica pro tribus, contra determinatos, & nominatim expreſſos; *v. gr.* monendo Titiũ, Caium, & Seium, ne cum Sempronio communicent ſub pœna excommunicationis ipſo facto incurrendæ. Poteſt tamen ferre ſententiam excommunicationis generalẽ contra quoſcumque participantes cum aliquo certo excommunicato non à ſe, ſed aliunde, ſiue à iure, ſiue ab homine, vel à ſtatuto ſynodali. *Sayr. lib.* 2. *c.* 11. *nu.* 15. *§.* 6. *caſus, & c.* 15. *n.* 22. *Suar. diſp.* 15. *de cenſ. ſect.* 2. *n.* 17. *Gutier. can. qq. c.* 5. *num.* 31. qui praxim ſeruandam docet in hac materia.

CAPVT V.

Cenſura excommunicationis innodato communicans in crimine.

EXcommunicationem maiorem incurrit quilibet communicans excommunicato vitãdo, ſi communicet in ipſo crimine, propter quod excommunicatione innodatus exiſtit ſiue à iure, ſiue ab homine: & hæc excommunicatio ſecundaria, ſcilicet participantis in crimine criminoſo, eſt eiuſdem rationis, cuius eſt illa principalis, nempe

cri-

criminoſi, & hæc ſecundaria eſt lata à iure communi, ob offenſum latorē cenſuræ prioris, *c. nuper, de ſent. excommunicationis, c. ſi concubina, eod. tit.* vide *Sayr. lib. 2. c. 15. nu. 9. & 16.* Vnde ſi prior cenſura erat reſeruata, etiā hæc ſecunda erit reſeruata, aliàs non. *Sayr. n. 9.* & ſi prior erat lata ab homine ſpecialis, hæc ſecunda ab eodem ſolo erit abſoluenda, ex *d. c. nuper, Sayr. nu.* 10.

CAPVT VI.

Cenſura excommunicationis innodatum à Papa Clerici ad diuina admittentes.

I. EXcommunicationem incurrunt Papę reſeruatam, ex *c. ſignificauit* 18. *de ſent. excomm.* de qua re latè *Sayr. lib. 2. c. 15. nu. 21.* cum multis authoribus, & *Bonac. de cenſur. excom. in cōmuni q. 2. punct. 2. §. 2. n. 7.*

Declara hanc concluſionem, quòd intelligitur de innodato excommunicatione à Papa per ſententiam ſpecialem, ſeu vt ab homine, non vt à iure per legem, ſeu canonem, vt de communi teſtatur *Felin. in c. excommunicamus, il 1. de hær. nu. 3.* & docet *Sayrus loco cit. num. 20. & lib. 3. c. 29 num. 6.* & requiritur hodie vltra ſententiam ſpecialem, vt ſit nominatim denunciatus, ob *extrau. ad euitanda*: ita *Sayr. lib. 3. c. 29. nu. 6. & lib. 2. c. 15. nu. 21.* vbi latè explicat. Sufficit tamen ſi excommunicatus ſit à iure, vel ab homine, etiam non à Papa, ſi tamen ſit denunciatus à Papa. *Caiet. verbo, excommunicatio, cap. 58. Henriq. lib. 13. c. 8. nu. 2. Coninch de cenſur. diſp. 14. n. 33. Suar. diſp. 10. ſect. 2. nu. 9. contra Sayr. lib. 2. cap. 15. num. 22. cum Nauar.*

Declara ſecundò, quòd non dicitur admiſiſſe ad diuina excōmunicatum, qui orauit etiam publicè pro excōmunicato abſente, *Auila par. 2. cap. 6. diſp. 10. dub. 6. in fin.* vel qui cum eo orauit in Eccleſia tanquam vnus de populo. Sed requiritur communicatio receptiua, *Sayrus lib. 3. c. 29. nu. 6.* Sufficit tamen ſi Sacerdos, aut Clericus in ſacris recitet cum eo horas etiam priuatè, & extra Chorum, *Sayr. lib. 2. cap. 15. nu. 21.* cum communi.

Declara tertiò, quòd non procedit de Clerico admittente ex ignorantia, etiam craſſa, vel ſupina, vel coactè. Sed ſolū ſi ſcienter, & ſpontè, vt dicitur in eod. textu.

Declara quartò, quod ſecundùm multos, hîc appellatione Clericorum non continentur regulares, ſed ſæculares Clerici: ita *Vgolin. tab 4. c. 11. §. 2. Sayr. lib. 5. c. 4. nu. 29. Eman. Sà, verb.*

In-

Interdictum, *nu.* 11. *Bonacc. de cenſur. particular. diſput.* 2. *q.* 5. *pun.* 3. *nu.* 5. & alij apud eoſdem: ſed communis opinio ait comprehendi, vt apud *Sayr. ibid.*

Denique notandũ ex hoc textu, quòd Clericus hanc excommunicationem incurrens, ab Ordinario ad Sedem Apoſtolicam cum litteris pro obtinenda abſolutione perſonaliter mittendus eſt, neque ſufficit ſi per procuratorem abſolutionem petat, vt notat *Cardin. in dicto c. ſignificauit*. An autem Clericus, ſeu Sacerdos celebrans coram excommunicato, tunc fiat irregularis? Reſp. negatiuè, niſi poſt contractam excommunicationẽ iterum celebret. *Suarez diſput.* 12. *ſect.* 1. *nu.* 10.

II. Depoſitionis à dignitate, & loco Epiſcopatus pœnam ipſo iure incurrere Epiſcopum, qui excommunicationis ſententiã contra aliquem à Papa promulgatam violauit, verbi grat. eum abſoluendo, vel ei communicando, tenet *Marta de iuriſd. p.* 3. *cap.* 21. *num.* 2. *cum ſeqq* vbi id probare conatur *ex cap. Theugualdum*, 11 *q.* 3. per illa verba, *Epiſcopatus exutos regimine cõſiſtere definientes*; quæ verba videntur ſignificare declaratoriam pœnæ latæ ſententiæ incurſæ.

Item quia iuramento Epiſcopi adſtricti ſunt defendere libertatem Eccleſiæ, *c. ego, de iureiurando*. Quòd ſi ad debiti ſui executionem fuerint à Papa requiſiti, id negligant, infidelitatis cauſa, & periurij, videntur incurrere pœnam priuationis Epiſcopatus; & ad hoc allegat Rayn. & Iacobin. Sed nullo iure probatur dicta eius ſententia, ideo nõ eſt admittenda, quia in *d. c. Theugualdum*, DD. communiter dicunt Epiſcopum in tali caſu eſſe deponendum, non ipſo facto depoſitum; & illam ſententiam ibi fuiſſe depoſitionis promulgatoriam, non declaratoriam tantùm: ita *ibi Turrecr. & Præpoſ.* & procedit quando adeſt graue, & publicum ſcandalum, vt patet ex eodem tex. Similiter quod dicit de iureiurando, communiter DD. dicunt periurium non inducere pœnam priuationis beneficiorum ipſo facto, cùm iure non ſit expreſſum. Ita *Innoc. in c. inter dilectos, de exceſſ. Prælat. in princ. & Felin. in c.* 2. *num.* 3. *de reſcr.* & DD. communiter *in c. querelam*, *de iureiur.* Rayner. autem & Iacobinus loquũtur in caſu priuationis feudi, vt videre potes apud eos locis à Marta citatis. Vnde non eſt facienda extenſio ad Epiſcopatum, quia maior eſt connexio Epiſcopi cũ Eccleſia, quàm Vaſſalli cũ feudo.

CAPVT VII.

Cenſura excommunicationis innodatum à quocumque quicũque ad diuina admittentes.

I. IN *cap. 3. de priuil.* Si religioſi etiam exempti, excõmunicatos nominatim ab Epiſcopo, vel ab eo denunciatos non euitent, admittendo eos ad diuina ex præſumptione; eorum Eccleſiæ, in quibus eos admiſerint, ſubiacent interdicto. Vide *infra cap.* 15. ibi pleniùs de hoc dicam.

II. In *c. Epiſcoporum, de priuil. in 6.* quicunque ſæculares, aut regulares, quantumcunque exempti, excommunicatos publicos ad diuina officia, vel Sacramenta eccleſiaſtica, vel eccleſiaſticam ſepulturam admittere præſumentes, vltra alias pœnas à iure ſtatutas incurrunt interdictum ab ingreſſu Eccleſiæ, donec ad arbitrium eius, cuius ſententiam contempſerint, ſatisfaciant competenter.

Vnde apparet hanc cenſuram concurrere cum excommunicatione minori, vel etiam maiori, de quibus ſupra: ita *gl. in Clem.* 1. *de ſepul. Tab. verb. excommunicatio,* 5. *caſu* 42. *& verb. Interdict. 6. n. 2. Anchar. in d. c. Epiſcoporum, nu.* 1. & ſufficit ad hanc pœnam, ſi admittant ad diuina etiam priuatim celebrata, vt ſi cum illo recitent horas domi. *Sayr. lib. 2. c. 15. nu. 21.*

Limita primò, quòd ſecundũ magis communem hic tex. procedit contra eccleſiaſticos ſæculares, vel regulares tãtùm priuilegiatos, ſeu exemptos à iuriſdictione Ordinarij loci, vt de cõmuni teſtatur *Nauarr. c. 27. nu. 157. ver. 11. Suarez de cenſur. diſput. 37. ſect. 4. num. vlt.* tenet *Io. Andr. Gemin. Anchar. & Io. Monac. in d. c. Epiſcoporum,* contra *gloſſ. in d. c. Barboſ. ibi nu. 3. Sayr. lib. 5. c. 14. nu. 11. & 34.* qui dicunt illam particulã *quantumcunque priuilegij, vel exemptionis, &c.* eſſe ampliatiuam non reſtrictiuam ad illos ſolos.

Limita ſecũdò quòd hodie ob extrau. *ad euitanda*, non incurrunt hanc cenſuram, niſi admittant ad diuina excommunicatos nominatim denunciatos, vel notorios Clerici percuſſores. *Henriq. lib. 13. c. 5. nu. vlt. Auila p. 5. diſp. 5. dub. 4. concluſ. 4.*

Limita tertiò quòd ad incurrendam hanc pœnam, requiritur præſumptio; ſcilicet quòd ſcienter admittant. *Sanch. de matrim. lib. 9. diſp. 32. nu. 38.* & non ſufficit ſi metu graui coacti admittant: imò etiã metus leuis excuſat, vt *Suar. diſp. 4. ſect. 3. n. 15.*

Limita quartò, vt procedat ſolùm contra admittẽtes authoritatiuè, ſcilicet ſi admittant tanquam

quam miniſtri Eccleſiæ, non autem ſi tanquam priuatæ perſonæ coaſſiſtant diuinis, *Nauar.c.27.nu.93.Suar.diſp.10.ſect.2.nu.9. Coninch diſp.14.nu.33.* Itaque intelligitur de ijs admittẽtibus, ad quos pertinet ex officio admittere, vel prohibere, *Suarez diſput.37.ſect.1.num.8. Filiuc. tract.18.num.147.* ſiue talis admittens ex officio, ſit Clericus, ſiue etiã Religioſus laicus: dummodo enim ſint perſonæ Eccleſiaſticæ, hoc ſufficit, ſiue ſint maſculi, ſiue moniales, *Tabien.verb. Interdictum 6. num.2. Suarez diſp.34.ſect.3.nu.17.S.Antonin. 3 p.tit.26.c.4.§.1.col.1. Nauar. c.27.num.157.* Eſt contra *Sayr. lib.5.c.14.nu.4.& 11. Bonacin. tract.de Interd. punct.7. num.2. & 19.* qui putant hunc tex.ſolũ loqui de Clericis admittẽtibus.

CAPVT VIII.

Cenſura excommunicationis ligatum ad ſepulturam Eccleſiaſticam, vel oblationem admittentes.

Vide *infra verbo, Sepultura, c.5.* & *verbo, Oblatio, c.4.*

CAPVT IX.

Cenſuram excommunicati minimè ſeruantes.

PECCANT excommunicati cenſuram non ſeruantes: ſed intelligitur ſi cenſura ſit valida, ſecus ſi inualida: de qua re vide *Menoch.de arb. caſu 542. Sayr. lib.1.c.17.nu.8.& 16.* & intelligitur niſi in cenſura occulta cõmunicent contra illam, ne ſe prodant cum infamia ſui. Et quamuis excommunicatus violãs cenſuram excommunicationis non incurrat excõmunicationem minorem, *Sayr.lib.2.cap.23.nu.4. Filiuc.tract.13.nu.15. per c.nuper, de ſent. excom. c.ſtatuimus, eod.tit. in 6.* poteſt tamen puniri arbitrio Iudicis Eccleſiaſtici. *Genuen.in praxi c.7.nu.1.*

POTEST etiam Iudex Eccleſiaſticus inſtare, & cogere Iudicem ſæcularem, vt tales contumaces in exilium eijciat, *Genuen. ibi.n.3.* Itaque regulariter nulla adeſt pœna latæ ſententiæ cõtra iſtos; niſi ratione inſordeſcentiæ, de qua re dixi, *verbo, inſordeſcẽtia*; & niſi in caſu ſequenti ob inobedientiam ſpecialem; & niſi in caſu exercitij ordinum, vt dicam *cap.11.*

CAPVT X.

Cenſura excommunicationis ligatus monitus de Eccleſia exire non obediens.

EXcommunicationem maiorem Papæ reſeruatã incurrit excommunicatus publicus,

qui nominatim à celebrãte Miſſam commonitus vt exeat de Eccleſia, ibi remanere præſumit. *Clem.grauis,in fin. de ſent. excõ.* Vide *Suar.de cẽſ.diſp.* 22. *ſect.*4. *nu.*33. & ſufficit ſi moneatur ab alio, nomine & mãdato celebrãtis. *Boniſ. Vital in d.Clem.nu.*19.

Aduerte quòd aliqui DD. dicunt illam partem tex. Clemen. debere intelligi iuxta præcedentia eiuſdẽ textus, nempè quãdo excõmunicatus eſſet in Eccleſia nõ interdicta: ita *Suar.ibi.n.*30. Sed alij veriùs nõ admittunt hãc reſtrictionem, vt *Bonac. de cenſ. in particul. diſp.*2.*q.*3.*punct.*20. *nu.*14. *Layman de Interdic. c.*3. *in fin. Sayr.lib.*3.*c.*29.*num.*43. § *quarto*, & ipſe *Suar.* ita docet *diſp.*12.*ſect.*1.*nu.*11.

in Eccleſia interdicta.

Requiritur autem ad hanc pœnam incurrendam præſumptio, vnde excuſat metus etiam leuis, v. gr. ſi timuit ſe à Curia ſæculari pro debitis carcerari extra Eccleſiam, aut ſi alio ſimili timore corporali, vel pecuniarij damni detentus eſt. *Boniſ. in d. Clem. nu.*32. facit quod dixi *ſupra c.*7. Non tamen requiritur quòd ſit excommunicatus denũciatus,ſed publicus.*gloſ.ibi,& in Clem.*1.*de ſepult.verb.publicè*; Si enim eſſet occultus, non teneretur ſe prodere, & poſſet Miſſam audire quando aliàs ſequeretur ſcandalum,aut infamia ſua,vt latè *Sayr. lib.*2.*c.*3.*nu.*28. cum communi: & idem ait de alia quauis communicatione, & in terminis noſtris probat idem tex.*Clem.verb. publicè*, *& ibi gloſ.* & *Vitalin. nu.*19.*Barboſ.nu.*4 *cum Couarr.* Ex quibus apparet, quòd peccaret tunc Sacerdos monens publicè vt diſcedat,per ea quæ dixi *par.*1.*c.*7. Publicum autem excommunicatum hic accipere debemus eum, de quo publicè ibi conſtat excommunicatum eſſe,ex fama, ſeu notitia publica, vt non ſufficiat fuiſſe excõmunicatum, vel declaratum in Tribunali coram paucis,ſi hoc à populo ignoratur: ita *gloſ.penult.in Clem.*1. *de ſepult.* & ibi Canoniſtæ communiter; quia ſumus in materia pœnali, ideo ſtricta ſit acceptio publici.

Adde quòd ſi publicus excõmunicatus nolit de Eccleſia exire, etiamſi ſit Clericus, vel Religioſus, poteſt violenta manus iniectione extrudi: ita *Anchar. in d. Clem.nu.*6. *per c. veniens, de ſent. excom. Molina tract.*3. *diſp.*56. *nu.*11. *Sayr. lib.*3.*c.*27. & latè *Suar.de cẽſ. diſp.*12.*ſect.*1. *n.*11.vbi etiam ait hoc præcipuè pertinere ad officium Oſtiarij, & ait non eſſe hãc iniectionem manus iniurioſam, ſed defenſionem immunitatis Eccleſiæ.

CA-

Digitized by Google

CAPVT XI.

Cenſura excommunicationis innodati Clerici celebrantes, vel facientes coram ſe celebrari.

I. IRregularitatem incurrit clericus exercens in ſtatu excommunicationis maioris actũ ordinis Eccleſiaſtici. *cap. ſi quis Epiſcopus in Concilio*, 11. *q.* 3. *& toto tit. de clerico excom. miniſt. & c.* 1. *de ſent. & re iudic. in* 6. *& c. is cui, de ſent. excomm. in* 6. Vide *ibi Canoniſtas & Maiol. lib.* 3. *cap.* 18. *Sayr. lib.* 4. *cap.* 16. *per totum, & lib.* 7. *cap.* 9 *Bonac. de cenſur. diſp.* 5. *pun.* 6. *num.* 14. *diſp.* 7. *q.* 3. *pun.* 5. *nu.* 1.

Amplia etiamſi ſit excommunicatio occulta, ſeu non denunciata. *Sayr. lib.* 7. *cap.* 9. *num.* 18. *cum alijs*.

Limita primò, quòd etiam ſi ſæpius celebret, quamuis ſemper peccet mortaliter, vna tamen reſultat ex omnibus cauſis illis irregularitas. *Sanch. lib.* 8. *diſp.* 24 *nu.* 7. *de matr.* Imò probabilius eſt, quòd etiamſi celebret pluribus excommunicationibus ligatus, vnam tantùm irregularitatem ex multiplicatis fundamentis incurrat. *Rodrig. tom.* 1. *ſumm. cap.* 181. *n.* 3. *Garz. de beneficijs, par.* 8. *cap.* 3. *nu.* 83. Secus eſt in ligato diuerſis ſpecie cenſuris, vt excommunicatione, ſuſpenſione, interdicto. *Garz. num.* 80. *&* 82. *cum Auila. Bonac. de irregul. q.* 5. *pun. vlt. nu.* 1. *& quæſt.* 3. *pun.* 5. *num.* 10.

Limita ſecundò, quòd ſecundùm multos Doctores, per exercitium ordinum minorum non fiet irregularis, quia hodie etiam à Laicis ſæpè exercentur: ita *Bonaccin. de Irregul. q.* 3. *pun.* 5 *n.* 1. *cum Nauar. Auil. Tolet. Sayr. infra citandis*. Contraria tamen ſententia eſt probabilis quam tenet *Suar. Vgolin. Regin. Alterius & Graff. apud Bonacinã ibi.* In vno caſu hæc ſecunda ſententia eſt certa, ſcilicet, ob exercitium ordinis minoris in cenſura cõtracta ob ſimoniam in ordine, fieri irregularem, ſic ſtatuente Sixto V. *in Bulla contra malè ordinatos*. Ita notat *Sayrus lib.* 4. *cap.* 17. *in fine, & c.* 16. *nu.* 11.

Limita tertiò, quòd excuſat bona fides, v. gr. ſi excommunicatus abſolutus eſt à Vicario, vel Epiſcopo imperito, in eo caſu quo non poterat abſolui niſi à Papa, & ſic abſolutus celebrauit, non fit irregularis; & hoc procedit etiam pro foro externo, vt excuſatus cenſeatur à pœna irregularitatis. *Rota deciſ.* 438. *nu. vlt. par.* 2. *poſth. Farin.* Similiter ſi confiſus appellationi interpoſitę aduerſus declaratoriam

cenſuræ incurſæ, celebret, non fit irregularis, etiamſi poſteà pronuncietur malè appellatum. *Felin. in c. Rodulphus, nu. 43. de reſcr. Sanch. conſil. lib. 3. cap. vn. dub. 32. n. 244. cũ Imola, Gemin. & Lap. in Clem. 1. de ſequeſtr. poſſ.* Quia non dicitur tunc in contemptum clauium celebraſſe.

An autem excuſetur ſciens ſe excommunicatum, ſed errans in iure, putans non incurrere irregularitatem celebrando, multi dicunt excuſari; tutior eſt non excuſari. Vide *Sanchez lib. 9. de matrim. diſp. 32. nu. 5. & 6. Dianam reſol. 67. tract. 5. miſc. to. 2. Bonaccin. de cenſur. diſp. 1. q. 2. pun. 1. num. 13.*

II. Clericus faciens coram ſe celebrari dum excommunicatus exiſtit, etiam non denunciatus, fit irregularis perinde ac ſi ipſe celebraſſet. Hæc Concluſio non eſt ex iure ſcripto, ſed ex iure interpretatiuo, & communi opinione Doctorum, & conſuetudine, *arg. c. illud, de Cleric. excom. min. Sayr. lib. 2. cap. 15. n. 5. lib. 7. cap. 9. num. 18.* cum multis, quos allegat, & ſequitur *Layman lib. 1. tractat. de irregul. cap. 3. §. illud porrò.*

Et procedit in quocumque authoritatiuè ſic præcipiente, ſiue ſit Epiſcopus, ſiue magiſter chori, &c. Ampliant hæc aliqui, vt idẽ ſit ſi non excommunicatus faciat ab excommunicato coram ſe celebrari: ita *Sayr. lib. 7. c. 9. nu. 18.* Sed contra *Auila par. 7. diſp. 10. ſect. 2. dub. 6. concl. 3. cum alijs:* & hoc verius videtur.

Super his irregularitatibus, ſcilicet vtroniſ modo contractis violatione cenſuræ, ſolus Papa diſpenſare poteſt, *cap. 1. de ſent. excomm. in 6. Sayr. lib. 7. cap. 9. nu. 30.* Epiſcopus tamen in caſibus occultis poterit, iuxta terminos Trid. *ſeſſ. 24. cap. 6. ref. Sayr. num. 30. Layman lib. 1. tract. de irregul. cap. 9. nu. 4.*

III. Hoc crimen celebrationis in cenſura eſt depoſitione dignum; Itaque clericus ex hoc eſt deponendus ab officio, & beneficio, *c. clerici, de cleric. excom. miniſtr.* Sed ex ęquitate hęc pœna non eſt exequenda, niſi pręuia monitione canonica. Vide *Sayr. lib. 2. c. 15. num. 7 Bernard. Diaz in praxi cap. 33.* Et nota quòd olim hæc pœna depoſitionis erat latæ ſententiæ, ſed hoc ius eſt moderatum, vt *Sayr. ibi.* Hinc ſequitur quòd celebrans in excommunicatione publicè in contemptum clauium, ſeu malitioſè, fit infamis infamia iuris, & conſequenter ex alio capite eſt irregularis, quia omne crimen depoſitione dignum, ſi fuerit notorium, reddit infamem iuris infamia, & irregularem, *Sayr. lib. 7. c. 12. n. 12.* vbi plurimos allegat,

& ita

Digitized by Google

& ita *Maiol.lib.5.c.12.n.2.§.alio axiomatis*, in terminis noſtris docet de celebrante in contemptum clauium.

Sed aduerte, hoc quod dicimus aliquem celebraſſe in contemptum clauium, aliter accipi in formula diſpēſationis Sacræ Pœnitentiariæ, ibi enim intelligitur de contemptu formali poteſtatis Eccleſiæ. Vnde quando conceditur diſpenſatio ei qui celebrauit in cenſura, ſemper excipitur, non tamen in contemptum clauium: de iure autem communi, intelligitur etiam de contemptu materiali, & interpretatiuo. Vide *Rotam deciſ.438.nu. vlt. par.2. poſth. Farinac.* Plures limitationes in hac materia, & pœnis prędictis vide apud *Salzedo ad Diaz d.cap.33.*

CAPVT XII.

Cenſura interdicti innodati moniti ab Eccleſia exire non parentes.

EX *Clem. grauis, de ſent. excommunicationis*, publicè interdicti in ipſis Eccleſijs nominatim à celebrantibus, vt exeant moniti, remanere præſumentes incurrunt excommunicationem Papæ reſeruatam.

Amplia vt procedat etiam ſi Eccleſia illa, ſeu locus non eſſet interdictus, vt *Bonac. de cenſ. in part. diſp. 2. q. 3. punct. 20. n. 14.* & cōſentiunt *Sayr. lib. 3. c. 29. n. 43. §. quartò eſt. Filiuc. tract. 15. n. 74.* iuxta dicta *ſup. c. 10.* ibi vide explicationē huius textus, & pœnę.

CAPVT XIII.

Cenſura interdicti innodatum nominatim, aut non interdictos tempore interdicti in ſacro ſepelire præſumens.

I. INcurrit excommunicationem, à qua non poteſt abſolui, niſi priùs arbitrio diœceſani ſatisfecerit competenter, ex *Clem. 1. de ſepult.* Et hæc excommunicatio procedit generaliter contra Clericos, & Laicos proprijs manibus ſepelientes, ſecundùm omnes: Sed etiam ſecundū multos contra cooperantes, vt comitantes cadauer, & cætera. Vide explicationem *verbo, Sepultura, cap. 5.*

II. Incurrit interdictum ab ingreſſu Eccleſiæ perſona eccleſiaſtica exempta, ſiue ſit Clericus ſæcularis, ſiue quilibet Regularis præſumens interdictos ad eccleſiaſticam ſepulturam admittere, ex *c. Epiſcoporum, de priuil. in 6.*

Et durat hoc interdictum donec de tranſgreſſione huiuſmodi ad arbitrium eius, cuius ſententiam contempſit, ſatisfecerit cōpetenter. Pleniorem huius tex.

explicationem vide *cap.ſeq.*

III. Ex *cap.3. de priuilegijs*, ſi religioſi, etiam exempti, ſepeliant mortuos in Eccleſia interdicta ex præſumptione, eorum Eccleſia nouo ſubijcitur interdicto. Vide hæc *verbo, Sepultura*, *c.5.* & *ſupra cap.7.* explicata.

CAPVT XIV.

Cenſuram interdicti localis, vel perſonalis quicumque Eccleſiaſtici ſæculares & regulares violantes, aut violari permittentes.

I. Cap. *Epiſcoporum, de priuil. in 6.* cautum eſt, ne ſæculares, aut regulares quãtumcumque exempti, vel priuilegiati ſcienter celebrent, aut celebrari faciãt diuina in locis interdictis ab Ordinarijs, vel delegatis, vel à iure; niſi quatenus à iure conceditur, & ne interdictos ad diuina officia, & eccleſiaſtica Sacramenta, vel eccleſiaſticam ſepulturam admittant. Qui verò contra præſumpſerint, præter alias pœnas a iure ſtatutas, ingreſſum Eccleſię ſibi nouerint interdictum, donec de tranſgreſſione huiuſmodi ad arbitrium Ordinarij, cuius ſententiam cõtempſerunt, ſatisfecerint competenter.

Declara primò, quòd hæc Cõſtitutio eſt contra omnes eccleſiaſticas perſonas, tam ſæculares, quàm regulares, exemptas tantùm, non autem contra aliàs non exemptas, vt dixi *ſupra cap 7.* vbi explicaui hanc Cõſtitutionem: ex quibus apparet, quòd ratione huius trãſgreſſionis exẽpti fiunt de foro Epiſcopi, *Io. Monach. in eod. cap. nu.3. Io. Andr. n.3.* & ſic poterit Epiſcopus illos punire pro arbitrio: non poterit tamen eos excõmunicare, ſi habent priuilegium, vt non poſſint excommunicari niſi à Papa. *Io. Monach. ibid. nu.3.*

Declara ſecundò, quòd ex hoc textu tollũtur priuilegia cõceſſa admittendi ad diuina interdictos vel celebrandi tempore interdicti, *Io. Andr. & Io. Monach. ibid. nu.2.* Excipiuntur tamen, & præſeruãtur priuilegia clauſa in corpore iuris, nempe moderatio, *c. Alma mater, de ſenten. excom. in 6.* Sed neque derogatur alijs priuilegijs poſtea cõceſſis etiam extra corpus iuris.

Declara tertiò, quod in hac Conſtitutione non continentur Epiſcopi, per *c. quia periculoſum, de ſenten. excommun. in 6. Francus in d.c. Epiſcoporum.*

Declara quartò, quòd intelligitur de non admittendis interdictis nominatim declaratis, vel in loco interdicto nominatim declarato, ob extrau. *ad euitãda*,

de

de qua dixi *ſupra c.4.*& in teiminis *Henriq. lib.13. c.5.num.vlt. Auila par.5.diſput.5.dub.4.concluſ.4.* & de omni interdicto locali docent *Suarez diſput.37. ſect.2.num.5.Coninch diſput.17. dub.5.in fine.Bonac. de interdict. punct.7.n.1.* Interdictum autem perſonale generale obligat ad vitandum, ſi fuerit denunciata per nomen talis vniuerſitas, etiam ſi non fuerint ſinguli nominati, *Bonacc punct.6.n.23.* ſecundùm probabiliorem, cum *Sayro lib.1. c.12.n.23.Suar.diſput.37.ſect.2. n.3.Alter. de interd. diſp.10. c.4. Auil.vbi ſup.dub.5.Coninch diſp. 17 n 62.*Contra *Nauar. Eman. Sà*, quos refert *Bonacc. ibi.*

II. Ex *c.3.de priuilegijs,§.excõmunicatos,iuncto §. fin.* Si Religioſi etiam exempti admiſerint ad diuina nominatim interdictos ab Epiſcopo, vel ab eo nominatim denunciatos, eorum Eccleſiæ, in quibus admiſerint ex præſũptione, ubiaceant interdicto.

Quæres an ſit interdictum latæ ſententiæ contra iſtos admittentes in tali caſu. Reſpondeo aliqui dicunt eſſe latæ ſententiæ, ſed poſſe ab Epiſcopo denunciari, ſeu declarari contra iſtos Regulares etiam exemptos, quia verbum, *Subiaceat*, eſt latæ ſententiæ, vt *c. ſi quis ſuadente 17. q.4 gloſſ.in cap.1. de iniur. in 6.* ita refert aliquos tenere *Hoſtien. hic in fine.*& multos pro hac ſententia allegat *Tiraq. in l. ſi vnquam, verb. reuertatur,nu.148.* vbi *n.150.*eã per ſe veriorem ait, niſi ex ſubiecta materia aliud colligatur: ſed contrariam ait communem *Abbas in d. c.3.n.7.Hoſtien.ibi & Cardin.in fine*, dicẽtes verbũ,*Subiaceat*,intelligi miniſterio Epiſcopi ſententiã laturi: & ait *Cardin.*hãc expoſitionẽ tanquã benignam eſſe amplectẽdam, & eam communem in eo caſu fatetur *Tiraquel. num.149.* Vnde ſequitur quòd ſi tales Religioſi habent priuilegium,ne poſſint excommunicari niſi à Papa, nõ poterit Epiſcopus talem ſententiam contra eos fulminare: at ſecundùm primam ſententiam poſſet declaratoriam proferre. *Henriq.lib.7. cap.25. nu.7.*

Limita etiam hanc Decretalem hodie, per *c. Alma mater, de ſent.excomm.in 6.*vbi certis modis moderatio facta eſt interdicti localis generalis, vel perſonalis generalis. Primò vt omnes admitti poſſint ad pœnitentiæ Sacramentum, ſi non ſint excommunicati, vel culpabiles de tali interdicto, vel ſpecialiter interdicti; & officia diuina poſſunt ianuis clauſis celebrari ſubmiſſa voce, Laicis excluſis, & ſine ſonitu campanarum: Sed & quater in anno, imò quinquies, id eſt Natali Domini, Paſchate,

Pen-

Pentecoſte, Aſſumptione B. Mariæ, & Corporis Chriſti feſto ianuis apertis, excluſis excommunicatis; Interdictis verò culpabilibus nō admiſſis ad communionem Euchariſticam, & ad oblationem; & idem eſt de interdictis nominatim, ſeu ſpecialiter, vt docent *Suarez diſp.* 34. *ſect.* 1. *nu.* 33. *Layman lib.* 1. *tract. de Interdict. cap.* 2. §. *quarta exceptio*. *Sayr. lib.* 5. *cap.* 13. *n.* 12. *Io. Andr. & Henricus in d. c.* 3.

III. Regulares etiam exempti interdictum generale locale non obſeruantes, aduertentes illud obſeruari ab Eccleſia Cathedrali, ſeu Matrice, ſeu Parochiali, incurrunt excommunicationē latam in *Clem.* 1. *de ſent. excō.* nō obſtantibus priuilegijs, & cōſuetudinibus. Et procedit etiamſi prætenderetur illud interdictum nulliter latum. *Sayr. lib.* 3. *c* 3?. *nu.* 45. & 48. cum alijs Doctoribus. Non procedit hæc conſtitutio contra Clericos, vt ſupra citati DD. dicunt: & non procedit in interdicto ſpeciali locali, neque perſonali etiam generali, vt *Tolet. lib.* 1. *cap.* 39. § *vndecima*, vbi benè explicat hanc materiam.

Item in prædicto caſu Religioſi Minores Sancti Franciſci, ſi admittant ſuos Tertiarios in ſuis Eccleſijs ad diuina officia, excommunicationem incurrunt, Papæ reſeruatam (ſcilicet ante ſatisfactionem) ſed ſatisfactione præſtita tunc ſunt abſoluendi ab Epiſcopo authoritate Apoſtolica à iure delegata, ex *Clem. cum ex eo, de ſent. excomm.*

Aduerte quòd *Lapus in Clem.* 1. *eod. tit. cum Paulo*, æſtimat in tali caſu iſtos Religioſos incurrere etiam excommunicationem alteram, de qua §. *præced.* Sed contra *gloſſ. hic, Lauden. & Cardin num.* 6. quia pœnæ non ſunt multiplicandæ, eiuſdem præſertim rationis, pro eadem cauſa, ſed illa prior cenſetur in hanc grauiorem commutata. Procedit autem hæc pœna eodem modo ſicut prior, quando eſt interdictum generale, & ſeruatur ab Eccleſia Matrice, vt *Vitalin. hic num.* 10.

Satisfactio fiet Eccleſiæ militanti læſę arbitrio Diœceſani. *Vitalin. nu.* 19.

IV. Clerici violantes interdictum perſonale, aut locale, incurrunt ſuſpenſionem ab officio, & beneficio, vt de communi ait *Sayr. lib.* 5. *cap.* 14. *nu.* 12. *cum multis*: & *Auila par.* 5. *diſput.* 5. *dub.* 4. §. *præterea*, *ex c. fin. de exceſſib. prel.* Sed alij dicunt eſſe ſententiam ferendam, non latam. *Sayr. ibi Bonac. de Interd. diſp.* 5. *punc.* 7. *nu.* 4. *Coninch diſput.* 17. *nu.* 71. Alij dicunt eſſe ſuſpenſionem latæ ſententiæ ab officio,

non

non à beneficio. *Suar. diſput.* 34. *ſect.* 4. *nu.* 16. Alij dicunt eſſe ſuſpenſionem etiam à iuriſdictione. *Layman lib.* 1. *tract. de interd. cap.* 3 *nu.* 3.

V. Celebrans in loco interdicto fit irregularis, *c. is qui*, *§. is verò, de ſent. excomm. in* 6. *Suar. de cenſ. diſp.* 34. *ſect.* 4. *num.* 14. vbi multos Doctores cumulat; & ampliat procedere tam de clerico ſæculari, quàm regulari. Et idem eſt ſi quis violet interdictum perſonale, quo ligatus exiſtat etiam occultè, vt *Suar. ibi num.* 21. *ex dicto c. is qui*, *§. is verò*.

Limita ex *c. pen. de cler. excomm. vel interd. min.* vbi excuſat ignorantia probabilis ab irregularitate, craſſa autem, & ſupina facilitat diſpenſationem à Sede Apoſtolica obtinendam, ad quam pertinet hæc diſpenſatio, vt *dicto §. is verò*.

VI. Celebrans contra interdictum fit ineligibilis actiuè & paſſiuè ſecundùm aliquos. Vide *Suar. nu.* 16. *ex dicto §. is verò*.

VII. Celebrare perſiſtens in interdicto, ſeu contra interdictū poſtquam fuerit monitus, incurrit eo ipſo pœnam perpetuæ depoſitionis, *c.* 3. *de cleric excomm. & interd. miniſtr. Barboſ. ibid. num.* 2. *cum Mario Alterio*, quia illud verbum, *incurrant*, ibi poſitum, ſecundum magis communem eſt latæ ſententiæ. *Tiraquel. in l. ſi vnquam, verb. reuertatur, num.* 147. *C. de reu. don.* Sed contra *Sayr. lib.* 5. *cap.* 14. *nu.* 7. & 8. *Diaz cap.* 28. qui putant eſſe ferendæ ſententiæ in caſu noſtro.

VIII. Sed etiam ſtante hac ſecunda ſententia, cōſequenter ob notorietatem huius criminis depoſitione digni, erit infamis infamia iuris, & inde irregularis, iuxta ea, quæ dixi *ſupra cap.* 11. *§. vlt.*

IX. Epiſcopus ſi violet interdictum à Papa latum, v. gr. illud non promulgando, vel obſeruari non procurando, aut contraueniendo, aut interdictos abſoluendo, ſecundùm aliquos DD. incurrit pœnam priuationis Epiſcopatus, ſeu depoſitionis à dignitate, & loco Epiſcopali: ita probare conatur *Marta de Iuriſd. part.* 3. *cap.* 21. *per totum*, ex *c. Theugualdum*, 11. *q.* 3. & alijs rationibus; ſed veritas eſt in contrarium per ea, quæ dixi *ſupra, cap.* 6. *nu.* 2.

CAPVT XV.

Cenſuram ſuſpenſionis ab officio Clerici violantes celebrando, vel celebrari coram ſe faciendo.

I. Irregularitatē incurrit Clericus ſuſpenſus ab officio,

cio, ſeu à diuinis, vel Epiſcopus ab exercitio Pontificalium, celebrando contra hanc cenſuram, vt *c. Apoſtolicæ, & ibi Canoniſtæ, de Cler. excom. miniſtr. c. 1. §. fin. de ſent. excommun. in 6. Suarez diſp. 27 ſect. 2. nu. 3. Sayr. lib. 4. c. 16. à n. 2.* Et procedit etiamſi ſuſpenſio eſſet impropria cenſura, vt lata ad certum tempus. *d. c. 1. de ſent. excomm. in 6.* vel ſi in perpetuum: vt *Sayr. lib 4. c. 1. nu. 26. verſ. 4.* Et ſimiliter hanc irregularitatem incurrit Prælatus faciens authoritariuè coram ſe celebrari; ex communi ſententia recepta DD. ex *cap. illud, de Cleric. excommun. min. Abbas ibid. nu. 8. Couar. in cap. Alma mater. par. 1. §. 6. num. 9. Layman lib. 1. tract. de irregul. cap. 3. n. 4. §. Illud porrò. Riccius reſol. 204.* vbi contra *Nauarrum* ait, non ſufficere ſi Epiſcopus, vel Prælatus ingreſſus Eccleſiam ibi audiat Sacrum etiam cum tapeto, ſeu ſtrato, niſi ipſe mandauerit celebrari.

Limita primò, quòd per exercitium minorum ordinum, ſecundùm magis communem, non fit irregularis, niſi in caſu violantis ſuſpenſionem contractam ob ſimoniam in ordine, quia ſic in tali caſu eſt ſtatutum Bulla Sixti V. *contra malè promotos. Sayr. lib. 4. cap. 16. nu. 11. Bonac. de Irregul. q. 3. punct. 5. nu. 1.*

Limita ſecundò, quòd ex leuitate materiæ poſſit excuſari ab irregularitate, vt dicendo, *Dominus vobiſcum*, in priuata recitatione horarum. *Sayr. lib. 2. cap. 3. nu. 5. Suar. diſp. 12. ſect. 1. num. 18.* Et ſimiliter Epiſcopus exercens Pontificalia in materia leui, vt dando benedictionem in via, aut celebrando Miſſam cum mitra, & baculo, non fieret irregularis, ſi eſſet ſolum ſuſpenſus à Pontificalibus. *Sayr. lib. 4. cap. 16. num. 24. Bonacc. de irregul. q. 3. punct. 5. nu. 9.*

Limita tertiò, quòd excuſatur ob bonam fidem, prout *ſupra* dixi de excommunicationis violatione *cap. 11.* & idem eſt quoties ob aliquam cauſam excuſatur à peccato mortali, celebrando in ſuſpenſione, vt ob ſcandalum graue vitandũ. *Suar. diſp. 27. ſect. 2. nu. 3. Layman lib. 3. tract. de homic. cap. 12. nu. 6.*

Limita quartò, quòd non incurrit irregularitatem celebrans in ſuſpenſione, quæ non ſit cenſura, vt ex præcepto ſimplici Cõfeſſarij, vel ſuperioris prohibentis celebrare. *Sayr. lib. 4. cap. 16. nu. 4. Roder. qq. regul. 28. art. 1. tom. 2. §. 1.*

Super iſta irregularitate ſolus Papa poteſt diſpenſare: ſi tamen caſus eſt occultus, poteſt Epiſcopus ſeruatis conditionibus Concilij Tridentini, *ſeſſ. 24. cap. 6. de reform.*

II.

II. Excommunicationem ipſo facto non incurrit celebrans in ſuſpenſione, ſed eſt excommunicandus, ſi perſiſtat in tali contumacia, *c.* 2. *de cleric. excommun. Sayr. lib.* 4. *c.* 11. *n.* 14.

III. Deponendus eſt perpetuò, violans ſuſpenſionem celebrando, ſcilicet depoſitione ab officio, & beneficio, *cap. clerici, c. lâtores, de cleric. excom. cap.* 1. *§. vlt. de elect. in* 6. *Sayr. ibid. n.* 11. *Bernard. Diaz c.* 33. *num.* 1. *in praxi crimin.*

CAPVT XVI.

Cenſuram ſuſpenſionis à poteſtate prouidendi de beneficijs violans.

IN vno caſu violans ſuſpenſionē ab exercitio huius poteſtatis, incurrit excommunicationem Papæ reſeruatam, ſcilicet in terminis Conſtitut. Pij V. quæ incipit, *Quanta*, ſuper forma reſignationis beneficiorum: quando ſcilicet collator, præſentator, inſtitutor, aut nominator ob non ſeruatam illam formam incurrit ſuſpenſionem à collatione, præſentatione, &c. ſi conferat, præſentet, nominet, inſtituat, incurrit dictam excommunicationem. vide infra *verbo, reſignatio, c.* 2.

CAPVT XVII.

Cenſuram ſuſpenſionis à beneficio violans ſe ingerendo.

ISte in duobus, vel tribus caſibus incurrit beneficiorum priuationem, ſcilicet ipſo facto.

PRIMVS caſus eſt *c.* 1. *§. qui verò, de elect. in* 6. *c. ſi compromiſſarius. §. fin. eod. tit. in* 6. Suſpenſus à beneficijs triennio ex eo quòd oppoſuit in caſu electionis ad Eccleſias, aut perſonatus, aut canonicatus electiuos, & deficit in probatione eius quod obiecit in perſonam electi, ſi ſe propria temeritate ingerat beneficijs, eo ipſo priuatur illis beneficijs, quæ ipſe in eadē Eccleſia obtinebat.

SECVNDVS caſus eſt in *c. cupientes, §. cæterùm, de elect. in* 6. vbi ſi eligentes ad Eccleſias Cathedrales, vel regulares, intra octo dies electionem electo non præſentauerint, ipſi qui culpabiles in hoc extiterint, omnibus beneficijs ſuis, quæ in ipſa Eccleſia, de cuius electione agitur, obtinent, per triennium continuum eo ipſo ſunt ſuſpenſi: ad quę ſi infra illud tempus propria temeritate, aut alio quæſito colore ſe ingeſſerint, illis ipſo iure perpetuò ſunt priuati.

TERTIVS caſus *c. ſi compromiſſarius, §. porrò, de elect. in* 6.

Si compromiſſarius eligat indignum in Epiſcopum cum dolo, vel culpa; à beneficijs Eccleſiaſticis, quæ in illa obtinet Eccleſia triennio ſuſpendatur ipſo iure; & Canoniſtæ ibi addunt, ſi ſe ingerat, eo ipſo remanere priuatum per *d c.1.* *§.qui verò, de elect. in 6.* & ita tenet *Vgol. de ſuſpenſ. c.9. num.* 1. Sed hanc extenſionem non puto veram, quia nullus tex. hoc habet, & pœnę non ſunt ampliandæ, ſed reſtringendæ.

Hinc reijcienda eſt aliquorum doctrina dicentium, quòd omnis ſuſpenſus à beneficio, ſcilicet à tēporali adminiſtratione, & perceptione fructuum, ſi ſe ingerat, eo ipſo priuatur illo beneficio, in quod ſe ingeſſit. Ita docet *Sayr. lib.4. de cenſ. c.6. n.5. Layman de ſuſpen. lib.* 1. *c.* 1. *nu.3. in fin.* Sed ſine fundamento, quia textus ſupra allegati ſolum procedunt, in illis caſibus particularibus ibi expreſſis, & non ſunt extendendi. Ita *Io. Andr. in d. cap. cupientes, §. cæterum, ibi Gemin. n.3. Francus ibi in prin. & glo. in Clem.* 2. *de vita & honeſt. cleric. verbo, ſuſpenſos, Felin. in c. Apoſtolicæ, n.*13. *de except. Card. in Clem.*2. *num. vlt. de ætat. & qualit. Vgolin. loco citato.* eſt communis ſententia.

Neque admitto diſtinctionem Toleti *lib.*1. *c.*45. *§. vlt.* vbi per *d. §. cæterum,* ait Prælatos ſuſpēſos ab adminiſtratione Eccleſiæ ſe ingerentes, eſſe ipſo iure priuatos, alios autem eſſe priuandos. Nam contra, quia §. *cæterū,* loquitur de alijs eligentibus, & non de Prælatis. Imò Epiſcopi non continentur in ſuſpenſionibus narratis in illis tribus caſibus, quia non ſunt nominati expreſsè. Ita habetur in *dicto c. ſi compromiſſarius, §. huiuſmodi.*

CAPVT XVIII.

Cenſuras violari facientes Domini temporales.

I. AN contra non obſeruantes, ſed contemnentes excommunicationis vel interdicti cenſuram, inferri poſſit bellū authoritate Eccleſiæ? Affirmant *Lucas de Penna in l. vn. n.*16. *C. vt armorum vſus, lib.*11. *Hoſt. & alij apud Martam de Iuriſd. par.* 3. *c.*22. *nu.*1. Quod videtur intelligendum quando ex eo cōtemptu ſequeretur publicū ſcandalum, & damnum graue animarum, & facit *gl. in c.* 3. *verbo, pro libertate, de pœnit. & remiſſ.* vbi pro Eccleſiæ libertate eſt iuſta cauſa pugnandi, ſi modus ſeruetur. Quamuis *Marta ibi* conetur contrarium probare, non poſſe ob cenſurarum violationem in contumaces bellum inferri.

II. Ex *Clem. Grauis, de ſenten* *ex-*

excom. Domini temporales, qui præſumunt quomodolibet cogere aliquem clericum in locis interdicto ſuppoſitis celebrare officia diuina, vel voce præconis, aut campana, aut alio ſigno publico aliquem euocare ad eadẽ officia audienda, præſertim excommunicatos, aut perſonaliter interdictos; aut prohibere ne excommunicati publicè, aut interdicti de Eccleſijs, dum in ipſis Miſſarum aguntur ſolemnia; à celebrantibus moniti exeant; incurrunt excommunicationẽ Sedi Apoſtolicæ reſeruatam.

Nota quòd hæc Conſtitutio intelligenda eſt de interdictis, & excommunicatis, etiam non nominatim denunciatis, dummodo ſint publici, & non occulti, quia clerici habent ius etiam tales expellendi, *Bonacc. de cenſur. in partic. diſp.* 2. *q.* 3. *punct.* 20. *n.* 10. quamuis contra teneant *Suar. diſput.* 22. *de cenſur. ſect.* 4. *n.* 33. *Filiucc. tract* 15. *nu* 74. qui putant non procedere in non denunciatis nominatim. Sed puto primam veriorem per ea, quę dixi ſupra *c* 10.

SED quæres, an excuſentur à peccato, & pœnis celebrantes, ſeu non obſeruantes interdictum coacti à domino temporali metu graui vitæ, vel amiſſionis bonorum, v. g. confiſcationis, &c. Reſpondeo ſi cogerentur in contẽptum fidei, vel clauium, ſeu præcepti Eccleſiæ, vel vt communicent in crimine criminoſis, ſeu propter quod cenſura eſt fulminata, nullo modo excuſantur, *Suar. diſput.* 6. *ſect.* 3. *n.* 2. *Marius Alter. tom.* 2. *de cenſur. diſput.* 8. *tract. de interdicto cap.* 6. *in fin. Sayr lib.* 2. *cap.* 14. *nu.* 36. *&* 37. & ſignum erit talis contemptus, ſi poſt ſententiam interdicti cogunt eos frequentiùs celebrare quàm ante interdictũ; vel ſi frequentiùs volunt aſſiſtere quàm prius. Ita *Alterius loco cit.* Si autem non ex dicto cõtemptu cogerent celebrare, ſed alio humano reſpectu, v. g. ad auertendam populi turbationem, vel tumultum, aut quia putarent cẽſuram eſſe nullam ex defectu cauſæ, vel proceſſus, &c. tunc excuſarentur à dicta tranſgreſſione, & à pœnis, ita *Suarez, & Alterius citati. & Sayr lib.* 1. *c.* 18. *nu.* 42. *& lib.* 1. *c. vlt. nu. vlt.* Cauendum tamen erit ſcandalum puſillorum, vt *Alter. ibid.*

CAPVT XIX.

Cenſurarum cauſa vexans, aut vexari concedens eas ferentẽ, aut partem, aut obſeruantem eas, aut coniunctos eorum.

1. IN *c. quicunque* 12. *de ſentent. excomm. in* 6. quicunque-

cunque pro eo quòd in aliquas perſonas publicas, vel priuatas ſententia excommunicationis, ſuſpenſionis, aut interdicti; fuerit promulgata, licentiam dederint occidendi, capiendi, aut aliter in perſonis, aut bonis eius, aut ſuorum grauandi eos, qui tales ſententias protulerint, ſiue quorum ſunt occaſione prolatæ, aut eos qui tales ſententias obſeruant, vt nolentes communicare cum excommunicatis (niſi licentiam talem re integra reuocarint; vel ſi bonis grauamen illatum eſt, niſi bona fuerint intra octo dierum ſpatium reſtituta, aut ſatisfactio pro ipſis impenſa) eo ipſo ſententiam excommunicationis incurrunt. Idem de ijs, qui auſi fuerint ea licentia vti, aut ſine licētia motu proprio præfatos vexare, modo, & cauſa ſupradicta. Et hæc excommunicatio eſt reſeruata Sedi Apoſtolicæ, poſita obſordeſcentia duorum menſium in eadem excommunicatione.

Ante duos autem menſes ſatisfacta parte non eſt reſeruata, quantum ex vi huius textus. vt *Suarez de cenſur. diſp.22. ſect.3. num.8. Sayr. lib.3. cap.8. nu. 23. & cap.29. nu.3. Barboſ. alleg.50. num.94. Ioan. Mon. in d. c quicunque, in princ.* Eſt tamen reſeruata aliunde ex Bulla in Cœna Domini, quatenus ſi impediunt Prælatos, ne ſua iuriſdictione vtantur; vel quatenus ſic cogunt partes, vel Iudices ad cenſurarū reuocationem, aut abſolutionem; aut quatenus vexant cauſa ſententiarum, vt dicam infra *cap. ſeq.*

Nota quod ait de vexante latorem ſententiæ, aut ſuos; ſuorum nomine contineri omnes, qui in eius poteſtate ſunt, omneſque conſanguinei, & famuli ipſius, & domeſtici, & tota eius familia, & amici; item ei alia relatione coniuncti, vt magiſtri, & diſcipuli. Item alij, quoties ex circunſtantijs illorum grauamen in eum redundat, verbi gratia ſocij, &c. quia lex iſta eſt fauorabilis, & protectio Eccleſiæ non minus patere debet, quàm offenſio in illam. *Caiet. verb. excomm. cap.36. Suar. num.7. Sayr. lib.3. c.29. nu.23.*

Amplia etiam hanc Conſtitutionem pœnalem, vt incurrat in eam non ſolum dans licentiam offendendi, & offendēs, ſed etiam mandans offendi, ſiue cum licentia, ſiue ſine illa, quia verè etiam iſte dicitur grauare dictas perſones, mandando; quia determinat ad talem effectum, *Tabiena excomm.5. caſu 10. poſt med. Archidiacon. & Franc. in d. c. quicunque, Sayr. lib.3. c.29. n.22.*

Limita quòd ſupradicta Conſtitutio procedit, & loquitur de vexantibus propter ſentētias cēſura-

ſuratum promulgatas, non autem loquitur de promulgandis, ſeu de mandatis cum comminatione cenſuræ, & non ipſo facto incurrendæ. Eſt tamen verum quòd vexans impediēdo cēſuras promulgari, incurrit in excommunicationes, & pœnas latas contra impedientes Prælatos ne ſua iuriſdictione vtantur, vt dicam *c. ſeq.*

CAPVT XX.

Cenſurarum abſolutionem, vel reuocationem extorquens, aut impediens quominus fulminentur.

I. EX *c. 1. de his quæ vi, metuſque cauſa, in 6.* vi aut metu extorquens abſolutionem alicuius cenſuræ incurſæ, non ſolùm à prædicta cenſura non ſoluitur (nam abſolutio eſt irrita), ſed etiam nouam excommunicationis cenſuram incurrit, quę tamen non eſt reſeruata ex vi huius textus. Hanc Conſtitutionē benè explicat *Reginal. lib. 9. num. 346. Auila par. 2. de cenſur. cap. 7. diſput. 2. dub. 5. per totum.*

Amplia vt procedat etiam contra extorquentem abſolutionem ab excommunicatione minori, *Suarez diſpu. 7. ſect. 6. n. 13. Sayr. lib. 2. c. 21. nu. 30. Bonacc. de cenſur. in commun. diſput. 1. q. 3. pun. 8. nu. 3.*

Limita vt non procedat in cogēte motu leui, *gl. fin. in d. c. 1. Suar. nu. 14. Sayr. nu. 32. Bonacc. nu. 5. per l. nec timorem, ff quod met. cauſa.*

Limita ſecundò, vt non incurratur hæc pœna niſi effectu coactionis obtento, ideſt abſolutione, vt *Auila loco citato.*

II. In *c. 14. Bullæ in Cœna Domini*, qui partes actrices (quæ cauſas ſpirituales, aut ſpiritualibus annexas committi fecerūt, & inhibitiones, aut citationes, aut alias litteras in eis decretas obtinuerunt) compellunt ad reuocandum, vel reuocari faciendum citationes, inhibitiones, aut litteras ſupradictas, & ad faciendum vel conſentiendum eos, cōtra quos tales litteræ emanarūt, à cenſuris, & pœnis in illis contentis abſolui, per Statutum, vel aliàs, vel exequutionem litterarum, ſeu decretorum prædictorū quomodolibet impediunt, excommunicationem incurrūt Papæ reſeruata *ibidem*.

Ampliant aliqui, vt procedat non ſolùm contra Iudices ipſos compellentes, ſed etiam priuatos, ſeu partes, quæ inſtant, vt Iudex laicus compellat Iudicem Eccleſiaſticum ad reuocandas dictas ordinationes, aut partem ad conſentiendum abſolutioni cen-

ſurarum; quia via iuris hoc facit, de qua textus hic loquitur, vt *Filiucc. tract.* 16. *num.* 253. Sed contraria eſt communis, vt ſolũ procedat contra publicas perſonas cogentes, vt Magiſtratus, Conſiliarios, &c. vt videre eſt apud Bonacc. *de cenſur. in particul. diſput.* 1. *quæſt.* 15. *punct.* 1. *num.* 15. vbi ait neque Aduocatum, neque Procuratorem inſtantem incurrere in hanc cenſuram.

Similiter non incurrit in hanc cenſuram, qui compelleret etiam publica poteſtate ſua Iudicem eccleſiaſticum ad abſolutionem dandam à cenſuris; ſed incurreret in illam, de qua *ſupra nu.* 1. *&* 2. ita *Bonacc. nu.* 21.

Nomine autem partis actricis hîc continetur non ſolum actor, ſed etiam reus, ad cuius inſtantiam emanarunt tales cenſuræ, quia reus in tali proſequutione, ſeu cauſæ commiſſione, fungitur vice actoris: & ita *Vgol. in d c.* 14. *Bullæ. Filiucc. num.* 253. *Duard. quæſt.* 13. *num.* 8. *ibid. & Bonacc. num.* 18.

III. In *cap.* 16. *Bullæ in Cœna Domini*, quicunque Prælatos, aliosque Iudices Eccleſiaſticos ordinarios impediunt quominus ſua Iuriſdictione vtantur contra quoſcunque, quatenus de iure vti poſſunt, impediendo directè, vel indirectè, carcerando, vel moleſtando eorum agentes, procuratores, familiares, conſanguineos, vel affines, incurrunt excõmunicationem ibidem Papæ reſeruatam.

In hanc igitur excommunicationem incurrit, qui impedit ne Iudex Eccleſiaſticus ordinarius fulminet excommunicationem, aut aliam cenſuram, aut cogit eum reuocare ſententiam comminatoriam cenſuræ, quia verè impedit illius Iuriſdictionis actũ, ſeu vſum. Ita *Bonaccina de cenſur. in particul. diſput.* 1. *quæſt.* 17. *punct.* 1. *num.* 4. *verſ. tertiò Principem, cum Vgolino.* & idem eſt ſi impediret quominus Iudex faceret exequi cenſuras, & obſeruari.

An autem etiam incurrat in hanc excommunicationem, qui cogit ad reuocandam, vel abſoluendam cenſuram iam fulminatam, & incurſam, aliqui affirmãt, vt *Vgolinus ſuper eodem cap.* 16.

Alij negant probabilius, quia iam Iudex circa hoc functus eſt officio ſuo, & modò compellitur ad vtendum iuriſdictione, non impeditur quominus vtatur. Ita *Bonaccina.* Sed incurret tunc in aliam excommunicationem, de qua *ſupra cap. præced. & hoc eodem cap. num.* 1.

An autem in hanc cenſuram incurrat etiam pars, & procuratores inſtantes, aut alia priuata autho-

authoritate impedientes quominus poſſit Iudex Eccleſiaſticus vti ſua iuriſdictione ferendo cenſuras, aut illas exequendo, aliqui affirmant, ſed magis communiter negant Doctores, vt apud *Bonaccinam diſput.* 1. *cit. quæſt.* 17. *punct.* 1. *num.* 7. *cum Nauarro, Suar. Graffio, Duardo, & alijs.* Illud certum videtur lacerantem cedulones iam affixos non incurrere in cenſuram latam contra impedientes Iudices Eccleſiaſticos ſua iuriſdictione, vt *Graffius tom.* 1. *lib.* 4. *c.* 18. *num.* 139. ſunt tamen iſti lacerantes, vel deturpantes cedulones ſuſpecti de hæreſi, vt male ſentientes de poteſtate Eccleſiaſtica. *Genuen. in praxi cap.* 6. *num.* 6.

IV. Ex *eodem cap.* 16. *Bullæ in Cœna Domini*, excommunicationem incurrunt Papæ reſeruatam illi, qui poſt Ordinariorum, vel ab eis delegatorum Iudicum Eccleſiaſticorum ſententias, & decreta, aut aliàs, fori eccleſiaſtici iudicum eludentes, ad forum, ſeu Curiã ſæcularem recurrũt, & inde prohibitiones, & mandata etiam pœnalia cõtra Ordinarios, aut delegatos prædictos decerni, & exequi procurant. Et eandem excommunicationem incurrunt ij, qui ea decernunt, vel exequuntur, vel dant conſilium, patrocinium, & fauorem.

Ex quo apparet, quòd cenſura ligatus per ſententiam Iudicis Eccleſiaſtici, vel ſaltem comminatus de cenſura in eum ferenda, ſi contra eam recurrat ad Tribunal ſæculare, vt obtineat mandata contra eundem Iudicem Eccleſiaſticum, vt de eo vexando, vel eiuſdem coniunctos, hodie incurret hanc excommunicationem in Bulla Cœnæ Domini, quæ olim ex *cap. quicunque, de ſententia excommunicationis in* 6. non erat ſemper reſeruata: & idem eſt de extorquente via Iudicis ſæcularis abſolutionem, quo caſu olim non erat reſeruata excommunicatio, ex *cap.* 1. *de his quæ vi, in* 6. & eodem modo hodie hanc incurrunt Iudices decernentes & exequentes mandata pœnalia contra Iudices Eccleſiaſticos ad inſtantiam partis. Vide de hac *Bonaccin. diſput.* 1. *cit. quæſt.* 17. *punct.* 1. *num.* 28. cum allegatis per eum.

CAPVT XXI.

In cenſuris inſordeſcentes.

Vide *verbo. Inſordeſcentia.*

CAPVT I.

Ceſſationem à diuinis Eccleſiaſtici violantes.

I. EX *Clement.* 1. *de ſenten. excommunication.* Religioſi etiam exempti, cùm Cathedralem Eccleſiam, vel Matricem, ſeu Parochialem loci viderint, aut ſciuerint obſeruare ceſſationem à diuinis indictam per Ordinarium loci, ſeu Prælatum Eccleſiæ, vel per Prouincialium Conciliorum Statuta, vel eorum authoritate, eam ſimiliter obſeruare tenentur, aliàs incurrunt ipſo facto excommunicationem, quæ tamen non eſt reſeruata: loquitur autem textus de ceſſatione generali totius loci, ſcilicet ciuitatis, vel oppidi, vt notat *gl. ibidem verbo, Ceſſantibus, & DD. infra citat.* & patet; quia aliàs regulares non tenerentur ſeruare, neque aliæ Eccleſiæ.

Idemque ſtatutum eſt de ceſſatione à diuinis generali ciuitatum, terrarum, & aliorum locorum, indicta per Capitula, Collegia, vel Conuentus ſæcularium, vel regularium Eccleſiarum ex facultate eis competente indicendi per cõſuetudinem, vel priuilegium, aut aliter. Non obſtantibus priuilegijs, & conſuetudinibus quibuſcunque dictorum Religioſorum. De hac re agunt *Caietan. verbo, Excommunic. cap.* 67. *Nauar. cap.* 27. *num.* 146. *Suarez de cenſur. diſput.* 39. *ſect.* 2. *nu.* 36. *Sayr. lib.* 3. *c.* 33. *à nu.* 4.

II. An autem Sacerdotes, ſeu Clerici ſolemniter celebrãdo, ſeu ordines exercendo in loco, ſeu Eccleſia, contra ceſſationem à diuinis, incurrant irregularitatem præſcindendo ab excommunicatione vt ſupra incurſa? Reſpondeo: ſi ceſſatio ſit particularis illius loci, communis ſententia docet non incurri, vt teſtatur de communi *Suarez ſect.* 1. *n.* 8. *diſput.* 39. & probatur *c. is qui. de ſentent. excommun. in* 6. vbi celebrans in Eccleſia polluta non ſit irregularis; & tamen tũc ipſo iure dicitur indicta ceſſatio à diuinis, ſeu ſuſpenſio diuinorum organorum pro illo loco particulari, vt *cap. fin. de conſecr. Eccleſ. Suarez ſect.* 1. *n.* 14. De ceſſatione autem generali multi docent, eam violantes, ſolemniter celebrando, fieri irregulares, quia videtur ſimilis interdicto: ita tenent *Ioan. Andr. Innocent. Anchar. in c. ſi canonici de offic. ordin. in* 6. *Sanctus Antonin. Maiol. Villad. & Couarr. apud Suarez ibidem num.* 8. Sed magis communis tenet contrarium, quia in odioſis non ſit ex-

extenſio de interdicto ad ceſſationem: ita tenet *Syluest. verbo, ceſſatio, q.15. Palud. Sotus, Nauar.* quos ſequitur *Suar. nu.16.* tenent Canoniſtæ communiter in *c. dilectis, de appell.* & de magis communi teſtantur *Salzedo ad Diaz in praxi cap.33. §. ſed quæstionis, Auila par.6. diſput.6. dub.2. concl.4.* & communem ait *Gutier. can. qq. lib.1. c.10. nu.4.*

Sed dubium eſt, an moderatio allata circa obſeruationem generalis interdicti in *c. Alma mater, de ſent. excom. in 6.* habeat etiam locum in ceſſatione à diuinis ſaltem generali: & aliqui putant extendi ob ſimilitudinem rationis, & fauorabilem materiam: & ita tenent *Henriq. lib.13. cap.52. n.4. litt. I. Auila par.6. diſp.1. dub.9. concl.2 Roderic. qq. regul. 116. art.4. to.2. Miranda tom.2. q.38. art.6. concl.6. Sayr. lib.5. c.19. n.8.* & tenent *Archid. Villard. Sylu. S. Anton. Cardin. & Nauar. apud Gutier. lib.1. can. qq. c.10. nu.4.* Sed contraria verior eſt, vt nulla ſit moderatio allata, ſed obſeruari debeat *c. non eſt vobis, de ſponſal.* ſcilicet vt tunc nulla liceant diuina officia præter baptiſmum paruulorum, & pœnitentiam morientium, & viaticum: & tenet *Suarez ſect.2. n.25. Regin. lib.32. n.81. Filiuc. tract. de interd. n.177. Layman de interd. cap.6. nu.3. Barboſ. in d. c. Alma, n.16. Gutier. loco cit. Gordon. lib.7. q.16. c.2. nu.93.*

CAPVT II.

Ceſſationem à diuinis non ritè, vel non iuſtè Canonici indicentes.

Ex *c. ſi Canonici, de offic. ordin. in 6.* Canonici qui facultatem habent indicendi ceſſationem à diuinis, non poſſunt eam indicere niſi ex cauſa canonica, & niſi antea publica ſcriptura, ceſſationis cauſam exprimant, & ei contra quem indicunt (ſcilicet culpabili) exhibeant; aliàs ipſi fructus, ſeu prouentus Eccleſiæ illius, in qua ceſſatum fuerit, ſuos non faciunt, & tenentur eidem Eccleſiæ reſtituere. Si autem prædicta obſeruauerint, is qui cauſam ceſſationi dedit, tenebitur Canonicis, & Clericis quanti eorum intereſt ratione diſtributionũ quotidianarũ àmiſſarum tempore ceſſationis. De hac re vide *ibi Canoniſtas*, & alios, quos allegat *Barboſa ibidem.*

CAPVT I.

Chirurgiæ arte Clericis cauſantis mortem per ſectionem, vel aduſtionem.

In *c. ſententiam, ne Clerici, vel Monach.* Clericis in ſacris interdicitur exercitium

Chirurgiæ, quæ aduſtionem, vel ſectioné inducit, & in *c. tua nos, de homicidijs*; Clericus, vel Monachus aduſtionem, vel ſectioné faciens tãquam Chirurgus, ſi inde mors infirmi ſequatur, fit irregularis, etiamſi omnem adhibuerit diligentiam, & infirmus ex propria culpa ſit mortuus propter ſectionem, vel aduſtionem, ſcilicet morte phyſicè prouenié-tę ex ſectione, vel aduſtione prædicta.

Amplia quod dictum eſt de clerico, vt procedat in omni clerico in ſacris, vel in minoribus quidem, aut in prima tonſura, ſed ſufficienter beneficiato; quia omnia interdicta clericis in ſacris, cenſentur interdicta clericis beneficia habentibus ſufficientia ad victum, ſeu ſuſtentationem. *Sanchez lib. 6. cap.* 14. *num.* 15. *Abb. in d. c. Sententiam. Maiol. lib.* 2. *cap.* 12. *nu.* 7. *Tolet. lib.* 1. *c.* 81. §. 5.

Amplia ſecundò, vt procedat etiam in ſectione venæ, ſeu phlebotomia, ſecundùm veriorem, vt *Bonac. de irregul. q.* 4. *punct.* 5. *n.* 5. *Auila diſp.* 6. *ſect.* 1. *dub.* 10. *concluſ.* 2. §. *hinc ſequitur, contra Molinam diſput.* 75. *num.* 4. *tract.* 3.

Limita vt non procedat, ſi nõ ſua manu ſecuit, vel vſſit, ſed alius Chirurgus eius mandato ſecundùm regulas artis. *Molina ibid. Sayrus lib.* 6. *c.* 18. *nu.* 27. *Bonac. nu.* 5. & 6.

Limita ſecundò vt non procedat in caſu grauis neceſſitatis infirmi, quando non aderat alius Chirurgus. *Molina diſp.* 8. *n.* 11. *Sayr. nu.* 10. *Bonac. nu.* 4.

CAPVT I.

Clauſuram Regularium, ſeu clauſtri ſepta violantes.

PRæmittendũ eſt, quòd clauſurę appellatione venit totũ illud ſpatium Monaſterij, ſeu Domus Religioſarum perſonarum, ad quod liber eſt acceſſus ipſis Religioſis, & non ſæcularibus perſonis. Vnde non continetur Eccleſia, nec locutoria exteriora, Ita definiuit Greg. XIII. *in Bulla* 8. incipit, *Deo ſacris*. vide *Sanchez lib.* 6. *c.* 15. *num.* 6. & 7. *cap.* 16. *n.* 11. *Bonac. de clauſura, q.* 1. *punct.* 1. *nu.* 1.

Incipit autem clauſura ab ea porta, in qua ſedes eſt ianitoris ad clauſuram ſeruandã, vt *Sanch. lib.* 6. *in decal. c.* 17. *num.* 18. & limites clauſuræ ſtatuere pertinet ad Prælatum loci illius, qui habet ius viſitandi clauſuram. *Suar. to.* 4. *de Relig. tract.* 1. *lib.* 1. *cap.* 7. *num.* 2. vt ad Generalem, vel Prouincialem, & quoad Moniales, Prælatus illarum. Sed etiã Epiſcopus poteſtate delegata

quoad

Digitized by Google

quoad exemptas, quia ei à Tridentino data eſt poteſtas viſitandi, & firmandi clauſuram illarum. vt *ſeſſ.*25. *cap.*5.*regul.* vide *Barboſam allegat.*102. *nu.*6. *&* 11. Conſiſtit igitur clauſura in indiuiſibili, vnde non poteſt in huius violatione dari paruitas materię: nam ſiue parum vltra lineã clauſuræ tranſeas, ſiue multum, dummodo totus trãſeas, perfectè diceris clauſurã violaſſe. vt *Sanch. lib.*6.*c.*16.*nu.*70.*Bonac.punct.*1. *num.*3. *Diana reſol.*52. *tract.*2. *tom.*2.

De limine portæ quidam dicunt illud neque eſſe intra, neque extra clauſuram: Ita *Sanch.lib.*6. *cap.*16.*n.*70.cum nonnullis Doctoribus. Sed verius puto eſſe inſpiciẽdum, qua parte porta clauditur: quia ſi ea clauſa limen remanet intra, erit cõprehenſum in clauſura; ſi verò extra remanet, dicetur extra clauſuram, vt *Bart.in l.*1. *ff. de cloacis*, *Gemin. in c.vn.de conſecr. Eccl Francus deciſ.*402.*nu.*11.*Comitol. lib.*6. *reſponſ.q.*3.

Tectum eatenus dicitur eſſe intra clauſuram, quatenus tegit loca quæ ſunt intra clauſuram, & non vltra. *Sanchez c.*15.*nu.*7. *Suar.tom.*4. *de relig. lib.*1. *c.*10. *num.*6.

Quod autem dixi clauſuram eſſe interiorem partem domus, vel Monaſterij, hoc intelligendũ non de qualibet domo, vbi habitant aliquot Religioſi, ſed vbi in forma Conuentus, ſeu Collegij viuitur cum Eccleſia, & Euchariſtia: ſecùs ſi per modum hoſpitij ad tempus ſine Eccleſia, & ſine Euchariſtia. *Sanch. d.c.*17.*n.*20. *Quaranta verbo, Monaſteria, pag.*306.*in fine.* §.*addit Nauar. & Layman lib.* 4. *tract.*5. *c.*12. *num.*5.

Peccant igitur violantes clauſuram Regularem, ſiue per egreſſum, ſiue per ingreſſum, cum diſtinctione: quòd viri religioſi peccant vt plurimum venialiter tantũ, niſi de nocte furtiuè egrediantur, aut aliter cum periculo notabili euagationis diuturnæ extra clauſtra, aut niſi egrediantur contra ſpeciale præceptum Superioris grauiter obligantis, *S.Thom.*2.2.*q.*186. *artic.*9. *Nauar. comm.*4 *de regul. num.*35. *Graff.lib.*5.*de caſib.reſeru.cap.*5. *n.*5.*Suar.* autem *tom.*4.*de relig. tract.*1.*lib.*1.*cap.*6 *num.*6.*&* 9. ait hunc exitum religioſis viris eſſe peccatũ ex genere ſuo mortale, ſed fieri ſæpe veniale ob leuitatem materiæ; & in effectu nõ diſcrepat ab alijs Doctoribus citatis. Ingreſſus autem, & introductio mulierum in clauſuram virorum, eſt peccatum mortale per ſe loquendo, attentis conſuetudinibus, & Conſtitutionibus Apoſtolicis, de quibus infra, &

proprijs etiam religioſis: quidquid ſit de iure communi. Vide de hoc *Sanchez c.17 nu.9.Suar. loco cit. c.7. nu.1.in fin. & ſeqq.* Ingreſſus verò virorum in clauſuram religioſorum per ſe loquẽdo,non eſt prohibitus;vt *Suarez num.3.* Violatio autem clauſuræ Monialium per ingreſſum,vel per egreſſum, eſt peccatum mortale; quia eſt preceptum valde rigoroſum talis clauſuræ, *Layman loco cit.nu.1.& 2.* Hoc præceptum latum eſt *c.1.de ſtat. regul.in 6.* pro qualibet mundi parte, & illud innouat Trident.*ſeſſ.25.c.5. de regul.*

CAPVT II.

Clauſuram Regularium virorum mulieres intrantes.

I. EXcommunicationem incurrunt Papæ reſeruatã, etiam ſi ſint Comitiſſæ,Marchioniſſæ,Duciſſæ, ſi audeant ingredi Monaſteria Religioſorũ,ex Bulla Pij V. 20.vel 22.incipit,*Regularium*; & reuocat omnes licentias conceſſas; & idem Pius V. alia Bulla,quæ incipit,*Decet Romanum*, declarauit vt procedat etiam ſi mulieres non ingrediantur prætextu priuilegiorum, ſeu licentiarum.

Item declarauit non intelligi præcluſum aditũ mulieribus intra prima clauſtra Regularium, quando in eis Miſſæ, & diuina officia celebrantur, vel proceſſiones, aut ſepulturæ fiunt: item quando magnus eſt populi concurſus, itaut commodè per portam Eccleſiæ ingredi, vel egredi non poſſint; modò recta via procedant. Hæc Bulla declaratoria non fuit publicata, vt patet in fine illius,cùm deſit relatio Curſorum.

II. Eadem excommunicatio fertur Papę reſeruata contra mulieres vt ſupra ingredi audentes clauſtra, ſeu clauſuram Religioſorum,in Bulla Gregor.XIII. 28. vel 36. incipit *Vbi gratiæ*: & cõtinet ſimiliter etiam Comitiſſas, Marchioniſſas, & Duciſſas, & reuocat omnes licentias.

Limita primò, quòd non continentur in dicta prohibitione Reginæ, & Imperatrix, & earum filiæ, quia non ſunt ibi expreſſæ niſi inferiores eiſdẽ, & ipſæ ſunt ſpeciali nota dignæ. *Sanch.lib.6. c.17.n.5. Layman lib 4 tract.5. c.12.nu.5. Suarez lib.1.c.7.n.5. tom.4. de Relig.*

Limitant ſecundò alij, vt non procedãt dictæ Bullæ, & excommunicatio,niſi cõtra mulieres intrantes prætextu licentiarum in dictis Bullis reuocatarum. Ita tenent *Roderic. qq. regul. tom.1. q.47.art.1. Philiarc.lib.3. de off. Sacerd.c.30.num.31. Sayr.lib.3.*

c.31.

*c.*31.*nu.*11. *Eman.Sà, verb.excõmunicatio Papæ reſeru. nu.*15. *Suar.de cenſ.diſp.*22.*ſect.*6.*n.*11. *& de Relig.lib.*1.*c.*7.*nu.*9.*Filiuc. tract.*15.*nu.*119 & valde probabilem ait *Layman c.*5. *num.*12. Ad declaratoriam Pij V. reſpondent, quòd non publicata declaratoria non ligat. *Salas de legib. diſp.*21.*ſect.*13.*nu.*31. *Eman.Sà verb.lex, num.*23.*Suar.de legib. lib.*6.*c.*1.*num.*3. *Bonac. de legib. q.*1.*punct.*8.*nu.*16. & ita reſpondent *Roderic.& Layman* vbi ſup.

Ad ſtylum Curiæ, & Pœnitentiariæ reſpondent non ligare extra Curiam,quia eſt tanquam ius Prætorium, quod non ligat niſi in ſuo tribunali. *Belluga in ſpecul. rub.*11.*n.*8.*& 9. ibi Camill. Borell. lit. F. Capella Toloſ.deciſ.* 115.*num.*3. *Diana reſolut.* 42. *tract.* 10. *tom.* 1. *Ceuall. q.*737. *num.*20.

Contraria tamen ſententia eſt magis communis, & praxi recepta etiam extra Curiam, vt contineantur etiam mulieres non prætextu licentiarum intrantes. ita *Nauar. c.*27. *nu.*150. §. 61. *Quaranta verb. Monaſteria*, poſt Bullam Pij V. *pag.* 306. *Cherub. ſuper dicta BullaGreg.XIII. ſchol.* 1. *Gordonus lib.*6.*q.*5. *num.* 130. *Sanchez lib.*6. *c.*16. *nu.*79. *& c.* 17. *num.* 35. qui fundat ſe in Bulla Pij V. non in Bulla Gregorij: *Bonac. de clauſura, q.* 5. *punct.*2.*& punct.*3. & facit quòd ſtylus Curię interpretatiuus Cõſtitutionis Papæ vbique ſeruãdus eſt. *Rot.deciſ.*196.*num.*2.*par.*1. *recent.* & ita videmus paſſim recurri ad Sedem Apoſtolicam pro tali abſolutione.

CAPVT III.

Clauſuram Regulares viri violantes per introductionem mulierum.

I. EX Bulla ſupra allegata Pij V. incipit, *Regularium*, 20. vel 22. fertur ſententia ſuſpenſionis à diuinis ipſo facto incurrendæ cõtra Superiores locorum eorumdem, & alios particulares Religioſos, ſeu eorum ſubditos, pręſumentes admittere fœminas, vel introducere in Monaſterium, ſeu Conuentum. Hæc ſuſpenſio non eſt reſeruata. *Sãcb. c.*17.*n.*41.*lib.*6. Procedit autem, vt patet, non ſolùm cõtra Superiores, ſed & alios quoſcumque; vt notat *Sancb.lib.*6.*c.*17 *nu.*35. *in fine.* Requirit autem dolum, ſeu ſcientiam. *Sanch c.*17.*n.*36. & procedit etiã de introductione non prætextu licentiarum, ſecundùm veriorem ſententiam; & ita declarauit Pius V. alia Bulla incip. *Decet Romanum*; quæ tamen, vt dixi *cap. præcedenti*, non fuit publicata in locis Vrbis confine-

ſuetis; fuit tamen ad praxim deducta.

II. Ex Bulla Gregorij XIII. allegata ſupra *cap. præced.* fertur excommunicatio Papę reſeruata, contra Abbates Conuentus, & alios Monaſteriorum Superiores, & perſonas quocunque nomine vocẽtur, in Monaſteria, Domus, & loca ſua mulieres quocunque prætextu facultatum ibi reuocatarum ingredi facientes, aut permittentes.

Amplia, quòd licèt hæc Bulla videatur loqui de admiſſione mulierum prætextu facultatum, tamen magis communiter, & in praxi obſeruatur, etiamſi non eo prætextu inducantur. Ita de praxi totius Italiæ teſtatur *Beija resp. par. 1. caſu* 30. & ita reſpondiſſe Gregor. XIII. ait *Villagut tract. de vſur. q.* 35. *nu. vlt.* tenet *Azor. lib.* 3. *c.* 8 *q. vlt. to.* 1. *Filiuc. tract.* 15. *n.* 118. etſi contrarium dicant *Sayr. lib.* 3. *de cenſ. c.* 31. *nu.* 13. *Sanchez lib.* 6. *c.* 16. *n.* 79. *Suar. de cenſur. diſput.* 22. *ſect.* 6. *nu.* 11. *& alij*.

Amplia quòd hic non requiritur dolus, ſed ſufficit culpa lata. Limitant aliqui hîc non contineri religioſos ſubditos, ſed Superiores: ita *Sanchez c.* 16 *nu.* 84. *Cherubin. ſuper eadem Bulla*. *Roderic. q.* 47. *art.* 3. *tom.* 1. eſt contra *Suar. de cenſur. diſp.* 22. *ſect.* 6. *num.* 14. *Filiuc. tract.* 15. *nu.* 118. *&* 119. *Quaranta loco cit. ſuper hac Bulla*.

III. Ex Bulla prædicta Pij V. & Greg. XIII. regulares omnes introducentes, vt ſupra, incurrũt pœnam priuationis officiorum, & inhabilitatem ad illa, ſine alia declaratione, ſcilicet pœnæ cõmiſſæ, vt dixi *par.* 1. *c.* 5.

IV. Ex Bulla Greg. XIII. prædicta, præfati Superiores locorũ regularium, & ſecundùm probabilem etiam alij particulares religioſi incurrũt eo ipſo priuationem beneficiorum ſuorum, & inhabilitatem ad huiuſmodi. Vide *Sanch. cap.* 17. *num.* 35. vbi notat hanc differentiam.

QVÆRES an omnes iſtæ pœnæ ligent ante ſententiam declaratoriam. Reſpondeo: aliqui dicunt ſolas cenſuras ante ſententiam ligare, non autem alias: ita *Suarez* de magis communi teſtatur *tom.* 4. *de relig. lib.* 1. *c.* 7. *in fine*. Alij verò dicunt pœnam inhabilitatis obligare ante declaratoriam criminis commiſſi: & hæc eſt magis communis, vt dixi *par.* 1. *c.* 28. *q.* 4. Vide quæ dixi in *d. c* 28. & ibi quid nomine officiorum intelligatur.

Sed hic aduerte quòd ſacra Pœnitentiaria, quãdo abſolutionem, vel diſpenſationem concedit Regularibus ſuper introductione mulierum intra clauſtra ad malum finem, ſcilicet luxuriæ, ſolet

ſolet decernere vt remaneāt priuati officijs, & dignitatibus ſui ordinis, & inhabiles in futurum ad ſimilia, quia non intendit cum talibus diſpenſare in totum, ſed ſuper ſola irregularitate, ſi celebrarunt in talibus cenſuris: quando autem introductio nō fuit ad malum finem, tunc ſolet in totum eos rehabilitare.

CAPVT IV.

Clauſuram Monialium violantes ingrediendo ſine licentia à Prælato Monaſterij in ſcriptis in ordinarijs neceſſitatibus concedenda.

1. EX *c. 1. de ſtat. regul. in 6.* nulli aliquatenus inhoneſtæ perſonæ, nec etiam honeſtæ, niſi rationabilis, & manifeſta cauſa exiſtat, ac de illius ad quē pertinuerit ſpeciali licentia, ingreſſus, vel acceſſus pateat ad eaſdem: & Trid. *ſeſſ. 25. c. 5. de regul.* Ingredi intra ſepta Monaſterij nemini liceat cuiuſcunque generis, conditionis, ſexus, vel ætatis fuerit, ſine Epiſcopi, vel Superioris licentia in ſcriptis obtinenda, ſub excommunicationis pœna ipſo facto incurrenda. Dare autem tantùm Epiſcopus, vel Superior licentiam debet in caſibus neceſſarijs, neque alius vllo modo poſſit, etiam vigore cuiuſcunque facultatis, vel indulti hactenus conceſſi, vel in poſterum concedendi.

Hæc excommunicatio, quatenus ex vi huius decreti, non eſt reſeruata: *Sanchez lib. 6. cap. 16. nu. 71. Tolet. lib. 1. cap. 41. §. 8.* Si tamen violatio fiat clauſuræ per ingreſſum ad malum finem, id eſt luxuriæ, extra Vrbem Romam per totam Italiam eſt reſeruata Papæ, vt neque priuilegiati poſſint abſoluere, ex decreto Sacræ Congregationis, ſeu Clem. VIII. de quinque Caſibus reſeruatis, de quo dixi *ſupra, verbo, Abſolutio, c. 3.* & ita notat *Filiuc. tract. 15. nu. 119.* & dicam *infra c. 7.*

Item ſecundùm opinionem multorum, quam ſequitur ſtylus Curiæ, in omni caſu, etiamſi ingreſſus fiat non ad malum finem, excommunicatio eſt Papæ reſeruata ex alijs Conſtitutionibus, de quibus dicam *num. ſeq.* vt neque Epiſcopus poſſit abſoluere; niſi tamen caſus ſit occultus, iuxta Trident. *ſeſſ. 24. cap. 6. reformat. Sanch. lib. 6. cap. 15. n. 76. Bonac. de clauſura, q. 1. punct. 5. nu. 1.*

Incurrunt autem hanc excommunicationem Trident. etiam intrantes cum licētia, ſed ſubreptitia ex falſis narratis. *Sanch. c. 16. num. 73.* An autem incurrant ingredientes cum licentia, ſed non in ſcriptis obtenta, multi affirmant, vt *Sanchez c. 16. num. 31.*

Con-

Confect. de priuileg. Mendic. tit. 20. *cap.* 6. *Suar. tom.* 4. *de relig. lib.* 1. *c.* 10. *nu.* 15. Alij negant, vt *Homobonus, & Bellocchius apud Dianam reſol.* 129. *tract.* 2. *to.* 2. An autem ex hoc textu prohibeantur ingredi infantes, id eſt, ante vſum rationis, itaut ſaltem introducentes incurrant excommunicationem; cõmunior negat. *Sanchez lib.* 6. *cap.* 16. *n.* 5. *Diana reſol.* 67. *tract.* 2. *tom.* 2. *Layman lib.* 4. *tract.* 5. *cap.* 12. *nu.* 2.

Aduerte quòd facultas generalis conceſſa, v. gr. Abbatiſſæ ad concedendas licentias, non requiritur vt ſit in ſcriptis, neque licentia conceſſa pro ingreſſu in neceſſarijs caſibus debet eſſe toties quoties, ſed poteſt eſſe generalis pro caſibus ſpecificatis, ex c. 1. *de ſtat. regul. in* 6. *& Diana reſol.* 129. *tract.* 2. *to.* 2. cum alijs DD.

II. Alia excõmunicatio Papæ reſeruata, lata eſt ex Bulla Gregorij XIII. 28. vel 36. quæ incipit, *Vbi gratiæ*, contra quaſcumque perſonas etiam Comitiſſas, Marchioniſſas, Duciſſas, aut Comites, Marchiones, Duces, ingredi audentes prætextu facultatum ibi reuocatarum clauſuram Monialium.

III. Excommunicatio ſimili tenore etiam lata eſt à Paulo V. Bulla 47. vel 74. quæ incipit, *Monialium*.

Aduertendum quòd licet hæ Conſtitutiones videantur loqui de ingredietibus prætextu dictarum facultatum, tamen ex ſtylo Curiæ intelliguntur generaliter etiam de intrãtibus ſine tali prętextu: ita etiam tenent *Nauar. Beija, Villagut, Azor. Zecchius, & Graff. apud Sanch. lib.* 6. *c.* 16. *n.* 77. *in fin. Cherub. in Compend. ſuper Bulla* 28. *Gregorij XIII. Bonac. tract. de ſuſpenſ. punct.* 5. *num.* 35. etſi contrarium teneat *Suar. de cenſur. diſp.* 22. *ſect.* 6. *nu.* 14. *Sayr. lib.* 3. *cap.* 31. *nu.* 10. *Sanch nu.* 78. *&* 79. *Diana reſol.* 23. *tract.* 4. *to.* 1. *reſol.* 32. *miſcel.* 2. *tom.* 1. *Barboſ. allegat.* 102. *n.* 37.

Aduerte ſecũdò, quòd ex alia Bulla Pauli V. 52. vel 33. incipit, *Facultatũ*, declaratur quòd quoties facultas à Sede Apoſtolica conceditur alicui, v. gr. mulieri, etiam Comitiſſæ, Marchioniſſæ, Duciſſæ, ingrediendi aliqua Monaſteria Monialium certis vicibus, v. gr. bis, intelligitur illa particula *bis*, aut ſimilis, collectiuẽ, id eſt, de omnibus Monaſterijs conceſſis, non autem diſtributiuẽ, ſeu de ſingulis. Et additur, vt mulieres aliter tales licentias interpretantes, aut illis vtentes, ſeu abutentes, incurrant ipſo facto pœnas ex Conc. Trident. & Conſt. Apoſt. inflictas intrantibus ſine licentia.

Hoc autem, quod ibi dicitur de

de interpretantibus, *Cherubinus ibi* videtur intelligere, vt incurrant dictas cenſuras ob meram interpretationem ſpeculatiuam. Sed contra dicendum eſt, quia accipi debet de interpretatione practica, ſeu non ſeparata ab ipſo vſu; quia dictio alternatiua, *aut*, vel *ſeu*, &c. poſita poſt genus reſoluitur in expoſitiuam, ſeu declaratiuam. *Rota recent. par.* 1. *deciſ.* 300. *n.* 26. & idem eſt quādo aliàs recederetur a iure communi, & fieret diſpoſitio exorbitans, cùm debeat ſic intelligi, vt iuri communi magis adaptetur: & de tali interpretatione, quæ ſufficiat ad incurrendas pœnas violationis clauſuræ, vt in ſimili, *Seraph. deciſ.* 393. *nu.* 7. 8. & 9. vbi quòd in tali caſu dictio alternatiua poteſt ſtare expoſitiuè.

CAPVT V.

Clauſuram Monialium violantes per introductionem quorumcunque ſine licentia legitima.

Nota quòd Moniales, ſiue alij aliquem introducentes, ſeu intrare permittentes in clauſuram ſine licentia legitima, non incurrunt excommunicationem, ex vi decreti Trid. *ſeſſ.* 25. *cap.* 5. *de regul.* quia de ijs nulla eſt facta mentio, ſed ſolùm de ipſis intrantibus. *Sanchez lib.* 6. *cap.* 16. *nu.* 71. *Diana reſolut.* 34. *miſcell.* 2. *tom.* 1.

I. Ex Bulla Gregor. XIII. *Vbi gratia* 36. vel 28. fertur excommunicatio Papæ reſeruata, & pœna priuationis dignitatum, beneficiorum, officiorum, & inhabilitatis ad huiuſmodi, contra Abbatiſſas, Abbates, Cōuentus, & alios Superiores vtriuſque ſexus Monaſteriorum, Monialium, & perſonas, quocunque nomine vocentur, ſi quemquam prætextu licentiarum (quas ibi reuocauerat Papa) ingredi faciant, vel permittant. Omnes iſtę pœnę ſunt latæ ſententiæ.

II. Ex Bulla Pauli V. *Monialium*, 74. vel 47. fertur excommunicatio Papę reſeruata, & priuatio officiorum, & inhabilitas, contra Monaſteriorum, Monialium, Abbatiſſas, Prioriſſas, & Superiores alias, ſi quemquam prętextu licentiarum ibi reuocatarum introducere, admittere, vel admiſſum quocunque modo retinere auſæ fuerint, aut præſumpſerint.

Aduertendum primò, quòd licet hæ Conſtitutiones videantur loqui ſolùm de admiſsione, vel retentione prætextu dictarum licentiarum ibi reuocatarum; tamen ex ſtylo Curiæ, & multorum Doctorum ſententia generaliter intelligūtur, etiam ſi non eo prætextu

textu id fiat, vt dixi ſupra *c. præcedenti, nu.* 3. tametſi multi DD. etiam contrarium dicant; ex quorum ſententia ſequeretur quòd hodie introducentes nullam incurrerent excommunicationem, aut pœnam latæ ſententiæ.

Sed ſiſtendo in priori ſententia, praxi Curiæ, & totius Italiæ recepta, videndum eſt an ſolùm incurrant Superiores viri, vel fœminæ introducentes, an aliæ etiam perſonæ religioſæ particulares maſculi, aut fœminæ; & quidem *Sanchez lib.6.c.16.num.*84. *Miranda man.to.*3. *de Monial. q.*2. *art.*12. *concl.*3. *Barboſ. alleg.* 102. *num.*33. *Roderic.qq.regul. to.*1. *q.*47. *art.*3. *Diana reſol.*33. *&* 34. *miſcell.* 2. *tom.* 1. dicunt ſolùm Superiores contineri, non priuatas perſonas, quia illã particulam, *& perſonas quocunque nomine vocentur*, in Bulla Gregorij XIII. poſitam, putant intelligi de perſonis eorum Superiorũ.

In Bulla verò Pauli V. ſolùm Superiores fœminę exprimuntur. Contrariũ tamen tenent *Llamas apud Sanch.ibi.& Filiuc.trac.*15. *nu.*119. ex Bulla d. Greg. XIII. etiam priuatas perſonas incurrere excommunicationẽ, & pœnas aſſerentes.

Aduerte ſecundò, quòd excepta excommunicatione, aliæ pœnæ ſecundùm aliquorum opinionem non obligant in conſcientia ante declaratoriam, vt dixi ſupra *cap.* 3. *in fine*.

CAPVT VI.

Clauſuram Monialium intrantes viri Superiores ipſarum ſine iuſta cauſa.

IN Bulla Gregor. XIII. quæ incip. *Dubijs, quæ emergunt*; & habetur poſt 28. Conſt. eiuſdẽ Papæ *apud Cherubinũ*, ſtatutum eſt, vt Prælati Monialium, tam Sæculares, quàm Regulares, facultate ſibi ex officio attributa, ingrediendi Monaſteria prædicta vti poſſint tantùm in caſibus neceſſarijs, & paucis; ijsque, ſenioribus, ac religioſis perſonis comitati, etiamſi tales Superiores ſint Epiſcopi, aut Cardinales. Aliàs trãſgreſſores, Epiſcopi quidem incurrant eo ipſo interdictũ ab ingreſſu Eccleſiæ pro prima vice: pro ſecunda autem, ſuſpenſionem à munere Pontificali, & à Diuinis: Tertia autem, & vlteriori incurrant excommunicationem: Superiores autem Regulares incurrant pœnam priuationis omnis officij Monaſterij, & excommunicationem ſimilem.

Nota primò, quòd hæ excommunicationes nõ ſunt reſeruatæ, *Sanchez lib.6.c.*16.*n.*98. *Filiuc. tract.*15.*num.*118.*in fine*. Vnde Epiſcopus, ſeu Prælatus, qui inciderit in hanc excommunicationem, antequã ſit nominatim denun-

nunciatus,poteſt delegare facultatem Sacerdoti,vel Confeſſario à quo ipſe abſoluatur. *Sanchez lib.8. de matr. diſp.3 nu.3. Suar. de Pœnit. diſp.30. ſect.2. num.3.* quia dum non eſt denunciata excommunicatiò,non priuat eum Iuriſdictionis vſu,vt de communi teſtatur *Sayr. lib.2 c.2. num.6. de cenſ.* Et licèt Epiſcopus,ſeu Prælatus excõmunicatus peccet vltro cum alijs cõmunicando etiã in vſu iuriſdictionis; tamen non procedit quando ob bonum, & iuſtum finem emendationis ſuæ, & pœnitentiæ vteretur. Poſt denunciationẽ verò non poteſt delegare, *Auila par.3. diſp.2. dub.2. concl.5.* Similiter neque ſupradicta ſuſpenſio eſt reſeruata,neque interdictũ illud: ideo poteſt Epiſcopus delegare hanc facultatem Sacerdoti,à quo abſoluatur; ſiue in Sacramenti confeſſionis actu, ſiue extra,cùm ei competat ad id iuriſdictio de iure communi.

Nota ſecundò, pœnam priuationis officiorum non obligare in foro conſcientiæ ante ſententiam vt *Sanchez lib.6. cap. 16. nu.98.* in terminis. Non incurrunt autem pœnam inhabilitatis ad ſimilia, quia non eſt hic lata talis pœna, neque ſunt inhabiles ad recuperãda ea,quibus ſic priuati ſimpliciter fuerint, *Suarez diſp.30 ſect.1.n.6. Henriq. lib.13. c.55.n.1.* ſecùs eſſet ſi fuiſſet appoſita particula *perpetuò priuati*, vel *vt depoſiti exiſtant*, vt *Suar. & Henriquez ibid.*

Nota tertiò, quòd illa ſuſpẽſio à munere Pontificali, eſt ſuſpenſio ab exercitio Pontificaliũ, non autem iuriſdictionis Epiſcopalis,quia in pęnis ſtrictior ſit interpretatio: hæc autem ſuſpẽſio à Pontificalibus quid importet, vide *Sayr. lib.4. c.4. num.14. Auilã p.3. diſp.2. dub.2. concl.10.*

Nota quartò, quòd hæ pœnæ non militant cõtra Vicarios Generales,vel Prælatos ſeculares Epiſcopis inferiores habẽtes quaſi Epiſcopalem iuriſdictionem in Moniales, ingredientes; quia hîc non ſunt expreſſi: neque aliam cenſuram incurrunt, aut pœnam latæ ſententiæ, quia nullibi lata eſt. *Sanchez c.16. num. 99. Bonac. de Clauſura, q. 4. punct.5. nu.11.* Neque procedunt contra Prælatos intrantes ex cauſa neceſſaria, ſed aſſociatos à multis, vel iunioribus, vel ſæcularibus, vt *Sanchez num.* 100. ſed ſolum ſi ſine cauſa neceſſaria intrent; & idem tenet *Bonac. loco cit. n.12.*

CAPVT VII.

Clauſuram Monialium violantes intrando ad malum finem.

I. EX decreto ſacræ Congregationis, caſus violatio-

lationis huiuſmodi eſt reſeruatus Papæ per totam Italiam extra Vrbem Romam, cum derogatione ad omnia priuilegia, etiam regularium. Vide *Theſ. fori eccleſ. par.3.c.38.nu.171. Barboſ. allegat.50.nu.186.* vbi illud refert ad extenſum: & abſoluens prætextu priuilegiorum ab hoc caſu ex præſumptione incurrit excõmunicationem Papę reſeruatam, & priuationem officiorum, & inhabilitatem ad illa. de qua re dixi *ſupra verbo, Abſolutio, c.3.*

Intellige ad malum finem, id eſt, luxuriæ, *Graff. lib.1. de caſibus reſeruatis, c.5.n.9.11.& 54.* non tamen continentur caſus, quo quis cum legitima licentia ingreſſus ibi deinde ſubſiſtit, & fornicationis, ſeu luxuriæ peccatum cum Moniali cõmittit. *Diana reſolut.67.tract.2.tom.2.* cum ibi allegatis. Poſſunt autem Epiſcopi abſoluere ab hoc caſu, ſi ſit occultus, quia non eſt derogatũ (in hoc) decreto Concilij Trid. *ſeſſ.24.c.6.refor. Diana reſol.35. miſcell.2.tom.1.* cum multis Doctoribus.

II. Peccatum fornicationis cũ Moniali eſt ſacrilegium grauiſſimum contra votũ caſtitatis eius, vel etiam contra cõſecrationem, & eſt crimen depoſitione dignũ in Clericis, *Bernard. Diaz c.84. praxis, Farinac.q.146.num.26. tex. c. ſi qua 27.q.1.* Vnde condemnatus de hoc crimine, efficitur eo ipſo de iure infamis, & irregularis, per ea quæ dixi *par.1. c.33. §. ſecundo modo:* & eſt detrudendus in Monaſterium, ſeu ergaſtulum ad pœnitentiam, ex eod. tex. Sed hodie aliter punitur arbitrio Iudicis loco dictæ detruſionis, *Menoch. de arbit. lib.2. caſu 360.nu.58.* Laicis autem de iure ſtatuta eſt pœna mortis, *Auth. de ſanct. Epiſc. §. penul. c. ſi quis rapuerit 27.q.1. Farinac. q.146. §. ſacrilegium, nu.3.* Hæc pœna non habet locum pro copula attentata, niſi ſit cum raptu ſaltem attentato, *Farin. q.145. §. rapiens Monialem, nu.1.* & in hoc caſu etiam condemnatus efficeretur infamis.

De iure Canonico laicus ob fornicationem præfatam, etiam ſine violatione clauſuræ, eſt excommunicandus, ex *d. c. ſi qua, & cap. Virginibus ibid.* tametſi *Aloyſ. de Leo in rub. C. de rapt. Virgin.* dicat illam eſſe excommunicationem latæ ſententiæ: quod ſentit *Menoch. de arbitrar. caſu 389.nu.24.* ſed ſine fundamento.

CAPVT VIII.

Clauſuram violãs Monialis exeundo extra caſus à iure permiſſos, & illi cooperantes.

Ex c.1. *de ſtat. regul. in 6.* ſtatuitur, ne Moniales tacitè,

citè, vel expreſsè profeſſæ valeãt quacunque ratione, vel cauſa (niſi fortè tanto, & tali morbo euidenter earum aliquam laborare conſtaret, quòd non poſſet cum alijs abſque graui periculo, ſeu ſcandalo commorari) monaſterio egredi.

Ex Trident. *Seſs.*25.*c.*5.*de regul.* nemini Sanctimonialium liceat poſt profeſſionem exire è monaſterio, etiam ad breue tempus, niſi ex aliqua legitima cauſa ab Epiſcopo approbanda; indultis, & priuilegijs quibuſcunque non obſtantibus.

Ex Bulla Pij V. *Decori*, octaua, declaratur ad prædictum egreſſum requiri cauſam vrgentem, vt magni incendij, lepræ, aut epidimiæ, cum licentia, & approbatione Prælati monaſterij, & Epiſcopi ſimul, etiamſi monaſterium ſit ſub Superiore regulari: & ea licentia debet eſſe in ſcriptis, quando de infirmitate agitur. Deinde addit:

Aliter vt præfertur egredientes, & licentiam exeundi concedentes, & comitantes, & receptantes, incurrere excommunicationem latæ ſententiæ Papæ reſeruatã. Item tam ipſas egreſſas, quàm Præſidentes, & alios ſuperiores prædictos licentiam dantes, incurrere ipſo facto priuationem officiorum, & adminiſtrationum, & inhabilitatem ad illa, & alia huiuſmodi obtinenda.

Hanc Bullam, & pœnas explicat *Sanch. lib.*6. *c.*15. *in decalogum nu.*63. *& ſeqq.* vide etiam *Barboſ. in d.c.*1. *de ſtat. regul. in* 6.

Abſoluere à dicta cenſura poteſt Epiſcopus vigore Tridentini *ſeſſ.*24.*c.*6.*reſor.* ſi caſus ſit occultus (quod vix poteſt contingere) *Sancb.c.*15.*n.*76. Et idem de diſpenſatione ſuper dictis pœnis priuationis, & inhabilitatis dicendum aliqui dicunt, alij negant, vt apud *Sancb.n.*77.*&* 78. *ibid.* ſed de hoc dixi *par.*1.*c.*23.*& c.*28. Et quod dicitur de Epiſcopo, idem per extenſionem dicunt de Prælato regulari *Sancb.c.*15. *num.*77. *Bonacc. de clauſura q.*1. *punct.*5.*nu.*5. Priuilegiati autem poterunt abſoluere, etiamſi caſus non ſit occultus, ab excommunicatione, etiam in Italia, quia decretum Clem. VIII. de quinque caſibus, loquitur tantùm de violatione clauſuræ monialium per ingreſſum ad malum finem, non per egreſſum; & ita *Sanch. c.*17. *n.*42. *&* 43. Sed memento quòd quoad moniales abſoluendas debet eſſe Confeſſarius à diœceſano approbatus ſpecialiter pro monialibus, ex Bulla Greg. XV. incipit. *Inſcrutabilis.* Vide de hac re *Dianam reſolut.*29.*tractat.*2. *tom.*2.

Limita etiam quòd non requiritur licentia quando graue pericu-

riculum eſſet in mora eam expectandi, vt in graui ſubito incendio, terræmotu, ruina, &c, *Sanch. nu.*70. Neque incurrunt in dictam cenſuram, & pœnam comitantes, vel receptantes monialem egreſſam in graui neceſſitate illius ex miſericordia. *Barboſ. in d.c.* 1. *n.* 20. cum Doctoribus allegatis.

CAPVT IX.

Clauſuræ monialium reſtituẽdæ, aut conſeruandæ moniti ab Epiſcopo Magiſtratus ſæculares auxilium non præſtantes.

EX Trident. *ſeſſ.* 25. *c.* 5. præcipitur Epiſcopis ſub interminatione maledictionis æternæ, vt in omnibus monaſterijs etiam exemptis, vel alijs, Prælatis Regularibus ſubiectis in ipſorum diœceſi, clauſuram, vbi violata fuerit, ſeu diſrupta, diligenter reſtituant, inobedientes per cenſuras eccleſiaſticas, & alias pœnas appellatione remota cõpeſcendo; inuocato etiam ſi opus fuerit auxilio brachij ſæcularis. Hortaturq. Sancta Synodus Principes, vt tale auxilium præbeant, & præcipit omnibus magiſtratibus ſæcularibus ſub pœna excõmunicationis ipſo facto incurrẽdæ, vt moniti tale auxilium præſtent. Sed non eſt excommunicatio reſeruata. *Sayr. lib.* 3. *c.* 34. *num. vlt.*

Hæc itaque excommunicatio ſolùm eſt contra Magiſtratus, nõ contra Principes, *Sanchez lib.* 6. *c.* 15. *num.* 22. *Filiucc. tract.* 14. *num.* 172. & non procedit, niſi ij fuerint de tali auxilio requiſiti. *Barboſ. Alleg.* 50. *n.* 174. *Suar. de cenſ. diſput.* 23. *ſect.* 7. *num.* 7. *Toletus lib.* 1. *cap.* 41. § *ſeptima. Filiuc. ibidem.*

CAPVT I.

De Conceptione Beatæ Virginis Mariæ, opiniones impugnans.

I. SIxtus IV. *extrau. graue nimis, de reliq. & ven. Sanct.* fert excommunicationem Papæ reſeruatam, contra omnes, qui præſumunt aſſerere peccatum mortale eſſe, aut hæreſim, affirmare B. Virginem conceptam eſſe ſine peccato; aut peccatum eſſe eius Conceptionis officium celebrare, aut conciones, vel ſermones in illius laudem audire: & contra eos, qui præſumunt libros, quibus prædictæ aſsertiones continentur, pro veris legere, tenere, vel habere. Nec non contra eos, qui audent aſſerere, peccatum mortale eſſe, aut hæreſim, affirmare Beatam Virginem conceptam

eſse

eſse cum peccato originali. Hæc Conſtitutio confirmata eſt Trident. *ſeſſ.5. de peccato originali*, & à Sixto V. & à Paulo V. & Gregor. XV. in ſuis decretis. De hac Conſtitutione vide *Toletum lib. 1. cap. 36. in fine. Suarez de cenſur. diſp. 22. ſect. 5. num. 35. Filiuccium tract. 15. nu. 91. Bonacc. de cenſur. in partic. diſp. 2. q. 3. punct. 34. nu. 2. Barboſam in d. extrau. graue*.

II. Ex Bulla Pij V. *ſuper ſpecula* 114. fertur pœna ſuſpenſionis à diuinis ipſo facto incurrenda contra quemcunque in ſacris conſtitutum, & pœna priuationis graduum, dignitatum, & adminiſtrationum, & inhabilitas ad huiuſmodi (cum reſeruatione ſummo Pontifici dictæ cenſuræ, & pœnarum) contra omnes eccleſiaſticos, qui in popularibus concionibus, aut publicis locis, vbi virorum, & mulierum multitudo promiſcua conuenire ſolet, diſputare præſumunt de quæſtione Conceptionis prædictæ circa peccatum originale, affirmando, vel negando, alteram ſcilicet partem probando, alteram impugnando: & contra eos qui de hac quæſtione, etiam prætextu pietatis, vulgari ſermone ſcribere, aut dictare præſumunt. Intellige autem hoc ad effectum editionis publicæ, vel in publica ſchola, vt patebit infra ex Bulla Gregorij XV.

De hac Conſtitutione vide *Viuald. verb. Suſpenſio, nu. 116. Sayr. lib. 4. c. 16. n. 25. Bonac. loco cit. punct. 34.* Et aduerte quòd in hac Conſtitutione non comprehendũtur Epiſcopi quoad pœnam ſuſpenſionis, per *c. quia periculoſum, de ſenten. excom. in 6.* tamen comprehendũtur Conſtitutione alia lata à Paulo V. vt infra.

III. Ex Bulla Pauli V. incipit *Regis pacifici*, quæ eſt 9. vel 97. *in Appendice Cherub.* innouatæ ſunt præfatæ Conſtitutiones cum ſuis pœnis, èæque extenſæ ad omnes perſonas, tam ſeculares, quàm regulares, etiam ſpeciali, vel indiuiduali nota, ſeu mentione dignas: & additum, vt contrauenientes dictis Cõſtitutionibus eo ipſo ſint priuati facultate concionandi, & publicè legendi, & docendi, & interpretandi, & voce actiua, & paſſiua in quibuſcunque electionibus, et inhabiles ſint ipſo facto perpetuò ad dicta munera concionandi, legendi, interpretandi; et abſolutio, et diſpenſatio Romano Põtifici reſeruatur.

Nota quòd vi dictæ clauſulæ hodie in pœnis prædictis continentur etiam Epiſcopi; quia licet ex *c. quia periculoſum*, requiratur eorum mentiò ſpecialis ad incurrendam ſuſpenſionem, tamen illa clauſula, *etiam ſpeciali*, *ſeu*

ſeu indiuiduali nota dignas, *eſt* expreſſio, vel derogatoria ſpecialis ſufficiens. *Felin. in c. nonnulli, nu. 6. de reſcript. Alex. conſ. 155. num. 16. lib. 6. Gabr. comm. conc. lib. 6. concluſ. 5. nu. 1. & 15. Layman. lib. 1. tract. de legib. cap. 23. nu. 26. in fine*.

IV. Ex decreto Sacræ Congreg. Inquiſitionis iuſſu Pauli V. *apud Cherubin. in Appendice ad prædictam eius Bullam*, & apud *Bonacc. diſp. 3. de cenſ. in partic. q. 6. punct. 4.* præcipitur omnibus perſonis, tam laicis, quàm Eccleſiaſticis, etiam ſpecialiter, vel indiuidualiter exprimendis, ne imposterum, quandiù iſte articulus non fuerit de fide definitus, audeant in publicis Concionibus, Lectionibus, Concluſionibus, & alijs quibuſcunque actibus publicis aſſerere, Beatam Virginem fuiſſe conceptam in peccato originali.

Item præcipitur, vt in dictis actibus publicis aſſerentes eam fuiſſe conceptam ſine peccato originali, contrariam opinionem non impugnent, nec de ea aliquo modo agant, vel tractent, ſub pœnis latis in præcedentibus Conſtitutionibus, id eſt, vt incurrant pœnam excommunicationis, ſuſpenſionis, priuationem dignitatum, graduum, & adminiſtrationum, & facultatis concionandi, & legendi, & inhabilitatem ad talia, & priuationem vocis actiuæ, & paſſiuæ.

V. Ex decreto eiuſdem Sacræ Congregationis iuſſu Greg. XV. *vt apud eundem Cherubinum, & Bonaccinam*, mandatum eſt omnibus, etiam indiuidualiter exprimendis, vt donec articulus iſte definiatur, vel per Romanum Pontificem aliter ordinetur, non audeant, neque in ſermonibus, & ſcriptis priuatis aſſerere, quòd B. Virgo ſit concepta in peccato originali, neque de hac opinione affirmatiua aliquo modo agere, aut tractare; exceptis ijs, quibus à Sede Apoſtolica fuerit ſpecialiter indultum, ſub pœnis, & cenſuris in præcedentibus Conſtitutionibus, & decretis latis.

Idem autem Gregor. indulſit poſtea Fratribus Prædicatoribus, in priuatis colloquijs, ſeu conferentijs ipſorum de ea re differere, & tractare; vt *Barboſ. in dicta Extrauag. graue, num. 5.* apud quem habes omnia decreta prædicta.

Item præcepit omnibus Eccleſiaſticis tã ſæcularibus, quàm regularibus, vt in Officio, & Miſſa Conceptionis B. Virginis publicè, & priuatè, non vtantur alio nomine, quàm Conceptionis; aliàs contrauenientes incurrant cenſuras, & pœnas prædictas.

Ad-

Addidit idem Gregor.XV. vt tam Ordinarij locorum, quàm Inquiſitores contra hæreticam prauitatem, contra delinquentes (vt ſupra) inquirant, & eos ſeuerè puniant.

CAPVT I.

Concilij Tridentini interpretationes edentes.

Vide *verb. Interpretationes prohibitæ.*

CAPVT II.

Concilium Prouinciale Epiſcopi vocati non adeuntes, vel ante completum diſcedentes.

Ex *can. ſi quis autem* 18. *diſt.* Is qui ad Concilium venire negligit, vel recedit nondum finito Concilio, alienum ſe à fratrum communione cognoſcat: Nec eum recipere liceat, niſi in ſequenti Synodo fuerit abſolutus. Ex quibus verbis alicui videri poſſet inde excommunicationem latæ ſententiæ incurri à tranſgreſſoribus. Alij dicunt eſſe excommunicationem ſolùm ferendæ ſententiæ, & reſeruari abſolutionem latori, id eſt eidem futuro Concilio Prouinciali, niſi pro articulo, ſeu periculo mortis, ob *c. qua fronte de appellat.* & ita tenet *Prapoſ. in d. c. ſi quis autem*. Sed communis ſententia docet illam non eſſe excommunicationem, ſed priuationem cõmunicationis cum alijs Epiſcopis circa negocia Eccleſiarum; ſeu ſuſpenſionem latæ ſententiæ à voce actiua, vt non ſit vocandus ab alijs Epiſcopis ad negocia communia tractanda; & ſic eſt ſuſpenſio quædam partialis à iuriſdictione & officio: ita *Turrecr. & Archid. & Barboſ. ibidem, & Quaranta verbo, Concilium Prouinciale, q. 18. nu. 7. Genuenſ. in praxi c. 71. nu. 1.* Sæpe enim in antiquis decretis nomen excommunicationis pro ſuſpenſione accipitur, vt notant *gloſſ. in c. decernimus, 18. diſt. Sylu. verb. ſuſpenſ. §. 6. verſ. 1. Tabien. num. 7. Henriq. lib. 13. cap. 38. num. 3. Marius Alterius tom. 2. diſp. 14. c. 2. col. 1.* ſicut è contra nomen ſuſpenſionis pro excommunicatione: & ita *Caſſianus lib. 2. cap. 16.*

Notant autem Doctores ex illo textu, ſæpe abſolutionem excommunicato denegari poſſe, & differri in pœnam ad maiorem ruborem, vt confundatur: ita *gloſſ. in dicto c. ſi quis autem, verbo, niſi in ſequenti: Paulus de Roma tract. de penſ. Eccl. c. 6. n. 30.* qui refert ſe vidiſſe à Paulo Papa denegatam abſolutionem ob percuſſionem cuiuſdã Prælati

quod eſt intelligendum quando Papa,ſeu Superior vellet differre abſolutionem, vel ob ſatisfactionem aliquam præmittendam, vel vt abſoluatur excommunicatus cum maiori ſolemnitate, vt in multitudine populi,ad confuſionem, & correctionem illius excommunicati,ex *gloſ.cit.Genuen. c.23.praxis num.3.*

Regulariter autem, & per ſe loquendo, poſita congrua ſatisfactione, excommunicato reſipiſcenti, & petenti abſolutionem nunquam eſt deneganda, quia cēſura eſt pœna medicinalis, quæ ablata, cōtumacia eſt auferenda. *c.qua fronte, de appell.c.ex litteris de conſtit. c.cùm medicinalis, de ſentent. excom. in 6.c. multi, 2.q.1. S.Thom. in addit. ad 3.p. q.21. art.2. in corp.Suar. de cenſur. diſp.1. ſect.1. nu.7. Coninch de cenſur. diſp.13.n.18.Layman de cenſur. lib.1. c.1. n.3. Felin. in c. ex litteris n.18.de conſt.Genuen. in praxi, c.23.n.3. & 13.*

quæ (ablata contumacia) eſt auferenda.

CAPVT I.

Conclaue ad eligendum Romanum Pontificem tempore præſcripto non intrantes, aut inde exeuntes ſine iuſta cauſa.

IN *c.3. §.1. verſ. ſanè ſi aliquis,de elect.in 6.* Greg.X. in Concilio Lugdunenſi ſtatuit, vt mortuo Romano Pontifice in quauis ciuitate cum Curia reſidente, in eadem ciuitate Cardinales ibi præſentes expectare debeant abſentes per decem dies; quibus elapſis conueniāt in eodem Palatio (vbi Papa habitabat) in Conclaue. Quòd ſi quis Cardinalis intra hoc tempus non intrauerit,aut exierit poſtea abſque manifeſta cauſa infirmitatis, per alios procedatur ad electionem Papæ, & ille minimè requiratur, neque ad negocium illius electionis vllatenus admittatur.Hoc idem confirmauit Pius IV.Bulla, quæ incipit,*In eligendis, 63.§.3. & 4.* vbi apparet quod hîc dicitur de non intrantibus, intelligendum de præſentibus, qui potuerunt intrare, ſed noluerunt. Itaque ex his notatur Cardinalem non intrantem in tempore, aut exeūtem ante finem electionis, priuari voce actiua pro tali Sede vacante, quoad negocium electionis Papæ, non tamen priuari voce paſſiua, vt *Franc. & Gemin.in d.c.3.*Adde quòd Cardinales non poſſunt mutare, aut alterare, ſeu diſpenſare ſuper hac Conſtitutione, v.gr. prorogando tempus. *Clem. ne Romani in princ. de elect.* Decem igitur diebus Cardinales ſunt expectandi, ſed non vocandi,vt *gloſ.in d.c.3. §.1.& ibi Barboſ. nu.9.* qui plures allegat.

AN

AN autem ſi electio fieret ante decem dies completos, ex cõmuni conſenſu Cardinalium ibi præſentium, aut duarum partiũ, alijs non expectatis, eſſet valida? Affirmatiuam tenet *Azor. par. 2. lib. 4. c. 2. q. 5. §. ſed dubiæ*, vbi ait communem ſententiam, & tenet *gloſſ. in dicto c. 3. § 1. verbo, decem diebus, in fin. per, c. licet de vitanda, de elect.* vbi electioni Papæ à duabus partibus Cardinalium, nulla opponi poteſt exceptio: Poſt dictos autem decem dies, etiamſi vnus tantùm eſſet ibi Cardinalis, ille poſſet eligere alium, non tamen ſeipſum, per *cap. gratum, de poſt. Prælat. Ioan. Andr. in cap. licet, col. 1. de elect. Zabar. nu. 8. Innoc. in cap. cùm nobis, num. 6. de elect.*

CAPVT II.

Conclaui clauſo Cardinales ſecretè alloquens, aut ipſis, aut alijs ſigna, litteras, aut nuncium mittens, aut deferens, & alij iſta permittentes.

I. EX *c. 3. §. nulli ad eoſdẽ, de elect. in 6.* habetur: Nulli ad eoſdem Cardinales aditus pateat, vel facultas ſecretè loquendi cum eis, nec ipſi aliquos ad ſe venientes admittant, niſi eos, qui de voluntate omniũ Cardinalium inibi præſentium pro his tantùm, quæ ad electionis inſtantis negotium pertinẽt, vocarentur. Nulli etiam fas ſit ipſis Cardinalibus, vel eorum alicui nuncium mittere, vel ſcripturam. Qui verò contra fecerit ſcripturam mittendo, vel nuncium, aut cum aliquo ipſorum ſecretè loquendo, ipſo facto ſententiam excommunicationis incurrat.

Nota, quòd nec Cardinales poſſunt diſpenſare ſuper hac prohibitione, per *Clem. ne Romani, in princ. de elect.* Sed hæc excõmunicatio non erat reſeruata.

II. Ex Bulla Pij IV. *in eligendis, 63. §. 20.* habetur: Litteras, aut cuiuſuis generis ſcripta ad eos, qui in Conclaui erunt, ſeu nuncinm, vel notam, aut ſignum mittere, ſeu recipere; aut è contra, è Conclaui ad eos, qui foris erunt, nullo modo liceat. Qui contra fecerint, etiamſi Cardinales ſint, excommunicationi latæ ſententiæ ſubiaceant: & ibi reſeruatur abſolutio Papæ, excepto mortis articulo, eoſque etiam aliter puniri ſtatuitur.

Item Pius IV. *eadem Bulla §. 19.* ait: Clauſo Conclaui, nulli ad colloquium etiam extra portam Conclauis, etiam Principũ Oratores, niſi ex magna, & vrgenti cauſa à maiori parte Collegij approbanda admittantur. Sed nota quòd contra colloquentes

palam Cardinalibus nulla eſt pęna latæ ſententiæ, ex prædictis; vt benè notat *Bonac. de cenſur. in partic. diſp. 2. q. 2. punct. 34 n. 9.* Itaque ſolùm ij, qui ſecretè loquuntur cum Cardinalibus in Conclaui exiſtentibus, incurrunt excommunicationem non reſeruatam: ipſi autem Cardinales ſecretè loquentes cum aduenientibus non incurrunt vllam cenſuram. *Bonac. ibid.*

Nota etiam quòd mittentes nuncium, vel litteras, non incurrunt cenſuras iſtas, niſi nuncij, vel litteræ peruenerint ad quos mittuntur, quia actus nondum eſt conſummatus. *Bonac. loco cit. nu. 3. Nauar. conſ. 60. de ſentent. excomm. Sanchez lib. 6. in decal. c. 6. nu. 117. Eman. Sà verbo, lex, n. 25.* quia verba debent intelligi cum effectu. *l. 1. §. hac verba, ff. quod quiſq. iur.*

Nota vltimò, quòd hodie ad hoc vt quis admittatur ad colloquendum cum Cardinalibus in Conclaui, vel extra, ſufficit conſenſus maioris partis, ex *Bulla dicta Pij IV. §. 19.* Olim autem requirebatur conſenſus omnium nemine diſcrepante, ex *d. cap. 3. §. nulli.* Ita *Arcbid. ibi Gemin. n. 2. Anchar. ibi in §. hoc ſacro, nu. 4.*

III. Ex eadem Bulla Pij IV. §. 23. Prælati ad cuſtodiam Conclauis deputati, ſub pœna periurij, ac ſuſpenſionis à Diuinis, maxima, & exquiſita diligētia vtantur in inſpiciendis perſonis, & rebus Conclaue intrantibus, ne ſub earum rerum velamine, litteræ, notæ, & ſigna tranſmittantur: quòd ſi quid tale inuentum fuerit, familiares Cardinalium, aut alij delinquentes pœnam priuationis officiorum, & beneficiorũ, & inhabilitatis ad huiuſmodi incurrant.

Nota quòd pœna ſuſpenſionis contra dictos Cuſtodes non eſt latæ ſententiæ. An autem pœna ibi contra dictos deferentes litteras, notas, & ſigna furtiuè, ſit latæ ſententiæ? Reſpondeo ſecundùm cōmunem opinionem eſſe latæ ſententiæ, quia verbum, *incurrant*, eſt latæ ſententiæ, vt de communi teſtatur *Tiraq. in l. ſi vnquam, verbo, reuertatur, num. 145.* & tenet *Sylu. verbo, excommun. 1. num. 21. Auila par. 2. c. 2. §. dubitatur ſecundo, gloſſ. in c. vlt. verbo, incurrant, de offic. deleg. in 6. & gloſſ. in l. eos, de ſent. excomm.* & tenet *Sayr. lib. 1. de cenſur. c. 11. nu. 8. in fin. Suar. de cenſ. diſp. 3. ſect. 3. nu. 2. Imola & Card. in Clem. 1. verbo, incurrant, de vſur.* & alij apud *Tiraquell. vbi ſupra*, contra aliquos apud eundem.

CA-

CAPVT III.

Conclaue clauſum furtiuè intrantes.

EX Bulla prædicta Pij I V. §. 19. ſi quis fortè clam ipſum Conclaue aliunde, quàm per oſtium ingrediatur, omni honore, gradu, officio, beneficio, ipſo iure priuatus exiſtat, & tradatur Curiæ ſæculari acerrimis pœnis puniendus.

Nota, quòd iſtæ pœnæ non obligant in foro conſcientiæ ante ſententiam declaratoriam, neque habent in ſe ſuſpenſionem aut irregularitatem ante ſententiam declaratoriam, vt dixi *verb. Sodomia*; vbi contra Sodomitas retuli talem pœnam irrogatam eodem tenore, & *ibi* plenius explicaui.

CAPVT IV.

Conclauis, electionisque Papæ formam ſubſtantialem non ſeruantes.

EX Bulla Greg. XV. *Aeterni Patris, de electione Romani Pontif.* ſtatuitur forma eſſentialis electionis Papæ cum clauſula irritante, & pęnali, his verbis:

Quòd ſi electio huiuſmodi alibi celebrata fuerit, quàm in Cõclaui clauſo, vel aliter quam per ſecreta ſchedularũ ſuffragia duarum ex tribus partibus Cardinalium in Conclaui præſentium, in ſcrutinio, ſeu ſcrutinio & acceſſu, electi ſuffragio non computato, vel per viam cõpromiſſi ab omnibus Cardinalibus, ſimiliter in Conclaui præſentibus, nemine diſſentiente inibi, & ita vt nemo ſeipſum elegerit; vel quaſi per inſpirationem, nullo præcedente de perſona ſpeciali tractatu, omnium pariter Cardinalium pręſentium in Conclaui, communitet, nemine diſſentiente, per verbum, eligo, intelligibili voce prolatum, aut ſcripto, ſi voce non potuerit, expreſſum: Talis electio nulla ſit & inualida eo ipſo, abſque vlla declaratione, & ita electo nullũ ius tribuat; quinimo is non Apoſtolicus, ſed Apoſtaticus ſit, & habeatur, & tam ipſe, quàm eligentes, eiuſque fautores, & complices, ſententiam excommunicationis, & anathema, aliaſque cenſuras, & pœnas inuaſoribus Sedis Apoſtolicæ, à Sacris Canonibus, & Conſtitutionibus Apoſtolicis impoſitas pariter ipſo facto incurrat; à qua, ſicut ab alia quacunque in hac Conſtitutione irrogata pœna excommunicationis, à nullo, neque etiam à maiori Pœnitentiario, cuiuſcunque facultatis vigore, præterquã à Romano Pontifice, niſi in mortis articulo abſolui poſſit; & aliter etiam mandatur tales arbitrio Papæ puniri.

Dein-

Deinde additur: Iiſdem omnibus,& ſingulis S.R.E. Cardinalibus, & Sacro eorum Collegio inhibemus,ne contra hæc,& horum aliquid ſtatuere, diſponere, vel ordinare, ſeu in aliquo corrigere,alterare, mutare,ſeu aliquo modo facere, tractare,moliri, vel attentare præſumant,quouis prętextu, vel cauſa, ſub eadem excommunicationis pœna ipſo facto incurrenda.

Nota ibi, *Cõclaui Clauſo*, quòd olim etiam ſtatutum fuerat electionem Papæ fieri in Conclaui Clauſo, *c.* 3. §. *in eodem, de elect. in 6.* Sed locus iſte, id eſt Conclauis, præſertim clauſus, non erat de ſubſtantia electionis: nam valida erat electio vbiuis fieret à duabus partibus Cardinalium. ex *c. licet. de elect. Abb. in c. cùm terra num. 7. de elect. Biaxius de elect. par.* 3. *c.* 12. *nu.* 1. *Bonacc.* in terminis, *tract. de cenſur. in partic. diſput.* 2. *q.* 7. *punct.* 1. §. 2. *num. 6. in fine.* Quamuis autem Cõclaue debeat fieri in ciuitate, in qua, vel in cuius diœceſi mortuus Papa cum Curia cauſarum morabatur, vt *d. c.* 3. §. 1. *de elect. in 6.* & *Clem.* 2. §. *ſanè, eodem tit.* tamen neque olim, neque hodie eſt de ſubſtantia talis locus, per *d. c. licet.* quia nullibi per hoc caſſata reperitur electio. imò dum *d. cap.* 3. §. *porrò*, dicitur, quòd ſi Papa mortuus eſt in ciuitate interdicta, Conclaue fiat in alia viciniori, *gl. ibi, verbo, Interdicta*, ait non fore nullam electionem, ſi in eadem interdicta ciuitate fieret conclaue, & electio.

Nota ſecundò ibi, *per ſecreta ſchedularum ſuffragia*, ante hanc Bullam non fuiſſe hoc de præcepto, ſed hoc erat de eſſentia electionis pro regularibus, ex Trid. *ſeſſ.* 25. *regul. c.* 6. dicam *verbo, electio Regularium*. Qualiter autẽ fieri debeat talis ſchedula, & in calicem mitti: vide in eadem Bulla Gregor. vbi alia in hoc requiruntur, non tamen ſunt de ſubſtantia; requiruntur autem ſecreta ſuffragia, quando per viam ſcrutinij fit electio, non ſi per compromiſſum, vel inſpirationẽ.

Nota tertiò ibi, *duarum ex tribus partibus Cardinalium*; hoc eſſe ſpeciale in electione Papæ: nam in alijs Prælatis eligendis, ſufficit ſi electio fiat à maiori, & ſaniori parte. *c. licet, de elect. in fin.* In electione autem Papæ hoc fuit ſtatutum de forma eſsẽtiali in *d. c. licet*, vbi pœnæ cõtrauenientibus ſtatutæ, de quibus infra dicam.

Nota quartò ibi, *Scrutinio, & acceſſu*, eſſe ſpeciale in electione Papæ, vt ſi fiat per Scrutinium, & maior eligentium pars in vnũ non conſenſerit, ſed minor; poſſit acceſſu aliorum conualeſcere, vt ſic conſentiant duæ partes ex tribus,

bus, *d.c.licet*, §. *ſi paucioribus*, *ibi Abb.n.8. & Io. Andr.ibi*; qui benè declarat procedere quandiù pendet ſcrutinium, id eſt quandiù de communi conſenſu non fuerit ruptum, aut diuerſum ad actus extraneos. In alijs autem electionibus electio à minori parte eſt nulla, & non conualeſcit per acceſſum, ſed nouo ſcrutinio opus eſt. *c.auditis, ibi Abb. nu.5. de elect. Layman lib.4.tract. de benef.c.12. nu.6.*

Nota quintò ibi, *electi ſuffragio non computato*, quòd ante hanc Bullam licèt nemo poſſet ſolus ſeipſum eligere, ſi in vno ſolo eſſet poteſtas eligendi, *Abbas in c.conſuluit, de iure patron.* tamen dum ab alijs eligeretur, potuit numerum deficientium ſuo ſuffragio ſupplere; quod eſt generale in omni electione, *Abb. loco cit.* & de electione ad Papatum docet *Eman. Sà verb. Electio, n.10.* Sed hodie ex Bulla iſta Greg. nunquam poteſt ſupplere, neque vox electi eſt computanda, ſiue fiat per ſcrutinium, ſiue per compromiſſum; non erit tamen irrita electio ex eo, quòd ſibi electus ſuffragium dederit, dummodo alia ſuffragia ſint ſufficientia, *Bonacc. nu.6. verſ.3. electus*.

Nota ſextò ibi, *per viam compromiſſi, &c. nemine diſſentiente*: hoc eſt de iure communi, vt cõpromiſſum ad eligendum non valeat; ſi vnus electorum diſſentiat, vt tenet *gloſſa in c.quia propter, §. vel ſaltem, verbo, Vice omnium, de elect.* & *ibi Abbas nu.6.* teſtatur de communi. ſi vnus eligẽtiũ

Nota ſeptimò ibi, *vel quaſi per inſpirationem*: hic eſt tertius modus electionis ex tribus ſupradictis in Bulla, approbatis in *d.c.quia propter*: & ſimiliter vtrobique declaratum eſt non cenſeri per inſpirationem Spiritus ſancti factam electionem, ſi facta ſit vno contradicente; vt de communi teſtatur *Abb. in d.c.quia propter, §. niſi, nu.1.*

Nota octauò ibi, *electio nulla ſit, & inualida eo ipſo, &c.* ſic etiam in *d. c. quia propter*, dicitur quòd electio non ſeruata forma ibi præſcripta non valeat; & Doctores intelligunt ipſo iure nullam eſſe, vt de cõmuni teſtatur *Abbas ibi*, §. *vel ſaltem*; *num.5.* Et hoc procedit, etiam pro foro conſcientiæ: quia licèt, ſecundùm multos Doctores, ſi electio fiat non ſeruata forma iuris poſitiui, dummodo adſint requiſita iuris naturalis, valida ſit electio in foro cõſcientiæ, *Innoc. in c. quod ſicut n.7. de elect. Roderic. qq. regul.27. art.10. tom.1. Eman Sà verb. elect. num.5. & Abb. in c.1. in fine, de in integr. reſtit. Nauarr. conſil.9. de elect. Io. Valer. differ. fori interni, 8. n.1.* teſtatur de communi. Tamen ſecus

ſecus in caſu noſtro, quia dicta doctrina fallit quando aliàs ſequerentur abſurda, vt ſcandala, & animarũ præiudicium, vt quòd Eccleſia non eſſet certa de Paſtore, & Schiſmata fouerentur. Tunc enim lex cenſetur irritare etiam pro foro conſcientiæ. *Suar. de legibus lib.5. c.32. n.6. Salas de legibus diſp. 16. ſect. 9. n.41.* & quia in caſu noſtro lex irritat ad omnem effectum, dum ait, *nullũ ius tribuat:* ita *Layman lib.1. tract. de legibus c.16. n.6. in fin.* & probatur in ſimili Trid. *ſeſſ.25. cap.15. de regul.*

Nota nonò ibi, *ſententiã excommunicationis, aliaſque cenſuras, & pœnas*; quòd ex *c. licet de elect.* Statutũ fuit vt ſi vno electo canonicè, id eſt à duabus partibus Cardinalium, alius nihilominus electus fuerit à minori parte, & hic ſibi vſurpauerit nomen Epiſcopi Romani, ſeu ſe ingeſſerit; recipientes eundem incurrũt excommunicationem; electuſque à minori parte, ſi gerat ſe pro Põtifice, ſiue alius ſit electus canonicè, ſiue non, ipſe ſemper incurrit excommunicationem; ſed excommunicationes ibi non ſunt reſeruatæ. Sed hic, ſcilicet in Bulla Gregoriana, reſeruata eſt; & latius patet; nam procedit contra electores, & complices, & fautores, & etiamſi nullus alius ſit canonicè electus. Imò incurrunt, etiam excõmunicationem reſeruatam in Bulla Cænæ Dñi *c 1. cõtra Schiſmaticos:* nam iſti omnes ſunt rei Schiſmatis puri, & propriè dicti. *Suar. de cenſ. diſp. 23. ſect. 3. nu. 2. Sayr. lib. 3. c. 32. num. 4.* & incurrunt alias pœnas Schiſmaticorum, de quibus vide *infra verb. ſchiſma.* Additur etiam *in d. c. licet,* vt tales deliquentes totius ordinis ſacri priuatione mulctentur; quæ eſt pœna depoſitionis inferendæ. *Abb. Antiq. & Panorm. ibi n.7. Cardin. q.19.*

Limita tamen iſtas pœnas, vt non procedant quando electus à minori parte per ſcrutinium habuit numerum ſufficientem per acceſſum, antequam alius eſſet electus canonicè; vt *d. c. licet,* & ex Bulla Greg. XV. & Canoniſtæ communiter *in d. c. licet*. Neque procedunt, quando ipſi eſſent in bona fide, & ignorantia inuincibili putantes electionem fuiſſe canonicam, & ideo illi innitentes, *Sanctarell. de hæret. cap. 43. dub. 1. nu. 11.* cum allegatis, quia tunc talis eſt materialiter ſchiſmaticus, non formaliter.

Aduerte etiam, quòd pœnas iſtas, & cenſuras ſchiſmaticę electionis non incurrunt tranſgreſſores, niſi actu cõpleto talis electionis; & electus non incurret, niſi conſentiat electioni de ſe factæ, vt *d. c. licet, ibi Canoniſtæ:* Sic enim

enim etiam intelligenda videtur Bulla Gregorij, vt iura iuribus concordentur. At aliam excommunicationem latam contra attentantes mutare formam præſcriptam, vt ſupra, incurrunt etiã actu non conſummato: Sed requirit præſumptionem, ſeu dolum.

Aduertendum præterea, quòd ad effectum irritandæ electionis Papæ, vel repellendi à voce actiua, vel paſſiua, nihil obijci poteſt præter defectum formæ ſupradictæ: neque enim obijci poterit vlla cenſura, neque excommunicationes latę in eadem Bulla Gregorij XV. neque vlla alia, neque pœna vlla priuationis vocis actiuæ, vel paſſiuæ: nam omnes iſtæ pœnæ, & cenſuræ ad effectum electionis tantùm ſunt ſuſpenſæ, & quoad effectum conuerſandi ligant ſolos ipſos eiſdem excommunicationibus innodatos, non autem alios in Conclaui exiſtentes, vt habetur in Bulla 63. Pij IIII. incipit, *in eligendis*, §. 29. & idem in dicta Bulla Gregorij XV. *de electione Romani Pontif.* eodem tenore cautum eſt. Hæreſis tamen, & Schiſmatis & Simoniæ crimen obijci poteſt contra electionem, vt dicam *verbo, Hæreſis, cap.* 1. *nu.*7. & *verbo, Schiſma, num.* 5. & *verbo, Simonia, c.*7.

CAPVT V.

In Conclaui electionis Papæ formam accidentalem Cardinales mutare præſumentes.

IN eadem Bulla Gregorij XV. multa ſtatuta ſunt obſeruanda, ſed ſine clauſula irritante: vt quòd electio fiat poſt Miſſæ ſacrificiũ: quòd Cardinales ſuffragium ferentes, iurent ſe eligere quem ſecundùm Deum iudicant eligi debere; & alia multa, quæ ibi videnda, & enumerat *Bonacc. de cenſur. in partic. diſput.* 2. *q.* 7. *punct.* 1. §. 2. & addit Gregorius: Omnibus, & ſingulis Cardinalibus, & eorum Sacro Collegio inhibemus, ne contra hæc, vel horũ aliquod ſtatuere, diſponere, vel ordinare, ſeu in aliquo corrigere, alterare, mutare, ſeu aliquo modo facere, tractare, moliri, vel attentare præſumant, &c. ſub eadẽ excommunicationis pœna ipſo facto incurrẽda: & ſupra dixerat: Et ſtatuit à tali cenſura neque maiorem Pœnitentiarium, neque alium quẽcunque vigore cuiuſuis facultatis poſſe abſoluere; ſed ſolum Romanum Pontificem, ſcilicet extra articulum mortis. Hæc cenſura, vt patet, incurritur etiam actu non conſummato, ſeu non ſubſequuto electionis effectu, vel mutationis intentæ, vt dixi *cap. præced.*

C A-

CAPVT VI.

In Conclaui electio Papæ fiat ſine ambitu, & pactionibus.

Vide *verbo, Ambitus, c. 2. & 3.*

CAPVT VII.

In Conclaui electio Papæ fiat purè, & extra vitium Simoniæ.

Vide *verbo, Simonia in electione Papæ, cap. 7.*

CAPVT VIII.

Conclauis formam obſeruari non procurantes officiales ciuitatis.

IN *cap. 3. §. præterea, de elect. in 6.* Gregor. X. in Concilio Lugdunenſi, ſtatuit, vt domini tẽporales, rectores, & officiales ciuitatis illius, in qua Romani Põtificis electio fuerit celebranda, omnia contenta circa formam Conclauis, & electionis Papæ in *d. c. 3.* faciant obſeruari, & de ijs obſeruandis ſtatim audita Papæ morte coram clero, & populo vniuerſo ciuitatis illius, ad hoc ſpecialiter conuocandis, præſtẽt corporaliter iuramentum, quòd ſi præmiſſa diligenter nõ obſeruauerint, aut fraudem in eis, vel circa ea commiſerint, cuiuſcunq; ſint præeminentiæ, conditionis, aut ſtatus, omni ceſſante priuilegio, ipſo facto ſententiam excõmunicationis incurrant, & perpetuò ſint infames, nec vnquam eis portæ pateãt dignitatum, nec ad aliquod publicum officium admittantur; & feudis, & cæteris, quæ ab Eccleſia Romana, vel alijs Eccleſijs obtinent, ipſo facto decernimus eſſe priuatos, ita, vt ad Eccleſias ipſas liberè reuertantur: Ciuitas verò prædicta, non ſolũ ſit interdicto ſuppoſita, ſed & Pontificali dignitate priuata.

Nota, quòd hæc excommunicatio non eſt reſeruata, *Toletus lib. 1. c. 38. verſ. 2. Sayr lib. 3. c. 34 n. 6. de cenſur.* Aliæ pœnæ non obligant ante declaratoriã ſententiam: dixi *par. 1. ſuis locis.*

CAPVT IX.

Conclauis, ſeu electionis Papæ occaſione bona electi, aut Cardinalium, aut Conclauiſtarum diripientes.

1. EX Concilio Conſtantiẽſi celebrato anno 1415. *in decreto de non ſpoliando eligendo in Papatum, ſeſſ. 41.* habetur, quòd quia nonnulli pretextu cuiuſdam abuſiuæ licentiæ res, & bona ſic electi, falsò pretendẽtes occu-

occupanti concedi, imò & nonnullorũ,quos mendaciter ſic electos confingunt,domos, res, bona illorũ, necnon aliquando bona Cardinalium,aut aliorũ in loco Conclauis exiſtentium, etiam violenter inuadunt, recipiunt,occupant, & tranſportãt, lucrifacta exiſtimãtes; Sancta Synodus prohibet talia fieri, & ſtatuit quòd quicunque contra hoc præſum pſerit attentare,aut ad hoc auxilium,conſilium, fauoremuè præbere, præter pœnas, quas in violentos raptores, & occupatores huiuſmodi,iura, Conſtitutiones Apoſtolicę,&Imperiales ſtatuũt, eo ipſo ſententiam excommunicationis incurrat, à qua, à nullo niſi à Romano Pontifice extra mortis articulum,ſatisfactione precedente,abſolui queat,& omni officio,beneficio, priuilegijs, dignitate Eccleſiaſtica,& mundana,feudis, & rebus alijs, ſi quæ à Romana, vel alijs obtinebit Eccleſijs,ſit priuatus,& inteſtabilis, actiuè, & paſſiuè exiſtat. Ciuitas verò,quæ in præmiſſis culpabilis fuerit,Eccleſiaſtico ſubiaceat interdicto.

Aduerte, quòd hoc interdictũ non ligat, niſi fuerit nominatim denunciatũ, *Suar.diſput.* 37.*ſect.* 2.*n.*5. *Coninch diſput.*17. *dub.*5. *in fi.Bonac.de Interd.pũct.*7.*n.* 1. Neque eſt reſeruatũ,ideo poterit Epiſcopus ſatisfacta parte abſoluere ciuitatem, per *c.nuper de ſent.excomm.Coninch diſpu.*17. *nu.*76. *Sayr.lib.* 5.*c.*15. *num.*4. cum multis Doctoribus.

Nota etiam, quòd ad incurrẽdas pœnas,& cenſuras prædictas requiritur præſũptio. Sufficit tamen ad incurrendas pœnas,& cẽſuras omnes iſtas attentatũ, ſeu conatus, dummodo interueniat aliquis actus proximus:v.g.acceſſus ad domum cum impetu, vel admotio ſcalæ, vel fractio ianuæ. *Farin. prax. crim.q.*123.*n.*106. quia lex puniens attentatum pęna ordinaria,intelligitur de attẽtato per actum proximum. *Farinac.q.*124.*n.*8. Quis autem dicatur actus proximus, vide *Farinac.q.*123. *num.*106.

Intelligitur autem hæc Cõſtitutio de inuaſione, ſeu violentia: vnde non procederet, ſi ſine violentia lętitiæ cauſa fiat ſpoliatio; quia cenſetur adeſſe tacitus conſenſus dominorum. *Bonac de cẽſ. in partic.diſpu.*2.*q.*3.*pũct.*9.*n.*3. quia licet Conſtitutio etiã ad caſum hunc vi verborũ extendi poſſit,tamen non eſt vſu recepta in hoc caſu. Ita. *Bonac.ibi.*

II. In Bulla Leonis X. incipit *Temerariorũ*, eſt 16.omnes pœnæ,quæ habentur in *c.felicis,de pœnis in* 6.latæ contra offendentes Cardinalẽ in perſonã,de quibus dixi *verbo*, *Maieſtatis læſa*, *cap*. 2. extenſæ ſunt ad omnes,

&

& ſingulas perſonas, quę alicuius Cardinalis domum, tam tempore Conclauis, etiamſi in Papam fuerit electus, quàm aliàs quandocunque, ſeu quacunque cauſa, manu armata inuaſerint, & in ea violenter, & hoſtiliter aliquid diripuerint, aut quempiam ex inibi exiſtentibus vulnerarint, & ad eorum ſocios, & ad mandantes, vel eorum nomine factum ratum habentes, ac ipſis inuaſoribus in præmiſſis fauorem præſtantes, vel defendentes.

Nota, quoad incurrendas prædictas pœnas *c.felicis*, requiritur vt fiat inuaſio, & hoſtili animo, non ſi cauſa lætitiæ; & quòd fiat manu armata, & quòd adſit conſummatio, id eſt, rapina alicuius rei, vel vulnus. *Bonacc. de cenſur. in partic. diſput. 2. q. 3. punct. 9. nu. 3. Cherubin. ſuper d. Bulla 16. Leonis Schol. 2.*

Nota etiam, quòd pœnæ ſunt latæ ſententiæ in *d.c.felicis*. de quibus *Farinac. q. 112. nu. 120.* Verùm excepta pœna excommunicationis, & irregularitatis, aliæ non videntur ligare in foro conſcientiæ ante declaratoriam, *Farinac. nu. 120.* Alia circa declarationem earum pœnarum, vide apud *Barboſ. in d. c. Felicis. Farinac. loco cit. à nu. 108. cum ſeqq.* & dixi *d. cap. 2. verbo, Maieſtas.*

Quamuis autem in *d.c.felicis*, puniatur etiam ciuitas complex talis delicti, quando ſcilicet delinquat quatenus vniuerſitas eſt, id eſt, communicato conſilio, &c. & ipſo iure ſit Epiſcopali dignitate priuata, & interdicta; tamen in Bulla præfata Leonis non cōtinetur ciuitas delinquens; ſed perſonæ ſingulares, vt patet; quia cùm vniuerſitas ſit perſona ficta, non venit in odioſis nomine perſonæ, vt *Bal. in c. 1. de nou. form. fidel. Butr. in c. grauem, de præb. Alex. in l. mortuo, de fideiuſſ.*

CAPVT I.

Concubinatus & praua cum mulieribus conſuetudo.

1. EX *c. nullus, c. præter 32. diſtinct.* Sacerdotis concubinarij Miſſam nullus audire debet, neque ab eo quiſquam Sacramenta recipere, niſi Baptiſmi, Pœnitentiæ, & viaticū Euchariſticum. *Innocent. in c. fraternitatis, de hæret. S. Bonauent. in 4. diſt. 13. q. 4. Toſtat. in tract. de cleric. concubin. concluſ. 4. & concluſ. 13. Farinac. quæſt. 138. num. 59.*

Sed hodie hæc pœna non eſt in vigore, niſi eſſet nominatim de hoc diſcrimine denunciatus ſuſpenſus, propter Extrauagan. *ad euitanda* Martini V. *Sayr. de cenſ. lib. 2. cap. 12. nu. 20. Garz. de*

de beneſ.par.7.c.14.n.36.Gutier. can.qq.lib.1.c.1.nu.45.Layman lib.1.tract.de irregul.c.4.nu.11. verſ.bis adde.

II. Multi Doctores dicunt Clericum concubinarium notorium, eſſe ipſo iure ſuſpenſum ab officio, & beneficio, per *c.præter 32.diſt.& c.quæſitum de cobab. cleric. & mul.* Ita tenet *Præpoſ. ibidem. Menoch. de arbitr. caſu 418.nu.1. Maiol.lib.5.c.37. n.2. Boerius deciſ.558*. Vbi quòd ſi ſe immiſceat diuinis, etiam fit irregularis. Et idem ait *Comitol. lib.1.q.57.nu.4.* communem eſſe ſententiam affirmans. Idem tenet *Tolet.lib.1.c.47.verſ.aduerte ſecundo*, qui teſtatur eſſe vſu receptum, & communem, & de communi teſtatur *Rebuff.ſuper Bulla Leonis X. de pub.concubin.* & magis communem ait *Farin. q.138.num.57.* & ita declarauit Sacra Cõgregatio Concilij *apud Garziam par.7.c.14. num.11.* Et quòd ſi in tali ſuſpenſione celebret fiat irregularis, ait *Turrec. in d. cap. præter*. Sed multi ex ijs Doctoribus tenẽt eam ſuſpẽſionem tolli ipſo facto diſſoluto concubinatu: ita *Turrecrem.ibi. Farinac.nu.55.Bern.Diaz.c.82. num.2.*

Imò quòd hodie illa ſuſpenſio ſit deſueta, & quòd nullam cenſuram hodie incurrat ipſo iure Clericus concubinarius, tenẽt *Sot. Innoc. Imola, Anchar. apud Tolet. loco citato.* & veriorem ait *Salzedo ad Diaz vbi ſupra ſuper verbo, irregularis, cum Cardin. Plouio, Couar.* & tenet *Layman loco cit.num.11.Bonac. tract. de ſuſpenſ. quæſt.7. pun.4. nu.2.Suar. diſp.31.ſect.4. nu.10. Garzias de beneſ. loco cit. nu.19. & 33. in fine. Lambertin. de iurepatr.p.1.lib.2.quæſt.9. art.20. num.21* Vnde hodie hæc eſt magis communis, & probatur ex *Trident.ſeſſ.25.cap.14. reform.* Vbi Clerici Epiſcopis inferiores concubinarij, præuia monitione ſunt ſuſpendendi, vt infra dicam. Soli autem Epiſcopi concubinarij, vel mulieres ſuſpectas habentes, à Synodo Prouinciali admoniti, ſi ſe non emendent, ipſo facto ſunt ſuſpenſi: quòd ſi adhuc perſeuerent, deferenda eſt res ad Papam. Ita ſtatuit *Trid. loco cit.* & hæc ſuſpenſio Epiſcoporum eſt ab officio, & beneficio, vt *Suar. diſput.31.ſect.5.num.24. Filiuc.tract.17.nu.158. Bonac. de ſuſpenſ.in partic.q.7.punct.4. num.4.*

III. Multi Doctores dicunt Clericum notorium concubinarium eſſe irregularẽ, vt indigeat diſpenſatione etiam poſt emendationem vitæ: *Tabiena verbo, irregularitas 4. numer.1. Tolet. lib.1.c.47. §.aduerte ſexto, Nauar.cap.25.nu.77.* & tenet *gloſſ.*

in cap. cum dilectus, de accuſat. per *dicto cap. cum dilectus*; vbi videtur quod ſit infamis, cùm repellatur à teſtificando. Sed contraria eſt verior, quia non eſt infamis infamia iuris, ſed ſola infamia facti, ſeu canonica, quę tollitur per pœnitentiam: neque eſt irregularis, quia non reperitur in iure expreſſum, neque concubinatus eſt crimen per ſe depoſitione dignum, quod ſtante notorietate redderet infamem, & irregularem: ita tenet *Salzedo ad Diaz c. 82. in fine. Layman lib. 1. tract. de irregul. cap. 4. nu. 11.* & communem ait *Sayrus lib. 7. cap. 12. nu. 20.* & tenent *Garzias par. 7. cap. 14. à num. 19. vſque ad 38. & num. 60. Auila par. 3. diſp. 5. dub. 2. concluſ. 1. Barboſ. in c. quaſitum, numer. 2. de cohab. cleric. Ruin. conſ. 5. num. 10. lib. 3. cum Bart. & Caſtrenſ.* Neque obſtat *cap. cum dilectus*; quia etiam infamia canonica, vel facti conſurgens ex omni peccato mortali continuato, repellit à teſtimonio, ſecùs poſt emendationem: ita *Clarus §. fin. quaſt. 24. verſic. quæro nunquid, Farinac. conſil. crimin. 192. num. 15.*

IV. Ex Trid. *ſeſſ. 25. cap. 14. reſor.* Clerici inferiores Epiſcopis, detinentes concubinas, vel mulieres ſuſpectas, vel cum aliqua muliere conſuetudinem habentes, ſi à Superioribus moniti ſe non abſtineant, tertia parte fructuum, obuentionum, prouentuum omnis beneficij, & penſionis ipſo facto ſunt priuati; quæ fabricæ Eccleſiæ, aut alteri pio loco arbitrio Epiſcopi applicabuntur: quòd ſi in eadem delicti ſpecie perſeuerauerint, & ſecundę monitioni non paruerint, amittunt ipſo facto omnes fructus, & prouentus vt ſupra, & ab Epiſcopo applicabuntur vt ſupra; & ſuſpendendi ſunt à beneficiorum adminiſtratione ad arbitriũ eiuſdem Ordinarij, & poteſtatę delegata à Sede Apoſtolica quoad exemptos. Et tertiò creſcente contumacia, priuandi ſunt beneficijs, officijs, penſionibus, & inhabiles reddendi ad huiuſmodi, donec præuia emendatione, viſum fuerit Ordinario cum eiſdem diſpenſare.

Aduertendum, quòd illa pœna priuationis fructuum licèt in dictis caſibus ſit latæ ſententiæ, tamen non obligat in foro conſcientiæ ante declaratoriam, vel condemnatoriam. *Garzias p. 11. cap. 10. num. 190. Sanchez in decal. lib. 2. cap. 5. num. 10.* Reliqua circa huius decreti intellectum, vide apud *Salzed. ad Diaz cap. 82. Garziam par. 11. c. 10. à n. 186. Farinac. q. 138. à n. 65. Genuenſ. in praxi, c. 30. n. 1. & 3.*

V. Concubinarij tam Clerici, quã Laici, morientes in tali peccato

cato notorij concubinatus, priuantur Eccleſiaſtica ſepultura. *Bermon.de pub. concubin.verbo, notorium eſt, numer.*17.*Decian. tract. crim. lib.6. cap.*21. *n.* 26. *Farinac. nu.*68. Neque pro illis orandum, *c. pro obeuntibus, ibi gloſſ.* 13. *q.* 2. Imò ſi quis ſepultus fuerit in facro, exhumandus erit, ſi dignoſci poterit, per *c. ſacris, de ſepult. Angel. ſepult. n.* 30. *Sylu. quæſt.*9. *dict.* 12. *Layman lib.*3. *tract.*5. *cap.* 12. *de ſepult. num.* 12. non tamen per hoc Eccleſia, vel Cœmeterium polluitur, neque eſt reconcilianda, *Sylu. & Layman ibid.*

Limita quòd non ſit priuandus ſepultura eccleſiaſtica, ſi moriens ſigna edidit pœnitentiæ. *Syluest. num.*9. *Layman nu.* 12. *Nauarrus conſil.*6. *num.*3. *de ſepult.* & ſufficit vnus teſtis ad hoc probandum. *c. qui receſſerunt,* 26. *quaeſt.*6. *Syluest. verbo, ſepultura, loco citato. Em. Sà verbo, teſtis, num.* 1. *in fin.* & ſufficit pro ſigno pœnitentiæ, ſi nomen IESVS inuocauerit. *Nauarrus conſil.*6. *nu.*3. *in manuali c.*26. *num.*27. vel ſi dixerit, Miſerere mei Deus. *Layman de Sacr. pœnit. cap.*8. *§. Sed bene*. vel manibus pectus tutuderit: *Nauarrus ibidem*. vel ſi petijt Confeſſarium. *Toletus lib* 3. *cap.*8. *§. alius, Layman dicto c.*8. *n.*4. *cum alijs DD.*

VI. Donatio, vel legatum facta Concubinæ à milite armatæ militię nõ valent, *l.*2. *C. de don. inter vir & vxor.* & idem eſt de Clerico, cùm ſit miles cœleſtis militiæ. *gloſſ. in d. l.*2. *& ibi Alber. & Salic. Bart. in l. affectionis, ff. de don. Seraphin. deciſ.*46. *n.*1. *& nu.*6. *Capic. deciſ.*102.

Et Amplia primò, quòd neque pro foro conſcientiæ valeat talis Clerici donatio, vel legatum, neque poſſet morte, etiam re tradita, confirmari iuramento, aut renunciatione tali iuris diſpoſitioni: vt *Crauetta conſ.*229. *n.*3. *Capic. deciſ.*102. *nu.*2. quia hæc lex prohibitiua non eſt ob priuatam vtilitatem, ſed ob publicam vtilitatem & dignitatem totius ordinis clericalis principaliter, & ob publicam honeſtatem conſeruandam. *Crauetta nu* 4. *in fin. & n.*12. *verſ. non obſtat:* & in odium tam Clerici donantis, quàm concubinæ recipientis. *Crauetta ibid. num.*6. & huic legi non poteſt iuramento obuiam iri, quia iuramentum contra bonos mores canonicos non valet, ob periculum animarum, etiam ſi ageretur de veniali peccato vitando, quia iuramentum etiam venialis peccati nutritiuum, non valet. *Crauetta ibid. nu.*3. cum multis. Et quòd iuramentum non confirmet actum prohibitum per legem ob publicam immediatam vtilitatem, tradit *Leſſ. c.*17. *n.* 55.

Sanchez lib.3.in decal.c.9. n.34. vbi fuſè. Et idem videtur dicendum de donatione facta à milite, quia eſt ob publicam cauſam, & ob bonum publicum. Quamuis *Bald.conſ.267.nu.8. lib.1.* dicat morte confirmari donationem rei traditæ à milite terreſtris militiæ, & eam firmari Iuramento ait *Romanus conſ.43.nu.5. verſ. ad quartum.* & puto eſſe probabile, quia *d. l. 2.* ſolum videtur reſpicere fauorem ipſorum militum, ne expolientur bonis ſuis per blanditias amaſiæ; & ſequitur *Capic. deciſ.102.nu.2.* Reſtitutio autem facienda eſt donanti, vel eius hæredibus, vt *Crauet. nu.6. & 12. verſu tertio reſpondeo.* Verum eſt quòd ſi concubinatus eſſet damnatus à iure Ciuili, vt cum perſona, cum qua matrimonium contrahere non potuit, tunc Fiſcus laicus reſpectiuè auferet à donataria tanquã ab indigna, per *l.mulierem, ff.de his quibus vt indig.*

Ampliat etiam *Seraphin. loco cit.* vt procedat dicta lex prohibitiua de iure Canonico in quocunquo concubinario etiam non Clerico, nec milite; quia à iure Canonico damnatus eſt omnis concubinatus. Sed dubito de hac ampliatione, quia puto ſaltem in foro conſcientiæ tunc non fore irritam donationem inter viuos re tradita, ſicut nec datum ob turpem cauſam, niſi eſſet Clericus in Sacris, vel Beneficiatus.

Limita primò, quòd ſecundùm aliquos non procedit dicta lex in militibus noſtri temporis armatæ militiæ, quia non ſunt ſecundùm antiquam formam: ita *Bal. loco cit.num.8.* Sed contra tenet *Roman.loco cit.nu.5.* & alij communiter.

Limita ſecundò, vt non procedat, ſi concubinatus iam erat diſſolutus, *Capic. vbi ſupra n.2. Seraph. loco cit.*

Limita tertiò, vt non procedat in donatione remuneratoria, *Capic.ibi. Afflict. deciſ.102.*

Limita quartò, quòd Fiſco non debentur donata ante ſententiam declaratoriam, vt in ſimili *Leſſ. cap. 19. num.61. Sanchez conſ.lib.4.cap.3.dub.20. num.4. & dub.23.*

An autem prohibeatur datio eleemoſynæ cauſa, quæ eſt actio licita, & pia vtroque iure. Reſp. cum *Crauett.nu.14.* neque cauſa alimentorum, neque eleemoſynæ, ſtante concubinatu poſſe donari. Secus autem poſtea.

CAPVT I.

Confeſſarius abſoluens abſentem.

Vide *verbo, Sacramentum, c.1.*

CA-

CAPVT II.

Confeſſarius abſoluens ſine facultate à cenſuris, vel caſibus.

Vide ſupra *verbo, Abſolutio, c.* 3.

CAPVT III.

Confeſſarius non ingerens ſcrupulum pœnitenti de decimis.

Vide infra *verbo, Decimæ*, *c.* 3.

CAPVT I.

Confeſſionem Sacramentalem annuam omittentes.

Vide *verbo, Sacramentum, c*: 2.

CAPVT II.

Confeſſionem Sacramentalem ab infirmo fieri Medicus non procurans.

Vide *verbo, Medicus*.

CAPVT III.

Confeſſionem Sacramentalem nõ eſſe neceſſariam poſt peccatum mortale ante communionionem Euchariſticã aſſerẽtes.

I. IN Trid. *ſeſſ.* 13. *c*, 7. *de Sacrat. Euchar. Sacr.* habetur: Communicare volenti reuocandum eſt in memoriam eius, præceptum, *Probet autem ſeipſum homo*: Eccleſiaſtica autem conſuetudo declarat eam probationem neceſſariam eſſe, vt nullus ſibi conſcius peccati mortalis, quantumuis ſibi contritus videatur, abſque pręmiſſa Sacramentali confeſſione ad Sacram Euchariſtiam accedere debeat: quod à Chriſtianis omnibus, etiam ab ijs Sacerdotibus, quibus ex officio celebrare incumbit, hæc Sancta Synodus perpetuò ſeruandum eſſe decreuit, modò non deſit illis copia Confeſſoris, &c.

II. In *canone* 11. *eadem ſeſſ.* ſtatuit, atque declarat ipſa Sancta Synodus, illis, quos conſcientia peccati mortalis grauat, quãtumcunque etiam ſe contritos exiſtiment, habita copia Confeſſoris, neceſſariò præmittendam eſſe confeſſionem Sacramentalẽ. Si quis autem contrarium docere, prædicare, vel pertinaciter aſſerere, ſeu etiam publicè diſputando defendere præſumpſerit, eo ipſo excommunicatus exiſtat.

Nota quòd licet hæc excommunicatio hoc loco non ſit reſeruata, tamen ſecundùm probabiliorem ſententiã eſt reſeruata, ex *c.* 1. *in Bulla Cœnæ Domini*, quia probabilis eſt, & communis ſententia, quòd ſit de fide, præmittendã tunc eſſe confeſſionem ante Sacramentum Euchariſtiæ: quod probant illa verba Triden. *can.* 11. *Statuit, & declarat*; quia

non cenſetur imponere præceptum: ſed declarare iam poſitum à iure diuino. Ita *Coninch de Sacram. q. 80. art. 4. nu. 13. Regin. lib. 29. nu. 103. Suar. de Sacr. diſp. 66 ſect. 3. cõcl. 3. Hẽriq. lib. 8 c. 45. nu. 3. Bonac. de Sacr. Euch. q. 6. punct. 1. nu. 3. & 35. & Azor. lib. 10. c. 31. q. 2. par. 1. Fagũdez de præcep. par. 6. lib. 3. c. 8. nu. 2.*

Alij tamen dicunt, non eſſe hoc certum de fide, ſed eſſe ſenſum totius Eccleſiæ, eiuſque ſententiam, & præceptum, ſiue traditionem Apoſtolorum, ſiue conſuetudinem iuris antiquiſsimam Eccleſiæ: vnde contrarium aſſerere, non videri hæreticum, ſed pluſquam temerarium, & erroneum, vt *Victoria in ſumm. de Euchariſtia n. 77. in fin.* & *Suar. loco cit.* ait probabilem, & tenet *Nauar. c. 22. n. 10. Tabiena verb. Communio, nu. 30. Richar. Palud. Hadrian. apud Azor. lib. 10. c. 31. q. 2.* Vnde ſecundùm hanc ſententiam non eſſet locus excommunicationi in Bulla Cænæ. Et facit pro hac ſecunda opinione, quòd Eccleſia Græca non vtitur hoc præcepto, ſeu conſuetudine, *Azor. c. 31. q. 1. in fine*: quia aliquæ traditiones Apoſtolorum fuerunt in vna Eccleſia factæ, non in alia, vt *Azor. lib. 8. c. 4 §. animaduerten. tom. 1.*

Sed etiã in hac ſecunda ſentẽtia Papa non poteſt diſpenſare ſuper hoc præcepto, quia eſt valde conueniens, & moraliter neceſſariũ ad recipiendum Euchariſtiæ Sacramentum. Ita *Suar. ſect. 3. §. dico 3. in fine.*

CAPVT IV.

Confeſsionis Sacramentalis ſigillum, ſeu ſecretum violantes.

I. CAn. *Sacerdos, de pœniten. diſt. 6.* Sanctus Greg. ait: Sacerdos caueat ne de his, quæ ei confitentur, peccata alicui recitet: nam ſi hoc fecerit, deponatur, & omnibus diebus vitæ ſuæ ignominioſus peregrinando peragat.

II. *Cap. Omnis vtriuſque, in fine, de pœnitent. & remiſſ.* ex Concilio Lateranen. ſub Innocentio III. habetur: Caueat autem omninò ne verbo, aut ſigno, aut alio quouis modo aliquatenus prodat peccatorem; ſed ſi prudentiori conſilio indiguerit, illud abſque vlla expreſſione perſonæ cautè requirat. Quoniam qui peccatum in pœnitentiali iudicio ſibi detectum præſumpſerit reuelare, non ſolùm à ſacerdotali officio deponendum decernimus: verum etiam ad agendam pœnitentiam in arctum monaſterium detrudendum.

III. Ex dictis iuribus aliqui Do-

Doctores colligunt reuelantem ſecretum confeſſionis incurrere ipſo facto infamiam,& conſequẽter irregularitatem, ex *d. c. Sacerdos*; & ſaltem poſita notorietate iuris, aut facti: quia omne crimen enorme depoſitione dignum notorium, infamat ſecundùm magis communem, & reddit irregularem: de qua re dixi *par.1.c.33.§.ſecundo modo*.

Dicitur autem crimen enorme de iure Canonico, prò quo venit imponenda pœna detruſionis in monaſterium, *Abbas in cap. tuæ, de pœniten. Clarus in praxi crimin. §. 1. verſu ſunt etiam*; vt in caſu noſtro contingit. Et quòd reuelans confeſſionem ſit irregularis ipſo facto, tenet *Speculator*, quem ſequitur *Maiol.lib.5.c. 19. nu.6.* qui addit irregularem quoque fieri ſæcularem, qui audita peccata alicuius confitentis Sacramentaliter reuelat. Sed quòd ipſo facto, ante notorietatem criminis non ſit irregularis, tenendum eſt:nam *c.Sacerdos*, nominat eos ignominioſos ratione illius publicæ, & ſolemnis pœnitentiæ, quæ reddit infamem, quando imponitur ex graui delicto, vt dixi *par.1.c.33. in fin.* Sed non antequam imponatur ſpecialiter ab homine. Si autem ſequuta fuerit ſententia condemnatoria, non dubito talem eſſe irregularem, etiam ſpeciali titulo, ob infamiam iuris ex hoc crimine publico.

Aduerte autem quòd illa pœna peregrinationis fuit commutata per *d.c. omnis*, in pœnam detruſionis in monaſterium: & hodie pœna detruſionis in monaſterium eſt commutata ex conſuetudine in pœnam triremium. *Farinac.q.119.n.55.*

Aduerte ſecundò quòd huius criminis cognitio pertinet ad Sãctum Officium, quando reuelatio confeſſionis eſt coniuncta cum hæreſi: aliàs pertinet ad Ordinarium, *Molfeſ. tractat.7. cap.23. nu.68. & ſeqq.* De pœnis autem ferendis contra tales delinquentes vide *Menoch. de arbitr. caſu 414. Bernar.Diaz c.112. & ibi Salzedo*.

CAPVT V.

Confeſſionem ſacramentalem inter abſentes perfici poſſe aſſerens.

Vide *verb. Sacramentum.c.1.*

CAPVT I.

Confiſcatio bonorum Eccleſiæ ob delicta Clericorum, ab Inquiſitoribus ne fiat.

Clem. ſecunda *de hæretic.* præcipit Inquiſitoribus, & tam ipſorum, quàm

Epiſcoporum, ſeu Capitulorum Sede vacante ſuper hoc deputatis Commiſſarijs quibuſcunque, ne ſcienter attentent Eccleſiarum bona ob Clericorum delicta, prædicti occaſione officij, Fiſco, etiam Eccleſiæ applicare. Quòd ſi ſecùs fecerint, excõmunicationis ſententiæ eos ſubiacere decernit ipſo facto; à qua non poſſint abſolui, præterquam in articulo mortis, donec illis, à quibus extorſerint, plenè ſatisfecerint; nullis priuilegijs, aut remiſſionibus ſuper hoc valituris.

Ita dictam Clementinã etiam contra Inquiſitores procedere intelligunt Doctores communiter nemine diſcrepante, licèt in textu illo hodie non reperiantur expreſſi: ita *Suar. de cenſ. diſp.* 23. *ſect.* 5. *nu.* 24. *Filiuc. tractat.* 15. *nu.* 207. *Sanchez in decal. lib.* 2. *cap.* 20. *nu.* 4.

CAPVT II.

Confiſcationes Cameræ Apoſtolicæ defraudantes.

Vide *verbo, Camera*.

CAPVT I.

Conſecratio Eccleſiæ facta ab Epiſcopo hæretico, vel ſchimatico, vel excommunicato vitando.

I. SI Eccleſia conſecrata fuerit ab Epiſcopo excommunicato vitando, id eſt, vel nominatim denunciato, vel notorio Clerici percuſſore, & cõſecratio fuit facta ſecundùm ritum Eccleſiæ Catholicæ in eſſentialibus, cõſecrata manet, ſed eo ipſo eſt polluta; & idem de alijs rebus cõſecratis, vel benedictis, & Sacramẽtalibus cõfectis ab excõmunicato; nã rebus huiuſmodi fideles vti non debent ante reconciliationem: Ita *Io. Andr. in c. conſuluiſti, de conſecr. Eccleſ. & ibi Hoſt. & Abb. nu.* 5. & tenet *Nauar. c.* 27. *nu.* 258. & communem fatetur *Suarez de Sacr. diſp.* 81 *ſect.* 4. §. *quarto violatur*, & multos allegat *Barboſ. allegat.* 27. *nu.* 28. quamuis *Suarez ibi*, & alij nonnulli contrarium teneant de rigore, ſcilicet & conſecrationem validam eſſe, & rem conſecratam non eſſe pollutam: & id ſequitur *Layman lib.* 5. *tit. de Sacr. Miſſæ, c.* 5. *nu.* 9.

II. Eccleſia conſecrata ab Epiſcopo hæretico, vel ſchiſmatico, ſi non deſint eſſentialia conſecrationis, eſt validè conſecrata, neque indiget reconciliatione, ſcilicet ſi fidem Trinitatis tenuerit, & conſecrarit chriſmatis vnctione, & ſanctarum reliquiarum depoſitione, vt *gloſſ. in c. Eccleſias,* 21. *de conſecrat. diſt.* 1. *verbo, precibus, & verbo, conſecrare:* Ita *Suar. & Layman loco citato.* Secus eſt ſi non fuit facta conſecratio in forma Eccleſiæ Catholicæ,

licæ, quia tunc Eccleſia non eſt verè conſecrata, ideo eſt de nouo in forma Eccleſiæ Catholicæ conſecranda, vt *d.c.Eccleſias,& c.22. Arianorũ, de cõſecr.diſt.*1.

Quod autem ait *Baron. to.6. pag.*595.ex Concilio Epaunenſe ſtatutum fuiſſe Eccleſias hæreticorum indignas eſſe reconciliatione Catholica, niſi fuerint de vi occupatis per hæreticos, non obſtat: quia illud eſt Concilium Prouinciale, ſupradicti autem ſunt canones ſummorum Pontificum.

III. Verum eſt quòd Eccleſia ab hæretico Epiſcopo, vel ſchiſmatico nominatim declarato cõſecrata, eo ipſo eſt polluta, vt ſupra dixi: ideo reconciliatione indiget, non conſecratione: & hoc modo concordanda, & limitanda ſunt ſupradicta iura.

CAPVT I.

Conſeruatores limites ſuæ iuriſdictionis excedentes,& alij id procurantes.

IN *c.hac conſtitutione,* §.*nã autem,de off.deleg.in* 6. habetur quòd Cõſeruatores ſi ſcienter ſe intromiſerint in alijs quàm in manifeſtis iniurijs, & violentijs, ſeu in alijs, quæ iudicialem indaginẽ exigunt, eo ipſo ſunt ſuſpenſi per annũ ab officio; & pars quę hoc procurauerit, excommunicationem ipſo facto incurrit, & non poteſt abſolui, niſi prius integrè ſatisfecerit parti læſæ, ſeu indebitè fatigatæ de expenſis.

Limitant aliqui, quòd iſta ſuſpenſio non ſit à diuinis, ſed ſolum ab officio Conſeruatoris: ita *Bonac. de cenſur.in partic.diſp.*2. *q.*2.*punc.*35.*nu.*8. & ita intellexiſſe videtur Gregor. XV. *in ſuo Decreto de Conſeruatoribus*. Sed alij dicunt eſſe ſuſpenſionem ab officio Conſeruatoris, & ab officio Clericali, ſeu à diuinis; quia nomen officij poteſt vtrunque complecti: ita *Suarez de cenſur. diſp.*31.*ſect.*3.*nu.*17. *Barboſ. in d. c. hac conſtit. nu.*19. *Moneta de Conſeruatoribus, c.*7. *nu.*561. At communis ſententia tenet eſſe ſuſpenſionem ab officio Clericali, & iuriſdictione Conſeruatoria, & à beneficio: ita *gloſſ. in d.c.verb.officio, ibi Monach.n.*4. *Archid.ibi.Gemin.nu.*2. *Molina par.*6.*diſp.*29. *nu.*2. qui teſtatur de communi, & tenet *Sorbus, verbo, Conſeruatores,* §. *tamen Conſeruator,& Cochier tract.de Conſeruatoribus par.*2.*q.*22.*n.*1. *cum Sayro & Vgolino*. Sed hodie propter decretum Greg.XV. vt infra dicam, procedit ſolùm illa prima ſententia, quia ſaltem hoc ius per illud eſt correctum.

Limita ſecundò quòd iſta Cõſti-

ſtitutio pœnalis, ſolùm procedit de Conſeruatoribus ſecundùm iura, qui ſcilicet habent tantùm delegatam iuriſdictionem ſuper manifeſtis iniurijs,& violẽtijs: nõ autem procedit in Conſeruatoribus ſecundùm priuilegia, quales ſunt qui à Religioſis exẽptis eliguntur ſecundùm priuilegia:nam hi ſecundùm aliquos iuriſdictionem habent ordinariam, & iudicant omnes cauſas regularium in prima inſtantia, ſi conueniantur, & non ipſi alios conueniant, vt ait *Molina diſp.29.nu.1.* vel ſaltem continentur nomine Iudicum ordinariorum, quia quoad modum procedendi illis aſſimilantur, licèt propriè ſint delegati, vt tenet *Nauar. conſ.3. de off. deleg.* & hanc limitationem tenent *Molina ibid. nu.7. Quaranta verb.priuilegia, §. has declarationes.Nauar.c.27.nu.125. Suar.diſp.23.ſect.4.n. 10. Filiuc. tract.14. num. 18. Moneta de Conſeruatoribus, cap.7. nu.587. Bonacc.loco citato punct.35.n.2. Cochier loco citato nu.2. verſ. limitatur.*

Limita tertiò quòd illa excõmunicatio ſatisfacta parte non erit reſeruata, ſed poterit quis à proprio Confeſſario abſolui:ante autem eſt reſeruata Papæ, vt *Filiuc.tract.14.nu.53. 58. Azor. tom. 2 cap.34.quæſt.13. Gemin. Franc. & Monach. hic, & Barboſa ibidem num.20. & 22.*

II. In Decreto Gregorij XV. *ann.1621.die 20.Septemb.* edito, quod deſcribi voluit in quinterno Cancellariæ, & eſt Conſtitutio nona eiuſdem Greg.in Bullario; Primò reuocatæ ſunt omnes deputationes Conſeruatorum, ſiue ſecundùm iura, ſiue ſecundùm priuilegia hactenus factæ.In poſterum autem noluit validas eſſe, niſi ſeruata hac forma, ſcilicet vt ſint perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ, vel perſonatum obtinentes, vel Canonicatum in Eccleſijs Cathedralibus, iuxta *c. ſtatutum de reſcr. in 6.* & quòd ſint nominati in Prouinciali, Diœceſanaue Synodo, & deinde ex ijs electio Conſeruatorum fiat, iuxta Trident. *ſeſſ.25.c.10. ref.*& iuxta *Bullam Clem.VIII. tertiam*. Si hæc forma in nominandis Cõſeruatoribus ſeruata non fuerit, nominatio erit nulla eo ipſo: & regulares, qui auſi fuerint taliter nominare, aut taliter, id eſt contra formam nominatis vti, incurrunt ipſo facto pœnam priuationis vocis actiuæ, & paſſiuæ: & rehabilitatio eorum Papæ reſeruatur. Item regulares, & ſæculares carebunt Conſeruatore per annum, quo anno ab Ordinarijs locorum cauſæ cognoſcẽdæ erunt, etiamſi eſſent aliàs exempti.

Item

Item ſtatuit Gregor. ibidem, vt ſi aliquem ex nominatis in Synodo mori contigerit, ſubſtituat alium Ordinarius in locũ illius, cum conſilio Capituli vſque ad futuram Synodum. Item ſtatuit vt quoties Regulares, alijue exẽpti Conſeruatorem elegerint aliquem ex dictis nominatis in Synodo qualificatis vt ſupra, debeant talis electionis inſtrumentum exhibere apud acta Curiæ Ordinarij; & niſi hæc obſeruauerint, interim conueniri debeant coram Ordinario loci: vtque nullus mutare debeat Conſeruatorem electum ſecũdum priuilegia, niſi ſaltem poſt ſingula quinquẽnia, niſi ex cauſa cognita, vel ab Ordinario loci, vel à Papa, ad electionem eorumdem exemptorũ.

III. In eodem Gregor. XV. Decreto ſtatutum eſt, vt regulares coram Conſeruatore conueniri quidem poſſint, & debeant, non autem ipſi coram illo alios conuenire, ſeu trahere (in quo Gregorius extendit quod à Trid. *ſupra cit.* fuerat ordinatum de Conſeruatoribus ſecundùm iura ad Conſeruatores ſecundùm priuilegia) vtque in caſu quo regulares, vt rei conueniuntur coram ſuo Conſeruatore, non poſſit Cõſeruator procedere contra perſonas exiſtentes extra diœceſim, in qua ſunt Conſeruatores nominati: vtque controuerſia orta inter Conſeruatores, & Ordinarios de Iuriſdictione, definiatur per arbitros in forma iuris electos, & interim ſuperſedeatur ſuper cauſa principali: in quo ſe conformauit Gregorius d. Trid. decreto *ſeſſ.* 25. *c.* 10. *ref.*

Conſeruatores autem, ſi limites ſuæ Iuriſdictionis excedant, ſiue contra ſupradicta, ſiue aliàs quomodolibet, incurrant eo ipſo ſuſpenſionem ab officio Conſeruatoris per annum, & pars quæ hoc fieri procurauerit, ſentẽtiam excommunicationis incurrat; à qua non niſi ſatisfacta parte abſolui poſſint; & in hoc ſe conformauit ex parte *c. fin. de offic. deleg. in 6.* & ex parte illud reformauit, vt *ſupra* dixi *nu.* 1.

Nota hîc quòd Sacra Cõgregatio Cõcilij poſtea ſua declaratione edita, quæ habetur in Bullario ad calcẽ dicti decreti Gregor. XV. declarauit, per hanc Bullam nõ eſſe ablatam facultatem, quin Conſeruatores regularium poſſint illos defendere, agentes contra alios reos, à manifeſtis iniurijs, & violentijs, dum à ſuis poſſeſſionibus deijciuntur, aut proprijs bonis vti frui impediuntur; dummodo vtantur forma Conſtitutionis Innoc. IV. & Bonif. VIII. relat. in *c.* 1. *& fin. de offic. deleg. in 6.* id eſt, dummodo habeant alia requiſita in Conſeruatoribus ſecundùm iura; & vt

non

non trahant reos vltra vnam dietam, vt *d.c.fin.* §.*Conſeruatores*. Quamuis autem ex *d.cap.fin.* trahentibus vltra vnam dietam nulla eſſet cenſura, vel pœna latæ ſententiæ impoſita: hodie tamen ex dicto Gregor.XV. decreto incurrunt, & ipſi Conſeruatores, & pars inſtans in pœnas præfatas.

Limita tamen, quòd poterit trahere vltra vnam dietam, ſi tales religioſi, ſeu exempti habeãt ſuper hoc ſpeciale priuilegium, quod quidem multæ religiones habent.

IV. Conſeruatores ſi excedãt limites ſuæ iuriſdictionis in præiudicium iuriſdictionis Diœceſani, ſeu Ordinarij loci, incurrunt in excommunicationem latam in Bulla in Cœna Domini, contra vſurpantes iuriſdictionem Eccleſiaſticam Ordinariorum. Vide *Barboſ.in c.ſi Clericus laicum*, *nu.2. de iudic.* & Doctores ſuper *cap.17. Bullæ in Cœna Domini*. Poterit autem in tali caſu declarari incurriſſe eam excommunicationem ab ipſo Ordinario loci, quem taliter offendit.

CAPVT I.

Conſiſtorij ſecreta à Cardinalibus non reuelanda.

IN Bulla 7. Leonis X. in Concilio Lateranen. ſub eodem Leone *ſeſſ. 9. tit. de Cardinal. in fine, fol.* 127. in impreſſione noua Romana, Vt pro reuerentia Sedis Apoſtolicæ, & vtilitate, & honore communi Pontificis, & Cardinalium, vtque ſcandalorum occaſio tollatur, maiorque in Sacro Senatu, ſeu Conſiſtorio libertas votorũ fiat; Statutum eſt, ne quis Cardinaliũ vota in Cõſiſtorio data, & quæcunque ibi geſta, aut dicta, quæ in odium, aut præiudicium, aut ſcandalum alicuius redundare poſſint, ſcripto, aut verbo, aut quouis alio modo reuelet; ſub pœna periurij, & inobedientiæ.

Quotieſcunque autem à Papa ſpecialiter, & expreſsè vltra præmiſſa indictũ fuerit ſuper aliqua re ſilentium, ſi quis contra fecerit, vltra pœnas prædictas, excõmunicationẽ latæ ſentẽtiæ incurrat, à qua non poſſit abſolui, niſi à Romano Pontifice, & cum expreſſione cauſæ, præterquam in mortis articulo. De hac re *Nauar. c.27.n.110. Barb. alleg.50. nu.128. Bonac. de cenſur. in partic. diſp.2. q.7. punc.2. n.3. Filiuc. tract.15. nu.200.*

CAPVT I.

Conſuetudinem contra libertatem Eccleſiaſticam obſeruantes, vel ſeruari facientes.

I. IN *c.nouerit, de ſent. excõ.* conſuetudinem contra libertatem Eccleſiaſticam ſer-

ſeruari facientes, vel ſeruare præſumentes iudicando ſecundum eam, & alij cooperantes, vt Poteſtates, Conſules, Rectores, & Conſiliarij locorum, vbi huiuſmodi conſuetudines ſeruatæ fuerint, aut editæ: Item qui in authenticam formam ſcribere præſumpſerit taliter iudicata; incurrunt excōmunicationem ibi latam, ſed non eſt reſeruata in ea Decretali, ſed hodie videtur reſeruata ex Bulla in Cœna Domini *c.*15. contra conſuetudinē inducentes, aut obſeruari facientes contra libertatem Eccleſiæ: ita tenet *Sayr.lib.*3.*c.*19. *nu.*10. *Souſa in c.*16.*in Bulla Cœnæ diſput.* 18.*n.*6. *Coriol. & alij apud Dianam reſol.*58. *tract.*1. *tom.*2.

Sed alij contra tenent, quia in Bulla Cœnæ *c.*15.*citato*, non fit mentio de conſuetudine, ſed de ſtatutis, & legibus, ſeu iure ſcripto, & ita tenet *Suar.diſp.*21. *sect.*2.*nu.*86.*Duard.in Bulla eadem can.*15.*nu.*361. *Filiuc. tract.*16.*nu.*268. Verum tamen eſt quòd *in d.c.*15. *Bullæ Cœnæ*, excōmunicantur cōdentes leges, vel ſtatuta cōtra libertatē Eccleſiæ; & ijs vtentes etiam prætextu cuiuſuis cōſuetudinis. Quādo ergo conſuetudo obſeruaretur, vel obſeruari procuraretur, tāquam confirmatiua iuris ſcripti, tunc eſſet locus ſine dubio excōmunicationi reſeruatæ in Bulla Cœnæ.

II. Nulla eſt ipſo iure omnis conſuetudo, quæ ſit contra libertatem Eccleſiaſticam, etiamſi ſit immemorabilis, quia à iure Ciuili & Canonico, tanquam corruptela eſt damnata, ideo nō excuſat à cenſuris præfatis: ita *auth.caſſa, C.de ſacroſ.Eccleſ. & d.c.nouerit, & c.*15.*Bulla Cœnæ*, quia nulla conſuetudo etiam immemorabilis poteſt ius tribuere ad ea, quæ quis citra Papæ priuilegium obtinere non poteſt: ita in terminis *Vaſq. de ſucceſſ.* §.10.*n.*651.*Surd.conſ.*301.*n.*55. *lib.*3. *Natta conſ.*495. *num.*14. *lib.*3. *Vgolin. in d. c.*15. *Bullæ*, *verſ.*6.*afficit*, *Filiuc. num.*274. *Azor.tom.*1.*lib.*5.*c.*14.*q.*5.*&* 6. *Rota deciſ.*839. *in antiq. Clarus* §.*fin.q.*36.*n.*13.*Cened.collect.*57. *nu.*1 *par.*1. *Anton. Gabr.comm. concl.tit. de præſcript.lib.*5. *concluſ.*1.*nu.*17.

Limita, quòd conſuetudo immemorabilis cum fama conſtāti priuilegij Papæ, iuuat, & excuſat à pœnis, & præſumi facit titulum iuſtum in ijs, quorum quis citra priuilegium Papæ non eſt capax, ſed cum iſto eſt capax, *Suar.de fenſ.libert. Eccleſ.lib.*4.*c.*34.*n.*17. *Layman lib.*4 *tract.*9. *c.*10.*n.*2. *Tuſcus*, *verb. Iudex concl.*453. *n.*46.*Rota diuerſ.p.*2.*deciſ.*215. *num.*4.*& poſtb. Farinac.par.*1. *deciſ.*698.*n.*4.*& p.*2. *deciſ.*545. *nu.*1. *Mantica deciſ.*289. *nu.*2.

CAPVT II.

Conſuetudinis iniquæ obſeruationem iurantes, vel iurari facientes.

Vide *verbo*, *Iuramentum*.

CAPVT I.

Criminoſi ſi recipiantur ad habitum, vel profeſſionem religioſam.

PRimò, In Bulla Sixti V. 71. *Cum de omnibus, §. quarto,* Statutum fuit, ne in religionem quiſquam recipiatur ad habitum, vel profeſſionem, niſi præcedente ſcrutinio, ſeu inquiſitione de parentibus, patria, vita, & moribus; & cum informatione fide digna, quòd tales non ſint rei, neque ſuſpecti grauiorum criminum, vt homicidij, furti, latrocinij, vnde damnati ſint, vel periculum ſit, ne damnentur.

Item vt conſtet eos non humana, ſed diuina ratione moueri, & de his omnibus, in Capitulo Generali, vel Prouinciali plena, & certa fide facta à Generali, vel Prouinciali, & Diffinitoribus, approbati admittantur.

Secundò, Idem ſtatuit, vt criminoſi, aut ſuſpecti criminum, vt ſupra, inhabiles ſint ad profeſſionem, itaut profeſſio eorũ ſit nulla. Item ſtatuit, vt ſit nulla profeſſio, ſi ſine ſcrutinio ſupradicto receptio fiat, & vt expelli debeãt.

Tertiò, Vt recipiens ſupradictos inhabiles ad habitum, vel profeſſionem, ſiue ſit Superior, ſiue alius Religioſus, vt Definitores, & Capitulares, ipſo facto incurrat priuationem vocis actiuæ, & paſſiuæ, officiorum, graduum, honorum, dignitatum obtentorum, & inhabilitatem ad huiuſmodi de cætero obtinenda.

Quartò, Vt Curia ſæcularis cõtra tales malè receptos nihilominus procedere poſſit ciuiliter, & criminaliter.

In Bulla Clem. VIII. *In ſuprema,* Conſtit. 83. Statuta eſt moderatio ſupradictæ Cõſtitutionis Sixti V. hoc modo.

Primò Ablata eſt nullitas profeſſionis in omnibus caſibus dictæ Bullæ, id eſt, ſiue in caſu, quo criminoſi recepti fuerint, ſiue in caſu quo receptus quis fuerit ſine ſcrutinio, ſeu informatione; & reduxit in hac parte illam Cõſtitutionem ad terminos iuris communis.

Secundò, Satuit, vt pœnæ contra Religioſos ſuperiores admittentes ad habitum, & profeſſionem contra ſupradictam formam locum habeant, itaut iſti incurrant nihilominus in pęnas prædictas: non tamen procedant illæ pęnæ contra alios religioſos partici-

ticipes, vt Definitores,vel Capitulares ſuffragium dantes. Et de hac moderatione tractat *Sanch. in decal. lib.4.c.19.n.21.* vbi latè explicat, & *lib.5.c.14.nu.61.*

Attenta igitur hac moderatione, hodie cuiuslibet criminoſi, etiam ad iudicium delati, etiam in fraudem fori ſæcularis ingredientis, profeſsio eſt valida (niſi aliàs ex Cōſtitutionibus religionis illius à Papa ſpecialiter ſuper hoc approbatis irritetur) & eſt valida etiam ſi ſine informatione præuia recipiantur; Ita ex dicta Bulla Clem VIII. vt obſeruat *Sanch.lib.5.c.4. nu.61.*

Item hodie non prohibetur criminoſis ex ſua deuotione religionem ingredi, non in fraudem, quia ſic eſt de iure communi, *Couarr.pract.qq.c.32.n.4. Miranda tom.1.man.q.19. art.8. ante finem, Filiucc.tract.16.nu.265.* & de magis communi teſtantur *Clarus §.fin.q.36. verſ. ſæpe numero contingit, colum. antep. Gutier.pract.q.5.num.2.lib.1.* Si tamen habet impedimentum ſecundùm conſtitutiones religionis irritans, ſiue ſolùm impediens, tenetur illud reuelare ſuperioribus, ad quos pertinet admittere, & non poteſt illud citra peccatum mortale occultare ad hoc vt recipiatur. *Abb. in c. innotuit, num.6. de elect. Suarez tom.3. de relig. lib.5. cap. 7. numer. 18.* vbi ait, quando impedimentum non irritat, tunc Superiores cōſiderare debere, an de iure cōmuni licitè recipi poſsit ex natura rei, conſiderata decentia, & vtilitate perſonæ ad talem ſtatū, &c.

Quòd ſi criminoſus religionem ingrediatur bona fide, & non in fraudem, non poterit de cætero Iudex laicus contra illum procedere, vllo modo: ita *Couar. Miranda, Clarus, & Gutier. vbi ſupra* cum communi ſententia. Si verò in fraudem ingreſſus fuerit, tunc remanebit ſubiectus foro laicali ratione cauſæ, & bonorum, ſed non perſonæ. Vnde poterit Iudex laicus contra eum procedere puniendo illum in bonis; ita de iure communi communem ait *Gutier.n.3. & Clarus vbi ſupra*; & in terminis huius moderationis docent *Filiuc. loco cit. Bonaccina ſuper Bulla Cœnæ Domini diſp.1. quæſt.16. ſect.1. pun.5.n.10. Bartol. de Vecchis in praxi nouitiorum, diſp.12.nu.11. Diana reſolut.35.tract.1. tom.2.* Aliqui tamen dicūt neque in bonis poſſe puniri per laicum Iudicem, etiamſi in fraudem ingreſſus ſit, vt *Marta de iuriſd.p.4.cent.2. caſu 121. à n.22. Diana ibid.*

Si tamen criminoſus in fraudē ingreſſus, iam antea fuit à Curia ſæculari carceratus, & contra fidem erupit, vel fuerat verbaliter degradatus; tunc Doctores dicūt

poſſe

poſſe à laico Iudice contra eum etiam in perſonam procedi, *Abb. cap.* 1. *de oblig. ad ratiocin.* & de cõmuni teſtatur *Filiuc. tract.* 16. *nu.* 265. Quod limita niſi eſſet in ſacris, quia tunc eſſet prius realiter degradandus ab Eccleſiaſtico Iudice, præuia ſententia. *Layman lib.* 4. *tract.* 9. *cap.* 4. *nu.* 11. *verſ. vt diſtinctius:* & ſimiliter poterit contra eum procedi in perſonam, ſi profeſſionem faceret in carceribus laicis, vt *Syluest. verbo, Iudex, num.* 6. *in fin. cum Guil. Laud.*

Sed quæres, quando dicatur in fraudem ingredi? Reſpondeo, ſecundùm Bullam Sixti V. declaratoriam ſupradictæ Conſtit. requiritur, vt interuenerit accuſatio, vel inquiſitio ſpecialis cœpta, id eſt de tali delicto contra talem perſonam, & quòd dicta inquiſitio ſit legitima, ſcilicet præcedente infamia, aut ſemiplena probatione, *Suar. tom.* 3. *de relig. cap.* 7. *nu.* 17. & 18. Hodie tamen quia ſeruandum eſt ius Commune, ille dicitur in fraudem ingredi, qui fuit prius de delicto delatus in Iudicio, vel diffamatus, vt tenet *Molina diſputat.* 49. *nu.* 21. *tract.* 3. magis cõmunem ait *Clarus q.* 36. *verſ. ſed in hoc propoſito, & Filiuc. trac.* 16. *nu.* 265. *Gutier. pract. q.* 5. *nu.* 5. *lib.* 1. *Diana reſolut.* 26. *tract.* 2. *tom.* 1.

CAPVT I.

Ad Curiam Romanam recurrẽs, vel ibi cauſas proſequens, ſi occaſione dictarum cauſarum offendatur perſonaliter, vel realiter, publica, vel priuata poteſtate.

I. IN *cap.* 2. *Bullæ in Cœna Domini*, fertur excommunicatio contra illos, qui occidunt, vel quoquo modo percutiunt, vel bonis ſpoliant per ſe, vel per alios directè, vel indirectè perſonas quaſcunque Eccleſiaſticas, vel ſæculares ad Romanam Curiam ſuper eorum cauſis, & negocijs recurrentes, vel in eadem Curia ea proſequentes, eorumque Procuratores, negociorum geſtores, Aduocatos, Agentes, Auditores, Iudices, ſi iſta fiãt occaſione dictarum cauſarum, ſeu negociorum Curiæ: & continet hęc excommunicatio non ſolùm principales delinquẽtes, ſeu committentes, & exequutores, ſed etiam auxilium, conſilium, & fauorem præſtantes.

Amplia, vt procedat non ſolùm ſi offendantur perſonaliter recurrentes, ſed etiam ſi realiter recurrentes per ſuos Procuratores, licet ipſi abſentes ſint, & offendantur occaſione dictarum cau-

Digitized by Google

cauſarum, ſeu negociorũ Curiæ, vel recurſus. *Sayr. lib. 3. cap. 16. num. 5. Filiucc. tract. 16. nu. 180. Bonac. ſuper Bulla eadem, diſp. 1. q. 13. punct. 2. nu. 2.*

II. In Bulla Alexandri VI. incipit, *In eminenti*, 11. apud Laertium, ſtatutum eſt, vt ſi quis aduerſarium ſuum in cauſa, ſiue Eccleſiaſtica, ſiue laicali, ſiue mixta vertente in Romana Curia, vel aduerſarij Procuratorem, Aduocatum, vel cauſæ Auditorem, Iudicem, Teſtem, Notarium præſumpſerit minis afficere, inuadere, verberare, mutilare, vel occidere per ſe, vel per alium quomodolibet eiuſdem cauſæ occaſione: aut ſi quis taliter delinquẽtem receptauerit, defenderit, occultauerit, eique conſilium, auxilium, vel fauorem dederit per ſe, vel per alium; incurrat eo ipſo, Primò excommunicationem laeam in Bulla Cœnæ Domini reſeruatam Papæ, & in pœnã amiſſionis omnis iuris, & actionis in ea cauſa. Quòd ſi mors, aut membri mutilatio à prædictis cauſata fuerit, incurrit tam principalis, quàm cooperans (vt ſupra) eo ipſo pœnam depoſitionis ab omni dignitate, officio, ordine, & beneficio, ac læſæ Maieſtatis pœnas; eorumque officiorum, & beneficiorum diſpoſitio Sedi Apoſtolicæ reſeruatur; & ſunt eo ipſo in ſuis bonis omnibus à cunctis perpetuo diffidati, banniti, & infames, & inhabiles.

III. Statutum eſt in eadem Bulla Alex. VI. vt quicunque ſciuerit aliquem præmiſſa commiſiſſe, procuraſſe, aut meditatum eſſe, illum teneatur Papæ immediatè, vel mediatè denunciare quamprimùm: aliàs in excõmunicationem Papæ reſeruatam incidat eo ipſo. Quòd ſi denunciãs fuerit complex, veniam, & impunitatem conſequatur.

Nota quòd iſta Alexandrina Conſtitutio, cùm ſit edita ob publicam quietem, & ſecuritatem, eſt fauorabilis, & ideo extendenda, vt etiamſi expreſsè non conſtet collitigantem offenſum eſſe occaſione litis in Curia vertentis, ſi tamen non conſtat de alia cauſa, præſumatur occaſione dictæ litis offenſus à collitigante. *Puteus deciſ. 102. & 103. lib. 1. Rota diuerſ. deciſ. 639 nu. 1. p. 1. Mandoſ. conſ. 61. n. 3.* Item procedit etiam ſi perſona ex prædictis offenſa, fuerit exiſtens extra Curiam, ſi tamen lite in Curia adhuc vertente, *Put. deciſ. 104. num. 1. lib. 1. Rota diuerſ. vbi ſupra num. 2. Mandoſ. conſil. 60. num. 11.*

CAPVT II.

In Curia Romana propter negocia Curiæ commorantes ſi quis vexet in eadem Curia via iuriſdictionis vſurpata, etiam non occaſione eorumdem negociorum.

I. CAp. 9. *Bullæ in Cœna Domini*, excõmunicantur ij, qui iuriſdictionem ordinariam, vel delegatam à Papa, vel à Iudicibus Sedis Apoſtolicæ, ſeu Curiæ Romanæ non habentes, illam ſibi temerè vindicantes, morantes in Curia audent interficere, mutilare, ſpoliare, capere, vel detinere ſua, vel aliorum opera.

Nota quòd licèt Bulla loquatur de talibus vexantibus commorantes in Curia, non intelligitur tamen de omni commorante in Curia etiam materialiter, vt pro ſuis lucris, aut vtilitatibus non concernentibus Curiæ negocia; ſed intelligitur de commorantibus in Curia formaliter, id eſt, propter negocia Curiæ Romanæ: ita *Caietan. excomm. cap.* 14. *Sayr. lib.* 3. *cap.* 13. *n.* 3. *Filiucc. tract.* 16. *num.* 165. *Tolet. lib.* 1. *cap.* 25. *§. aliud dubium.*

CAPVT III.

Ad Curiam Romanam perſonaliter accedentes pro negocijs eiuſdem Curiæ, vel redeuntes vexans iniuſtè, etiam non occaſione eorumdem negociorum.

CAp. 9. *Bullæ in Cœna Domini*, excommunicantur omnes illi, qui ad Sedem Apoſtolicam venientes, vel ab ea recedentes, ſua, vel aliorum opera interficiunt, mutilant, ſpoliant, capiunt, aut detinent.

Nota quòd de iure communi venientes ad Curiam Sedis Apoſtolicæ, & in ea manentes, & reuertentes, cum rebus ſuis dicuntur eſſe ſub protectione ſpeciali Sedis Apoſtolicæ, *c. vn. de Cler. peregrin. Marius Alterius to.* 1. *de censur. lib.* 5. *diſput.* 10. *cap.* 2. *§. non obſtat.*

Nota etiam quòd licèt textus Bullæ præfatus ſimpliciter dicat de venientibus ad Sedem Apoſtolicam, ſeu Curiam, tamen intelligitur de venientibus formaliter ad Sedem Apoſtolicam, id eſt, pro negocijs, quæ expediuntur in eadem Curia, ſiue ſint gratiæ, ſiue iuſtitiæ: vt ſaltem primariò, & principali intentione propter talia negocia veniant. *Tolet. lib.* 1. *c.* 25. *§. primum dubium*,

bium, Sayr.lib.3.cap.13.num.3. Mar.Alterius cap.1 loco citato, §. venientes. Suarez de cenſur. diſp.21. ſect.2.num.65. in fine, Nauar.cap.27.nu.65.

CAPVT IV.

Ad Curiam Romanam euntes, manentes, redeuntes circa eorũ beneficia vexãs via iuris.

EVgenius IV. in Bulla 4. incipit, *Diuina*, quæ habetur in *Extrauag. 3. de priuil.* inter communes, ſtatuit ne Officiales Sedis Apoſtolicæ extra Romanã Curiam litibus vexentur: idemque ſtatuit de veniẽtibus ad Curiam pro cauſis, ſeu negocijs ſuis, vel ſuorum, & ibi manentibus & recedentibus: & inhibet omnibus Iudicibus tam Ordinarijs, quàm Delegatis cuiuſcũque dignitatis, gradus, &c. ne præſumant ſententiam excommunicationis, ſuſpenſionis, aut interdicti, aut priuationis officiorum, aut beneficiorum, ſeu quamuis aliam ſententiã contra præfatos promulgare: & in contrarium attentata irrita eſſe decernit. Si quis autem dictorum Iudicum ſe intromiſerit de dignitatibus, aut beneficijs Eccleſiaſticis quibuſcunque prædictarum perſonarum, illas priuando, aut priuatas declarando, aut illa priuationis prætextu alijs conferendo, aut aliter; tam ipſe, quàm recipientes talia beneficia, & officia, incurrunt ipſo facto excõmunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti latas ſententias. Et excommunicationis abſolutionem Papæ reſeruat, non autem aliarum cenſurarum abſolutionem. Vide *Suar.diſp.37. ſect.1.n.8. Filiuc. tract.18.n.148. Canoniſtas ſuper ead. Extrau.*

Nota primò, quòd illa ſuſpenſio, quia eſt indefinita, eſt totalis, & intelligitur ab officio, ſeu diuinis, & beneficio: ita in terminis *Layman lib.1.tract.de cenſur.tit. de ſuſpen.c.1.nu.2.* & hanc probabiliorem ait *Suar. diſput.25. ſect.2.n.9.* & magis communem ait *Filiuc. tract.17. cap.1. nu.9.* eſt tamen probabile eſſe tantùm ſuſpenſionem à beneficio, ſeu adminiſtratione, *Suar.nu.9.*

Nota ſecundò, quòd hodie hæc pœnalis Cõſtitutio non procedit contra Ordinarios priuantes, aut ſe intromittentes cõtra Clericos Curiales de beneficijs eorũ, quãdo cauſa priuandi, aut decernẽdi, ſeu procedendi ſit iuſta, quia ex *Trid.ſeſſ.24.c.11.refor.* derogatũ eſt huic Eugenianæ, vt Clerici ſint ſubiecti Ordinarijs, etiamſi talia beneficia non requirant reſidentiam: quoad alios autem Iudices delegatos nihil eſt derogatũ Eugeniano priuilegio, ſeu exẽptioni Curialiũ. Vide *Barb.in d.Extrau.*

Digitized by Google

Nota tertiò, quòd quamuis *Filiuc. tract.* 15. *num.* 199. dicat præfatam excommunicationem hodie eſſe reſeruatam in Bulla Cœnæ ex *cap.* 9. de qua dixi *ſupra c.* 2. tamen mihi non placet; quia *cap.* 9. Bullæ ſolum excommunicat Iudices, qui audent interficere, mutilare, ſpoliare, capere, detinere commorantes in Curia Romana; ſed loquitur de ſpoliatione phyſica, ſeu cum violentia, non autem morali priuando beneficijs, vel officijs in abſentia. *Marius Alter. diſp.* 10. *lib.* 5. *c.* 3. §. *ſpoliet*: & ita vidi in praxi obſeruari, vt contra Iudicem in partibus ſpoliãtem Curiales beneficijs, procederetur, vigore Eugenianæ, & non Bullæ in Cœna Domini.

CAPVT V.

Ad Curiam Romanam acceſſum, vel receſſum liberum prohibentes publica, vel priuata authoritate.

CAp. 13. *in Bulla Cœnæ* fertur excõmunicatio reſeruata Papæ contra eos, qui quibuſcumque perſonis directè, vel indirectè prohibere, ſtatuere, ſeu mandare præſumunt, ne pro negociis quibuſcunque proſequendis, ſeu gratijs, aut litteris impetrandis ad Rom. Curiam accedãt, aut recurſum habeant; ſeu gratias ipſas à dicta Curia, ſeu Sede Apoſtolica impetrent, ſeu impetratis vtantur; vel eas gratias, ſeu litteras apud ſe, aut Notarios, ſeu Tabelliones, aut aliàs quomodolibet retinere præſumunt.

Hic textus, licèt videatur loqui de taliter delinquẽtibus publica poteſtate, tamen ab interpretibus intelligitur etiam de priuata poteſtate, vt *Nauar. c.* 27. *nu* 68. *Duard. q.* 9. *n.* 18. *Bonac. ſuper eadem Bulla q.* 14. *punct.* 3. *Marius Alterius cap.* 3. §. *quiue alias*, *Sayr. lib.* 3. *c.* 18. *num.* 8.

CAPVT VI.

Ad Curiam Romanam Eccleſiaſticos à iure, vel ab homine citatos vexans, ne eant.

I. CLemen. *Multorum*, *de pœnis*, habet, quòd ſi temporale dominium habens, viros eccleſiaſticos, ne citati ad Sedem Apoſtolicam ab homine, vel à Iure venire ad ipſam valeant, auſu detineat ſacrilego, citatos eoſdem in exitu eorum diſtrictuũ vt plurimum capiens; Primò talis detinens, ſeu capiens, & iſta procurans, ſiue ſit ſæcularis, ſiue eccleſiaſticus, incurrit excommunicationẽ Papæ reſeruatã, ex *can. ſi quis ſuaden.* 17. *q.* 4. *c. nuper, de ſent. ex com.* etiamſi tali capturæ, ſeu

ſeu detentioni ipſæ citatæ perſonæ Eccleſiaſticæ conſentiant, vel ſe capi, aut detineri procurent.

II. Procurantes talia, ſi ſint perſonę Eccleſiaſticę, Prælati quidem incurrunt ſuſpenſionem triēnalem à perceptione fructuum ſuarum Eccleſiarum. Si autem inferiores extiterint, eo ipſo obtentis beneficijs ſunt priuati: & procedit de procurantibus, ſiue ſint ipſi citati, ſiue alij, vt ex eo textu apparet.

Dicitur autem quis à iure citatus ad Sedem Apoſtolicam, quoties tenetur eam adire, & cōparere coram illa, vt cauſa cōfirmationis obtinendæ, vel abſolutionis à caſibus Sedi Apoſtolicæ reſeruatis, vel viſitationis liminum, vt *Boniſ. de Vitalin. in eadem Clem. n.*25. & dicitur etiam detinere, vt incidat in has pœnas, qui arreſtat iam captum. *Boniſ. ibid. num.*26.

Dicitur verò Prælatus, de quo in textu, quicumque ordinariam Eccleſiaſticam externi fori habet iuriſdictionem. *gloſſ. in c.*2. *verbo, Eccleſiarum prælati, & ibi Abb. Innoc. in c. humilis, de maior. & obed. Io. Monach & Imola in Clement. dudum, § ab olim, de ſepult. Azor. p.*2 *lib.*3 *cap.*25.

Non incurrunt autem has pœnas, ſi carceratio fiat poteſtate Eccleſiaſtica, ſed ſolum incurrunt tunc in Canonem, *ſi quis ſuadente.* ita *gloſſ. ibidem verbo, ſæculari.* & tenet *Vitalin. ibi nu.*26. & alij communiter,

Item poſteriores pœnæ ſolùm procedunt contra procurantes, ſi ſint Eccleſiaſtici, vt patet ex textu. Dicitur etiam procurare capturam, vel detentionem ipſe, qui capit, ſeu exequitur, & qui mandat. *Suarez de cenſur. diſp.*31. *ſect.*5. *num.*20. *Filiuc. tract.*17. *num.*155. *Marius Alter. tom.*2. *tract. de ſuſpenſ. diſp.*16. *cap.*3.

III. Adde quòd ſupradicti capientes, aut detinentes inuitum ne eat ad Sedem Apoſtolicam, incurrunt excommunicationem in Bulla Cœnæ reſeruatam, *c.*9. & *c.*5. vt dixi *ſup. c.*3. & 5. Alia, etiam circa dictā Clementinam vide *verbo, reſignatio, cap.*3.

CAPVT VII.

Ad Curiam ſæcularem ab Eccleſiaſtica recurrentes via appellationis.

Vide *verbo, Appellatio, cap.* 3. & *verbo, Iuriſdictio, c.*10.

CAPVT VIII.

Ad Curiam ſæcularem ſi Eccleſiaſtici ab Eccleſiaſticis, vel laicis collitigantibus trahantur quomodolibet.

I. CAp. inolita, 11. q. 1. ex Cōcilio Mileuitan. & Carthaginenſi relatis ab Innoc. III. *in c. ſi diligenti, de foro competēti,*

cautum eſt, ne Clerici Clericos relicto ſuo Pontifice, ad iudicia publica, ideſt, laicalia pertrahant, alioquin cauſam perdant, & à cõmunione habeantur extranei.

Amplia etiam in caſu denegatæ iuſtitiæ per Iudicem Eccleſiaſticum. *Genuen. in praxi, c. 16. n. 1.*

Amplia ſecũdò, quòd licet iſta amiſſio iuris, & cauſæ non ſit per ſe loquendo latæ ſententiæ pęna, ſed indigeat ſententia priuante tali iure; vnde debet Aduerſarius qui tractus eſt ad forum ſęculare, agere coram Iudice Eccleſiaſtico condictione ex hac lege, petendo eum priuari iure ſuo, vt *Abb. in dicto c. ſi diligenti, nu. 20. Soccin. num. 29.* & quòd ſit pœna ferendæ ſententiæ, tenet *gloſſ. ibi verbo, cauſam perdant. Imola ibi num. 12. Turrecr. in dicto c. inolita, num. 2. Sanchez conſil. lib. 6. cap. 1. dub. 1. num. 13. & dub. 6. nu. 3.* Tamen habet per accidens effectum latæ ſententiæ, quatenus ſi tractus, ſit in poſſeſſione, ſeu ab eo aliquid debeatur in ea cauſa, habet retentionem in foro cõſcientiæ, quia cui damus actionem, faciliùs & exceptionem, *Abbas ibid. num. 20. Feder. de Senis conſ. 47. Innoc. in c. inter dilectos, de exceſſ. prælat.* & tenet in ſimili *Sanch. de matr. diſp. 38. num. 33. lib. 6.* eſt probabilis; ait tamen Abbas, tutius eſſe petere iudicialiter priuationem, & ita allegati *à Sanchez.* Sed hodie eſt latæ ſententiæ tota hæc pœna priuationis, vt *infra num. 2.*

An autem illa excommunicationis pœna ſit latæ ſentẽtiæ, certè verba illa videntur latæ ſentẽtiæ in rigore, cum non requirant factum Iudicis, vt pro talibus, v.g. excommunicatis habeantur, vt per *Tiraquell. in l. ſi vnquam, verbo, reuertatur, n. 216.* cum per eum adductis: Tamen in caſu noſtro Doctores communiter dicunt eſſe excommunicationem ferendam, donec trahens ſatisfecerit, vt *Hoſtien. & Io. Andr. in dicto c. ſi diligenti. Abb. num. 5. & 22. Tiraquell. loco cit. Bern. Diaz in praxi c. 65. nu. 22.* Sed hodie eſt latæ ſententiæ, vt infra.

II. In Bulla Martini V. quæ eſt 10. incipit, *ad reprimendas,* §. *tertiò,* ita cautum, vt omnes, & ſingulę perſonę Eccleſiaſticę, etiã exemptæ, & etiam Epiſcopali, aut maiori dignitate prędítæ, quæ aliquam perſonam Eccleſiaſticam, vel vniuerſitatem Eccleſiaſticam ad iudicium, vel forum laicale trahere præſumpſerint, quãuis in cauſa; Primò cauſam, ſeu omne ius eo ipſo perdant in re prætenſa. Secundò ſingulares perſonę incurrunt excommunicationem ipſo facto. Tertiò Capitula, & Cõuentus incurrant ſuſpenſionem ipſo facto. Quartò, ſi prædicti delinquentes, eiſque cooperantes

moni-

Digitized by Google

moniti non obedierint incontinenti, coercendi erunt per priuationem beneficiorum, & inhabilitatem. Hæc vltima pœna eſt ferendæ ſententiæ.

Limita quòd illa priuatio iuris requirit declaratoriam. *Rota p.1.poſth.Farin.decíſ.*254.*nu*.2.

III. Trahentes Eccleſiaſticos ad laicum forum pręter iuris Canonici diſpoſitionem, incurrunt ſecundùm probabilem ſentẽtiam in excõmunicationem latam in *cap.nouerit,& c.grauem, de ſent. excomm.* contra violantes libertatem Eccleſiaſticam, vt dixi *verbo, Iuriſdictio,c.*4.

Quæres, an collitigantes, qui trahunt Aduerſarios ad forum laicum, incurrant in excommunicationẽ in Bulla Cœnę *c*.15. Vbi excommunicantur Magiſtratus laici, qui ad ſuũ tribunal trahunt eccleſiaſticos, & item qui trahi faciunt, & procurant? Reſpondeo, non incurrere, quia illa verba, *trahi faciunt, & procurãt*, intelliguntur de publicis officialibus, non de litigantibus, *Sayr. lib.*3.*cap.*19.*nu*.6. *Duard. ſuper d.Can.Bullæ q.*10.*num*.2.*Regin. lib.*9.*nu*.356.

IV. Incurrunt excõmunicationẽ in Bulla latam *c*.16. litigantes quando recurrunt ad Iudicium laicale, vt Inhibitiones procurẽt contra Iudicem Eccleſiaſticum, vt ſic eius iuriſdictionẽ eludant; & hoc eſt trahere Iudicem Eccleſiaſticum ipſum aliquo modo ad laicum forum: & probabilius eſt procedere etiã ſi recurratur per præoccupationem, vt impediantur futuræ ordinationes Iudicis Eccleſiaſtici, vt dixi *ſupra verbo, Appellatio,c.*3. & *verbo, Iuriſdictio,cap.*10.

CAPVT IX.

Curia ſæcularis ad ſe trabens eccleſiaſticas perſonas, aut cauſas eccleſiaſtici fori.

Vide *infra verbo, Iuriſdictio,c.*4. 5. & 6.

CAPVT X.

Curias Principum ſæcularium Religioſi adeuntes animo nocendi ſuis Prælatis, vel Monaſterijs.

EX *Clement.*1.§.*quia verò, de ſtatu Mon.* ſic habetur: Ne Monachi, aut Canonici regulares adminiſtrationem aliquã non habentes, ad Curias Principum abſque ſpeciali Prælatorum ſuorum licentia ſe conferre præſumant. Quòd ſi, vt ſuis Prælatis, aut Monaſterijs damnũ aliquod inferant, ad dictas Curias ſe conferre præſumpſerint, excommunicationis ſententiam eos incurrere volumus ipſo facto. Hæc excommunicatio non eſt reſeruata,

cautum eſt, ne Clerici Clericos relicto ſuo Pontifice, ad iudicia publica, ideſt, laicalia pertrahant, alioquin cauſam perdant, & à cõmunione habeantur extranei.

Amplia etiam in caſu denegatæ iuſtitiæ per Iudicem Eccleſiaſticum. *Genuen. in praxi, c. 16. n. 1.*

Amplia ſecũdò, quòd licet iſta amiſſio iuris, & cauſæ non ſit per ſe loquendo latæ ſententiæ pęna, ſed indigeat ſententia priuante tali iure; vnde debet Aduerſarius qui tractus eſt ad forum ſeculare, agere coram Iudice Eccleſiaſtico conditione ex hac lege, petendo eum priuari iure ſuo, vt *Abb. in dicto c. ſi diligenti, nu. 20. Soccin. num. 29.* & quòd ſit pœna ferendæ ſententiæ, tenet *gloſſ. ibi verbo, cauſam perdant. Imola ibi num. 12. Turrecr. in dicto c. inolita, num. 2. Sanchez conſil. lib. 6. cap. 1. dub. 1. num. 13. & dub. 6. nu. 3.* Tamen habet per accidens effectum latæ ſententiæ, quatenus ſi tractus, ſit in poſſeſſione, ſeu ab eo aliquid debeatur in ea cauſa, habet retentionem in foro cõſcientiæ, quia cui damus actionem, faciliùs & exceptionem, *Abbas ibid. num. 20. Feder. de Senis conſ. 47. Innoc. in c. inter dilectos, de exceſſ. prælat.* & tenet in ſimili *Sanch. de matr. diſp. 38. num. 33. lib. 6.* eſt probabilis; ait tamen Abbas, tutius eſſe petere iudicialiter priuationem, & ita allegati à *Sanchez*. Sed hodie eſt latæ ſententiæ tota hæc pœna priuationis, vt *infra num 2.*

An autem illa excommunicationis pœna ſit latæ ſentẽtiæ, certè verba illa videntur latæ ſentẽtiæ in rigore, cum non requirant factum Iudicis, vt pro talibus, v.g. excommunicatis habeantur, vt per *Tiraquell. in l. ſi vnquam, verbo, reuertatur, n 216.* cum per eum adductis: Tamen in caſu noſtro Doctores communiter dicunt eſſe excommunicationem ferendam, donec trahens ſatisfecerit, vt *Hoſtien. & Io. Andr. in dicto c. ſi diligenti, Abb. num. 5. & 22. Tiraquell. loco cit. Bern. Diaz in praxi c. 65. nu. 22.* Sed hodie eſt latæ ſententiæ, vt infra.

II. In Bulla Martini V. quæ eſt 10. incipit, *ad reprimendas*, §. *tertiò*, ita cautum, vt omnes, & ſingulę perſonę Eccleſiaſticę, etiã exemptæ, & etiam Epiſcopali, aut maiori dignitate prędıtæ, quæ aliquam perſonam Eccleſiaſticam, vel vniuerſitatem Eccleſiaſticam ad iudicium, vel forum laicale trahere præſumpſerint, quãuis in cauſa; Primò cauſam, ſeu omne ius eo ipſo perdant in re prætenſa. Secundò ſingulares perſonę incurrunt excommunicationem ipſo facto. Tertiò Capitula, & Cõuentus incurrant ſuſpenſionem ipſo facto. Quartò, ſi prædicti delinquentes, eiſque cooperantes moni-

moniti non obedierint inconti-nenti, coercendi erunt per pri-uationem beneficiorum, & inha-bilitatem. Hæc vltima pœna eſt ferendæ ſententiæ.

Limita quòd illa priuatio iu-ris requirit declaratoriam. *Rota p. 1. poſth. Farin. deciſ. 254. nu. 2.*

III. Trahentes Eccleſiaſticos ad laicum forum præter iuris Ca-nonici diſpoſitionem, incurrunt ſecundùm probabilem ſentẽtiam in excõmunicationem latam in *cap. nouerit, & c. grauem, de ſent. excomm.* contra violantes libertatem Eccleſiaſticam, vt dixi *verbo, Iuriſdictio, c. 4.*

Quæres, an collitigantes, qui trahunt Aduerſarios ad fo-rum laicum, incurrant in excom-municationẽ in Bulla Cœnę *c. 15.* Vbi excommunicantur Magiſtra-tus laici, qui ad ſuũ tribunal tra-hunt eccleſiaſticos, & item qui trahi faciunt, & procurant? Re-ſpondeo, non incurrere, quia illa verba, *trahi faciunt, & procurãt*, intelliguntur de publicis officia-libus, non de litigantibus, *Sayr. lib. 3. cap. 19. nu. 6. Duard. ſuper d. Can. Bullæ q. 10. num. 2. Regin. lib. 9. nu. 356.*

IV. Incurrunt excõmunicatio-nẽ in Bulla latam *c. 16.* litigantes quando recurrunt ad Iudicium laicale, vt Inhibitiones procurẽt contra Iudicem Eccleſiaſticum, vt ſic eius iuriſdictionẽ eludant; & hoc eſt trahere Iudicem Eccle-ſiaſticum ipſum aliquo modo ad laicum forum: & probabilius eſt procedere etiã ſi recurratur per præoccupationem, vt impedian-tur futuræ ordinationes Iudicis Eccleſiaſtici, vt dixi *ſupra verbo, Appellatio, c. 3. & verbo, Iuriſdi-ctio, cap. 10.*

CAPVT IX.

Curia ſæcularis ad ſe trahens ec-cleſiaſticas perſonas, aut cau-ſas eccleſiaſtici fori.

Vide *infra verbo, Iuriſdictio, c. 4. 5. & 6.*

CAPVT X.

Curias Principum ſæcularium Religioſi adeuntes animo no-cendi ſuis Prælatis, vel Mo-naſterijs.

EX *Clement. 1. §. quia verò, de ſtatu Mon.* ſic habetur: Ne Monachi, aut Canonici re-gulares adminiſtrationem aliquã non habentes, ad Curias Princi-pum abſque ſpeciali Prælatorum ſuorum licentia ſe conferre præ-ſumant. Quòd ſi, vt ſuis Prælatis, aut Monaſterijs damnũ aliquod inferant, ad dictas Curias ſe con-ferre præſumpſerint, excommu-nicationis ſententiam eos incur-rere volumus ipſo facto. Hæc ex-communicatio non eſt reſeruata,

vt patet ex textu, & ibi *Vitalin. nu.*25.& Doctores communiter. Et procedit cõtra Monachos nigros & albos, & Canonicos regulares, non autem contra alios Religioſos.*Sayr.lib.*3.*c.*33.*n.*26. *Tolet.lib.*1. *cap.*39.§.4.*habetur. Barboſ.in d.Clem. num.*4. *Caiet. verbo,excomm.c.*62.*Sylu.verbo, excom.*9. *num.*73. & alij magis communiter: quamuis alij dicãt Monachos albos hic non contineri, vt *Angel.* quem ſequitur *Suar.diſp.*23.*ſect.*5.*nu.*4.

Et quamuis alij dicant omnes Religioſos ſimplices contineri,ex eo quòd hic ſint expreſſi etiam Canonici regulares, vt *Vitalin. ſuper hac Clem.*§.*quia verò,n.*42. *Nauar.c.*27.*n.*139. *Roderic.qq. regul.tom.*2.*quæſt.*60.*art.*2.*verſ. quarta excommunicatio*: Illud eſt certum contineri religioſos etiam habentes adminiſtrationẽ ſub hac pęna,vt *Sayr.n.*27.*in fin.*

Intelligitur autem hic textus de Curijs Principum ſæcularium tantum, vt *Vitalin. ibi. num* 43. & procedit ſiue acceſſus fiat ad Curiam cum licentia, ſiue ſine illa, *gloſſ. ibid. verbo, ipſo facto*; quam *gloſſ.* cõmuniter receptam ait *Nauar.c.*27.*n.*139. *& Salas de legib. diſp.*9. *ſect.*1. *num.*12. & idem tenẽt *ibid.Vitalin.n.*28. *Sayr. loco cit. nu.*27.

Sed requiritur ad hanc pœnam vt duo concurrant, ſcilicet quòd intrauerint Curiã,& quòd intrauerint cauſa damni præfati procurandi: ita *gloſſ. ibid. Sayr. Tolet.* & alij communiter. Et nota quòd iſte actus internus, ſeu intentio quamuis occulta ſufficit ad incurrendam hanc pœnam per talẽ ingreſſum Curiæ, quia actus internus componit vnum morale cum actu externo, & illum informat, & malum reddit, & punibilem per legem humanam. Vnde ait *Boniſ.Vitalin. loco cit. nu.*45. quòd ingreſſus Curiam ſtante intẽtione occulta, nihilominus coram Deo,& Eccleſia triumphante erit notoriè excommunicatus, non tamen coram Eccleſia militante, niſi exteriùs conſtet de tali malo animo, vt per eius cõfeſſionem, vel ex coniecturis, vt ab effectu ſubſecuto nocumenti. Et quòd religioſus incurrat prædictã pœnã etiã per ſolũ acceſsũ ad Curiã ex tali intentione,etiãſi ea intentio mala nullo ſigno externo ſe prodat, tenent *Caiet. & alij Doctores ſupra citati*, & hanc communem, & ſecuriorem ſententiam ait *Salas de legibus, diſp.*9 *ſect.*1.*n.*10.*&* 12. quamuis contrarium teneat *Vaſquez apud Salas ibid.nu.*8.& alij,quos ipſe tacito nomine refert *nu.*12. qui putãt non incurrere religioſum hanc pœnam, niſi quando actio externa ſit de ſe mala, vt ſi accedat ſine licentia,vel quando

do interna intentio prodeat aliquo ſigno in actum externum.

CAPVT I.

Decimas Eccleſiaſticas ſi Religioſi vſurpent, aut impediant.

CLem. *Religioſi, de decimis*, Religioſi quicunque, qui noualium, aut alias decimas Eccleſijs debitas, ad eos ex aliqua cauſa legitima non ſpectantes, appropriare ſibi præſumpſerint, aut exquiſitis fraudibus vſurpare: ſeu qui de animalibus familiarium, & paſtorum ſuorum, vel aliorum, etiam animalia ipſa eorum gregibus immiſcentium: ſeu qui de animalibus, quæ in fraudẽ Eccleſiarũ in pluribus locis emunt, emptaq. tradunt venditoribus, vel alijs ab ipſis tenenda: ſeu qui de terris, quas tradunt alijs excolendas, decimã ſolui Eccleſijs non permiſerint, aut prohibuerint; niſi poſt requiſitionem per eos, quorum intereſt ſuper hoc eis factam, à præmiſſis deſtiterint intra menſem; aut ſi de ijs, quæ contra præmiſſa vſurpare, vel detinere præſumpſerint, intra duos menſes Eccleſijs damnificatis emendam non fecerint competentem; ſint, & tandiu maneant officijs, & adminiſtrationibus, & beneficijs ſuis ſuſpenſi, donec deſtiterint, & ſatisfecerint vt ſupra.

Quòd ſi Religioſi prædicti administrationes, vel beneficia non habeant, eo caſu quo alij ſupradicti ſuſpenſionem, ipſi excommunicationem incurrant, ante ſatisfactionem condignam nullatenus abſoluendi, priuilegijs nõ obſtantibus quibuſcunque. Itaque nulla eſt abſolutio ante dictam ſatisfactionem.

Sed hæc Conſtitutio limitatur in eadem *Clem. in fine*, vt non procedat quoad animalia, quæ per religioſorum ipſorum donatos, ſeu oblatos tenentur; dum tamen iſti oblati verè religioni obtulerint ſe & ſua, & non ficte.

Nota primò, quod ait, *officijs, & adminiſtrationibus*, intelligẽdum non de officio diuino, ſed ordinis, ſed adminiſtrationis rerũ Conuentus, aut perſonarũ, ſiue ſint ſpiritualia, vt Superioris, ſiue tẽporalia, vt Cancellarij, aut Sacriſtæ: ita *Zenzel. & Paul. ibi.* quos ſequitur *Anchar. num.* 14. *Suarez diſp.* 31. *de cẽſ. ſect.* 6. *n.* 9.

Nota ſecundò, in hanc cenſuram incurrere Religioſos vſurpantes, & impedientes decimas Eccleſijs debitas, non autem eas ſibi furtiuè, aut moratoriè retinentes. *gl. ibid. ver. prohibuerint. Nauar. c.* 27. *nu.* 138. *Suar. nu* 9. *Sayr. lib.* 3. *c.* 33. *n.* 24. vbi plures allegat. *Tolet. lib.* 1. *c.* 39. *nu.* 3.

Nota tertiò, quod ait hæc cõſtitutio contra religioſos nolentes

tes

tes ſolui decimas de agris proprijs alteri locatis, vel colendis traditis, vt colono partiario; procedit in ijs religioſis, quibus conceſſum eſt priuilegium exéptionis à decimis ſolùm perſonale, quia tunc non extenditur ad conductores agrorum: ſecus eſt ſi eſſet priuilegium reale, quia illud extenditur ad conductores, & partiarios. *Bonaccoſ. tom.* 1. *com. opin. lib.* 1. *c.* 10. *n.* 13. *Azor. p.* 1. *lib.* 7. *c.* 37. *q.* 7. *Barboſ. in eadem Clem. nu.* 4.

Priuilegia autem conceſſa regularibus exemptionis à decimis clauſa in corpore iuris, ſunt perſonalia, quia habent ſemper illam reſtrictionem, ex proprijs laboribus, *c. licet, c. à nobis, c. tua, de decimis, Seraph. deciſ.* 827. *num.* 3. Sed alia ſunt hodie priuilegia conceſſa extra corpus iuris realia, ſcilicet, in quibus eſt clauſula, Eximimus prædia eorum, vel bona quæcumque, cum derogatione horum iurium. *Suar. tom.* 1. *de relig. lib.* 1. *tractat. de decimis cap.* 19. *n.* 13. *Henriq. lib.* 7. *c.* 27. *nu.* 7. *litt. L. Roderic. q. regul.* 45. *art.* 4. *tom.* 2. Iſta tamen priuilegia realia non ſuffragantur, quo minùs regulares teneantur ſoluere decimas reales, ſi prius erãt prædia decumana, ante quam à dictis Priuilegiatis fuerint acquiſita, etiamſi priuilegiati poſtea ea proprijs manibus excolant, per *c. nuper, de decim. Graff. lib.* 2. *cap.* 27. *nu.* 58. *tom.* 2. *Miranda q.* 49. *art.* 12. *tom.* 2. & nunquam cenſetur derogatum *c. nuper*, niſi facta fuerit eius ſpecialis mentio. *Rota recent. par.* 1. *deciſ.* 341. *n.* 2. *Barboſ. ſuper d. c. nuper*, quia eſt Conſtitutio Conciliaris.

Nota vltimò, quòd licét ex vi huius Clemen. excommunicatio iſta non ſit reſeruata poſt ſatisfactionem, hodie tamen eſt reſeruata, *vt infra*.

CAPVT II.

Decimas eccleſiaſticas vſurpantes quicumque, aut impedientes.

I. EX *cap.* 17. *Bulla in Cœna Domini*, incurrunt excommunicationem Papæ reſeruatam vſurpantes decimas ad quaſcumque Eccleſiaſticas perſonas pertinentes ratione Eccleſiarum, vel beneficiorum. Vide *infra verb. vſurpatio, c.* 1.

II. Et amplius ex Tridentino *ſeſſ.* 22. *c.* 11. *refor.* quicunque decimas Eccleſiæ alicuius, aut beneficij, aut loci pij, in proprios vſus conuertere, illaſque vſurpare præſumpſerit, ſeu impedire, ne ab ijs, ad quos iure pertinent, percipiantur; Excommunicationem incurrit, à qua ſolus Papa abſoluit facta reſtitutio-

ctione integra. Et Patronus Eccleſiæ, ſi tale crimen commiſerit, vltra excommunicationem, eo ipſo priuatur iure patronatus. Clerici autem fabricatores talis delicti, ſeu conſentientes eidem, præter prædictas pœnas incurrunt ipſo facto priuationem beneficiorum, & inhabilitatem ad beneficia, & inſuper ab Ordinario ſuſpendendi ab exequutione ſuorum ordinum. *Vide infra verb. vſurpatio, c.* 1.

CAPVT III.

Decimas impugnantes Religioſi, aut ſcrupulum pœnitētibus de decimis ſoluendis nō facientes.

C*Lem. cupientes, de pœnis*, Religioſi, qui aliqua, vt audientes à decimarum Eccleſijs debitarum ſolutione retrahant, in ſermonibus ſuis, vel alibi proferre præſumpſerint, excommunicationi ſubiacent eo ipſo. Item Religioſi, qui ſcienter poſtpoſuerint confitentibus conſcientiam facere de ſoluendis decimis, ab officio prædicationis tandiù manent ipſo facto ſuſpenſi, donec confitentibus ipſis habita occaſione conſcientiam fecerint de eis perſoluendis: et ſi interim prædicare præſumpſerint prædicta negligentia non purgata, excommunicationem incurrūt ipſo facto. Vide *Sylu. excom. 9. n.* 88. *Rodericum qq. regul.* 44. *art.* 8. *caſu* 45. *Nauarr. cap.* 27. *n.* 145. *tom.* 2. *Rebuff. tractat. de decimis, quaeſt.* 13. *num.* 109. *Barboſ. ſuper eadem Clem. & alios Canoniſtas ibidem. Suar. diſp.* 23. *ſect.* 5. *nu.* 36.

CAPVT I.

Denunciare delinquentem obligati à iure communi ſub pœnis latæ ſententiæ.

I. CArdinalem, aut Papam in perſona offendēs violenta manus iniectione, vel perſequutione hoſtili, eſt denunciãdus à quolibet, quamprimum ſciuerit, vel coniecerit factum, vel faciendum; aliàs incurrit non reuelans, excommunicationem Papæ reſeruatam in *c. felicis, de pœnis in* 6. per extenſionem factam à Pio V. Conſtit. 93. incipit, *Infelicis.* Vide *verb. Maieſtas, c.* 2.

II. Simoniaci de datis, vel promiſſis in Curia Romana ob gratiam, vel iuſtitiam, denũciandi ſunt ſub pœna excommunicationis Papæ reſeruatæ, intra triduum, vt *Extrauag.* 1. *de ſent. excom.* in Bulla Greg. XIII. de qua dixi *verbo, ſimonia, c.* 15.

III. Prælati, & Rectores Eccleſiarum ſubmittētes laicis bo-

na Eccleſiarum ſuarum, ſcilicet illorum patronatui, vel defenſioni, ſeu commendæ, vel dominio directo, profitẽdo ſe ea bona à laicis illis recognoſcere; denunciandi ſunt à Clericis ſub pœna ſuſpenſionis triennalis latæ ſententiæ à perceptione beneficiorum, ſeu fructuũ, quæ in Eccleſia obtinent ſic grauata, ex *c.2. de rebus Eccl. non alien.* vide *verbo, vſurpatio, cap.2.*

IV. In collitigantem in Curia Romana, occaſione eiuſdem litis minas intentans, aut violentam manum inijciens, aut in talis cauſæ Procuratorem, Sollicitatorem, Iudicem, Notarium, Teſtem, eſt à quouis id ſciente quamprimum denunciandus ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ Papæ reſeruatæ; Ex Bulla Alex. VI. incipit, *In eminenti*, eſt Conſtit. 11. apud Laertium. vide *ſupra verbo, Curia, cap.1.*

V. Ambitum committentes in electione regulari ſunt denũciandi, ſcilicet regulares, qui ſuffragia procurauerint pro regularibus eligendis ad officia: aliàs non denuncians, ſeu non reuelans iuridicè, incurrit pœnam priuationis officiorum, & inhabilitatem ipſo facto, ex Bulla Clem. VIII. innouata à Sacra Congregatione Concilij. vide *verbo, Ambitus, cap.7.*

VI. Rei Ambitus ad Papatum, viuente Papa tractando de futuro Pontifice, ſunt denunciandi quãprimum, aliàs incurruntur pœnæ multæ, de quibus dixi *verbo, Ambitus, cap.2.*

VII. Religioſi hæretici, vel de hæreſi ſuſpecti, à ſuis Prælatis denunciandi, vide *verbo, Hæreſis, cap.7.*

CAPVT I.

Depopulator agrorum.

I. EX Bulla Greg. XIV. incipit, *Cum aliàs nonnulli*, quæ eſt ſeptima Cõſtitutio in ordine, iure immunitatis Eccleſiaſticæ, ſeu loci ſacri priuãtur depopulatores agrorũ, vt ſi ad locum ſacrum recurrant, extrahi inde poſſint, ſeruatis tamen conditionibus, de quibus ibi, & dicam *infra verbo, Immunitas, cap.1.* Et de iure communi *in c. inter alia, de immun. Eccleſ.* nocturni depopulatores agrorum, priuati ſunt immunitate prædicta. Sed ex Bulla Gregorij citata, non diſtinguitur hodie, an ſit nocturnus, vel diurnus: & ita notat *Farinacc. tract. de Immun. nu. 161. in fine, Barboſ. in dicto c. inter alia, num.3.*

Dicitur autem depopulator agrorum, qui agris magna infert damna, ſeu deuaſtationem, vt in-

incendendo ſyluas, vel ſegetes, aut agrorum fructus pendentes diripiendo. *Farinac. num.* 159. cum pluribus per eum adductis. *Barboſ. loco cit. Caſtropalao to.* 2. *de relig.tract.* 11.*diſp.vn.punc.*9. *num.* 4.

II. Quando depopulatio cõtingit cum incendio, tunc multi Doctores dicunt eos incurrere excommunicationem latæ ſentẽtiæ: de qua re dicam *verbo*, *Incendiarij*.

CAPVT I.

Depoſita Eccleſiarum, vel Eccleſiaſticarum perſonarum ſequeſtrantes, vel occupantes.

I. IN *c.Clericis*, §.*nos igitur*, *verſ.aut apud ædes ſacras, de immunit. Eccleſ. in* 6. fertur excommunicatio Papę reſeruata contra omnes, qui apud ædes ſacras depoſita Eccleſiarũ, vel Eccleſiaſticarum perſonarum, vbilibet arreſtauerint, ſaiſiuerint, vel occupare præſumpſerint, vel hæc mandauerint, vel arreſtata receperint, vel prædictis ſcienter dederint auxiliũ, conſiliũ, vel fauorem publicè, vel occultè: Vniuerſitates autem, quæ in prędictis culpabiles fuerint, eo ipſo interdictum eccleſiaſticum incurrunt.

Sed ex *Clemen.* 1. *de immunit. eccleſ.* tota illa Conſtitutio Bonifacij VIII. cum ſuis declarationibus reuocata eſt, & abrogata, vt notãt *Gemin. Io.Andr.Franc. & Anchar.in d.c.Clericis*, quãuis *Barboſ.ibi.n.*2. contrariũ ſentiat.

II. Hodie ex Bulla Cœnæ Domini *cap.* 17. excõmunicatio Papæ reſeruata fertur contra eos, qui ſequeſtrant fructus, vel prouentus pertinentes ad eccleſiaſticas perſonas ratione beneficiorum, ſeu Eccleſiarum: itaque ſi illa depoſita eſſẽt de talibus fructibus, ſeu prouentibus, incurrẽt ſequeſtrantes illam cenſuram.

III. Sequeſtrantes, vel occupantes depoſita, ſiue eccleſiaſticarum perſonarum, ſiue locorum piorum, hodie incurrunt excommunicationem Papæ reſeruatam latam in Concil.Triden. *ſeſſ.* 22. *cap.* 11. *reſor.* & Clerici conſentientes, vel cooperantes incurrũt vltra hanc excommunicationem, priuationem beneficiorum, & inhabilitatẽ ad huiuſmodi eo ipſo; & Patroni ſi talia fecerint, priuantur eo ipſo iurepatronatus. Dixi *verbo*, *Vſurpatio*, *cap.* 1.

CAPVT I.

Dolum, vel fraudem committentes.

I. CONdemnatus in iudicio ciuili de dolo ex perſona propria, incurrit

currit infamiam iuris. *l.*1. *ff. de his qui not. infam.* & conſequenter fit irregularis, vt dixi *par.*1. *cap.*33. §. *tertio modo*. Et idem eſt ſi pactus fuit, ne ageretur cōtra ipſum de dolo, vel vt ab actione deſiſteretur, vt *d.l.*1. Et idem eſt ſi condemnatus fuerit criminaliter de dolo, id eſt crimine ſtellionatus, *l. infamem*, *ff. de pub. Iud.*

Limita quòd ratione doli non incurrit infamiam condemnatus, quando actio de dolo, ſeu dolus purgari poteſt, ſeu intereſſe reparari per aliquam aliam actionem, verb.gr. mandati, vel negotiorum geſtorum; quia tum non poteſt agi actione de dolo ciuiliter, neque criminaliter, tanquam de crimine ſtellionatus, *gloſ. Bart. & Doctores communiter in l. & eleganter*, §.1. *ff. de dolo. Oſaſch. deciſ.*137. *num.*17. Imò ſecundum multorum ſententiam, etiamſi tunc poſſit agi crimine ſtellionatus, non fieret damnatus infamis, nec irregularis. *Boſſ. de crim. ſtellionat. in fin. Menoch. lib.*5. *præſumpt.*3. *nu.*2. *in fin.* & hanc veriorem ait *Farinac. conſ. crimin.*114. *n.*56.

CAPVT I.

Donationes prohibitæ.

Vide *verbo*, *Munera*, & *verbo*, *Concubinatus*.

CAPVT I.

Duellum cōmittentes Clerici.

I. CAp.1. *de Clericis pugnan. in duello*, habetur: Si Clericus duellum ſponte obtulerit, vel oblatum ſuſceperit, ſiue victor, ſiue victus fuerit, de rigore iuris eſt meritò deponendus: ſed euadere poterit depoſitionis ſententiam, ſi cum eo eius Epiſcopus duxerit miſericorditer diſpenſandum; dummodo ex ipſo duello homicidium, vel membrorum mutilatio non fuerit ſubſequuta, quia ſcilicet tunc eſſet irregularis ex homicidio voluntario à ſolo Papa diſpenſabilis.

Ex hoc textu multi Doctores dicunt Clericum pugnantem in duello incurrere ſuſpenſionem latæ ſententiæ, ita *Syluestr. verb. ſuſpenſio*, *nu.*11. *Angelus nu.*12. *Armilla verſ.*10. *Tabiena nu.*7. *verſ.*10.

Contraria tamen eſt communis, quòd non fit ſuſpenſus ipſo iure, ſed ſuſpendendus perpetuò ſeu deponendus: ita *Nauarrus c.*27. *n.*156. *verſ. quartò eſt. Suar. de cenſur. diſp.*31. *ſect.*4. *nu.*48. *Henriq. lib.*13. *cap.*39. *num.*23. *Filiuc. tract.*29. *nu.*261. *Salzedo ad Diaz in c.*100. *vel* 93. *Manuel in ſumma tom.*1. *cap.*73. *in fin.*

ſin. Sanchez in decal. lib. 1.*c.*39. *nu.* 18. *Barboſ. in d.cap.*1.*nu.*5. Sed quidquid ſit de hac decretali, hodie alias etiam cenſuras incurrit,& pœnas, Clericus in duello, vt infra.

II. Ex Bulla Pij IV. quæ eſt 21. incipit, *Ea quæ à Prædeceſſoribus*, fertur excommunicatio latæ ſententiæ Papæ reſeruata, & priuatio beneficiorum eccleſiaſticorum, & dignitatum, & inhabilitas ad illa, vel alia ipſo facto contra Clericos pugnantes in duello, aut prouocantes, vel id tentantes, vel locum dantes, aut comitiuam præſtantes, vel chartas duelli ſubſcribentes, affigentes, publicantes, fauentes, conſulentes, vel adſtantes: & diſpenſatio ſuper his reſeruatur Papæ.

Nota quòd licèt hæc Bulla loquatur de duello formato tantùm, vt *Nauarr. conſ.*2.*de purgat.vulg.& Cherubin. ſuper eadem Bulla Schol.*1.tamen hodie eſt extenſa cum ſuis pœnis ad duellum informe, ſeu minus ſolemne per Bullam Clem. VIII. 11.*Illius vices.* de qua *infra c.*4. ita *Nauarr. ibid. Sanchez lib.*2. *in decal. cap.*39. *nu.*27. *Barboſ. in d.c.*1. *de Cler. pugn. nu.*3.

III. Ex Concilio Tridentino *ſeſſ.*25.*cap.*19. Statutum eſt, vt Clerici pugnantes in duello non ſolùm excommunicationem, ſed & proſcriptionem omnium bonorum, & iuris infamiam incurrant: & Doctores communiter exponunt illam particulam, *incurrant*, eſſe latæ ſententiæ, quia eſt imperatiui modi temporis præſentis: ita *Suarez de cenſur. diſp.*23.*ſect.*7.*n.*11. *Sanch.lib.*2. *cap.*39. *in decal.nu.*26. vbi plurimos allegat Doctores pro hac ſententia, contra quoſdam: & de lata ſententia interpretatus eſt hunc locum Tridẽtini Greg. XIII. in ſua Conſtitutione, de qua *infra*. Item ſi moriantur in conflictu, perpetuò careant eccleſiaſtica ſepultura, ait Trid. *ibid.*

Nota primò quòd licèt hoc decretum Tridentini loquatur de duello formato tantùm, ſeu ſolemni, vt *Nauarr. conſil.*2. *de purg. vulg. num.*1. *&* 4. *Bern. Diaz in praxi cap.*104. *Cherubin. ſuper Bulla Gregor. xiij.* 78. *Sanchez loco cit. num.*22. tamen eſt extenſum cum ſuis pœnis ad duellum informe, ſeu diffidationem, per Bullam præfatam Greg. XIII. & Clem. VIII. quæ incipit, *Illius vices*, vt etiam notat *Barboſ. in d.cap.* 1. *de Clericis pugn. in duello, nu.*3.

Nota ſecundò quòd hodie ex hoc Trid. decreto clerici pugnãtes in duello, etiam non ſecuta morte, vel mutilatione, ſunt irregulares ratione infamiæ iuris, vt ſupra: eſt tamen verum, quòd

pœ-

pœna iſta infamiæ, & conſequentis irregularitatis, non ligat in conſcientia ante ſententiam declaratoriam, ſecundùm probabiliorem. *Filiuc.tract.* 29 *nu.*178. *Sanch.cap.*39. *nu.* 32. *lib.*2. *in decal. & Azor. tom.*3. *lib.*2.*c.*6. §. *tertio notandum*; multi tamen putant ſufficere notorietatem. Dixi *par.*1.*c.*33. §. *primo modo.*

CAPVT II.

Duellum ſubditi Eccleſiæ Romanæ in temporalibus committentes, & cooperantes.

1. EX Bulla Pij IV. quæ incipit, *ea, quæ à Prædeceſſoribus*, eſt Conſtit. 21. omnes ſubditi in temporalibus Eccleſiæ Romanæ pugnantes in duello, aut prouocantes ad illud, aut attentantes: item locum concedentes, comitiuam præſtantes, chartas duelli ſubſcribentes, affigentes, aut publicantes; item adſtantes, certantes, adhærentes, fauentes, conſulentes, incurrunt ipſo facto. Primò pœnam excommunicationis Papæ reſeruatam. Secundò infamiæ iuris perpetuæ. Tertiò criminis læſæ maieſtatis. Quartò damnationis memoriæ, & confiſcationis bonorum, & deuolutionis feudorũ. Quintò, loca, vbi fuerit duellũ celebratũ, ipſo iure remanẽt interdicto ſuppoſita.

Nota quòd hæc Conſtitutio fuit confirmata ex Bulla Gregorij XIII. incipit, *Ad tollendum*, 78. & Bulla Clem. VIII. incipit, *Illius vices*: & quamuis hæc Bulla loquatur tantùm de duello formato, tamen per dictas Conſtitutiones eſt extenſa cum ſuis pœnis ad duellum minus ſolemne, ſeu diffidationem: *Sanchez lib.*2. *in decal. cap.*39. *nu.*27. *Cherubin. ſuper hac Bulla Pij IV. Schol.*1. *Diaz in praxi cap.*104. *num.* 33. *Barboſ. in cap.*1. *de Cleric. pugn. in duell. num.*3.

Nota ſecundò, quòd pœna criminis læſæ maieſtatis intelligitur quoad pœnas temporales, non quoad ſpirituales latas in *c. felicis, de pœnis, in* 6. ita *Comitol.lib.*6. *q.*12. *in* 3.*dubio*.

CAPVT III.

Duellum formatum committentes, vel procurantes quicunque & cooperantes.

1. EX Bulla præfata Pij IV. omnes Imperatore, & Regibus Inferiores, ſi in duello pugnauerint, vel prouocauerint, vel irritauerint, auxilium, conſilium, fauoremue dederint, vel adſtantes fuerint, ſeu intereſſentes duello, aut chartas ſubſcripſerint, aut publicauerint, vel

de

de illis ſe intermiſerint, incurrunt excommunicationem Papæ reſeruatam.

Nota quòd hęc Conſtitutio, & pœna procedit cõtra ſupradictos prouocantes, vel cooperantes ad duellum, etiam effectu nõ ſubſequuto, etiamſi non ſit ventum ad locum. *Filiuc. tract.* 29. *nu.* 171.

Nota ſecundò, quòd hæc Cõſtitutio eſt confirmata à Gregorio XIII. & Clem. VIII. vt dixi *c. præcedenti*.

II. Ex Trid. *ſeſſ.* 25. *refor. c.* 19. quicumque ad tale duellum formatum in terris ſuis inter Chriſtianos locum conceſſerit; etiam ſi ſit Rex, aut Imperator, eo ipſo eſt excommunicatus, ac Iuriſdictione, & dominio Ciuitatis, Caſtri, aut loci, in quo, vel apud quẽ duellum fieri permiſerit, ſi illa ab Eccleſia obtineat, priuatus intelligitur; & ſi loca feudalia ſint, directis dominis ſtatim acquiruntur.

Qui verò pugnam commiſerint, & eorum patrini incurrunt pœnam excommunicationis latæ ſententiæ, & proſcriptionis omnium bonorum, & perpetuæ iuris infamię, & vt homicidæ iuxta Sacros Canones puniendi: & ſi in ipſo conflictu deceſſerint, ſtatuit Concilium, vt perpetuò Eccleſiaſtica careant ſepultura.

Illi verò, qui conſilium in cauſa duelli tam in iure, quàm in facto dederint, aut alia ratione ad id quemquam ſuaſerint, item ſpectatores, excommunicationis, atque perpetuæ maledictionis vinculo teneantur, non obſtante quocunque priuilegio, ſeu praua conſuetudine etiam immemorabili.

Nota primò, quòd ſupradictæ pœnæ latæ per verbũ *incurrant*, ſunt latæ ſententiæ, vt dixi ſupra *c.* 1. *n.* 3. Illa autem pœna priuationis ſepulturæ lata per verbum *careat*, aliquibus non videtur latæ ſententiæ, vt in ſimili dicũt *Doctores in c. omnis vtriuſque, de pœniten. & remiſs.* & teſtatur *Suar. de Sacram. Euchar. diſp.* 70. *ſect.* 3. *in fin. Layman de Sacr. Euch. c.* 5. *n.* 10. tamen in caſu noſtro eſt latæ ſententiæ.

Primò ex iure communi, quia cùm agatur de duello formato, atque adeo publico, & moriens in conflictu, moriatur in actuali peccato mortali, ſeu impœnitentia finali, caret eccleſiaſtica ſepultura, vt nullo modo poſſit in ſacro ſepeliri, niſi ſigna dederit contritionis, & pœnitentiæ. Ita *Eman. Sà, verbo, Sepultura, nu.* 3.

Secundò, quia ex Bulla Clemen. VIII. xj. de qua *infra*, apertè eſt latæ ſententiæ, ob illã particulam, *priuatos eſſe volumus*.

Tertiò, dũ dicit *perpetuò*, oſtẽdit non poſſe per ſigna pœnitentiæ euadi, niſi Papa diſpenſet.

S Quar-

Quartò, quia magis cõmunis ſentẽtia tenet verbũ, *careat*, eſſe latæ ſententiæ, vt *Tiraquell. in l. ſi vnquam, verbo, reuertatur, nu.* 161. *Barboſ. de dict. ion. verbo, careat*, & ita tenet *Peregrinus de duello q.* 7. *num.* 4. ita cenſuit Sacra Congregatio, & obſeruat etiam Sacra Pœnitentiaria, quæ in facultatibus abſoluendi in caſibus duelli, de incurſis, ſeu commiſſis vſque ad diem receptionis litterarum, declarat abſolutionem non ſuffragari quominus Eccleſiaſtica careant ſepultura, ſi ex duello decedant.

Hoc autem, quod dicit Tridẽtinum de moriente in conflictu, ampliant aliqui etiamſi moriatur ex conflictu, id eſt, ex vulnere accepto in conflictu, etſi poſt cõflictum moriatur: ita *Peregrin. ibid.* contra tenet *Sancius ſelect. diſp.* 36. *nu.* 9. *Diana reſolut.* 54. *miſcell.* 2. *to.* 1. & fauere videntur verba Concilij ibi, *in ipſo conflictu*: tamen ex identitate rationis æſtimo primam ſentẽtiam veriorem, & iuxta ſenſum Sacræ Congregationis: & facit quia aliàs fruſtra impoſita eſſet hæc pœna, cùm idem efficeret excommunicatio à duellante incurſa; & hanc tenet Sacra Pœnitentiaria, vt patet ex ſtylo ſupradicto.

Nota ſecundò quòd hanc excommunicationem & pœnas nõ incurrunt principales ex Tridentino, niſi actu pugnauerint; cooperantes ſimiliter, vt dantes locũ, & ſuadẽtes, & ſpectatores, incurrunt ſolùm pœnas effectu pugnæ ſubſequuto, quia acceſſoriè puniuntur: ita *Comitol. lib.* 6. *q.* 13. §. *ſicut autem. Sanch. lib.* 2. *in decal. c.* 39. *nu.* 31. tamen incurrunt dictas pœnas ex vi Cõſtit. Pij IV. de qua *ſupra*, & Clement. VIII. de qua dicam *nu.* 3. *infra*.

Nota tertiò quòd excommunicationes latæ in d. Tridentini decreto, nõ ſunt reſeruatæ Papæ, vt *Toletus* notat *lib.* 1. *c.* 41. §. 6. *Filiuc. tract.* 14. *nu.* 96. *tract.* 29. *n.* 166. *Sanch. c.* 39. *n.* 27. ſunt tamen aliunde reſeruatæ ex Bulla citata Pij IV. & Clem. VIII. & de hac re dicam *infra c. vlt.*

Nota quartò quòd Spectatores hoc loco dicuntur, & incurrunt in excommunicationem, qui ex propoſito, & tanquam teſtes, ſeu approbatores ſpectant, tanquam ſua præſentia cohoneſtantes, vel ex curioſitate palam interuenientes, quia multùm animos augent ad pugnam: non autem incurrunt, qui obiter tranſeuntes aſpiciunt, vt declarauit Gregor. XIII. in ſua Conſt. de qua *cap. ſeq.* ita *Sanch. c.* 39. *num.* 31. *Reginal. lib.* 21. *tract.* 2. *num.* 77. *Delrio diſquiſ. magic. lib.* 4. *cap.* 4. *num.* 26. Item neque qui ſpectant clam ex occulto loco, non viſi à certantibus, vel ad-

Digitized by Google

adſtantibus. *Leſſ.lib.2.c.4.nu.83. dub.11. Eman. Sà verbo, Duellum, nu.3.* Non tamen incurrunt irregularitatem ex homicidio ibi ſequuto, vel mutilatione, niſi fuerint ſpectatores ex conuentione, ſecùs ſi ex ſua propria curioſitate. *Cardin.in Clemen.ne in agro. §.porrò, de ſtatu Monach. Caſtren. conſ.335. vol.2. Henricus Boich in c.Clericis, nu.9 in fine, ne Cleric.vel Monach.*

III. ex Bulla Clemen.VIII. incipit. *Illius vices*, xj. innouatæ ſunt omnes ſupra relatæ Conſtitutiones & Decreta contra duellantes, & cooperantes: & ibi Clemens congeſſit ſeu recapitulauit omnes pœnas in illis latas, eaſq; extendit contra omnes non ſolùm pugnantes in duello, ſed & prouocantes, ſuadentes, equos, arma, commeatus præbentes, comitantes, chartulas, libellos, litteras, nuncios mittentes, ſcribentes, aut quomodolibet circa iſta cooperantes, ſocios, de induſtria ſpectatores, patrinos, fautores, defenſores, locum præbentes, & in ſumma cõtra omnes, qui huius criminis quandocunque participes fuerint, ſeù prædictis ſe quoquo modo immiſcuerint, etiamſi neque effectus pugnæ ſit ſubſequutus, neque acceſſus ad locum, & etiam ſi diffidatio non fuerit parti aduerſariæ intimata, ſi per eos cooperantes non ſteterit, quominùs intimata fuerit. Ita ſtatuit, vt omnes prædicti incurrant dictas pœnas: præſertim excommunicationis Papæ reſeruatæ; & ſi in ipſo conflictu obierint, ſepultura Eccleſiaſtica priuatos eſſe voluit. Et loca, in quorũ territorijs id facinus ſcientibus, & permittẽtibus Dominis, Magiſtratibus, Populo vel Senatu admiſſum fuerit, eo ipſo ſupponit interdicto Papæ reſeruato.

CAPVT IV.

Duellum minus ſolemne committentes, diffidantes, & cooperantes.

I. IN Bulla Greg.XIII. 78. incipit, *Ad tollendum*, Statutũ eſt, vt omnes qui ex cõdicto ſtatuto tempore, in loco conuento, ſingulare certamen cõmiſerint, etiãſi nulli patrini, aut ſocij ad id vocati fuerint, nec loci ſecuritas habita, nullæve prouocatoriæ litteræ, aut denũciationis chartulæ præceſſerint, teneantur pœnis à Trid. Concil. propoſitis, perinde ac ſi publico, & conſueto abuſu, id eſt, ſolemniter regulare certamen iniuiſſent. Item vt locorũ Domini, qui tale certamẽ permiſerint, aut quantũ in ſe fuerit, nõ prohibuerint: itẽ omnes illud mãdantes, inſtigãtes, dantes ſcienter auxiliũ, cõſiliũ, fauorẽ, equos, arma, pecunias cõmeatũ, & alia ſubſidia. Itẽ ex cõpoſito ſpectatores

Digitized by Google

& ſe ſocios quouis modo præbentes, eiſdem cenſuris, & pœnis ſubiaceant, etiamſi principales, qui ad locum deſtinatum propugnaturi acceſſerunt, impediti pugnam non commiſerint, ſi per ipſos cooperantes, vt ſupra, non ſteterit quominus pugna committeretur.

Nota primò, quòd ex hac Bulla excommunicatio extenſa non eſt reſeruata, ſed eſt reſeruata ex Bulla Clem. VIII. vt *infra*.

Nota ſecundò, quòd de eſſentia diffidationis eſt prouocatio ad pugnam condicto tempore, & loco, vt patet ex hac Bulla: & ſi alterum horum deficiat, non eſt locus huic Conſtitutioni *Sanch. lib. 2. c. 39. n. 28. Floron. de Duello, c. 2.* Sufficit autem pactum tacitum, ſeu virtuale de tempore, & loco, *Sanch. ibid.* Vnde nõ eſt diffidatio, ſi videns inimicum continuò prouocat, vt euaginet gladium, & pugnet ſecum. *Sanch. ibi. Filiucc. tract. 15. n. 107. & 110.* quia hic nõ interuenit conſenſus liber alterius, ſeu pactum, ſeu cõdictio. Si tamen ob præcedentes offenſas quis inueniens inimicũ diceret, vis hic experiamur armis, & ille acceptet, probabilius eſt eſſe ſufficientem diffidationẽ ad pœnas iſtas. *Farinac. q. 119. n. 24.* quamuis contrarium ſentiat *Sanch. n. 28.* At ſi ex præſenti cauſa, & extemporanea rixa quis alterum ſtatim calore iracundiæ inuitet ad aliquem locum ad pugnam in continenti habẽdam: & illuc ſe cõferant, & dimicent, non eſt diffidatio, ſed rixa. *Farinac. nu. 24. Ioſeph Ludouic. decif. Lucen. 11. n. 10. Graff. lib. 1. de caſib. reſer. c. 7. nu. 27. Cherubin. ſuper Bulla* xj. *Clemen. VIII. Schol. 1.* plures allegat *Diana reſolut. 1. tractat. 6. miſcell. §. dico vndecimo, tom. 2.* Secus eſt ſi dixiſſet, ibi me expecta; quia tunc condicitur locus, & tempus.

Nota tertiò, quòd locus diffidationis ex hac Bulla non incurrit interdictum, ſed tamen illud incurrit ex Bulla Clem. VIII. vt ſtatim dicam.

II. Ex Bulla Clem. VIII. xj. incipit, *Illius vices*, extenſæ ſunt pœnæ omnes latæ ex Conſtitut. Pij IV. & Greg. XIII. & Concil. Trid. ad omne ſingulare certamẽ, etiã priuatũ, ſeu minus ſolemne, & ad omnem priuationẽ, & cooperationem, attentatum, etiã non ſequuta pugna, neque acceſſu ad locum, & ad omnes cooperationes citra chartulas, vel nuncia diffidationis, etiãſi nõ fuerint dictæ prouocationes intimatæ aduerſario, ſi per ipſos cooperantes nõ ſtetit, quominùs intimarentur. Itaque ſtatuit Clem. VIII. iſtos omnes incurrere eo ipſo excommunicationem Papæ reſeruatã, & infamiam Iuris, & priuationem Eccle-

& ad omnem priuationem, & cooperationem

citra chartulas

Digitized by Google

Eccleſiaſticæ ſepulturæ, & loca certaminis eo ipſo incurrere interdictum Papæ reſeruatum, ex dicta Bulla.

Limita ſupradictas Conſtitutiones, vt non dicatur diffidatio, ſi inuitatio facta eſt ad certamen pugnis faciendum, ſine armis, & ſine periculo vulneris, aut grauis læſionis. *Filiuc. tract.* 15. *n.* 107. *Bonac. de cenſ. diſp.* 2. *q.* 6. *pun.* 2. *num.* 9.

CAPVT V.

Duelli, & diffidationis abſolutio qualiter, & à quibus danda.

I. EX decreto ſacræ Cõgregationis Epiſcoporum, & Regularium iuſſu Clem. VIII. edito, & approbato à Paulo V. de quibus dixi *ſupra verbo, Abſolutio, c.* 3. *nu.* 3. prohibitum eſt omnibus habentibus priuilegia in quacunque verborum forma abſoluendi à caſibus Papæ reſeruatis, ne in Italia extra Vrbem Romam poſſint abſoluere à caſibus duelli, & diffidationis in terminis Concilij Tridentini, & Conſtitut. Gregorij XIII. de quibus *ſupra* dictum eſt *cap.* 3. *&* 4. Quòd ſi prætextu priuilegiorum præſumpſerint abſoluere, extra mortis articulum, abſolutio eſt nulla, & incurrunt excommunicationẽ Papæ reſeruatam, pœnam priuationis officiorum, & beneficiorũ, & inhabilitatem ad talia, à ſolo Papa diſpenſabilem.

Itaque hodie in Italia priuilegia habentes præfata nõ poſſunt abſoluere principales, ſi pugnauerint; cooperantes autem, ſcilicet ſecundariè, non poſſunt abſoluere, quoties principales acceſſerunt ad locum pugnæ, licet ea non fuerit ſubſequuta, ſi per eos cooperatores non ſtetit, quominus ſequeretur, quia iſtis ſolis caſibus, & terminis incurrunt pœnas ex Trident. Conc. & Conſtit. Gregor. XIII. In alijs autem caſibus, licèt illi omnes incurrant excommunicationẽ Papæ reſeruatam ex Bulla Clem. VIII. vndecima, tamen nõ ſunt per illam, neque per illud decretum impedita eorũ priuilegia. Ita *Graff. lib.* 1. *de caſ. reſeru. c.* 7. *nu.* 20 26. *Reginal. lib.* 21. *num.* 83. *Filiuc. tract.* 29. *nu.* 167. *Comitol. lib.* 6. *q.* 17. *n.* 2 *Bonac. de cenſur. diſp.* 2. *q.* 2. *punct.* 2. *nu. vlt.*

II. Ex Bulla Clem. VIII. xj. ſupra allegata, ſtatutum eſt, vt à Cenſuris duelli, & diffidationis, nemo poſſit abſolutionem obtinere, niſi pœnitentia, & ſatisfactione congruè peracta. Quocirca aduertendũ, quòd ſi ad duellum, vel diffidationem prouocás, vel liberè acceptans occidatur vel mutiletur, nulla ſibi, nec hæredibus facienda eſt reſtitutio, quia cenſetur præuidiſſe periculum,

lum, & condonaſſe. Si autem qui acceptauit coactè, metu infamiæ, aut alterius grauis nocumenti, occidatur, occidens tenetur ad reſtitutionem, & ſecundo loco cooperantes tenentur. Hæc omnia probatur *l. 1. §. cum arietes, ff. ſi quadr. paup. feciſſe. dic. Azor. to. 3. lib. 5. c. 3. q. 7. Layman lib. 3. tract. de iniuſta corp. læſione, c. 6. num. 5. Tannerus tom. 3. diſp. 4. q. 8. n. 102. Luiſ. Turrian. de Iuſtit. diſp. 18. dub. 4. num. 9.* Quòd autem ait Clemens de præcedenti pœnitentia, & ſatisfactione; Intelligitur, quando abſolutio datur extra mortis articulum: & intelligendum eſt, quãdo ſine graui incommodo poteſt ille ſatisfacere ante abſolutionẽ: & loquitur de abſolutione danda à Sede Apoſtolica, non autem imponit formam alijs habẽtibus priuilegia ſine tali reſtrictione.

CAPVT I.

Eccleſiarum Incendiarij, & violatores.

Vide *verbo*, *Incendiarij*.

CAPVT II.

Eccleſiaſticarum rerum rapina, vel furtum.

Vide *verb. Sacrilegium, c. 3. & 4. & verbo, Incendiarij*.

CAPVT III.

Eccleſiaſticorum bonorum vſurpatio.

Vide *verbo*, *Vſurpatio*.

CAPVT IV.

Eccleſiarum pollutio.

Vide *verbo*, *Sacrilegium*, *cap. 5.*

CAPVT I.

Electio Eccleſiaſtica facta ab excommunicatis, vel ſuſpenſis.

Electio eccleſiaſtica fieri nõ poteſt à perſona excommunicata, vel ſuſpenſa ab officio, aliàs eſt nulla. *Sayr. lib 4. c. 5. num. 6. Vgolin. tab. 2. de excom. cap. 11. §. 2. nu 5. & 12. Suar. to. 4. de relig. lib. 2. c. 5. n. 9. Miranda man. par. 2. q. 23. ar. 8. in princ.* & de excommunicato habetur in *c. vlt. de Cler. excom.* de ſuſpenſo autem habetur in *c. cum dilectus, de conſuet. Abb. & Doctores in c. cum inter R. de elect.* & Confirmatio talis electionis eſt nulla. *cap. ad probandum, ibi Canoniſtæ, de re iudic. Vgolin. loco cit.*

Limita primò, quòd nõ obeſt electioni ſuffragium excommunicati,

nicati, vel ſuſpenſi, ſi non erat vitandus, ſcilicet nominatim denunciatus, vel notorius Clerici percuſſor, & aliorum ſuffragia erant ſufficientia, quia alij non tenebantur eum vitare. *Suarez loco cit. c. 5. nu. 9. Vgolin. nu. 12. Couar. in c. Alma. p. 1. §. 7. nu. 9. Sayr. lib. 2. c. 6. num. 6. de cenſur.* Imò etſi eſſet vitandus, ſed non admiſſus ſcienter vnanimi cõſpiratione, ſeu conſenſu, ſed ignoranter, vel coactè, tunc electio eſt valida, ſi alia ſuffragia habiliũ erant ſufficientia, quia vtile per inutile non vitiatur, niſi ob culpam cõmunicantium cum vitando. *Abb. in c. vlt. de procur. n. 3. 4. & 7.* & eſt ſententia *Innoc.* ibi communiter recepti, vt teſtatur *Abbas ibid. nu. 6.* & tenet *Suar. loco cit.* & communem ait *Suar. de cenſur. diſp. 14. ſect. 2. nu. 17.* & probatur ex d. *c. finali, de procur.* Itaque vt vitietur electio ob cenſuram, requiritur vt maior pars Capituli ſciuerit eum eſſe vitandum, & quòd potuerit repellere eum, & non repulerit, vt *Innoc. in c. illa, nu. 3. Abbas n. 7. de elect.* & *Sayr. lib. 2. c. 6. num. 5.* hanc veriorem aſſerit, & ab hac non eſſe recedendum ait *Suar. de cenſur. loco cit. nu. 17.*

CAPVT II.

Electio Eccleſiaſtica per ſortes facta.

Electio Eccleſiaſtica per ſortes eſt prohibita. *c. Eccleſia, de ſortileg.* Sed debet fieri vel ſcrutinio, vel compromiſſo, vel conſpiratione. *c. quia propter, de elect.*

Amplia vt neque licitum ſit, ſi eligantur ſortibus aliqui, ex quibus aliquis poſtea ſcrutinio eligatur. *Suar. tom. 1. de relig. tract. de ſuperſtit. lib. 2. cap. 12. num. 8.* neque licitum ſit, ſi eligantur ſortibus compromiſſarij, qui poſtea eligant. *Sanch. lib. 2. in decal. cap. 38. nu. 71.*

Limita quòd regulariter electio eccleſiaſtica per ſortes eſt valida (tametſi illicita) niſi in caſibus à Iure expreſſis, quibus decernitur irrita.

Primus caſus eſt in electione ad Eccleſias, ſeu Prælaturas, per *c. quia propter, cit. Sanchez cit. num. 83. Suar. num. 10. Layman lib. 4. tract. 10. c. 3. n. 9. Abb. in d. c. Eccleſia, num. 5. de ſortileg.* & multo magis in electione Papæ, & dixi *verbo, Conclaue, c. 4.* Et quidẽ in electione ad Cathedrales, Electores ea vice poteſtate eligendi priuandi, non tamen ſunt ipſo iure priuati, vt *gloſſ.* not.

 in d.

in d. c. quia propter, verbo, priuentur, & ibi Abb. nu. 3. In electione autem Papæ Electores, & electi varias pœnas latæ ſententiæ in tali caſu incurrunt, vt dixi *verbo, Conclaue, c.* 4. *&* 5.

Secundus caſus eſt in electione Superiorum, & Officialium Regularium, quia fieri debet per ſecreta ſuffragia, quæ nunquam publicentur, aliàs eſt irrita, & is qui ſe aliter eligi permittit in Superiorem Regularem, efficitur inhabilis eo ipſo ad omnia officia in Religione obtinenda, ex Trident. *ſeſſ.* 25. *de regular. cap.* 6. An autem ſit valida pro foro cõſcientiæ electio facta contra dictam formam Trident. multi affirmant, donec caſſetur, *Roderic. q. regular.* 27. *ar.* 10. *to.* 1. *Eman. Sà electio, num.* 5. *Nauar. conſ.* 8. *nu.* 3. *& conſ.* 9. *num.* 2. *de elect. Innoc. in c. quod ſicut, de elect.*

In primo tamen caſu nõ eſſet nulla electio facta per ſortes mediatè, id eſt, eligendo per ſortes compromiſſarios, qui eligant ſuffragio, ſeu conſenſu, non ſcrutinio. Etenim *c. quia propter* irritans electionem factam, niſi ſcrutinio compromiſſo, aut inſpiratione, intelligitur de electione immediata, & hac ratione ſeruata videtur forma *c. quia propter*. Ita *Suar. lib.* 2. *c.* 12. *citato, n.* 10. *in fin. Sanchez nu.* 83. *text. in dicto c. fin, de ſortileg. ibi gloſſ.* Et idem eſt in electione Papæ, quia ſi ad ſortitionem concurrãt omnium vota, vt per illam eligãtur compromiſſarij, qui eligant Papam, ſatis ſeruatur forma *c. quia propter*, & Bullę Greg. XV. Secus autem eſſet in electione per ſcrutiniũ, quia ſi fiat per ſortes etiam mediatè, v. g. eligendo per ſortes quatuor, vel quinque, ex quorũ numero vnus per ſuffragia eligatur ad Eccleſiam, vel Pontificatũ, nulla erit. Ratio eſt, quia illa prima, ſeu præambula electio, eſt pars actus electionis, cùm fiat communiter, ſeu capitulariter; & habet effectum electionis negatiuum, ſeu excluſiuum aliquorum, & affirmatiuum eorum, qui ſic per ſortes eliguntur: Ideo non ſaluaretur forma requiſita ſcrutinij; & in electione quidem ad Papatum incurrerent omnes pœnas, & cenſuras latas in Bulla Gregor. XV. *ſupra cit.*

At excluſio aliquorum, & incluſio aliorum, ex quibus vnus eligatur in Papam, ſi fiat ex priuata conuentione Cardinalium, ſeu Eligentium, non irritat electionem, etiamſi per ſortes fieret, ſed eligentes incurrerent in excommunicationẽ Papæ reſeruatam latam in Bulla Greg. XV. §. *Cardinales præterea*; tamen electio non eſſet irrita, vt dixi, quia ille tractatus pactionalis nõ eſt pars electionis, cùm priuata

fiat

ſiat poteſtate: multo magis irrita erit electio per ſortes præambula capitulariter facta reſtringēs electionem ad certum numerum, quia non ſaluatur ſcrutinium, neque ſecreta ſuffragia dici poſsūt.

CAPVT III.

Electio, vel poſtulatio, vel nominatio ad Eccleſias, vel Dignitates, vel Parochias, de perſona ætatem, & qualitatem requiſitam non habente.

I. IN Concil. Lateranenſi ſub Alex. III. relato in *cap. cùm in cunctis*, 7. *de elect.* Statutum eſt, vt nullus in Epiſcopum eligatur, niſi qui trigeſimum annum ætatis exegerit, & de legitimo matrimonio ſit natus, & vita, ſcientiaque commendabilis demonſtretur. Inferiora autem miniſteria, vt puta Decanatus, Archidiaconatus, & alia, quæ curam habent animarum annexam, & Parochiæ, nullus omnino ſuſcipiat, niſi qui vigeſimumquintum ætatis annum attigerit, & ſcientia, ac moribus cōmendatus exiſtat. Deinde addit: Clerici, ſi cōtra formam iſtam quenquā elegerint, & eligendi tunc poteſtate priuatos, & ab eccleſiaſticis beneficijs triennio nouerint ſe ſuſpenſos. Epiſcopus autem, ſi contra hæc fecerit (ſcilicet quādo ad eum collatio pertinet) aut conſenſerit fieri, in conferendis prędictis officijs, & beneficijs poteſtatem amittat, & per Capitulum, aut Metropolitanum, ſi Capitulum concordare nequiuerit, ordinetur.

Nota primò, quod ait de ætate triginta annorum completorū requiſita ad Epiſcopatum, idem cōfirmatum à Tridentino *ſeſſ.* 22. *cap.* 2. *in princ.* Vide *Garziam par.* 7. *cap.* 4. *num.* 76. Quod autem ait de ætate 25. annorum cœptorum pro beneficijs habentibus curam animarum principaliter annexam, idē habetur Trident. *ſeſſ.* 24. *c.* 12. *ref.* & Bulla Pij V. incipit, *In conferendis*, de qua *Garzias part.* 9. *cap.* 2. *à num.* 1. Quod verò ait de natalibus legitimis, vide quæ dixi infra *verbo, illegitimi*, *c.* 2.

Nota ſecundò, quòd pœnæ illæ prolatæ, ſeu ſtatutæ contra Clericos, qui contra formā prædictam ſcienter elegerint, ſecundùm communem ſententiam intelliguntur procedere ſolùm in Clericos eligentes ad Epiſcopatum, non autem ad illa inferiora miniſteria. ita *Nauar. cap.* 27. *n.* 155. *Viuald. de ſuſpenſ. nu.* 66. *S. Anton.* 3. *par. tom.* 27. *cap.* 4. §. *eligentes. Tabien. verb. ſuſpenſio*, §. *ſexto, caſu* 6. *in fin. Palud. in* 4. *diſtin.* 18. *q.* 7. *art.* 2. *caſu* 1. *Anan. in dicto c. cum in cunctis*, §. *Cle-*

§. *Clerici, n.* 1. *Anchar. & Imola ibid. Henriq. lib.* 13. *cap.* 39. §. *ſecundò, Abbas num.* 4. *Sayr. lib.* 4. *c.* 15. *nu.* 11. *Sanchez in opuſcul. ſeu conſil. lib.* 2. *c.* 1. *dub.* 6. *nu.* 25. & probatur *c. ſi cõpromiſſarius, de elect. in* 6. & Probatur ratione, quia beneficia, ſeu officia inferiora Epiſcopatu non ſolent eſſe electiua, ſed collatiua.

Tamen alij dicunt illas pœnas procedere generaliter, etiam contra eligentes ad officia inferiora præfata, quia textus non diſtinguit, & quia aliquando etiã iſta ſunt electiua; ita *Suarez de cenſur. diſp.* 31. *ſect.* 8. *num.* 10. *Bonacc. de cenſur. in part. diſp.* 3. *q.* 4. *punct.* 1. *nu.* 1. & *Tolet. lib.* 1. *cap.* 48. §. *ſexto verſu, hæ decretales* & tenet *gl. in c. quamquam, de elect. verb. ſecus*. Sed non recedo à communi in materia pœnali. In hoc omnes conueniunt, vt non procedat in electione Papæ, vt notat *Sayr. loco cit.* §. *primò. Tolet loco cit.* & communem ait *Zabarella nu.* 3.

Item aduerte, quòd pœna ſuſpenſionis ſecundùm omnes eſt latæ ſententiæ. *Sanch. nu.* 16. *in fin. ibid.* cum alijs. Intelligitur autem ſolùm de beneficijs, quæ habent in eadem Eccleſia, ad quam fuit facta electio. *Sanchez nu.* 20. cum communi. Item pœna priuationis vocis actiuæ, ſeu iuris eligendi pro ea vice eſt latæ ſententiæ, & ligat ante ſententiam declaratoriam. Primò quia non requirit factum hominis ad ſui exequutionem. Deinde, quia eſt pœna leuis, cùm ſit pro illa vice tantum, & quia cùm ſcienter elegerit indignum, imputet ſibi cùm functus ſit officio ſuo: & ita *Sanchez num.* 16. *cum Abb. Hoſtien. Sylu. & alys*. Item illa ſuſpenſio non procedit contra Epiſcopum habentem ius eligendi: ita *c. ſi compromiſſarius*, §. *huiuſmodi, de elect. in* 6.

Nota tertiò quòd Epiſcopus ſi conferat beneficia, ſeu officia curam animarũ principaliter annexam habentia perſonis non habentibus illa requiſita ætatis, ſcientiæ, & morum probitatis, punitur pœna priuationis poteſtatis conferendi dicta officia, & beneficia, vt in *tex. cit. c. cum in cunctis*, & ita *Abb. ibid.* §. *Clerici, n.* 4. & *Zabarella ibid.* §. *fin. n.* 1. Alij intelligunt, quòd Epiſcopus ſi confirmet electum ad Epiſcopatum contra formam præfatam, tunc priuatur poteſtate conferendi beneficia in ea Eccleſia: ita *Sanch. nu.* 27.

An autem illa pœna ſit latæ ſententiæ, *Abb. ibid. nu.* 6. *verſ. non obſtante*, ait eſſe latæ ſententiæ, quia illud verbum, *amittat*, non indiget facto hominis ad ſui exequutionem; & idem alij tenent, quos allegat *Tiraquellus*

in

in l. ſi vnquam, verb. reuertatur, *nu.* 151. tenet *Sanch. nu.* 27. Sed magis communis ait eſſe ferendæ ſententiæ, vt idem *Tiraquellus* teſtatur, & ſequitur *nu.* 154. & plurimos congerit *nu.* 153. & hæc eſt verior.

Nota quartò quòd iſtæ pœnæ *c. cum in cunctis*, non procedunt in electione attentata, ſeu ſuffragio præſtito, niſi actus electionis ſit conſummatus, vt *c. perpetuò, de elect. in* 6.

Nota quintò quòd iſtæ pœnæ procedunt non in qualibet electione indigni, ſed tantùm ſtante defectu natalium, ætatis, ſcientiæ, vel morum; & quidem non de omni defectu ſcientiæ, vel morum, ſed tali, ob quem electio, ſeu collatio ſit ipſo iure irrita: ita *Sanch. nu.* 18. Probatur in *eo. c. cum in cunctis*, dum ait eo caſu eligentes ipſo facto remanere priuatos iure eligendi ea vice. Vnde ſupponit collationem, ſeu electionem fuiſſe nullam ipſo iure, ex tali defectu morum, vel ſcientiæ.

Quæres, quandonam electio indigni ſit nulla ipſo iure? Reſpódeo Primò: Aliqui indiſtinctè dicunt, ſemper eſſe nullam: ita *Abb. in c. cum in cunctis, nu.* 6.

Secundò. Alij dicunt, tunc eſſe nullam, quando ille erat, vel cenſura impeditus, vel irregularis, aut infamis ſaltem infamia facti: ita *Caſtropalao tom.* 2. *de relig. tract.* 13. *diſp.* 4 *punct.* 5. *num.* 3. *&* 4. & multi DD. apud eum, & apud *Garziam p.* 7. *cap.* 8. *n.* 47. *& Sanch. conſ. lib.* 6. *cap.* 3. *dub.* 5. *num.* 10.

Tertiò. Alij dicunt tunc ratione infamiæ, ſeu criminis eſſe nullam electionem, ſeu collationem, quando eſt infamia ſaltem facti, de crimine digno depoſitione à beneficio: ita *Nauarr.* quem ſequitur *Sanch. conſil. lib.* 2. *cap.* 1. *dub.* 18.

Quartò. Alij dicunt abſolutè non eſſe nullam ratione infamiæ facti, ſed tantum vbi ex eo ſit, vel cenſura impeditus, vel irregularis, aut ipſo iure inhabilis. Ita *Garzias loco cit. nu.* 47. vbi plures alios allegat. & *num.* 66. ampliat etiamſi ſit crimen depoſitione dignum: tres poſtremæ ſunt omnes probabiles. Vide *verb. Ludus, cap.* 4.

II. Ex *c. compromiſſarius,* 37. *de elect. in* 6. Si compromiſſarius à Capitulo conſtitutus ad eligendum Epiſcopum, eligat ſcienter indignum, vt ſupra, (id eſt natalibus, ætate, ſcientia, aut moribus) eligendi poteſtas reuertitur ad Capitulum, & compromiſſarius incurrit eo ipſo pœnam ſuſpenſionis à beneficijs, quæ habet in ea Eccleſia offenſa.

An autem Capitulares ſi ſcierent ratam habeant talem electionem,

nem, & ipſi incurrant in pœnam *d.c. cum in cunctis?* aliqui negant, vt *Suar. de cenſur. diſp.* 31. *ſect.* 3. *nu.* 9. *Bonac. loco ſupra cit. q.* 4. *punct.* 3. *nu.* 5. ſed communis affirmat, vt *gloſſ. in d.c. ſi compromiſſarius*, per illum tex. *Tolet. lib.* 1. *c.* 48. §. 6. *Sayr. lib.* 4. *cap.* 15. *nu.* 11. *Marius Alterius tom.* 2. *diſp.* 13. *cap.* 2. *col.* 4.

III. *Extrau. vn. de poſtulat. prælat.* prohibet poſtulari minorem 27. annis ſaltem inchoatis, ad Eccleſiam Cathedralem; vel religioſũ profeſſum Ordinis Mẽdicantis ad quaſcumque Eccleſias Cathedralibus inferiores extra ſuum ordinem: & ſi ſecus fuerit attentatum, actus ſunt irriti ipſo iure, & ſcienter poſtulantes eo ipſo priuantur poteſtate poſtulandi, & eligendi ea vice, & ſuſpenſionem incurrunt, vt ſupra per triennium à beneficijs, quæ in ea Eccleſia obtinent, ad quam talem ineptum poſtularunt; Poſtulati autem, ſi hoc ſuum negocium in Romana Curia fuerint proſequuti, facientes illud Papæ in Conſiſtorio proponi, ſcientes ſe non attigiſſe 27. annum, incurrunt ineligibilitatem, ſeu inhabilitatem ad omnia beneficia, & dignitates Eccleſiaſticas, & impoſtulabilitatem ad illa, vſque ad 35. annum. Cæteri verò Sæculares, & Religioſi extra ſuorum adminiſtrationes ordinum perpetuò ſunt ineligibiles, & impoſtulabiles, & inhabiles ad omnia beneficia, & dignitates Eccleſiaſticas.

Iſte textus eſt ſatis obſcurus. Nam aliqui ita intelligunt, vt nullus ſæcularis poſtuletur ante 27. annum ad Epiſcopatum, nullus Religioſus ordinis Mendicantis ad vllam Eccleſiã inferiorem Cathedrali extra ſuum ordinem itidem ante 27. annum poſtuletur, aliàs incurrant pœnas, vt ibi: ita *Bonac. de cenſur. in partic. diſput.* 3. *q.* 4. *punc.* 1. *num.* 4. Alij intelligunt prohiberi poſtulari ſæculares ad Cathedrales; Religioſos autem Mendicantes ad quaſcumque Eccleſias extra ſuum ordinem, in vtroque caſu ſi ſint minores 27. annis cœptis; & quòd contra poſtulantes incurrunt pœnas, &c. ita *Barboſ. in d. extrau.* Sed verior mihi videtur ad litteram lectio, vt ad Cathedralem nullus ſiue regularis, ſiue ſæcularis, poſtulari poſſit, qui 27. annum non attigerit. Regulares verò Mẽdicantes etiã maiores 27. non poſſint poſtulari ad Eccleſias Cathedralibus inferiores extra ſuum ordinem; ita *Marius Alterius tom.* 2. *tract. de ſuſp. diſput.* 13. *cap.* 1. *in fin.* & conſonat *Clement.* 1. *de elect.* vbi Regulares eligi non poſſunt ad prælaturam alterius Religionis, ſed ſolum ad Epiſcopatum: ſed

Digitized by Google

ſed vt notat *ibi Cardin. num.* 17. & *Lap. in c. quorumdam, de elect. in 6.* poſſunt poſtulari à Papa, niſi ſint Religioſi Mendicantes.

Alia etiam obſcuritas eſt circa pœnam poſtulati ad Eccleſias inferiores, ob illam particulam, *Sæculares, & Religioſos*, cùm nõ poſſit adaptari ſæcularibus: ideo æſtimo adeſſe mendum, & redundare illam particulam *Sæculares*.

IV. Nota, quòd poſtulantes ſcienter indignum ex alijs defectibus expreſſis in *c. cum in cunctis*, non incurrunt in pœnam *c. cũ in cunctis*, neque dictæ extrauag. Sed ſolum amittunt ipſo iure ius poſtulandi, & eligendi facultatem pro illa vice; ſecundùm probabiliorẽ, quam tenet *Azor. p. 2. lib. 6. c. 17 q. 6. Cuccus tit. de poſtul. prælat. num.* 15. *Layman lib. 4. tract. de benefic. c.* 12. *nu.* 8. *Abb. c. 2. nu. 2. de poſtul. prælat.* & communem dicit *VVameſius conſ. 17 nu. 2. de elect.*

Aduerte autem quòd poſtulatio fieri non poteſt de laborante impedimento, ſuper quo non ſolet iure ordinario diſpenſari à Papa. *Azor. q. 9. Cuccus nu.* 15. *Layman nu.* 8.

V. Incurrunt in pœnas *c. cum in cunctis*, Patroni Eccleſiaſtici, id eſt, iuspatronatus eccleſiaſticũ habentes, præſentantes ſcienter indignum, ſeu inhabilem cõtra illum text. Secus in Patrono laico, vt dicam *verbo Patronus, cap. 6.* quamuis laicus patronus priuetur & ipſe ea vice ipſo facto iure præſentandi, vt *ibid.* dicam.

VI. Item incurrunt in pœnas dicti *c. cum in cunctis*, Eccleſiaſtici habentes ius nominandi, ſi ex ea nominatione indigni ſequatur vera, & realis electio. *Sayr. c. 15. nu. 11. lib. 4. de cenſur.* vt *c. perpetuo, de elect. in 6.* & *ſupra* dixi *not.* 4.

CAPVT IV.

Electionem per calumniam impugnans.

I. IN *c. 1. de elect. in 6. §. adijcientes, iuncto §. ſed ſi pars*, ſtatutum eſt, vt in electionibus ad dignitates, perſonatus, & canonias, ſi quis electionem, poſtulationem, vel prouiſionem factã impugnet, obijciens aliquid cõtra formam, ſcilicet eam non ſeruatam aſſerendo, vel in perſonam electi, vel eligẽtis, & propter hoc ad Sedem Apoſtolicam appellatum ſit, opponens, & defendens, & alij, quorum intereſt, vel per ſe, vel per procuratorem intra mẽſem iter arripiant ad Sedem Apoſtolicam: & ſi is plenè nõ probauerit quod obijcit in perſonam, à beneficijs eccleſiaſticis triennio nouerit ſe ſuſpẽſum: Ad quæ ſi infra illud tempus propria teme-

meritate ſe ingeſſerit, eo ipſo perpetuò ijs priuatus exiſtat abſque ſpe diſpenſationis, niſi manifeſtiſſimis conſtiterit documentis, quòd ipſum à calumniæ vitio cauſa probabilis ſufficiens excuſaret. Et qui plenè non probat obiecta, condemnandus eſt in expenſis. De hac materia, & pœnis, vide *Bernard. Diaz in praxi cap.68. n.3. & 4. & Barboſ. in dicto c.1.*

Nota, quòd in *c ſi compromiſſarius 37. eodem tit. in 6.* declaratum eſt ſuſpenſionem procedere ſolum à beneficijs, quæ calumniator habet in Eccleſia ſic offenſa: & quòd in hac ſuſpenſione non continentur Epiſcopi.

Nota ſecũdò, quòd impugnata electione ante confirmationẽ, ſi contra formam ſit oppoſitum, electus tenetur probare ſe ritè electum; ſi autem poſt confirmationem contra formam opponatur, opponens probare tenetur; ſi autem oppoſitum ſit contra perſonam, ſemper onus probandi incumbit opponenti, per *d.c.1. & c. ſi compromiſſarius cit. Maſcard. verb. electio, concl.91. cum Butr. Innoc. & Compoſtell.*

CAPVT V.

Electores electo intra tempora legitima non præſentantes electionem.

IN *c. cupientes, §. cæterum, de elect. in 6.* Si electores intra octo dies poſtquam commodè poterunt, electis præſentare diſtulerint, electiones ipſas concorditer, vel in diſcordia celebratas, culpabiles quoad ſe totaliter à proceſſus proſequutione excluduntur, id eſt, ipſo iure, vt ibi *gloſſ. verbo, excludentes*, & per triennium continuum ſunt ſuſpenſi à beneficijs, quæ ipſi obtinent in illa Eccleſia offenſa: & ſi interim temere ſe in illis ingerant, ipſo iure eiſdem perpetuò priuantur. Et idem decernitur de poſtulantibus, ſi poſtulatis non præſentauerint, vt ſupra poſtulationem: ipſis tamen electis, vel poſtulatis propter illam moram non generatur præiudicium.

Nota quòd textus loquitur de electione, & poſtulatione ad Cathedrales, & Regulares Eccleſias, quorum Prælatorum confirmatio ad Sedem Apoſtolicam pertinet, vel ob immediatam ſubiectionem, vel ob deuolutam appellationem.

CAPVT VI.

Eligentes & electionem acceptantes per abuſum laicæ poteſtatis.

Vide *verbo, Beneficium c.8.*

CA-

CAPVT VII.

Electionis, vel nominationis, vel collationis denegatæ cauſa vexans perſonas, aut loca.

CAp. *Sciant cuncti, de elect. in 6.* Qui Clericos, vel quaslibet alias perſonas Eccleſiaſticas, ad quas in Eccleſijs, monaſterijs, aut alijs pijs locis, ſpectat electio, pro eo quod rogati, ſeu aliàs inducti, aliquem, pro quo inducebantur, eligere noluerint, præſumpſerit grauare per ſe, vel per alios, ſiue eoſdem, ſiue conſanguineos eorundem electorum, aut ipſas Eccleſias, ſeu loca ſupradicta, ſpoliãdo beneficijs, aut alijs eorum bonis, ſeu aliàs iniuſtè perſequendo; ſciant ſe ipſo facto excommunicationis ſententia innodatos. Sed non eſt reſeruata.

Amplia, vt idem ſit in vexante ob denegatam nominationem, aut præſentationem, ſi pertineat ad perſonam Eccleſiaſticam ratione Eccleſiæ: & idem eſt de poſtulatione, inſtitutione, & confirmatione, quia hæc omnia æquiualent in hac Conſtitutione fauorabili: ita tenet *gloſſ. hic verbo alios, & Geminian. ibidem. Nauarr. cap.* 27. *nu.* 122. *Suarez diſput.* 23. *de cenſur. sect.* 4. *num.* 4. *cum Angelo, & Sylu. Sayrus lib.* 3. *cap.* 34. *numero* 8. vbi plures allegat *Toletus lib.* 1. *cap.* 38. *§. tertia.*

CAPVT VIII.

Electionem Præfectæ Monialium Monaſterij turbantes.

CAp. *Indemnitatibus, §. poſtremo, de elect. in 6.* in electione Monialium in Abbatiſſã, vel Prioriſſam, quando ſcilicet Prioriſſa eſt Superior totius Conuentus, hi qui ad dirigendas Moniales in tali electione euocantur, abſtineant ab illis rebus, quæ poſſent inter eaſdẽ Moniales in tali electione diſcordiam generare, aut exortam nutrire; aliàs excommunicationis ſentẽtia eo ipſo ſe nouerint ſubiacere. Hæc excommunicatio non eſt reſeruata.

Aduertendum, quòd ſi is, qui Superior eſt, qui præeſt iſti electioni, etiam non vocatus interſit, & perturbet Moniales, dum intereſt, incurrit hanc cenſuram: non autem alij, qui Superiores, ſeu Prælati non ſunt, ſi nõ vocati interſint, & perturbent. *Barboſ. in d. cap. §. poſtremo, num.* 21. *cũ gloſſ. Caiet. & Rainer.*

Aduerte ſecundo *cùm Barboſ. ibid. n.* 9. quòd ex Bulla Greg. XV. edita anno 1622. Statutum eſt, vt Epiſcopus poſſit per ſe, vel per

alium

alium electioni Abbatiſſarum, & Præfectarum Monaſterij etiam exempti intereſſe cum Superioribus Monaſterij exempti, ſed abſque illius Monaſterij impenſa: non ideo tamen pertinebit confirmatio ad Epiſcopum, ſi Monaſterium eſt exemptum, vt declarauit Sacra Congregatio. *Barboſ. ibidem*.

De qualitatibus requiſitis ad Abbatiſſam, ſeu Præfectam, & modo, quo Prælatus præeſſe debet electioni, vide Trid. *ſeſſ.* 25. *de regul. c.* 7. vide etiam Bullam Greg. XIII. 80. incipit, *Expoſcit*, vbi Præfecta Monaſterij Monialium in Italia, & Inſulis adiacentibus eligi validè non poteſt, ſi non vacauit ab omni præfectura ſaltem triennio: poteſt tamen continuare officium, tanquam Vicaria poſt triennium, vſque ad electionẽ nouæ Præfectæ ad modicum tempus. *Miranda par.* 3. *q.* 7. *art.* 9.

CAPVT IX.

Electioni de ſe factæ ad Prælaturam extra ſuum Monaſterium Religioſi conſentientes ſine licentia ſui Superioris.

IN *c. ſi Religioſus*, 27. *de elect. in* 6. Statutum eſt, vt ſi Religioſus ſine licentia Superioris ſui petita, & obtenta, præſumpſerit conſentire electioni ad Prælationem aliquam extra ſuum Ordinem, vel Eccleſiam, id eſt Monaſterium celebratæ; talis cõſenſus non teneat, & in pœnã præſumptionis illius electio huiuſmodi ipſo facto viribus vacuetur omnino. & additur *ibi*, vt Superior, ſcilicet Prælatus religioſi, poſſit etiam ſolus ſine conſenſu Capituli concedere dictam licẽtiam.

In *extrau. ſi religioſus, de elect.* additum eſt, quod ſi poſt electionem tali religioſo electo præſentatam, nec ipſe electus, neque Electores dictam licentiam obtinuerint intra tempus pro illius Superioris præſentia, vel abſentia moderandum; electus ſit ipſo iure priuatus iure ex dicta electione quæſito, & Electores ex tunc ad aliam electionem procedere liberè poſſint.

Aduerte quòd hodie in multis Religionibus Prælatus non poteſt dare talem licentiam trãſeundi ad aliam Religionem, ſeu ad Prælaturam extra ſuam Religionem, vt dixi *ſupra c.* 3. *nu.* 3. & *infra verbo*, *Religioſi*, *c.* 4.

Aduerte ſecundò, quòd cùm priuatio iuris electi in primo caſu ſit pœnalis, & cõtra præſumẽtem illata, non procedit, niſi dolus interueniat, vt dixi *p.* 1. *c.* 15. *§. amplia præmiſſam*. Obligat autem hæc pœna in foro conſcientiæ

tiæ ſtatim,vt dixi *ſupra p.1.c.29.*

Aduerte tertiò, quòd ſtante caſſatione dictæ electionis in pęnam electi ipſo iure, non reualidatur per licentiam poſtea obtētam à Superiore conceſſam: ita *Gemin. hic nu.* 8. *per regulam, non firmatur*, 18. *in 6.* puto tamen quòd ſi de nouo electione repetita eligeretur poſt talem licentiam,valida eſſet electio,quia hæc Decretalis non inhabilitat talem electum perpetuò, ſed ſolùm irritat illum actum. vide quę dixi *par.1.cap.27 in fin.* Vnde cũ impedimentum nõ ſit perpetuũ, nouo conſenſu partium reparari poteſt electionis primæ nullitas, vt *gloſſ. in d.c. non firmatur, in fin.* neque enim electores priuati ſunt eligendi poteſtate, cùm non fuerint in culpa; & licet ipſe ob dictam prȩſumptionem videatur effectus indignus electione ad prælaturam, non tamen irrita redditur electio, niſi in caſibus à iure expreſſis,vt dixi *ſupra cap.3. §.quæres quando*. Ita *Gemin. in c. quanquam, de vſur.in 6.n.6. verſu, & ad hæc*, vbi ait, quòd per illam particulam, *aliter electio facta non teneat*, non fiunt electores ineligibiles actiuè, ſed poſſunt reparare, & conualidare electionem, adhibita debita forma.

CAPVT X.

Electio Religioſi Ordinis Mendicantis ad Prælaturas extra ſuum Ordinem.

Vide *ſupra cap.3. nu. 3.* & *infra verbo, Religio, cap.4.*

CAPVT XI.

Electio Superiorum Regularium Officialium vt fiat per ſecreta ſuffragia,& abſque ſuffragiorum ſupplementis.

TRidentino *ſeſſ.25.de regul. cap. 6.* cautum, vt in electione Superiorum quorumcunque, Abbatum temporalium, & aliorum Officialium, ac Generalium,&Abbatiſſarum,atque aliarum Præpoſitarũ, quò omnia rectè, & ſine fraude fiant, omnes prædicti eligi debeant per vota ſecreta,ita vt ſingulorum eligentium nomina nunquam publicētur: Nec in pòſterum liceat Prouinciales, aut Abbates,Priores, aut alios quoſcũque titulares ad effectum electionis faciendæ cõſtituere, aut voces, & ſuffragia abſentium ſupplere. Si verò cõtra huius decreti conſtitutionem aliquis electus fuerit, electio ſit irrita, & is qui ad hunc effectum ſe in Prouincialem, Abbatem,aut Priorem creari permiſerit, dein-

Digitized by Google

ceps ad omnia officia in Religione obtinenda inhabilis exiſtat.

Nota primò, quòd pœna illa inhabilitatis eſt latæ ſententiæ, quia verbũ *exiſtat*, excludit miniſterium hominis, & ſignificat eo ipſo induci. vt *Sayr. de cenſur. lib.* 1. *c.* 11. *n.* 9. Intelligitur autẽ pœnam procedere ſolùm contra ſupradictos titulares conſtitutos ad effectum electionis faciendæ.

Nota ſecũdò, quòd ex vi huius decreti electio irrita redditur, ſi fuerint quidẽ in ſcrutinio ſecreta ſuff agia; ſed in patentibus, & cõfirmatione electi nomina ſuffragãtium fuerint expreſſa, vt declarauit Sacra Cõgregatio, vt ait *Suar. to.* 4. *de relig. lib.* 2. *c.* 5. *n.* 11. Non eſt tamen neceſſe, vt ſuffragia dentur in ſcriptis clauſa, ſed poſſunt etiam voce dari coram tribus, vel quatuor ſcrutatoribus, *Garzias p.* 5. *c.* 4. *num.* 189. *Suar. num.* 10. niſi aliud ſit cautum ex ſpeciali cõſtitutione alicuius Religionis, vt Minorum de Obſeruantia, & Bulla Sixti V. *Roderic. tom.* 2. *q.* 51. *art.* 8.

SED quæres, an irritetur electio, ſi aliquis ex ſuffragatoribus priuatim alicui reuelaret, ſe tali ſuffragium dediſſe? Reſpondeo: variæ ſunt ſententiæ. Aliqui dicũt intentionem Concilij eſſe, vt non manifeſtẽtur ſuffragia neque publicè, neque occultè, ſeu priuatè, ita tamen quod ſi manifeſtentur publicè, & Capitulum cõſentiat, ſeu permittat, electio ſit nulla: Si autẽ priuatè, aut ſine cõſenſu Capituli, tunc non ſit nulla electio, niſi ſuffragium iſtius fuerit neceſſarium ad numerum, & cauſa fuiſſet, talis manifeſtatio illius electionis; quia hoc ſolum ſuffragiũ eſt caſſandum, & non alia, ne ſit in poteſtate vnius particularis ſubuertere quamlibet electionẽ, per *c. fin. & ibi not. de prec. ita Nauar. conſ.* 9. *de elect. Roderic. qq.* 51. *regular. ar.* 9. *tom.* 2. *Miranda to.* 2. *manual. q.* 23. *ar.* 19.

Alij verò rectius dicunt mentem Concilij eſſe abſolutè non publicari ſuffragia, vt ſiue ab vno, ſiue à multis reuelatio fiat, ſiue publicè, ſiue priuatim, electio ſit nulla, ſi publicatio, ſeu manifeſtatio fiat in actu electionis, vel ante cõſummationem, ſeu publicationem, vel ante confirmationem electionis incluſiuè, & non vltra. & ita declaraſſe Sacram Congregationem ait *Suar. to.* 4. *de relig. tract.* 1. *lib.* 12. *c.* 5. *nu.* 12. *Garz. par.* 5. *de benef. c.* 4. *nu.* 193. qui tamen dupliciter limitat. Primò, vt nõ irritetur, ſi id faciat quis in fraudem, vt ſubuertat electionẽ, *Garzias n.* 194, Secundò, vt non irritet, ſi propalatio ſolo verbo fiat, aut taliter, vt non poſſit inde certò ſciri, an verè tali dederit ſuffragium, *Garzias nu.* 196.

Nota tertiò, quod ait Concilium

Digitized by Google

lium. de nō ſupplendis ſuffragijs abſentium, intelligendum eſſe, vt non poſſint ſuppleri à Præſide electionis, vel Capitulo propria authoritate, ſed bene per Procuratorem cōſtitutum cum ſpeciali mandato, vt Sacra Congregatio declarauit, *Garzias nu.199. Roderic loco cit. art.6.* Hic aduertit *Garzias nu.199.* non poſſe mandatum in ſcriptis dari de ſuffragio dando certæ perſonæ, quia ſic eſſet publicatio ſuffragij; ſed bene poteſt ſeparatim oretenus hoc mandare: tamen ſi ille non pareat huic mādato, & alteri det ſuffragium, valet electio, ſeu ſuffragatio, quia mandatum formale externū eſt generale; ſed peccat grauiter. ita *Garzias n.202.*

Nota quartò, quòd ſi electio fiat contra dictam formam Trid. pro foro conſcientiæ, multi dicūt validam eſſe, ſi omnia iure naturali requiſita interueniant, donec per ſententiam caſſetur. *Nauar. dicto conſil.9. Roderic. to.1. q.27. art.10. Eman. Sà verbo electio, nu.5.* de communi teſtatur *Miranda man. par.1. q.23. art.30. in fin.* Vide quæ dixi *par.1. c.35.*

CAPVT XII.

Electio Papæ.

Vide *verbo, Conclaue.*

CAPVT I.

Epiſcopi conſecratio illegitima.

I. SI Epiſcopus à paucioribus quàm tribus Epiſcopis conſecretur, nulla eſt cōſecratio, *gloſſ. in c. nec Epiſcopi, de tempor. ordin.* & eam eſſe à Canoniſtis communiter receptam ait *Azor. par.2. lib.3. c.30. q.3. §. quærat item, & Sanchez conſil. lib.7. c.1. dub.15. nu.26.* & probatur *can. porrò, 66. diſt.*

Contrariam tamen ſententiā, ſcilicet quòd etiam ab vno Epiſcopo facta conſecratio valida ſit, ait probabiliorem *Sanch. loco cit. num.27. cum Turrecr. Palud. Guido. Syluest. Armill. & Greg. Lopez, ex can. Apoſtol.* in quo à duobus, vel tribus ordinari Epiſcopus mandatur.

In *c. nec Epiſcopi, de tēp. ordin.* ne Epiſcopi, ſine Metropolitani permiſſu, nec Metropolitanus ſine tribus, vel duobus Comprouincialibus Epiſcopis præſumāt Epiſcopū ordinare; itaut alij Epiſcopi Cōprouinciales admoneātur epiſtolis, vt ſe ſuo reſponſo ſignificent conſenſiſſe.

II. Si quis Epiſcopus Suffraganeus conſecretur ſine cōſenſu ſui Metropolitani, vel Metropolitanus ſine Primatis conſenſu, nō recipiāt exequutionē ordinis, ſed non recipit executionem

eſt ſuſpẽſus donec diſpenſetur cũ illo,quia in re tam graui neceſſariò requiritur conſenſus eius,ſub cuius eſt iuriſdictione; valet tamen conſecratio. Ita *Innoc.in d.c.ne Epiſcopi, num.2. Syluest. verb. conſecratio,1.num.2. q.1. Sãchez*, qui plures allegat,*conſil. lib.7 c.1.dub.15.nu.18.*

Hęc vera ſunt de iure cõmuni: ſed hodie cõſecrationes fiunt ex commiſſione Papæ ſpeciali, quia diſpoſitiones Cathedralium, & Superiorum Eccleſiarum hodie ad Sedem Apoſtolicam pertinẽt pleno iure, vt in Pont. Romano *tit.de Conſecr.Epiſcop.elect.* Ideo ſi ſine eius commiſſione quis eſſet conſecratus, eſſet ipſo iure ſuſpenſus per ſupradicta.

CAPVT II.

Epiſcopus Conſecrationem differens vltra tempora à iure permiſſa.

EX Calcedon. Concil. *can. quoniam quidam, 75.diſt.* Epiſcopus à die electionis intra tres menſes conſecrari debet; & idem ſtatuit Pelag Pap.*can.quoniam quidam,* 100. *diſt.* & Tridentinum *ſeſſ.23 c.2. reform.*

I. Ex eo.Conc Calced.*loc.cit.* Epiſcopus vltra tres menſes differens cõſecrationem recipere, ſi nulla cauſa neceſſaria excuſetur, condemnationi eccleſiaſticæ ſubiacere debet, & fructus Eccleſiæ viduatæ apud Oeconomũ reſeruandi: hęc autẽ condemnatio eccleſiaſtica à Pelagio Papa ſancita, eſt ferendæ ſententiæ, *vt infra.*

II. In *can. quoniam quidam,* 100.*diſt* à Pelagio Papa ſtatutũ eſt,vt ſi Epiſcopi electi negligentia prouenerit, vt Eccleſia vltra tres mẽſes viduata remaneat,ſcilicet nõ recipiendo conſecrationem;ſit communione priuandus, quouſque,aut Epiſcopatũ dimittat,aut ſe conſecrandum offerat: quòd ſi vltra quinque menſes diſtulerit per ſuam negligentiam, non cõſecretur amplius,ſed Metropolitani ſui iudicio cedat. Iſtæ omnes pœnæ ſunt ſententiæ ferendæ.

III. Sed ex Trident. *ſeſſ.* 23. *c.2. reſor* quicunque Præfecti Eccleſijs Cathedralibus,vel Maioribus,etiam Romanę Eccleſię Cardinales, ſi munus conſecrationis intra tres menſes nõ ſuſceperint, ad fructuum perceptorum reſtitutionem teneantur.Si autem totidem alijs menſibus id facere neglexerint,Eccleſijs eo ipſo ſint priuati.

Nota primò,quòd hæ pęnę nõ procedunt,ſi neceſſitate, ſeu impedimento graui, & inſuperabili fuerit Epiſcopus præpeditus,per dictũ *c. quoniam quidam.* & ita *Henriq.lib.10.c.34.n.2. Sanch. conſil.lib.7.cap.1,dub.15.nu.13.*

cum

cum alijs per eum allegatis: & tempus incipit currere à die cõfirmationis,ſeu prouiſionis Apoſtolicæ, vt *Sanchez ibid.* Intellige litteris expeditis. *Henriq. lib.* 10. *c.* 23. *nu. vlt.*

Nota ſecundò, quòd pœna dictæ priuationis fructuum ligat in foro conſcientiæ ante omnem ſententiam, vt patet ex Trident. ita *Nauar. c.* 25. *nu.* 118. quia conſtitutus eſt Epiſcopus ſub ea conditione, vel modo; vel quia non fecit quod debuit, vt eſſet idoneus miniſter. Quamuis aliqui dixerint non teneri in foro conſcientiæ ante declaratoriam reſtituere fructus iſtos, quia eſt lex pœnalis priuans iure quæſito. Ita *Henriq. lib.* 10. *c.* 23. *nu. vlt. in text. & comment. lit. V. X.* & probabile ait *Leſſ. c.* 34. *n.* 103. Sed prima eſt vera, vt patet ex ordinatione S.D.N. Vrbani VIII. de qua *infra*.

Nota tertiò, circa pœnã priuationis Epiſcopatus, quòd tenetur illud dimittere in foro cõſcientiæ ante declaratoriam, quia non eſt pura pœna, ſed priuatio, ſeu caducitas, ob defectum debiti implementi modi, ſeu conditionis pertinentis ad formam collationis Epiſcopatus. ita *Boer. deciſ.* 223. *Nauarr. cap.* 25. *n.* 118. quamuis contrarium teneat *Henriq. loco cit. c.* 23. *in fin.* quod probabile ait *Leſſ. loco cit.*

Illum dimittere

Nota quartò, quòd olim erat introductum, vt peterent, & obtinerent Epiſcopi à Sede Apoſtolica prorogationem vltra ſex menſes ad conſecrationem accipiendam: ſed Trident. *ſeſſ.* 7. *c.* 9. ſtatuit, ne vltra ſex menſes concedatur prorogatio: vnde non valeret gratia talis, niſi cum ſpeciali derogatione huius decreti. *Sãch. lib.* 7. *conſ. c.* 1. *dub.* 15. *n.* 13

Nota quintò, quòd S.D.N. Vrbanus VIII. in Breui reformationis ſacræ Pœnitentiariæ, prohibuit Maiori Pœnitentiario, & cæteris Officialibus Pœnitentiariæ ſuper pœnis præfatis Concilij Trid. diſpenſare, ſcilicet vt non valeant titulum reualidare, vel fructus condonare.

CAPVT III.

Epiſcopus ſe ingerens Epiſcopatui litteris non expeditis, & Clerus eum recipiens.

Vide *verbo, Gratia, c.* 2.

CAPVT IV.

Epiſcopus ſe ingerens in aliena Diœceſi ſine licentia.

I. IN *c. quoniam in pleriſque, de offic. Ordin.* poſt generalem prohibitionẽ factam à Concilio Lateranen. ne duo Epiſcopi ſint in vna, eademque Diœceſi;

vel Ciuitate, etiam diuerſarum linguarum, & rituum: & poſt illam exceptionem, quòd ob neceſſitatem populi duplicis ritus, vel bilinguis, conſtituat Epiſcopus Vicarium ſibi Epiſcopũ pro tali lingua diuerſa, vel ritu; ſubdit: *Si quis aliter ſe ingeſſerit, excommunicationis ſe nouerit mucrone percuſſum*. Deinde alias pœnas ferendæ ſententiæ decernit in contumacem.

Nota primò, quòd illa excõmunicatio procedit, ſiue Epiſcopus ſe ingerat in aliena Dœceſi populi diuerſi ritus, vel linguæ, aut vnius & eiuſdem; quia illa particula, *ſi quis aliter*, refertur ad illam generalem prohibitionem præcedentem. ita *Sayrus lib.3. cap.32.nu.3. Angelus verbo, excom.7. num.3.* Imo aliqui putant procedere contra quemcunque aſſumentem ſibi Vicariũ in aliena Diœceſi, etiamſi non ſit Epiſcopus. Ita *Anan. in d c.quoniam, nu.2. Anchar.nu.4. Imol. num.5.* Contra tamen alij putant ſolùm procedere cõtra vſurpantem iura Epiſcopalia in Diœceſi, ſeu Ciuitate diuerſarum linguarum, vel rituum diuerſorum; ita *Caiet. excomm.68. Maiol.lib.4. c.2.nu.10. Nauar.c.27.nu.114. Tabien.excom.5.caſu 16.* Sed prima mihi videtur probabilior, & procedit ſiue ſe ingerat per actũ ordinis, vel iuriſdictionis, vt patet ex dictis: & procedit etiamſi ſe ingerat in aliena Diœceſi de licentia illius Epiſcopi, ſi intendat ſe Coepiſcopum eſſe ſine licentia Papæ. Hæc tamen excommunicatio nulli eſt reſeruata ex vi huius textus.

II. Si Epiſcopus ſe ingerat in aliena Diœceſi intentione ſibi vſurpandi, ſeu acquirendi iuriſdictionem Epiſcopalem, incurrit in excommunicationem latam, & reſeruatam in Bulla Cęnæ Domini, *cap.17.* & in Triden. *cap.11. ſeſſ.22.reform.*

Aduerte autem, quòd neque in hanc, neque in illam excommunicationẽ incurret per vſurpationẽ ſolius nominis Epiſcopi talis loci, ſi ſe non ingerat. *Bonaccin.de cenſur.in partic.diſp.1. q.18.punct.2.nu.5.*

III. Trident. *refor. ſeſſ.6.c.5.* ſtatuit, vt nulli Epiſcoporum liceat cuiuſuis priuilegij prætextu Pontificalia in alterius Diœceſi exercere, niſi de Ordinarij loci expreſſa licentia, & in perſonas eidem Ordinario ſubiectas tantùm; ſi ſecùs factum fuerit, Epiſcopus ab exercitio Pontificaliũ, & ab eo ordinati ab exequutione ordinum ſint ipſo iure ſuſpẽſi. Iſtæ cenſuræ à Tridentino latæ non ſunt reſeruatæ.

Nota quòd Pontificalium nomine veniunt actiones propriæ ordinis Epiſcopalis, vt collatio

ordi-

ordinũ, conſecrationes vaſorũ, & Eccleſiarum, & Virginum, & Chriſmatis, & Confirmatio, & Benedictio veſtium, & Corporalium. *Sanch.conſil.lib.7.c.1.dub.50.Sayr.lib.4.c.16.n.29. Barboſ. alleg.6. nu.5.* Item omnes actus Sacerdotales, quatenus exercentur cum apparatu Pontificali, id eſt, Mitra, & Baculo, *Sayr. & Barboſ.ibid.* Item dicunt Doctores incurrere Epiſcopum in pœnam Trident. etiam conferendo primam tonſuram, quia dicunt venire nomine Pontificalium. *Sayr.lib.4.c.16.n.29. Salzedo ad Diaz c.26.lit.A. Sanchez conſil. lib.7.c.1.dub.50.nu.2.* cum alijs: eſt communis, quamuis aliqui contrarium teneant; vt *Henriq. lib.3.c.6.num.3.* eamque ſententiam probabilẽ ait *Bonac. tract. de ſuſpenſ.in partic. q.1.punc.12. n.2.* ſed improbabilem ait *Sanch. loco cit.*

Nota ſecundò, quòd Epiſcopus nullam cenſuram incurrit exercendo Pontificalia in ſua Diœceſi erga perſonas alterius Diœceſis citra collationem ordinum, v.gr. ſi conferat Sacramentum Confirmationis, aut velum ſacrũ Moniali, aut ſimilia, quia nullo iure cautum, quamuis peccet. Ita *Armilla verbo, Confirmatio, num.3.Palud.diſt.7. q.4.num.3. Tabiena confirmat. §.1. in fin. Syluest. verbo, Confirmatio, in fine. Viuald. de Sacr. Confirmat. nu.30.Henriq.lib.3.cap.6.nu.6.*

An autem Epiſcopus incurrat in præfatas cenſuras, ſi ſe ingerat in territorium Prælati exempti, vel habentis propriam Diœceſim, quamuis nõ ſit Epiſcopus, dicam *cap.ſeq.*

An autem Abbas ſe ingerens in Diœceſi exercendo Pontificalia ſine licentia, incurrat cenſurã ſuſpenſionis, dic vt infra *verbo, Ordo, c.21.& 23.* ex quibus apparebit, quòd ſi ſit adhuc Abbas, incurrit ſuſpenſionem: ſi verò nõ ſit Abbas, niſi ſolo nomine, ſit irregularis tanquam vſurpans actũ ordinis, quem non habet.

CAPVT V.

Epiſcopus ſe ingerens in loco exẽpto, vel nullius Diœceſis.

ADuertendum eſt, locum exemptum ab Epiſcopi Iuriſdictione poſſe tripliciter dici.

Primò impropriè, & per accidens, cùm ratione tantùm perſonarum exemptarum, dicitur exemptus: vt ferè omnia Monaſteria regularium; verè enim loca illa ſunt in, & de Diœceſi Epiſcopi; & Prælatus regularis habet iuriſdictionem in perſonas ſine territorio. *Roderic. q. regul.59. art.1, tom.2. Suarez de cenſur. diſp.5.*

*diſp.*5.*ſect.*4.*nu.*6. *Filiucc. & Salas infra allegati*: In multis tamen caſibus etiam in regulares exemptos Epiſcopus iuriſdictionem habet, vt *Henriq.lib.*7. *cap.*24. *num.*2. *Barboſa de pot. Epiſc. alleg.*74. *cũ pluribus ſeqq.*

Secundo modo dicitur locus propriè exemptus, quãdo Prælatus Epiſcopo inferior, habet in eo loco plenam iuriſdictionem Epiſcopalem, vt plurimum cum temporali coniunctam, ſed eſt intra fines Epiſcopatus alicuius, ſeu Diœceſis. *Rot.p.*1.*recẽt.dec.*683. Epiſcopus tamen habet etiã ibi iuriſdictionem in multis caſibus, vt *Seraph. deciſ.*311. & *Rot. diuerſ.p.*1.*deciſ.*744. *Gonzal.gloſſ.* 43.*num.*190.

In loco igitur exempto, ſiue primo, ſiue ſecundo modo, Epiſcopus dicitur eſſe, vt in propria Diœceſi, & reſidens in Diœceſi ſua. *Gonzal. gloſſ.* 43.*num.*187. & poteſt ibi exercere Põtificalia, & Cathedrã habere, per *Clem.*2. *de priuil.* Cathedram tamen ad modicum tantùm tempus ibi habere debet, quia non debet mutari ſine cauſa.*c. placuit vt nemini*,7.*q.*1. *Gemin. & Franc. in c.cùm Epiſcopus,de offic.ord.in* 6. *Gonzal. num.*192. & dummodo non deroget in aliquo iuri exemptorum, vt *d. Clem. in fine*.

Non po- / t autẽ — Non a poteſt autem Epiſcopus in loco exempto ſecundo modo exercere iuriſdictionem contentioſam, ſeu tribunal erigere, per *c.cũ Epiſcopus, de offic. ord. in* 6. *Rot. diuerſ. deciſion.*145.*num.*1. *p.*2.*to.*1. ſecus in loco exempto primo modo, vt *Roderic. ſupra cit. Salas de leg.diſput.*14. *ſect.*6. *nu.*85. *Filiuc. tract.*11.*nu.*149. & communem ait *Suar.loco cit.*

Tertio modo dicitur locus nullius Diœceſis, quãdo ſcilicet Prælatus loci habet Epiſcopalem iuriſdictionẽ in ſubditos Clericos, & Laicos loci, & locus non eſt intra fines alicuius Diœceſis, ſed inter diuerſas Diœceſes, vel in extremo, verb.gr. ad littus maris; & dicitur habere propriam, ſeu particularem Diœceſim, vt declarat *Rota deciſ.*683.*per totam*: & quidem in fauorabilibus venit nomine Diœceſis, et Prælatus continetur nomine Diœceſis: at in odioſis non venit, ſed venit nomine Ordinarij loci, *Cochier.de iuriſd. in exẽpt.lib.*1.*q.*1.*n.*7.8.9

Epiſcopus ergo in hoc territorio nullam habet iuriſdictionem, niſi in tribus caſibus, ſcilicet quoad Viſitationem, nam viſitatur talis locus à viciniori Epiſcopo, Trid.*ſeſſ.*24. *cap.*9.*reſor.* & quoad licentiam, et cognitionem ſuper cauſa extractionis reorum de loco ſacro, ex Bulla Greg.XIV et tertio in caſu præſcriptæ iuriſdictionis, vel priuilegij: *Rota diuerſ.par.*2.*to.*1.*deciſ.*207.*n.*5.

Ex

Ex his apparet, quòd Epiſcopus ſi ſe ingerat contra iura in loco nullius, Primò incidit in ſuſpenſionem latam à Trid. contra exercentem Pontificalia in aliena Diœceſi, & in excommunicationes latas in Concilio Later. in Bulla in Cœna Domini, & Tridentino, ſecundùm diſtinctiones allatas cap. præcedenti reſpectiuè; & ita in terminis de ſuſpenſione tenet *Cochier.li.2.q.1.n.7.*

Si autem ſe ingerat in loco exempto primo, vel ſecundo modo contra iura, tunc ſecundò incurrit in excommunicationem latam in Trident. & in Bulla in Cœna Domini contra vſurpantes iuriſdictionem Eccleſiarum; ſi tamen ſe ingerat non vt ad illum actum tantùm, ſed animo acquirendæ, vel prætendendæ iuriſdictionis talis in genere, ſeu ad vniuerſitatem cauſarum, vt dixi *c. præced.* nullam autem ſuſpenſionem incurrit exercendo Pontificalia in illis locis, imò vt dixi, licitè poteſt exercere.

tunc incurrit

CAPVT VI.

Epiſcopatuum, vel Archiepiſcopatuum erectio, vel diuiſio facta ſine authoritate Sedis Apoſtolicæ.

I. Cap. 1. *diſt.* 101. Statuit Sācta Synodus Calcedonen. ne duo Metropolitani ſint in eadem Prouincia, neue Prouincia vna in duos Metropolitanos diuidatur; Quòd ſi qui Epiſcopi attentauerint per pragmaticam ſanctionem (id eſt Principis ſæculatis conſtitutionem) prouinciam diuidi, vt duo inueniantur Metropolitani, ſtatuit Sancta Synodus eos cadere de proprio gradu.

Nota quòd hæc pœna eſt depoſitionis, non autem irregularitatis, vt *Maiol. lib. 3. cap. 23. nu. 15.* & eſt latæ ſententiæ, ob particulam, *cadere*, quæ non indiget Iudicis miniſterios, ſecundùm multorum ſententiam, quos allegat *Tiraquell. in l. ſi vnquam, verbo, reuertatur, nu. 186.* & ſi ſi ipſe contrariam dicat probabiliorem cum pluribus, quos allegat *n. 187.* qui tamen ferè omnes loquuntur de particula *cadant*, quę eſt futuri tēporis; hic autē eſt tēporis præsētis, quæ regulariter eſt latæ ſententiæ. Procedit autē hæc pęna etiamſi diuiſio fiat ſine decreto Principis laici, vt *Turrec. ibid. in fin.* Non tamen ea pœna obligat ante ſententiam ſaltem declaratoriam: dixi *par. 1. c. 27.*

miniſterio

& ſi ipſe

Nota ſecundò, quòd noua Metropolis Eccleſiaſtica nō poteſt erigi ſine ſpeciali Papæ authoritate. *Turrecrem. & Prapoſ. Mediol. ibid.*

II. In Concil. Lateranen. vt *c. quoniam in pleriſque, §. prohibemus,*

mus, de offic. Ordin. Innocentius III. prohibuit, ne vna eademque Ciuitas, ſiue Diœceſis diuerſos Pontifices habeat, tanquã vnum corpus diuerſa capita quaſi monſtrum: ſed ſi ibi ſit populus diuerſarum linguarum, vel rituũ, Epiſcopus illius loci aſſumat ſibi Vicarium Epiſcopum pro tali diuerſa lingua, vel ritu: & ſi quis aliter ſe ingeſſerit, excommunicationis ſe nouerit mucrone percuſſum. Quæ excommunicatio non eſt reſeruata ex eo textu; ſed eſt reſeruata in Bulla in Cœna Domini, & ex Concilio Tridentino; quia talis intendit vſurpare iura Epiſcopalia alterius Eccleſiæ, vt dixi *ſupra c.4.*

Nota quòd duæ Cathedrales in vna Ciuitate tanquam duo capita dari non poſſunt, aut duo Metropolitani in eadem Prouincia. *Hoſtien. in c. cum contingat, num.1. de foro compet. Rota deciſ.324. num.11. par.1. recent.* Item non poteſt aliquis Prelatus, vt Abbas, præſcribere iuriſdictionem Epiſcopalem cum territorio, vt ſit nullius Diœceſis exiſtens infra fines alicuius Diœceſis, ne ſint duo capita in eadem Diœceſi, quia eſſet monſtrum: neque immemorabilis id poteſt efficere. *Rota recent. deciſ.324. num.11. par.1.* Sed ſolus Papa id poteſt ſtatuere. *Hoſtien. in c.cum contingat, verſ. mihi videtur, de foro competen.* Et hac ratione Epiſcopus Feſulanus habet Florentiæ vnam Eccleſiam cum tota Parochia, & ibi habet ſuũ tribunal quoad ſubditos ſibi; vt *Gemin.in c.ſtatutũ, §. cũ verò, n.3. de reſcr.in 6. & Rota diuerſ. tom.1. par. 2. deciſ.207. num.5.*

Nota ſecundò, quòd Diœceſes non ſunt diſtinctæ ſecundùm terminos dominiorum temporalium, ſed aliquando excedunt, aliquando exceduntur ab illis, vt *c.1. 10. diſt. gloſ. in Clem.ne Romani. §. ſanè, verbo, Diœceſim, de elect. Hoſtien. in c.ſuper eo, de Paroch. Seraphin. deciſ.1337.*

Nota tertiò, quòd fundatio Eccleſiæ Cathedralis, vel Metropolitanæ, eſt de reſeruatis Papæ; vt neque Apoſtoli ſine Petri cõmiſſione, fundare potuerint, *gloſſ. in c.ſi quis neſciat, verbo, Apoſtolos, 11. diſt. Archid. & Turrecrem. & Gemin. ibidem. Ioan. Anton. Delph. in tract. de eccleſiaſt. poteſt. tit. de Cardinal. concluſ.1. verſ.3. Baron. in notis ad Martyrologium, ſuper feſto S. Iacobi, 25. Iulij.*

CAPVT I.

Falſum.

CRimen falſi eſt publicum, *l. 1. ff. de publ. Iudic. ibi gloſſ. & §. item lex Cornelia, Inſt. de publ. Iud. Clarus*

§. *fal-*

Digitized by Google

§. *falſum*, *in princip.* Vnde condẽnatus in indicio de falſo, cùm ea ſit cauſa famoſa, incurrit infamiam iuris. *l. 1. ff. de his qui not. infam. l. infamem, ff. de publ. Iud.* & conſequenter eſt irregularis. *Maiol. lib. 5. c. 36. num. 2.* Et confirmatur, quia omne crimen enorme depoſitione dignum, ſi notorium fuerit, reddit infamem infamia iuris, & irregularem, ſecundùm probabiliorem, vt dixi *par. 1. cap. 33. §. tertio modo*. Eſt autem crimẽ falſi enorme, & depoſitione dignũ, vt *Maiol. ibid.* & latè *Bernard. Diaz & Salzedo in addit. ad cap. 96. praxis crimin. verb. detrudatur*.

Amplia vt procedat etiam cõtra falſificantes litteras, ſeu patentes Ordinariorum, ſeu publicorum Officialium. *l. eos, ibi DD. ff. ad l. Cornel. de falſ.* quãdo ſcilicet ſunt in forma probãti, *Abb. in c poſt ceſſionem, de prob. nu. 5. Felin. n. 3. in fin. Guid. Pap. deciſ. 481. Oſaſc. deciſ. 71. num. 10.*

Limitat tamen *Diaz ibid. n. 1.* non procedere de falſo probato via exceptionis, ſeu incidenter (quamuis tunc ſit infamis infamia facti tantũ, vt *Maiol. loc. cit.*) & ex text. in *l. Lucius, ff. de his qui not. infam.*

Limita ſecundò, quòd ſuper hac infamia, & irregularitate poteſt Epiſcopus diſpenſare, vt dixi *verb. Ordo, cap. 16. nu. 10.*

CAPVT II.

Falſatio per artem Alchimiæ.

Extrauag. *vn. de crimine falſi*, inter communes: Qui Chimicum, ſeu Alchimicum aurum, vel argentum facit, aut fieri mandat, ſequuto effectu; aut facienti miniſtrat ſcienter; & præſertim, qui monetam ex auro, vel argento alchimico faciunt, ſeu fabricant, aut fieri mandant, incurrunt pœnam infamię iuris eo ipſo, & tenẽtur pauperibus erogare tantundem probę monetæ, ſeu ponderis metalli.

Et amplia, vt procedat etiam de vtente ſcienter tali moneta, aut auro, vel argento alchimico in damnum tertij; vt docet *Ioannes Crotus tract. de teſtibus, in rubr. in cauſis ciuilibus quis poſſit eſſe teſtis, nu. 197.*

Amplia ſecundò quòd licet illa pœna erogationis ſimpli in pauperes ibi videatur indigere miniſterio Iudicis, & ſic ſit ferendæ ſententiæ; tamen obligat in foro conſcientiæ ante ſententiam iure naturali, in quantum ſit ſequutum damnum tertij, cui reſtitui nequeat, vt quia facta diligentia adhuc ſit ignotus: ſi enim ei, vel hæredibus reſtitui poteſt, eiſdem delinquens reſtituere tenetur, per ea quæ habentur in

c. cùm

c. cùm tu, de vſuris, & ibi Doctores, & *Leſſ. lib.* 2. *c.* 14. *n.* 49. *Molina tom.* 2. *diſp.* 746.

Limitant multi Doctores, vt hęc Conſtitutio non abſolutè dãnet, & puniat artem Alchimicã, ſed tunc ſolùm quãdo quis prætendit facere verum aurum, vel argentum, & illud pro vero expendere; etenim hoc eſt peccatum graue iniuſtitiæ, quia non poteſt efficere verum aurum, vel argentum; ſecus ſi tale pro tali venderet, id eſt, pro Alchimico, & non ad precium veri auri, vel argenti, quia non habet auri, & argenti perfectionem, neque virtutes, licet ad aliquid ſit vtile, & participet multũ de vero auro, & argento: & ideò non licet ſoluere debita auro Alchimico, vt S. *Thomas* 2.2.*q.* 77. *art.* 2. *ad* 1. Et ita hanc ſententiã tenent *Albertus Brunus tract. de moneta augment. præſuppoſ.* 1. *num.* 13. *Farinac. q. crimin.* 115. *de crim. læſæ Maieſtatis. Sylueſt. verbo, Alchimia, num.* 4. *Ioannes Crotus de teſtibus, rub. in cauſis ciuilibus quis poſſit eſſe teſtis, nu.* 197. qui ita limitat hanc extrauagantem.

Alij dicunt, illam extrauagantem non damnare artem Chimicam, niſi quando vel fieret ope dæmonis, vel quando non valeret efficere verum aurum, & argentum; ſi autem poſſet efficere, non eſſet prohibita, nec punita; quia dicunt hanc artem faciendi verum aurum, & argentum eſſe poſſibilem, & veram in ſe, licèt in hoc, vel in illo non ſit ſemper vera; ita *Tabiena verbo, Alchimia. Oldrad. conſ.* 74. *Fabian. de Monte tract. de empt. q.* 5. *Abb. in c.* 2. *de ſortil.* & hanc communem dicit *Hieronym. Zanet. tract. de foro conſcien. n.* 131. Alij verò dicunt per hanc extrauagantem abſolutè damnari artem Alchimiæ, quia eſt expoſita multis fraudationum periculis, & quòd ſæpe Diabolus ſe illi operationi ingerat: ita *Sanch. in decal. lib.* 2. *cap.* 40. *num.* 51. *cum Valent. & Pereira.* Sed prima opinio tanquam media, & diſtinguens mihi videtur probabilior, & magis communis.

CAPVT III.

Falſantes monetam Regis Galliæ.

EXtrauag. vn. Ioann. XXII. *de crimin. falſi*, lata eſt excommunicatio Papæ reſeruata contra falſantes monetam in Regno Galliæ, & locis vicinis, aut extra fabricantes, aut ementes, & in Regnum Galliæ portantes, aut cudentes monetam extra Regnum Galliæ in locis vicinis ſub ſigno Caroli Regis Francorum: loquitur de eam facientibus ſcienter.

Aduer-

Aduerte quòd aliqui dicunt iſtam excommunicationem hodie non habere locum, quia putant eam fuiſſe latam cõtra adulterantes monetam dicti Regis Caroli, aut illo dominante, in præiudicium eius Regni: ita *Filiuc. tract.* 15. *num.* 76. Alij tamen putant etiam hodie procedere, vt *Bonacc. de cenſur. in partic. diſp.* 2. *q.* 3. *punct.* 50.

CAPVT IV.

Falſificatio litterarum Apoſtolicarum, vel falſarum vſus, vel impetratio.

I. IN *c. ad falſariorũ, de crim. falſi*, falſificantes litteras Apoſtolicas per ſe, vel per alios, itemque fautores illorum, & defenſores incurrunt excommunicationem eo ipſo. Item vtentes talibus litteris, ſi Laici ſint, incurrunt excommunicationem, neque abſolui poſſunt, donec ſatisfecerint competenter; & idem ſtatuit de impetrantibus, id eſt, litteras procurantibus iam falſatas, non tamen falſari ptocurantibus, vt *Abb. antiq. ibi*. Non ſunt reſeruatæ iſtæ excommunicationes, niſi ratione ſatisfactionis prærequiſitæ, vt *Sayr. lib.* 3. *cap.* 10. *nu.* 7. Sed hodie eſt reſeruata quoad ipſos falſantes, non quoad cooperantes, & vtentes, ex *c.* 6. *Bullæ Cœnæ Domini*, vt dicam *infra*.

An autem procedant prædicta de falſatione in parte nõ ſubſtantiali, multi negant, tamen plures affirmant. Vide *Felinum in c. ex parte, il primo, nu.* 18. *circa medium, de reſcr. Sayrum lib.* 3. *cap.* 10. *nu.* 11. *Tolet. lib.* 1. *c.* 22. §. *aliud dubium, Suar. de cenſ. diſp.* 21. *ſect.* 2. *nu.* 46. Prima eſt communis Theologorum, ſecunda communis Canoniſtarum.

II. Clerici, qui fuerint deprehẽſi falſarij, omnibus officijs, & beneficijs Eccleſiaſticis perpetuò ſunt priuati ipſo iure, vt in dicta extrau. & de communi teſtatur *Azor. par.* 2. *lib.* 7. *c.* 17. §. *quintum crimen*, & docet *Garzias de beneſ. par.* 11. *cap.* 10. *n.* 170. *Gonzal. gloſſ.* 15. *n.* 73. & ſic ſunt ipſo iure depoſiti.

III. Ex *Bulla in Cœna Domini, c.* 6. excommunicantur falſarij litterarum Apoſtolicarum, etiam in forma Breuis. Item falſarij ſupplicationum gratiam, vel iuſtitiam continentium per Romanum Pontificem, aut Vicecancellarium, aut Regentem, aut alium de mandato eiuſdem Põtificis ſignatarum. Item falsò fabricantes litteras Apoſtolicas etiam in forma Breuis. Item falsò ſignantes Supplicationes ſub nomine eiuſdem Pontificis, aut Vicecancellarij, aut gerentium vices prædi-

dictorum. Hæc excommunicatio eſt Papæ reſeruata in eadem Bulla.

Super hac autem vide expoſitores in *c.6. Bullæ in Cœna*, vt *Suar. Vgolin. Filiucc. Souſam*, *Duardum*, *&c.*

CAPVT V.

Falſantes litteras Ordinariorum.

NVlla excõmunicatio, aliaue cenſura eſt latæ ſententiæ contra falſantes litteras aliorum Ordinariorum, niſi in caſu quo quis promouetur ad ordines per falſas commendatitias, vel dimiſſoriales; in quibus caſibus incurritur ſuſpenſio, vt dicam *infra*, *verbo*, *Ordo*, *cap.*16. Incurritur autem infamia iuris, & irregularitas, ab eo qui damnatus fuerit in iudicio ob falſificatas litteras Ordinariorum, vt dixi *ſupra cap.*1. vide etiam infra, *verbo, ordo, cap.*16. *nu.*10.

CAPVT VI.

Falſum præſumptum Curialiũ, accipientium litteras Apoſtolicas de manu alterius, quàm deſtinati Officialis.

IN *c.dura*, *de crimin. falſi*, prohibetur ne quis accipiat litteras Apoſtolicas ab alterius manu, quàm conſtituti Officialis, niſi ſit perſona magnæ authoritatis, quæ per nuncium ad hoc miſſum ad Cancellariam recipiat: contrarium faciens, ſi Laicus fuerit, ſubiacet excommunicationi eo ipſo. Hæc excommunicatio nulli eſt reſeruata, & nõ ligat, niſi morantes in Curia, qui per ſe poſſunt accipere litteras expeditas de manibus Officialium immediatè. *Abb. Antiquus in d.c. dura. Panormit. ibi nu.*2. Imò hæc excommunicatio, & prohibitio hodie abijt in deſuetudinem, vt teſtatur *gloſſ. ibi, Hoſtien. in ſumma tit. de crim. falſi*, §. *porrò*, *verſ. octauò*: & de communi teſtatur *Marius Alterius lib.*5. *diſp.*7. *cap.*5. *in fin.*

CAPVT I.

Fidei promiſſionem & iuramentum fidelitatis omittentes. Fidei profeſſionem

1. CAp. *quoniã*, 100. *diſt.* Papa Pelagius ſtatuit, vt ſi Metropolitani à die ſuæ conſecrationis vltra tres menſes diſtulerint ad Sedẽ Apoſtolicam mittere pro Fidei profeſſione facienda, & pallio accipiendo, commiſſa ſibi careant dignitate, & poſt trinam monitionem poteſt de alio Metropolitano prouideri ab ijs, quibus cõpetit, vt *ibi*.

Hæc

Digitized by Google

Hęc pœna priuationis videtur inferri ipſo facto propter verbum *careat*, quod eſt latæ ſententiæ, ſecundùm veriorem,& magis cõmunem, quam probat latiſſimè *Tiraquel. in l. ſi vnquam, verbo, reuertatur, nu.* 161. *&* 166. tamen ad eam incurrendam in caſu noſtro requiritur monitio canonica, vt patet ex textu. Imò neque ipſo iure erit depoſitus, ſed deponendus per ſententiam, vt exponunt ibi *gloſ. Archid. & Turrecrem. ſuper verb. careat:* & ait *Tiraquel. loco cit. n.* 166. verbum *careat* pro ſubiecta materia poſſe eſſe ferendæ ſententiæ.

II. *Extrauag.* 1. *de elect. inter commun.* §. *fin.* Epiſcopi, Abbates, Prælati, Priores, & alij Monaſteriorum regimina exercentes, ſi ſolitum fidelitatis iuramẽtum, & obedientiæ Sedi Apoſtolicæ non præſtiterint, donec illud præſtent, nihil percipiant de prouentibus earum Eccleſiarum, ſeu Monaſteriorum; & quidquid per eos actum fuerit, viribus non ſubſiſtat.

Ex hoc nota, quòd iſti Prælati donec præſtiterint prædictum iuramentum fidelitatis, neque iuriſdictionem exercere, neque fructus percipere poſſunt; non quòd ſit ſuſpenſio iſta, ſed quòd eis ius perfectum à Papa non cõceditur, quandiù non præſtant tale iuramentum: & ideo hæ pœnæ videntur obligare in foro cõſcientiæ; quamuis dicat *Barboſa in d. Extrau. nu.* 3. *cum Nauar. & Ioan. Valero*, pœnas illas non ligare in foro conſcientiæ: Sed contra, iſtæ non ſunt propriè pœnæ, nec priuatio iuris perfectè quæſiti, ſed imperfectè ob defectum conditionis; vt quamuis titulum acquiſierint, non tamen exercitium, niſi poſita illa conditione, vt dixi *ſupra* in ſimili *verbo, Epiſcopus, c.* 2.

Nota ſecundò, quòd hodie iſtę Conſtitutiones pœnales contra promotos ad Cathedrales, omittentes fidei profeſſionem, & iuramentum, non habent locum, quia hodie Epiſcopi præſtant hęc ante litteras expeditas, ex Trid. *ſeſſ.* 24. *c.* 1. & Bulla 6. Greg. XIV. incipit, *Onus*, & idem eſt de prouiſis ad alias dignitates Conſiſtoriales; & omnes tempore informationum hæc præſtant, vt in ea Bulla Gregorij.

III. Trident. *ſeſſ.* 24. *c.* 12. *reform.* ſtatuit vt prouiſi de beneficijs quibuſcũque curam animarum habentibus, teneãtur ad minus intra duos menſes à die adeptæ poſſeſſionis in manibus Epiſcopi, vel eo impedito coram generali eius Vicario, ſeu officiali, Orthodoxæ ſuę Fidei publicam facere profeſſionem, & in Romanæ Eccleſiæ obedientia ſe permanſuros ſpondere, & iurare.

Pro-

Prouiſi autem de Canonicatibus, & dignitatibus in Eccleſijs Cathedralibus, non ſolùm coram Epiſcopo, ſeu eius officiali, ſed etiam in Capitulo idem facere teneantur: alioquin ſupradicti omnes, fructus non faciant ſuos, nec illis poſſeſſio ſuffragetur.

Amplia ex hoc textu, quòd nō iuuatur, neque excuſatur à reſtitutione iſte tranſgreſſor per regulam de triennali, neque vſucapione triēnali, quia Tridentinum ſtatuit poſſeſſionem non ſuffragari: ita Sanchez *lib.* 2. *in decal. c.* 5. *nu.* 11. & 12. Intellige ſi teneamus eum obligari in cōſcientia, vel ſecuta declaratoria: ita *Sanchez ibid.*

Limita quòd in hanc pœnam non incurrit, qui inculpabiliter omiſit prædicta præſtare, ſed ſolùm ſi cum culpa mortali omiſit, quia ſunt pœnæ negligentis, *Nauarr. conſil.* 12. *de iureiur.* Sanch. *in decal. lib.* 2. *cap.* 5. *nu.* 10. *Garzias part.* 3. *de benefic. c.* 3. *n.* 68. tamen debet poſtea facere profeſſionem, & iuramentum præſtare quamprimum ad acquirendos fructus in poſterum. *Garzias nu.* 30. Sed ſufficere ad effectum, vt pro foro conſcientiæ ſatisfeciſſe cenſeatur, ſi illam profeſſionem, & iuramentum præſtiterit alia occaſione poſt ademptum beneficium, in manibus Epiſcopi, vel Vicarij, vt occaſione Doctoratus, vel in Synodo, etiamſi non cogitauerit de dicto Tridentini præcepto, dicunt *Nauarrus conſil.* 12. *de iureiur. Rodericus q. regul.* 72. *art.* 3. *tom.* 2. *Sanch. lib.* 2. *cap.* 5. *num.* 6. Et quamuis hodie per Bullam Pij IV. *Iniunctum*, 89. ſtatuta ſit certa forma, vt non ſatisfaciat dictæ obligationi per aliam formam: tamen ex Bulla eiuſdem Pij IV. 88. *In ſacroſancta*, eadem forma eſt præſcripta profeſsionis fidei, & iuramenti pro promouendis ad gradum Doctoratus.

poſt ademptū beneficium.

Limitant etiam *Sanch. nu.* 10. & *Nauarr. dicto conſil.* 12. quòd illa pœna priuationis fructuum non ligat in foro conſcientiæ ante ſententiam declaratoriā, quia eſt lex pœnalis priuans iure quæſito: ſed verior eſt contraria ex dictis ſupra *num.* 2. quia non eſt priuatio purè pœnalis, ſed conuentionalis, & non priuat iure perfectè quæſito, ſed ſub modo illo: ita in terminis *Garz. n.* 35. *cum Ledeſma.*

Limita tertiò quod non propterea in hoc delinquēs priuatur titulo beneficij, imò poſſeſsio ei ſuffragatur ad titulum quoad regulam de triennali. *Garz. n.* 33. cū Sacra Congregatione, & alijs Doctoribus.

Reſtitutio autem prædicta, fabricæ, vel pauperibus fieri debet, vt *Sanch. n.* 10. *in fin. cum Azor.*

IV.

IV. Ex Bulla, *Iniunctum* 89. Pij IV. facta eſt extenſio ſupradicti decreti Concilij Tridentini, vt non ſolùm ſupradicti prouiſi de beneficijs Curatis, aut Canonicatibus, & Dignitatibus in Eccleſijs Cathedralibus; ſed etiam prouiſi de Monaſterijs, Conuentibus, Domibus, & alijs quibuſcũque locis Regularium, quorũcunque Ordinũ etiam Militiarũ; teneantur Fidei profeſſionem, & iuramentum fidelitatis emittere ſecundùm formam in eadem Bulla narratam ſub pœnis ſupradictis à Tridentino ſtatutis.

Aduerte, quòd in his decretis, ſcilicet Tridẽtini, & Bulla Pij IV. non continentur Epiſcopi, neque promoti ad dignitates extra Eccleſias Cathedrales, vel Regulares exiſtentes ſine cura animarum, vt patet ex contextu.

Aduerte ſecundò, quòd aliqui Doctores dicunt dictam Bullam Pij IV. non eſſe vſu receptam, quoad Prælatos regulares; quos allegat, & ſequitur *Diana reſol. 78. tractat. 2. tom. 2.* Sed hoc intelligendum eſt de Prælatis regularium, quibus non conferuntur à Sede Apoſtolica Eccleſiæ, ſeu Monaſteria in titulum ad vitam, ſed ad tempus, v. g. per electionem à capitulis, vel aliã prouiſionẽ à ſuis Superioribus: & ita concordantur Doctores, quos pro vtraque parte allegat *ibi Diana*.

V. Ex Bulla Pij IV. 88. *In Sacroſancta*, Statutum eſt; vt promouendi ad gradus Doctoratus, Cathedras, vel regimina Vniuerſitatum, faciant profeſſionem Fidei cum iuramento fidelitatis, & obedientiæ Summo Pontifici, in manibus Ordinarij, ſeu eius Vicarij, ſecundùm formam ibi præſcriptam; aliàs promotio eſt nullius momenti, tam in iudicio, quam extra, vt *ibi* habetur *§. 6.* & promouentes aliquem ad gradus Doctoratus, vel Lecturas, ſeu Cathedras facultatum, non præmiſſa per promouendos dicta profeſſione, & iuramento, incurrunt eo ipſo, Antiſtites quidem interdictum ab ingreſſu Eccleſiæ, Inferiores autem excommunicationem latæ ſententiæ, & priuationem dignitatum, beneficiorũ, feudorum Eccleſiaſticorum, & inhabilitatẽ ad illa, & alia huiuſmodi.

Aduerte quod ait *Diana cum Portel, & Roderico*, etiam Regulares promouẽdos ad cathedras, ſeu lectiones Philoſophiæ, aut Theologiæ, teneri ad prædictam profeſſionẽ, niſi illa Bulla alicubi non ſit vſu recepta; ibi enim Superiores promouentes nõ incurrũt dictæ Bullæ pœnas: ita *Diana loco cit. reſol. 78. tract. 2. tom. 2.*

CAPVT I.

Furtum, aut rapina.

I. FVrti, aut de vi bonorum raptorum ſuo nomine damnatus, vel pactus, ſcilicet tranſigendo, efficitur ipſo iure infamis, *l. 1. ff. de his qui notan. inf. ibi gloſſ. verbo, qui furti*. Et procedit tam de iure ciuili, quam canonico, ver. gr. in clerico condemnato furti, vel rapinæ. *Bernar. Diaz in praxi, cap. 93. nu. ult. textus in c. in infames, & c. nos ſequentes, 6. q. 1.* & notat *ibi gloſſ. & Bern. Diaz loco cit.* quòd omnis infamis de iure ciuili eſt infamis de iure canonico, niſi vbi contrarium ſit expreſſum: quod etiã docet *Garzias de beneſ. par. 7. cap. 8. n. 11.* cum pluribus Doctoribus.

II. Et conſequenter iſte eſt irregularis per *c. final. de furt. ibi Canoniſtæ* communiter. *Borgaſ. de irregul. par. 6. tit. de furt. n. 8. Foller. in praxi crimin. p. 2. c. 21. de furtis, n. 8.*

Amplia, vt procedant prædicta, ſiue fuerit damnatus in iudicio ciuili, ſiue criminali. *Bal. in c. at ſi Clerici, num. 15. de iudic. Felin. in c. qualiter, il 2. nu. 23. verſ. 2. eſt pœna, de accuſat.*

Limita, quòd Epiſcopus poteſt ſuper hac infamia, & irregularitate diſpenſare, aut miniſter promotus, vel vt promoueatur, quia eſt de criminibus minoribus adulterio: ita *c. at ſi Clerici, de iudic. §. 5. de adulterijs. Abbas n. 4. Borgaſ. loco cit. num. 7.* qui dicunt Epiſcopum poſſe indirectè diſpẽſare ſuper tali infamia, dum diſpenſat, vt talis promoueatur.

CAPVT II.

Furtum aut rapina rerum ſacrarum.

Vide *verb. Sacrilegium, c. 3. & 4.* & *verb. Incendiarij, c. 1. & 2.*

CAPVT I.

Gratia Papæ vtentes litteris non expeditis.

I. QVamuis de iure communi gratia, ſiue Papæ, ſiue Principis ſæcularis indigeat ad ſui validitatem ſcriptura, ſeu litteris, vt Doctores, quos in magno numero congerit *Sanch. de matrimonio, lib. 8. diſp. 28 nu. 1.* & præſertim de ſtylo Curię apparet ex regulis Cancellariæ, *regula 27. & regula 31. & regula 52.* tamen hoc procedit regulariter loquendo, ſolum pro foro externo: nam pro foro conſcientiæ probabilior ſententia ait, non exigi ſcripturam,

tam, per ſe loquendo de iure communi, vt *Sanchez ibid. nu.* 2. vbi plurimos allegat; ex quibus conſtat eſſe magis communem, & tenet *Garzias part.* 4. *capit.* 1. *num.* 37.

Item non procedit in prouiſionibus Ordinariorum, quia ad earum valorem, neque pro foro externo requiritur ſcriptura, vt de communi teſtatur *Pariſ. de reſign. lib.* 8. *q.* 2. *nu.* 21.

Quod autem dictum eſt valere pro foro interno gratiam litteris non expeditis, non habet locum in certis caſibus.

Primus eſt, quando gratia ſpiritualis à Papa eſt conceſſa abſque ſignatura, viuæ tantum vocis oraculo, Collegijs Capitulis, Ordinibus, Inſtitutis, Societatibus, vel earum perſonis tam ſæcularibus, quam regularibus: hæc enim neque pro foro interno valet quidquam, vt conſtat ex Bulla Gregor. XV. *Romanus Pontifex*, die 2. Iulij 1622. & Vrbani VIII. quæ incipit, *Ad perpetuã*, die 20. Decemb. ann. 1631.

Secundus caſus eſt, quando gratia eſt in forma commiſſaria, quia non valeret ſine litteris. *Sãchez nu.* 10. *loco cit.*

Tertiò, alij ſunt caſus, in quibus Papa inhibet ſub cenſuris, & pœnis vſum gratiæ ante litteras expeditas, de quibus infra dicendum.

CAPVT II.

Gratia Eccleſiarum, vel Monaſteriorum vtentes litteris non expeditis, vel non oſtenſis.

1. EXtrau. *Iniunctæ, de elect. inter communes*, Epiſcopi, & alij ſuperiores Prælati, necnon Abbates, Priores, & cæteri Monaſteriorum regimina exercentes, qui apud Sedem Apoſtolicam promouentur, aut confirmationis, conſecrationis, vel benedictionis munus recipiunt, non præſumant ad Eccleſias, vel Monaſteria accedere, vel bonorum eccleſiaſticorum adminiſtrationem accipere abſque litteris dictæ prouiſionis; nullique eos abſque dictarum litterarum oſtenſione recipiant, aut eis pareant, vel intendant. Si ſecùs præſumptum fuerit, geſta per huiuſmodi prouiſos eo tempore ſunt irrita, nec poſſunt quidquam tales prouiſi interim percipere de prouentibus earum Eccleſiarum, ſeu Monaſteriorum; Capitula verò, & Conuentus Eccleſiarum, vel Monaſteriorum illorum, & alij quicunque ipſos abſque dictis litteris recipientes, vel eis obedientes, tandiu ſunt ſuſpenſi à beneficijs, donec ſuper hoc à Sede Apoſtolica gratiam obtineant.

II. Ex Bulla Alexandri V. & Iulij II. Conſtit.4. incipit, *Romani Pontificis*, Statutum eſt, vt Prælati de Eccleſijs ſæcularibus, vel regularibus prouiſi, vt ſupra, ſiue in titulum, ſiue in commendam, teneantur intra annum à die prouiſionis eis factæ in Curia Romana litteras expediri facere, eaſque recipere. Ante earum verò expeditionem non præſumant de regimine, ſeu adminiſtratione Eccleſiarum illarum, bonorumue, tam in ſpiritualibus, quam in temporalibus vllatenus ſe ingerere, ſub pœna priuationis Eccleſiarum, ſeu Monaſteriorum, & omnis iuris quæſiti ex dicta prouiſione Pontificia, ipſo facto incurrenda, & aliàs omnia acta per eos tam ſcienter, quam ignoranter irrita decernit.

Aduerte circa ſupradictas cõſtitutiones, quòd ſi quis contra fecerit ignorantia inuincibili, ſeu bona fide, non incurrit pœnam priuationis tituli, ſed fructuum, & acta erunt nulla; ſed tenetur quamprimum litteras expediri facere, vt patet ex *dicta Bulla Iulij II.* Sed ſi poſſedit talem Eccleſiam per triennium bona fide ex ſola ſignatura ſibi collatum, ſeu obtentam reualidatur ei titulus, vt non indigeat alia prouiſione: ita *Sanchez opuſc. lib. 2. cap. 1. dub.29. numero 2. cum Rota, Rebuffo, & Gomez*; & multo magis triennio fructus bona fide perceptos præſcribet, vt dicam *infra cap 7.*

ſibi collatam

Aduerte ſecundò, quòd in his conſtitutionibus non continentur Cardinales, vt *Gonzalez regul.8. gloſſ.21. num.7. Barboſa in dicta extrau. Iniunctæ, n.5.* vbi cum pluribus Doctoribus oſtendit Cardinales ante captam poſſeſſionem, & oſtenſionem litterarum poſſe iuriſdictionẽ exercere, & *Barboſa de poteſt. Epiſc. par.1. tit.1. cap.4. num.9.*

Aduerte tertiò, ex his cõſtitutionibus eſſe abrogatum ius antiquũ, quod habetur in *c. nihil 44. de elect.* vbi Prælati electi in concordia valde remoti, vt vltra Italiam, ſtatim ante confirmationem poterant adminiſtrare, vt notat. *Abb. ibi & Cardin. M ãdag. trac. de elect. p.1. cap.56. Oldrad. conſil.246.* Item eſt correctum illud ius, quo olim Epiſcopus poſt cõfirmationem poterat Iuriſdictionem exercere: *Barboſ. loco citato c.4. nu.9. Azor. lib.3. c.29. to.2.*

Aduerte quartò, quòd hæ pœnæ non procedunt quando Epiſcopus ante litteras expeditas ſe ingerit vigore Breuis Apoſtolici, quo conceditur ei, vt interim poſſit exercere, quæ ſunt iuriſdictionis, non ordinis, dummodò intra ſex menſes faciat litteras expediri.

Aduerte quintò, quòd illa ſuſpenſio à beneficijs intelligitur de illis beneficijs, quæ recipiens talem Epiſcopum, ſeu Prælatum, habet in illa Eccleſia, ſeu Monaſterio, quia ſuſpenſio iſta fertur ob cauſam, quæ illam tantùm Eccleſiam reſpicit: ita *Suarez diſp.27. de cenſur.ſect.1. nu.12. & 13.*

Aduerte ſeſtò, quòd ordinatus à tali Epiſcopo malè recepto non recipit ordinis executionē (quia eius acta ſunt irrita) donec cum eo diſpenſetur.

Aduerte ſeptimò, quòd iſtæ conſtitutiones non procedunt in alios obtinentes beneficia eccleſiaſtica non regularia, ſed ſæcularia præter Epiſcopatus.

Aduerte octauò, quòd iſtæ pœnæ obligant in foro conſcientiæ ante declaratoriam, quia non priuant iure perfectè quæſito, per ea quæ dixi *ſupra, verbo, fidei profeſſio, cap.1. num2.* quamuis cōtra teneat *Barboſ. in dicta extrauag. Iniunctæ num.3. cum Nauarro, & Ioanne Valero.*

Aduerte nonò, iſtas conſtitutiones ſolum loqui de prouiſis in Curia Romanā.

CAPVT III.

Gratia beneficiorum vtentes litteris non expeditis prætextu mandati de adipiſcenda, & Officiales dicta mandata concedentes litteris non expeditis.

I. EX Bulla Pauli III. quæ eſt 1. vel 49.ª incipit, *cum nobis*, ſtatutum eſt, quod ſi is, cui à Summo Pontifice gratia ſuper beneficio aliquo facta eſt, vt collationis, vel inſtitutionis, &c. ſi ante litterarum expeditionē capiat beneficij poſſeſſionem prætextu mandatorum ab Officialibus Curiæ factorum iuxta formam ſupplicationum ſignatarum, amittat fructus perceptos ex dicto beneficio, eoſque teneatur reſtituere in vtroque foro, & ad illud beneficium perpetuò efficiatur inhabilis ipſo facto, itaut in vtroque foro teneatur illud dimittere.

II. Similiter ex eadem Bulla cautum, ne Iudices Curiæ Romanæ prætextu ſupplicationum ſignatarum, & regiſtratarum, ſuper prouiſionibus beneficiorum, concedant litteras, ſeu mandata de adipiſcenda poſſeſſione, litteris prouiſionis non expeditis; & ne alij Officiales Notarij, & Scribæ ſe rogent de talibus actis, neque talia acta ſcribere, authen-

ticare, aut partibus tradere præſumant: aliàs Notarij, & Scribæ incurrant excommunicationem Papæ reſeruatam ipſo facto.

Limita, vt non procedant iſta, niſi de prouiſionibus in Curia Romana: & non procedunt, quando in gratia fuit appoſita clauſula, vt earumdem ſupplicationum ſola ſignatura ſufficiat, vt patet ex eadem Bulla; neque procedunt de Epiſcopatibus.

Limita etiam, vt non procedant pœnæ, ſi bona fide ex ſola ſignatura quis poſſeſſionē adeptus triēnio poſſediſſet, quia iuuatur regula de triennali, & reualidatur titulus, vt dixi *cap. præcedenti*.

CAPVT IV.

Gratia beneficiorum vtentes litteris non expeditis extra prætextū mādati de adipiſcenda.

EX Bulla Iulij III. quæ eſt 33. Bullar. Laertij, & incipit, *Sanctiſſimus*, & referunt *Azor. par. 2. lib. 7. cap. 1. quæſt. 2. Barboſ. alleg. 57. num. 248. de poteſt. Epiſc.* Statutum habetur, vt impetrantes beneficia à Sede Apoſtolica titulo collationis, vel confirmationis, aut vnionis, aut alio, ſi ante litteras expeditas dictorum beneficiorum poſſeſsionem apprehenderint per ſe, vel per alium, aut ratam habuerint per alium ſuo ipſorum nomine apprehenſam, ſint ipſo facto priuati omni iure in dictis beneficijs quæſito, & illa beneficia remaneant Pontifici reſeruata; & ea vnà cum fructibus etiam in conſcientiæ foro reſtituere teneantur, vt non ſuffragetur eis regula de triennali; & fiunt inhabiles ad illa eadem per nouam prouiſionem obtinenda.

Aduerte, quòd hæc Conſtitutio non loquitur de Epiſcopatibus, ſed de inferioribus beneficijs. Aduerte etiam, quòd iſtæ pœnæ non incurruntur, quoties non proceditur cum mala fide, ſed ex conſcientia bona: ideò tunc ſuffragabitur regula de triēnali, vt dixi *ſupra c. 2. cū Sanch. opuſc. lib. 2. cap. 1. dub. 29. nu. 2.* & cum alijs Doctoribus. Fructus tamen ante litterarum expeditionem percepti reſtituēdi erunt, vt dicam *infra c. 7.* niſi præſcripti ſint.

CAPVT V.

Gratia beneficiorum retinendorum vtentes promoti ad Eccleſias, ſeu Monaſteria, litteris non expeditis.

EX Bulla Iulij III. *citata c. præced.* ſtatutum eſt, vt ſi aliquis promouēdus ad Eccleſiam,

ſiam, vt Epiſcopatum, Collegiatam Abbatiam, Prioratum (cùm aliàs de iure cõmuni vacent eius beneficia ante obtẽta ipſo facto poſt ademptam poſſeſsionem talis Eccleſiæ, ſeu Monaſterij, vt *cap. cum in cunctis*, §. *primò*, *de elect. c. presbyteros*, 16. *quæst.* 1. *Garzias par.* 11. *cap.* 6. vbi de Epiſcopis, & *cap.* 7. vbi idem probat de Abbatibus, & Prioribus, & Prælatis Epiſcopalem iuriſdictionem habentibus) ſi inquam iſte obtineat à Papa gratiã retinendi dicta beneficia ſua, & talis Prælatus poſt aſſequutam poſſeſſionem Eccleſiæ, ſeu Monaſterij, retineat ea beneficia litteris non expeditis, tametſi ſupplicatione ſignata, incurrit ipſo facto in has pœnas. Primò tanquam intruſus, fructus non facit ſuos, ſed tenetur ad eorum reſtitutionem. Secundò non iuuatur regula de triennali, ſeu annali. Tertiò irrita eſt illa gratia retinendi dicta beneficia, & dimittere tenetur, & ad ea perpetuò inhabilis remanet.

Amplia, vt hæc cõſtitutio procedat etiam in Cardinalibus promotis ad Eccleſias, vel Monaſteria, vt patet ex tenore Bullæ ibi, *Si Epiſcopali*, *Patriarchali*, *aut alia maiori dignitate præfulgeat*.

Limita, vt non propterea cadat à iure quæſito per gratiam ſignatam, & publicatam in Cancellaria ſuper dicta Eccleſia, vel Monaſterio, dummodo illud non apprehendat litteris non expeditis, vt dictum ex *cap.* 2. quia non eſt iure cautum; & ratio eſt, quia Eccleſia tanquam dignior, & magis principalis, non debet vacare per aſſequutionem, & retentionem minus principalis beneficij; & iſta non eſt incompatibilitas propriè in primò genere, licèt vacent ipſo iure beneficia per aſſecutionem Epiſcopatus, Abbatiæ, Prioratus, vt ſupra. *Garzias loco citato cap.* 6. *nu.* 43.

CAPVT VI.

Gratia beneficij vtens litteris expeditis, ſed ſine manu legitimi executoris.

IN *c. eum qui*, *de præbendis in* 6. *verſic. inſuper*. Qui alicuius beneficij prouiſionem obtinuit, & litteras expeditas accepit, ſi propria authoritate abſque miniſterio executoris poſſeſſionem accipiat, intruſus dicitur, & amittit eo ipſo omne ius, quod in eo beneficio habebat: de cõmuni ſententia teſtatur *Nauar. conſ.* 6. *num.* 1. *de renunc.* vbi etiam ait, quòd obtinens Breue executoriale, ſi litteras non oſtendat Iudicibus deputatis ad executionẽ, ſed ipſe per ſe poſſeſſionem accipiat, intruſus eſt; & allegat Do-

ctores in c. ſuper eo, il 2. de appellat. Rota deciſ.19. de conceſſ. præb. in nouis.

Limita, vt hæc pœna non procedat in foro interno, quia erit tutus, ſi litteræ erant expeditæ, & nõ amittit ius ſuum, licet peccet. *Nauar. loco cit. nu.1. per c. ſi tibi abſenti, de præben. in 6.* Et procedit etiamſi in Breui executoriali, ſeu litteris adſit clauſula, *conſtito tibi prius, &c.* quia non requiretur noua immiſſio, quia non ſuſpendit illa conditio titulum, ſed immiſſionem in poſſeſſionem per manum executoris faciendam: & quòd illa pœna priuationis non liget ante ſententiã declaratoriam, ait *Archid. in d. c. eum qui, & ibi Gemin. nu.6. in fin. Io. Andr. & Franc. ibid. in §. inſuper, in princ.* Imò quòd ille tex. puniat tantùm violentũ poſſeſſorem, & quòd iſte non dicatur violentus, ſed furtiuus, tenent *gloſ. ibi verbo, violento, Io. Andr. & Gemin. nu.9.* ſaltem ſi poſſeſſio erat vacua, vt ait *Lapus ibid. & Francus col.1.* Imò quòd etiã ſi nõ vacuam poſſeſſionem ingrediatur inuitis poſſeſſoribus, ſed non reſiſtentibus, non incurrat pœnam illam, ait *Caſtropalao tom.2. tract.13. diſp.2. punct.33. in fin.*

CAPVT VII.

Gratia penſionis vtentes litteris non expeditis tempore legitimo.

1. QVamuis multi Doctores dixerint penſionarium poſſe exigere penſionem reſeruatam in foro conſcientiæ per ſolam ſignaturam, ſi certus ſit de conceſſione, ſeu reſeruatione, etiam ante litterarum expeditionem, vt *Nauar. conſ.6. num.1. de renũc. Gigas de penſion. q.34. n.4. Sarnen. Mandoſ. Henriq. apud Garziam p.5. c.2. nu.35. & 36.* tamen contraria ſententia eſt vera, & tenenda, ſaltem attento ſtylo Curiæ, quia in tempore Gregorij Decimitertij cœpta eſt apponi clauſula illa, *vigore litterarum deſuper expediendarum, nec aliàs perſoluenda*; vt *Garzias n.39.* Deinde à tempore Sixti V. cœpta eſt apponi clauſula illa, *vigore litterarum deſuper conficiendarum, nec antea, & aliàs præſens reſeruatio nulla ſit eo ipſo. Garzias num.41.* Deinde à tempore Clem. VIII. cœpta eſt apponi illa clauſula, *vigore litterarum Apoſtolicarum infra nouem menſes proximos expediendarum, nec aliàs: & aliàs præſens reſeruatio nulla ſit eo ipſo.* Vnde ſequitur quòd ſi penſionarius

rius exigat ante litterarum expeditionem penſionem, vel poſt expeditionem factam poſt nouem menſes; etiam in foro conſcientiæ priuatur omni iure ſuo, & tenetur reſtituere percepta, etiamſi poſtea litteræ expediantur; neque illi clauſulæ poteſt renũciari de conſenſu partium, quia eſt ad fauorem Officialium Cãcellariæ. *Garzias num.*41. & ita ſæpiùs eſt à Rota deciſum, vt *Mantica deciſ.*286. *& deciſ.*300. *per totam, & Rota deciſ.*270.*num.*1.*par.*2. *recent.& Rota deciſ.*68.*n.*4.*p.*1. *poſthum. Farinac. & deciſ.*387. *par.*2. *poſthum.*

Limita, vt non procedat illa clauſula, ſeu pœna in penſionibus Palatinorum, ſeu familiarium Papæ, quia in earum reſeruatione apponitur clauſula, *vt ſola ſignatura ſufficiat.* vt *Garzias nu.*34.

Limita ſecundò, quòd facilè datur reſtitutio aduerſus lapſum nouem menſium, vt *Garzias ibi.*

Limita tertiò, quòd à dicta pœna priuationis iuris penſionis excuſatur, qui bona fide, ignorantia inuincibili exegit penſionem ante litterarum expeditionem, quia eſt lex pœnalis: tenebitur tamen ad reſtitutionem illorum fructuum perceptorũ ante expeditionem litterarum, ſed poterit præſcribere triennali poſſeſſione, ſeu retentione bona fide: ita *Rota deciſ.*387.*num.*3.*&* 4. *par.*2.*poſth. Farinac.* Et quamuis *Mantica d.deciſ.*300. dicat hanc priuationem non eſſe pœnalem, ſed ob defectum formæ, ideo non excuſari qualibet cauſa; tamen etiam ipſe concedere videtur excuſari ob ignorantiam inuincibilem, quia eſt aliquo modo pœna, vt priuatio iuris cœpti acquiri. Item non irritatur dicta reſeruatio, ſi ipſe intra tempus ſoluit iura Cancellariæ, quia illa lex eſt irritans ob fauorem Officialium Cancellariæ, vt conſequantur ſua emolumenta, eiſque non fraudẽtur; vnde ſi eis eſt ſatisfactum, ceſſat finis illius pœnæ, & clauſulæ irritantis. *Rota ibi. num.*7. quia ſufficit per æquipollens eſſe ſatisfactum menti Pontificis. *Rota diuerſ.deciſ.*15.*nu.*3.*lib.*3.

Limita quartò, vt breui tempore poſt nouem menſes poſſit purgare morã litteras expediendo, v.g. intra 15. vel 16. dies. *Rota ibi. nu.*5. *cum Caputaq. & Sarnen.*

II. Excommunicationem Papæ reſeruatam incurrere exigentem, & ſoluentem penſionem litteris non expeditis poſt ſex menſes à die conceſſionis, ſeu reſeruationis, ait *Sanchez lib.*8. *de matrim.diſp.*29.*nu.*6.*in fin. cum Corduba, Manuele, & Vega.*

Sed aduertè, quòd hoc ſolum procedit, quando ex pacto præcedenti inter reſignantem, & reſigna-

gnatarium eſſet de penſione ſic ſoluenda conuentum, quia tunc incurrunt in pœnas ſimoniæ confidentalis: ex Bulla Pij V. 85. incipit, *Intolerabilis*, §. 3. vt notat *Corduba q. 166. in fin. Pariſ. de confid. q. 49. Garzias par. 4. c. 2. nu. 45.* & procederet etiamſi ſolueretur pēſio ante dictos ſex mēſes, ex ſtylo ſupra relato. Si autē non præceſſiſſet pactum de ſoluēda pēſione ſine beneplacito Apoſtolico, vel ante litterarum expeditionem, ſed ſponte reſignatarius ſolueret penſionem indebitam, non incurrerent in pœnas ſimoniæ prædictas in foro conſcientiæ, quamuis pro foro externo præſumerentur Simoniaci confidentiales, ex *d. Bulla loc. cit. Garzias ibid.*

CAPVT VIII.

Gratiæ ſubreptio, vel obreptio in Curia Romana.

NOta quòd obreptio, vel ſubreptio in reſcriptis gratiæ Principis, vel Legati de latere, vitiat gratiam ipſo iure, ſecus in reſcriptis iuſtitiæ, niſi opponente aduerſario. *Sanchez lib. 8. de matr. diſp. 21. num. 3. Garzias de beneſ. p. 8. c. 3. nu. 1. Paul. Layman lib. 1. tract. 4. cap. 22. nu. 17. Buratt, deciſ. 74. nu. 6.* Item ſecus in prouiſionibus, ſeu conceſſionibus Ordinariorum, quia ibi non dicuntur gratiam facere, ſed ex officio prouiderè, ſecundùm cōmunem Doctorum ſententiam, quos allegat, & ſequitur *Garzias de beneſ. p. 8. c. 3. n. 3.* quam oſtendit procedere etiam in licentijs, & diſpenſationibus, & abſolutionibus à cenſuris, quæ ab Ordinarijs, ſeu Epiſcopis conceduntur, vt apud eum *à nu. 3. ad 12.* Vnde infert *num. 8. & 9.* cum authoribus per ipſum citatis, non dici ordinatum ſine dimiſſorialibus ſui Ordinarij, qui dimiſſorias obtinuit falſa patrimonij, aut bonarum qualitatū aſſertione; atq; ita oſtendit Ordinarij prouiſionem non irritari ob ſubreptionem, ſeu inficiationem circa aliquam qualitatem etiam à iure communi requiſitam, dummodo tamen à iure aliàs non ſit irritata prouiſio, ex defectu qualitatis illius. Quamuis cōtraria ſentētia, ſcilicet Ordinarij quoque prouiſionem per ſubreptionem, vel obreptionem obtentam nullam eſſe, ſit ſatis probabilis, quam tenent *Sanch. loco citato n. 4.* & alij multi apud *Garz. nu. 9. & 11.*

Amplia, quòd ſubreptio, vel obreptio vitiat gratiam, etiamſi per ignorantiam, & bonam fidem contingat, quia non eſt pœna, ſed defectus intentionis, & voluntatis Principis. *Sanch. n. 19. Layman nu. 18. Filiuc. tract. 10.*

nu.

nu.339. Sed quando eſt doloſa, vitiat in totum: ſi bona fide, vitiat tantum Capitula illa, in quibus contingit veritatis mutatio. *c.ſuper litteris*, 20. *de reſcript. c.ſi eo tempore*, *eo. tit. in 6*.

Amplia, quòd ſi gratia ſit à Papa conceſſa ex ſubreptione, non reualidatur, neque ſanatur vitium per cauſam falſam expreſſam ex poſt facto verificatam, quamuis ſanetur defectus gratiæ conceſſæ à Papa ſcienter ob cauſam illegitimam, ſeu inſufficientē, ſi ſuperueniat cauſa ſufficiens. ita *Sanch. opuſc. lib.2. c.2.dub.6. num.*14.

Limita, quòd tunc ſolum dicitur ſubreptio, vel obreptio, quando aliquid reticetur veri, vel exprimitur falſum, ita quòd ſi fuiſſet veritas expreſſa, Princeps iudicio prudentum non cenſeretur illam gratiam cōceſſurus, vel non eodem modo, vt *Sanchez diſp.*21.*n*.32. *Garzias par.6.c.2. n*.200. vbi de communi teſtatur. Vel etiam quādo iura, aut ſtylus Curiæ talem circumſtantiam exprimi volunt tanquam conditionem ſine qua non. *Bellam. deciſ.* 698. *Sanchez nu*.13. *Maſcard. de probat. concluſ*.846. *num.* 2. *Layman nu*.18.

Limita etiam, quòd ſubreptio ob præiudiciū tertij ſanatur conſenſu eius, de cuius intereſſe agitur. *Rota Seraph. deciſ*.268 *n*.7. vbi plurimos Doctores congerit in *c. ſuper eo*, *de off. deleg.* Item tollitur vitiū ſubreptionis à Papa per clauſulam, quòd non poſſit dari de ſubreptione, &c. & iuuat pro foro externo, donec Papa os aperiat parti in Signatura Gratiæ, vt *Caputa. deciſ*.218 *p*.3. *Garzias par. 6. cap* 3. *num*.98. *Gonzal. gloſſ.* 66. *nu*.19. & 53. An autē iuuet etiam in foro conſcientiæ ante oris aperitionem, negat *Garz. ibi*, ſed puto ſpectādam eſſe intentionem Papæ, vt *Caputaq. deciſ*.128.*par*.1. & ad eum pertinet ſuam intentionem declarare, *l. Neratius conſultus, ff. de reg. iur.*

II. Ex Bulla Pij V. 21. incipit, *Cùm ſicut*, Curiales, Scriptores, & Sollicitatores, qui vt facilius diſpenſationem impetrent, mutant narrationis ſubſtantialia, vnde gratia redditur irrita, incurrunt pœnas latas cōtra falſarios litterarum Apoſtolicarum, atque ideo ſunt excommunicati, ſecundùm *gloſſ. & Cardin. in Clem*.1. *de conſang. Gig. de penſion. q*.6. *num*.11. *Nauar. c*.27.*num*.141. *Henriq. lib*.12. *de matr. c*.3.*n*.7.

Sed cōtraria ſententia eſt cōmunis, quia illa Bulla tantum diſponit eos puniri pœna falſi pro foro externo; neque iſti poſſunt dici falſarij litterarum Apoſtolicarum, neque Supplicationis ſignatæ, ſed falſarij narrationis

Sup-

Supplicationis ſolius oblatę, ideo non incidunt in pęnas falſariorũ dictarum litterarum, & ſupplicationum, inter quas eſt excõmunicatio, vt dixi *ſupra verbo, falſum*: & ita tenent *Manuel.to.1. ſumm. c.239. in fin. Vega to. 1. ſumm. c.88. caſu 4. Sanch. lib.8. de matrim. diſp.21.n.58. Filiuc. tract.16.n.185. Sayr. lib.3.c.11. nu.5.* vbi plurimos allegat.

III. Alij dicunt dictos impetrãtes per ſubreptionem litteras Apoſtolicas, incurrere excõmunicationem latam *in c. ad falſariorum, de crimine falſi*, contra impetrantes litteras falſas, ſi iſti ſub nomine alterius ficto ſupplicent, & impetrent litteras. Ita tenet *Marius Alter. lib.5. diſp.7. cap.5. in princ. to.1.* Sed contra eſt tenendum, vt *Sayr. ibid. n.5. & Filiuc. num.186.* quia iſti dicuntur veras litteras impetrare per falſum extrinſecum, ſcilicet litteras ſubreptitias, non autem falſificare.

IV. Subripientes expeditionẽ litterarum Apoſtolicarũ gratuitam, faciendo in eis exprimi, impetrantem habere illas qualitates, ob quas ſolent litteræ Apoſtolicæ talibus gratis concedi, vt eſſe Cõmenſalem, aut Nepotem Cardinalis, aut Abbreuiatorem, & Scriptorem litterarum Apoſtolicarum, incurrunt excommunicationem Papæ reſeruatam; & gratia, ſeu conceſſio facta per tales litteras eſt nulla, ex Bulla Innoc.VIII. Conſtit.7. vel xj. incipit, *Cùm ſicut. Barboſ. alleg.50. nu.118. Cherubin. in Compend. eiuſdem Bullæ. Rota diuerſ. deciſ. 176. nu.1. par.3.* vbi allegat ad hoc *extrau. Alexãdri & Leonis*.

Amplia, vt procedat etiamſi ille procuraſſet ad hunc effectum ſe fieri Commenſalem, ſeu Familiarem Cardinalis, quia illa qualitas affectata ei non ſuffragatur. *c. fin. de verbor. ſignific. ibi gloſſ. verbo, quæſiti propterea, vel recepti: & ibi Ioan. Andr. num.2. Gemin. nu.5. Anchar. nu.2.*

Limita quòd is, pro quo impetratæ ſunt tales litteræ ſubreptitiæ quoad gratuitam expeditionem, ſi fuit fraudis ignarus, triennalis regulæ beneficio frui poterit, per ea quæ *Gomez in reg. de trien. q.51. Sanchez conſil. lib.2. c.1. dub.31. nu.15.*

Subripiẽs litteras gratuitò, ficta qualitate perſonæ oratoris, tenetur reſtituere Officialibus Cancellarię quidquid ſoluendum verè erat, non ementita dicta qualitate pro expeditione litterarũ, quia ſalua debet eſſe merces Officialibus: nam etſi litterę fuerint irritæ, tamen per eos non ſtetit, & ipſi ſuam operam impenderũt: Secus eſt in impetrante litteras falſificatas, aut falſante eas. *Nauarr. conſil.10. de ſponſ. conſil.29.*

de

de pœnit. quia nihil tenetur ſoluere, cùm officiales non expedierint litteras veras. Item ſecus in eo, qui per obreptionem, vel ſubreptionem compoſitionem minorem, aut nullam ſoluit pro diſpenſatione in Dataria, quia hic tenebitur quidem ſoluere mercedem officialibus, non tamen compoſitionem, ſeu condemnationem, quia nulla fuit gratia, & etiam ſi impetret poſtea reualidationem in Pœnitentiaria, non tenetur de iure communi ſoluere iura iſta Datariæ, quia Pœnitentiariæ gratia gratis cōceditur ex *Bulla Reformationis Pÿ V.* & quia ſolum valet pro foro conſcientię, ita *Nauar. ibid. & Sanch. lib.* 8. *diſp.* 34. *num. vlt. de matr.*

ſeu cōpoſitionem

Sed hodie in hoc aliud eſt cautum ex ſpeciali Vrbani VIII. Summi Pontificis Ordinatione ad coercendam malitiam fraudātium Datariam, vt in certis caſibus non reualidet Pœnitentiaria, niſi ſolutis iuribus Datariæ. Reſtitutio autem, quæ fieri debet Officialibus Cancellariæ, fieri debet ipſi Collegio Cancellariæ, etiāſi aliqui ſint mortui. *Nauar. conſ.* 10. *nu.* 3. *&* 6. *de iniur. & damn. dat.* quia debitum eſt reſpectu Collegij immediatè, & idē manet Collegium, per *l. proponebatur, ff. de iudic.*

CAPVT I.

Habitum Clerici, vèl Religioſi militares dimittentes.

I. Clericus in minoribus, etiam non coniugatus omnino deferens habitum, & tonſuram clericalem, amittit omnia priuilegia clericalia, vt dixi *verbo, Apoſtaſia, c.* 4. *in princ. & nu.* 6. Item Clericus in ſacris, vel beneficiatus habitū deponens, & ſæcularibus negocijs ſe immiſcens, & tertiò monitus nō reſipiſcens, priuatur priuilegio Canonis, vt *ibi dixi n.* 7. Item Clericus in minoribus coniugatus, ſi in habitu, & tonſura non incedit, amittit omne priuilegium clericale, vt dixi *ibi n.* 6.

II. In Bulla Sixti V. 92. incipit, *Cum Sacroſanctam,* ſtatutum eſt, vt Clerici, etiam in minoribus, vel prima tonſura, beneficia, aut penſiones obtinentes, etiam coniugati, aut exempti, tonſuram, & habitum clericalem, veſtes ſcilicet talares, vel ſi milites ſint, habitum ſuæ militiæ conuenientes deferre debeant; & in futurum talibus ſolum beneficia conferri, aut penſiones reſeruari poſſint, qui actu Clerici exiſtant, in habitu clericali, & tonſura, vel militibus in habitu ſuo conuenienti incedentibus: aliàs prouiſio,

ſio, ſeu reſeruatio ſit nulla.

Item vt Clerici, ſi habitum, aut tonſuram non geſtauerint, & milites habitum ſuæ religionis, vt ſupra, ipſo iure ſint priuati omnibus officijs Eccleſiaſticis, nulla monitione, aut ſententia expectata; & beneficia habentes talibus penſionibus grauata non teneantur vlterius eas ſoluere; & ea beneficia ſic amiſſa perpetuò remaneant collationi Sedis Apoſtolicæ reſeruata.

Amplia, vt ad has pœnas ſufficiat, ſi quis ſemel in publico ſine cauſa rationabili incedat ſine habitu clericali, ſeu militari, *Garzias par.7. c.1.nu.2. Viuald. in dictam Bullam num.10.*

Limita, quòd Sixtus V. in alia Bulla, quæ incipit, *Paſtoralis*, §.6. declarauit Penſionarios non teneri ad habitum Clericalem, niſi poſtquam penſiones exigere cœperint, vel per eos ſteterit, quominus exigant. vide *Garziam de beneſ. par.1. cap.5. num.*13.

Limita ſecundò, ex eadem Bulla, §.2. declaratum eſſe à Sixto V. vt non contineãtur in dicta pœna, & præcepto habitum geſtandi penſionem habentes nõ excedentem 60. ducatos auri de Camera. vide *Garziam num.*12.

Limita tertiò, vt non contineantur familiares Papæ in inferioribus miniſterijs deſeruientes, vt *ibi*. §.3.

Limita quartò, quòd etſi ex vi verborũ Bullæ videatur hæc priuatio ligare etiam pro foro cõſcientię ante declaratoriam, quia infertur defectu conditionis, ſeu modi requiſiti ab initio, & quia videtur pœna merè priuatiua nõ requirens factum hominis poſitiuum ad ſui conſummationem: & ita *Garzias num.* 14. *Filiucc. tract.*47. *c.*7. *num.*5. tenent tamen probabile eſſe illam pœnam priuationis beneficiorum, & pẽſionum nõ habere locum in foro conſcientiæ ante declaratoriam, neque teneri ad reſtitutionem fructuum ante declaratoriam, quia eſt pœna priuans iure quæſito, & poſſeſſo: ita *Azor. tom.*2. *lib.*8. *c.*10. *q.* 3. *Nauarr. conſil.*3. *de vit. & honeſtat. Ledeſm. apud Garziam par.*1. *c.*5. *num.*14. *& Garzias p.*7. *c.*1. *nu.*24. ait forte non eſſe vſu receptam eam Conſtitutionem quoad pœnam priuationis, vel incapacitatis ob nõ delationem habitus, & tõſuræ in tanto rigore. Alij autem dicunt ad eam pœnã priuationis requiri monitionem, & contumaciam pro foro conſcientiæ; ita *Caſtropalao tom.*2. *tract. de beneficijs, diſp.*1. *punct.*11. §.10. *num.*10. *& Azor. loco cit.* Alij tamen putant eam pœnam ligare in foro conſcientiæ. Certum eſt, quòd beneficiatus poterit denegare penſionẽ excipiendo ex hac Bulla,

la, vbi ſit vſu recepta in hoc rigore: quod eſt intelligendum, quando incipit penſionarius publicè ſine habitu incedere. *Garzias par.7.c.1.num.19.*

CAPVT II.

Habitum Religioſi dimittentes.

EX *c.2.ne Cler.vel Mon.in 6.* vt periculoſa euagandi materia Religioſis ſubtrahatur, cautum eſt à Bonifacio VIII. ne de cætero aliquis Religioſus tacitè, vel expreſsè Profeſſus habitum Religionis ſuæ dimittat; ſi quis autem horum temerarius violator extiterit, excommunicationis ſententiam incurrat ipſo facto, quæ tamen non eſt reſeruata. Hunc textum latè examinat *Sanchez in decal. lib.6.c.8. à nu.39.* vbi notat, ad hanc cenſuram incurrẽdam requiri, vt dimiſſio habitus ſit temeraria, & apta attentis circumſtantijs ad periculosè euagandum. Vnde ſi regularis dimittat habitum iniuſtè vexatus, vt fugiat occultè, recurrendo ad Superiorem mediatum, cùm aliter non poſſit ſibi conſulere, ſi iniuſtitia vexationis ſit manifeſta, non incurrit in hanc cenſuram, vt dixi *verbo, Religioſus, c.5. & c.7.*

CAPVT III.

Habitum prophanum Clerici, & Religioſi geſtantes.

I. IN *Clem.2. de vit. & hon. Cleric.* Clemens V. in Cõcilio Viennenſi ſtatuit pœnas cõtra Clericos, & Religioſos virgata, vel partita veſte publicè vtentes, id eſt diuerſis coloribus texta, ſeu varia. *Suarez de cenſuris, diſp.31.ſect.3 num.1.* vel vt alij dicunt, veſtis bordata, ſcilicet virgis diuerſi coloris ornata. ita *Auila tract. de ſuſpenſ. diſput.5. dub.8. caſu 11. Henriq. lib.13. c.39.num.3.lit.A.* Pœnæ autem ſunt ibi latæ ſententiæ; ſcilicet contra Clericos beneficiatos, ſuſpenſio per ſex menſes à perceptione fructuum beneficiorũ ſuorum; contra non beneficiatos nõ Sacerdotes inhabilitas per ſex menſes ad obtinenda beneficia eccleſiaſtica. Contra Dignitates autem, aut perſonatus, aut beneficium curatum habentes, eſt ſuſpenſio per annũ à perceptione fructuum ſuorum beneficiorum. Contra Sacerdotes verò, & Religioſos inhabilitas per annum ad beneficia obtinenda.

II. Item *in eadem Clementina* prohibetur, ne Dignitates, aut Perſonatus, aut Curati, aut Sacerdotes, aut Religioſi infulam,

aut

aut pileum lineũ publicè portent in capite, aliàs eaſdem pœnas reſpectiuè ipſo facto incurrant. Intelligunt autẽ Doctores pileum lineum, pileolum, ſeu birretum lineum, quale eſt quod nocte haberi ſolet, vt *Cardin. ibid. Angel. verbo, Clericus*, 4. *num.* 2. *Sylu. verbo. Clericus*, 2. *nu.* 1. *& alij.*

Limita autem dictæ Clementinę omnes ſupradictas pœnas, & prohibitiones, vt non procedãt ſi ex rationabili cauſa prædictæ veſtes geſtarentur. vt *infra* dicã.

III. Item *in eadem Clementina*, prohibetur ſupradictis vſus epitogij ſeu tabardi foderati vſque ad oram, & ita breuis, quòd veſtis inferior notabiliter videatur: & ſtatuit, vt Clerici ſęculares, & Religioſi adminiſtrationem habentes, teneantur intra menſem illud dare pauperibus; alij autem Religioſi ſuperioribus illud conſignare: aliàs beneficiati modo diſtinctioneque prædicta ſuſpenſionem, alij verò inhabilitatem reſpectiuè incurrant eo ipſo. Sed hoc etiam limita, niſi ex rationabili cauſa illud geſtaretur, vt *Cardin. ibi.* & intellige, quando publicè vtantur, ſecus ſi domi, vt Doctores ſupra citati exponũt.

Nota, quòd licèt aliqui Doctores dicant pœnas dictæ Clementinæ eſſe deſuetas, vt *Henriq. & Auila loco cit.* tamen contra eſt Triden. *ſeſſ.* 14. *c.* 6. *reform.* vbi dictam Conſtitutionem innouat.

Nota etiam, quòd licèt Clerici in minoribus non beneficiati non teneantur incedere in habitu Clericali, ſi tamen incedant in habitu, & tonſura, & ſuptadictas veſtes prohibitas ferant, incurrunt in eaſdem pœnas, vt conſtat ex *eadem Clem. Angel. & Syluęſt. loco cit. num.* 2.

IV. Ex *Concilio Conſtantienſi* ſub Martino V. *ſeſſ.* 43. *in fin. tit. de vita, & honeſt. Cleric.* prohibetur Clericis, & Regularibus, & Prælatis, ne manicas ad cubitum pendentes, & longas veſtes cum magna, & ſumptuoſa ſuperfluitate, etiam fixas retrò, & in lateribus cum fodraturis vltra orãm excedentibus habeant, dum interſunt diuinis Officijs: & contra facientes beneficia, vel officia in Eccleſia habentes, pro qualibet vice incurrant eo ipſo ſuſpenſionem à perceptione prouentuum Eccleſiaſticorum per menſem, & fructus Fabricæ illius Eccleſiæ applicẽtur. vide de hac re *Bernard. Diaz cap.* 78. *num.* 5. *praxis.*

CAPVT I.

Hæreſis externa.

I. HÆreſis per actum externum inducit primò pœnam excommunicationis iure communi latam, *c. Acha.*

c. Achatius 24.*q.*1.*c. ad abolendam*, *c. excommunicamus il primò, de hæreticis*, *c. nouerit, de ſent. excomm.* quæ licèt ex prædictis locis non ſit reſeruata, vt notat *Caiet. verb. excommunicatio*, *c.*1. *Sanchez lib.*2. *in decal. c.*9. *n.*2. *Nauar. c.*27. *nu.* 52. *& conſil.*1. *de conſtit. num.*41. *q.* 14. tamen hodie reſeruatur Papæ in Bulla in Cœna Domini, *cap.* 1.

II. Hæreticus efficitur infamis infamia iuris, *cap. alieni*, 2. *q.* 7. *c. infames*, 6. *q.* 1. *Sanchez lib.*2. *cap.*26. *à n.*1. *Farinac. de hæreſi*, *q.*189. *num.* 56.

III. Irregularis quoque efficitur hæreticus, *c.*2. *de hæret. in* 6. vbi dicitur, hæreticos ad nullum Officium Eccleſiaſticum admittẽdos, & irritum decernitur quod in contrarium actum fuerit, & expreſſius in *Epiſtola* 22. *Innoc. I. c.* 1. *ad Epiſc. Maced.* vbi etiam reuertẽtes ad fidem Catholicam ab hæreſi remanent irregulares, vt promoueri nequeant, & eſt communis ſententia. vide *Sanch. lib.*2. *cit. c.*25. *nu.*2. *Layman tractatu de irregular. c.*4. *nu.* 11. *in fine*.

Hoc tamen dictum multi limitant, vt reuerſus ad fidem catholicam non ſit irregularis, ſi hęreſis non fuit notoria: vt de communi teſtatur *Layman loco cit.* & tenet *Sayr. lib.*7. *c.*12. *n.*16. *Garz. de beneſ. p.*11. *c.*10. *n.* 83. *cũ ſeq.*

Item aliqui limitant, vt non procedat in conuerſis etiã ab hęreſi notoria in regionibus palàm infectis, vbi hæreſes impunè graſſantur: *Nauarr. conſil.* 1. *de conſt. q.*14. *n.*42. *Layman tract. de irregul. loco cit. c.* 4. *n. vlt. in fin. & lib.*4. *tract. de fide*, *c.*16. *n. vlt.* §. 6. *Sanch. lib.*2. *c.* 9. *n.*9.

IV. Priuationẽ etiam incurrũt hæretici omnium officiorum, & beneficiorum Eccleſiaſticorum. *c. miramur*, 24. *q.* 1. *c. ad abolendã*, §. 1. *de hæret. Sanch. lib.* 2. *c.*26. *nu.* 6. *Suar. de fide, diſp.*21. *ſeſſ.* 5. *n.*20. & inhabilitatem ad omnia illa, & ſimilia. Sed multi limitant, vt procedat de hæreſi publica tantum *Sanch. c.*26. *n.*1. *Garz. par.*11. *c.*10. *nu.*81.

Item priuationem incurrunt omnium officiorum publicorum, & dignitatum laicalium, & inhabilitatem ad huiuſmodi conſequenda, *l. infamiam*, *C. de decur. lib.*10. *cap. vt commiſſa*, §. *priuandi*, *de hæret. in* 6. *Sanch. lib.* 2. *cap.*26. *nu.*6.

Item incurrunt priuationem omnium bonorum, & iurium ſuorum, & actionum quæ confiſcantur ipſo iure. *l. Manichæos*, §. 1. *C. de hæretic. c. excommunicamus, il* 1. §. *damnati*, *de hæret. c. cũ ſecundùm leges*, *de hæret. in* 6. *Clemen.* 2. *eo. titul. Suarez de fide, diſputat.*22. *ſect.* 2. *Sanchez lib.*2. *cap.*22. *num.*7.

Hinc etiam hæretici priuantur

X iu-

iure patriæ poteſtatis in ſuos filios, & ſic filij ipſo iure ſunt emãcipati, & ſui iuris effecti, *cap.* 2. *§. fin. de hæret. in* 6. Vxor, aut Vir liberatur à ſubiectione, & obligatione debiti matrimonialis; & ſi iudicio Eccleſiæ talis fuerit ſeparatus, tũc etiam Marito, vel Vxore ad fidem catholicã reuerſo, nõ tenebitur reddere debitũ coniux innocens, ſi religionẽ ingredi malit. *c. vlt. de conuerſ. coniug. Sanchez lib.* 2. *cap.* 24. *nu.* 6. *Layman lib.* 4. *tract. de fide, c.* 16. *n.* 4. *§.* 6. Similiter ſerui liberi fiunt, & ſubditi ſoluuntur iuramento fidelitatis, & iure ſubiectionis. *Sanchez lib.* 2. *cap.* 24. *nu.* 13.

Limita, quòd præfatæ pœnæ temporales non procedunt cõtra hæreticos regionum palam infectarum, vt *Nauarr. conſ.* 12. *n.* 10. *&* 12. *de hæret. Henriq. lib.* 14. *c.* 5. *n.* 4. *Layman lib.* 4. *tract. de fide, c.* 16. *§. ſexta eſt, & tract. de irregular. c.* 4. *in fin.*

V. Immunitate Eccleſiaſtica loci ſacri non fruitur reus hæreſis ex Bulla Greg. XIV. de qua dicã *verbo, immunitas, c.* 1.

VI. Inhabilis ſemper remanet ad confeſſiones ſæcularium audiendas Sacerdos, qui ſemel publicè, vel ſecretè abiurauit de hæreſi formali; etiamſi ei fiat generalis abolitio, ſeu gratia, ex decreto Pauli IV. relato à *Maiolo lib.* 5. *cap.* 46. *nu.* 3. *&* 6.

VII. Item ſi quis fuerit deprehenſus ſemel in ſchiſmate, vel hæreſi, vel confeſſus, vel conuictus de his, talis in Pontificem Romanum nũquam eligi poteſt, aliàs electio eſſet nulla; neque tractu temporis, aut longa poſſeſſione reualidabitur: & quilibet quandocumque apparuerit hoc crimen, ab eius obedientia diſcedere poteſt, nulla ſuper his declaratoria expectata, ex Bulla Pauli IV. 19. incipit, *Cũ ex Apoſtolatus*; & ſic habes vnam exceptionem, quæ poteſt opponi contra electionem Papæ, licèt regulariter nulla obijci poſſit; & de hoc vide *Azor. lib.* 4. *c.* 5. *q.* 7. *p.* 2.

VIII. Denique hæreticus moriens priuatur eccleſiaſtica ſepultura: de qua re vide *infra, verbo, ſepultura, c.* 4. vbi de pœna ſepelientis hæreticũ, & de alia, quòd locus ille perpetuò remanet pollutus, & irreconciliabilis. *cap.* 2. *de hær. in* 6. *in princip.*

IX. Filij hæreticorum diuerſas pœnas incurrũt, vt dicã *infra c.* 3.

CAPVT II.

Hæreticorum receptatores, defenſores, fautores, & credentes Hæreticis.

I. Excõmunicationẽ maiorem incurrunt latam *in c. excommunicamus, il* 1. *§. credentes, de hæret. & c. nouerit,* 49. *de*

de ſent. excommunicat. Et licet ex dictis capitibus nō ſit reſeruata, eſt tamen hodie reſeruata in Bulla Cœnæ Domini, *c.*1. Et ad hanc cenſuram incurrendam non eſt neceſſe quòd principalis, id eſt, hæreticus, ſit denunciatus nominatim, quia hæ actiones ſecūdariæ per ſe primò puniuntur, *Sanch. lib.2.cap.10.nu.6. Suarez de fide, diſp.24.ſect.2.nu.7.*

Limita, vt procedat, ſi dictæ actiones fiant ob cauſam hæreſis formaliter; ſecùs ſi ob conſanguinitatem, vel amicitiam, vel miſericordiam. *Sanch. ibi nu.4.* cum communi: niſi talis fauor, ſeu cōmunicatio redundaret in fauorē hæreſis. *Suar. de fide diſp.24.ſect.1 nu.9. Farinacc. q.182. nu.132.*

Item receptatores, fautores, & defenſores hæreticorum, ſi communicent cum illis nominatim denunciatis, incurrunt excōmunicationem aliā maiorem etiam in Bulla Cœnæ, ratione participij in crimine, ſi communicent cum eo in cauſa hæreſis, ſeu ob hæreſim. *c.nuper, de ſententia excommunicationis.* Item incurrunt ratione dictæ communicationis vltra excommunicationem maiorem ſupra dictam, etiam excommunicationem minorem, per *c. excommunicatus, c.ſicut Apoſtoli, c. qui communicauerit,* 11. *q.3.* quia iſtę duę cauſę, & excommunicationes ſunt ſeparatæ ab illa primo loco recenſita, & non ſunt ſublatæ, vel trāsfuſæ per *c.*1. *Bullæ in Cœna Domini*. ita *Filiucc. tract.16. nu.39.*

II. Item prædicti incurrunt eo ipſo irregularitatē, *c.2.§.hæretici, de hæret. in 6. Sāch.c.25.n.7.lib.2 Suar. de cenſ. diſp.43.ſect.1. n.5.*

III. Ijdem ſi per annum inſordeſcant in excommunicatione præfata, eo ipſo ſunt infames iuris infamia. *d.c. excōmunicamus, §. credentes*, & conſtit. Friderici Imperatoris *extrauag. prima, & auth. credentes de hæreticis. Suar. de fide, diſp.24.ſect.1.n.15.* Multi tamen dicunt ad hanc pœnam requiri declaratoriā inſordeſcentiæ præfatæ. *Azor. to.1 lib.8.c.13. q.8. Sanch. lib.2.cap.26.nu.1.& ſeq. Farinac. de hæreſi quæſt.189. num. 56. Caputaquen. deciſ.90. part.2. verbo, infamia.*

IV. Item ipſi, eorumque filij diuerſas pœnas incurrunt, de quibus dicam *cap.ſeq.*

V. Præterea prædicti delinquentes, cùm ex inſordeſcentia prædicta infames effecti fuerint, fiunt inhabiles ad omnes actus legitimos. *gl. in d. §. credentes, ſuper verb. ſit etiam inteſtabilis.* Vnde nō admittuntur ad publica conſilia, neque ad vocem actiuā, aut paſſiuam, neque ad teſtimonium, niſi cum tortura, & niſi in criminibus exceptis; neque ad agendum in iudicio, neque ad

poſtulandum, neque ad officium tabellionis, neque ad querelam inofficioſi teſtamenti.

VI. Item prædicti credentes, fautores, defenſores, receptatores non gaudent immunitate eccleſiaſtica loci ſacri, ſed extrahi poſſunt, iuxta BullamGreg.XIII. vbi excipit à tali priuilegio hæreſis reos: inter hæreſis autem reos numerātur etiam dicti cooperantes, & omnes ſuſpecti vehementer de hæreſi. *Farin.tract. de immun. n.175, Bonac.tract. de immun. num.21. §.4. Diana reſolut.38. tract.1. tom.1.*

iuxta Bullā Greg. XIV.

VII. Denique iſti carēt eccleſiaſtica ſepultura, adeo vt eos ſepeliēs incurrat in cenſuras, & pœnas, de quibus *c.2. in princ. de hæret. in 6.* de quibus vide *infr. verbo ſepultura, c.4.* & locus ille perpetuò remanet pollutus, & irreconciliabilis, *d. c. 2.* dixi *ibidem.*

VIII. Contra ſciēter præſumētes receptare, vel defēdere, vel fauere perſonę, vel credere, vel dogmatizare dogmata alicuius hæretici deprehēſi, vel cōfeſſi, vel cōuicti, ſi hęreticus iſte ſit Epiſcopus, vel Cardinalis, vel Legatus, aut Comes, vel Baro, vel Dux, vel Imperator, incurrūt excōmunicationem latæ ſententiæ, & iuris infamiā, & fiunt inteſtabiles: & ſi ſint Clerici, incurrunt eo ipſo priuationem Eccleſiarum, beneficiorū, dignitatum, & officiorum, & tam ipſi quàm Laici incurrunt priuationem dominiorum ſuorum, & bonorum omnium, & bona iſta primo occupanti Catholico cōceduntur. ex *Bulla 19. Pauli IV. §. 5.* quæ licet non reperiatur ibi publicata, tamen fuit publicata ex *Bulla Pij V. 22. §.3.* in qua fuit cōfirmata, vt notat *Cherub. in apoſtilla ad d. Bullā Pauli IV.*

CAPVT III.

Hæreticorum, eiſque credentium, fautorum, receptatorum, aut defenſorum filij.

I. Filij iſtorum ſunt infames infamia iuris, ſecundùm multorum ſententiam, quia idem in filijs reorū læſæ Maieſtatis humanæ. *l. quiſquis, §. filij, C. ad l. Iul. Maieſt.* ergo à fortiori in filijs reorum læſę Maieſtatis diuinæ. ita tenent *Simanc. cath. inſt. tit.29. num. 13. Caſtro, Couarr. Molina, Graff. Locat.* & alij apud *Sanchez lib.2. c.28. n.4. in decal.*

Contraria videtur probabilior, quia nullibi in eos eſt ſtatuta pœna; neque in pœnalibus arguendum à maioritate rationis. Ita tenet *Menoch. conſil.808. n.44. Suar. de cenſur. diſput. 48. ſect.3. num.2. Sanchez in decal. ibidem. nu.5. Sanctarell. de hæreſi, c.25. nu.12. c.34. nu. 8.* Vnde conſtat eos poſſe teſtimonium ferre in iudicio. vt *Sanchez ibid. cap.27.*

hæc pœnas

Filij

II. Filij prædictorum vſque ad ſecundam generationem per lineam paternam, & vſque ad primam per lineam maternam, ſunt irregulares, vt promoueri nõ poſſint ad ordines, dummodo parẽtes ipſi defuncti fuerint impœnitentes. *c. quicunque*, §. *hæretici, de hæreticis in 6. c. ſtatutum il 2. eo. tit. in 6. Sanchez lib. 2. c. 28. n. 7. Maiol. lib. 5. c. 46. n. 4. Suar. de fide, diſp. 24. ſect.* 1. & hanc irregularitatem, ex delicto vocat *Tolet. lib. 1. c. 69.* §. *tertiò, in fin.*

Limita, vt poſſint miniſtrare in ſuſceptis ante paternam hæreſim. *Sanchez c. 28 num.* 10. Imò quòd geniti ante hæreſim nullo modo ſint irregulares, ait *Sanch. c. 27. num. 13. & 14. Layman de Irregul. c. 4. n. 11.* §. *dico ſecundò.*

Limita ſecundò, vt non procedat de filijs iſtorũ in regionibus, in quibus palam, & impunè hæreſes graſſantur. *Henriq. lib. 4. c. 5. n. 4. Sanchez lib. 2. c. 27. & c. 28. n. 28. in fin. Eman. Sà verb. hæreſis, n. 4. Filiuc. tract. 22. n. 228. Layman de irregular. cap. 4.* §. *notat verò.*

Limita tertiò, vt ſolum procedat, ſi delictum paternum ſit notorium iure, vel facto, *Sanchez c. 27. n. 28.* cũ multis authoribus.

III. Item prædicti filij ſunt inhabiles ad beneficia, & officia publica. *c. 2.* §. *hæretici, de hæreticis in 6.* Vide *Sanchez lib. 2. c. 27. n. 1. Auilam de cenſ. par. 7. diſp. 4. dub. 3.*

IV. Item priuantur paterna hæreditate ipſo iure, quia ipſo iure bona ſunt deuoluta Fiſco, etiã quoad legitimam, *c. vergentis, de hæreticis, c. cùm ſecundum, de hæreticis in 6. Sãchez lib. 2. c. 16. nu. 25. & 26.* Multas habet limitationes hæc propoſitio, quas vide apud *Sanch. lib. 2. c. 16. Farinac. q. 190.* §. *primò, de hæreſi. Barboſ. in d. c. vergentis, à nu. 12.*

CAPVT IV.

Hæreſis ſuſpecti.

SVſpecti vehementer de hæreſi non gaudent immunitate eccleſiaſtica loci ſacri, vt dixi *ſupra cap. 2. n. 6.* nullam tamen incurrunt cenſuram, regulariter loquendo, ob ſolam ſuſpicionem vehementem, neque cogendi ſũt petere abſolutionem ab excommunicatione ob hæreſim, ſi verè non habuerunt talem errorem: ſuſpecti autem violenter cenſentur in foro externo indigere excommunicationis abſolutione. *Pegna in directorio fol. 486. Vmbert. in praxi inquiſ. verb. ſuſpicio. Portel reſponſorum p. 1. c. 28. n. 9.* Incurrunt autem pœnas aliquas ſuſpecti hæreſis, ſi fuerint Pœnitentiati, vel ſi abiurare coacti fuerint, vt dicam *infra cap. 6.*

CAPVT V.

Hæreſis ſuſpecta dogmata Prædicantes.

Vide *verbo*, *Prædicatio*, *c.*1.

CAPVT VI.

Hæreſis, vel ſuſpicionis hæreſis cauſa Pœnitētiati, vel abiurātes, ad quæ inhabiles manēt.

I. IRregulares ſunt Pœnitentiati à Sancto Officio ob hæreſim formalem confeſſam in iudicio, vel extra, quia ſemel hæreticus etiam poſt reconciliationem remanet irregularis, vt dixi *ſupra c.*1. *nu.*3. Secus autem eſt in pœnitentiatis ob ſuſpicionem etiam vehemētem de hæreſi, quia poſt purgationē, etſi fuerint publicè pœnitentiati, non remanent irregulares; nam per purgationem tollitur hęreſis pręſumptio, ſeu ſuſpicio, & præſumpta iuris infamia. *Simanc. Cath. inſtitut. tit.*55.*num.*3.*Zanchi. de hæretic. c.*20.*num.*6. *Genuenſ. in praxi, c.*45.*nu.*5.*cum allegatis*.

Inhabilis remanet perpetuò ad confeſſiones ſæcularium audiendas quicunque ſemel abiurauit ob hęreſim formalem; non ob ſolam ſuſpicionem etiam vehemētem, ex decreto Pauli IV. refert *Maiolus lib.*5.*c.*46. *nu.*6.*in fine. & Genuenſ. c.*45.*nu.*2. *&* 3.

Inhabiles ſunt perpetuò regulares ad omnia officia, & gradus ſuę religionis, quibus pro delictis ad Sanctum Officium pertinentibus pœnitentiæ genus aliquod impoſitum fuerit, exceptis pœnitentijs ſalutaribus; & remanet hæc inhabilitas etiam expleto tempore pœnitentiæ, vel gratia illius obtenta; niſi expreſsè in Sacra Congregatione coram Papa, vel ab ipſo Papa rehabilitati fuerint: & ſi contra hoc decretū promoti fuerint, promotio eſt nulla, & promouentes incurrunt ipſo facto pœnā priuationis ſuorum officiorum, & vocis actiuæ, & paſſiuæ, ſuper qua pœna diſpēſari non poterunt ab alio quàm à Papa, vel eadem Sacra Congregatione coram Papa. Hæc conſtituta in decreto S. D. N. Vrbani VIII. in Sacra Congreg. Generalis Inquiſitionis *anno* 1626. *feria* 5. *Octobris*.

CAPVT VII.

Hæreſis, vel aliter ad Sanctum Officium pertinentes regularium cauſas Superiores ipſorū ne cognoſcāt, ſed ſubditos ſuos hæreticos, vel ſuſpectos denuncient, & aliorum denunciationes non retardent.

EX Bulla Pauli V. 16. vel 19. vel 26. edita anno 1606. incipit *Romanus Pontifex*, primò reuo-

reuocatæ ſunt omnes facultates Prælatis regularium cõceſſæ cognoſcendi cauſas ad Sãctum Officium pertinentes; & mandatum, vt Religioſi hæretici, vel ſuſpecti de hæreſi denuncientur Inquiſitoribus, vel locorum Ordinarijs viciniorибus; & præceptum eſt Superioribus regularibus illorũ, ne tales denunciationes retardent; imò ipſi eos denuncient, quos hæreticos, vel ſuſpectos nouerint, abſq; alia cõſultatione, Inquiſitoribus, vel vicinioribus locorum Ordinarijs, vt ſupra.

Quòd ſi Superiores præfati regularium tam Generales, quam alij, huic conſtitutioni non paruerint, incurrant pœnas ipſo facto priuationis dignitatum, & officiorum ſuorum ordinum, & vocis actiuæ, & paſſiuæ, & inhabilitatem perpetuam ad huiuſmodi, & omnes cenſuras, & pœnas latas contra fautores hæreticorum, & impedientes Sãctum Officium, & in ſpecie incurrant excommunicationem in dicta Conſtitutione latam Papæ reſeruatam; & adduntur ibi clauſulæ derogatoriæ pleniſſimæ.

CAPVT I.

Homicidium.

Homicidium aliud eſt ex publica, aliud ex priuata poteſtate: quod ex publica poteſtate iuſtè fit, aliud eſt bello, aliud iudicio iuſto perficitur; & vtrumque reddit homicidam irregularem ex lenitatis defectu: de quibus dixi *verbo, bellum, cap.1.nu.2.* & *verbo, Iudicis laici munus*.

Homicidium, quod priuata poteſtate fit, aliud eſt inculpabile, aliud verò culpabile: inculpabile aliud eſt neceſſarium, aliud omninò caſuale.

Homicidium priuatum neceſſarium, ſi contingat ob defenſionem vitæ, ſeu corporis proprij, cum moderatione ſcilicet inculpatæ tutelæ, non inducit irregularitatem vllam. Hæc hodie eſt certa doctrina ex *Clemen. ſi furioſus, de homicidijs*, quidquid alij dixerint antiquiores. Vide *Leſſium lib.2.c.9.nu.41. Clau. Regiam Sayr.lib.1.cap.6.nu.6. Tolet.lib.1.cap.82.§.primum.* Si autem ſit commiſſum ob defenſionem neceſſariam vitæ alterius innocentis, vel Reipublicæ cum moderatione inculpatæ tutelæ, quando ſcilicet lege naturali, vel diuina obligatur quis ad talem defenſionem innocentis, probabilius eſt non inducere irregularitatem, iuxta *Syluest.verbo, bellum, q.2.§.adde tu. Couarr.in Clemen.ſi furioſus, p.3.§.vn.n.5. Molin.to.1.diſp.109. Auil.par.7.diſp.5.ſect.3.dub.5. Genuenſ.cap.34.praxis num.16.*

Layman lib.3. tractat. de homic. cap.9.num.2.

Imò generaliter etiam in caſu, quo quis non tenetur occidere inuaſorem alterius innocẽtis, ſed tamen licitè poteſt occidere; non induci irregularitatem, eſt probabilior ſententia. *Petr. Nauarrus lib.2.cap.3.num.409. Couarr.ibid.nu.5. Leſſ. num.73. Molina diſp.72. tom.4. Suarez diſp.46.de cenſur. ſect.3. num.2. Reginal.lib.2. cap.5. nu.60. Coninch de irregul. nu.88.* & multi alij recentiores.

Quamuis contraria ſit magis communis, ſcilicet quòd occidens ad defenſionem neceſſariam alterius, vel Reipublicæ, licet non peccet occidendo, tamen fiat irregularis ex defectu lenitatis, vt teſtatur *Farinac.qq.crimin.125. nu.180.Suar.ſect.3.nu.6. in fin.* qui ideo ait tutius eſſe impetrare diſpenſationem.

Similiter ſi quis occidat ad defenſionem neceſſariam proprij honoris, aut bonorum temporalium, cum moderatione inculpatæ tutelæ, quando ſcilicet bona ſunt magni momenti, neque aliter poſtea recuperari poſſe videntur, multi docent non induci irregularitatem, vt *Soto lib.5.q.1. art.8. Couar.ibi nu.6. Caſtro de lege pœnali, lib.2. cap.14. Petrus Nauarrus lib.2.cap.3.num.418. Leſſ. cap.9. num.73. Sayr. lib.6. cap.17.num.22. Suarez diſp.46. ſect.2.Tãner.tom.4 diſp.6. q.10. n.209. Coninch diſp.18. nu.86. & 88.* quia ex homicidio priuatò licito dicunt non induci irregularitatem ex defectu lenitatis, ſed ſolum ex publica poteſtate cõmiſſo: & ampliant multi etiam ſi defendens ſit Clericus, vel Religioſus; quos allegat, & ſequitur *Barboſa in c. ſuſcepimus, 10. nu.2. de homic.* Sed contraria eſt magis communis, quòd fiat homicida irregularis ex defectu lenitatis, ex *Suar.& Farinac. loco cit.*& tenet *Villadieg.cap.6.n.76. Henriq.de irregul. cap.11. nu.3. litt. D. Auila loco citato dub.4. §. denique. Nauarrus capite 27. num.213.*

Homicidium autem omninò caſuale abſque culpa cauſantis illud nullam inducit irregularitatem, ſecundùm communem ſententiam Doctorum. *Farin.q.126. par.1.nu.57.* vbi ait ab hac ſententia non eſſe recedendum, & multos allegat: probant *Suarez diſp.46.ſect.2. Leſſ.cap.9.nu.73. Tannerus tom.4. q.10. diſput.6. nu.110. & 211.* quia talis actus non eſt humanus, ſed voluntarius.

Homicidium verò priuatum culpabile aliud eſt caſuale, aliud voluntarium: caſuale rurſum, aliud eſt habens culpam intrinſecam theologicam, id eſt quando

eſt

eſt in cauſa præuiſum periculum homicidij, ſed non directè volitum: aliud eſt non habens culpam intrinſecam theologicam, ſed legalem, ſeu à iure imputatam ex eo, quòd dederit homicida operam rei illicitæ, & periculoſæ in ordine ad talem euentum, quamuis operans adhibuerit ſufficientem diligentiam, ne ſequeretur effectus homicidij.

I. Homicidium caſuale cum culpa theologica mortali cauſat irregularitatem: eſt certa ſententia. *Farinac. q. 126. n. 74. Suarez diſput. 45. ſect. 6. Layman lib. 3. tract. de hom. cap. 10. num. 3.* Si verò ſola interueniat culpa venialis, probabilior, & magis communis ſententia eſt non inducere irregularitatem; vt ſi in cauſa operans habuit leuem ſuſpicionem, ſeu ſcrupulum de talis effectus periculo. & ita *Sotus lib. 5. de iuſt. q. 1. art. 9. Petr. Nauarrus lib. 2. cap. 1. nu. 69. Tannerus tom 4. diſp. 6. q. 10. nu. 217. cum Valent. Toleto, & Eman. Sà. Sayr. lib. 7. cap. 6. num. 13. Leſſ. cap. 9. nu. 73. Farinac. q. 125. nu. 337. 408. & 418.* vbi plures allegat. Contrarium tamen tenẽt plures, quos vide apud *Dianã reſol. 20. miſcel. 2. to. 1.* tenet *gloſſ. in c. ſignificaſti, 1. de homic. Abb. in c. quæſitum, de pœnit.*

Homicidium caſuale cum culpa ſola legali cauſat irregularitatem in caſibus à iure expreſſis. *Sayr. lib. 7. cap. 6. num. 7. Suarez diſp. 45. ſect. 6. num. 9. Layman cap. 10. n. 3.* vt in Clerico cauſante mortem arte chyrurgiæ per ſectionem, vel aduſtionem: de quo vide *verbo, Chyrurgia*: & in hoc caſu res eſt certa. Item alius caſus in *cap. vlt. de homic. in 6.* vbi mandans percuti, prohibendo ne occidatur, ſequuta morte fit irregularis. *Suarez ſect. 2. num. 3.* Tertius caſus in *c. ſicut, 20. de homic.* vbi ſi Clericus, vel Religioſus colludat cum muliere prægnante, eam trahendo per cingulum, ſequuto abortu fœtus animati ex ea cauſa, eſt irregularis. *Sayrus cap. 6. num. 15. Suarez loco citato.*

In alijs autem caſibus à iure non expreſſis, quòd dans operam rei illicitæ periculoſæ talis effectus, etiam adhibita quauis diligentia, fiat irregularis, tenent *S. Thomas 2. 2. q. 64. artic. 8. ibi Corrad. & Caiet. Palud. in 4. diſt. 25. q. 3. Gabriel diſt. 25. q. 14. ar. 3. Nauar. c. 27. n. 219. Maiol. lib. 5. c. 48. §. 3. Tolet. lib. 1. c. 81. §. prima, qui operam*, & alij; & hanc eſſe communem ſententiam teſtantur *Farinac. in fragment. verbo, irregularitas, n. 516. Sayr. lib. 7. c. 5. nu. 12.* Quamuis contra quòd non fiat irregularis, ſi adhibuit ſufficientem diligentiam, teneant *Caſtro lib. 2. de lege pœnal. c. 14.*

*c.*14.*Sot.lib.*5. *de iuſt.q.*1. *art.*9. *Bart.Medina* 1. 2. *q.*173.*art.*8. *Valen.tom.*2.*diſp.*6.*q.*3.*punct.*3. *Couar. in Clem.ſi furioſ. p.*2.§.4. *n.*9.*Tannerus tom.*4.*diſp.*6.*q.*10. *nu.* 216. *& Layman c.* 10.*nu.*1. *cum Aragon. Sayr. Gutier.*

Homicidium priuatum voluntarium culpabile cauſat irregularitatem, vt *c.fin.de temp.ordin. ibi Doctores. c.*1.*& alijs ſeqq. de homic.Triden.ſeſſ.*14.*c.*7. *reform. & ſeſſ.* 24.*c.*6. *reform. Farinac. q.*119.*n.*56. *Suar.diſp.*44.*sect.*2. *Garz. de beneſ. p.*7.*c.*11.*nu.*24. *Layman lib.*3.*trac. de homic. c.*4. *à nu.*1. Et hæc quidem irregularitas, de qua hactenus hoc capite dictum eſt, immediatè prouenit ex homicidio ipſo, nõ ex ſententia, neque infamia: vnde etiã ſi occultum ſit homicidiũ, habet locum, vt *gloſſ.in c.fin. de temp. ordin.Farinac.q.* 119. *num.*56.

II. Aliam quoque irregularitatem incurrit quis ex homicidio voluntario, ratione infamiæ iuris, quam contrahit, ſequuta ſcilicet ſententia condemnatoria de homicidio, tanquam dolo malo cõmiſſo, quia tunc intrat pœna legis Corneliæ de ſicarijs, cuius iudicium publicum eſt, & cõdemnatum reddit infamem. *l.*1. *ff. de publ. Iud. l.*2. *ff. de his qui not. infam. Sanchez lib.*6. *conſil. c.*3.*dub.*6.*n.*20. *Vgolin. de irregul. cap.*60. §.3. Si autem homicidium non doloſum, ſed culpabile tantùm eſſet, non irrogaret hanc pœnam infamiæ condemnato, quia neque ordinarium legis Corneliæ iudicium locum habet in tali caſu, vt *Boſſ. tit. de homic. num.*71.*Farinac. q.* 119. *num.*26. neque extraordinarium iudicium infamat, ſi dolum non punit, vt dixi *verbo*, *dolus*.

III. In terris autem Eccleſiæ Romanæ omnes homicidæ, quorum delictum fuerit notorium iure,aut facto, aut famoſum,ſi illa infamia ſit orta ex indicijs certis,& euidẽtibus, ex quibus poſſit procedi ad condemnationem, etiamſi non fuerint condemnati, vel ſi fuerint aduerſum ſententiã reſtituti à Papa,ſunt,& remanent perpetuò infames infamia iuris, & omni dignitate priuati, & ab omnibus actibus legitimis ſuſpẽſi,& ex Bulla Pij II. *Ad retinẽdas*, quæ eſt 8. *apud Cherubinum*: & ita exponitur à Rota *Seraph. deciſ.*393. *nu.* 8. Intelligitur autem de homicida doloſo, non autem culpabili tantum,per ea, quæ *Carrer.tract.de homic.n.*19. *Boſſ. loco ſupra citato*.

IV. Priuationem Beneficiorũ Eccleſiaſticorũ homicida ipſo facto per ſe loquẽdo nõ incurrit,vt de cõmuni teſtatur *Azor. lib.*7. *c.*18. *q.*1.*tom.*2. & latè probant *Sanch. opuſcul.lib.*2.*c.*2.*dub.*14. *num.*6. *cum ſeqq. Garzias p.*11. *c.*10.

*c.*10.*n.*39. Tamen ſi beneficium requirat perſonale exercitium, ſeu ſeruitium Ordinis ſacri, tenetur procurare diſpenſationem ſuper irregularitate quamprimū. Quòd ſi nolit, vel nō poſſit impetrare, tenetur ſub peccato mortali, & ex iuſtitia dimittere beneficium: dum autem non eſt in mora, poteſt aliquo tempore illud retinere, dum procurat diſpenſationem. *Suarez. de cenſur. diſp.*40.*ſect.*2.*n.*19. cum cōmuni ſententia, *& Regin. lib.*30.*n.*14. *Sanchez opuſcul. loc. cit. dub.*15. In aliquibus autem caſibus homicida ipſo facto beneficiū amittit, vt Primò ex abortu: de quo vide *verbo, abortus*. Secundò ex aſſaſſinio: dixi *verbo, aſſaſſinium*. Tertiò in occidente Papam, vel Cardinalem: dixi *verb. Maieſtas, cap.* 2. Quartò in occidente Epiſcopum: dixi *verbo, Iniuria.c.*4. Quintò in occidente ſuum Prælatum, vel conbeneficiatum, vt dicam *c. ſeqq.* Sextò in occidente aliquem in odium Sancti Officij, vt dixi *verbo, Inquiſitio, c.*3.

V. Inhabilitatem ad beneficia incurrit homicida quilibet ratione irregularitatis: ſed ſpecialem inhabilitatem indiſpēſabilem incurrit homicida volūtarius. Trid. *ſeſſ.*14.*c.*7.*reform.*

QVÆRES, quis poſſit diſpenſare ſuper prædictis homicidij irregularitatibus, & pœnis? Reſpondeo, olim de iure communi Epiſcopus poterat diſpenſare, etiam cum homicida voluntario occulto, vt miniſtraret in ſuſceptis, & vt beneficium ſimplex obtinere poſſet: vide *Lopez ad Diaz in praxi cap.*97. *§. hodie autem.* Sed hodie cum homicida voluntario, etiam occulto, ſolus Papa diſpenſare poteſt: at cum homicida caſuali occulto Epiſcopus poteſt diſpenſare; cum publico verò ſolus Papa diſpenſat, ſeu cōmittit diſpenſationem. Trident. *ſeſſ.*14.*c.*7.*reform. & ſeſſ.*24.*c.*6. *reform.* vide de hac re *Garziam par.*7.*c.*11.*n.*26. *Farinac. q.*119. *num.* 62. qui agunt diffuſe.

An autem Prælati Regulares cum ſuis Religioſis diſpenſare poſſint in prędictis, vide *Dianam reſol.*44. *&* 45. *tract.*2.*tom.*2.

CAPVT II.

Homicidium in perſonam Cardinalis.

Vide *verbo, Maieſtatis læſæ.c.*2.

CAPVT III.

Homicidium in perſonam Epiſcopi.

Vide *verbo, Iniuria, c.* 4.

CA-

CAPVT IV.

Homicidium, vel mutilatio in perſonam Clerici, vel Sacerdotis.

I. EXcommunicationem Papæ reſeruatam incurrit qui Clericum interficit, vel mutilat, ex *c. ſi quis ſuadente*, 17. *q.* 4. Vide *verbo*, *Iniuria*, *c.* 2.

II. Item ex *c. in quibuſdam*, *de pœnis*. Si alicuius Eccleſię Patroni, aut Vicedomini, aut Aduocati, aut Feuda, aut alia beneficia, ſeu iura Eccleſiaſtica, vel temporalia eiuſdem Eccleſiæ habentes, per ſe, vel per alium occidere, aut mutilare præſumpſerint Rectorē, aut Clericū illius Eccleſię; Iuſpatronatus, Aduocatiam, Vicedominatum, Feudum, Beneficium, ſeu Ius illud prorſus amittant.

Hæc pœna eſt latæ ſententiæ, quia licet verbū *amittāt* ſit futuri tēporis, tamē adiuncta particula *prorſus*, operatur priuationē ipſo facto, ſeu ipſo iure, vt *Tiraquellus in l. ſi vnquam, verbo, reuertatur, n.* 71. *C. de reu. don. Sanch. de matrim. lib.* 3. *diſp.* 53. *num.* 8. & in terminis *Abb. in d. cap. in quibuſdam, nu.* 7. *Garzias de beneſ. p.* 11. *c.* 10. *n.* 57. *Barboſ. allegat.* 57. *n.* 24. & cōmunem dicit *Tolet. lib.* 1. *c.* 88. *n.* 7. *verſ. octauò*; & de praxi Sacræ Pœnitentiariæ teſtatur *P. à Coſta in notis ad conſil. Nauarr.* 28. *vel* 13. *de pœnitent. & remiſſ.*

Limita autem hanc pœnam, vt non procedat in cauſa ſecūdaria, ſeu cooperante minus principaliter ad homicidium, v. g. conſulendo, ſeu indicando locum, per ea quæ *Nauar. cap.* 27, *num.* 51.

Limita ſecundò, vt amittat ſolùm beneficia, & iura, quæ habet ab eadem, ſeu in eadem, non in diuerſa Eccleſia. *Farinac. q.* 119. *n.* 68. *Barboſ. allegat.* 57. *num.* 125.

Limita tertiò, vt non procedat in occidente Clericum quemcunque, ſed ſolùm Clericum illius Eccleſiæ, à qua, ſeu in qua occiſor, ſeu mutilator dictum ius, ſeu beneficium obtinet, vt patet ex tex. & ita *Hoſtien. in d. c. in verb. prorſus*, & *Soccin. ibid. nu. vlt.*

III. Item ex eodem *c. in quibuſdam*, *de pœnis*, additur, vt ad hęredes dictorum delinquentium nihil perueniat de dictis iuribus, quæ ipſi amittunt, ſed Eccleſiæ eidem deuoluantur.

IV. Item in eodem textu ſtatuitur, vt poſteritates talium delinquētium vſque ad quartum gradum in Clericorum Collegium nullatenus admittantur, neque in domibus Regularibus alicuius pręlationis aſſequantur honorem, niſi cum eis fuerit miſericorditer diſpenſatum.

De-

Digitized by Google

Declara primò, vt intelligatur tantùm de poſterioritate per lineam maſculinã. *Soccin. ibi. n.* 34. *Zabar. nu.* 15. *cum Ioan. Andr.*

de poſteritate

Declara ſecundò ob particulã illam *nullatenus admittãtur*, eſſe pœnam latæ ſententiæ. *Abb. ibi nu.* 7. *cum communi*.

Declara tertiò, quod ait, non admittendos in Collegium Clericorum, ex hoc iſtos filios eſſe irregulares, vt non poſſint ad clericatum promoueri. *gloſſa ibi. verbo, prælationis. Abb. nu.* 1. *Io. Andr. Anchar. Zabar. & Soccin. in ſummario text.* conſequenter iſti ſunt inhabiles ad beneficia, tum ex dicta irregularitate, tum etiã per ſe primò, dum text. prohibet in Collegium Clericorum admitti. ita *P. à Coſta ad d. Conſil. Nauar.* 28. *de pœnitent. Soccin. in d. c. nu* 40.

Declara vltimò, diſpenſationẽ dictis filijs poſſe ab Epiſcopo cõcedi ex cauſa aliqua rationabili. *gloſſ. vltima in d. c. in quibuſdã. & ibi Barboſ. nu.* 4. quia textus non reſeruat diſpenſationem, ſed illam indefinitè permittit.

Ex dictis declarari poteſt praxis Sacræ Pœnitẽtiariæ, quæ omnibus laicis, qui presbyteros publicè occiderunt, vltra publicam pœnitentiam, quam illis imponere ſolet, declarat vt remaneant priuati feudo, vel emphyteuſi, ſi ea habebant ab Eccleſia, in qua presbyter ille occiſus intitulatus erat; vtque eidẽ Eccleſiæ deuoluantur. Præterea declarat, vt filij ipſorum delinquentium non poſſint eccleſiaſtica beneficia obtinere; quam praxim reprobat *Nauar. conſil.* 28. *de pœnit.* tanquam nullo iure ſubnixam; eã verò defendit *P. à Coſta ibidem*. Sed diſtinguendum eſt: quia illa pœna priuationis iurium, & inhabilitatis filiorũ nõ debet intelligi procedere, niſi in occidente clericũ, vel presbyterum eiuſdem Eccleſiæ, à qua occiſor habebat dicta iura: alijs autem Clericidis, vel Presbytericidis nõ videtur iniungenda talis pœna, quia ipſo iure nõ eſt impoſita, & Pœnitentiaria ſolum in præmiſſis declarat pœnas incurſas à iure, vt *P. à Coſta ibid.* fatetur: Præſertim hodie cũ poſt reformationẽ Pij V. & aliorum Pontificum, Pœnitentiarius Maior non habeat iuriſdictionem externi fori: Imò puto, neque obligari in cõſcientia pœnitentẽ ſpõtè à ſe abdicare dicta iura, ſed ſolùm ſi exigatur; neque aliter cogendum à Pœnitentiario minore, vel maiore. Vnde *Couarr. in epit. in* 4. *decretal. par.* 2. *cap.* 6. §. 8. *nu.* 10. ait, quòd vbi lex imponit pœnam priuationis bonorum ipſo iure, non debet eã Confeſſarius exigere, vt pœnitens eã vltro exoluat: Sed ſolum intendit Sacra Pœnitentiaria intimare

pœ-

pœnitenti, per ſuam abſolutionẽ non eſſe ei remiſſam pœnam priuationis, & inhabilitatis ſupradictæ, quatenus eam de iure incurrit, quominus in eũ exequi poſſit.

VI. In *c.2. de pœnit.& remiſſ.* Qui presbyterum occiderit, conuictus, vſque ad vltimum tempus vitæ ſuæ militiæ cingulo careat, & abſque ſpe coniugij maneat. Hæ pœnæ videntur latę ſentẽtiæ, quia verbum, *careat*, eſt latæ ſententiæ, ſecundùm magis communem ſententiam, vt teſtatur *Tiraquell. in l. ſi vnquam, verbo, reuertatur, num.166.* & alij, quos allegat, & ſequitur *Barboſa de dictionibus, cap.40. verb. careat*, Sed titubat *Abb. in d. cap.2.* quia ait debere priuari cingulo militię: deinde ait quod Eccleſia eum priuauit: certè cum agitur de iure quęſito amittẽdo, requiritur ſentẽtia declaratoria. Similiter verbum *maneat ſine ſpe coniugij*, eſt latæ ſententiæ, quia non indiget facto hominis poſitiuo ad exequutionẽ. Vide *Tiraquel. n.205.*

Ex quibus inferunt Doctores primò, quod presbytericida ſi ſit religioſus militaris, perdit cingulum, ſeu militiam, & conſequenter amittit priuilegium clericale, & remanet merè laicus ſubiectus laico foro; ita *Roderic. qq. regul. 62. art.5. tom.2. Bobadilla Polit. lib.2. c.17. nu.86.* & idem dicunt de Doctore, *Abb. in d. c.2. verſ. ſecunda pœna. Barboſ. ibidem*, vt poſſit priuari eo gradu, ſcilicet per ſententiam Iudicis eccleſiaſtici, ſeu priuatus declarari.

Secundò inferunt Doctores, quòd presbytericida incurrit impedimentum matrimonij impediens, non irritans. *Sanch. lib.7. diſp.6. nu.9.* Sed hodie hoc impedimentum eſt deſuetudine abrogatum, vt nulla ſit opus diſpẽſatione *Sanchez lib.7. diſput.17. nu.8. Coninch diſp.30. nu.25. de Sacram. Nauar. conſ.9. num.5. Layman de matrim. imped. c.15. §. quartum.* & rationem puto, quòd hæc pœna hic impoſita eſt tanquam Canone pœnitẽtiali, ratione publicæ pœnitentiæ, & ſolemnis, qua durante non licebat matrimonium contrahere, vt *c. de his verò, 33. q.2. Maiol. lib.3. c.3. de irregul. n.2.* hodie autem ceſſarunt ſolemnes iſtæ, & publicæ pœnitentiæ. Et idem æſtimo dicendum de pœna prædicta amiſſionis cinguli militię, quia ſolemniter pœnitentibus illicitum erat cingulum militiæ aſſumere, vt *dicto c. de his verò*, quia debebant lacrymis vacare: & ita intelligit *Innoc. in d. c.2.* & non diſſentit *Abb. ibid. §. ſecundò poteſt intelligi*; dicentes has pœnas ex hoc textu fuiſſe imponendas in foro pœnitentiali: & facit, quòd textus in principio, & eodem contextu pœnitentiã 12. annorum imponi

ni præcipit; & quia textus ſituatur non ſub *rub. de pœnis*, ſed *de pœnitentijs, & remiſſionibus*; non ergo pertinent iſta ad forum contentioſum. Et hanc veriorem ait *Cardin. in d. cap. 2.* qui etiam notat, hanc pœnitentiam non procedere in homicidio caſuali, ſed voluntario.

CAPVT V.

Homicidium in perſonam coniugis.

I. Machinatio in mortem ſui mariti, vel ſuæ vxoris, ad effectum poſtea cōtrahendi cum alio, vel alia, reddit inhabilem ad ſic contrahendum. *c. ſi quis viuente 31. q. 1. & cap. 1. de conuerſ. infidel.* & quidem ſi vtroque machinante mors coniugis ſequatur, eo ipſo adeſt impedimentum dirimens à ſolo Papa diſpenſabile: ſi autem ſolus vir, vel ſola vxor machinetur, & cooperetur mortē ſuę vxoris, aut viri, non participante in hoc, illo, vel illa, cum qua matrimonium intēditur de futuro, non cauſat impedimentū iſtud, niſi etiam concurrat crimē adulterij inter ipſos. *cap. ſuper hoc, de eo qui duxit in matr.* vide *Sanch. lib. 7. diſp. 78. Coninch diſp. 41. dub. 5. Gutier. de matr. c. 105. à num. 1.*

II. Adde obiter aliam pœnam, quam incurrit occidens coniugē ſuum, vel ſuam; priuatur enim omni lucro, quod aliàs morte illius naturali conſequeretur, vt lucro dotis, vel donatione propter nuptias. *l. ſi ab hoſtibus, §. ſi vir. ff. ſolut. matrim. Menoch. de arbitr. in addit. ad caſum 356. nu. 109 & 110. Farinac. q. 120. num. 58. & 59.* Item priuatur omni legato, hæreditate, vel donatione cauſa mortis; quod eſt generale in omni occidente talē ſuum benefactorem, per *l. cum ratio, §. fin. ibid. Bar. ff. de bon. damn. Farin. q. 120. num. 23.*

SED quæres, an hæc pœna liget ipſo iure, etiam in foro cōſcientiæ, & cui applicentur talia bona? Reſpondeo: legata, fideicommiſſa, & donationes cauſa mortis ipſo iure cenſentur nuda volūtate reuocata, etiam pro foro conſcientiæ, ab ipſo occiſo, ob ingratitudinem: & ſic homicida tenebitur, etiam pro foro conſcientiæ, vltro reſtituere hæredibus occiſi, non autem Fiſco. ita *Sanch. lib. 4. opuſcul. c. 1. dub. 48. num. 7. cum communi.*

De hæreditate ex diſpoſitione legis ab inteſtato obueniente, communis ſententia eſt non priuari ipſo iure, ſed per ſententiam, vt plurimi, quos allegat *Sanch. loco cit. nu. 4.* & tunc Fiſco applicatur, vt Doctores apud *Sanch.*

De hæreditate autem teſtamē-

to obueniente, multi Doctores apud *Sanch. d. nu.* 4. dicunt ipſo iure amitti, & ſic ad hæredes ab inteſtato pertinere, aut ad vulgariter ſubſtitutos: ſed magis cõmunis ait, non amitti niſi per ſẽtentiam, & ideo Fiſco applicari, vt *Sanchez nu.* 5. *&* 6. cum allegatis: quia teſtamentum non reuocatur nuda voluntate.

De lucris autem alijs, vt dotis, & donationis propter nuptias, aliqui diſtinguunt, quòd ſi obueniant ex diſpoſitione legis, non amittuntur ipſo iure; ſi ex pacto, vt contractu, amittuntur ipſo iure, quia videtur annexa tacita iſta conditio, Si non ipſe mortem cauſauerit. Plures allegat *Sanchez nu.* 4. *&* 5. *& nu.* 14. vbi hanc tenet. Alij tamen dicunt, etiam ſi ex diſpoſitione legis deferatur, ipſo iure amitti, quia illud lucrum cenſetur delatum ſub ea conditione, niſi matrimonium ſoluatur culpa iſtius. Ita *Ruinus to.* 5. *conſil.* 11. *nu.* 2. *&* 3. *Clarus*, §. *homicidium*, *verſ. priuatur etiã. Farin. q.* 120. *num.* 62. & hæc verior videtur.

CAPVT I.

Horas Canonicas non recitans Beneficiatus.

IN Concilio Lateranen. ſub Leone X. ſeſſ. 9. §. *ſtatuimus*, ſtatutum eſt, vt quilibet habens beneficium Eccleſiaſticum, ſi poſt ſex menſes ab obtento beneficio Officium diuinum non dixerit, legitimo ceſſante impedimento, Beneficiorum ſuorum fructus ſuos non faciat pro rata omiſſionis recitationis Officij, & temporis; ſed eos tanquam inſtè perceptos in fabricas huiuſmodi beneficiorum, vel pauperum eleemoſynas erogare teneatur.

Hoc Decretum confirmatum eſt à Pio V. Bulla 138. incipit, *Ex proximo*, & declaratum: nam ibi dicit; Qui vno, vel pluribus diebus omnes horas intermiſerit, omnes fructus amittat, qui illi vel illis diebus correſponderent, ſi quotidie diuiderentur. Item addit, quòd ſi Beneficiatus vna die integrũ Officium prætermittat, pro dimidia officij parte prętermiſſa dimidiam reſtituat partem fructuũ illi diei correſpondentem; dimidiam autem partẽ officij declarauit eſſe Matutinum & Laudes, alias verò ſex Horas conſtituere aliam dimidiam, pro quarum ſingularũ omiſſione ſextam partem fructuum illius diei amitti declarauit, id eſt, ſextam illius dimidiæ diurnæ. Vnde qui omittit vnum Nocturnũ, aut Laudes, tenetur reſtituere octauam partem fructuum totius diei 24. horarum; qui autem vnam horã diurnã omittit, tenetur reſtituere duo-

Digitized by Google

duodecimam omnium fructuum 24. horarum

Item declarauit Pius V. quòd ille, qui primis ſex menſibus non recitauerit, niſi legitimè fuerit impeditus, graue peccatum cõmittit, licet non teneatur ad reſtitutionem fructuum perceptorum, quia Eccleſia eã condonat, vt *Sanch. opuſc. lib.* 2. *c.* 2. *dub.* 82. *nu.* 7. *&* 10. Vide *Suar. to.* 2. *de relig. lib.* 4. *de horis canon. c.* 30. *nu.* 2. *Layman lib.* 4. *tract. de benefic. c.* 5. & Vide *Garziam de beneficijs par.* 3. *c.* 1. *num.* 7. *& ſeqq.* Hæc autem tanquam pœna conuentionalis obligat in foro conſcientiæ ante ſententiam, vt de communi teſtatur *Layman ibi*. §. *tertium*, & rem certam eſſe teſtatur *Sanch. n.* 8. apud quem vide dilucidã huius materiæ explicationẽ *à n.* 58. *vſque ad dub.* 113.

CAPVT II.

Horis non interueniens, vel non pſallens Choro addictus.

Vide *verbo*, *Reſidentia*, *c.* 3.

CAPVT III.

Horas non recitans penſionarius.

EX Bulla Pij V. 138. *Ex proximo*, Statutum eſt, vt penſionem habens eccleſiaſticam, id eſt, non titulo ſæculari, ſed clericali, teneatur recitare Officium paruum B. Virginis; & ſi id non recitet, teneatur ad reſtitutionẽ, ſcilicet fabricæ Eccleſię beneficij, vel pauperibus, vt dixi *ſupra p.* 1. *cap.* 32. Vide *Garziam p.* 1. *c.* 5. *nu.* 67. *Sanchez opuſcul. lib.* 2. *c.* 2. *dub.* 63. vbi *num.* 5. ampliat procedere etiam in coniugato, qui ex priuilegio obtinet penſionem clericalem. Item amplia vt procedat etiam in habente penſionẽ non excedentem ſexaginta ducatos, licet nõ teneatur deferre habitum clericalẽ, ex Conſt. Sixti V. quæ eſt 31. vide *Garziam nu.* 12.

CAPVT I.

Illegitimi ad Clericatum non promouendi.

I. ILlegitimus quilibet eſt irregularis, vt ad ordines, ſeu clericatũ promoueri nõ debeat. *c.* 1. *de fil. presbyt. & c.* 1. *eod. tit. in* 6. Et procedit etiã ſi occultũ ſit vitium natalium. *c. niſi cum pridem*, §. *non tamen, de renuntiat.* ita dè communi teſtatur *Tolet. lib.* 1. *cap.* 52. *nu.* 1. *Layman lib.* 1. *tracta. de irregular. cap.* 5. *num.* 1. *Gutier. canon. qq. cap* 13. *num.* 20. *Sayrus lib.* 6. *capit.* 10. *num.* 36.

II. Si autem illegitimus ordines reciperet ſine diſpenſatione, peccaret mortaliter, & eſſet ſu-

ſpenſus eo ipſo ab exequutione ordinis ſuſcepti, quòd maneret adhuc irregularis: vnde hæc ſuſpenſio non eſt cenſura aliqua, ſed ipſa irregularitas perſeuerãs. *Sayr.lib.6.de irregul.c.10.nu.37.* quamuis *Maiol.lib.4.c.33.n.2.* putet incurrere veram ſuſpenſionis cenſuram, ſed communiter reijcitur.

III. Ordinans autem illegitimum ſcienter, ſecundùm aliquos eſt ſuſpenſus à collatione ordinũ, per *c. cum VVintonienſis, de elect.* ita *Maiol.lib.1.c.7.num.2.* *Sayr.lib.6.c.10.n.37.§. ſecundo.* Sed veritas eſt nullam adeſſe cenſuram latæ ſententiæ, ſed ferendę ſuſpenſionis, vt dicam *verb.ordo, c.9.&* 10. & *c.cum VVintonien.* loquitur de eligentibus ſcienter indignum ad Eccleſiã, non ad ordines promouentibus. Et quãuis ex Bulla Sixti V. *Sanctũ,& ſalutare*, contra malè promotos, & promouentes, ordinans illegitimum incurreret eo ipſo ſuſpenſionem ab exequutione Põtificaliũ,& ab ingreſſu Eccleſiæ, tamen hæc conſtitutio fuit in hoc abrogata per Bullam Greg.XIV. quæ incipit, *Circumſpecta*, vide *Sayr. c.11.n.4.Suarez de cenſ. diſp.50. ſect.5.nu.12.*

Limita, quòd legitimatus legitimatione canonica, ſcilicet ea quæ à ſolo Papa fit, poterit ad ordines promoueri, neque eſt irregularis, ſed cenſetur legitimus quoad omnia, quatenus fieri poſſit ſine præiudicio tertij, cui eſſet ius quæſitum, vt *cap.per venerabilem, qui filij ſint legitimi. Sayr.lib.6.c.11.nu.6.Garzias de benef. par.7.c.2.n.45.* cum pluribus allegatis. Item ſufficit pro legitimatione prolis ſuſceptæ à parentibus, inter quos non aderat impedimentum matrimonij, ipſum ſubſequens matrimonium, *cap. tanta, qui filij ſint legit. ibid. Canoniſtæ communiter. Vgolinus de irregularitate, c.44. §.3.* Item per ingreſſum Religionis, id eſt profeſſionẽ, naturalis legitimus efficitur; vt poſſit ad ordines promoueri, *c.1.de fil.presb. Vgolin. loco cit. §.4.* Et licet Sixtus V. in Bulla incipit, *Cũ de omnibus*,& Bulla incip. *Ad Romanũ*, huic iuri communi derogauerit; tamen eius Bullæ in hoc fuere abrogatæ à Gregorio XIV. Bulla 3. incip. *Circumſpecta, Suarez diſputat.* 50. *ſect.*5. *numero* 12. *Sayrus lib.6.cap.*11. *numero* 4. *Cherubin.ſuper Bulla citata Gregorij XIV.* Item poteſt Epiſcopus diſpenſare cum illegitimo, vt promoueatur ad minores ordines, *cap.*1. *de fil.presb. Garzias num.*48. cum ibi allegatis. Item, vt miniſtret etiam in Sacris, quos bona fide ſuſcepit, & hoc eſſe certum ait *Layman lib.1.tractat.de irregularitate*,

cap.

cap.5. num.2. Sayrus lib.6.c.10. num.37.

CAPVT II.

Illegitimi ad beneficia, & dignitates non promouendi.

ILLegitimi ſunt inhabiles ad beneficia etiam ſimplicia obtinenda, ratione irregularitatis, propter quam non poſſunt ad ordines promoueri. *cap.1. de fil. presb. in 6. gloſſ. in c. nimis, verbo, Sedis Apoſtolica, de fil. presb. Vgolin. de irregularitate, cap.44. §.1. num.5. Garzias par.7. c.2. num.1.* Poteſt tamen Epiſcopus diſpenſare cum promoto ad minores, vel primam ſaltem tonſuram, ſcilicet ex diſpenſatione ſua vt obtinere poſſit beneficium ſimplex, *d. cap.1. de fil. presbyt. in 6.* ad beneficia autem curam animarum habentia ſolus Papa cum illegitimo poteſt diſpenſare. *dicto cap.1.*

An autem diſpenſatus ab Epiſcopo ad minores, vel primam tonſuram, eo ipſo reddatur diſpenſatus ad beneficium ſimplex, vel diſpenſatus à Papa ad omnes Sacros, ſit diſpenſatus ad curatà beneficia; nonnulli affirmant, quia illegitimus non eſt incapax beneficij illius, niſi ratione irregularitatis, ob quam non poteſt ad ordines promoueri; & ita docent *Henriquez lib.14. de irregularitate, cap.8. num.10.* & alij, quos citato nomine refert *Azorius tom.2. lib.6. cap.3. quaeſt.4.* Sed communis ſententia negat, vt teſtatur *Azorius ibidem quaeſt.4. & 5.* & tenet *Auila par.7. diſputat.3. dub.6. §.4. notandum*, & plurimi, quos allegat, & ſequitur *Garz. par 1. de benefic. c.6. num.71. & par.7. cap.2. num.68.* quia diſpenſatio eſt ſtricti iuris, & irregularitas illa intelligitur auferri ſolum quoad expreſſa: & facit quod habetur in *dicto capit.1. de fil. presbyt. in 6. §. ille verò*, quòd ſi Papa diſpenſet cum illegitimo ad beneficium, non poteſt per hoc, niſi vnum obtinere, quia diſpenſatio eſt exorbitans, inquit textus, & tanquam odioſa reſtringenda.

An autem illegitimus obtinens beneficium bona fide abſque diſpenſatione, iuuetur regula de triennali; communior affirmat, vt *Sanchez in opuſc. lib.2. cap.1. dub.31. nu.24.*

II. Similiter illegitimus eſt incapax penſionis ob irregularitatem: ſed an diſpenſatus ad ordines remaneat capax penſionis, aliqui dicunt eſſe incapacem, niſi ſuper hoc etiam diſpenſetur: & hanc probabiliorem ait *Caſtropalao tom. 2. de religione, tract. de benefic. diſp.1. punct.11.*

Digitized by Google

§.3. *num*. 5. & tenet *Rebuff. in praxi*, *titulo de diſpenſatione ad plura*, *num*. 65. vbi ait illegitimum diſpenſatum ad beneficia non cenſeri diſpenſatum ad penſionem, per *c. quamuis*, *de præben. in 6*. tamen contrariam probabiliorem ait *Caſtropalao ibidem*, & ita tenet *Rota deciſ. Seraph*. 1264. *num*. 2. vbi plures referuntur deciſiones; & affert rationem Rota, quia illegitimus non eſt incapax penſionis, niſi ratione defectus ad clericatum; vnde inquit diſpenſatum ad clericatum non indigere vlla diſpenſatione ad penſionem: & idem habet *Rota Buratti deciſion*. 53. *num*. 2. excipitque penſiones ſuper beneficio parentum, ex Trident. *ſeſſ*. 25. *cap*. 15. *ref. Burat. ibid. num*. 4.

III. Præterea illegitimus eſt inhabilis ad Prælaturas, dignitates eccleſiaſticas, & perſonatus, *tex. in cap*. 1. *de fil. presbyt. & c. nimis, eodem tit*. niſi per diſpenſationem Sedis Apoſtolicæ cum eo diſpenſetur, vt *dicto c. nimis*. *Garzias part*. 7. *cap*. 2. *num*. 53. vbi plures. Et amplia, quòd etiam profeſſus in religione, licèt eo ipſo fiat legitimus quoad alia, non tamen quoad prædicta, *dicto cap*. 1. *de filijs presbyterorum*.

Amplia, quòd etiam diſpenſatus in ſæculo à Papa ad obtinendum curatum beneficium, ſi fiat religioſus, adhuc non poteſt fieri Prælatus regularis ſine noua diſpenſatione, vt *Nauar. Miranda, & Sayr*. quos refert *Barboſ. in d. c. nimis, nu*. 3.

Amplia ſecundùm magis cõmunem, vt neque eligi poſſit Monialis illegitima in Abbatiſſam, ſeu Præfectam Monaſterij, per *c. indemnitatibus*, *§. ſanè*, *verſ. verùm ſi quæ*, *de election. in 6*. hanc communiſſimam ait *Sanchez lib*. 5. *in decal. capit*. 5. *num*. 19. vbi plurimos allegat, & magis communem ait *Barboſ. in cap*. 1. *de fil. presbyt*. & hanc in praxi tenendam ait *Suarez tom*. 4. *de relig. lib*. 2. *cap*. 6. *n*. 14. Quamuis contrariũ teneant multi, vt *Miranda tom*. 3. *tract. de Monial. q*. 3. *art*. 3. malè allegans *Ioan. Andr. Gemin. Felin. & Anchar*. qui hoc non dicunt. Sed id alij tenent, quos allegat *Diana reſolut*. 101. *tract*. 2. *tom*. 2. qui ait ita à Sacra Congregatione declaratũ, quia Abbatiſſa cùm nõ habeat iuriſdictionem Eccleſiaſticã, ſed poteſtatem œconomicã, non eſt propriè prælationes, aut dignitatem habens. Sed non poteſt negari, quin ſaltem habeat perſonatum. Præterea, vt ait *Gambar. de author. legati*, *lib*. 7. *nu*. 302. id rationi conſonat, quia Abbatiſſa debet præ cæteris pollere opinione caſtitatis, *c. iuuenculas*,

culas, ibi gloſſ. verbo, Sexagenariam, 20. *q.* 1. In illegitima autem eſt præſumptio paternæ incontinentiæ, *c. litteras, de fil. presb.*

Limita, quòd legitimatus per ſubſequens matrimonium eſt habilis ad omnes dignitates, etiam ad Cardinalatum, & Papatum, vt *Vgolin. de irregular. cap.* 44. *§.* 3. *num.* 1. *cum Viuio, Aduen. & Natta*.

IV. Si quis autem illegitimus electus fuerit in Epiſcopũ ſcienter, electio eſt nulla, & Clerici electores eo ipſo ſunt priuati poteſtate eligendi pro illa vice, ſeu vacatione, & ſuſpenſi triennio à beneficijs, *c. cum in cunctis, in princ. iuncto* §. *clerici ſanè, de elect. & cap. innotuit*, 20. *eo. tit.* Item Epiſcopus confirmans talem electum, incurrit, ſecundùm aliquos, in pœnas priuationis iuris beneficia conferendi in ea Eccleſia: de his dixi *verbo, electio, cap.* 3.

Quod autem dicitur, ſi ſcienter eligant, ampliant Doctores, etiamſi ex ignorantia craſſa, vel ſupina: & ideo ipſi tenentur probare ignorantiam probabilem, ſeu iuſtam, vt *d. c. innotuit, ibi gl. verbo, ignorantiam, & ibi Barboſ. nu.* 22 *cum Tiraq.*

V. Illegitimi filij clericorum, ſeu presbyterorum, etiam diſpenſati à Papa ad beneficia, adhuc intelliguntur remanere inhabiles ad obtinenda beneficia in ea Eccleſia, in qua pater eorum beneficium habuit, vel habet, *cap.* 2. 3. & 4. *de fil. presb. & Trident. ſeſſ.* 25. *cap.* 15. *reform.* vbi additur, vt neque in ea Eccleſia poſſint quandocunque miniſtrare, neque penſiones obtinere ſuper beneficijs, quæ pater eorum habet, vel obtinuit. Et de hac re vide *Garziam par.* 7. *c.* 3. *à n.* 1. *Caſtropalao to.* 2. *de relig. tract.* 13. *punct.* 11. §. 9. *num.* 6. *& Sanchez opuſc. lib.* 2. *cap.* 2. *dub.* 56.

CAPVT III.

Illegitimè natis etiam legitimatis relinqui, vel dari non poſſunt à Clericis bona etiam patrimonialia, neque à Laicis bona Eccleſiaſtica.

I. EX Bulla 117. Pij V. incipit, *Quæ ordini*, Statutum eſt ne fieri poſſint teſtamenta, donationes, legata, & quæcumque diſpoſitiones, tam in vltima voluntate, quàm inter viuos, de rebus, ſeu bonis eccleſiaſticis, ſeu ſpiritualibus (vt ſunt beneficia, & penſiones) ſiue temporalibus (vt ſunt pecuniæ, & ſtabilia) ac etiam de acquiſitis ex redditibus, vel officijs eccleſiaſticis, ſiue eorum occaſione, ſiue aliter acquiſitis, vt ſola induſtria, vel labore, in quacunque quanti-

titate, ad fauorem quorumcunque illegitimorum, vel legitimatorum, ſiue ſint filij proprij ipſius diſponentis, ſiue alieni; itaut neque ex teſtamento, neque ab inteſtato, neque inter viuos talia bona ſiue allodialia, ſiue feudalia, vel emphyteutica eccleſiaſtica, percipere poſſint illegitimi, neque ipſorum conſanguinei, vel coniuges, tam ipſis illegitimis viuentibus, quàm defunctis. Neque titulo paupertatis, vel dotis, aut alterius pij operis, neque à perſona particulari, neque ab vniuerſitate, neque directè, neque indirectè, vel immediatè, vel mediatè, vt per circulum. Et reuocantur omnia priuilegia ſuper his diſpoſitionibus faciendis, vel percipiendis conceſſa. Excipiuntur tamen hoſpitalia, v. g. Expoſitorum, vel Orphanorum, quia ea capacia remanent.

II. Denique decernit, quòd ſi quis contra hanc prohibitionem diſponat ad fauorem perſonarum taliter incapacium, diſpoſitio illa ſit nulla ipſo iure in totum, id eſt, non ſolum quatenus eſt ad fauorem dictorum illegitimorum &c. ſed etiam quatenus ſit ad fauorem aliorum quorumlibet; & nemo poſſit talia bona retinere vigore talis diſpoſitionis, nec præſcriptione iuuari, aut alio iuris præſidio; ſeu recuperari poſſint ab ijs, ad quos aliàs de iure pertinerent, & ſi illi negligant recuperare, locorum Ordinarij illa bona apprehendant, & diſpoſitioni Sedis Apoſtolicæ reſeruent. Ex quibus apparet hanc pœnam ligare ipſo iure in foro conſcientiæ, & in foro contentioſo.

III. Idem Pius V. alia Bulla, incipit, *Ad Romanum*, declarauit ſupradictam Conſtitutionem, & prohibitionē procedere etiam de bonis patrimonialibus Clericorum, vt illegitimis, vel legitimatis relinqui non poſſint.

Aduertendum, quòd licet iſta Bulla videatur valde indiſtinctè loqui, & multum ſe extendere, tamen ſatis moderatè, & ſtrictè intelligitur à Doctoribus, itaut nihil immutet, ſeu corrigat de iure communi, ſed ſolùm de iure priuilegiario extra ius commune, ſeu non clauſo in corpore iuris communis; quia nulla in ea Bulla adeſt derogatio iuris communis: ita *Quaranta verbo, Illegitimi, in addition. Rota diuerſ. deciſ.* 214. *part.* 2. *num.* 1. *& deciſ.* 505. *num.* 5. *par.* 1. *Cherubin. ſchol.* 2. *ſuper ea Bulla, Seraphin. deciſ.* 478. *num.* 4. Itaque dicunt in ſumma hoc ſolum decerni per iſtam Bullam, vt Clerici non poſſint diſponere ad fauorem illegitimè natorum de bonis merè eccleſiaſticis, vel merè patrimonialibus, vel mixtis, id eſt acquiſitis proprio labore occaſione officij

cle-

clericalis. Laici autem non poſſint diſponere ad fauorem illegitimè natorum de bonis ab Eccleſia profectis, ſiue ex priuilegio, ſiue ex contractu, vt ſunt feudum, & emphyteuſis Eccleſiaſtica: ita *Quaranta, & Rota loc. cit.*

Hinc etiam dicunt, non obſtante ea Bulla, illegitimos poſſe capere etiam à Patre Clerico, titulo neceſſariorum alimẽtorum, quando ſcilicet iure naturæ debentur, & ex canonica æquitate, *c. cum haberet, ibi Canoniſtæ, de eo qui duxit in matrimon. Quaranta loco cit.* **§. quamuis.** Sic etiam dicunt valere diſpoſitionem, qua pater de bonis laicalibus diſponeret ad fauorem illegitimi ex nõ damnato coitu, pro ea quantitate, quam de iure cõmuni poteſt pater illi relinquere. *Rota diuerſ. deciſ.* 487. *num.* 1.

Item dicunt poſſe illegitimum capere ab extraneis, ſi non contemplatione talis filiationis relinquatur eidem. *Rota diuerſ. deciſ.* 505. *nu.* 5. *par.* 1.

Item dicunt hic nomine Clericorum non contineri Clericos coniugatos, neque Clericos in minoribus beneficium eccleſiaſticum non habentes, niſi diſponant de rebus acquiſitis ex bonis eccleſiaſticis, vt ex penſionibus, vel officijs, vel beneficijs eccleſiaſticis. *Rota diuerſ. deciſ.* 487. *p.* 1. *num.* 2. *Cherubin. ſcholio* 2. *cit.*

Item aſſerunt, quòd licet illegitimus ſit incapax ſucceſſionis in emphyteuſi eccleſiaſtica iam conceſſa, tamen poteſt eam de nouo acquirere: ita *Seraph. dicta deciſ.* 478. *num.* 3.

Denique dicunt, illam pœnam irritationis totius diſpoſitionis, etiam pro parte aliàs licita, ſeu ad fauorem aliorum vltra illegitimos factæ, non habere locum, niſi in diſpoſitione, quæ de iure priuilegiario fieret, vt à Clerico vi facultatis teſtãdi de bonis eccleſiaſticis. Ita *Nauar. in eandẽ Bullam nu.* 7. *in fin.*

De materia illegitimorum, & quid capere poſſint inter viuos, vel ex teſtamento, vel ab inteſtato de iure communi, vide *Sanch. opuſc. lib.* 4. *c.* 3. *per totum. Molinam diſp.* 166. *tom.* 1. *Leſſ. c.* 19. *dub.* 6. *Barboſ. in d. c. cum haberet, de eo qui duxit.* Et de pœna priuationis, ſeu cõfiſcationis hæreditatis, ſeu legati ob fidem tacitè accõmodatã de ijs reſtituendis filio ſpurio incapaci, qualiter obliget in conſcientia, latè tractat *Sanchez ibid. dub.* 20. *&* 21.

CAPVT IV.

Illegitimos, vel legitimatos admittens ad habitum, vel Profeſſionem religioſam.

I. SIxtus V. Bulla 71. *Cum de omnibus*, ſtatuit vt illegi-

timi nati ex inceſtu intra tertium gradum, vel ex ſacrilegio propter Votum ſolemne, non poſſint recipi ad habitum, vel profeſſionem religioſam, etiamſi eſſent legitimati à Papa, vel Imperatore: & ſi contra fieret, ſtatuit profeſſionem nullam eſſe, & ſuperiores admittentes incurrere excommunicationem Papæ reſeruatam. Ad habitum tamen cōuerſorum, ideſt famulorum, ſeu oblatorū pro humilioribus miniſterijs, recipi permiſit. Alios autem illegitimos conceſſit recipi poſſe præcedente ſcrutinio, ſeu informatione, ſeu teſtimonio de vita, & moribus, in Capitulo Generali, vel Prouinciali, approbatione intercedente: ita tamen vt remaneant inhabiles ad gradus, & dignitates ſui Ordinis, & ſi contra hanc formam reciperentur, decreuit profeſſionem nullam, & recipiētes incurrere excōmunicationem Papę reſeruatā.

Excipit autem alia Bulla ſequenti, incipit, *Ad Romanum*, ab hac prohibitione legitimatos per ſubſequens Matrimonium ſecundùm ius commune, & declarauit contra hæc decreta irritantia nō intrare tacitam profeſſionem.

Denique derogauit omnibus priuilegijs Ordinum legitimandi ad dignitates, & gradus religionis.

II. Sed Greg. XIV. Bulla 3. incipit, *Circumſpecta*, ſtatuit moderationem dictarum Conſtitutionum Sixti Quinti.

Primò enim reſtituit priuilegia religionibus olim conceſſa legitimandi, etiàm ad honores, & gradus, & dignitates. Secundò ſuſtulit nullitatē profeſſionis in omnibus prædictis caſibus. Tertiò cōceſſit, vt illegitimi quicunque, etiam licitè recipi poſſint præcedente ſcrutinio ſupradicto; dummodò filius illegitimus, in Religione, in qua pater ſiue ante, ſiue poſt natiuitatem dicti filij profeſſus fuerit, ipſo Patre viuente non admittatur. Quartò ſtatuit, vt illegitimi non admittantur, niſi cum conſenſu Generalis, vel Prouincialis, & quòd ſcrutinium, & approbatio fiat in Capitulo Generali, vel Prouinciali: at in Religionibus, in quibus receptio pertinet ad particularia Monaſteria; quia habent ius filiationis, debeant, & poſſint recipi, cum ſcrutinio talis Capituli localis, ſeu Conuentus, & Superioris localis: & quod non recipiantur ad profeſſionem, niſi plena inquiſitio fiat de his, & in Capitulo eodem referantur, & approbentur.

III. Item Bulla Clem. VIII. *In ſuprema*, quæ eſt 83. reduxit ad terminos iuris cōmunis dictas Sixti Conſtitutiones, auferendo inhabilitatem illegitimorum, ad habitum, & profeſſionem, & nullitatem profeſſionis, ſiue ob dictam inhabilitatem, ſiue ob formam

mam

mam prædictam non ſeruatam, ſcilicet ſcrutinij, vt ſupra, ſaluis remanẽtibus pęnis ſtatutis à Sixto cõtra Superiores admittentes ad habitum, vel profeſſionem, non ſeruata forma illa, ſcilicet ſcrutinij præcedentis.

Harum Conſtitutionum explicationem vide apud *Rodericum qq. regul. tom.3. q.8. art.5. Cherubin. in Bullam citatam Gregor. XIV. Sanchez de matrim. diſp.37. lib.7. nu.55. Beia par.4. reſpon.18.*

CAPVT I.

Immunitatem localem Eccleſiaſticã violantes offendendo eos, qui ad Eccleſias confugiunt.

I. EXtrahens reum de loco ſacro, aut ei in loco ſacro exiſtenti aliquid nocumenti inferens in perſonã, aut bona quæ ſecum intulit, incurrit in excommunicationem, ex Bulla Gregor. XIV. *Cùm aliàs*, quæ eſt 7. §.9. ibi, Si quis quacũque dignitate, vel authoritate præditus quidquam præter, aut contra huius noſtræ Conſtitutionis tenorẽ, attentare præſumpſerit, declaramus eum ipſo facto cenſuras, & pœnas eaſdem incurrere, quæ cõtra libertatis, & immunitatis Eccleſiaſticæ violatores per ſacros Canones, & Conciliorum generalium, noſtrorumque prædeceſſorum conſtitutiones ſunt promulgatæ. Et ita inferri excommunicationem latæ ſententiæ per hæc verba teſtantur *Genuenſ. in praxi cap.17. nu.1. & Farinac. de Immunit. eccleſiaſt. nu.311. & Caſtropalao tom.2. de Relig. tractat.11. diſput. vn. punct.12. nu.13.*

De iure autem communi, pręſcindendo ab hac Bulla, nulla erat in hoc caſu cenſura latæ ſententiæ, ſed ferendæ, vt *Farinac. nu.312.* cum plurimis, quos allegat *num.311. & Suar. tom.1. de Relig. lib.3. cap.13. Sanchez opuſc. lib.3. cap. vn. dub.32.* qui ponit praxim pro locis, quibus non viget Bulla Gregor. XIV.

Neque obſtat *c. definiuit, 17. q.4.* vbi ſi quis extraxerit reum de loco ſacro, aut aliquid nocibilitatis eidem ibi exiſtenti intulerit, excommunicationi eccleſiaſticæ ſubiaceat. Nam reſpõdetur illum eſſe Canonem Cõcilij Toletani, non Oecumenici, ſed Prouincialis.

Hæc autem excommunicatio ſecundùm veriorem, & ſtylo Curiæ receptam, eſt reſeruata Papæ, quia excommunicatio iure lata contra violantes libertatem Eccleſiæ, eſt reſeruata Papæ, & probat *Farinac. num.315. Barboſ. allegat. 50. nu.167. Duard. in Bulla Cęn. lib.2. can.15. q.10. nu.*

*nu.*19. Eſt contra *Genuen. c.*22. *num.*3. *Bonacc.in Decal. diſp.*3. *q.*7.§.6. *nu.*8. *Dianam reſol.*41. *tract.*1. *de immun. eccleſ.* Et hodie res eſt certa ex decreto Sacræ Cõgregationis Immunitatis, anno 1631. edito, & ex decreto Clem. VIII. *de v. caſibus reſeruatis*, cum derogatione ad omnia priuilegia, vt dixi *verbo, Abſolutio, cap.*3.*nu.*4.

Procedit autem hæc excommunicatio etiam in attentantes extrahere, etiam effectu non ſubſequuto, vt patet ex Bullæ verbis, *Farinac. nu.*322. *Diana reſolut.*15.*tract.*1. *tom.*1. Item procedit contra quoſcunque extrahentes, vel offendentes, ſiue ſint perſonæ publicæ, ſiue priuatæ: & quidem ſi priuatæ perſonæ extrahant, vel offendant ex mãdato Magiſtratus, res eſt certa, vt *Farinac.nu.*324. Si autem priuata tantùm poteſtate, vt ex inimicitia, dubia eſt quæſtio; nam aliqui dicunt non incurrere in hanc cenſuram, quia Bulla Gregorij ſolùm loquitur de lædentibus immunitatem eccleſiaſticam publica poteſtate, vt patet legenti: & ita tenet *Gambacurt.lib* 8. *cap.*7.*nu.*4. & 5.

Præſcindendo autem ab hac Bulla, de iure communi, extrahens, occidens, percutiens, vulnerans, aut aliàs offendens exiſtẽtem in Eccleſia ex priuata authoritate, non eſt ipſo iure excõmunicatus, ſed excommunicandus, vt *Abb. in c. cùm pro cauſa, num.* 5. *poſt gloſſ. Innoc. & Ioan. Andr. ibid. de ſent. excommun. Cardin. ibi. in princ. Anchar. n.*4. *Felin. nu.*3. Sed ſi loquamur in ordine ad actum extractionis de loco Sacro, æſtimo locum eſſe pœnis huius Bullæ: quod etiam tenet *Bonac. de cenſur. in partic. diſput.*2.*q.*3.*punct.*16.§.14.*n.*9. *Caſtropalao nu.*4.*loco cit.* & conſentit *Filiuc.tract.* 15.*num.*148. *in fine*, dum ait hanc cenſuram quoad perſonas eſſe vniuerſalem; & ita ſæpe videmus tales ab Ordinarijs locorum declarari in dictam excommunicationẽ incurriſſe: ſecus puto ſi ſolum quis ibi eum offenderet priuata poteſtate, vt vulnerando, aut occidendo non ex intentione, ſeu cauſa extrahendi; quia tota Bulla Greg. loquitur ſolum de violatione immunitatis in ordine ad extractionem. Verum eſt, quòd mutilans, vel occidens in Eccleſia, vel ſacro Cœmeterio, incurrit pœnam priuationis immunitatis loci Sacri, vt infra dicam.

Incurrens autem in dictã excommunicationem nõ eſt abſoluendus, donec reſtituat reum loco Sacro, vt *Sanch. lib.* 6.*opuſc. c.*1.*dub.* 7. *num.* 1. *cum Paz. & Greg. Lopez. Farinac. de immun. num.* 311. *in princ.*

Li-

Digitized by Google

Limita hanc excommunicationē, vt non procedat in octo caſibus exceptis in Bulla Greg. ſeu in octo generibus delinquentiū: nempe in publicis latronibus, & graſſatoribus viarum, & depopulatoribus agrorum; & ijs qui homicidia, vel mutilationes membrorum in Eccleſijs, eorumue Cœmeterijs committere non verentur; & ijs qui proditoriè proximum ſuum occiderunt; & reis aſſaſſinij, aut hæreſis, aut læſæ Maieſtatis in perſonam ipſiuſmet Principis. In iſtis ergo caſibus rei prædicti non fruuntur immunitate Eccleſiaſtica; ſed extrahi poterunt, ſeruata tamen forma tradita in eadem Bulla, aliàs incurritur excommunicatio prædicta. Vide *Farin. n.*341. *cum ſeq.*

Et tunc nō tenetur Epiſcopus, vel eius Vicarius Generalis dans licētiam extrahendi, exigere cautionem de impunitate corporali rei extrahendi, neque irregularitatem incurret, ſi mors extracti ſequatur, vt patet ex eadem Bulla. Extra caſus autem prædictos nullus Prælatus, neque Epiſcopus poteſt dare licentiam extrahendi Reum inuitum, aliàs incurreret in eandem cēſuram, ex eadem Bulla Gregorij, quæ in hoc correxit ius commune, & ita *Farinac. num.* 344. *& Caſtropalao punct.* 13. *num.* 2.

II. Irregularitatem incurrunt Clerici, & Epiſcopi tradentes reū Curiæ ſæculari in caſibus non exceptis, non præmiſſa cautione, & proteſtatione impunitatis circa corpus rei, ſi inde mors rei, aut mutilatio ſequatur. *Suarez de cenſ. diſp.*47. *ſect.*1. *num.*11. *Sayr. lib.*6. *c.* 18. *n.*5. *Roderic. qq. regular.* 52. *art.*4. *to.*2. Si autem cum proteſtatione, & cautione præfata illum tradat, non incurrit in caſibus etiam non exceptis irregularitatem de iure communi, quia id licitum eſt, eiſque permiſſum, vt *cap. id conſtituimus, & cap. reum,* 17. *q.* 4. At cùm ex Bulla Greg. ſcilicet vbi eſt vſu recepta, hodie non liceat tradere reum in caſibus non exceptis, vt ſupra dixi; pùto eos incidere in irregularitatem, quia illa proteſtatio eſt cōtraria facto, & proteſtatio in actu illicito non releuat, maximè cùm ſit actio per ſe periculoſa, & quia peccarent non ſolum contra religionem violando Eccleſiæ immunitatem, ſed etiam contra Iuſtitiam, & ius rei ēum ſpoliando iure, quod ei Summus Pontifex, ſeu Eccleſia concedit, vt *c. reum ad Eccleſiam,* 17. *quæſt.*4. & probabiliorem ait *Sanch. opuſc. lib.*3. *c. vn. dub.*17. *num.*2. & magis communem ait *Farinac. nu.*321. Si tamen Clerici non defendant reum, neque tradant, ſed permittant eum extrahi habendo ſe merè negatiuè,

tunc

tūnc non puto eos incurrere irregularitatem, quia non peccant contra iuſtitiam, ſed contra charitatem; neque enim tenentur ex officio tueri reum ob ius reo cōpetens, ſed Eccleſiæ: & ita concordari poſſunt opiniones contrariæ.

Cauendum eſt etiam Clericis, dum volunt reum tueri in loco ſacro, ne id faciant armis, ſeu aliàs cum periculo effuſionis ſanguinis (quia Eccleſia nō eſt defēdenda more Caſtrorum) ſed vel fores claudendo, aut reum retinendo, & abſtrahendo de manibus illorum, &c. etiam laicos ad hoc auxilium vocando, vel per cenſuras Eccleſiaſticas tuēdo immunitatē Eccleſiæ, vt *Suar. lib. 3. c. 13. n. 4. Sanch. opuſc. lib. 6. c. 1. dub. 7. Bellect. p. 1. de fauore Clericorum reali. §. 4. nu. 43. Layman lib. 4. tract. de Immun. c. 3. n. 14.* Itaque ſi mors ſequatur, aut mutilatio ex facto Clericorum defendentiū, ipſi erunt irregulares.

Infamiam quoque iuris, & irregularitatem incurrit, qui damnatus fuerit in iudicio de crimine hoc violatæ immunitatis Eccleſiæ, quia eſt crimen publicum, & capitale, & læſæ Maieſtatis, vt *l. fideli, & l. præſenti, C. de his qui ad Eccleſias cōfugiunt. & S. Greg. Epiſt. 54. lib. 11. c. in primis, §. de perſona Ianuarij, 2. q. 1.* Damnatus autē de crimine læſę Maieſtatis, aut alio publico iudicio, efficitur infamis, & irregularis, *l. 1. §. remouet de poſtul. l. 1. verſ. qui in iudic. ff. de his qui not. infam. l. infamem, ff de publicis iudicijs.* Et idem eſt de damnato pœna, ſeu iudicio capitali; quia ex genere pœnæ infamia iuris eo ipſo afficitur. *dict. l. 1. §. remouet. & §. ſecundò loco, ff. de poſt. l. cognitionum, ff. de var. & extraordin. crimin.*

CAPVT II.

Immunitatem, ſeu exemptionem Eccleſiaſticam violantes, imponendo munera perſonalia ſordida, ſeruilia Eccleſiaſticis.

Eccleſiaſtici sūt exēpti à muneribus perſonalibus ſordidis, ſeu ſeruilibus laicalibus. *l. 2. C. de Epiſcopis, & Clericis, c. generaliter. c. placet, c. 16. q. 1. c. nō minus. ibi Cardin. nu. 3. 7. & 8. de immunit. Eccleſiaſt.* vt à foſſatis faciendis, cloacis, aut vijs purgandis perſonaliter, & ab angarijs, ſeu oneribus proprio corpore ferendis, vt in cophino ſeruiendi ad conſtructionem murorum, &c..

Imponens igitur talia onera Eccleſiaſticis perſonis poteſtate laicali, incurrit Primò excommunicationem latam in *c. non minus, §. ſi autem Conſules, de immun. Eccleſiaſt.* quæ tamen non incur-

incurritur, niſi quis commonitus non deſtiterit, ſed perſeuerauerit in contumacia, & non eſt abſoluendus, donec ſatisfecerit cõpetenter; poſtea poterit abſolui à proprio Paſtore: hæc autem cenſura extenditur etiam ad fautores talis delicti; ita *in d.c. non minus*.

Secundò incurrit in excommunicationem latam, & Papæ reſeruatam in Bulla Cœnæ Domini *cap.* 18. contra imponentes onera perſonis Eccleſiaſticis ſine ſpeciali Papę licentia, aut ea exigentes, aut ſic impoſita etiam à ſponte dantibus, & concedentibus recipientes, & contra eos, qui per ſe, vel per alios prædicta facere, exequi, vel procurare, aut in eis auxilium, conſilium, fauoremue præſtare non verẽtur. Cùm enim Bulla loquatur de oneribus quibuſcunque, comprehendit etiam onera, ſeu munera iſta perſonalia ſeruilia, quæ pretio æſtimabilia ſunt. *Nauarrus conſil.* 8. *de cenſib.* quia hæc munera etiam onera appellantur, textu in *l. non minus, & l. munus, ff. de verb. ſignif.* & ita tenent in caſu noſtro *Sylu. excommun. 7. n. 77. Marius Alterius to. 1. diſp. 19. lib. 5. c. 2. col. 3. Molina diſp. 672. tract. 2. Laym. lib. 4. tract. 9. c. 9. S. 9. n. 2. contra Filiucc. tract. 16. n. 291.*

Tertiò incurrit in excommunicationem latam in eadem Bulla Cœnæ *cap.* 15. contra facientes ordinationes contra libertatem Eccleſiaſticam, & eas publicantes, eiſue vtentes.

CAPVT III.

Immunitatem Eccleſiaſticam violantes imponendo Eccleſiaſticis munera perſonalia honeſta, vel indifferentia ſæcularia.

Eccleſiaſtici ſunt exempti à muneribus perſonalibus honeſtis. *l. placet, 17. C. de Epiſcopis, & Cleric. & toto tit. ne Clerici, vel Mon. ſæcul. neg. ſe immiſc.* vt à munere legationis ſubeundæ, aut decurionatus, aut Iudicis, &c. Item à muneribus perſonalibus indifferentibus, vt *l. 2. C. de Epiſc. & Cleric. c. generaliter, 16. q. 1.* vt à tutelę munere, vel militiæ, vel cuſtodiæ murorum, &c.

Imponentes autem munera ſupradicta, ſiue honoris, ſiue indifferentia, id faciendo per viam ſtatuti, decreti, vel ordinationis, ſeu præcepti, incurrunt in excõmunicationẽ latam in *c. nouerit, & c. grauẽ, de ſent. excommunicationis*; & in *Bulla Cœnæ c.* 15. de qua re dicam *verb. Lex.* Item imponentes onera illa indifferẽtia, vt expeditionis militaris, cuſto-

§.3. *num*. 5. & tenet *Rebuff. in praxi, titulo de diſpenſatione ad plura, num.* 65. vbi ait illegitimum diſpenſatum ad beneficia non cenſeri diſpenſatum ad penſionem, per *c. quamuis, de præben. in 6.* tamen contrariam probabiliorem ait *Caſtropalao ibidem*, & ita tenet *Rota deciſ. Seraph.* 1264. *num.* 2. vbi plures referuntur deciſiones; & affert rationem Rota, quia illegitimus non eſt incapax penſionis, niſi ratione defectus ad clericatum; vnde inquit diſpenſatum ad clericatum non indigere vlla diſpenſatione ad penſionem: & idem habet *Rota Buratti deciſion.* 53. *num.* 2. excipitque penſiones ſuper beneficio parentum, ex Trident. *ſeſſ.* 25. *cap.* 15. *ref. Burat. ibid. num.* 4.

III. Præterea illegitimus eſt inhabilis ad Prælaturas, dignitates eccleſiaſticas, & perſonatus, *tex. in cap.* 1. *de fil. presbyt. & c. nimis, eodem tit.* niſi per diſpenſationem Sedis Apoſtolicæ cum eo diſpenſetur, vt *dicto c. nimis. Garzias part.* 7. *cap.* 2. *num.* 53. vbi plures. Et amplia, quòd etiam profeſſus in religione, licèt eo ipſo fiat legitimus quoad alia, non tamen quoad prædicta, *dicto cap.* 1. *de filijs presbyterorum*.

Amplia, quòd etiam diſpenſatus in ſæculo à Papa ad obtinendum curatum beneficium, ſi fiat religioſus, adhuc non poteſt fieri Prelatus regularis ſine noua diſpenſatione, vt *Nauar. Miranda, & Sayr.* quos refert *Barboſ. in d. c. nimis, nu.* 3.

Amplia ſecundùm magis cõmunem, vt neque eligi poſſit Monialis illegitima in Abbatiſſam, ſeu Præfectam Monaſterij, per *c. indemnitatibus, §. ſanè, verſ. verùm ſi quæ, de election. in 6.* hanc communiſſimam ait *Sanchez lib.* 5. *in decal. capit.* 5. *num.* 19. vbi plurimos allegat, & magis communem ait *Barboſ. in cap.* 1. *de fil. presbyt.* & hanc in praxi tenendam ait *Suarez tom.* 4. *de relig. lib.* 2. *cap.* 6. *n.* 14. Quamuis contrariũ teneant multi, vt *Miranda tom.* 3. *tract. de Monial. q.* 3. *art.* 3. malè allegans *Ioan. Andr. Gemin. Felin. & Anchar.* qui hoc non dicunt. Sed id alij tenent, quos allegat *Diana reſolut.* 101. *tract.* 2. *tom.* 2. qui ait ita à Sacra Congregatione declaratũ, quia Abbatiſſa cùm nõ habeat iuriſdictionem Eccleſiaſticã, ſed poteſtatem œconomicã, non eſt propriè prælationes, aut dignitatem habens. Sed non poteſt negari, quin ſaltem habeat perſonatum. Præterea, vt ait *Gambar. de author. legati, lib.* 7. *nu.* 302. id rationi conſonat, quia Abbatiſſa debet præ cæteris pollere opinione caſtitatis, *c. iuuenculas*,

culas, ibi gloſſ. verbo, Sexagenariam, 20. q. 1. In illegitima autem eſt præſumptio paternæ incontinentiæ, c. litteras, de fil. presb.

Limita, quòd legitimatus per ſubſequens matrimonium eſt habilis ad omnes dignitates, etiam ad Cardinalatum, & Papatum, vt Vgolin. de irregular. cap. 44. §. 3. num. 1. cum Viuio, Aduen. & Natta.

IV. Si quis autem illegitimus electus fuerit in Epiſcopũ ſcienter, electio eſt nulla, & Clerici electores eo ipſo ſunt priuati poteſtate eligendi pro illa vice, ſeu vacatione, & ſuſpenſi triennio à beneficijs, c. cum in cunctis, in princ. iuncto §. clerici ſanè, de elect. & cap. innotuit, 20. eo. tit. Item Epiſcopus confirmans talem electum, incurrit, ſecundùm aliquos, in pœnas priuationis iuris beneficia conferendi in ea Eccleſia: de his dixi verbo, electio, cap. 3.

Quod autem dicitur, ſi ſcienter eligant, ampliant Doctores, etiamſi ex ignorantia craſſa, vel ſupina: & ideo ipſi tenentur probare ignorantiam probabilem, ſeu iuſtam, vt d. c. innotuit, ibi gl. verbo, ignorantiam, & ibi Barboſ. nu. 22. cum Tiraq.

V. Illegitimi filij clericorum, ſeu presbyterorum, etiam diſpenſati à Papa ad beneficia, adhuc intelliguntur remanere inhabiles ad obtinenda beneficia in ea Eccleſia, in qua pater eorum beneficium habuit, vel habet, cap. 2. 3. & 4. de fil. presb. & Trident. ſeſſ. 25. cap. 15. reform. vbi additur, vt neque in ea Eccleſia poſſint quandocunque miniſtrare, neque penſiones obtinere ſuper beneficijs, quæ pater eorum habet, vel obtinuit. Et de hac re vide Garziam par. 7. c. 3. à n. 1. Caſtropalao to. 2. de relig. tract. 13. punct. 11. §. 9. num. 6. & Sanchez opuſc. lib. 2. cap. 2. dub. 56.

CAPVT III.

Illegitimè natis etiam legitimatis relinqui, vel dari non poſſunt à Clericis bona etiam patrimonialia, neque à Laicis bona Eccleſiaſtica.

I. EX Bulla 117. Pij V. incipit, Quæ ordini, Statutum eſt ne fieri poſſint teſtamenta, donationes, legata, & quæcumque diſpoſitiones, tam in vltima voluntate, quàm inter viuos, de rebus, ſeu bonis eccleſiaſticis, ſeu ſpiritualibus (vt ſunt beneficia, & penſiones) ſiue temporalibus (vt ſunt pecuniæ, & ſtabilia) ac etiam de acquiſitis ex redditibus, vel officijs eccleſiaſticis, ſiue eorum occaſione, ſiue aliter acquiſitis, vt ſola induſtria, vel labore, in quacunque quan-

titate, ad fauorem quorumcunque illegitimorum, vel legitimatorum, ſiue ſint filij proprij ipſius diſponentis, ſiue alieni; itaut neque ex teſtamento, neque ab inteſtato, neque inter viuos talia bona ſiue allodialia, ſiue feudalia, vel emphyteutica eccleſiaſtica, percipere poſſint illegitimi, neque ipſorum conſanguinei, vel coniuges, tam ipſis illegitimis viuentibus, quàm defunctis. Neque titulo paupertatis, vel dotis, aut alterius pij operis, neque à perſona particulari, neque ab vniuerſitate, neque directè, neque indirectè, vel immediatè, vel mediatè, vt per circulum. Et reuocantur omnia priuilegia ſuper his diſpoſitionibus faciendis, vel percipiendis conceſſa. Excipiuntur tamen hoſpitalia, v. g. Expoſitorum, vel Orphanorum, quia ea capacia remanent.

II. Denique decernit, quòd ſi quis contra hanc prohibitionem diſponat ad fauorem perſonarum taliter incapacium, diſpoſitio illa ſit nulla ipſo iure in totum, id eſt, non ſolum quatenus eſt ad fauorem dictorum illegitimorum &c. ſed etiam quatenus ſit ad fauorem aliorum quorumlibet; & nemo poſſit talia bona retinere vigore talis diſpoſitionis, nec præſcriptione iuuari, aut alio iuris præſidio; ſeu recuperari poſ- ſint ab ijs, ad quos aliàs de iure

ſed recu- peari

pertinerent, & ſi illi negligant recuperare, locorum Ordinarij illa bona apprehendant, & diſpoſitioni Sedis Apoſtolicæ reſeruent. Ex quibus apparet hanc pœnam ligare ipſo iure in foro conſcientiæ, & in foro contentioſo.

III. Idem Pius V. alia Bulla, incipit, *Ad Romanum*, declarauit ſupradictam Conſtitutionem, & prohibitionē procedere etiam de bonis patrimonialibus Clericorum, vt illegitimis, vel legitimatis relinqui non poſſint.

Aduertendum, quòd licet iſta Bulla videatur valde indiſtinctè loqui, & multum ſe extendere, tamen ſatis moderatè, & ſtrictè intelligitur à Doctoribus, itaut nihil immutet, ſeu corrigat de iure communi, ſed ſolùm de iure priuilegiario extra ius commune, ſeu non clauſo in corpore iuris communis; quia nulla in ea Bulla adeſt derogatio iuris communis: ita *Quaranta verbo, Illegitimi, in addition. Rota diuerſ. deciſ.* 214. *part.* 2. *num.* 1. *& deciſ.* 505. *num.* 5. *par.* 1. *Cherubin. ſchol.* 2. *ſuper ea Bulla*, *Seraphin. deciſ.* 478. *num.* 4. Itaque dicunt in ſumma hoc ſolum decerni per iſtam Bullam, vt Clerici non poſſint diſponere ad fauorem illegitimè natorum de bonis merè eccleſiaſticis, vel merè patrimonialibus, vel mixtis, id eſt acquiſitis proprio labore occaſione officij

cle-

clericalis. Laici autem non poſſint diſponere ad fauorem illegitimè natorum de bonis ab Eccleſia profectis, ſiue ex priuilegio, ſiue ex contractu, vt ſunt feudum, & emphyteuſis Eccleſiaſtica: ita *Quaranta, & Rota loc. cit.*

Hinc etiam dicunt, non obſtante ea Bulla, illegitimos poſſe capere etiam à Patre Clerico, titulo neceſſariorum alimẽtorum, quando ſcilicet iure naturæ debentur, & ex canonica æquitate, *c. cum haberet, ibi Canoniſtæ, de eo qui duxit in matrimon. Quaranta loco cit.* §. *quamuis*. Sic etiam dicunt valere diſpoſitionem, qua pater de bonis laicalibus diſponeret ad fauorem illegitimi ex nõ damnato coitu, pro ea quantitate, quam de iure cõmuni poteſt pater illi relinquere. *Rota diuerſ. deciſ.* 487. *num.* 1.

Item dicunt poſſe illegitimum capere ab extraneis, ſi non contemplatione talis filiationis relinquatur eidem. *Rota diuerſ. deciſ.* 505. *nu.* 5. *par.* 1.

Item dicunt hic nomine Clericorum non contineri Clericos coniugatos, neque Clericos in minoribus beneficium eccleſiaſticum non habentes, niſi diſponant de rebus acquiſitis ex bonis eccleſiaſticis, vt ex penſionibus, vel officijs, vel beneficijs eccleſiaſticis. *Rota diuerſ. deciſ.* 487. *p.* 1. *num.* 2. *Cherubin. ſcholio* 2. *cit.*

Item aſſerunt, quòd licet illegitimus ſit incapax ſucceſſionis in emphyteuſi eccleſiaſtica iam conceſſa, tamen poteſt eam de nouo acquirere: ita *Seraph. dicta deciſ.* 478. *num.* 3.

Denique dicunt, illam pœnam irritationis totius diſpoſitionis, etiam pro parte aliàs licita, ſeu ad fauorem aliorum vltra illegitimos factæ, non habere locum, niſi in diſpoſitione, quæ de iure priuilegiario fieret, vt à Clerico vi facultatis teſtãdi de bonis eccleſiaſticis. Ita *Nauar. in eandẽ Bullam nu.* 7. *in fin.*

De materia illegitimorum, & quid capere poſſint inter viuos, vel ex teſtamento, vel ab inteſtato de iure communi, vide *Sanch. opuſc. lib.* 4. *c.* 3. *per totum. Molinam diſp.* 166. *tom.* 1. *Leſſ. c.* 19. *dub.* 6. *Barboſ. in d. c. cum haberet, de eo qui duxit*. Et de pœna priuationis, ſeu cõfiſcationis hæreditatis, ſeu legati ob fidem tacitè accõmodatã de ijs reſtituendis filio ſpurio incapaci, qualiter obliget in conſcientia, latè tractat *Sanchez ibid. dub.* 20. & 21.

CAPVT IV.

Illegitimos, vel legitimatos admittens ad habitum, vel Profeſſionem religioſam.

1. Sixtus V. Bulla 71. *Cum de omnibus*, ſtatuit vt illegi-

timi nati ex inceſtu intra tertium gradum,vel ex ſacrilegio propter Votum ſolemne, non poſſint recipi ad habitum, vel profeſſionem religioſam, etiamſi eſſent legitimati à Papa, vel Imperatore: & ſi contra fieret,ſtatuit profeſſionem nullam eſſe,& ſuperiores admittentes incurrere excommunicationem Papæ reſeruatam. Ad habitum tamen cõuerſorum, ideſt famulorum, ſeu oblatorũ pro humilioribus miniſterijs, recipi permiſit. Alios autem illegitimos conceſſit recipi poſſe præcedente ſcrutinio, ſeu informatione, ſeu teſtimonio de vita, & moribus,in Capitulo Generali, vel Prouinciali,approbatione intercedente: ita tamen vt remaneant inhabiles ad gradus,& dignitates ſui Ordinis, & ſi contra hanc formam reciperentur,decreuit profeſſionem nullam,& recipiẽtes incurrere excõmunicationem Papę reſeruatã.

Excipit autem alia Bulla ſequenti, incipit, *Ad Romanum*, ab hac prohibitione legitimatos per ſubſequens Matrimonium ſecundùm ius commune, & declarauit contra hæc decreta irritantia nõ intrare tacitam profeſſionem. Denique derogauit omnibus priuilegijs Ordinum legitimandi ad dignitates, & gradus religionis.

II. Sed Greg. XIV. Bulla 3. incipit, *Circumſpecta*, ſtatuit moderationem dictarum Conſtitutionum Sixti Quinti.

Primò enim reſtituit priuilegia religionibus olim conceſſa legitimandi, etiam ad honores, & gradus,& dignitates. Secundò ſuſtulit nullitatẽ profeſſionis in omnibus prædictis caſibus. Tertiò cõceſſit, vt illegitimi quicunque, etiam licitè recipi poſſint præcedente ſcrutinio ſupradicto; dummodò filius illegitimus, in Religione, in qua pater ſiue ante,ſiue poſt natiuitatem dicti filij profeſſus fuerit, ipſo Patre viuente non admittatur. Quartò ſtatuit, vt illegitimi non admittantur, niſi cum conſenſu Generalis,vel Prouincialis, & quòd ſcrutinium, & approbatio fiat in Capitulo Generali, vel Prouinciali: at in Religionibus,in quibus receptio pertinet ad particularia Monaſteria, quia habent ius filiationis, debeant, & poſſint recipi, cum ſcrutinio talis Capituli localis,ſeu Conuentus, & Superioris localis: & quod non recipiantur ad profeſſionem, niſi plena inquiſitio fiat de his,& in Capitulo eodem referantur, & approbentur.

III. Item Bulla Clem. VIII. *In ſuprema*, quæ eſt 83. reduxit ad terminos iuris cõmunis dictas Sixti Conſtitutiones, auferendo inhabilitatem illegitimorum, ad habitum, & profeſſionem, & nullitatem profeſſionis, ſiue ob dictam inhabilitatem, ſiue ob for-

mam prædictam non ſeruatam, ſcilicet ſcrutinij, vt ſupra, ſaluis remanētibus pęnis ſtatutis à Sixto cōtra Superiores admittentes ad habitum, vel profeſſionem, non ſeruata forma illa, ſcilicet ſcrutinij præcedentis.

Harum Conſtitutionum explicationem vide apud *Rodericum qq. regul. tom.*3. *q.* 8. *art.* 5. *Cherubin. in Bullam citatam Gregor. XIV. Sanchez de matrim. diſp.*37. *lib.*7. *nu.* 5 5. *Beia par.*4. *reſpon.* 18.

CAPVT I.

Immunitatem localem Eccleſiaſticā violantes offendendo eos, qui ad Eccleſias confugiunt.

I. EXtrahens reum de loco ſacro, aut ei in loco ſacro exiſtenti aliquid nocumenti inferens in perſonā, aut bona quæ ſecum intulit, incurrit in excommunicationem, ex Bulla Gregor. XIV. *Cùm aliàs*, quæ eſt 7. §. 9. ibi, Si quis quacūque dignitate, vel authoritate præditus quidquam præter, aut contra huius noſtræ Conſtitutionis tenorē, attentare præſumpſerit, declaramus eum ipſo facto cenſuras, & pœnas eaſdem incurrere, quæ cōtra libertatis, & immunitatis Eccleſiaſticæ violatores per ſacros Canones, & Conciliorum generalium, noſtrorumque prædeceſſorum conſtitutiones ſunt promulgatæ. Et ita inferri excommunicationem latæ ſententiæ per hæc verba teſtantur *Genuenſ. in praxi cap.*17. *nu.*1. *& Farinac. de Immunit. eccleſiaſt. nu.*311. *& Caſtropalao tom.*2. *de Relig. tractat.*11. *diſput. vn. punct.*12. *nu.*13.

De iure autem communi, pręſcindendo ab hac Bulla, nulla erat in hoc caſu cenſura latæ ſententiæ, ſed ferendæ, vt *Farinac. nu.*312. cum plurimis, quos allegat *num.*311. *& Suar. tom.*1. *de Relig. lib.*3. *cap.* 13. *Sanchez opuſc. lib.*3. *cap. vn. dub.*32. qui ponit praxim pro locis, quibus non viget Bulla Gregor. XIV.

Neque obſtat *c. definiuit,* 17. *q.*4. vbi ſi quis extraxerit reum de loco ſacro, aut aliquid nocibilitatis eidem ibi exiſtenti intulerit, excommunicationi eccleſiaſticæ ſubiaceat. Nam reſpōdetur illum eſſe Canonem Cōcilij Toletani, non Oecumenici, ſed Prouincialis.

Hæc autem excommunicatio ſecundùm veriorem, & ſtylo Curiæ receptam, eſt reſeruata Papæ, quia excommunicatio iure lata contra violantes libertatem Eccleſiæ, eſt reſeruata Papæ, & probat *Farinac. num.*315. *Barboſ. allegat.* 50. *nu.* 167. *Duard. in Bulla Cęnę lib.*2. *can.*15. *q.* 10. *nu.*

*nu.*19. Eſt contra *Genuen. c.*21. *num.*3. *Bonacc.in Decal. diſp.*3. *q.*7.§.6.*nu.*8. *Dianam reſol.*41. *tract.*1. *de immun. eccleſ.* Et hodie res eſt certa ex decreto Sacræ Cõgregationis Immunitatis, anno 1631. edito, & ex decreto Clem. VIII. *de v. caſibus reſeruatis*,cum derogatione ad omnia priuilegia, vt dixi *verbo, Abſolutio, cap.*3.*nu.*4.

Procedit autem hæc excommunicatio etiam in attentantes extrahere, etiam effectu non ſubſequuto, vt patet ex Bullæ verbis, *Farinac. nu.*322. *Diana reſolut.*15.*tract.*1. *tom.*1. Item procedit contra quoſcunque extrahentes, vel offendentes, ſiue ſint perſonæ publicæ, ſiue priuatæ: & quidem ſi priuatæ perſonæ extrahant, vel offendant ex mãdato Magiſtratus,res eſt certa, vt *Farinac.nu.*324.Si autem priuata tantùm poteſtate, vt ex inimicitia, dubia eſt quæſtio; nam aliqui dicunt non incurrere in hanc cenſuram, quia Bulla Gregorij ſolùm loquitur de lædentibus immunitatem eccleſiaſticam publica poteſtate,vt patet legenti: & ita tenet *Gambacurt.lib* 8. *cap.*7.*nu.*4. & 5.

Præſcindendo autem ab hac Bulla, de iure communi, extrahens, occidens, percutiens, vulnerans, aut aliàs offendens exiſtẽtem in Eccleſia ex priuata authoritate, non eſt ipſo iure excõmunicatus, ſed excommunicandus, vt *Abb. in c. cùm pro cauſa, num.*5. *poſt gloſſ.Innoc.*& *Ioan. Andr. ibid. de ſent. excommun. Cardin.ibi.in princ. Anchar.n.*4. *Felin.nu.*3. Sed ſi loquamur in ordine ad actum extractionis de loco Sacro, æſtimo locum eſſe pœnis huius Bullæ: quod etiam tenet *Bonac. de cenſur. in partic. diſput.*2.*q.*3.*punct.*16.§.14.*n.*9. *Caſtropalao nu.*4.*loco cit.* & conſentit *Filiuc.tract.*15.*num.*148. *in fine*, dum ait hanc cenſuram quoad perſonas eſſe vniuerſalem; & ita ſæpe videmus tales ab Ordinarijs locorum declarari in dictam excommunicationẽ incurriſſe: ſecus puto ſi ſolum quis ibi eum offenderet priuata poteſtate, vt vulnerando, aut occidendo non ex intentione, ſeu cauſa extrahendi; quia tota Bulla Greg. loquitur ſolum de violatione immunitatis in ordine ad extractionem. Verum eſt,quòd mutilans, vel occidens in Eccleſia,vel ſacro Cœmeterio,incurrit pœnam priuationis immunitatis loci Sacri, vt infra dicam.

Incurrens autem in dictã excommunicationem nõ eſt abſoluendus, donec reſtituat reum loco Sacro,vt *Sanch. lib.*6.*opuſc. c.*1.*dub.*7. *num.*1. *cum Paz.* & *Greg. Lopez. Farinac.de immun. num.*311.*in princ.*

Li-

Limita hanc excommunicationẽ, vt non procedat in octo caſibus exceptis in Bulla Greg. ſeu in octo generibus delinquentiũ: nempe in publicis latronibus, & graſſatoribus viarum, & depopulatoribus agrorum; & ijs qui homicidia, vel mutilationes membrorum in Eccleſijs, eorumue Cœmeterijs committere non verentur; & ijs qui proditoriè proximum ſuum occiderunt; & reis aſſaſſinij, aut hæreſis, aut læſæ Maieſtatis in perſonam ipſiuſmet Principis. In iſtis ergo caſibus rei prædicti non fruuntur immunitate Eccleſiaſtica; ſed extrahi poterunt, ſeruata tamen forma tradita in eadem Bulla, aliàs incurritur excommunicatio prædicta. Vide *Farin. n.341. cum ſeq.*

Et tunc nõ tenetur Epiſcopus, vel eius Vicarius Generalis dans licẽtiam extrahendi, exigere cautionem de impunitate corporali rei extrahendi, neque irregularitatem incurret, ſi mors extracti ſequatur, vt patet ex eadem Bulla. Extra caſus autem prædictos nullus Prælatus, neque Epiſcopus poteſt dare licentiam extrahendi Reum inuitum, aliàs incurreret in eandem cẽſuram, ex eadem Bulla Gregorij, quæ in hoc correxit ius commune, & ita *Farinac. num. 344. & Caſtropalao punct. 13. num. 2.*

II. Irregularitatem incurrunt Clerici, & Epiſcopi tradentes reũ Curiæ ſæculari in caſibus non exceptis, non præmiſſa cautione, & proteſtatione impunitatis circa corpus rei, ſi inde mors rei, aut mutilatio ſequatur. *Suarez de cenſ. diſp. 47. ſect. 1. num. 11. Sayr. lib. 6. c. 18. n. 5. Roderic. qq. regular. 52. art. 4. to. 2.* Si autem cum proteſtatiõe, & cautione præfata illum tradat, non incurrit in caſibus etiam non exceptis irregularitatem de iure communi, quia id licitum eſt, eiſque permiſſum, vt *cap. id conſtituimus, & cap. reum, 17. q. 4.* At cùm ex Bulla Greg. ſcilicet vbi eſt vſu recepta, hodie non liceat tradere reum in caſibus non exceptis, vt ſupra dixi; puto eos incidere in irregularitatem, quia illa proteſtatio eſt cõtraria facto, & proteſtatio in actu illicito non releuat, maximè cùm ſit actio per ſe periculoſa, & quia peccarent non ſolum contra religionem violando Eccleſiæ immunitatem, ſed etiam contra Iuſtitiam, & ius rei eum ſpoliando iure, quod ei Summus Pontifex, ſeu Eccleſia concedit, vt *c. reum ad Eccleſiam, 17. quaſt. 4.* & probabiliorem ait *Sanch. opuſc. lib. 3. c. vn. dub. 17. num. 2.* & magis communem ait *Farinac. nu. 321.* Si tamen Clerici non defendant reum, neque tradant, ſed permittant eum extrahi habendo ſe merè negatiuè,

tunc

tùnc non puto eos incurrere irregularitatem, quia non peccant contra iuſtitiam, ſed contra charitatem; neque enim tenentur ex officio tueri reum ob ius reo cõpetens, ſed Eccleſiæ: & ita concordari poſſunt opiniones contrariæ.

Cauendum eſt etiam Clericis, dum volunt reum tueri in loco ſacro, ne id faciant armis, ſeu aliàs cum periculo effuſionis ſanguinis (quia Eccleſia nõ eſt defẽdenda more Caſtrorum) ſed vel fores claudendo, aut reum retinendo, & abſtrahendo de manibus illorum, &c. etiam laicos ad hoc auxilium vocando, vel per cenſuras Eccleſiaſticas tuẽdo immunitatẽ Eccleſiæ, vt *Suar.lib.* 3. *c.*13.*n.*4. *Sanch. opuſc.lib.*6.*c.*1. *dub.*7.*BelleƐl.p.*1.*de fauore Clericorum reali.* §.4.*nu.*43. *Layman lib.*4.*tract. de Immun.c.*3.*n.*14. Itaque ſi mors ſequatur, aut mutilatio ex facto Clericorum defendentiũ, ipſi erunt irregulares.

Infamiam quoque iuris, & irregularitatem incurrit, qui damnatus fuerit in iudicio de crimine hoc violatæ immunitatis Eccleſiæ, quia eſt crimen publicum, & capitale, & læſæ Maieſtatis, vt *l.fideli,& l.præſenti,C. de his qui ad Eccleſias cõfugiunt.& S.Greg. Epiſt.*54.*lib.*11.*c.in primis,§.de perſona Ianuarij,* 2. *q.* 1. Damnatus autẽ de crimine læſę Maieſtatis, aut alio publico iudicio, efficitur infamis, & irregularis, *l.*1.*§.remouet de poſtul.l.*1.*verſ. qui in iudic.ff. de his qui not.infam. l.infamem,ff de publicis iudicijs.* Et idem eſt de damnato pœna, ſeu iudicio capitali; quia ex genere pœnæ infamia iuris eo ipſo afficitur. *dict.l.*1.*§.remouet. & §. ſecundò loco, ff. de poſt. l. cognitionum, ff. de var. & extraordin. crimin.*

CAPVT II.

Immunitatem, ſeu exemptionem Eccleſiaſticam violantes, imponendo munera perſonalia ſordida, ſeruilia Eccleſiaſticis.

Eccleſiaſtici sũt exẽpti à muneribus perſonalibus ſordidis, ſeu ſeruilibus laicalibus. *l.*2.*C.de Epiſcopis, & Clericis, c. generaliter.c.placet, c.*16.*q.*1.*c.nõ minus. ibi Cardin.nu.*3.7.*&* 8. *de immunit. Eccleſiaſt.* vt à foſſatis faciendis, cloacis, aut vijs purgandis perſonaliter, & ab angarijs, ſeu oneribus proprio corpore ferendis, vt in cophino ſeruiendi ad conſtructionem murorum, &c.

Imponens igitur talia onera Eccleſiaſticis perſonis poteſtate laicali, incurrit Primò excommunicationem latam in *c. non minus, §.ſi autem Conſules, de immun. Eccleſiaſt.* quæ tamen non incur-

incurritur, niſi quis commonitus non deſtiterit, ſed perſeuerauerit in contumacia, & non eſt abſoluendus, donec ſatisfecerit cōpetenter; poſtea poterit abſolui à proprio Paſtore: hæc autem cenſura extenditur etiam ad fautores talis delicti; ita *in d.c. non minus*.

Secundò incurrit in excommunicationem latam, & Papæ reſeruatam in Bulla Cœnæ Domini *cap*. 18. contra imponentes onera perſonis Eccleſiaſticis ſine ſpeciali Papę licentia, aut ea exigentes, aut ſic impoſita etiam à ſponte dantibus, & concedentibus recipientes, & contra eos, qui per ſe, vel per alios prædicta facere, exequi, vel procurare, aut in eis auxilium, conſilium, fauoremue præſtare non verētur. Cùm enim Bulla loquatur de oneribus quibuſcunque, comprehendit etiam onera, ſeu munera iſta perſonalia ſeruilia, quæ pretio æſtimabilia ſunt. *Nauarrus conſil.* 8. *de cenſib.* quia hæc munera etiam onera appellantur, textu in *l. non minus, & l. munus, ff. de verb. ſignif.* & ita tenent in caſu noſtro *Sylu. excommun. 7. n. 77. Marius Alterius to. 1. diſp. 19. lib. 5. c. 2. col. 3. Molina diſp. 672. tract. 2. Laym. lib. 4. tract. 9. c. 9. §. 9. n. 2. contra Filiucc. tract. 16. n. 291.*

Tertiò incurrit in excommunicationem latam in eadem Bulla Cœnæ *cap*. 15. contra facientes ordinationes contra libertatem Eccleſiaſticam, & eas publicantes, eiſue vtentes.

CAPVT III.

Immunitatem Eccleſiaſticam violantes imponendo Eccleſiaſticis munera perſonalia honeſta, vel indifferentia ſecularia.

Eccleſiaſtici ſunt exempti à muneribus perſonalibus honeſtis. *l. placet, 17. C. de Epiſcopis, & Cleric. & toto tit. ne Clerici, vel Mon. ſecul. neg. ſe immiſc.* vt à munere legationis ſubeundæ, aut decurionatus, aut Iudicis, &c. Item à muneribus perſonalibus indifferentibus, vt *l. 2. C. de Epiſc. & Cleric. c. generaliter, 16. q. 1.* vt à tutelę munere, vel militiæ, vel cuſtodiæ murorum, &c.

Imponentes autem munera ſupradicta, ſiue honoris, ſiue indifferentia, id faciendo per viam ſtatuti, decreti, vel ordinationis, ſeu præcepti, incurrunt in excōmunicationē latam in *c. nouerit, & c. graue, de ſent. excommunicationis*; & in *Bulla Cœnæ c. 15.* de qua re dicam *verb. Lex.* Item imponentes onera illa indifferētia, vt expeditionis militaris, cuſto-

ſtodiæ, &c. incurrunt excommunicationem latam in *c. non minus, de immun. eccleſiaſtica*, vbi eſt ſermo de expeditionibus; & *c. grauem cit.* vbi eſt ſermo de cuſtodia loci; & *cap.* 18. *Bullæ in Cœna Domini*, iuxta ea, quæ dixi *cap. præcedenti*.

Limita, quòd in caſu neceſſitatis extremę, vel quaſi extremę, cùm vires laicorũ non ſufficiunt, tenentur etiã eccleſiaſtici ſubire onera prędicta indifferentia, perſonalia, etiam mixta, cum erogatione ſcilicet patrimonij, vt ad cuſtodiam murorum; & ſimilia, quæ omnino non repugnent ſtatui clericali; & imponi debent, ſeu ordinari ab Epiſcopo, cum Cleri conſenſu, cauſa cognita ab eiſdem; & dummodo non adſit tempus recurrendi pro licentia ad Sedem Apoſtolicam. ita *c.* 2. *& c. non minus, de immunit. eccleſiaſt. Innoc. in d. c.* 2. *num.* 1. *Abb. num.* 6. *Ioan. Andr. num.* 1. *Hoſtien. n.* 1. *Butr. nu.* 5. *Layman lib.* 4. *tract.* 9. *cap.* 6. *nu.* 7.

Imponentes autẽ munera honoris Eccleſiaſticis, non incurrunt in excommunicationem *cap. non minus*, neque in *c.* 18. *Bullæ Cœnæ Domini*: quia ibi excommunicantur imponentes onera perſonis Eccleſiaſticis: appellatione autem onerum, non veniunt honores, ſi non habeant cõiunctam erogationem patrimonij, nam iſti honores, officia dicuntur, non onera. *l. reſcripto. l. cui munerũ, ff. de mun. & hon. Abbas in c. non minus n.* 12. *de immun. Eccleſ. Molin. diſp.* 661. *n* 11. *trac.* 2.

II. In *c. neque* 88. *diſtin. & c. Cyprianus*, 21. *q.* 3. nominans in teſtamento Clericum in tutorem, hanc pœnam incurrit, vt in morte eius, oratio pro ipſo fieri non debeat. Intelligitur autem de Clericis in ſacris, vel beneficiatis, & dummodo conſtet teſtatorem id dolo feciſſe, nõ bona fide, & quòd impœnitens de hoc facto deceſſerit: ita *Turrecrem. in d. c. neque.* Imò hunc canonem pœnalem in deſuetudinem abijſſe, & ad ſolum terrorem pro eo tempore emanaſſe aiunt *gloſſ. ibi. Laud. Turrecrem. Archid. & Prapoſ.*

De hac autem materia, an, & quomodo Eccleſiaſtici tutelæ officio fungi poſſint, aut debeant, vide *Sanchez lib.* 6. *in decal. c.* 14. *nu.* 24. *& in opuſc. lib.* 6. *cap.* 7. *dub.* 6. *Canoniſtas in cap.* 1. *de oblig. ad ratiocin.*

CAPVT IV.

Immunitatem Eccleſiaſticam violantes imponendo Eccleſiaſticis onera patrimonialia perſonalia, vel mixta, & Eccleſiaſtici illis conſentientes.

Eccleſiaſtici ſunt immunes à muneribus patrimonialibus, quæ ſcilicet cum erogatione pa-

patrimonij ſubeuntur, ſiue ſit munus patrimoniale perſonale, quod imponitur perſonæ, non habita ratione patrimonij quantitatis, vt capitatio, pedagium, & guidagium; ſiue ſit patrimoniale mixtum, quod ſoluitur, & imponitur ratione habita patrimonij quantitatis, ſiue hoc mixtũ onus imponatur ipſis rebus, vt vectigalia, portoria, gabellæ, ſiue imponatur perſonis pro rebus, vt ſuperindictum, vel collecta. de quibus *Canoniſtæ in c. non minus, de immunit. Eccleſ. Petr. Antibol. tract. de munerib. p. 2. n. 4. & 5. Remig. Gonnì de Charit. ſubſ. q. 61. Suar. diſp. 23. de cenſur. ſect. 4. nu. 23. Belluga in ſpeculo Princ. rub. 46. §. donum, & §. reſtat videre, & §. ſunt & alia. Vgolin. in c. 18. Bullæ in Cœna Domini.* Quòd autem Eccleſiaſtici ſint immunes à dictis oneribus, habetur *c. non minus, c. aduerſum, de immun. Eccleſ. c. 1. eo. tit. in 6. Clement. vn. eo. tit. c. quanquam, de cenſib. in 6. Auth. item nulla, cum l. 2. C. de Epiſc. & Cleric.*

I. In *c. non minus, de Immun. Eccleſ.* ex Concilio Lateranenſi ſub Alexandro III. Conſules, & Rectores, & alij, qui poteſtatem habere videntur, prohibentur onera quæcunque imponere Eccleſiaſticis, niſi ex iudicio, & conſenſu Epiſcopi, & Cleri, iudicantibus in communi neceſſitate non poſſe Laicorum ſolas facultates ſufficere, ſed ſubſidia ab Eccleſiaſticis conferenda. Si autem dicti Conſules, & alij contrauenerint, & commoniti deſiſtere noluerint, tam ipſi, quam fautores eorum excõmunicationi ſe nouerint ſubiacere, nec cõmunioni reddendi donec ſatisfactionem fecerint cõpetentem.

Limita quòd ſecundùm veriorem hic textus non loquitur de pedagijs, ſeu gabellis, quæ pro cõtractibus, vel pro tranſitu perſonarum, aut rerum ſoluuntur, ſeu imponuntur, ſed tantùm de ijs, quæ vniuerſaliter exiguntur pro perſonis, aut rebus. Ita *Caietan. excom. 40. in fin. Tabien. excom. 5. caſu 18. nu 6.*

In *c. aduerſus, de immunit. eccleſ.* Innocent. III. confirmauit dictum Decretum Concil. Lateranen. Sed Primò declarauit, vt in cõmuni neceſſitate ſupradicta, quando non ſuppetunt bona laicorum, etiam iudicio Epiſcopi, & Cleri, non poſſint laici exigere ſubſidia præfata ab eccleſiaſticis, niſi conſulatur prius Sũmus Pontifex, & ab eo conſenſus, ſeu licentia obtineatur. Secundò extendit Decretum Cõcilij Lateranenſis, & cenſuram, vt procedat etiam contra ſucceſſores in officio dictorum onera imponentiũ, niſi intra vnum menſem à die ſucceſſionis Eccleſiæ ſatisfecerint.

Item

Item tertiò declarauit eam excõmunicationem durare etiam officio depoſito. Quartò declarauit ſententias, & ſtatuta talium excõmunicationem prefatam incurrẽtium nullius eſſe momẽti in perpetuum, quia vt notat *gloſſ. ibi. verb. tempore valitura*, ſententia lata ab excõmunicato, nulla eſt.

De his decretalibus agunt, & explicant, vltra Canoniſtas *ibid. Caiet. verb. excommun. cap.* 40. *Tabien. excom.* 5. *caſu* 18. *Sayr. lib.* 3. *de cenſur. c.* 34. *nu.* 3. *Luiſ. Turrian. diſp.* 44. *de Iuſt. dub.* 3. *Suar. diſp.* 21. *ſect.* 2.

II. In *c. Clericis, de immun. eccleſiaſt. in* 6. Bonifacius VIII. excommunicationem Papę reſeruatam profert cõtra omnes abſque Sedis Apoſtolicæ licentia imponentes, aut exigentes, aut recipientes, etiam à ſponte dantibus, onera patrimonialia eccleſiaſticis perſonis, vt collectam, æſtimum, tributum, decimam, mutuum, donatiuum, ſubſidium, &c. quouis colore: & extendit hanc pœnam ad dantes in prædictis auxilium, conſilium, vel fauorem, publicè, vel occultè.

Item fert excommunicationẽ ſimiliter Papæ reſeruatam contra omnes eccleſiaſticas perſonas, etiam Prælatos, qui prædicta onera ſine Papæ licẽtia laicis ſoluũt, etiam ſi ſponte, vel titulo donationis, aut ſe ſoluturos promittunt, aut impoſitioni cõſentiunt. Item fert interdictum cõtra Vniuerſitates, quæ in præmiſsis culpabiles fuerint; & abſolutionem eius ſimiliter Papę reſeruat, & derogat omnibus priuilegijs cõceſſis quibuſcunque in quacunque verborum forma.

Limita ſimiliter hanc Conſtitutionem, vt non procedat de pedagijs, ſeu gabellis, quæ exiguntur pro contractibus, aut trãſitu perſonarum, aut rerum, ſed ſolum de oneribus, quæ vniuerſaliter exiguntur pro perſonis, aut rebus. Ita *Caiet. excommun. c.* 40. *Tabiena excomm. caſu.* 18. *nu.* 6. *Molina diſp.* 670. *nu.* 3. *Io. Monac. in dicto cap. Cleric.* quia caput, Clericis, adijcit ad *cap. non minus*, & de eadem materia loquitur.

Hanc Conſtitutionẽ Bonifacij ex parte correxit Benedictus XI. in *extrau. quod olim, de immun. Eccleſ. inter communes*, ſtatuens, vt cenſuræ latæ contra Eccleſiaſticos non habeant locum contra ſponte ſoluentes; ſed ſolum cõtra imponẽtes, & recipientes; quãuis peccent Eccleſiaſtici ſic ſponte ſoluentes ſine licentia Papæ: reliqua autem dictæ Conſtitutionis firma eſſe voluit. Sed Clemens V. *in Clementina vn. de Immunit. Eccleſ.* propter quædam ſcandala exorta occaſione dictæ Conſtitutionis Bonifacij, & Benedicti, amplius

plius derogauit, & in totum abrogauit, vtrãque reducens ad terminos Concilij Lateranen. vt in *c. non minus, & c. aduerſus*, de quibus ſupra, vt explicãt *Io. Andr. Gemin. & Anchar. in d. c. Clericis.*

Sed iterum in Concilio Lateranenſi ſub Leone X. *ſeſſ. 9.* in Bulla reformationis Curiæ, & aliorum, §. *& cum à iure*, innouata fuit Conſtitutio Bonifacij, vt militet excommunicatio contra imponentes onera patrimonialia Eccleſiaſticis, & contra exigentes, & recipientes ea etiam à ſponte dantibus; & interdictum contra vniuerſitates in tali re culpabiles: & inſuper innouata fuit excommunicatio, & pœna depoſitionis ipſo iure lata contra Eccleſiaſticos talibus conſentiẽtes, aut ſponte dantes ſine licentia Papæ.

Additum, vt prædicta facere præſumentes, ſint ipſo iure inteſtabiles, & inhabiles ad omnes actus legitimos; vnde etiam erunt irregulares. Et hoc decretũ etiam hodie eſſe in vigore nonnulli Doctores æſtimant, vt *Sanch. opuſc. lib. 2. c. 4. dub. 56. n. 1.* vbi propterea infert Epiſcopos, qui vidẽt Laicos iniuſtè imponentes, vel exigentes gabellas ab eccleſiaſticis, & vltro conſentiunt, incurrere excommunicationem, & pęnas ibi ſtatutas. Alij dicunt hoc decretum Leonis X. non innouare pœnas *c. Cleric.* (reuocatas per Clemen. vnicam ſupra citatam) contra eccleſiaſticos ſoluentes, ſed contra Prælatos conſentientes, & contra laicos imponentes, vel recipientes: ita *Garz. part. 2. c. 3. n. 16.* Alij autem magis communiter dicunt cenſuras latas in dicto Lateran. Concilio ſub Leone X. non fuiſſe vſu receptas: ita *Caiet. verbo, excommunicatio, in fin. Bartholom. Carranza in fine Summæ Cõcilij Lateran. Nauar. c. 27. n. 111. & 148.* Et licet videantur hodie omnes ſupradicti Canones, & Concilia edita in fauorem eccleſiaſticarum perſonarum, & libertatis Eccleſiæ, innouata à Concilio Trident. *ſeſſ. 25. c. 20. reform.* & ſingulis annis innouentur cum ſuis pœnis, & cenſuris in Bulla Cœnæ, *c. 18.* cum expreſſa mentione etiam Concilij Lateran. ſupradicti Leonis X. tamen Trident. non innouat expreſsè pœnas, & cenſuras. At verò Bulla in Cœna Domini innouat eas tantùm, quatenus ſunt latæ contra onera Eccleſiaſticis imponentes, eaque impoſita exigentes, aut à ſponte dantibus recipientes. Vnde hodie cõtra ipſos eccleſiaſticos ſoluentes, ſeu conſentientes, nulla cenſura eſt latæ ſententię. Prædictas autem Conſtitutiones explicãt *S. Antoninus 3. p. tit. 24. c. 26. Angel. verb. excommun. 7. caſu 5. Tabiena ex-*

com.5.c.18.Syluęſt.excom.7.n.21. Nauar.c.27.n.95.& 115.Tolet. lib.1.c.29. Reginal.lib.9. n.375. Suar.diſp.22.ſect.3.nu.16.

III. In *c. quanquam,de cenſ. in 6.* Bonifacius VIII. ſpecialiter excommunicat perſonas ſingulares quaſcunque,& interdicit vniuerſitates exigentes, extorquentes, vel compellentes Eccleſias, vel eccleſiaſticas perſonas per ſe, vel per alium nomine proprio,vel alieno ad pedagia, vel guidagia, pro ipſorum perſonis,aut rebus, quas non negociationis cauſa,ſed ad vſum deferunt:& prohibet eos abſolui, donec plenariè reſtituerint, & de tranſgreſſione ſatisfecerint competenter, derogando omni contrariæ conſuetudini,ſeu corruptelæ.

Deinde Clemens V. *in Clem. præſenti de cenſib.* confirmat dictam Cõſtitutionem *c. quanquã,* addendo,vt diœceſani,poſtquam eis conſtiterit aliquos in dictam excõmunicationem, ſeu interdictũ incidiſſe,eos omnino publicẽt vel à ſuis ſubditis tandiu faciant publicari, donec illi ſic malè exacta reſtituant,& de tranſgreſſione ſatisfaciant competenter.

Ampliatur hæc Conſtitutio,vt procedat in omni gabella,tã ſcilicet ratione perſonarum tranſitus, quàm contractus, vel illationis, vel extractionis rerum, vt *Cardin. in d. Clement. & Imola ibi. n.13.Sylu. verb.excomm. 9. n.47. Molina diſp.670.n.3.* Imò multi probabiliter dicunt *c. quãquam,* procedere etiam in omni munere publico,quod à poteſtate temporali laicis imponi ſolet, quia hic pedagij nomen latè accipitur pro omni onere patrimoniali tam perſonali,quàm mixto, vt *Nauarr.c.27.n.61. Vgolin. in c.5. Bullæ Cœnæ Domini, §.2.Vi ual. ibid. caſu 5. Suar. de cenſur. diſ.21.ſec.2.n.41. Quarãta verb. vectigal.verſ.vt autem.* Sed alij cõtra dicunt nõ procedere in tributis,æſtimis,collectis,&c.& hæc videtur probabilior, quam tenet *Caiet. verbo,excomm.c.40.Molina diſp. 670.n.3. Armilla verb. excommun.n.11.Sayr.de.cenſur. lib.3.c.9.n.10.Graff.lib.3.conſ.1. de cenſ.n.20.Vgolin. §.3. in c.5. Bulla verſ. poſtremo, & verſ.2. afficit.Tolet. lib.1.c.21.§.1.* quia aliàs iſta decretalis fuiſſet ſuperflua, cùm melius eſſet per præcedentes prouiſum: quia hæc excõmunicatio,& interdictum nõ ſunt reſeruata Papæ poſt præſtitam ſatisfactionem, & non incurruntur ipſo facto ob ſolam impoſitionẽ, aut à ſponte dantibus receptionem,ſed requiritur, vt gabella ab inuitis petatur,& obtineatur: ita *Caiet. excom. c.39.Suar.de cenſ. diſp.23.ſect.4.n.21.Nauar.c.27. n.128.Ancharan.in Clemen.præſenti,de cenſib.n.7.Bonifacius de*

Vi-

Digitized by Google

Vitalin.ibid.nu.9. & 11. *Sayrus lib.3.c.9.n.8.* & 9. Hodie cēſura hæc excōmunicationis eſt Papæ reſeruata abſolutè, vt ſtatim dicam.

Ex c.18.*Bullæ in Cœna Domini* fertur excommunicatio ſpecialiter Papæ reſeruata contra imponentes collectas, decimas, taleas, præſtantias, vel alia onera perſonis, aut bonis eccleſiaſticis, aut ipſorum eccleſiaſticorum, ſine ſpeciali, & expreſſa Papę licentia; & contra eos qui talia onera exigunt quocunque modo, vel colore, aut ea ſic malè impoſita à ſpōte dantibus, & concedentibus recipiunt; & contra eos, qui talia per ſe, vel per alios directè, vel indirectè facere, exequi, vel procurare, vel in eiſdem auxilium, conſilium, vel fauorem præſtare non verentur, cuiuſcunque ſint conditionis, etiam Imperatores, vel Epiſcopi: & ſuper his innouantur omnes canones etiam in Lateran. Cōcilio nouiſſimo editi cum ſuis cenſuris, & pœnis.

Declara primò, vt procedat hæc excommunicatio etiam cōtra imponentes, aut recipientes onera ſuper bonis patrimonialibus Clericorū, vt patet ex Bulla ibi, *ac eorum bonis*; vt *Sayr.lib.3. c.22.nu.9. Suar. diſp.23.ſect.4. n.21. Quaranta verb. vectigal. verſ. item ex eiuſdem. Vgol. ſuper hoc c.18.§.3.* eſt communis ſententia, etiamſi non fuerint ad eorum titulum ordinati, *Tolet.lib.1. c.29. Garzias de beneſ.par.2.c.3. Barboſ.allegat.13.nu.1.* de communi teſtatur *Filiuc. tract.16. n.298. Layman lib.4. trac.9.c.6. n.9.* etiamſi ſint Clerici in minoribus, ſed in habitu & tonſura incedant, vt *Leſſ.c.33.n.8. Gutier. lib.1.prac.q.7. Quaranta loco cit. ampliat.1.* & alij apud *Dianam reſolut.35.* & *36.tract.2. de immun. tom.1.* dummodo non ſint coniugati, vt Doctores *in c. ex parte, de Cleric is coniug. Layman c.7.n.4. ex Triden.ſeſſ.23.c.6.* & *c. vn. de Cleric. coniugat. in 6.* & dūmodo non ſint bona negociationi expoſita, vt *c.fin.de vita,* & *honeſt. Clericorum. c.quanquā, de cenſ.in 6. Clemen. præſenti, eo. tit.*

Declara ſecundò, vt procedat de oneribus patrimonialibus quibuſcunque, ſiue ſint onera rebus ipſis impoſita, ſiue perſonis, vt pedagia, & guidagia, vt colligitur ex verbis Bullæ; & ita docent *Sylu.excomm.7. §. 77. excomm. 32. Molin.diſp.670.n.3. verſ. poſtremo hodie, to.3. Alterius lib.5. diſp.19.c.2.§. ſed oritur. Layman c.9.n.2.§.9. Viualdus ſuper caſu 18. Bulla n.1. in emēdatis. Vgolin. ibid. §. 1. verſ. 3. afficit. Suarez diſp.23. ſect.4. n.23. de cenſur.*

Declara tertiò, vt ſecundùm magis communem ſententiam non incurrant hanc cenſurā exigen-

gētes onera patrimonialia ab Eccleſiaſticis, nulla lege vel ſtatuto, vel edicto impoſita, ſed propria ſua audacia, ſeu auaritia; quia textus Bullæ videtur loqui de exigētibus impoſita, tamen tales incurrunt excōmunicationem *c. quanquā, de cenſib. in 6.* ſi erant onera perſonalia, vt pedagia; vel in excōmunicationem, *c. Clericis, de immunitate eccleſiaſtica in 6.* ſi erāt onera mixta, vt vectigalia, ſeu tributa &c. de quibus cēſuris *ſupra* dixi: & ita de communi teſtatur *Bonacc. ſuper Bulla Cœnæ q. 19. punct. 1. n. 6. cum Sayr. Quaranta, Vgolin. Duard. Viuald. Tolet. Suar. Reginal. Souſa.* Contra tamen quòd etiam non impoſita exigens incurrat in hanc cenſurā, tenent probabiliùs *Angelus, verbo, excomm. 7. caſu 23. Tabien. excom. 5. caſu 21. Sylu. excom. 9. n. 46. §. 21. excom. Alterius c. 3. §. 2. animaduert. Suar. diſp. 21. ſect. 2. nu. 99. Molina diſp. 670. Filiuc. tract. 16. n. 289.* quod ſatis probatur ex ipſo Bullæ cōtextu.

CAPVT V.

Immunitatem Religioſorum Mendicantium violantes.

Ex Bulla Pij Quinti, *Dum ad vberes*, 11. fertur excommunicatio contra exigentes onera realia, vel perſonalia, vel mixta quæcunque à Religioſis Mendicantibus, eorumue bonis: quæ excommunicatio non eſt reſeruata ex vi iſtius Bullæ: eſt tamen reſeruata ex vi Bullæ in Cœna Domini proximè ſupra explicata: & hæc exemptio non eſt reuocata per Bullam Gregor. XIII. 9. incipit, *In tanta rerum*; vt teſtantur *Quaranta verbo, priuil. regular. pag. 416. Roderic. q. 74. art. 16. tom. 3. Sorbus in compen. priuil. fol. 451. Cherubin. ſuper eadem Bulla Pij V. & Gregorij XIII.*

CAPVT VI.

Immunitatem violantes piorum locorum, patrimonialia, aut perſonalia illis onera imponendo, vel exigendo.

Loca pia etiam laicalia, licèt ſint ſubiecta iuriſdictioni laicæ, ſunt immunia à muneribus ſeu oneribus publicis, vt vectigalibus, collectis, &c. *Auth. item nulla communitas, C. de Epiſcopis, & Clericis.* Ex Concilio autem Lateranenſi in *c. non minus, de immunitate Eccleſiaſtica*, damnatur ſæcularium poteſtatum audacia, qui foſſata, ſiue expeditiones, ſiue alia, quæ arbitrantur agenda, de bonis Eccleſiarum, & Clericorum, & pauperum Chriſti vſibus deputatis, vo-

volunt ferè vniuerſa compleri: & ſtatuitur, vt ſi Conſules, aut alij de cætero iſta commiſerint, & cōmoniti deſiſtere noluerint, tam ipſi, quam fautores eorum excommunicationi ſe nouerint ſubiacere, nec communioni reddantur, donec ſatisfactionem fecerint competentem.

I. Ex hoc textu inferunt multi Doctores, quòd imponentes onera perſonalia, vel patrimonialia locis pijs, etiam laicalibus, eaque exigentes, incurrūt in excōmunicationem prædictam, propter illam particulam, *& pauperum Chriſti vſibus deputatis:* Ita tenent *Cardinalis ibi nu.5. Caiet. verbo, excommunic.40. Tabiena excommunic.5. caſu 18. num.2. Barboſ allegat.75. num.35.* Imò *Luiſ. Turrianus de Iuſtit. diſp.44. dub.4.* putat tales etiam incurrere in excōmunicationem Bullæ in Cœna Domini *c.18.* Sed certum eſt, eos non contineri in *d.c.18.* Imò probabile eſt, neque contineri in *d. c. non minus,* quia intelligitur de bonis tantùm Eccleſiaſticis, quæ dicuntur pauperum Chriſti vſibus deputata, quibus quarta pars de eorum redditibus eroganda eſt, vt *cap. vobis, cap. conceſſo, cap. quatuor, 12. q.2.* & hoc ſecundùm ius commune antiquum. Imò quidquid beneficiatis ſingulis annis ſupereſt de redditibus eccleſiaſticis oneribus Eccleſiæ ſupportatis ad congruā ſuam ſuſtentationem, pauperibus erogandum eſt, vt *Leſſ. lib.2. c.4. n.943. Molina diſp.144. tract.1. Layman lib.4. tractat. de benefic. c.3. n.3.* cum communi: & quòd bona Eccleſiarum dicantur bona pauperum, text. in *c. ſi priuatum, 12. q.1. & c. quia iuxta, 16. q.1.* vbi dicuntur *patrimonia pauperū,* & *c. decimæ, 16. q.1.* Decimæ dicūtur tributa egentiū animarū: & ita dictū *c. non minus,* intelligunt *Hoſtien. ibi. & Abb.* & probabilem *ait Card. ibidem.*

II. An autem incurrant excōmunicationem latam in *capite 5.* Bullæ in Cœna Domini contra imponentes noua vectigalia, ſeu pedagia, vel ea augentes, aut imponi, vel augeri prohibita exigētes? Reſpondeo, ſi ea expreſsè imponerentur locis pijs, incurrerent imponentes, & exigentes in eam cēſuram, quia illegitimè eſſent impoſita: ſi autem à Principe legitimè eſſent impoſita generaliter ſuis ſubditis, & exactorea exigeret à locis pijs exēptis, non incurreret in hanc cenſuram, vt *Suarez de cenſ. diſp 21. ſect.2. nu.43. Vgolin. ſuper. c.5. Bullæ, § qui caput, n 4. Nauarr. cap.27. numer.61. Sayr. lib.2. cap.9. num.11.*

Menoch. præſumpt. lib. 4. *c.* 12. *nu.* 2. *& lib.* 5. *c.* 3. *per totum*. *Barboſ. allegat.* 51. *nu.* 75. *Magon. deciſ.* 111. Præſumitur autem dolus, ſi clam fiat. *Menoch. lib.* 5. *c.* 3. *nu.* 107. vel ſi manifeſto cum periculo ignem quis applicauit. *Menoch. ibid. nu.* 97.

Quando verò quis teneatur ad reſtitutionem ob culpam ſolam, vide *Rotæ deciſ.* 104. *tom.* 2. *poſtb. Farin.* vbi quòd ſi conuenitur ex contractu, vt locati, non tenetur, niſi adſit ſaltem lata, vel leuis culpa: ſi autem lege Aquilia de damno dato, tūc etiam de leuiſſima in cōmittendo tenetur.

CAPVT II.

Incendiarios, ſeu violatores Eccleſiarum, aliorumue locorum abſoluens, ſeu ad diuina admittēs nō ſeruata iuris forma.

I. IN *c. peſſimā*, 23. *q.* 8. Epiſcopus abſoluens incendiariū non ſeruata forma ibi pręſcripta, ſcilicet præuiæ ſatisfactionis, iuratoriæ cautionis, & pœnitentiæ ibi præſcriptæ impoſitionis, damnum reſtituat, & per annum ab officio Epiſcopali abſtineat. Hanc eſſe ſuſpenſionem latæ ſententiæ ait *Marius Alterius to.* 2. *tract. de ſuſpen. diſp.* 16. *c.* 3. *in fine*: ſed verius eſt eſſe ſimplex præceptum, quia verba non ſonant cenſuram. Vnde tranſgreſſus non eſſet irregularis: ita *Reginal. lib.* 3. *tract.* 2. *num.* 182. *Filiuc. tract.* 20. *nu.* 215. Imò hoc præceptum non videtur obligare ad pœnam ante ſententiam. *Sanch. lib.* 9. *de matr. diſput.* 30. *num.* 1. *& vlt.* Imò hodie ille textus non videtur vſu receptus, quia Pœnitentia, de qua ibi, imponenda peregrinationis, ſeu militiæ, non eſt in vſu.

II. In *c. ſuper eo, de raptoribus*, qui violenter inſurrexerunt in rapinas, & notorij Eccleſiarum violatores non ſunt abſoluendi, niſi reſtituant priùs, vel ſi non poſſunt, ſaltem idoneè caueant, ſi poſſunt, quòd ſi id non faciant cùm poſſint, non ſunt admittendi ad pœnitentiam, & ſacramenta; & abſolutio aliàs foret nulla propter paticulā *Pœnitentiæ beneficiū ei penitus denegetur*, vt infra dicā. Quòd ſi in vita ſatisfacere noluerint, & in morte nec ſatiſfacere, neque cauere idoneè potuerint; admittendi quidem ſunt ad ſacramenta, & ſepulturam in loco ſacro; ſed nullus Clericorum eorum ſepulturæ intereſſe poteſt, aut eleemoſynā pro eis accipere; & Clerici, vel Sacerdotes contra præmiſſam formā attentantes, id eſt, admittentes illos ad pœnitentiam, vel ſepulturæ interueniēdo, aut eleemoſynas accipiendo contra prædicta, ordinis ſui damnum irrecuperabiliter patiantur, & eccleſiaſtico beneficio careant. Per

hæc

Digitized by Google

hæc autem verba inferri videtur.

Primò, quòd abſolutio data contra formam prædictam, erit nulla propter illam particulam *penitus denegetur;* quæ particula *penitus* habet vim latę ſententiæ, & decreti irritantis, vt *Tiraquel.* cum magis communi tenet *in l. ſi vnquam, verbo, reuertatur, nu.* 105. *&* 106. & maximè quia in eo textu adeſt illa particula *ſi pœnitentias dare attẽtauerint;* quæ ſignificat actum de facto, & de iure nullum. Et confirmatur, quia, vt ait *Tiraquellus nu.* 108. idem valet particula *penitus,* & particula *nullatenus;* & particulam *nullatenus* ait eſſe latæ ſententiæ, & decretum irritans continere: at verò ſi canone dicatur *nullatenus abſoluatur*, multi dicunt fore nullam abſolutionem, vt *Suar. de cenſur. diſp.* 7. *ſect.* 5. *nu.* 44. *& Layman lib.* 1. *tractat. de cenſur. excommun. cap.* 6. *n.* 8. *contra Coninch de cenſ. diſp.* 14. *nu.* 209. *Marius Alterius tom.* 1. *diſput.* 4. *lib.* 4. *cap.* 4. *column.* 8. & in terminis de verbo *penitus*, quod valeat actus in contrarium, tenent nonnulli, quos allegat *Tiraquellus nu.* 108.

Secundò inferri videtur ex eo textu, Clericos tranſgreſſores talis pręcepti incurrere priuationẽ beneficij ipſo facto, quia particula *careat* eſt latæ ſententiæ ſecundũ magis cõmunem, quã probat *Tiraquel. verbo, reuertatur, loco citat. n.* 161. *Vezin. to.* 2. *commun. opin. lib* 9. *tit.* 34. *n.* 354. *Gama tract. de ſacram. præſt. q.* 5. *n.* 17. *Sayr. in claui Regia, lib.* 3. *c.* 8. *nu.* 26. Tamen contrarium tenet *Abb. in d. c. ſuper eo, nu.* 2. *Anan. nu.* 5. *Bernard. Diaz in praxi, c.* 109. *in nouiſſ. impreſſ. num.* 2. qui dicunt talem tranſgreſſorem eſſe priuãdum beneficio: & hoc puto verius; quia, vt ait *Tiraquell. n.* 166. verbum, *careat* nonnunquam ex ſubiecta materia iudicatur ſẽtentiæ ferendæ; & talis eſt meo iudicio coniectura, quando profertur ſimul cum alia pœna ferendæ ſententiæ, quaſi in illius conſequentiam, vt in textu noſtro, cùm pœna depoſitionis ibi ſtatuta per illa verba, *ordinis ſui damnum patiantur*, ſit ſententiæ non ipſo iure latæ, ſed ferendæ; vt *Abb. & Diaz ibi* docent, & patet ex verbo, *patiantur*. Dicunt tamen *Abbas*, *& Bernard. Diaz ſupra citat.* quod licèt Epiſcopus non poſſit diſpenſare cum ſic depoſito, poterit tamen ſuper beneficij priuatione diſpenſare cum incendiario non depoſito.

CAPVT I.

Inceſtus pœna.

1. INfamis ipſo iure efficitur, quicumque de crimine inceſtus fuerit iudicio cõdemna-

demnatus, quia eſt crimen publicum, vt *Conrad. de inceſtis nupt. num.*13.& 14. *Farinac. q.*149. *num.*1. Vnde lata ſententia reus notatus remanet iuris infamia, *l.*1. *ff. de his qui notan. infam.*

Quòd ſi inceſtus culpabilis contingat ſub figura matrimonij, ſcilicet in gradibus prohibitis, tunc ſecundùm multos Doctores taliter contrahentes incurrunt iuris infamiam ipſo facto abſque ſententia, vt dixi *verbo, matrimonium, c.* 5. Sed aduerte, quòd ſi inceſtus contingat ſub figura matrimonij in facie Eccleſiæ, ſeruata forma Concilij Trid. ſcilicet factis denũciationibus, tunc præſumitur ignorantia iuris, & facti, non tamen ſẽper, ſed arbitrio Iudicis. *l. fin. ibi gloſſ. ff. de ritu nupt. l. octaui, §. fratres, ff. vnde cogna. Farinac. q.*149. *n.*200. & 204.

II. Irregularis igitur fiet vir cõſequẽter in prædictis caſibus infamia iuris affectus. *Turrecrem. in cap. nec eam, nu.* 3. 35. *q.*2. *Farinac. q.* 149. *num.*136. Imò cùm inceſtus ſit crimen depoſitione dignum, vt *Bernard. Diaz in praxi c.* 87. *Farinac. nu.* 34. conſequenter vbi fuerit hoc crimen notorium, reddet reum infamia iuris notatum, & irregularẽ, vt de communi teſtatur *Sayr. de cenſur. lib.*7. *c.* 12. *num.* 12. de qua re dixi *par.*1. *c.*33. *§. ſecundo modo.*

III. Excommunicationem quoque incurrit inceſtum committens, & quidem etiam ſi inceſtus fuerit à laico ſine velamine matrimonij: aliqui dicunt excõmunicationem adeſſe latæ ſentẽtiæ. Ita tenet *Dueñas regul.* 150. *ampliat.*1. & plures, quos allegat & ſequitur *Farinac. q.* 149. *n.* 16. & videtur tenere *Paul. Grillan. in tract. de pœnis omniſar. coitus, q.*2. *num.*4. & facit *c. ſi quis cum matre*, 33. *q.*2. ibi *anathematis percutitur iſtibus.*

Sed contraria eſt communior, & vera, extra figuram matrimonij inceſtum committentes non incurrere excommunicationẽ latæ ſententiæ, ſed ferendæ ob inceſtum, *c. de his qui inceſti,* 35. *q.* 3. *gloſſ. in d. cap. ſi quis cum matre, verbo, percutitur. & gloſſ. Clem.* 1. *de conſanguinit. verbo, matrim. & Vitalin. ibid. nu.*28. *Faber in §. ſi aduerſus, in fine, de inceſt. nupt. Angel. tract. malefic. verſic. Che hai adulterato, nu.*68. *Sanch. de matrim. lib.*7. *diſp.* 48. *nu.* 5. *Salzedo ad Diaz in praxi c.* 87. *§. Laicus.*

At verò inceſtus ſub figura matrimonij habet pœnam excõmunicationis latæ ſententiæ, non propter ipſum inceſtum effectuatum, ſed propter ipſas nuptias inceſtuoſas, hoc eſt in gradu prohibito, etiam copula nõ ſequuta contractas, vt *Clem. vn. de conſan-*

ſan-

ſanguinit. & affin. Sanchez loco cit. nu.6. de qua excommunicatione vide *verbo, matrimonium, cap.* 5. vbi dixi requiri ſcientiam, ſeu dolum ad hanc excommunicationem incurrendam, & non eſſe reſeruatam Papæ, vt *Salzedo loco cit.* teſtatur de communi.

IV. Priuatur ipſo facto iure petendi debitum coniugale inceſtum committens cum cõſanguineis ſuæ vxoris, vel ſui mariti, *c.*1. *de eo qui cognouit conſangu. vx.* Sed hodie non priuatur iure petendi debitum, niſi inceſtus fuerit cum conſanguineis coniugis in primo, vel ſecundo gradu, propter Trident. Decretum, *ſeſſ.*24. *c.*4. vbi reſtrinxit affinitatem ex copula fornicaria, vt non impediat matrimonium, niſi in primo, & ſecundo gradu: & Sacra Congregatio declarauit idẽ eſſe quoad impedimentum petendi debitum in caſu noſtro. vt *Sanchez lib.*9. *diſp.* 27. *num.* 14.

An autem procedat hæc pœna etiam in coniuge à conſanguineo viri metu graui cognita; aliqui negant, alij probabilius affirmant, vt *Sanchez lib.*9. *diſp.*31. *num.*4. Certè ſi vi comprimatur, non procedit hæc pœna. *Sanchez lib.* 7. *diſp.* 15.*n.*50 & *diſp.*64. *nu.*17. Limita etiam, quòd dicta pœna non militet, ſi maritus, vel vxor inceſtum cõmiſerit cum proprijs cõſanguineis. *Sanch. lib.*9. *diſp.*32

V. Impedimentũ matrimonij contrahendi cum qualibet perſona ipſo facto incurrit inceſtum committens cum proprijs cõſanguineis, vel coniugis, *c. ſi quis cũ matre,* 35. *q.*2. *c.*1. 2. & 3. *de eo qui cogno. conſang. Sanchez lib.*7. *diſput.*15. *nu.*6. & 7. *Salzedo ad Diaz in praxi, c.*87. *§. Laicus.* Et procedit etiam de inceſtu cõmiſſo contra ius publicæ honeſtatis, vt cum conſanguineis ſponſæ, vel ſponſi in primo gradu. *d. c.*2. *de eo qui cognouit conſang.*

Limita primò, quòd ſecundùm aliquos Doctores hodie non procedit hæc pœna, niſi inceſtus ſit commiſſus in primo, vel ſecundo gradu, ſecundùm probabiliorem ſententiam, ex Tridentin. *ſeſſ.*24. *c.*4. *de matrimonio*: ita *Sanchez diſp.*15. *cit. n.*4. *Coninch diſp.*30. *n.*25. *de Sacrament. matrimon.* tamen contraria eſt magis cõmunis, vt apud *Sanchez ibidem*, & *Filiucc. tract.*10. *par.*2. *nu.*180. quòd ſcilicet vſque ad quartum gradum conſanguinitatis extendatur.

Limita ſecundò, quòd hoc impedimentum non eſt irritans, ſeu dirimens matrimonium, *Sanchez dicta diſp.*15.

Limita tertiò, vt requiratur ad hanc pœnam inceſtus formalis, id eſt ſcienter commiſſus, vt tex. *in dicto cap.* 1. *de eo qui cognouit.*

Limita quartò, quòd hodie hæc pœna

pœna, ſeu impedimentum deſuetudine videtur ſublatum, vt non ſit neceſſe petere diſpenſationem regulariter loquẽdo. *Sanch. lib.* 7. *diſp.* 17. *num.* 8. *&* 9. *in fine*, *&* *lib.* 8. *diſp.* 25. *n.* 8. *circa medium*, *Conimb diſp.* 30. *n.* 25. Vnde neque in diſpenſatione ad petendũ debitum tenetur, qui habet ius diſpenſandi, iniungere, vt ſi ſuperuixerit coniugi, maneat cælebs, niſi vbi talis pœna ſit vſu recepta, vt notatur in *Compend. priuil. Societ. noſtræ, verb. diſpenſatio*, §. 8. Poſſet tamen ſi vellet, eam iniungere, vt *Garzias, de beneſ. par.* 8. *c.* 3. *num.* 35. Stylus autem Sacræ Pœnitentiariæ hanc pœnam obſeruari vult, & iniungit in diſpẽſatione ad petẽndum debitum, & Stylus Datariæ eam iniungit in diſpenſatione ſuper conſanguinitate vſque ad quartum gradum, vbi interceſſerit copula inceſtuoſa. *Garzias loco cit. n.* 36. *Sanch. lib.* 8. *diſp.* 25. *num.* 8.

VI. Inceſtum committens cum conſanguineis, vel affinibus ſuis vſque ad quartum gradũ, ex matrimonio, vel cum perſona, cum qua habet ius publicę honeſtatis, vel cum affinibus in primo, & ſecundo gradu, ex copula fornicacaria incurrit ſpeciale impedimẽtum matrimonij contrahendi cũ perſona eadem, cum qua inceſtus commiſſus eſt, ita vt diſpenſatio à Papa conceſſa ſuper impedimento conſanguinitatis, vel affinitatis, non expreſſa copula inceſtuoſa habita cum eadem perſona, ſit ſubreptitia, & nulla, ex Decreto Trident. Concilij *ſeſſ.* 24. *c.* 5. *reform. matrim.* vbi contrahentes matrimonium ſcienter in gradibus prohibitis ſeparentur, & careant ſpe diſpenſationis: idque in eis multò magis locum habeat, qui non tantùm matrimonium contrahere, ſed etiam conſummare auſi fuerint: & quamuis iſtud Decretum ſolum loquatur, quando matrimonium eſt contractum, vel etiam conſummatum in gradibus prohibitis, tamen ex Stylo Curiæ extenditur ad omnem copulam inceſtuoſam, etiam ſine matrimonij figura. *Sanchez lib.* 8. *diſp.* 25. *n.* 8. *Garzias, de beneficijs, par.* 8. *c.* 3. *n.* 36. *Gutier. de matr. c.* 124. *n.* 13. *&* 14. & procedit ſecundùm veriorem, etiamſi ſit habita ſine cogitatione matrimonij contrahendi. *Garzias n.* 66. cum declaratione Sacræ Congregationis. Imò ſi copula ſit habita ex intẽtione faciliùs obtinendæ diſpenſationis matrimonialis, tunc adeſt ſpeciale impedimentũ; vt neceſſe ſit exprimere eam intentionem, alias eſſet ſubreptitia diſpenſatio, cùm ipſi copulam exponant pro cauſa facilioris diſpenſationis, vt *Sanchez nu.* 38. *Garz. n.* 93. *&* 97. *Gutier. loc. cit.*

Verum eſt, quòd ſi copula eſt occul-

Digitized by Google

occulta, ſufficit petere in Dataria diſpenſationem ſuper gradibus, & in Pœnitentiaria ſuper copula inceſtuoſa. *Sanchez diſp.* 25. *n.* 11. *&* 12. *& Coninch diſp.* 33. *n.* 83. & tunc ſeruabitur forma in Breui reformationis Sacræ Pœnitentiariç ſtatuta à S.D.N. Vrbano VIII. Quòd ſi copula ſit publica, ſed intentio illa ſit occulta, impetrari debet in Dataria diſpenſatio etiã ſuper intentione, quia ille actus internus componit cum actu externo, & illum informat, vt non poſſit ab eo moraliter ſeparari, & cadit ſub eadem poteſtate, ſub qua actus externus de ſe malus per talem intentionem, *Suar. de cenſur. diſp.* 4. *ſect.* 2. *n.* 22. *Coninch diſp.* 13. *num.* 72.

VII. Filij inceſtuoſi, infames ſunt ſecũdùm aliquos Doctores, per *c. coniunctiones*, 35. *q.* 2. *&* 3. ibi, *infamia eos notamus:* vnde videntur infamia iuris notati; & ita eos infames eſſe volũt *Anton. Gomez in l. Tauri* 80. *n.* 15. *Griland. de pœnis omnif. coit. q.* 2. *nu.* 8. *Maiol. de Irreg. lib.* 3. *c.* 1. *nu.* 13. Sed contraria mihi verior videtur, quòd non ſint infames ipſo iure propriè dicta infamia, quia nullo iure cautum eſt; & tex. in *dicto c. coniunctiones* obſcurè loquitur, & intelligitur à Canoniſtis ibi notare infamia nõ filios, ſed parentes, vt *Archid. ibi & Turrecrem. n. vlt.* Quare dicendi ſunt infames tantùm infamia facti vel iuris ſecundum quid, ſicut de alijs illegitimis dicunt Doctores, & de communi teſtatur *Tiraquel. de nobilit. c.* 15. *num.* 4. *Maſcard. verb. teſtis, concluſ.* 1362. *n.* 31.

Dixi, *ſecundùm quid*, quatenus habentur viles, & repelluntur à multis actibus, & officijs publicis, & ſucceſſionibus, ſicut infames & ita *Couar. pract.* 4. *qq. c.* 19. *n.* 6. *Molin. tract.* 4. *diſp.* 7. *n.* 5. *Calderin. conſil.* 2. *de fide inſtr. Tiraq. num.* 30. *Maſcard. vbi ſupra.* Et facit quòd Doctores, qui dicunt inceſtuoſos eſſe infames, ſe fundant in *Authen. ex complexu, C. de inceſt. nup.* vbi ait text. neque filios nominandos eos, qui ex damnato coitu naſcuntur, qui ſpurij vocantur; & tamen ſpurij alij quilibet non dicũtur infames infamia iuris propriè loquendo, vt *Molina & Couarr. loco cit.*

CAPVT I.

Indulgentiam plenariam concedentes Religioſi.

Clem. 1. *de priuil.* Religioſi à pœna, & culpa (vt ipſi dicunt) abſoluere aliquem præſumentes, excommunicationis ſententiam incurrunt ipſo facto, Papæ reſeruatam; eoſque locorum Ordinarij, poſtquam de hoc eis cõſtiterit, debent excommuni-

municatos facere denunciari, donec de abſolutione ipſorum eis fuerit facta fides, nullo eiſdem religioſis ſuper hoc exemptionis, vel alio priuilegio ſuffragante.

Nota, quòd abſoluere à pœna, & culpa, ſecundùm modum loquendi Regulariũ, idem eſt, quod à pœna Purgatorij abſoluere, id eſt Indulgentiam plenariam concedere, vt ait *Sylu.excom.7.n.41. Suar.de cenſur. diſput.22. ſect.4. nu.19.Sayr.lib.3.de cenſur. c.29. num.38.*

Nota ſecundò, quòd ad incurrendam hanc excõmunicationem ſufficit, ſi Religioſus Indulgentiã plenariam concedat, etiam ſi non abſoluat à peccatis ſacramentaliter: ita *Syluest.loc.cit.Suar.n.20. Marius Alter. lib.5.diſp.22.c.3. verſ.6.notan.* eſt contra *Cardinalem, & Zenzelinũ* ibi, qui vtrunque requiri putant, id eſt, & abſolui ſacramentaliter, & Indulgentiam plenariam concedi.

QVÆRES, an Religioſus in iſto caſu incurrat excommunicationem contra vſurpantes iuriſdictionem Sedis Apoſtolicæ latam in Bulla Cœnæ *c.17.* Et poſſet videri alicui affirmatiuè dicendum, quia ad ſolum Pontificem Romanum pertinet concedere Indulgentiam plenariam, ob plenitudinem poteſtatis. *c.cùm ex eo, in fin. de pœnit.& remiſſ.& extrau. Vnigenitus, eod. tit. Vitalin. hic num.86. & c.17. Bullæ* procedit etiam contra vſurpantes iuriſdictionem ſpiritualem, vt *Doctores ibid.* Tamen contrarium tenendũ eſt, quia illa Bullæ Cœnæ excommunicatio non procedit contra vſurpantes iuriſdictionem delegatam: aliàs etiam abſoluentes à caſibus reſeruatis Papæ, incurrerent in eandem excõmunicationem, quod nemo dixit. & de hoc dixi *verbo, Vſurpatio, c.3.*

CAPVT II.

Indulgentias publicantes porrigentibus manus adiutrices, vel ob quæſtum.

PIus V Bulla 99. incipit, *Quã plenum*, ſtatuit ne in aliquo Regno, Ciuitate, vel loco, quocũque prætextu publicentur Indulgentiæ ob quæſtum, ſeu ad quas conſequendas ſoluenda ſit aliqua eleemoſyna alicui perſonæ, vel loco: & qui ſecus egerint, ſeu attentauerint, Epiſcopi, etiam ſi Cardinales fuerint, ab ingreſſu Eccleſiæ, & perceptione fructuum ſuarum Eccleſiarum tandiu maneant ſuſpenſi, donec ſatisfactione præuia à Sede Apoſtolica abſoluantur. Inferiores verò Epiſcopis ſententiam excommunicationis incurrant Papæ reſeruatã; decernendo irritum, & inane quicquid in contrarium contigerit attentari.

Inde

Inde idem Pius V. Bulla 30. *Etſi Dominici*, reuocauit omnes indulgentias quibuſcũque cõceſſas, pro quibus cõſequendis porrigendę eſſent manus adiutrices.

Limita non eſſe reuocatas indulgentias conceſſas, pro quibus conſequendis debeat fieri aliqua eleemoſyna pauperibus indeterminatis: nam & hoc iniungi ſolet in Bullis Iubilæi.

Limita ſecundò, quod non incurrit in hanc cenſuram mandás publicari indulgentiam ob quæſtum, ſi non fuerit publicata, quia verbum *attentare*, quando agitur de vſurpatione poteſtatis, ſeu de exercitio actus nulli, ſeu irriti, eſt intelligendũ de actu conſummato, licet inefficaci: & ita *Bonacin. diſp.* 2. *q.* 3. *punct.* 30. *nu.* 7. *de cenſur. in particul.* quia minus debemus recedere à iure cõmuni, quàm ſit poſſibile: de iure autem communi pœna latæ ſententiæ incurrenda intelligitur ſolùm de actu conſummato, non autem de ſolo conatu, ſeu attentato. *Ioan. Andr. in nouella, in cap. perpetua, de elect. in* 6. & latè *Felin. in tract.* 1. *Conatus abſque effectu an puniatur, n.* 5. *Farlen.* 4

Aliam etiam Cõſtitutionem pœnalem à Pio V. editam contra promulgantes indulgentias pro eleemoſyna, vide *verbo*, *Simonia*, *c.* 11.

CAPVT I.

Iniuria in quemlibet.

INfamiam iuris incurrit condemnatus actione iniuriarũ pœnali, ſiue ciuili, ſiue criminali, *c. cum te, de ſent. & re iudic. l.* 1. *ff. de his qui not. infam. Abbas in dict. c. cum te, num.* 1. *Bernard. Diaz in praxi, cap.* 69. *num.* 6. & conſequenter irregularis erit taliter condemnatus, vt dixi *par.* 1. *c.* 33.

Ampliant, vt procedat etiam in eo, qui pulſatus actione iniuriarum tranſegit cum actore, vt *d. l.* 1. *ff. de his qui not. infam.* ſed tu vide *d. c.* 33.

Ampliant ſecundò multi Doctores, vt procedat etiam ſi iniuria ſit leuis, id eſt non atrox, dummodo pertingat ad peccatũ mortale: ita *Innoc. Hoſtien. in d. c. cum te*, & communem teſtantur *Cardin. ibid. Felin. nu.* 9. *Salzedo ad Diaz, loco citat. lib.* 6. *Suar. commun. opin. lib.* 1. *nu.* 79. *Farin. q.* 105. *num.* 65. *Barboſ. in d. c. cum te*, & probatur in *dicto c. cùm te*, vbi in caſu iniuriæ leuis poſtulatum fuit beneficium reſtitutionis. Sed contraria ſententia eſt magis communis, eamque cõmunem ait *Clarus* §. *iniuria*, *verſic. item condemnatus*, qui plures allegat, & plurimos congerit

CAPVT I.

Incēdiarij quorumlibet locorum, & violatores Eccleſiarum.

I. IN *c. tua nos, de ſententia excōmunicationis,* Incendiarij ex quo ſunt per Eccleſiæ ſententiā publicati, pro abſolutionis beneficio ad Apoſtolicam Sedē ſunt mittēdi, ſicut Clericorum percuſſores mittuntur. Sed in *c. peſſimam,* 23.*q.*8. dicitur: Si quis malo ſtudio, aut vindictę cupiditate ignem appoſuerit, excommunicetur, & ſi mortuus fuerit incendiarius, careat ſepultura Eccleſiaſtica. Item in *c. ſi quis membrorum,* 23.*q.*8. incendia domorum faciens, & mādans, aut conſentiens, ſi coram Epiſcopo requiſitus reparare dānum noluerit, ab Eccleſia ſe priuatum agnoſcat.

II. Ex his iuribus aliqui abſolutè dicunt incendiarios eſſe ipſo iure excommunicatos; ita *Iulius Clarus in praxi §. fin. q.*77.*n.*19. quod probari videtur *dict. c. tua nos.* Hæc ſententia non recipitur, niſi ex conſuetudine loci habeātur pro excommunicatis. *Syluest. verb. Incendiarij, nu.*2. Alij dicunt nullos incēdiarios eſſe ipſo facto excommunicatos, ſed excommunicandos: ita *Suarez de cenſur. diſp.*22.*ſect.*2.*num.*17. *Caiet. verbo, excommunicatio, c.*22. *Tolet. lib.*1.*c.*35.*nu.*5. *Syluest. verb. ſacrilegium. Nauarr. c.* 27.*num.*74. *Eman. Sà verb. excommun. Papæ reſeru. num.*7. *Sayr. de cenſur. lib.*3.*c.*29. *n.*8. & videtur probari *d. c. peſſimam.* Alij autem diſtinguunt, quod incendiarij Eccleſiarum, vel locorum Religioſorum, ſeu Eccleſiaſticorum, ſunt ipſo facto excōmunicati; & incendiarij aliorum locorum ſunt excommunicandi. Sed tam hi, quā illi, quoties fuerint declarati ab Ordinario excōmunicati, excommunicatio erit Papæ reſeruata: ita *gloſſ. in dicto c. tua nos, verb. publicati. Abbas in dict. c. tua, Turrecrem. in dict. c. peſſimam, num.*1. *Syluest. verb. Incendiarij, n.*2. *Leſſ. c.*45 *n.*22. *lib.*2. *Azor. to.*1. *lib.* 9. *c.*27.*q.*11. dicens, licet hoc aperto iure non probetur, eſſe tamen conſuetudine receptum: tenet *Laym. lib.*4. *tract.*10. *cap.*7 *nu.*19. *Tannerus tom.*4. *diſp.*5. *q.*8 *nu.*18. qui teſtatur eſſe communem ſententiā. tenent *Farinac. q.*110. *nu.*15. & *Salzedo ad Diaz in praxi c.*108. *in nouiſſ. impreſſ.* vbi ait cōmunē, & tenet *Barboſ. in d. c. tua n.*4.

Amplia quòd etiam mulier incendiaria denunciata non poteſt abſolui, niſi à Papa. *Sayr. loco cit. nu* 9. *Graff. lib.*2. *de caſib. reſeru. c.*23. *nu.*8.

Amplia ſecundò quòd neque Legatus à Latere poteſt tales denunciatos abſoluere, *Abbas in c. ad*

c. ad eminentiam, nu. 4. *de ſentẽtia excommun.* S. *Anton. par.* 3. *tit.* 25. *nu.* 11. *Sylu. verb. excommunic.* 7. *nu.* 14. §. *ſeptima, verſ. ſecundò. Sayr. loco cit. nu.* 10.

Amplia ſecundùm aliquos, vt ſufficiat incendiarios denunciari edicto generali edito contra incertos. *Suar. num.* 18. *Filiucc. tract.* 15. *n.* 53. Sed magis communis requirit nominatim eſſe declaratos. *gloſſ. in d. c. tua nos. Caiet. cap.* 22. *Nauarr. loco cit. Sayr. num.* 12.

III. Ex *eodem c. peſſimam*, aliqui dicunt incendiarios quorũlibet locorũ, & cooperantes incurrere interdictum ab Eccleſiaſtica ſepultura. Alij dicũt eos incurrere interdictũ ab ingreſſu Eccleſię, ſi cõtumaces fuerint non ſatisfaciendi ab Epiſcopo moniti; per *d. c. ſi quis membrorum*. Ita tenet *Suar. diſp.* 22. *ſect.* 2. *n.* 15. *in fine. Filiucc. tract.* 15. *nu.* 53. Sed verius eſt non eſſe interdictum vllum latæ ſententiæ, ſed ob impœnitentiam, ſeu contumaciam notoriam carere Eccleſiaſtica ſepultura, ſicut alij notorij peccatores defuncti in impœnitẽtia.

IV. Ex *c. ſuper eo, de raptoribus*, violatores manifeſtè Eccleſiarum, & raptores, ſi in vita ſatisfacere noluerunt, & in morte ſatisfacere non potuerunt, neque cauere de ſatisfactione per hæredes facienda, admittendi ſunt ad Sacramentum viatici, & ad Eccleſiaſticam ſepulturam, ſcilicet in loco ſacro; ſed nullus Clericorũ eorum ſepulturę intereſſe poteſt, aut eleemoſynã pro eis accipere: ſed de hoc *infra* dicam *c. ſeq. n.* 2.

Modus autem abſoluendi incendiarios eſt in *dicto c. peſſimam* ſtatutus, vt cogãtur priùs damnũ reparare, & iurare ſe ampliùs nõ facturos incendia, & imponenda illis pœnitentia peregrinationis trãſmarinæ, vt in ſeruitio Dei per annum permaneant Hieroſolymis, vel in Hiſpania, ſcilicet militando contra infideles, vt *Turrecrem. nu.* 1. *in dict. c. peſſimam*: Sed non eſt amplius in vſu hæc pœnitentia publica. Ideo de forma abſoluendi vide *c. ſeq. nu.* 2.

V. Incendiarij quando fuerint in iudicio definitiua ſententia de hoc crimine condemnati, ſcilicet de incendio dolo cauſato, incurrunt iuris infamiam, quia hoc eſt crimen publicum, & capitale. vt *l.* 1. *ff. ad leg. Corneliam de ſicar. l. qui eius, ff. de incend. ruin. naufr. l. capitalium*, §. *nonnunquam, ff. de pœnis*, & conſequenter taliter damnati fiunt irregulares, vt dixi *par.* 1. *c.* 33. §. 2.

In dubio autem incendium nõ pręſumitur dolo malo cauſatum, & ideo onus probandi incumbit aduerſario, quòd fuerit dolo cauſatum, *l. quoties*, 18. §. *qui dolo, ff. de prob. l. dolum, C. de dolo*,

Menoch. præſumpt. lib.4. c. 12. *nu.*2. *& lib.*5. *c.*3. *per totum*. *Barboſ. allegat.*51. *nu.*75. *Magon.deciſ.*111. Præſumitur autem dolus, ſi clam fiat. *Menoch.lib.*5. *c.*3.*nu.*107. vel ſi manifeſto cum periculo ignem quis applicauit. *Menoch.ibid.nu.*97.

Quando verò quis teneatur ad reſtitutionem ob culpam ſolam, vide *Rota deciſ.*104.*tom.*2. *poſtb. Farin.* vbi quòd ſi conuenitur ex contractu, vt locati, non tenetur, niſi adſit ſaltem lata, vel leuis culpa: ſi autem lege Aquilia de damno dato, tūc etiam de leuiſſima in cōmittendo tenetur.

CAPVT II.

Incendiarios, ſeu violatores Eccleſiarum, aliorumue locorum abſoluens, ſeu ad diuina admittēs nō ſeruata iuris forma.

I. IN *c. peſſimā*, 23. *q.*8. Epiſcopus abſoluens incendiariū non ſeruata forma ibi præſcripta, ſcilicet præuiæ ſatisfactionis, iuratoriæ cautionis, & pœnitentiæ ibi præſcriptæ impoſitionis, damnum reſtituat, & per annum ab officio Epiſcopali abſtineat. Hanc eſſe ſuſpenſionem latæ ſententiæ ait *Marius Alterius to.*2. *tract.de ſuſpen.diſp.*16. *c.*3. *in fine*: ſed verius eſt eſſe ſimplex præceptum, quia verba non ſonant cenſuram. Vnde tranſgreſſus non eſſet irregularis: ita *Reginal.lib.*3.*tract.*2. *num.*182. *Filiuc.tract.*20.*nu.*215. Imò hoc præceptum non videtur obligare ad pœnam ante ſententiam. *Sanch. lib* 9. *de matr. diſput.*30. *num.*1. *& vlt.* Imò hodie ille textus non videtur vſu receptus, quia Pœnitentia, de qua ibi, imponenda peregrinationis, ſeu militiæ, non eſt in vſu.

II. In *c. ſuper eo, de raptoribus*, qui violenter inſurrexerunt in rapinas, & notorij Eccleſiarum violatores non ſunt abſoluendi, niſi reſtituant priùs, vel ſi non poſſunt, ſaltem idoneè caueant, ſi poſſunt, quòd ſi id non faciant cùm poſſint, non ſunt admittendi ad pœnitentiam, & ſacramenta; & abſolutio aliàs foret nulla propter paticulā *Pœnitentiæ beneficiū ei penitus denegetur*, vt infra dicā. Quòd ſi in vita ſatisfacere noluerint, & in morte nec ſatiſfacere, neque cauere idoneè potuerint, admittendi quidem ſunt ad ſacramenta, & ſepulturam in loco ſacro; ſed nullus Clericorum eorum ſepulturæ intereſſe poteſt, aut eleemoſynā pro eis accipere; & Clerici, vel Sacerdotes contra præmiſſam formā attentantes, id eſt, admittentes illos ad pœnitentiam, vel ſepulturæ interueniēdo, aut eleemoſynas accipiendo contra prædicta, ordinis ſui damnum irrecuperabiliter patiantur, & eccleſiaſtico beneficio careant. Per

hæc

Digitized by Google

hæc autem verba inferri videtur.

Primò, quòd abſolutio data contra formam prædictam, erit nulla propter illam particulam *penitus denegetur*; quæ particula *penitus* habet vim latę ſententiæ, & decreti irritantis, vt *Tiraquel.* cum magis communi tenet *in l. ſi vnquam, verbo, reuertatur, nu.* 105. *&* 106. & maximè quia in eo textu adeſt illa particula *ſi pœnitentias dare attētauerint*, quæ ſignificat actum de facto, & de iure nullum. Et confirmatur, quia, vt ait *Tiraquellus nu.* 108. idem valet particula *penitus*, & particula *nullatenus*; & particulam *nullatenus* ait eſſe latæ ſententiæ, & decretum irritans continere: at verò ſi canone dicatur *nullatenus abſoluatur*, multi dicunt fore nullam abſolutionem, vt *Suar. de cenſur. diſp.* 7. *ſect.* 5. *nu.* 44. *& Layman lib.* 1. *tractat. de cenſur. excommun. cap.* 6. *n.* 8. *contra Coninch de cenſ. diſp.* 14. *nu.* 209. *Marius Alterius tom.* 1. *diſput.* 4. *lib.* 4. *cap.* 4. *column.* 8. & in terminis de verbo *penitus*, quod valeat actus in contrarium, tenent nonnulli, quos allegat *Tiraquellus nu.* 108.

Secundò inferri videtur ex eo textu, Clericos tranſgreſſores talis pręcepti incurrere priuationē beneficij ipſo facto, quia particula *careat* eſt latæ ſententiæ ſecundū magis cōmunem, quā probat *Tiraquel. verbo, reuertatur, loco cit. n.* 161. *Vezin. to.* 2. *commun. opin. lib* 9. *tit.* 34. *n.* 354. *Gama tract. de ſacram. præſt. q.* 5. *n.* 17. *Sayr. in claui Regia, lib.* 3. *c.* 8. *nu.* 26. Tamen contrarium tenet *Abb. in d. c. ſuper eo, nu.* 2. *Anan. nu.* 5. *Bernard. Diaz in praxi, c.* 109. *in nouiſſ. impreſſ. num.* 2. qui dicunt talem tranſgreſſorem eſſe priuādum beneficio: & hoc puto verius; quia, vt ait *Tiraquell. n.* 166. verbum, *careat* nonnunquam ex ſubiecta materia iudicatur ſētentiæ ferendæ; & talis eſt meo iudicio coniectura, quando profertur ſimul cum alia pœna ferendæ ſententiæ, quaſi in illius conſequentiam, vt in textu noſtro, cùm pœna depoſitionis ibi ſtatuta per illa verba, *ordinis ſui damnum patiantur*, ſit ſententiæ non ipſo iure latæ, ſed ferendæ; vt *Abb. & Diaz ibi* docent, & patet ex verbo, *patiantur*. Dicunt tamen *Abbas*, *& Bernard. Diaz ſupra citat.* quod licèt Epiſcopus non poſſit diſpenſare cum ſic depoſito, poterit tamen ſuper beneficij priuatione diſpenſare cum incendiario non depoſito.

CAPVT I.

Inceſtus pœnæ.

1. INfamis ipſo iure efficitur, quicumque de crimine inceſtus fuerit iudicio cōdemna-

demnatus, quia eſt crimen publicum, vt *Conrad. de inceſtis nupt. num.* 13. & 14. *Farinac. q.* 149. *num.* 1. Vnde lata ſententia reus notatus remanet iuris infamia, *l.* 1. *ff. de his qui notan. infam.* Quòd ſi inceſtus culpabilis contingat ſub figura matrimonij, ſcilicet in gradibus prohibitis, tunc ſecundùm multos Doctores taliter contrahentes incurrunt iuris infamiam ipſo facto abſque ſententia, vt dixi *verbo, matrimonium, c.* 5. Sed aduerte, quòd ſi inceſtus contingat ſub figura matrimonij in facie Eccleſiæ, ſeruata forma Concilij Trid. ſcilicet factis denũciationibus, tunc præſumitur ignorantia iuris, & facti, non tamen ſẽper, ſed arbitrio Iudicis. *l. fin. ibi gloſſ. ff. de ritu nupt. l. octaui, §. fratres, ff. vnde cogna. Farinac. q.* 149. *n.* 200. & 204.

II. Irregularis igitur fiet vir cõſequẽter in prædictis caſibus infamia iuris affectus. *Turrecrem. in cap. nec eam, nu.* 3. 35. *q.* 2. *Farinac. q.* 149. *num.* 136. Imò cùm inceſtus ſit crimen depoſitione dignum, vt *Bernard. Diaz in praxi c.* 87. *Farinac. nu.* 34. conſequenter vbi fuerit hoc crimen notorium, reddet reum infamia iuris notatum, & irregularẽ, vt de communi teſtatur *Sayr. de cenſur. lib.* 7. *c.* 12. *num.* 12. de qua re dixi *par.* 1. *c.* 33. *§. ſecundo modo*.

III. Excommunicationem quoque incurrit inceſtum committens, & quidem etiam ſi inceſtus fuerit à laico ſine velamine matrimonij: aliqui dicunt excõmunicationem adeſſe latæ ſentẽtiæ. Ita tenet *Dueñas regul.* 150. *ampliat.* 1. & plures, quos allegat & ſequitur *Farinac. q.* 149. *n.* 16. & videtur tenere *Paul. Grillan. in tract. de pœnis omniſar. coitus, q.* 2. *num.* 4. & facit *c. ſi quis cum matre*, 33. *q.* 2. ibi *anathematis percutitur ictibus*.

Sed contraria eſt communior, & vera, extra figuram matrimonij inceſtum committentes non incurrere excommunicationẽ latæ ſententiæ, ſed ferendæ ob inceſtum, *c. de his qui inceſti,* 35. *q.* 3. *gloſſ. in d. cap. ſi quis cum matre, verbo, percutitur. & gloſſ. Clem.* 1. *de conſanguinit. verbo, matrim. & Vitalin. ibid. nu.* 28. *Faber in §. ſi aduerſus, in fine. de inceſt. nupt. Angel. tract. malefic. verſic. Che hai adulterato, nu.* 68. *Sanch. de matrim. lib.* 7. *diſp.* 48. *nu.* 5. *Salzedo ad Diaz in praxi c.* 87. *§. Laicus*.

At verò inceſtus ſub figura matrimonij habet pœnam excõmunicationis latæ ſententiæ, non propter ipſum inceſtum effectuatum, ſed propter ipſas nuptias inceſtuoſas, hoc eſt in gradu prohibito, etiam copula nõ ſequuta contractas, vt *Clem. vn. de conſan-*

Digitized by Google

ſanguinit. & affin. Sanchez loco cit. nu.6. de qua excommunicatione vide *verbo, matrimonium, cap.* 5. vbi dixi requiri ſcientiam, ſeu dolum ad hanc excommunicationem incurrendam, & non eſſe reſeruatam Papæ, vt *Salzedo loco cit.* teſtatur de communi.

IV. Priuatur ipſo facto iure petendi debitum coniugale inceſtum committens cum cõſanguineis ſuæ vxoris, vel ſui mariti, *c.* 1. *de eo qui cognouit conſangu. vx.* Sed hodie non priuatur iure petendi debitum, niſi inceſtus fuerit cum conſanguineis coniugis in primo, vel ſecundo gradu, propter Trident. Decretum, *ſeſſ.* 24. *c.*4. vbi reſtrinxit affinitatem ex copula fornicaria, vt non impediat matrimonium, niſi in primo, & ſecundo gradu: & Sacra Congregatio declarauit idẽ eſſe quoad impedimentum petendi debitum in caſu noſtro. vt *Sanchez lib.* 9. *diſp.* 27. *num.* 14.

An autem procedat hæc pœna etiam in coniuge à conſanguineo viri metu graui cognita; aliqui negant, alij probabilius affirmant, vt *Sanchez lib* 9. *diſp.* 31. *num.*4. Certè ſi vi comprimatur, non procedit hæc pœna. *Sanchez lib.* 7. *diſp.* 15. *n.*50 & *diſp.* 64. *nu.* 17. Limita etiam, quòd dicta pœna non militat, ſi maritus, vel vxor inceſtum cõmiſerit cum proprijs cõſanguineis. *Sanch. lib.* 9. *diſp.* 32

V. Impedimentũ matrimonij contrahendi cum qualibet perſona ipſo facto incurrit inceſtum committens cum proprijs cõſanguineis, vel coniugis. *c. ſi quis cũ matre,* 35. *q.* 2. *c.* 1. 2. & 3. *de eo qui cogno. conſang. Sanchez lib.* 7. *diſput.* 15. *nu.*6. & 7. *Salzedo ad Diaz in praxi, c.*87. *§. Laicus.* Et procedit etiam de inceſtu cõmiſſo contra ius publicæ honeſtatis, vt cum conſanguineis ſponſæ, vel ſponſi in primo gradu. *d. c.* 2. *de eo qui cognouit conſang.*

Limita primò, quòd ſecundùm aliquos Doctores hodie non procedit hæc pœna, niſi inceſtus ſit commiſſus in primo, vel ſecundo gradu, ſecundùm probabiliorem ſententiam, ex Tridentin. *ſeſſ.* 24. *c.*4. *de matrimonio:* ita *Sanchez diſp.* 15. *cit. n.* 4. *Coninch diſp.* 30. *n.* 25. *de Sacrament. matrimon.* tamen contraria eſt magis cõmunis, vt apud *Sanchez ibidem,* & *Filiucc. tract.* 10. *par.* 2. *nu.* 280. quòd ſcilicet vſque ad quartum gradum conſanguinitatis extendatur.

Limita ſecundò, quòd hoc impedimentum non eſt irritans, ſeu dirimens matrimonium, *Sanchez dicta diſp.* 15.

Limita tertiò; vt requiratur ad hanc pœnam inceſtus formalis, id eſt ſcienter commiſſus, vt tex. *in dicto cap.* 1. *de eo qui cognouit.*

Limita quartò, quòd hodie hæc

pœna

pœna, ſeu impedimentum deſuetudine videtur ſublatum, vt non ſit neceſſe petere diſpenſationem regulariter loquẽdo. *Sanch. lib.* 7. *diſp.* 17. *num.* 8. *& 9. in fine, & lib.* 8. *diſp.* 25. *n.* 8. *circa medium, Coninch diſp.* 30. *n.* 25. Vnde neque in diſpenſatione ad petendũ debitum tenetur, qui habet ius diſpenſandi, iniungere, vt ſi ſuperuixerit coniugi, maneat cælebs, niſi vbi talis pœna ſit vſu recepta, vt notatur in *Compend. priuil. Societ. noſtræ, verb. diſpenſatio,* §. 8. Poſſet tamen ſi vellet, eam iniungere, vt *Garzias, de benef. par.* 8. *c.* 3. *num.* 35. Stylus autem Sacræ Pœnitentiariæ hanc pœnam obſeruari vult, & iniungit in diſpẽſatione ad petendum debitum, & Stylus Datariæ eam iniungit in diſpenſatione ſuper conſanguinitate vſque ad quartum gradum, vbi interceſſerit copula inceſtuoſa. *Garzias loco cit. n.* 36. *Sanch. lib.* 8. *diſp.* 25. *num.* 8.

VI. Inceſtum committens cum conſanguineis, vel affinibus ſuis vſque ad quartum gradũ, ex matrimonio, vel cum perſona, cum qua habet ius publicę honeſtatis, vel cum affinibus in primo, & ſecundo gradu, ex copula fornicaria incurrit ſpeciale impedimẽtum matrimonij contrahendi cũ perſona eadem, cum qua inceſtus commiſſus eſt, ita vt diſpenſatio à Papa conceſſa ſuper impedimento conſanguinitatis, vel affinitatis, non expreſſa copula inceſtuoſa habita cum eadem perſona, ſit ſubreptitia, & nulla, ex Decreto Trident. Concilij *ſeſſ.* 24. *c.* 5. *reform. matrim.* vbi contrahentes matrimonium ſcienter in gradibus prohibitis ſeparentur, & careant ſpe diſpenſationis: idque in eis multò magis locum habeat, qui non tantùm matrimonium contrahere, ſed etiam conſummare auſi fuerint: & quamuis iſtud Decretum ſolum loquatur, quando matrimonium eſt contractum, vel etiam conſummatum in gradibus prohibitis, tamen ex Stylo Curiæ extenditur ad omnem copulam inceſtuoſam, etiam ſine matrimonij figura. *Sanchez lib.* 8. *diſp.* 25. *n.* 8. *Garzias, de beneficijs, par.* 8. *c.* 3. *n.* 36. *Gutier. de matr. c.* 124. *n.* 13. *&* 14. & procedit ſecundùm veriorem, etiamſi ſit habita ſine cogitatione matrimonij contrahendi. *Garzias n.* 66. cum declaratione Sacræ Congregationis. Imò ſi copula ſit habita ex intẽtione faciliùs obtinendæ diſpenſationis matrimonialis, tunc adeſt ſpeciale impedimentũ; vt neceſſe ſit exprimere eam intentionem, alias eſſet ſubreptitia diſpenſatio, cùm ipſi copulam exponant pro cauſa facilioris diſpenſationis, vt *Sanchez nu.* 38. *Garz. n.* 93. *&* 97. *Gutier. loc. cit.*

Verum eſt, quòd ſi copula eſt occul-

occulta, ſufficit petere in Dataria diſpenſationem ſuper gradibus, & in Pœnitentiaria ſuper copula inceſtuoſa. *Sanchez diſp.* 25. *n* 11. *&* 12. *& Coninch diſp.* 33.*n.*83. & tunc ſeruabitur forma in Breui reformationis Sacræ Pœnitentiariç ſtatuta à S.D.N. Vrbano VIII. Quòd ſi copula ſit publica, ſed intentio illa ſit occulta, impetrari debet in Dataria diſpenſatio etiã ſuper intentione, quia ille actus internus componit cum actu externo, & illum informat, vt non poſſit ab eo moraliter ſeparari, & cadit ſub eadem poteſtate, ſub qua actus externus de ſe malus per talem intentionem, *Suar. de cenſur. diſp.*4. *ſect.* 2. *n.*22. *Coninch diſp.* 13. *num.*72.

VII. Filij inceſtuoſi, infames ſunt ſecũdùm aliquos Doctores, per *c. coniunctiones*, 35. *q.* 2. *&* 3. ibi, *infamia eos notamus:* vnde videntur infamia iuris notati; & ita eos infames eſſe volũt *Anton. Gomez in l. Tauri* 80. *n.*15. *Griland. de pœnis omniſ. coit. q.*2. *nu.* 8. *Maiol. de Irreg. lib.* 3. *c.*1. *nu.*13. Sed contraria mihi verior videtur, quòd non ſint infames ipſo iure propriè dicta infamia, quia nullo iure cautum eſt; & tex. in *dicto c. coniunctiones* obſcurè loquitur, & intelligitur à Canoniſtis ibi notare infamia nõ filios, ſed parentes, vt *Archid. ibi & Turrecrem. n. vlt.* Quare dicendi ſunt infames tantùm infamia facti vel iuris ſecundum quid, ſicut de alijs illegitimis dicunt Doctores, & de communi teſtatur *Tiraquel. de nobilit. c.* 15. *num.*4. *Maſcard. verb. teſtis, concluſ.* 1362. *n.* 31.

Dixi, *ſecundùm quid*, quatenus habentur viles, & repelluntur à multis actibus, & officijs publicis, & ſucceſſionibus, ſicut infames & ita *Couar. pract.*4.*qq.c.*19.*n.*6. *Molin. tract.*4.*diſp.*7.*n.*5. *Calderin. conſil.*2. *de fide inſtr. Tiraq. num.* 30. *Maſcard. vbi ſupra.* Et facit quòd Doctores, qui dicunt inceſtuoſos eſſe infames, ſe fundant in *Authen. ex complexu, C. de inceſt. nup.* vbi ait text. neque filios nominandos eos, qui ex damnato coitu naſcuntur, qui ſpurij vocantur; & tamen ſpurij alij quilibet non dicũtur infames infamia iuris propriè loquendo, vt *Molina & Couarr. loco cit.*

CAPVT I.

Indulgentiam plenariam concedentes Religioſi.

CLem. 1. *de priuil.* Religioſi à pœna, & culpa (vt ipſi dicunt) abſoluere aliquem præſumentes, excommunicationis ſententiam incurrunt ipſo facto, Papæ reſeruatam; eoſque locorum Ordinarij, poſtquam de hoc eis cõſtiterit, debent excommuni-

municatos facere denunciari, donec de abſolutione ipſorum eis fuerit facta fides, nullo eiſdem religioſis ſuper hoc exemptionis, vel alio priuilegio ſuffragante.

Nota, quòd abſoluere à pœna, & culpa, ſecundùm modum loquendi Regulariũ, idem eſt, quod à pœna Purgatorij abſoluere, id eſt Indulgentiam plenariam concedere, vt ait *Sylu.excom.7.n.41. Suar.de cenſur. diſput.22.ſect.4. nu.19.Sayr.lib.3.de cenſur. c.29. num.38.*

Nota ſecundò, quòd ad incurrendam hanc excõmunicationem ſufficit, ſi Religioſus Indulgentiã plenariam concedat, etiam ſi non abſoluat à peccatis ſacramentaliter: ita *Syluest.loc.cit.Suar.n.20. Marius Alter. lib.5.diſp.22.c.3. verſ.6.notan.* eſt contra *Cardinalem, & Zenzelinũ* ibi, qui vtrunque requiri putant, id eſt, & abſolui ſacramentaliter, & Indulgentiam plenariam concedi.

QVÆRES, an Religioſus in iſto caſu incurrat excommunicationem contra vſurpantes iuriſdictionem Sedis Apoſtolicæ latam in Bulla Cœnæ *c.17.* Et poſſet videri alicui affirmatiuè dicendum, quia ad ſolum Pontificem Romanum pertinet concedere Indulgentiam plenariam, ob plenitudinem poteſtatis. *c.cùm ex eo, in fin. de pœnit.& remiſſ.& extrau. Vnigenitus, eod. tit. Vitalin. hic num.86. & c.17. Bullæ* procedit etiam contra vſurpantes iuriſdictionem ſpiritualem, vt *Doctores ibid.* Tamen contrarium tenendũ eſt, quia illa Bullæ Cœnæ excommunicatio non procedit contra vſurpantes iuriſdictionem delegatam: aliàs etiam abſoluentes à caſibus reſeruatis Papæ, incurrerent in eandem excõmunicationem, quod nemo dixit. & de hoc dixi *verbo, Vſurpatio, c.3.*

CAPVT II.

Indulgentias publicantes porrigentibus manus adiutrices, vel ob quæſtum.

Pius V Bulla 99. incipit, *Quã plenum*, ſtatuit ne in aliquo Regno, Ciuitate, vel loco, quocũque prætextu publicentur Indulgentiæ ob quæſtum, ſeu ad quas conſequendas ſoluenda ſit aliqua eleemoſyna alicui perſonæ, vel loco: & qui ſecus egerint, ſeu attentauerint, Epiſcopi, etiam ſi Cardinales fuerint, ab ingreſſu Eccleſiæ, & perceptione fructuum ſuarum Eccleſiarum tandiu maneant ſuſpenſi, donec ſatisfactione præuia à Sede Apoſtolica abſoluantur. Inferiores verò Epiſcopis ſententiam excommunicationis incurrant Papæ reſeruatã; decernendo irritum, & inane quicquid in contrarium contigerit attentari.

Inde

Inde idem Pius V. Bulla 30. *Etſi Dominici*, reuocauit omnes indulgentias quibuſcũque cõceſſas, pro quibus cõſequendis porrigendę eſſent manus adiutrices.

Limita non eſſe reuocatas indulgentias conceſſas, pro quibus conſequendis debeat fieri aliqua eleemoſyna pauperibus indeterminatis: nam & hoc iniungi ſolet in Bullis Iubilæi.

Limita ſecundò, quod non incurrit in hanc cenſuram mandãs publicari indulgentiam ob quæſtum, ſi non fuerit publicata, quia verbum *attentare*, quando agitur de vſurpatione poteſtatis, ſeu de exercitio actus nulli, ſeu irriti, eſt intelligendũ de actu conſummato, licet inefficaci: & ita *Bonacin. diſp. 2. q. 3. punct. 30. nu. 7. de cenſur. in particul.* quia minus debemus recedere à iure cõmuni, quàm ſit poſſibile: de iure autem communi pœna latæ ſententiæ incurrenda intelligitur ſolùm de actu conſummato, non autem de ſolo conatu, ſeu attentato. *Ioan. Andr. in nouella, in cap. perpetua, de elect. in 6.* & latè *Felin. in tract. 1. Conatus abſque effectu an puniatur, n. 5. Farin.* 4

Aliam etiam Cõſtitutionem pœnalem à Pio V. editam contra promulgantes indulgentias pro eleemoſyna, vide *verbo, Simonia, c. 11.*

CAPVT I.

Iniuria in quemlibet.

INfamiam iuris incurrit condemnatus actione iniuriarũ pœnali, ſiue ciuili, ſiue criminali, *c. cum te, de ſent. & re iudic. l. 1. ff. de his qui not. infam. Abbas in dict. c. cum te, num. 1. Bernard. Diaz in praxi, cap. 69. num. 6.* & conſequenter irregularis erit taliter condemnatus, vt dixi *par. 1. c. 33.*

Ampliant, vt procedat etiam in eo, qui pulſatus actione iniuriarum tranſegit cum actore, vt *d. l. 1. ff. de his qui not. infam.* ſed tu vide *d. c. 33.*

Ampliant ſecundò multi Doctores, vt procedat etiam ſi iniuria ſit leuis, id eſt non atrox, dummodo pertingat ad peccatũ mortale: ita *Innoc. Hoſtien. in d. c. cum te*, & communem teſtantur *Cardin. ibid. Felin. nu. 9. Salzedo ad Diaz, loco citat. lib. 6. Suar. commun. opin. lib. 1. nu. 79. Farin. q. 105. num. 65. Barboſ. in d. c. cum te*, & probatur in *dicto c. cùm te*, vbi in caſu iniuriæ leuis poſtulatum fuit beneficium reſtitutionis. Sed contraria ſententia eſt magis communis, eamque cõmunem ait *Clarus* §. *iniuria, verſic. item condemnatus*, qui plures allegat, & plurimos congerit

gerit *Tiraquel. tract. de iudicijs in reb. exiguis, verſ.* 64. Poteſt autem Epiſcopus in his diſpenſare, vt *c. at ſi Clerici, §. de adulterijs, de iudic.*

CAPVT II.

Iniuria per violentam manus iniectionem in Clericos, vel Religioſos.

I. IN *c. ſi quis ſuadente diabolo, 17. q. 4.* habetur Cõſtitutio huiuſmodi Innoc. II. in Concil. Lateran. *cap.* 15. Si quis ſuadente diabolo in Clericum, vel Monachum manus violentas iniecerit, anathematis vinculo ſubiaceat, & nullus Epiſcoporũ præſumat illum abſoluere, niſi mortis vrgente periculo, donec Apoſtolico conſpectui præſentetur, & eius mandatum ſuſcipiat. Ex quo textu habetur excõmunicatio latæ ſententiæ contra iniurioſè manum inijcientes in Clericos, vel Religioſos, quia licet verbum *ſubiaceat*, tanquam futuri temporis in aliquibus caſibus ſit ſentẽtiæ ferendæ; vt apud *Tiraquel. in l. ſi vnquam, verbo, reuertatur. nu.* 149. tamen regulariter loquendo eſt latæ ſententiæ, vt *Tiraquel. ibi nu.* 148. & ita in terminis *de hoc cap. ſi quis ſuadente*, idem *Tiraquel. ibi* latè probat cum multis iuribus, & Doctoribus: & expreſsè ſic habetur de hoc can. *ſi quis ſuadente*, in *cap. quòd traslationem, de officio leg.* hunc autem canonem poſt alios latè explicat *Barboſ. in d. c. ſi quis*, & multi ab eo allegati.

Amplia quòd nomine Clerici continetur & is qui ſolam habet primam tonſuram. *Sayr. lib.* 3. *cap.* 26. *num.* 4. *Barboſ. loco citat. nu.* 9. Et procedit etiam ſi non habeat requiſita Concilij Trid. ad vtendum priuilegio fori, vt declarauit Sacra Congregatio apud *Barboſ. ibidem.* Nomine autem Monachi intelligũtur omnes Religioſi etiam latè dicti, id eſt etiã ſi non emittant tria vota ſubſtãtialia, dummodo ſit eorum religio à Sede Apoſtolica approbata; vt Doctores, quos allegat *Diana reſol.* 61. *tract.* 1. *tom.* 2.

Amplia ſecundò, vt contineatur Clericus, & Monachus, non ſolùm viuus, ſed etiam mortuus, vt iniurioſè eius cadauer percutiens incurrat in hanc cenſuram: ita *Tolet. lib.* 1. *c.* 31. *§. quartò debet, in fine. Felin. in c. à nobis, il* 2. *num.* 4. *de ſent. excommun. Albert. Brunus de augm. num.* 95. *Dueñas regula* 99. *ampliat.* 6. *Barboſ. nu.* 47. quamuis contrarium teneat *Henriq. lib.* 14. *c.* 3. *num.* 8. *lit. B.*

Amplia tertiò, vt contineatur Clericus, & Monachus percutiẽs gra-

grauiter ſe ipſum ex odio, ſeu indignatione contra ſeipſum, non ex ſpiritu mortificationis, ſeu pœnitentiæ: eſt communis ſententia, vt teſtatur *Grammat. deciſ.*44. *nu.*2. *Clarus*, §. *fin.q.*77.*num.*3. tenet *Farinac.q.*128.*num.*25. & plures allegat *Diana reſolut.*81. *tract.*5.*Miſcell. tom.*2. Quamuis contrarium, quòd ſcilicet percutiens ſeipſum non incurrat in hũc Canonem, teneant *Barboſa in c.contingit il* 1. *de ſent.excomm. Graff. lib.*1. *de caſibus reſeruat. cap.*8.*nu.*23. *Turrian. de cenſur. lib.*3. *diſp.*29. *dub.*2. *Diana loco cit. Nald. pract.qq.num.*24.*cum Bald.& alijs Canoniſtis*, *Mantua Dial.*125.& probabilem ait*Suar. diſp.*22. *de cenſ.ſect.*1.*nu.*59.

Ampliatur quartò, vt ex iuris diſpoſitione, & interpretatione extendatur Canon non ſolùm ad ipſum percutientẽ, ſeu violẽtiam inferentẽ, ſed etiam ad mandantẽ conſulentẽ, incitantẽ, cõſentientem, & non impediẽtem, cùm ex officio impedire tenetur: imò ſecũdùm magis cõmunem, etiamſi non teneatur ex officio, *c.quantæ*, *c.mulieres*, §. *vlt.de ſent.excom.* & extenditur, etiam contra ratam habentem percuſſionem eius nomine factam, *c.cum quis, de ſent. excom.in* 6. vide *Sayr.lib.*3.*c.*26. *nu.*22. *Suar. de cenſur. diſput.*22. *ſect.*1.*nu.*55. *Auilam par.*2.*c.*5. *diſp.*3.*dub.*6. *Molinam diſp.*52. *tract.*3.*Coninch diſp.*14. *dub.*15. *de cenſur. Barboſ.in dict c.ſi quis ſuadente*, *à nu.*40. *cum ſeqq.*

Abſolutio igitur huius excommunicationis eſt Sedi Apoſtolicæ reſeruata, vt in textu. Sed limita primò, quòd Epiſcopus de iure communi poteſt quemlibet abſoluere, quando percuſſio eſt leuis, id eſt neque enormis, neque mediocris. *c.peruenit,de ſent.excomm.ibi gloſ.& Abb.Sayr. lib.*3. *c.*28.*nu.*35. *Molina diſp.*57. *cit. Layman lib.*1. *tract. de excomm. c.*5.*nu.*9.*Genuen. in praxi c.*80. vbi latè hanc materiam declarat, & *Barboſ.in d.c.ſi quis, num.*77. *cum ſeqq.*

Adde quòd hæc facultas non ſolùm competit alijs Prælatis habẽtibus Epiſcopalem iuriſdictionem à Papa, ſecũdùm cõmunem, *Sayr.lib.*3. *c.*28.*nu.*2. ſed ſecundùm probabilem, etiam Vicario generali, vt tenet *Bonacina diſput.*2.*q.*4.*punct.*5.*n.*4. qui alios allegat, & tenet *Molina diſp.*59. *nu.*4. *tract.*3. Contrarium tamen tenent *Abbas,& Angel.* quos ſequitur *Sayr.ibi*; quia tex. ad Epiſcopum verba dirigit; quod eſt intelligendũ, niſi ſpecialiter ſit mãdatum. *Sbrozz. de offic. Vicar. q.*180. *lib.*2.

II. Poteſt Epiſcopus abſoluere à percuſſione mediocri, quando percuſſio eſt facta inter Clericos in cõmuni viuentes, vt *c.quo-*

niam, de vit. & honeſtat. Cleric.. Barboſ. nu. 80. *Molina diſp.* 57 *num.*3. *Sayr. nu.*7. Item poteſt Epiſcopus abſoluere à mediocri Officialem Principis, qui ratione officij turbæ arcendæ, Clericum mediocriter percuſſit, *c. ſi verò*, *de ſent. excom.* Et idem de miniſtris iuſtitiæ dicendum, ſi ratione ſui officij exercendi percutiunt, per eum text. *& ibi DD. Suarez diſp.*22. *de cenſ. ſec.*1.*n.*70. *cum Caiet. Layman loco cit. num.* 10. Hæc autem facultas cùm ſit magis limitata, non competit Vicario generali, niſi ex ſpeciali mandato, *Sbrozz. loc. cit.*

III. Poteſt abſoluere Epiſcopus quemcumque etiam ab enormi, habentem impedimentum perpetuum accedendi ad Sedem Apoſtolicam, vt *c. de cætero*, *c. quamuis*, *de ſent. excomm. & c. mulieres, eo. tit.* Et quidam dicũt procedere etiamſi impeditus poſſit recurrere per litteras, vel nuncium ad Sedem Apoſtolicam pro abſolutione, *Barboſ. in dicto c. ſi quis*, 17. *q.*4.*n.*90. Sed vide *par.* 1. *c.* 24.

Item poteſt abſoluere Epiſcopus ab enormi quemlibet habentem impedimentum adeundi Sedem Apoſtolicam, etſi non perpetuum, ſed diuturnum; ſed tunc abſoluet ad reincidentiam, ſeu cũ conditione, vt ceſſante impedimento, quamprimùm poterit accedat ad Sedẽ Apoſtolicam. *c. de cætero*, *de ſent. excom. c. eos qui, eod. tit. in* 6. Vide *Sanchez in decal. lib.*2.*c.*13.*n.*30. *Suar. loco cit. n.*80. Hæc facultas non cõpetit Vicario generali, niſi ex ſpeciali mandato, *Sbrozz. loc. cit.*

Ex decreto Sacrę Cõgregationis Epiſcoporum, & Regularium, iuſſu Clementis VIII. ij qui priuilegia habent abſoluendi à caſibus Papæ reſeruatis, non poſſunt in Italia, extra Vrbem Romam, abſoluere à caſu iniicientium violentas manus in Clericos, iuxta canonem, *Si quis ſuadente*, 17. *q.*4. ac iuris diſpoſitionem, ſeu extenſionem ſupra dictam *n.*1. *ampliat. tertia.* Aliàs ſi contrauenerint, incurrunt in cenſuras, & pœnas, de quibus dixi *verb. abſolut. c.*2.*n.*3.

Sed limita, quòd nõ obſtat hoc Decretum, quo minus poſſint abſoluere à leui percuſſione cùm ſit de iure communi eius abſolutio Epiſcopis conceſſa, & non Papæ reſeruata: ita *Graff. de caſibus reſeruatis, cap.*8. *num* 9. & 10. *Filiucc. tract.* 15.*n.* 34. Quod eſt verum, niſi Epiſcopus ſibi etiam hunc caſum reſeruaret, vt patet eodem Decreto.

CAPVT III.

Iniuria afficiens Papam, vel Cardinalem in perſonam.

Vide *verb. Maieſtatis læſę crimẽ.*

CA-

CAPVT IV.

Iniuria in perſonam Epiſcopi.

IN *Clem.* 1. *de pœnis*, habetur Conſtitutio Clem. V. in Concilio Viennenſi, qua ſtatuit, vt ſi quis ſuadente diabolo in hoc ſacrilegij genus proruperit, quòd quemuis Pontificem (id eſt Epiſcopum iam conſecratum, vt cõmuniter ibi DD. exponũt) iniurioſè, vel temerè percuſſerit, aut cœperit, ſeu bannierit, vel hæc mandauerit fieri, aut facta ab alijs rata habuerit, vel ſocius in his fuerit facientis, aut conſiliũ, aut fauorem dederit, vel ſcienter defenſauerit facientem: Primò, ſit ipſo facto excõmunicatus, à qua excõmunicatione nõ poſſit abſolui niſi per Summum Pontificem, ſcilicet mortis articulo excepto.

Secundò, à feudis, locationibus, officijs, & beneficijs ſpiritualibus, & tẽporalibus, quæ ab Eccleſia, cui offenſus Epiſcopus præeſt, obtinet, cadat ipſo facto, eaque ad eandem Eccleſiam liberè reuertantur.

Tertiò, ipſius filij per lineam maſculinam deſcendentes vſque ad ſecundam generationem, reddantur ipſo facto inhabiles ad Eccleſiaſtica beneficia in Ciuitate, & Diœceſi eiuſdem Epiſcopi obtinenda, omni ſpe diſpenſationis adempta.

Quartò, terra ipſius offendẽtis, & cooperantis (vt ſupra) ſi non vltra vnam diœceſim extendatur, vſque ad condignam ſatiſfactionem eiuſdem domini, Eccleſiaſtico ſubiaceat interdicto: itemque locus quilibet, in quo captus Epiſcopus detinebitur, quandiù detentio ipſa in eodem loco durauerit, Eccleſiaſtico ſubiaceat interdicto. Quòd ſi terra illius duas, vel plures diœceſes contineat, tunc diœceſis domicilij principalis ipſius delinquentis, & illa, in qua fuerit delictum commiſſum, ſi ſua ſit, & duæ aliæ eiuſdem Domini eidem loco magis vicinæ, interdicto ſubiaceant ſupradicto. Item Ciuitas, quæ aliquid prædictorum commiſerit in proprium Epiſcopum, interdicto ſubiaceat memorato, donec ſatisfecerit; & eius Magiſtratus, & Officiales omnes, culpabiles exiſtentes, incurrant excommunicationem, à qua non poſsũt abſolui niſi à Sede Apoſt.

Hoc autem interdictum eſt latæ ſententiæ, vt conſtat ex verbo, *ſubiaceat*, vt dixi *ſupra cap.* 2. *eodem verbo*, *Iniuria:* & ita in terminis *Boniſac. de Vitalin. in hac Clement.* 1. *num.* 70. *Henriq. lib.* 3. *cap.* 43. *numer.* 5. *verſ.* 6. *Nauar. c.* 27. *num.* 169. Quod autẽ dicit textus, de terra ipſius delinquentis, intelligitur terra ipſius, ſiue ipſe illius fuerit Dominus, ſiue gubernator, vt

Suar. diſp. 37. *ſec.* 1. *n.* 9. *& gloſſ. in d. Clem.* 1. *verbo, ſi ſua*, vbi ſe remittit ad notata *in c.* 1. *de poſtulat. Prælat. verbo, terram propriam*, vbi ait hoc verbum *ſuum* accipi ibi latè, vt ſufficiat ſi ſit de iuriſdictione illius, licet non ſit in eius proprietate.

V. Delinquentes, vt ſupra excommunicati, denunciandi ſunt publicè & ſolemni forma anathematis, ſingulis feſtis, donec ſatiſfecerint; & cùm abſoluẽdi fuerint, cauere debent idoneè de parendo pœnæ inferendæ, & de peragẽda pœnitentia iniungenda: formã autem ſolemnẽ anathematis ibi ponit textus, & tractat *Suar. de cenſur. diſp.* 8. *ſec.* 3. *n.* 2. *&* 3.

VI. Ex *c.* 11. *Bullæ in Cœna Domini*, fertur excommunicatio ſpecialiter Papæ reſeruata contra iniuriam inferentes in perſonam Epiſcopi, quę partim excedit, partim exceditur ab illa, quæ fertur in dicta *Clementin.* 1. quia in Clement. 1. excommunicantur bannientes Epiſcopum de quocũque territorio, ſed in Bulla Cœnæ non continentur niſi bannientes Epiſcopũ de terra, in qua iuriſdictionem habet, ſeu ius aliquod idem Epiſcopus. Item in *Clementina* 1. excommunicantur etiam ratum habentes, non autẽ in Bulla Cœnæ: è contra in Bullæ Cœnæ excõmunicantur hoſtiliter inſequẽtes Epiſcopum, qui non continẽtur in *Clem.* 1. in alijs autem actionibus conueniunt, vt apparebit ex *cap. ſeq.*

VII. Occidens Epiſcopum tenetur l. Pompeia, de parricidis; vt *Placb. epit. lib.* 1. *c.* 22. *nu.* 22. *Farinac. q.* 112. *n.* 131.

VIII. Ciuitas occidens proprium Epiſcopum priuatur dignitate Epiſcopali. *c. ita nos*, 25. *q.* 2. *Placb. & Farinac. ibid.* Sed hæc pœna non eſt latæ ſententiæ, vt patet ex textu, & nõ videtur procedere, niſi adſit frequentia talis delicti in ea Ciuitate, vt ſaltem bis occiderit Epiſcopos, vt colligitur ex textu, & ibi notat *gloſſ. verbo, vſum*; neque enim pœnæ offendentis Cardinalem, *c. felicis, de pœn. in* 6. militant contra offendẽtem Epiſcopum, *Farinac. loco cit.*

CAPVT V.

Iniuriam inferens in perſonam præcipuorum Eccleſiæ Prælatorum.

I. IN *c.* 11. *Bullæ in Cœna Domini* excommunicantur interficientes, mutilantes, vulnerantes, percutientes, capientes, carcerantes, detinentes, vel hoſtiliter inſequentes S.R.E. Cardinales, Patriarchas, Archiepiſcopos, Epiſcopos, Sedis Apoſtolicæ Legatos, vel Nuncios, aut eos à ſuis diœceſibus, territorijs, terris,

ris, ſeu dominij eijcientes, nec non ea mandantes, vel rata habentes, ſeu præſtantes in eis auxilium, conſilium, vel fauorem.

Nota ex hoc textu, quòd Princeps ſi bannierit de regno ſuo Epiſcopum non habentem in eo regno diœceſim, neque dominiũ vllum, neque ius Legationis, ſeu Nuntiaturæ officium, non incurrit in hanc cenſuram, vt *Nauar. c.27.nu.67.Vgolin.in eo cap.11. Bullæ, §.1.nu.4.Duard.q.9.n.6.*

II. In *c.felicis, de pœnis in 6.* fertur excommunicatio, & aliæ pœnæ, contra iniuriam inferentes in perſonam Cardinalis, & à fortiori ſi in perſonam Papæ iniuria inferatur: de qua re vide *verbo, Maieſtatis læſæ crimen, c.2.*

III. Occidens Nuncios, ſeu Legatos Papæ, vel alterius Principis, incurrit crimen læſæ Maieſtatis; vnde damnatus eſt infamis, & irregularis. Quam concluſionem declara, vt apud *Farinac.q.112.à nu.160.*

CAPVT I.

Inquiſitionem contra hæreticam prauitatem Domini & Magiſtratus temporales, requiſiti ſi fuerint, non adiuuantes, aut impedientes; aut de cauſis Sãcti Officij cognoſcentes.

I. IN *c.vt Inquiſitionis, 18. de hæret.in 6.* præcipitur Poteſtatibus ſæcularibus, & Dominis tẽporalibus, vt Epiſcopis, Diœceſanis, & Inquiſitoribus contra hæreticam prauitatẽ à Sede Apoſtolica deputatis pro defenſione fidei pareãt, & intendant in inueſtigandis, capiendis, & diligenter cuſtodiendis, vel ad carceres S.Officij deducendis per ſuum territorium ſine mora, & in poteſtatẽ S.Officij tradendis hæreticis, eorumque fautoribus, receptatoribus, & defenſoribus, quãdo ab Epiſcopis, & Inquiſitoribus prædictis fuerint requiſiti.

Secundò præcipitur eiſdem, vt ab Epiſcopo, vel Inquiſitore de hæreſi condemnatos, & ſibi tanquam Curiæ ſæculari puniendos relictos ſtatim recipiant, indilatè ſupplicio debito puniendos, non obſtãte appellatione quacunque. Tertiò ne cognoſcant, vel iudicẽt quoquo modo de crimine hæreſis, cùm ſit crimen eccleſiaſticum, neque carceratos pro eodem crimine, ſeu captos liberent ſine licentia, ſeu mandato Epiſcopi, vel Inquiſitoris. Quartò, ne aliàs Diœceſanorum, vel Inquiſitorum Iudicum ſententiam ſeu proceſſum directè, vel indirectè impedire præſumant, vel ſe eis opponere. Quòd ſi contra prædicta fecerint, ipſi, & ij qui ſcienter in tali contrauentione dederint auxilium, conſilium, vel fauorem, excommunicationis nouerint ſe mucrone percuſſos (quæ eſt la-

tæ ſententiæ, vt notant *Tiraquel. in l. ſi vnquam, nu. 72. verbo, reuertatur, C. de reuoc. don. Barboſ. in d. c. vt Inquiſitionis*) & ſi per annum eam excõmunicationem animo ſuſtinuerint indurato, ex tũc velut hæretici condemnẽtur.

De hac re vide *Carrer. in praxi tit. de hæret. §. circa ſecundũ, n. 56. Simancam Cath. inſtit. tit. 23. n. 9. Sayr. lib. 3. cap. 34. nu. 29. Filiuc. tract. 14. nu. 159. Barboſ. loco cit.* qui *nu.* 7. ampliat, vt neque incidenter poſſint ſæculares Iudices de hæreſi cognoſcere, propter illam particulam *quoquomodo*.

Amplia etiam, quòd non excuſatur Iudex volens cognoſcere de cauſa hæreſis, vel differẽs animaduertere in reum ſibi traditum à Sancto Officio, per proteſtationem, quam facit Inquiſitor, dicens, *vt Iudex laicus miſericorditer ſe cum eo gerat, &c.* quia Eccleſia proteſtationem facit ſui affectus, id eſt ſi fieri poſſit, & niſi aliter conueniret. Ita *Lorca 2. 2. S. Thom. q. 11. art. 4. diſp. 49. n. 9.*

Limita, quòd hęc cenſura non eſt reſeruata, quatenus ex vi huius Conſtitutionis.

II. Ex decreto Pij V. incipit, *Sanctiſſimus Dominus*, eſt apud *Cherubin. Conſt. 1. eiuſdem Papæ*, fertur excommunicatio contra omnes Magiſtratus, & Officiales, Bariſellos, & alios Miniſtros fori ſæcularis vbique locorum Chriſtianæ Reipublicæ, ſi non obediant Cardinalibus Inquiſitoribus generalibus, in his quæ pertinent ad Sanctum Officium.

Limita quòd nõ procedit excommunicatio illa cõtra Dominos temporales locorum, v. gra. Principes, vel Barones: quia eos ibi ad parendum rogat, non autem præcepto illo pœnali aſtringit, vt notat *Bonacc. de cenſur. in partic. diſput. 2. q. 10. punct. 9. in fin.*

Limita etiam, quòd hæc cenſura non eſt Papæ reſeruata, quatenus manat ex hac Cõſtitutione; an autem aliunde ſit reſeruata, *infra* patebit *§. ſeq.*

III. Iudices laici cognoſcẽtes de crimine hæreſis incurrunt in excommunicationem latam in Bulla Cœnæ *cap.* 14. vbi excommunicantur Iudices laici ſe interponentes in cauſarũ ſpiritualium, aut illis annexarum cognitione: de qua re vide *infra, verb. Iuriſdictio, cap. 9.*

Iudices laici impediẽtes exequutionem decretorum Inquiſitoris, & partes ad hunc effectum recurrentes ad eoſdem Iudices laicos, incurrunt in excommunicationem reſeruatam in Bulla Cœnæ Domini, *cap.* 13. dixi *verbo, Iuriſdictio, cap. 14. num. 3.*

CA-

CAPVT II.

Inquiſitionis Sanctum Officium impedientes, aut in cauſis ad Sanctum Officium pertinentibus ſe intromittentes Superiores Religioſorum.

Vide *ſupra, verbo, Hæreſis, c.*7.

CAPVT III.

Inquiſitionis Sanctum Officium impedientes per violentiam.

EX Bulla 82. Pij V. incipit, *Si de protegendis*, ad reprimendam audaciam impiorum hominum, qui malis artibus Sanctum Officium ſubuertere, miniſtroſque eius à functionibus ſuis diſturbare moliuntur, ſtatutæ sūt multæ pœnæ latæ ſententiæ contra omnes, ſiue vniuerſitates, ſiue ſingulares, ſiue ſint priuati, ſiue poteſtatem publicam habētes, qui aliquem ex Inquiſitoribus, Aduocatis, Procuratoribus, Notarijs, alijſue miniſtris Sancti Officij, aut Epiſcopum in ſua Diœceſi id munus exercentem, aut Accuſatorem, Denunciatorem, vel Teſtem in cauſa fidei, quomodocunque productum, vel euocatum occiderint, vulnerauerint, deiecerint, vel perterrefecerint; aut bona quæuis dicti Officij, aut Miniſtrorum expugnauerint, inuaſerint, incenderint, expilauerint; aut ſcripturas, aliaue inſtrumenta combuſſerint, diripuerint, interuerterint, aut ex incendio, alioue modo exportauerint; aut in conflagratione, expugnatione, direptione etiam inermes, capiendi, vel comburendi, ſiue ſupprimendi cauſa fuerint, aut res, vel perſonas ſeruari, defendiue prohibuerint; aut carcerem, aliamue cuſtodiam publicam, vel priuatam effregerint, vinctum extraxerint, ſeu emiſerint, aut capi prohibuerint, vel receperint. aut in prædictis auxilium, conſilium, vel fauorem præſtiterint, etiam effectu non ſubſequuto.

Statuit igitur Pius V. *ibidem*, vt ſupradicti incurrant eo ipſo, Primò excommunicationem per illa verba, *ſit anathemate præſentis canonis authoritate ligatus*, quæ ſignificant excommunicationem maiorem, vt *c. cum Eccleſia, ibi gloſſ. verbo anathematis, de immun. eccleſ. Sayr. de cenſur. lib.* 1. *cap.* 2. *num.* 5. & 6. *Suar. de cenſur. diſp.* 8. *ſect.* 2. *n.* 4. & 5. & eſt latæ ſententiæ, per particulam illam, *ſit ligatus: ita Tiraquellus in l. ſi vnquam, verbo, reuertitur, nu.* 184. & in terminis noſtris *Barboſ. allegat.* 50. *nu.* 121. *Sayr. lib.* 3. *cap.* 31. *n* 7. Secundò reatum læſæ maieſtatis,

& priuationem omnis dominij, feudi, dignitatis, & omnium bonorum, necnon omnium officiorum, & beneficiorum eccleſiaſticorum, & infamiam iuris incurrunt. Tertiò, filij iſtorum paternæ infamiæ ſint ſubiecti, & priuati omni ſucceſſione, donatione, legato, ſiue propinquorum, ſiue extraneorum, eiuſque portæ nũquam pateant dignitatum. Quartò, vt nullus dictorum reorum, qui prædicta in contemptum, & odium Sancti Officij commiſerint, admitti poſſit ad excipiendum, vel ſe purgandum, ſeu defendendum, niſi per claras tantum probationes. Quintò, vt qui pro talibus reis veniam petere, aut aliàs intercedere tentauerint, incurrant in pœnas, in quas incidunt fautores hæreticorum, de quibus dixi *verbo, hæreſis, cap.* 2. Sextò, vt abſolutio, diſpenſatio, & rehabilitatio, in prædictis caſibus ſint Papæ reſeruata: imò vt etiam à Papa conceſſa intelligantur nulla, & inualida, niſi fuerint conceſſa ſemeſtri poſt aſſumptionem ad Pontificatum, precibus verificatis apud ſupremum Romæ Inquiſitionis Officium ex certa Papæ ſcientia, & propriæ ipſius manus ſignatura.

CAPVT IV.

Inquiſitionis contra hæreticam prauitatem Officiales ſi aliquem concutiant.

I. CLemen. 2. *de hæret.* præcipitur tam ipſorum Inquiſitorum, quàm Epiſcoporum, & Capitulorum ſede vacante ſuper hoc deputatis Commiſſarijs quibuſcunque, ne prætextu Officij Inquiſitionis quibuſuis modis illicitis ab aliquo pecunias extorqueant: quòd ſi ſecus fecerint, excommunicationis ſententiæ eos ſubiacere decernitur ipſo facto, à qua non poſſint abſolui, præterquam in mortis articulo, donec illis, à quibus extorſerint, plenè ſatisfecerint, nullis priuilegijs, aut remiſſionibus ſuper hoc valituris.

Amplia quòd licet textus videatur loqui ſolùm de Commiſſarijs Inquiſitorum, & Epiſcoporum Sanctum Officium exercentium, tamen communis ſententia intelligit hanc pœnalem conſtitutionem etiam procedere contra ipſos Inquiſitores, ſi ipſi concutiant, ſeu pecunias extorqueant iniuſtè. *Suarez de cenſur. diſp.* 23. *ſect.* 5. *num.* 24. *gloſſ. in d. Clemen. not.* 2. *ibi Imola & Boniſac. & Anchar. nu.* 5. *Angel. excomm.* 7. *caſu.* 42. *Sylu. excom.* 9.

ca-

caſu 42. *nu.*81. Sed Epiſcopi, & alij Prælati Epiſcopalem iuriſdictionem habentes, eorumque Vicarij, vel Vicarij capitulares ſede vacante, hic non cōtinentur, quia non ſunt ibi expreſſi, neque in genere, neque in ſpecie, & non continētur in odioſis nomine Inquiſitorum. *Sanch. in decalogum lib.* 2. *cap.* 20. *num.* 6.

Limita, quòd hæc Clementina ſolū punit crimen cōcuſſionis ſcilicet extorſionis, prętextu huius publici officij; nō autē ſi extorſio fiat alio prætextu, vt notat *Boniſ. ibid. n.*49. *Suar. loco cit.* Neq; procedit, ſi reus ſponte offerat munus, vt mitiùs tractetur, quam ipſe mereatur. *Sanchez loco cit.* Sed neque eſſet locus pœnæ, ſi quis offerret munus Inquiſitori, &c. ad redimendam iniuſtam vexationem, ſi tamen illa vexatio non inferretur ad effectum pecuniæ extorquendæ, ſeu muneris; quia hoc non eſt crimen concuſſionis: ita *Boniſ. ibid. Suar. loco cit. Sanctarell. de hæreſi, cap.* 40. *nu.* 29. *in fin.*

Nota denique quòd iſta excommunicatio non eſt reſeruata, ſatisfacta parte. *Boniſ. in d. Clem. nu.* 99. *Cardin. ibid. verbo, Inquiſitoribus*, *n.* 5. *Imola num.* 9. Satisfactio autem conſiſtit in ſimpli reſtitutione, vel illius depoſitione in loco tuto, vel apud fidum Confeſſarium, vt ipſe reſtituat, ſi creditor ſit abſens. *Sanch. n.* 18. *vbi ſupra.* Et quamuis textus hic prohibeat, & irritet omnem remiſſionem, ſeu condonationem reſtitutionis, tamen non prohibet retrodationem, quam concuſſus faceret Officiali poſt ſatiſfactionem, & realem reſtitutionem ſibi factam; vt in ſimili de diſtributionibus, *Bonac. de horis canon. q.* 5. *punct.* 4. *num.* 10.

CAPVT V.

Inquiſitores, & Epiſcopi, vel ſubſtituti in cauſa fidei, ſeu Sancti Officij aliquem vexantes iniuſtè, aut conniuentes.

Clem. 1. §. *verùm quia nimis, de hæret.* Statutum eſt, quòd ſi odij, gratiæ, vel amoris, lucri, aut commodi temporalis obtentu, contra iuſtitiam, & ſuam conſcientiam, Epiſcopus, aut Inquiſitor, aut alij ab eis ſubſtituti, ad exequutionem Sancti Officij omiſerint contra quemquam procedere, vbi fuerit procedendum ſuper hæretica prauitate, aut obtentu eodem prauitatem ipſam, vel impedimentum officij ſui alicui imponendo, eum ſuper hoc præſumpſerint quoquomodo vexare; Epiſcopus, aut Epiſcopo ſuperior ſuſpenſionis ab officio per triennium, alij verò excommunicationis ſententiam

tiam ipſo facto incurrant: à qua quidem excommunicatione, niſi per Romanum Pontificem (excepto mortis articulo; & tunc ſatisfactione præmiſſa) abſolutionis beneficium nequeant obtinere, nullo in hac parte priuilegio ſuffragante.

Nota, quòd ſuſpenſio contra Epiſcopos lata hic expreſsè non reſeruatur; tamen cùm ſit lata ad certum tempus, intra illud eſt de iure communi Papæ reſeruata, vt *gloſ. in d. Clemen. verbo, excommunicationis ſententia, Suar. de cenſur. diſp. 29. ſect. 1. nu. 15. Gutier. can. qq. lib. 1. c. 5. n. 6. Barboſ. in eadem Clem. n. 39.*

II. Nota, quòd dictas pœnas non incurrunt prædicti, ſi omittant procedere non odio, vel fauore, ſed timore alicuius mali, ſeu damni. *gloſ. ibid. verbo, obtenta, Imola nu. 17. Barboſ. nu. 40.*

Nota tertiò quòd dictas pęnas incurrunt etiam ob actum internum, id eſt, odij, vel amoris; vel quia lex poteſt punire, & punit hîc actum internum de ſe malum geſtum cum tali intentione mala, vt *Suar. de cenſur. diſp. 4. ſect. 2. nu. 21.* qui ideo putat non fore locum huic pœnæ, ſi Inquiſitor imponat pœnam iuſtam, etiamſi rigoroſam; vel, ſecundùm alios, lex hîc punit actum internum, quatenùs actus internus eſt ratio actus externi, externumque modificat, afficit, deprauat, & corrumpit; ita in terminis *Salas de legib. diſp. 9. ſect. 1. nu. 7. Caiet. verbo, excom. cap. 3. Sayr. in claui regia lib. 3. cap. 6. in fin. Barboſ. hic nu. 38.*

CAPVT VI.

Inquiſitionis, ſeu Sancti Officij proceſſus ſecreta reuelantes.

Vide *verbo, Secreta.*

CAPVT VII.

Inquiſitores, & ſubſtituti Sancti Officij confiſcantes bona Eccleſiarum.

Vide *verbo, Confiſcatio, cap. 1.*

CAPVT I.

Inſordeſcentia in Cenſuris.

I. INſordeſcentia, ſeu inſurdeſcentia annalis in cenſura excommunicationis latæ extra cauſam hæreſis, reddit ſuſpectum de hæreſi, vt contra eum ab Inquiſitore procedi poſſit, ex *c. eum contumacia, de hæretic. in 6. Triden. ſeſſ. 25. cap. 3. in fin. de refor.* Vide *Salzedo ad Diaz in praxi c. 116. in fin. Menoch. de arbitr. caſu 416. nu. 52. & 53.* Non poteſt tamen condemnari vt hæreticus, ſed cogi debet ad ſe purgandum, vt ſuſpectus de leui. *Sayr. lib. 2. c. 10. n. 10.* Gon-

Gonzal. in regul. Cãcell. gloſſ. 15. *nu.* 108. qui ita intelligi ait Trident. *loco cit.* Quòd ſi purgare ſe noluerit, & pertinaciter perſeueret in excommunicatione, fit ſuſpectus vehementer: & ſi in eo ſtatu perſiſtat alio anno, declarandus erit hæreticus tanquam ex violenta præſumptione. *Pegna par.* 1. *direct. q.* 47. *nu.* 7. *&* 8.

II. Inſordeſcens in excommunicatione lata in cauſa hæreſis, ipſo iure habendus eſt vt hæreticus, *auth. Gazaros, C. de hæreticis, gloß. in c. excommunicamus, il primo, de hæreticis, verbo, condemnetur, ibi Hoſtien. nu.* 7. *&* 8. *Abbas nu.* 11. *Soccin. n.* 14. *Butr. nu.* 17. *Ioann. Andr. nu.* 4. *Anchar. nu.* 4. *Anan. num.* 6. Requiritur tamen ad hunc effectum ſententia declaratoria, præuia citatione ad ſe purgandum de vehementi. *Pegna in direct. par.* 3. *tit. de* 13. *modo terminandi proceſſum. Gõzalez gloß.* 15. *n.* 101.

III. Inſordeſcens in excõmunicatione in cauſa criminali lata, habetur pro conuicto de eo crimine. *Farinac. lib.* 1. *q.* 18. *n.* 39. *Gonzal. regul.* 8. *gloſſ.* 15. *nu.* 106. *&* 108. *cum allegatis*. Secùs in cauſa ciuili ſecundùm veriorem, vt *Gonzal. ibid.* quamuis alij cõtra teneant, vt *Salzedo ad Diaz c.* 110. *n.* 4. *vel c.* 118. *nu.* 4. *in nouiſſ. editione*.

IV. Ex regula Cancellariæ 66. *de inſordeſcentibus*, decernitur vt generalis abſolutio à cenſuris in litteris Apoſtolicis apponi ſolita ad earum effectum, non ſuffragetur, Primò non parentibus rei iudicatæ. Secundò Incendiarijs. Tertiò Violatoribus Eccleſiarũ. Quartò Falſarijs litterarum, vel ſignaturarum Apoſtolicarum, & eis vtentibus, & fautoribus, & receptatoribus eorum. Quintò res vetitas ad Infideles deferẽtibus. Sextò Violatoribus Eccleſiaſticæ libertati. Septimò via facti Apoſtolicis mandatis temerè nõ obtemperantibus, vel exequutionem eorumdem impedientibus, ſi propter præmiſſa ſeptem capita aut aliquod eorum excommunicati à iure, vel ab homine, per quatuor mẽſes ſcienter huiuſmodi ſententiam excommunicationis ſuſtinuerint.

V. Inſordeſcẽs in cenſura excõmunicationis, vel ſuſpenſionis per annum, & vltra, ſecundum aliquos Doctores eſt priuatus ipſo iure beneficijs. Ita *Menoch. de arbitr. caſu* 416. *num.* 52. Sed hoc alij dicunt verum eſſe, ſi erat excommunicatus ob crimen priuatione dignum, aliàs non; ita *Salzedo ad Diaz in praxi, c.* 118. *nu.* 5. *in nouiſſ. edit.* Verùm communis ſententia tenet non induci per inſordeſcentiam priuationem ipſo iure, niſi ſit excommunicatus ob cauſam, cui ipſò iure

ſit

ſit annexa priuatio, & tunc requiri ſententiam declaratoriam. Ita *Gonzalez nu.* 104. *gloſſ.* 15. *Seraph. deciſ.* 1285. Quòd ſi erat crimē, ob quod de iure venit priuandus, tunc ob inſordeſcentiam poſſe per ſententiam priuari. Ita *Seraph. ibid. nu.* 1. Si autem non erat crimen priuatione dignum, ſed ipſe poſt annum ob inſordeſcētiam citatus à Sancto Officio, vt ſuſpectus de hæreſi, fuit contumax, tunc priuandum per ſentētiam, vt hæreticum præſumptum. *Seraph. ibid. nu.* 3.

VI. Inſordeſcenti in excōmunicatione per annū, etiamſi in articulo mortis fuerit abſolutus, poteſt Eccleſiaſtica ſepultura denegari, vt ſepeliatur in loco prophano. *Genu. in prax. c.* 7. *in addit.*

VII. Inſordeſcenti in cenſura ſæpe aggrauatur eadem cenſura. Primus caſus excommunicatus à delegato Papæ finita delegatione poteſt abſolui ab eodem delegato intra annum finita delegatione; poſt annum autem à ſolo Papa delegante abſolui poteſt, *c. quærenti de offic. deleg. ibi Barboſ. num.* 2. *cum alijs.* Secundus caſus eſt, de vexante ob cenſurarū ſentētias, vt poſt duos menſes cenſura ſit reſeruata Papæ, vt dixi *verbo, cenſura, c.* 22. Item inſordeſceuti nonnunquam ita aggrauatur cēſura, vt aliam ipſo facto incurrat grauiorem, vt in *c.* 1. *de vſuris:* vide *verbo, vſura, c.* 7. *et in extrau. ambitioſæ,* de qua vide *verb. alienatio, c.* 1. *& alibi.*

Limita ſupradictas pœnas, vt ille ſolū intelligatur inſordeſcēs, qui animo pertinaci, & indurato, ſeu in cōtemptum clauium, quia ſcilicet noluit obedire, ſeu ſe ſubijcere clauibus, perſeuerat prædicto tempore in cenſura. *c. cum bonæ, de æt. & qual. Rota deciſ.* 196. *n.* 2. *apud Farinac. in collect. deciſionum crimin.* Secùs ergo ſi ex alia cauſa etiam irrationabili diſtulit petere abſolutionem, ſeu parere. *Rota ibid. n.* 3. *cum gloſſ. in c. Metropolitanum,* 2. *q.* 7. & alijs iuribus. Vel ſi fecit inſtantiam pro abſolutione, ſed nō potuit obtinere. *Rota ibid. nu.* 4. vel ſi fuit abſolutus medio tempore, etiamſi ad reincidentiam. *Rota ibid. nu.* 5. *& Seraph. deciſ.* 1285. *nu.* 4. *&* 5.

CAPVT I.

Interdictum violantes, & alia de interdicto.

Vide *verbo, Cenſura.*

CAPVT I.

Interpretationes aliquarum legum Eccleſiaſticarum prohibitæ.

I. IN Clementinam *exiui de paradiſo, de verbor. ſignif.* gloſſantes, ſecundùm aliquos

quos incurrunt excõmunicationem non reſeruatam: ita ait *Collector Bononien. c. vlt. num.* 54. allegans *S. Antoninum 3. p. tit.* 24. *c.* 69. Sed in contrarium eſt veritas, quia idem *S. Antoninus* ait eam excommunicationem fuiſſe ſublatam per eam Conſtitutionem *Ioan. XXII.* Deinde extrauag. Nicolai III. in qua fundatur dicta cenſura, non fert excommunicationem cõtra gloſſantes *Clem. exiui*, ſed contra gloſſantes *c. exiit qui ſeminat, de verbor. ſignific. in 6.* vnde error eſt, & æquiuocatio manifeſta, & de facto multi Canoniſtæ gloſſarunt dictam Clementinam.

II. Cap. *exiit qui ſeminat, de verb. ſignific. in 6. §. itaque*, habentur hæc verba: Sub pœna excommunicationis, & priuationis officij, & beneficij, diſtrictè præcipimus, vt præſens Conſtitutio cùm ipſam legi contigerit, ſicut prolata eſt, ſic fideliter exponatur ad litteram; concordantiæ, contrarietates, & diuerſæ vel aduerſæ opiniones à Lectoribus, ſeu Expoſitoribus nullatenus inducantur, & ſuper ipſa Conſtitutione gloſſæ ne fiant, niſi grammaticales: gloſſantes verò in ſcriptis aliter Conſtitutionem ipſam, & Doctores, & Lectores, dum docent in publico, ex certa ſcientia deliberata intellectum Conſtitutionis huius deprauantes, facientes quoque commẽtum, ſcripturas, ſeu libellos, ac ex certa ſciẽtia, ac deliberatè determinantes in ſcholis, ſeu prædicantes contra prędicta, excommunicationis ſententiæ ſe nouerint ſubiacere, à qua per neminem, niſi per Romanum Pontificẽ poſſint abſolui.

Nota quòd contra gloſſantes non animo impugnandi eſt excõmunicatio ferendæ ſententiæ, ſed contra gloſſantes, ſeu publicè interpretantes animo impugnãdi, eſt excommunicatio latæ ſententiæ: ſed hodie eſt ſublata hæc excommunicatio per aliam Conſtitutionẽ Ioannis XXII. *extrau. quia nunquam, de verb. ſignif.* & notat *S. Anton. vbi ſupra, & Cardin. in d. Clem. exiui.*

III. In Bulla 52. Pauli V. incipit, *Facultatum*, habetur, quòd interpretantes facultatẽ aliquam à Sede Apoſtolica conceſſam ſæpius intrandi clauſuram Monialium, contra declarationem ibi factam, incurrunt in cenſuras, & pœnas latas à Concilio Trident. & Conſtitutionibus Apoſtolicis contra intrantes clauſuram Monialium, ſine licentia: ſed intelligen. eſt de interpretatione non ſpeculatiua, ſed practica, opere ſubſequuto per ingreſſum, vt nõ recedamus à iure communi ſine neceſſitate.

IV. In Tridentinum Conciliũ gloſſas, aut cõmentaria, aut annota-

tationes, aut ſcholia, aut aliquod interpretationis genus quocunque modo edere, etiam ſub prętextu maioris corroborationis, ſine Papæ authoritate, prohibitũ eſt per Bullam 73. Pij IV. incipit, *Benedictus Deus*, §. *ad vitandã:* tranſgreſſores autem huius prohibitionis ex eadem Bulla incurrunt eo ipſo; Prælati quidem interdictum ab ingreſſu Eccleſiæ: alij verò excommunicationem. Deinde idem Pius IV. erexit Sacram Congregationem Cardinalium ſuper exequutione decretorum dicti Concilij, præcipiens ſub pœna priuationis officiorum latæ ſententiæ, vt mandatis dictæ Sacræ Cõgregationis à quolibet pareatur. Poſtea Sixtus V. Bulla 74. incipit, *Immenſa*, cõceſsit eidem Sacrę Congregationi facultatem dictum Concilium interpretandi circa mores, conſulto tamen Summo Pontifice, reſeruans Papæ interpretationes circa Fidei dogmata.

Limita quòd non prohibetur quis per ſupradicta alicui interpretationem dicti Concilij edere doctrinalem accidẽtaliter, ſeu obiter, ſeu incidenter in aliquo caſu particulari in ſuis libris, & tractatibus de alia materia; ſed prohibetur edere interpretationes principaliter factas, & ex profeſſo. *Suar. de cenſur. diſp.* 23. *ſect.* 7. *n.* 12. *Henriq. lib.* 7. *c.* 29. *nu.* 4. *Filiucc. tract.* 14. *nu.* 91. *Sayr. lib.* 3. *c.* 35. *nu.* 21. Neque prohibetur interpretatio viua voce in ſcholis etiam ex profeſſo, vt *Barboſ. allegat.* 50. *nu.* 133. Neque prohibetur interpretatio in ſcriptis priuatę vtilitatis cauſa non edita in publicum, vt *Bonac. de cenſur. in partic. diſput.* 2. *q.* 2. *punct.* 17. *nu.* 3. qua ratione non prohibetur quis declarationes Sacræ Congregationis habere priuatim, aut priuatim alteri cõmunicare. *Bonac. ibid.* An autem declarationes Sacræ Congregationis habeant vim legis, ſi non fuerint publicè, & vniuerſaliter editæ, ita vt ligent etiam inter alios, quibus factæ non ſunt: Aliqui affirmant, vt *Cherubin. ſuper Bulla citata Pij IV.* 73. *Roderic. quæſtion. regular.* 11. *articul.* 6. *tom.* 1. Alij contra tenent, vt *Salas de leg. diſp.* 2. *ſect.* 8. *nu.* 48. *& ſect.* 9. *num.* 53. *& diſp.* 12. *ſect.* 1. *num.* 8. *cum Nauarro, & alijs*.

CAPVT I.

Intruſio in Beneficium Eccleſiaſticum.

1. INtruſus, id eſt, qui ſine Canonico titulo in beneficium Eccleſiaſticum ſe ingerit, incurrit excommunicationem latæ ſentẽtiæ Papæ reſer-

ſeruatam contra vſurpantes bona, aut reditus, aut iura beneficiorum eccleſiaſticorum, de qua in Tridentino *ſeſſ.22. cap.11. reform.* Imò ſtatim atque fructus aliquos, ſeu prouentus perceperit, incurrit in excommunicationem latam in Bulla Cœnæ *c.17.* quæ ſtrictiùs eſt Papæ reſeruata, *Filiucc.tractat.16.nu* 225. Imò quòd ſe intrudens, ſeu vſurpans beneficium, in quo ſint fructus pendentes, incurrant in dictam excõmunicationem Bullæ, tenet *Marius Alterius tom.1. diſp.18. lib.5.c.1.colum.6.§. ſed circa.*

Amplia, quòd prædictæ excommunicationes procedunt etiam contra vſurpantem beneficium vacans, ſeu fructus beneficij vacantis, *Suar. diſp.21. de cenſur. ſec.2.n.97.Nauar.c.27. n. 70. verſu 6. Sayr. de cenſur. lib 3.cap.21.n.4.Filiuc.nu.*217. Aliqui tamen tenent, in hoc caſu non habere locum excommunicationem Bullæ prædictæ; ſed Trident. tantum, vt *Caiet. verbo, excommunic. cap.* 27. *Tolet. lib.1. cap.9. num.6.* Illud mihi certum videtur, non ligari dictis cenſuris eum, qui titulum haberet coloratum à legitimo collatore, quia non dicitur propriè intruſus, & beneficium non dicitur, vacans de facto, ſed de iure tantum, vt *infra* dicam.

II. Intruſus omnimoda intruſione, id eſt non prouiſus à legitimo collatore, ſeu prouiſore, non iuuatur circa tale beneficiũ retinendum regula de triennali, vt apparet ex ipſa regula *36* Cãcellariæ, vbi regula iſta ſolum ſuffragatur pacificis poſſeſſoribus ex titulo per prouiſionem Apoſtolicam, vel ordinariam ab eis factam, ad quos talis beneficij prouiſio pertinebat; Iſte enim propriè dicitur intruſus in pęnalibus, & de eo ſolo leges pœnales intelligendæ ſunt, vt de communi teſtatur *Gomez in d.regula de trienn. q.47. in fine & q.48.* Alij autem intruſi, habentes ſcilicet titulum coloratum, ſed vitiatum ex aliqua alia cauſa, vt ob irregularitatem, vel cenſuram, vel ob delictum inducens priuationem ipſo iure, &c. fruuntur regula de triennali, ſi non ſit tale beneficium reſeruatum diſpoſitioni Sedis Apoſtolicæ ex reſeruatione generali in corpore iuris clauſa, vt patet ex eadem regula; & ita *Gomez loco cit. q.47. Sanchez conſiliorũ lib.2.c.1. dub.31. num.20.*

Amplia, quòd eius acta etiam vigore publicæ poteſtatis, ſunt nulla; neque communis error ſuffragatur deficiente titulo colorato, vt tenet communis, quam ſequitur *Sanch. de matrim.lib.3. diſp. 22. n.49.*

III. Intruſus intruſione propriè

priè dicta, nullo vnquam tempore præſcribit beneficium, quia beneficium eccleſiaſticum non poteſt obtineri ſine canonica inſtitutione, vt *c. 1. de regulis iuris in 6.* & ita notat *gloſſa ibidem verbo beneficium, & ibi Barboſ. n. 6.* Et quòd titulus beneficij ſit impræſcriptibilis, latè *Selúa de beneficijs par. 3. q. 21. n. 5. in fine.* Poteſt tamen præſcribi ab alia Eccleſia iure proprietatis, vt *Selua ibid.*

IV. Intruſus tenetur fructus perceptos reſtituere, tanquam fur, & prædo: quòd ſi tituli reualidationē impetrare velit, debet in ſupplicatione exprimere, ſi fructus percepit, vt *Sanch. opuſc. lib. 2. c. 2. dub. 119. nu. 12.* aliàs gratia eſſet ſubreptitia, quia perceptio fructuum aggrauat intruſionem. Intruſus impropriè ſi bona fide fructus percepit, & triennio ſic retinet bona fide, eos præſcribit. *Sanchez conſil. lib. 2. c. 3. dub. 16. nu. 20.* Ante triennium autem tenetur reſtituere, quatenus locupletior effectus ſit, vt *Sanch. nu. 18. & 19. ibid.*

V. Intruſus, qui occupat beneficium eccleſiaſticum propria authoritate, ſeu temeritate, eo ipſo ius, quod ad dictum beneficium, vel in illo habebat, amittit. *c. cum qui, 18. de præb. in 6. c. auaritiæ, de elect. in 6.* vbi electus ſi ante confirmationem, vel præſentatus ante inſtitutionem ſe ingerit, priuatur ipſo iure quæſito per electionem, ſeu præſentationem vide *Gonzalez regul. 8. gloſſ. 15 n. 58.* Et procedit non ſolùm de intruſo propriè dicto, id eſt ſine titulo colorato, ſed etiam cum titulo colorato à legitimo prouiſore collato, vt *Barboſ. in d. c. eum qui, nu. 2.*

Limita, quòd pro foro conſcientiæ non amittit ius antequæſitum, niſi ſequuta ſententia declaratoria. *Leſsius c. 35 n. 187. in fin. 188. lib. 2. & Archid. in d. c. eum qui, & ibi Gemin. §. inſuper nu. 5. in fin.*

Limita ſecundò, vt non procedat in eo, qui ſe intrudit in poſſeſſionem non beneficij, ſed prædij beneficij, *Barboſ. num. 4.*

Limita tertiò, quòd ad hanc pœnam requiritur dolus, ſeu præſumptio, vt *dicto c. eum qui, & c. auaritiæ:* ideo quælibet cauſa etiam fatua excuſat. *Barboſa in dicto c. auaritiæ. Maſcard. de probat. verbo, Intruſ. nu. 18.*

VI. Intruſus efficitur inhabilis ad illud idem beneficium legitimè impetrandum: vnde ſi in ſupplicatione reticeat vitium intruſionis, gratia erit ſubreptitia, *Felin. in c. poſtulaſti, nu. 14. & 15. de reſcript. Selua de beneſ. par. 3. q. 11.* latè *Sanchez opuſc. lib. 2. c. 2. dub. 21. nu. 8.* vbi *n. 10.* notat non ideo eſſe inhabilem

ad

ad alia beneficia; & procedit hæc pœna in quolibet intruſo, id eſt etiam latè dicto, ſeu cum titulo colorato à legitimo collatore, ſed vitioſo, ſeu irrito, vt *Sanch. nu.* 2. Super hac autem pœna, ſeu inhabilitate ſolus Papa diſpẽſare poteſt. *Sanchez.nu.9.* vbi tamen ait in caſu occulto poſſe Epiſcopum diſpenſare, ex Triden. *ſeſſ.* 24. *cap.6.*

Limita, vt procedat iſta inhabilitas durante iniuſta detentione, quia Doctores loquuntur de cõfirmatione poſſeſſionis intruſi, vt per *Felinum ibidẽ:* vnde poterit, dimittendo prius illud beneficium, validè impetrare de nouo, vt *infra* dicam.

Intruſus non ſubrogatur in ius alterius habentis in eo beneficio ius legitimum. *c.cum iamdudum, ibi Doctores, de præben. Salzedo ad Diaz in praxi, c. is.* & habetur *regul. Cancellar.* 29. *de ſubrogandis collitigantibus.*

Limitant aliqui, quòd poterit effugere hanc pœnam, ſi dimittat poſſeſſionem beneficij, antequã petat ſe in ius alterius ſubrogari. Ita *Rebuff. de ſubrogand. collitig. n.* 25. *Salzedo loco cit. c.* 51. *in fin.*

Intruſus in beneficium curatũ, vel perſonatum, vel dignitatem Eccleſiaſticam violenter, ſeu ſciẽter, ipſo iure priuatur beneficio incompatibili, quod prius legitimè obtinebat, vt alio curato, vel perſonatu, &c. *c. eum qui, de præbendis in 6. iunct. c. de mult.* 1, *de præbend.* & ratio eſt, ob illam incompatibilitatem, & tacitam, ſeu interpretatiuam dimiſſionem.

Limita quòd non procedit hęc pœna pro foro conſcientiæ ante declaratoriam ſententiam, quia nullitas ſecundi tituli non inualidat primum. Ita *Leſſius cap.* 35. *nu.* 188. *lib.* 2.

Limita etiam, quòd non priuatur Epiſcopatu per intruſionẽ in quodcumque beneficium. *Gemin. in d. c. eum qui, nu.* 4.

Limita tertiò, vt non procedat in eo, qui data opera ſe intrudit in nouum beneficium, vt faciat vacare primum curatum, cuius dimiſſionem, ſeu reſignationem liberam nolebat Epiſcopus acceptare. *Gemin. in d. c. eum qui, & ibi Lapus, & Anchar. in princ.* quia cauſa affectata non ſuffragatur.

CAPVT II.

Intrudens ſe in beneficium, quod legitimè obtinuit, ſed litteris nondum expeditis, vel non obtentis.

Vide *verbo, Gratia, c.* 2. 3. 4. & 5.

CAPVT III.

Intrudens ſe in beneficiũ iam obtẽtum, & litteris expeditis, ſed ſine manu legitimi executoris.

Vide *verbo, Gratia, c.* 6.

CAPVT IV.

Intruſus præſũptus ob non oſtenſionem tituli, inquirente Ordinario.

I. IN *c. Ordinarij, de offic. ord. in 6.* Statuit Gregor. X. vt Ordinarij locorum ſubditos ſuos plura beneficia habentes incompatibilia in primo genere, compellat, vt intra tempus ab ipſis aſſignandũ, diſpenſationem Apoſtolicam retinendi incompatibilia huiuſmodi oſtendant; aliàs ea tanquã vacantia à legitimis collatoribus, alijs conferantur. Si autem dubium emergat de valore diſpenſationis, Ordinarius negocium ad Sedem Apoſtolicam diſcutiendum remittat.

Hæc Conſtitutio eſt innouata à Concil Trid. *ſeſſ. 7. c. 5. reform.* & extenſa ad beneficia incompatibilia etiam in ſecundo genere. Vide, quę dixi *verb. beneficia, c. 7.*

II. Extrau. *vt quos virtutis, §. vt autem, de off ord.* præceptũ eſt Ordinarijs locorum ſub pęna ſuſpenſionis ab ingreſſu Eccleſiæ ipſo facto incurrenda, vt procurent ab obtinentibus beneficia incompatibilia in primo genere diſpenſationes Apoſtolicas exhiberi. Sed hæc Conſtitutio non videtur facta per modum legis vniuerſalis, ſed edicti pro ea vice; ſed neque ea pœna vſu recepta videtur, neque à Tridentino innouata.

Amplia ſupradicta, quòd Epiſcopus poteſt facere edictum, vt omnes beneficiati intra certum tempus oſtendant titulum ſuorũ beneficiorum, ſub pœna priuationis eorumdem ipſo facto incurrenda, ob præſumptam intruſionem, vt *d. c. Ordinarij. Bernard. Diaz regula 236. Pariſ. de reſign. lib. 11. q 14. nu. 35. Barboſ. de pot. Epiſc. alleg. 57. nu. 222. & in d. c. Ordinarij n. 3. Maſcard. de probat. concl. 378. verb. poſſeſſio.*

Amplia, vt non poſſint Clerici ſe tueri contra huiuſmodi edicta per regulam de triennali, quia etiam ea regula fundatur in titulo colorato à legitimo collatore emanato: ita *Barboſ. in d. c. Ordinarij, nu 4. Maſcard. loco cit.*

Limita, quòd circa beneficia non incõpatibilia Epiſcopus non debet proponere talia edicta in antiquis inquirendo, niſi in initio ſuæ promotionis; vel ſi diù fuit in captiuitate abſens, quia tunc eſt periculum intruſionum: ita *Abb. in c. licet Heli, nu. 23. de ſimon. Anan. num 28. & Hoſtien. ibid. & Maſcard. loco cit. nu. 8.* Aliàs igitur Clerici nõ tenebuntur per talem inquiſitionem probare directè, & concludenter titulũ non incompatibilis beneficij; ſed præſumptiuè etiam ſolo ſuo iuramẽto. *Abbas n. 23. loco cit. poſt Hoſtien.*

Rien.& Cardin.in d.c.licet Heli, n.6. Felin.n.3.4.& 12.

Limita ſecundò, quòd quando ipſe Ordinarius, aut alius tertius conſtitueret ſe aduerſarium, ſeu actorem contra beneficiatũ, tunc non teneretur poſſeſſor oſtẽdere titulũ. *Maſcard.n.*12.13.& 27.

CAPVT I.

Iudices laici iuſtitiam facere, vel præbere brachium ſæculare, Iudicibus eccleſiaſticis requirentibus, negligentes.

I. CAp.*adminiſtratores*, 23. *q.* 5. Adminiſtratores ſæcularium dignitatũ, qui ad Eccleſiarum tuitionem, pupillorum, ac viduarum protectionem, rapaciumque refrenationem conſtituti eſſe debent; quoties ab Epiſcopis, & Eccleſiaſticis viris conuenti fuerint, eorum querimonias attẽtiùs audiant, examinent, corrigant. Quòd ſi Dei timorem præ oculis non habentes, negligere poſt ſecundam, & tertiam monitionem inuenti fuerint, omni ſe nouerint communione vſque ad condignam ſatisfactionem priuatos.

Declara primò, vt nomine adminiſtratorum hic contineantur non ſolùm Iudices, & Magiſtratus, ſed etiam Principes, *vt gloſſ. ibi, & Turrecrem.nu.*1.& *Suar. de cenſur. diſput.*23.*ſect.*2. *nu.*1. quamuis contrarium ſentiat *Tolet. lib.*1.*cap.*37. *in princ.*

Declara ſecundò, quòd procedit hæc pœna, ſiue iſti Iudices in cauſa ad eorum forum pertinente iuſtitiam facere negligant, ſiue in cauſa Eccleſiaſtica brachium ſæculare requiſiti ab Ordinario Eccleſiaſtico præbere noluerint, vt *Archid. ibi.* & videntur verba textus vtrumque caſum complecti. Tamen *Suar. loco citat. nu.*4. tenet ſolùm eſſe ſententiæ latæ cenſuram, quando Iudex ex iuſtitia tenetur ſubuenire oppreſſo, vt in primo caſu; non autem ſi de charitate tantùm, vt in ſecundo.

An autem procedat hæc pœna in omni caſu, quo laicus Iudex iuſtitiam facere negligit, vel in caſibus tantùm ibi expreſſis, id eſt cũ agitur de iniuria facta Eccleſijs, vel viduis, vel pupillis; vel de rapinis? Reſpondeo: aliqui in ijs caſibus procedere putant, & in alijs vitijs publicis, quæ perturbant Rempubl. ita *Suar. loco cit. nu.*1. Alij abſolutè intelligunt de omni peccato, vbicũque tenetur Iudex laicus iuſtitiã facere: ita *Tolet. loco cit.* Et facit quòd Epiſcopus poteſt procedere contra quemcũq. ob mortale peccatum vitandum, vt *Felin.c.*1.*de pact. Bart. in extrau.ad reprimen.verbo, denunciatione, num.*10.*Nauar.conſ.*2. *de offic. ordin.*

Declara tertiò, quòd iſta eſt excommunicatio latæ ſententiæ incurrenda poſt canonicam, ſeu trinã monitionem, ex hoc textu, vt communiter intelligunt interpretes; *gl. ibi verb. priuatos. Tolet. & Suar. loco cit. Barboſ. alleg.* 50. *nu.* 170. tamen ex conſuetudine intelligitur ſententiæ ferendæ, & non latæ, vt *Turrecr. ibid. Toletus loco cit. Suar. n.* 3. & ita ſeruatur in praxi quando Iudex eccleſiaſticus inuocat brachium ſęculare, vt Iudex laicus non parens non cenſeatur excommunicatus, ſed excommunicandus, vt *Menoch. de arbitr. lib.* 2. *caſu* 452. *num.* 2. *Bernard. Diaz in praxi c.* 254. *n.* 10. *& n.* 20. de qua inuocatione brachij ſæcularis, vide *Genuẽſ. in praxi cap.* 36. *Ricc. reſolut.* 89. *§. amplia tertiò.*

Magiſtratus laici requiſiti præſtare brachium ſęculare Sancto Officio, ſeu Inquiſitori contra hæreticã prauitatem, ſi id negligant facere, incurrunt in pœnas, de quibus in *c. vt Inquiſitionis, de hæret. in* 6. Vide *ſupra verbo, Inquiſitor, cap.* 1.

CAPVT II.

Iudicis laici munus Clerici exercentes.

IN *c. Clericis, ne Clerici, vel Mon.* hæc habentur: Iubemus ſub interminatione anathematis, ne quis Sacerdos officiũm habeat Vicecomitis, aut Præpoſiti ſæcularis: ſi quis autem contra hæc venire præſumpſerit, & commonitus emendare noluerit, excommunicationi ſubiaceat.

Nota, quòd hæc excommunicatio eſt latæ ſententiæ, ob particulam *ſubiaceat*: ita *gloſſ. ibid. verbo, excommunicationi. Caiet. excommunic.* 16. *Nauarr. c.* 17. *num.* 117. *Suar. de cenſ. diſp.* 23. *ſect.* 3. *num.* 22. *Tolet. lib.* 1. *c.* 37. *§.* 5. *Sayr. lib.* 3. *cap.* 32. *num.* 6. *Molina tract.* 3. *diſp.* 8 *Barboſ. in dicto cap. Clericis, nu.* 7. eſt communis ſententia; ſed ad eam incurrẽdam requiritur antecedens monitio canonica, id eſt trina, vel vnica pro tribus, cum intimatione prædictæ cenſuræ incurrendæ, vt *Suar. loco citat. num.* 23. *gloſſ. in cap. ſacro, verbo, competenti, de ſentent. excommun. Layman lib.* 1. *tract. de cenſur. c.* 6. *num.* 4.

Nota ſecundò, quòd aliqui extendunt hanc conſtitutionem pęnalem ad omnes clericos: ita *Hoſtien. ibi.* & de communi teſtatur *ibi Abb. n.* 8, ſed alij extendunt ſolum ad Clericos in ſacris, vt *Angel. Sylu. & Tabien. apud Sayrum num.* 6. *Nauarrus vbi ſupra. Abb. loco citato. Toletus loco citato.* Sed verior, & hodie magis communis tenet hanc pęnam ſolùm in Sacerdotibus locũ ha-

habere, ita *Barboſ. in d. c. Clericis, n. 6. in fin. cũ Suar. & Filiucc.* & de cõmuni teſtatur *Sayr. n. 6. in fine.*

Nota tertiò, quòd Sacerdotes incurrunt eã pœnam ſolùm, ſi ſint officiales Principum ſæcularium cũ iuriſdictione ordinaria. *Caiet. loco cit. Sylu. nu.* 28. *loco cit. Tolet. loco cit. §. aduerte. Abb. in d. c. Clericis, n.* 10. *Barboſ. n. 6.* Vnde non prohibentur eſſe Conſiliarij Principum. *Abb. Sylu. Sayr. & Tolet. loco cit.* Neque prohibentur in cauſa ciuili ſibi ſemel, aut iterum delegata à ſæculari poteſtate, iudicare. *Cardin. in d. c. Clericis, §. iubemus, Abb. nu.* 11.

Nota quartò, quòd hæc excõmunicatio nõ eſt reſeruata. *Caiet. Sayr. Suar. loco cit.* quia illa monitio præuia non reddit per hoc excommunicationem latę ſententiæ à iure ſub conditione monitionis monenti reſeruatam. *gloſſ. in Clem. vlt. in fin. de ſtat. Monac.*

Nota quintò, quòd textus nõ irritat acta: valent igitur proceſſus, & ſententiæ Sacerdotis illicitè exercentis laicam poteſtatem ordinariam mandatam. *Abb. in c. decernimus, n. 7. de Iudic. ibid. Dec. num.* 78. *Couar. in Clem. ſi furioſus, par. 2. §. 5. num. 8. in fin.* Intellige niſi fuerit denunciatus excommunicatus ob eã cauſam, aut niſi pars exceperit contra eum de excõmunicatione huius canonis incurſa. *Nauar. cap. 27. nu. 21. Gutier. can. qq. lib. 1. c. 1. n. 82. Leſſ. lib. 2. c. 29. n. 57. text. c. exceptionẽ, de excep. & c. 1. eodem tit. in 6.* quamuis *Sanchez conſil. lib. 3. c. 1. dub.* 18. ait ſententiam excommunicati denunciati, ſeu vitandi, validam eſſe pro foro conſcientiæ, ſi aliàs ſit iuſta.

II. Irregularis fiet Clericus, ſi proferat ſententiam ſanguinis, ſequuto effectu mutilationis, aut mortis. *c. ex litteris, verſic. nos autem, & ibi gloſſ. vlt. de exceſſib. prælat. Abb. in c. Clericis, nu. 3. ne Clerici, vel Monac. & ibi alij Canoniſtæ* communiter, & Theologi cum *S. Thoma 2. 2. q. 40. art. 2. Sayr. lib. 6. de cenſur. c. 15. nu. 1.* vbi multos allegat. *Suar. de cenſur. diſp. 47. ſect. 1.* Et hæc irregularitas in Clericis non ſolùm dicitur ex defectu lenitatis, ſicut in Laicis, ſed etiam ex delicto, cùm in eam incidant ex facto contra canonum prohibitionẽ grauem, vt *d. c. ex litteris.* & ita *Valent. tom. 3. diſp. 3. q. 16. punc. 4. Tannerus to. 4. diſp. 6. q. 10. nu.* 211. *Auila par. 7. diſp. 6. ſect. 5. dub. 5. §. ſed contra,* qui notat talem irregularitatem nõ dici ex delicto, quaſi ex homicidio iniuſto, ſed ex delicto ob Eccleſiæ præcepti tranſgreſſionem.

An autem Clericus, aut Laicus fiat irregularis ex ipſa aſſumptione officij Iudicis criminalis, etiam non ſequuta morte, vel mutila-

tione, multi affirmant: ita *Hugo antiquus Canoniſta in c.ſi quis poſt.5 1.diſt.Specul.tit.de diſpenſ. §.iuſta,verſic.ſed quid de Iudice. S. Anton.par.3.tit.28.c.2.Tolet. lib.1.cap.38.num.9. Salzedo ad Diaz in praxi c.102.ſuper verbo, punien. lit.C. Foller. in praxi par.2.cap.24. Maiolus lib.2.c.6. num.3.per dict. cap. Clericis, ne Clerici, vel Mon.*

Contraria tamen ſententia eſt communis, quam tenet *Abbas in dicto c. Clericis, nu.3. Diaz dicto c.102. Farinac. in fragmen. verbo, Clericus, nu.391.* & de communi teſtatur *Suarez diſput.47. ſect.1. nu.3. & Sayr. lib.6. c.16. num.5.* Prima autem ſententia poteſt intelligi, vt procedat in hoc ſenſu, vt talis cenſeatur irregularis præſumptiuè, donec ipſe docuerit, mortem, aut mutilationem non eſſe ſequutam ex ſua cauſa; vel ratione periculi effectus huiuſmodi futuri, quia dum pendet iudicium coram ipſo inchoatum, non poteſt promoueri. *Henriq. lib.14. cap.12. num.8.* Vel quòd durante tali officio, & non dimiſſo, ſit irregularis, ſicut alij publica officia exercentes obligati reipubl. ratione pacti, vel iuramenti, vel ratiociniorum: ſed hæc non eſt propriè irregularitas, cùm tolli poſſit de facto abſque diſpenſatione, videlicet depoſito officio, & rationibus redditis. *Suarez loco cit. num.3. Sayr. lib.6. cap.14.*

Super irregularitate autem prædicta ex defectu lenitatis, ſolus Papa, communiter loquendo, diſpenſare poteſt. *Nauarrus cap.27. num.217. Tolet. lib.1. cap.88. verſ.3. Suar. diſput.47. ſect. 6. num.12.*

Limita, quòd Epiſcopus poteſt diſpenſare ſecundùm magis communem, ad minores recipiendos, vel ad miniſtrandum in iiſdem iam ante ſuſceptis. *Anan. Butr. Hoſtien. & Abbas in c.2. de cleric. pugn. in duello, Maiol. lib.5. cap.51. num. 4. Barboſa allegat.39. num.59. & 62.* eſt contra *Garziam de benefic. p.7. cap.11. num.34. & alios.* Item poteſt Epiſcopus diſpenſare cum promoto ad obtinendum beneficium ſimplex. *dicto cap.2. de cleric. pugn. in duello. Garz. ibid.*

CAPVT III.

Iudices gratia, vel muneribus iuſtitiam corrumpentes.

Vide *verbo, Munera, c.4.5. & 6.*

CAPVT I.

Iuramenta exigentes, eaq. præſtãtes, de obſeruandis iniquis Statutis, vel conſuetudinibus.

IN c.1. de iureiur. in 6. Nicolaus III. damnat conſuetudines, & Statuta, quibus obſer-

ſeruatur ne Canonici ad canonicatus poſſeſſionem, Prælati ad Eccleſias, Officiales ad officia recipiantur, niſi prius iuramento præſtito de obſeruandis illarum vniuerſitatum ſtatutis, & cõſuetudinibus ſcriptis, vel non ſcriptis, intelligendo etiam de illicitis, impoſſibilibus, vel libertati eccleſiaſticæ contrarijs. Et declarat Pontifex, in iuramento generali prædicto ea non contineri, neque præſtari poſſe de illis iuramentum; & ſi præſtitum fuerit, nullius eſſe momenti, cùm iuramentum nõ ſit vinculum iniquitatis, neque ſeruandũ ſit cum Diuinæ Maieſtatis offenſa.

Adde quòd peccat mortaliter peccato irreligioſitatis, qui talia iuramenta præſtat, vel requirit, ſi habet animum obſeruandi illicita, ſeu iniuſta, niſi paruitas materiæ excuſet: ſi autem non habet animum obſeruandi, peccat mortaliter peccato periurij. Vide *Suar. lib. 3. de iuramento, cap. 19. num. 3. tom. 3. de relig. & Sanch. lib. 3. in decal. cap. 4. nu. 26. Layman lib. 4. tract. de iuramento & periur. cap. 14. nu. 9.*

Ex Bulla Gregor. XIII. quæ eſt 93. incipit, *Inter Apoſtolicas*, confirmata eſt dicta conſtitutio Nicolai Papæ, & extenſa, vt procedat etiam de iuramentis, ſeu obſeruantijs obuiantibus decretis Tridentini Concilij. Item vt procedat, ſiue iuramenta præſtentur ante poſſeſſionem, ſiue poſt illam adeptam. Itẽ derogat omni conſuetudini etiam immemorabili, quia eſt corruptela.

Deinde ſtatuit, vt exigentes talia iuramenta illicita, ſeu impoſſibilia, ſeu contraria prædictis iuribus eccleſiaſticis, incurrãt, Epiſcopi, ſeu Pontificali dignitate præditi ſuſpenſionem à diuinis: vniuerſitates autem Eccleſiaſticę, id eſt Capitula, & Cõuentus, eorumque Eccleſiæ, & loca omnia laicalia incurrant interdictum, ſcilicet perſonale, vel locale reſpectiuè: Singulares autem perſonæ Epiſcopis, aut Pontificibus inferiores incurrunt excommunicationem, & inhabilitatem ad officia, & beneficia obtinenda. Abſolutionem, & diſpenſationem in prædictis pœnis reſeruat Summo Pontifici.

Poſtremò ſtatuit, vt ſcienter præſtantes talia iuramenta incurrant eo ipſo pœnam priuationis vſus, & commodi rei, & gratiæ, cuius cauſa iurauerint illicitè, id eſt beneficij, officij, aut prelaturę.

Obſeruari facientes, vel obſeruantes ſtatuta, vel conſuetudines contra libertatem Eccleſiaſticam, incurrunt excommunicationem latam in iure communi, & in Bulla Cœnæ, vt dixi *verbo, conſuetudo, c. 1.* & *verbo, lex, cap. 1.* Vnde etiam in caſu noſtro

Digitized by Google

exigentes ſuper his iuramenta, & vtentes, & exequentes incurrunt in eaſdem cenſuras.

Exépla autem iuramenti contra libertatem eccleſiaſticam habes in *c. petitio veſtra, nu. 1. de iureiurando*: vbi damnatur iuramentum, quo Eccleſiaſticus iurat Principi laico de non ſtando contra illum vllo modo, ſi intelligatur, quòd non poſſit ſtare etiam iuſtè, vt quando vſurpat iura, aut bona Eccleſiarũ. Item generaliter loquendo tale eſt omne iuramentum, quo Eccleſiaſtici cogerentur iurare Principi laico fidelitatem, niſi ratione feudi, vt *Abb. in d. c. petitio tua, nu. 1. & text. in c. nimis, de iureiur. ibi Anan. Hoſtien. & Imola*.

Sed limita, quòd licitum eſt Eccleſiaſticis præſtare iuramentum fidelitatis laico Principi exigenti non abſolutè coactum, ſed ſub conditione volũtarium, ſi in tali territorio morari velint, propter ſecuritatem ſtatus, ſeu Reipublicæ; ſed intelligẽdo, vt iuramentũ non præſtetur, tanquã Superiori, ſed tanquã cõparti Reipublicæ per modũ contractus, vt habetur caſus in *Conc. Tolet. 10. cap. 2. Suarez de defen. libertatis Eccleſ. lib. 6. cap. 1. Salas de leg. diſp. 96. tract. 14. nu. 96. in fin.* Sic etiam dicunt aliqui Doctores licitum eſſe eccleſiaſticis, & laicis incolis loci occupati à Tyranno etiam hæretico, qui legitimum Principẽ expulit, eodem inuaſore poſſeſſore cogente, ei præſtare iuramentũ de eo iuuando contributionibus, excubijs, & foſſionibus, & cæteris operis indifferentibus præſtandis, & de vitandis præiudicijs pro poſſe ſuo, non animo eidem auxilium ferẽdi quatenus hæreticus, vel inuaſor, ſed animo quatenus metu graui adſtringuntur, præſtandi ei opera illa indifferentia. Neque Pontifex cenſetur inuitus: ita *Molanus, & Laymã infra citãdi*.

Non tamen poſſunt iurare animo præſtandi talia auxilia in caſu, quo reſultaret graue damnum catholicæ Religionis, aut legitimi ſui Principis; vel in caſu, quo ſi nõ præſtarentur, magna vtilitas inſurgeret Principi iuſto, vel Reipublicæ Chriſtianæ: ita *Molanus lib. de fide, & iuram. opuſc. vlt. Layman lib. 2. tit. de charitate tract. 3. cap. 13. §. ſecundò reſolues*.

Aliàs enim ſic iurantes, ſi de facto talia auxilia præſtarent, incurrerent in excommunicationem latam in *Bulla in Cœna Domini*, vel *ex c. 1.* ſi hæc auxilia præſtent Principi hæretico bellum gerenti contra Catholicos cauſa hæreſis, vt *Sanch. lib. 2. in decal. cap. 10. nu. 5. Suar. de fide, diſp. 24. ſect. 1. num. 9. Farinacc. q. 182. nu. 132.* Vel ex *c. 7. eiuſdem*

dem Bullæ, ſi dicta auxilia præberent hæreticis à Sede Apoſtolica expreſsè, ſeu nominatim declaratis: de qua re dixi *verb. Arma*.

Similiter illicitum eſt iuramentum, quo Eccleſiaſtici, vel laici iubentur iurare fidelitatem Principi temporali, ſeu laico, recognoſcendo eum in caput Eccleſiæ, quia tale iuramentum eſt hæreticale, & ſchiſmaticum, vt *Suar. tract. de defenſ. fidei Cathol. tit. de forma Iuramen.* Vbi duas Bullas Pauli V. refert ſimilia damnantis iuramenta. Vnde in tali caſu iurantes incurrerent excommunicationem ex *c.* 1. *Bullæ in Cœna Domini* latam contra hæreticos, & ſchiſmaticos, eorumque fautores, de quibus dixi *verbo, hæreſis*; & *verbo, ſchiſma*.

CAPVT I.

Iuriſdictionem laici exercentes contra libertatem eccleſiaſticam, onera eccleſiaſticis imponendo.

Vide *verbo*, *Immunitas*, *c.* 2. *& ſeqq.*

CAPVT II.

Iuriſdictionem laici exercentes contra immunitatem eccleſiaſticam, extrahendo reos de loco ſacro.

Vide *verbo*, *Immunitas*, *c.* 1.

CAPVT III.

Iuriſdictionem laici exercentes contra libertatem eccleſiaſticam decretis generalibus, ſeu edictis, legibus, ſtatutis, & cõſuetudinibus.

Vide *verbo*, *Lex*; & *verbo*, *Conſuetudo*; & *verbo*, *Iuramentũ*.

CAPVT IV.

Iuriſdictionẽ laici exercentes contra libertatem eccleſiaſticam decretis, ſeu præceptis ſpecialibus quibuſcunque; item partes ea procurantes.

Aliqui putant in tali caſu incurri cenſuram excommunicationis, latam in *c. nouerit*; *& c. grauem, de ſent. excomm.* vt *Genuenſ. in praxi cap.* 16. *nu.* 1. *Caualer. deciſ.* 372. *num.* 1. Sed aduerte, quòd hoc ſolùm procedit, quando Iudex laicus aliquid decerneret cõtra libertatem eccleſiaſticam iuxtà ſtatutum, vel conſuetudinem loci, vt *Rota deciſ.* 10. *par.* 2. *poſth. Farin.* quia in his terminis tantùm loquuntur iura prædicta.

Alij putant, in caſu prædicto incurri in excommunicationem latam in Bulla Cœnæ Domini *c.* 15. vbi excommunicantur facientes ordinationes, ſeu decreta in genere, vel in ſpecie, contra libertatem eccleſiaſticam, & ijs

ijs vtentes. ita *Marius Alterius diſp.16. c.3. col.4. Duard. ſuper d.c.15. q.22. Filiuc. tractat.16. nu.267.* Sed alij contra æſtimãt dictum *cap.* Bullæ ſolùm loqui de decretis generalibus, ſeu per modum legis, vt cùm vniuerſitati præcipitur; non autem cùm inter duos litigantes decernitur, ſi nõ decernatur ratione alicuius ſtatuti, vel conſuetudinis, vt dixi *verbo lex, nu.2.* In multis tamen caſibus variæ cenſuræ incurruntur per talia decreta, & procurationem illorum, vt dicam capitibus ſequentibus.

CAPVT V.

Iuriſdictionem Eccleſiaſticam Ordinariorum turbantes, ſeu impedientes quicumque.

Ex *c.16. Bullæ in Cœna Domini*, excommunicationẽ Papæ reſeruatã incurrunt, qui Archiepiſcopos, Epiſcopos, alioſque Superiores, & inferiores Prælatos, & omnes alios quoſcunque Iudices Ordinarios quomodolibet hac de cauſa directè, vel indirectè carcerando, vel moleſtando eorum agentes, procuratores, familiares, cõſanguineos, vel affines, impediunt quominus ſua iuriſdictione Eccleſiaſtica vtantur ſecundùm quod Canones, & Sacræ Conſtitutiones Eccleſiaſticæ, Decreta Conciliorum generalium, & præſertim Trid. ſtatuunt.

Amplia ſecundùm multorum ſententiam, vt procedat hæc excommunicatio, ſiue impedimentum præſtetur via iuriſdictionis Laicæ, ſiue Eccleſiaſticæ, ſiue priuata authoritate, quia verba ſunt ſatis generalia: & ita tenet *Vgolin. loco citat.* §. 1. *n.1. Marius Alterius tom.1. diſp.17.c.1. colum.2. Filiuc tract.16. cap.10. q.9. in fin.* & hoc vidi ſæpius practicari, & excõmunicatas denunciari ab Ordinarijs priuatas perſonas impedientes, v.g. exequutionem aliquam perſonalem, vel realem de ipſorum decreto faciendam.

Tamen contra, quòd hoc capite ſolum excõmunicentur impediẽtes via laicæ poteſtatis publicæ, ſeu iuriſdictionis, tenent *Nauarr. c. 27. nu.71. verſ. declaratio prima. Suar. de cenſur. diſp. 21. ſect. 2. nu. 75. Duard. hoc loco, q.3. Graff. p.1. lib.4. c.18. num.139. Bonac. hoc loco, q.17. punct. 1. nu.7.*

Limita quòd non continetur hic impediens vſum paſſiuum iuriſdictionis, v.g. lacerando cedulones, vel cogendo partes ad renunciandum, vt dixi *infra cap.11. cum Graffio.*

CA-

CAPVT VI.

Iuriſdictionem Eccleſiaſticorum Ordinariorum laica poteſtate impedientes.

I. EX *cap. non minus, de immunitate Eccleſiarum,* In diuerſis mundi partibus Conſules Ciuitatum, & Rectores, nec non alij, qui poteſtatem habere videntur, iuriſdictionem, & authoritatem Prælatorum ita euacuant, vt nihil poteſtatis in ſuis videatur hominibus remanſiſſe. Quocirca ſub anathematis diſtrictione fieri de cætero talia prohibemus: ſi autem de cætero talia cõmiſerint, & commoniti deſiſtere noluerint, tam ipſi, quàm fautores eorum excommunicationi ſe nouerint ſubiacere, nec communioni reddantur, donec ſatisfactionem fecerint competentem.

Amplia quòd ſufficit vna monitio cum dilatione competenti. *Sylu. excommun. 9. nu. 12. Tolet. lib. 1. cap. 37. §. 2. Cardin. in dicto cap. non minus, in fin.*

Amplia ſecundò, vt procedat ea pœna etiam ſi laici non impediant totaliter, ſeu etſi non in totum euacuent Eccleſiaſticã Prælatorum iuriſdictionem, ſed ſufficit ſi in aliquo turbent, ſeu impediant. *Abb. Cardin. & Anan. in d. c. non minus. Angelus verbo, excõmunicatio 7. caſu 5. n. 7.*

Limita quòd hęc excommunicatio poſt ſatisfactionem nõ erit reſeruata, tamen reſeruatur ex *c. 16. Bullæ in Cœna Domini,* vt dixi *c. 5. & in ſeqq. capitibus.*

CAPVT VII.

Iuriſdictione quacumque, vel priuata poteſtate cauſarum Eccleſiaſticarum curſum impedientes, vel ad laicum iudicium auocantes.

I. EX *c. quoniam, de immunit. Eccleſ. in 6.* Primò prohibetur ne quis aliquem in foro Eccleſiaſtico delegato, vel Ordinario litigantem, vel litigare volẽtem ſuper cauſa Eccleſiaſtica, ſeu ad forum Eccleſiaſticũ ratione perſonæ, vel negocij, vel rei, de iure, vel conſuetudine pertinente, per ſe, vel per alium, ad deſiſtendum, vel in foro ſæculari de ea litigandum directè, vel indirectè compellat, ſeu cõpelli faciat, vel procuret, ſiue vexando Iudices, vel partes, aut propinquos illorum, in perſona, vel bonis, aut aliter quomodocunque; Nec per ſe, nec per alios impediat quominus coram dictis Iudicibus Eccleſiaſticis iuſtitiam valeant obtinere; neque ad prædicta facienda det conſilium, auxi-

xilium, vel fauorem. Si quis autem contra præſumpſerit, excõmunicationi ſe ipſo facto nouerit ſubiacere, à qua niſi tam Iudici, cuius cognitio fuerit impedita, vel vſurpata. quàm parti, de iniuria, damnis, expenſis, & intereſſe, prius per eundem integrè fuerit ſatisfactum, nullatenus abſoluatur. Vnde apparet aliàs abſolutionẽ fore nullam, ob particulam *nullatenus* ſecundùm probabiliorem, quam tenet *Archidiac. in d. cap. quoniam, Sayr. lib. 2. c. 18. n. 10. Suar. diſp. 7. de cenſur. ſect. 5. nu. 44. Laym. lib. 1. tract. de excommun. cap. 6. nu.* 8. Contra *Marium Alteriũ tom.* 1. *diſput. 4. lib. 4. cap. 4. colum.* 8. *Ioan. Andr. & Gemin. in dicto c. quoniam*, qui putant textum nõ irritare abſolutionem datam ab eo, qui iure ordinario poterat aliàs abſoluere.

Item ex eodem textu apparet hanc pœnam procedere, ſiue impedientes ſint publicæ, ſiue priuatæ perſonæ, vt *Ioan. Andr. ibi nu.* 1. *Gemin. nu.* 2. *Franc. nu.* 3. & de communi teſtatur *Marius Alterius tom.* 1. *diſput.* 17. *cap.* 1. *colum.* 2. Denique conſtat ex eodem textu eam cenſuram non eſſe reſeruatam Papæ poſt ſatiſfactionem præſtitam, vt ſupra.

Secundò ex eodem *c.* 14. *Bullæ in Cœna Domini*, excommunicationem Papæ reſeruatam incurrunt, qui per ſe, vel per alios, beneficiales, & decimarum, ac alias cauſas ſpirituales, vel ſpiritualibus annexas, ab Auditoribus, vel Commiſſarijs Apoſtolicæ Sedis, alijſque Iudicibus Eccleſiaſticis auocant, illarumque curſum, ac perſonas, & vniuerſitates, dictas cauſas proſequi volentes, impediunt, ac ſe de illarũ cognitione tanquam Iudices interponunt; etiam ſi talia facientes ſint Præſides, Cancellarij, aut Conſiliarij quorumcũque Principum, etiam Regum, & Imperatorum.

Aduertendum primò, non ſolùm trahentes ad ſuum Tribunal laicum incurrere in dictam excõmunicationem *cap.* 14. ſed etiã conſilium, fauorem, aut aſſenſum præſtantes, ex eodem *cap.* 14. Vnde DD. dicunt etiam contineri Aduocatum, ſi ſcienter id faciat: Itemq; ipſos Eccleſiaſticos conſentientes volũtariè ſe trahi. Ita *Nauarr. conſil.* 1. *num.* 81. *de conſt. Cokier de Iuriſd. in exemptos, p.* 4. *q.* 75. *nu.* 3. *&* 7. & tenet *Duardus*, *& Alterius apud Bonacc. hic q.* 15. *punct.* 1. *n.* 26. qui tamen de ipſis, qui ſponte conſentiunt ſe trahi, contrarium tenet, quia ait has acceſſorias actiones intelligi de ijs, qui ſe tenent ex parte trahentis authoritatiuè.

Aduertendum ſecundò, quòd aliqui

aliqui Doctores docent hanc excommunicationem, ſeu Canonem 14. procedere ſolum de turbãtibus modis prædictis Iuriſdictionem Iudicum Sedis Apoſtolicæ, & illam particulam, *alijs Iudicibus Eccleſiaſticis*, intelligunt de ſimilibus, ſcilicet Iudicibus Sedis Apoſtolicæ alio nomine nuncupatis. Ita *Vgolin, & Alterius*, quos ſequitur *Bonacc. hoc loco q.* 15. *punct.* 1. *n.* 7. Contraria tamen tutior videtur, vt de omnibus Iudicibus Eccleſiaſticis loquatur, quam tenet *Souſa hoc loco, c.* 14. *Bullæ n.* 1. *Duard. q.* 7. *num.* 1. *Filiucc. tract.* 16. *nu.* 250. *Diana reſolut.* 55. *tract.* 1. *tom.* 2.

Aduerte tertiò, quòd hic Canon ſolùm loquitur contra talia facientes publica authoritate. Ita *Nauarr. c.* 27. *nu.* 71. *Suar. diſp.* 21. *ſect.* 2. *nu.* 75. *Sayr. lib.* 3. *c.* 18. *n.* 5. *Vgolin. c.* 14. *Bullæ, §.* 1 *verſ. quia excõmunicatio. Bonac. nu.* 15. & 17. eſt communis ſententia. Item intelligunt Doctores hîc ſolùm agi contra prędicta faciẽtes authoritate publica laicali, non Eccleſiaſtica: ita *Nauarr. nu.* 71. *Caiet. excommunic. c.* 29. *Sayr. c.* 18. *nu.* 2. *Marius Alterius diſp.* 15. *c.* 1. *lib.* 5.

III. Nihilominus etiam priuati, ſeu partes talia procurantes à laica poteſtate fieri, incurrũt in alias excommunicationes, & pœnas latas in iure communi, & in Bulla Cœnæ Domini, & alijs Conſtitutionibus contra trahentes aliquem in foro Eccleſiaſtico ad laicum; vel recurrentes ad laica tribunalia contra Ordinationes Iudicum Eccleſiaſticorum; vel impedientes, ſeu turbantes iuriſdictionem Eccleſiaſticam: de quibus dixi *infra c.* 8. & 10. Similiter & prædicti Iudices, & officiales incurrũt etiam per ſupradicta in alias cenſuras, de quibus dixi in dictis capitibus.

CAPVT VIII.

Iuriſdictionem Eccleſiaſticam impedire, ſeu forum Eccleſiaſticum eludere procurantes partes conuentæ per recurſum ad Laicam poteſtatem, procurando inhibitiones, ſeu mandata; & Iudices ea decernentes, & aliter cooperantes.

I. TAles incurrunt excommunicationem latam in *c. nouerit*, & *c. grauem, de ſent. excommun.* tanquàm præbentes cauſam, vt per decreta aliqua, ſeu ordinationem violetur libertas eccleſiaſtica, vt dixi *ſupra c.* 4. *Rota Caualer. deciſ.* 372. *num.* 1. *Genuenſ. in praxi c.* 16. *num.* 1. Quod eſt intelligendum quando aliqua fuerint decreta, ſeu ſentẽtiæ ſubſequutæ, iuxta ſtatuta, vel conſuetudines introductas cõtra liber-

libertatem eccleſiaſticã, vt *Rota deciſ.* 10. *n.* 2. *p.* 2. *poſth. Farinac.* Nam ita loquitur *c. nouerit*, *&* *c. grauem*.

II. Ex *c.* 16. *Bullæ in Cœna Domini* excommunicãtur ij, qui poſt Ordinariorum, aut ab eis delegatorum ſententias, & decreta, aut aliàs fori eccleſiaſtici iudicium eludentes, ad Cancellarias, & Curias ſæculares recurrunt, & ab illis inhibitiones, & mandata, etiã pęnalia, Ordinarijs, aut delegatis prædictis decerni, & contra illos exequi procurant, & qui hæc decernunt, & exequuntur, ſeu dant auxilium, conſilium, patrociniũ, & fauorem in eiſdem.

Amplia quòd in hanc cenſurã incurrit recurrẽs ad dictum effectum impediendi Iudicem eccleſiaſticum, ſiue poſt decreta illius Iudicis eccleſiaſtici, ſiue per anticipationem, ſeu præoccupationẽ recurrat: eſt probabilior ſententia, *Reginal. & Filiucc.* quos ſequitur *Bonacc. q.* 17. *punc.* 1. *n.* 23. *Vgolin. ſuper hoc c.* 16. *Bullæ, verſ. ac etiam eos.* contra *Duardũ q.* 1. *& Alterium, c.* 2. *col.* 2.

Amplia ſecundò, vt ſecundùm probabiliorem incurrat recurrẽs, etiamſi non potuerit obtinere intentum prohibitionis, ſeu mandati à Iudice laico, vt *Alterius col.* 2. *&* 3. *Reginal. lib.* 9. *nu.* 369. *Bonacc. num.* 28. contra *Nauarr. Filiucc. Vival. Vgolin. & Duard.* apud *Bonacc. allegatos*.

Amplia tertiò, vt procedat etiam contra appellantes à Iudice eccleſiaſtico ad laicum, ſuper poſſeſſorio rei ſpiritualis, ad impediendum, ne eccleſiaſticus Iudex aliquid innouaret; quia etiã tale poſſeſſorium ad eccleſiaſticũ Iudicem pertinet. *Rota deciſ.* 10. *par.* 2. *poſth. Farinac.*

Limita quòd Iudices, & exequutores, & cooperantes incurrunt in hanc cenſuram, quando tales inhibitiones fiunt ad inſtãtiam partis recurrentis ad laicum Tribunal: nam quando id agunt ex officio prætenſo, alias incurrũt excommunicationes, de quibus dixi *cap.* 6. 7. & dicam *cap.* 11.

CAPVT IX.

Iuriſdictionem laicam exercentes in perſonas Eccleſiaſticas, illas trahendo ad ſuum laicum Tribunal in cauſa ciuili, vel criminali, & partes id procurantes, & alij cooperantes.

I. EX Bulla Martini V. quæ eſt Conſtit. 10. incipit, *Ad reprimen.* §. 4. & ex *Bulla in Cœna Domini, cap.* 15. fertur excõmunicatio Papæ reſeruata contra laicos poteſtatem habentes, qui perſonas, vel vniuerſitates eccleſiaſticas ad ſuum tribunal, ſeu forum, ſeu audientiã trahunt,

vel

vel trahi faciunt, vel procurant directè, vel indirectè præter iuris Canonici diſpoſitionem. Et ampliatur ex dicta Bulla Martini, & extenditur ad dantes in his auxilium, conſilium, vel fauorem, ſiue ſint publicæ, ſiue priuatæ perſonæ: vnde à fortiori continebitur actor, procurator, vel Aduocatus inſtans, & trahi procurans: nõ tamen cõtinebitur actor, aut alius priuata poteſtate procurans, in excommunicat. prædicta Bullæ in Cœna Domini, ſed ſolum continentur, qui publica authoritate id faciunt, vt patet ex textu Bullæ: ita *Vgolin. ibi* §. 1. *num.* 11. *Duard. q.* 10. *n.* 2. *Sayr. lib.* 3. *c.* 19. *n.* 6. *Reginal. lib.* 9. *n.* 356. *Nauar. c.* 27. *n.* 71. *Suar. de cenſur. diſp.* 21. *ſect.* 2. *n.* 78. Officiales autem, vt Curſores, Satellites, &c. cõtinentur in vtraque excommunicatione, ſecundùm magis communem, quia vtuntur publica poteſtate, *Sayr. n.* 6. *Duard. q.* 28. *num.* 4. *Reginal. nu.* 356.

Limita vt non incurrant trahentes, vel procurãtes trahi prædictas perſonas in caſibus à iure Canonico permiſſis, vt in cauſa feudi laici, vt *c. cæterùm, de Iudic. c. verum, de foro compet. Iul. Clarus* §. *feudum, q.* 90. *num.* 8. *Sayr. lib.* 3. *c.* 19. *n.* 5. *Genuenſ. in praxi c.* 8. *nu.* 4. Item in alijs caſibus, quibus perſonę Eccleſiaſticę amiſere priuilegium fori, vt dixi *verbo, Apoſtaſia ab ordine*, & in alijs locis, ſeu criminibus.

Limita ſecundò, vt non incurrant trahentes ex ſpeciali priuilegio Papæ non reuocato; & multi dicunt ſufficere conſtantem famã talis priuilegij cum conſuetudine ab immemorabili. *Suarez lib.* 4. *deſen. lib. Eccleſ. c.* 34. *num.* 17. *& de cenſur. diſp.* 21. *ſect.* 2. *nu.* 109. *Layman lib.* 4. *tract.* 9. *c.* 10. *n.* 2. *Tuſcus verbo, Iudex, nu.* 46. *in fin.* An autem talia priuilegia cẽſeãtur per vltimas clauſulas Bullæ Cœnæ reuocata, multi affirmant, multi negant, apud *Dianam reſolut.* 6. *tract.* 2. *tom.* 2. *& reſol. vlt. tract.* 1. *tom.* 2. Sacra autem Rota tenet eſſe reuocata, vt *deciſ.* 10. *n.* 24 *par.* 2. *poſth. Farinac.* vbi latiſsimè hæc materia tractatur, & priuilegia examinãtur Regum, & Principum.

Ex *c. quoniam, de immunit. eccleſiaſt. in* 6. alia fertur excommunicatio contra eos, qui aliquẽ corã Iudice eccleſiaſtico ſuo cõpetente litigare volentẽ cogunt ad litigandum in foro ſæculari; de qua re dixi *cap.* 7.

Item ex *c.* 14. *Bullæ in Cœna Domini* fertur excommunicatio contra laicos Iudices auocantes ad ſuum tribunal cauſas ſpirituales, vel annexas à Iudicibus, eccleſiaſticis: de qua re dixi *d. cap.* 7.

Item ex *c.* 19. *Bullæ in Cœna Domini* fertur excommunicatio con-

contra Iudices, & officiales proceſſantes, perſonas eccleſiaſticas, ſeu in cauſa criminali contra eas procedendo: de qua dicam *infra cap.* 10.

Ex *Auth. ſtatuimus*, *C. de Epiſc. & Cleric.* quæ ſumitur ab extrauagante Friderici, *de ſtatu & conſuet. §. item ſtatuimus*. Nullus eccleſiaſticam perſonam in ciuili, vel criminali cauſa trahere ad iudicium ſæculare præſumat contra Canonicas, & Imperiales Conſtitutiones. Quòd ſi ſecus fecerit, Actor à iure ſuo cadat, iudicatum non teneat, Iudex ſit ex tunc iudicandi poteſtate priuatus. Hæc autem pœna priuationis officiorum eſt latæ ſententiæ, quia particula *ex tunc*, etiam addita verbo futuri tẽporis, eſt latæ ſententiæ, & ipſo facto operatur, vt *Tiraquel. in l. ſi vnquam, verbo, reuertatur, n.* 141. *C. de reuoc. donat. Barboſ. de diction. verbo, ex tunc*, qui alios allegat: ſed etiã ex iure Canonico trahens eccleſiaſticos ad forum laicum, incurrit pœnam priuationis iuris, & amiſſionis cauſæ; ſed requiritur declaratoria, vt dixi *verbo, Curia, c.* 8.

Eccleſiaſtici eccleſiaſticos trahentes ad tribunal laicum, varias pœnas incurrunt, de quibus dixi *d. verbo, Curia, cap* 8.

Item tam eccleſiaſtici, quàm laici, trahentes eccleſiaſticos ad tribunal laicale, ſtatim atque aliquod decretum Iudicis, ſaltem citationis, obtinuerint contra eccleſiaſticam perſonam ad hũc effectum. Itemque ipſi Iudices decernentes, & officiales exequentes videntur incurrere in excommunicationem latam in *cap.* 15. *Bullæ in Cœna Domini*, & in *c. noverit, & c. grauem*, *de ſent. excomm.* vt dixi *ſupra c.* 4. Quòd ſi pars litigãs via appellationis trahat collitigantem ad tribunal ſæculare ab eccleſiaſtico, incurrit in excommunicationem latam in *c.* 14. *Bullæ in Cœna Domini*, de qua dixi *verbo, appellatio*.

Item laici Principes, & Iudices exercere procurantes iuriſdictionem in perſonas eccleſiaſticas, ſi id faciant æſtimantes ſe vti ſpirituali iuriſdictione, aut ſpiritualem iuriſdictionem poſſe in illos acquirere, aut ſe gerentes pro ſpirituali capite; incurrunt in excommunicationem latam in *c. quoniã, de immunit. eccleſiaſt. in 6. & in Trident. ſeſſ.* 22. *c.* 11. *& in Bulla in Cœna Domini c.* 17. contra vſurpantes iuriſdictionem ad eccleſiaſticos pertinentem: de qua dixi *verbo, vſurpatio*.

Cõmuniter loquendo, laici Superiores æſtimant ſe ſola iuriſdictione laicali cõtra eccleſiaſticos procedere: tamẽ pro foro externo præſumi poſſunt velle vſurpare ſpiritualem iuriſdictionem, ex *d. c. quoniam*.

C A-

CAPVT X.

Iuriſdictione laica abutentes procedendo in perſonas Eccleſiaſticas ad capturam, vel pœnas corporales; & ad ea cooperantes, vel non impedientes.

I. IVdices laici, & Officiales, & alij quicunque ſe interponentes, aut immiſcentes ſuper captura, vel carceratione, vel inflictione pœnæ alicuius corporalis per contactum corporis, vel torturæ contra perſonam eccleſiaſticam, incurrunt in excommunicationẽ latã in *c. ſi quis ſuadẽte, 17.q.4.* & *c. nuper, de ſent. excõ.* quæ eſt Papæ reſeruata, vt dixi *verbo, iniuria, cap. 2.* & procedit etiam in carceratione facta ſine corporis læſione, ſeu violentia, vt *d. c. nuper, & ibi Canoniſtæ.* Item dicti Iudices incurrunt in alias cenſuras latas contra trahentes perſonas eccleſiaſticas ad ſuum Tribunal, de quibus dixi *c. præced.*

II. Item Epiſcopi, & Prælati cognoſcentes ſuos Clericos capi, vel carceratos eſſe à Iudice laico, & non impedientes ſaltem per cẽſurarum denunciationem, aut aliter prout de iure, incurrunt in excommunicationem eandem *c. ſi quis ſuadente*, per *cap. quantæ, de ſent. excomm. & c. dilecto, eod. tit. in 6. Genuenſ. in praxi c. 6. num. vlt. in fin. Bologn. in l. vt vim, num. 81. ff. de iuſt. & iur.*

Imò ſecundùm probabilem ſententiam, omnes, qui impedire talia potuere, etiamſi ex officio impedire non tenerentur, ſi non impediant, incurrunt in eandem cenſuram Papæ reſeruatam, ex cap. ſi quis ſuadente, vt *dict. cap. quantæ. & c. dilecto*, & *ibi Canoniſtæ* magis communiter tenent.

III. Ex Bulla 3. Vrbani VI. quæ incipit, *Quia ſicut*, fertur excõmunicatio contra omnes Principes, Duces, Marchiones, Dominos terratũ, & Officiales, & alios iuriſdictionem laicam habentes, & Conſiliarios eorum, præſumẽtes bannire, aut proſcribere perſonas eccleſiaſticas. Item contra mandantes, vel eorum nomine facta rata habentes, vel ad ea dantes auxilium, conſilium, vel fauorem. Item fertur interdictũ cõtra Vniuerſitates, & Communitates ea facientes, & contra Ciuitates, & loca dictorum Dominorum talia præſumentium, in quibus ea facta fuerint. Abſolutionem autem earum cenſurarum idem Vrbanus reſeruat Papę cum clauſula, *non obſtantibus*.

IV. Sed latiùs in *Bulla Cœnæ Domini, c. 19.* fertur excommunicatio Papæ reſeruata cõtra Iudices laicos, & Officiales, ſeu Notarios, Scribas, Exequutores, quomodocunque ſe interponentes in cauſis criminalibus contra perſo-

nas eccleſiaſticas,illas proceſſando,banniendo,capiendo, ſeu ſententias contra illos proferendo, vel exequendo ſine ſpeciali, ſeu expreſſa licentia Sedis Apoſtolicæ. Item contra eos, qui licentiam huiuſmodi ad caſus non expreſſos extendunt, vel aliàs ea perperam abutūtur;etiamſi tales fuerint Conſiliarij, Senatores, Præſides, Cancellarij, aut aliter nuncupati.

V. Ex *Auth. ſtatuimus, C. de Epiſcopis, & Clericis*, pœnæ diuerſæ ſunt latæ contra Iudices, & partes trahentes aliquem eccleſiaſticū ad ſuum forum ſæculare in cauſa ciuili,vel criminali,& cōſequēter cōtra Laicos proceſſantes perſonas eccleſiaſticas in criminalibus cauſis,vt dixi *ſup. c. 9.*

CAPVT XI.

Iuriſdictione laica cōpellens partes actrices ad reuocationem decretorum, ſententiarum ſeu litterarum Iudicum eccleſiaſticorum, vel ad abſolutionem à cenſuris, ſeu pœnis.

I. EX *c. 14. Bullæ in Cœna Domini* excommunicātur laici Iudices,Magiſtratus,Cācellarij, & Conſiliarij quicunque, qui partes actrices, quæ cauſas beneficiales,&decimales,ac alias ſpirituales cauſas,& ſpiritualibus annexas,Auditoribus, & Cōmiſſarijs Apoſtolicis, alijſq; Iudicibus eccleſiaſticis committi fecerunt,vel committi faciunt, compellunt ad reuocandum,& reuocari faciendū citationes,vel inhibitiones, aut alias litteras in eis decretas,& ad faciendum,vel cōſentiendum eos, contra quos tales inhibitiones emanarūt, à cenſuris & pœnis in illis contentis abſolui per ſtatutum, vel aliàs.

Nota primò, quòd dubium eſt, an hæc excommunicatio hic feratur ſolùm ad tuenda acta Iudicum Apoſtolicorum, an verò etiam omnium Iudicum, vt dixi *ſupra cap. 7. in explicatione alterius partis eiuſdem Canonis 14. Bullæ in Cœna Domini.* Vbi etiam alias addidi declarationes, quæ pertinent etiam ad hanc partem.

Nota ſecundò, quòd hic non excommunicatur compellens Iudicem ipſum eccleſiaſticum ad reuocanda ſua acta, ſeu ſententias: incurrit tamen iſte in alias excōmunicationes,de quibus dixi *c. 4 cum ſeqq.* & *verbo, cenſura, c. 21. & 22.*

An autem impediens vſum paſſiuum Iuriſdictionis eccleſiaſticæ, vt ſupra, cogendo partem, incurrat in excommunicationem latam contra impedientes iuriſdictionem eccleſiaſticam ordinariam, de qua *ſupra cap. 5. & 6.* Reſpondeo negatiuè, *vt Graſſ. part. 1. lib. 4. cap. 18. num. 139.* quia iam Iudex functus eſt offi-

cio

cio ſuo: ſecùs tamen ſi cogeret Iudicem ad reuocationem actorum. *Bonacc. quæſt. 17. punct. 1. num. 2.*

Nota tertiò, quòd compellens non incurrit hanc cenſuram, niſi effectu ſequuto, quia aliàs nõ dicitur ille compuliſſe, neque hic compulſus, qui vel non fecit reuocari acta, vel ſaltem non præſtitit aſſenſum; ſed dicitur conatus, & non coactio, ſeu compulſio, vt *Sanch. lib. 4. in decal. c. 4. n. 19.* vnde *Alterius hoc loco, diſp. 15. c. 2. lib. 5.* ait: Cõpellere eſt aliquem inuitum, ad aliquid faciendum inducere: itaque requiritur effectus: ſufficiet tamen aſſenſus præſtitus ad reuocandum, quando compulſio fuit facta ad talem aſſenſum extorquẽdum, quia hoc eſt obiectum immediatum, & principale talis compulſionis.

II. Item compellentes partes actrices ad dictam reuocationem actorum, ſeu decretorum fori eccleſiaſtici, per ſtatutum, ſeu aliam ordinationem, incurrunt in cenſuras latas contra facientes ordinationes contra libertatem eccleſiaſticam, quia ſic ſaltem indirectè impediunt recurſum ad Tribunal eccleſiaſticum, vel vſum talis iuriſdictionis. De quibus cenſuris dixi *ſupra cap. 4.*

CAPVT XII.

Iuriſdictione laica, vel priuata poteſtate cogentes ad reuocationem cenſurarũ, vel abſolutionem, aut impedientes illarum obſeruationem.

Vide *verb. Cenſura, c. 21. & 22.*

CAPVT XIII.

Iuriſdictione laica, vel priuata authoritate impedientes litteras, ſeu gratias à Sede Apoſtolica impetrari; vel pro negocijs ad Curiam Romanam accedi.

I. IN *c. grauem, de ſent. excomm.* fertur excommunicatio contra Laicos, qui faciunt ſtatuta pœnalia contra Clericos, vel Laicos impetrantes litteras Apoſtolicas ad Iudicẽ eccleſiaſticũ contra Laicum: & quamuis ille textus videatur loqui in caſu particulari Reip. Piſanæ, & videatur eſſe excommunicatio ſententiæ ferendæ, non latæ ſententiæ; tamen Sacra Rota intelligit eſſe excõmunicationem latæ ſententiæ, vt *Rota deciſ. 10. n. 2. par. 2. poſth. Farin. & Caualer. dec. 372 num. 1.* Verùm hodie tales ſtatuentes, & alij cooperantes incurrunt in excommunicationem latam in Bulla Cœnæ contra facientes ſtatuta cõtra libertatem ec-

eccleſiaſticam, vt dicam *infra verbo, Leges, cap.*2.

II. Itẽ *ex c.*13. *Bullæ in Cœna Domini*, excommunicantur qui quomodolibet quibuſcũque perſonis in genere, vel in ſpecie præſumunt directè, vel indirectè prohibere, ſtatuere, mandare, ne pro negocijs proſequendis, ſeu gratijs, vel litteris impetrandis ad Romanam Curiam accedant, ſeu recurſum habeant, ſeu gratias ipſas, vel litteras à Sede Apoſtolica impetrent, ſeu impetratis vtantur; & qui eas apud ſe, aut Notarios, aut aliàs quomodolibet retinere præſumunt.

Aduertendum quòd hic excõmunicantur non ſolum qui publica authoritate ea præſtare impedimenta præſumunt, ſed etiam propria priuata poteſtate, & voluntate, vt *Nauar. cap.*27. *nu.*68. *Duard. q.*9. *nu.*18. *ſuper d. c.*13. *Bullæ. Bonac. punct.*3. *n.*4. *ſuper eo cap.* & alij, quos allegaui *verbo, Curia, cap.*5.

CAPVT XIV.

Iuriſdictione Eccleſiaſtica, vel laica, vel priuata authoritate impedientes executionem litterarum, aut Decretorum Apoſtolicorum, vel aliorum Iudicum Eccleſiaſticorum.

I. Ex Bulla Leonis X. quę eſt Conſt. 30. incip. *In ſupremi*, Primò reuocantur omnia priuilegia Prælatis eccleſiaſticis, & Communitatibus locorum conceſſa de non exequendis litteris Apoſtolicis ante approbationẽ, ſeu placitũ ipſorum: deinde prohibetur omnibus Epiſcopis, & Prælatis Eccleſiaſticis ſub pœna excommunicationis Papæ reſeruatæ, & Communitatibus locorũ ſub pœna interdicti Papæ reſeruati, ne præſumant impedire Iudices, Notarios, Tabelliones, ab exequutione litterarum Apoſtolicarum. Item præcipitur quibuſcumque perſonis etiam Regibus, Imperatoribus, & Epiſcopis, ne ad tale impedimentum conſiliũ, auxilium, fauoremue præſtare præſumant, ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ Papæ reſeruatæ. Item vt tranſgreſſores à dictis excommunicationibus in articulo mortis abſolui tantum poſſint, præſtita ſatisfactione. Item pręcipitur Communitatibus locorum, ne tales inobedientes, ſeu tranſgreſſores recipiant: aliàs ea loca incurrant interdictum eo ipſo, donec illi ibi permanſerint, & triduo poſt diſceſſum eorum, ſi nondum exiterint abſoluti. Item excommunicatio, & interdictum profertur latæ ſententiæ contra eccleſiaſticos, qui ſtatuta Synodalia, vel Prouincialia, quibus tale impedimentum decernitur, non

non delent,& abſolutio Papæ reſeruatur. De hac Bulla vide *Rebuff. ſuper Bulla in Cœna Domini, c.9. Marium Alterium to.1. diſp.14.lib.5.c.2.col.2.*

Aduerte, quod ait non poſſe reum abſolui in articulo mortis, niſi præuia ſatisfactione, intelligendum, ſi ſatisfacere poſſit: nam ſi non poſſit, ſufficiet cautio idonea, ſi eã pręſtare poſſit, aliàs ſufficiet iuratoria. *Sanchez lib.2. in decal.c.20.n.19.*& multos allegat *Diana reſolut.24. miſcel.2. to.1.*

Aduerte etiam, quòd licet in actione principali nõ contineantur, niſi publicæ perſonæ, id eſt Prælati,& Cõmunitates, tamen quòd attinet ad cooperantes, continet etiã priuatas perſonas.

II. Ex *Bulla in Cœna Domini, cap.*14. excommunicantur ij, qui impediũt quomodolibet exequutionem litterarum Apoſtolicarũ, ſeu exequutorialium, proceſſuũ, & decretorum, circa cauſas ſpirituales, vel ſpiritualibus annexas; vel ſuum ad id fauorem, conſilium vel aſſenſum præſtãt, etiãſi prætextu violentiæ prohibendæ, vel aliarum prætenſionum, ſeu etiam donec ipſi ad ſummũ Pontificem informandum (vt dicunt) ſupplicauerint; aut ſupplicari fecerint, niſi ſupplicationes huiuſmodi coram eodem Pontifice, & Sede Apoſtolica legitimè proſequantur, etiamſi talia committentes fuerint Præſides, Cancellarij, Cõſiliarij quorũcunque Parlamentorũ, aut Principum, etiam Regum, & Imperatorum, vel Archiepiſcopi, Epiſcopi, Abbates, Commendatarij, ſeu Vicarij.

Aduertendũ primò, quòd magis cõmunis ſententia tenet hoc loco non ſolùm agi de impedientibus executionem litterarum, & decretorum Apoſtolicæ Sedis, vel Iudicum Sedis Apoſtolicæ, ſed aliorum quorumcunque Iudicum eccleſiaſticorum in cauſis ſpiritualibus, vel annexis propter particulam illã, *alijſq. Iudicibus*, quæ in principio in *eodẽ cap.*14. *Bullæ* appoſita eſt. Ita tenet *Souſa ibid.nu.1. Duard.q.7.num.1. Filiuc.tract.16.nu.250. Diana reſolut.55.tract.1.tom.2.* contra *Vgolin.& Alterium*, quos ſequitur *Bonac.q.15.punct.1. num.7.*

Aduertendũ ſecundò, quod hic textus quo ad principales delinquentes, ſeu impedientes, procedit ſolum contra eos, qui authoritatiuè id faciunt, id eſt ſua publica poteſtate, ſeu iuriſdictione laica; non autem ſi priuata poteſtate, vel eccleſiaſtica vtãtur; quia ſolum loquitur contra laicos officiales: ita *Suar.de cenſ.diſp.21. ſect.2.nu.75. Vgolin. hic cap.14. §.1. verſ. quæ excommunicatio. Nauar.c.27.num.71. Sayr.lib.3. c.18.nu.2.& 5. Filiuc.tract.16. num.245.* eſt communis.

Aduertẽdũ tertiò quoad actiones ſecundarias, ſeu cooperationis per fauorem, conſiliũ, & aſſẽſum Doctores magis cõmuniter aſſerere intelligendum hunc textum de ea facientibus ſua publica laicali poteſtate, vt ſi ſint Iudices, vel Cõſiliarij, vel Cancellarij, &c. Ita *Suar. num.* 76. *Sayr. nu.* 2. *Filiuc. num.* 245. *Bonac. diſput.* 15. *punct.* 1. *n.* 25. *&* 26. & facit illa particula, quæ ſtatim additur in textu, *etiamſi prætextu violentiæ prohibendæ:* quæ verba conueniũt perſonis publicis, non priuatis. Eſt contra aliquos, quos allegat ibi *Bonac. nu.* 26. qui putant ibi contineri etiam priuata authoritate facientes, & partes actrices, inſtantes pro tali impeditione, vel reos conſentientes: quæ ſententia eſt probabilis. Sed etiam ſtante priori ſententia partes, & alij ad impedimentum præfatum cooperãtes, incurrunt in alias excommunicationes latas in iure communi, & in Bulla Cœnæ: de quibus dixi *ſupra cap.* 4. *& ſeqq.*

III. Ex *Bulla in Cœna Domini, c.* 13. excõmunicãtur omnes tam eccleſiaſtici quàm ſæculares, qui appellant, vel aliàs recurrunt ad Curiam ſæcularem à futura exequutione litterarum Apoſtolicarum Gratiæ, vel Iuſtitiæ, vel quorumcunque decretorum, quæ à Papa, & Sede Apoſtolica, Legatis Nuncijs, Præſidibus Palatij Papæ, & Auditoribus, & Commiſſarijs Cameræ Apoſtolicæ, alijſq. Iudicibus, & delegatis Apoſtolicis emanauerint; & à laica poteſtate, inſtante etiam Fiſci Procuratore, vel Aduocato, appellationes huiuſmodi admitti, ac litteras, ſeu decreta præfata capi, & retineri faciunt. Item qui illa impediunt, vel prohibẽt exequutioni mandari ſimpliciter, vel niſi cum ſuo beneplacito, vel examine; aut prohibent, ſeu impediunt Notarios ſuper tali exequutione inſtrumenta, vel acta conficere, aut confecta parti cuius intereſt, tradi. Item qui partes, ſeu eorum agentes, cõſanguineos, affines, familiares, Notarios, executores, ſubexecutores litterarum, & decretorum prædictorum capiunt, percutiunt, vulnerant, carcerant, vel detinent, aut à Ciuitatibus, locis, aut Regnis eijciunt, bonis ſpoliant, perterrefaciunt, concutiunt, vel comminantur per ſe, vel per alios publicè, vel occultè.

Nota quòd procedit iſta excommunicatio contra appellantes, ſeu recurrentes, etiamſi appellatio non fuerit admiſſa à laica poteſtate. *Filiucc. tract.* 16. *nu.* 199. *Bonac. q.* 14. *punct.* 1. *n. vlt.*

Nota ſecundò, quòd procedit contra aliter etiam impedientes executionem litterarum Apoſtolicarum, ſeu decretorum, vt ſupra, ſiue impedimentum præſtetur

Digitized by Google

tur publica, vel priuata poteſtate, ſecundùm magis communē, quam tenent *Nauarr. Viuald. Vgolin. Souſa, Alter. Duard. ſuper eo c. Bullę.* Nihilominus contraria verior videtur, quia textus ſolum loquitur de procurātibus, ſeu cauſantibus ea impedimenta publica poteſtate, ſeu publicæ poteſtatis auxilio: ita tenet *Sayr. lib.* 3 *c.* 17. *num.* 6. *Graff. lib.* 4. *c.* 18. *nu.* 107. *Filiucc. nu.* 202. & probabilem ait *Bonacc. punct.* 2. *num.* 10.

CAPVT XV.

Iuriſdictionem, ſeu cognitionem in cauſis Sancti Officij vſurpantes Magiſtratus temporales, vel impedientes.

Vide *verbo, Inquiſitio, c.* 1.

CAPVT XVI.

Iuriſdictionem, ſeu cognitionem in cauſis Sancti Officij vſurpantes, vel impedientes Superiores Regularium.

Vide *verbo, Hæreſis, c.* 7.

CAPVT XVII.

Iuriſdictionem Sancti Officij impedientes per violentiam.

Vide *verbo, Inquiſitio, c.* 3.

CAPVT XVIII.

Iuriſdictionem Eccleſiaſticam, vel laicam ad Eccleſiaſticos, vel pia loca pertinentem vſurpantes, & alij huic vſurpationi conſentientes.

IN *c.* 17. *Bullæ in Cœna Domini*, fertur excommunicatio Papæ reſeruata contra vſurpantes Iuriſdictionem quācumque pertinentem ad Sedem Apoſtolicā, vel ad Eccleſiaſticas perſonas ratione Eccleſiarum, Monaſteriorum, vel beneficiorum Eccleſiaſticorum; de qua re dixi *verbo, vſurpatio, c.* 3.

Item in *c.* 20. *Bullæ in Cœna Domini*, excommunicātur vſurpare præſumentes iura, & iuriſdictionē ſupremam alicubi ad Eccleſiam Romanam pertinentia, vel ad id auxilium, conſilium, vel fauorem præſtantes. Vide *verbo, Romana Eccleſia*.

In *cap.* 11. *Trident. ſeſſ.* 22. *reform.* fertur excōmunicatio Papæ reſeruata, & aliæ pœnæ contra vſurpantes Iuriſdictionem Eccleſiarum, aut piorum locorum, & contra Clericos vſurpationi conſentientes; de qua re dixi *verbo, vſurpatio, c.* 3.

CAPVT XIX.

Iuriſdictionem vſupantes in exẽptos ab ordinaria iuriſdictione, & exempti vſurpationi conſentientes.

I. SI Ordinarius Eccleſiaſticus vſurpare contẽdat iuriſdictionem in exemptos, v. g. Regulares, aut alios Sedi Apoſtolicæ immediatè ſubiectos; Primò incurrit in excommunicationes contra vſurpantes iuriſdictionem Eccleſiaſticam latas in Triden. & Bulla Cœnæ Domini, de quibus dixi *cap. præcedenti*, & in Triden. continentur etiam vſurpationi conſentientes. Secundò ſecundũ aliquos Doctores incurrit in excõmunicationem latam in Bulla in Cœna Domini, *cap.* 20. contra occupare, aut detinere præſumentes iura ad Romanam Eccleſiam pertinentia, vel ſupremam iuriſdictionem Romanę Eccleſiæ competentem, aut illam pertubare, aut vexare, aut in his auxilium, conſilium, vel fauorem præſtantes. Vnde etiam incurrũt in hanc pœnam ipſi exempti vſurpationi conſentientes, ſecundùm eoſdẽ authores. Ita tenet *Eraſm. Cokier tract. de iuriſdict. in exẽptos, par.* 4. *q.* 75. *nu.* 1. *&* 7. Sed contra eſt, quia communiter Doctores intelligunt in *d. c.* 20. agi de vſurpatione iuris, & iuriſdictionis temporalis ad Romanam Eccleſiam alicubi pertinentis. Ita *Sayr. lib.* 3. *c.* 24. *nu.* 5. *Suar. de cenſur. diſp.* 21. *ſect.* 2. *nu.* 104. & de cõmuni teſtatur *Bonac. q.* 21. *punct.* 1. *nu.* 15.

Illud verius eſt, quòd Religioſi Prælati, ſeu Officiales conſentiẽtes vſurpationi iuriſdictionis in exemptos, ſeu ſubiectioni illi; Itemque Prælati vſurpantes talẽ iuriſdictionem, incurrunt in pœnas extrau. Ambitioſæ, de quibus dixi *verbo, Alienatio, cap.* 1. quia hæc renunciatio exemptionis eſt alienatio prohibita rei Eccleſiaſticæ, *cap. cum tempore, de arbitris, ibi Hoſt. & Abbas n.* 3. & quia hoc ius reputatur inter immobilia, per *d. c. & gloſſ. in c.* 2. *verbo, iura, de rebus eccleſ. non alien. in* 6. & *text. in c. nulli, extra eod. tit. & ibi Imola, & Redoan. eod. tract. tit. de alienat. reddituum, & iurium, nu.* 22. & talis renunciatio eſt nullius momenti. *d. c. cum tempore. & c. ſi diligenti, de foro compet.*

CAPVT XX.

Iuriſdictionalia loca quæcunque Eccleſiarum, vel piorum locorum alienantes.

Vide *verbo, Alienatio, c.* 4.

CAPVT I.

Legatos Sedis Apoſtolicæ impediens, vel offendens.

I. IN *extrau. vn. de conſuet.* contra eos, qui de cætero impedire præsũpſerint Legatos, aut Nũcios, quos ad quaſcunque partes Sedes Apoſtolica tranſmiſerit, fertur ſententia excommunicationis eo ipſo incurrenda. Et contra Regna, Terras, & loca qualibet ſubiecta Dominis impedientibus huiuſmodi Legatorũ, ſeu Nunciorum officium, fertur ſententia interdicti ipſo facto incurrẽdi, tandiù duraturi, quandiu Domini prædicti in contumacia perſtiterint; non obſtantibus quibuſcũque indultis, & priuilegijs, etiam Imperatoribus, aut Regibus cõceſſis in quacunque verborum forma.

Amplia, vt procedat non ſolùm contra impedientem Legatos, & Nuncios, quominùs accedant ad eiuſdem terram, miſſos pro tali officio, ſed etiam quominùs illac tranſeant aliò miſſos. *Suar. diſput. 23. de cenſur. ſect. 6. num. 4. Toletus lib. 1. cap. 25. §. vndecima. Marius tom. 1. diſput. 12. lib. 5. cap. 8.*

Amplia ſecundò, vt neque ſit licitum Principibus, vel Magiſtratibus diſcutere facultates, & poteſtates Nuncij Apoſtolici, ſed ſolis Iudicibus eccleſiaſticis, vt apud *Dianam reſol. 67. tract. 2. de immun. tom. 1.* vbi plures allegat. Verum eſt, quòd tenetur Legatus oſtendere Principi litteras legationis. Sed quamuis Princeps non teneatur Legatum Papæ admittere, niſi probet legationem per oſtenſionem litterarum, hoc fallit in Legato à Latere, aut alio Nobiliſſimo, & noto Principi, ad quem mittitur, vt de communi teſtatur *Maſcard. verbo, Ambaſſiatores, concl. 84. num. 2.*

Limita primò, vt non teneatur Princeps admittere Legatum Papæ cum probabili periculo ſui ſtatus, vt *Maſcard. ibid. num. 1.*

Limita ſecundò, quòd hæc excommunicatio non eſt hic reſeruata.

II. Sed eijciens Legatum, vel Nũcium Papæ iam receptum, ad aliquod territorium deſtinatum pro munere legationis exercẽdo, incurrit in excommunicationem latam in Bulla Cœnæ Domini, *cap. 11.* nõ tamen illam incurrit impediens tranſitum, vel non admittens. *Nauarrus cap. 27. n. 149. Tolet. lib. 1. cap. 25. §. vndecima. Filiuc. tract. 16. n. 238. Bonac. ſuper eo. cap. 11, quæſt. 12, punct. 1. nu. 7.* niſi id faciat carcerando, vel detinendo, vel percutien-

tiendo, vel occidendo, aut mutilando, aut hoſtiliter perſequendo, vt patet ex eodem textu: & de hac vide *verbo, iniuria c.* 5.

III. Nihilominus impediens Legatos, ſeu Nuncios, nō admittendo ad locum deſtinatum, vel non concedendo tranſitum, incurreret in excommunicationem latam in *cap.* 16. Bullæ in Cœna Domini contra impedientes Prelatos, ne ſua iuriſdictione eccleſiaſtica ordinaria vtantur, ſi tales erant Legati, ſeu Nuncij deſtinati ad regimen alicuius territorij, ſeu Regni; quia iſti habent ordinariam iuriſdictionem. *c. legatus, de officio legati in* 6. Secus ſi ſolùm ad negocium extraordinariè eſſent miſſi, quia ibi non ſunt Iudices ordinarij, vt *Abb. in rub. de offic. leg. Azor. tom.* 2. *lib.* 5. *c.* 27. *q.* 5. *Layman lib.* 1. *tract.* 4. *cap.* 7. *num.* 21. De hac excommunicatione vide *verbo, Iuriſdictio, c.* 5.

CAPVT I.

Legenda à Regularibus in publica menſa, vel Capitulo.

I. DEcretum Clem. VIII. *largitionibus munerū prohibitis Religioſis*, quotannis legendum, vt dixi *verbo, munera, cap.* 10.

II. Decretū Sacræ Cōgregationis Concilij *de celebratione Miſſarum*, editum *anno* 1625. *die* 21. *Iunij*, legendum eſt à Regularibus in publica mēſa ſexto quoque menſe, id eſt feria ſecunda poſt primā Dominicam Aduentus, & feria ſexta poſt octauam Corporis Chriſti: aliàs Superiores, qui legi non fecerint, incurrunt pœnam priuationis officiorum, & vocis actiuæ & paſſiuæ.

III. Ex Decreto Sacræ Cōgregationis generalis Inquiſitionis corā SS. D. N. Vrbano VIII. *Anno* 1633. *die* 7. *menſis Iunij*, Superiores cuiuſcūque Ordinis, Cōgregationis, Societatis Regularis, aut cuiuſuis alterius Inſtituti, quantumuis exempti, & priuilegiati, tenentur perpetuò ſemel in anno tempore determinato, in publica mēſa, vel in Capitulo ad hoc ſpecialiter conuocato, & inſuper in quocunque generali, vel prouinciali Capitulo, ſeu Conuentu, ſuos ſubditos admonere de iniuncta omnibus obſeruantia, & exequutione Conſtitutionum, & Decretorum apoſtolicorum ad Sanctum Officium pertinentium; & præſertim eorum, de quibus in dicto decreto fit expreſſa mētio. Aliàs Superiores negligentes cōmonere, incurrunt in pœnam priuationis officiorum, & vocis actiuæ & paſſiuæ.

IV. Ex Decreto Sacræ Congregationis Concilij, bis in anno legendū eſt in publica mēſa Decre-

Digitized by Google

cretum eiuſdem Sacræ Congregationis de Apoſtatis, & eiectis, (quod eſt, *nu.*26. *inter Conſtit. Vrbani VIII. in Bullario*) cũ alio Decreto Clemen. VII. ibi annexo. Sed nulla pœna eſt circa hanc partem appoſita latæ ſententiæ.

CAPVT I.

Legum, & conſuetudinũ iniquarum obſeruationem iurantes, vel iurari facientes.

Vide *verbo*, *Iuramentum*.

CAPVT II.

Leges, vel Statuta, vel Ordinationes facientes contra eccleſiaſticam libertatẽ, & cooperantes.

I. Leges, Statuta, Decreta, Ordinationes, &c. cõtra libertatẽ eccleſiaſticam ſunt ipſo iure nulla. *c. Eccleſia*, *c. quæ in eccleſiarum, de conſtit. c. nouerit*, *c. grauem, de ſent. excom c. vlt. de immunit. eccleſ. in 6. & C. de ſacroſ. eccleſ. Auth. caſſa*.

Dicitur autem ordinatio eſſe contra libertatẽ eccleſiaſticam, quando per eam Laici contra eccleſiaſticos fiunt audaciores, & eccleſiaſtici timidiores. *Bart. & Angel. in l. 1. §. qui onerandæ*, *ff. quarum rerum act. non detur. Abb. in dicto c. nouerit. Felinus in c. Eccleſia, nu. 69. de conſt.* ſeu vt alij explicant, quando tali ordinatione derogatur iuri communi, vel priuilegio Eccleſiarum, vt *dicto c. Eccleſia*, *& ibi Canoniſtæ. Suar. de cenſur. diſput.* 21. *ſect.* 2. *num.* 93. Vt cùm Superior Laicus ſtatuit aliquid de re, aut perſona eccleſiaſtica, aut onera imponit eccleſiaſticis, aut in illos, aut Eccleſias aliter ſuam iuriſdictionem extendit, ſiue ea præiudicia directè, ſiue indirectè inferat per illam ordinationem. Vide *Suar. de leg. lib.* 3. *cap.* 34. *num.* 3. *Tolet. lib.* 1. *c.* 38. *Layman lib.* 4. *tract.* 9. *c.* 9. *nu.* 3. *Canoniſtas in d. c. Eccleſia*, *& in alijs iuribus ſupra cit.* Et probabilius eſt etiã dici contra libertatem Eccleſiæ ordinationem illam, qua Eccleſijs, ſeu eccleſiaſticis præiudicatur in ijs, quæ illis competunt, vel iure gentium, vel naturali; etiamſi non vt corpori ſpirituali, ſed vt comparti Reipublicę temporalis, ſeu ratione cõuictus politici. ita *Cardin. in c. aduerſus*, *§. cæterum*, *num.* 4. *de immunit. eccleſ. Sayr. lib.* 3. *c.* 34. *num.* 17. *Lapus alleg.* 92. *nu.* 3. *Tolet. lib.* 1. *cap.* 37. *§. libertas*, *Suar. diſp.* 21. *de cenſur. ſect.* 2. *nu.* 93. *Viuald. ſuper cap.* 18. *Bullæ*, *nu.* 8.

Non eſt tamen propriè cõtra libertatem Eccleſiæ, quando derogatur priuilegio particulari, ſeu iuri alicuius Eccleſię, vt *Suar. diſp.* 21.

Digitized by Google

*diſp.*21.*ſect.*2. *Nauar.c.*27. *nu.* 119.*Sayr.lib.*3.*c.*19.*n.*9.*Vgolin. ſuper c.*15.*Bullæ Cœnæ Domini*, §.4. *verſu* 7. tamen etiam tunc videtur eſſe ſtatutũ contra libertatem eccleſiaſticam, quatenus, vſurpatur iuriſdictio contra res, vel perſonas eccleſiaſticas, vt *Diana reſol.* 60. *tract.* 2. *tom.* 1. cum multis per eum adductis.

II. Ex *c.nouerit*,49.*de ſent.excom.* excõmunicatio eſt latę ſententiæ contra eos, qui fecerint ſeruari ſtatuta, vel conſuetudines introductas cõtra eccleſiaſticam libertatem, niſi ea de capitularibus, ſeu libris ſtatutorum fecerint amoueri.

Item contra Scriptores, & Statutarios talium Statutorum. Itẽ contra Conſules, Poteſtates, Rectores, Conſiliarios locorum, vbi talia Statuta, aut Conſuetudines edita fuerint, vel ſeruata. Item contra eos, qui ſecundum illa præſumpſerint iudicare, aut in publicam formam ſcribere iudicata. Hæc excommunicatio non eſt ex hoc textu reſeruata, vt *Suarez de cenſur. diſp.*21.*ſect.*2.*nu.*79. *Tolet.lib.*1.*c.*37.§.*ſeptima*.

Nota ex *gloſſ. hic verbo, infra duos menſes*, quòd licet textus det terminum ad delenda dicta Statuta duorum menſium, hodie tamen non procedit, quia intelligitur illa dilatio ſolùm quo ad edita ante hanc Conſtitutionem. Ita *Suar.numer.*80.*& hic Canoniſtæ* communiter.

Similis excommunicatio habetur in *c. grauem, de ſent. excommunic.* quæ quamuis ibi videatur eſſe ſententia promulgatoria, tamen Doctores eam intelligunt eſſe declaratoriam, ſeu Canonem latæ ſententiæ, vt *Genuenſ.in praxi, cap.*16.*num.*1. *Rota Caualer.deciſ.*372.*nu.*1.*& Rota dec.*10.*p.*2.*poſth.Farin n.*2.

Sed limita quòd iſta iura ferũt excommunicationem cõtra violantes libertatem eccleſiaſticam per viam legum, ſtatutorum, edictorum, aut conſuetudinum, (aut ſententiarum vi dictarum legum, ſeu præceptorum generalium latarum) non autem habet locum in præceptis particularibus contra libertatem eccleſiaſticam factis, quia loquuntur tanquam de iure permanẽti: ita *Nauar.c.*27. *n.*119.§.*declaratio prima. Caiet. verbo, excomm.caſu* 31. *Tolet. lib.*1. *cap.*37.§.*ſeptima habetur. Marius Alterius lib.*5.*diſput.*16. *cap.*4. *colum. vlt. in fin. Rota d.deciſ.*10.*nu.*2.*Soccin.in d. cap. nouerint, num.*5.

Ex *c.*15. *Bullæ in Cœna Domini* excommunicantur qui ſtatuta, ordinationes, conſtitutiones, pragmaticas, ſeu quæuis alia decreta, in genere, vel in ſpecie, ex quauis cauſa, & quouis colore, etiam prætextu cuiuſuis conſue-

ſuetudinis, aut priuilegij, vel aliàs quomodolibet fecerint, ordinauerint, publicauerint, vel factis, & ordinatis vſi fuerint, vnde libertas eccleſiaſtica tollitur, aut in aliquo læditur, vel deprimitur, aut aliàs quouis modo reſtringitur, ſeu Summi Pontificis, & Sanctæ Sedis Apoſtolicæ, & quarumcũque Eccleſiarum iuribus quomodolibet directè, vel indirectè, tacitè vel expreſsè præiudicatur. Et ex §. *declarantes* eiuſdem Bullæ, nulla abſolutio eis ſuffragatur; niſi priùs dicta ſtatuta, ſeu decreta, ſeu ordinationes publicè reuocauerint, & de capitularibus caſſauerint, & de tali reuocatione, & caſſatione Papam certiorauerint.

Nota quòd hæc excommunicatio procedit ſolum de legibus, ſtatutis, & præceptis generalibus, ſeu permanẽtibus. *Nauarr. c.*27. *nu.* 119. Vnde decreta in ſpecie hic intelligenda, quæ ſunt de aliqua ſpeciali materia, vel expreſsè de perſonis eccleſiaſticis, vt *Vgolin.* §.3. *verſ.*4. *Bonacc. q.*16. *ſect.* 2. *punct.* 1. *n.*2. *&* 37. contra aliquos, qui putant etiam cõtineri decreta ſpecialia, ſeu præcepta particularia, vt *Filiuccius nu.*267. *&* *Duard. q.*22.

Nota ſecundò, quòd incurrũt in hanc cenſuram qui vtuntur talibus Statutis, ſeu ordinationibus, aut Iudices ſecundùm ea iudicantes, aut procedentes, aut exequutores exequẽtes, aut publicari exigentes, vt *Sayr. lib.*3. *c.*19. *nu.* 10. *Duard. q.*24. *nu.*1. *ſuper hoc cap.*15. *Bullæ, Alterius c.*3. *column.*8. *Filiucc. tract.*16. *num.*268. publicari exigentes

Nota tertiò, quòd continentur hic Statuta, & ordinationes, quæ ſunt contra iura, ſeu priuilegia particularia alicuius Eccleſiæ, etiamſi eo caſu non dicantur cõtra eccleſiaſticam libertatem, & ideo non contineantur in *c. nouerit ſupra citat.* Ita *Vgolin.* §.6. *Sayr. lib.*3. *cap.*19. *nu.*9. *Duard. q.*26. *nu.*1. *Bonacc. nu.*40. *Suar. diſp.*21. *ſect.*2. *nu.*90. *in fin.*

Nota quartò, quòd hic continentur etiam eccleſiaſtici Prælati ſtatuentes cõtra libertatem Eccleſiæ ſua eccleſiaſtica poteſtate, aut ſtatuentes contra iura Eccleſiarum, vt *Sylu. immun.*2. §. 7. *verſu,* 9. *quæritur. Marius c.* 3. *column.* 1. *in fin.* quamuis alij putent hic ſolum agi de laica poteſtate. *Nauarr. c.*27. *nu.*71. *verſ. prima declaratio. Viuald. in candelab. ſuper hoc c.*15. *in fin.*

Nota vltimò, quòd hîc non continentur conſuetudines, niſi quibus corroborentur ſtatuta, & ordinationes prædictæ. Ita *Suar. num.* 86.

III. In *Auth. caſſa, C. de Sacroſ. Eccleſ.* ſtatuitur, vt qui per annum contumaces fuerint in

non

non reuocandis Statutis contra eccleſiaſticam libertatem factis, de capitularibus delendo, bona eorum impunè per totum Imperium ab omnibus occupentur: requiritur tamen declaratoria, vt dixi *verbo, aſſaſſinium*, & *p.1. c.38.* & *Auth. item quacumque, C. de Epiſc. & Cleric.* Si quis per annum obſorduerit in excōmunicatione incurſa ob præfatam violationem libertatis Eccleſiæ, incurrit bannum Imperiale, à quo non extrahitur, niſi abſolutione Eccleſiaſtica præcedente à cenſura. Hæc autem pœna banni Imperialis perſonalis, operatur, vt reus ſit priuatus omni iuris beneficio, & conuerſatione ciuium Romanorum, ſed nō ideo eſt infamis, niſi infamia facti. Ita *Baldus in d.c. Auth. itē quicūque, cum Guil. & Iaco. Butrig.* requiritur tamen declaratoria, vt dixi.

IV. In *eadem Authent. caſſa*, Statutarij, & Scriptores, & iudicantes ſecundùm Statuta contra libertatem eccleſiaſticā, ſunt ipſo iure infames, & priuati ipſo facto, omni iuriſdictione; vnde eorum actus ſunt nulli.

Limita quòd ſupradictæ pœnæ extrauag. Friderici de ſtat. & cōſuet. de quibus in dictis Auth. procedunt ſolum pro ſtatutis cōditis contra priuilegia conceſſa Eccleſijs per Conſtitutiones Papæ, vel Imperatoris, vt *Baldus in l. priuilegia, nu.1. C. de Sacroſ. Eccleſ. Salic. nu.3.*

V. In *c. grauem, de ſent. excommun.* Statuentes contra eccleſiaſticam libertatem, ſi contumaces exiſtant, priuantur feudis, quæ ab Eccleſia tenent, propter felloniam, ſeu ingratitudinem: & hanc pœnam eſſe latæ ſententiæ, vt ſolùm indigeat declaratione, tenet *Abb. in cap. grauem, nu.4. de ſent. excommun.* neque illa recuperabit per abſolutionem à cenſura. *Goffr. & Cardin. in dicto cap. grauem, nu.4.*

CAPVT I.

Lenocinium.

1. DE Lenocinij crimine condemnatus in iudicio eſt infamis ipſo iure, quia eſt publicum iudicium legis Iuliæ, de Adulterijs. *l. Mariti, §. plectitur. ff. ad l. Iul. de Adulter.* Ita *Menoch. de Arbitr. caſu 534. nu.46. Farinac. q.143. nu.13.* qui ampliant procedere tam de iure Ciuili, quàm de iure Canonico.

Imò lenocinium exercens, id eſt, non ſemel, aut iterum, eſt ipſo facto, & ipſo iure infamis ante omnem ſententiam cōdemnatoriam. *l. 1. ff. de his qui not. infam. l. palam, ff. de ritu nupt.* Ita diſtinguunt Doctores, vt *gloſſ. in l. Athletas, verſ. ait Prætor, ff. de*

his

*bis qui not. infam. Maſcard. de prob.verb.teſtis,cõcl.*1362.*n.*22.

II. Omnia pacta, & conuentiones, & contractus initi inter lenones, & mulieres quæſtus cauſa proſtitutas, ſunt nulla ipſo iure, nec poſſunt lenones repetere, ſi quid ob eam rem mulieribus eiſdem dedere. *Auth. de lenonibus, §. ſancimus,& §. præconizamus, ibi gloſſ. verbo, fideiuſſor, Menoch. caſu* 534.*n.*39. *Farinacc. q.*143.*nu.*14. quia ob turpem cauſam data ſunt.

III. Domi ſuæ receptans lenonem, vel ei domum locãs, permittens ibi lenocinium exerceri, perdit domum, *d. Auth. de lenonibus, §. præconizamus. Farinac. n.* 29. Sed non obligat hæc pœna ante declaratoriam.

IV. Pater proſtituens filiam, aut Dominus ancillam, aut aliter peccãdi neceſſitatem illis imponens, priuatur patria, ſeu dominica poteſtate; nam iura concedunt eis ita oppreſſis facultatem recurrendi ad Iudicem, vel ſæcularem, vel eccleſiaſticum, id eſt Epiſcopum, qui eas liberet à tali neceſſitate, cogendo ſcilicet eos ad emancipationem, & manumiſſionem. *l. ſi lenones, C. de Epiſcopali audien. l. lenones, C. de ſpectac. & lenon. lib.* 11. *ibi Ioan. de Platea,& Farinacc. q.*144. *nu.* 53. & poterit filia eo caſu implorare officium Iudicis, vt ſibi decernantur alimenta, vt *Io. de Platea, ibi nu.* 1. Item pater in tali caſu amittit vſumfructum aduentitiorum in bonis filiæ, vt *Io. de Platea ibi num.* 4. *Farinac. num.* 54 & quamuis hæ pœnæ non ſint latæ ſententię, ſed ferendæ, habent tamen vim latæ ſententiæ, quia tribuunt actionẽ parti læſę: facit *l. qui actionem, ff. de regul. iur.*

V. Leno quibus caſibus efficitur infamis, vt ſupra dictum eſt, iis etiam irregularitatẽ incurrit, *Maiol. lib.*5.*c.*41.*n.*3.*Menoch. de Arbitr. caſu* 534.*Farin.q.*144. *nu.* 75. quæ irregularitas eſt ex delicto. Sed aliam irregularitatẽ incurrit leno ex defectu, id eſt, ex bigamia, ſcilicet ſi maritus cognito adulterio vxoris, cum ea carnaliter copuletur. *c. ſi cuius, cap. laici vxor.* 34.*diſt. Sanchez lib.*7.*de matrim. diſput.*84.*n.*15. ad hanc autem irregularitatem nulla requiritur ſententia etiam declaratoria.

Limita modò prædictam pœnam infamiæ primo numero poſitam non procedere, niſi delictum fuerit conſummatum, id eſt ſequuta fornicatione, aliàs enim dicitur crimen extraordinarium, & non legis Iuliæ. *l.* 1. §. 1. *ff. de var.& extr. crim. Farinac. n.*33. Pœnæ tamen *numero* 2. & 4 poſitæ non requirunt delictum cõſummatum.

Limita ſecundò, quòd maritus quidem lenocinij reus ſit, & infamis efficitur etiam per vnum actum, etiamſi non ob quæſtum; ſi verò fuerit extraneus, non dicitur propriè leno, nec incidit in L. Iuliam, nec fit infamis, niſi aut ex conſuetudine lenocinatus ſit, etiamſi non cauſa quæſtus, nempe ſaltem ter ſic agendo, vel ſemel quæſtus gratia: ita *Menoch. de arbitr. caſu* 534. *nu.*49. *Farinac. q.*144. *nu.*35. *cum ſeqq.*

CAPVT I.

Libelli famoſi.

I. REus libelli famoſi, ſequuta ſententia condemnatoria, efficitur de iure infamis, *l. ob carmen, ff. de teſtibus. c. ſi teſtes*, 4. *q.* 3. ex quibus iuribus etiam habes, hanc eſſe duriorem infamiam iuris, quia reddit inteſtabilē actiuè, & paſſiuè. *Maiol. lib.* 3. *c.* 1. *n.* 15.

II. Irregularis conſequenter erit taliter condemnatus ob infamiam iuris. *Molina tom.* 1. *diſput.* 137. *§. damnatus ob libellum, Maiol. loco cit.*

Nota, quòd hæc pœna ordinaria libelli famoſi à Pio V. Bulla 147. incipit, *Romani Pontificis*, extenſa eſt ad varios caſus, de quibus ibi, & declarantur à *Farinac. conſil. crimin.* 145. inter quos eſt, vt contineantur nō ſolùm componentes, dictantes, ſcribentes, ſed etiam retinentes.

III. In *c. quidam maligni*, 5. *q.* 1. S. Gregorius Magnus monitorium edidit contra incertos, qui libellum famoſum ediderant contra Caſtorium Notarium, & Reſponſalem ipſius Papæ, vt exire, & ſe prodere tenerentur, & vel probare crimina ingeſta, vel ſe retractare: aliàs eſſent excommunicati eo ipſo. Sed quia illud fuit edictum in caſu particulari, non autem fuit conſtitutio: ideo hodie nulla eſt regulariter pœna excommunicationis latæ ſententiæ contra delinquentes huiuſmodi, vt *Menoch. de arbitr. caſu* 263. *n.* 34. *&* 35. *Filiuc. tract.* 40. *nu.* 81. *Bonac. de cenſur. particul. diſp.* 2. *q.* 3. *punct.* 36. *nu.* 8. & patet ex *c. ſi qui*, 5. *q.* 1. *ibi Archid. & alij Canoniſtæ.*

Tamen extat excommunicatio latæ ſententiæ contra eos, qui libellos famoſos, vel cantilenas, vel rhithmos edere, vel retinere, vel publicare præſumunt in infamiam ſtatus Ordinis Prædicatorum, vel Minorum; & non poſſunt abſolui, niſi Sedi Apoſtolicæ perſonaliter ſe præſentent, ex Bulla Alexādri IV. incipit, *Ex alto. Caiet. excomm. cap.* 81. *§.* 3. *Sylu. excom.* 8. *§.*48. *Sayr. clau. Regiæ lib.* 12. *cap.* 4. *nu.* 9.

Et amplia, vt procedat etiam in fauorem aliorum regularium

Digitized by Google

habentium communicationem priuilegiorum cũ prædictis. *Sayr. ibid. Filiuc. tract.* 15. *num.* 126. *Bonac. de reſtit. diſp.* 2. *quæſt.* 4. *punct.* 9. *nu.* 9. qui alios allegat.

Limita, quòd non procedit contra cantilenas decantantes, aut aliter detrahentes, ſed ſolum loquitur Bulla de libellis, ſeu ſcripturis: ita *Bonacc. ibid. nu.* 9. *in fin. cum Graſſio*.

Limita etiam, quòd non procedit de libellis editis contra aliquem religioſum particularem, ſed ſolum contra ipſum Ordinem in communi: ita *Sayr. loco citat. cum Salon. & Medina*.

Item extat excommunicatio lata ex Bulla Greg. XIII. incipit, *Aſcendente Domino*, contra impugnantes Inſtitutum, & Conſtitutiones Societatis IESV, quam explicat *Bonaccin. ibid. de cenſur. partic. diſp.* 2. *q.* 3. *punct.* 35.

CAPVT I.

Libros hæreticorum hæreſim continentes, vel de Religione tractantes, ſine Papæ licentia ſciẽter legens, retinens, imprimens, vel defendens.

QVi aliquid ex prędictis cõmittit, incurrit in excommunicationem latam in Bulla in Cœna Domini, *cap.* 1. atque ideo ſpeciali modo Papæ reſeruatam. Huius autem Capit. explicationem vide apud *Suar. diſp.* 20. *ſect.* 2. *tract. de fide. Sanchez in decal. lib.* 2. *c.* 10. *Filiuc. tract.* 16. *nu.* 45. *Quaranta verbo, Libri, in ſuo Compend. Layman lib.* 2. *tract. de fide, cap.* 15.

Imò etiam extra Bullam in Cęna Domini extat excommunicatio latæ ſententiæ contra legẽtes, vel habentes libros hæreticorum hæreſim continentes, vel de Religione tractantes, ex Bulla Pij IV. quę eſt 77. incipit, *Dominici*, de qua *Becanus tract. de fide, c.* 15. *q.* 8. *num.* 4. *&* 5. Sed non eſt reſeruata, neque extenditur ad imprimentes, vel defendẽtes: tamen defendens librum huiuſmodi, etiam quo ad aliquam hæreſim, quam contineat talis liber, incurrit eandem excommunicationem, quia hæreticus eſt, non purus defenſor libri.

CAPVT II.

Libros hæreticorum quoſcunque, vel etiam Catholicorum ob hæreſim aliquam in eis inſertam, aut ob falſi dogmatis ſuſpicionem damnatos, & prohibitos; legentes, vel habentes, priuſquam fuerint expurgati, & permiſſi.

TAles incurrunt in excommunicationem latam in Bulla 77. *Dominici*, & in Bull. 82. *Cùm inter*, Pij IV. & in *calce Indicis*

dicis Librorum prohibitorum. Sed hæc excommunicatio non eſt reſeruata, vt *Becanus* 2. 2. *de fide*, §. 15. *q.* 8. *nu*. 4. *Suarez de fide*, *diſp*. 20. *ſect.* 2. *nu*. 29. *Layman lib*. 2. *tract. de fide*, *c*. 15. *num*. 8. *& inter has:* & non procedit cõtra imprimentes, vel defendẽtes. *Filiuc. tract.* 16. *nu.* 42. Neque procedit contra legentem librũ alicuius Catholici Authoris, in quo reperitur hæreſis, ſeu error, ſi liber nondum eſt notatus, nec prohibitus ab Inquiſitoribus; debet tamen legens quamprimùm deferre librum huiuſmodi ad Inquiſitorem, vt notetur, donec expurgetur. *Suar. de fide*, *diſp*. 20. *ſect*. 2. *n*. 9. *Filiucc. tract.* 16. *n*. 43. Imò etiam ſi talis liber fuerit prohibitus ab Inquiſitore aliquo particulari, & nõ notatus in Indice Romano, legens talem librũ non incurrit in excommunicationem latã in Bullis prædictis, & ex Indice, ſed ex Edicto ipſius Inquiſitoris prohibentis in ſuo territorio, *Filiuc. tract.* 16. *nu*. 44. *in fin.* Neque procedit præfata excommunicatio cõtra legentes, vel habẽtes libros Catholici Authoris propter ſolam obſcœnitatẽ prohibitos, quia nulla eſt lata in tali caſu cẽſura. *Filiuc. n*. 43. *Layman c*. 15. *n*. 8. & patet ex *Regula* 7. *Indicis*. Neque procedit cõtra legentes, vel habentes cum licentia legitima.

CAPVT III.

Libros, aut ſcripta imprimens, aut imprimi faciens ſine approbatione, ſeu licentia Superiorum, ad quos pertinet.

I. EX Concilio Lateran. ſub Leone X. *ſeſſ.* 10. *decreto* 3. Leonis Papæ eiuſdem, quod habetur etiã in Bullario Cherub. Conſt. 12. Leonis X. incipit, *Inter ſolicitudines*, Cautum eſt nequis præſumat librum, aut ſcripturam quamcunque imprimere, aut imprimi facere, niſi in Vrbe Roma cum approbatione Vicarij Vrbis, & Magiſtri Sacri Palatij: In alijs autem Diœceſib. cum approbatione Epiſcopi, & Inquiſitoris loci, vbi fit impreſſio, examine eorumdem, aut alterius ab ipſis deputati præcedente; quæ approbatio præſtanda in ſcriptis propriæ manus ſubſcriptione, gratis, & ſine dilatione: ſi quis autem ſine tali approbatione libros imprimere, aut imprimi facere præſumpſerit, incurrit ipſo facto pœnam excommunicationis, & amiſſionis librorum, (qui etiam publicè comburendi ſunt) & pœnam 100. ducatorum fabricæ S. Petri applicandam, & ſuſpẽſionem annalem ab exercitio Typographi.

Nota, quòd hæc Conſtitutio Leonis cum ſuis pœnis non fuit à

prin-

principio vſu recepta, vt ait *Suar. de cenſur. diſput.* 23. *ſect.* 7. *cum Caiet. verbo, excommun. in fin. Nauar. c.* 27. *num.* 111. *&* 148. *Tolet. lib.* 1. *cap.* 40. *in fin.* tamen fuit ex parte innouata à Tridentino *ſeſſ.* 4. *decreto de editione Librorum*, & in totum innouata quoad prædicta *in Regula Indicis* 10. ſub Clem. VIII. *Filiuc. tract.* 14. *nu.* 83.

Nota ſecundò, quòd hæc excommunicatio non eſt reſeruata. *Suar. ibi. Tolet. lib.* 1. *cap.* 41. §. 1. Aliæ pœnæ, vt ſupra, non obligant ante declaratoriam ſententiam. De hac etiam Conſtitutione, & pœnis tractat *Azor. tom.* 1. *lib.* 8. *c.* 17. *q.* 2.

II. SS.D.N. Vrbanus VIII. in Conſtitut. quæ eſt 50. in Bullario, incipit, *Sanctiſſimus*, Decreuit ne quis degens in Statu Sedi Apoſtolicę mediatè, vel immediatè ſubiecto, libros de quauis materia tractantes, & vbicunque à ſe compoſitos, audeat aliò deferre, vel mittere imprimendos, niſi cũ expreſſa in ſcriptis approbatione Eminẽtiſſimi Cardinalis Vicarij, & Magiſtri Sacri Palatij, ſi in Vrbe Roma; ſi vero extra Vrbem exiſtat, cum Ordinarij, & Inquiſitoris loci illius, ſiue ab ijs deputatorum facultate, & licẽtia operi præfigenda: & libros, quos aliter imprimi contigerit, ipſo facto abſq. alia declaratione prohibitos eſſe decreuit, nõ obſtãtib. &c.

In hoc tamen caſu nota quòd non incurruntur aliæ pœnæ latæ ſententiæ, vt excõmunicatio, &c. de quibus *n.* 1. dictum eſt, ſi aliàs liber eſſet impreſſus cum approbatione, & licentia Superiorum loci impreſſionis, vt patet ex eiſdem decretis.

Nota etiam quòd Pontifex loquitur de degẽtibus in Statu Eccleſiæ Romanæ, non autem obiter, ſeu per tranſitum, ſeu ad breue tempus ibi exiſtentibus; quia degere ſignificat habitare, vt §. *pen. inſt. de vſu, & hab. & ibi DD.* communiter: vnde ſi ibi ſit animo permanendi ad aliquod tempus notabile, vt ſaltẽ ad maiorem partem anni, dicitur degere ibidem. *l. milites,* 15. *C. de teſt. mil.* & dicitur habitare, vt latè *Sãch. de matr. lib.* 3. *diſp.* 23. *n.* 12.

CAPVT IV.

Libros manuſcriptos ante approbationem vulgantes.

IN *Regula* 10. *Indicis:* Qui Libros manuſcriptos vulgãt, niſi antea examinati, probatiq. fuerint, iiſdem pœnis ſubijciũtur, quibus ſubijciuntur imprimẽtes, de quibus *cap. præced.* dictũ eſt. Vnde excommunicationẽ incurrunt prædictã ipſo facto ex Concil. Lateran. *Suar. de cenſ. diſp.* 23. *ſect.* 7. *n.* 3. *Filiuc. tract.* 16. *n.* 83.

Limita, quòd intelligitur iſta prohibitio pœnalis de diuulgatione, ſeu communicatione publica, ſeu editione, quæ æquiualeat impreſſioni, non autem de communicatione priuata, ſeu ad priuatum vſum per manus; quo modo communicantur paſſim lectiones Theologiæ, aut Conciones, quia diuerſa diligentia adhibenda in editione publica, atque in communicatione priuata: ita *Suar. nu.* 3. *Filiuc. nu.* 83. *Azor. lib.* 8. *c.* 17. *q.* 4. *Sorbus de priuil. Mendic. verb. Imprimere, Roder. q. regul.* 104. *art.* 1. *tom.* 2.

Limita ſecundò, quòd hæc excommunicatio non eſt reſeruata, vt patet ex textu.

CAPVT V.

Libros de rebus ſacris ſine nomine Authoris, aut ſine examine, & approbatione imprimentes, imprimi facientes, vendentes, retinentes, ſcripto communicantes, aut vulgantes.

QVi aliquid ex pręmiſſis cõmittit, incurrit in excommunicationẽ, & pecuniariam pœnam latæ ſententię in Concilio Lateran. nouiſsimo, de quo *ſupra* dictum *c.* 3. Ita ſtatuit Concil. Triden. *ſeſſ.* 4. *decreto de editione ſacrorum librorum*; vbi additur, vt regularium libri vltra examen, & approbationem Ordinarij habere debeant licentiam, & recognitionem eorumdem regularium Superiorum.

Limita, quòd hæc excommunicatio non eſt reſeruata, *Tolet. lib.* 1. *c.* 41. *Suar. de cenſur. diſp.* 23. *ſect.* 7. *nu.* 1.

Limita ſecundò, quòd non dicitur liber ſine nomine Authoris, ſi edatur ſub nomine Vniuerſitatis, vt Collegij Conimbricenſis, vel ſub nomine Præfecti, ſeu Rectoris talis Academiæ. *Azor. tom.* 1. *lib.* 8. *c.* 17. *q.* 3.

CAPVT VI.

Libros Aſtrologiæ iudiciariæ, vel aliarum diuinationum legentes, habentes, imprimentes.

Vide *verbo*, *Superſtitio*, *cap.* 1. *num.* 2. & 3.

CAPVT VII.

Libri vel ſcripta de Conceptione B. Virginis.

Vide *verbo*, *Conceptio*, *cap.* 1.

CAPVT VIII.

Libri vel ſcripta continentia doctrinam de Confeſſione ſacramentali inter abſentes.

Vide *verbo*, *Sacramentum cap.* 1.

CA-

Digitized by Google

CAPVT I.

Limina Apoſtolorum Epiſcopi non viſitantes temporibus præſtitutis.

OLim nulla erat pœna latę ſententię contra Epiſcopos omittentes viſitare Limina Apoſtolorum, ſed erant puniendi pœna arbitraria à Sũmo Põtifice. *c. iuxta Sanctorum, 93. diſt. ibi Turrecrem. & Præp.* poterant etiam puniri pœna periurij, vt notat *Zabarella in cap. ego N. de iureiur.*

Sed ex Bulla Sixti V. 15. incip. *Romanus Pontifex*, ita cautum, vt ſi Epiſcopi iuxta formam ibi traditam, & temporibus ibi pręfixis, limina non viſitauerint, tandiu ſint ſuſpenſi ab ingreſſu Eccleſiæ, & ab adminiſtratione ſpiritualium, & temporaliũ, & à perceptione fructuum ſuarum Eccleſiarum; à Capitulis eorum omni exceptione, & mora ceſſante interim liberè exigendorum, & in opus fabricæ, ſeu Eccleſiæ paramentorum emptionem, prout maior exegerit neceſſitas, inſumendorum, donec à contumacia reſipiſcentes, relaxationẽ ſuſpẽſionis huiuſmodi à Sede Apoſtolica meruerint obtinere. De hac Bulla agunt *Sayr. lib. 4. cap. 13. nu. 53. Barboſ. alleg. 111. in fin. de poteſt. Epiſc. Filiuc. tract. 17. n. 159. Bonaccin. de cenſur. partic. diſp. 3. q. 5. punct. 7.* & alij apud *Barboſ. in d. c. iuxta Sanctorum, num. 1.*

Nota quòd hîc Limina Apoſtolorum accipiuntur non materialiter pro Baſilicis Apoſtolorum, ſed formaliter pro audientia Papæ, vbicumque Papa reſederit, vt *d. c. ego N. & ibi Abb. nu. 6. Felin. nu. 9. Cherubin. ſuper d. Bulla Sixti V. ſchol. 2.* Verum eſt, quòd Epiſcopi Romam venientes ad Limina, ibi Papa exiſtente, debent etiam Baſilicas SS. Petri, & Pauli viſitare, vt moris eſt.

Nota ſecundò quòd ex *d. cap. ego N.* iuncta *Bulla cit. Sixti V.* Epiſcopi ante ſuam ordinationẽ, id eſt conſecrationem, debent iurare Limina ſe viſitaturos per ſe, vel ſi legitimo impedimento detenti fuerint, per nuncium cum ſpeciali mandato de gremio ſuorum Capitulorum, aut alium in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutum, vel perſonatum habentẽ; vel ſi talem non habuerint, per diœceſanum Sacerdotem; & ſi clero careat, per aliquem presbyterum ſecularem, vel regularem ſpectatæ probitatis, & religionis, ſcilicet etiam externum.

Nota tertiò, quòd hæc viſitatio eſt inſtituta ad eum finem, vt Papa certioretur de ſtatu ſingula-

rum Eccleſiarum, & Epiſcopus ab eo mandata Apoſtolica ſuſcipiat,& inſtructiones pro regimine Eccleſię, vt patet ex Bulla Sixti V. *ibi in proœmio*, *&* §. 1. & *Abbas in d. c. ego N. n. 6.* Vnde Epiſcopi annulares, ſeu titulares non tenentur ad hanc viſitationem, cũ non habeant Diœceſim, ſeu Eccleſiam. Hodie autem ex Bulla Sixti V. 74. incipit, *Immenſa*, data eſt cura, & poteſtas ſacræ Congregationi Concilij Tridentini audiendi poſtulata Epiſcoporum venientium ad limina, ita tamen, vt grauiora ad ſuam Sanctitatem referat. Nouiſſimè à S.D.N. Vrbano VIII. determinatum eſt tempus, intra quod viſitatio Liminum abſolui debet, vt dixi *verbo, Reſidentia, cap. 1. n. 4.*

CAPVT II.

Limina Apoſtolica non viſitantes Epiſcopi ad Curiam Romanã clam accedentes, & recedentes, eoſq. receptantes.

IN *extrau. vt Prælatorum*, *de maior. & obed.* & *extrau. & ſi deceat, eo. tit.* lata eſt excõmunicatio contra Epiſcopos, eiſque maiores Prælatos, ſi accedant ad Curiam Romanam latẽter, & inde recedant abſque licẽtia Papæ, eoque non viſo, & cõtra eos, qui tales ſcienter receptauerint, niſi confeſtim Romano Pontifici per ſe, vel per alium manifeſtent illorum aduentum, antequam eos receptent.

Nota primò, quòd hæc excõmunicatio non eſt reſeruata, vt patet ex textu.

Nota ſecundò, quod nõ habet locũ ea excommunicatio contra Epiſcopum, niſi duo ſimul concurrant; nempe vt accedat clam inſcio Põtifice Maximo; & quod recedat ſine eius licentia, atque reuerentia eidem non exhibita: vnde ſi in acceſſu ſuum Papæ notificauit aduentum, vel clam veniens, antequam diſcederet, Papam ſalutauit, aut cum eius licentia receſſit, non incurrit eam excommunicationem. Ita *Sayr. lib. 3. c. 32. n. 23. Barboſ. alleg. 50. nu. 73. Bonacc. de cenſur. partic. diſp. 2. q. 6. punct. 4. nu. 3.*

Nota tertiò, quòd excommunicatio contra receptantem incurritur facilius, & antequàm eam incurrat receptatus, nempe receptando clàm aduenientẽ antequàm Papæ notificetur aduentus. *Bonacc. nu. 5.*

Nota quartò, quòd dictæ Cõſtitutiones procedunt etiam de Epiſcopis annularibus, quia hęc ſalutatio, & viſitatio Liminũ non requiritur ratione adminiſtrationis, ſed ratione dignitatis, & reuerentiæ Epiſcopi erga Papã: facit *Sãch. lib. 6. c. 6. in decal. n. 27.*

Non

Digitized by Google

Non tamen procedit in Epiſcopum, qui renunciauit dignitati, & non ſolum loco, quia is habetur perinde ac ſi non eſſet Epiſcopus. *c. poſt tranſlationem, in fin. de renunc. cap. 1. de ordin. ab Epiſc. qui renunc. Iacobac. tract. de Concilio lib. 2. art. 2. n. 72.*

CAPVT I.

Ludos publicè agentes.

Vide *Ars ludicra.*

CAPVT II.

Ludos agitationis Taurorum, & ferarum agentes, vel ſpectantes.

Pius V. ſua Conſtitutione 48. incipit, *De ſalute*, prohibuit ludum agitationis Taurorum, & ferarum beſtiarum, & ſententiam protulit excõmunicationis contra Principes etiã Reges, & Imperatores, & Reſpublicas, & Communitates in ſuis terris permittentes ludos huiuſmodi. Item ſtatuit vt congredientes cum beſtijs præfatis, ſi in tali ludo occiſi fuerint, Eccleſiaſtica careant ſepultura. Itẽ vt Clerici tam regulares, quàm ſæculares in ſacris, vel beneficia obtinentes ſimiliter incurrant in excommunicationem, ſi talibus ſpectaculis interfuerint.

Sed Greg. XIII. pro Hiſpaniæ Regnis ſuo decreto temperauit præfatam Cõſtitutionem, concedens ludos huiuſmodi abſque incurſu dictarum pœnarum, modò non habeantur in diebus feſtis, & dummodo Gubernatores locorũ adhibeant diligentiã debitam, ne cædes hominum ſequantur; item vt non contineantur in dicta prohibitione ſpectandi Religioſi Militares, ſeu de Spatha, dummodo non ſint in ſacris cõſtituti. Contra alios autẽ Religioſos, & Clericos præfatos firmam reliquit Conſtitutionem Pij V. vt ſpectantes incurrant in excõmunicationem prædictam. Hoc decretum habes apud *Salzedo ad Diaz in praxi c. 75. in nouiſſima editione.*

Denique Clem. VIII. pro Regnis Hiſpaniarum duntaxat ſuſtulit dictam pęnalem prohibitionẽ ludos ſpectandi, quo ad omnes etiam Clericos ſæculares, ſolum eam relinquẽdo quo ad Regulares cuiuſcunque Ordinis, & Inſtituti, vt *Barboſ. in c. 1. nu. 5. de torneam.*

Præfatam Conſtitutionẽ Pij V. latè examinat *Gutier. lib. 1. can. qq. c. 7.* vbi *n. 3.* notat, illam pœnã priuationis Eccleſiaſticæ ſepulturæ locum habere, etiamſi quis ante mortem ſigna contritionis ediderit, & confeſſus, & abſolutus ſacramentaliter fuerit.

CAPVT III.

Ludos torneamentorum agentes.

IN *c.1. & 2. de torneamentis*, prohibitus eſt ludus torneamentorum, quo armis offenſiuis digladiantur inter ſe homines, & temerè congrediuntur ad oſtentationem virium, vt inde mortes, & animarum pericula ſæpè proueniant. Quòd ſi quis eorum certantium ibi mortuus fuerit, quamuis ei poſcenti pœnitentia non denegetur, id eſt, abſolutio, & Sacramentum Viatici, tamen eccleſiaſtica careat ſepultura, inquit Concilium Lateranen. ſub Alex. III. in *d. c. 1.*

Amplia, vt procedat etiam in ludo, in quo frequenter fiunt grauia vulnera, vt *Sanch. opuſc. lib. 1. cap. 8. dub. 34.* vbi multos Doctores congerit.

Amplia ſecundò, quòd hæc pœna procedit etiam in moriente editis ſignis contritionis, & recepta abſolutione à culpis, vt patet ex textu, & *Gutier. lib. 1. can. qq. c. 7. num. 3.*

An autem hæc pœna ſit latæ ſententiæ? Reſpondeo, quòd ex vi verbi, *careat*, eſt latæ ſententiæ, vt magis communis tenet opinio apud *Tiraquell. in l. ſi vnquam, verbo, reuertatur, n. 161. Barboſ. de diction. verbo, careat*; maximè cùm agatur de conſecutione rei, qua carere præcipitur, & cùm agatur de caſu publico, & quia ita intelligitur à Doctoribus ſimile decretum Trident. contra duellantes, vt dixi *verbo, duellum, cap. 3.* Nec obſtat quòd multi Doctores contrarium docent in *c. omnis vtriuſque, de pœnit. & remiſſ.* quia reſpondeo ibi pœnam illam priuationis ſepulturæ per verbum *careat*, coniungi cum pœna alia ſententiæ ferendæ, ideo eſt ſignum, quòd etiam altera ſit ſententiæ ferendæ, quia illa verba poſſūt recipere talem ſenſum, vt docet *Tiraquell. nu. 166.*

Limita, quòd dicta pœna, & prohibitio non procedit de ludis & certaminibus, quibus raro, & per accidens ſolet mors, aut graue vulnus accidere, vt notat *Azorius par. 3. lib. 2. cap. 15. §. 2.* & alij, quos allegat, & ſequitur *Barboſ. ſuper c. 1. num. 2. de Torneam.* & *Sanch. in opuſculis lib. 1. cap. 8. dub. 34. nu. 1.* vbi plurimos allegat, qui *num. 3.* ait haſtiludium, ſeu *Giuoco di canne*, quod in Hiſpania fieri ſolet, carere periculo, & licitum eſſe.

CAPVT IV.

De luſu aleæ, & Aleatoribus.

1. LVdus aleæ, ſeu fortunæ damnatus eſt tam de iure

iure ciuili, quàm canonico. *c. Epiſcopus*, 35. *diſt. l. alearum, C. de relig. & ſumpt. fun. & aleat.* Itaque eſt crimen mixti fori, vt *Menoch. de arbitr. caſu* 399. *nu.* 5. *Salzedo ad Diaz in praxi c.* 73. *lit. C.* §. *hoc de Clericis, cum Angelo, & Paride.* Sed ſpecialiter, & multò magis eſt Clericis interdictus luſus alearum, vt *d. cap. Epiſcopus, & c. Clerici,* 15. *de vit. & hon. Cleric. c. inter dilectos, de exceſſ. Prælat.* Et quamuis hodie laici aleis ludentes etiā frequenter, per ſe loquendo, ſeu ex hoc ſolo non cenſeantur peccare mortaliter, quia leges pœnales contrariæ quoad eos cenſeantur conſuetudine contraria derogatæ, *Nauarr. c.* 20. *nu.* 11. *Medina, Soto, Alcozer, Caſtro,* quos allegat, & ſequitur *Sanch. opuſc. lib.* 1. *c.* 8. *dub.* 25. *nu.* 5. tamen Clerici in ſacris, vel Beneficiati, itemque omnes Religioſi peccāt mortaliter aleis ludendo, ſi id faciant frequenter, ſeu ex conſuetudine, vt *d. c. Epiſcopus, ibi gloſſ. verbo, deſeruiens*, quam ſequitur *Hugo, & Turrecr. ibi. Nauarr. cit. n.* 9. *Alcozer, Caiet. Angel. & Palac.* quos ſequitur *Sanch. dub.* 28. *nu.* 7. quia licet conſuetudo ſecundùm ſe non faciat de veniali mortale, nec mutet materiam actus prohibiti, ſecùs tamen quando in ſpecie ſub graui pœna prohibetur ipſa conſuetudo: ita *Sanch. ibid.* neque excuſantur ratione conſuetudinis loci, quia eſt corruptela, *d. c. inter dilectos*.

Item peccant mortaliter, ſi ludo exponāt materiam grauem, ſeu quantitatem notabilem, præſertim ſi ex fructibus beneficiorum, *Nauarr. d. n.* 9. & alij plures apud *Sanchez dub.* 28. *nu.* 6. Vnde multi Doctores dicunt eos peccare mortaliter, ſi exponant ſupra vnum aureum vna die. *Abb. in d. c. Clerici. Graff. par.* 2. *lib.* 3. *c.* 9. *nu.* 8. *Rota ibid. nu.* 5. & facit *tex. in dict. l. alearum vſus*, vbi hæc quantitas eſt taxata pro Laicis: Tamen verius eſt inſpiciendam eſſe menſuram diuitiarum, ſeu redditũum, vt ſingulis annis ludens 5. ex 100. redditus annui, non cenſeatur peccare mortaliter, vt *Sanchez in decal. lib.* 7. *cap.* 19. *num.* 78. Item dicitur parua quantitas, quam facile quis eſſet donaturus, vt *Angel. & Sylu. apud Rotam loco cit. num.* 5. Item peccant mortaliter Clerici prędicti, ſi publicè ludant, per *dict. c. inter dilectos. Filiucc. tract.* 4. *nu.* 276.

II. Ex *d. l. alearum, C. de relig.* ſtatutū eſt, vt ludo alearum vincenti petitio, ſeu actio in iudicio denegetur, & qui victus ſoluit, repetere poſſit condictione ex dicta lege, vt notat ibi *Alber. & alij Doctores*: & huius cauſæ

Epi-

Epiſcopus eſt Iudex competens, etiam inter laicos, qui poteſt ad executionem innocare brachium ſæculare, vt dicitur in *eo.textu*, & not. *Alber. ibidem*. Vnde *gloſſ. fin. in l. fin. ff. de aleæ luſu* ait, quod vincens in ludo prohibito tenetur lucrum victo reſtituere; & de cõmuni teſtatur *Caccialup. tract. de ludo, n.* 40. Alij dicunt, tutiùs pauperibus reſtituere, vt de cõmuni teſtatur *Rochus apud Clarum*, §. *ludus, verſ. item vincens*.

Tamen quoad laicos conſuetudo contrarium obtinuit, vt nõ detur repetitio, neque teneatur vincens ad reſtitutionem, vt de communi Theologorum, & Legiſtarum teſtatur *Clarus ibidem*.

An autem ſaltem laicus victus poſſit in conſcientia retinere quod promiſit, & an victori agẽti in iudicio ſit deneganda audientia? Reſpõdeo primò, quòd mihi pro certo eſt, denegandã eſſe petitionem in iudicio vincẽti actori, licet non detur victo repetitio ſoluti, ex dictis: quia licet in foro externo toleretur in laicis ludus alearum, non tamen expreſsè fouendus eſt, ex *d. l. alearum*. Reſpondeo ſecundò magis probabile eſſe, quòd victus prædicto alearum ludo in ſumma graui, ſeu extra cauſam honeſtę recreationis teneatur in conſcientia ſoluere victori, quod promiſit; quamuis etiam contraria ſentẽtia ſit probabilis, & Doctores pro vtraque parte habes apud *Filiucc. tract.* 37. *nu.* 72. *& apud Dianam reſolut.* 8. *tract.* 3. *miſcell. tom.* 1.

Si autem agamus de ludo inter Clericos, Reſpondendum eſt non teneri Clericum victum ad ſoluendum; & ſi ſoluerit, dandam repetitionẽ, & victori denegandam actionem, vt *Sanchez conſil. lib.* 1. *cap.* 8. *dub.* 1. *nu.* 8. vbi de communi teſtatur *cum Couarr. & alijs*. Sed victor poterit tuta conſcientia retinere quod vicit, etiam ſi illa pecunia eſſet ex fructibus beneficij eccleſiaſtici, donec per ſententiam fuerit reſtituere condemnatus, ſecũdùm probabilem ſententiã recentiorũ, quam tenẽt *Leſſ. lib.* 2. *c.* 4. *n.* 43. *Sanch. opuſc. lib.* 2. *c.* 2. *dub.* 38. *nu.* 14. cum multis Doctoribus: quamuis cõmunis ſententia antiquiorum teneat, quòd ſi de redditibus beneficiorum Clericus ludo expoſuit, teneatur victor reſtituere, & tenet *Nauar. cap.* 20. *n.* 10. *Menoch. de arbitr. caſu* 399. *nu.* 4. & etiam hodie probabiliorem ait *Laym. lib.* 4. *tract. de beneſ. c.* 3. *nu.* 3. §. *ad alteram*. De Religioſis autem eſt certum quòd ſit reſtituendum Monaſterio ipſorũ quidquid (extra cauſam honeſtæ recreationis, cum licentia Superiorũ) in ludo ami-

amiſerint. Et procedit etiam de Religioſis militaribus S. Ioannis. *Suar. de Relig. tom. 3. lib. 8. c. 16. nu. 25. Sanch. in decal. lib. 7. c. 8. nu. 38. Beija reſp. par. 4. caſu 31.* & probabiliorem fatetur *Diana reſolut. 54. miſcel. 1. tom. 1.* & in praxi tenendam æſtimo per ea, quæ habet *Rota deciſ. Buratti 2. num. 11.*

Aleatorum ſuſceptores, id eſt, qui, vt dicitur in *l. 1. ff. de alea luſu, & aleat.* receptant colluſores alearum, paratum locum cōmodare ſoliti omnibus ludere aleis volentibus, ſunt in malo ſtatu, quia ſemper peccant mortaliter, cùm ſint cauſæ proxima fraudū, rixarum, & blaſphemiarum, vt patet ex *d. l. 1. & l. alearum, C. de relig. & ſumpt. fun.* & tenentur in cōſcientia in ſubſidium reſtituere quidquid colluſores ibi, ſeu in ipſorū ſtatione damni paſſi fuerint, ſiue ex rixa, ſiue ex fraude, aut aliter per iuſtitiam, vt *Sanch. loco cit. dub. 21. n. 1. & 5.* cum alijs Doctoribus: & quāuis pro foro externo reprobatum ſit exercitium ſuſceptorum, quādo publicè ſuſcipiunt. *Menoch. de arbitr. caſu 399. num. 18.* & propter aliquod emolumentum receptant, ſaltem accipiēdo mercedem pro chartis, vel pro candela, vt *Io. de Are in d. l. 1. Paris de Put. tract. de ludo, nu. 46.* Tamen pro foro conſcientiæ, & canonico non ſunt hæc neceſſaria, vt teneantur, & arbitrariè puniantur, ſi tamen frequenter ſuſcipiunt.

III. Aleatores, ſcilicet publici luſores alearum, id eſt, qui, vt ait *Menoch. ibi, & Rota diuerſ. deciſ. 426. par. 1.* indifferenter, ſeu cum diuerſis, & ad longum tempus, & de notabili quantitate, & frequenter ludūt; Itemque Aleatorum ſuſceptores, ſunt perſonæ viles, & infames, vt habetur in *c. inter dilectos, de exceſſ. Prælat. ibid. Abb. nu. 1. & 2. Barboſ. n. 3.* vbi plures allegat, & *Garz. de benef. par. 7. c. 8. à num. 38.* Sed intellige, vt ſint infames infamia facti, & non iuris, vt *Abb. dict. nu. 2. & 8. Garz. à num. 38. & ſeqq.* Quare per triennalem conſtantem vitæ emendationem infamia ceſſat, per ea quæ dixi *p. 1. c. 33. in fin.* & facit *auth. interdicimus, C. de Epiſc. & Cler. cum auth.* vnde ſumitur, vbi Clericus aleator detrudendus erat in Monaſterium ad triennium pœnitentiæ.

Hinc ſequitur quòd aleatores, & ſuſceptores ſunt repellendi à teſtimonio ferendo, quando tempore ferendi teſtimonij retinent talem conſuetudinem. *Rolan. à Valle conſ. 34. num. 2. & 4. lib. 2. Io. Guterius de contract. iuratis, c. 53. num. 5.* Item quòd iſti ſunt irregulares, vt promoueri non poſ-

poſſint ad ordines. *gloſſ. in c. Clerici, 15. verbo, ad aleas, de vit. & hon. Cleric. Maiol. lib. 3. de irreg. cap. 1. nu. 7.* durante ſcilicet infamia prædicta, ſecus poſt triennalem vitæ emendationem, vt dixi.

Item ſequitur ſecundùm multorum ſententiam, quòd iſti ratione infamiæ facti ſunt inhabiles ad obtinenda beneficia eccleſiaſtica; ita vt collatio eis facta, ſit ipſo iure nulla, vt tenet *Abbas in d. c. inter dilectos, n. 6. Bernar. Diaz in praxi c. 73. n. 2.* & plures allegat, & ſequitur *Barboſ. in d. c. inter dilectos, nu. 4.* & tenet *Rota diuerſ. deciſ. 426. num. 2.* vbi quòd collatio facta Clerico publico notorio aleatori, eſt ipſo iure nulla: ſi autem non erat publicus notorius luſor, eſt irritanda: & ibi habes modum probandi, ſeu articulandi ſuper publicitate, & notorietate, & conſuetudine ludendi. Contra tamen alij multi tenent, quòd collatio beneficij facta infami infamia facti, vt aleatori publico notorio, non ſit ipſo iure nulla, ſed annullanda: Quos allegat, & ſequitur *Garz. loco cit. nu. 47. & Salzedo ad Diaz c. 73. cit. lit. D.* qui dicunt ſecus eſſe in collatione facta infami infamia iuris, quia tunc concedunt fore nullam ipſo iure.

Vtraque autem ſententia eſt probabilis, & ferè æquali numero Doctorum ſuffulta. Illud eſt certum: Primò quòd ſi agatur de beneficio aleatori conferendo, vel de eo inſtituendo, vel confirmando, repellendus erit, & caſſanda præſentatio, nominatio, ſeu electio, vt *d. c. inter dilectos, ibid. Abbas nu. 6. & Rota diuerſ. loco cit. nu. vlt. & Garz. nu. 60.* Deinde eſt certum, quòd ſi Clericus aleator, vel ſuſceptor monitus non deſiſtat, ab officio, & beneficio deponi poterit, vt *Abb. in d. c. inter dilectos, num. 6. Sylu. Prapoſ. Gemin. & Caccialup.* quos ſequitur *Maiol. d. c. 1. nu. 7. lib. 3.* quamuis de hoc dubitet *Bernar. Diaz c. 73. nu. 2.* qui putat pro arbitrio Iudicis eſſe puniendos.

CAPVT I.

Maieſtatis læſæ crimen.

I. REus læſæ Maieſtatis tàm in primo, quàm in ſecundo capite legis Iuliæ, efficitur ipſo iure infamis, ex *lege, quiſquis, C. ad leg. Iuliam Maieſtatis. Farinac. q. 116. n. 4.* cum adductis per eum; & conſequenter eſt irregularis, vt notat *Maiol. de irregul. lib. 5 c. 47. n. 1.* vbi ampliat etiam in perſona eccleſiaſtica offendente ſuum Principem naturalem, ſeu temporalem.

II. Præterea, ſecundùm multos

tos

tos Doctores, talis reus læſæ Maieſtatis ipſo facto eſt priuatus beneficijs, officijs, iuriſdictione, iurepatronatus, & alijs iuribus eccleſiaſticis, ſeu iuris Canonici, propter argumentum à crimine hæreſis ad crimen læſæ maieſtatis: ita tenent *Rebuff. in praxi p. 3. tit. 1. de modis amitt. beneſ. n. 32. Gonzal. regul. 8. gloſſ. 15. in princ. nu. 72. Barboſ. allegat. 52. nu. 233.* Sed hæc doctrina communiter reijcitur, quia nõ eſt ipſo facto priuatus iuribus eccleſiaſticis, ſed poteſt per ſententiam priuari. Ita *Bar. in extrauag. qui ſint rebelles, verbo, rebellãdo, n. 21 Bern. Diaz in praxi cap. 121. in fin. Farinac. q. 116. n. 70.*

III. Si tamen Clericus habitu dimiſſo committeret crimen læſæ Maieſtatis in ſuum Principẽ tẽporalem, etſi non ſit propriè reus læſæ maieſtatis, ſed proditionis, quia ipſe non eſt ſubditus Principis tẽporalis, *Clar. §. fin. q. 36. Farin. q. 111. nu. 261.* nihilominus ſecundùm multos Doctores ipſo facto omne priuilegium Clericale amitteret, etiam fori, & canonis, etiam nulla monitione præcedente, per *c. perpendimus 23. de ſent. excommunic. Boſſ. tit. de foro comp. n. 139. Clarus loco cit. verſ. quæro nunquid, & verſic. quæro modo,* vbi teſtatur de communi, & tenet *Guid. Papæ deciſ.* 401. Sed vide quæ dixi *verbo, Apoſtaſia ab ordine c. 4. n. 7.* vbi cum probabiliori ſentẽtia, & cõmuni Theologorum, dixi in ſimilibus Clericum, ſine monitione amittere ſolùm priuilegium canonis, ſed non fori.

IV. Inſuper reus læſæ Maieſtatis in perſonã ipſiuſmet Principis eſt ipſo iure priuatus immunitate eccleſiaſtica, ſcilicet ſacri Aſyli, ſeu refugij, ex bulla *Greg. XIV.* de qua dixi *verbo, immunitas, cap. 1.* requiritur tamẽ Epiſcopi declaratoria, vt patet ex ea Bulla.

V. Filij reorum læſæ Maieſtatis in primo capite, ſunt ipſo iure infames, ex *l. quiſquis, C. ad l. Iuliã maieſtatis, §. filij verò*; vnde indigni ſunt, & inhabiles ad honores, non ſolùm ſæculares, ſed etiam eccleſiaſticos. *Arcbid. in c. ſi quis, 6. q. 1. Bellamer. num. 2. Turrecr. nu. 12. Præpoſ. nu. 2. Farinac. q. 116. n. 83.* & conſequenter ſunt irregulares, & minimè promouendi ad ordines, vel beneficia. *Gigas de crim. leſę Maieſtat. lib. 3. rub. de pœnis quas filij, &c. q. 12. Farinac. n. 83.*

Sed limita, vt non procedant hæc in filijs iam Clericis, ſeu eccleſiaſticis exiſtentibus quando parentes ipſorum cõmittunt crimen læſę Maieſtatis in perſonam ſui Principis temporalis, *Arcbid. & Præpoſ. in d. c. ſi quis, num. 3. Turrecr. ibi num. 7. Francus in*

cap.

cap. felicis, num. 5. *de pœnis in* 6. *Farinac. loco cit. n.* 117. *&* 118.

Limita ſecundò, vt procedat tantùm quando pater commiſit læſæ maieſtatis crimen per coniurationem, ſeu factionem initã, ex dicto *c. ſi quis, Farinacc. n.* 69. *&* 112.

Limita tertiò, quòd non procedunt, niſi Pater fuerit per definitiuam condemnatus, confeſſus, vel conuictus; non autem ſi in cõtumaciam condemnatus non præcedentibus plenis probationibus. *Farinac. n.* 130.

Limita quartò, quòd ſi Pater reus fuit reſtitutus à Principe, filius nõ eſt ampliùs infamis, nec irregularis. *Canoniſtæ loco citat. & Farinac. n.* 141.

Limita quintò, quòd multi dicunt pœnas filiorum ex *d. l. quiſquis*, non eſſe vſu receptas. *Farinac. nu.* 144.

CAPVT II.

Maieſtatis læſæ crimen offendẽdo in perſona Summum Pontificem, vel Cardinales, vel ad id cooperando.

NOta quòd nulla eſt cenſura ſpecialiter lata in offendẽtem perſonam ipſam Papæ, tamen multæ in tali caſu incurruntur latæ contra offendentes Clericos, Epiſcopos, Patriarchas, & Cardinales: & quòd pœnæ omnes in iure latæ in *c. felicis, de pœnis in* 6. contra offendentẽ Cardinales, procedant contra offendentem Põtificem Romanum docet *Afflic. tit. quæ ſint regalia, verbo, & bona committentium, nu.* 19. *Farinac. in praxi q.* 116. §. 1. *n.* 4. *&* 28. *Boſſ. tit. de crim. læſæ maieſt. n.* 60. *Sanch. in decal. lib.* 2. *cap.* 28. *nu.* 20. qui plures Doctores allegat.

I. Excommunicatio igitur prima incurritur per iniectionem ſcilicet manus in perſonam Papę, vel Cardinalis, ex *cap. ſi quis ſuadente* 17. *q.* 4. quæ eſt Papæ reſeruata de qua dixi: *verbo, iniuria, cap.* 2.

II. Alia etiam excommunicatio Papæ reſeruata, & pœnæ latæ ſunt in *Clem.* 1. *de pœnis*, contra percutientem, capientem, bannientem Epiſcopum conſecratũ, & contra cooperantes, & contra filios taliter delinquentium, & interdictum contra loca; de quibus dixi *verb. iniuria, c.* 4. quæ ſimiliter, & à fortiori procedunt quando tales actiones contra Romanum Epiſcopum, quod abſit, exercerentur.

III. Alia etiam excommunicatio eſt latæ ſententiæ in *cap.* 11. Bullæ in Cœna Domini Papæ reſeruata contra interficiẽtes, mutilantes, vulnerantes, percutiẽntes, capientes, carcerãtes, detinentes, vel hoſtiliter perſequen-

quentes S. R. Eccleſiæ Cardinales, vel Epiſcopos, Archiepiſcopos, Patriarchas, aut eos à ſuis Diœceſibus, Terris, ſeu dominijs eijcientes, & contrà talia mandantes, rata habentes, vel præſtantes in eis auxilium, cõſilium, vel fauorem: de qua dixi *verbo*, *Iniuria*, *c.* 5

IV. Inſuper in *cap. felicis*, *de pœnis in* 6. contra eum, qui Cardinalem, &, à fortiori, ſi Papam, fuerit hoſtiliter inſecutus, vel percuſſerit, vel ceperit, vel ſocius fuerit facientis, aut fieri mandauerit, vel factum ratum habuerit, aut conſilium dederit, vel fauorem; aut poſtea receptauerit, vel defenſauerit ſciẽter eundem, lata eſt Primò excõmunicatio; & quandiù in ſua contumacia perdurauerint, ſingulis Dominicis, & feſtis, pulſatis cãpanis, & cãdelis accẽſis, per omnes illius loci Eccleſias, in quo tantum facinus fuerit attentatum, & ciuitatum, & Diœceſum vicinarum, ſunt excommunicati publicè denũciandi, & abſolutio Papæ reſeruatur. Secũdò lata eſt ibidem tanquam contra reos læſæ maieſtatis pœna infamiæ iuris, & conſequenter etiã irregularitatis, vt dixi *c. præcedenti*. Tertiò pœna lata eſt perpetuæ diffidationis, & banni. Quartò, vt ſint inteſtabiles, vt nec liberam habeant teſtamenti factionem, nec ad alicuius bona ex teſtamento, vel ab inteſtato vocentur. Quintò domus diruẽda in perpetuum. Sextò, nullus eis debita reddere, nullus reſpõdere eis in iudicio tenetur; ſed poſt abſolutionem à cenſura poterunt ſuam, & ſuorum iniuriam in iudicijs proſequi, & repetere credita poſt abſolutionem quæſita. Septimò bona ipſorum ſunt ipſo iure confiſcata. Octauò ſunt ipſo iure priuati feudis, locationibus, & beneficijs ſpiritualibus, & tẽporalibus, quæ ab Eccleſijs obtinent, & ad eaſdem Eccleſias liberè reuertuntur. Nonò, vt cùm fuerint abſoluendi ab excommunicatione prædicta, idoneè caueant, quòd iniunctæ pœnæ, ſeu pœnitentiæ parebunt, & debent eam pœnitentiam facere, vt per omnes Eccleſias principales illius loci, vicinorumque locorum diebus Dominicis, & ſolemnibus incedant nudi coram populo, femoralia tantum habentes, & ferulas deferentes in manibus, cum quibus per eaſdem Eccleſias publicè fuſtigentur, ituri poſtea vltra mare, acturi pœnitentiam ad minus per tres annos, nec inde receſſuri ſine licentia Papæ ſpeciali. Decimò filij, & nepotes, per lineam rectam ipſius virilem deſcendentes, ſunt ipſo iure priuati omni beneficio eccleſiaſtico, & infamia iuris affecti, & inhabiles ad publica offi-

officia, & teſtimonium ferendum in iudicio, & ad omnes actus legitimos; & irregulares, vt promoueri ad ordines nequeant, aut ad beneficia, aut officia eccleſiaſtica; omni ſpe diſpenſationis adempta; imò ſunt etiam irregulares, vt non poſſint miniſtrare in ſuſceptis, vt *Gigas de crimin. læſæ maieſt. tit. de pœnis filiorum, q.*12. Vndecimò Ciuitas quælibet, præter Vrbem Romam, quæ prædicta facientibus conſilium, vel auxilium dederint, vel fauorem, vel intra menſem taliter delinquentes, prout potuerit, non duxerit puniendos, Pontificali, ſeu Epiſcopali eſt eo ipſo dignitate priuata, & nihilominus remanet interdicta. Duodecimò, Si Princeps, Senator, Conſul, Poteſtas, vel alius Dominus, ſiue Rector, contra præſumptores prædictos, præſentis Conſtitutionis tenorem non fecerit obſeruari, tam ipſe, quàm officiales ipſius, infra menſem, poſtquàm res ad notitiam eorum peruenerit, eo ipſo ſententiam excommunicationis incurrunt: ſed non eſt reſeruata.

V. Ex Bulla 93. Pij V. incipit, *Infelicis*, excommunicatio, & pœnæ latæ in *d. c. felicis*, cum eadem reſeruatione, ſunt extenſæ contra non reuelantes quamprimùm ſciuerint, vel coniecerint factum, vel faciendum aliquid ex prædictis: & debet denunciatio fieri Papæ, ſi in Curia fiat delictum, aliàs fiat Ordinario loci: & mandatur Epiſcopis, vt ſtatim id Papæ denuncient, non tamen ſub eiſdem pœnis. Item ſi Ordinarius ipſe ſit Cardinalis, tunc viciniori Epiſcopo; quòd ſi crimen nondum ſit commiſſum, etiam ipſi Cardinali debet fieri reuelatio. Et procedit, quantumuis occultum ſit crimen. Hanc Conſtitutionem *Felicis* explicant ibi *Canoniſtæ*, & ſatis diffusè *Barboſa ibid. & Farin. q. crimin.* 112. *à nu.* 75. *cum ſeqq.* Cardi offenſi

Nota circa ſecundam pœnam, ſcilicet infamiæ, quòd in conſcientia non ligat ante declaratoriam ſententiam, aut confeſſionem iudicialem. *Farinac. q.* 116. §. 1. *num.* 4. *&* 5. *& quæſt.* 112. *num.* 120.

Circa tertiam pœnam nota, quòd licet iſte bannitus, & proſcriptus ipſo iure habeatur, & bannitus ob crimen læſæ Maieſtatis poſſit impunè occidi, vt hoſtis publicus, *l.* 3. §. *fin. ff. ad leg. Corn. de ſicar. Farinacc. q.* 103. *nu.* 13. *& q.* 116. *nu.* 27. tamen intelligendũ eſt procedere, quando eſt in actu, & exercitio rebellionis, vel lata ſententia declaratoria banni ex hoc capite, vt *Clarus*, §. *læſæ maieſtatis crimen, verſ. penul. Farin. conſil. crimin.* 113. & dixi *verbo, aſſaſſinium.*

Nota

Digitized by Google

Nota tertiò, alias pœnas priuationum iurium, & actionum, & cõfiſcationem bonorum, ſecundùm probabiliorem, requirere ſententiam declaratoriam, vt *Sanch.lib.2.c.22.nu.3. in decal. Suar.de fide,diſp.21.ſect.2 1.n.20. Farin.q.116.* §.1. *nu.*15. Similiter pœna, quòd ſit inteſtabilis, non ligat ante declaratoriam, vnde poterit capere legata, & hæreditates. *Leſſ. lib. 2. cap.19. nu.52. Sanch.lib.2.c.14.nu.31.*

Nota quartò circa pœnam irregularitatis, tã ipſius Rei, quàm filiorum, quòd ligat ipſo facto ante declaratoriam, quia infertur per ſe, & non pendet ex infamia, vt. *Sanch.lib.2.c.27.nu.28.* Quod intellige dũmodò crimẽ ſit notoriũ, vt dixi *verbo,hæreſis,c.3.*

Nota quintò circa cenſuram interdicti, quòd non ligat ante denunciationem nominatim factam de tali loco. *Suar.de cenſur. diſp.37.ſect.2.nu.5. Cominch de cenſur.diſp.17. dub.5.in fin.*

Nota ſextò circa pœnam priuationis Sedis Epiſcopalis, quòd non ligat ante declaratoriam, cùm ſit deiectio de proprio ſtatu, & iure acquiſito, & poſſeſſo: & dixi *par.1.c.40.*

Nota ſeptimò circa prædictas pœnas, vt non procedant ſi quis Cardinalem percutiat, vel occidat iuſtæ defenſionis cauſa, per ea, quæ *Cherubin.in Compẽdio ſuper Bulla 93. Pÿ Quinti, ſchol.2.*

Nota octauò, quoad non reuelantes admitti purgationẽ moræ, ex *d.Bulla Pÿ V.* vbi ſi ad ſanitatem reuerſi crimẽ adhuc occultũ detexerint, omni noxa penitus liberentur, vnde poterũt abſolui ab excõmunicatione incurſa, & ceſſabit reſeruatio eo ipſo, propter particulam, penitus. *Tiraq. in l. ſi vnquã, verb. reuertatur, nu.105.*

CAPVT III.

Maieſtatis læſæ crimen per hoſtilem inuaſionem in bona Papæ, vel Cardinalis.

Vide *verbo, Conclaue, c.9.* vbi reperies Cõſtitutiònem *c.felicis* ex parte ad hunc caſum extẽſam fuiſſe ex Bulla Leonis X.

CAPVT IV.

Maieſtatis læſæ crimen inquirentium per viam ſuperſtitionis de vita, & morte Papæ, vel Reipub. Chriſtianæ ſtatu, vel conſanguineorum Papæ.

Vide *verbo, Superſtitio, n.3.*

CAPVT V.

Maieſtatis læſæ crimen offendentis familiares Papæ, vel Cardinalis.

1. IN *c. felicis, de pœnis in 6. §. præmiſſis etiam,* ſtatutũ

 eſt,

eſt, vt ſi quis aliquem de Clericis, vel Religioſis familiæ Papæ, vel Cardinalis hoſtiliter inſequutus fuerit, vel percuſſerit, vel ceperit, vel ſocius fuerit facienti, aut fieri mandauerit, vel factum ratum habuerit, aut conſilium dederit, vel fauorē, aut poſtea receptauerit, vel defenſauerit ſcienter eundē, proportionetur pœna delicto. Ex quibus verbis textus nonnulli Doctores æſtimant, pœnas *d.c. felicis* latas cōtra offendentem Cardinalem, vel, vt ſupra cooperantem, eſſe extenſas cōtra offendentem modis prædictis familiares Papæ, vel Cardinalis, ſi iſti familiares ſint Clerici, vel Religioſi, & dummodò offendantur, quatenus ſunt familiares Papæ, vel Cardinalis: nempe in odium Papæ, vel Cardinalis, cui famulantur. Vnde dicunt taliter delinquentes incurrere etiam excommunicationem ibi latam contra offendentes Papam, vel Cardinales. Ita tenet *Marius Alterius tom.1. lib.5. diſp.12. c.3. §.7. Armilla, verbo, excommunicatio, n.13. §. excomm.2. Syluest. verbo, excommunicatio, 7. nu.22.* & hanc ſententiam ferè communiter à DD. tradi, ait *Bonaccin. de cenſur. particular. diſp.1. q.12. punct.2. nu.12.* Sed contraria ſententia eſt vera, & communis, quòd in *dicto cap. felicis*, nulla determinata ſit pœna contra offendentem familiares prædictos, ſed ſolum ibi decernatur tales puniendos arbitrio Iudicis, grauius quidem, quàm ſi aliquem alium Clericum, vel Religioſum offendiſſent: & ita tradūt *Archid. in d.c. felicis, nu.16. Francus ibi in §. illud. Menoch. de arbitrar. caſu 552. num.1. & Bonac. loco citato:* & idem ſentiunt alij Doctores communiter, qui exponunt dictam excōmunicationem latam in *c. felicis*, qui eam non extendunt ad offendentem familiares prædictos, vt *Toletus lib.1. cap.35. §. nona excomm. Suarez de cenſur. diſput.22. sect.3. n.12. & ſeqq. Nauarrus c.27. nu.96. & 97.*

II. Illud verum eſt, tales delinquētes aliqua ratione dici reos læſæ maieſtatis ex d. tex. vt tenet *Farinac. q.112. n.103.* Præterea verum eſt incurrere in excommunicationem *can. ſi quis ſuadente, 17. q.4.* ſi offenſa ſit cū violenta manus iniectione, vt percutiēdo, vel capiendo, non autem ſolùm inſequēdo hoſtiliter ſine vlla violentia, ſeu cōtactu circa perſonā.

III. An autem dicti delinquētes incurrant in excommunicationem latam in *c.11.* Bullæ in Cœna Domini contra offendentem Cardinales: aliqui affirmant, vt *Vivald. ſuper eo c.11. n.86. & Sayr. lib.3. c.15. n.4.* ſed contraria eſt vera, & cōmunis, vt *Alter. Souſa,*

Souſa, Duard. quos ſequitur *Bonaccin. nu.* 11. *loco cit.*

An verò incurrant in excommunicationem latam in *cap.* 12. Bullæ in Cœna Domini contra offendentes eos, qui in Curia pro ſuis negocijs morantur? Reſpondeo negatiuè, quia ipſa cauſa famulatus non dicitur negocium, de quo *ibi Marius Alterius diſput.* 13. *cap.* 1. §. *verùm non incurritur.* Sed vtrum ſi quis dictos familiares offenderet in perſona prætextu iuriſdictionis, quam verè non haberet in illos in Curia morantes, incurreret in excommunicationem latam in *cap.* 9. Bullæ in Cœna Domini, etiamſi iſti familiares offenſi non eſſent perſonæ eccleſiaſticæ? aliqui affirmant, vt *Caiet. excomm. capit.* 14. *Toletus lib.* 1. *capit.* 25. §. *aliud dubium. Filiuccius tractat.* 16. *num.* 162.

Sed contraria eſt verior, quia textus ille loquitur de morantibus in Curia formaliter, id eſt propter negocia, aut officia Curiæ, ſeu quæ ad Curiam Papæ pertinent, eiuſque audientiam, in materia gratiæ, vel iuſtitiæ: ita *Suarez diſput.* 21. *ſect.* 2. *n.* 66. *Alter. diſputat.* 10. *cap.* 2. *&* 5. *Duardus in Bullam cap.* 9. *q.* 34. *&* 37. *Vgolin. ibi, verſ. necnon illos, Bonacc. punct.* 1. *num.* 39. *ſuper eo cap.* 9.

CAPVT I.

Matrimonia Sacerdotes, vel Clerici, vel Religioſi ſolemnizantes, aut matrimonio cõiungentes ſine licentia Parochi.

EX *Clem.* 1. *de priuil.* Religioſi, qui matrimonia ſolemnizare præſumunt, nõ habita ſuper eo Parochi licentia ſpeciali, excommunicationem incurrunt ipſo facto, per Sedẽ Apoſtolicã duntaxat abſoluendi: quos etiam locorũ Ordinarij, poſtquã de hoc eis conſtiterit, excommunicatos debẽt facere publicè denunciari, donec de abſolutione ipſorũ eis fuerit facta fides; nullo religioſis eiſdem ſuper hoc exemptionis, vel alio priuilegio ſuffragante.

Limita, & declara quòd licet alibi ſolemnizatio nuptiarũ contineat benedictionẽ nuptiarum, & traductionem ad domum, conuiuia, & alia ſigna lætitiæ, vt *tex. & DD. in c. non oportet,* 1. *&* 2. *& c. non licet, & c. nec vxorẽ,* 33. *q.* 4. *Sanch. lib.* 7. *de matr. diſp.* 7. *nu.* 16. *&* 17. tamen hîc ſolùm continet benedictionem nuptiarum, quia ea ſola tempore huius Clementinæ ad Parochos pertinebat, vt *Sayr. lib.* 3. *de cenſ. c.* 29. *nu.* 32 *Sanch. d. diſp.* 7. *nu.* 18.

Ex Trident. *ſeſſ.* 24. *c.* 1. *de reform. matr.* Si quis Parochus, vel

alius Sacerdos, ſiue regularis, ſiue ſæcularis ſit, etiamſi id ſibi ex priuilegio, vel immemorabili cõſuetudine licere contendat, alterius Parochiæ ſponſos ſine illorũ Parochi licẽtia matrimonio cõiungere, aut benedicere auſus fuerit, ipſo iure tandiu ſuſpẽſus manet, quandiù ab Ordinario eius Parochi, qui matrimonio intereſſe debebat, ſeu à quo benedictio ſuſcipienda erat, abſoluatur.

Aduerte, quòd multi putant decretum hoc pœnale non abrogaſſe pęnam excommunicationis latam in Clem. præfata, & ideo dicunt, Regulares illius Clementinæ tranſgreſſores incurrere, & illam excommunicationem, & hanc ſuſpenſionem, quia regulam ſtatuunt, quòd pœna noua non tollit antiquam, quando ſunt latæ ſententiæ, ſecus ſi ferendæ: ita in terminis tenet *Sanch. lib. 3. de matr. diſput. 48. num. 8. cum Nauarro, & Maiolo*, & tenet *Marius Alterius, tom. 2. diſp. 11. c. 5. col. 6. & 7. Vgolin. & Molſeſius*, quos allegat, & ſequitur *Barboſ. in dict. Clem. 1. num. 7.* Contrariam tamen ſententiam multi tenent, ſcilicet abrogatam eſſe excommunicationis pęnam in *d. Clem.* latam per ſuſpenſionis pœnam latam in Tridentino, quia pœna grauior antiqua cenſetur abrogata per pęnam mitiorem nouam: ita *Henriq. lib. 13. cap. 38. Sayr. lib. 2. cap. 15. nu. 10. Bonacc. de ſuſpen. particul. diſp. 3. q. 3. punct. 5. nu. 6. Rebell. poſt. 4. lib. decl. ſect. 2. n. 83. Baſil. Pontius de imp. matr. cap. 26. §. 2. & §. 6. Suar. de cenſur. diſput. 12. ſect. 4. nu. 13.* & ita inuenio reſponſum à Sacra Congregatione Concilij.

Aduerte ſecũdò, quòd in hanc ſuſpenſionem incurrit tranſgreſſor, ſi ſit Parochus alienus, etiam non Sacerdos, vel ſi ſit Sacerdos non habens Parochiam, vt *Sanch. diſp. 49. num. 3. lib. 7.*

Aduerte tertiò ſufficere licentiam Ordinarij loci, quia appellatione proprij Parochi venit etiã Ordinarius Diœceſanus. *Sanch. lib. 7. diſp. 82. num. 2. Salzedo ad Diaz in praxi cap. 76. §. 14.*

Aduerte quartò, quòd multi putant hanc ſuſpenſionem eſſe ſolùm ab officio, ſeu à diuinis. *Sayr. lib. 4. cap. 15. num. 10. de cenſur. Suar. diſput. 31. de cenſur. ſect. 4. num. 18. Filiucc. tract. 17. num. 101.* Sed alij dicunt eſſe ab officio, & beneficio, *Bonacc. de cenſur. partic. diſp. 3. q. 3. punct. 5. num. 7. Hurtado de matrim. & cenſur. tract. de ſuſpen. diffic. 13. nu. 40. Franc. Molina differ. 11. nu. 149. lib. 2. de ritu nupt. Barboſ. de offic. Parochi, cap. 21. num. v.t. & in cap. 1. de ſecun. nupt. nu. 6.* & hæc videtur probabilior ex verbis tex. generalibus.

CA-

CAPVT II.

Matrimonio Bigami benedicens.

EX *c.1.de ſecun. nup.* habetur ſecundas nuptias non eſſe benedicendas, & quòd benedicens ſecundò nubētibus, ſuſpenſus ab officio, & beneficio, mittendus eſt ab Epiſcopo ad Sedem Apoſtolicam. Hanc ſuſpenſionem eſſe latæ ſententiæ ex hoc textu aliqui tenent, vt *Io. Andr. & Durandus apud Sanch. lib.7. de matr. diſp.82. nu.27. in fine.* Sed communis ſententia ait, eſſe ſententiæ ferendæ ab Epiſcopo, ſeu Diœceſano, ſed cū fuerit promulgata, eſſe reſeruatam Papæ eius abſolutionem, vt *Sanch.ibi, Genuenſ. in praxi cap.59. nu.5. Barboſ.in d.cap.1. de ſecun.nupt.* & alij apud eos communiter.

Amplia, quòd de rigore iuris procedit vbicunque, ſaltem alterius coniugis reſpectu, ſint ſecundæ nuptiæ, ſiue ſit fœmina, ſiue vir, vt *c. vir autem, eod. tit. Sanchez nu.15.* & ratio eſt, quia forma ſacramentalis non debet repeti ſuper eadem materia iam benedicta, vt *d. c. vir autem. Sanch. nu.16.*

Limita primò, quòd hodie, & generali conſuetudine vbique recepta, ſi fœmina nondum fuerit benedicta, quia ipſa tunc ſit primo nubens, etiamſi maritus olim aliam habuerit vxorem, benedicendæ erunt eorum nuptiæ, vt *Genuenſ. cap.59. Poſſeuin.de offic.Curati cap.10.nu.48. Barboſ.in d. c. vir autem, nu.3.*

Limita ſecundò, quòd hodie miſſio ad Sedem Apoſtolicam in caſu prædicto eſt ſublata, ita vt abſolutio non ſit Papæ reſeruata. *Sanch.n.28.Barboſ.in d. c 1.n.8.* propter extrau. *Ioan.XXII.* per eos relatam.

Limita tertiò, quòd hodie eſt in arbitrio Epiſcopi præfato delinquenti, vel ſuſpenſionis pœnam inferre, vel eum aliter arbitraria pœna afficere, vt *Sanchez nu.30. Genuenſ. num.5. & Menoch. de arbitr. caſu 417. nu.8. Barboſ.in d. c.1.nu.7.*

CAPVT III.

Matrimonia plura contrahens contra impedimentum ligaminis.

I. SI maritus viuente coniuge aliam ducit vxorem, vel vxor viuente marito alium ſuperinduxit, tranſeundo ad ſecundas nuptias, nullum eſt matrimonium. *Matth.cap.19.* & habetur *cap.2. & cap fin. de ſponſa duor.* niſi in tribus caſibus.

Primus eſt, quando matrimonio primo contracto, ſed nondum conſummato, alter coniugum religionem approbatam in-

greditur, & ſolemnem facit profeſſionem: quia coniux remanens in ſæculo poteſt ſecundum matrimonium contrahere, quia primum ipſo facto diſſoluitur per profeſſionem, *cap.2. de conuerſ. coniug.* & eſt definitum de fide à Trid. *ſeſſ.*24. *de matr. can.6.* vide *Sanch.lib 2.de matr.diſp.*18.*n.*3.

Secundus caſus eſt, quando ex duobus coniugibus infidelibus alter conuerſus eſt ad fidem, & alter remanet infidelis nolens cũ conuerſo cohabitare, vel niſi cum illius ſcandalo, ſeu cum contumelia in Creatorem; poteſt enim conuerſus diſcedere ab infideli coniuge, etiam poſt matrimoniũ conſummatum, & ad ſecundum matrimonium tranſire, vt *Epiſt. prima ad Cor.c.*7.*& c.quanto,de diuort.* vide *Sanch.* qui latè explicat *lib.*7.*diſp.*74.*&* 75.

Tertius caſus, quando matrimonium eſt ratum inter fideles, non conſummatum, & Papa diſpenſat, & diſſoluit illius vinculum, vt poſſint ad aliud matrimonium tranſire: de qua re vide *Sanch.lib.2.diſp.*14.*&* 15.

II. Contrahens ſecundum matrimonium, ſtante primo, eſt ſuſpectus de hæreſi, & denunciandus Inquiſitori, per *c.fin.de ſponſ. duorum*, *Farinac.q.*140.*nu.*24.

III. Item, qui hoc ſecundum conſummant, incurrunt impedimentum dirimens matrimonium, vt neque defuncto coniuge priori, poſſint validè inter ſe cõtrahere, vt *cap.*1.*& ſeqq. de eo, qui duxit*: vide *Sanch. de matrim. diſput.*79.*lib.*7. Sed hoc eſt verum, ſi vterque coniux fuit in mala fide, ſecùs ſi alter ignorauit alterum eſſe coniugatum, vt *d. c.*1. *Sanch.nu.*31.

IV. Item vir, qui aliã ſuperinduxit vxorem, & cum ea conſummat, ſtante primo matrimonio conſummato, efficitur bigamus, & irregularis. *Suarez de cenſur. diſp.*49. *ſect.*2. *nu.*10. *Sanch. de matrim. lib.*7. *diſp.* 84. *nu.*1. *ex c. nuper, de bigamis*; & dicitur bigamia interpretatiua, ſeu virtualis, quia alterum matrimonium nõ eſt validum, ſed de facto contractum, vt *Sanch.ibid.* Hæc irregularitas eſt deterioris conditionis, quia non ſolum impedit, ne poſſit quis ad ordines promoueri, ſed ſi fuiſſet iam promotus, ſcilicet Clericus coniugatus, priuatur eo ipſo omni priuilegio clericali; & foro laico omninò ſubiectus, & prohibetur deferre habitum, & tonſuram clericalem, *c.vn.de bigam.in 6.* neque poteſt exercere ordines minores ex officio, neque poteſt eſſe Eccleſiæ æditus, ſeu Sacriſta. *Trident. ſeſſ.*23. *cap.*17.*in fin.* & hæc procedunt in omni bigamia vera, vel interpretatiua. *gloſſ. & Gemin. in d.cap.vn.& ibi Io. Mon.Sylu-*

per-

verbo, *bigamus*, *num.* 8.

V. Item infamis fit ipſo iure, qui duas duxit vxores. *l.* 1. §. *fin.* *ff. de his qui not. infam. l. eum qui duas*, C. *ad l. Iul. de adult. Farinac. q.* 140. *num.* 15. Imò idem eſt, ſi ſponſalia contrahat cum impedimento ligaminis. Itaque repellitur ab omnibus actibus publicis, vt *gloſſ. in c. quotquot*, 27. *q.* 1. *& ibi Vgo, & Archid.* & conſequenter iſte ex alio capite erit etiam irregularis.

IV. Epiſcopus non poteſt diſpẽſare cum huiuſmodi bigamis, vt promoueantur, vel vt miniſtrent in ſuſceptis; quod ſecundùm probabiliorem etiam de minoribus ordinibus procedit, vt Doctores, quos allegat *Sanch. lib.* 7. *de matrim. diſp.* 86. *num.* 9. *Garz. par.* 7. *cap.* 6. *num.* 14. Eſt quidem à Papa diſpenſabilis hæc irregularitas bigamiæ, tamen difficilè diſpenſatur, & facit quod S. Hieronymus *aduerſus Iouinianum*, *cap.* 30. ait, etiam apud Gentiles Romanos nullum fuiſſe Sacerdotem bigamum, nullum Flaminem bimaritum.

CAPVT IV.

Matrimonium cõtrahens contra votum caſtitatis, vel religionis, vel cõtra ſtatũ ſuum Clericalẽ.

DE pœnis Clericorum matrimonium contrahentiũ, vide quæ dixi *verbo*, *Apoſtaſia*, *cap.* 4.

I. In *Clem. vn. de conſang. & affinit.* fertur excõmunicatio cõtra eos, qui ſcienter matrimonia contrahere cum Monialibus non verentur: & contra Religioſos, & Moniales, & Clericos in ſacris conſtitutos matrimonia contrahentes: & præcipitur ibidem Prælatis Eccleſiarũ, vt eos, eaſue, quos, & quas ſibi conſtiterit taliter contraxiſſe, excommunicatos publicè nuncient, vel faciant nunciari, donec ſeparentur, & abſolutionem meruerint obtinere.

Nota primò, quòd iſta excommunicatio nõ eſt abſolutè reſeruata, ſed ante ſeparationem non poſſunt abſolui, quia adeſt occaſio proxima, & quia durante tali coniunctione durat dicta cenſura: ſed, & poſt ſeparationem, ſi fuerant excommunicati denunciati, ſolus Epiſcopus poterit eos abſoluere: ſi non fuerant denunciati, poterunt etiam abſolui à proprio Confeſſario, per *gloſſ. in d. Clem. verbo*, *obtinere*, *Barboſ. ibid. n.* 24. *Farinac. q.* 238. *n.* 97. qui dicunt abſolutionem Epiſcopo reſeruari. *Sanchez lib.* 7. *de matr. diſp.* 48. *n.* 1. *Suar. diſp.* 23. *ſect.* 5. *à n.* 11. *Tolet. lib.* 1. *c.* 39. *verſ. ſeptima habetur*; qui dicũt eam excommunicationem nulli reſeruari, ſunt enim intelligendi cum prædicta diſtinctione.

Digitized by Google

Nota ſecundò, quòd ad incurrendam hanc cenſuram, ſufficit matrimonium contractum, etſi non cõſummatum. *Suarez. n.* 20. *Sanch. n.* 6. & ſi quo ad alias pœnas externi fori requiratur matrimonium conſummatum.

Nota tertiò, quòd dicta Conſtitutio procedit de omni perſona Religioſa etiam militari, dummodò ſit verè, & propriè Religioſa, ſcilicet per tria vota eſſentialia, quales ſunt milites Sancti Ioannis, quorum profeſſio irritat ſubſequẽs matrimonium, ſed etiam irritat matrimonium ratũ non conſummatum antecedens, vt *Sanch. de matr. lib.* 2. *diſp.* 18. *n.* 8. non autem continentur Religioſi S. Stephani, vel S. Mauritij, &c. qui vti poſſunt matrimonio, quia iſti non ſunt ſimpliciter, nec propriè Religioſi. *Rot. deciſ.* 228. *p.* 1. *poſth. Farinacc.* Vnde etiam Religioſi Societatis IESV continẽtur, qui tria vota propria ſcholarium, vel coadiutorũ emiſere. *Sanch. n.* 17.

Ex hac Clementina habes etiã matrimoniũ à Religioſo, vel Religioſa propriè dictis contractũ, vel à Clerico in ſacris, eſſe nullius momenti, ratione voti ſolẽnis ordinis, vel voti eſsẽtialis Religionis, vt *c. vn. de voto in* 6. & *Trident. ſeſſ.* 24. *can.* 9. matrimonia autem contracta ab alijs, qui vota habent ſimplicia caſtitatis, & non ſunt verè, & propriè Religioſi, valida ſunt, quamuis contrahentes grauiter peccent. Ita *c. vnic. de voto, verſ. reliqui.* Ex quibus ſequitur Religioſos Militares, alioſuè, qui non abſolutè tria vota emittunt, ſed limitata, (v.g. caſtitatis, ita vt vxorem non accipiant, ſine conſenſu Magni Magiſtri, vel vt cum vna tantùm, & virgine) matrimonium non poſſunt licitè contrahere contra votum, ſed tamen validè contrahunt, vt *Diana reſol.* 30. *tractatu* 2. *tom.* 2. *Suar. de Relig. tom.* 4. *lib.* 1. *c.* 4. *n.* 28. & 29.

III. Religioſi, & Clerici ordinati in ſacris contrahentes matrimonium, & illud conſummantes efficiuntur irregulares ob bigamiam ſimilitudinariam; & Moniales contrahentes matrimoniũ bigamæ efficiuntur, vt nõ poſſint obtinere gradus, ad quos admittuntur ſolæ virgines Moniales, vt dixi *verbo, Apoſtaſia à Religione*; & *verbo, Apoſtaſia ab ordine, nu.* 4. & *Farinacc. loco citat. num.* 96.

IV. Religioſi profeſſi, & Clerici in ſacris matrimonium contrahentes ſunt ſuſpecti de hęreſi, & contra eos poteſt procedere Inquiſitor, vt *Simancas cath. inſtit. tit.* 40. *à num.* 8. *ad* 12. & *Farin. q.* 138. *n.* 94. & *ſeqq.* quòd ſi id fecerint cum errore in intellectu æſtimantes id licitum contra

tra definitionem Tridẽtini Concilij, *ſeſſ.* 24. *can.* 9. tunc crimen hæreſis formalis eiuſque pœnas incurrunt. *Farinacc.nu.* 95.*ex eo Trident.*

CAPVT V.

Matrimonium inceſtuoſum contrahentes.

I. EX *Clem.* 1. *de conſang. & affin.* excõmunicatio fertur cõtra eos, qui in gradibus cõſanguinitatis, vel affinitatis matrimonium ab Eccleſia prohibitum ſcienter contrahere non verentur. Et præcipitur Eccleſiarum Prælatis, vt eos tandiù excommunicatos nuncient, vel faciant nunciari, donec ſeparentur, & abſolutionem mereantur obtinere.

Nota quòd hæc cenſura per ſe loquendo non eſt reſeruata, ſed ſolùm ſecundum quid, vt dixi *ſupra cap. præced.n.* 1, & ſufficit ad eam incurrendam matrimonium contractum etiam non conſummatum, vt dixi *ibidem* 1 quãuis quo ad pęnas alias matrimonij inceſtuoſi requiratur matrimonij conſummatio, vt *infra* dicam, & de communi *Clarus* S. *inceſtus*, *verſ. hæc autem.*

II. Inceſtus nuptias contrahens vtroque iure fit ipſo facto infamis infamia iuris ſecundùm multos, vt *auth. inceſtus, C. de inceſt. nupt. c. conſanguineorum*, 3. *q.* 4. *Farin. q.* 149. *n.* 136. *cum allegatis*. Sed alij dicunt hoc verũ ſolùm de iure Canonico, vt *gloſſ. in d. c. conſanguineorum, verbo, ſub infamiæ*. *Auus meus deciſ. Pedem.* 100. *n.* 3. Alij verò dicũt requiri ſententiam condemnatoriam, ſicut in alijs publicis Iudicijs; ita *Turrecrem. in c. coniunctiones*, 35. *q.* 2. *cum Lauren. & Archidiac. & Menoch. de arbitr. lib.* 2. *caſu* 502. *nu.* 54. Certum illud eſt, ad hanc pœnam infamiæ requiri conſummatum eſſe matrimonium, vt *Clarus loco ſupra citat.*

III. Conſequenter cõtrahens inceſtas nuptias, & conſummans eſt irregularis, vt *Maiol. lib.* 5. *c.* 39 *nu.* 1. qui tamen ſentit ſecundùm ſupradictam opinionem tertio loco relatam requiri ſententiam condemnatoriam, ſicut in alijs publicis, vel capitalibus criminibus.

IV. Filij quoque nati ex inceſtis nuptijs, ſecundũ multos Doctores dicuntur infamia iuris notati, ex *c. coniunctiones*, 35. *q.* 3. Sed alij veriùs contra, dicunt eos non eſſe propriè infames, vt dixi *verbo, inceſtus, in fin.* ſed ſecundùm quid, quo ad aliquos ſcilicet effectus; certè filij nati ex matrimonio bona fide contracto in gradu prohibito in facie Eccleſię præuijs

præuijs denunciationibus habẽtur legitimi pro vtroque foro, *cap. fin. §. ſi quis verò, de cland. deſp. Sanchez lib.* 8. *diſp.* 34. *n.* 46. *Farinac. q.* 149. *n.* 139. ait communiſſimam.

V. Adde quòd matrimonium contrahere in gradibus prohibitis præſumentes carent ſpe diſpenſationis conſequendæ; idque in eis multo magis locum habet, qui non tantùm matrimonium contrahere, ſed etiam conſummare auſi fuerint: & procedit etiamſi ignoranter id fecerint, ſeu culpabiliter, eo quòd ſolemnitates requiſitas in contrahendo matrimonio neglexerint. Hęc ſtatuta ſunt in Tridentino Concilio, *ſeſſ.* 24. *de reform. matrim. cap.* 5. *Sanch. lib.* 7. *diſp.* 25. *n.* 27. Si autem adhibitæ ſint debitæ ſolemnitates, tunc excuſare ignorantiam etiam craſſam ait *Sanch. ibid. nu.* 27. *&* 28. Alij tamen dicũt requiri bonã fidem, vt *Garz. par.* 8. *de beneſ. cap.* 8. *num.* 106. *cum allegatis*. Vnde habemus in dictis caſibus incurri ſpeciale impedimentum irritans, quod niſi fuerit expreſsũ in ſupplicatione, diſpẽſationis gratia ſuper gradibus erit ſubreptitia, vt *Sanchez lib.* 3. *diſput.* 45. *nu.* 2. *& ſeqq. & lib.* 8. *diſp.* 25. *num.* 21. *cum ſeqq.* vbi latè explicat hoc decretum. Et adde quòd ſi matrimoniũ fuerit contractum ſpe facilioris diſpenſationis, etiam hæc intentio eſt explicanda in ſupplicatione, aliàs gratia erit ſubreptitia. *Sãch. d. diſp.* 25. *nu.* 22.

CAPVT VI.

Matrimonij clandeſtini pœnæ.

I. EX Tridentino *ſeſſ.* 24. *cap.* 1. *de reform. matr.* Qui aliter quàm præſente Parocho, vel alio Sacerdote, de ipſius Parochi, ſeu Ordinarij licentia, & duobus, vel tribus teſtibus matrimoniũ cõtrahere attentabũt, eos S. Synodus ad ſic contrahendum inhabiles reddit, & huiuſmodi cõtractus irritos, & nullos decernit.

Aduertendum eſt, quòd ex hoc decreto de facto contrahentes clandeſtinè non redduntur inhabiles abſolutè ad contrahendum matrimonium, ſed ſolum clandeſtinè, vt ſupra, contrahendum, vt *Sanch. lib.* 3. *de matrim. diſp.* 46. *num.* 2. vbi ait ſic declaratum à Sacra Congregatione; eſt contra *Maiol. lib.* 3. *cap.* 25. *§. crimina imped. matrim. num.* 17.

Aduerte ſecundò, quòd hæc pœna irritationis actus nullam requirit declaratoriam, quia non eſt propriè pœnalis lex, ſed lex definitiua inducens ſolemnitatẽ eſſentialem, ſeu formam ſubſtantialem: ita *Sanch. lib.* 3. *diſp.* 53. *num.* 1. Poteſt tamen reparari hęc

nul-

nullitas, denuò contrahendo ſeruata debita forma, vt *Vantius de nullit. tit. quoties, & intra quod tempus, num.36.* vide *Sanchez lib.2. diſp. 37. num. 1. cum ibi allatis.*

II. Filij nati ex matrimonio clandeſtino, ſcilicet ſi non in facie Eccleſiæ, ſeruata forma prædicta ſubſtantiali ſtatuta à Cōcilio Trident. contractum ſit, vel non ſeruata forma accidentali, id eſt, nō præmiſſis denunciationibus, cum impedimento irritanti, illegitimi habentur, vt non excuſet ignorātia parentum. *cap. fin. §. ſi quis verò, de cland. deſpon.* & ibi vide *Barboſ. & Sanch. lib. 3. diſp. 42.* Adde quòd ad hanc pœnam non requiritur ſentētia declaratoria, quia non eſt propriè pœna, ſed defectus conditionis requiſitæ, vt filij nati ex matrimonio putatiuo ſint legitimi. *Sanchez diſput. 53. num. 8. lib. 3.*

CAPVT VII.

Matrimonij contractus libertatem auferentes.

I. EX Trident. *ſeſſ. 24. c. 9. de reform. matr.* Quia plerumque temporales Domini, ac Magiſtratus viros, ac mulieres ſub eorum iuriſdictione degentes minis, & pœnis adigebant cum certis perſonis matrimonium contrahere; & cùm maximè nefarium ſit matrimonij libertatem violare, præcepit ibi ſācta Synodus omnibus cuiuſcūque gradus, dignitatis, & conditionis, ſub anathematis, id eſt, excommunicationis pœna, quam ipſo facto incurrant, ne quouis modo directè, vel indirectè ſubditos ſuos, vel quoſcunque alios cogant, quominùs liberè matrimonia contrahant.

Amplia vt procedat non ſolùm contra Magiſtratus ſæculares, ſed etiam eccleſiaſticos, vt Epiſcopos. *Suar. diſp. 23. ſect. 7. n. 6. Sanchez lib. 4. diſp. 22. n. 10. Barboſ. alleg. 50. nu. 174.*

Amplia ſecundò ex probabili, vt procedat non ſolùm ſi auferāt libertatem cogendo ad contrahendum cum aliqua perſona determinata, ſed etiam impediendo, ne cum aliqua determinata perſona contrahant; quia verba Concilij latè patēt ad vtrunque; & ita tenet *Sanch. ibid. num. 8. & 9. Albernoz lib. 4. de arte contract. tit. de ſacro Concilio Trident. & Diana reſolut. 74. tract. 2. tom. 1.*

Contrarium tamen tenent *Henriq. lib. 11. cap. 6. n. 5. litt. G. Bonacc. de ſacram. matrim. q. 3. punct. 8. num. 34. cum Perez,* & tenet *Corduba q. 171. in fin.* limitans, niſi id fiat in fraudem, vt cum alia determinata perſona

con-

contrahant, dum impediuntur cũ vna contrahere, & tenet *Gutier. canon. qq.lib.1.c.20.in fi.& Bar. boſ. loco cit.* & hæc eſt cõmunior.

Limita primò, quod hæc excommunicatio ſecundum multos Doctores eſt ſolùm contra eos, qui cogunt ſua poteſtate publica, ſeu politica externi fori, non autem ſi priuata, vt œconomica, v. gr. parentes; vel iuriſdictione interni fori, vt Parochi; ita *Coninch de ſacram. diſput.* 28. *n.*48. *Henriq. Manuel, Molina, & Gutier*, quos allegat & ſequitur *Sanch. diſp.*22. *n.*9. qui teſtatur de communi, & tenet *Sayr. lib.*3. *de cenſ. c.*34.*n.*27. *Barboſ. loco cit. Diana reſol.*74.*tract.* 2. *tom.*1. Sed tamen contraria eſt ſatis probabilis, quam tenent *Lopez, & Albernoz apud Sanchez ibi. Tolet.lib.*1.*cap.*41.§.*ſexta. Viuald verb. excom. nulli reſer. c.*62. *Nauar. c.*27.*n.*150.*Suar. de cenſur. diſput.*23.*ſect.*7.*n.*6. *Marta de iuriſdict. par.*4. *centur.*1.*caſu* 71.*n.*23. *Filiuc.tract.* 14. *cap.*6.*q.*4.

Limita ſecundò, vt hoc decretum pœnale intelligatur de coactione graui iniuſta, quæ ſcilicet irritum reddere poſſit matrimonium auferendo libertatem neceſſariam, de qua dicam infra ita *Sanch. diſp.*21.*nu.*7. *Henriq. loco cit. num.* 5. *Suar. num.* 6. *Barboſ. vbi ſupra.*

Limita tertio, quòd hęc excõmunicatio nulli eſt reſeruata. *Viuald. Suar. Tolet. & alij ſup. cit.*

II. Matrimonium autem contractum metu graui iniuſtè illato ad effectum contrahendi cum tali perſona, nullum eſt, iure Canonico irritante, *c. cùm locum. & c.conſultationi, de ſponſal. Sãchez lib.*4.*diſp.*14.*n.*2.*Genuen.in praxi c.* 13. *& c.* 87. *per tot.* Et procedit etiam ſi fuerit iuratũ; neque iuramentũ indiget relaxatione. *Sanchez lib.*4. *diſp.* 20. *n.* 15. *Gutier. Seraph.* & alij quos allegat, & ſequitur *Barboſ. in cap.*2. *de eo qui cogno. num.* 5. *&* 6. & procedit etiam in coactione facta à Magiſtratu iniuſtè, id eſt, quando de iure cogi non debet: nam tunc ſi excommunicatione, vel carcere, aut ſimilibus modis cogat, matrimonium erit nullum: ſecus ſi in caſu licito, vt cùm alicui promiſit, vt de communi *Genuenſ. d. cap.* 13. *nu.*2. & tradit *Barboſa in c. requiſiuit, de ſponſal.* Cauendum eſt tamen etiam in caſu licito à nimia, ſeu omnimoda coactione, quæ ſcilicet auferre poſſit libertatem, ſeu rationem voluntarij, quia ſic matrimonium eſſet nullum, vt *Barboſ.ibi.*

III. Princeps, Magiſtratus, aut Communitas ſine Sedis Apoſtolicæ licentia faciens leges, ſtatuta, ordinationes, vel decreta auferentia libertatem matrimo-

nij,

nij, id eſt, impedientia contrahere, v.g. cum forenſi, vel ſine licentia parentum, incurrit in cenſuras latas contra ſtatuentes contra libertatem eccleſiaſticam (de quibus dixi *verbo*, *Leges*, *c.2.*) iuxta multos, quos congerit *Diana reſol.* 74. *tract.* 2. *tom.* 1.

CAPVT I.

Medici non monentes infirmum de Confeſsione ſacramentali facienda.

1. IN *c. cùm infirmitas de pœnitent. & remiſſ.* præcipitur Medicis vocatis ad infirmos curandos, vt ante omnia, moneant eos & inducant, vt peccata confiteantur: quòd ſi Medici huic ordinationi contrauenerint, tandiu ab ingreſſu Eccleſiæ arceantur, donec pro tranſgreſſione hac ſatisfecerint competenter. Hæc cenſura interdicti ab ingreſſu Eccleſiæ non eſt latæ, ſed ferendæ ſententiæ. *gloſſ. ibi. verbo, arceantur*. *Abb. num.* 5. *Barboſ. num.* 8.

Sed ex Bulla Pij V. 3. incipit, *Supra gregem*, ſtatutum eſt, vt Medici poſt monitionem ſupradictam, vltra tres dies non viſitent infirmum, niſi per fidem Confeſſarij eiſdem conſtiterit de confeſſione facta, vel niſi Confeſſor infirmo ad confeſſionem faciendam longius tempus prorogauerit. Quòd ſi quis Medicorũ hæc non obſeruauerit, vltra pœnas in præfata decretali contentas, quas incurrere eos declarat, perpetuò ſint infames, & gradu medicinæ omnino priuentur, & à Collegio Medicorum eijciantur: Item ſtatuit, vt Medici, quando doctorantur, vel medendi licentia datur, iurent hæc obſeruare, neque admittantur ad curandum, niſi tali præſtito iuramento: aliàs Collegia, ſeu Vniuerſitates ad Doctoratuũ admittentes, vel licentiam dantes abſque tali iuramento, pœnam priuationis facultatis doctorandi incurrant: quæ pœna videtur eſſe latę ſententię ob verbum *incurrant*, vt *infra* dicam.

Similiter dices hodie, Medicos contrauenientes incurrere ipſo facto interdictum ab ingreſſu Eccleſiæ, ob illam particulam, *incurrere declaramus*, quæ sũt præſentis temporis, & ſignificant Canonem latæ ſententiæ, vt *Tiraquell. in l. ſi vnquam*, *verbo*, *reuertatur*, *num.* 145. *C. de reuoc. donat.* vbi plures allegat, & *numer.* 147. ait eſſe magis commune. Tamen quia hæc Conſtitutio innouat prædictam Cõſtitut. Innocentij III. quæ abierat in deſuetudinem; & non eſt inducenda legum correctio, niſi expreſsè conſtet; & quia illa verba

pati

pati poſſunt hunc etiam ſenſum ferendæ ſententiæ, cùm non adſit particula, ipſo facto incurrere declaramus, ſed ſolum *incurrere declaramus*; quo caſu multi dicunt non cenſeri canonem latæ ſententiæ, vt *Abbas. Ioan. Andr. Gemin. & Pauin. apud Tiraquell. nu.* 146. ideo puto nec hodie eſſe hanc pœnam latæ ſententiæ.

De pœna autem infamiæ certum mihi videtur eſſe latæ ſententiæ, ſcilicet iuris infamiam ipſo facto tunc incurri; quod tenet *Scortia in ſelect. conſtit. theorem.* 215. *in princip.* vnde infert eos inhabiles eſſe ad dignitates, & ad ferendum teſtimonium, & ſimilia: & facit, quia paſſim iura ſic loquentia intelliguntur à Doctoribus de infamia ipſo facto incurrenda, vt *c. felicis, de pœnis, in 6. ibid. Doctores, & l.* 1. *C. de ſecundis nupt. ibid. Bal. col.* 1. *ſuper verbo, ſit infamis, & ibi Decius col.* 3. *not.* 5. *& l. ſi qua mulier, C. ad Tertull. ibi Bal. verb. ſit infamis*, & latè *Tiraquell. in l. ſi vnquam, verbo, reuertatur, nu.* 180. *cum alijs Doctoribus*.

De pœna priuationis gradus Medicinæ ſimiliter æſtimo eſſe latæ ſententiæ, quia particula *omninò* iuncta verbo futuri temporis *priuetur*, eſt latę ſententię. *Auth. de non eligen. ſec. nub.* §. 1. *ibi, omninò priuari, Tiraquell. loco citat. nu.* 177. *&* latius *n.* 76. & quia cùm tranſgreſſor ſit effectus ipſo iure infamis, conſequēter eſt ipſo iure deiectus à gradu medicinę, ſcilicet magiſterij ſeu doctoratus: doctoratus enim eſt dignitas, vt docet *Abb. in d. cap. quāto, n.* 1. & communē teſtatur *Io. Anan. in d. c. quanto, & Felin. ibi n.* 1. & magis communem ait *Bonus de Curtili tract. de nobilit. par.* 3. *n.* 99. Et quòd Doctor in artibus dicatur habere dignitatem, ait *gloſſ. in l. lege Iulia, ff. ad l. Iuliam de vi pub.* Et præcisè de Doctore in medicina docent habere dignitatem *Bartol. in l. omnes*. 49. *nu.* 3. *C. de decur. lib.* 10 *Bonus de Curtili, nu.* 155. *Felin. in c.* 1. *nu.* 4. *de Iudæis*; qui plures allegat pro hac ſententia: & etiam ſi aliqui contrarium teneant, ſaltem illud concedunt, talem doctoratus, ſeu magiſterij gradum honorem continere, vt tenent ij, quos allegat *Felin. in cap. quanto, n.* 1. *de Magiſtris, & Bon. de Curtili loco cit. n.* 99. & hoc ſufficit, quia infamia iuris priuat, ſeu deijcit ipſo iure à dignitate, & ab honore habito, nō ſolum repellit ab habēdo, vt *l. infamia*, 8. *C. de decur, lib.* 10. *ibi gloſſ. & Io. de Plat.* & plures allegat *Garzias de benefic. par.* 7. *c.* 8. *n.* 34. & quòd infamis non poſſit eſſe Doctor, ait *Bartol. in prima Conſt. Codicis, §. hæc quæ. Tiraquell. de nobilit. c.* 30. *n.* 1.

Li-

Digitized by Google

Limita prædictam pœnalem Conſtitutionem, vt ſecundùm magis communem ſolùm procedat in morbis periculoſis actu, vel cùm periculoſos efficiendos eſſe Medicus iudicat: ſecus vbi omni periculo carent, vt apud *Barboſ.in d. cap. cum infirmitas, nu.* 4. *Diana reſolut.*93.*tract.*4. *tom.* 2.

Limita ſecundò, vt non teneatur poſt tres dies deſerere infirmum, ſi obſtinatè nolit confiteri, & ſine graui eius periculo deſeri à Medico non poſſit, vt *Sãchez lib.*3. *in decal.c.* 16. *nu.*12. *Suar.de Pœnitent.diſp.*35.*ſect.*3. *num.* 5. & de communi teſtatur *Scortia loco citat. theorem.*215. §. *docet*.

Limita tertiò, vt nõ procedat ea obligatio monendi infirmum, quando paulò ante infirmitatem confeſſus fuerat. *Beija reſpon.*2. *pag.*27. *par.* 1.

Limita quartò, vt ſatisfaciat Medicus monendo Parochum, vel domeſticos infirmi, qui eius curam gerunt, vt faciant eum cõfiteri. *Scortia dicto theorem.*215 §. *ſimiliter cum Caiet. & Nauarro.*

Limita quintò, vt non procedant iſtæ pœnæ, vbi, & quatenus ea Conſtitutio fuerit deſueta, vt *Suar.loco cit.Sanch.n.*10. *Scortia loco cit.*§.*denique.Diana reſolut.* 93. §. *dico quinto*.

CAPVT I.

Membrorum mutilatio, vel debilitatio.

Excommunicationem ſæpè incurrunt mutilantes, vel debilitantes in caſibus, de quibus dixi ſuis locis, vt *verbo, Iniuria*; *verbo Maieſtatis læſæ*; *verbo, Curia*.

Irregularitatem incurrũt mutilantes membra alteri, vel ſibi, aut maiorem partem mẽbri, voluntariè, aut culpabiliter, eodem modo, ſicut occidens, vt *c.ſi euãgelia*, 55. *diſt. c.*1.*de Cler. pugn. in duellò. c.vlt.de homicid. in* 6. *Clem.vn. eo.tit. ibi gloſſ. verbo, mutilat.* Sayr. *lib.* 6. *de cenſur. c.*15.*n.*5.*Molina trac.*3.*diſp.*69. *num.*2.*Suar. de cenſur. diſp.* 44. *ſect.*2.*nu.*8. *Auila par.*7. *diſp.*3. *dub.* 1. *Bernard. Diaz in praxi c.*17.*nu.*8.Et amplia vt procedat etiam in cooperante ad mutilationem. *Molina diſp.*70.*nu.*16. *Henriq. lib.*4.*c.*8.*nu.*4.

Amplia ſecundò, vt mutilans ſibi partem membri, ſine neceſſitate, fiat irregularis, etiam ſi non ſit maior pars membri; vt ſi ex ira mutilet ſibi partem manus, vel digitum, aut partem digiti, aut vnum teſticulum. *c. qui partem*, 55.*diſt. c. ſignificauit, de corp.vit. Molina diſp.*70.*nu.*16.

Tolet.

Tolet. lib.1. c.63. nu.8. Layman lib.3. tract. de homic. c.11.nu.3. An autem hæc ampliatio procedat, etiam ſi delictum ſit occultũ, dubia eſt quæſtio; aliqui enim affirmant. *gloſs. in c. fin. de corp. vit. Sayr. lib.7. c.7.nu.12. Suar. diſp. 51. de irregul. sect. 2. nu.7. & 8. Garzias par.7. c.12.nu.5. de benefic.* Alij autem negant, vt *Vgolin. de irregul. c.51.nu.7. & c. 52. num. 5. Barboſ. de poteſt. Epiſc. allegat.42 n.12. Hoſtien. Butr. Cardin. & Abb. in d. c. fin.* & alij multi apud *Garziam n.6.* & hæc eſt magis communis. Et procedit dicta ampliatio etiam in permittẽte ſe caſtrari ob quãcunque cauſam, etiam cauſa cãtus, excepta tantum cauſa neceſſitatis ob ægritudinem. *cap. ſi quis abſcidit. c. ſi quis pro ægritudine, 55. diſt. c. ſignificauit. c. ex parte, de corp. vit. Menoch. de arbitr. caſu 570. nu.14. Sayr. in Claui reg. lib.7.cap.9. nu.28. §. primò ſi commune; Layman de homic. loco cit. cap.1.nu.2. in fin. Tanner. tom.3. diſp.4.q.8.dub.1. nu.101. Diana reſol.38. tract.5. miſcell. tom.2. Bonac. de irregul. diſp.7.q.2. punct.2 nu.34.*

An debilitans membrum alicui, v.g. excæcando oculum, illo tamen integro remanente, aut claudum reddendo, non abſcindendo crura, efficiatur irregularis, tres ſunt ſententiæ. Prima aſſerit effici irregularem, ita *Sylu. verbo, homic. 3. q.3. Angel. homic. 5. n.5. Tabiena verbo, Irregular. 3. n.26. Abb. in c. cùm illorum, n.8. de ſent. excom. Maiol. de irregul. lib.5. c.50. n.7. Graff. lib.2. c.62. nu.3. Cardin. in cap. 1. qui Cler. vel vou.* vbi ait hoc verum, quando debilitatus effectus eſt irregularis; & ratio iſtorum, quia paria ſunt non eſſe, vel eſſe inutile. Secunda ſententia communis ait non effici irregularem. *Nauarr. c.27. nu.223. Molina tract.3. diſp.68. Sayr. lib.6. c.15. n.6. Abb.* ſibi contrarius *in c. de Diacono, n.9 qui Cler. vel vou. Felin. Calder. Prep. Villad. Aufr. & alij apud Sayr. ibi*, & ſequitur *Bonacc. de irregul. q.4. punct.8. nu.11.* cum alijs, & communem ait *Vgolin. de irreg. c.4. §. 6. n.1. verſ. quid igitur*, quia nullo iure eſt cautum. Tertia ſententia media, cui adhæreo, quòd ſi talis ſit debilitatio, vt inde poſtea neceſſe ſit venire ad truncationẽ, erit debilitans irregularis; *Suar. diſp. 44. sect. 2. num. 11.* qui ita intelligit Doctores allegatos pro ſecunda ſententia.

Dubius de mutilatione an debeat ſe cenſere irregularẽ? *Sanch.* negat *lib.1 in decal. c.10. nu.49.* Sed communis affirmat, vt *Sayr. lib.6. c.2. n.16. de cenſur. Reginal. lib.30. nu.12. Bonacc. de irregul. q.1. pũc.4. n 3. &* alij apud illos

Di-

Diſpenſare autem ſuper irregularitate ex mutilatione, ſi caſus ſit occultus, poteſt Epiſcopus, etiã ſi ſit voluntaria mutilatio (ſi tamen ex delicto ſit) vigore *Concilij Triden.ſeſſ.*24. *c.6. Barboſ. allegat.*39. *n.*49. *Garz.par.*7.*c.*11. *n.*19. Si autem ſit publica voluntaria, non poteſt Epiſcopus diſpenſare ad recipiendos ordines, vel beneficium curatum obtinendũ; ſicut de homicidio diximus; ita habetur in *c.*1. *de Cler. pugn. in duello, Nauarr.c.*27.*n.*20. *Roderic. qq. regul.*24. *n.*10. *tom.*1. Sed ad minores iam ſuſceptos exercendos, & beneficium ſimplex obtinendum poteſt Epiſcopus diſpenſare de iure communi, vt de magis cõmuni *Garz. n*,26. & 29. niſi quando quis ſeipſum mutilauit, aut ſua culpa ab alio mutilatus eſt, & membrum non eſt occultum, ſed notoria mutilatio, tunc enim ſolus Papa diſpenſat.*c. ſignificauit, de corp. vit. Couarr.in Clem. ſi furioſus, par.*1. *n.*7. *Molina diſp.*70. *in fin. tractat.*3. *Tolet.lib.*1.*c.*63.*§. vltima regula. Henriq.lib.*14.*c.*8.*n.*4. Si autem ſit occultum membrũ, ſeu nõ patens omnibus; tunc Epiſcopus diſpẽſare poteſt, vt miniſtret in ſuſceptis, excepto Altaris miniſterio. *Auil.p.*7.*diſp.*3.*dub.*2. *cõcl.*2. *cum Angelo, Sylu. Henriq.* & tenet *Tabien.verb.corpore vitiatus cũ Hoſtien.Sayr.lib.*6. *c.*7. *n.*14.

CAPVT I.

Miſſarum onera recipientes contra formam decreti ſacræ Cõgregationis Concilij.

I. EX Decreto Sacræ Congregationis Cõcil. Trident. *de celebratione Miſſarum*, edito *anno* 1625. *die* 21. *Iunij*, & habetur in Bullario Conſtit.43. SS.D.N. Papæ Vrbani VIII. pecuniæ, & alia bona mobilia relicta locis, vel Vniuerſitatibus pijs, tam eccleſiaſticis, quàm ſæcularibus, atque illarum perſonis, cũ onere perpetuo Miſſarum, debent ſub pęna interdicti ab ingreſſu Eccleſiæ ipſo facto incurrendæ, à die realis acquiſitionis ſtatim deponi penes ædẽ ſacram, vel perſonam fide, & facultatibus idoneam, ad effectũ illa, ſeu illorum pretium quãprimùm inueſtiendi in bonis immobilibus fructiferis, cum expreſſa, & indiuidua mentione oneris, quod illis annexum reperitur. Quòd ſi dicta bona immobilia, cũ licentia Sedis Apoſtolicæ deinceps alienari contigerit, pretium eorũdem ſub eadem pœna interdicti, vt ſupra incurrendi deponi, atque in alijs bonis ſtabilibus fructiferis, cum eiuſdem oneris repetitione, atque annexione conuerti debet.

Præterea ſtatutũ eſt in eodem decreto, & prohibitum omnibus

Vniuerſitatibus, & omnibus, & ſingulis Eccleſiarum, & piorum locorum, tam Sæcularium, quàm Regularium ſuperioribus, & alijs, ad quos pertinet, ne in poſterum onera perpetua ſuſcipiant Miſſarum celebrandarũ: ſęculares quidem, niſi cum Epiſcopi, vel eius Vicarij generalis licentia: Regulares verò, niſi cum Generalis, vel Prouincialis licentia, in ſcriptis, & gratis concedenda. Alioquin Sæculares transgreſſores, ab ingreſſu Eccleſię interdictum incurrant eo ipſo: Regulares autem pęnã priuationis ſuorum officiorum, & inhabilitatis ad ea, vel alia de cætero obtinenda, vociſque actiuæ, & paſſiuæ ipſo facto incurrant abſque alia declaratione.

Amplia prædicta, quòd licet decretũ videatur loqui ſolum de Vniuerſitatibus, & locijs pijs, earumque perſonis, tamen procedit etiam de particularibus perſonis, vt ſi relinquantur bona priuato alicui pro onere perpetuo Miſſarum: ita declarauit Sacra Congregatio, vt patet in declarationibus impreſſis editis ad d. Decretũ, §. 15. & refert *Bonac. tract. de interdict. particul. q. 2. punct. 11. num.* 15.

III. Aduerte circa illud Decretum, quòd licet ibi præcęperit Sacra Congregatio ne prædicti accipiant eleemoſynas manuales pro Miſſis celebrandis, ſi iã habeãt onera ſimilia, ſeu obligationes Miſſarum, niſi prius anterioribus ſatisfecerint; vtque capſulas auferant ab Eccleſijs inſcriptionem habentes illã, Eleemoſyna pro Miſſis, vel ſimilẽ, ſub ijſdem pœnis ipſo facto incurrendis, ne fideles hac ratione fruſtrẽtur: tamen eadem Sacra Congregatio hoc poſterius capitulum ſic explicauit in dictis declarationibus, non prohiberi prędictis onera habentem Miſſarum, nouas accipere eleemoſynas pro Miſſis, ſi infra modicũ tẽpus poſſit omnibus ſatisfacere, vel ſi dans eleemoſynam poſteriorem, ſciat onera præcedentia, & conſentiat dilationi: & temperauit pœnam eidem decreto inſertam, ita vt pœna interdicti, ſeu priuationis vocis actiuæ, & paſſiuæ, & officiorũ, & inhabilitatis non incurratur in iſtis duobus caſibus, id eſt ob nouas eleemoſynas manuales receptas in præiudicium anteriorum, vel ob capſulas expoſitas; ſed ſolum in caſibus in primo, & ſecundo numero ſupra relatis: & ita *Bonacc. nu.* 12.

Si autem quæras, quod dicatur modicum tempus ad ſatisfaciendum anterioribus Miſſarum obligationibus conceſſum? Reſpondeo arbitrio prudentis definiendum, *l. ſi ita quis*, 135. §. *Seia cauit. ff. de verb. oblig. Menoch. de arbitrar. caſu* 33. *nu.* 2. nam obli-

obligatio pura dandi, vel faciendi, aliquam morulam admittit. *l. continuus,* 137. §. 2. *ff. de verbor. obligat. l. ſi debitori, ibi gloſſ. verbo, indultum, ff. de iudic.* Æſtimo autem ſpatium octo, vel decem dierum, & non vltra indulgendum eſſe, per ea, quæ habent Doctores, quos allegat *Diana reſol.* 27. *tractat.* 14. *de celebrat. Miſſarum, tom.* 1. niſi Miſſa ſit dicenda pro aliqua cauſa, quæ talem moram non admittat, vt ſi pro præſenti infirmitate, vel pro expeditione felici alicuius negocij, & ſimilibus.

CAPVT II.

Miſſam celebrans, & Sacramentum non ſumens.

I. IN *c. relatum, de conſecr. diſt.* 2. quicunque Sacerdos diuino Altari ſacrificiū oblaturus acceſſerit, & ſe à communione ſuſpenderit, ab ipſa, quaſe indecenter priuauit gratia cōmunionis, anno vno repulſum ſe nouerit.

Certum eſt hanc cenſuram eſſe latæ ſententiæ, vt patet ex illa particula, *repulſum ſe nouerit*, quæ eſt præſentis temporis. Sed dubitant Doctores, quænam ſit iſta cenſura. Aliqui putant eſſe ſuſpenſionem à Miſſæ ſacrificio: alij intelligunt eſſe excommunicationem minorem, alij maiorem. Vide *Bonacc. de cenſ. in partic. diſp.* 3. *q.* 3. *punc.* 3. *n.* 1. *& ſeqq.* Sed cùm ille canon ſit *Concilij Toletani* 12. *c.* 5. atque ideo ſit ſtatutum Concilij Prouincialis, & non œcumenici, non debuit recenſeri inter cenſuras iuris communis. Vnde viderint Hiſpani ex obſeruantia ſubſecuta quænam fuerit iſta cenſura. Quare cautè legendus *Maiolus lib.* 3. *cap.* 16. *num.* 2. qui ait Sacerdotem celebrantē, & non ſumentem eſſe ipſo iure excommunicatum; nō enim eſt hoc vniuerſaliter verum. Sed fortè in Hiſpania procedit in Prouincia Toletana.

Verum eſt, grauiſſimum peccatum ſacrilegij incurrere Sacerdotem ex prædicta omiſſione, vt patet ex rubric. Miſſalis Rom. tit. de defectibus in miniſterio ipſo occurrentibus, §. 4. quia pertinet ad eſſentiam ſacrificij tanquam pars illius integralis, ſecundùm probabiliorem ſententiā. *Suar. de ſacram. diſp.* 75. *ſect.* 5. §. *dico ſecundo, & §. vna vero;* vel vt alij volunt magis cōmuniter, intrinſecè pertinet ad eſſentiam ſacrificij, vt pars eſſentialis, quod tenet *S. Auguſt.* 16. *de Ciuit. cap.* 5. *Sot. in* 4. *diſt.* 13. *q.* 1. *art.* 4. *Angel. verbo, Euchariſtia,* 3. *num.* 1. *Azor. tom.* 1. *lib.* 10. *cap.* 19. *q.* 1. *in fin.* & plures allegat, & ſequitur *Bonaccina de ſacrific. Miſſæ*

punct. 2. *numero* 6. & idem tenet *Concil. Tolet. in d. c. relatum*, & quia eſt præceptum Diuinum de tali ſumptione, vt S. *Thomas* 3. *par. q.* 80. *ar.* 12. *Azor. loco cit.*

CAPVT III.

Miſſam Sacerdos non perficiens.

ZAchatias Papa in Synodo Romana, *c.* 14. quod habetur in *c. nullus Epiſcopus, de conſecr. diſt.* 1. ſtatuit, vt cum Sacerdos ingreſſus fuerit ad Miſſarum ſolemnia celebrãda, niſi paſſio aliqua interuenerit, nullo modo audeat data oratione recedere, vt ab alio Sacerdote Miſſarum ſolemnia ſuppleantur; ſed qui initium poſuit, ſuppleat vſque ad finem: & ſubdit. Si quis verò præſumpſerit præter quod poſuimus agere, à Sacro Corpore, & Sanguine Domini Ieſu Chriſti ſit ſuſpenſus.

Hanc ſuſpenſionem eſſe latæ ſententiæ certum mihi eſt ex doctrina, quam ponit *Tiraq. in l. ſi vnquã, verb. reuertatur, n.* 184. *C. de reuoc. don.* cum multis Doctoribus, quos allegat: quia ſi verbum *ſit*, iungatur participio præteriti tẽporis, ſine dubio eſt canon latæ ſententiæ, vt ſit excommunicatus, ſit priuatus, ita hîc ſit ſuſpenſus.

Sed quæres, quæ ſit iſta cenſura ſuſpẽſionis? Reſpondeo: aliqui dicunt eſſe ſuſpẽſionem partialem à diuinis, ideſt à celebratione ſola Miſſarum. *Sayr. lib.* 4. *cap.* 15. *nu.* 1. *Filiucc. de ſuſpenſ. n.* 104. *Nauar. Miſcellan.* 86. *de orat. Bernard. Diaz c.* 46. *praxis*. Alij dicunt eſſe excommunicationem minorem partialem, id eſt àreceptione communionis: ita *Archid. hic, & Armill. verbo, Miſſa, n.* 12. Alij verò dicunt eſſe excommunicationem maiorem latæ ſententiæ: ita *Paludan. in* 4. *diſt.* 11. *q.* 1. *ar.* 2. *Maiol. de irreg. lib.* 3. *c.* 16. *§. ex ijs igitur. Marius Alter. tom.* 2. *tract. de ſuſpen. diſp.* 11. *cap.* 3. *col.* 2. & 3. & hæc eſt vera ſententia, quam tenet *Rota diuerſ. p.* 1. *deciſ.* 426. *nu.* 6. vbi decidit collationem beneficij factam huiuſmodi Sacerdoti nullam eſſe, quia nomen *ſuſpenſionis* ſæpe in antiquis Decretis ſignificat excommunicationem. Sed prima ſententia verior eſt, quia magis adhæret litteræ textus, à qua in pœnis non eſt recedendum.

Hæc autẽ ſuſpenſio nulli eſt reſeruata, vt ibi apparet: illam autem incurrit etiam Epiſcopus, quia ibi etiam ſunt Epiſcopi nominati, vnde non ſuffragatur eis *cap. vbi periculum, de ſent. excommun. in* 6.

CAPVT IV.

Miſſam celebrans, aut Communionem ſumens Sacerdos ſine Stola, aliiſque ornamentis.

IN c. *Eccleſiaſtica*, 23. *diſtin.* quod deſumitur ex *Concilio Bracaren.* 3. *cap.* 3. habetur, quòd cum Sacerdotis, in ſui ordinatione, orario, ſeu Stola vterque humerus ambiatur, propterea modis omnibus conuenit, vt cùm Sacerdos ad ſolemnia Miſſarum accedit, aut per ſe Deo ſacrificium oblaturus, aut Sacramentum Corporis, & Sanguinis Domini ſumpturus, non aliter accedat, quàm orario vtroque humero circumſeptus, ita vt de vno; eodemque orario ceruicem pariter, & vtrumque humerum premens, ſignum in ſuo pectore præparet crucis. Si quis autem aliter egerit, excommunicationi debitæ ſubiaceat.

Amplia, quòd hoc procedit etiam, quando Sacerdos laicam communionem eſt ſuſcepturus, extra Miſſarum ſcilicet celebrationem, verb. gr. in infirmitate, *gloſſ. ibid. Azor. tom.* 1. *lib.* 10. *cap.* 28. *q.* 12. *Nald. verbo, Miſſa, nu.* 6. *Homobon. tract.* 4. *exam. par.* 1. *cap.* 11. *q.* 106. Sed contra eſt hodie (vt dicam *infra*) magis communis.

Amplia ſecundò, quòd hæc excommunicatio eſt latæ ſententiæ, propter verbum, *ſubiaceat*, quod non indiget facto Iudicis. *Abb. in c. ſi diligenti, de foro comp. Tiraquell. in l. ſi vnquam, verbo, reuertatur, nu.* 148. & probatur ex *c. ſi quis ſuadente*, 17. *q.* 4. vbi eadem ſunt verba, & ita communiter intelliguntur de canone latæ ſententiæ, quamuis hic contrarium teneant *Archid. & Turrec. in fine*.

Limita hunc canonem, quòd cum ſit Concilij Prouincialis, non obligat niſi in ſua Prouincia: obligatio tamen celebrandi Miſſas cum Stola eſt Eccleſię vniuerſalis, ita vt mortaliter peccet Sacerdos Miſſam celebrans ſine Stola, *Suar. de Sacram. diſp.* 82. *ſect.* 3. *in princ. cum Palud. Sylueſt. & Nauar.* ob conſuetudinem, & ritum Eccleſię vniuerſalis.

Limita ſecundò, quòd in caſu neceſsitatis præcepti Eccleſiæ, ſi deſit Stola, poſſet Sacerdos vti aliquo manipulo benedicto pro Stola. *Nauarr. cap.* 25. *num.* 84. *Azor. c.* 28. *q.* 9. *Eman. Sà, verbo, Miſſa, nu.* 9. *Layman lib.* 5. *tit. de ſacrif. Miſſæ, c.* 6. *nu.* 17.

Limita tertiò, quòd hodie non peccat Sacerdos, ſi laicam ſumens communionem, Stolam non geſtet, *Suar. ſect.* 3. *in princ.* imò abſolutè nullum ineſſe peccatum ait *Turrecr. ibi, & Azor.*

q. 12. *Gauant.in rub. Miſſ.to.* 1. *par.4.tit.* 8. *n.*7. *Diana reſol.*20. *tract. de celebr. Miſſ.* 14. *tom.*1.

CAPVT V.

Miſſas plures celebrans eadem die.

I. PEccat grauiter Miſſas plures celebrans in eadem die, ſemel enim celebrare poſſe Sacerdotem duntaxat in die, habetur *c. ſufficit, de conſecr. diſt.* 1. *c.te referente, c.conſuluiſti, de celebratione Miſſar.* Excipitur dies Natalis Domini, & caſus neceſſitatis, *d. c. conſuluiſti:* vide *Suar. diſp.*80. *de ſacra. ſect.* 3. *Coninch q.*83. *de ſacram. art.*2. *dub.*3. *Layman lib.* 5. *tract. de ſacrif. Miſſæ, c.*4. *n.*6. *Diaz in praxi c.*35. qui aſſerit hunc eſſe grauiter arbitrariè puniendum.

II. Quidam putant Sacerdotem Miſſam iterantem eadem die, hoc ipſo eſſe irregularem, vt *Maiol.* tenet *lib.* 3. *c.* 15. *§. propterea, in fin.* Sed nullo iure id probat, & irregularitas non eſt aſſerenda vbi non eſt iure expreſſa, *c. is qui, de ſent. excomm. in* 6.

III. Tamen ſi eſſet de hoc crimine diffamatus, eſſet irregularis aliquo modo impropriè, quatenus ratione ſcandali celebrare non poſſet licitè, ob infamiam facti.

IV. Quòd ſi eſſet ſententia Iudicis condemnatus, quòd malitioſè, ſeu doloſè celebraſſet, id eſt, non ex ignorantia; puto eum effici infamem infamia iuris, & conſequenter irregularem verè, & propriè; quia damnatus de crimine publico eſt à iure notatus infamia. *l.* 1. *§. qui in iudicio, ff. de his qui not. infamia. cap. infames, §. porro,* 3. *q.* 7. At hoc crimen, de quo agimus, eſt crimen publicum, quia omnis grauis iniuria contra Religionem, eſt crimen publicum, vt *Clar. q.* 1. *praxis crimin.* & quia de iure Canonico omne crimen dolum cõtinens eſt crimen publicum infamans lata ſententia condemnatoria; *Angel. verb. crimen, q.* 6. *Syluest. q.* 3. *Caſtrus de iuſta haeret. punit. cap.* 9. *poſt princ. Aret. inſtit. de ſuſpec. tut. §. ſuſpectus, gloſſ. in c. infames cit. Sanch. in opuſc. lib.* 6. *c.* 3. *dub.* 6. *n.* 14.

Item ſi eſſet condẽnatus, quòd bis vna die celebraſſet ob lucrũ, ſeu eleemoſynam acquirendam, vt communiter contingit; tunc multò certiùs cẽſeretur notatus infamia iuris, & irregularis effectus ratione vitij ſimoniæ, quod eſt grauiſſimum, vt *Suar. tom.* 1. *de religio. tract. vlt. c.* 56. *n.* 21. & alij, quos adduxi, *verb. Simonia, cap.* 1. Vnde *Genuenſ. in praxi cap.* 64. *in addit.* ait eo caſu grauiùs eſſe puniendum, ſcilicet pœna triremium. Et hac quidem

pœ-

Digitized by Google

pœna damnatus incurrit, hoc titulo ſpecialiter, infamiæ pœnam, & conſequenter irregularitatem ex genere pœnæ in cauſa famoſa, ſicut olim damnati in metallum, vel deportati, per *l. ad tempus, C. ex quib. cau. inſa. irrog. l. capitalium, ibi gloſſ. ff. de pœnis, & l. quidam, ibi gl. ff. eod.* cùm damnatio ad triremes ſucceſſerit in locum iſtarum pœnarum. *Foller. par. 2. praxis c. 9. nu. 9. Diaz in praxi c. 146. num. 3. Salzedo ad Diaz c. 140. praxis. § ſic equidē;* & remanet infamis, etiam à triremibus poſtea liberatus, v. g. peracto tempore, per *d. l. ad tēpus.* Et quāuis *Salzedo ad Diaz d. cap. 146. in fin.* dicat cum ijs ſolere aliquando diſpenſari, tamen non puto poſſe Epiſcopum in caſu noſtro diſpenſare, quia hoc ſacrilegij crimen, vel etiam ſimoniæ, eſt grauius adulterio; ideo Epiſcopus non poteſt diſpenſare, per *c. at ſi clerici, §. in adulterijs, de Iudic. Abb. in c. cùm te, n. 15. de re iudic. Bernard. Diaz in praxi, c. 88. n. 4. Vgolin. de irregul. cap. 6. §. 5. nu. 3.*

§. de adulterijs

Denique ex doctrina *Cardin. in c. fin. de celebrat. Miſſ.* quòd omnis exceſſus, ſeu delictum commiſſum circa cultum Sacramentorum eſt crimen depoſitione dignum, quando cōcurrat graue ſcādalum, ſequitur in caſu noſtro, quòd ſi crimen fuerit notorium, erit talis delinquens etiam ante condemnationem infamia iuris notatus, & conſequenter irregularis, quia omne crimen depoſitione dignum notorium, afficit iuris infamia, & facit irregularem, vt de communi teſtatur *Tolet. lib. 1. cap. 74. Sayr. de cenſur. lib. 7. cap. 12. nu. 12. & 13. Garz. de beneſic. part. 11. cap. 3. nu. 110. & 119.*

CAPVT VI.

Miſſam celebrans, qui non eſt Sacerdos.

Vide *verbo, Ordo, cap. 32.*

CAPVT I.

Monialem fieri, aut Monaſterium ingredi cogens mulierem, aut Monialem fieri impediēs.

IN Trident. *ſeſſ. 25. c. 18. de regular.* Sancta Synodus anathemati, id eſt excommunicationi ſubijcit omnes, & ſingulas perſonas cuiuſcunque qualitatis, tam Clericos, quàm Laicos, Sæculares, vel Regulares, atque etiam qualibet dignitate fulgentes, qui quomodocunque coegerint aliquam virginem, vel viduam, aut aliam quamcunque mulierem, inuitam, præterquam in caſibus à iure expreſſis, ad in-

grediendum Monaſterium, vel ad ſuſcipiendum habitum cuiuſcunque Religionis, vel ad emittendam profeſſionem; quique conſilium, auxilium, vel fauorem dederit; quique ſcientes eam non ſponte ingredi Monaſterium, aut habitum ſuſcipere, aut Profeſſionem emittere, quoquo modo eidem actui, vel præſentiam, vel conſenſum, vel authoritatem interpoſuerint.

Simili modo anathemati ſubijcit eos, qui virginum, vel aliarum mulierum ſanctam voluntatem, vel accipiendi, vel voti emittendi, quoquo modo ſine iuſta cauſa impedierit. Hæc tractant *Suar. de cenſur. diſp.* 23. *ſect.* 7. *nu.* 8. *& ſeqq. Sanchez in decal. lib.* 4. *cap.* 4. *à nu.* 1. Nota, quòd hæc eſt excõmunicatio latæ ſententiæ, vt Doctores citati fatentur, & *Tolet. lib.* 1. *cap.* 41. *verſic.* 9. & alij communiter.

Amplia primò, quod Profeſſio metu graui emiſſa, nulla eſt, *cap.* 1. *c. perlatum, de his quæ vi. c. eos, in fin.* 30. *q.* 3. & latiſſimè, & optimè *Rota deciſ.* 779. *n.* 10. *par.* 1. *poſth. Farinac.* vbi addit ad annullandam Profeſſionem ſufficere minas iunctas cum reuerentia paterna: & per totam illam deciſionem habes quibus modis, & quibus indicijs probetur metus: & adde, quòd ſufficit metus reuerentialis coniunctus cum timore incurrendæ grauis, ac diurnæ offenſionis patris ſui, ſibi exhibendæ cum aſperitate vultus, verborum, & tractationis. *Sanch. lib.* 4. *de matr. diſp.* 6. *n.* 14. *&* 37. *Leſſ. lib.* 2. *cap.* 17. *nu.* 35. *Layman lib.* 4. *tit. de ſtat. religion. cap.* 5. *nu.* 6. §. *his adde. Coninch diſp.* 28. *de matr. nu.* 35. *Tannerus tom.* 4. *diſp.* 8. *dub.* 2. *nu.* 31. & maximè ſi timeret ſubtractionem neceſſariæ, ſeu congruæ ſuſtentationis, ſeu eiectionem de domo, vt *Rota ibi num.* 2. *&* 3. cum adductis. Et licet Trident. *ſeſſ.* 25. *de regul. cap.* 19. deneget audientiam reclamãtibus aduerſus Profeſſionem ex cauſa metus poſt quinquennium, tamen non procedit quando eo quinquennio duraſſet cauſa metus, qua ſtante non audebat reclamare. *Rota ibid. n. vlt. Buratt. dec.* 205

Amplia ſecundò, vt procedat hæc pœna contra cogentes Monaſterium ingredi, etiam non ad effectum, vt Monialis fiat, ſed cuſtodiæ cauſa, aut aliàs; eſt magis communis. *Nauarr. de ſent. excommun. conſil.* 56. *& de regular. conſil.* 6. *Suar. vbi ſupra nu.* 9. *Filiucc. tract.* 14. *nu.* 89. & multi, quos allegat, & ſequitur *Diana reſolut.* 56. *miſcell.* 1. *p.* 1. contra *Sanch. d. c.* 4. *lib.* 4. *nu.* 12.

Limita primò, vt non procedat in caſibus, quibus ius permittit, vt patet ex d. Trident. decreto,

to, *cap.*18. Et primus caſus eſt, quando puella impubes cogitur à Patre, vel Matre ingredi Monaſterium cauſa deuotionis, quia eam deuouerūt tali Monaſterio, ſeu Religioni: nam dum manet impubes, id eſt vſque ad 12. annum, ibi manere tenetur, etiam in habitu dictæ Religionis, deuotionis nomine, & habet priuilegia Nouitiorum. *Sanchez lib.*4. *cap.*18.*num.*33.*&* 34.*&cap.*4. *nu.*6.*&* 7. *Diana reſolut.*56.*cit.* Secundus caſus eſt, in muliere adultera criminali iudicio damnata, nam detrudenda eſt in Monaſterium de iure communi; & ſi poſt biennium à viro non recipiatur, debet tonſa habitum ſuſcipere. *authent. ſed hodie, C. ad l. Iuliam, de adult.* neque hoc eſt correctum à iure Canonico. *Sanchez lib.*10. *de matrim. diſp.*19. *num.*8.

Limita ſecundò, vt non incurratur hæc excommunicatio per attentatum, ſeu conatum, ſed requiritur effectus ſubſequutus. *Sanch. lib.*4. *cap.*4. *n.*19. *Barboſ. alleg.*56. *nu.*174.

Limita tertiò, vt non procedat contra cogentem, vel impedientem à voto ſimplici emittēdo in ſæculo. *Sanch. c.*4.*nu.*13. *Suar. loco cit. num.*10. *Filiucc. tract.*14.*nu.*9.

Limita quartò, quòd hęc cēſura non eſt reſeruata, vt *Suar.* *& Tolet. ibid.* *Sayr. lib.*3.*cap.*35. *num.*30.

Limita quintò, quòd elapſo quinquennio non auditur Religioſa, vel Religioſus reclamans contra profeſſionem, ex capite metus. *Trident. c.*19. *ſeſſ.*25. *de regul.* tamen pro foro conſcientiæ non conualeſcit Profeſſio ſine nouo conſenſu. *Sanch. lib.*7. *de matrim. diſp.*37. *nu.*11. *Barboſ. alleg.*104. *nu.*19. *Layman lib.* 4. *tract. de Stat. Relig. c.*5. *n.*7.

CAPVT II.

Monialium Præfecta non admonens Epiſcopum de inſtante tempore profeſſionis Nouitiarum.

Sacrum Concilium Trident. *ſeſſ.*25. *de regular. c.*17. *in fin.* Virginum Deo dicandarum libertati proſpicere volens, ſtatuit vt non antea Profeſsionem emittāt, quàm explorauerit Epiſcopus, vel eo abſente, aut impedito Vicarius, aut alius ab ipſis deputatus, Virginis voluntatem diligenter: cuius Profeſsionis tēpus, ne Epiſcopus ignoret teneatur Præfecta Monaſterio eū ante menſem certiorē facere. Quòd ſi non fecerit, quandiù Epiſcopo videbitur ab officio ſuſpenſa ſit.

Hæc pœna eſt latæ ſententiæ, vt dixi *ſupra verbo, Miſſa, c.* 3. cuius

cuius abſolutio, ſeu diſpenſatio eſt Epiſcopo permiſſa, & reſeruata, & probatur ex eodem Trident. *ſeſſ* 23. *c*. 8. *refor*. vbi ſimilis clauſula habetur ſuſpenſionis latæ ſententiæ.

An autem hęc ſit propriè cenſura ſuſpenſionis ab officio, ita vt obliget in foro conſcientiæ ante declaratoriã; aliqui putant propriam cenſuram eſſe, quia Abbatiſſa poteſt incurrere ſuſpenſionem ab officio ſpirituali, ſicut aliæ perſonæ eccleſiaſticæ: ita *Henriq. lib*. 13. *c*. 31. *nu*. 2. Sed contraria ſententia eſt verior, nõ eſſe cenſuram, quia Doctores communiter agentes de ſuſpenſione, dicunt ſubiectum cenſuræ ſuſpenſionis non eſſe, niſi Clericos, id eſt niſi ſaltem primam habeant tonſuram, vt aliquam habeant actus ſpiritualis poteſtatem. *Suarez de cenſur. diſput*. 28. *ſect*. 2. *nu*. 1. vbi plures congerit Doctores. *Filiucc. tract*. 17 *nu*. 3. *& Sayr. lib*. 4. *cap*. 1. *n*. 16. *tract. de cenſur*. vbi plurimos & ipſe allegat, & *gloſſ. in c. quicunque, verbo, miniſtros, de ſententia excomm. in 6*. Vnde *Sayrus ibid. nu*. 17. ait ſaltem primam tonſuram requiri, ita vt nullus religioſus profeſſus, niſi ſaltem ſit prima tonſura initiatus, ſuſpendi poſſit, quia officij, & beneficij eccleſiaſtici capaces nõ ſunt. At Abbatiſſa in ſuas Moniales ſolam poteſtatem habet temporalem œconomicam, ſicut materfamilias, vt *Sanch. lib*. 6. *in decal. cap*. 1. *nu*. 17. *&* 29.

Itaque ſequi videtur, quòd hæc pœna ſaltem pro foro conſcientiæ non liget ante declaratoriam, quia non eſt cenſura, ſed pœna mera; per ea quæ *Sanchez lib*. 9. *de matr. diſput*. 30. *num*. 1. Tamen quia hæc pœna eſt valde ſimilis ſuſpenſionis cenſuræ, cùm officium Abbatiſſæ ſit ſuo modo eccleſiaſticum, & quia Trid. eam refert per modum ſuſpenſionis, quæ indiget facto hominis, & quia non eſt pœna valde grauis; ideo æſtimo obligare in cõſcientia ante declaratoriam: & facit *c. dilecta, de maior. & obed*. vbi obſeruari præcipitur ſuſpẽſio impropriè dicta lata ab Abbatiſſa, quia ſaltem ligat vt præceptum; & hoc modo admitto doctrinam *Henriq*. ſupra dictam: à qua tamen pœna excuſabit obliuio inculpata, ſeu incogitantia naturalis. quę non indiget facto

CAPVT III.

Monialis corruptela.

1. DE pœnis cõmittentium raptum, vel ſtuprum in Sanctimonialem dixi *verbo, Clauſura, cap*. 7. *nu*. 2. & de pœna contrahentis matrimonium cum

cum Moniali, & de ipſa Moniali contrahente, dixi *verbo*, *matrimonium*, *cap.4.*

II. Monialis ſi virginitatem amiſerit, etiam poſt profeſſionem non poteſt recipere velum conſecrationis, aliàs peccaret mortaliter ipſa recipiens, & Epiſcopus illi cōferens, ex *c. deuotis*, 20. *q.* 1. *c. acutius*, 26. *diſt. Roderic. qq. regul.* 64. *art.* 3. *tom.* 1. quod quidem velum, ſeu conſecratio conferri debet Monialibus Profeſſis, quæ 25. ætatis annum impleuerint, vt *c. placuit*, *c. virgines*, 20. *q.* 1. & habetur in *Pontific. Romano, tit. de benedic. & conſecr. virg.* vbi admonet Epiſcopum, vt ante actum conſecrationis ſeorſum cum qualibet Moniali velanda de vita, & conſcientia, & carnis integritate diligēter inquirat.

Amplia hanc concluſionem, vt monialis velum prædictum recipere non poſſit, etiam ſi violenter ab hoſte fidei corrupta ſit; quamuis enim violentiam paſſa virtutem virginitatis non amittat, nec præmium, & Virgo coram Deo ſit; non tamen Virgo manet ſecundum corporis integritatem, & coram hominibus. habetur in *c. illa autem*, 32. *q.* 5. *Sylu. verbo, conſecratio virg. n.* 2. *Armilla verbo, virginum conſecr. nu.* 2. *Mirand. man. tom* 3. *tract. de Sanctimonial. q.* 7. *art.* 8. *concl.* 1. Hoc tamen alij melius limitant, vt procedat ſi violata conſenſit in actum, vel ſi violatio ſit publica; quia tunc pro foro externo præſumitur in actū conſenſiſſe; aliàs verò poterit, ſi res ſit occulta, conſecrationem recipere tuta cōſcientia. *Leſſ. lib.* 4. *cap.* 2. *nu.* 115. *Filiucc. tract.* 30. *num* 21. *&* 25. & facit doctrina *S. Thom.* 2.2. *q.* 152. *art.* 3. vbi ait virginitatem non amitti per materialem veli virginalis fractionem, ſeu reſerationem aliquo caſu contingentem, ſi voluntas interim abſtineat à delectatione venerea.

Ampliatur ſecūdò à multis Doctoribus, vt nō poſſit occultè corrupta recipere velum cōſecrationis, etiam ob ſcandalum vitandū, quia propter ſcandalum non debent Eccleſię Sacramenta, vel Sacramentalia vitiari, ſeu applicari forma materiæ ineptæ, cùm ſit res intrinſecè mala. ita *S. Th. in* 4. *diſt.* 38. *q.* 1. *art.* 5. *& in* 3. *ſent. diſt.* 33. *q.* 3. *art.* 1. *Syluest. & Mirand. loco citat. Armilla*, *nu.* 3. & communem ait *Eman. Sà verbo, conſecratio n.6. Azor. tom.* 3. *lib.* 3. *c.* 12. *§. difficultas* 3. Dicunt tamē Doctores in illo caſu, ſi Epiſcopus vitium hoc Monialis intellexerit in confeſſione, & non profecerit monendo, quominùs illa ad velum accipiēdum velit accedere, poſſe, & teneri illi

con-

conſecrationem virginalem impendere, ne frangat aliàs ſigillũ confeſsionis. Ita *Leſſ. num.* 118. & idem dicunt, quando id ſciret Epiſcopus ſecretò extra confeſſionem, ſed velum publicè peteretur; ita *Azor. q. 2. & Leſſ. loco cit. cum Palud.* Sed iſtis caſibus aliqui dicunt debere Epiſcopum aliqua fictione, ſeu æquiuocatione vti, vel verba virginitatis vertendo in verba caſtitatis, vel ſaltem mente in hunc ſenſum formam conſecrationis proferendo: ita *Sylueſt. & Mirand. ibi.* Alij verò reprobant hanc fictionem in forma Sacramentali, vt *Armil. num. 3. cum Palud.* quod verius puto. Alij igitur dicunt, quòd ſi Monialis non poteſt ſine ſcandalo abſtinere à veli ſuſceptione, vt quia Abbatiſſa eam exponit cum reliquis, poteſt velum oblatum ſuſcipere, ſed non ipſa vltrò petere; & quòd tunc ſaluatur forma illa conſecrationis virginis, & nomen virginis in ſenſu virginis cõmuniter reputatæ: & ita tenet *Henriq. lib. 10. cap. 24. cum Soto, Nauarr. c. 16. n. 3. §. interrogatus. Azor. loco cit. §. in hac re. Leſſ. nu. 118. Roderic. vbi ſupra cum Viualdo, Filiucc. tract. 30. num. 25.*

Limita primò, vt prędicta procedant in Monialibus, quæ recipere ſolent velum cõſecrationis; aliquæ enim illud non recipiunt, vnde ceſſabit hæc quæſtio, vt de Mendicantibus ait *Sylu. & Miranda ibidem.*

Limita ſecundò, quòd ſi Confeſſarius ſciat Monialem corruptam, & huius difficultatis ignaram eſſe, debet eam relinquere in bona fide, ſi putat eam non poſſe, vel nolle à conſecratione abſtinere. *Filiucc. ibidem.*

Limita tertiò, quòd Monialis quæ ſine vaſis apertione cauſat ſibi pollutionem, quamuis amittat virginitatem ſecundùm virtutem, & ſtatum, non tamen amittit ſecundum corporis integritatem, & communem hominum æſtimationem, ideò velari poterit, ſecundùm *Caiet. Sylueſt. Armill. loco ſupra cit.* quos ſequitur *Leſſ. nu.* 120. *Filiuc. vbi ſupra, Henriq. lib.* 10. *cap.* 24. *littera M. in comm. Azor. §. altera difficultas*, & eſt communis ſententia, contra *Nauarr. & Mirand. locis cit.*

Limitant quartò *Sylu. Nauar.* & alij, quòd Epiſcopus poteſt cum Moniali corrupta diſpenſare, vt accipiat velum virginitatis in caſu occulto, ratione ſcandali. Sed hoc non puto verum, quia Epiſcopus non poteſt alterare formam, vel materiam Sacramẽtalium, quæ ab Eccleſia vniuerſali, ſeu à Papa inſtituta ſunt, vt dixi *verbo, Ritus, c.* 1.

III. Monialis Profeſſa virgo non

nō exiſtens, ſecūdam magis cōmunem non poteſt eſſe Abbatiſſa, neque ſuperioritatem habere in Monaſterio: quod eſt intelligendum, vbi ad illud munus ibi non admittuntur, niſi virgines velatæ, vt *Sanch. in decal. lib.5. cap.5. nu.21.* aut ſaltem vbi virgines, & non viduæ admittuntur ad talia officia: & idem eſt de alijs officijs virginum proprijs, vt allegati à *Sanch.* & *Azor. loco cit. q.3. & 5.* qui ait, quòd etiam tunc ſi Monialis corrupta non poſsit abſtinere à tali officio ſine ſcandalo, non peccat illud ſuſcipiendo: item ait non eſſe Monialem de hoc impedimēto à Confeſſario admonendam, ſi non cēſeatur retrahenda, vel niſi cum ſcandalo.

CAPVT IV.

Monialium Monaſteria Regulares adeuntes, aut ibi pernoctantes, aut refectionem ſumentes.

EX decreto Sacræ Congregationis Cardinalium *ſuper negocijs Regularium* ſub Sixto V. Clemente VIII. & Paulo V. Primò prohibitum eſt Religioſis (excepto Superiore ipſarum Monialium, Viſitatore, & Confeſſario ordinario, & extraordinario, cùm ad tempus deputabitur) niſi cum expreſſa eiuſdem Sacræ Congregationis licentia, accedere ad Monialium Cœnobia, ſiue ſui, ſiue alterius Ordinis, vel ipſas Moniales alloqui, vel alias perſonas intra Clauſtra exiſtentes. Item ibi interdictum eſt Confeſſarijs Regularibus Monialium in ædibus Monaſterij, vel eis contiguis pernoctare, aut alios pernoctare facere, aut ibi comedere, bibere, reficiari, aut cibum ſumere (excepto Confeſſore ordinario; & exceptis Confeſſarijs extraordinarijs neceſsitate confeſſionum generalium vrgente) niſi cum licentia eiuſdem Sacræ Cōgregationis. Item vt contrauenientes prædictis ordinationibus incurrant ipſo facto pœnam priuationis vocis actiuæ, & paſsiuæ.

Agunt de hoc decreto *Sanch. lib.6. c.16. nu. 115. in decal. & Bonac. in tract. de clauſura Monial. q.3. punct.4. Diana reſol.22. tract.10. tom.1. & reſolut.104. tract.2. tom.2.*

Sed eadem Sacra Congregatio ſub S. D. N. Vrbano VIII. *anno 1623. xij. Kal. Decemb.* conceſſit alio Decreto, vt Epiſcopi poſſint concedere licentiam Regularibus accedēdi ad Monaſteria Monialium ad colloquēdum ad crates, aut ſimilia loca, quater in anno, perſonis duntaxat coniunctis in primo, vel ſecundo gradu conſanguin. vel affinit. ſub

hac

hac conditione (& non aliter nec alio modo) vt non adeant Monaſteria diebus feſtis, neque in Aduentu, aut Quadrageſima, aut Feria ſexta, aut Sabbato, aut Vigilijs; vtque dicta licentia conſignetur Cōfeſſario ordinario Monaſterij Monialium, vt is eam retineat penès ſe, & præſens aſſiſtat, & adſint Auſcultatrices de more, & non aliæ; vtque concedatur licentia pro die, & hora certa in ſcriptis, & adnotetur in ſcriptis Cancellariæ Ordinarij.

An autem dicta pœna incurratur etiam per ſolum acceſſum ad Monaſterium, nullo ſequuto effectu collocutionis, aut etiam nulla viſa Moniali; & alia dubia, vide *apud citatos, & apud Coriolanum de caſ. reſeru. p. 2. caſu 3. num. 30.*

CAPVT I.

Montes Pietatis impugnans.

LEo X. Bulla 11. incipit, *Inter multiplices*, in Concil. Lateranen. definiuit licitos eſſe Montes Pietatis ad mutuandam pecuniam egenis inſtitutos, etiamſi non omninò gratis mutuent, ſed aliquid moderatum ad ſolam impenſam neceſſariam Miniſtrorum, & aliarum rerum ad Montium conſeruationem pertinentium exigant vltra ſortem pro indemnitate Montis; non pro lucro, ſeu augmento: & ſtatuit pœnam excommunicationis latæ ſententiæ contra omnes tàm ſæculares, quàm Eccleſiaſticos, etiam Religioſos, qui contra præſentis declarationis, & ſanctionis formam de cætero prædicare, vel diſputare, verbo, vel ſcripto auſi fuerint.

Nota primò, quòd hæc excōmunicatio, quatenus eſt ex hac Conſtitutione, non eſt reſeruata; tamen hodie ſi quis contra hanc definitionem obſtinatè prędicaret, aut diſputaret, ſcilicet cum errore in intellectu, æſtimās hanc definitionem non eſſe verā, ſeu tenendam, aut aliàs ſi externo ſigno hunc ſuum errorē proderet, incurreret in excommunicationem latam contra hæreticos Papæ reſeruatam in Bulla Cœnæ Domini, *cap.* 1. quia hæc definitio eſt de fide, & de fide tenenda, vt ait *Luiſ. Turrian. de iuſt. diſp. 61. dub. 12. n. 6. Azor. tom. 3. lib. 5. de vſura, c. 8. §. deinde dices. Leſſ. lib. 2. c. 20. n. 192. §. ſecundò reſpondent, & §. denique dicit.* etenim Papa poteſt definire, & ſtatuere regulam de fide tenendam, non ſolùm in ijs, quæ ad veritatem rerum ſupernaturalium pertinent, ſed etiam in ijs, quæ ad mores ſunt neceſſaria: ita prællegati authores.

Nota ſecundò, quòd per ſe-

Digitized by Google

loquendo non poſſunt deponentes ſuas pecunias in Montibus Pietatis ad mutuandum recipere vllum auctarium, ſeu lucrum annuum, neque huius cauſa poſſunt Adminiſtratores Mõtis exigere ab eis, quibus pecunias mutuant, quidquam, quod mutuantibus ſoluant, niſi ratione lucri ceſſantis, id eſt ſi ob id mutuantes omiſerunt dictas ſuas pecunias collocare ad mutuum licitum: tamen ſi Mons Petatis haberet bona fructifera, in tali caſu pro concurrenti quantitate redditnum Montis poſſent Mõti dari pecuniæ nomine emptionis cẽſus, & ea ratione percipi poſſet licitè annuum lucrum à Monte perſoluendum, ſicut in alijs cenſibus iuxta Bullã Pij V. *Duar. de cenſib.* §. 1. *q.* 41. *num.* 4. *Filiucc. tract.* 34. *par.* 2. *num.* 196. *in fin. Innoc.* quem ſequitur *Abb. in cap. in ciuitate, n. vlt. de vſur.* qui teſtatur de communi, & *ibi Cardin. num.* 6. *Anan. num.* 25. *Anchar. num. vltim. & Lapus allegat.* 137. *in fine*; Sed neque hoc caſu poſſet Mons exigere à mutuatarijs aliquod auctarium ratione damni emergentis, quod pateretur in accipiẽdis pecunijs cũ tali onere ſuo ad effectum mutuandi egenis; quia omnia bona Montis ſunt ordinata principaliter ad mutuandum, & ideo Mons pecuniã acceptã mutuando nõ videtur ſe priuare vlla commoditate, ſeu vtilitate pecuniæ acceptæ titulo cenſus vẽditi; ideo non intrat titulus damni emergentis, vt *Leſſius lib.* 2. *c.* 20. *num.* 78. *Molina diſp.* 314. *nu.* 7. *to.* 2. *Eman. Sà, verbo, mutuum, num.* 10. *cum ibi additis.* & plures apud *Bonacc. de iuſt. diſput.* 3. *q.* 3. *punct.* 4. *num.* 8.

Ad lucrum licitum

CAPVT II.

Montium Pietatis Officiales pecunias Montis præter vſus deſtinatos expendere præſumentes.

PAulus V. Bulla 82. incipit, *Onéroſa*, prohibuit pecunias Montium Pietatis Status Eccleſiæ Romanę in alios vſus conuerti, quàm pauperum, iuxta erectionem eorumdem Montium: & ſi quis contrauenire præſumpſerit, ſtatuit vt Cardinales, Patriarchę, Archiepiſcopi, Epiſcopi incurrãt ipſo facto ſuſpenſionem; aliæ verò inferiores perſonæ excommunicationem: & abſolutionem Papæ reſeruauit.

Limitant aliqui, quòd hęc Cõſtitutio loquitur ſolùm de pecunijs Montis, non autem de alijs bonis, & intelligitur de pecunia numerata tantùm, ad mutuandũ pauperibus deſtinata, vt *Cherubin. ibid.* notat. Sed ego puto hic pe-

pecuniæ nomine contineri quidquid recipit functionem in genere ſuo, quod mutuari poteſt. *Iaſ. lis, ibi Bar. ff. de leg. 1. l. 2. §. item mutuum, ff. ſi cert. pet. Alex. in l. ſingularia, col. 2. ff. eo.*

CAPVT III.

Montis Pietatis bona vſurpãtes.

TRid. *ſeſſ. 22. c. 11. reform.* vſurpantes bona Montium Pietatis, ſiue iura, ſiue fructus, vel obuentiones: Item impedientes, ne ab ijs, ad quos iure pertinent, percipiantur, incurrunt excommunicationẽ Papæ reſeruatam; & ſi Patroni fuerint, etiam priuationẽ iuriſpatronatus incurrunt. Clerici talia facientes, vel conſentientes incurrunt vlteriùs etiam priuationem beneficiorũ, & inhabilitatem ad beneficia. De hoc decreto dixi *verbo, vſurpatio, cap. 1.*

CAPVT I.

Munera, ſeu præmia dantes, vel promittentes, vel acceptantes pro gratia, vel iuſtitia obtinẽda in Curia Romana.

Vide *verbo, Simonia, cap. 15.*

CAPVT II.

Munera, ſeu mercedem accipientes Officiales ſacræ Pœnitentiariæ.

IN Bulla Pij V. 83. incipit, *In omnibus*, & alia quæ eſt 84. incipit, *In earum rerum*, prohibitum eſt Officialibus ſacræ Pœnitentiariæ quidquam, etiam minimum, etiam ſpontè oblatum à partibus, ſiue pro expeditionis maturatione, ſiue alio extraordinario labore capere, aut permittere à famulis, alijſque perſonis capi, ſed vt ſint contenti ſuis ſtipendijs.

Nomine *Officialium* hic continetur Regens, Datarius, Corrector, Theologus, Doctor, Sigillator, Abbreuiator, Procurator, & Scriptor, vt patet ex eadem Bulla.

Nota quòd Pœnitentiarius Maior, & Pœnitentiarij minores hic non ſunt expreſſi; ideo non comprehenduntur in pœnis ſequentibus, quamuis gratis & ipſi debeant, & conſueuerint omnia expedire.

Item ſtatutum eſt in dicta Bulla 83. §. *omnes verò*, vt Officiales præfati aliquid vt ſupra accipiẽtes incurrant excommunicationẽ Papæ reſeruatam: & ex eadem Bulla 83. & 84. prædicta, incurrunt

runt

runt priuationem officiorum, & inhabilitatem ad illa, & pœnam infamiæ iuris.

Amplia vt procedant prædi-ćta etiam contra aliquod munus accipiẽtes ſponte datum, vt *Nauarr.conſ.*50.*de ſponſal.nu.*3.*& conſ.*29.*de pœnit.& remiſſ. nu.* 3. *Cherub.ſuper d.Bulla* 83.*Pij V.*

Limita vt non procedant, quãdo poſt expeditionem ab Officiali obtentam, aliquid liberaliter gratitudinis cauſa daretur, nulla præcedente conuentione, neque data intentione. *Nauarr.in extrau.de datis,& promiſsis,notab.* 13.*num.*22.*& not.*19.*num.*21. *Azor.par.*3.*lib.*12.*cap.*23.*q.*4.

Aduertendum eſt, quòd ſi prędićti officiales aliquod munus acciperent pro extraordinaria, & indebita diligentia, incurrerẽt ſolum in pœnas prædićtas: ſi autem pro ipſa gratia, expeditione, vel fauore impertiendo pro ea obtinenda aliquid eis promitteretur, vel daretur, tunc non ſolum officiales, ſed & ipſi dantes, & promittentes, & alij cooperantes incurrerent in pœnã excommunicationis Papæ reſeruatæ, & infamiæ iuris, & priuationis officiorum, & beneficiorum, & inhabilitatis ad illa, & nullitatis gratiæ latas in extrau.1. de ſent excomm.& in Bulla Gregor. XIII. quæ incipit, *Ab ipſo*, contra dantes vel promittentes pro gratia, vel iuſtitia obtinenda à Sede Apoſtolica, de quibus vide *verbo*, *Simonia cap.* 15. & ita de gratià obtinenda in ſacra Pœnitentiaria docent *Azor.loco cit.q.*7.*Nauar. notab.*18.*verſ.quartò*.

Aduertendum etiam quòd ex dićtis Conſtitutionibus non eſt prohibitum, neque illicitum Sollicitatoribus, ſeu Procuratoribus ſupplicantium in ſacra Pœnitentiaria percipere ſuas prouiſiones, eaſue exigere à principalibus ſuis, quia ipſi non ſunt officiales ſacræ Pœnitentiariæ, eas tamen valde moderatas eſſe conuenit, præſertim cum in expeditionibus ſacræ Pœnitẽtiariæ procurandis ipſi modicum laborem impendant.

CAPVT III.

Munera, ſeu præmia pro concedenda diſpenſatione Matrimoniali Cõmiſſarij recipientes.

Vide *Verbo, Simonia cap.* 14.

CAPVT IV.

Munera, ſeu præmia pro Iuſtitia, vel Iniuſtitia accipientes Iudices quicunque.

SI Iudex munera, ſeu preciũ accipiat pro Iuſtitia adminiſtranda, à partibus præter conſtituta, ſententia etiamſi aliàs iuſta, eſt ipſo iure nulla, vt *c.ei qui,§.venales,*2.*q.*6.*l. venàles,C.quand.*

prou. non eſt neceſſe. ibi Bart. Menoch. de arbitr. caſu 342. *nu.* 19. *&* 343. *nu.* 6. *Capicius deciſ.* 155. *n.* 13. *Boſſ. tit. de offic. corrup. nu.* 2. *Archid. & Ioan. Andr. in c.* 1. *de ſent. & re iud. in* 6. *& ibi Gemin. §. ſi quis, nu.* 8. Sententia autem lata ob gratiã non eſt ipſo iure nulla, ſi aliàs ſit iuſta, vt ſupra citati DD. dicunt, ſed eſt caſſanda.

Ante declaratoriam verò Iudex, qui pretio tulit ſententiam iuſtam, tenetur ad reſtitutionem pro foro conſcientiæ pretij accepti ei, qui dedit. *Nauar. cap.* 17. *num.* 27. *Medina de reſtit. q.* 2. *dub.* 2. *P. Nauarra lib.* 4. *c.* 2. *n.* 97. *Molina diſp.* 97. *to.* 1. & de communi teſtatur *Leſſ. lib.* 2. *cap.* 14. *nu.* 63. Si autem precium pro iniuſta ſententia accepit, reſtituere debet parti læſæ per talem ſentẽtiam: hoc eſt certum; precium autem non tenetur reſtituere, niſi condemnetur, ſecundùm probabiliorẽ. *Leſſ. loco cit. n.* 54. *&* 56. vbi plures allegat, & *Vaſch. tract. de reſtit. c.* 7. *dub.* 4. *&* 6. Infamiã iuris incurrit, & conſequenter irregularitatem Iudex, qui cõdemnatus fuerit iudicio l. Iuliæ repetundarum, id eſt, de precio, ſeu pecunia accepta pro iuſtitia miniſtranda, vel non miniſtranda; quia hoc Iudicium eſt publicum. *l.* 1. *ff. de publ. Iudic.* & condemnatum reddit infamem. *l.* 1. *ff. de his qui not. infam.*

CAPVT V.

Muneribus, ſeu præmijs, gratia, ſeu acceptione perſonarum iuſtitiam corrumpentes Iudices Eccleſiaſtici.

IN *c.* 1. *de ſent. & re iudic. in* 6. habetur: Si quis Iudex Eccleſiaſticus ordinarius, aut delegatus contra conſcientiam, & cõtra iuſtitiam in grauamen partis alterius in iudicio quidquid ſecerit per gratiã vel ſordes; ab executione officij per annũ nouerit ſe ſuſpenſum, ad æſtimationem litis parti, quam læſerit, cõdemnandus. Quòd ſi ſuſpenſione durante damnabiliter ingeſſerit ſe diuinis, irregularitatis laqueo ſe inuoluet, à quo non niſi per Sũmum Pontificem poterit liberari, ſaluis alijs Conſtitutionibus, quæ Iudicibus malè iudicantibus pęnas infligunt.

Nota quòd hæc ſuſpenſio eſt, & ordinis, & officij Iudicis, id eſt à diuinis, & à iuriſdictione. *Nauar. c.* 27. *nu.* 157. *verſic. decima. Reginald. lib.* 32. *tract.* 2. *nu.* 67. *Sayr. de cenſur. lib.* 4. *c.* 13. *num.* 3. *Suar. de cenſur. diſput.* 31. *ſect.* 3. *num.* 16. Sed non eſt hæc ſuſpenſio à beneficio. *Farinac. q.* 111. *nu.* 75. *&* 76. *Barboſ. in dicto c.* 1. *num.* 14. Neque continet Epiſcopos, vt *Suar. ibidem. Sayr. n.* 3.

Ab-

Abſolutio autem huius ſuſpenſionis ad tempus latæ eſt ex natura ſua Papæ reſeruata, vt dixi *par.* 1. *cap.* 23. *& cap.* 24. §. *Ampl.*4.

CAPVT VI.

Munera, ſeu præmia accipiens Iudex Eccleſiaſticus delegatus.

I. IN *c. ſtatutum*, §. *inſuper, de reſcript. in* 6. habetur, quòd Iudex delegatus Apoſtolicus non poteſt accipere quicquã à partibus, ſiue munus, ſiue quidquam aliud, ſed gratis officium ſuum exercere debet. Deinde in *eod. c.* §. *ſi quid autem*, ſubiungitur, quòd ſi quid cõtra hanc prohibitionẽ receperit, ad ipſius reſtitutionem integram teneatur, nulla ei remiſſione profutura.

Amplia quòd hæc pœna reſtitutionis obligat etiã in foro conſcientiæ ante omnem ſententiã, vt *Layman lib.* 3. *tract. de contractibus cap.*4. *nu.* 10.

Amplia ſecundò, quòd licet textus loquatur de delegato Papæ tantùm, tamen procedit etiã in Ordinariorum delegatis, quia eadem eſt ratio iuſtitiæ in omnibus: & *c. cùm omni, de vit. & hon. Cleric.* indiſtinctè delegatus prohibetur munus accipere, ne ſententiæ ſint venales; & ideò ita ampliãt *Sayr. lib.* 12. *Clauis, c.* 13. *nu.* 13. *Sanch. lib.* 3. *opuſc. c. vn. dub.* 2.

Amplia tertiò, quòd neque titulo ſportularum poſſunt quidquam accipere. *Io. Andr. Abb. & alij Canoniſtæ in d. c. cùm omni, ibi etiam Barboſ. nu.*4.

Limita quòd non prohibetur delegatus accipere eſculenta, & poculenta, quę paucis diebus cõſumi poſſint, ſi liberaliter ei offerantur, vt *d.* §. *inſuper*; & *ibi gl. ibi verbo paucis*, intelligit de biduo; ſed etiã de pluribus diebus, quàm duobus, arbitrio boni viri prò qualitate dantis, & accipientis, idem cenſet *Sanch. dub.* 2. *nu.* 3.

Limita ſecundò, quòd delegatus poteſt accipere ſportulas, vbi conſuetudine ſit receptum. *Sayr. nu.* 15. *Sanchez lib.* 8. *de matrim. diſput.* 35. *nu.* 11.

CAPVT VII.

Munera, ſeu largitiones de bonis Communitatum, & Vniuerſitatum Status temporalis Eccleſiæ Romanæ, aut aliàs de bonis in commune collectis facientes, vel acceptantes.

CLemens VIII. in Bulla 10. quæ incip. *Pro commiſſa*, §. 14. prohibet, ne Cõmunitates Status Eccleſię Romanę, ſeu eiuſdem Vniuerſitates, Collegia, Magiſtratus, Officiales, aut ſingulares perſonæ, vllo modo præſumãt de bonis, ſeu rebus cõmunis

maſſę, vel etiã ex pecunijs particularium per viã collectæ in cõmune cõgeſtis munera, ſeu dona quæcunque cuicunque, ſiue Legato, ſiue officiali, ſiue alteri perſonæ, etiam Cardinalatus, vel Epiſcopatus honore fulgenti, vel eorum conſanguineis, affinibus, familiaribus, aut miniſtris mittere, tradere, vel largiri, vel in eorum honorem, aut lautam ipſorũ exceptionem, aut hoſpitationem etiam moderatam erogare.

Addit §.21. quòd ſi quis contrauenerit, Primò tenetur ex eadem Bulla reſtituere eidem communitati, ſeu eroganti quidquid datum, vel erogatum fuerit. Secundò priuatur ipſo facto omnibus officijs, ſeu muneribus honorificis, & perpetuò inhabilis ad talia redditur. Tertiò infamiam iuris incurrit. Quartò obligati ſunt maſſæ pœnam dupli ſoluere; ſimplum autem ſolum reſtituere tenentur, qui tantummodo conſenſum erogationibus præſtitere, vt ibi dicitur.

Præterea addit Clemens §.22. quòd ſi dictæ erogationes factæ, vel promiſſæ fuerint pro gratia, vel iuſtitia pro ſe, vel alijs obtinenda, tunc tam dantes, quàm accipientes, vel promittentes, & dantes ad id auxilium, conſiliũ, vel fauorem, incurrunt in excõmunicationem, & pœnas omnes latas in *extrau. 1. de ſent. excom.* & *in Bulla Greg. XIII. de datis, & promiſſis*, de quibus dixi *verb. ſimonia, c. 15.* & procedit contra dantes paruum, vel magnum, vt *in d. Bulla Clem. VIII.*

De hac Conſt. vide *Filiuc. trac. 15. n. 142. Gratian. diſcept. forenſ. lib. 2. c. 202. n. 8. Cherub. ſuper ea. Bulla in ſcholijs.*

Amplia primò ex dictis, hodie neque licitum eſſe donare gratia remunerationis de bonis Communitatis, vel Vniuerſitatis, vt *Gratian. ibid. Cherubin. ibidem ſchol. 1.*

Amplia ſecundò, quòd ad pœnam dupli tenentur trãſgreſſores etiam in foro conſcientiæ ante declaratoriam, propter illam particulam, *obligati exiſtant*, vt dicam *cap. ſeq.*

Limita, vt non prohibeantur eſculenta, & poculenta in modica quantitate, quando adſit talis conſuetudo, vt patet ex eadem Bulla.

Limita ſecundò, vt non incidat in pœnas dictarum Conſtitutionũ de datis, & promiſſis pro gratia, vel iuſtitia, niſi data, vel promiſſa ſint ex intentione obligandi pro tali gratia, vel iuſtitia facienda, vt patet ex eadem Bulla.

Limita tertiò, quòd hic nomine Status Eccleſiæ Romanæ non continetur ille, qui pleno iure imperij alicui Principi temporali ſubeſt, vt Regnum Neapolis, &c.

De

Digitized by Google

De iure autem communi, quando & quantum Communitas donare poſſit alicui, vide *Sanchez opuſc.lib.1. cap.6. dub.8.*

CAPVT VIII.

Munera, ſeu præmia accipientes Gubernatores, & alij Officiales Status temporalis Eccleſiæ Romanæ.

PAulus II. in Bulla 3. quæ incipit, *Munera*, ſtatuit ne quis Rectorum, ſeu Gubernatorum, & quorumcunque Officialium, vel etiam Legatorum de Latere, ad regimen Prouinciarum, Ciuitatum, vel Terrarum Status temporalis Eccleſiæ Romanæ deputandorum, aliquod genus muneris accipiant à Ciuitatibus, aut locis, quibus præeſt, ſiue à perſonis etiam particularibus ſibi ſubiectis, præter eſculenta, & poculenta, quæ breui tempore conſumi poſſint, id eſt triduo, vt ibi dicitur; alioqui tam dantes, quàm accipientes, etiam ſi Pontificali præfulgeant dignitate, (exceptis ſolis Cardinalibus) ipſo facto ſententiam excommunicationis incurrant Papæ reſeruatam, & duplum reſtituere teneantur; in quo tamen ſimplum continebitur, quod acceperint. Item ſtatuit, vt omnes Officiales teneantur, antequam ad ſua admittantur officia, iuramentum præſtare de obſeruantia huius Cõſtitutionis: & hæc Conſtitutio fuit cõfirmata à Sixto IV. Bulla 15. incipit, *Etſi*, §.3. Ampliant eam *Scortia in ſelect. Conſtit. theorem.* 112. 113. 114. *& Bonacc. infra cit.*

Nota primò, quòd hæc Conſtitutio loquitur non de omnibus Officialibus, ſed de iuriſdictionem exercentibus, ſeu ſuperioritatem habentibus; & continet etiam Aſſeſſores, & Conſultores. *Cherub. ſuper eadem Bulla Pauli II. Schol.*2. *cum Pacio tract. de Conſil. ſapien. cap.*11. *& alijs.*

Nota ſecundò, quòd hæc pœna dupli obligat in conſcientia etiam ante declaratoriã, propter particulam illam, *reddere teneantur*, vt de eadem particula dicunt communiter Doctores in *cap.*2. *de cenſ. in* 6. *& Leſſ. cap.*16. *n.*37. *lib.*2. *Eman Sà, verbo, ſuſpenſio ipſo iure, n.*13. & in terminis huius Bullæ, *Bonac. de cenſur. particul. diſp.*2. *q.*7. *punct.*8. *nu.*8. & facit pro hac ſententia, quia ratione iuramẽti præſtiti Officiales obligati ſunt obſeruare hanc Conſtitutionem, *vt ſupra* dictum eſt, ex ead. Bulla.

CAPVT IX.

Munera Viſitator, vel eius familiaris accipiens.

Vide *verbo*, *Viſitatio*, *cap.*2.

CAPVT X.

Munera largientes Religioſi, & ea ab eis accipientes.

CLemens VIII. Bulla 28. quę incipit, *Religioſæ Congregationes*, prohibuit Regularibus omnibus, exceptis Religioſis Militaribus, erogare in honorem, aut lautam exceptionem cuiuſcunque, & munera, ſeu dona largiri cuicunque perſonæ, etiam Regi, Imperatori, Cardinali, vel Epiſcopo, vel benefactori, tam ex bonis Conuentus, quàm ex alijs, ab ipſis particularibus quoquomodo, & vndecunque acquiſitis; exceptis leuioribus eſculentis, & poculentis, vel ad deuotionem pertinentibus munuſculis, Cõmunitatis ipſius nomine, non autem particulari, tradendis, quãdo Superiori de conſenſu Conuentus videbitur; & exceptis donationibus rerum minimarum inter ipſos Religioſos cum licentia Superioris inſcriptis; & exceptis erogationibus in rebus licitis, per Capitulum Generale, aut Prouinciale non prohibitis, & taxam ibi forſan præſcriptam non excedentibus; & exceptis donationibus, ſeu erogationibus etiam in maiori ſumma, ex cauſa in Capitulo, ſeu Congregatione generali maturè diſcuſſa, & vnanimi omnium Superiorum cõſenſu approbata. omnium capitularium Superiorumque conſenſu.

Quòd ſi contra prædictam prohibitionem factum fuerit, ſtatuit, vt recipientes dicta munera, ſua non faciant, & ante omnem ſententiam tam in externo, quàm interno foro reſtituere teneantur; neque abſolui poſſint, niſi prius reſtitutione realiter facta, nulla condonatione, ſeu remiſſione ſuffragante. Religioſæ autem perſonæ vtriuſque ſexus contrauenientes prædictæ prohibitioni, incurrant ipſo facto priuationem omnium dignitatum, graduum, munerum, & ad talia obtinenda inhabilitatem, & priuationem vocis actiuæ, & paſſiuæ, & infamiam iuris, abſque alia ſententia declaratoria; & furti, & ſimoniæ pœnis afficiendi ſint.

Item præcipit, hanc Conſtitutionem, ſeu eius Compendium legi quotannis in Capitulis, ſeu Congregationibus: ſed huic præcepto non eſt pœna annexa.

Aduertendum eſt circa intellectum huius Cõſtitutionis, quòd licet primo intuitu valde à iure communi exorbitans, & magnum rigorem continere videatur; tamen ſecundùm communem ſententiam interpretum non condit ius nouum; niſi quo ad pœnas tranſgreſſoribus inflictas, & quo ad formam approbationis cauſarum

rum

rum largiendi; ſcilicet quando cauſæ non reperiuntur à iure expreſſæ, atque permiſſæ, quatenus vult eas debere approbari à Congregatione generali, vnanimi omnium conſenſu; cùm aliàs de iure communi ſufficiat conſenſus maioris partis Capituli, quando agitur de alienatione rerum pertinentium ad menſam communem. *c.cùm in cunctis, de his quæ fiunt à præl. gloſſ. in cap. cùm omnes, de conſtit. ibi Felinus nu.* 15. *Dec.n.*5. *Barboſ.in c. quòd omnes*, 29. *de reguł.iur. in* 6. Itaque Doctores dicunt communiter, per hâc Bullam ſolùm prohiberi, ſeu de iure prohibitas declarari aliàs illicitas largitiones, erogationes, & munera; & quidquid olim licitum fuerat, etiam hodie licitum remanere: ita *Suarez tom.*4 *de relig.tract.*8. *lib.*2. *cap.*26. *num.*15. *Souſa ſuper hac Bulla*, §.13. *num.*114. *Scortia in ſelec. Conſtit. theorem.*395. *in princip. Ortiz in ſumma, cap.*5. *num.*10. *Valer. differ. vtriuſque fori, verbo, munera, nu.*1.73. *&* 98. *Io. de la Cruz de ſtat. relig. lib.*1. *cap.*3. *dub.*2. *concl.*3. *Paulin. Berti in hanc Bullam par.*2. *caſu* 3. *in fin. pag.*341. *colum.*1. *Cenedo de paupert. relig. dub.* 27. *num.*22.

Probatur, quia facultatibus competentibus de iure communi non cenſetur derogatum, niſi ſit expreſsè cautum per clauſulam derogantem expreſsè, & indiuidualiter iuri communi. *Sanchez in opuſc.lib.*7. *cap.*1. *dub.*21. *n.*6. vbi plures allegat, & *Rota deciſ.*645. *n.*5. *par.*1. *poſth. Farin.* hîc autem non adeſt talis derogatoria, ergo &c. Item facit, quia euitanda eſt correctio iuris communis, in quantum verba nouæ legis pati poſſunt ſenſum iuri cõmuni conformem, *l. vnum, C. de inoffic. donat. DD.in cap. cum expediat, de elect. l. ſancimus, C. de teſtam. l. præcipimus, C. de appellat. Rota diuerſ. par.*1. *deciſ.*475. *n.*2. *&* 6. & quando in pluribus poteſt lex noua correctionem inducere, potius eſt intelligenda, vt in vno tantum caſu eam inducat. *Abb. in c. cum dilectus, n.*21. *de conſt. Honded. conſ.*1. *num.*33. *vol.*1. *Buratt. deciſ.*211 *num.*18. & licet lex noua vtatur terminis vniuerſalibus, nihilominus recipit declarationem paſſiuam, vt nõ comprehendat omnes caſus particulares, vt minus deroget iuri communi, quàm ſit poſſibile. *gloſſ. Bal. & alij Doctores in l.*1. *C. ſine cenſ. vel reliq.* & de communi teſtatur *Gabr. tit. de legibus, concl.* 2. *& Rota diuerſ. loco cit. num.*6.

Eſt autem de iure communi vniuerſaliter loquendo, prohibitum Superioribus Religioſis donare, ſeu erogare de bonis Ec-

ecleſiæ, ſeu Conuentus, quia non ſunt domini, ſed adminiſtratores, *c. 2. ibi Innoc. & alij Canoniſtæ, de don. cap. tua nuper, de his quæ fiũt à Præl. c. fin. 16. q. 6. Sãch. in opuſc. lib. 1. c. 6. dub. 2. n. 3. Scortia loco cit.* Sed hoc eſt intelligẽdum de donatione, ſeu erogatione ad cauſas profanas, ſcilicet ex pura liberalitate nulla cauſa cogente, vt *l. donari, ff. de regul. iur.* Quare iure cõmuni poſſunt Superiores Religioſorum largiri, ſeu largiendi licentiam concedere ob cauſam pietatis, aut neceſſitatis, vel vtilitatis Conuentus, ſeu Religionis. *Abb. in c. 3. de donat. in fin. & ibi Imola num. 6. Scortia theorem. 395. Sanchez dict. dub. 2. n. 3. & 4.* vnde poterunt largiri cauſa remunerationis pro beneficijs receptis, dummodo non excedatur menſura meritorũ. *Scortia ibi. cum Quaranta, Valero, Io. de la Cruz, & alijs.* Quomodo verò dicantur excedere menſuram meritorum, vide *Sanch. de matrimon. lib. 6. diſp. 6. nu. 9. Dianam reſolut. 16. tract. 6. tom. 1.*

Similiter poſſunt Superiores donare ad captandum animum benefactorum, cum ſpe probabili vtilitatis futuræ; *Suar. loco cit. num. 15.* Item largiri poſſunt pro bono pacis ad vitandum ſcãdalum, vel dedecus, ſeu vituperationem, *Sanch. d. dub. 2. num. 13.* Item largiri poſsũt in eleemoſynas pauperum moderatè, & diſcretè, nõ omnes redditus ſuperfluos, ſed partem aliquam. *Suar. loco cit. nu. 13.*

Sed, & titulo donationis, ſeu merę liberalitatis largiri poſſunt, vel licentiam ad id concedere ſuis ſubditis in modica materia, quia hoc eſt neceſſarium ad humanum conuictum, & ad fouendas amicitias, ſine quibus, vt ait Philoſophus, viui non poteſt, vt *Sanch. lib. 7. c. 8. num. 5. in fin. in decal. Scortia theorem. 396. Valer. verbo, munera, num. 64. §. his tamen.* Vnde ob eam cauſam Clem. VIII. hic excepit eſculenta, & poculenta, quę paucis diebus conſumantur, & parua munera rerum ad deuotionem pertinentium.

Quod autẽ hic à Clem. VIII. præcipitur, vt in caſibus permiſſis donationes fiant nomine Cõuentus, hoc eſt intelligendum iuxta ius commune, vt Religioſus non donet tanquam propriũ, cùm nihil tãquam proprium habere poſſit, neque poſſit dicere, hoc meum eſt. *Caſſian. lib. 4. de inſt. renunc. c. 13. tex. in c. cum ad Monaſterium, de ſtat. Mon. Trid. ſeſſ. 25. c. 2. de regul.* Sufficit tamen, vt Religioſus donans intẽtionem habeat ſupradictam, ſcilicet donandi tanquam nomine Conuentus, ſeu ex poteſtate ha-

Digitized by Google

habita à Superiore Cõuentus, & verbis, vel factis contrarium non ſignificet. *Suar. d.c.26.nu.*15. Et quamuis Clemens VIII. requirat licentiam in ſcriptis Superioris ad donationes faciendas inter ipſos Religioſos, hoc eſt intelligendũ, quando donatio eſſet magna ob aliquam cauſam extraordinariam, vel vbi eſſet periculum ſcandali, aut ambitus, &c. *Valer. nu.*83. *Diana reſolut.*20. *loco cit.* Et licet Clemens videatur exigere licentiam indiuidualem, tamen verius eſt ſufficere generalem quoad talem ſpeciem donationum, quando non ſit donatio magni momenti, ne inducatur iuris communis correctio; *Paulin. Berti, p.*2.*dub.*1 *S. decem, pag.*340. *colum.*2. *Valer. verbo, munera, n.*86. *Barthol. à S. Fauſto Theſaur. Relig. q.*212.

Quòd verò Clemens prohibet abſolui munus à regularibus recipiẽtem ante realem reſtitutionem, intelligitur ſi poſſit reſtituere: ſi enim non poſſit, tunc abſolui poterit ſub cautione poſſibili reſtituendi quàm primùm poterit, iuxta ea quæ *Sanch. in decal. lib.*2. *c.*20.*nu.*19. *Conincb de cenſur. diſp.*14. *n.*206. & ita in terminis huius Bullę docent *Souſa, & Io. de la Cruz,* quos ſequitur *Scortia theorem.* 398. *in fin. Bonacc. ſuper eadem conſtitut. punct.* 4. *n.*3. In hac autem prohibitione non continentur ipſi Religioſi largientes; ipſi igitur abſolui poterũt, dummodo promittant procurare reintegrationem, ſeu reſtitutionem fieri, *Sanchez in decal. lib.*6. *c.*15. *nu.*70.

Quo ad pœnas priuationis officiorum, & vocis actiuæ, & paſſiuæ, & inhabilitatis, & infamiæ, latas cõtra largientes in hac Cõſtitutione, multi dicunt eas non obligare ante declaratoriam; ita *Scortia theorem.* 399. *Paulin. Berti, par.*4. *q.*2. *Sorbus, & Souſa apud Bonacc. punct.* 5. *num.* 3. Sed de hac re dixi *par.* 1. *ſuis locis,* vbi etiam egi, ad quem pertineat ſuper illis diſpenſare.

CAPVT XI.

Munera, ſeu dona data Concubinæ.

Vide *verbo, Concubinatus, n. vlt.*

CAPVT I.

Naufragantium bona iniuſtè capientes, vel detinentes.

1\. IN *c. excommunicationi; de raptor.* ex Concil. Lateranen. qui Chriſtianos naufragium patientes damnata cupiditate ſpoliant rebus ſuis, niſi oblata reddiderint, excommunicationi ſe nouerint ſubiace-

re,

re, ſed non eſt reſeruata. *Barboſ. ibi num. 6.*

Hæc excommunicatio eſt latę ſentētiæ,& incurritur ſtatim mora reſtituendi commiſſa, *gloſ. ibi verbo, ſubiacere, Suar. de cenſur. diſp. 21. ſect. 2. num. 27. & 28. Regin. lib. 9. num. 268. Filiucc. tract. 16. nu. 99.* & nulla requiritur admonitio. *Suar. loco citat. Tolet. lib. 1. cap. 21. nu. 1. Abb. in d. c. excommunicatio.*

d. c. excō munica- tioni

II. In *cap. 4. Bullæ in Cœna Domini* fertur excommunicatio contra omnes, & ſingulos, qui Chriſtianorum quorumcunque nauibus tempeſtate iactatis, ſeu quoquo modo naufragium paſſis, ſiue in ipſis nauibus, ſiue ex ipſis eiecta in mare, vel in littore inuenta, cuiuſcunque generis bona, in cuiuſcunque maris regionibus, vel littoribus, ſurripiunt. Et hæc excommunicatio eſt Papæ reſeruata *ibidem:* & nō requirit vlteriorem moram, ſed ſufficit acceptio, vel detentio cū culpa mortali; & etiam ſi ab initio quis accepiſſet bona fide, vel animo reſtituendi, poſtea animaduertens rem eſſe alienam, ſi mutet voluntatem,& ſtatuat non reſtituere, ſtatim incurrit. *Suarez n. 29. 31. Filiucc. num. 99. Sayr. lib. 3. cap. 9. num. 2. Tolet. vbi ſupra. Regin. nu. 268.*

Aduerte etiam differentiam, quòd recipiens, vel detinens iniuſtè bona naufragantis in flumine, non incidit in hanc excommunicationem, & hoc eſt certum; ſed in alteram incurrit latam in *dict. c. excommunicationi* (quę vt dixi, non eſt reſeruata) ſecundùm ſententiam *Alex. de Neuo in Apoſtill. ad Abb. in d. cap. excommunicationi, litt. B & Anan. in ea decr. nu. 2. in gloſ. 1.* qui communem ſententiam eſſe aſſerit. Sed contrariam, quòd neque illa excommunicatio habeat locum in caſu naufragij facti in flumine, vel lacu, ſed in mari tantùm, hic tenet *Hoſtien. & Io. Andr. in eo textu, & Filiucc. tract. 16. n. 97.*

Limita, quòd neutra excommunicatio procedit in naufragio hæreticorum, quia in fauorabilibus non continentur nomine Chriſtianorum. *cap. ſicut, de hæretic. Sayrus lib. 3. cap. 8. num. 7. Duard. ſuper hoc cap. Bullæ q. 3. num. 6. Vgolin. ibid.*

Limita ſecundò, quòd non procedit ſi quis capiat res proiectas, aut aliter naufragio amiſſas, quas Dominus cenſeatur habere pro derelictis, & non curare recuperationem; vt contingit in ijs, quæ in mare proiecta ſtatim ſolent corrumpi, vel non niſi cū maximo labore,& difficultate recolligi, vt ſaccarus, ſpecies, & charta. *Reginal. nu. 271. Sayrus num. 9. Filiuccius num. 93. Molina tom. 2. de iuſt. diſp. 55. §. de*

bo-

ſ.ſi actū bonis, & facit *l. falſus,* 44. *S. ſi actum, ff de furt.*

CAPVT I.

Negociatio Eccleſiaſticis perſonis interdicta.

I. NEgociatio Clericis, & Religioſis prohibita eſt, *c. negociatorē, c. fornicarij, c. conſequens. c. eijciens,* 88. *diſt c. vlt. de vita, & hon. Cler. c. 1. ne Cleric. vel Mon. Clem. 1. de vita, & honeſt. Cleric.* & hæc prohibitio obligat ſub peccato mortali ex genere ſuo. *Sylu. Clericus, 3. q. 1. Salzedo ad Diaz in praxi c. 58. S. & ex ea pœna,* & de cõmuni teſtatur *Filiuc. tract. 35. nu. 20. Luiſ. Turrian. de iuſtitia diſp. 59. dub. 2. nu. 4.*

Amplia, vt procedat non ſolum in negociatione, quę fit mercimonium, id eſt cùm quid emitur, vt immutatum vendatur, vt definit S. Chryſoſtom. relatus in *d. cap. eijciens,* ſed etiam in alijs quæſtuoſis negociationibus, quæ ſunt mixta artificio. *Stracca de mercatura, par. 1. nu. 5. cum Signorolo,* dicens negociationis nomen eſſe generalius mercimonio, ſeu mercatura. Vnde dicitur etiam negociatio prohibita eccleſiaſticis, conducere prædia ad vendendos fructus. *Roderic. qq. regul. 74. art. 8. tom. 3. Molin. diſput. 342. num. 2. Quaranta verbo, Vectigal, verſu, quæritur an inter.* Item emere animalia, & ea emptis cibarijs, ſeu paſcuis nutrire, vt aucta, idipſa, ſeu fœtus eorum vendat. *Sylu. Cleric. 3. num. 2. Genuen. in praxi cap. 62. nu. 14. Redoan. de ſpol. q. 2. n. 14. Quaranta loc. cit. verſu, ſimiliter.*

Limita, vt de iure communi non prohibeatur eccleſiaſticis artificiū, ſcilicet ex materia empta tertiam ſpeciem faciendo. S. Io. Chryſoſt. & alij Doctores *ſupra cit.* neque prohibetur induſtria, id eſt cùm quis animalia ſibi donata auget, & vendit, vel etiam empta proprijs paſcuis alit, & illa aucta vendit, aut fœtus eorum, vt *Doctores citati.*

Limita ſecundò, vt prohibitio intelligatur ſolùm de Clericis in ſacris, aut beneficiatis, & regularibus etiam laicis, vt de communi teſtatur *Turrian. cit. nu. 4. & 5. Genuen. n. 9. Leſſ. c. 21. n. 4.*

Limita tertiò, vt nõ ſit peccatum mortale, ſi ſemel, aut iterum, & non ex conſuetudine id fiat. *Leſſ. n. 21. Nauarr. c. 27. n. 250. Filiucc. tract. 35. n. 20. Turrian. num. 4.*

II. Eccleſiaſticæ perſonæ quęcunque, etiam quibus non eſt interdicta negociatio propriè dicta, ſi negocientur, priuantur priuilegio immunitatis à vectigalibus: ita quidem, vt quo ad illud ne-

Digitized by Google

negocium , ſeu actum illum, ſint ipſo iure priuatæ , etiam pro foro conſcientiæ, nulla expectata monitione,etiam ſi non adſit frequentia, ſeu conſuetudo . At verò quo ad alia bona ſua amittunt exemptionem,quando trina monitio præceſſerit, ſtante frequentia, ſeu conſuetudine, vnde dicitur negociator . *c.vlt. de vit. & hon.Cleric.Clem.*1.*eod.tit.Clem. præſenti, de cenſur.ibi gloſſ. not. Turrian. diſp.*59.*dub.*2.*num.*6. *Sanchez in opuſc. lib.* 2. *cap.* 4. *dub.* 51.vbi plures allegat,&*Salzedo ad Diaz c.* 58. §. *& huius.* Sed aduerte quòd coactio ad vectigalia ſoluenda non eſt faciēda tūc à laica poteſtate,ſed eccleſiaſtica,inſtāte laica. *Sāch.dub.*52.

III. Clericus etiam in ſacris dimiſſo habitu negociationi vacans , ſi ter monitus non reſipiſcat , amittit ipſo facto priuilegium Canonis , non tamen fori; *c.in audientia , c. contingit, de ſent. excommunic.& d.Clem.*1. *de vit. & hon. Cleric.* Sed poteſt recuperare priuilegium reſumēdo habitum , & abſtinendo à negociatione, vt *in d. Clem.*

IV. Eccleſiaſtici in morte non poſſunt diſponere de acquiſitis per negociationem , ſed ea omnia Cameræ Apoſtolicæ applicata ſunt ipſo iure , & veniunt in cauſam ſpolij, ex Bulla Pij IV.& Bulla Pij V. de quibus *Nauarr. de ſpol.* §. 8. *num.* 8. *& Redoan. de ſpol. q.*2.*nu.*36. *Azor. tom.*2. *lib.*8.*c.* 2.*q.* 1. *&* 2. *Quaranta verbo, vectigal,*§. *& quoniam.* Neque ſuffragatur facultas teſtādi conceſſa à Papa , vt patet ex dictis Bullis,& Doctoribus:tamē poteſt Beneficiatus, ſeu Clericus de dictis bonis donare inter viuos , & poterit donatarius retinere , vt ex Bulla Pij IV. colligit *Filiucc. tract.*43. *cap.*4.*nu.*33. *Azor. q.* 3. In morte autem per teſtamentum , vel donationem cauſa mortis diſponere non poterit;aliàs diſpoſitio non valeret, & tenerentur hæredes ſiue ab inteſtato, ſiue ex teſtamento,& legatarij, & donatarij ea reſtituere Cameræ ante omnem ſententiā pro foro conſcientię,vt ait *Azor. cap.*2.*q.*3. *Filiucc. tract.*43. *c.*4. *num.* 22. Quamuis contra quòd poſſit ea retinere ante ſententiam in cōſcientia, teneant *Molina tom.*1. *diſp.*147. §.*poſtea verò. Nauarr.conſil.*3.*de teſtam. n.*6.*&* 7.qui ait verum,dummodo negociatio iniuſta non fuerit. & cum *Molina,& Nauarr.*conſentire videtur *Quaranta loc.cit.*

CAPVT I.

Nouitiorum receptio in locis non deſignatis à Sede Apoſtolica .

I. CLem.VIII. in Bulla 83. incipit, *Regularis diſciplinæ,*

plinæ, ſtatuit, vt Religioſi Superiores Ordinum Mendicantium intra Italiam, & in Inſulis adiacentibus, non poſſint recipere quemquam ad habitum regularem, niſi in locis à Sede Apoſtolica deſignandis, ſub pœna latæ ſententiæ, ſcilicet priuationis officiorum, & vocis actiuæ, & paſſiuæ, & inhabilitatis ad huiuſmodi; & profeſſiones, receptioneſque contra faciendas, nullas, & irritas declarauit.

II. Deinde idem Clemẽs VIII. decreto quod incipit, *Sãctiſſimus Pater*, quæ eſt Conſt. 83. ſtatuit, ampliando, vt Regulares tam Mendicantes, quàm nõ Mendicantes, nullum audeant recipere ad habitum, ſeu Nouitiatum, niſi in locis à Sede Apoſtolica pro ſingulis Prouincijs deſignandis, aut contra hanc formam receptos ad Profeſsionem admittere: ſecùs ſi fecerint, declarauit receptionem, & profeſſionem nullam eſſe, & irritam ad omnem effectum; & Superiores trãſgreſſores incurrere pœnam priuationis omnium officiorum, & vocis actiuæ, & paſsiuæ, & perpetuæ inhabilitatis ad huiuſmodi obtinenda.

Limitauit autem Clem. VIII. *ibi* hanc Conſtitutionem, vt non procedat, niſi in Italia, & Inſulis adiacentibus, & non procedat in Carthuſianis, Minoribus de Obſeruantia Strictiori, Capucinis, Reformatis S. Dominici, Carmelitanis Diſcalciatis, Folientinis, Ciſtercienſibus, Eremitis Camaldulenſibus Montis Coronæ, & Clericis Regularibus, ſcilicet Theatinis, Ieſuitis, Barnabitis, Somaſchis, & Miniſtris Infirmorum. Item non procedat quoties conceſſa fuerit licentia à Sede Apoſtolica in forma Breuis.

Nota quòd licet hæc Conſtitutio etiam expreſſe comprehendat eos, qui recipiuntur pro laicis, ſeu Conuerſis, tamen Sacra Cõgregatio de his declarauit nõ eſſe neceſſe, vt toto anno Nouitiatus maneant in loco ipſo Nouitiatus, cùm eorum experimenta ſæpe ruri fiant. Alij autem debent peragere Nouitiatum in loco deſignato, vt patet ex hac Conſtitutione, & ſequentibus decretis.

III. Poſtea Sacra Congregatio Concilij, & Regularium, *anno* 1624. *die* 21. *Septembris*, ſpeciali facultate Sanctiſſ. D. N. Vrbani VIII. decreto edito innouauit primò prędictam Conſtitutionem Clem. VIII. incipit, *Sanctiſſimus Pater*, ſub eiſdem pœnis. Secundò extendit, mandans eam obſeruari vbique locorum. Tertiò, vt decretum Clem. prædictum, & hoc decretum bis ſaltem in anno legantur in publica menſa. Quartò, vt tranſgreſſores in-

incurrant pœnas ſupradictas ipſo facto; earumque diſpenſationem Sedi Apoſtolicę reſeruauit, vt neque Generales, nec Protectores poſſint diſpenſare. Quintò irritũ, & inane decernit quidquid contra actum fuerit.

IV. Quoniam autem hoc decreto Sacrę Cõgregationis edito magna Religioſorũ copia reclamare incepit contra profeſsionẽ ob nõ obſeruatam formã decreti prædicti Clem. VIII. ideo ad turbationes cõpeſcendas, S.D.N. Vrbanus VIII. decreto ſuo *anno* 1631. *die* 2. *Aprilis* edito, Primò abſoluit prędictos Religioſos ab omnibus cenſuris ad effectum huius decreti; ſeu indulti tãtum, & mãdauit Maiori Pœnitẽtiario, Epiſcopis, & Superioribus Religioſorũ, vt omnes, & ſingulos Religioſos, qui ad habitũ regularẽ aliàs canonicè recepti, annũ probationis in Monaſterijs, ſeu locis ad id deſignatis minimè fecerũt, & ſubinde profeſsionem emiſerunt; ad profeſsionẽ denuò, ſeruatis alias ſeruãdis, emittendam recipiant abſque nouo probationis anno; & poſtquàm dictã profeſſionẽ emiſerint, reſtituant eos ad omnes gradus, dignitates, habilitates, quas obtinuiſſent, ſi ab initio validè profeſſi fuiſſent; eoſque ipſo iure fore reſtitutos decernit, vt habeant eundẽ locũ, ac ſi ab initio valida fuiſſet profeſſio, & vt promoueri deinceps poſſint ad ordines, vel in antea ſuſceptis miniſtrare, & actus per eos antea geſtos validos decernit exiſtere, non obſtantibus, &c. Nota quòd hoc decretum ſolùm procedit de præteritis caſibus, id eſt de iam receptis, & profeſſis contra formam prædictam, non autem de receptis poſt editionem huius Conſtitutionis.

V. Sed idem Summus Pontifex Vrbanus VIII. ad occurrendum motibus, qui poſsẽt oriri, & frequenter oriebantur occaſione receptionis ad habitum, ſeu Nouitiatus facti in locis non deſignatis, ſuper validitate Profeſsionum, decreuit *anno* 1636. *die* 5. *Ianuarij, in Sacra Congregatione Concilij Trid.* Primò vt ex dicta cauſa reclamantes cõtra Profeſsionem poſt lapſum quinquẽnij non audiantur.

Intra quinquennium autem reclamantes teneantur iura ſua deducere coram eadem Sacra Congregatione, quæ prouidebit ex facultate à Sãctiſsimo ſibi cõceſſa: & inhibuit omnibus Prælatis, etiam Legatis à Latere, ne ſuper his ſe ingerant abſque ſpeciali Papę commiſsione; aliàs incurrant ipſo facto pœnas, ſcilicet Epiſcopi, Archiepiſcopi, Primates, & Patriarchæ interdictum ab ingreſſu Eccleſiæ; Abbates, & inferiores Prælati, & Iudices Ecc-

cle-

Digitized by Google

cleſiaſtici, excommunicationem; Nuntij verò, & Cardinales indignationem Sanctitatis ſuæ, pœnis alijs arbitrio eiuſdem puniendi.

Itẽ decreuit, vt ſi prædicti recepti, & profeſſi contra dictã formam ſine expreſſa licẽtia præfatę ſacrę Congregationis, à religione diſcedere, aut ſi Superiores illos eijcere auſi fuerint, eiecti puniãtur vt Apoſtatæ, & cõtra eos procedatur iuxta decretum eiuſdem ſacræ Congregationis de Apoſtatis, & Eiectis. Superiores verò eijcientes ipſo facto incurrant ſuſpenſionẽm à diuinis, & priuationem omniũ officiorũ, & perpetuã inhabilitatẽ ad talia obtinenda, & priuationem vocis actiuæ, & paſſiuæ, abſque alia declaratoria.

Nota quòd licet decretũ Concil. Trident *ſeſſ.* 25. *c.* 19. *de regul.* denegans audientiam reclamantibus contra profeſſionem ex aliquo capite nullitatis poſt quinquennium à die profeſſionis, cõmuniter à DD. intelligatur procedere ſolùm de nullitatibus conſurgentibus ex impedimento tẽporali, vt vis, metus, ætatis, &c. non autem de perpetuis, vt defectu Nouitiatus, aut ob aliquam perſonæ qualitatem, ſeu inhabilitatẽ. *Sanch. de matr. lib.* 7. *diſp.* 37. *n.* 32. *Nauar. conſ.* 5. *de regul. & conſ.* 25. *&* 26. *&* 49. *Beija par.* 4. *caſu* 18. *§. reſpondeamus. pag.* 380. *Riccius reſol.* 550. *in fin. Barboſ. alleg.* 104. *n.* 20. *Roderic. qq. regul.* 11. *art.* 2. *tom.* 3. tamen D. Papa Vrbanus VIII. eãdem præſcriptionem ſtatuit in caſu noſtro, in quo erat perpetuũ impedimentum.

CAPVT I.

Nuncians infidelibus, vel hæreticis aliquid in præiudicium Reipubl. Chriſtianæ, vel Catholicæ Religionis, & ad id cooperantes.

IN Bulla Cœnę Domini *c.* 7. fertur excommunicatio Papę reſeruata contra eos, qui per ſe, vel per alios de rebus ſtatum Chriſtianæ reipublicę concernentibus, in Chriſtianorum perniciẽ, & damnum, Turcas, & Chriſtianæ religionis inimicos, nec non hæreticos in damnum Catholicæ Religionis certiores faciunt, illiſque ad id auxilium, conſilium, vel fauorem præſtant.

Vide explicationem huius capitis apud *Suar. de cenſ. diſp.* 21. *ſect.* 2. *n.* 58. *Sayr. lib.* 3. *de cenſur. c.* 11. *n.* 35. *Filiuc. trac.* 16. *n.* 150. *Marium Alter. li.* 5. *c.* 10. *diſp.* 8. *Tolet. lib.* 1. *c.* 23. *§. de ſecundo.*

Reus prædicti criminis, vbi fuerit condemnatus per ſententiam definitiuam, incurrit infamiam iuris (& conſequenter efficitur irregularis) quia hoc eſt crimen publicum proditionis patriæ,

triæ, ſeu Reipublicæ Chriſtianæ, per *l. omne delictum*, *§. exploratores. ff. de re mil. l. ſi quis aliquid ex metallo*, *§. 1. ff. de pœnis*, & eſt crimen læſæ Maieſtatis. *l. 1. ff. ad l. Iuliam Maieſtatis*, vt *Farinacc. q. 112. n. 209. & 212.*

Amplia, vt procedat excommunicatio, etiam effectu nocumenti directè non intento, ſufficit enim mala fides de effectu præuiſo, quia licet illa particula *in dãnum*, de qua in Bulla, iuncta accuſatiuo aliquando denotet cauſam finalem, & ſignificet idem quod *propter*; vt *l. à Diuo Pio, §. ſi pignora, ibi gloſ. verbo, in creditum, ff. de re iudic. & l. ſi decipiendi. ibi gloſ. verbo in dolum, ff. ad Velleia. l. venales, verbo, in mercedem. C. quando prou. non eſt neceſſe*; tamen quando dictio *in* iungitur accuſatiuo reſpiciẽte incertum euentum futurum, denotat conditionem, & exponitur *in perniciem*, id eſt quatenus Chriſtiana Reſpublica perniciem pateretur. *Natta conſil 662. n. 4. cum Bal. Caſtren. & Socc. in l. publius*, per illum textum, *ff. de cond. & demon.* & quòd ſufficiat indirecta intentio, tenet *Vgolin. ſuper hoc c. 7. ſuper eiſdem verbis §. 1. verſ. ſecundò afficit, & verſic. ſextò.* vbi exponit in damnũ, id eſt, quod poſſit eſſe in damnum, & *Suar. de cenſur. diſp. 21. ſect. 2. nu. 58. Filiucc. tract. 16. nu. 150.* & idem dic de crimine læſæ Maieſtatis, & proditionis per iura allegata.

An autem incurrat nuncians in excommunicationem illam, etiam effectu damni non ſubſequuto, *Vgolin. dicto verſ. ſextò*, tenet incurrere, quia ſufficit nunciari quod poſſit eſſe in damnum Reipublicæ Chriſtianæ. Sed puto diſtinguendum, quia ſi illud damnum directè intendit, tunc ſufficit attentatum; ſi autem non intendit directè, æſtimo non incurri, niſi damnum ſequatur ob doctrinam Nattæ, & Doctorum, quos ſupra retuli: & idem dicendum videtur de pœnis, & crimine proditionis, & læſæ Maieſtatis, vt procedant etiam effectu non ſubſequuto, ſi directè fuerit damnum intentum, vt *Farinacc. q. 112. nu. 213.*

CAPVT II.

Nunciantibus prouiſiones Eccleſiarum in Curia Romana factas donans aliquid, vel promittens.

EX Bulla 4. Gregorij XI. incipit, *Sollicitè*, edita Auenione, quæ habetur in Bullario Laertij Cherubini, prohibetur, ne quis aliquid directè, vel indirectè donet, vel promittat, vel ſoluat illis, qui ſibi prouiſionem,

tran-

Digitized by Google

tranſlationem, commendam, ſeu commiſsionem à Sede Apoſtolica factam Cathedralium, vel Monaſteriorum nunciabunt, vel nunciari facient, ſiue noua portari: & contrarium præſumentes incurrant excõmunicationem Papæ reſeruatam.

Nota quòd aliqui putãt hanc Conſtitutionem pœnalem etiam hodie eſſe in vigore, & illam recẽſet inter alias *Graff.lib.4.c.23.num.3. & collector Bononień & Bonacc.de cenſur. partic. diſp.* 2. *q.3.punct.27.nu.2.* & facit quòd Bulla ſemel promulgata ſemper præſumitur eſſe in ſuo vigore, & in viridi obſeruantia, vt eam allegans habeat intentionem fundatam, vt de magis cõmuni teſtatur *Rol.à Valle conſ.90.n.53.Beninten.deciſ.13. nu.9.Ioſeph Ludou. commun. opin. tit.de ſtatut. concluſ.1. Maſcard. de probat.concluſ.1332.n.3.* etiamſi poſt mille annos. *Felin.c.1.nu.10.de treug. & pac.* & communem ait *Curt. Iun. conſil.129.nu.25. lib.2.Gozadin. conſil.16.nu.11. Roman. conſ.260. n.3. Tuſcus verb. lex, concl.257.* Tamen veriùs ait *Filiucc.tract.15.c.5.q.2.* hanc Cõſtitutionem in deſuetudinẽ abijſſe, nam neque vnquam hodie in Curia fit eius mẽtio, & ideo puto à Flauio Cherubino eam fuiſſe omiſſam in Bullario ſuo.

CAPVT III.

Nuncios Papæ offendens.

Vide *verbo, Iniuria.*

CAPVT I.

Oblationes Eccleſiarum, vel piorum locorum vſurpans.

I. IN *c.hanc conſuetudinẽ, 10. q.1.* Damaſus Papa conſtituit, vt nullo modo etiam prætextu conſuetudinis, oblationes, quæ intra Eccleſiã offerũtur, ſub dominio laicorum detineantur, ſi in perpetua damnatione noluerint perſiſtere. Si quis verò contra hanc Regulam, ſcilicet eiuſdem Damaſi, & Nicæni Concilij, temerarius prǽſumptor fuerit, & de cætero oblationes de ſacris Eccleſiæ auferre molitus fuerit, ſub anathematis vinculo ſit colligatus, & condemnatus.

Hæc excommunicatio eſt latæ ſententiæ contra præſumentes vſurpare oblationes Eccleſiarum. *Archid.Turrecr.& Præp. ibid.Graff.lib.4.c.24.n.10. Suar. de Relig.tom.1.tract.2.lib.1.c.5. n.1.Barboſ.alleg.50.n.170.* & eſt vera ſententia, contra *Filiucc. tract.14.n.48.* qui putat eſſe ſẽtentiæ ferendæ: ſed ratio eſt manifeſta, quia verbum *ſit* iungitur participio præteriti tẽporis, quo caſu eſt latæ ſententiæ, vt *gloſ. in*

l. in criminali, ibi Doctores communiter, C. de iuriſd. om. iu.

Limita quòd licet in textu dicatur, *auferre molitus fuerit,* tamen requiritur ad incurrendam hanc cenſuram actus conſummatus vſurpationis, nõ ſolùm attẽtatum, ſeu conatus, vt tenẽt Doctores omnes *ſupr. cit. & Bonac. de cenſ. partic. diſp. 2. q. 2. punc. 1. n. 4.* Quare particula *molitus fuerit,* intelligitur de doloſa vſurpatione, ſcilicet per machinationẽ fraudulentam, vt *l. 1. ff. de dolo.*

II. Ex Concil. Triden. *ſeſſ. 22. c. 11.* fertur excommunicatio, & aliç pœnæ indicuntur latæ ſentẽtiæ contra Clericos, & Laicos, & Patronos vſurpantes bona, vel fructus, vel emolumenta, vel obuentiones Eccleſiarum, vel piorum locorũ, & contra impedientes, quominùs percipiantur ab iis, ad quos pertinẽt: & illa excõmunicatio eſt Papæ reſeruata. De quibus pœnis vide *infra verbo, vſurpatio.* Quæ pœnæ procedunt contra vſurpantes oblationes, quia ſunt cõprehenſç ibi nomine bonorũ, vel obuentionũ, vel emolumentorum, vt in terminis ait *Azor. tom. 1. lib. 7. c. 38 q. 16.*

III. Ex Bulla in Cœna Domini *c. 17.* fertur excõmunicatio Papç reſeruata contra vſurpantes prouẽtus pertinentes ad Eccleſiaſticas perſonas ratione Eccleſiarũ, vel beneficiorũ. Nomine autem *prouentuum* cõtinentur oblationes, vt in terminis *Filiuc. trac. 16. n. 220. Vgolin. ſuper eo c. 17. Bullç §. 1. verſ. item excommun. in fin.* Et procedit, etiam ſi oblationes illæ non eſſent à beneficiatis cõſumendæ tanquam fructus, ſed in opus, & beneficium Eccleſię collocandæ; quia verbũ *pertinere*, intelligitur, ſiue ratione dominij, ſiue poſſeſſionis, ſiue cuſtodiæ, vel adminiſtrationis pertineant. *Suar. de cenſur. diſp. 21. ſect. 2. n. 97. in fin. Ant. Souſa ſuper c. 17. Bullæ diſp. 88. n. 3. Vgolin. & Filiucc. ibi,* & facit tex in *l. verbum illud pertinere, ff. de verb. ſignif.*

CAPVT II.

Oblationem recipientes Clerici ab vſurarijs manifeſtis.

IN *c. quia in omnibus, de vſur.* ex Concil. Lateran. ſtatutũ eſt, vt vſurarij manifeſti, nec ad Cõmunionem admittãtur Altaris, nec Chriſtianam, ſi in hoc peccato deceſſerint, accipiant ſepulturam; ſed nec oblationes eorum quiſquam accipiat. Qui autem acceperit, vel Chriſtianç tradiderit ſepulturæ, & quæ accepit reddere cõpellatur, & donec ad arbitrium Epiſcopi ſatisfaciat, ab officij ſui maneat exequutione ſuſpenſus. De hac re vide *infr. verbo, vſurarius, c. 4.* & *verbo, ſepultura, cap. 5.*

CA-

CAPVT III.

Oblationes raptorum, vel violatorum Eccleſiarum recipientes.

Vide *verb. Raptores*, *verb. Incendiarij*, *verb. Sacrilegiũ, c.3.*

CAPVT IV.

Oblationem ab excommunicato, vel interdicto recipientes.

I. IN *c. ſignificauit, 18. de ſent. excommun.* ait Clem. III. cuidam Epiſcopo: Clericos, qui ſcienter, & ſponte participauerunt excommunicatis à nobis, & ipſos in officijs receperunt, eadẽ excommunicationis ſententia cum ipſis nõ dubitamus inuolui; quos etiam pro beneficio abſolutionis habendo ad nos volumus cum litterarum tuarum inſinuatione remitti.

Hinc ſequitur, quòd Clerici admittentes prædictos ad oblationem publicam ad Altare, quæ fit inter Miſſarum ſolemnia, incurrunt maiorem excommunicationem Papæ reſeruatam, ſi tales erant à Papa denunciati nominatim, & ſcienter, & ſponte illos admittant: ſupponimus enim, quòd admittere ad iſtas oblationes, eſt admittere ad diuina Officia, & continentur nomine diuinorum, cum inter Miſſarũ ſolemnia fiant, & aliquo modo inter Miſſarum ceremonias numerantur, vt *Berous in c. quia nu. 22. de vſur.* Vnde communicatio in oblationibus dicitur ſpiritualis. *Suar. lib. 1. c. 6. n. 3. tract. 2. tom. 1. de relig.*

Intelligitur autem dicta Conſtitutio contra recipientes excõmunicatos à Papa, vt ab homine, non vt à iure: vnde non ſufficit eſſe notorios Clericorum percuſſores. *Coninch de cenſur. diſp. 14. n. 33. Sayr. lib. 2. c. 15. n. 20.* & de communi teſtatur *Felin. in c. excõmunicamus, il primo, de hæret. nu. 3. circa medium*. Eſt contra *Io. Andr. in d. c. excõmunicamus*, qui ait procedere etiam de excõmunicatis à iure. Verùm ſufficit quòd denunciati ſint à Papa nominatim, etiam ſi à iure fuerint excommunicati. *Henriq. lib. 13. c. 8. n. 2. Coninch ibi. Bonacc. de cenſur. in communi, tract. de excommun. q. 2. punct. 2. §. 2. in fin.*

II. Item recipere præſumens oblationes ad Altare inter Miſſarum ſolemnia à quibuſlibet excõmunicatis maiori excõmunicatione, vel intredictis non toleratis, incurrit interdictum ab ingreſſu Eccleſiæ, donec de tranſgreſſione huiuſmodi ad arbitriũ eius, cuius ſententiam contẽpſit, ſatisfecerit cõpetenter, ex *c. Epiſcoporum, de priuileg. in 6.* vt patet ex dictis *ſupra num. 1.* cuius pœnæ, & Conſtitutionis explica-

tionem: vide *ſupra verbo*, *Cenſura*, *c.* 7. *nu.* 2.

III. Oblationem autem priuatam, id eſt, extra Miſſarum ſolemnia, ſeu eleemoſynam ab excommunicato vitando, id eſt, nominatim denunciato, vel notorio Clerici percuſſore, quidam dicũt non poſſe accipi, aut peti extra cauſã neceſſitatis, & aliàs incurri excõmunicationem minorem ob communicationem cum excommunicato. *c. qui excõmunicauit*, 11. *q.* 3. Sufficere autem dicunt ad accipiẽdum, vel neceſſitatem corporalem recipientis, vel ſpiritualẽ dantis. Ita tenent *gloſſ. verbo, præſertim, in c. cum volũtate, de ſent. excommun.* & *ibi Abb. Felin. & Innoc.* & tenet *Syluest. verbo excommun.* 5. *n.* 14. *Regi-nal. lib.* 32. *n.* 14. *Alter. tom.* 1. *lib.* 1 *diſp.* 12. *c* 4. *verſ. ſit tertia propoſitio. Barboſ. in d. c. cum voluntate*, vbi cõceditur Prædicatoribus, vt ab excõmunicatis accipere poſſint eleemoſynas, ſi aliàs ibi non poſſint ſubſtentari. Ait autẽ *Marius Alterius ibi*, in hac trãſgreſſione, ſeu communicatione extra neceſſitatem non eſſe peccatum mortale, ſed ſolum veniale, quia non eſt actio ſpecialiter prohibita, ſicut eſt prohibita publicæ oblationis receptio, neque eſt ex genere rerum ſacrarum, ſeu diuinarum. Sed alij dicunt, abſolute licitum eſſe ab excommunicato vitando eleemoſynam recipere, vel legatum, etiam ſi det, vt oretur pro ipſo, oratione ſcilicet priuata tantùm; & hanc eſſe eius intentionem, in dubio ſupponendum dicunt *Armilla verbo, excommun. n.* 55. *Auila par.* 2. *c.* 6. *diſp.* 11. *dub.* 4. *in fin. Mexica diſſ.* 11. *de excommun. Math. Nerutius in repet. canon. rub. de teſtam. nu.* 44. *in fin. Imola c.* 2. *de teſtam.* quia adeſt ſemper vtilitas ſpiritualis excommunicati, vnde cenſetur permiſſa, per *dict. c. cum voluntate*.

An autẽ liceat recipere eleemoſynam pro Miſſis ab excommunicato vitando: Reſpondent omnes Doctores in *d. c. cum voluntate*, non poſſe. Ab interdicto autem recipi poſſe, quia non eſt prohibitum pro eo etiam publicè orare, quia per hoc non admittitur ad diuina: ita *Vitalin. in Clem.* 1. *nu.* 79. *de ſepult. Sayr, lib.* 5. *c.* 8. *nu.* 23.

CAPVT I.

Obligantes Eccleſias ſuas, vel eas obligandi facultatem concedẽtes, vel ære alieno grauantes, aliorum gratia.

IN *cap.* 2. *de ſolutionib.* firmiter inhibetur, ne quis pręſumat Eccleſiam ſibi commiſſam pro alienis grauare de-

debitis, aut litteras alicui, ſeu ſigilla concedere, quibus poſſint Eccleſiæ obligari, decernendo, ſi ſecus fuerit attentatum, ad ſolutionem talium debitorum Eccleſias non teneri. Si quis autem contra præmiſſa de cætero venire præſumpſerit, ab adminiſtratione ſpiritualium, & temporalium nouerit ſe ſuſpenſum.

Nota quòd hæc ſuſpenſio eſt ab officio iuriſdictionis, & à beneficio, non autem ab officio ordinis. *Sayr. lib.4.cap. 7. num.6. Henriq. lib.13. cap.32.nu.4. Filiucc.tract. de ſuſpen.num.23.*

Nota ſecundò, quòd hæc pœna incurritur etiam ob attentatum, id eſt concedendo alicui facultatem obligandi Eccleſiam. *Hoſtien.hic nu.4. Anan. nu.10. Io. Andr.num.3.*

Amplia primò, quod ait Eccleſiam ſibi commiſſam, vt contineat etiam commendatarios, & beneficiatos, ſeu aliter curam habentes alicuius Eccleſię. *Suar. de cenſur.diſp.31.ſect.3. num.2. Abb. Io. Andr. & Anton. Butr. in d. cap.* 2. Imò etiam ſi ſolam habeat procurationē. *Butr. n.5. Io.Andr. nu.*1.

Amplia ſecūdò, quod ait alienis debitis, vt procedat, ſiue mutuū accipiat nomine Eccleſiæ, vt det, vel expendat pro ſuis cōſanguineis, vel amicis, vel pro ſeipſo extra cauſam neceſſariæ ſuæ oſtentationis. *Abb.ibi. Butr.n.11. Alterius to.2. diſp.12. c.2. Sayr. lib.4.c.15.nu.14.* Item ſi Rector ſeu adminiſtrator Eccleſiæ fideiubeat nomine Eccleſię pro alio. *Hoſtien.num.1.Io.Andr.n.2.*

Amplia tertiò, quod ait litteras, vel ſigilla concedens, vt ſi concedat alicui chartam albam, vt obligatio redundet in Eccleſiam. *Abb. ibid. Io. Andr. nu. 3.*

Limita quòd Epiſcopus non cōtinetur in hac ſuſpēſione, cùm eius non ſit facta mētio. *Suar. & Sayr.loc.cit.Sylu.ſuſpen.§ 6.verſic.decimò, per c.quia periculoſū, de ſent. excomm.in 6.*

Limita ſecundò, quòd hæc ſuſpenſio non eſt reſeruata, ſed poteſt ab Epiſcopo in foro externo, & à proprio Confeſſario abſolui, ſatisfacta Eccleſia. *Marius Alter. loco cit.*

CAPVT L.

Ordines ante ætatem legitimam recepti, vel collati.

NOta, quòd ætas requiſita ad primam tonſuram eſt ſeptem annorum cōpletorum. *tex. & gloſſ. & DD. in cap. fin. de temp.ordin. in 6. Garzias de benef. par 7.c.4.n.6. Sanchez opuſc.lib.7 c. 1. dub.33. num.15.* & in hoc hodie nulla eſt differentia inter ſæculares, & re-

gulares. *Maiol.lib.1.c.30. nu.7. Sylu. verb.ordo, 4. nu.1. in fine.*

Ad tres primos minores ordines ſimiliter requiritur ſeptennium completum. *c. in ſingulis, ibi gloſſ.77.diſt. Garzias num.7. Sanch.nu.15.& 16.*

Ad Acolytorum ordinem aliqui dicunt requiri annum 14 per tex.*in d.c. in ſingulis,& ibi gloſſ. verbo, quatuordecim, Sayr.lib.6. c.12.n.2. de cenſur.* Alij dicunt requiri 12.annos.*Tolet.lib.1 c.61. nu.1. Emanuel Sà, verbo, ordo, nu.20. Reginal. lib.30. tract.2. nu.60. Filiucc.tract.9.nu.8.* Sed communis ſententia ait ſufficere ſeptennium completum arbitio Ordinarij. *Cuccus lib. 4. inſtit. tit.12. num.11. Garzias loco cit. Sanchez nu.17.* vbi multos allegat, & *Bonacc. de ſacr. ordin. punct.5.nu.12. Diana reſol.29. miſcel.2.par.1.*

Ad Subdiaconatum hodie eſt ætas 22. annorum, ad Diaconatum 23. ad Presbyteratum annorum 25. *Trident.ſeſſ.23.cap.12. de reform.* & ſufficit annus cœptus. *Nauarrus cap.25.n.116. Salzedo ad Diaz in praxi c.26. ſuper verbo, ante legitimam ætatem,* Sanchez *loco cit.num.4.* qui *nu.7.* ait ſufficere diem primam anni cœptam eſſe, quia in fauorabilibus dies cœpta habetur pro completa.

Ad Epiſcopatus ordinem requiritur trigeſimus annus completus, Alex. III. in Concil. Lateran. vt habetur in *c. cum in cunctis, verſ. ea propter, de elect. Garz.par.7. cap.4. nu.76.*

I. Defectus ætatis legitimæ, vt ſupra requiſitæ, reddit irregularem, ne ad talem ordinem citra graue peccatum promoueri poſſit, neque in malè ſuſcepto miniſtrare, vt de communi teſtatur *Sayr. lib.6. cap.12. num.14. Garzias par.2. cap.5. num.51.* non tamen eſt propriè iſta irregularitas, quia tempore auferri poteſt ſine diſpenſatione, ſed eſt impedimentum canonicum, ſeu defectus conditionis requiſitæ. *Garzias part.7. cap.8. num.65.* & ſuper hac irregularitate ſolus Papa diſpenſat, vt de communi teſtatur *Sayr. loco citato.*

II. Recipiens ſacros ordines, ſeu maiores, ante legitimam ætatem malitioſè, id eſt, non bona fide, incurrit ipſo facto ſuſpenſionem: et ſi huiuſmodi ſuſpenſione durante miniſtret in eiſdem ordinibus, fit irregularis. Præterea talis ob prædictum crimen poteſt eccleſiaſticis beneficijs priuari: Hæc ſtatuta ſunt ex Bulla Pij II. ſeptima, incipit, *Cum ex ſacrorum.*

Limita, quòd hæc ſuſpenſio eſt ſolùm quo ad ordines ſic malè ſuſceptos, non autem abſolutè etiam quoad alios antea ritè

ſu-

ſuſceptos. *Suar. de cenſur. diſp.* 31. *ſect.* 1. *num.* 31. *Marius Alter. tom.* 2. *diſp.* 10. *cap.* 1. *dub.* 2. *Filiucc. tract.* 17. *nu.* 85. *Bonacc. de ſuſpenſ. partic. q.* 1. *punct.* 1. *nu.* 8. *Henriq. Auila, Villalob.* quos allegat *Diana reſol.* 182. *tract.* 4. *tom.* 2. contra *Nauarr. Roderic. & alios ibidem*.

Limita ſecundò, quòd non procedit in recipiente conſecrationem Epiſcopatus, vt *Suarez num.* 29. *Alterlus dub.* 3. *Bonac. num.* 10.

Limita tertiò, vt non procedat in promoto bona fide, *Rota recen. par.* 2. *deciſ.* 200. *Caualer. deciſ.* 1. Imò putāt multi ad hanc ſuſpenſionem incurrēdam requiri præſumptionem, ſeu ſcientiam, vel ignorantiam affectatam: ita *Tolet. lib.* 1. *cap.* 61. *verſ. hæc tamen. Nauarr. conſ.* 27. *nu.* 155. *Suar. diſput.* 31. *ſect.* 1. *num.* 26. *Auila par.* 3. *diſp.* 5. *dub.* 7. §. *pro intelligentia*: probant, quia ea Conſtitutio fertur ad temeritatē reprimendam, vt patet ex proœmio; ſed alij putant ſufficere ignorantiam craſſam. *Layman de ſacram. ordinis, c.* 16. §. *quartum, Miranda tom.* 1. *q.* 39. *art.* 6. § *ſolummodo*, & tenet *Bonacc. punct.* 1. *nu.* 3. & hæc mihi videtur verior, & tutior.

Limita quartò, quòd hæc cenſura non eſt reſeruata, vt patet ex eadem Bulla, & notat *Bonac. nu.* 11. & quòd non ſit perpetua pęna, ſed propriè cēſura, ait *Suar. n.* 24. & licet ex Bulla Sixti V. 91. *Sanctum, & ſalutare*, promotus ante ætatem incurreret abſolutè ſuſpenſionem Papæ reſeruatam, & alias pœnas; tamen ea Bulla quo ad hæc fuit abrogata, & redacta ad terminos iuris communis per Bullam Clem. VIII. 40. incipit, *Romanum Pontificem*, quam habes apud *Quarantā, verbo, ordo, pag.* 387.

III. Ordines minores recipiens ante ętatem, ſecundum cōmunem, & veram ſententiam nō eſt ſuſpenſus ſuſpenſione propriè dicta, ſed ſuſpendēdus, per *c. vel nō eſt compos, de temp. ordin. Bernard. Diaz cap.* 26. *in princ.* vbi plures allegat, & communem teſtatur *Salzedo ibi, verbo, ante ætatem*; vbi alios addit authores; & tenet *Suar. diſp.* 31. *ſec.* 1. *n.* 23. Vnde ante ſententiam ſuſpenſionis, etiamſi miniſtret in ſuſceptis, nō fit irregularis. *Auila diſp.* 5. *de ſuſpenſ. dub.* 7. §. *petes. Filiucc. tract.* 19. *nu.* 175. *Cuccus lib.* 4. *inſtit. tit.* 12. *nu.* 19. *Bonacc. q.* 1. *de ſuſpenſ. particularib. punct.* 1. *nu.* 3. Et quamuis Sixtus V. *prædicta Conſtitutione* impoſuiſſet, etiam ordinatis in minoribus ante ætatem pœnam ſuſpenſionis, & alias pœnas latæ ſententiæ; tamen fuit, vt dixi, ea Conſtitutio abrogata à Clemente VIII. Bulla au-

Digitized by Google

autem Pij II. ſupra citata, cum ſua ſuſpenſione, non procedit cõtra promotos ad minores ante ætatem. *Cherub. ibi ſchol.* 2. *Nauarr. c.* 25. *n.* 70. *Sayr lib.* 6. *c.* 12. *nu.* 9. *Bonacc. de ſuſpenſ. particularibus, q.* 1. *punct.* 1. *nu.* 2.

IV. Ordines recipiens ante ætatem ſeptem annorum, id eſt, ſi nondum erat rationis vſum aſſecutus, ſecundum aliquos non recipit Sacramentum; ita *Scotus Durand. & Paludanus apud Sãchez in opuſc. lib.* 7. *c.* 1. *dub.* 32. *nu.* 1. Sed contraria eſt communis, & vera, vt *Sanchez ibi cum S. Thom.* & alijs plurimis Doctoribus, & idem *Sanch. de matrim. lib* 7. *diſp.* 30. *num.* 4. *& ſeq.* & hanc eſſe communem ſentẽtiam Theologorum, & Canoniſtarum teſtatur *Tolet. us lib.* 1. *cap.* 61. *verſic. eſt autem.* & probatur *c. vn. & ibi gloſſ. not. verb. diſcretionis, de Cler. per ſal. promoto.*

Adde quòd ordinatus ante vſum rationis, ſeu ante ſeptennium, fruitur priuilegio Canonis, & fori tantum. *Nauarr. cap.* 27. *nu.* 202. *Sanch. loco cit. in opuſc. nu.* 2. *in fine.* An autem ordinatus in ſacris ante vſum rationis, vel ante pubertatem, doli capax, teneatur voto caſtitatis annexo, vide *Sanch. de matrim. diſp.* 30. *lib.* 7. vbi *nu.* 8. concludit non teneri, niſi pubes effectus ratificauerit. An autem teneatur recitare Officium, ſi non ratificet, negatiuè reſpondet *Sanch. num.* 12. *ibidem.*

V. Epiſcopus, aut alius Prælatus conferens ordines alicui ante ætatem legitimam, olim ex Bulla Sixti V. ſupra citata incurrebat diuerſas cẽſuras, & pœnas: ſed ea Conſtitutio, vt dictum eſt, fuit abrogata à Clem. VIII.

De iure autem communi ordinãs ante ætatem non eſt ipſo iure ſuſpenſus, ſed ſuſpendendus à collatione ordinum. *c vel non eſt compos, de temp. ordin. Maiolus lib.* 1. *cap.* 30. *nu.* 9. *cum Sylu. & Tabien. & Tolet. lib.* 1. *cap.* 61. *colum.* 3. Sed conferens primam tonſuram ante ætatem, id eſt ante ſeptennium cõpletum, incurrit ſuſpenſionem per annum à collatione primæ tonſuræ, per *cap fin. de temp. ordin. in* 6. Et procedit tam contra Epiſcopos, quàm inferiores Prælatos. Sed non procedit, quando confertur tonſura infanti Religionem ingreſſuro, vt patet ex *eod. tex.* ſcilicet quando oblatus eſt à parentibus Religioni, vt *gloſſ. ibi, & Gemin. num.* 6. *Suar. de cenſur. diſp.* 31. *ſect.* 5. *num* 2. Sed hodie probabilius eſt, ante ſeptennium conferri non poſſe primam tonſuram Religioſis, ſiue Religionem ingreſſuris, ex Trident. *reformat. ſeſſ.* 23. *c.* 4. *Maiol. lib.* 1. *c.* 30. *n.* 7. Illa autem decretalis non procedit

cedit contra conferentem maiores, vel minores ordines. ſed ſolùm ſi primam tonſuram. *gloſſ ibi verbo, duntaxat, & Gemin ibid. Suar. loco cit. nu.3.* contra *Sylu. Sotum, S. Anton.* & alios, quos ſequitur *Filiucc. tract. 9. nu* 84. Hæc ſuſpenſio eſt reſeruata Papæ intra annum: poterit tamen ſi caſus ſit occultus, abſolui Epiſcopus à ſuo Confeſſario, ſi ei ipſe det talem facultatem, vigore Concil. Trident. *ſeſſ.* 24. *cap. 6. reform.* vt dixi *par.1. c.* 24.

An autem incurrat irregularitatem Epiſcopus, ſeu Prælatus, ſi conferat alicui primam tonſuram contra dictam ſuſpẽſionem; Doctores affirmant, quia hic eſt actus ordinis Epiſcopalis. ita *Rebuff. in praxi tit. de Clerico ad ſacr. malè prom. gloſ. 1 num. 4. Marius Alter. diſput. 10. cap. 2. colum. 2.*

Aduerte tamen quòd Prælatus in ea ſuſpenſione non prohibetur cõcedere dimiſſoriales ſubdito, vt ab alio Epiſcopo primã tonſuram accipiat. *Io. Andr. & Gemin. in d. c. fin. in fin.*

CAPVT II.

Ordo bigamo, vel publico pœnitenti collatus.

ORdinans bigamum, aut publicè pœnitentem, ſecundum aliquorum opinionem eſt ſuſpenſus per annum à miſſando, id eſt, à celebratione Miſſarum, per *c. nullus pœnitẽtem*, 55. *diſt.* tenet *Nauarr. conſ.* 3. & 4. *de bigamis, Barboſ. allegat.* 111. *nu.* 15. & *Sayr. lib.4. c.12. n.20. cum Angel. Sylu. Tabien. Aſten. Henriq. & Viualdo.* Contraria tamen ſententia verior eſt, quòd ſcilicet nulla ſit ſuſpenſio latæ ſẽtentiæ, ſed ferendæ, contra ordinantem, ex dicto tex. ita *Auila par. 3. diſp. 5. dub. 8. §. ſeptimus. Bonacc. de ſuſpenſ. particularib. q. 2. punct. 6. Garzias de benefic. par. 7. cap. 6. num. 6.* vbi ait ſic declaratum à Sacra Congregatione Concilij.

Quod autem dictum eſt de publico pœnitente, intelligendũ eſt de ſolemni pœnitentia, quia hæc reddit irregularem. *S. Thom. in 4. diſt. 14. q. 1. art. 5. quæſtiune 1. ad 3. Couarr. in Clem. ſi furioſus, par. 1. num. 10. de homic. Bonacc. loco cit. nu. 4.* Secus ſi ſit pœnitentia publica, ſed non ſolemnis: de qua re vide *ſupra p. 1. c. 33. §. quinto modo.*

Aduerte quòd Bulla Sixti V. cõtra malè promotos 91. incipit, *Sanctum*, ſtatuit ordinantes bigamum incurrere in ſuſpenſionẽ ipſo facto: ſed ea Bulla in hac parte abrogata fuit à Clem. VIII. vt dixi *ſupra c. 1.* & notat *Garz. ibid. nu* 11.

CAPVT III.

Ordo coniugato collatus.

LIgamen matrimoniale reddit irregularem hominem in Eccleſia Latina, vt durante eo vinculo promoueri ad ordines nō poſſit. *c. vxoratus, de cōuerſ. cōiug.* vtque nec primam tonſuram recipere debeat, aliàs peccat mortaliter. *c. nullus, de temp. ordin. in 6. Sanch. lib. 7. de matrimon. diſp.* 38. *nu.* 6. In Eccleſia autem Græca non eſt irregularis coniugatus, ſed poteſt promoueri ex conſuetudine, in quam Romani Pontifices conſenſere. *cap. alter,* 31. *diſt. c. Syracuſanæ,* 28. *diſt. cap. cum olim. de Cleric. coniug. Sanch. lib.* 7. *diſp.* 28. *num.* 4. *& ſeq. Layman de ſacr. Ordinis, c.* 11. *nu.* 9. Item poteſt promoueri in Eccleſia Latina coniugatus cum conſenſu vxoris vouentis continentiam, vel ad Religionem trāſeuntis, vt *c. coniugatus, de conuerſ. coniug. Sanch. lib.* 7. *diſp.* 39. Item in ijs caſibus, quibus marito licitum eſt diuertere ab vxore per ſeparationem quoad thorū, & habitationem inuita vxore, vt ob adulterium, vel ſæuitiam, vel hæreſim vxoris, dummodo diuortium ſit factum abſolutè, & perpetuo iudicio Eccleſiæ. *Sanch. lib.* 10. *diſput.* 11. *num.* 16. *& diſp.* 18. *nu.* 48. *& diſp.* 15. *n.* 22.

I. Promotus ad ordines etiā ſacros inuita vxore, in caſibus nō permiſſis, poteſt ab vxore reuocari, ſi illa non ratum habuit. *extrau. vn. de voto*; niſi ipſe matrimonio non conſummato, velit Religionem approbatam ingredi, & in ea ſolemniter per tria vota eſſentialia profiteri: & ad talem ingreſſum debet Epiſcopus promotū ad ſacros matrimonio nondum conſummato, admonere; quòd ſi ingredi nolit, cogi poteſt ab vxore ad conſummandum matrimonium, ſed ea vxore præmoriente, ipſe in ſacris (vt ſupra) ordinatus, nō poteſt aliam ducere vxorem. Hæc omnia in dicta extrau. habentur. & vide *Sanch. lib.* 7. *de matrim. diſp.* 38. *per tot. & Barboſam in d. extrau.*

II. Promotus ad ordines ſacros inuita vxore in caſibus non permiſſis, amittit ius petendi debitū, ſed tenetur reddere. *Sanch. lib.* 7. *diſp.* 38. *nu.* 22. *& lib.* 9. *diſp.* 35. *n.* 25. *Gutier. de matrim. cap.* 96. per *c. quidam, & c. placet, de conuerſ. coniug. & ibi Canoniſtæ.*

III. Promotus ad ordines ſacros cōſtante matrimonio, extra caſus à iure permiſſos, eſt irregularis ex delicto, vt neque ſoluto matrimonio poſſit in ſuſceptis miniſtrare, nec vlterius promoueri, nec beneficia obtinere; *d. extrauag. vn. de voto. Sanch. lib.* 7. *diſp.* 49.

*diſp.*49.*nu.*2.*de matr.Sayr. lib.*4. *c.*14. *n.*28. *Barboſa in d. extrau. nu.*7. & alij per eos allegati. Sed ad has pœnas incurrendas requiritur dolus, ſeu ſcientia, vel ignorantia affectata; quia textus loquitur de præſumentibus. *Sanch. ibi n.*3. cum alijs adductis; neque procedit ſi matrimonium fuit irritum *Sanchez num.*4. Super hac irregularitate, & inhabilitate diſpenſare poteſt diœceſanus Epiſcopus, ſi taliter promotus poſtea canonicè Religionem, vt ſupra, ingrediatur, & in ea profiteatur, v.g. ſoluto matrimonio, aut cum conſenſu vxoris, ſeu aliàs in caſibus à iure permiſſis ſupra relatis, vt patet ex eadem extrau. & *Sanchez d. diſp.*49.*n.*8. cum ibi adductis.

IV. Promotus ad minores ordines cõſtante matrimonio, extra caſus à iure permiſſos, ſecundum aliquos eſt irregularis, ſi Epiſcopo inſcio, ſeu impedimentum huiuſmodi non aduertente, promotus fuerit. *Sayr.* hanc tenet ſententiam *lib.6.c.* 14 *cum Maiolo*. Sed contraria ſententia eſt verior, nullam pœnam eſſe in iure latæ ſententiæ contra taliter promotum. *Sanchez ibid.nu.*9. & quamuis Bulla Sixti. V. 91. *Sanctum*, ſtatuerit contra ſic promotos pœnam ſuſpenſionis latæ ſententiæ; tamen illa Conſtitutio fuit abrogata per Conſt.40. Clementis VIII. vt notat *Sanchez ibid.num.*10.

V. Coniugatus ſi Clericus efficiatur, & actu ſeruiat Eccleſiæ, & incedat in habitu, & tonſura, duo tantum habet priuilegia Clericalia; ſcilicet Canonis, & fori Eccleſiaſtici, in cauſis criminum; non autem priuilegium exemptionis ab oneribus quoad bona: neque beneficia poteſt obtinere, ex Trid. *ſeſſ.* 23. *c.*6. *reform. Sãch lib.*7. *diſp.*46. *n.*1. *Garz. par.* 2. *c.*2. *n.*16. *Barboſ. alleg.*12. *n.*25.

VI. Ordinatus in ſacris, vel minoribus cõſtante matrimonio, vel ordinatus in minoribus ante cõtractum matrimoniũ, poteſt cogi ab Epiſcopo, inſtãte ad hoc vxore, vt habitum Clericalem dimittat, quia poteſt talis habitus vxori ſcandalũ, ſeu auerſionẽ generare. *c. Ioannes, de Cleric. coniug. Sanchez lib.*9. *diſp.*3. *num.*9. & tunc omnino erit priuatus priuilegijs clericalibus, vt DD. allegati *numero præced.* cum Trident.

VII. Epiſcopus aliuſue Prælatus conferens primam tonſuram viro coniugato, incurrit ſuſpenſionem à collatione primæ tonſuræ per annum vnum. *c. fin. de tempo ordin. in 6.* Non tamẽ procedit hæc pœna contra promouentem coniugatum ad minores ordines, ſecundum veriorem ſentẽtiam, vt dixi *ſupra verbo, ordo, c.*1. *num.*5.

CA-

CAPVT IV.

Ordo collatus cenſura excommunicationis, ſuſpenſionis, vel interdicti ligato.

I. EX *c. cum illorum, 32. de ſent. excomm.* Clerici ſæculares, ſi ſcienter ſe faciunt promoueri in excommunicatione poſiti, indiſpenſabiles ſunt, & à ſuſceptis ordinibus ſunt deponendi; ſi verò ex ignorantia iuris, vel facti id fecerint, à ſolo Papa diſpenſabiles ſunt. Religioſi autem ſi ſe ſcienter fecerint promoueri in contemptum eccleſiaſticæ diſciplinæ, manent ſuſpenſi ab executione ordinis ſuſcepti: ſi verò ex ignorantia iuris, vel facti id fecerint, poſſunt à ſuo Prælato diſpenſari, penſata Monaſterij vtilitate, pœnitentia peracta; niſi tamen factum ſit enorme ob quod in excommunicationem inciderant, aut niſi ex circunſtãtijs cõtra eos de ſcientia pręſumi debeat, tunc enim à Prælato non poterunt diſpenſari.

Aduertendum, quod iſta decretalis diuerſimodè intelligitur à Doctoribus: nam aliqui dicunt ex hoc textu colligi, quòd recipiens ordines poſitus in excommunicatione eſt irregularis. Hãc tenent Summiſtæ communiter, & *Maiol. lib. 4. cap. 34. n. 2. 3. & 4. Tolet. lib. 1. cap. 71. §. 1. Bernard. Diaz cap. 13. praxis. Abbas in d c. cùm illorum, nu. 14. Barboſ. ibi nu. 3.* & communem teſtatur *Sayr. lib. 7. cap. 10. nu. 13.* Alij verò dicunt non incurrere irregularitatem, ſed ſuſpenſionem, quæ non eſt propriè cenſura, ſed pura pœna de ſui natura perpetua, & æquiualens irregularitati; & ideo non dicitur abſolui, ſed diſpenſari: quòd ſi promotus miniſtret ſolemniter in illa, tunc fiet irregularis; & hanc tenent *Couar. in c. alma, par. 1. §. 6. nu. 6. Suar. de cenſur. diſp. 31. ſect. 1. nu. 57. Coninch diſp. 14. n. 32. Leſſ. lib. 2. cap. 34. num. 97. Barboſ. de pot. Epiſc. allegat. 47. nu. 2. Borgaſ. de irregul. par. 6. tit. de Cleric. excomm. miniſtr. nu. 3. pag. 306.* & alij recentiores, apud quos eſt magis communis ſententia.

Amplia primò, vt procedat illa decretalis non ſolùm in promoto in excommunicatione incurſa ob percuſſionem Clerici, de qua eſt caſus ibi; ſed in quacunque alia excommunicatione maiori: ita *Abb. & Io. Andr. in ea decretali. Diaz cap 13. in princ.* & alij communiter.

Ampliant ſecundò multi, vt procedat contra promotum in ſuſpenſione, vel interdicto: ita *Angel. irregul. 1. nu. 22. Sylueſt. irregul. q. 2. Tabiena irregul. 4. §. 5. Nauarr. cap. 27. num. 242.*

in

in princ. Maiol.lib.4. cap.34. loco cit. Toletus & Diaz loco cit. & alij. & facit quia ipſa promotio ad vnum ordinem habet miniſtrationem in eo, vel in inferiori ſaltem virtualem. Sed alij dicunt non procedere, niſi contra promotum in excommunicatione maiori: *Abbas in ea decretali nu.1. Felin.nu.1. Anchar.in princ. Armilla irregul. num.77. Sayr. loco cit. num.13. & lib.4. cap.16. nu.2. Suar. Couarr. Borgaſ. & Coninch loco cit.* Et ratio eſt, quia ſumus in odioſis, & quia dicunt non eſſe veram rationem ſupra relatam, quod cenſeatur miniſtrare in eo ordine ſuſcepto, vel inferiori. Itaque dicunt promotum in ſuſpenſione non incurrere irregularitatem, niſi poſtea miniſtrauerit.

Ampliant etiam DD. ex magis communi, vt procedat non ſolùm in promoto ad ſacros, verum etiam ad minores: ita tenẽt *Angel. Sylu. Tab. Armill. Tolet. Diaz vbi ſupra. Suar. num.58. Borgaſ. vbi ſupra, Layman de ſacr. ordin. cap.10. in fin. Barboſ. Coninch vbi ſupra, Cuccus inſtit. lib.4. tit.12. num.151.* & ſi alij dicant ſolùm procedere contra promotum ad ſacros: ita *Auila par.7. diſp.9. ſect.1. dub.6. Nauarr. conſ.48. de ſent. excom. Roderic. in ſumma c.168. concluſ.4. Eman Sà verbo, irregul. ex ordinis abuſu nu.1.* De initiato verò prima tonſura omnes cõueniunt non contineri in ea decretali, quia prima tonſura non venit nomine ordinum in odioſis. *Nauarr. conſ.28. de ſent. excom. Auila loco citat.* §. *hinc ſequitur Suar. nu.58. Filiucc. tractat.17. num.94.* & idem dicunt de Epiſcopali conſecratione, vt *Filiuc. ibi. Bonac. de ſuſpen. in communi diſp.3. punct.5. §.1. nu.10.*

Limita, vt non procedat ea decretalis, & pœna contra promotum bona fide, vt *Nauarrus in ſumma loco cit. Suar. nu.59. Couarr. Auila, Coninch, Layman, Filiuc. vbi ſupra:* eſt communis.

Limita ſecundò, vt non incurrat is, qui per eundem actum promotionis ad eum ordinem incurrit in excommunicationem, vel aliam cenſuram: verb. gr. cùm quis ordinatur cõtra prohibitionem factam ſub pœna excommunicationis ipſo facto incurrendæ, vel ordinatur ſine licentia ſui Ordinarij, aut ante ætatem: quia non dicitur tunc promoueri in excommunicatione, vel ſuſpenſione, cùm prius natura ſit eum cõpletè ordinem ſuſcepiſſe, & poſteriùs cenſuram incurriſſe. Et verum eſt, etiamſi ad Sacerdotium promotus concelebrarit ordinanti, quia actus ordinationis nondum erat completus vſque ad finem Miſſæ: ita

Aui-

Digitized by Google

Auila par.3.de ſuſpenſ. diſput.5. dub.7. pag.251.§. petis vtrum. *Suar. de cenſur. diſp.31. ſect.1. n.71.& 72. Roderic. in ſumma par.1.cap.68. concl.2. Henriq. lib.14.de irregul.cap.3.§.6. Quaranta verbo, Ordo, col.2. §. ampliatio illa. Sayr. lib.4. cap.16. nu.23.* Eſt contra *Couar. Maiorem, Nauarrum, & Sorbum apud Sayr. ibi allegatos,* & contra *Salzedo ad Diaz in praxi c.26. § quinto non incongruè,pag.127.*

An autem idem dicendum ſit de ordinato ad alios ordines exercente ordinē tunc ſuſceptum ſolemniter; vt ſi Diaconus canat Euangelium,vel Subdiaconus Epiſtolam? Reſpondet *Auila loco cit.* tunc fieri irregularem, quia ordinatio illius iam erat completa. Sed contra *Suar. ibid.nu.72.* quia illa miniſtratio eſt actus acceſſorius ad actum ordinationis, qui moraliter non completur, niſi cum tota Miſſa celebrantis; & quia nō cenſetur poſſe ſe excuſare, niſi cum periculo notæ ſuæ, aut ſuſpicionis criminis cōmiſſi.

CAPVT V.

Ordines à criminoſo ſuſcepti in fraudem fori ſæcularis.

I. Criminoſus promoueri non debet,ſi ob crimen in irregularitatem propriè dictā incidit, ſiue immediatè ex ipſo delicto, ſiue ratione infamiæ iuris, de qua dixi ſuis locis, & *par.1. cap.33.* niſi ſuper his fuerit diſpenſatus. Item promoueri non debet criminoſus ratione infamiæ facti,niſi ea purgata fuerit per conſtantem vitæ emendationem ſaltem triennio comprobatam, de qua re dixi *d.c.33. in fin.* vel niſi ex graui cauſa, & ceſſante ſcandalo fuerit diſpenſatus: de qua re ibidem.

Si criminoſus petat ſe promoueri ab Epiſcopo, & crimen ſit occultum,& interrogetur ab Epiſcopo de tali crimine,quod etiam poſt pœnitentiam eum reddat irregularem, tenebitur fateri, vel deſiſtere ab ordinum ſuſceptione. *Sanch. in opuſcul.lib.7.cap.1. dub.46. nu.10.* cum multis per eum allegatis. Præſertim autem repellere eum debet Epiſcopus, quem putat iudicij ſæcularis fugiendi cauſa velle promoueri. *Triden. ſeſſ.23.cap.4. reform.*

II. Si laicus criminoſus faciat ſe promoueri, & tranſeat ad ſtatum clericalem in fraudem fori laici (id eſt ſi iam erat de crimine diffamatus, vel delatus ad forū, vel proceſſatus, vel cōdemnatus, *Couar. pract.q. c.32. nu-4. §. fraus verò. Clarus §. fin.q.36. §. ſed in hoc. Genuenſ. in praxi cap.8. nu.3.*) poterit Iudex laicus contra eum procedere ratione

ne eiuſdem criminis ante clericatum commiſſi, ad pœnas non corporales, ſeu in perſonam; ſed pecuniarias, ſeu in bonis illius etiam ad confiſcationem bonorum, ſi aliàs eſſet imponenda, eſt communis ſententia, vt teſtatur *Couarr.pract.qq.cap.32.n.4. concluſ.3.Clarus §.fin.quaeſt.36. n 43.verſic.ſæpenumero. Martà de iuriſd p.4.cent.2.caſu 121. nu.20. Farinacc. de inquiſ.q.8. nu.107. Layman lib.4.tract. de immun. eccleſ.cap.4.nu.12.Diana reſol.26. tract.2.to.1.* Quãuis nonnulli Doctores dicant, quòd ſi Laicus poſt delictum fuit citatus à Iudice ſæculari ad comparendum intra certum terminum, & ipſe non compareat, ſed intra terminum Clericus efficiatur, liber omninò remanebit à foro laico, vt neque in bonis mulctari poſſit: ſecùs ſi poſt litem conteſtatam, vel obligationem contractam comparendi, &c. ita *Marta de iuriſd. par.4.centur.2. caſu 121.nu.8. cum Maſcambr. conſ.44. & Caualc.deciſ.10.n 6. par.5. vel deciſ.3. nu. 29. tit. de Iudic.* plures etiam alios Marta Doctores ad hoc allegat, qui nõ faciunt ad rem. Illud concedendum æſtimo, quòd ſi Laicus ſit delatus ad forum laicum, & iudicium cœptum, ſed poſtea perempta ſit inſtantia, & tunc Clericus fiat, liber remanebit à foro laico; neque poterit Princeps laicus inſtantiam in integrum reſtituere, ſeu ei vitam inſufflare in dicti Clerici præiudicium, vt *Ioan. Vinc. de Anna ſing. 129. Marta de iuriſd.p.4. caſu 141. nu.4. & caſu 32.nu.6.*

Item poterit Iudex, ſeu Princeps laicus inſtare apud Iudicem eccleſiaſticum, vt cogat illum in fraudem promotum, etiam per coercitionem perſonalem, obſeruare ſententiã prius latam à Iudice laico, quatenus ſalua immunitate eccleſiaſtica obſeruare poſſit; verb.gr. ſi erat bannitus, vel exiliatus, vt Iudex eccleſiaſticus eum cogat obſeruare ſententiam banni, ſeu exilij, & eũ puniat pro banni, ſeu exilij tranſgreſſione; quia licet laicus non poſſit contra eum procedere ad banni duplicationem, ſeu aggrauationem, quia pœna banni eſt pœna corporalis, *Genuenſ. in praxi cap.8. num.3.* tamen mutatio ſtatus non liberauit eum ab obſeruantia prioris ſententiæ, & pœnæ corporalis, licet mutatus fuerit Iudex executor, vt *Alberic. in l. meminiſſe, nu.5.§. item quaero, ff. de off. proconſ. Francus, deciſ.Neap.395.* & multi Doctores, quos allegat *Diana reſolut. 118. tract. 2.tom. 1.*

III. Si iſte in fraudem promotus antea erat carceratus, vel pœnæ corporali actu expoſitus per Iu-

Iudicem laicum, tunc poteſt Iudex laicus inſtare apud eccleſiaſticum Iudicem, vt procedat ad degradationem illius, eumque foro laico reſtituat, etiamſi poſtea ſe feciſſet ad ſacros ordines promoueri, quia iam erat præuẽta non ſolum cauſa, ſeu iuriſdictio eccleſiaſtica, ſed etiam perſona, ſeu executio; & ſic non potuit forum mutare, quia ordo ſacer non inuenit eum liberum: ita *Abbas in cap.* 1. *nu.* 5. §. *concludendo, de oblig. ad ratiocin. Io. Andr. Zabar. & Anchar. ibi in fin. Capella Toloſ. deciſ.* 144. *Layman loco cit. cap.* 4. *num.* 12. *Filiucc. tract.* 16. *nu.* 265. & tunc poterit laicus Iudex degradatum etiam corporaliter punire. *Iaſon in l. cum quædam puella, n.* 9. *cum ibi allegatis, ff. de iuriſdict. om. iud.*

IV. Si iſte feciſſet ſe promoueri per alias fraudes in caſibus, quibus iure canonico non fruitur priuilegijs clericalibus; vt ſi ad primam tonſuram ſine licentia ſui Ordinarij, vel etiam in minoribus in Italia, fictis commendatitijs ſui Ordinarij, vel intra annum Sede vacante dimiſſorialibus Capituli; poteſt Iudex laicus inſtare apud Iudicem eccleſiaſticum, vt declaret eum priuatum priuilegijs clericalibus, & poſt declaratoriam poterit eum etiam corporaliter punire; eamque declaratoriam eccleſiaſticus Iudex tenetur proferre, vt *Azor. par.* 2. *lib.* 3. *cap.* 49. *q.* 4. & ex Bulla D. Papæ Vrbani VIII. 33. incipit, *Secretis*, §. 4.

V. Poteſt Iudex laicus inſtare apud eccleſiaſticum Iudicem, vt grauiter puniat arbitrio ſuo in fraudem promotum, pro fraudulenta ordinatione. *Genuenſ. c.* 8. *praxis nu. vlt.*

CAPVT VI.

Ordo ſuſceptus in fraudem munerum laicalium.

I. SI quis in fraudem onerum, ſeu collectarum laicaliũ faciat ſe ad ordines promoueri, aliqui dicunt eum non frui immunitate, ſeu exemptione: ita *Alberic. in l. qui ſub prætextu, nu.* 2. *C. de Sacroſ. Eccleſ. Proſper Auguſtin. in addit. ad Quarantam, verbo, Vectigal, limit.* 1. *Coriolan. ſuper Bulla Cœnæ Domini excomm.* 18.

Sed contrarium tenẽdum eſt, quia obligatio ad onera laicalia non eſt per ſe primò homini annexa, ſed in conſequentiam iuriſdictionis, ſeu ſubiectionis quo ad forum: Vnde dummodò non ſit criminis ratione laico foro obnoxius, non cenſetur impeditus mutare forum, & ſtatum, propter ſubiectionem ad onera: &

Digitized by Google

& licet ordines aſſumere cum tali intentione, ſit peccatum veniale ob deordinationē, & defectum puritatis intentionis, non eſt tamen peccatum graue, ſed veniale, & non eſt actus contra iuſtitiam, cùm vtatur tunc iure ſuo: ita tenent *Sanchez lib.7. de matrim. diſp.31. nu.17. Coninch diſp.20. de ſacr. ordin. nu.104. Villalob. in ſumma tractat.11. diffic.14. num.2. Duard. in Bullam Cœnæ Domini, c.18. q.7. n.2. Diana reſol. 43. tractat.2. tom.1. & reſol.22. miſcellan.2. tom.1.*

CAPVT VII.

Ordines furtiuè recepti.

EX *c.1. 2. & 3. de eo, qui furtiuè ord. ſuſc.* qui ordinem furtiuè accipit, non poteſt in ordinibus ſic ſuſceptis miniſtrare, neque ad alios ſuſcipiendos aſcendere. Cum hoc autem malè ordinato, ſi ordinator excommunicationis interminationem protulerat ante ordinationem cõtra furtiuè accedētes, ſolus Papa diſpenſare poteſt, ſi remaneat in ſæculo; ſi verò religionem ingrediatur, poteſt Epiſcopus, vel Abbas diſpenſare. Si autē nulla anathematis interminatio fuit facta, poteſt Epiſcopus cū illo diſpenſare etiā, vt ad alios ordines aſcendat impoſita condigna ſatisfactione.

Aduerte, quòd ex hoc tex. Doctores communiter dicunt furtiuè promotum incurrere irregularitatem ipſo facto, difficiliùs diſpenſabilem, ſi facta erat interminatio illa: ita *Suar. diſp.42. de cenſur. ſect.3. nu.5. Maiol. lib.4. cap.8. Abb. Antiquus in c. fin. eo. tit. Summa Corona 3. par. tractat. de irregul. nu.19. verſ. tertiò cõtrahitur, in fin. Filiuc. tract.20. nu.195.* & communem teſtatur *Auila par.7. diſp.9. ſect.1. dub.4. §. aliqui tenent.* Alij tamen diſtinguunt, quòd ſi fuit facta interminatio excommunicationis, incurrit irregularitatem; ſi non, incurrit ſuſpenſionem: quia in primo caſu cùm ordines recipiat in excommunicatione, fit irregularis, vt dixi *ſupra cap. 4.* ita *Panorm. in d. cap.1. num.3. not.4. Nauarr. cap.25. nu.70. & 71. Sayr. lib.7. cap.10. nu.37. Auila loco cit. Barboſ. in d. c. 1. num.5.* Alij dicunt talem eſſe irregularem quo ad ordines recipiendos, & eſſe ſuſpenſum quo ad ſic ſuſceptos: ita *Layman de ſacr. ordin. cap.3. nu.1.*

Aduerte ſecundò, quòd illa interminatio excõmunicationis, ſecundum communem, intelligitur hic quòd fuerit ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ: ita *Abb. cap.1. n.4. de eo qui furt. Angel. irregul.1. nu.23. Sylueſt. irregul. §. tertiò quæritur. Bern.*

*Diaz in praxi cap.*21.*n.*1. *Sayr. nu.*28. *Hoſtien. in ſumma eod. tit.*§.3. *Suar. nu* 5. *Filiuc. Summa Confeſſ. locis cit. Nauar. c.*25. *n.*70. *Regin. lib.*34. *tract.*2.*n.*71. Quamuis, quòd ſufficiat ad hanc decretalem, ſi fuit interminata excommunicatio ferendæ ſententiæ, teneant *Maiol. lib.*4. *cap.*8. *Zabarell. in d.c.*1. *in fin. de eo, qui furt. Innoc. ibi not.*4. & facit, quia verbum *interminatio*, de natura ſua ſignificat ferendam ſententiam, vt plures, quos allegat *Barboſ. ibid. nu.*3. Sed pro prima veriori facit, quòd olim in Pontificali hæc interminatio reperitur ſub pœna excommunicationis ipſo facto incurrendæ: hodie tamen ex Pontificali reformato à Clemen. VIII. concipitur verbis ferendæ ſententiæ. Quare verius puto hodie Epiſcopum poſſe cum hoc malè promoto diſpenſare, ſecundum magis communem, ſi nondum tamen miniſtrauit in malè ſuſceptis.

Aduertendum tertiò, quòd ille dicitur furtiuè ordinem ſuſcipere, qui, non prius recognitus, vel examinatus, & admiſſus ab Epiſcopo, ſed non nominatus, vltro, clam, ſeu temerè ſe ingerit, ſeu intrudit ordinationi: eſt communis ſententia, quam tenet *Maiol. lib.*5. *cap.*8. *Filiuccius tractat.*20. *num.*195. *Sayr. lib.*7. *c.*10, *n.*37. & de communi teſtatur *Suar. loco cit. n.*5. & tenet *gloſſ. in d.c.*1. *Barboſ. ibid nu.*6.

II. Item furtiuè ordinatus, ſi Epiſcopus proteſtatus fuit in illa interminatione ſe non intendere ordinare non examinatos, non approbatos, &c. ſecundum multorum ſententiã non recipit characterem, & ordinatio eſt omninò irrita, & inualida: ita *Nauarrus conſ.*1. *de eo qui furtiuè. Salzedo ad Diaz in praxi c.*25. *num.*2. *litt.B. Rebuff. de benefic. par.*2. *tit. de Cleric. malè prom. gloſſ.*4. *nu.*19. *Barboſ. in d. c.*1. *de eo qui furt. num.*2. *in fine.* Alij magis communiter dicunt, validam fore ordinationem, quia Epiſcopus quando actu ordinat hunc furtiuè accedentem contra ſuam proteſtationem, cenſetur mutare intentionem, & practicè habere intentionem abſolutam, licet ſpeculatiuè habeat conditionatam; ſicut contigit in benedictione Iacob, *Geneſ. cap.*27. & ita tenent *Henriq. lib.*14.*c.*6. *num.*5. *cum Ledeſm. Sayr. lib.*7. *cap.*11. *nu.*37. *Layman de ſacr. in communi, cap.*4. *nu.*6. *Maiol. lib.*4. *cap.*36. *nu.*2. *Sanch. de matrim. lib.*7. *diſp.*18. *nu.*11. *&* 16. *cum Abulenſi, & Honcat.* Alij verò dicunt ſpectandam ordinantis intentionem: ita *Suarez de ſacram. diſput.*13. *ſect.*3. *col. vlt.* Quare in hoc conflictu Doctorũ verius videtur, & tutius, vt poſt-

quam

Digitized by Google

quam abſolutionem, ſeu diſpenſationem obtinuerit, ſe ad ordines furtiuè ſuſceptos ſub conditione faciat promoueri; prout tenet in tali caſu, & obſeruari mandat Sacra Pœnitentiaria: vel ſaltem ad ordinem Presbyteratus, quia ſacramentum irreiterabile iterari poteſt ſub conditione, quando adeſt dubium probabile de nullitate, vt dixi *ſupra verbo, Baptiſm. cap.* 1.

Dixi, ſaltem ad Sacerdotium, quoniam in huius inualiditate imminet graue præiudicium: & ideo debemus ſequi tutiorem ſententiam, etiamſi contraria eſſet ſpeculatiuè probabilior, vt in ſimili *Lorca* 1.2. *diſp.* 39. *de actibus human. memb.* 2. *Zambran. de morientibus adiuuandis, cap.* 1. *dub.* 1. *nu.* 3. & latè *Sanchez in decal. lib.* 1. *cap.* 9. *n.* 32. *&* 34. cum communi ſententia. Illud eſt certum, quòd propter ſolam præfatam interminationē, de qua in hac decretali, abſque proteſtatione, ſeu negatione intentionis non redditur irritum Sacramentum, ſed character imprimitur, vt colligitur ex *d c.* 1. *de eo qui furtiuè, & ibi Abbas n.* 1. & eſt verum, etiamſi dixiſſet Epiſcopus, nolo ordinare accedētes furtiuè, vt *Nauarr. conſ.* 1. *de eo qui furt. num.* 7. *Layman loco cit. Victoria de Baptiſ. num.* 35. *Henriquez lib.* 14. *de irregul. cap.* 6. *num.* 5. *Maiol. lib.* 4. *capit.* 36. *num.* 1.

Aduerte etiam, quòd Sacra Pœnitentiaria nō abſoluit à cenſura ſuſpenſionis, neque diſpenſat ſuper irregularitate cum furtiuè ordinatis, niſi eos per ſecretum examen idoneos reperiat.

CAPVT VIII.

Ordines inuito collati.

I. Antiquitus fuit abuſus, vt ſi quem ſanctitate, vel eruditione inſignem populus noſſet, eundem iniecta manu, & vi raptum, & reclamantem offerrent Epiſcopo ordinandum: ita Sanctus Auguſtinus fuit ordinatus Sacerdos, vt *Poſſidon. in vita Sancti Auguſtini, cap.* 2. *Baronius Annal. tom.* 4. *anno Chriſti* 391. & ita Sanctus Paulinus Nolanus Epiſcopus fuit ordinatus, vt ipſe teſtatur *Epiſtol.* 6. *Baron. anno Chriſti* 394.

De iure autem ſolùm à ſuo Prælato quis poteſt cogi ordines ſuſcipere, ſi adſit iuſta cauſa, vt ob magnam Eccleſiæ vtilitatem, aut neceſsitatem; & dummodo coactio non ſit abſoluta, & omnimoda, neque graui metu illato, ſed moderata, & conditionalis, vt per cenſuras, aut mulctas, *cap. ſi quis,* 74. *diſt. ibi*

Turrecr.& Præpoſ. Sylu. verb. ordo. 3. *nu.* 10. vt in ſimili de coactione ad matrimonium carnale dicitur *c. ex litteris,* 10. *de ſponſ. Sanchez lib.* 2. *diſp.* 27. *Coninch diſp.* 28. *num.* 50.

Ordinatus ſiquidem coactione omnimoda non recipit ſacramentum; vt ſi vi detentus: ſi autem metu graui coactus ſit, recipit Sacramentum; quia adeſt voluntas, licet non omninò libera, ſed conditionata, id eſt ex ſuppoſitione; ita *Turrec. in c. Epiſcopus, diſt.* 74. *concluſ.* 1. & 2. *Præpoſ. nu.* 1. & *Bellamera ibid. Cardin. in Clem. generalem, de ætate, & qualit.* & de communi teſtatur *Sanch. de matr. lib.* 7. *diſp.* 29. *n.* 1. Verùm iſte metu graui, vel etiam leui adactus, non recipit gratiam ſacramentalem, quia nō eſt actio meritoria quoad ipſum, cùm indeuotus, & inuitus recipiat Sacramentum. ita *Turrecr. & Præpoſ. loco cit.* & eſt tex. *in c. maiores,* §. *item quæritur, de Bapt.*

II. An autem etiam habeat commoda, & incommoda Clericatus, ſeu ordinis ſuſcepti? Reſpondeo, ſi metu leui ordinatus eſt, habere; *Sanchez loco cit. n.* 8. ſi autem metu graui compulſus eſt, compulſione iniuſta, id eſt non ex iuſto præcepto Superioris, & non vult vti ordine, & non ratificauit ordinationem, non habet priuilegia ordinis, neque onera; vnde neque continentiā, ſeu cœlibatum tenetur ſeruare, vt *Sanchez ibid. num.* 5. ſecundùm probabiliorem; & validè poteſt matrimoniū contrahere, vt *Sanch. ibid. n.* 6. *Barboſa alleg.* 15. *num.* 5. & *in c. maiores, num.* 18. *de Bapt. Riccius collectan.* 1579. *Gutier. de matr. cap.* 94. *num.* 14. & 16. & communem teſtatur *Diana reſolut.* 193. *tract.* 4. *tom.* 2. Cùm tamen hæc res ſit magni momenti, non debet matrimonium contrahere ſine declaratoria ſentētię Iudicis Eccleſiaſtici competentis de meticuloſa ordinatione, probatione legitima præcedente. Item neque tenebitur diuinum Officium recitare, vt *Sanchez d. diſp.* 29. *num.* 7. Item neque fruetur vllis priuilegijs clericalibus, vt *Sanchez num.* 3. Si autem ratificet tacitè, vel expreſsè ordinationem ſuam, omnia habebit ſupradicta commoda, & onera clericalia. *Sanchez num.* 9. quòd ſi taliter coactè ordinatus, erat coniugatus, non poſſet ratificare ordinationem vxore inuita, niſi quoad hoc, vt non poſſit petere debitum, ſed reddere tenebitur: & vt fruatur ijs priuilegijs clericalibus, quibus fruuntur Clerici coniugati: ita *Sanchez nu.* 3. *de qua re dixi ſupra cap.* 3.

Si autē coactio fuit iuſta, ſcilicet ex præcepto iuſto Superioris

ris (de quo ſupra dixi) omnino tenetur ſubire onera clericatus, eiuſque priuilegia conſequetur. *Sanchez nu.* 10.

III. Ex his apparet, quòd metu ordinatus non propterea eſt ſuſpenſus, vel irregularis (quandiu non aſſumit ſtatum incompatibilem cum clericatu, ſcilicet aliàs inducentē irregularitatem, vt ſtatum coniugalem, &c.) Vnde etiamſi ab initio, vel per aliquod tempus reclamauerit, & cōtradixerit ordinationi, ſi tamen ſtatum incompatibilem non aſſumpſit, poteſt pœnitere, & ratam habere ordinationem, & miniſtrare in ſuſceptis, & vlterius promoueri. *Cardin. in Clement. generalem, de ætate, & qualit. Bellam. in c.* 1. *74. diſt. ibi Præpoſ. nu.* 1. *Turrecrem. nu.* 1. *col.* 2. *Sanch. loco cit. n.* 3. cum alijs Doctoribus. Quāuis *Archid. in d. c.* 1 æſtimet, talem eſſe irregularem.

IV. Ordinans inuitum, ſcilicet iniuſto metu compulſum, eſt ſuſpenſus per annum à celebratione Miſſarum, *c.* 1. *diſt.* 74. *Henriq. lib.* 13. *cap.* 38. *nu.* 3. *Sayr. lib.* 4. *c.* 12. *nu.* 23. *cum Syluest. Angel. Aſten. Viuald. & Tabien.* & tenet *Alter. tom.* 2. *diſp.* 16. *cap.* 1. *col.* 7. *Barboſ. allegat.* 111. *nu.* 3. eſt cōmunis. Neque placet, quod ait *Bonaccin. de ſuſpenſ. partic. q.* 2. *punct.* 2. hanc pœnam non eſſe in vſu; aliud enim eſt legem eſſe abrogatam deſuetudine, aliud raro eius caſum contingere. Non habet autem locum ea pœna in caſu, quo iuſtè quis cōpelleretur ordines recipere. *Sylueſt. verb. Ordo,* 3. §. 10. *Abb. in c. quæris, num.* 9. *de ætat. & qualitat. Alterius, & Sayrus loco cit.*

CAPVT IX.

Ordines illiterato collati.

I. DOctrinæ, ſeu litteraturę expers neceſſariæ ad ordinis alicuius exercitium, eſt irregularis quoad talē ordinem. *Maiol. lib.* 1. *c.* 32. *nu.* 13. *Sanchez in opuſcul. lib.* 7. *cap.* 1. *dub.* 45. *nu.* 1. *c. illiteratus,* 36. *diſt. c. fin. de temp. ordin. in* 6. *Tridentin. ſeſſ.* 23. *cap.* 4. 11. 13. & 14. Sed hæc eſt impropriè irregularitas. *Garzias par.* 7. *c.* 7. *nu.* 19. quia auferri poteſt abſque diſpenſatione, vt notat *Garzias par.* 7. *cap.* 8. *num.* 65. nempe diſcendo ad ſufficientiam. *Maiol. lib.* 5. *cap.* 51. *numer.* 15. *in fin.* Sed dicitur defectus conditionis requiſitæ ad licitam ordinis ſuſceptionem. Verum eſt, quòd collatio beneficij facta penitùs illiterato eſt nulla, cùm neque diuinum Officium recitare poſſit: vt *Genuenſ. in praxi cap.* 98. & *Garzias dicto cap.* 7. *nu.* 13.

vbi plurimos allegat, *& nu.* 19. Item poteſt Epiſcopus ad ordines promotum abſque ſufficienti litteratura ſuſpẽdere ad tempus, donec didicerit, vt *Triden ſeſſ.* 14. *nu.* 3. *reſor.*

II. Epiſcopus aliuſue Prælatus conferens primam tonſuram illiterato incurrit ipſo facto ſuſpenſionem per annum à collatione primæ tonſuræ, *c. fin. de temp. ordin. in* 6. Sed intelligitur de penitus illiterato. *Tolet. lib.* 1. *cap.* 64. §. *tertio gloſſ. in cap. illiteratus* 36. *diſt.* id eſt, qui neque ſcribere, neque legere nouit, ex Trid. *Salzedo ad Diaz in praxi cap.* 21. *verbo, diſpenſare. Sayr. lib.* 4. *cap.* 12. *num.* 8. *Henriq. lib.* 13. *cap.* 38. *num.* 2. *Garzias nu.* 20.

III. Item Epiſcopus ordinem Sacerdotij conferens non ſufficienter litterato, atque adeo indigno ex defectu litteraturæ, ordinationis ius vlterius non habebit. *c. ſi qui Epiſcopi,* 1. *q.* 1. qui textus generaliter loquitur de ordinante in Sacerdotem eum, quem non licet ſecundum ſacros Canones ordinare: & multi dicunt, hanc eſſe ſuſpenſionem latæ ſentẽtiæ à collatione talis ordinis immeritò collati: ita *Sayr. lib* 4. *cap.* 12. *nu.* 17. *& lib.* 6. *c.* 10 *nu.* 37. *Marius Alterius tom.* 2. *diſput.* 16. *cap.* 1. *col.* 6. *Maiolus lib.* 1. *cap.* 7. *nu.* 2. & facit quod verbum *habebunt* negatiuè prolatum, cùm non requirat factum hominis ad ſui exequutionem, videtur eſſe latæ ſententiæ, vt per *Tiraquell. in l. ſi vnquam, verb. reuertatur, nu.* 223. *C. de reuoc. don.* & quia in dicto textu adſunt verba geminata hanc pœnam inferentia, nam ſubditur ibi, *nec illi vnquã Sacramento intererũt*; quæ geminatio verborum facit, vt verba futuri temporis habeant vim latæ ſententiæ, vt communem oſtendit *Tiraquell. ibidem nu* 46. præſertim quando geminatio fit cum interuallo, ſeu diuerſa clauſula. *Tiraquell. ibid. num.* 49. & ideo in puncto iuris hæc videtur verior; licet in terminis, quòd in *d. c. ſi qui Epiſcopi,* illa ſit pœna non latæ, ſed ferendæ ſententiæ, teneant *Præpoſ. ibi, & Suarez diſp.* 40. *de cenſur. ſect.* 8. *num.* 5. *Bonac. de cenſur. partic. diſp.* 3. *q.* 2. *punct.* 3. Alij vero, admiſſa priori ſententia, dicunt non eſſe hodie receptam eam pœnam in eo rigore, & ideo hodie non eſſe latæ, ſed ferendæ ſententiæ: ita *gloſſ. ibid. verbo, ordinationis, in fine*.

Litteratura autem hæc requiritur ad primã tonſuram, vt ſciat rudimenta fidei, & legere, & ſcribere. *Triden. ſeſſ.* 23. *c.* 4. *Sanchez opuſc. lib.* 7. *cap.* 1. *dub.* 45. *nu.* 9. Ad minores verò, vt latinam linguam intelligat. *Trident.*

ſeſſ 23.

Digitized by Google

*ſeſſ.*23. *cap.*11. *Sanchez dub.*33. *num.*15. & *dub.*45. *num.*3. Ad Subdiaconatum, & Diaconatum, vt ſit latinis litteris, & ijs quæ ad ordinem exercendum pertinent inſtructus. *Trid. ſeſſ.*23. *cap.*13. *Sanch. dub.*45. *nu.*15. Ad Preſbyteratum, vt ſciat, & docere poſſit ea, quæ neceſſaria ſunt ad ſalutem, & ad Sacramenta miniſtranda. *Triden. ſeſſ.*23. *cap.*14. Ad Epiſcopatum autem, vtriuſque etiam Teſtamenti ſcientia requiritur, & ſcientia Canonum, vel Theologiæ. *Henriq. lib.*10. *cap.*35. §. 3. *Cuccus inſt. lib.* 4. *cap.*12. *nu.*227. *Tolet. lib.*5. *c.*3. §.2. *ex parte*; & debet eſſe, vel Doctor, vel Licẽtiatus in iure Canonico, vel Theologia, vel quòd teſtimonio alicuius Academiæ, (aut ſi Regularis ſit, teſtimonio ſui Superioris) oſtendatur idoneus ad alios docendos prædictas facultates, vel earum alteram, ex *Trid. ſeſſ.*22. *cap.*2.

CAPVT X.

Ordines collati irregulari, aut aliàs indigno.

IN *c. ſi qui Epiſcopi*, 1. *q.*1. ordinans in Sacerdotem, eum, quem ſecundum Canones ordinare non licet, ordinationis ius vlterius non habebit: ex quo textu multi dicunt latam eſſe in tali caſu ſuſpenſionem à collatione ordinum; alij tamen dicunt eſſe ſententiæ ferendæ, & non latæ, vt dixi *ſupra cap.*9. *nu.*3. In certis autem caſibus adſunt pœnæ latæ ſententiæ contra eum qui ordinat irregularem, aut indignum; de quibus videndum ſuis locis.

CAPVT XI.

Ordines ſacri collati, ſeu recepti ſine titulo legitimo beneficij, vel patrimonij, vel penſionis, vel religioſæ paupertatis.

I. EX Calcedonenſi Concilio, *cap.6.* de quo in *c. neminem*, 70. *diſt.* eos qui abſolutè ordinantur (id eſt ſine titulo, vt *ibi* exponit *gloſſ.* & *DD*) decreuit ſancta Synodus vacuam habere manus impoſitionem, & tale factum non valere, ad iniuriam ordinantis; & in *c. Sanctorum*, 70. *diſt.* ex Concilio Vrbani II. habito Placentiæ, Sanctorum Canonum ſtatutis conſona ſanctione decernimus, vt ſine titulo facta ordinatio irrita habeatur. Ex hoc textu aliqui putant ordinatum ſine titulo eſſe ipſo facto irregularem: ita Borgaſ. *de irregul. par.* 1. *q.*5. *tract. de ſuſpenſ. nu.*24. Sed communis ſententia docet, per verba præmiſſa inferri ſuſpenſionem latæ ſenten-

tiæ, quam violantes efficiuntur irregulares. *Nauarrus in man. cap.27.nu.245. Sayr. lib.4. c.14. nu.16. Suar. de ſuſpenſ. diſp.31. ſect.1.n.33. Quaran. verb.ordo, verſic. tertius caſus*. Item aliqui putant hic requiri titulum beneficij præcisè, vt *Sayr. ibi. Turrecr. diſt. 70. in princip.* Sed communis ſententia ait requiri hic titulum beneficij, vel patrimonij ſufficientis, vt teſtatur *Sanch. num.2.*

II. In *c. cùm ſecundū Apoſtolū, de præb.* Innocentius III. correxit Canones ſupra dictos, benigniùs agere cupiens, ſtatuitque prædictos ſine titulo ordinatos non eſſe ſuſpenſos, ſeu nō eſſe irritam ordinationem, ſed illis tandiù per ordinātes, vel ſucceſſores eorum, prouideri debere de ſuſtentatione, donec beneficia conſequātur: & ita cōmuniter illum textū intelligi à Doctoribus teſtatur *Sanch. loco cit. nu. 6. cum allegatis*

Declaratur hæc Conſtitutio, vt procedat ſolùm quando ordinans fuit in culpa: ſi enim ſe promoueri quis faciat per fictum titulū ignorante Epiſcopo, nempe per falſa inſtrumenta, tunc ordinans non tenebitur eum alere, vt *Garzias nu.32. Surd. de alim. tit.7. q.37. nu.40. Abbas, & Imola in cap.2. de præb. Sanchez. nu.8. loco cit.*

Declaratur ſecundò, vt non teneatur Epiſcopus alere ordinatum, ſi iſte habeat aliunde cōgruam ſuſtentationem, ſcilicet ex ſuo patrimonio, aut paterna ſubſtantia. *Suar. num.33. in fin.* per decretum Concil. Lateran. ſub Alex. III. *par.1. cap.5.*

Declaratur tertiò, vt nō procedat, niſi de ordinatis ad ſacros ordines; vt de recepta conſuetudine teſtatur *Turrecr. in dict. c. neminem, nu. 2. Decius in d. c. 2. de præb. Nauarr. conſ. 14. de temp. ordin. Garz. num. 4. loco cit. Rota diuerſ. par. 1. deciſ. 731. num. 13.*

III. Sed Trid. *ſeſſ. 21. cap. 2. reform.* ſtatuit, vt nullus Clericus ad ſacros promoueatur, niſi prius legitimè conſtiterit eum beneficium Eccleſiaſticum ſufficiens pacificè poſſidere. Ad patrimonij autem, vel penſionis eccleſiaſticæ titulum ordinari non poſſint, niſi quos Epiſcopus iudicauerit, pro Eccleſiarum ſuarū neceſſitate, vel commoditate, conſtito tamen priùs de tali titulo, eiuſque ſufficientia: & Canonum antiquorum pœnas ſuper his innouauit.

Ex hoc Tridentini decreto, aliqui dicunt ſolum innouari pœnas *c. neminem, & c. Sanctorum,* qui antiqui Canones dicuntur; non autem innouari *c. cum ſecūdum,* quia hoc eſt ius nouum:

&

& ita *Maiol.lib.4.cap.15.Sanch. lib.6. de matrim. diſp.32. nu. 8. Suar.loco cit.n.35. Laymā lib.5. tract.de ſacr.Ordin.cap.10. n.7. Barboſ.alleg.19.n.2.* & hanc cōmunem ait *Garz.loco cit. nu.24.* Alij dicunt ſolùm innouari pœnas *c.cùm ſecundum*. Ita tenent *Tolet.lib.1.c.48. Sayr.lib.4.c.14 nu.16. Gutter.pract.quæſt.lib.2. cap.65.nu.11. Cenedo collec.33. n.2.Nauar. cōſ.19. n.2.de temp. ordin. Gonzal.gloſſ.5.§.10.n.24. & 27. Garzias n.27.* & hanc in praxi tutam ait *Diana miſcell.2. reſolut.5. tom.1.* Sed verior ſententia, ex ſtylo Curiæ, & ſacræ Pœnitentiariæ recepta, eſt diſtinguens, aſſerēs omnes dictas Cōſtitutiones, & Canones innouari reſpectiuè, ſcilicet, quòd ſi ordinatus quis fuerit ad ſacros ſine titulo beneficij, vel patrimonij, vel penſionis, ſciente Epiſcopo, ſeu cum Epiſcopi culpa, ſolùm in hoc caſu innouata eſt pœna *c. cùm ſecundùm*, vt Epiſcopus teneatur ad alimenta; ipſe verò ordinatus non eſt ſuſpenſus. Si autem ordinatus fuit ipſe ſolus in culpa, quia finxit titulum per falſa inſtrumenta, tunc ipſe ſolus pœnas incurrit, ſcilicet ſuſpenſionis, ex *d.c.Sanctorum*: & ita tenet *Sanch. opuſc. lib.7. c.1.dub. 35.nu.12.cum Nauarro, & Salzedo*, & eam probabiliorem, & in praxi receptā ait *Regin. lib.32. tract.2.num.72.Filiuc.tract.17. nu.89.*

IV. Alias pœnas latæ ſententiæ ſtatuit Sixtus V. Bulla, *Sanctum, & ſalutare*, 91. contra ordinātes, & ordinatos ſine titulo: ſed fuerunt ſublatæ per Bullam Clemen.VIII. *Romanum decet*, 40. *Quaranta verbo, ordo, in fin. Barboſ. alleg.8.num.12.*

V. Ex Bulla Pij V. 75. *Romanus Pontifex*, ſupradictæ pœnæ latæ à iure communi, & à Conc. Trident. innouatæ (contra Clericos ſæculares in ſacris ordinatos ſine titulo, ſeu ficto titulo beneficij, ſeu patrimonij, ſeu pēſionis) extenſæ ſunt contra Clericos Religioſos non Profeſſos, & alios Clericos ſæculares more Religioſorum in aliqua congregatione viuentes, in qua nō fiat Profeſsio propriè dicta; ita vt, vel promoueri debeant ad titulum religioſæ paupertatis, id eſt profeſsionis validæ, & propriè dictę; vel ad titulum beneficij, vel patrimonij, vel penſionis: & inſuper ſtatuit, vt Epiſcopi, qui prædictos Religioſos, ſeu Religioſorū more viuentes, abſque aliquo ex prædictis titulis ordinauerint, ſententiam ſuſpenſionis per annum à collatione talium ordinum ipſo facto incurrāt. Ipſi verò promoti contra hanc Conſtitutionem careant eorundem ordinum exequutione; vt miniſtrare non poſſint,

ſint, id eſt, vt ſuſpenſionis ſententiam ipſo facto incurrant; quòd ſi hanc ſuſpenſionem miniſtrãdo violauerint, priuilegijs, exẽptionibus immunitatibus, & alijs gratijs conceſsis priuari eos decernit, & vt irregularitatẽ incurrant, & alias pœnas in dicto decreto Concilij Trid. cõtentas: à quibus cenſuris, & pœnis à ſolo Romano Pontifice abſolui poſsint.

Amplia, quòd hæc Conſtitutio procedit non ſolùm de prædictis perſonis, ſi non emiſerint propriè dictam profeſſionem, ſed etiam ſi eam emiſerint, ſed irritam. *Garzias de beneſ. par.* 2. *cap.* 5. *n.* 12. *Barboſ. alleg.* 19. *n.* 6. Item procedit contra ordinatos cum dubio de validitate profeſſionis, ſi verè reperiatur nulla, vel irrita. *Garzias ibi, cum Rota Romana.*

Limita, vt non procedat contra emittentes tria vota ſubſtantialia religionis ſimplicia in Societate IESV, quia iſti ſunt verè Religioſi. *Garz. loco cit. nu.* 13. cum declaratione Sacrę Congregationis. *Sanch. opuſc. lib.* 7. *c.* 1. *dub.* 35. *num.* 9. ex Bulla Gregorij XIII.

Limita ſecundò, vt non procedat contra eum, qui putabat bona fide ſuam profeſſionem validam eſſe, aut ſciens nullam eſſe propter iuſtam cauſam, Superioribus volentibus eum promoueri, non eſt auſus detegere nullitatẽ ratione ſcandali, aut damni grauis imminentis, & non poterat effugere ſine ſcandalo. *Sanchez de matrim. lib.* 7. *diſp.* 37. *nu.* 43. *cum Nauarro*. Vide alia de hac materia *c. ſeq.*

IV. In *c. per tuas*, 37. *de ſimon.* Si quis rogauit Eccleſiæ Rectorem, vt eum ad Eccleſiæ ſuæ titulum præſentaret, vt ordinari poſſet, firmiter promittens nũquam in Eccleſia ſua aliquam petere portionem; ad eum titulum ordinatus, eſt ſuſpenſus, vt non poſſit in ſic ſuſceptis miniſtrare, neque ad ſuperiores aſcẽdere, donec cum eo diſpenſetur. Et *c. penul. de ſimon.* Si quis aliquem ordinauerit, vel ad ordinem præſentauerit, promiſſionem, vel iuramentum ab eo recipiens, quòd ſuper prouiſione ſua non inquietabit eum, ordinator à collatione, præſentator ab exequutione ordinũ per triẽnium, & ordinatus abſolutè, ſeu tali fiduciario titulo ab ordine ſic ſuſcepto, donec à Sede Apoſtolica diſpenſationẽ meruit obtinere, nouerit ſe ſuſpenſos. Has pœnas innouatas eſſe à Trident. Concilio *ſupra cit. ſeſſ.* 21. *c.* 2. *reſor.* tenet *Henriq. lib.* 13. *c.* 37. *nu.* 2. *Aulla par.* 2. *diſp.* 2. *dub.* 5. *concl.* 1.

Aduertendum eſt circa iſtas decretales, quòd licet ponantur ſub

ſub titulo de Simonia, non tamē iſti incurrunt pœnas Simoniæ in ordine propter hoc ſolùm, quòd promittat promouendus non petere ſuſtentationem, aut non percipere portionem ex maſſa communi, aut non petere, vel nō retinere patrimonium, quia nihil hîc datur propter ordinem immediatè, cùm tantùm promittat promouendus nihil petere de eo, quod ante ordines collatos non debebatur. *Innoc. Io. Andr. Abb. & Zabarell. in d. c. penult. de Simon. Nauarr. conſ. 67. verſu, tertio, quod qui, de Simon. Quarāta verb. ordo, §. vnde reſolutiuè.* Neque incurrunt pœnas Simoniæ ſuper beneficijs, ſi fictè quis accōmodat ordinando titulum ſui beneficij. *Quarāta §. ſed res dubia.*

Si autem verè ei reſignaret beneficium, ſed cum occulto pacto retroceſſionis beneficij, vel fructuum, tunc multi dicunt recipientem beneficium ſub eo pacto fiduciario incurrere in pœnas Simoniæ confidentialis, & reſignantem, & complices in pœnas Simoniæ ordinariæ in beneficijs; vt *Parſius de confid. q. 1. nu. 93. Gonzalez regul. 8. gloſſ. 5. §. 10. nu. 27.* Tamen magis communis ſententia tenet pactum retroceſſionis fructuum, vel penſionis (& non beneficij ipſius) non inducere pœnas Simoniæ cōfidentialis, ſed Simoniæ ordinariæ beneficialis, ſcilicet ſi fuerit vtrinque completa, vt *Sanch. opuſcul. lib. 2. c. 3. dub. 34. nu. 12. Quaranta ibidem.*

Aduertendum ſecundò, quòd prædictæ pœnæ *c. per tuas, & c. pen. de Simon.* ſecundum magis communem, non procedunt in caſu, quo quis conſtituit patrimonium promouendo, cum pacto fiduciario de retrocedendo patrimonio, vel fructibus illius, quia illi tex. tantùm loquuntur de accōmodato titulo beneficij. *Zabarell. in d. c. pen. Leſſ. lib. 2. c. 35. nu. 134. Tolet. lib. 1. c. 48. §. quinta. Nauarr. conſil. 17. n. 2. de temp. ordin. Quaranta loco citat. §. quod intellige, Gonzalez loco cit. Garzias p. 2. c. 5. n. 168.* eſt contra *Suar. tract. de ſuſpen. nu. 35. diſp. 31. ſect. 1. de cenſur. Sayr. lib. 4. c. 15. num. 23. Azor. par. 3. c. 15. q. 1. Nauar. cap. 27. num. 158.*

Aduerte tertiò, quòd dictæ pœnæ contra præſentantem ad titulum beneficij contracta fiducia, ſolùm procedunt de præſentante ex officio, qualis eſt Archidiaconus, vel concedens dimiſſoriales. *Io. Andreas in d. c. penult. Zabarell. ibid. in fin. Barboſ. in d. c. per tuas, num. 6.*

Aduerte quartò quòd pactum illud fiduciariū de non petenda ſuſtētatione ab Epiſcopo ordināte, eſt ipſo iure nullum, vt contra

bonos

bonos mores;neque firmatur iuramento. *Sanchez opuſcul. lib.*7. *cap.*1.*dub.*34.*num.vlt.*cum Canoniſtis. Pactum autem de non petendo patrimonio verè conſtituto,aut de eo reſtituendo,ſecũdum multos DD. eſt validum, vt teneatur promittens in foro cõſcientiæ illud obſeruare, & ideo tanquam ordinatus ſine vero patrimonio, ſed ficto, incurrit ordinatus in ſuſpenſionem innouatam à Concilio Trident. *vt ſupra nu.*1. *&* 3.poſſet tamen ab Ordinario tale pactum reſcindi in pœnam,& ita tenẽt *Suar.n.*167. & multi *apud Garz.nu.*166. *& apud Dianam reſol.*184.*tract* 4. *tom.*2. Sed contra multi etiam tenent, pacta prædicta eſſe ipſo iure nulla, & ita patrimonij titulum validum remanere, & idcircò ordinatum non incurrere in prædictam ſuſpenſionem: ita tenent *Quaranta*, §. *quod intellige. Garz. num.*161. *Tolet. loco citat. Diana ibid.* cum alijs per eos allegatis. Si autem conſtitutio patrimonij fuit ficta, & ſimulata, certum eſt ordinatum incurrere in præfatam ſuſpenſionem, quia nullum habuit titulum. *Garz. nu.*153. *Sanchez de matrimon. lib.*6. *diſp.*32. *nu.*8. *Suar. nu.*35. qui plures allegat.

VII. In Bulla S. D. N. Vrbani VIII. *ann.* 1624. *die xj. Decembris*, incipit,*Secretis*,quæ eſt Cõſtit. 33. §. 3. ſtatutum eſt, vt Vltramontani, ſeu exteri, qui in Italia ad ordines ſacros ficto, vel fiduciario, vel falſo patrimonij titulo ſe faciunt promoueri, incurrant in pœnam perpetuæ ſuſpenſionis, abſque ſpe diſpenſationis à Sede Apoſtolica obtinendæ.

Nota, quòd hæc Bulla non loquitur de Italis promotis titulo ficto, ſeu falſo, quidquid dicat *Bonacc. tract.de ſuſpen. particularibus, diſp.*3. *q.*1. *punct.*8. *nu.*3. ſibi contrarius *nu.*3. *ibid.* Neque procedit cõtra Vltramõtanos ordinatos nullo obtento titulo patrimonij. Neque procedit contra fingentem titulum beneficij, quia in pœnalibus non fit extenſio ob paritatem rationis. Neque ibi ordinans in hoc caſu incurrit cenſuram vllam, quatenus ſit ex vi huius Cõſtitutionis.

CAPVT XII.

Ordines collati Religioſo Laico, ſeu Conuerſo, vel Apoſtatæ.

I. EX Bulla Clem. VIII. 83. *Cùm ad regularẽ*,§.34. confirmata decreto S. D. N. Vrbani VIII. de quo *in Bullario Conſt.* 26. *eiuſdem*, qui ab initio admittuntur ad habitum, & Nouitiatum pro laicis,non poſſunt poſtea, etiam durante Nouitia-

uitiatum, ad ſtatum Clericorum tráſferri, ſed ſolum ad laicorum profeſſionem admitti poſſunt. Vnde apparet eos eſſe irregulares ratione obligationis ad ſtatũ laicorũ, ſeu ratione aſſumptionis ſtatus incompoſſibilis cum ſtatu, & ordine Clericali, & facit *c. infames*, *6.q.1.* vbi qui Curiæ ſeruiunt Clericorum, tali ſcilicet ſeruituti. addicti non poſſunt promoueri. *cap.1.& 2. diſt.* 54. & ſicut miles ratione iuraměti prę-ſtiti, & aſſumpti muneris non poteſt promoueri, ita nec laicus Religioſus ratione ſtatus illius aſſumpti. Neque poteſt Superior, ſeu Prælatus diſpenſare, ſed ſolus Summus Pontifex. Vnde laici ſine licentia Papæ promoti erunt deijciendi à ſtatu clericali, & in ordinem laicorũ redigendi, vt patet ex *Bulla Leonis* X. de qua vide *Sorbum in compend. verbo, Laici fratres*, §.4. *Roder.qq. regular* 42.*art.*19.*tom.*1.

De ordine recepto ab Apoſtata à Religione, vide *ſupra verbo, Apoſtaſia*, *cap.* 2.

CAPVT XIII.

Ordines per ſaltum recepti.

I. Recipiẽs ordines per ſaltum, id eſt omiſſo aliquo inferiori, ſuperiorem recipiens, ſecundum aliquos Doctores, eſt irregularis quoad omnes ordines, etiam priùs legitimè receptos: ita tenent *Bernard. Diaz in praxi c.* 24. *Henriq. lib.* 14. *c.* 6. *n.*3. *Sayr. lib.*7. *c.*10.*n.*39. qui plures alios pro hac allegat. Alii autem dicunt, neque eum eſſe irregularem, neque ſuſpenſum, ſed ſuſpendendum: interim tamen eſſe impeditum, vt non poſſit licitè in receptis per ſaltum miniſtrare, donec accipiat omiſsũ: ita *Innoc. Archid. Præpoſ. Gemin. & Turrecr. apud Tolet. lib.*1.*c.*71.*num.*7.*Angel. verb. irregul.*1.*nu.*36.*Armilla verb. irregul. nu.*68.*Tabien. irregul.* 4. §.2.*concl.* 5. facit *c. ſollicitudo*, 52. *diſt.* Sed media ſententia eſt magis communis, promotum per ſaltum non eſſe ex hoc irregularem, ſed eſſe ipſo iure ſuſpẽſum ab exercitio ordinis ſic malè ſuſcepti tantùm; nec poſſe vlterius promoueri, niſi cum eo diſpenſetur, ex *c. vn. de Cler. per ſalt. prom. Trident. ſeſſ.*23.*c.*14. *Nauar.c.*27.*nu.*242. *Salzedo ad Diaz loco cit. Suar. de cenſ. diſp.* 31.*ſect.*1. *num.* 45. *Alter. de ſuſpenſ. diſput.*10. *c.*5. *Tolet. loco cit. Barboſ. allegat.*47.*nu.*1. & de magis cõmuni teſtatur *Layman lib.*5.*de ſacr. Ordin. c.*10. *nu.* 9. & ita ſeruat ſtylus Curiæ Romanæ.

Super hac autem ſuſpenſione ſi promotus non adminiſtrauit in

malè

malè ſuſcepto, diſpenſare poteſt Epiſcopus illius, etiam cum ſciẽter promoto, etiam in caſu publico, ex Trident. *loco cit. Bernar. Diaz loco cit. num.* 3. *& Salzedo ibi.* Si autẽ miniſtrauit, tunc efficitur etiã irregularis, & ſolus Papa diſpenſare poteſt cũ illo. *Borgaſ. de irregul. par.* 6. *tit. de cler. per ſaltũ prom. n.* 7. *Sayr. loco cit.*

Amplia quòd etiã incurrit eã ſuſpenſionem recipiens ordines omiſſa prima tonſura. *Sayr. lib.* 4. *c.* 14. *n.* 26. & ita declarauit Sacra Congreg. ad Triden. *ibidem*: quia ſatis dicitur hic per ſaltum promoueri, cum à ſtatu laicali immediatè ad ordinem clericalem tranſeat: quod valde abhorret Eccleſia, vt dixi *infra cap.* 15. & hic ſtatim ſubijciam.

Limita quòd recipiens ordinem per ſaltum, validè recipit eũ ordinem, vt iterari non debeat, quia ſuperior, quem recipit, continet virtualiter, vel eminenter inferiorem, vt *Nauarr. c.* 27. *nu.* 242. *Tolet. c.* 71. *nu.* 8. *S. Th. in* 4. *diſt.* 24. *q.* 1. *ar.* 1. *quæſtiũc.* 5. *Sãch. opuſc. lib.* 7. *cap.* 1. *dub.* 14. *nu.* 2. & quamuis *Hugo, & alij Canoniſtæ*, quos refert *Henric. in c.* 1. *de cler. per ſalt. prom. n.* 8. tenuerint non eſſe validam ordinum collationem ante primam tonſuram, ſeu puro laico factam; tamẽ contraria eſt communis ſententia Theologorũ, vt teſtatur *Henricus ibid.* De ordinatione, ſeu conſecratione Epiſcopi recepta ante Sacerdotium, ſecundùm veriorem, & magis communem dicendum eſt inualidam eſſe, quia ordo Epiſcopalis non diſtinguitur adæquatè à Sacerdotio, ſed eſt extenſio illius characteris, vt de magis communi Theologorũ teſtatur *Toletus loco cit. Sayr. lib.* 7. *cap.* 10. *n.* 41. & communem, & certã ait *Sãch. in opuſ. loc. cit. n.* 8.

Itaque in hoc caſu promotus nõ incurret ſuſpenſionem illam, incurreret tamen irregularitatẽ, ſi exerceret actum ordinis Sacerdotalis, vel Epiſcopalis, vſurpando actum ordinis, quem non habet, vt dicam *infra c.* 32. Si verò quis Sacerdotij, & Epiſcopatus ordinem recipit, omiſsis alijs ordinibus inferioribus, validè recipit, vt *ſupra* dictum eſt: ideo incurrit ſuſpenſionẽ prefatam ratione Sacerdotij per ſaltũ ſuſcepti, non autem precisè etiam ratione Epiſcopalis ordinis, quia hic propriè non eſt ordo diſtinctus abſolutè à Sacerdotio. ita *Suar. ſect.* 1. *n.* 53. *loco. cit. Filiucc. tract.* 17. *nu.* 92. *Bonacc. de ſuſpenſ. partic. q.* 1. *punct.* 2. *num.* 6.

Limita ſecundò, quòd non dicitur promotus per ſaltum, qui omiſſo Sacramẽto cõfirmationis ordines recipit; neq. incurrit cẽſuram ſupradictam, & valida eſt ordinatio, quamuis peccet mortali-

tali-

taliter, ex *Trident.ſeſſ.* 24.*cap.* 4. vt tenet *Diaz c.* 24.*praxis. Nauarr.cap.* 25.*num.* 69. & contrariam opinionem improbabilem ait *Sayr.lib.* 7.*cap.* 10.*n.* 42. Imo quòd neque hoc ſit peccatum mortale, vel veniale, tenet frequentior calculus Doctorum, vt apud *Barboſ. allegat.* 2.*nu.* 14. & tenet *Coninch de ſac.Ordin.q.* 72. *art.* 8. *nu.* 90. *Diana reſolut.* 24. *de ſacr.Confirm.to.* 2. & alij apud eoſdem.

ſed veniale.

Aduerte autem, quòd cum promoto per ſaltum ſacra Pœnitentiaria non diſpenſat, niſi quãdo in occultis periculum adeſſet grauium ſcandalorũ, niſi diſpenſaret; & tunc concedit litteras ad effectum omiſſum ordinẽ recipiendi à quocunque Catholico Antiſtite, &c. etiam extra tempora, etiam non ſeruatis interſtitijs, & abſque dimiſſorijs proprij Diœceſani.

CAPVT XIV.

Ordines extra tempora legitima recepti, ſeu collati.

I. DE Iure communi recipiens ordines extra tẽpora à iure ſtatuta, non eſt permittendus in ſuſceptis miniſtrare. *c. ſanè, de temp. ordin.* & olim quidem cautum erat, vt ſuſpenſus, ſeu depoſitus permaneret, donec à Sede Apoſtolica reſtitutionis gratiam meruiſſet obtinere. *c. cùm quidam, eod. tit.*

Sed poſtea Greg. IX. in *c. conſultationi, eo. tit.* ſtatuit, vt cum taliter ordinatis, pœnitentia peracta, ab Epiſcopo poſſit diſpenſari, vt in ſuſceptis miniſtrent, vt notat *gloſſ. ibi. & Sayr. lib.* 4.*c.* 14. *n.* 2. cum alijs: quod eſt intelligẽdum de Epiſcopo, qui non fuerit culpabilis in tali ordinationẽ. *Angel. verb. irregul. nu.* 35. *Maiol. lib.* 3.*c.* 24. *n.* 9. *Card. in d. c. cùm quidam.*

Primum dubium eſt, an dicta ſuſpenſio ſit latæ ſentẽtiæ, vel ferendæ? Aliqui putant eſſe latæ ſentẽtiæ. *Angel. ibi. Sylu. verb. irregul. n.* 12. *Tabien. ver. irregul.* 4. *n.* 7. *q.* 6. *Abb. in c.* 2. *de tẽp. ordin.* Sayr. *loco cit. Barboſ. in d. c. cùm quidam, n.* 3. Alij dicunt eſſe ferendę ſententię. *Innoc. & Hoſt.* quos ſequitur *Auila p.* 3. *diſp.* 5. *dub.* 7. § 2. *ſupponendũ. Io. Andr. & Abb. n.* 4. *in d. c. cùm quidã. Tolet. lib.* 1. *c.* 48. §. *quarta. Suar. diſp.* 31. *ſect.* 1. *n.* 30. hæc videtur magis communis recentiorum.

Secundum dubium eſt, an hæc pœna procedat etiam contra ordinatũ in minoribus extra tẽpora? Affirmãt DD. quia text. *c. cùm quidam* generaliter loquitur: Ita *Maiol. lib.* 3. *c.* 24. *n.* 10. *Sayr. loco cit. n.* 21. *Abb. in d. c. cùm quidã, in figuratione caſus.*

II. Ex Bulla Pij II. 6. *Cùm ex ſa-*

ſacrorum, fertur pœna ſuſpenſionis latæ ſententiæ ab executione ordinum contra eos, qui ſacros ordines recipiũt extra tempora: quòd ſi celebrent in ea ſuſpenſione, irregulares efficiuntur, vt ibi dicitur.

Nota quòd illius ſuſpenſionis abſolutio ibi non eſt reſeruata Papæ. *Auila loco citat. Barboſ. alleg.* 8. *nu.* 12. *Reginal. lib.* 30. *tract.* 2. *nu.* 60.

Nota ſecundò, quòd non procedit illa pœna contra ordines minores, vel primam tonſurã recipiẽtem extra tempora, *Nauar. c.* 25. *nu.* 70. *Mtran. Manual. Pralat.tom.* 1. *q.* 39. *ar.* 7. *concl.* 1. *Suar. de cenſur. diſp.* 31. *ſect.* 1. *num.* 30. *in fin. Barboſ. alleg.* 17. *nu.* 12. *Tolet. loco cit.*

Nota tertio, quòd hæc ſuſpẽſio eſt tantum ab ordine ſic malè ſuſcepto. *Henriq. tract. de ſuſpẽſ. c.* 38. *nu.* 1. *Suar. loco cit. nu.* 31. *Layman de ſacr. Ordin. cap.* 10. §. *tertium*.

III. Ex Bulla 91. Sixti V. *cõtra Clericos malè promotos*, fuit lata ſuſpenſio Papę reſeruata cõtra recipientes ordines extra tẽpora: ſed ea Conſtitutio quoad hoc fuit abrogata à Clem. VIII. Bulla 40. *Romanum decet*; & redacta ad terminos iuris communis, & Bullæ Pij II. ſupra citatæ, vt *Reginal. loco cit. Barboſ. in d. c. cùm quidam nu. vlt.*

IV. Ordines conferens extra tempora, nullam cenſuram, ſeu pœnãm ipſo iure incurrit. *Barboſ. alleg.* 17. *nu.* 9. ſed eſt ſuſpendẽdus à poteſtate ordines conferendi, per *cap. ſanè, ibi Abb. n.* 3. *de temp. ordin. gloſſ. in d. c. cum quidam*. Et quamuis per Bullam citatam Sixti V. incurreret ſuſpẽſionem, & alias pœnas latæ ſententiæ; tamen, vt dixi, ea Conſtitutio fuit moderata à Clemen. VIII. in hac parte, ideo dictæ pœnæ ceſſarunt.

Aduertendum eſt, quòd ordines ſacri ſolùm conferendi ſunt in Sabbatis Quatuor temporum, aut Sabbato ſancto, aut Sabbato ante Dominicam Paſſionis. *c. quo die. c. vlt.* 75. *diſt. c. de eo, de temp. ordin. Trid. ſeſſ.* 23. *c.* 8. niſi ſuper hoc Papa diſpenſet: vide *Sanch. opuſcul. lib.* 7. *c.* 1 *dub.* 51. vel niſi in vno caſu, quando ſcilicet ob aliquod iuſtum impedimentum Epiſcopus nõ potuit ordinationes explere in Sabbatis ſupra dictis: poteſt enim tunc in die Dominica immediatè ſequenti, continuato ieiunio naturali ab Epiſcopo, & ab ordinandis, ordinationes ſupplere. *c. literas, de temp. ordin. gloſſ. ibi verbo, pertinere*, *Hoſtien. ibi Cardin. n.* 1. *Anan. num.* 3. *& alij Canoniſtæ.*

Ordines autem minores conferri poſſunt, non ſolum dictis tẽporibus, ſed etiam mane in qualibet

libet die Dominica, vel Feſto, ſi priuata ſit ordinatio, vt ſi vnus, aut duo ordinentur. *c.* 3. *de temp. ordin.* imò etiamſi tres, aut plures, ſi non tam multi ſint, vt videatur generalis ordinatio celebrari. *Sanch. dub.* 52. *loco citat. Diana reſol.* 30. *miſcell.* 2. *tom.* 1. *cum allegatis*. Prima verò tonſura quouis die, & hora conferri poteſt. *Sanch. dub.* 52. *num.* 1. & de communi teſtatur *Henriq. lib.* 10. *c.* 12. *nu.* 1.

Epiſcopalis autem cõſecratio ex antiqua traditione, die tantùm Dominica confertur. *c. quotidie,* 75. *diſt. S. Leo Epiſt.* 79. vide *Barboſ. allegat.* 17. *nu.* 1.

CAPVT XVI.

Ordines non ſeruatis interſtitijs collati, ſeu recepti.

NOta primò, inter ordines regulariter loquendo ſeruanda eſſe interſtitia, vt gradatim aſcendatur ad illos, & prius ſe debet exercere promouendus in ſuſcepto, antequam ad alium aſcendat, ex Trident. *ſeſs.* 23. *c.* 11. *in princ.* Inter primam tonſuram, & minores ſeruandum eſſe interſtitium ſaltem vnius diei, ne quis ſit eadem die purus laicus, & certo ordine inſignitus, multi Doctores docent, vt *Innoc. Io. Andr. Butr. & Panormit. in c. de eo, de temp. ordin. Syluestr. verbo, ordo,* 2. *nu.* 7. *Cuccus lib.* 4. *inſtit. tit.* 13. *num.* 17. *Emanuel Sà, verbo, ordo, nu.* 17. *Bonacc. de Sacram. Ordin. punct.* 5. *n.* 54. Addunt *Emanuel Sà, & Bonac.* diſpenſationem ſuper hoc interſtitio ad Summum Pontificem pertinere, niſi conſuetudine receptum ſit, vt Epiſcopus poſſit diſpenſare. Sed contrarium tenent probabiliùs alij, nempe non eſſe iure communi, neque ex Trident. vetitum conferre eodem die primam tonſuram cum vno minori ordine (aut pluribus, ſi Epiſcopo videbitur, vt ſtatim dicam) Ita tenent *Flor. Anan. & Cardin. in d. c. de eo*, qui dicunt ita eſſe conſuetudine receptum; & *Tabiena verbo, ordo* 2. *nu.* 3. *Sayr. de cenſur. lib.* 7. *cap.* 10. *num.* 20. *Sorbus verbo, ordines,* §. *an autem. Auila p.* 7. *diſp.* 9. *ſect.* 1. *dub.* 4.

Inter minores autem non requiruntur interſtitia vnius anni, ſed ſufficit interſtitium, quod eſt inter ipſa ſingula quatuor tempora, ſeu alia tempora generalibus ordinationibus à iure aſſignata, de quibus *ſupra cap. præcedenti* dixi, & ita *Vgolin. de poteſt. Epiſc. cap.* 26. §. 27. *nu.* 4. *Maiolus lib.* 3. *cap.* 24. *num.* 13. *Barboſ. alleg.* 11. *n.* 14. ſecundùm probabiliorem. Poteſt tamen Epiſcopus, quando ſibi videbitur,

tur, diſpenſare ſuper interſtitijs iſtis minorum ordinum, ex *Tridentino dicto cap.*11. *in princip.* & intellige de Epiſcopo, ad quem ipſo iure pertinet ordinare, ſiue is ordinet, ſiue dimiſſorias concedat. *Sanchez lib.*7. *opuſculor. c.*1. *dub.*27. *Barboſ. allegat.*18. *num.*9.

Inter ordinem Acolyti, & Subdiaconatum intercedere debet interſtitium vnius anni, niſi neceſſitas, aut Eccleſiæ vtilitas iudicio Epiſcopi aliud expoſcat. *Tridentin. dicto cap.*11. *in fine.* Inter Subdiaconatum, & Diaconatum requiritur interſtitium vnius anni, niſi aliud Epiſcopo videatur. *Trident. ſeſſ.*23. *cap.*13. Inter Diaconatum, & Presbyteratum ſimiliter vnius anni requiritur interſtitium, niſi aliud Epiſcopo videatur ob Eccleſiæ vtilitatem, ac neceſſitatem. *Tridentin. ibid. cap.*14. Nunquam tamen poſſunt duo ſacri ſine diſpenſatione Apoſtolica eadem die conferri, vt *Trident. ſeſſ.*23. *capit.*13. vbi derogat omnibus priuilegijs. Vbi autem eſt conſuetudo, vt minores cum Subdiaconatu conferantur, ea ſeruari poterit, vt *Nauarrus c.*25. *num.*71. *Salzedo ad Diaz c.*25. *lit.C. Suarez de cenſuris, diſp.*31. *ſect.*1. *num.*41. *Sanchez dub.*53. *num.*5.

I. Epiſcopus conferens duos ordines ſacros eadem die, eſt ipſo iure ſuſpenſus à collatione illorum ordinum, quos ſic contulit, id eſt vtriuſque ſacri, ſecundum multorum ſententiam, per *cap. litteras, de tempore ordinan.* ibi, *volumus manere ſuſpenſos. Maiol. lib.*3. *cap.*24. *numer.*13. *Barboſ. in dicto cap. litteras, nu.*4. *cum Mario Alter. & alijs. Layman lib.*5. *de ſacramen. Ordin. cap.*10. *n.*10. Et procedit etiamſi continuato ieiunio duobus diebus duos ſacros conferat, vt in *dicto cap. litteras, & Salzedo ad Diaz loco citat. Barboſ. in dicto c. litteras, num.*3. *cum alijs Doctoribus.* Contra tamen, quòd ea ſuſpenſio non ſit latæ ſententiæ, ſed ferendæ, tenent *Suar. diſp.*31. *ſect.*1. *nu.*40. *Io. Andr. Hoſtien. Card. & Anan. in d. c. litteras.*

II. Recipiens primam tonſuram cum minoribus, ſcilicet eadem die, nullam ipſo iure incurrit cenſuram. *Sayrus lib.*7. *cap.*10. *num.*22. *Suarez num.*43. Sed recipiens minores cum Subdiaconatu eadem die, ſecundum multos Doctores eſt ipſo iure ſuſpenſus à poſteriori ordine tantum, per *cap.*2. *de eo qui furtiuè, & per d. c. litteras:* ita *Nauarr. capit.*25. *num.*71. *Sayrus lib.*4. *cap.*14. *n.*25. *Suar. n.*41. *Viuald. de ſuſpenſ. nu.*47. & de communi teſtatur *Layman cap.*10. *nu.*10. cũ Sacra Congregatione. Sed alij di-

Digitized by Google

dicunt eum fieri ipſo iure non ſuſpenſum, ſed irregularem. Ita *Tolet. lib.* 1. *cap.* 71. *in fine. Nauarr. cap.* 27. *nu.* 241. *Auila par.* 7. *diſp.* 9 *ſect.* 1. *dub.* 4. *Sayr.* in hoc varians *lib.* 7. *c.* 10. *nu.* 22. *Salzedo ad Diaz c.* 25. *verſ. vna eadem die.* Sed dicunt iſti poſſe ab Epiſcopo diſpenſari, vt miniſtret in minoribus benè ſuſceptis, per tex. *in d. cap.* 2. *de eo qui furtiuè.* Item ſi Religionem ingrediatur ſuffragantibus meritis, poteſt in vtraque ſentētia eius Prælatus diſpenſare, vt vlterius etiam promoueatur. *d. c.* 2. *Sayr. lib.* 4. *cap.* 14. *nu.* 25.

III. Recipiens autem duos ſacros eadem die, vel duobus diebus continuis, etiam continuato ieiunio, ſecundum magis communem eſt ſuſpenſus ab exequutione poſteriùs recepti tantùm. *c. litteras, de temp. ordin.* vbi eſt caſus de duobus ſacris: & in *c.* 2. *de eo qui furtiuè,* vbi permittitur miniſtrare in priori benè ſuſcepto: & ita *Maiol. lib.* 3. *cap.* 24. *num.* 13. *Nauarr. c.* 25. *nu.* 71. *Suar. de cenſur. diſp.* 31. *ſect.* 1. *num.* 41. *Barboſ. in d. c. litteras, num.* 5. & de communi teſtatur *Layman lib.* 5. *trac. de ſacr. Ordin. c.* 10. *nu.* 10. Alij tamen dicunt talem eſſe irregularē quo ad omnes ordines. Ita *Nauar. cap.* 27. *num.* 241. *Tolet. d. c.* 71. *in fin. Auila loco citat. cum Angelo, & Sylu. Maiol. lib.* 4. *cap.* 11. *nu.* 1. Sed ſtante prima ſententia, ea eſt intelligenda, vt ſit ſuſpenſus ſolùm à poſteriùs ſuſcepto, ſi Epiſcopus non fecit prohibitionem ſub pœna excōmunicationis ferendę, ne quis accederet ad duos ſacros ſuſcipiendos: ſi enim talis comminatio, ſeu prohibitio fuit facta, erit ſuſpenſus ab vtroque ordine, per *cap. fin. de eo qui furt.* quia tunc ab initio accedēs ea intētione, in vtriuſq. receptione deliquit. Adde quod ſi non ſit facta dicta cōminatio, poteſt Epiſcopus diſpenſare vt miniſtret in prius ſuſcepto; ſi autem facta eſt comminatio, ſolus Papa ſuper vtroque diſpenſat, niſi Religionem ingreſſus ibi laudabiliter aliquo tempore fuerit conuerſatus: Tunc enim Prælatus eius ſuper vtroque poteſt diſpenſare, & etiam vt vlterius promoueri poſſit, *dicto cap.* 2. *&* 3. *de eo qui furt. Tolet. ibidem. Sayr. lib.* 4. *cap.* 14. *num.* 25. *Auila loco citat. Diaz c.* 25. vide de hac re *ſupra cap.* 7.

Recipiens Sacerdotium & Epiſcopalem conſecrationm eadem die, nullam incurrit cenſuram, ſeu pœnam ipſo iure: imò licitum eſt die Sabbati cōpetenti recipere Sacerdotium & die Dominica, etiam non cōtinuato ieiunio, fieri Epiſcopum. *Abbas in d. c. litteras*, vbi teſtatur de communi,

& ibi Cardin. n. 3. de temp. ordin.

Recipiens ordines, etiam ſacros, non ſeruatis interſtitijs à iure ſtatutis, dummodo non eadem die, neque extra tempora eos recipiat, nullam incurrit cenſuram, neque irregularitatem, quia non eſt id iure cautum: ita *Suar. de cenſur. diſp.* 31. *ſect.* 1. *nu.* 43. *Barboſ. alleg.* 18. *nu.* 11. *Zerola in praxi verbo, ordo, n.* 8. *Diana reſolut.* 32. *tract.* 2. *tom.* 2. quamuis peccet mortaliter, qui ignorante Epiſcopo proprio, ſic promouetur non ſeruatis interſtitijs, vt ijdem authores fatentur.

Aduerte, quòd ex Bulla Sixti V. *contra malè promotos*, ſtatutæ erant variæ cenſuræ latæ ſententiæ contra promouentes, & promotos in omnibus caſibus omiſſionis interſtitiorum: ſed ea Bulla fuit in hoc redacta ad terminos iuris communis per Bullam Clem. VIII. 40. vt *Suar. diſp.* 31. *ſect.* 1. *nu.* 41. & 43.

CAPVT XVI.

Ordines recepti, ſeu collati ab alieno Prælato ſine dimiſſorialibus vel licentia proprij Ordinarij Diœceſani, vel fictis dimiſſorialibus.

I. IN *c. ſi quis auſus*, 71. *diſt.* ex Niceno Concilio c. 16. *in fin.* habetur: Siquis auſus fuerit aliquem, qui ad alterum pertinet, ordinare, cùm non habeat conſenſum illius Epiſcopi, à quo receſſit Clericus, irrita ſit huiuſmodi ordinatio. Similiter *c.* 1. 9. *q.* 2. Gelaſius Papa ait talem ordinationem ratam non fore, nec vires vllas habituram. Hæc verba intelligũtur communiter, non quod ordinatio ſit verè nulla in actu primo, cùm impreſſus ſit character, ſed intelligitur irrita ordinatio in actu ſecundo, id eſt, vt non habeat ordinatus ordinis illius licitam exequutionem; ita *Turrecrem. in d. cap.* 1. & *Sanchez opuſcul. lib.* 7. *cap.* 1. *dub.* 20. *num.* 14. Hæc autem verba, ſi ſpectemus iuris rigorem, videntur reddere ordinatum ipſo iure ſuſpenſum, vel irregularem, per ea quæ dixi *ſupra cap.* 11. *in princip.* Tamen multi Doctores tenent, quòd hæc verba non ſint accipienda in tanto rigore, ſed ita quòd peccet ſic ordinatus celebrando, ſeu exercendo tales ordines, quandiù non ratificauerit eam ordinationem proprius Epiſcopus; non tamen quòd ſit ſuſpenſus, neque propriè irregularis; ita *gloſſ. verbo, ſtatuit,* & *Doctores in cap. eos, de temp. ordinand. in* 6. *Ioannes Andr. in cap. quòd tranſlatus, eod. tit.* Salzedo *ad Diaz cap.* 26. *littera* C. *Suar.* de

*de cenſur.diſp.*31. *ſect.*1. *nu.*14. *Armilla*, *verbo*, *ordo*, *num.*16. *Nauar.conſ.*27. *n.*5. *& conſ.*29. *num.*1. *de temp. ordin. Sanchez opuſc. loco citat. dub.*28. *num.* 5. Quòd autem ſtando in iure communi antiquo, ratificari poſſit ordinatio illa, & ſic ceſſet impedimentum, habetur in *c. Lugdunenſis* 9. *quæſt.* 2. *& ibi gloſſa*, *verbo, poterit*. *Nauar.conſil.*27. *num.*5. *de temp. ordin. gloſſ. in c. illud* 71. *diſt. ibi Vgo, & Turrecrem. in dicto c. Lugdunenſis, cum Laur. Archid. & Io. Andr.* & tenet *Salzedo ad Diaz c.*26. *praxis can.* §. *tertio erit*. *Suarez de cenſur. diſp.*31. *ſect.* 1. *nu.*14. *& Bonaccina de ſacr. Ordinis*, *punct.*4. *numer.*26. & tenet *Sotus*, *Medina*, *Gabriel*, *Cuccus*, *& Manuel*, quos allegat *Sanchez opuſcul. loco citat. dub.*28. *num.*8. vbi etiam hanc ſententiam ait ſatis probabilem. Et procedunt prædicta tam de promoto ad ſacros, quàm ad minores, vel primam tonſuram: imò de ordinato in minoribus, vel prima tonſura initiato, quòd non ſit ſuſpenſus, neque irregularis, ſed tantum impeditus exercere ſub peccato ante ratificationem, ait probabiliorem *Sanchez dub.*28. *num.*4. & ideo dicunt validam eſſe collationem beneficij tali Clerico factam: ita *Nauarrus conſil.*27. *num.*5. *& conſil.*29. *num.*1. *de tempore ordinand. Guid. Papæ deciſ.*449. *incip. Laicus*. *Sanchez dub.*28. *num.*6.

Contra tamen alij tenent prędictos ordinatos in Sacris, vel minoribus, eſſe ſuſpenſos, vel irregulares, ex ratione prædicta; ita vt neque collatio beneficij eis facta ſit valida; neque poſſe eam ordinationem à proprio Epiſcopo ratificari; ita multi Doctores, quos allegat, & ſequitur *Sanchez* ſibi contrarius *dub.*20. *n.*16. *& ſeqq.* imò quòd recipiens primam tonſuram ſine licentia ſui Epiſcopi, non gaudeat priuilegio clericali ipſo iure, ait communem *Salzedo ad Diaz in praxi c.*26. §. *& non ſolum* tenent *Chaſſaneus*, *Rebuff. & Salzedo*, quos allegat, & ſequitur *Sanchez ibi numer.* 15. *Cephal. conſil.* 682. *vol.* 5. *Marius Alterius tom.*2. *diſputat.*9. *cap.*4. *verſ. vnde ſequitur. Azor. tom.*2. *lib.*3. *cap.*49. *quæſt.*4. vbi ait, talem non poſſe vlterius promoueri, & incapacem eſſe beneficiorum, & non gaudere priuilegio clericali fori, & Canonis, nec poſſe ratificari tonſuram eiuſmodi à ſuo Epiſcopo, ſed indigere Apoſtolica diſpenſatione.

Hanc ſecundã ſententiam quo ad initiatum prima tonſura veram puto, ſi tamen ſequatur ſententia de[illegible] priuatio-

nis

nis priuilegij Clericalis, per ea, quæ infra dicam de ordinato falſis dimiſſorialibus, vel commendatitijs: & ita *Bonacc. tract. de ſuſpen. partic. q.* 1. *punct.* 11. *nu.* 21.

II. Ex Bulla Pij II. 2. *Cum ex ſacrorum*, ordines ſacros ſuſcipiens ſine litteris dimiſſorialibus ſui Epiſcopi, incurrit ipſo facto ſuſpenſionem, in qua celebrans ſit irregularis. Et hæc extrau. eſt cõfirmata à Leone X. Paulo III. & Pio V. vt *Bernard. Diaz c.* 26. *& ibi Salzedo*, *§. extrauagans Pij II.* Sed hæc Bulla ſolùm procedit contra recipientes ordines ſacros, non autem minores. *Mãdoſ. regula* 24. *q.* 1. *nu.* 6. *Salzedo ibi*, *§. quinto erit. Sanchez loco cit. dub.* 28. *nu.* 2. & dixi *ſupra eod. verbo, ordo*, *cap.* 1. *num.* 3. vbi etiam *num.* 2. vide multa ad declarationem eiuſdem Bullæ, & ſuſpenſionis. Hodie itaque ex vi huius Bullæ Epiſcopus non poteſt per ſolam ratificationem rehabilitare ordinatum, ſed requiritur abſolutio à ſuſpenſione. *Quaranta, verbo, ordo*, *§. amplia hanc, cum Mandoſ. Rebuff. & Lopez*: poteſt tamen hunc malè ordinatũ abſoluere idem proprius Epiſcopus, vt dixi *dicto cap.* 1. *nu.* 2.

III. Ex Tridentino *ſeſſ.* 6. *c.* 5. ordinatus ab Epiſcopo alieno ſine licentia expreſſa ſui Ordinarij eſt ab exequutione ordinum ipſo iure ſuſpenſus: & iterum *ſeſſ.* 23. *cap.* 8. ordinatus ab alieno Epiſcopo ſine licentia proprij Epiſcopi, eſt ſuſpenſus ipſo facto à ſuſceptorum ordinum exequutione, quandiù proprio Ordinario videbitur expedire.

Ex quo decreto hodie multi Doctores dicunt per ratihabitionem proprij Epiſcopi induci diſpenſationem ſuper ordinibus, ſeu abſolutionem à ſuſpenſione prædicta: ita *Maiol. lib.* 4. *c.* 20. *nu.* 1. *Pariſ. de reſign. lib.* 4. *q.* 2. *n.* 87. & quòd eſt intelligendum, quãdo Epiſcopus per hoc intenderet auferre ſuſpenſionem: ita *Quaranta, verbo, ordo*, *§. amplia hanc extrauagantem*.

Aduertendum eſt, quòd ad ordines legitimè ab alieno Epiſcopo ſuſcipiendos ſufficit, vel proprias habere dimiſſoriales, vel expreſſam licentiam, ita vt non ſit neceſſe licentiam dari in ſcriptis, niſi pro Vltramõtano in Italia ordinando, vt infra dicemus: & probatur *Trident. ſeſſ.* 14. *c.* 2. *reform.* & ita *Sanch. opuſc. loco cit. dub.* 20. *num.* 4. Et Vicarius generalis Epiſcopi, regulariter loquendo, non poteſt dimiſſorias concedere ſine ſpeciali mandato, niſi Epiſcopo agente in remotis. *Sbrozz. de offic. Vic. lib.* 2. *q.* 41.

Aduertendum ſecundò, quòd multi Doctores dicunt præfatam ſu-

ſuſpenſionis pœnam latam à Tridentino Concilio contra promotos ſine licentia proprij Epiſcopi habere locum, nō ſolum contra promotos in ſacris, ſed etiam in minoribus: quamuis enim in principio *d. cap.8. ſeſſ.23.* loqui videatur de ordinibus ſacris, tamen poſtea generalius loquitur, & quia in *cap.5. ſeſſ.6.* generaliter loquitur: & ita tenent *Maiol. lib.4. cap.20. Cherub. ſuper Bulla 7. Pij II. ſchol.2. Toletus lib.1. cap.49. §. quarto. Quaranta, verbo, ordo, §. limita in eo, qui per trienn. Suarez de cenſur. diſput.31. ſect.1. num.19. Filiucc. tract.17. nu.68.* vbi ait, ita à Sacra Congregatione declaratum; & cōmunem ait *Salzedo ad Diaz cap.26. pag* 124. & communiter etiam dicunt procedere de prima tonſura initiato dicta Tridentini decreta, quia in iure Canonico venit communiter appellatione ordinum: ita *Riccius collec.*1678. *Eman. Sà, verbo, ſuſpenſ. n.*11. *Fornarius de ſacr. Ordin. punc.4. nu.27.* & ita de communi *Salzedo loco cit.* & tenet *Diana reſolut.*144. *tract 4. tom.2.* & quòd prima tonſura veniat ordinum appellatione, ait *gloſſ. in cap.1. verbo, Clericum, de temp. ordin. in 6.* Quamuis contra, quòd Tridentini pœna non procedat contra promotos in minoribus, teneant *Auila par.3. diſp.5. dub.7. §. ſecundo ſupponendum. Nauar. conſ.31. de temp. ordin. & conſil.39. nu.3. eod. tit. Sanch. opuſc. lib.7. cap.1. dub.28. per totum.*

Vnde putant de promoto in minoribus dicendum, quod de iure communi *ſupra* dixi *num.*1. ſecundum communiorem ſētentiā ideſt, nō incurrere in dicto caſu cenſuram vllam, vel irregularitatem propriè dictam: & de prima tonſura initiato concedunt *Tolet. lib.1. cap.49. verſu, prima habetur, Zerola par.1. verb. dimiſſoriæ,* quia prima tonſura non eſt ordo, nec ſacramentum. *S. Thomas in 3. ſenten. diſt.*24. ſed eſt deputatio ad ſtatum, & miniſterium eccleſiaſticum, vt *Apoſtilla ad Guid. Pap. q.*449.

IV. Epiſcopus conferens ordines ſubdito alieno ſine illius Ordinarij dimiſſorialibus, vel licentia, olim erat ſuſpenſus per annū à celebratione Miſſæ. *c. Epiſcopus in Diœceſi, 7. q.1. ibi Turrecr. gloſſ. in c. eos qui, de temp. ordin. in 6.*

V. Sed *ex dicto cap. eos qui,* Si id facit ex præſumptione, id eſt ſcienter, ſeu ex ignorantia affectata, incurrit ſuſpenſionem per annum à collatione ordinum: & Clerici talis delinquentis ſubditi, poſtquam illius ſuſpenſio fuerit manifeſta, poterunt à vicinis Epiſcopis ordinari abſque licentia ſui Epiſcopi, ſeu Prælati.

An autem hæc ſuſpenſio ſit ab ordinis tantum male collati collatione, affirmant *Archid. & Gemin. ibi.* Sed communis ait eſſe ſuſpenſionem ab omnium ordinum collatione. Ita *Suar. diſp. 31. ſect. 5. n. 5. Marius Alterius de ſuſpenſ. diſp. 16. cap. 1. col. 3. Palud. in 4. diſt. 19. q. 7. Auila par. 3. diſput. 5. dub. 8. caſu 7. Bonacc. de ſuſpenſ. partic. q. 2. punct. 7. num. 4.*

An verò procedat hæc pœna, etiam contra alios Prælatos habentes priuilegium minores ordines conferendi? Reſpondeo affirmatiuè, vt *gloſſ. in d. c. eos qui.* Sed an procedat hęc pœna etiam contra conferentem primam tõſuram? Negant *gloſſ. ibi. verbo, Clericos. Gemin. ibi n. 5. Toletus lib. 1. c. 48. §. ſecunda habetur. Riccius, & Villalobos*, quos allegat, & ſequitur *Diana reſol. 194 tract. 4. tom. 2.* Sed alij affirmant, vt *gloſſ. in d. c. eos qui, verbo, ordinare. Salzedo ad Diaz in praxi c. 26. Barboſ. in d. c. eos, n. 10.*

VI. Ex *cap. fin. de temp. ordin. in 6.* Epiſcopus conferens primã tonſuram homini alienæ Diœceſis ſine licentia illius Superioris, per annum à collatione Clericalis tonſuræ duntaxat nouerit ſe ſuſpenſum: de cuius textus intellectu multa dixi *ſupra c. 1.*

VII. Ex *Trident. ſeſſ. 23. c. 8.* Epiſcopus, ſeu alius Prælatus conferens ordines alieno ſubdito ſine licentia proprij Ordinarij, incurrit ſuſpenſionem à collatione ordinum per annum. Nota quòd hæc cenſura nõ requirit præſumptionẽ, ſed ſufficit ignorantia craſſa, vel ſupina. An autẽ procedat contra cõferentem minores ordines, an tantum ſacros? dixi *ſupra nu. 3.* & Doctores pro vtraque parte affert *Diana reſol. 194. tract. 4. tom. 2.*

VIII. Sixtus V. in Bulla, *Sanctum, & ſalutare*, contra malè promotos, & promouẽtes, varias cenſuras ſtatuit latæ ſentẽtiæ Papæ reſeruatas cõtra præfatos ordinatos, & ordinãtes ſine licẽtia, vt ſupra: ſed ea Bulla in hac parte fuit redacta ad terminos iuris cõmunis, & Bullæ Pij II. & Trident. Cõcilij per Clem. VIII. Bulla, quę incipit, *Romanũ. Sayr. lib. 7. c. 10. n. 36. Quaranta, verbo ordo, verſic. an verò, Sanch. conſil. lib. 7. c. 1. dub. 28. in fin.*

IX. Vrbanus VIII. Bulla 33. quæ incipit *Secretis*, §. 4. ita ſtatuit: Italos verò, ſi quos in poſterũ clericali charactere inſigniri, vel ad minores ordines promoueti ab alieno Epiſcopo cum falſis dimiſſorijs cõtigerit, etiam ſi qualitatibus per Concilij Trid. decretum *c. 16. ſeſſ. 23.* requiſitis præditi ſint; nihilominus, ſequuta tamen priùs deſuper Iudicis eccleſiaſtici declaratione, fori pri-

Digitized by Google

priuilegio minimè gaudere, ſed ſæculari iuriſdictioni, vt antea, plenè in omnibus ſubiacere, & ſubiectos eſſe reſpectiuè volumus.

Nota, quòd aliqui putāt hanc pœnam procedere etiam contra ordinatum ſine vllis dimiſſorialibus: v.g. ſi temerè eum Epiſcopus ordinauit, vel ſi ille furtiuè acceſſit, quia eadem eſt ratio delicti: ita tenet *Diana reſol.62. tract.1. de immun. tom.2.* Sed non placet, quia diuerſa, & grauior eſt ſpecies criminis vtentis falſis dimiſſorialibus, vt infra apparebit.

Nota ſecundò per verba illa, *planè in omnibus ſubiacere*, eum ſubiectum fore non ſolùm in ciuilibus, ſed etiā in criminalibus. Adde ad hanc ſubiectionem iuriſdictioni laicali conſequi etiam ſubiectionem quoad bona, vt nō fruatur priuilegio immunitatis ab oneribus patrimonialibus; quia ius imponēdi hæc onera procedit ex iuriſdictione laicali circa perſonam, vt non niſi ſubditis imponi poſſint. *l. reſcripto, §. vlt. ff. de mun. & bon.*

X. Falſis dimiſſorijs promotus incurrit crimen falſi, de quo, ſi via accuſationis ſit condemnatus, conuictus ſcilicet, vel confeſſus, eſt infamis infamia iuris, & conſequenter irregularis, quia crimen falſi eſt crimen publicum; & de hoc dixi *ſupra verbo, falſum, c.1. & cap.5.* imò ſecundum magis communem ſufficit ad hanc pœnam, ſi hoc crimen ſit notorium iure vel facto abſque ſententia, quia eſt crimen depoſitione dignum. *Sayr. lib.7. cap.12. nu.3. & nu.12. Garz. par.11. c.3. n.110.* Sed aduerſus hanc infamiam reſtitui poteſt etiam à ſuo Epiſcopo, & indirectè diſpenſari ſuper illa irregularitate, per *c. at ſi Clerici, §. de adulterijs, de iudic.* ita *Tolet. lib.1. c.62. §. fin. Sayrus d. cap.12. nu.3. Abb. in c. fin. de temp. ordin. nu.5. verſu, quædam ſunt delicta mediocria. Sylu. verb. irregularitas q.14. gloſſ. in c. fin. de temp. ordin. verb. damnatione:* eſt enim crimen falſi inter minora crimina, *d. c. fin. de temp. ordin. ibi Abb. nu.6.*

Adde, quod ratione talis criminis falſi poteſt Clericus damnari ad triremes, ſi via accuſationis proceſſum ſit, per *l.1. §. vlt. ff. ad l. Cornel. de fal.* vbi pœna falſi via accuſationis eſt deportatio. *Menoch. de arb. caſu 306. n.2. & caſu 313. n.7.* in cuius deportationis locum ſucceſſit damnatio ad triremes. *Clarus §. fin. q.67. Diaz in praxi, c.146. n.3. Salzedo ad Diaz c.140. §. ſic equidem;* quo caſu eſſet infamis infamia iuris ex genere pœnæ. *l. capitalium, §. cæteræ, ibi gloſſ. verbo. ad tempus, ff. de pœnis;* de communi teſtatur *Molina tractat.3. diſp.9. nu.19.*

Aduer-

Aduerte, quòd ordinatus litteris dimiſſorialibus veris, ſed ſubreptitijs ob falsã, & doloſam ſuggeſtionem factam Epiſcopo, non incidit in pœnas falſantis dimiſſorias, ſed ſecundum probabilem multorum ſententiam, incurrit in pœnas promoti ſine dimiſſorijs, & ſine licẽtia ſui Ordinarij. *Suar. de cenſur. diſp. 31. ſect. 1. nu. 36. Reginal. lib. 31. cap. 25. num. 72. Quaranta verbo, ordo, §. quod intellige.* Contraria tamen ſentẽtia, ſcilicet non reddi nullas dimiſſoriales Ordinarij ob iſtam ſubreptionem, , eſt communior, vt dixi *verbo, Gratia, c.* 8.

CAPVT XVII.

Ordines Vltramontano, ſeu extero in Italia collati, ſeu ſuſcepti ſine dimiſſorialibus in forma debita, vel ſine ſpeciali licentia Papæ.

I. IN *c. 1. de tẽpor. ordin. in 6.* à Clem. IV. Statutum eſt, vt nullus Epiſcoporum Italię aliquem Vltramõtanum Clericum ordinare præſumat, niſi à Summo Pontifice licentiã habeat ſpecialem, vel dimiſſorias ſui Epiſcopi originis, vel beneficij, cum cauſa rationabili, cur illum nequeat, vel nolit ordinare: & ordinati cõtra hanc formam incurrant ipſo facto ſuſpenſionem abſque ſpe diſpenſationis à Sede Apoſtolica obtinendæ, vt neque Maior Pœnitentiarius Papę poſſit cum iſtis diſpenſare, niſi cum licentia Papæ ſpeciali.

Amplia, quòd hic nomine Italiæ cõtineantur etiam Inſulę adiacentes, vt Corſica, Sardinia, Sicilia &c. ex *l. Inſula, ff. de Iudic.* ita *Gemin. hic nu. 6.* non autem continentur Regiones, quæ in medijs limitibus continentur inter Italiam, & Vltramõtanas Regiones, vt *Barboſ. hic nu.* 4. cum multis allegatis.

Amplia ſecundò, quòd hæc Conſtitutio procedit etiam de receptione ordinum minorum, & prima tonſura: quia licet in proœmio loqui videatur de ordinibus ſacris, tamen hic intelliguntur ſacri latè, quatenus ſunt res ſacræ, vt contineant etiam minores, & primam tonſuram: & licet dicat text. ibi, *clericum ordinare*, intelligitur tam in ſenſu identico, ſeu compoſito, quàm diuiſo, id eſt, ſiue per talem ordinationem fiat Clericus, ſiue Clericus exiſtens promoueatur; & ita *gloſſ. ibi verbo, Clericum. Tolet. lib. 1. cap. 48. in princ. cum Io. Andr. Gemin. & Franco ibid.*

Limita quòd hæc Conſtitutio non procedit contra Italos in loco Vltramontano ordinatos. *gloſſ. ibi. verbo, Italia, Tolet §. 1. Guil. Archid. & Io. Mon. in d. c. 1.*

Digitized by Google

d. c. 1. *& ibi Gemin.n.* 8. *Barboſ. num.* 7.

Limita, quòd licet textus nihil dicat de dimiſſorijs Epiſcopi originis, vel beneficij; tamen ſufficiunt etiam dimiſſoriæ Epiſcopi domicilij, quia ſic de iure communi ſufficiunt, cui non eſt in hoc derogatum. *Archid. Io. Monach. Anchar. hic*, *& Barboſa num.* 3. cum alijs multis.

nisi de dimiſſorijs Epiſcopi

S. D. N. Papa Vrbanus VIII. in Bulla 33. quæ incipit, *Secretis*, confirmauit prædictam Conſtit. Clementis IV. in omnibus: deinde addidit, vt tam Vltramontani, quàm alij quicunque ex quouis loco extra Italiam oriundi non poſſint ordines, neque primam tonſuram recipere in Italia, niſi cum dimiſſorijs ſui Epiſcopi recognitis, & approbatis à Nuncio Apoſtolico illius Regionis, vbi proprium habent Epiſcopum, & ſubſcriptis ab eodem Nuncio, & recognitis, & approbatis Romæ à Vicario Vrbis. Aliàs promoti incurrant perpetuam ſuſpenſionem, vt in *d. c.* 1. *de temp. ordin. in 6.* & promouentes incurrant ſuſpenſionem ad annum ab exercitio Pontificalium.

Limita, quòd non procedunt iſtæ Conſtitutiones contra Vltramontanum, qui in Italia habet domicilium, vel beneficium, quia de iure communi poteſt à proprio Epiſcopo Italo ordinari, per textum in *c. cum nullus, de temp. ordin. in 6.* talis enim non poteſt abſolutè vocari Vltramontanus, ſed Italus.

Nota ex dictis Conſtitutionibus vnum ſpeciale, quòd licet regulariter ad ordines recipiendos ab alieno Epiſcopo ſufficiat licentia proprij Epiſcopi, etiam viua voce conceſſa; fallit in Vltramontano, vel extero in Italia promouendo: & ita *Sanch. opuſc. lib.* 7. *c.* 1. *dub.* 20. *n.* 4. *gloſs. in d. cap.* 1. *de temp. ordin. in 6. Franc. in d. c. eos, eo. tit. in 6. num.* 1.

CAPVT XVIII.

Ordines collati ab Epiſcopo titulari ſine licentia proprij Prælati.

IN *Trident. ſeſſ.* 14. *cap.* 2. *in fine*, cautum eſt, vt nemo Epiſcoporum, qui titulares vocantur, id eſt Epiſcopi ad titulum Eccleſiarũ in partibus infidelium conſecrati, qui actu neque iuriſdictionem, neque diœceſim habent, etiãſi in loco nullius diœceſis, etiam exempto, aut aliquo Monaſterio cuiuſuis ordinis reſederint, aut morã traxerint vigore cuiuſuis priuilegij ſibi de promouendo quoſcunque ad ſe venientes pro tempore conceſſi, alterius ſubditum etiam prætextu familiaritatis continuę abſ-

que

que ſui proprij Prælati expreſſo conſenſu, aut litteris dimiſſorijs, ad aliquos ſacros, aut minores ordines, aut primam tonſuram promouere valeat. Contrafaciens ab exercitio Pontificalium per annum, & taliter promotus ab executione ordinũ ſic ſusceptorum, donec ſuo Prælato viſum fuerit, ipſo iure ſint ſuſpenſi.

Nota ex *eo c.2. Triden.* quòd cauſam dedit huic decreto abuſus talium priuilegiorum, quorum prætextu titularis Epiſcopi multos minus idoneos, & aliàs reiectos promouebant. *Roderic. q.regul.18. art.6. tom.1.*

Nota ſecundò, quòd vt Epiſcopus titularis ordinare aliquẽ poſsit, requiritur licentia tam Prælati, qui Ordinarius eſt ordinãdi, quàm Ordinarij loci: aliàs incurrit promouens, & promotus in pœnas iſtius decreti, &. *c.5. ſeſſ.6. Barboſ. alleg.5.nu.17.*

Nota tertiò, quòd ordines etiam minores, & prima tonſura collata contra formam huius decreti ab Epiſcopo titulari, ſeu annulari, tenent, & valida eſt promotio quoad hoc, vt non debeant iterari, ſed non tenent quoad licitam exequutionem. *Layman de ſacr. Ordin. c.9.n.6.* quia hæc poteſtas conferendi ordines validè, eſt immobiliter poteſtati ordinis Epiſcopalis annexa à iure diuino.

CAPVT XIX.

Ordines collati cum licentia, vel dimiſſorijs Capituli, vel Vicarij Capitularis, Sede intra annum vacante.

IN *Trident. ſeſſ.7. c.10. refor.* ſtatutum eſt, ne liceat Capitulis Eccleſiarum Sede vacante intra annum à die vacationis ordinandi licentiam aut litteras dimiſſorias, ſeu reuerendas, tam ex iuris communis, quàm priuilegij, aut conſuetudinis vigore alicui concedere, niſi illis, qui beneficij Eccleſiaſtici recepti, ſeu recipiendi occaſione arctati fuerint: ſi ſecus fiat, Capitulum contraueniẽs Eccleſiaſtico ſubiaceat interdicto, & ſic ordinati, ſi in minoribus ordinibus conſtituti fuerint, nullo priuilegio clericali, præſertim in criminalibus, gaudeant; In maioribus verò ordinati ab exequutione ordinum ad beneplacitum futuri Prælati ſint ipſo iure ſuſpenſi.

Item *Trident. ſeſſ.23. c.10. reform.* ſtatuit, vt promoti litteris dimiſſorijs obtentis à quouis in iuriſdictione Epiſcopi loco Capituli Sede vacante ſuccedente, in eaſdem pœnas incidant, contentas in *d.c.10. ſeſſ.7.* Concedentes autem dimiſſorias contra formam dicti decreti, ab officio,

&

Digitized by Google

& beneficio per annum ſint ipſo iure ſuſpenſi.

Amplia prędicta decreta, quòd Capitulum, vel eius Vicarius nō poteſt dare dimiſſorias intra annum vt ſupra arctato alia cauſa, quàm beneficij, vt ſi neceſſarij eſſent ordines ad obtinendum gradum Theologiæ. *Sanchez opuſc. lib.7.cap.*1.*dub.*20.*num.*38.

Amplia ſecundò, quòd Vicarius Capitularis non poteſt dare dimiſſorias tam intra, quàm vltra annum Sede vacante, niſi ei fuerit hæc facultas ſpecialiter mandata à Capitulo: ſecus eſt in Vicario Apoſtolico, niſi ei fuerit reſtricta facultas in litteris ſuæ commiſſionis. *Gutierez can. qq. lib.*2.*cap.* 12. *num.*22. *cum Pauino, & Mandoſ.*

Amplia quòd illa pœna interdicti eſt latæ ſententiæ. *Henriq. lib.*13.*cap.* 43. *num.* 5. *Sanchez opuſc. lib.*7. *cap.* 1. *dub.*20.*n.* 36. *Viual. de interd. n.*18. *Sayr. lib.*5. *cap.*12.*n.*15. quia verbum, *ſubiaceat* eſt latę ſententiæ, vt *Tiraquell. in l. ſi vnquam, verbo, reuertatur, num.* 148.

Limita quòd non eſt vetitum per hæc decreta Capitulo, vel Vicario cōcedere commendatitias de vita, & moribus ad effectum ordines recipiendi, v.g. vigore Breuis à Papa obtenti. *Nauar. conſ.*19.*n.*1.*de temp. ordin. Barboſ. allegat.*3.*nu.*14.*Sanch. opuſc. lib.*7.*cap.*1.*dub.*20.*num.*37. *& dub.* 26.

Limita ſecūdò, quòd interdicti illius perſonalis genericè abſolutio nemini eſt reſeruata, ideo poterit Epiſcopus ſucceſſor abſoluere, ex *c. nuper, de ſent. excommun. Coninch de cenſur. diſp.*17. *nu.* 76. Confeſſarius autem non poteſt in hoc caſu abſoluere particulares Canonicos.

Limita tertiò, quòd illa pœna priuationis priuilegij Clericalis lata contra ordinatos in minoribus, vel prima tonſura initiatos, non afficit ante declaratoriam, vt *Bonacc. de ſuſpenſ. in partic. q.*1.*punct.*11.*num.*21. vt in ſimili habetur in dicta Bulla Vrbani VIII. *Secretis,* cōtra Italos promotos falſis dimiſſorialibus, vt dixi *ſupra c.* 16. *num.*9. Imò aliqui dicunt, illam pœnam priuationis priuilegij Clericalis in hoc decreto Tridentini Concilij non eſſe latæ ſententiæ, ſed ferendæ, propter verbum, *non gaudeat*, quod eſt futuri temporis; ita *Nauarr. conſ.*19.*de temp. ordin. Sanch. vbi ſupra dub.*28. *num.*14.

Limita quartò, quòd ordinati in minoribus in hoc caſu non incurrunt ſuſpenſionem, tanquā ordinati ſine licentia ſui Epiſcopi, quia facta eſt commutatio in hanc pœnam priuationis priuilegij Clericalis. *Suarez diſput.*31.

ſect.

ſect. 1. *num.* 20. *Sanchez dub.* 28. *nu.* 5. *&* 14.

Limita quintò, quòd vbi Tridentinum non eſt receptum, ſeruabitur ius commune: de quo *c. cum nullus, de temp. ordin. in* 6. vt poſſint etiam intra annum à Capitulo dimiſſoriæ concedi. *Tolet. lib.* 1. *cap.* 49. *verſ.* 2. *Sanch. dub.* 20. *nu.* 37. *cum Salzedo*.

CAPVT XX.

Ordines collati vigore dimiſſoriarum conceſſarum à Prælato intra fines alicuius Diœceſis conſiſtente, vel à Capitulo, vel Collegio.

EX *Trident. ſeſſ.* 23. *cap.* 10. Abbates, & alij Prælati, quantumuis exempti intra fines alicuius Diœceſis conſiſtentes, etiamſi dicantur nullius Diœceſis; Item Collegia, & Capitula quæcunque etiam Eccleſiarum Cathedralium, litteras dimiſſorias Clericis ſæcularibus, vt ab alijs ordinentur, concedere non poſſunt: Sed hęc omnia facere, vel cōcedere pertinet ad Epiſcopos, intra quorum Diœceſis fines exiſtunt: Nō obſtantibus priuilegijs, præſcriptionibus, & conſuetudinibus etiam immemorabilibus. Aliàs promoti vigore talium dimiſſoriarum incurrunt in pœnas latas ab eodem Trid. *ſeſſ.* 7. *c.* 10. *reform.* id eſt, vt in minoribus ordinati nō gaudeant priuilegio clericali; in ſacris autem ordinati ſint eo ipſo ſuſpēſi ab exequutione ordinum ad beneplacitum proprij Epiſcopi ſupradicti. Concedentes autem tales dimiſſorias contra formam huius decreti, ab officio, & beneficio per annum ſunt ipſo iure ſuſpenſi. Adde, quòd ordinans vigore talium dimiſſoriarum prohibitarum incurrit ſuſpenſionem à collatione ordinum per annum, iuxta ea, quæ dixi *ſupra c.* 16. *nu.* 4. 5. 6. 7. quia ordinat alienū ſubiectum ſine licentia proprij Epiſcopi.

Nota quod hic dicitur de Capitulo, intelligitur Sede non vacante, quando ex priuilegio, vel conſuetudine, aut præſcriptione prætendunt dimiſſorias poſſe cōcedere; vel quando habent territorium, & iuriſdictionem priuatiuè ad Epiſcopum, vt declarauit Sacra Congregatio: & pęnæ contra concedentes dimiſſorias hic intelliguntur extenſæ non ſolum ad Capitula, & Collegia, ſed etiam ad Abbates, & Prælatos ſupradictos, vt *Toletus lib.* 1. *capit.* 49. *§. quinta*. *Sayrus lib.* 4. *c.* 13. *n.* 5. Intelligitur autem illa pœna ſuſpēſionis ab officio, & beneficio, procedere cōtra Prēlatos & ſingulares perſonas cōcedētes dimiſſorias iſtas. At Capitula, & Collegia incurrunt interdictū, ex

Trid.

Digitized by Google

Trid. ſeſſ. 7. c. 10. Tolet. loco cit.

Ad explicationem harum pœnarum, vide quæ dixi *ſupra capit. 19.* & ad explicationem territorij exempti intra fines Diœceſis alicuius, vide quæ dixi *verbo, Epiſcopus, c. 5.*

Nota ſecundò, quòd etiam de iure communi, ex *c. cum nullus, de temp. ordin. in 6.* Prælati exiſtentes intra fines alicuius Diœceſis, non poſſunt concedere dimiſſorias, niſi ex priuilegio Papæ ſpeciali. Verùm ſi Prælatus aliquis habet propriam Diœceſim, cum iuriſdictione ſcilicet Epiſcopali, poterit etiam hodie dimiſſorias concedere, non obſtante Trident. Decreto, quod non intrat in tali caſu: ita *Campanil. rub. 9. cap. 8. num. 4. Sanchez opuſc. lib. 7. cap. 1. dub. 21. nu. 6.* Vnde quoties Prælatus eſſet ordinatus priuatiuè ad Epiſcopum habens ius viſitandi, & congregandi Synodum, tunc poterit cõcedere dimiſſorias, vt *Barboſ. alleg. 7. n. 8. cum alijs præallegatis.*

CAPVT XXI.

Ordines collati ab Abbate, ſeu alio Prælato intra fines alicuius Diœceſis conſiſtente, ſine licentia Diœceſani.

I. IN *Trid. ſeſſ. 23. c. 10.* Statutum eſt, ne liceat Abbatibus, ac alijs quibuſcũque quantumuis exemptis, intra fines alicuius Diœceſis conſiſtentibus, etiam ſi nullius Diœceſis eſſe dicantur, cuiquam, qui regularis ſibi ſubditus nõ ſit, tonſuram, vel minores ordines conferre. Contrafacientes autem Prælati ſecundũ aliquos DD. incurrunt ſuſpenſionem ab officio, & beneficio per annum, quam incurrunt, ſi ipſi dimiſſorias concederent, ex *eod. c. 10. Trident.* ita tenet *Henriq. lib. 13. cap. 38. §. 2. verſ. idem diſponitur. Sayr. lib. 5. c. 13. n. 5.* Sed nullo modo id probatur ex hoc textu; & in pęnis non eſt facienda extenſio ex ſimilitudine rationis. Ideo verius videtur in tali caſu Prælatos incurrere ſuſpenſionem à collatione ordinum per annum, tanquam promouentes alienum ſubditum ſine licentia illius Epiſcopi, ſeu Prælati; vt dixi *c. 16. ſupra à n. 4.* Promoti autem incurrunt ſuſpẽſionem, tanquam ordinati ab alieno ſine licẽtia ſui Pręlati: de qua dixi *ſup. c. 16.* quia nõ recipiunt ordinis exequutionem, vt *Sanch. opuſc. lib. 7. c. 1. dub. 19. nu. 17.*

Aduerte, quòd de iure communi ſolum reperitur conceſſum Abbatibus, vt poſſint conferre tonſurã, Oſtiariatum, & Lectoratum. *c. quoniam, 69. diſt. c. cũ contingat de ætat. & qual. c. Abbatib. de priu. in 6.* tamen ex conſuetudi-

dine, & identitate rationis omnes quatuor minores conferre poſſunt, vt *Sanchez opuſc. lib.7. cap.1. dub.19.n.11.* Apud quem vide alia circa hanc materiam.

Aduerte ſecundò, quòd ſi Abbas, ſeu Prælatus contra hoc decretum conferat minores, vel tõſuram alicui ſæculari ſubdito ſibi in temporalibus, collatio, ſeu ordinatio erit valida, vt non ſit iteranda, quia Tridentinum non aufert ab illis totalem poteſtatem iure communi conceſſam, ſed vſum illius reſtringit, vt extra dictos limites reddat illicitum: ita *Layman lib.5. tract. de ſacr. Ordinis, cap.9.nu.7.Sanch.opuſc. lib.7.cap.1.dub.19.nu.17.* cum communi ſententia. Si verò alieno ſubdito conferat ſine licentia illius Prælati, aliqui dicunt ordinationem nullam eſſe totaliter, quia exceſſit limites ſuæ facultatis à iure conceſſæ: ita *Palud.& Layman ibid.* Sed contra *Sanch. ibi* cum communi ſententia Doctorum ait, quòd non recipit promotus ordinis exequutionem, ſed ordinatio imprimit characterem, quia priuilegium hoc eſt perſe primò abſolutè conceſſum, vt dixi *verb.Baptiſmus,c.3.in fin.*

Aduerte tertiò, quòd hoc decretum non habet locum in Prælato habente propriam Diœceſim, ſeu ordinariam iuriſdictionem priuatiuè ad Epiſcopum, per ea, quæ dixi *ſupra cap.20.in fin.* & ita *Sanchez dub.19. num.20.* quia hoc ei competit de iure communi, cui Tridentinum non derogauit.

Aduerte quartò, quòd Nouitius nõ cenſetur ſubditus regularis Prælati, ſeu Abbatis, ideo nõ poteſt ab eo promoueri ad ordines, vel tonſuram. *Maiol.lib.4. cap.2.nu.11.§.quinimò.*

CAPVT XXII.

Ordo collatus ab Epiſcopo, qui renunciauit dignitati.

I. EX *c.1. de ordin. ab Epiſcopo,qui renunc.Epiſc.* Epiſcopus, qui renunciauit loco, ſed non dignitati, remanet tanquam Epiſcopus titularis, & cum licentia Epiſcopi loci, & Epiſcopi promouendorum poteſt ordines conferre. At Epiſcopus, qui renunciauit etiam dignitati Epiſcopali, non poteſt ſacros ordines conferre licitè, quamuis validè conferat: & ab ipſo promotus in ſacris non recipit ordinis executionem; & quidem ſcienter, vel ignorantia craſſa, vel ſupina ſic promotus eſt à ſolo Papa diſpenſabilis: ſi autem bona fide, poteſt cum eo eius Epiſcopus diſpenſare. Si autem in minoribus promotus eſt, etiã ſcienter habet liberam ordinis exequutionem.

Ex

Digitized by Google

Ex hoc textu, Nota primò, quòd ſacros ordines recipiens ab Epiſcopo, qui renunciauit dignitati, etiam ſi eos receperit cũ cõſenſu Epiſcopi loci, & promouendi, ſi mala fide promotus eſt, incurrit ſuſpenſionem ab exequutione ordinũ taliter receptorum, reſeruatam Papę ſecundùm communem ſententiam: ita *gloſſ. ibi verb. executionem, ibi Abb. n. 6. Henriq. lib. 13. c. 29. n. 1. Suar. de cenſ. diſp. 31. ſect. 1. n. 7. Sayr. lib. 4. c. 14. nu. 7.* qui multos allegat. Sed Summiſtæ dicunt talem fieri irregularem, vt *Angel. verbo, irregul. §. 31. Sylu. q. 8. Nauarrus cap. 27. num. 241. & alij.* Poteſt tamen Epiſcopus, vel Prælatus exemptus cum eo diſpenſare, ſi antea, vel poſt fuerit profeſſus in religione approbata. *Salzedo ad Diaz in praxi cap. 28. cum Hoſtien. & Henrico.*

Promotus autem à tali Epiſcopo in ſacris bona fide non eſt ſuſpenſus, neque propriè irregularis, ſed impeditus, vt non poſſit ſine peccato mortali exercere ordines illos, niſi prius cum eo Epiſcopus diſpenſauerit: ita *Suarez nu. 12. Coninch diſp. 15. nu. 34. Filiucc. tract. 17. nu. 76. Auila par. 3. diſp. 5. dub. 8. §. ad argumentũ ergo.* Minores autem ordines recipiens à tali Epiſcopo cum licentia Epiſcopi loci, & ſui Diœceſani, non eſt ſuſpenſus, neque irregularis. *Suar. nu. 4. Auila §. dubitatur octauo, in fine. Alterius tom. 2. diſp. 9. cap. 1. col. 3. Sayr. nu. 7. ex textu citato*, quia minores ſæpè etiam à non Epiſcopo conferuntur.

An autem in dubio Epiſcopus cenſeatur renunciaſſe loco tantum, vel etiam dignitati? Reſpondeo regulariter cenſeri tantum loco renunciaſſe; quia dignitati, id eſt, executioni ordinis Epiſcopalis non ſolet renunciari. Limita, niſi ratione delicti, vel ingreſſus religionis renunciauerit. *Sanch. opuſc. lib. 7. cap. 1. dub. 20. nu. 33. cum allegatis, & Cardinalis in d. c. 1. q. 1.*

Nota ſecundò, quòd conſecratus Epiſcopus ab Epiſcopo, qui renunciauit Epiſcopatui, non recipit ordinis executionem, quia non poteſt hæc conſecratio conferri, niſi ab habente executionem ordinis Epiſcopalis: & probatur ex hoc textu, quia nemo dat, quod non habet, quidquid *Bonaccina* in contrarium dicat, *tract. de ſuſpenſ. particul. q. 1. punct. 9. nu. 12.*

Nota tertiò, Epiſcopum prædictum ordines conferentem cum licentia Ordinarij loci, & Ordinarij Clerici promouendi, nec cenſuram, nec irregularitatem incurrere, quia non eſt iure cautum. *Alter. ibi cap. 1. in fin. Sayr. lib. 4. cap. 14. nu. 7.*

CAPVT XXIII.

Ordo collatus ab Abbate, ſeu Prælato, qui renunciauit dignitati.

AN recipiens ordines minores, vel tonſuram cum licentia proprij Epiſcopi, ſeu Prælati, ab eo, qui ante fuit Abbas, vel ſimilis Prælatus, habens vſum Mitræ, & Baculi cum facultate minores ordines, & tonſuram conferendi, ſed renunciauit dignitati, vel depoſitus eſt, validè recipiat, aut potius incurrat ſuſpenſionem, vel irregularitatem, de qua dictum eſt *c. praeced.* Duas inuenio ſententias: Prima aſſerit nullam incurrere ſuſpenſionem, aut irregularitatem, quia non eſt iure cautum: imò *c. 1. de ordin. ab Epiſcopo qui renunc.* quoad minores, & tonſuram nullam pęnam conſtituit: & ita tenet *Suar. de cenſur. diſp. 31. ſect. 1. num. 4. Alter. tom. 2. diſp. 9. cap. 1. col. 3. Bonac. de ſuſpen. partic. quaeſt. 1. punct. 9. nu. 13.* Vnde iſti ſupponunt, talem collationem validam eſſe. Et facit ratio, quia benedictio Abbatis ſemel impertita, ſemper perſeuerat poſt renunciationem moraliter, vnde ſi denuo promoueatur ad Abbatiam, non eſt iteranda. *Lapus in Clemen. attendentes, n. 5. de Stat. Mon.* vbi ſic ait ſeruari in Curia Romana. Igitur etiamſi renunciauerit dignitati, videtur manere radicaliter in eo poteſtas ordines conferendi, quos dignitate retenta conferre poterat, ſicut dictum eſt de Epiſcopo.

Contraria tamen ſententia eſt vera abſolutè, & tenenda, ſcilicet talem collationem tonſuræ, vel ordinum eſſe penitus nullam, neque characterem impreſſum eſſe: quia ideo Epiſcopus, qui renunciauit, validè cōferre poteſt, quia poteſtas ordines cōferēdi in Epiſcopo eſt de iure diuino immobiliter annexa tali ordini, & charactери indelebili: vnde tolli nō poteſt per renunciationem. At verò Prælatura, veluti Abbatia, nō imprimit characterem; & poteſtas ordines minores conferendi eſt annexa à iure poſitiuo eccleſiaſtico tali dignitati, vnde per renunciationem ab Eccleſia admiſſam, vel remotionem in totū tollitur ſublata dignitate, tanquam fundamento; & benedictio Abbatis non pertinet ad ſubſtantiam, ſed ad ſolemnitatem: Nam & multi habent à Sede Apoſtolica, vel ex conſuetudine facultatem conferendi ordines abſque præuia benedictione ſua ſolemni. *Selua de benef. par. 6. q. 2. nu. 106. Layman de ſacr. Ordinis, c. 13 n. 27. Miranda tom. 1. q. 38 art. 9. concluſ. 3.* Verum eſt quòd præciſa conſuetudine, Abbas non poteſt va-

validè ordines conferre nondum benedictus, niſi Epiſcopus ſit in mora benedicendi illum, ita Eccleſia ſtatuente. *Sanchez opuſc. lib.7.cap.1. dub.19. num.6.& 7.*

Et ideo hanc ſecundam ſententiam tenet *Palud. in 4. diſt. 24. q.3. num.12. Layman loco cit.* & magis expreſsè *Abbas in d.cap.1. num.3. de ordin. ab Epiſc. qui renunc. Epiſc.*

Addo quòd qui nõ eſt amplius Prælatus, & ordines confert, fit irregularis, tanquam vſurpans exercitium ordinis Epiſcopalis, ſeu actũ ordini epiſcopali ab Eccleſia annexũ, vt dixi *infra c.32.*

CAPVT XXIV.

Ordo collatus ab Epiſcopo non tolerato.

I. ORdines ſacros, vel minores, vel tonſuram, vel conſecrationem Epiſcopalem recipiens ab Epiſcopo ab Eccleſia non tolerato, nempe hæretico, vel ſchiſmatico, vel ſimoniaco, vel excommunicato, vel ſuſpenſo, vel interdicto, vel irregulari, quando ſunt vitandi, ſeu non tolerati ab Eccleſia, eſt eo ipſo ſuſpenſus ab exequutione ordinis ſic ſuſcepti, per *c. Daibertum, 1.q.7. cap.2. de ordin. ab Epiſc. qui renunc. c.1. & 2. de ſchiſ. Suar. diſp.31. ſect.1. nu.61.64.& 65. Coninch diſp.15 dub.5. Filiuc. tract.17.n.80. Sayr. lib.4.c.14.n.1.* qui plurimos allegat

Limita, quòd ſi promotus ignorauit totaliter vitiũ ordinantis, tunc non eſt propriè ſuſpenſus, neque irregularis, ſed impropriè, quatenus ante diſpenſationem peccat miniſtrando in ſuſceptis. *Suar. n.62. Coninch n.34.* Si autẽ mala fide ſcienter, ſolus Papa cũ eo diſpenſare poteſt, niſi ſit Religioſus Profeſſus: ſi verò ex ignorantia craſſa, vel ſupina, poterit eius Epiſcopus diſpẽſare, ex *d.c.2 de ordin. ab Epiſc. & cap.2. de ſchiſm. Tolet. lib.1.c.68.n.5. Sayr. nu.2. Diaz in praxi c.28. in fin. Sanch. opuſc. lib.2.c.3. dub.104. nu.44.& 45.*

De Epiſcopo tamen cõſecrato ab Epiſcopo non tolerato, dubia eſt quæſtio, an ſtante ignorantia ſaltem inculpata cõſecrati, poſſit ipſe à ſuo Metropolitano, vel Patriarcha diſpenſari: & partẽ affirmatiuam tenet *Suar. n.65. Filiuc. n.81.* Sed contrariũ eſt tenendum quia diſpenſare cũ Epiſcopo pro foro externo, eſt de maioribus negocijs, ideo reſeruatur Papæ. *Hoſtien.* & alij multi, quos ſequitur *Henricus Boich in c. conſultationi, de tempor. ordin.* & plures Doctores, quos allegat, & ſequitur *Sayr. c.14. nu.2.*

Dicitur autem Epiſcopus vitandus, ſeu non toleratus ab Eccleſia, ſi erat, vel notorius Clerici percuſſor, vel denunciatus nomi-

natim de ſupradictis cenſuris,ſeu criminibus,vt hæreſi,vel ſchiſmate,vel ſimonia,&c. *Suar.n.64 Sãch. loco cit.n.42.* cum magis cõmuni: Vnde nõ ſufficit, Epiſcopum eſſe hæreticum notorium,ſecundum magis communem ibi relatam.

Aduertendũ tamen, quòd ordinatus ab Epiſcopo vt ſupra nõ tolerato, ſi ordines recipit metu graui,ſcilicet cadente in cõſtantem virum, nõ incurrit ſuſpenſionem propriè dictam, ſed impropriam,ſicut qui bona fide ordinatus eſt, *Suar.n.62.Coninch n.34. Filiuc. nu.80. Sanch. nu.48.* qui multos allegat; & ſic poteſt ab Epiſcopo ſuo diſpenſari. *Sanch. n.44. & 45.* Tamen ſi ordinatus ab hæretico,vel ſchiſmatico metu graui,poſt ordinationẽ per menſem integrum communicauerit cum ordinante in diuinis, tũc incurrit ſuſpenſionem, quia præſumitur metus purgatus,& ipſe præſumitur credens, & fautor hæreticorum. Secus ſi ſtatim eorum ſectæ abrenunciauit, & ad catholicam rediit Eccleſiam. *c.conſtat multos, 1.q.1. Maiol. lib.4.c.22. nu.4. Sayr.c.14. nu.5.*

CAPVT XXV.

Ordines ab Epiſcopo proprio collati in aliena Diæceſi ſine licentia Ordinarij loci.

Vide *verbo, Epiſcopus, c.4.*

CAPVT XXVI.

Ordines recepti, ſeu collati ſine litteris commendatitijs proprij Prælati.

NOta,quòd litteræ cõmendatitiæ dicuntur litteræ Prælati teſtimoniũ,& commendationem facientes de vita,& moribus ſubditi,qui poſtulat ad ordines promoueri;ex *Triden ſeſſ.23. c.8.* & diſtinguuntur à dimiſſorijs, quibus datur licentia à proprio Epiſcopo, vt ab alio quis poſſit ordinari.

Ex *Trident. loco cit.* obtinens litteras, ſeu priuilegium à Sede Apoſtolica,vt promoueri poſſit à quocunque Antiſtite catholico, ſeu aliàs ab Epiſcopo non ſuo, nõ poteſt vti tali indulto,niſi habeat commendatitias ſui Ordinarij. Si ſecus fiat, ordinans à collatione ordinum per annum,& ordinatus à ſuſceptorũ ordinum executione, quandiu proprio Ordinario promoti videbitur expedire, eſt ſuſpenſus. Itaque in iſto caſu nõ requiruntur dimiſſoriæ, ſed commendatitiæ proprij Ordinarij, vt *Tolet. lib.1.c.49. §.quarta. Quaranta verbo, ordo, §. ſuſpenſionis pœnam. Bonac. de ſuſpenſ. in partic. q.1. punct.11.n.22.*

Limitat iſtud decretum *Toletus loco cit.* cum declaratione Sacræ

Con-

Congregationis, vt non procedat de collatione primæ tonſuræ, quia hoc loco non continetur ordinum appellatione.

CAPVT XXVII.

Ordines collati Religioſo ſine commendatitijs, ſeu dimiſſorijs proprij Prælati Regularis in forma debita.

I. Religioſus exemptus recipiens ordines ſine licentia proprij Prælati, incurrit ſuſpẽſionem latã ex *Bulla Pij II. & Triden. Concilio* contra recipientes ordines ſine dimiſſorijs, vel licentia proprij Ordinarij: de qua dixi *ſupra c. 16.* Et quidem Bulla Pij II. ſuſpendit promotos ſine litteris dimiſſorijs, neque reſtringit ſermonem ad dimiſſorias Epiſcoporum, ſed abſolutè loquitur de dimiſſorijs: tamen loquitur ſolum de ordinibus ſacris, vt *ibi* dixi: & Tridentinum *ſeſſ. 6. cap. 5.* ſuſpendit promotos ſine licentia proprij Ordinarij; & ratio eſt, quia dimiſſorias dare regularibus exemptis, vt promoueãtur à quocunq. Antiſtite, pertinet ad ipſorũ Prælatum, videlicet Prouincialem, vel Generalem, vel Abbatem exemptum: & ita tenet *Maiol. lib. 4. c. 20. num. 2. Sanchez lib. 7. opuſcul. c. 1. dub. 20. numer. 44* qui ait ita quotidie obſeruari; & *Nauarr. conſil. 36.* incipit, *quis ſit Ordinarius, de tempor. ordin. Miranda tom. 1. quæſt. 39. artic. 3. concl. 1.* Alij verò dicunt, quòd Regularis recipiens ordines ſine licentia ſui Prælati incurrit in ſuſpenſionem latam ex Tridentino *ſeſſ. 23. capit. 8.* contra recipientes ordines ſine commendatitijs propri Prælati: de qua re dixi *c. præced.* quia ad Prelatum regularem pertinet dare litteras commendatitias, & non dimiſſorias, niſi quoad minores, quando eſt Prælatus habens poteſtatem cõferendi ordines minores ſuis ſubditis regularibus: ita tenet *Henriq. lib. 10. cap. 23. num. 4. Roderic. quæſtion. regular. tom. 1. quæſt. 18. ar. 5. in princ. Barboſ. alleg. 7. n. 31* Sed ego puto, quòd litteræ Prælati exempti dicendæ ſint dimiſſoriæ, Prælati verò non exempti commendatitiæ; quia tunc non poteſt regularis non exemptus ordinari ab alio Epiſcopo, niſi cum dimiſſorijs ſui Epiſcopi, & commendatitijs ſui Superioris: ſecus eſt pro Religioſis exemptis, quia non requiruntur dimiſſoriæ proprij Epiſcopi. *Roderic. loco cit. Miranda dicto ar. 3. concl. 1.* Alij tamen confundunt hæc nomina, & litteras Prælati commendatitias, & reuerẽdas, ſeu dimiſſorias appellant, vt *Roderic. ibi.*

De iure communi non poterat Religioſus, etiam cum commendatitijs, vel dimiſſorijs proprij Prælati, ordinari, niſi à propio Epiſcopo, ſcilicet in cuius Diœceſi tūc commoraretur, ex *c. cum nullus*, §. *fin. de temp. ordin. in 6.* Ad hanc autem commorationem non requiritur domicilium, id eſt, vt perpetuò debeat commorari, ſed ſufficit quaſi domicilium, id eſt, vt ſit ibi de familia, ſeu permanſurus, donec à Superioribus amoueatur: nam pro regulari hoc ſufficit, vt dicatur incola, ſeu domicilium habens. *Bart. in l. 1. ff. ad municip. Gemin. in d. c. cum nullus, & ibi etiam Francus.*

Sed hodie *ex decreto Sacræ Congregationis Concilij*, ex mandato Clem. VII. edito, ſtatutum eſt, vt Prælati regulares dimiſſorias pro ſuis Religioſis ordinandis dirigere debeant ad Epiſcopum Diœceſanum promouendi, vt ſupra: quòd ſi eo tempore Epiſcopus ſit abſens, vel non ſit habiturus ordinationes, tūc poſſit dare dimiſſorias ad quemcunque Antiſtitem, ita tamen vt ab ordinante debeant examinari; & dummodo Prælati Regulares nō differant conceſſionem dimiſſorialium in tempus abſentiæ, vel impedimenti proprij Epiſcopi, ſeu in tempus, quo non ſit habiturus ordinationes; & dummodò in dictis dimiſſorijs ad alium Epiſcopum exprimatur cauſa dictę abſentiæ Epiſcopi, vel ordinationum non habendarum.

Quæ ſi Prælatus Regularis non expreſſerit in ſuis dimiſſorijs, officij, & dignitatis, ſeu adminiſtrationis, ac vocis actiuæ, & paſſiuæ priuationis, & alias arbitrio Papæ reſeruatas pœnas incurrat. Referunt *Miranda q. 38. art. 2. tom. 1. Diana reſolut. 15. tract. 2. miſcell. Barboſ. allegat. 7. num. 18.*

Nota, quòd particula *incurrat* intelligitur ipſo iure abſque alia ſententia, ſecundum magis communem. *Tiraquel. in l. ſi vnquam, verbo, reuertatur, nu. 145. & 147. Sayrus in Claui regia, lib. 3. cap. 8. nu. 21. verſ. fallit. Barboſa de dictionib. dict. Incurrat.* Sed alij contrarium tenēt citati à *Tiraquello nu. 146.* & facit, quia non poteſt intelligi, quòd ipſo facto incurrat alias pœnas arbitrio Papæ nondum determinatas; ergo neque pœnas illas priores, quia vnum, & idem verbum non debet ſimul diuerſo iure cenſeri, vt ſimul habeat vim ſententiæ latæ, atque ferendæ. Et hæc ſecunda ſententia in caſu noſtro ſatis mihi probabilis videtur.

CA-

CAPVT XXVIII.

Ordines minores, aut prima tonſura in regno Neapolitano collata ſine informationibus requiſitis.

ANno 1623. 10. Kal. Iul. Romæ Sacra Congregatio Cardinalium ſuper negocijs iuriſdictionalibus Regni Neapolitani de ſpeciali ordine Papæ Gregor. XV. præcepit omnibus Archiepiſcopis, Epiſcopis, & Prælatis dicti Regni, vt antequam ad primam tonſuram, vel minores ordines aliquem promoueāt, Parocho, ſeu alteri, cui magis expedire videbitur, committant, vt denuncient publicè in Eccleſia nomina, & deſideria promouendorum, & inquirant de ipſorum natalibus, ætate, vita, & moribus, à fide dignis; & litteras teſtimoniales ipſam inquiſitionem factam continentes ad ipſum committentem quāprimum trāſmittant; vt tam ex his, quàm ex alijs à Trident. Concil. *ſeſſ.* 23. *cap.* 7. præſcriptis adhibitis diligentijs ſibi conſtet de idoneitate promouendorum. Item ſtatuit, vt in litteris dimiſſorijs concedendis exprimatur, quòd dictæ diligentiæ præceſſerint; Item vt dimiſſoriæ ad vnum tantùm determinatum Ordinarium dentur; & pluribus directæ, ſint nullius momenti. Si quis verò contra huiuſmodi formam ad primam tonſuram, vel minores promotus fuerit, ab exequutione collati, & à ſuſceptione ſuperioris ordinis ſit perpetuò ſuſpēſus; & vlterius condignis pœnis puniatur. Ordinans verò, vel dimiſſorias concedens forma hac non ſeruata, à collatione ordinum per annum ſit eo ipſo ſuſpenſus.

CAPVT XXIX.

Ordines recipiens Romæ commorans ſine licentia Cardinalis Vicarij.

EDictum Vicarij Vrbis Romæ de mandato Clementis VIII. promulgatum fuit die 24. Nouembris anno 1603. præcipiens Clericis vniuerſis in futurum in Vrbe Roma commorantibus, & ad minores, vel ſacros ordines promoueri volentibus, ne extra eandem Vrbem, etiam vigore dimiſſorialium ſuorum Ordinariorum, vel cuiuslibet alterius facultatis, ad dictos ordines promoueri ſe faciant, niſi præuio examine ab Examinatoribus in Vrbe deputatis, idonei reperti, & approbati fuerint, & à Vicario licentiam in ſcriptis obtinuerint. Qui ſecus fecerint

ab ordinum executione eo ipſo ſint ſuſpenſi, donec à Sede Apoſtolica abſolutionis gratiam meruerint obtinere. Refertur hoc decretum à *Bonac. de ſuſpenſ. particul. q.* 1. *punct.* 11. *nu.* 5.

Nota primò, quod commorans dicitur etiam, qui domicilium non habet ibidem, vt dixi *ſupra cap.* 27. *poſt nu.* 2.

Nota ſecundò, quòd non procedit contra recipiētem primam tonſuram. *Bonacc. ibi nu.* 5.

Nota tertiò, quod licet edictum iſtud fuerit editum à Cardinali Vicario, non ceſſat per eius mortem, quia ex ſpeciali mandato Papæ editum fuit ab ipſo Vicario: aliàs enim expiraſſet eo mortuo. *Vrſill. ad Afflict. deciſ.* 290. *num.* 3. *Farinacc. in fragmen. verbo, bannimenta, nu.* 6. & 7. *Matheſil. ſing.* 189. *nu.* 4. & creditur Magiſtratui aſſerenti de commiſſione Principis, quando eſt Magiſtratus in Curia Principis. *Grammat. dec.* 36. *nu.* 27. *Maſcard. verbo, Cardinalis Legati, nu.* 26.

CAPVT XXX.

Ordinis Sacramentum iterantes.

Qvidam putant, ordinem eundem iterato recipientes, vel miniſtrantes eidem, incurrere irregularitatem: ita *Archid. S. Anton. & alij apud Sayr. lib.* 7. *cap.* 8. *nu.* 27. & tenet *Nauarr. cap.* 27. *num.* 246. tamen contraria ſententia eſt communis, vt ſolum procedat in iteratione Sacramenti Baptiſmi. *Tolet. lib.* 1. *cap.* 65. *nu.* 3. *Sayr. loco citat.* qui plures allegat, *Bellet. diſquiſ. Cleric. par.* 1. §. 4. *nu.* 67. Alij putant iterantem Sacramentum ordinis incurrere ſuſpenſionem latæ ſententię Papæ reſeruatam, ex *cap.* 1. *de ſecun. nup.* vbi eſt caſus de iterante ſacramentalem benedictionem. Sed communis ſententia docet ibi eſſe ſuſpenſionem ſententiæ ferendæ, vt dixi *verbo, Sacramenta iterantes*; & *verbo, Matrimonium, cap.* 2. eſt tamen graue peccatum ſacrilegij prædicta ordinis iteratio, vt *Turrec. in c. manus,* 1. *q.* 1. & puniri debet arbitrio Superioris, *d. c.* 1.

CAPVT XXXI.

Ordines exercens in Cenſura.

Vide *verbo, Cenſura, cap.* 11. 17. & 18.

CAPVT XXXII.

Ordinem ſacrum exercens, quem non habet.

I. Ex *cap.* 1. & 2. *de Clerico non ordinato miniſtrante,*

te, Miniſtrans ſolemniter in ordine, quem non habet, irregularis efficitur.

Amplia primò, vt procedat non ſolum de Clerico actum ordinis vſurpante, ſed etiam de puro Laico: quia etſi text. & rub. loqui videantur de Clerico, deciſio tamen, & regula tex. non reſtringit ad ſolum Clericum. Sed ibi contingit caſus in Clerico: & ita tenent *Calder. Palud. Sylu. Tab. S.Anton. Nauarr. Sot. Maiol. Valen. & Filiar.* allegati à *Sayr. lib. 7. de cenſur. cap. 10. n. 6. Suar. diſp. 42. ſect. 4. n. 10. Borgaſ.* qui teſtatur de communi, *tract. de irregul. par. 6. tit. de non ordin. miniſtr. nu. 1. fol. 313. Coninch diſp. 18. n. 45. Auila par. 7. diſp. 9. ſect. 2. dub. 14. & 15. Filiucc. tract. 20. num. 207.* Quamuis contrarium teneant alij, quos ſequitur *Sayr. ibi. Diaz in praxi c. 12. Layman lib. 1. tract. de irregular. c. 3. nu. 3. Barboſ. in d. c. 1. n. 5.*

Amplia ſecundò, vt procedat etiam in vſurpante actum ordini annexum ex Inſtitutione eccleſiaſtica, ſi tamen ſit annexus, tanquam actus ordinis (non iuriſdictionis, vt *infra* dicam) vt ſunt multæ benedictiones, & cõſecrationes, quæ à Sacerdotibus, vel Epiſcopis fiunt, vt *Suar. num. 7. Filiucc. num. 210. Sayr. lib. 4. c. 16. nu. 13. & c. 10. nu. 9.* cum alijs per eum adductis.

Amplia tertiò, vt procedat etiã in exercente talem ordinem fictè; v. g. ſi fingat ſe Sacerdotem, & fictè, ſed ſeriò abſoluat: quia cùm agatur de pœna vſurpantis, & facientis actum irritum, etiam per actum fictum incurrit in eandem pœnam. *Suar. diſp. 42. ſect. 4. nu. 18. & 19. Coninch num. 48. Cardin. in Clem. religioſis, verbo, miniſtrare, de priuil.*

Limita primò, vt nõ procedat in vſurpante actum ordinis minoris, quia hic actus etiam à laicis ex conſuetudine poteſt exerceri. *S. Thom. in 4. diſt. 24. q. 2. ar. 2. ad 9. Sayr. lib. 7. cap. 10. nu. 3. & lib. 4. c. 16. n. 11. cum alijs. Auila dub. 13. cum alijs. Vgolin. de irregul. c. 37. n. 13. Coninch dub. 6.* Quamuis cõtrarium teneãt plures citati à *Sayr. lib. 4. c. 16. n. 11.* & tenet *Suar. num. 15.*

Limita ſecundò, vt non procedat in vſurpãte actus alterius facultatis annexæ ordini ſacro, vt iuriſdictionis: v. g. ſi ſacerdos nõ approbatus abſoluat ſacramentaliter, vel ſi non ſacerdos concionetur. *Henriq. lib. 14. cap. 6. num. 2. litt. X.* vbi in commento plures allegat, & *Sayr. lib. 7. c. 10. nu. 9.* cum alijs Doctoribus.

Limita tertiò, quòd ſecundum communem ſententiam cum tali irregulari, ſi clericus ſit, poteſt Epiſcopus diſpenſare, vt miniſtret in ſuſceptis, non autem, vt aſcen-

aſcendat vlterius. *Hoſtienſ. & Goffr. in d. cap.* 2. *Innoc. in c. dilectus, de temp. ordin. nu.* 3. *Sayr. lib.* 7. *c.* 10. *num.* 11. *Vgol. cap.* 37. *nu.* 14. & veriorem hanc teſtatur *Layman cap.* 3. *§. porrò circa*. Quod eſt verum, niſi vſurpauerit ordinem Sacerdotalem celebrādo Miſſam, vel abſoluendo ſacramentaliter. *Borgaſ. num.* 3. vt infra dicam.

Adde quòd quando Epiſcopus diſpenſat, vt ſupra, debet eum prius ſuſpendere; ſeu ſuſpenſum relinquere biennio, vel triennio, ex *cap.* 2. *citato*. Poteſt tamen Epiſcopus plus, vel minus temporis arbitrari, quia illud biennium, vel triennium ponitur exēpli cauſa. Ita *Hoſtien. ibi verſ. vel triennio. Anchar. numer.* 2. *Card. not.* 1. qui dicunt, diſpenſationem non debere concedi, niſi pœnitentia, vel illius parte peracta, vt patet ex *eod. tex. & cap. ex tenore, de temp. ordin. & cap. fin. de eo qui furtiuè, c. cùm illorum, de ſent. excommun.* Hæc autē forma diſpenſandi ſeruatur de ſtylo Curiæ in omnibus irregularitatibus ex delicto contractis. *Cardin. in d. c.* 2. & conſtat ex formulis Sacræ Pœnitentiariæ; quamuis in Sacra Pœnitentiaria ſæpe tempus ſuſpenſionis prædictæ magis coarctemus pœnitentibus ad vitandum ſcandalum.

II. Aliqui putant, Clericum exercentem ordinem ſacrum, quem non habet, incurrere ſuſpēſionem ex *d. c.* 2. *de Cleric. non ord. min.* ita *Tolet. lib.* 1. *c.* 72. *§.* 1. *in fin. Cardin. in d. c.* 1. *eod. tit.* Sed verius eſt, hanc non eſſe ſuſpenſionem diſtinctam ab irregularitate, de qua ſupra dixi, vt patet ex prædictis.

III. Miſſam celebrans, vel ſacramentaliter abſoluēs, cùm Sacerdos nō ſit, ſit ſuſpectus de hæreſi, & cogendus ab Inquiſitore abiurare de vehementi, & degradatus tradendus eſt Curiæ ſæculari puniēdus, ex Conſt. Pauli IV. apud *Maiol. lib.* 4. *cap.* 13. *nu.* 1. & ex Conſtitut. Gregor. XIII. incipit, *Officij noſtri*, & ex Conſtit. Clem. VIII. *Etſi alias*, 81. & ex Conſtit. S.D.N. Vrbani VIII. incipit, *Apoſtolatus officium*, vbi declarauit, eas pœnas procedere etiam in minoribus 25. annis, maioribus tamen 20. annis. Vnde ſequitur, quòd cùm hoc ſit crimen depoſitione dignum, ſi fuerit notorium de iure, vel de facto, reddit ipſo iure infamem, & irregularē, vt dixi *par.* 1. *c.* 33.

IV. Exercens ordinem, quem non habet, vt ſupra, poteſt puniri pœna falſi: *Abbas in d. cap.* 1. *Anchar. ibid. num.* 3. *Barboſ. in d. cap.* 2. *nu.* 3. qui alios allegat, & *Albericus in l. eos, in fin. ff. ad l. Cornel. de falſ.* per illum tex. &

Fe-

Felin.in c.tertio loco, n.1. de probat. Vnde ſententiâ latâ contra eum de crimine falſi,incurrit aliã irregularitatẽm ob infamiam iuris contractam ex condemnatione in cauſa publici iudicij, vt dixi *verbo, falſum,cap.* 1.

CAPVT I.

Papæ electi nondum Coronati litteras impugnantes.

I. PEr *extrau.quia nonnulli,de ſent.excomm.in fin.* excommunicationẽ nemini reſeruatam incurrunt impugnantes litteras Papæ electi nondum Coronati,ſi impugnent eo prætextu, quaſi non habeat adhuc plenam poteſtatem Vicarij Chriſti Domini; quod eſt falſum:ſi quidem Coronatio ſolùm pertinet ad ſolemnitatem, non ad habendam iuriſdictionem,ſed quaſi ad publicationem ſuſceptæ dignitatis. *Suar.de cenſur. diſp.* 23.*ſect.6. n.*1.*Azor.par.2.lib.*4. *cap.* 5. *in princ. Auguſtin. Anconit.de poteſt. Eccleſ q.*4. *art.*2. vbi ait Papatum eſſe nomen iuriſdictionis, non ordinis, & eodẽ momento, quo canonicè electio eſt facta, immediatè à Deo confirmari. & *Barboſ. alleg.*50. *nu.* 173. Non tamen incurrunt in iſtam excommunicationem litteris Papæ reſiſtentes alio prætextu, vt ſubreptionis, aut electionis irritę ob vim,& metũ,&c. *Nauarr. cap.*27. *nu.*147. *Suar. ibi num.*2. facit *c. in nomine Domini,* 23.*diſt.*

Adde quòd per talem impugnationem impediens executionem litterarũ Papæ, incurrit etiã excommunicationem latam in Bulla Cœnæ, *cap.*13. & Bulla Leonis X.quæ eſt 30. incip. *Supremi*. Dixi *verbo, Iuriſdictio, cap.* 14.

CAPVT I.

Parochialia iura vſurpantes.

I. VSurpantes iura Parochialia incurrunt in excommunicationem Papæ reſeruatam latam in Bulla in Cœna Domini, & in Concil. Trident. de quibus dixi *verbo, Vſurpatio.*

II. *Clem.*1.*de priuil.*fertur excommunicatio Papæ reſeruata contra Religioſos præſumentes Clericis,aut laicis Sacramentum extremę Vnctionis,aut Euchariſtiæ miniſtrare, vel matrimonia ſolemnizare, non habita ſuper his Parochialis presbyteri licentia ſpeciali. Et additur,vt locorum Ordinarij,poſtquam de tali tranſgreſſione conſtiterit, eos excommunicatos faciant publicè nunciari,donec de abſolutione

ne

ne ipſorum eis fuerit facta fides; nullo religioſis eiſdem ſuper hoc exemptionis, vel alio priuilegio ſuffragante. Vnde poterunt Regulares citari in tali caſu ab Epiſcopo ad inſtantiam Parochorũ ad dicendam cauſam, quare non debeant declarari excommunicati. *Roderic. tom.* 1. *q. regul.* 56. *art.* 2. *in fin.*

Limita quòd Religioſi non incurrunt hanc cenſuram, ſi miniſtrent alia Sacramenta alienis Parochianis, quamuis peccent id facientes. *Suar. de cenſur. diſp.* 22. *ſect.* 4. *num.* 13. *Filiucc. tract.* 15. *nu.* 188. *Sayr. lib.* 3. *c.* 29. *nu.* 35. *de cenſur.* Neque incurrunt ſi bona fide, vel ignorantia craſſa, non tamen affectata id faciant, ob illã particulam *præſumẽtes*; vel ſi miniſtrent dicta Sacramenta cum licentia Epiſcopi, vel Vicarij Generalis. *Filiucc. & Roderic. vbi ſupra, & Suar. loco cit. & de Sacram. diſp.* 72. *ſect.* 2. §. *ſed inquires.* Neque incurrit Religioſus miniſtrans Sacramẽta ex priuilegio Apoſtolico ſuis familiaribus ſæcularibus, neque his priuilegijs derogatum eſt per hanc Clementinam, ſed priuilegijs ne poſſint denunciari excommunicati ab Ordinario. *gloſſ. in dicta Clem. verbo, ſuffragante. Imola ibi. num.* 15. *Roderic. loco cit. & tom.* 3. *q.* 79. *art.* 1. Neque incurrunt miniſtrantes Sacramenta in caſu neceſſitatis. *Suar. de Sacrament. loco cit.* §. *ſed quæres. Roderic. vbi ſupra. Angel. verb. excommun.* 5. *caſu* 12. *nu.* 5. *cum Hoſt. & Archid.* per *c. quod in te, de pœnit. & remiſſ.* Quamuis cõtra de viatico teneant nonnulli, quia non eſt ſimpliciter neceſſarium ad ſalutem. *Nauar. c.* 21. *num.* 25. *Sylu. excom.* 7. *caſ.* 14. §. 3. *Cardin. in d. Clem. q.* 1.

III. Præterea Religioſi, & clerici ſęculares vſurpantes iura Parochialia circa Eccleſiaſticæ ſepulturæ electionẽ, incurrunt pœnas, & cenſuras, de quibus dixi *verbo, Sepultura, c.* 3.

IV. Decimarum quoque iura Parochorum vſurpantes, ſeu impedientes Religioſi, & alij incurrunt in cenſuras, de quibus dixi *verbo, Decimæ.*

CAPVT L.

Parricidium.

I. Parricidium eſt crimen publicum, vnde condẽnatus de illo eſt ipſo facto infamia iuris notatus, & conſequenter irregularis vltra irregularitatem contractam ipſo facto ex homicidio. *c. infames,* 6. *q.* 1. *l.* 1. *ff. de his qui not. infam.* vide, quę dixi *verbo, homicidium.* Imò ſi factum ſit notorium, contrahitur prædicta infamia iuris, & ir-

& irregularitas, ſecundum ſentētiam dicentium, quod omne crimē enorme depoſitione dignum efficit infamem iuris infamia: quę eſt ſententia magis communis, vt dixi *par.* 1. *c.* 33.

II. Aduerte, quòd de iure ciuili Parricida damnatus ad mortem priuatur ſepultura. *l.* 1. *C. de his qui parent. occid. Bald. & Salyc. ibi.* Plures allegat *Farinacc. q.* 121. *nu.* 14. Sed hodie hæc pœna eſt correcta, & non denegatur ei Eccleſiaſtica ſepultura. *Farinac. nu.* 15.

CAPVT I.

Patronatus ius vſurpans in Eccleſia libera, & cooperantes.

Vide *verbo*, *Vſurpatio*, *cap.* 2. & *verbo*, *Vacantia*, *c.* 2.

CAPVT II.

Patronus vſurpans bona ſuæ Eccleſiæ, aut impediens à Miniſtris percipi, aut cooperans, aut in fructuum perceptione ſe ingerens.

Vide *verbo*, *Vſurpatio*, *c.* 1. Vide Trid. *ſeſſ.* 25. *c.* 9. *& ſeſſ.* 22. *c.* 11.

CAPVT III.

Patronus vendens ius Patronatus, vel actum præſentationis, aut percipiens turnorũ lucra.

Vide *verbo Simonia*, *c.* 2. *verb. Vacantia*, *c.* 4.

CAPVT IV.

Patronus præſentans cum confidentia.

Vide *verbo*, *Simonia*, *c.* 3.

CAPVT V.

Patronus admittens reſignationem ad fauorem.

Vide *verbo*, *Reſignatio*, *c.* 2.

CAPVT VI.

Patronus præſentans ſcienter indignum.

PAtronus prę́ſentans ſcienter indignum priuatur ea vice iure præſentandi. *c. cum in cunctis*, *de elect. Lambertin. p.* 1. *de iurepatronatus lib.* 2. *q.* 10. *ar.* 4. *nu.* 23. *Barboſ. in d. c. cum in cunctis*, *nu.* 36. Non tamen incurrit in pœnam ſuſpenſionis, de qua in *d. c. cum in cunctis. Tolet. lib.* 1. *c.* 48. §. 6. *Sayr. lib.* 4. *c.* 15. *num.* 11. quod eſt intelligendum de Patrono laico: nam habens ius patronatus Eccleſiaſticum, dum præſentat, dicitur eligere, ideo incurrit in illam ſuſpenſionem. *Cardin. in d. cap. cum in cunctis.* §. *fin. nu.* 1. *Ricc. collect.* 1029. *& in praxi reſol.* 441. Vide de hac re, quæ dixi *verbo*, *electio*, *c.* 3. vbi rem pleniùs declaraui.

CA-

CAPVT I.

Pœnitentiariæ ſacræ Officiales munera accipientes.

Vide *verbo, Munera, c.2.*

CAPVT I.

Penſionem Eccleſiaſticam non ſoluentes beneficiati.

I. EX ſtylo Curiæ in litteris reſeruationis penſionis apponitur illa clauſula, Volẽtes, & eadem authoritate ſtatuentes, quòd ille, vel quicunque alius ucceſſor, qui in dictis feſtiuitatibus (ſcilicet Natalis Christi Domini, ſeu feſto S. Io. Euãgeliſtæ, & Natalis S. Ioannis Baptiſtæ, vel ſaltem intra 30. horas illarũ ſingulas immediatè ſequentes, pẽſionem prędictã per eum tũc debitã non perſoluerit cũ effectu, lapſis diebus eiſdem, ſententiam excommunicationis incurrat.

II. Item in litteris reſeruationis penſionis ex cauſa reſignationis nõ ſoluenti penſionem, vt ſupra, infligitur pœna priuationis beneficij, cum poteſtate, & iure regreſſus, & acceſſus ad idem beneficium reſignanti, vt illius corporalem poſſeſſionem per ſe, vel per alium propria authoritate poſſit apprehendere. De his pœnis tractant *Azor. par. 2. lib. 8. c. 9. q. 4. Suar. de cenſur. diſp. 20. ſect. 2. Caſtropalao tom. 2. de relig. tract. 13. diſp. 1. punct. 7. à nu. 1. Garz. p. 1. c. 5. num. 581. Gonzal. gloſſ. 56. nu. 54.*

Amplia vtramque pœnam, vt non euadatur per exceptionem ceſſionis bonorum cum reſeruatione congruæ ſuſtentationis, ex beneficio *c. Odoardus, de ſolut.* quia illi beneficio renunciari ſolet, & derogatur in iiſdem litteris, & quia obligatio Cameralis excludit dictum beneficiũ. Ita *Caſtropalao nu. 4.* cum allegatis.

Amplia ſecundò, quòd procedunt, etiam non præcedente exequutione, ſeu excuſſione realli bonorum, vel perſonali per capturam (prærequiſita ad ſententiam excommunicationis ob ciuile debitum fulminandam, ex Trident. *ſeſſ. 25. cap. 3.* cuius defectu excommunicatio eſt nulla. *Sayr. lib. 1. c. 9. nu. 33. Lazarius de monit. ſect. 4. q. 8. n. 1. Garz. nu. 187.*) quia debitor hic conſenſit, & renunciauit tali beneficio. *Caſtropalao num. 3.*

Limita quòd licet ex vi verborum incurri videatur (ſtatim atque fuerit mora commiſſa) ipſo facto excommunicationis, & priuationis pœna, tamen ex ſtylo Curiæ non incurritur, donec pẽſionarius declarauerit velle illum incurrere, *Garz. n. 581. Gonzal.*

vbi

Digitized by Google

vbi ſup. Caſtropalao n. 1. & hæc declaratio debet eſſe iudicialiter facta ſolemniter debitori notificata, à Iudice procedente. Neque ſufficit, ſi declaretur à Procuratore Penſionarij, ſi non habeat ſpeciale mandatum. *Garz. & Caſtropalao ibidem:* neque fieri poteſt hæc declaratio ab hærede penſionarij, vt ijdem docet.

CAPVT I.

Peregrinos cauſa deuotionis ad loca Sancta euntes offendens in perſona, vel rebus.

IN *c. ſi quis Romipetas, 24. q. 3.* habetur: Si quis Romipetas, & peregrinos, & Apoſtolorũ limina, & aliorum Sanctorum Oratoria viſitantes capere, ſeu in rebus, quas ferunt, ſpoliare tentauerit, donec ſatisfecerit, communione careat Chriſtiana. Hãc eſſe pœnam excommunicationis docent *Molina tom. 3. diſp. 666. in fin. Cardin. in c. innouamus, de cenſib.* & alij ſtatim citandi: & quidem hãc eſſe excommunicationem latæ ſententiæ, ſignificare videtur illud verbum, *careat*, vt de magis communi teſtatur *Tiraquell. in l. ſi vnquam, verbo, reuertatur, nu. 161. & 166. C. de reuoc. don.* Tamen in terminis huius Canonis Doctores cõmuniter docent eſſe ſententiæ ferendæ. Ita *Turrecrem. in d. c. ſi quis Romipetas, in princ. Angel. verb. Peregrinus, in princ. Sylueſt. nu.* 1. *Armilla num.* 1. *Molina loco cit.* & idem de hac particula tenet *Cardin. in d. c. innouamus.*

II. Ex c. 10. *Bullæ in Cœna Domini* ſententiam excommunicationis ipſo facto incurrunt interficientes, mutilantes, vulnerantes, detinentes, capientes, ſeu deprædantes Romipetas, ſeu Peregrinos ad Vrbem Romam cauſa deuotionis, ſeu peregrinationis accedentes, & in ea morãtes, & ab ipſa recedentes, & in his dantes auxilium, conſilium, vel fauorem. Hæc igitur excommunicatio eſt Papæ reſeruata. Et nota quod illud nomen *accedentes* hîc, vt in fauorabili cauſa, intelligitur ſtatim atque quis à ſuo domicilio diſcedit, licèt ſit adhuc in via. *Sayr. ſuper eo. cap. nu. vlt. Vgolin. §.* 1.

CAPVT II.

Peregrinantes ad ſanctiſſimum Domini Sepulchrum ſine licentia Papæ.

ACcedentes ad Sepulchrum Domini cauſa deuotionis abſque licentia Papæ, incurrunt excõmunicationem Papæ reſeruatam. *S. Anton. 3. p. tit. 24 c. 30. in fin. Nauar. c. 27. nu. 110. Suar. de*

*de cenſur.diſp.*22.*ſect.*6.*num.*9. *Sanchez in decal. lib.*4.*c.* 13.*n.*9. pro hac nullum textum afferunt, ſed ſolum S. Antoninus ait, ſe ita reperiſſe in libro Pœnitentiariæ ſummi Pœnitentiarij: & id factũ videtur, vt cautius illa peregrinatio ſubeatur propter grauia animæ, & corporis pericula.

Requiri autem videtur ad eam excommunicationẽ incurrendam actus conſummatus, quod ſcilicet peruenerint Hieroſolymam, ſeu ſaltem ad Terram ſanctam. *Bonac. de cenſur. partic. diſput.* 2. *q.* 3. *punct.* 39. *nu.* 3. & ita in ſimili verbum, *accedere*, de actu conſummato intelligunt Doctores *in c. periculoſo, de ſtat. regul. in* 6. & ita hoc verbum exponitur *in c.* 2. *ne Clerici, vel Mon. in* 6. quia ſumus in odioſis, quamuis ſecus ſit in fauorabilibus, vt dixi *cap. præced. in fine.*

CAPVT I.

Periurium.

I. PEriuri ſæpè infamiam iuris, & irregularitatem incurrunt. *c. infames,* 6. *q.* 1. regulariter tamen periurus non eſt infamis ipſo iure. *Felin. in c. teſtimonium, n.* 20. *de teſtibus. Clarus* §. *periurium, nu.* 1. ait communem. Itaque ſunt aſſignandi caſus, quibus fit ipſo iure infamis. Sunt autem tres.

Primus eſt, ſi quis violet pacta, vel tranſactiones iuratas, & ſit maior annis vigintiquinque. *l. ſi quis maior, C. de tranſact.* & hanc pœnam incurrit ipſo facto ante ſententiam, lege notante factum, vt notat *gloſſ. ibi. & DD.* communiter. & *Clarus loco cit.* & ita tenet *S. Thomas* 2. 2. *q.* 98. *art.* 3. *ad tertium. Suar. lib.* 2. *de relig. tract. de iuram. cap.* 19. *n.* 15. *Molina tract.* 4. *diſput.* 6. *n.* 16. latè *Felin. loco cit.* & communem ait *Couarr. in c. quamuis pactum, p.* 1. §. 7. *nu.* 4. Requiritur autem quòd actus ſit conſummatus, & non ſolum attentatum, ſeu conatus. *Caſtren. in d. l. ſi quis maior, & Iaſ. nu.* 17. & requiritur quòd iuramentum fuerit ſolemne, id eſt ſecundum ſolemnitatem pro foro exteriori receptam. *Archid. & Turrecr. in c. quicunque,* 6. *q.* 1. *Henric. in d. c. teſtimonium, num.* 2. qui teſtantur hanc veriorem, & magis canonicam ſententiã, & *S. Th. loco cit. Tanner. tom.* 3. *diſput.* 5. *q.* 8. *nu.* 5. Et requiritur ad hunc effectum, vt ſequuta ſit ſententia declaratoria ſuper tali periurio. *Seraph. deciſ.* 1285. *in fin.*

Limita, vt non procedat ea pœna, quando adeſt enormiſſima læſio, quia ea cenſetur ſemper excepta in promiſſione iurata. *Oſaſch. deciſ. Pedem.* 40. *num.* 2.

Vel quando priùs impetraſſet à Iudice relaxationem iuramenti ad effectum agendi, quæ poteſt peti, & concedi ex cauſa, etiam parte non citata. *Afflict. deciſ.* 220. *n.* 10. *Sanch. in decal. lib.* 3. *cap.* 21. *num.* 28. *Suar. lib.* 2. *de iuram. cap.* 41. *nu.* 14. *tom.* 2. *de relig.*

Secundus caſus eſt, quãdo periurium accuſatoris, vel delatoris coniungitur cum calumnia, & ſequitur cõdemnatio de calumnia, vt dixi *verbo, Accuſator, c.* 1.

Tertius caſus, ſi quis cõdemnetur de teſtimonio falſo, vel producto, vel à ſe facto, vt dixi *verbo, falſum, c.* 1. Nota quod ſuper infamia, & irregularitate ex periurio poteſt Epiſcopus diſpenſare. *Tolet. lib.* 1. *c.* 62. *§. vlt. Sayr. lib.* 7. *cap.* 11. *nu.* 15. *& c.* 12. *nu.* 3. *in fin. Abb. in c. cum te, de ſent. & re iud.*

Aliam etiam pœnam incurrũt periuri, nempè, vt repellantur à teſtimonio perhibendo. *c. quicũque,* 6. *q.* 1. Et procedit hæc pœna contra omnem periurum, etiã in caſibus, quibus non eſt infamis ipſo iure. *Turrecr. ibi. nu.* 4. *verſu, ad rationes. gloſſ. in l. Lucius, ff. de his qui not. infamia, verbo, debeant, in fin.* Admittitur tamen eius teſtimonium cõtra ipſum producentem. *Henric. in d. c. teſtimonium, num.* 10. *de teſt.* Sed non ligat iſta pœna in vtroque foro, niſi exceptione teſtis repellatur: vnde ſi admittatur, validum eſt eius teſtimonium. *Suar. tom.* 2. *de relig. lib.* 3. *de iuram. cap.* 10. *num.* 16.

Tertia pœna eſt, quòd periurus non admittitur ad iurandum in litem. *Iaſ. & Doctores in l. qui iuraſſe, §. vlt. nu.* 3. *ff. de iureiur. Farinacc. deciſ.* 34. *nu.* 4. *in collect. contract. & crim.* Et procedit de omni periuro, qui dolo malo peierauit, ſecus ſi ex ignorantia probabili. *Clarus in §. periurium, verſic. excuſari. Salzedo ad Diaz cap.* 95. *verſic. excuſatur*, qui ait, procedere hanc pœnam, etiam in caſibus, quibus periurus non ſit ipſo iure infamis.

Quarta pœna eſt in vtroque foro, vt violans pactum, vel tranſactionẽ iuratam dolo malo cum damno alterius, amittat ius, & actionem ex ea conuentione, ſeu inſtrumento, vt reijciatur à limine iudicij; & amittit omne emolumentum ex dicto pacto, ſeu tranſactione, ita vt, etiam illius vigore recepta reſtituere cogi poſſit ab aduerſario; at ipſe aduerſario obſeruare illa, quæ ibi promiſit, tenetur, *dicta l. ſi quis maior, C. de tranſact. ibi Doctores. Seraphin. deciſ.* 1243. *in fin.* Sed aduerte, quòd pœna denegationis actionis incurritur ipſo facto; obligatio autem re-

ſtituendi recepta, non inducitur, niſi ſeqnuta ſententia.

Quinta pœna, ſecundùm aliquos, vt priuetur beneficijs ipſo iure. Ita tenet *Barbat.in c. cum non ab homine, col. 2. de iudic.* per *cap. querelam, de iureiur.*& tenet *Rebuff. de pacific. poſſeſ. pagina* 37. *colum.* 2. Sed magis communis ſententia tenet contrarium,vt *Salzedo ad Diaz in praxi, cap.* 95. *verſ. ſed priuandus*, vbi plures allegat, & *Garzias par.* 11. *cap.* 10. *num.*167. *Seraph. deciſ.* 1285. *in fin.*

Sexta pœna eſt periuri, vt ſit ipſo iure inhabilis ad beneficia, & de communi teſtatur *Clarus* §. *periurium, verſic. item Clericus. Bernar. Diaz c.*95.*Seraph. deciſ.*1285. *in fin.* Sed hæc pœna procedere intelligenda eſt in caſibus, quibus periurus incurrit infamiam ipſo iure, vt ſupra recenſui: ita *Clarus ibi. Suar. to.*2. *de relig. lib.*3. *de iurament. c.*20. *num.*5. ſcilicet per ſententiam declaratoriam, vel condemnatoriam precedentem. *Seraphin.loco cit.* aut quando eſſet infamis infamia facti ratione periurij, & eſſet prouiſus à Sede Apoſtolica, quia Papa ſupponit in litteris morum honeſtatem proniſi. *Salzedo ad Diaz ibi lit.D.*cum alijs per eum allegatis.

Vltimò nota, quòd crimen periurij eſt mixti fori. *Guid.Pap. q.* 178. & de communi teſtatur *Salzedo ad Diaz cap.* 95. §. *nec illud.* Vnde Iudex eccleſiaſticus poteſt punire laicum de periurio commiſſo coram ſe, quamuis nõ poſſit laicus Iudex punire eccleſiaſticum,vt apud *Dianam reſol.* 60. *tract.*1. *tom.*2.

CAPVT I.

Piratæ, ſeu Latrunculi maritimi.

I. IN *cap.* 3. *Bullæ in Cœna Domini* ait Pontifex: Excõmunicamus omnes Piratas, Curſarios, & Latrunculos maritimos decurrentes Mare noſtrum, propriè à Monte Argẽtario vſque ad Terracinam, & omnes eorum fautores, receptatores, & defenſores. Vide expoſitores huius Cap. (præcipuè à Mõte Argẽtario)

Hoc tantùm aduerto,quòd ad hanc denominationẽ Piratæ, ſeu Curſarij,ſeu Latrũculi requiritur exercitium ſaltem incœptum,ſecundùm veriorem ſententiam, id eſt vt cœperit taliter diſcurrere cum intentione exercendi,ſeu factitandi, & quòd iam ſaltem ſemel deprędationem fecerit. *Sylu. excommun.*7. *nu.*56. *Tabiena excomm.*5. *caſu* 25. *Sayr. lib.*3. *cap.*7.*nu.*3. *Suar. diſp.*21 *ſect.*2. *num.* 25. §. *atque idem. Filiucc. tract.*16.*nu.*74. *Vgolin. in d.c.*3. §. 2. *in princ.*

II. Im-

II. Immunitatis loci ſacri ius amittunt ipſo facto Piratę quicũque, ſiue mare Eccleſiæ, ſiue aliud quodcunque diſcurrentes, quia latronum publicorum nomine continentur. *Farinac. de immun. Eccl. c.* 10. *nu.* 149. *Alua cap.* 1. §. *nauigia, de ſtatut. & conſuet. Angel. verbo, Immun. nu.* 17.

III. Infamiam, etiam ipſo facto incurrũt Piratæ, & conſequẽter irregularitatem; vnde neque dignitatem, neque militiam Eccleſiaſticam, vel ſæcularem poſſunt obtinere. *l.* 1. *& penult. ff. de teſt. mil. l. milit. ff. de re iudic. auth. nauigia, C. de furt. Innoc. in cap. ſicut, il terzo, de iureiur. Iul. Ferrettus de re nauali, lib.* 2. *num.* 37.

Adde quartò quòd inſeruientes Piratis Saracenis, in eorum ſcilicet nauibus, incurrunt excõmunicationem, & pœnas, de quibus dixi *verbo, Arma, cap.* 4. *& ſeqq.*

Limita, vt non procedant dictæ pœnæ contra Chriſtianos inſeruientes in nauibus Piratarum ad actiones indifferentes, vt remigando, vela explicando, & ſimiles, ſi metu graui ibi detenti, & coacti ſint, vt *Nauarr. cap.* 27. *num.* 63. *Suar. de cenſur. diſp.* 21. *ſect.* 7. *num.* 62. *Filiuc. tract.* 16. *num.* 76. niſi in caſu, quo magna clades toti Reipublicę Chriſtianæ inferretur, vt *Suarez ibi*: aut niſi concurrerent ad actũ per ſe malum, vt ad deprædationem, *Filiucc. ibi*. Sed de hac re vide expoſitores ſuper *cap.* 7. *Bullæ in Cœna Domini.*

CAPVT I.

Poculum abortionis præbens.

Vide *verbo, Abortus.*

CAPVT II.

Poculum amatorium præbens.

POculum amatorium præbẽs ſæpè incurrit iuris infamiã, & irregularitatem. Primò, ſi inde mors perſonæ amatæ ſequatur, etiamſi non animo occidendi, ſed incitandi ad amorem dederit, quia dabat operam rei illicitæ, & periculoſę; ideo tenetur de homicidio caſuali, & ſic eſt ipſo facto irregularis, & puniri poteſt, & condemnari *l. Cornelia de ſicarijs*, vt *l.* 3. *ff. eo.* vnde tanquàm iudicio publico damnatus iuris infamia notatur, & iterùm eſt irregularis. Secundò, etiam ſi mors non ſequatur, ſi tamen acceſſit tali remedio amatorio magica, ſeu ſuperſtitioſa operatio, & de hoc fuerit condemnatus, iuris infamiã incurrit, & irregularitatẽ, *c. quiſquis,* 2. *q.* 8. *c. conſtituimus, q.* 5. *Abb. in cap.* 1. *n.* 5. *de ſortil.*

 Tertiò

Tertiò, etiamſi nulla adſit operatio diabolica, ſi tamen attentauit pudicitiam honeſtæ perſonæ, & de hac iniuria fuerit condemnatus, erit iuris infamia affectus, & irregularis, quia hæc eſt grauis iniuria. *l.* 1. §. *ad infamiã, ff. de iniurijs*; ſiue ciuiliter condemnetur, vt ibi; ſiue criminaliter de crimine ſtellionatus. ex *l. ſi quis aliquid*, §. *abortionis, ff. de pœnis. l.* 3. §. *adiectio, ff. ad l. Corn. de ſicar. Farin. q.* 122. *nu.* 112.

Crimen poculi amatorij admixta ſuperſtitione, eſt mixti fori, *Abb. c.* 1. *nu.* 3. *de ſortil.* Quòd ſi ſapiat manifeſtè hæreſim, ad ſanctum Officium pertinet. *Abbas ibid.*

CAPVT III.

Poculum ſterilitatis præbens.

De iure communi præbens poculum ad mulierẽ ſterilem reddendam, non incurrit vllam cenſuram ipſo facto ſecundum communem ſententiam, vt *Henric. in c. ſi quis, de homicid. n.* 2. & alij Canoniſtæ *ibi*, & *Barboſ. allegat.* 51. *num.* 136. contra *Grillan. de ſortil. q.* 13. *nu.* 7. *Farinacc. q.* 122. *num.* 164. Et quãuis Sixtus V. in Bulla 87. incipit, *Effrænatam*, ſtatuerit eum incurrere excommunicationem Papę reſeruatam, & priuationem beneficiorum; tamen fuit in his redacta ad terminos iuris communis à Gregorio XIV. vt dixi *verbo, Abortus.*

Sed neque iſte fit irregularis, tanquàm homicida ipſo facto. *c. ſicut ex litterarum, de homic. gloſſ. in c. ſi aliquis, eo. tit. & ibi Canoniſtæ. Farinacc. num.* 120. *loco cit.* eſt communis contra *gl. in c. pernicioſè, de pœnit. diſt.* 1. *Carreriam* 3. *par. tract. de homic. & aſſaſſ.* §. *ſexto quæro. num.* 4. *fol.* 100.

Neque eſt irregularis ratione debilitationis membri, id eſt matricis, quia commmunis ſententia docet debilitationem membri non reddere debilitantẽ irregularem, *Toletus lib.* 1. *cap.* 76. §. *quarto, qui mortuo*; qui loquitur in terminis: quamuis aliqui DD. contrarium teneant. Vide *verbo, Membrorum mutilatio, cap.* 1. Erit tamen infamis infamia iuris, & conſequenter irregularis, ſi in iudicio fuerit condemnatus de procurata ſterilitate alicuius fœminæ dolo malo. *l. Cicero, ff. de pœnis,* quia tunc damnatur tanquam de crimine ſtellionatus propter dolum, eſt infamis iuris infamia, vt dixi *par.* 1. *cap.* 33. vel quia tunc damnatur actione iniuriarum famoſa, vt dixi *verbo, Iniuria, c.* 1.

CA-

Digitized by Google

CAPVT IV.

Poculum veneficum præbentes.

I. PRopinans alicui venenũ occidendi cauſa, morte ſequuta eſt irregularis ex homicidio. Vide *verb. homicidium.*

II. Condemnatus de veneficio ex *l. Cornelia, de ſicar.* vt *l.3. ff. eo.* tanquam publico iudicio dãnatus eſt infamia iuris notatus, & irregularis: & procedit etiamſi mors non ſit ſequuta, ſi tamen conatus deuenit ad actum proximum, ſcilicet applicãdo venenum. *Carrer. in praxi tit. de veneficis, nu. 6.* vel ſi tenuit publicè expoſitum venale venenũ. *l.1. & l.3. ff. eo,* Vide *Farinacc. q. 122. à nu. 32.*

Imò aliqui tenent l. Cornelia puniri, etiamſi ſolum venenum emerit, vt daret: ita tenet *Diaz in praxi cap. 98. nu. 2.*

III. Damnatus de veneficio, ſuperſtitione admixta, etiam morte non ſequuta incurrit infamiã iuris, vt damnatus de crimine publico, *Molin. trac. 3. diſp. 44 Anton. Gomez tom. 3. variarum c. 1. nu. 2. & 4.* nam omnia crimina, quæ directè tendunt in iniuriam Dei, ſcilicet contra virtutem Religionis, ſunt crimina publica. *Clarus §. 1. praxis, verſ. item omne*, & faciunt, quæ dixi *ſupra cap. 2.*

CAPVT I.

Prædicantes dogmata, vel miracula falſa, vel falſas reuelationes, aut detractiones de Prælatis.

EX Bulla Leonis X. 21. quæ incipit, *Supernæ Maieſtatis*, ex Conc. Later. *ſeſſ.* 11. lata eſt excõmunicatio, & priuatio officij concionandi ipſo facto incurrenda cõtra Concionatores verbi Dei, ſi aduerſus infraſcripta præcepta venire auſi fuerint.

Primum eſt, vt Euangelicã veritatem, & ſacrã Scripturam iuxta Doctorum Eccleſiæ declarationem pertractent, nihilque adijciant contrarium, aut diſſonum vero ſenſui Scripturarũ, eiuſque verbis ritè, & ſanè intellectis iuxta prędictorum Doctorum interpretationem. Secundum, vt tempus pręfixum futurorum malorum, & aduentũ Antichriſti, aut certum Iudicij diem prædicare non præſumant. Tertium, ne alia ſimiliter futura, quaſi ſpecialiter ſibi ręuelata dicant, aut alienas, inaneſq. diuinationes aſſeuerent, aut alio quoquo modo tractanda aſſumant. Quartum, vt à Prælatorum, aliorumq. Superiorum, eorumque ſtatus ſcandaloſa detractione abſtineant.

Aduerte, quòd nõ eſt prohibitũ Prędicatori exponere in aliquo

Digitized by Google

ſacram Scripturam, ſeu deducere ad ſenſum aliquem præter, ſed non contra ſenſum ab Eccleſia, & Sanctis Patribus, & Eccleſiæ Doctoribus communiter traditum, quia Scriptura plures habere poteſt ſenſus myſticos, & morales. *Azor. tom. 1. lib. 8. c. 2. q. 3. Bañes, 1. par. q. 1. art. 1. dub. 6. Vaſq. 1. par. diſp. 13. cap. 2. Becan. de fide, cap. 3. q. 6.*

Aduerte ſecundò, quòd hæ, & aliæ pœnæ latæ à Leone X. in Cõcilio Lateranẽſi, à multis Doctoribus dicuntur non fuiſſe vſu receptæ; ita *Suar. de cenſur. diſp. 22. ſect. 6. nu. 8. Filiucc. tract. 15. nu. 177. cum Caiet. & Nauarr.*

CAPVT II.

Prædicatores Montes Pietatis impugnantes.

Vide *verbo, Montes Pietatis, c. 1.*

CAPVT III.

Prædicatores decimas Eccleſiaſticas impugnantes.

Vide *verbo, Decimæ, c. 3.*

CAPVT I.

Procurantes, delicta perpetrare.

SÆpè iura ferunt cenſuras, & pœnas contra aliquid procurantes, vt dixi *verbo, Abortus, cap. 1. verbo, Alienatio, cap. 2. & 3. verbo, Ambitus, c. 6. verbo, Conſeruator, c. 1. verbo, Curia, c. 8. verb. Iuriſdictio, c. 10.*

Quando igitur lex punit procurantes, dubitari ſolet, an requiratur effectus conſummatus, an ſufficiat conatus, ſeu ſola procuratio. In quo diſtinguunt Doctores: Aut enim actio, ſcilicet procuratio prohibetur ſolùm acceſſoriè ad aliam actionem, vt principalem, tanquam via ad illam; tũc requiritur actionis principalis perfectio, vt *verbo, Abortus,* & *verbo, Conſeruator*

Aut actio cooperatiua, ſeu procuratio prohibetur propter ſe, & æquè principaliter, vt quãdo fertur pœna contra ſolam procurationem, & non fertur per modũ extenſionis pœnæ latæ contra principalem actum, vt extendatur ad conatum, ſeu procurationem, vt *verbo, Alienatio, c. 2. & 3.* & *verbo, Ambitus, c. 6.* & tunc non requiritur effectus, ſeu conſummatio actionis principalis; ita *Suar. de cenſur. diſp. 23. ſect. 4. nu. 7. & de fide, diſp. 24. ſect. 1. nu. 14. Sanchez in decal. lib. 2. c. 10. nu. 9. Sayr. lib. 3. c. 5. nu. 4. Filiucc. tract. 14. nu. 16. & 58.* Cenſetur autem principaliter procuratio prohibita, & punita, quando lex poſt pœnam latam cõtra actum principalem, per capitulum, ſeu paragraphum ſeparatum procedit contra procu-

curantes, ſeu cooperantes. *Marius Alterius lib.5. de excommunic.diſp.21.cap.1. colum. penult.* Item alij dicunt, ſi lex punit tale aliquid facientes, & auxiliatores, & conſiliatores, tūc cenſeri æquè principaliter punire. Secùs ſi punit aliquod delictum facientes, & in eo auxilium, & conſilium dantes: ita *gloſſ. in Clem. 1. verbo, defenſauerint, de pœnis.*

Aduertendum eſt autem, quòd vbi lex punit procurātem aliquid prohibitum, procurans intelligitur, qui directè illud intendit, ſeu formaliter, nō autem ſi interpretatiuè tantum, ſeu indirectè, & conſequenter. Vnde non ſufficit non impedire cùm tenetur, vel alia intentione cooperari. Ita *Marius Alterius tom.1. diſp.13. lib.5. cap.2. verbo, procurare. Anchar. in Clemen.2. de pœnis, nu.10. Suar.diſp.23. ſect.4. n.7.* Dicitur autem procuraſſe, etiam qui cooperatur minus principaliter, vt mediator, interceſſor, aut aliter ope, & auxilio iuuans ea intentione. *Quaranta verbo, ſimonia, §. eſt & alia. Sayr. lib.3. de cenſur. cap.16. in fin.*

CAPVT I.

Proditorium homicidium.

I. PRoditoriè occidēs incurrit pœnas homicidæ, de quibus dixi *verb. homicidium.*

II. Qui proditoriè proximum ſuum occiderūt, ſunt priuati immunitate loci ſacri, ex Bulla Gregorij XIV. vt dixi *verbo, Immunitas, c. 1.*

CAPVT II.

Proditio in Principem, vel Patriam.

I. PRoditor Principis, vel Patriæ incurrit pœnas læſæ Maieſtatis, de quibus dixi *verbo, Maieſtatis læſæ crimen, c. 1.* quod eſt intelligendum, vt procedat, ſi ſit proditio contra Principem ſupremum, ſeu Rempublicā habentem Imperium ſupremum; aliàs enim eſſet crimen proditionis, vel ſeditionis, non autem crimen læſæ Maieſtatis. *Farinacc. q.113. num. 4. & 208.*

II. Proditor Principis non poteſt coram eo, neque in eius Curia compatere, & ſi compareat, ei ius non redditur. *c. careat, 3. q. 9. Farinac. q. 116. nu. 48.*

III. Proditorem Principis, & Patriæ quilibet denunciare tenetur. *l. Metrodorum, ff. de pœnis. Andr. de Iſernia §. 1. quæ fuerit prima cauſa beneſ. amitt. Martin. Laud. tract. de Princ. q. 8. Gigas de crim. læſæ Maieſt. tit. de prodit. q. 8. in fin.* vt etiam filij, & parentes denunciare teneantur ad inuicem. *Suar. de cenſ. diſp. 20.*

 ſec. 3.

ſec. 3. *nu.* 10. *Sayr. in Claui regia, lib.* 12. *cap.* 14. *num.* 6.

CAPVT I.

Profeſſio Religioſa emiſſa ante annum Nouitiatus.

OLim antiquo iure, & ex conſuetudine Religionũ cõmuniter recepta, triennium præcedere debebat ad Profeſſionem. *c.* 3. 17. *q.* 2. *Auth. de mon. coll.* 1. *nouell.* 5. & ita in Regula S. Pacomij; vt *Niceph. lib.* 9. *cap.* 14. Poſtea ad biennium Nouitiatus fuit reſtrictus. *c. Monaſterijs,* 19. *q.* 3. Poſtea ad annũ, *cap. ad Apoſtolicam, de regular. c. Gonzaldus,* 17. *q.* 2. Quod quia in aliquibus Religionibus parum obſeruabatur, fuit hoc innouatũ præciſè pro Religionibus Prædicatorum, & Minorum S. Franciſci. *c. non ſolum, de regul. in* 6. Vbi tamen cautum eſt, vt Profeſſio ante facta non inducat obligationem illi Religioni, in qua Profeſſus eſt, ſed Religioni in genere, id eſt vt Profeſſio ſit nulla, ſed reſoluatur in votum ſimplex ingrediendæ alicuius Religionis. Item ſtatutum ibi eſt, vt admittentes ad Profeſſionem contra hanc formam, ſint ſuſpẽſi ipſo facto à poteſtate recipiendi quoſcunque ad Profeſſionem. Deinde id fuit extenſum ad omnes Mendicantes tantum. Sed per Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *cap.* 15. ſtatutum eſt, vt in quacunque Religione tam virorum, quàm mulierum Profeſſio non fiat ante annum probationis, poſt ſuſceptum habitum computandum; & Profeſſio antea facta ſit nulla, nullamq. inducat obligationẽ ad alicuius Regulæ obſeruationem, aut alios quoſcunque effectus. Vnde neque obligat Religioni in genere.

Amplia primò hoc decretum, quòd debet iſte annus computari de momento ad momentum. *Rota recent. p.* 1. *deciſ.* 175. *nu.* 6. & plures apud *Dianã reſolut.* 57. *tract.* 2. *to.* 2. & debet eſſe annus continuus. *Sanchez lib.* 5. *in decal. c.* 4. *n.* 31. *Rota ibidem n.* 1.

Amplia ſecundò, quòd non ſanatur hæc nullitas præſcriptione quinquennali, de qua Trident. *ſeſſ.* 25. *cap.* 19 *de regular.* quia illud decretũ loquitur de impedimẽto temporali, & non de perpetuo: Sed requiritur vt reparetur defectus Nouitiatus. *Nauar. conſ.* 16. *de regul. Sanchez de matrim. lib.* 7. *diſp.* 37. *nu.* 32. & 33. *Barboſ. alleg.* 104. *nu.* 18. & 20. *Beija reſp.* 18. *p.* 4. *pag.* 380. *Suar. tom.* 3. *de relig. lib.* 7. *c.* 4. *num.* 9. *Roderic. qq. regul.* 17. *art.* 17. *to.* 3. qui dicunt *Tridentinum* ſolùm loqui de impedimentis temporalibus iã purgatis, quæ per nouum tacitum, vel expreſſum conſen-

ſenſum reparari poſſunt, vt dixi *par.1.cap.35.*

Limita primò, vt non requiratur annus integer, vbi quis profitetur in articulo mortis, ex priuilegio Pij V. vt neque ſi conualuerit, indigeat noua Profeſsione. *Beija par.4.caſ.38. Sanchez lib.5.c.4.nu.16. Diana reſol.17. tract.2.tom.2.*

Limita ſecundò, quòd ſi finito anno Nouitiatus Nouitius diſcedat à Religione, poſtea denuo petat admitti, non exigitur nouus annus Nouitiatus. *Sanchez num.34.* Quod puto verum, niſi longum tempus intercedat, quo morũ mutatio poſsit cõtingere.

Limita vltimò, quòd ex hac reformatione, & decreto Tridentini nõ eſt extenſa pœna in *c.non ſolum*, contra Superiores Mendicantium recipientes ad Profeſſionem ante annum Nouitiatus lata, ad aliarum religionũ Superiores; imò ſecundùm probabilem ſublata eſt etiã quoad ipſos Mendicantes. *Sanchez num.10.* contra tamen *Suar. de cenſur.diſput.31.ſect.6. num.1. Marius Alter. tom.2. diſp.17. c.1. col.9. Bonacc. de ſuſpenſ. q.8. punct.5. num.19.* tenent non eſſe ſublatam. Alias limitationes vide apud *Sanchez ibi nu.11.*

CAPVT II.

Profeſſio emiſſa ante annum decimumſextum.

EX Tridenc. *ſeſſ.25. cap.15.* Statutũ eſt, vt in quacunque religione, tam virorum, quàm mulierum Profeſſio non fiat ante annum decimumſextum ætatis completum, & Profeſſio ante facta ſit nulla, nullamque inducat obligationem alicuius Regulæ, vel Religionis, vel Ordinis obſeruationem, aut ad alios quoſcunque effectus.

Amplia, quòd iſte annus debet computari de momento ad momentum, vt dixi *cap. præced. Diana reſol.57. tractat.2.tom.2. cum allegat. Rota recent. par.1. deciſ.175. num.6.* vbi iudicauit Profeſſionem nullam ob defectũ ſex dierum ad complementum ſexdecim annorũ: & quamuis in fauorabilibus dies vltima cœpta, habeatur pro completa, vt in vſucapionibus, teſtamentis, libertatibus, & honoribus conſequendis: tamen ſecùs in odioſis, vt profeſſione, præſcriptione, l. Æliæ Sentiæ, vel de adulterijs, quia tunc computatur de momento ad momentum. *Rota ibidem.*

Limita, quòd hæc nullitas Profeſsionis ex defectu ætatis, cum ſit

ſit ex defectu temporali, poteſt ſanari, ſeu reparari per ratificationem Profeſsionis à Profeſſo, purgato impedimento, id eſt, completa ętate, ſecundum probabiliorem; & etiam inſcijs Superioribus ſecundum probabilem, vt *Sanch. lib. 7. de matr. diſp. 37. nu. 46. 62. & 64. cum alleg.* vbi ait quinquennio elapſo eſſe ipſo iure à Papa ratificatam ex parte religionis, ex *Triden. ſeſſ. 25. c. 19. de regul.*

CAPVT III.

Profeſſio emiſſa, fraudulenter reticito impedimento non irritante de iure communi.

I. SI Nouitius in examine reticeat fraudulẽter aliquod impedimentum non irritans Profeſsionem, ſed impediens admiſſionem, id eſt, quo agnito receptus non fuiſſet, verb. gr. morbum gallicum, vel caducum, aut aliquod graue delictũ, ſeu alium defectum notabilem, multi Doctores dicunt, quod nihilominus poſt Profeſsionem expelli poterit, & eijci à Religione, vt tamen maneat Religioſus: ita *Nauarr. lib. 3. conſ. 40. de regular. Eman. Sà verbo, religio, nu. 34. Sanch. de matr. lib. 7. diſp. 37. n. 53. cum Sorbo, & Vega, Miranda man. tom. 1. q. 19. art. 2. in fin. Leſſ. lib. 2. cap. 41. num. 62. §. 9. Layman lib. 4. tract. 5. c. 13. num. 1.* & alij; quia dolus dans cauſam contractui ius tribuit reſcindendi contractum. Sed contrarium meritò tenet *Roderic. q. regul. 17. art. 9. tom. 1.* quem ſequitur *Sanchez* ſe retractans *in decal. lib. 5. cap. 4. nu. 58.* & facit argumentum à matrimonio carnali ex *c. 2. de transl. epiſc.* quòd non propterea contractus matrimonij redditur nullus, aut ſeparationi locus eſt, ſi alter coniugum vitium aliquod notabile reticuerit, ſeu defectum, quo agnito meritò alter non fuiſſet contracturus. Maximè autem hodie eſt tenenda hæc ſecunda ſententia, propter decretum Sacræ Congregationis *de Apoſtatis, & eiectis*; de quo *infra verbo, Religioſus, cap. 12. & 13.* quo ſtatutum eſt, vt nullus Profeſſus eijci poſsit, niſi ſit incorrigibilis, prout de iure cõmuni dicitur quis incorrigibilis, & inſuper poſt annum carceris. Si tamen defectus, quem reticuit, tam grauis ſit, vt reddat Profeſſum inutilem Religioni, vt non poſſit ſeruare eſſentialia Regulæ, & præcipua illius Religionis in ſpecie, multi dicunt hunc dolum reddere Profeſsionem nullam, quia cenſetur auferre omnem conſenſum recipientium: ita *Gerſon. 2. par. intractat. quarun. qq. Alphab. 34. lit. S. Innoc. in c. cum dilectus, quod metus cauſa,* & ſequi-

quitur *Abb. ibi.& Felin. in c. in præſtia,n.10.de probat. Nauar. conſ.46. de regul.incipit, Herus; & Politius in declarat.regulæ Sãcti Franciſci, cap. 2.nu.96. Suar. de relig.lib.2. cap.3.nu.5. tom.4. & lib.6.cap.5.n.3.to.3.* & exemplificat *Suar. & Polit. ibi*, de morbo Gallico pro Religione Capuccinorum, quia non poſſet habitum illum deferre, neque nudis pedibus incedere ſine vitæ periculo. Sed neque ex hac cauſa æſtimo Profeſsionem nullam de iure communi, propter argumẽtum à matrimonio carnali, quod non redditur irritũ propter quẽcunque dolum, vel defectum, niſi in caſibus à iure expreſsis, etiãſi dolus det cauſam contractui, vt de certa ſententia teſtatur *Sanch. lib.7.de matrim. diſp.18.nu.18. & 19.* & de Profeſsione tenent *gloſſ.in c.ſicut tenor, verb. extra mortem, de regul. & in cap. ſicut nobis, ibi Butr. & Abbas eodem tit. Abbas in cap. ex tranſmiſſa, num. 2. Cardin. ibi, & Imola nu.3.de renunc.* & communem teſtatur *Rota deciſ.346.nu.2. in coll.Farinac.contract. & crimin.*

Verum eſt, quòd ſi Religio, ſeu Superiores, ſeu Capitulum, ad quos recipere ſpectat, fuiſſent Nouitio proteſtati, ſe non intendere eum ad Profeſsionem admittere, ſeu Profeſsioni conſentire, ſi talem patiatur defectum, & ille eo reticito, ſeu inficiato profiteatur, nulla erit Profeſsio, & dimittendus erit, quia tunc admiſſa eſt Profeſsio ſub illa conditione, & non aliter; etiamſi illud impedimentum non ſit irritans de iure communi, neque ex Cõſtitutione religionis ſpecialiter à Papa approbata. *Nauarr. conſ.26. num.1. & 11. de regul. Roder. tom.2. ſumm.cap.5.n.2. & q.regul. 11. art.2. tom.3 Sanchez lib.7.de matr. diſp.37.n.30. Barthol.de Vecchis in praxi nouit. diſp.14. dub. 15. nu. 5.* latè *Miranda man. par. 1. q.30. art.4. concl.1. Suar.de relig.tom.3.lib.6 c.6. nu.10.& tom.4.lib.2.cap.1. nu.29.pag.431.* vt in ſimili de matrimonio carnali, *c. ſuper eo, de cond. appoſ. Sanchez lib.7. diſput.18. nu.21. de matr. Gutierr. de matr. cap.89. nu.6.* eſt communis ſententia.

Limitatur tamen ab aliquibus hæc concluſio, vt procedat, dummodo illa proteſtatio, & conditionis appoſitio ſit facta in continenti in ipſo actu Profeſsionis; aliàs enim ſi anteceſsit ex interuallo, Profeſsio cenſetur ſimpliciter, & abſolutè admiſſa, & à conditione receſſum: vt *Lauren. Portel.de dub. regul. verbo, Nouitij qualitas, nu.30.* Sed intelligendum eſt hoc, vt procedat, quando illa proteſtatio non fuiſſet à Nouitio acceptata, vt in ſimili

mili de matrimonio carnali, *Sanchez lib.2.diſp.45.n.19.* & communem ait *Gutier.c.52.n 2. de matrim.& Ceuall.cōmun. contr. comm.q.825. nu.5.* Sufficiet igitur intimatio facta Nouitio de decreto,ſeu cōſtitutione Religionis declarante talē conditionem, ſeu irritationem, etiamſi ea intimatio ſit facta ex interuallo ante Profeſsionem,ipſo non contradicente expreſsè. *Portel. verb. Profeſſio nulla, n.10.* & ſufficit quòd talis Conſtitutio fuerit Nouitio ſpecificè declarata. *Barthol. de Vecchis ibi cū Bart. in l.vlt. ff. de decretis ab ord. fac. Præpoſ. in c.placuit, 38. diſt.* & ſufficit quòd Conſtitutiones huiuſmodi lectæ fuerint in Refectorio, ipſo audiēte. *Portel. ibi, & Barthol. de Vecchis n.7 loco cit.* & quòd ſufficiat, admiſsionem ad Profeſsionem factam eſſe cum tali proteſtatione tacita, vel expreſſa, tenent *Nauarr. conſ.26. n.11. de regul. Miranda tom.1.q.30.art.4.concluſ.1. Suar.tom.3. de relig.lib.6. c.6. nu.10. & tom.4. tract.10. lib. 2.c.1. n.29.* qui ait ſufficere virtualem proteſtationem cōtentam in conſenſu admittentis cōditionato formato ex præcepto conſtitutionum talem conditionem apponentium.

Illud etiam eſt certum,quòd ſi Conſtitutiones apponentes eam conditionē irritantem Profeſsionem ex tali defectu,eſſent ſpecialiter ſuper tali capite approbatæ à Sede Apoſtolica,irrita eſſet Profeſsio,etiam nulla facta proteſtatione: nō ſufficeret tamen approbatio generica Conſtitutionum illarum, quia nō extenderetur ad ea,quæ ſunt contra ius cōmune. *Nauar.conſ.26. de regul. nu.10. Leſs.lib.1.c.41.n.62.§.9. Roderic. tom.3.q.11.ar.2. Portel. de dub. regul. verbo, profeſſio nulla, nu.10.*

CAPVT IV.

Profeſſio Criminoſi, ſeu in fraudem fori laicalis.

Vide *verbo, Criminoſi, c. 1.*

CAPVT I.

Raptorum pœnæ, necnon Clericorum eos admittentium ad Sacramenta, vel oblationes, aut eleemoſynas ab eis accipientium.

Vide *verbo, Incendiarij, c. 1. & 2.* & *verbo, Sacrilegium, cap. 1. 3. & 4.*

CAPVT II.

Raptus Mulieris.

EX Trident. *ſeſſ. 24. cap.6. de matrim.* Inter raptorem, & raptam, quandiù ipſa in poteſtate raptoris manſerit, nullum

lum poteſt conſiſtere matrimonium. Quòd ſi rapta à raptore ſeparata, & in loco tuto, & libero conſtituta, illum in virum habere conſenſerit, eam raptor in vxorem ducere poteſt: & nihilominus raptor, ac omnes illi auxilium, & fauorem ad raptum præbentes, ſunt ipſo iure excommunicati, ac perpetuò infames, omniumque dignitatum incapaces, & ſi Clerici fuerint, de proprio gradu decidant. Teneatur prætererea raptor mulierem raptam, ſiue eam vxorem duxerit, ſiue non duxerit, decenter arbitrio, Iudicis dotare.

Ex *l. vn. C. de raptu Virgin. §. & ſi quidem*, bona rapientis mulierem, necnon auxiliantium ipſo facto in dominium raptæ transferuntur. *Auth. de rapt. mulier. §. vn. verſ. ſancimus*. Si rapta conſentiat nubere raptori, matrimonium eſt nullum, & amittit dominium prædictorum bonorum.

Nota primò, quòd pœna nullitatis matrimonij raptæ conſentientis cum raptore non procedit, ſi illa ſit repoſita in libertate, vt *ſupra ex Triden.* & contra hoc prædicta lex ciuilis nihil valet.

Nota ſecūdò, quòd ſecundùm probabiliorem ſententiam, & magis communem, hodie per ius canonicum, præſertim per *Trident. loco cit.* abrogata eſt pœna illa amiſſionis bonorum, quando mulier liberè conſentit nubere raptori, vt *Sanchez lib. 7. diſp. 12. numer. 27. de matrim. Farinacc. quæſt. 145. num. 12.* cum multis Doctoribus.

Nota tertiò, quòd pœnæ Tridentini procedunt etiam in raptu mulieris inhoneſtæ, ſecus de pęnis iuris ciuilis. *Farinac. n. 153.* cum communi.

Nota quartò, quòd recipiens ſuam ſponſam conſentientem inuitis parentibus, non incurrit pœnas iuris canonici, ſed ciuilis. *Sanchez diſp. 13. nu. 15. Farinac. nu. 88. & ſequentibus*, cum communi.

Nota quintò, quòd matrimonium contra Tridentini decretum, vt ſupra contractum, nullum eſt. *Sanchez diſp. 13. nu. 2.* Excommunicatio autem ibi eſt latæ ſententiæ, ſed non eſt reſeruata, *Farinac. nu. 21. & Sanchez num. 1.* Pœnam autem infamiæ, inhabilitatis ad dignitates, & deiectionis de gradu clericali, id eſt depoſitionis, ſunt ferendæ ſententiæ ſecundum probabiliorem. *Sanchez num. 1. diſp. 13. Farinacc. quæſt. 145. num. 18. Filiucc. de imped. matr. cap. 8. num. 264.*

Digitized by Google

CAPVT I.

Religioſas Domos ſine licentia erigentes, vel mutantes, vel dimittentes.

I. EX *c. de Monachis*, 18. *q.* 2. Religioſi quãtumuis approbati à Sede Apoſtolica, nouũ Monaſterium erigere non poſſunt ſine licentia Epiſcopi loci.

II. Ex *c.* 1. *de exceſſ. prælatorum in 6.* Religioſi Mendicantes non poſſunt poſſeſſa loca dimittere, vel ad alia ſe transferre, vel noua ſuſcipere ſine ſpeciali Sedis Apoſtolicæ licentia (excipiuntur tamen ibi Eremi ſolitariorum) vnde ex hoc iure requiritur licentia Epiſcopi, & Papæ pro Mendicantibus, vt *Cherubin. ſuper Bulla* 9. *Gregor.* XI.

III. Ex *c. vn. de relig. dom. in 6.* Regulares Mendicantes approbati poſt Concilium Lugdunenſe, qui de nouo domos ad habitandum recipiunt, vel receptas mutant, vel alienant ſine licentia Papæ, incurrunt excommunicationem non reſeruatam.

IV. Ex *Clementina, cupientes, de pœnis*, Statutum eſt abſolutè, vt Religioſi Mendicantes non poſſint ſine Sedis Apoſtolicæ licentia ſpeciali noua loca recipere, aut mutare, aut in alios transferre quæſita, ſub pœna excommunicationis ipſo facto incurrendæ, non tamen reſeruatæ.

V. Quia huiuſmodi Conſtitutionibus fuerat per varia Sedis Apoſtolicę priuilegia diuerſis Religionibus conceſſa derogatum, *Nauarr. cap.* 27. *nu.* 144. *Suarez diſp.* 23. *de cenſ. ſect.* 5. *num.* 35. *Tolet. lib.* 1. *cap.* 39. §. *decima*, *Filiucc. tract.* 14. *nu.* 145. Et Regulares ijs priuilegijs prætendebant, ſe neque licentia Epiſcopi indigere in nouis locis acquirendis; Sacr. Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *cap.* 3. *de regul.* ſtatuit ne de cætero Regularium loca erigantur ſine licentia Epiſcopi, in cuius Diœceſi erigenda ſunt.

VI. Clemẽs VIII. in Bulla 99. incipit, *Quoniam ad inſtitutum*, ſtatuit formam, qua Epiſcopi talem licentiam cõcedere poſsint, & debeant ad nouos Conuentus erigendos: ſcilicet vocatis, & auditis aliorum Conuentuum procuratoribus, & alijs, quorum intereſt, cauſa cognita; quòd nẽpè commodè ſine aliorum antiquiorum detrimento ſuſtentari poſsint: aliàs poſsint ij, quorum intereſt, appellare ſuſpenſiuè ad Sedem Apoſtolicam.

VII. Decreto Sacræ Congregationis Regularium iuſſu Gregorij XV. *anno* 1622. *die* 20. *Iunij*, quæ eſt Conſtitutio 31. Gregorij XV. in Bullario, ſtatutum eſt, ne erigãtur noua Regularium

Mo-

Monaſteria, ſeu domus in quacunque Ciuitate, Oppido, aut alio quocunque loco, niſi cum conſenſu aliorum Regularium intra quatuor milliaria exiſtentiũ; & quòd conſtet de tali conſenſu Ordinario; & quòd ſaltem duodecim de familia ibi ali poſsint; & quòd ſi ibi intra quatuor milliaria non ſint alij Regulares, neceſſaria ſit conuocatio, & conſenſus incolarum; aliàs appellandum eſt ad Sedem Apoſtolicam ſuſpenſiuè: & derogauit omnibus priuilegijs contrarijs.

VIII. SS. D. N. Papa Vrbanus VIII. Bulla 25. incipit, *Romanus Pontifex*, ann. 1624. die 28. Auguſti, Statuit, vt Regulares Superiores erigere, recipere, fundare, vel inſtituere, vel cœpta finire præſumentes noua Monaſteria, ſeu Domos ſine licentia expreſſa Epiſcopi, ac ſeruata forma prædictarum Cõſtitutionum, & Decretorum Clem. VIII. & Gregor. XV. incurrant pœnam excommunicationis (non reſeruatæ) & priuationis vocis actiuæ, & paſsiuæ,& officiorum, & inhabilitatis ad huiuſmodi: & derogauit omnibus priuilegijs.

IX. Sacra Congregatio Concilij, Decreto edito *de celebratione Miſſarum* authoritate Domini Papæ Vrbani VIII. *anno* 1625. *die* 21. *Iunij*, quod eſt in Bullario Conſtitutio 43. Vrbani Octaui, §. 14. Statuit, vt ſi loca deinceps recepta fuerint, ſeu erecta à Regularibus, quibus ſaltem duodecim Regulares ſuſtentari non valeant, & actu 12. non habuerint ibidem, locorum Ordinarijs ſint omninò ſubiecta. Sed hoc Decretum ſolùm procedit in Italia, & Inſulis adiacentibus, vt *ibi* patet. ſuſtentari

Aduerte primò, quòd hodie ex dictis Conſtitutionibus, neque licet Regularibus ſine licentia Epiſcopi, & ſolemnitatibus prædictis mutare locum etiam in eadem Ciuitate, quia eadem eſt ratio præiudicij vicinorũ,& propter argumentum de toto ad partem. *l. quæ de tota, ff. de rei vindic.* ita *Gemin. in d. c. 1. de exceſs. prælat. in 6. Cherub. ſuper Bulla citata Clem. viij. ſchol. 1. Portel. de dub. regul. verbo, Monaſteria, nu. 5. Roderic. q. 23. regul. art. 7. to. 1.* Quamuis *Diana reſol. 136. tract. 2. tom. 2. cum Miranda, & alijs*, dicat per priuilegia conceſſa Religionibus poſſe fieri talem mutationem ſine licentia Epiſcopi; neque Tridentinum derogaſſe priuilegijs quoad mutationem, ſed quoad nouam erectionem tantùm. Sed non videtur recedendum à priori ſententia, quia verè in tali mutatione reperitur erectio, ſeu fundatio in aliquo nouo loco, quod eſt prohibitum in dicta Bulla Clement.

ment. VIII. & Decreto Gregorij XV. & Trident. Concilij, niſi cum licẽtia Epiſcopi ſupradicta. Imò in Bulla Vrbani VIII. *citata* prohibetur ſub dictis pœnis loca etiam cœpta finiri; Non tamen videtur per ſupradictas Conſtitutiones antiquas, & nouas interdictum Regularibus aliquod hoſpitium recipere, vel domum recreationis; quia in his ceſſat ratio conſiderata à Gregor. XV. in tali Decreto, nempe præiudicium vicinorum, & anguſtia circa eleemoſynas, & ſubſtentationem, cũ hęc loca ſubſtentẽtur de redditibus Conuentus principalis, cui accedunt; & ita tenent *gloſſa in d.c.vn.de exceſſ.prælat. in 6.verbo, habitandum. Caiet. excomm. cap.55. Suar. num.35. Nauarr.nu.144. locis ſupra allegatis.* Sed neque eis prohibitum eſt loca iam cum licentia legitima Epiſcopi, vt ſupra, poſſeſſa, augere, ſeu extendere. *Lapus alleg.* 188. *Sylu. excomm.9. §.86. Tolet. loco cit.* niſi talis extenſio veteres limites egrediatur conſideratos in priori licentia, iuxta Decretum Greg.XV. quia ſic fieret nouum præiudicium alijs Religioſorum locis, & dũmodo non augeatur numerus Regularium ſine licentia: de qua re vide *cap.ſeq.*

CAPVT II.

Religioſi Prælati numerum familiæ in ſuis Couentibus augentes.

EX Decreto Sacræ Congregationis Concilij *de celebratione Miſſarum* iuſſu D.Papæ Vrbani VIII. edito, quod eſt in Bullario Conſt. eiuſdem Vrbani *nu.*43. prohibitum eſt Superioribus Regularium numerum augere Religioſorum ſuæ familiæ ſemel taxatum, & à Sacra Congregatione approbatum, niſi cum licentia eiuſdem Sacræ Congregationis; etiamſi prætextu augmenti reddituum (ſed hoc Decretum ſolùm procedit in Italia, & Inſulis adiacentibus) Contra facere præſumẽtes incurrunt priuationem vocis actiuæ, & paſſiuæ, & officiorum: hoc Decretum, corroborat ſimile Decretũ *Trid. ſeſſ.25. cap.3. de reg.*

CAPVT III.

Religionem non approbatam profitentes.

NVllus poteſt ſine licentia Papæ nouam Religionem inſtituere. *c.1. de relig. dom. in 6.* & ſemper fuit neceſſaria approbatio Eccleſiæ, id eſt Sedis Apoſto-

ſtolicæ. *Vaſq.* 1.2.*diſp.*165.*c.*5. *nu.* 48. *Sanch.lib.*5. *in decal.c.* 1. *n.*15.19.20. *Leſſ.lib.*2.*c.*41.*n.*11. vbi probat approbationem hanc eſſe de eſſentia religionis:& olim quidem Epiſcopi approbare poterant, ſed ex tacito Papæ conſenſu. *Bellarm. lib. de Monachis, c.*4. *Mirãda to.*1.*q.* 3. *art.*6.*Leſſ. c.*41.*nu.*12.Sed hodie requiritur expreſſa approbatio Sedis Apoſtolicæ ex Concil. Later. *c. ne nimia, de relig. dom.* & ex Concil. Lugdun. *c. vn. eo. tit. in* 6. *extrau.Sancta Romana, eo titul. Ioannis xxij.* in quibus ſtatutum, ne quis ingredi poſſit Religionem non approbatam, neque domum religioſam fundare, niſi de approbatis à Sede Apoſtolica.

I. Profeſſio facta in Religione non approbata non eſt valida, vt Profeſſio, ſed valet in vim voti ſimplicis Religionis in genere, ſcilicet voti de intrando in aliquam Religionem. *Leſſ. cap.*41. *nu.*62.*Sanch. lib.*5.*c.*4. *nu.* 104. *Boniſ. in Clem.* 1. *de relig. dom. nu.*36. *Cardin. nu.*8. *Suar. de relig. tom.*3. *lib.*7.*cap.*2. *num.*3. vbi affert rationem, quia quando Profeſsio eſt nulla ex defectu iuris naturalis, vt ob vim, vel metum, tunc neque valet in vim voti ſimplicis; quando autem eſt nulla ob defectum iuris poſitiui, valet in vim voti ſimplicis, exceptis quibuſdam caſibus, iure poſitiuo penitus illam irritante, vt *Trid.ſeſſ* 25.*cap.*15. *de regul.* & alium caſum habes *verb. Nouitiatus,cap.*1. *nu.*2.

Profeſſionem emittentes, vel ad illam admittentes in Religione non approbata, regulariter nullam cenſuram ipſo facto incurrunt, ſed ſolum in certis caſibus, vt *Caiet. excomm.*5. *Suar. diſput.*23. *ſect.* 6.*num.*4.*Filiucc. tract.*14.*nu.*79.

Primus caſus eſt *Clement.*1.*de relig. domibus*, & *extrau. ratio recta, eod. tit.* vbi fertur excommunicatio ipſo facto incurrenda contra mulieres, quæ Beguinarum ſtatum ſectantur, aut de nouo aſſumunt; & contra Regulares, qui fauent Beguinis, vt inducunt mulieres ad talem ſtatum aſſumendum, aut ſuper his præbent auxilium, conſilium, vel fauorem. Et in *Clement. ad noſtrum, de hæreticis*, explicantur errores in fide Beguinarum, & Beguardorum: quorum ſecta dicitur in Alemania extitiſſe, & mandatur Inquiſitoribus contra huiuſmodi perſonas procedere.

Nota, quòd iſta excommunicatio non erat reſeruata, & non procedit contra Tertiarias, ſeu Bizocas, aliaſue mulieres, cum mutatione habitus ſeorſum viuentes, vt in *dict. Clemen.* 1. &

*extrau.*dicitur, *& ibi Canoniſtæ. Suarez de cenſur. diſp.* 23. *ſect.* 5. *numer.* 10. *Sayrus lib.* 3. *cap.* 33. *num.* 32.

Secūdus caſus in *extrau. Sancta Romana Ioan. xxij. de relig. dom.* vbi reprobatur Inſtitutum Fraticellorum, ſeu Fratrum de Paupere vita, Bizocorum, ſeu Beguinorum, aut alijs nominibus nuncupatorum, qui tunc in diuerſas mundi partes irrepſerant, & multis erroribus hæreticalibus erant infecti; & præcipitur ibi ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ, ne quis tale Inſtitutum ſectetur vlterius, vel ipſum de nouo aſſumere præſumat: & ſub eadem pœna Epiſcopis præcipitur, & Prælatis, ne talem ritum, vel habitum concedant, ſine ſpeciali Sedis Apoſtolicæ licentia. Sed neque hæc excommunicatio ibi eſt reſeruata. *Caiet. excomm. caſu* 5. *Suarez diſput.* 23. *ſect.* 6. *num.* 4. *Filiucc. trac.* 14. *nu.* 79. Neque procedit contra aſſumentes ſpecialem habitum Religioſum, ſi ſeorſum viuant, etiamſi eſſet habitus ſimilis Beguinis, vt dixi ſupra ad primum caſum: neque procederet contra eos, qui hodie nouum Ordinem non approbatum inuenirent, vel profiterentur, ſi non intenderent reſuſcitare prędictos Ordines damnatos. *Caiet. Suar. & Filiucc. ibidem.*

Tertius caſus, SS. D. N. Vrbani VIII. Bulla, anno 1631. edita, incipit *Paſtoralis Romani*, in qua prohibetur Regula, & Congregatio, ſeu ſecta Ieſuitiſſarum, ſub pœna excommunicationis latę ſententię Papæ reſeruata, ita ut iam ingreſſæ teneantur habitum deponere, neque conuenire amodo poſſint ad talem finem ſpiritualem, ſed vt ſeorſum degant, neque Virgines alias de nouo admittant; nullúſque eis auxilium, conſilium, vel fauorem præſtet, vt pro talibus Religioſis ſe gerant. Vota autem à tunc ingreſſis emiſſa, ſimplicia quidem, ſed ſub conditione, ſeu intentione futuræ approbationis Inſtituti, nulla eſſe declarantur ibidem: ſi autem abſolutè fuiſſent emiſſa, valida declarantur, ſed relaxantur ex parte, ita vt teneantur iſtæ ſaltem in ſæculo manere ſub obedientia Ordinariorum cum obſeruatione votorum paupertatis, caſtitatis, & obedientiæ, cum vſu bonorum ſuorum, & facultate de illis diſponendi in vita, & in morte ad pios vſus, & trāsferendi ea ab inteſtato ad hæredes legitimos. Quòd ſi matrimonium contrahere velint, ea vota idem Vrbanus relaxauit ibidem: quod eſt intelligendum de votis receptarum in eam Congregationem, vſque ad eam diem, qua edita

ta

ta eſt Conſtitutio, vt patet ex illa.

Profitentes Religionem non approbatam non gaudent priuilegio fori, neque Canonis, neque exemptionis bonorum. *Archid. cap. vn. de vot. in 6. in fin. Cardin. in Clem.* 1. *nu.* 4. *de relig. dom. & ibi Boniſ. Vitalin. nu.* 46. quia non ſunt perſonæ verè religioſæ.

Collegio, ſeu Conuentui Religioſorum non approbatorum nihil legari poteſt, aut donari, aut aliter relinqui. *l. Collegium, ff. de har. inſt. & cap.* 1. *de relig. dom. in 6. ibi Ioannes Andreas, Abbas conſil.* 55. *numer.* 1. *lib.* 1. *Tuſcus verbo, Collegium, concluſ.* 456.

Non ſunt igitur ab Epiſcopis permittenda Collegia, ſeu Congregationes Laicorum, vel Clericorum, in quibus habitus alteratur, ſeu nouus aſſumitur perpetuò geſtandus, ſcilicet diſtinctus colore, & forma à communi, etiamſi ipſi prætendant, ſe nolle eſſe Religioſos, ſed ſæculares, & velle tantum pijs operibus vacare, & vitæ ſpiritnali, quia ſine Papæ approbatione non licet manere ſub vmbra Religionis. *gloſſ. in Clemen.* 1. *de elect. Abb. conſil. citat. num.* 1. *Vitalin. in dicta Clement.* 1. *de relig. dom. tex. in cap. pernicioſam,* 18. *quæſt.* 2. Non tamen eſt illicitum Collegium, in quo ſine ſpeciali habitu viuitur, ſed communi Laicali, etiamſi ob cauſam pietatis fiat, ſeu ex motiuo virtutis Religionis, etiamſi velint omnia habere communia, vt in primitiua Eccleſia fiebat, & etiamſi ſpecialem habitum aſſumant, dum canunt Officia diuina tantum; & dummodo nomen Religionum non aſſumant, & non prædicent, & dummodo obediant Parochis, & Epiſcopis, & honeſtè viuant: ita *extrauag. ratio recta, de relig. dom. inter communes. cap. dilectiſſimis,* 12. *quæſt.* 1. *Bart. in l.* 1. *C. de coll. illic. Abb. conſil.* 55. *num.* 3. *lib.* 1. *Suarez tom.* 4. *de relig. tract.* 9. *lib.* 1. *cap.* 10. *num.* 10. *Genuenſ. in praxi cap.* 46. *numer.* 1. *&* 2. qui *num.* 3. *&* 4. addit, Eremitas vagos, qui non ſubſunt Epiſcoporum obedientiæ, non eſſe permittendos. Et ſimiliter non licet aſſumere propria authoritate habitum Religionis approbatæ, & ſeorſum habitare, etiam in aliqua Eremo; ſed ab Epiſcopo tales cogendi ſunt habitum mutare. *Sorbus verbo, Tertiarii, §. tertius inſuper,* & *verbo, habitus,* §. 4. *&* 5.

CAPVT IV.

Religioſi tranſeuntes ad aliam Religionem, & Prælati eos admittentes.

GEneraliter loquendo, Profeſſus in vna Religione non poteſt tranſire ad aliam Religionem, niſi ad arctiorem zelo ſanctioris vitæ, venia à ſuis Superiotibus petita, etiam non obtenta. *c. licet de regular. & tranſ. & ibi Canoniſtæ, & Sanch. lib. 6. in decal. cap. 7. q. 2. & 7. Laymã lib. 4. de ſtat. relig c. 6. n. 9.* Tranſire autem ad æquè arctam, vel laxiorem nemo poteſt, niſi obtẽta licentia a Papa, vel à proprio Prælato cum iuſta cauſa, vt *Leſſ. lib. 2. cap. 41. n. 103. Sanch. n. 59. Layman ibi. Abb. in cap. non eſt, nu. 5. & in c. ſignificatum, nu. 9. de regular.*

I. Ex Decreto Sacræ Cõgregat. Concilij, quod habetur in Bullario inter Conſtitutiones D. Papæ Vrbani VIII. *n. 26. ibi* §. 3. Statutum eſt, vt nullus permittatur ad arctiorem tranſire, niſi prius legitimè conſtet Superiori illam Religionem paratam eſſe eum recipere, & tunc recta via transferatur ad arctiorem: aliter Superior præſumens facere, incurrit eo ipſo pœnam priuationis vocis actiuæ, & paſſiuæ, & inhabilitatem ad talia: & reſeruatur diſpenſatio Papæ priuatiuè etiam ad Generalem, & Protectorem.

II. Si quis tranſeat ad arctiorem venia non petita, vel ex temeritate, aut leuitate, ira, odio, aut contemptu, aliaue inordinata paſſione, Profeſsio in ſecunda, ſcilicet arctiori, erit nulla. *Innocent. in d cap. licet, & ibi Abb. num. 3. Roſella verbo, religio 4. num. 6. Sanchez, & Layman loco cit.*

III. Religioſi tranſeuntes ad aliam Religionem ſine licentia competenti, ſecũdùm aliquorum ſententiam incurrunt in excommunicationem, & cenſuras, & pœnas latas contra Apoſtatas à Religione, ſeu ob depoſitionem habitus: de quibus dixi *verbo, Apoſtaſia, cap. 2.* & *verbo, Habitus, cap. 2.* Ita tenet *Nauarr. cap. 27. num. 131. cum Sylueſt. & Caiet.* Sed contraria eſt verior, quia neque eſt Apoſtata, cùm diſcedat ſolùm ab hoc Inſtituto, non à Religione abſolutè, neque deponit habitum cum periculo euagationis, vt *cap. 2. ne Cleric. vel Mon. in 6. ita Angel. verbo, Religioſus, num. 37. Gemin. & Ioannes Andr. in dicto cap. 2. Abb. in cap. ſanè, de regular. Leſſ. lib. 2. c. 41. nu. 102. in fin. per cap. ex parte, de temp. ordin.*

Re-

IV. Religioſi Mendicantes nō poſſunt tranſire ad aliam Religionem non Mendicātium ſine licentia Sedis Apoſtolicę, excepto Ordine Carthuſianorum; aliàs Profeſſio eſt nulla, & tam tranſeuntes, quàm recipientes incurrunt excommunicationem Papæ reſeruatam. *extrauag. 1. viam, de regul.*

Sed aduerte, quòd hæc prohibitio, & pœna intelligitur de trãſitu ſine iuſta cauſa; ſi enim adſit cauſa legitima, poſſunt adhuc Superiores ipſi dare ſuis licentiam tranſeundi. *Nauarr. conſil. 56. de regul. Leſſ. cap. 41. nu. 104. lib. 2. Sanchez lib. 6. cap. 7. num. 68. Layman c. 6. nu. 9.* Item aduerte, quòd licet in illa extrau. dicatur, neque maiorem Pœnitentiarium poſſe talem licentiam indulgere, hodie tamē ex nouis facultatibus eam cōcedere poteſt.

An autem Mendicantes eligi poſſint ad Prælaturas extra ſuum Ordinem, vide *verbo, Electio, c. 9. & 10.*

V. Religioſi, ſcilicet Profeſſi Mendicantium Ordinum, ſi tranſeant ad non Mendicantes, etiam obtenta licentia à Sede Apoſtolica, non poſſunt habere vocem in Capitulo, neque adminiſtrationes, neque curam, ſeu regimē animarum, neque officia quæcūque, ſiue vt propria, ſiue vt vicario nomine, ſeu vices aliorum getendo; & in contrarium acta, irrita ſunt, non obſtante quocunque priuilegio. *Clem. 1. de regul.*

Amplia hanc Conſtitutionem, vt hic nomen officij latè accipiatur, vnde continet non ſolùm officia cum ſuperioritate, ſed etiam alia, quæ ſunt cum honore (non cum ſolo onere) vt Sacriſtę, Camerarij, Oeconomi, Prędicatoris, Lectoris Theologiæ, vt *gloſſ. in d. Clem. verbo, Officia. Anchar. nu. 5. Lapus nu. 7. Vitalin. num. 74. Barboſa nu. 8. Leſſ. cap. 41. num. 105. Sanchez lib. 6. in decal. cap. 7. num. 127. & 128.*

Amplia ſecundò, vt hæc Conſtitutio procedat etiam de Mendicantibus poſt hanc Clementinam inſtitutis, & approbatis, & nō ſolùm ex quatuor Ordinibus Mendicantium, de quibus *c. Religionum, §. ſanè, de relig. dom. in 6.* ſed etiam de alijs quibuſcunque, ſiue ſint Mendicantes ex Regula, ſiue ex Conſtitutionibus; ita *Azor. tom. 1. lib. 12. cap. 14. quæſt. 12. Barboſ. loco citat. num. 4. Barthol. de Vecchis de admitt. Nouit. diſp. 15. dub. 5. num.* 14. & procedit etiam de ijs, qui ex priuilegio Triden. poſſunt habere bona in communi. *Sanch. num. 115.*

Limita, vt non procedat de tranſeuntibus ad Carthuſianos,

ex iuris communis diſpoſitione. *Barthol. de Vecchis nu.14. Barboſ. nu.3.*

Limita ſecundò, vt non procedat, quando à Papa conferretur Religioſo Mendicanti Prælatura, vt Abbatia in Religione aliqua non Mendicanti, quia tunc haberet vocem in Capitulo. *gloſſ. in d. Clem. verbo, inibi, Anch. n.10. q.1. Bonif. nu.62. Cardin. nu.5. Sanch. nu. 122.*

VI. Religioſi Mendicantes, ſi prætextu licentiæ veræ, vel falſæ tranſeundi ad aliam non Mendicantium, vagentur extra Religionem, ſiue cum habitu, ſiue ſine habitu, ſi moniti intra quindecim dies non redeant ad ſuam Religionem, ſunt excommunicati, & vt notorij Apoſtatæ denunciandi, *extrau. viam, de Regul.*

VII. Ex Bulla Pauli III. Iulij II. & Sixti V. Fratres Franciſcani de Obſeruantia tranſeuntes ad Capuccinos, & Capuccini illos recipientes ſine licentia Papæ, aut Prouincialis, incurrunt excommunicationem, & inhabilitatem ad officia. *Bonacc. de cenſ. in part. diſp.2. q.8. punct.3. num.2.*

VIII. Ex Bulla Leonis X. vnionis, de qua *Sorbus verb. Conuentuales fratres, in addit. num.2.* prohibitum eſt ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ, ne Fratres Reformati Sancti Franciſci tranſeant ad Conuentuales, vel recedant ab obedientia ſuorum Miniſtrorum; & ne Conuentuales audeāt recipere Reformatos, niſi cum licentia Capituli Prouincialis ob iuſtam cauſam.

IX. Bulla SS. D. N. Papæ Vrbani VIII. incipit, *Iniuncti nobis*, anno 1628. die 9. Auguſti, Statutum eſt, vt Religioſi Capuccini non poſsint tranſire ad laxiorem ſine ſpeciali licentia Sedis Apoſtolicæ in ſcriptis: Ad Carthuſianos autem, vel alium Ordinem, ſcilicet non laxiorem, requiritur licentia Miniſtri Generalis in ſcriptis: aliàs tranſeuntes incurrant pœnam excommunicationis, & priuationis vocis actiuæ, & paſſiuæ, & Apoſtaſiæ, & infamiæ ipſo facto. Sed loquitur contra præſumentes trāſire contra hanc formam, vnde excuſat ignorantia non affectata.

X. Fratres Minimi, ſi recipiant Fratres Minores de obſeruantia ſine licentia Papæ, incurrunt excommunicationem non reſeruatam ex Bulla Iulij II. *Viual. Cād. verb. excommunicatio nulli reſeru.*

XI. Religioſi Carmelitæ tranſeuntes ad Carthuſianos ſine licentia ſui Superioris, incurrunt excommunicationem ipſo facto ex Bulla Pij V. & hoc priuilegium competit per communicationem alijs quibuſdam Religioni-

nibus. *Sanchez lib.6.c.7. nu.* 20.

XII. Religioſi quicunque, exceptis Carthuſianis, recipientes aliquem Religioſum Societatis Iesv ſine licentia Papæ, vel Præpoſiti Generalis, & ipſi tranſeuntes, & dantes eis auxilium, incurrunt excõmunicationem, ex Bulla Pij V. vt *Suar.diſp.*22. *de cenſ. ſect.*5. *nu.*21. *Sanch. loco cit.*

XIII. Ex Bulla D. Papæ Vrbani VIII. data *anno* 1635. *die* 21. *Maij*, edita *anno* 1636. *die* 20. *Decemb.* Statutum eſt, vt Regulares quicunque, qui ex ſuo Inſtituto votum habent, ſeu iuramentum annexum de non procuranda, vel acceptanda extra eorum Religionem dignitate, aut ſuperioritate, tranſeuntes ad aliã Religionem etiam cum licentia Papæ, aut à Religione ſua dimiſſi, vel eiecti, remaneant adſtricti voto, ſeu iuramento prædicto.

Nota circa hanc Conſtitutionem, quòd quamuis Doctores, qui ante illam ſcripſerunt, communiter dixerint, vota ſupradicta de non procuranda, vel acceptanda dignitate, & alia ſimilia religioſæ profeſſioni annexa, ex intentione vouentis cenſeri acceſſoria illi Profeſſioni, & per tranſlationem ad aliam Religionem, ſeu ſecũdam Profeſſionem, vel per expulſionem, vel dimiſſionem extingui eo ipſo, vt *Sanch. lib.*6. *in decal. cap.*7. *nu.* 87. & *cap.*9. *n.*56. *Suar. de relig. tom.* 2. *lib.*3. *de voto, c.*3. *num.* 7. *Vega in ſum. tom.*2. *cap.*86. *caſu* 16. *Barboſa in c. Scripturæ, nu.*2. *de voto:* tamen hodie per hanc Cõſtitutionẽ eſt inducta præſumptio iuris, & de iure, quòd dicta vota cenſeantur principaliter ob cultum Dei, & abſolutè emiſſa, & non reſtricta ad præſentem ſtatũ illius Religionis in ſpecie; alias autem cauſas, vt bonum Religionis illius, &c. præſumi impulſiuas, ſeu ſecundarias, ſeu conditionem ſine qua non; & conſonat *c. ex parte, il ſecondo, de conuerſ. coniugat. cap. magnæ, de voto:* In quibus iuribus apparet, ius canonicum ſemper præſumere vota ob aliquam cauſam extrinſecam emiſſa, eſſe emiſſa principaliter ob cultum Dei, & ideo non ceſſare ceſſante dicta cauſa extrinſeca: de qua reuide *Sanch. in decal. lib.*4. *c.*2. *n.*48. & *Canoniſtas in cc. citatis.*

Quæres, quis diſpenſare poſſit ſuper hoc voto? Reſpondeo, per ſe loquendo, non eſſe Papæ reſeruatum, cum non ſit votum ſolemne, neque votum Religionis: quare poteſt Prælatus ex cauſa iuſta diſpenſare de iure communi. *Leſſ. lib.*2. *c.*40. *n.*74 *Sanchez lib.*4. *c.*24. *nu.* 30. tamen ſi agatur in ordine ad promotionẽ illius apud Sedem Apoſtolicam, ad Papam tantum pertinet di-

ſpenſare, ſeu relaxare, ad quem pertinet tūc cognitio cauſæ, an expediat promoueri.

CAPVT V.

Religioſi fugitiui, & Prælati eos non requirentes.

I. DE iure communi nulla eſt cenſura, ſeu pœna latæ ſententiæ contra Religiosū fugitiuum, niſi ratione depoſitionis habitus, vt dixi *verbo, Apoſtaſia, c.*2. & *verbo, Habitus, c.*2. tamen pro foro externo puniri poſſunt etiam ab Epiſcopis, vt Apoſtatæ præsūpti. *Trid. ſeſſ.*25. *c.*4. *Sanchez lib.6. opuſc. cap.9. dub.*2. *num.*9.

Conſtitutiones quoque diuerſorum Pontificum punientes Religioſos emanentes extra Clauſtra ſine licentia, intelliguntur de emanentibus animo apoſtatandi. *Roderic. q. regular.* 30. *art.*4. *tom.*1. *Sanch. lib.6. in decal. c.*8. *num.* 10.

II. Prælati, & Superiores tenentur annis ſingulis ſuos fugitiuos requirere, & reducere: de qua re vide *infra, c.* 14.

Nota quòd neque licitum eſt Regularibus fugere, vt euadant pœnam carceris perpetui, vel triremium, etiam ſi id faciant animo recurrendi ad Superiorem pro gratia obtinenda *Salzedo ad Diaz in praxi, c.*137. *vel* 140. *Sanch. opuſcul. lib.6. c.*4. *dub.*11. *& dub.* 12. cum communi, & *in decal. loco cit. c.* 8. *n.*13. cum magis communi.

Limita quòd poſſunt fugere, vt mortis pœnam euadāt, vel mutilationis. *Sanchez in decal. loco cit. num.*12. *&* 15. cum multis Doctoribus. Item poteſt Religioſus fugere, vt euadat carcerē iniuſtum, vel ſupra humanum modum rigidum, vt *Salzedo ibi. §. eſt tamen. Sanchez in decal. loco cit. nūm.*14. *& opuſcul. loco cit. dub.*11. Item poteſt fugere, quando iniuſtè vexatur à Superiore locali, ſi non animo euagādi fugiat, ſed recurrendi ad Prælatum, ſeu Superiorem mediatū, vt ſibi prouideat; dummodo vexationis iniuſtitia ſit liquida, & non poſſit prius licentiam petere à Prælato ſuo mediato ad eum accedendi. *l. quis ſit fugitiuus, ff. de ædil. edic. Sanch. in decal. loco cit. nu.*17. cum communi: & ita intelligunt Tridentinum *ſeſſ.* 25. *num.*4. multi, quos allegat, & ſequitur *Diana reſolut.* 56 *tract.*2. *tom.* 2. *Sanctarel. tract. de Apoſtaſ. cap.*3. *dub.*1. *n.*11. & addit *Diana reſol.*115. *tract.*2. *tom.*2. *& Portel verbo, Habitus, nu.* 3. poſſe etiam tunc habitum in via dimittere, ſi aliter non poſſit ſibi conſulere.

CA-

CAPVT VI.

Religioſum Peregrinum ſine Patentibus accedentem Regulares excipientes.

EX Bulla Sixti V. *Cùm de omnibus*, 71. §. 7. habetur, quòd quia ſub habitu Religioſo ſæpe banniti, & alij criminoſi ſe occultant, vt facilius delinquant, ideo prohibetur, ne quis Regularis ex vna ad aliam Prouinciam ſui Ordinis tranſeundo, etiam in itinere, intra aliquod Monaſterium, ſeu Domum, ſeu locum alterius Prouinciæ ad habitandũ, vel ad hoſpitandum recipi poſſit, etiam ad modicum tempus, niſi litteras obedientiæ, ſeu commẽdatitias Superioris loci, vbi reſidebat, ſecum deferat, atque exhibeat; vel niſi ita cognitus ſit ab ijs, apud quos diuertit, vt de eius perſona nullus omnino locus dubitandi relinquatur. Aliàs recipientes incurrunt pœnam priuationis vocis actiuæ, & paſſiuæ, officiorum, graduum, & dignitatum, & inhabilitatem ad talia perpetuam: & contra Religioſos huiuſmodi litteris carẽtes, Ordinarij locorum procedere poſſunt tanquam contra ſuſpectos delictorum, & eos tandiù in carcere detinere debent, donec certa de eis notitia habeatur.

Deinde idem Pontifex in alia Bulla, incipit, *Ad Romanũ*, §. 19. extendit dictam Conſtitutionẽ, vt procedat non ſolum de Religioſis itinerantibus de vna Prouincia in aliam, ſed etiam de vno ad alium locũ eiuſdem Prouinciæ; & non ſolum diuertentibus ad loca eiuſdem Religionis, ſed etiam alterius Ordinis.

De hac re tractat *Roderic. qq. regul. tom.* 1. *q.* 6. *art.* 10. *& q.* 30. *art.* 7. vbi ait, ſufficere ad euitandas pœnas huius Cõſtitutionis, ſi Religioſus admittendus, fuit præcognitus per interrogationes, & informationes ab eodem deſumptas. Alias etiam ponit limitationes ad hanc Bullam *eodem art.* 7.

CAPVT VII.

Religioſi Romam accedentes ſine licentia competenti.

EX Bulla 60. Clem. VIII. edita anno 1599. die 25. Iunij reformationis Regularium, quę incipit, *Nullus omnino*, §. 23. Regulares non poſſunt Romam petere ſine Protectoris, vel Generalis, vel Prouincialis licentia; ſed Prouincialis nõ poteſt talem licentiam dare, niſi ob bonum totius Prouinciæ, vt in Bulla alia eiuſdẽ Clem. edita anno 1601. die 20. Martij. Aliàs Romam ac-

accedens, ſcilicet intrando ſine licentia, vt ſupra, incurrit pœnam priuationis vocis actiuæ, & paſſiuæ ad biennium Papæ reſeruatam, priuatiuè ad ipſum Generalem, & Protectorem, vt *in dicta Bulla anni* 1601. Igitur hæc pœna biennio tantum durat, & poſtea per ſe ceſſat, vt *in d. Bulla anni* 1599. §. 23.

Amplia ex Trident. *ſeſſ.* 25. *c.* 4. *de regul.* vt Religioſi non poſſint Romam accedere ſine illa licentia, etiam prætextu ad Superiores ſuos accedendi, niſi ab eiſdē, vt ſupra, vocati fuerint; aliàs poſſunt tanquam Apoſtatæ puniri etiam ab Ordinario loci.

Sed limita, vt non procedat, quando recurrerent cauſa grauaminis manifeſtè iniuſti, & non poſſent alia via ſibi conſulere, tūc enim nō incurrerēt in pœnas prędictas, vt dixi *ſupra c.* 5. *in fin.*

CAPVT VIII.

Religioſi delinquētes extra Clauſtra, & Prælati ipſorum eos non coercentes.

I. EX Triden. *ſeſſ.* 25. *c.* 14. *de regular.* Regulares exempti, qui intra Clauſtra habitant, ſed extra Clauſtra notoriè delinquunt cum ſcandalo populi, Epiſcopo inſtante, à Superiore ipſorum intra tempus ab Epiſcopo præfigendum, ſeuerè puniendi ſunt, & Epiſcopus ab eodem Superiore de punitione facta certior fieri debet: aliàs Superior à ſuo Prælato Officio priuandus, & delinquentes prædicti ab Epiſcopo puniri poterunt.

Sed Clem. VIII. Bulla 39. incipit, *Suſcepti muneris*, ſtatuit pœnam priuationis dignitatum, & officiorum obtentorum latæ ſententiæ contra Superiores cuiuſcunque Ordinis regularium ſupradictum Tridentini Decretum non obſeruantes in omnibus, & per omnia: & addit, quòd ſi Superior Regularis ſuum Religioſū, vt ſupra, delinquentem nō punierit, & illum à loco delicti ad alium ſuæ Religionis locum tranſmiſerit, *inſtante Epiſcopo* loci prædicti, intra terminum ab ipſo præfigendum debeat dictum delinquentem ad locum delicti reſtituere, & reuocare: aliàs idē Superior incurrat pœnam priuationis vocis actiuę, & paſſiuæ Papæ reſeruatam: & nihilominus creſcente cōtumacia poterit Ordinarius, ſeu Diœceſanus loci, ad quem tranſmiſſus eſt delinquens, ſiue requiſitus ab Ordinario loci delicti, ſiue aliter informatus, procedere aduerſus eundem iuxta dictum decretum Tridentini, tanquàm Sedis Apoſtolicæ delegatus, eumque ſeuerè punire.

Ampliant aliqui Doctores dictum

ctum decretum Tridentini, quòd ſi Religioſus habitãs intra Clauſtra, extra Clauſtra delinquat, vt ſupra, ſcandaloſè & notoriè, & in fragrãti deprehendatur, poteſt Ordinarius loci ſtatim illum carcerare, & proceſſum formare etiã ante quàm Superioris Regularis appareat negligentia, & delinquentem deinde cum actis, & informatione ad dictum Superiorẽ tranſmittere. ita *Piaſecius, Naldus, & Portel. apud Dianam reſolut.* 132. *tract.* 2. *tom.* 2. qui tamen cõtrarium tenet cum *Villalobos, & Hieron. Roderiq.* Sed primam ſententiam tenet *Fuſc. de Viſit. lib.* 2. *cap.* 17. *nu.* 11. *Barboſ. de pot. Epiſc. alleg.* 105. *num.* 20. & eſt communis.

II. Ex Trid. *ſeſſ.* 6. *cap.* 3. *reſor.* nemo Regularis extra Monaſterium, ſeu Clauſtra degens, etiãſi cum licẽtia ſuorum Superiorum, quocũque exẽptionis priuilegio Religionis tutus cenſetur, quominus ſi deliquerit, ab Ordinario loci, tanquam ſuper hoc à Sede Apoſtolica delegato, ſecundũ canonicas ſanctiones viſitari, puniri, & corrigi valeat. Aduerte, quòd hic textus loquitur de Regulari degente extra Clauſtra, id eſt viuente, ſeu habitante, ſeu cõmorante extra Clauſtra, nempe quando non viuit cõuentualiter ſub ſuo Superiore, cum regulari obſeruantia; ſufficit tamen, vt dicatur degens intra Monaſterium, ſeu Clauſtrum, etiamſi viuat in aliqua Grangia, ſeu membro ſeu reſidentia Monaſterij. *Barboſ. de poteſt. Epiſc. alleg.* 105. *num.* 14.

Amplia ſupradicta decreta toto hoc c. relata, vt procedant etiã de Religioſis Militiæ S. Ioannis. *Barboſ. ibid.* Aduerte quod licèt in *cap. volentes, de priuil. in* 6. exempti poſsint conueniri corã Ordinario loci ratione delicti, vel contractus, vel rei ſitæ in loco Diœceſis eiuſdem, id procedit de exemptis tantum ratione loci, nõ autem de Regularibus, qui ſunt exempti etiam ratione perſonæ cum totali exemptione, vt declarauit Paulus V. Bulla 34. incipit, *Religioſorum*.

CAPVT IX.

Religioſi enormitatibus ſe immiſcentes.

I. QVòd Regularis immiſcens ſe enormibus delictis habitu depoſito, interueniẽte monitione, & incorrigibilitate, priuetur ipſo facto priuilegio fori, tenet *Nauarr. conſ.* 25. *de priuil. Diana tract.* 2. *reſol.* 129. *tom.* 1. Sed contrarium puto verius, niſi ſit legitimè eiectus: æſtimo autem eum amittere priuilegium canonis tantùm, ſicut dixi *verbo, Apoſtaſia, cap.* 4.

lo-

loquẽdo de Clerico in ſacris, ſed priuilegium fori non amittere, cùm ſemper remaneant obligati Superiores ad eum requirẽdum, & reducendum, vt dixi *verbo, Apoſtaſia, cap. 3.* & quia Religioſus non magis amittit priuilegiũ fori & canonis, quàm Clericus in ſacris ſæcularis: nam ſi v. g. bigamus fiat per matrimonium, nõ amittit Clericus in ſacris, nec Religioſus dicta priuilegia; etſi ea amittat Clericus in minoribus, vt notat *Sayr. lib. 3. c. 27. nu. 32.* amittit tamen in caſu ſupradicto priuilegium exemptionis quoad hoc, vt Epiſcopus poſsit contra eum procedere, vt dixi *cap. præcedenti*.

CAPVT X.

Religioſi reſtitutiones, vel legata impedientes, vel ſibi ipſis procurantes cum præiudicio aliorum Eccleſiaſticorum.

1. CLem. 1. *de priuil. §. quibus etiam*, multa ſunt Religioſis prohibita ſub pęnis infra narrandis; inter cætera, ne dum confectionibus teſtamentorum interſunt, retrahant teſtatores à reſtitutione debita, aut legatis Matricibus Eccleſijs faciendis, & ne legata, vel debita, aut malè ablata ſibi, aut alijs ſuis Religioſis perſonis, vel Conuentibus, in aliorum præiudicium fieri, vel erogari procurent. Si quid verò præmiſſorum attentare præſumpſerint, per duos menſes ſubiaceant pœnis illis, quę ſecundùm eorum Regulam, vel Conſtitutiones pro grauibus criminibus eis conſueuerunt imponi; ſuper quibus, niſi ex graui neceſſitate, non valeat diſpenſari. Prælati autem, ſi quid ex præmiſſis exceſſibus ad eos peruenerit, quoquomodo cũ eccleſiaſticarũ perſonarum, eccleſiaſticorumue locorum præiudicio, ſi eiſdem damnificatis, ſeu læſis non reſtituant plenariè intra menſem, ex quo fuerint ſuper hoc requiſiti, incurrant ipſo facto ſuſpenſionis ſententiam, vſque ad debitam ſatisfactionem, non obſtantibus priuilegijs, cuiuſcunque tenoris exiſtant.

Nota primò circa illam priorem pœnam, vt attentantes ſubiaceant pœnis Regulæ, ſeu Conſtitutionum, &c. licet verbum *ſubiaceat*, ſit cõmuniter loquendo, latæ ſententiæ, vt ſæpe dixi, & præſertim *verbo, iniuria, c. 2.* Tamen quia hic loquitur tex. de pœnitentijs, ſeu pœnis, quæ ſolent exigere factum ſuperioris, vel ſubditi; ideo communiter hic intelligitur, vt ſit ferendæ ſententiæ, vt Paulus *ibi*: quem ſequitur *Cardin. nu. 10. verſic. cæterum*.

Nota

Digitized by Google

Nota ſecundò, quòd ſuſpenſio contra Prælatos lata intelligitur ab officio: vnde ſi interim celebret, fiet irregularis *gloſſ. ibi, verbo, ſuſpenſionis. Cardin. n.* 2. & 7.

Nota tertiò, quòd iſta pœna ſuſpenſionis incurritur à Prælatis, non in omni caſu, quo lucra reſtitutionum, vel legatorum à ſuis procurata, ad ipſos, ſeu ad Conuentum peruenerint; ſed ſolum quando talia lucra fuerunt procurata iniuſtè, id eſt, vel quia alijs erant debita, vel dolo, & fraudibus, ſeu mendacijs, vel detractionibus, aut vi, vel metu, aut precibus importunis procurata ſunt; ſecus ſi blanditijs, vel obſequijs, vel modeſtis precibus: ita *Genuenſ. in praxi c.9 1. nu.* 10. Imo etſi odio, vel auaritia diuerſio fuerit procurata, peccat quidem mortaliter procurans, ex prohibitione huius textus; ſed non tenetur Prælatus reſtituere, vt *Sylu. verbo, reſtitutio,* 3. *q.* 12. *dicto* 3. *Armilla, reſtitutio, nu.* 52. *Roſella, reſtit.* 10. *num.* 2. *Sanchez opuſc. lib.* 2. *c.* 1. *dub.* 49. *nu.* 28. *Vitalin. in d. Clemen. nu.* 55. eſt communis ſententia: facit *l.* 1. *C. ſi quis aliquem teſt. probib.* contra *Imolam ibi nu.* 24. *Cardin. nu.* 8. *ibi*, qui putant procedere hanc pœnam, etiamſi ex ſola auaritia vel mala paſsione procurata ſint dicta lucra.

Et amplia priorem cõmunem ſententiã, vt procedat etiam de bonis incertorum, quia teſtator, ſeu debitor ea poteſt diſtribuere in vita, & in morte pro arbitrio ſuo, cui velit ad pias cauſas: neque talis reſtitutio, ſeu diſtributio eſt reſeruata Epiſcopo, niſi in defectũ executionis, vt de communi praxi, & veriori teſtatur *Vitalin. ibi. nu.* 56. *cum Arcbid. & Zenzelino,* & *Nauarr. c.* 17. *n.* 92. ait communem.

CAPVT XI.

Religioſus proprietarius.

I. CAp. *Monachi. c. cùm ad Monaſterium. c. ſuper quodam, de ſtat. Mon.* Religioſus proprium habere tempore mortis inuentus, in loco ſacro ſepeliri non debet, ſed in ſterquilinio cum pecunia per eum poſſeſſa, cum illa maledictione, *Pecunia tua tecum ſit in perditionem:* & ſi iam ſepultus ſit, eſt extrahendus de loco ſacro, ſi ſine graui ſcandalo fieri poſsit.

Limita quòd non eſt neceſſe cum eo ſepelire totam illam pecuniam, ſed ſufficit partem, & ex æquitate, vt de praxi, & veriori teſtatur *Io. Andr. in d. c. cùm ad Monaſterium, nu.* 4. *Hoſtien. nu.* 7. *Anch. nu.* 10. *Abb. num.* 15. *Sanch. lib.* 7. *in decal. c.* 20. *n.* 11. *Layman lib.* 4. *tract. de ſtat. relig. cap.* 7.

cap.7.n.22. quamuis alij totam ſepeliri debere dicant. *Cardin. ibi §. probibemus, num.2. Graff. par.2. lib.3. c.19. nu.5.* quod in rigore iuris eſt verum.

II. Religioſus conuictus, vel notoriè deprehenſus in proprietate, eſt priuatus ipſo facto per biennium voce actiua, & paſsiua. *Trid. ſeſſ.25. c.2. de regul. in fin.* Hæc igitur pœna requirit ſententiam declaratoriam criminis, vt *Sanchez nu.13. & Layman vbi ſupra*, cùm neceſſe ſit prius, vt conſtet eum eſſe deprehenſum, ſcilicet, vt de eo conſtet per euidentiã facti, vel per probationẽ, vel confeſsionem iudicialem, ſecuta ſententia declaratoria, vel condemnatoria. *gloſſ. in c. pen. §. fin. verbo, deprehenſi, de hæret.*

Limita vtramque pœnam, vt non incurratur, niſi proprietas ſit grauis culpæ, id eſt, quæ ſit peccatum mortale. Vnde non procedit in materia leui. *Nauar. conſ.5. num.13. 14. 17. de ſtat. Mon. Sanch. loco cit. num. 1. 2. & 3. Roderic. qq. regul. 29. ar. 10. tom. 3.*

Limita etiam, quòd non dicitur proprietarius, qui aliquid alienat ſine licentia, ſed ſolùm qui poſsidet aliquid, vt propriũ, ſcilicet ſine Superioris licentia competente. *Sanchez num.11. Layman nu. 22.*

CAPVT XII.

Religioſorum eiectio illegitima.

I. Religioſus de iure communi legitimè eijci poteſt à Religione per eius Prælatos. Primò, quando eſt notoriè incorrigibilis. *c. fin. de ſtat. Mon. §. porrò, in fin.* Secundò, quando ſine graui infamia Religionis ob ſceleris enormitatem retineri nõ poteſt. Tertiò ſecundùm aliquorum ſententiam, quando reticuit tempore admiſſionis aliquem defectum impedientem, non tamen irritantem receptionem, vnde grauiter læſa Religio cenſeatur. ita *Roderic. q.30. art. 14. & ſeq. tom.1. Leſſ. lib.2. cap.41. dub.14. nu.106. Sanchez lib.6. cap.9. Mirand. man. to.1. q.52. art.1. Layman lib.4. tract.5. cap.13. nu.1.* Sed hanc tertiam cauſam multi non admittunt de iure communi, vt dixi *verbo, profeſſio. cap.3. numer.1.*

Verùm ex decreto Sacræ Cõgreg. Concilij *contra Apoſtatas, & eiectos*, edito anno 1624. die 21. Septembris, quod habetur inter Conſtitutiones SS. D.N. Papæ Vrbani VIII. in Bullario *num.26.* ibi. *§ 6.* ſtatutum eſt, vt nullus legitimè Profeſſus à Religione eijci poſſit, niſi ſit verè incorrigibilis; & verè incorrigibilis

lis non cenſeatur,niſi concurrant ea omnia, quæ ad hoc ex iuris communis diſpoſitione requitũtur (abrogatis quoad hoc Conſtitutionibus;ſpecialibusReligionum) ac etiam vnius anni ſpatio in ieiunio, & pœnitentia in carceribus; & à ſolo Generali poſſit eijci, cum conſilio, & conſenſu ſex Patrum ex grauioribus eligẽdis in ſingulis Capitulis generalibus, cauſa expulſionis probata; & Ordinario loci expulſionis sẽtentia ſtatim notificanda: Aliàs Superiores præſumentes eijcere incurrunt pœnas priuationis officiorum,& vocis actiuæ, & paſſiuæ, & inhabilitatis ad illa; & reſeruatur diſpenſatio Papæ, priuatiuè etiam ad Generalem, & Protectorem. Quando autem dicatur quis incorrigibilis de iure communi, vide *Sanchez lib.6. cap.9.nu.4.Reginal.lib.9.n.351. Bern.Diaz in praxi c.142.nu.2. & ibi Salzedo*.

Limita prędictum Decretum, vt non procedat in caſibus à iure expreſsis, quibus præcipit expelli Profeſſum à Monaſterio:Vnum hic pono exemplum:Si Monialis Profeſſa conuertatur in maſculũ: quia viri non poſſunt cum Monialibus cõmanete, *c.definimus*, 18.*q*.2. & ita in terminis *Portel. de dub. Regular. verb. Profeſſio hermaphrod.nu.9.q.4.& nu.13. q.vltim.* vbi addit tunc dotem expulſo reſtituendam eſſe.

Sed obiter quæri poſſet:Si Monialis Profeſſa, mutato ſexu, fiat vir, an remaneat Profeſſus, ſeu propriè Religioſus, vel potius Profeſsio irritetur. Ante annos aliquot in facti contingentia de hoc dubitatum fuit in ſacra Pœnitentiaria. Aliqui dicebant Profeſsionem validã remanere, quia differẽtia ſexus quoad Profeſsionem videtur accidẽtalis, cùm vir & fęmina poſsint ſimiliter profiteri: imò quòd maſculus & fęmina ſolùm accidentaliter inter ſe differant, & quòd genitalia viri, ac fęminę ſolo ſitu diſtinguantur, vt quod maſculus habet de foris, fęmina contineat intus, tenet cõmunis *Græcorum & Arabum Medicorum* ſentẽtia,vt *Galenus, Aegineta, Auicenna, Raſius, & aly apud Andream Laurentium hiſtor.anatom.lib.7.q.8.* & quòd fęmina ſit maſculus imperfectus, ait *S.Thom.1.par.q.99.art.2. Tiraquell.de legib.connub.par.1. nu.99.Benedic. in c.Rainũtius, ver.duas habens filias,num.524.* Et quòd Profeſsio facta à viro in Monaſterio Monialiũ,habitu fęmineo aſſumpto, & ſimulato fęmineo ſexu,ſit valida,ita vt teneatur ingredi Religionem virorum, tenent *Specul. Butr. Archidiac. S.Antonin. & Sylu. apud Sanch. in decal.lib.5.c.4.n.40.* & tenent *Angel. Tabien. & Armilla*,quos alle-

allegat & ſequitur *Comitol. reſponſ. lib. 2. q. 8. num. 5. Portel. loco cit. nu. 3. in addit. q. 4.*

Contrariam tamen ſententiã ſubſtinebã, ſcilicet eius viri Profeſsionem irritam eſſe; in qua ſententia ſimiliter erat vir Doctiſsimus, Illuſtriſs. & Reuerẽdiſs. *D. Clemens Merlinus* Sacrę Rotę Auditor, & Sacræ Pœnitentiariæ Datarius. Mouebar, quia differentia ſexus eſt eſsẽtiale impedimentum, ac dirimens Profeſsionẽ viri in Monaſterio Monialium, vt dicũt *Nauar. Eman. Sà, Henriq. & Manuel*, quos allegat & ſequitur *Sanch. in decal. loco cit. & de matrim. lib. 7. diſput. 106. nu. 10.* & tenet *Pyrrhus Siculus in theſauro Religioſorum, lib. 1. q. 229. & gloſs. in cap. tuarum, verbo, ſignatos, de priuil. & ibi Hoſt.* itemq. *Hugo, Ioſ. & Bern. apud Archid. in c. quod interrogaſti, 27. diſt.* & præſertim procedit in Profeſsione expreſſa, quia tunc nõ cenſetur ſe voluiſſe obligare niſi illi Religioni ſeu Monaſterio; in quo caſu Profeſſionem viri inter Moniales irritã fatentur *Bartol. Brixien.* quem allegat, & ſequitur *Io. Andr. in d. c. tuarũ. Gemin. in d. c. quod interrogaſti, nu. 7.* Cùm ergo non valeat Profeſsio viri in Monaſterio Monialium, ſequitur etiam irritari Profeſsionem Monialis in virum mutatæ, quia Profeſsio redacta eſt ad caſum à quo incipere non poteſt, nec eſſe; vt per *Bal. in l. ſi Gaudentius, C. de contr. empt.* quia mutatio materiæ Profeſsionis illius facta eſt; ſicut matrimonium carnale etiam cõſummatũ dirimitur, ſi mulier fiat vir, *Maiol. lib. 1. c. 27. nu. 6.* Imo dicebam in caſu iſto fuiſſe ab initio Profeſſionem viri inter Moniales, quia Anatomiſtæ demonſtrant conuerſionem ſexus fęminei in maſculinum naturaliter impoſsibilem eſſe, cùm genitalia maris, ac fęminę differant forma, ſtructura, & neruorũ numero, &c. ideoque dicunt in tali caſu mutationẽ non fuiſſe veram, ſed virilia (quæ vel ob defectum caloris, vel propter obſtaculum alicuius membranæ latebant intus) procedente tempore, aucto calore, vel ex aliquo conatu, vel copula coniugali fracta membrana foràs prodijſſe; & hanc veram eſſe ſententiam, & contrariam Medicorum (vt ſupra) erroneam probat *Andr. Laurent. loco cit.* & tenet *Martin. Delrio Magicar. diſquiſ. lib. 2. q. 22. col. vlt.* Præterea DD. qui dicunt Profeſsionem viri inter Moniales valere, loquuntur quando ſic ſcienter profiretur; ſed ſecùs dicendum eſt quãdo errauit in ſexu ſuo, vel quando ex poſt facto verè ſexum mutaſſet, iuxta ſententiam Medicorum ſupradictam, quia cenſetur

ſetur

ſetur vtrobique defuiſſe conſenſus profitentis, cuius defectus irritat profeſſionem, vt Canoniſtæ *in d. c. tuarum, & Sanch. lib. 5. cap. 4. nu. 82. in decal.*

In hac tamen controuerſia, & opinionum conflictu ſacra Pœnitentiaria tutius cenſuit nihil decernere. Illud eſt certum, huiuſmodi hominem remanere perpetuo irregularem à ſolo Papa diſpenſabilem, propter indecentiã, & monſtruoſitatem. *Maiol. lib. 1. cap. 33. num. 13.*

CAPVT XIII.

Religioſi legitimè eiecti emendationem non procurantes.

I. Religioſus legitimè eiectus ob eius culpam, ſcilicet incorrigibilitatem, ſecundum magis cõmunem ſententiã, & veriorem, tenetur ſe emẽdare, & procurare, vt denuò recipiatur. *Sanch. lib. 6. in decal. c. 9. n. 25* & de magis cõmuni teſtatur *Layman lib. 4. tract. 5. c. 13. n. 6.* quãuis alij negent ad hæc teneri. Vide apud *Dianã reſol. 60. tract. 2. tom. 2.* quorum ſentẽtiam veram æſtimo tantùm in illo caſu, quando ob deprauatos mores ſuos, vel naturalẽ ferociam, eiectus de futura emẽdatiori vita diffideret.

II. Religioſus eiectus tenetur incedere in habitu Clericali, & Ordinarij iuriſdictioni, & obediẽtiæ ſubeſſe, vt patet ex Decreto Sacræ Congregationis Concilij, quod habetur *in Conſtitut. 26. S. D. N. Vrbani Octaui in Bullario, §. 7.* An autem ipſe teneatur conſignare ſe eidem Ordinario, alij affirmãt, alij negant apud *Dianam reſol. 60. & 116. trac. 2. tom. 2.* Certè Superior ipſe tenetur notificare expulſionem Ordinario, vt ſupra dixi ex Decreto Sacræ Congregationis. Deinde æſtimo eum ſe debere conſignare, vt ex eius directione vitam inſtituat, propter Decretum ſupra dictum.

III. Religioſus expulſus remanet obligatus ſeruare vota tria eſſẽtialia Religionis; quoad alias autem Regulares obſeruationes ſecundum probabiliorẽ liber manet, *Sanch. lib. 6. c. 9. n. 52.* & plures apud *Dianã reſol. 60. & reſol. 116. tr. 2. tom. 2.* De votis autem ſimplicibus, vel ſolemnibus annexis Profeſſioni, ſeu Religioni illi, dixi *ſupra c. 4. nu. 13.*

IV. Religioſus eiectus poterat ſecundùm aliquos ex iure communi obligari ad intrandam aliquam aliam Religionẽ. *Sanch. n. 43. Laym. c. 13. nu. 9.* Sed contrarium alij tenent, quos *Diana* ſequitur *reſol. 116. loco cit.* Verùm hodie ex *Decreto ſupra citato Sacræ Congregationis Concilij, §. 9.* Statutũ eſt, vt Superiores eijciẽ-

tes nemini ex Religioſis expulſis litteras teſtimoniales concedant illos ad Sedem Apoſtolicam reijcientes, vel iubentes aliam ingredi Religionem.

V. Religioſus eiectus irregularis ſæpe efficitur, non præciſè propter actum eiectionis, ſed ratione infamiæ iuris ex delicto, ratione cuius eiectus eſt: & ita *Sanchez in decalog. lib.6. cap.9. nu. 59. & in opuſcul. lib.7. c.1. dub. 24.* Poteſt autem ſuper ea irregularitate, & infamia diſpenſari, vel à Papa, vel ſaltem ab Epiſcopo; ſi crimen ſit non grauius adulterio, pœnitentia, vel illius parte peracta, iuxta *c. at ſi Clerici, §. de adulterijs, de iudicijs, & ibi Canoniſtæ.* Sed & ante eiectionem potuiſſet diſpenſari à ſuo Prælato, iuxta diſtinctionem prædictam *c. at ſi Clerici,* & ita *Sanchez in opuſcul. loco citat.* & alij apud *Dianã reſol. 116. cit.*

VI. Sed hodie ex *decreto ſupracitato Sacræ Congregationis,* §. 10. eiecti à Religione extra Religionem degẽtes ſunt perpetuò ſuſpenſi ab exercitio ordinũ, ſublata Ordinarijs locorum facultate dictam ſuſpenſionem relaxandi, vel moderandi, & ſic diſpenſatio Papæ reſeruatur. Vnde patet, quòd ſi iſte eiectus aliã intret Religionem, vel ad ſuam reuertatur, eo ipſo ceſſabit iſta ſuſpenſio. *Bonacc. de cenſur. in partic. diſp. 3. q. 8. punct. 12. n. 3.* Non puto hanc ſuſpenſionem procedere contra eos, qui ante hoc decretum eiecti erant, quia licet eiectio huiuſmodi habeat tractum ſucceſſiuũ, tamẽ lex ſubſequens non extenditur ad præterita, neque ad præſentia, quæ habent cum præteritis cõnexionem, ſeu dependentiam. *Rota diuerſ. deciſ. 818. par. 3.* & lex diſpoſitiua, de futuris tãtùm actionibus intelligitur. *Bart. in l. cum lex, ff. de legib.*

Hæc, quæ de eiectis dicta ſunt, non procedunt in ijs, qui non Profeſsi ſolemniter à Societate IESV liberi dimittuntur, vt patet ex eius priuilegijs, & Conſtitutionibus.

CAPVT XIV.

Religioſos ſuos eiectos, vel fugitiuos Prælati non requirentes, vt redeant, vel eoſdem emendatos non recipientes.

EX *c. fin. de regular.* Religioſi eiecti, & fugitiui à ſuis Superioribus localibus, & à Præſidẽtibus in Capitulis Prouincialibus ſingulis annis ſolicitè requirendi ſunt; & ſi recipi poſſunt in Monaſterijs ſuis ſecundum ordinem regularem, Superiores locales sũt ad id monitione præuia per cenſuras Eccleſiaſticas compellendi, ſalua ordinis diſciplina, impoſita,

ſci-

ſcilicet eis pœnitentia iuxta Regulam. Quòd ſi Regularis ordo non patiatur eos intra Monaſteria recipi, prouideant ijdem Præſidentes Apoſtolica authoritate delegata, vt apud eadem ſua Monaſteria, vel alibi ſaltem in locis competentibus eiuſdem Ordinis ad agendam pœnitentiam detrudantur, & eis vitæ neceſſaria miniſtrētur. Quòd ſi dictos eiectos, vel fugitiuos inobedientes inuenerint, vt redire nolint, eos excōmunicent, & tandiu eos faciant à Prelatis Eccleſiarum excommunicatos denunciari, donec reuertantur ad obedientiam.

Nota quòd aliqui Doctores intelligũt hunc textum, vt loquatur de iniuſtè eiectis, vel fugitiuis: nam legitimè eiectos putant non eſſe neceſſariò requirendos, cùm ſententia trāſierit in rem iudicatam: ita *Roderic. Nauarr. & Azor. apud Sanch. in decal. lib. 6. c. 9. n. 17.* Alij dicunt etiam legitimè eiectos eſſe reducendos, ſi tamē religio poteſt illos recipere ſine ſuo graui detrimento, & ſcādalo, & quatenus ſit ſpes emēdationis: ita *Sanch. nu. 32. Layman lib. 4. tract. de ſtat. relig. c. 13. n. 7.* Dicunt tamen hanc Conſtitutionem quoad legitimè eiectos fuiſſe cōſuetudine contraria abrogatā, ſeu abolitā; ita *Sanch. ibi n. 18. & Azor. tom. 1. lib. 12. c. 17. q. 1.* Verùm Sacra Cōgregatio Cōcilij decreto edito *de Apoſtatis, & fugitiuis, & eiectis*, quod habetur in Bullario Conſtitut. 26. SS. D. N. Papæ Vrbani VIII. §. 11. authoritate eiuſdem Summi Pōtificis innouauit dictam decretalem Gregorij IX. *in d. c. fin.* Prętereà declarauit, eam Conſtitutionē in ijs quoque vindicare ſibi locum, & ſeruandā eſſe, qui iuſtè, & diffinitiuè, ac iuris ordine ſeruato expulſi fuerint; dũmodo tamen in expulſis huiuſmodi ſubſit ſpes euidens emendationis, ex litteris ſaltē teſtimonialibus Ordinarij, cuius conſcientiam in his litteris concedendis Sacra Congregatio feriò onerauit. Et in fine dicti Decreti §. 13. ſtatuit, vt ſi quis contra tale Decretũ aliquid facere, vel moliri præſumpſerit, incurrat ipſo facto pœnam priuationis officiorum, & vocis actiuę, & paſſiuę, & perpetuę inhabilitatis: & reſeruat diſpenſationē Papæ priuatiuè ad Superiores Regularium, etiā Generales, & Protectores. Ad hunc autem finem idem D. N. Papa Vrbanus VIII. erigi fecit Ergaſtulum pro Religioſis, qui intra Monaſteria, ſeu Domos regulares cuſtodiri non poterant competenter.

CAPVT XV.

Religioſorum electiones.

Vide *verbo, Electio*.

CAPVT I.

Reliquias Sanctorum de loculis extrahentes, vel diſtrahentes, vel teſtimonium facientes de ijſdem.

IN *c.corpora, de conſecr.diſt.* 1. Sanctorum corpora perpetuæ ſepulturæ tradita non poſſunt erui, & transferri ſine licentia Papæ, aut Epiſcopi, aut Synodi, aut Capituli Canonicorum, excepta neceſſitate incendij, vel reparationis, vel mutationis Altaris. Tractant *Sanchez lib.* 2. *in decal. c.*43.*n.*25. *Layman lib.*4.*trac.*7. *de Feſtorum obſeru. cap.*5.*n.*17. *Genuenſ. in praxi c.*56.*n.*1.*&* 2.

I. In *l. nemo Martyres, C. de ſacr. Eccleſ. c. cùm ex eo, de Reliquijs*, prohibetur vẽditio, & emptio ſacrarum Reliquiarum, Sanctorumque Corporũ: & eſt peccatum ſimoniȩ; nulla tamẽ adeſt pœna latæ ſententiæ in dictis iuribus, niſi quando Reliquiæ, ſeu Corpora ſunt alicuius loci Eccleſiaſtici: nam tunc incurrunt vendentes, ſeu aliter alienantes, & recipientes excommunicationem latam in *extrau. ambitioſæ, de rebus Eccleſ. non alien.* quia ſunt res mobiles precioſæ: & ita *Genuenſ. in praxi c.* 56. *num.* 4. *&* 6.

Limita, vt licitum ſit de manibus infidelium, & hæreticorum eas redimere, *Sanch loco cit. n.* 22.

Similiter ſimoniȩ peccatum eſt exponere, ſeu oſtẽdere Reliquias Sanctorum, accepto precio, ſeu cauſa quæſtus. *cap. fin. de Reliq. Trident. ſeſſ.* 25. *in decreto de inuoc. Sanctorum. Sanch. n.* 22. Sed nulla adeſt pœna latæ ſententiæ.

II. Edicto Vicarij Vrbis Romæ edito de mandato Pauli V. *anno* 1613. *die* 24. *Auguſti*, Cautum eſt, ne quis audeat, vel præſumat, vel poſsit intrare in aliquam ex Cryptis, Catacumbis, vel Cœmeterijs intra, vel extra Vrbem Romam, neque ab illis extrahere Reliquias, etiam in minima particula, neque ad id præſtare auxilium, vel fauorem, ſub pœna triremium, & alijs arbitrio Vicarij ipſo facto incurrendis, & excommunicationis latȩ ſententiæ: & reuocat omnes licentias in ſcriptis conceſſas, eaſque in futurum, ſi concedantur, irritas declarat: & extendit dictas pœnas, & cenſuram ad omnes, ad quorũ inſtantiam fiet extractio, aut attentata fuerit, & ad complices, & ad recipientes ſcienter reliquias illicitè extractas, vt ſupra: & abſolutio dictarum pœnarum Papæ reſeruatur. Regulares autem vltra dictas pœnas incurrũt ipſo facto priuationẽ vocis actiuæ, & paſsiuæ, & inhabilitatẽ ad dignitates, & gubernationes ſuæ

Reli-

Religionis,& diſpenſatio,& rehabilitatio Papæ reſeruatur: tractat *Bonacc. de cenſur. in partic. diſp.* 2. *q.* 3. *punct.* 13. §. *incidēs.*

III. Ex Breui eiuſdem Pauli Quinti promulgato edicto Cardinalis Millini Vicarij Vrbis *anno* 1614. *die* 16. *Maij*, Statutum eſt, vt nullus vigore licentiarum à Papa viuæ vocis oraculo ante duos menſes proximos conceſſarum, poſsit reliquias extrahere de Eccleſijs, Monaſterijs, locis Pijs, Cœmeterijs, vel Cryptis intra, vel extra Vrbē, aliàs incurrant excōmunicationem ipſo facto Papę reſeruatam: eamque extendit contra eos, qui curam habent, ſeu gubernationem dictarum Eccleſiarum, vel locorū, ſi permiſerint, ſeu conſenſerint extractioni.

IV. Ex eodem edicto Cardinalis Millini Vicarij de mandato Pauli V. Summi Pontificis, prohibitum eſt, ne quis ſæcularis, aut Regularis, fidem vllam, aut teſtimonium, ſeu inſtrumentum, ſeu ſcripturam publicam, vel priuatam faciat extractionis, donationis, conſignationis, tranſlationis, aut alterius contractus, aut ſcripturæ, vbi fiat mentio reliquiarum, niſi cum licentia in ſcriptis eiuſdem Vicarij Vrbis, non ſuffragante quacūque Sedis Apoſtolicæ licentia aliter emanata: & tranſgreſſoribus ibidem ſtatutæ ſunt pœnæ, ſcilicet dominis officiorum, pœna priuationis officiorum; Notarijs autem, & ſubſtitutis pœna 500. ſcutorū; & has pœnas decernit incurri ipſo facto. Religioſis autem, ſub pœna priuationis vocis actiuæ, & paſsiuæ in perpetuum, & exilij ab omni ſtatu Eccleſię Romanę. Sed hæ pœnæ non videntur, quoad Religioſos ipſo facto incurrendę, vt patet ex verbis Banni; & pœna priuationis officij, non ligat ante declaratoriam, vt dixi *par.* 1. *cap.* 28. Idem eſt de pœna illa pecuniaria, vt dixi *par.* 1. *c.* 37.

V. Contra furantes reliquias de locis ſacris extra Vrbem Romam, eiuſque ſuburbia, vt ſupra, nulla eſt cenſura, vel pœna latæ ſententiæ, vt teſtatur *Sanch. lib.* 2. *cap.* 43. *n.* 24. *in decalog. Bonac. in decalog. ſuper primo præcepto*, *q.* 1. *punct.* 4. *nu.* 9.

Limita, niſi interueniat effractio loci ſacri; vt *Suar. diſp.* 22. *de cenſur. ſect.* 2. *nu.* 9. de qua re dicam *verbo, Sacrilegium, c.* 1. *&* 3. Quamuis autem *Barboſa de Poteſt. Epiſc. alleg.* 50. *n.* 158. referat excommunicationem latam à Greg. XIII. in Bulla quadam incipien. *Pontificiæ ſollicitudinis*, contra transferentes reliquias de loco ſacro ad Prouinciam Mediolanenſem, vel de vna ad aliam Eccleſiam, ſeu locum ſacrum, & contra conce-

dẽtes aliquam particulam ex eis, & contra accipientes: Tamen dictam Conſtitutionem in nullo Bullario reperi; ideo æſtimo fuiſſe aliquod edictum temporale.

CAPVT I.

Repræſalijs abutentes contra Eccleſiaſticos.

1. Cap. *vn. de iniur. in 6.* prohibitum eſt concedere repręſalias cõtra perſonas eccleſiaſticas, ſeu bona ipſorum, aut conceſſas, etiã generaliter, extẽdere contra prædictas perſonas, & bona, etiam prętextu cuiuſuis conſuetudinis, id eſt, corruptelæ, ſeu abuſus.

Amplia, vt repræſaliæ ſint illicitæ cõtra Eccleſiaſticos, etiamſi offenſa illa ſit facta ab eccleſiaſticis, ratione cuius ſunt conceſſæ? nam alij eccleſiaſtici non poſſunt grauari, vt de communi Canoniſtarum teſtatur *Boſſius tit. de iniur. num. 36. cum Io. de Lignano tr. de repræſ. cap. 37.* & tenent *Archid. & Franc. in d. c. vn.*

Additur in *d. c. vn.* quòd ſi qui contra fecerint repræſalias concedendo, vel extendendo, vt ſupra, niſi præſumptionem huiuſmodi reuocauerint, à conceſsionis, vel extenſionis tempore intra menſem, ſi perſonæ ſingulares fuerint, ſententiam excõmunicationis incurrant: ſi verò vniuerſitas, eccleſiaſtico ſubiaceat interdicto.

Aduertendũ primò, quòd aliqui dicunt has pœnas incurri, etiam ante finem menſis aſsignati, quando res non eſt integra, id eſt quando iam facta eſt exequutio, ſeu captæ perſonæ, vel bona prædicta, vt tunc reuocatio intra menſem non releuet. Ita *gloſſ. ibi verbo, mẽſe, ibi Gemin. & Frãc.* & hanc cõmunem dicit *Marius Alter. diſp. 12. de interd. cap. 1. §. tertio animaduertendum.* Sed alij dicũt etiam facta exequutione non incurri, niſi ſi per menſem non reuocauerit præſumptionẽ, ſcilicet, & verbis contrario Decreto, & factis, id eſt reſtitutione: ita tenet *Marius loco cit. Filiuc. tract. 14. nu. 66. Bonacc. diſp. 2. q. 2. punct. 22. num. 4. de cenſur. partic. Suar. de cenſur. diſp. 23. ſect. 4. num. 50.*

Aduertendum ſecundò, quòd nõ procedit hęc decretalis, quando bona eiuſdẽ Clerici debitoris, aut perſona, in alia Diœceſi de mandato Iudicis eccleſiaſtici loci illius, iuris ordine ſeruato, caperentur à creditore: quia tunc non dicuntur repræſaliæ: nam repræſaliæ ſunt cùm vnus grauatur pro alio de diuerſo dominio: ita de communi teſtatur *Sayrus de cenſur. lib. 3. cap. 34. nu. 23. Villalob. commun. opin. §. repræſaliæ, nu. 3. Camillus Borellus ad Bellugam*

gam in Speculo rub. 11. §. *iam ſupra, verſic. erga Clericos.*

Aduerte tertiò, quòd hæc excommunicatio, & interdictum non ſunt reſeruata Papæ, vt patet ex textu.

CAPVT II.

Repræſalias concedens, vel bellum inferens diffidatione non præcedente.

INfamiam iuris ipſo facto incurrit bellum inferens alicui Principi, ſeu populo, nulla diffidatione, ſeu monitione præmiſſa, ex Conſtit. Imperiali, quam refert Guido Papæ deciſ. 191. & conſequenter talis fit irregularis. Hæc autem ſimiliter dicēda ſunt de Principe concedente repræſalias ſine monitione præuia; quia repræſaliæ ſunt ſpecies belli: vnde is tantùm repræſalias concedere poteſt, qui bellum indicere poteſt. *Couarr. regul. peccatum, par.* 2. §. 9. *nu.* 9. *Camillus Borell. ad Bellugam in ſpeculo rub.* 11. §. *iam ſupra, colum. vlt. Franciſcus Marcus deciſ.* 769. *num.* 6. *vol.* 1. id eſt ſi habet merum, & mixtum imperium, *Menoch. de arbitrar. caſu* 527. *num.* 22. & ſolùm poſſunt concedi repræſaliæ monitione præmiſſa cum comminatione de repræſalijs concedendis. *Menoch. nu.* 14.

CAPVT I.

Reſidentiam Epiſcopi non facientes, & Coepiſcopi eos non denunciantes.

I. TRident. *ſeſſ.* 6. *cap.* 1. Statuit, vt Epiſcopi, eiuſque maiores Prælati, quacūque dignitate fulgeāt, ſi iuſta, & rationabili cauſa ceſſante, ſex mēſibus cōtinuis extra ſuam Diœceſim morando abfuerint, quartæ partis fructuū vnius anni fabricæ Eccleſiæ, & pauperibus loci, per Superiorem eccleſiaſticum applicandorum pœnam ipſo iure incurrant. Quòd ſi per alios ſex menſes abſentes perſeuerauerint, aliam partem quartam fructuum ſimiliter applicandam eo ipſo amittant. Creſcente verò contumacia, Metropolitanus Suffraganeos abſentes, Metropolitanum Suffraganeus Epiſcopus antiquior reſidens, ſub pœna interdicti ab ingreſſu Eccleſiæ ipſo facto incurrenda, intra tres menſes per litteras, vel nuncium Papæ denunciare teneatur puniendos. Qualiter autem ſit intelligenda hæc priuatio partis fructuum, dicam *cap. ſeq.*

II. Triden. *ſeſſ.* 23. *cap.* 1. *reſ.* Declarauit, ſupradictum Decretum, & reſidendi obligationem comprehendere etiam Epiſcopos

Cardinales S.R.E. Item non fuiſſe mentem Sacti Concilij per verba ſupradicta concedere, vt abeſſe poſſint ſpatio quinque menſium: Sed excuſari ſolùm à reſidentia ad breue tempus ob modicitatem materiæ, etiam abſque alia licentia, dummodo hoc abſentiæ ſpatium ſingulis annis, ſiue continuum, ſiue interruptum, duos, aut tres menſes non excedat, & fiat ex cauſa rationabili, & abſque gregis detrimento. Maiori autem ſpacio abeſſe non poſſint, niſi cùm Chriſtiana charitas, vrgens neceſſitas, debita obedientia, ac euidens Eccleſiæ, & Reipublicæ vtilitas exigit; ſed huiuſmodi iuſtas cauſas abſentiæ approbandas tunc eſſe à Papa, vel Metropolitano, vel eo abſente à Suffraganeo antiquiore reſidente in ſcriptis, niſi cùm abſentia contigerit propter aliquod munus, & Reip. officium Epiſcopatibus ipſorum adiunctum; tunc enim non erit neceſſe eas cauſas ſignificari Metropolitano &c. vt ſupra. Deinde addit, quòd qui abſuerit contra huius Decreti diſpoſitionem, præter pœnas ſupradictas *ſeſſ.6. cap.* 1. & peccatum mortale, pro rata temporis abſentiæ, fructus ſuos non facit; nec tuta conſcientia, etiam alia declaratione non ſecuta, eos ſibi retinere poteſt, ſed tenetur per ſe, aut ipſo ceſſante per Superiorem eccleſiaſticum illos fabricæ Eccleſiæ, aut pauperibus loci erogare, prohibita deſuper omni compoſitione; non obſtantibus priuilegijs cuicunque Collegio, aut fabricæ conceſſis.

III. Addunt aliqui Doctores, ſi Epiſcopus ſine cauſa abſit etiam ſpacio trium menſium, vel minori, eum fructus ſuos pro rata non facere, ſed teneri reſtituere, vt ſupra: ita *Garzias par.3. cap.2. nu.*28. quia *ſi non laborat, non manducet*, vt inquit Apoſtolus; Sed alij contra, dicunt nõ teneri reſtituere, quia non videtur moraliter abſuiſſe ob paruitatem materiæ, vt patet ex *eo. Triden. d. cap.* 1. quod eſt verum, dummodo officium ſuum per Vicarium idoneum præſtiterit, quatenus fuerit neceſſarium; & hanc tenent multi, quos allegat, & ſequitur *Bonac. de oblgat Beneficiatorum, diſp.* 5. *punc.* 4. *nu.* 8. *& 9.*

Limita ſupradicta Decreta, vt obligatio reſidendi incipiat quoad Epiſcopos poſt conſecrationem; quoad Archiepiſcopos poſt pallij ſuſceptionem, dummodo per eos non ſteterit, quominus citiùs pallium, vel conſecrationem ſuſcipiant: & ratio eſt, quia antea non videntur vrgeri ad reſidentiam iure naturali, cùm non poſsint adhuc exercere, quæ ſunt ordinis. *Sanch. opuſc. lib.7. cap.* 1. *dub.* 16. *nu.* 15.

Li-

Limita ſecundò, quòd excuſantur à dictis pœnis, qui bona fide abſuerunt, ſcilicet ſi à mortali excuſentur. *Garzias nu.36.*

Limita tertiò, vt Epiſcopus abſens in foro conſcientiæ nō teneatur reſtituere præcisè omnes fructus pro rata temporis abſentię: ſed poſsit ſibi retinere partem ob alia munera, vt recitationis horarum, & alia, quibus abſens pro grege ſuo functus; & quo ad hanc partem decretum illud pœnale, de quo *Triden. ſeſſ.6. c.1.* non obligat in conſcientia ante ſententiam. *Bonacc punc.4.nu.5. Barboſ.alleg.43.nu.101.Poſſeuin. de offic. Parochi, cap.1.nu.35.*

IV. SS. D. N. Vrbanus VIII. *anno* 1634. *die* 12. *Decembris*, Bullam edidit, qua ſtatuit, vt Epiſcopi & ijs maiores Prælati, etiā S.R.E. Cardinales, reſidere teneantur, neque à loco reſidentiæ diſcedere, niſi prius obtenta licentia à Papa per Breue, vel litteras miſſiuas: aliàs incurrāt ipſo facto abſque vlla declaratione pœnam interdicti ab ingreſſu Eccleſiæ, amiſsionis fructuum pro rata abſentiæ, & facultatis teſtandi, ſeu diſponendi de bonis ſuis à Sede Apoſtolica conceſſæ. Item vt deinceps promoti ad Cathedrales à die promotionis teneantur intra vnum menſem morantes in Curia Romana, & intra duos menſes morantes in Italia, & intra quatuor menſes morantes extra Italiam, ſe itineri committere, & ad reſidentiam ſe conferre, & inde non diſcedere, vt ſupra, ſub pœnis eiſdem latæ ſententiæ. Et ampliat vt Cardinales titulos Epiſcopales ſuburbicales habentes teneantur reſidere in alio Epiſcopatu, ſi quod alibi habeant, ſub eiſdem pœnis. Item vt ex nulla cauſa abſentiæ excuſentur quantumuis graui, & bonum publicum reſpiciente, ſed ſolùm cauſa Synodi, vel Aſsēbleę, cui ſoleant intereſſe, & ratione officij eorum Epiſcopatui adiuncti. Sed ob cauſam viſitandi Limina Apoſtolorum limitauit abſentiæ tempus; ſcilicet pro Epiſcopis exiſtentibus intra montes, & mare, quatuor menſium; vltra montes, vel mare, ſeptem menſium.

Præterea idem Summus Pontifex viuæ vocis oraculo declarauit, non eſſe per hanc Bullam interdictam abſentiam ad modicum tempus, id eſt, trium menſium à Sacro Concilio Tridentino, vt ſupra conceſſam.

V. Epiſcopi non reſidentes priuantur multis cōmodis, vt gratiæ alternatiuæ ſuper prouiſione beneficiorum, de qua re eſt *regula 9. Cancellariæ*. Item alijs facultatibus ſæpe conceſſis à Concilio Tridentino, & alibi in iure, Epiſcopis reſidentibus.

Li-

Digitized by Google

Limita, quòd non priuatur dictis facultatibus, neque incurrit pœnas non reſidentis Epiſcopus, ſi reſidet prope Diœceſi n in loco non diſtanti vltra vnum milliare, vnde nullum præiudicium officio, & animarum neceſſitatibus inferatur, quia parũ diſtans moraliter eſt præſens *l. pro locis, l. mediterraneæ, C. de ann. & trib. lib.* 10. *Gonzal. gloſſ* 43. *nu.* 10. *& nu.* 43. *vſque ad* 83. *Beija* 4. *par. caſu.* 21. *col. pen. & vlt. Bonac. de reſid. benefic. punc.* 1. *nu.* 2. *&* 4. *& Garzias par.* 3. *c.* 2. *nu.* 179. vbi refert declarationes Sacræ Congregationis, quæ licet de Parocho loquantur, multo tamen magis procedunt in Epiſcopo, cùm ipſius ſeruitium non ſit tam frequens, & immmediatum.

CAPVT II.

Reſidentiam non facientes Parochi, & alij curam animarum habentes Epiſcopis inferiores.

I. SAc. Trid. Concil. *ſeſſ.* 23. *cap.* 1. *§. eadem*, pœnas ibi ſtatutas, itemq. *ſeſſ.* 6. *c.* 1. *reſ.* contra Epiſcopos non reſidentes, de quibus dixi *ſupra c. præcedenti*, extendit contra Curatos Epiſcopis inferiores, & ad omnes habentes beneficium eccleſiaſticum curam animarum habens. Concedit tamen illis, vt abeſſe poſsint ex cauſa, ab Epiſcopo prius cognita, & approbata, relinquendo Vicarium idoneum ab Epiſcopo approbatum, cum debita mercedis aſſignatione. Diſcedendi autem licentiam in ſcriptis, gratiſque concedendam vltra bimeſtre tempus, niſi ex graui cauſa, non obtineant.

Ex his igitur primò apparet, quòd Parochus non reſidens ſine licentia legitima, non facit fructus ſuos pro rata temporis, iuxta *Trident. in d. c.* 1. *ſeſſ.* 23. vt etiam ante ſententiam teneatur reſtituere fabricæ, vel pauperibus loci, nulla compoſitione ſuffragante.

An autem excuſetur ob modicitatem temporis abſentiæ, vt ſi per tres, vel quatuor dies, vel ſaltem minus vna hebdomada, continuam, vel interpolatè ſumptam intra annũ vnum. Reſpondent Doctores cõmuniter excuſari, vt *Garzias par.* 3. *c.* 2. *nu.* 23. *&* 24. & in hoc non video difficultatem. Sed aliqui dicunt, non teneri reſtituere, niſi abſit vltra bimeſtre ſine licentia, quia bimeſtre reputant paruã materiam; & dicunt Concil. Tridentinum non requirere in Parochis licentiam Epiſcopi, niſi pro abſentia vltra bimeſtre: ita *Bonacc. de obligat. beneficiat. diſput.* 5. *punct.* 4. *num.* 4. *Naldus verbo, Reſid. n.* 5. *Nauarr. cap.* 25. *num.* 121. tenet *Azor.*

Azor. lib.7. cap.4. q.9. tom.2. Beija 4.par. reſp.21. Sed contrarium tenendum puto ex textu dicti *cap.1. ſeſſ. 23. Trid.* vbi abſolutè requiritur licentia etiam intra bimeſtre: ita *Sanchez de matr.lib.3.diſp.31.n.11. Vgolin. Leſſ.Poſſeuin.* quos ſequitur *Barboſa de poteſt.epiſc.alleg.53.n.96. Garzias num.23.* & alij communiter. Verum eſt,quod Parochus pro tempore abſentiæ non tenetur abſolutè omnes fructus reſtituere,ſed poteſt aliquam partem ſibi retinere ratione horarum canonicarum, & propter alia ſeruitia Eccleſiæ in abſentia præſtita, vt dixi de Epiſcopo *c.præced.*

Apparet ſecundò, quòd Epiſcopus poteſt etiam procedere cõtra Parochum ad priuationem quartæ partis fructuum, quoties abſentia ad ſex menſes peruenerit ſine cauſa rationabili, iuxta *Trident.ſeſſ. 6.cap.1. Barboſa n.104. Garzias n.32 ibi.* Et hæc pœna priuationis quartæ partis fructuum, intelligenda eſt, vt ſit de fructibus, etiam futuris,quos reuerſus ſuos facturus eſt, vel quos aliàs abſens ſuos feciſſet, & probatur ex dicendis *c.ſeq.* aliàs enim hæc pœna eſſet eluſoria, vt patet,& ita ſentit *Sacra Congreg. apud Barboſ. & Garz. ibi.* Vnde quamuis pœna priuationis quartarum à Tridẽtino inferatur ipſo iure, ſeu ipſo facto incurrenda, tamen non ligat ante ſentẽtiam, ſecùs quoad fructus pro rata abſentiæ amiſſos. *Sanchez lib.2. in decal. cap.5.nu.10.*

Limita hæc decreta contra Epiſcopos,& Parochos, & Curatos, vt non procedant contra Abbates, Priores, & alios habẽtes beneficia regularia; nam ſi abſentes per alium ſua munia abſoluant, non tenentur fructus reſtituere, licet peccent non reſidendo, quia Trident. intelligitur de beneficijs ſæcularibus. *Leſſ. c.34. nu.161. Filiucc. tract. 41. cap.6. num.30. Bonacc.punct.4. num. 14.*

Ex *c. extirpandæ, §.qui verò, de præben.* Parochus non reſidẽs incurrit ipſo facto pœnam priuationis Parochiæ,vt liberè alij cõferri poſſit. Sed an requiratur, vt præcedat monitio, multi affirmant, multi negant apud *Garziam par. 3.cap. 2. num. 135. & 136.* Sed hodie ex Concilio Trident. *ſeſſ. 23. cap.1.* non incurrunt Parochi dictam pęnam priuationis beneficij ipſo iure, ſed per ſententiam præcedente citatione, & monitione, & coercitione per cenſuras, & ſequeſtrationem,& ſubtractionem fructuum, & alia iuris remedia: & ita notat *Garzias nu.139.*

Parochiale, ſeu Curatum beneficium obtinens in Curia Romana cum iuramento ſe transferen-

rendi ad reſidẽtiam intra certum tempus, & ibi perſonaliter deſeruiendi, ſi non obſeruet, ſed beneficium dimittat ad fauorem alterius, varias pœnas incurrit, vt dixi *verbo, reſignatio, c.1.*

CAPVT III.

Reſidentiam Canonici, vel præbendati non facientes in loco Eccleſiæ, vel Choro non interuenientes.

I. EX *c.vn. de Clericis non reſiden. in 6.* diſtributiones quotidianas ſuas non faciunt Canonici, & alij Beneficiati, ſeu Clerici Cathedralium, & aliarum Collegiatarũ Eccleſiarum, ſi diuinis officijs non interſint, etiamſi reſideant in Ciuitate, ſeu loco Eccleſiæ, non obſtante conſuetudine contraria, ita vt qui aliquid ex dictis diſtributionibus aliter perceperit, dominiũ eius non acquirat, ſed ad eius reſtitutionem teneatur, exceptis tamen illis, quos infirmitas, ſeu iuſta rationabilis corporalis neceſsitas, aut euidens Eccleſiæ vtilitas excuſaret.

II. Canonici, & Beneficiati ſupradicti, ſi nõ reſideant in loco, ſeu Ciuitate, non ſolum amittunt diſtributiones, ſed etiam omnes fructus præbendæ: ſi autem reſideant, ſed non interſint Choro, amittunt diſtributiones, ſed non fructus præbendæ, per *c.cum omnes, 6. de conſtit. ibi gloſſ. verbo, conſuetudinem, c.3. & 4. & c.ad audientiam, de Cler. non reſiden. Garzias p.3.c.2.nu.360. Seraph. deciſ.1131.nu.1.* Excipe, niſi ſit conſuetudo in cõtrarium, vt fructus præbendæ percipiantur in abſentia. vt *d. c. cùm omnes, & gloſſ. in d. c. ad audientiam, verbo, conſtitutio.* Excipe etiam, ſi abſit quis cum cauſa rationabili, vt ob ſeruitium Eccleſiæ, vt *infra* dicetur, ex *c. cùm non deceat, de elect. in 6.* vel cauſa ſtudiorum, *c. fin. de magiſtris.*

III. In *c. cùm non deceat, de elect. in 6.* abſens à reſidentiæ loco pro Eccleſiæ vtilitate, vel alia iuſta cauſa, percipit fructus omnes beneficij, ſeu præbẽdæ, exceptis tamẽ diſtributionibus quotidianis, vt *ibi & gloſſ. in d. c.vn. de Cler. non reſid. verb. vtilitas. Garzias par.3.c.2. num.361.* & idem eſt de omni priuilegio conceſſo à Papa, ſiue vt ab homine, ſiue vt à iure percipiendi fructus in abſentia. *Gonzalez in proœm. §.7. nu.206.*

IV. Trident. *ſeſſ. 24. cap.12. verſ. præterea obtinentibus*, ſtatuit vt obtinentibus in Cathedralibus, aut Collegiatis Dignitates, Canonicatus, Præbendas, aut Portiones, non liceat vigore cuiuſlibet ſtatuti, aut conſuetudinis

nis vltra tres menſes ab ijſdem Eccleſijs quolibet anno abeſſe, ſaluis tamen cõſtitutionibus Eccleſiarum, quæ longius ſeruitij tempus requirunt; alioquin primo anno priuetur vnuſquiſque dimidia parte fructuum, quos ratione etiam præbendæ, ac reſidẽtiæ ſuos fecit. Quòd ſi iterum eâdem vſus fuerit negligentiâ, priuetur omnibus fructibus, quos ratione etiam præbendæ, ac reſidentiæ eo anno lucratus fuerit: creſcente verò contumacia, contra eos iuxta ſacros Canones procedatur, id eſt ad priuationẽ beneficij, vt notat *Garzias c. 2. nu.* 140. Et aduerte, quòd licet iſta pœna priuationis fructuum non ſit latæ ſententiæ, vt ipſo facto amittantur, tamen habet rationem latæ ſententiæ, quatenus non requiritur ad hanc priuationem fructuum monitio, ſed ſufficit citatio ad dicendam cauſam, quare non debeat priuari; vt *Garzias nu.* 145. cum ſacra Congregatione.

V. Ex eodem Triden. *cit. c.* 12. ſtatutum eſt, vt diſtributiones illi tantum, qui ſtatis horis interfuerunt, percipiant; reliqui quauis colluſione, aut remiſſione excluſi, his careant, iuxta *c. vn. de Cler. non reſid. in 6.* ſupra relatum; quod ſancta Synodus innouauit, nõ obſtantibus quibuſcũq. ſtatutis, aut conſuetudinibus.

Ex dictis cõcludunt Doctores magis cõmuniter, quòd de iure communi abſens à loco reſidentiæ, etiamſi intereſſe aliàs non poſſit Choro, impeditus ob infirmitatem, vel corporis neceſſitatem, vel Eccleſiæ vtilitatem, percipit quidem fructus præbendæ, ſed non diſtributiones quotidianas, niſi adſit talis illius Eccleſiæ conſuetudo: ſi autem ſit præſens in loco reſidentiæ, ſed nõ interſit Choro, ob dictas cauſas rationabiles impeditus, conſequi debet etiam diſtributiones de iure communi: ita ex *d. c. vn. de Cleric. nõ reſid. in 6. & c. cùm non deceat, de elect. in 6.* tenet *gloſſ. & Doctores in d. c. vn. Layman lib. 4. trac. de benefic. c. 7. n. 3. Sanch. in opuſc. lib. 2. c. 2. dub. 92. & 93. Gutier. can. qq. lib. 1. c. 1. n.* 139. *&* 145. Excipitur tamen caſus abſentiæ propter impedimentum proueniens ex facto Capituli iniuſto, vt ob litẽ; quia tunc percipit diſtributiones, ſi tamen ſit præſens in loco, vel ſaltem per eum non ſtet, vt *Burat. dec.* 694. *n.* 5. *& Seraph. deciſ.* 1239. *n.* 4.

Quòd autem in *d. c. Triden.* dicitur remiſſionem non ſuffragari, limita: quia ſi Canonicus reſtituerit iniuſtè perceptas diſtributiones, poſſent ij, quibus accreuerant, eas eiſdem poſtea reſtituere, & donare. *Sanchez dub.* 108. *&* 109. cum alijs.

CA-

CAPVT IV.

Reſidere, vel intereſſe Choro Coadiutor omittens.

COadiutor datus in beneficio obligationem reſidentiæ, vel ſeruitij Chori annexam habente, tenetur reſidere, & inſeruire per ſeipſum, ne Eccleſia defraudetur obſequijs. *Rota recent. tom. 1. deciſ. 276. num. 1. & ſeq.* Vnde ſi Choro nō interſit, amittit diſtributiones, & ſi non reſideat, amittit fructus etiam præbendæ, & ipſe tenetur adiuto ad id, quod intereſt, quatenus propter hoc non poterit percipere fructus præbendæ, neque diſtributiones. *Rota ibi. num.* 4. Imò procedi contra eum poterit ad priuationē Coadiutoriæ, ſeruato iuris ordine, de quo in *c. ex iure, de Cler. non reſid. Rota ibi.* Non tamen tenetur Coadiutor extra Chorū horas recitare pręcisè ratione Coadiutoriæ, quia non eſt propriè Beneficiatus, ſed ratione ſacri ordinis. *Sanchez lib. 2. in opuſc. c. 2. dub. 64. nu. 3.*

CAPVT V.

Reſidentiam non facientes Clerici, tempore ordinationis alicui Eccleſiæ ab Epiſcopo adſcripti.

EX Trid. *ſeſſ. 23. c. 16.* nullus debet ordinari, niſi iudicio Epiſcopi ſit vtilis, aut neceſſarius ſuis Eccleſijs, & niſi adſcribatur illi Eccleſiæ, pro cuius neceſſitate, aut vtilitate aſſumitur, vbi ſuis fungatur muneribus, nec incertis vagetur ſedibus; Quòd ſi locum inconſulto Epiſcopo deſeruerit, ei ſacrorum exercitium interdicatur, id eſt ſuſpendatur. Itaque ordinatus ſemel, vel tonſura initiatus, alicui Eccleſiæ adſcriptus à proprio Epiſcopo, non poteſt inde diſcedere ſine licentia Epiſcopi ſui, neque alius Epiſcopus poteſt eum recipere, vt Sacra Cōgregatio declarauit *ſuper d. cap. 16.* neque poteſt ordinari ab alio Epiſcopo, ſiue ratione domicilij nouiter acquiſiti, ſiue iure collationis beneficij, vel iure triēnalis familiaritatis. Aliàs incurrit ordinatus ſuſpenſionem duraturam ad arbitrium ſui Ordinarij, & ordinans incurrit ſuſpenſionē à collatione ordinum per annum, ex Trident. *ſeſſ. 23. cap. 8. reſor.* De pœnis autē Clericorum vagantium, vide *Menoch. de arbitr. caſu. 531.*

CAPVT I.

Reſignantes, ſeu dimittentes beneficia curata ad fauorē alterius contra iuramentū in Curia Romana præſtitum de reſidendo, & per ſe deſeruiendo.

I. EX Bulla Pij IV. 87. in Bullario Laertij, incipit, *Inter multiplices*, Quicun-

cunque beneficium Parochiale, etiam titulo Vicariæ perpetuæ, aliudue Curatum vacãs per obitum à Sede Apoſtolica obtinuerit, ſcilicet præuio examine, ac Diœceſani, & teſtium fide de idoneitate, & cæteris de iure requiſitis, & præſtito iuramento iuxta ſtylum Curiæ, & Conſtitutiones Apoſtolicas, & etiam fideiuſſione de ſe infra certum, & tunc expreſſum tempus ad locum beneficij cõferendi, & ibi per ſeipſum curam exercendo reſidendi, ſi huiuſmodi promiſſionum implemento non præſtito, in alterius fauorem, etiam intruſi, vel poſſeſſoris, vel occaſione litis motæ, aut aliàs reſignauerit, ceſſerit, vel dimiſerit beneficium prædictum: Ipſe, & ij, in quorum fauorem ea egerit, & ij, qui ad ea conſilium, auxilium, vel fauorem præſtiterint, omnes, ſi tamen ſint Epiſcopis inferiores, incurrunt ipſo facto pœnam excommunicationis Papæ reſeruatæ, & priuationem illius, & aliorum beneficiorum per eos obtentorum, & inhabilitatem ad ipſa in poſterum obtinenda, quæ ipſo facto vacare cenſentur, & diſpoſitioni Sedis Apoſtolicæ reſeruata eſſe; quæ conſanguineis, & affinibus, & confidentibus eorum, qui eis priuati fuere, conferri non poterunt. Vide de hac Conſtitutione *Sayr. lib. 3. de cenſur. cap.* 31. *nu.* 5. *Filiucc. tract.* 15. *n.* 167. *Barboſ. allegat.* 50. *nu.* 132. *Garziam pa.* 11. *cap.* 3. *nu.* 44. 191. *& p.* 8. *cap.* 2. *nu.* 35. *Pariſ. de reſign. lib.* 3. *q.* 2. *num.* 21.

Inde fit, vt hodie ex ordinatione Greg. XIV. non admittantur in Curia Romana reſignationes Parochialium, & aliorum beneficiorum reſidentiam exigentium, niſi expreſſum fuerit in ſupplicatione, per quantum tempus illud beneficium reſignans poſſederit: & non ſolet admitti, niſi reſignans poſſederit per quinque annos, vel circa, id eſt, plus, vel minus, ſed menſibus, vt *Pariſ. & Garzias nu.* 44. *cit.*

CAPVT II.

Reſignationem admittentes contra formam Bullæ Pij V.

EX Bulla Pij V. 58. incip. *Quãta*, prohibitũ eſt Epiſcopis, ſeu Ordinarijs, Patronis, & alijs ius habentibus, admittere reſignationes beneficiorum, & officiorum Eccleſiaſticorum, niſi eorum tantum, qui aliquam ex his iuſtis cauſis habeant reſignandi, ſcilicet ſi ſenio confecti, valetudinarij, corpore impediti, vel vitiati, crimini obnoxij, cenſuris ligati. Item qui aliud beneficium obtinuerunt, Religionem ingreſſuri, matrimonium contracturi,

ii

ſi ſtatim id reſpſa exequantur. Item habentes aliquam ex cauſis cõtentis in *c.niſi,de renunc.* iuxta verſ. Debilis, ignarus, malè conſcius, irregularis, quem mala plebs odit, dans ſcandala, cedere poſſit. Item qui ob capitales inimicitias reſidere non poſſunt. Quòd ſi tamen quis ſit in ſacris conſtitutus, non poſſit etiam ex ſupradictis cauſis reſignare, niſi Religionẽ ingreſſus,vel niſi aliunde habeat congruam vitæ ſubſtentationem.

Præterea ſtatuit, vt prædicti, ſimplices ſolũ reſignationes admittant; & ideo prohibuit ne præfati reſignationem admittentes deſignent antecedenter ſucceſſorem ad ſuggeſtionem reſignantium, neque inter eos promiſſio, vel intentio de eo intercedat.Item prohibuit ne ipſi collatores reſignationem, vt ſupra, admittentes, audeant ea beneficia,vel officia conferre proprijs, vel eorumdem reſignantium conſanguineis,affinibus, vel familiaribus.

Quòd ſi contra prædictam formam fuerit aliquid attentatum, id totum decernit irritum: & cõtra facientes incurrunt pœnam ſuſpenſionis à collatione,præſentatione, electione, confirmatione, inſtitutione, prout cuique competat, in qua deliquerint, donec à Papa abſolutionem meruerint obtinere: & recipientes talia officia,ſeu beneficia ſibi collata eiſdem pœnis voluit ſubiacere. Violare autem talem ſuſpenſionem audentes, ſcilicet beneficia, ſeu officia conferendo,præſentando,&c. ſingulares quidem perſonæ excommunicationem, Vniuerſitates autem, vt Capitula, & Conuentus, ſuſpenſionem à diuinis ipſo facto incurrunt; & abſolutio earum cenſurarum Papæ reſeruatur.

Amplia, vt reſignatio contra formam præfatam ſit nulla, etiãſi ex ignorantia,& bona fide ſit admiſſa; quia decretum irritans ligat ignorantes. *Azor.p.2. lib.7. cap.19. q.5.* §. *quæras. Pariſius de reſign. lib.5. q 6. nu.220. & num.230.* vbi teſtatur de communi.

Amplia ſecundò, quòd etiam recipiens tale beneficium contra formam, ſeu prohibitionem præfatam incurrat ſuſpenſionis cenſuram, vt patet ex ea Bulla.

Limitant aliqui ſuſpenſionis pœnam latam contra prouiſos de talibus beneficijs, ſeu officijs, vt illa ſit non à collatione, ſeu præſentatione,quia non quadrat; ſed à beneficijs, & adminiſtratione, ita vt non poſſint ſe illi ingerere, ſed abſtinere debeant ab omni iure, & officio,ratione alicuius beneficij, ſeu officij competente. *Azor, par.2. lib.7. cap.19. q.5.*

§. *quæ-*

§. *quæres*.*Pariſ.lib*.5.*q*.6.*n*.198. Vnde etiam inferunt, quòd iſti prouiſi ſuſpenſionem violantes ſe ingerendo non incurrunt excommunicationem, de qua ſupra, ſed eam incurrunt ſoli conferentes, præſentantes, &c. ita *Azor. loco cit.* Sed contra alij putant, quòd illa particula *eiſdem pænis* latius pateat, nempe vt ſit ſuſpenſio à beneficijs quibuſcunque, antea ſcilicet obtentis, vt ſupra, & à collatione, præſentatione, electione, &c. ratione ſuorum beneficiorum ſibi competente: ita *Sanchez opuſcul. lib.* 2. *cap*.3. *dub*.36. *nu*.18. *&* 21. *in fine*.

Limitāt ſecundò nonnulli pœnas præfatas hoc modo, quòd irritatio actorum ſit appoſita quacunque ratione reſignatio admittatur, vel beneficium, ſeu officium conferatur contra formam præfatam, ſaltem in aliqua eius parte; ſed quòd pœnæ ſuſpenſionis, & excommunicationis nō incurrantur, neque impoſitæ ſint, niſi, quando beneficia, ſeu officia reſignata legitimè, conferrentur, ſeu tribuerentur conſanguineis, affinibus, aut familiaribus ſupradictis, quia illæ pœnæ videntur adiectæ ad vltimum §. incip. *Cæterū præcipimus*: & ita tenēt *Pariſ.lib*.5.*q*.6.*n*.223.225. *Azor.*§.*quæra*t.*Genuenſ.in praxi c*.53.*n*.4. *&* 5. *Vgolin. de poteſt. Epiſc.c*.50. §.18. *nu*.6. *Barboſ. alleg*.69.*n*.46. *Caſtropalao tom*.2. *de relig.tract*.13.*diſp*.6.*punct*.1. *num*.7.*in fin. Proſper Auguſt.ad Quarantā, verbo, benef. reſignatio in fin.* & facit illa particula, *vt in quo deliquerint puniantur*. Punitur ergo collator ſuſpenſione à collatione, quia deliquit conferendo perſonis prohibitis; nam admittendo reſignationem ſine cauſa, non bene punitur ſuſpenſione à collatione, cùm in ea non deliquerit. Sed alij dicunt pœnas iſtas appoſitas eſſe tranſgreſſoribus illius formæ in quauis eius parte, ſiue admittendo reſignationem, ſiue conferendo, vt *Suar. de cenſur.diſput*.22. *ſect*.6. *nu*.21. *Filiucc. tractat*.15. *n*.201. *Bonacc.de cenſur. partic. diſp*.2.*q*.7.*punct*.4. & idem tenet *Garzias par*.11. *cap*.3. *nu*.208. *Sanchez loco citato num* 21. Sed prima ſententia eſt magis communis, & mihi verior videtur.

Limita tertiò, vt non incurrat cenſuras præfatas, qui cōtrafecit ex ignorantia inculpata, vt *Nauar.conſ*.9.*de renunc num*.2 qui ait, hoc poſſe habere locum tantum pro foro conſcientiæ; imò etiam pro foro externo; vt ſi Epiſcopus conferat beneficium conſanguineo reſignantis, ignorans eum conſanguineum, nō incurrit ſuſpenſionem, nec priuatur iure illud alteri idoneo conferendi. *Buratt. deciſ*.162. *nu*.6.

Limitant quartò, quòd non intelligitur prohibita ſuggeſtio ſimplex, ſeu expreſsio deſiderij reſignãtis de perſona prouidẽda, ſi hæc ſuggeſtio fiat poſt reſignationem; ita *Sanchez lib.2. opuſc. c.3.dub.36.n.23. Nauarr.c.23. n.109. Garz. par.11.c.3.n.209. Quaranta verbo, beneficij reſignatio, verſic. pro complemento. Redoan.de ſimon. par.1. cap.25. Suar.tom.1.de relig.trac.vlt.c.35 nu.* 18. quia hæc expreſsio non afficit reſignationem iam factam, dummodo non intendatur perſona prohibita, id eſt, conſanguineus, vel affinis, vel familiaris: ita citati Authores.

Imò aliqui addunt, neque eſſe contra Bullam iſtam, ſi ante reſignationem reſignaturus exprimat ſuam intentionem, ſeu perſonam admiſſuro reſignationem, ſi exprimatur per modum liberæ ſubmiſsionis: quia Bulla prohibens talis intentionis expreſsionem verbo, vel nutu, intelligenda videtur de ſigno ſignificante pactum, ſeu conditionem, vel modum annexum reſignationi, vnde reſtringatur prouiſio ad talem perſonam: ita tenet *Sanchez loc citat. Pariſ. de reſign. lib.14. quæſt.6. num.7. Proſper Auguſt. ad Quarantam loco cit. in fin.* Sed contrariam ſententiam alij tenent, ſcilicet prohiberi etiam intentionis expreſſionem cum libera ſubmiſſione ante completam reſignationem: ita *Garzias loco citato num.202. Vgolin par.1.de ſimon. cap.28. §. 2. in fin. Bonacc. de ſimon. quæſt.4. §. 14. numer.5. Suarez loco cit. cap.35.num.18*, & hæc tutior tenenda, vt patebit ex ijs, quæ ſtatim dicam *hic num.2.*

Limita quintò, vt hæc Conſtitutio non contineat permutationem. *Cherubin. ſchol.1. ſuper hac Bulla.*

II. Adde, quòd ſecundum aliquos Doctores reſignans, & admittens reſignationem intẽtione expreſſa, etiam cũ libera ſubmiſſione, vt cõferatur certæ perſonę, incurrunt pœnas ſimoniæ confidentialis (imò & beneficialis ordinariæ ſecuto effectu) vt *Abb. & alij apud Suar. loco cit. & Redoa. & alij apud Bonac.n.6.* Sed contraria eſt verior, quòd niſi intercedat pactum, ſeu conuentio, ſeu obligatio tacita, vel expreſſa de conferendo tali perſonæ, non intrat ſimoniæ vitium; ſed ſolum obſtat Bulla Pij V. de qua ſupra: tenet *Bonac. ibi cum Couarr. Suarez, & Filiuccio*, & eſt communis ſententia, vt patet ex Doctoribus plurimis, quos allegat, & ſequitur *Garzias part.11. cap.3. num.166. & num.182. cum ſeqq.* Aduerte autem, quòd facta reſignatione

ne libera in manibus Ordinarij collatoris, ſi moriatur reſignans intra viginti dies, beneficium dicetur vacare per obitum, & non per reſignationem, vt *Buratt. deciſ.* 162. *n.* 1. vnde non intrat tunc forma huius Bullæ.

CAPVT III.

Reſignationem beneficij fieri procurantes per iniuſtam carcerationem beneficiati.

I. EX *Clemen. multorum, de pœnis*, ſi obtinens temporale dominium virũ eccleſiaſticum capiat, captumque, donec ſuum reſignet beneficium, detineat; tam hoc faciens, quàm fieri procurans, incurrit in excommunicationem *can. ſi quis ſuadente, 17. quaſt. 4. & c. nuper, de ſentent. excommun.* Sed etiam ipſe procurans, ſi ſit perſona eccleſiaſtica, Prælatus quidem incurrit ſuſpenſionem triennio à perceptione fructuum ſuæ Eccleſiæ; Inferior autem eo ipſo eſt priuatus beneficijs iam obtentis; & reſignatio taliter extorta, etiãſi à Prælato proprio admiſſa fuerit, nullius eſt momenti, hoc eſt ipſo iure nulla: & locorum Ordinarij, vbi conſtiterit eis de tali exceſſu, debent dictas ſententias incurſas declarare & exequi.

Nota primò, quòd hæc procedunt, quando capitur, ſeu incarceratur Clericus per laicam poteſtatem, ſecùs ſi per eccleſiaſticam, vt notat *gloſſ. ibi verbo, ſeculari, Vitalin. nu.* 26. 29. nam quoties carceratio eſt iniuſta facta ab eccleſiaſtico, ſolummodo incurreret carcerans excõmunicationem *can. ſi quis ſuadente*. Item intelligitur de carceratione facta vi publicæ poteſtatis, non autem ſi fiat priuata audacia, vt *Vitalin. ibidem nu.* 29.

Nota ſecũdò, quòd reſignatio beneficij extorta per metũ etiam cadentem in conſtantem virum, eſt valida ipſo iure, ſed eſt meritò reſcindenda, vt de magis cõmuni, & veriori teſtatur *Pariſius de reſign. lib.* 13. *q.* 2. *n.* 8. Fallit in caſu huius Clementinæ, quando fuit aliquis captus à domino tẽporali, & detentus, donec beneficium reſignaret, vt communem ait *Pariſius ibi. n.* 18. *cũ gloſſ. & Boniſ. in d. Clem.* Sed an requiratur ad hanc irritationem actus, vt carceratio ſit procurata à perſona nõ eccleſiaſtica, dubitat. *Vitalin. ibi n.* 29. Sed contra verius videtur, & communiter tentum, quòd ſufficiat prædicta coactio à laica poteſtate: ita *Hoſtien. in c. ad aures, in princ. de his quæ vi. Ruin. conſil.* 121. *n.* 14. *vol.* 4. *Pariſ. loco cit. num.* 18. *& Rota deciſ.* 374. *nu*, 2. *in nouis*.

Nota tertiò, quòd ad incurrendam excommunicationem, vt ſupra, ſufficit captura attentata per manus iniectionem: ſed ad hoc vt renunciatio ſit nulla, vtque procurantes incurrant alias pœnas ſupradictas, requiritur actus cõſummatus, ſcilicet captio, detentio, & ob detentionem facta reſignatio. *Vitalinus ibidem num.* 26. *Cardin. num.* 13. *Ancharan. num.* 5. *Bernard. Diaz in praxi cap.* 107. *Suarez de cenſur. diſp.* 31. *ſect.* 5. *num.* 21. *Filiucc. tract.* 17. *nu.* 155.

Nota quartò, quòd aliqui dicunt, pœnam iſtam ſuſpenſionis latam contra Prælatos non procedere contra Epiſcopos, per *c. quia periculoſũ, de ſent. excom. in* 6. ita *Vitalin. in d. Clem. n.* 15. ſed contra tenent alij communiter, quia nomẽ Prælati principaliter cõuenit Epiſcopis: ita *Suar. loco cit. n.* 17. *Alter. tract. de ſuſpenſ. diſp.* 16. *c.* 3. *Filiuc. n.* 154.

CAPVT IV.

Reſignationes, & ſuper eis prouiſiones Sedis Apoſtolicæ non publicantes.

EX Bulla Greg. XIII. 85. incip. *Humano*, ſtatutũ eſt, vt beneficiorum reſignationes, & ceſsiones beneficiorũ, ſeu iurium eorumdem, etiam cauſa permutationis factæ in manibus Papæ, & ſuper eis prouiſiones, vel mãdata de prouidendo, publicari debeãt cum litteris Apoſtolicis deſuper confectis, intra ſex menſes, ſi beneficium ſit intra Montes; vltra Mõtes autem intra nouem menſes, à data cõceſsionis gratiæ, non autem à die præſtiti ſuper ea conſenſus numerãdos: vtque publicatio iſta fieri debeat in Cathedrali Eccleſia, & in Eccleſia beneficij, vel Eccleſijs illius, ſi plures habeat principales; ſi autem Eccleſia eſt ruralis, fiat in Parochiali, & ſi locus periculoſus ſit, id eſt non tutus ad eum acceſſus, fiat in proxima Parochiali: fieriq. debet publicatio, dum frequens populus ad Miſſarum ſolemnia accedit, palam exhibendo litteras originales, earumue tranſumptũ authenticum: vtque clara, & intelligibili voce pronũcietur qualitas beneficij, nomen, & cognomen reſignantis, & reſignatarij: & de his actis exemplum affixum Eccleſiæ relinquatur.

Ante hanc publicationem reſignatarius, ſeu ceſsionarius poſſeſsionem apprehẽdere nõ poſsit vigore litterarum Apoſtolicarum; ſed facta publicatione petere debet ab exequutore earum litterarum Apoſtolicarum, præſentatis eiſdem litteris cũ teſtimonio, ſeu inſtrumento publicationis factæ, ſe in poſſeſsionem immitti.

Si

Digitized by Google

Si quid autem prædictorum omniũ omiſſum fuerit, dictis terminis elapſis, gratiæ, & diſpoſitiones dictorum beneficiorum, ſeu iurium cum omnibus inde ſequutis nullæ ſunt, & irritæ ipſo facto, & beneficia iſta intelliguntur vacare in Curia à die reſignationis, ſeu ceſſionis; neque poſſunt reſignatarij ea beneficia retinere, neque per nouam prouiſionem obtinere, ſed ſunt ad ea inhabiles, & incapaces: ſed neque reſignantes poſſunt ea retinere prætextu nullæ reſignationis, nec eis ſuffragatur regula de annali, vel triennali.

Item talia beneficia non poterunt ab alijs impetrari certo modo, ſed eius modus vacationis eſt ſpecialiter exprimendus, nominatis reſignantibus, & reſignatarijs. Reſeruationes tamen penſionum, ſeu fructuum factæ ſuper his remanent validæ, dummodo reſignantes, in quorum fauorem reſeruationes ſunt factę, poſſeſſionem eorumdem beneficiorum dimiſerint. Quod ſi reſignationes fiant in manibus Ordinariorum, aut aliorum inferiorum Papæ, etiam cauſa permutationis, ordinarij collatores debent admittere, vel reijcere reſignationem intra mẽſem; At prouiſus debet publicare prouiſionem, & poſſeſsionem capere in forma prædicta, intra tres menſes à die ſibi factæ prouiſionis; alioquin illis elapſis nulla eſt eius prouiſio, & beneficium vacare cenſetur eo ipſo. Ordinarij autem, & alij præmiſſa non perficientes, ſunt priuati ea vice poteſtate diſponendi de dictis beneficijs; quæ poteſtas eo ipſo deuoluitur ad Sedem Apoſtolicam, à qua huiuſmodi beneficia concedenda erunt modis, ſeu conditionibus ſupradictis.

Explicant hanc Bullam *Pariſ. lib.11. de reſign. in præfat. nu.5. Quaranta, verbo, beneficiorum reſignatio. Garz. par.11. cap.3. nu.273. & ſeqq.*

Limita ſupradictam formam, vt non ſit neceſſe in publicatione litteras legere ad extenſum, ſed ſufficit ſummam rei publicare cum exhibitione litterarum, & tranſumpti authentici. *Garzias nu.290.*

Limita ſecundò, quòd termini prædicti dati ad publicandum non currunt impedito. *Nauarr. conſil.3. de renunciat.* & tempus etiam pro forma requiſitum non currit impedito. *Tiraq. de retrac. lignag.§.3.gloſ.4. nu.5.* & id pro foro conſcientiæ concedit *Pariſ. q.13. nu.111.* vt ſi peſte fuit impeditus. *Pariſ. nu.1.* vel ab aduerſario. *Pariſ. nu.95.* Pro foro autem externo, quòd currat impedito, ac etiã minori quatuordecim annis, & ignoranti, tenet

Pariſius quæſt.4. num.34. & 85.

Limita tertiò, quòd publicatio præſumitur facta poſt triennium, & hoc modo indirectè ſuffragatur ei regula de triennali pro foro externo. *Garzias nu.* 313. *Pariſ. q.*14. *n.*26. pro foro autem conſcientiæ, ſi mala fides adfuit, non ſuffragatur. *Pariſ. q.*7. *num.*19. *q.*6. *nu.*90. & 92.

Limita quartò, quòd ille terminus, qui dicitur currere à data conceſsionis gratiæ, intelligitur à die expeditarum litterarum. *Pariſ. q.*13. *à nu.*119. & 124.

CAPVT I.

Ritus Eccleſiaſticos pro libito mutari poſſe aſſerens.

EX Trid. *ſeſſ.*7. *de Sacram. can.*13. ſi quis dixerit, receptos, & approbatos Eccleſiæ Catholicæ ritus in ſolemni Sacramentorum adminiſtratione adhiberi cõſuetos, aut contemni, aut ſine peccato à Miniſtris pro libito omitti, aut in alios per quemcũque Eccleſiarum Paſtorem mutari poſſe, anathema ſit; & idem habet *ſeſſ.*23. *can.*5. & *ſeſſ.*24. *can.*11. Ex quibus apparet, quòd hæc aſſerens cum contumacia, ſeu aduertẽter contra hanc Eccleſiæ definitionem, incurrit crimen hæreſis, & excommunicationem, & pœnas de quibus dixi *verbo, hæreſis*; & ita *Maiolus lib.*3.*cap.*26.*num.*1. *in princ.* Vnde hodie in profeſsione Fidei tenetur quis in ſpecie, ritus Sanctæ Eccleſiæ Catholicæ approbare, ex *Bulla Pij V.* 88.

CAPVT II.

Ritum Latini, vel Græci in ſua ordinatione mutantes.

IN *c. cum ſecundum, de temp. ordin.* Latini à Græcis, & Græci à Latinis ordinari non debent ritum ſuum mutando, ſed quiſque ritum ſuum cuſtodire debet; vnde neque poteſt Epiſcopus Latinus ſuo ſubdito Clerico Latino licentiam dare, vt ordinetur à Græco Epiſcopo ritu Græco, ſed ſolùm ritu Latino. *c. quod tranſlationem, de tempor. ordin. Abb. in d. c. cùm ſecundùm. Barboſ. in d. c. quòd translationem. Azor. to.*2. *lib.*3. *c.*48. *q.*14. Aliàs ordinatus non recipit ordinis exequutionẽ, vt colligitur ex *d. c. quòd translationem*; videlicet eſt ipſo facto ſuſpenſus. Imò neque ipſe Epiſcopus Latinus habens ſub ſe Græcos ſubditos poteſt eos Græco ritu ordinare, ſed tantũ latinè Latinus ordinare poteſt, & pro Græcis debet habere Epiſcopum Vicarium Græci ritus, qui eos Græco ritu ordinet, vt *c. quoniam, de officio Iudi-*

dicis ordinarij; aliàs enim qui ordinatur contra ritum ordinantis, vel ordinati, eſt ipſo iure ſuſpenſus, vt *Maiol. lib. 3. cap. 32. n. 1. & lib. 4. cap. 32. nu. 2.* Si tamen Grecus laicus mutet domicilium ad Eccleſiam Latinam ſe transferendo, vel ipſe Græcus ſubditus Epiſcopi Latini, conſentiat tranſire ad ritum Latinum, & latinè à Latino Epiſcopo ordinari, id fieri poterit, ſed non ordinabitur in ſacris, niſi promittat, & voueat caſtitatem ſaltem implicitè: quòd ſi vxorem habeat, non poterit à Latino ſic ordinari, niſi cum vxoris conſenſu voueat cōtinentiam. *gloſſ. in c. quoniam, & c. Nicæna, 31. diſt. Imola in c. cum olim, n. 6 de Clerico coniug.* alias ordinatus erit irregularis. Latinus autem laicus non poteſt, etiam mutando domicilium, ſe transferre ad ritum Græcum, & ordinari à Græco ad titulum Eccleſiæ Græcæ, etiam cum conſenſu ſui Epiſcopi Latini, quia id Ius Canonicum, ſeu Papa non permittit: vnde ſi vxorem habeat, & ſic in ſacris ordinetur à Græco, non poterit vti matrimonio, ſecundum veriorem ſententiam. *Hoſtien. in dicto cap. quòd translationem, ibi Abb. nu. 3. Cardin. §. quæro in eo.*

CAPVT III.

Ritum Breuiarij mutantes.

EX Bulla Pij V. 64. *Quod à nobis*, ſuper reformatione Breuiarij, ſtatutum eſt, omnes, qui horas canonicas ex more, & ritu Romanæ Eccleſiæ iure, vel conſuetudine dicere debent, teneri recitare ex præſcripto, & ratione Breuiarij Romani ab eodem Pontifice reformati; & neminem, niſi in hac forma, ſatiſfacere poſſe, non obſtantibus priuilegijs, & conſuetudinibus quibuſcunque; exceptis Breuiarijs expreſsè approbatis à Sede Apoſtolica ab ipſa prima inſtitutione, vel conſuetis, ſi tamen iſta inſtitutio, vel conſuetudo ducentos annos antecedat.

Sacra Congregatio Rituum Decreto approbato à SS. D. N. Vrbano Octauo declarauit poſt Bullam præfatam Pij V. non potuiſſe, nec poſſe, etiam per locorum Ordinarios addi Calẽdarijs Sanctorum Officia, niſi quæ in Breuiario Romano, vel à Sede Apoſtolica, ſeu Sacræ Congregationis licentia conceduntur; nec poſſe Sanctorum Officia, vt ſupra conceſſa certo ritu, in altiorem ritum, vel de loco ad locum mutari, præter conceſſionis formã; neque Officium fieri iux-

ta ritum conceſſum de Sanctis non appoſitis in Breuiarij Calendario ſine licentia, vt ſupra: & hæc omnia mandauit, & ſtatuit, innouando pœnas Cõſtitutionis Pij V. reſpectiuè.

Vnde apparet in caſu talium mutationum non ſatisfieri, niſi paruitas materiæ, aut bona fides excuſet, ſecundùm ea, quæ docent *Suarez de relig. tom. 2. tract. de horis lib. 4. cap. 11. n. 15. Leſs. lib. 2. cap. 37. nu. 77.* & alij apud *Dianam* allegati *tract. 12. reſolut. 10. tom. 1.*

CAPVT I.

Romanæ Eccleſiæ Statum inuadentes, aut detinentes, vel eius ſupremam temporalem iuriſdictionem vſurpantes, aut perturbantes.

EXtrau. *& ſi Dominici, de pœnit. & remiſſ.* Statuitur, vt in conceſſionibus abſoluẽdi à caſibus, & cẽſuris Papæ reſeruatis, cẽſeatur exceptus ille conſpirationis in Statum Romani Pontificis, & cuiuſcunque offenſæ in Statum Sedis Apoſtolicæ; vnde aliqui putant ex eo textu eſſe excõmunicationem latam in iure in tales delinquẽtes, Ita *Sylu. verbo, excommun. 7. nu. 24.* Sed verius eſt non adeſſe, niſi ex ſequentibus.

Primò quidem ex *Trid. ſeſſ. 22. cap. 11.* vbi fertur excommunicatio Papæ reſeruata, & aliæ pœnæ ipſo facto incurrendæ contra vſurpantes bona, vel iura Eccleſiarum, aut fructus, &c. aut impedientes quominùs percipiantur ab ijs, ad quos pertinent: de quibus dixi, *verbo, vſurpatio.*

Secundò ex Bulla *in Cœna Domini c. 20.* fertur excommunicatio Papæ reſeruata contra eos, qui inuadere, deſtruere, occupare, aut detinere prẽſumunt Ciuitates, Terras, Loca, vel Iura ad Romanam Eccleſiam pertinentia, eique mediatè, vel immediatè ſubiecta, vel ſupremam iuriſdictionem in illis locis eidem Eccleſiæ Romanæ competentem de facto vſurpare, perturbare, retinere, & vexare præſumunt. Et extenditur hæc excommunicatio contra adhærentes, fautores, ac defenſores eorum, vel auxilium, conſilium, fauoremue prẽſtantes. De qua re vide Expoſitores eiuſdem Bullæ, & *Cokier de iuriſdic. in exemp. p. 4. q. 75. nu. 1. 2. & 3.* vbi ait hic contineri etiam Aduocatos ſcienter patrocinantes. Item ait contineri caſum, quo Ordinarius, vel alius Iudex Eccleſiaſticus vſurpat iuriſdictionẽ in exemptos: itemque contineri ipſos exẽptos, conſentientes tali vſurpationi: de qua re dixi *verbo, Iuriſdictio, c. 19.*

Ter-

Tertiò ex eadem Bulla, *c.17.* vbi fertur excommunicatio Papæ reſeruata contra vſurpantes iuriſdictiones, fructus, redditus, prouentus ad Sedem Apoſtolicam, ſeu Romanum Pontificem pertinentes: de qua re vide *ibi Expoſitores*, & dixi *verbo, vſurpatio*.

Quartò ex *c.3. Bullæ eiuſdem in Cœna Domini*, vbi fertur excommunicatio contra Piratas, ſeu Latrunculos maritimos Mare Romanæ Eccleſiæ diſcurrentes. De qua re dixi *ſupra verbo, Piratæ*.

CAPVT I.

Sacramentum Pœnitentiæ inter abſentes perfici poſſe aſſerentes, vel tractantes, vel imprimi facientes, vel practicantes.

CLemẽs VIII. Decreto edito in generali Congregatione vniuerſalis Inquiſitionis Romæ anno 1602. die 20. Iunij, & promulgato, vt apud *Cherubin. in Bullario Conſtitutione* 86. *eiuſdem Papæ*, hanc propoſitionem, ſcilicet licere per litteras, ſeu internuncium Cõfeſſario abſenti peccata ſacramentaliter confiteri, & ab eodem abſente abſolutionem obtinere, ad minus vti falſam, temerariam, & ſcandaloſam damnauit, & prohibuit. Quòd ſi quis illam docuerit, defenderit, imprimi fecerit, aut de ea etiam diſputatiuè tractauerit, niſi forſitan impugnando, vel ad praxim directè, ſeu indirectè deduxerit, excommunicationem latæ ſentẽtiæ ipſo facto incurrat, à qua non poſſit (præterquam in articulo mortis) ab alio, quacunque etiam dignitate fulgente, niſi à ſolo Summo Pontifice abſolui.

Aduertẽdum primò, quòd dicta opinio in hoc Decreto nõ eſt damnata vt hæretica, ideò cõtra eam aſſerentes non intrant pęnæ latæ ſententiæ contra hæreticos ſtatutæ, quamquam tales tranſgreſſores reddantur ſuſpecti de hæreſi: ita *Comitolus reſpon. moralium lib.1. q.16. num.7. & 8.*

Aduertendum ſecundò, quòd hoc Decretum non obſtat, quin poſsit, & debeat Confeſſarius accedens ad infirmum (qui confitendi deſiderium per ſe, vel per alios oſtendit, ſed ante aduẽtum Confeſſarij iam ſenſibus, ſeu rationis vſu deſtitutus eſt, & in articulo mortis conſtitutus) ipſum iam præſens præſentem abſoluere, vt habetur in *Rituali Romano Pauli V. iuſſu edito, tit. de ſacram. Pœniten. §. quod ſi inter*, de qua re vide *Bonaccinam de ſacram. Pœnit. q.5. punct.2. §.4. diffic.4. num.10. Layman lib.5. tit. de ſacram. Pœnitent. cap.3. in fin.*

fin. & *cap.* 8. §. *ſed bene notat* . *Dianã reſol.*4.5.7.& 8. *tract.*3. *tom.*2.

CAPVT II.

Sacramentum Confeſſionis , vel Communionis annua omittentes .

Ex *c. omnis vtriuſque, de pœnit.& remiſſ.* Statutum eſt,vt omnis fidelis,ſcilicet baptizatus,poſtquam ad annos diſcretionis peruenit, omnia peccata proprio Sacerdoti ſacramẽtaliter confiteri teneatur ſemel in anno, & pœnitẽtiam iniunctam ſtudeat implere pro viribus. Item vt ſuſcipere teneatur reuerenter Euchariſtiæ Sacramẽtum in Paſchate ad minus, niſi forte proprij Sacerdotis conſilio ob aliquam rationabilem cauſam ad tempus ab huiuſmodi perceptione Sacramẽti duxerit abſtinendum: alioquin & viuens ab ingreſſu Eccleſiæ arceatur, & moriens Chriſtiana careat ſepultura.

Nota primò , quòd obligatio cõfitendi omnia peccata annuatim , intelligitur de mortalibus , non de venialibus ; nam venialia alijs etiam medijs tollũtur. *Trid. ſeſſ.*14. *c.*5. *de doctrina Sacram. pœnitent.*

Nota ſecundò , quòd illa pœna interdicti ab ingreſſu Eccleſiæ eſt ſentẽtiæ ferendæ: hoc eſt certum , vt Doctores ſtatim citandi fatentur, Pœna item priuationis Eccleſiaſticæ ſepulturæ ſecũdum multos non eſt latæ ſententiæ, vt tenent *Suar. de Sacram. Euchar. diſp.*70. *ſect.*3. *in fine. Fagundez in præcep.*2. *lib.* 1. *c.*4. *nu.*2. *Bonacc. de Sacram. Euchariſt. q.*7. *punct. vlt. nu.* 19. *Layman de Sacram. Euchar. cap.*5. *num.*10. *lib.*5. Sed contrarium eſt verius, quia cũ ſit lata per verbũ *careat*, ſecundum magis communem eſt latæ ſententiæ , vt *Tiraquell. in l. ſi vnquam, verbo, reuertatur, nu.*161. & 166. *de reuoc. don.* & præſertim cùm in caſu noſtro nõ indigeat facto hominis poſitiuo ad ſui executionem , ſed tantùm facto negatiuo . Vnde poſito , quòd ſit notorium , ſeu manifeſtum , quòd talis defunctus ſit ſine Confeſsione annua, vel Communione Paſchali , non debent Clerici eum ad ſepulturã admittere, nulla deſuper ſententia Ordinarij ſpectata . *Sylu. verbo, Sepultura , nu.* 19. §. 4. *is quem Tabiena num.*14 *verſ.*6. *Angel. num.*29. Quamuis *Layman loco cit.* dicat Parochos , cùm iuriſdictionem fori externi non habeãt, non facile debere per ſe propria authoritate illã pœnam exequi, ſed monito,& iubẽte Ordinario ; maximè ſi omiſsio Sacramentorum poſsit aliqua cauſa excuſari.

Illud

Illud omnes concedunt, quòd ſi talis non fuerit propterea per ſententiam nominatim interdictus, vt ſupra, & ſigna contritionis, ſeu pœnitentiæ ediderit in mortis articulo, cùm non potuerit tunc recipere Sacramenta, & de his conſtet ſaltem teſtimonio vnius, ſepeliri debet eccleſiaſtica ſepultura, vt *Sylu. Tabiena, & Angel. vbi ſupra. Arcbid. in c. qui recedũt, 26.q.6. Layman lib.3. tract.5. de ſepul. cap* 12. *nu.*11. vbi teſtatur de communi.

CAPVT III.

Sacramentalem formam, vel benedictionem iterans ſuper eadem materia.

SAcramentalem formam, vel benedictionẽ iterare ſuper eadem materia iam ſacramentata, peccatum mortale eſt ſacrilegij, ob iniuriam Sacramenti, ſeu ſacramẽtalis benedictionis. *gloſſ. in c.*1. *verbo, iterandum, de Sacram. non iteran. ibi Canoniſtæ, & Maiolus lib.*3.*cap.*15.*per totum*: & Sacerdos taliter delinquens, ab officio, & beneficio ſuſpenſus cum litteris, ſeu teſtimonio ad Sedem Apoſtolicã abſoluẽdus, ab Ordinario ſuo mittendus eſt, ex *cap.*1. *de ſecund. nup.* Sed quãuis aliqui Doctores crediderint ex illo textu eſſe ſuſpenſionem latæ ſententiæ, tamen communis ſententia docet, eſſe ferendæ ſententiæ; imò talem miſſionem ad Sedem Apoſtolicam hodie nõ eſſe in vſu, & poſſe hodie ab Ordinario ſuſpendente ſuſpenſum abſolui, vt *Sanchez lib.*7. *de matrim. diſp.*82. *nu.*16. *&* 28. *Barboſa in d. c.*1.*nu. vlt. ob extrauag. Ioan. XXII. Certiorationi.*

Limita, quòd quando prima vice Sacramentum fuit nullum, aut conſecratio nulla, vt collata à non habente poteſtatem, tunc iteranda eſt forma, & conſecratio. Poteſt tamen in ſacramentalibus, quatenus ſunt ab Eccleſia inſtituta, Papa de plenitudine poteſtatis ratificare talem benedictionem, ſeu conſecrationem, vt abſque alio facto ſit eo ipſo res conſecrata, ſeu benedicta, vt *c. aqua, ibi etiam Canoniſtæ, de conſecr. Eccl. vel Alt.* Similiter ſi conſecratio, ſeu benedictio, ſeu Sacramenti confectio ſit probabiliter dubia, poteſt repeti forma ſub conditione ſuper eadem materia, vel ſubiecto, quia non intelligitur iteratum, quod ambigitur eſſe factum. *c. veniens, de presb. non bapt.* Item ſi non apparet, an res fuerit benedicta, ſeu conſecrata, verb. gr. Eccleſia, Ara, &c. cum non conſtet ex ſcriptura, vel ſaltem vnico teſte, vel

præ-

præſumptione aliqua, poteſt, & debet abſque vlla dubitatione, ſeu conditione cõſecrari, ſeu benedici; quia non dicitur iteratũ, quod neſcitur eſſe factum. *c. ſolemnitates, il* 1. *de conſecr. diſt.* 1.

CAPVT I.

Sacrilegium committentes.

NOta, quod licet Sacrilegium in rigore Theologico ſit omnis violatio rei ſacræ, id eſt rei, vel perſonæ Deo dicatæ publicè, vel priuatè, ſumendo violationem pro omni actu irreuerentiæ, etiam ſine reali, ſeu phyſica rei ipſius mutatione, vt *S.Thom.* 2.2. *q.*99. *art.* 1. & 3. *Leſſ. lib.*2. *cap.*45. *nu.*11. *Layman lib.*4.*tract.*10.*c.*7.*nu.*1. & 2. Tamen ſecundum iura, & pœnas externi fori, ſacrilegium intelligitur ſolùm, quando irreuerentia committitur contra res publicè Deo dicatas, ſcilicet publica Eccleſiæ authoritate. *l. in tantum, ff. de rer. diuiſ. Petr. Greg. Toloſ. lib.*33.*ſyntagm. c.*14.*Suar. lib.*3. *c.*2 *nu.*1.*tom.*1.*de relig.* Eſt autem crimen ſacrilegij mixti fori, vt *Salzedo ad Diaz c.*90. & latè *Marta de iuriſd. p.*2.*c.*11. *nu.*21. *cum alleg.* vbi *nu.*22. notat, quòd Iudex eccleſiaſticus, & ſæcularis poſſunt concurrere reſpectu diuerſarum pœnarum, vt vnus alium impedire nõ debeat: vnde ſi Iudex laicus præueniat, nihil vetat Iudicem eccleſiaſticũ, quominus poſſit procedere ad ſententiam cenſuræ promulgatoriam, vel declaratoriam contra eundem, per *c. placet*, 16.*q.*1. & *l. placet*, *C. de ſacroſ. Eccleſ. ibi Bal. & Fab.*

Eſt tamen differentia inter ius Canonicum, & ius Ciuile: Quòd de iure Canonico ſacrilegium punibile dicitur, ſiue auferatur ſacrum de non ſacro, ſiue non ſacrum de ſacro. De iure autem Ciuili vtrumque debet concurrerè, ſcilicet vt ſacrum de ſacro ablatum ſit: & vnumquodque ius in proprio foro ſeruandum erit, & ita *Boer. deciſ.*254.*Marta loco cit. nu.*15.& 16.*Menoch. de arbitr. caſu* 389. *nu.*12. & 13. & de communi teſtatur *Clarus*, §. *ſacrilegium, in princ.*

Diſtinguitur autem ſacrilegiũ in tres ſpecies, quia aut eſt contra perſonas, vel res mobiles, vel immobiles Deo dicatas. *S.Th. art.*3. *cit. Leſſ. nu.*9. *Bern. Diaz & Salzedo ibi c.*90. *praxis.*

Sacrilegium contra perſonas ſæpe habet pœnas latæ ſententię, vt violatio priuilegij Canonis: dixi *verbo*, *Iniuria*. Violatio priuilegij fori: dixi *verbo*, *Iuriſdictio*. Item violatio voti ſolemnis per matrimonium: dixi *verbo*, *Matrimonium*, *c.* 4. Similiter

tet ſacrilegium contra res mobiles ſæpe habet pœnas latæ ſententiæ, vt alienatio rerum ſacrarum Eccleſiæ precioſarum: dixi *verbo, Alienatio*. Item furtum rei ſacræ cum effractione, de qua re infra dicendum, & dixi *verbo, Incendiarij, c.1. & 2.* Item oblutionum eccleſiaſticarum vſurpatio: vt dixi *verbo, Oblatio*. Denique, & ſacrilegium contra loca ſacra habet ſæpè pœnas latæ ſententiæ, vt dixi *verbo, Immunitas, c.1. verbo, Incendiarij, verbo, Alienatio*, & alijs caſibus infra explicandis.

I. Sacrilegij criminis damnatus iuris infamiam incurrit, & cõſequenter eſt irregularis, quia eſt crimen publicum. *l. lege Iulia, ff. ad l. Iul. pecul. & de ſacril.* nam, & omnis iniuria contra Religionem eſt crimen publicum. *Clar. in praxi Criminali, q. 1.* & quòd ſacrilegij reus ſit infamis, & irregularis, eſt tex. in *c. fi. de furt. c. ſi quis presbyter, 50. diſt. Abb. & DD. in cap. conqueſtus, de foro compet. Salzed. ad Diaz in praxi c. 90. lit. A.* Et procedit etiã ſi nõ ſit ſententia condẽnatus, ſi tamẽ crimen eſt notorium, quia cùm ſit crimen enorme depoſitione dignum, vt *Bern. Diaz ibi nu. 2. cum Hoſtien.* ſecundùm magis communem ipſo iure infamem reddit, & irregularem: & probatur in *d. c. fin. & in cap. fin. de tempor. ordin.* Poteſt tamen ſuper hac infamia, & irregularitate Epiſcopus diſpẽſare. *Abb. in c. cùm te, de ſent. & re iud. Tolet. lib. 1. c. 62. §. vlt. Sayr. de cenſur. lib. 7. c. 11. nu. 45. & c. 12. nu. 3. in fin.* Sed intellige pœnitentiâ, vel eius parte peractâ, & ceſſante ſcandalo, per *d. c. fin. de furt.*

CAPVT II.

Sacrilegium, exercendo iuriſdictionem laicalem contentioſam in loco ſacro.

EXercere iudicia ſæcularia in Eccleſia, ſeu loco ſacro, ſacrilegium eſt, & ſpecialiter iure Canonico prohibitum. *c. 1. de immunit. Eccleſ.* & eſt peccatum mortale ex genere ſuo. *Suar. to. 1. de relig. lib. 3. c. 4. nu. 12. tract. 1.* & acta ſunt ipſo iure nulla. *Abbas in c. cum Eccleſia, de immun. Eccleſ. Suar. ibi. Layman lib. 4. trac. de ſacril. c. 7. nu. 9.* Secus autem in actibus iuriſdictionis voluntariæ. *Suar. nu. 13. Abb. in d. c. 1.*

CAPVT III.

Sacrilegium, ſpoliando Eccleſias cum effractione.

I. IN hoc caſu eſſe ſtatutam pœnam excommunicationis latæ ſententiæ contra taliter de-

delinquentes, probatur ex *c. quiſquis*, 17. *q.* 4. *& c. conqueſti*, 22. *de ſent. excommun.* & de communi teſtantur *Suar. de cenſur. diſp.* 22. *ſect.* 2. *nu.* 6. *Filiucc. tract.* 15. *nu.* 55. *Caiet. verb. excomm. c.* 21. *Roderic. q. regul.* 51. *art.* 2. §. *tertio notandum, to.* 2. *Reginal. lib.* 19. *num.* 60. & tenent *Azor. p.* 1. *lib.* 9. *c.* 27. *q.* 12. *Sayr. lib.* 3. *c.* 29. *n.* 15. *&* 20. *de cenſuris*.

Amplia, vt appellatione ſpoliationis intelligatur omne furtũ graue, ſcilicet attingens ad mortale peccatũ. *Suar. n.* 11. *Filiucc. nu.* 55. & ſufficit quòd effractio, ſeu violentia fiat contra portas, vel feras, vel muros loci ſacri. *Abb. in d. c. conqueſti. Tolet. lib.* 1. *c.* 36. *n.* 7. *Sayr. nu.* 6. *Sylu. excom.* 7. *num.* 17. *verſ.* 1. & ſufficit, ſi vel cardines moueat, vel feneſtram vitream frangat, vel vectes, aut feneſtras impingens faciat eas cadere; vel cedere, & vi aperiri, vt *Sylu. & Sayr. ibidem*.

Limita primò; quòd nomine Eccleſiæ non continetur hic priuatum Oratorium, vel Cœmeterium, ſi non ſit vnitum Eccleſiæ. *Suar. num.* 12. *&* 13. *Reginald. lib.* 19. *nu.* 60. §. *infertur quarto.*

Limita ſecundò, vt intelligatur hæc pœna ſolùm contra auferentes, vel deſtruentes res ipſius Eccleſiæ, ſeu ad eius vſum deputatas. *Regin. ibi.* §. *aduerte tertiò, Filiucc. nu.* 55. *Suar. n.* 12.

Adde, quòd ſi tales ſpoliatores fuerint per Epiſcopũ denunciati, non poſſunt abſolui, niſi à Papa. *d. c. conqueſti, Suar. nu.* 14. *Tolet. ibi. Layman lib.* 4. *tract.* 10. *c.* 7. *nu.* 19. & tenentur Epiſcopi tales denũciare, per *text. cit. Suar. nu.* 21. Intelligimus autem hæc de denunciatione nominatim. *Sayr. nu.* 14. Ante denunciationẽ autem excommunicatio non eſt reſeruata, ſecundùm probabiliorem. *Caiet. Tolet. Reginal. Suar. Filiuc. ibid.* Debet tamen prius præcedere ſatisfactio. *Sayr. n.* 15.

II. Eccleſiarum violatores notorij varias pœnas circa priuationem Sacramentorum, & ſepulturæ ſolemnia incurrunt. Itemque incurrunt Clerici eos cõtra prohibitionem iuris ad ea admittẽtes: de quibus dixi *verbo, Incendiarij, c.* 2. & *verbo, Sepultura, c.* 4. ex *c. ſuper eo, de raptor.*

CAPVT IV.

Sacrilegium contra auferentes ornamenta, vel lapides Eccleſiarum Vrbis Romæ.

EX Bulla Sixti Quarti, *Cùm prouida*, quæ eſt 3. in Bullario Laertij, ſtatuta eſt excommunicatio latæ ſententiæ, Papæ reſeruata, cõtra quoſcunque, qui de lapidibus porphyreticis, marmoreis, alijſue diuerſorum

rum generum, ſeu colorum ad Eccleſiarum Vrbis Romæ decorem, & ornatum deputatos, ſiue de alijs earumdem Eccleſiarum ornamentis auſu ſacrilego abſtulerint, ſeu auferent in futurum, aut per ſe, vel per alios ad diuerſa loca aſportare præſumpſerint, aut talia habuerint, aut in ſurripiendo, ſeruando, & retinendo, auxilium præſtiterint, vel fauorē, & contra ſcientes, & non reuelātes Papæ. Item ſtatutum eſt ibidem interdictum latæ ſententiæ contra Eccleſias, & loca, quorū vſui taliter ablata deputata fuerint, ſeu deputabuntur; quod tādiù duret, quandiù ad loca, vnde priùs ablata fuere, abſq; diminutione aliqua fuerint reportata: in ſuo robore etiam permanentibus Conſtitutionibus ab alijs Summis Pontificibus promulgatis, quibus excōmunicati declarantur auferentes lapides, ſeu ornamenta de Eccleſijs, ſeu ſacris locis.

De hac re vide *Barboſ. alleg.* 50. *nu.* 117. *Bonac. de cenſur. partic. diſp.* 2. *q.* 3. *punc.* 13. *Filiuc. tr.* 15. *nu.* 126. *Gambarup. de excomm. Papæ reſerui c.* 7. *nu.* 19. Et nota quòd hæc Cōſtitutio eſt propriè dicta, durās per tempora futura, vt patet ex verbis ibi ſępè repetitis *in futurum*, &c. quidquid cōtra dicat *Fihucc.* qui putat fuiſſe editū pro tēpore illo ſolū promulgatum: quod fortè procedit, quoad obligationē denunciandi ibi appoſitā, non quoad reliqua.

CAPVT V.

Sacrilegium celebrantis in Eccleſia polluta.

Eccleſia polluitur homicidio, vel iniurioſa ſanguinis, vel libidinoſa ſeminis effuſione; vel ſepultura excommunicati vitandi, vel infidelis, ſcilicet non baptizati, vel ob conſecrationem eiuſdem Eccleſiæ ab Epiſcopo excōmunicato vitando factam; vt *cap. propoſuiſti, de conſecr. Eccleſ. & c. vn. eod. tit. in* 6. *& Canoniſtæ vtrobique*; & tunc ſuſpenduntur diuina organa, id eſt, officia, in tali Eccleſia, vt *c. fin. de conſecr. Eccleſ.* Celebrans tamen in illa Eccleſia non fit irregularis, vt *cap. is qui, de ſent. excommun. in* 6. Nonnulli autem dicunt, quòd incurrat in ſuſpēſionem, vel interdictum ab ingreſſu Eccleſiæ, & poſtea celebrādo fiat irregularis. Tenēt hoc *Angel. verbo, conſecr. num.* 8. *Sylueſt. verbo, conſecratio*, 2. *in fin. Graff. par.* 1. *lib.* 2. *c.* 48. *nu.* 28. *Armilla verb. conſecr. Azor. tom.* 1. *lib.* 10. *q.* 16. *Viuald. de ſuſp. nu.* 86. *gloſſ. in d. c. is qui. Lapus in cap. Epiſcoporum, de priuil. in* 6. Sed contraria eſt communis, quam tenet *Tolet. lib.* 5. *cap.* 8. §. *quinta cauſa. Suar,*

*Suar. de Sacram. diſp.*81*.ſect.*4. §*.ſed quaret. Abb. in c. ſi Eccleſia, de conſecr. Eccleſ.* & plurimos allegat, & ſequitur *Sayr. lib.*5*.c.*16*. nu.*20. contrariam dicens falſam; & tenet *Fagundez in primo præcepto, lib.* 3*. cap.*14*. nu.*5*. Barboſ. allegat.*28*. nu.* 54*. Mirand.p.*2*.q.*39*.art.*6*.*

An autem moderatio interdicti facta *ex c. Alma mater, de ſent. excommun. in* 6*.* circa diuina Officia, & Sacramẽtorum adminiſtrationem in loco interdicto, procedat etiam in ceſſatione à diuinis, quæ conſurgit, & ipſo iure infertur per Eccleſię pollutionem? Reſpondeo negatiuè ſecundùm veriorem, vt dixi *verbo, ceſſatio, c.*1*.* & præſertim, quia moderatio *c. Alma,* loquitur tantùm de interdicto generali locali, vt *Suar. de cenſur. diſp.* 39*.ſect.* 2*. num.*13*. Sayr. lib.*5*. cap.*7*.num.* 12*.* multo minus poteſt fieri illius extenſio ad ceſſationem particularem: & ita in terminis docet *Henriq. lib.* 13*. cap.* 51*. in fin. cum Villadiego.* Poteſt autem celebrari in Eccleſia polluta cum licentia Epiſcopi in caſu vrgẽtis neceſſitatis. *S.Th.* 3*.par.q.* 83*. art.*3*. ad.* 2*. Sayr. lib.*5*. cap.* 16*. nu.* 29*. Miranda tom.* 2*. q.* 39*. ar.* 6*. in fin. Suar. de Sacram. diſp.*81*. ſect.*4*.verſ. his poſitis. Eman. Sà verbo, Eccleſia, n.*19*.&* 23*.* per *c. Miſſarum, de conſecr. diſtinct.*1*.*

Illud aduerte, quòd licet in Eccleſia polluta, vel Cœmeterio polluto ſepeliri fideles interim non debeant, vt *Abb. in d. c. fin. de conſecr. Eccleſ.* per illum tex. tamen ſi ſepelirentur, exhumari corpora non debent, niſi ſint excommunicati, aut perſonaliter interdicti, non tolerati. *Suar. de cenſur. diſp.*35*.ſect.*1*. n.*20*.Nauarr.cap.*27*.nu.*176*. Boniſ. in Clem.*1*. de ſepult. n.*76*. Cardin. ibi num.*32*.*

Aduerte etiam, quòd multi Doctores ex recentioribus aſſerunt, ſi Eccleſia polluta ſit, ſed ante publicationem in ea aliquis ſacerdos bona fide celebrauerit, hoc ipſo cenſeri ſufficienter Eccleſiam reconciliatã: ita *Eman. Sà verbo, Eccleſia, n.*19*. Caſtro de lege pœnali, lib.*2*. cap.vlt.poſt concl.* 3*. Auila par.*5*. diſput.* 7*. dub.*3*. concl.*1*. verſic. ſed quid. Diana reſol.* 69*. tract.*14*.tom.*1*. Bonacc. de ſacr. Matr. q. vlt. in fin. nu.* 27*.* Sed contrarium verum eſt, & in praxi Romæ ſeruatum vidi, & tenet *Portel.in addit.ad dubia Regul.verſ.Eccleſia, num.*5*. Layman lib.*5*. tract.de ſacrif. Miſſæ, cap.*5*. nu.*13*.* qui contrariam ſententiam falſam aſſerit, & *Fagund. in primum præcept. lib.*3*.cap.*21*. nu.*15*;* quia inquit reconciliationem pendere ex certa verborum forma, & ſo-

ſolemnitate ab Eccleſia inſtituta; & ita ſupponunt omnes Doctores, qui communiter dicunt, ſi actio publicetur longè poſt, tunc pollutionis impedimentum vim habere, ſcilicet etiamſi interim ſæpius fuerit celebratum.

Hic aduerte etiam, data, ſed non conceſſa prima ſententia, nō eſſe admittendum id, quod *Diana reſol. 69. tract. 14. tom. 1.* infert eſſe probabile, ſcilicet ſi Sacerdos bona fide celebrauit cum Calice, vel Patena nondùm conſecratis, vel cum veſtibus nondùm benedictis, res huiuſmodi ex hoc remanere conſecratas, vt deinceps ad Miſſæ vſum non indigeant alia cōſecratione, vel benedictione: etenim non eſt faciēda extenſio de Eccleſia tantum polluta, quæ tamen non dicitur execrata, ſed remanet cōſecrata, ad vaſa merè prophana, & nondū cōſecrata, ſicut etſi quis celebret bona fide in loco prophano, nullus inferet locum remanere conſecratum; & ideo rectè *Fagūdez tract. 1. lib. 3. c. 21. nu. 15.* eam ſententiam, tanquam improbabilem, æſtimat reijciendam.

Circa modum autem reconciliandi loca polluta ſecundum ritum Sanctæ Eccleſiæ, vide *Barboſam alleg. 28. nu. 55. cum ſeqq.* & adde, quòd Papa poteſt Eccleſiam pollutam reconciliare per diſpenſationem etiam ſolo verbo, abſque exteriori cæremonia conſueta, quia poteſt ſolo verbo auferre maculam illam moralem ex decreto Eccleſiæ perſeuerantem, retractione talis decreti in tali caſu. eſt tex. *in c. aqua, de conſecr. Eccleſ.* qui modus eſſet vtilis, quando fuiſſet Eccleſia conſecrata polluta, reconciliata à Sacerdote nō habente priuilegium id faciendi, & nunc eſſet periculum ſcandali, ſi vitium detegeretur, vt in *d. c. aqua.*

CAPVT I.

Sal exterum ementes in terris Eccleſiæ Romanæ immediatè ſubiectis.

HÆc actio, ſeu emptio prohibita fuit à Greg. XIII. Bulla 49. incip. *Ex incūbenti*, ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ, ſed non reſeruatæ.

Sed reuocata fuit hæc excommunicationis pœna per Bullam Clem. VIII. 49. quæ incip. *Frumenti*, §. 4. vbi tamen ipſam prohibitionem in reliquis confirmauit, & extendit: quare non benè hæc excōmunicatio ab aliquibus recenſetur inter alias, quaſi etiam nunc vim obtineat, vt à *Barboſ. alleg. 50. n. 252.*

CAPVT I.

Sanctum Officium offendentes, vel non adiuuantes.

Vide *verbo, Inquiſitio.*

CAPVT I.

Schiſma.

SChiſma eſt ſciſsio, ſeu ſeparatio ab vnitate Eccleſiæ Catholicæ, quatenus eſt corpus myſticum, & morale ex Romano Pontifice, vt capite, & vniuerſis fidelibus, vt membris conſtans. *S.Thom.* 2.2.*q.*39.*ar.*1. *Sanch. in decal. lib.*2.*c.*36. *nu.*1. *Suar. tract. de fide, diſp.*12. *ſect.* 1. *nu.*1. Quare ſchiſma aliud eſt purum, ſeu ſimplex, quod in ſola malitia voluntatis conſiſtit nolentis recognoſcere Summum Pontificem, tanquā caput ſuum, aut nolentis cum alijs membris Eccleſiæ Catholicæ communicare, licet non habeat errorem in intellectu, nempe quia credit Papam eſſe verè caput Eccleſiæ, & credit vnam Sanctam Eccleſiam Catholicam: ita *S.Thomas ibi:* & præcipuè fit, cum quis electus eſt à minori parte Cardinalium, aut aliàs non canonicè in Papam. Nam, & ipſe, & eum ſequentes ſunt puri ſchiſmatici. *Suar. de cenſur. diſp.*21. *ſect.*2. *nu.*12. & *diſp.*23. *ſect.*3. *nu.*2. *Sayr. lib.*3. *cap.*32. *nu.*4. Purus igitur ſchiſmaticus incurrit pœnas tantum ſchiſmaticorum.

Aliud eſt ſchiſma coniunctum cum hæreſi, ſeu cum errore intellectus, quia non credit, Papam eſſe caput Eccleſiæ, vel non credit eſſe vnam Sanctam Eccleſiam Catholicam; & tales ſunt, vt plurimum, ſchiſmatici noſtri temporis, ſcilicet extra cauſam electionis Antipapæ; vt de Græcis ait *Pegn. in Directorio lib.*2. *ſchol.* 34.*n.*1. & generaliter docet hoc *S.Hieronymus* relatus in *cap. inter hæreſim*, 24. *q.* 3. & ſequitur *S. Thom.* 2.2. *loco citat. art.*1. *ad* 3. *in fin.* aſsignans etiam illam rationem, quia ſchiſma eſt via ad hæreſim. Tales ergo ſchiſmatici incurrunt pœnas non ſolum ſchiſmatis, de quibus *infra*, ſed etiā hæreſis, de quibus dixi *verbo, Hæreſis*. Excuſantur autem à cenſuris qui ſunt tantum materialiter ſchiſmatici, id eſt errore probabili excuſati; quia ſæpè accidit, vt quæſtio ſit omnino dubia; & ita *Abbas in c. licet, de elect. Sayrus lib.*3. *c.*5. *num.* 19. *Sanchez cap.* 36. *num.* 3.

I. Excommunicationē incurrunt ſchiſmatici quicunque latā, & Papę reſeruatā *in Bulla in Cœna Domini, c.*1. ibi, *necnon ſchiſmaticos, & eos qui ſe à noſtra, & à Ro-*

à Romani Pontificis pro tempore exiſtentis obediētia pertinaciter ſubtrahunt, vel recedunt. Quo loco continentur non ſolū ſchiſmatici per ſciſſuram à capite, ſed etiam à membris, vt ſupra. ita *Vgolin. in idem c. 1. Bullæ, verſ. nemō ſchiſmaticos, n. 9. Sanctar. de hæreſi, c. 43. n. 3.* Et aduerte ibi per primam particulam *ſchiſmaticos*, intelligi de ſchiſmaticis per antonomaſiā, id eſt quando præter verum Pōtificem, alius eligitur, eiq. obeditur: Per ſecundam verò ibi, *& eos qui*, intelligi ſchiſmaticos alio modo, ſcilicet contumaciter recedēdo à totali obediētia Papæ, vt Papa eſt; quia dicunt Doctores, tunc etiam eſſe verum, & purum ſchiſma. ita *Sayr. lib. 3. cap. 5. num. 21. cum Caiet. Suarez de cenſ. diſp. 21. ſect. 2. num. 12. Vgolin. nu. 9. Sanchez lib. 2. cap. 36. num. 12. Duar. ſuper idem cap. Bullæ, nu. 16.* hæc eſt verior, & communis; quamuis alij intelligant per primam particulā contineri propriè ſchiſmaticos; per ſecundam autem contineri eos, qui contumaciter alicui mandato Papæ nolūt obedire, qui tamē non ſunt ſchiſmatici, ſi in alijs illi conſentiāt obedire. ita *Tolet. lib. 1. c. 19. in fi.* ſed cōmuniter reijcitur, quia nolens in aliquo caſu particulari obedire, etiam in deſpectum Papæ, non continetur in hoc cap. vt *Sayr. Suarez, Sanchez vbi ſupra*.

Eſt etiam lata excommunicatio contra ſchiſmaticos per electionem Antipapæ, in *c. licet, de elect.* & ex Bulla Greg. XV. de quibus dixi *verbo, Conclaue, c. 4. not. 9.* & continet tā ipſum electū ſeſe ingerentem, quàm alios fautores, & ſectatores: ſed non eſt reſeruata talis excōmunicatio, ex d. c. licet, hodie eſt reſeruata ex Bulla Cœnæ, vt *ſupra* dixi; & ex dicta Bulla Greg. XV. Item generaliter contra ſchiſmaticorum Epiſcoporum, Cardinalium, Legatorum, & Dominorū temporalium ſectatores quoſcūque lata eſt excommunicatio, ex Bulla Pauli IV. 19. incipit, *Cùm ex Apoſtolatus*: ſed non eſt ibi reſeruata: ſed, vt dixi, hodie reſeruata eſt in Bulla Cœnæ, & Gregorij.

II. Infamiam, & irregularitatem incurrunt ſchiſmatici, ſi crimen ſchiſmatis ſit notoriū, quia eſt crimen enorme depoſitione dignum, quod notorium inducit iuris infamiam ipſo facto, & conſequenter irregularitatē, ſecundùm magis communem Canoniſtarum, vt teſtantur in terminis *Azor. tom. 1. lib. 8. cap. 20. q. 8. Sayr. lib. 7. c. 12. num. 15. & 16.* Imò alij dicunt, etiamſi ſit occultū crimen, induci irregularitatē: ita tenet *Azor. ibi cū Specul. &*

& Raym. & plures apud *Sayr. nu.* 16. ſed communiter reijcitur, vt *Sayr. n.* 17. *& Sanch. vbi ſup.*

Item, cōtra multi recentiores dicunt, ſchiſmaticum occultum nullo modo eſſe infamem, vel irregularem; ſi autem ſit notoriū crimen, eſſe infamem, & irregularem impropriè ob infamiam facti, quæ per pœnitentiā diluitur. Ita *Sanchez lib.* 2. *c.* 36. *num.* 20. *Bonac. ſuper cap.* 1. *Bullæ Cœnæ, punct.* 5. *nu.* 13. *Sanctarell. de hæreſi, c.* 43. *nu.* 13. *Suar. de irregul. diſp.* 43. *ſect.* 2. *nu.* 7. Verùm non puto, à prima ſententia communi recedendum. Imò ex Bulla Pauli IV. *ſupra citata*, ſi Cardinales, Epiſcopi, Legati, & Domini temporales in ſchiſma incurriſſe deprehenſi, aut confeſſi, aut conuicti fuerint, ipſo facto ſunt ordinibus priuati, id eſt ipſo iure depoſiti, & ad ordines inhabiles; & fautores iſtorū ſunt ipſo iure infames, & cōſequenter iſti omnes ſunt eo ipſo irregulares.

III. Priuationem beneficiorū eccleſiaſticorum, & inhabilitatē ad illa ipſo facto incurrunt ſchiſmatici omnes, ſecundùm aliquorum opinionē; alij tamen dicunt ſolum eſſe inhabiles ad acquirēda, *c. quia diligentia, de elect.* non tamen eſſe ipſo iure priuatos acquiſitis. Ita *Sanch. lib.* 2. *c.* 36. *num.* 19. *Garz. p.* 11. *c.* 10. *n.* 161. & ſi crimen eſt publicū, ſolus Papa ſuper hac inhabilitate diſpenſat; ſi eſt occultum, ſecūdùm aliquos poteſt Epiſcopus diſpenſare, ex *Trid. ſeſſ.* 24. *c.* 6. ita *Garzias nu.* 164. *Sanctarel. de hæreſi, c.* 43. *n.* 12. *in fin.* Sed de hac re dixi *par.* 1. *cap.* 30.

Item ſchiſmaticus omni iuriſdictione eccleſiaſtica ipſo iure priuatus eſt, *c. didicimus*, 24. *q.* 1. quod intelligunt DD. eſſe verū, poſtquàm fuerit nominatim denunciatus excommunicatus, vt *Coninch tract. de virtutibus, diſp.* 30 *n.* 47. *Duar. ſup. c.* 1. *Bul. lib.* 2. *c.* 56. *n.* 13. Valent tamē geſta via publicæ poteſtatis à ſchiſmatico occulto, & tolerato. *Garz. num.* 160. *cum Nauar. Abb. & Azor.*

IV. Sed ex Bulla Pauli IV. ſupra citata. incip. *Cùm ex Apoſtolatus*, Epiſcopi, & ijs maiores Prælati, & Cardinales, & Legati, necnō Domini tēporales in ſchiſmate deprehēſi, aut cōfeſſi, aut cōuicti, incurrūt ipſo facto priuationē omniū dignitatū, Eccleſiarū, beneficiorum, officiorū eccleſiaſticorū, & vocis actiuę, & paſſiuę, & dominiorū publicorū temporalium. Eorum autē ſectatores, ſeu fautores ſunt eo ipſo ineligibiles actiuè, & paſſiuè, & inteſtabiles hæreditatū, & ſucceſsionū incapaces, & omni actione iudiciali, & omnibus beneficijs, & Eccleſijs priuati, omnibusq. dominijs publicis, vel priuatis, & primo occupanti

pãti bona iſtorũ temporalia cõceduntur. Dicũtur autẽ deprehẽſi in ſchiſmate, qui in fragrãti, & per euidentiam facti, in eo crimine reperti ſunt, vel probato crimine, vel confeſſo cõdemnati. *gloſ. in c. ad abolendam. §. præterea, verbo, deprehenſi. ibi Hoſt. nu. 4. Butr. num. 19. de hæret. gloſſa in c. ex litterarum, verbo, deprehenſam, de eo qui duxit.*

Limita quòd non propterea licitum eſt Catholicis auferre à Græcis Mercatoribus bona eorum, etiamſi ſchiſmatici eſſe dicãtur, ſeu Eccleſię ſchiſmaticorũ, vt *Rota deciſ.* 48. *num.* 4. *par.* 1. *poſthum. Farinac.* quia Eccleſia Catholica eos tolerat, vt *Archid. c. magnum,* 11. *q.* 1. & quia ipſi ſæculares ſæpe laborant ignorãtia inuincibili ſchiſmatis; vnde requireretur monitio facta à Sede Apoſtolica, vt dixi *verbo, repraſaliæ, cap.* 2.

V. Ineligibilis eſt ad Papatum Epiſcopus, aut eo maior Prçlatus, etiã Cardinalis, aut Legatus ſchiſmaticus ſemel exiſtẽs, ita vt ſi vllo vnquam tẽpore, etiam poſt electionem in Romanũ Pontificẽ etiã in concordia, apparuerit talem ſchiſma incurriſſe, ſeu excitaſſe, electio cenſenda ſit ipſo iure nulla, nulla expectata declaratoria, nõ ſuffragante ei poſſeſsione, coronatione, alioue actu: & licitũ eſt omnibus ab eius obediẽtia impunè quandocunque diſcedere; ex dicta Bulla Pauli IV. 19. §. 6. & 7. Et licet hæc Bulla non reperiatur publicata, vt notat *ibi Cherubin. apoſtilla*; tamẽ ſufficit quòd hæc Bulla cõfirmata fuit à Pio V. Cõſt. 22. *Inter multiplices,* §. 3. quæ fuit publicata. Ita *Cherubin. ibi.* Vnde apparet, quòd in hac re eſt derogatum *c. licet, de elect.* vbi nulla exceptio electo in concordia in Papam obijci poterat. Bulla autem Greg. XV. de electione Papę ſolùm ſtatuit, nullam cenſuram obijci poſſe; vnde hoc impedimentũ ſchiſmatis, & hæreſis ex hac Bulla Pauli IV. in ſuo vigore remanere videtur. Tamen limita hanc pęnam, vt dicam *infra verbo, Simonia, cap.* 7.

VI. Schiſmatici ſunt ſuſpecti de hæreſi, ideo cogendi ſunt abiurare ſchiſma. *Duard. in d. c. Bullæ, q.* 56. *num* 12.

CAPVT II.

A Schiſmaticis promoti ad ordines, vel beneficia.

IN *c.* 1. *de ſchiſmaticis*, Ordinatus ab Epiſcopo ſchiſmatico eſt ipſo iure ſuſpenſus ab exequutione ordinum, *Sanch. in decal. lib.* 2. *c.* 36. *n.* 20. Quod limitant multi, ſi ſit Epiſcopus denũciatus nominatim ſchiſmaticus. *Suarez de cenſur. diſp.* 31. *ſect.* 1. *num.* 64. *Auila de ſuſp. diſput.* 5.

dub. 8. *cum Tabien.* & *Armil. Filiuc.tract.* 17.*nu.*8. Alij tamen dicunt ſufficere, ſi ſit ſchiſmaticus notorius: ita *Azor. par.*1. *lib.*8. *c.* 20. *q.* 9. Vide quæ dixi *verbo*, *Ordo*, *c.*24.

Beneficiorum collatio facta ab Epiſcopo ſchiſmatico nulla eſt, & prouiſus tenetur illa dimittere. Tamen ſi collator ſit ſchiſmaticus occultus, & toleratus, valet collatio: at ſi poſtea denũcietur ſchiſma, etiam declarabitur retro facta collatio nulla. Vide *Garziã de beneficijs*. *p.* 11. *c.*10.*nu.*159.& maximè propter Bullam præfatam Pauli.

CAPVT I.

Secreta Sacri Conſiſtorij reuelantes.

Vide *verbo*, *Conſiſtorium*. *c.* 1.

CAPVT II.

Secreta, aut alia in perniciem Chriſtianæ Reipub. nuncians fidei inimicis.

Vide *verbo*, *Nuncians*, *c.* 1.

CAPVT I.

Sententiam, quæ tranſiuit in rem iudicatam, reuocari procurans.

EX *lege fin. C. vt lit. pend.* Supplicãs Principi pro retractanda ſententia, quæ tranſiuit in rẽ iudicatam, incurrit ipſo facto infamiam iuris, vnde etiam fit irregularis. Vide *DD. in d. l. fin.*

Limita, vt non procedat, quãdo peteretur ex iuſta cauſa reſtitutio in integrũ à Principe aduerſus ſententiam latam diffinitiuè tanquã ex plenis probationibus, vel coram eodem Iudice peteretur reſtitutio aduerſus ſententiã latã ex præſumptiuis, ob ſuperuenientes probationes. *Gemin. in c. venerabilis*, § *porrò*, *nu.* 5. *in fin. de ſent. excomm. in* 6. *Felin. in c. lator, declar.* 7. *de ſent.* & *re iudic. Natta conſ.*444.*num.*14.

CAPVT I.

Sepulcri violatio.

NOta quòd quamuis olim de iure Ciuili per collationem mortui locus efficeretur Religioſus, *l. in tantũ, in fin. ff. de rerum diuiſ.* Tamen hodie de iure Canonico locus nõ efficitur ſacer, niſi authoritate Epiſcopi fuerit deputatus ad ſepulturam fidelium. *gloſſ. in c. in eccleſiaſtico*, 13.*q.*2. *Sanchez de matrim. lib.*9. *diſp.*15. *num.*43. *Felin. in c. quanto, in fin. de iudic.* Vnde cùm aliàs non ſit locus ſacer, eſt adhuc in commercio hominum, & poteſt vendi. *Pariſ. conſ.* 34. *num.* 14. *lib.*4. *Barboſ. in dicto cap. eccleſiaſtico*, *num.* 1.

&

& ſimiliter, & à fortiori, ſepulchra infidelium nõ ſunt religioſa, neque ſacra; imò illa deſtruere licitum eſt, *l. ſepulchra hoſtiũ, ff. de ſepulcr. viol. Turrecr. in c. infames, 6. q. 1.*

I. Excommunicationem incurrunt violantes ſepulchra Sanctorum inde alienãdo Reliquias, vel de locis Vrbis Romæ auferẽdo Reliquias, etiã ſine effractione, vel cum effractione etiam ab alijs locis extra Vrbem: dixi *verbo, Reliquiæ, & verbo, Sacrilegiũ, c. 3.* Item excommunicationem incurrit ſepulturæ transferendæ cauſa cadauer exenterans, aut comminuens, vt dicam *c. ſeq.*

Item infamiam iuris ipſo facto incurrunt, & conſequenter irregulares fiunt quicunque de ſepulchro violato damnati fuerint. *c. infames, 6. q. 1. ibi Turrecr. Sayr. lib. 7. c. 11. n. 8. Vgolin. de irreg. c. 60. §. 4. n. 6.* ſiue ciuili iudicio dãnetur. *l. 1. ff. de ſepulcr. viol.* ſiue criminali, quia etſi ſit crimẽ priuatum de iure ciuili, tamen cum deſcendat ab actione famoſa, damnatum infamat. *l. infamem, ff. de publ. iud.* Imò de iure Canonico, & Ciuili, hodie ſi ſepultura ſit in loco ſacro, cenſetur crimẽ publicum, quia eſt crimen ſacrilegij, & *l. Iulia peculatus, per gloſſ. in §. lex Iulia, inſt. de publ. iud.* cum ſit violatio loci ſacri. Vnde dãnatus ſit infamis, & irregularis, vt dixi *verb. Sacrilegiũ, c. 1.* Et procedit pœna prędicta, & dicitur violator ſepulchri, ſiue frangat illud, ſiue deformet, ſiue in illo mortuos ſpoliet, vt *Turrecr. ibidem*. Et quamuis de iure ciuili non ſit ſacrilegij crimẽ auferre non ſacrum de ſacro, ſed tantùm ſi ſacrum de ſacro; tamẽ de iure canonico ſacrilegij crimẽ eſt vtrobique, vt de magis communi teſtatur *Laymã lib. 4. tract. de ſacril. cap. 7. nu. 18.* & docet *Menoch. lib. 2. de arbitr. caſu 389. nu. 12. 13. & 14.*

Limita, vt non ſit crimen ſepulcri violati, ſi cauſa rationabili inde aliquid auferatur ab ijs, qui ius habent, vt *Turrecr. in d. c. infames, nu. 2.* Item ſi inde theſaurus à defuncto, vel hærede reconditus ob honorem ſepulturæ auferatur, quia hæc ibi ponere, vel ſuperſtitioſum, vel vanum eſt. *Turrecr. loco cit.* & tex. in *l. & ſi quis. verſ. funeris, ff. de relig. l. lege, ff. ad legem Iul. pecul.*

De materia iuris ſepulcrorum, vide *Genuenſ. in praxi, c. 33. & cap. 61.*

CAPVT II.

Sepulturæ transferendæ cauſa cadauer comminuens.

EXtrau. 1. *de ſepult.* Statutũ eſt, ne cauſa transferendi

cadaueris defuncti de terris Catholicorum ad alium locum, ſcilicet Catholicorum, cadauer ipſum exenteretur, vel concidatur, aut elixetur; ſed integrum transferatur, aut ibi relinquatur, donec incineretur, & tunc transferatur. Et ſi quis contra hæc attentare præſumpſerit, crudeliter modis prædictis corpus defuncti tractando, aut faciendo tractari, excommunicationem incurrat Papæ reſeruatam, & cadauer illud ſic inhumanè tractatum, eccleſiaſtica careat ſepultura.

Amplia quòd licet aliqui putent ad has pœnas requiri, vt cõcurrerint tres illæ actiones, ſcilicet exenteratio, conciſio, & elixatio, vt *Tolet. lib.* 1. *c.* 36. § *ſeptima*: Tamen communis ſententia tenet ſingulas illarum ſufficere: ita *Angel. excommun.* 5. *caſu* 32. *Suar. diſp.* 22. *de cenſur. ſect.* 5. *nu.* 1.

Limita quòd nõ procedit hæc prohibitio de defuncto in terris infidelium, vel hæreticorum. *Tolet. Angel. ibi. Suar. nu.* 2. *gloſſ. in d. extrauag. verbo, Catholicæ Fidei*.

Limita ſecundò, quòd nõ ſufficit attentatum, vt mandatum, ſed requiritur actus conſummatus. *Suar. nu.* 1. propter illam particulam, *tractantes, vel facientes tractari*.

Limita tertiò, quòd aliquibus Religioſis circa hanc prohibitionem conceſſum eſt priuilegium, de quo vide *Dianam reſol.* 120. *tract.* 2. *tom.* 2.

Limita quartò, quòd aliqui Doctores dicunt, pœnam priuationis ſepulturæ cadaueri ſtatutam, nõ eſſe latæ ſententiæ: ideo eccleſiaſticos illam nõ teneri obſeruare, niſi ſentẽtia Epiſcopi accedat, aut notorium ſit, talem in impœnitentia finali defunctũ eſſe. Ita *Suar. loco cit. Filiuc. tract.* 15. *nu.* 78. Alij dicunt, hanc pœnam eſſe latæ ſententiæ, ſed non ligare ante declaratoriam, propter extrau. ad euitanda; de qua dixi *verbo, Cenſura, c.* 4. quia dicunt hanc pœnam eſſe per modũ cenſuræ, ſeu extenſionẽ cenſuræ latæ contra malè tractantes cadauer cõtra ipſum cadauer: ita *Bonac. de cẽſur. particul. diſp.* 2. *q.* 3. *pũct.* 45. *n.* 8. Ego puto, & eſſe pœnã latæ ſentẽtiæ, per ea, quæ dixi *verbo, Sacram. c.* 2. & *verb. Duellum, c.* 3. & non habere locum in hoc caſu extrau. *ad euitãda*, quia probabilius eſt eam ſolum procedere de vitandis ratione ſententiæ, ſeu cenſuræ ſaltem impropriè dictæ, vt ſuſpenſionis ad certum tempus, vel in perpetuum; non autem de vitandis ratione criminis immediatè, vt dixi *verbo, Vſura, cap.* 1. *num.* 4. Tamen, quia iam cadauer erat in quaſi poſſeſſione eccleſiaſticæ ſepul-

pulturæ, æſtimo ante ſententiam ſi res ſit occulta, poſſe reſtitui priſtinæ ſepulturæ, non tamen aliò transferri, per ea, quæ dixi *par. 1. c. 5.*

De tranſlatione ſepulcri, vide *Genuen. c. 91. nu. 12. in praxi Dianam loco cit. tex. c. Corpora Sanctorũ, de conſecr. diſt. 1. l. nemo humanũm, C. de relig.* per quæ iura prohibetur tranſlatio cadaneris ſepulti, niſi cum licentia Epiſcopi; quod intelligunt Doctores, ſi cauſa perpetuæ ſepulturæ ibi ſit humatum, vel niſi neceſsitas aliud exigat, vt Eccleſiæ renouatio. *Genuenſ. & Dian. ibi.*

CAPVT III.

Sepulturam in ſuis Eccleſijs inter viuos eligi ab aliquo, vel non mutari procurantes.

IN *cap. 1. de ſepult. in 6.* Boniſ. VIII. prohibuit in virtute ſanctæ obedientiæ, & intermínatione maledictionis æternę, ne Religioſi, aut Clerici ſæculares aliquos inducãt mediante voto, iuramento, vel promiſsione, vt in eorum Eccleſijs ſepulturam eligant, vel electam non mutent: & ſi contrauentum fuerit, Primò electio, iuramentum, votum, & pactum ſunt irrita ipſo iure. Secundò eligentes, quo ad electionem ſepulturæ cenſentur inteſtati, & nõ poſſunt ibi, nec alibi eligere ſepulturam, neque poſſunt in electa ſepultura ſepeliri vigore talis electionis, ſed in ſepultura iure communi illis contingente. Tertiò, vt Eccleſiaſtici præfati præſumentes ſepelire cõtra dictam prohibitionem in ſuis Eccleſijs, teneãtur ipſa corpora, ſi petantur, & omne emolumentũ illius ſepulturæ occaſione obtẽtum etiamſi nõ petatur, intra decem dies integraliter reſtituere illis Eccleſijs, apud quas aliàs ſepeliendi de iure fuiſſent; quòd ſi nõ fecerint, ipſorum reſtituentiũ Eccleſiæ, apud quas tales defuncti ſepulti fuerint, & Cœmeteria earumdem tandiù remanent ipſo facto ſuppoſita interdicto, donec ab eis facta fuerit reſtitutio plenaria omnium prædictorum. ipſorum nõ reſtituentiũ

Clem. cupientes, de pœnis, §. ſanè, additum eſt, vt temerarij violatores præfatæ Conſtitutionis, quatenus prohibet inducere aliquem ad eligendam ſepulturam, vel electam mutandam, medio voto, vel iuramento, vel pacto, incurrãt eo ipſo vltra pœnas prefatas, etiam excommunicationem Papæ reſeruatam.

Amplia, quòd hæc excommunicatio procedit, etiam ſi non ſit effectus ſubſequutus ſepulturæ. *Boniſ. in d. Clemen. nu. vlt.*

Limita quòd non incurritur, niſi

niſi ſequutus ſit effectus immediatus inductionis, id eſt electio per iuramentum, vel votum, vel pactum; vnde non ſufficit promiſſio de eligendo, vt dicatur inductio facta: ita *Boniſ. ibi & Cardin. ibid. Gemin. in d. c.* 1. *de ſepul. in* 6. *Roderic. qq. regul.* 58. *art.* 7. *dub.* 5. *Sylu. verb. excom.* 7. *nu.* 49.

Limita ſecundò, vt non procedant hæ Conſtitutiones, quando inducitur quis ad eligendam ſepulturam in teſtamento, ſeu vltima voluntate. *Suarez diſp.* 22. *de cenſ. ſec.* 4. *nu.* 25. *Sayr. lib.* 5. *cap.* 12. *nu.* 9. *Tolet. lib.* 1. *cap.* 36. *§. quarta. Roderic. art.* 7. *cit. in fin. Boniſ. in d. Clem. nu.* 74.

De electione ſepulturæ plura vide apud *Genuenſ. in praxi c.* 61

CAPVT IV.

Sepultura Chriſtiana ſi hæreticis, vel eorum credentibus, receptatoribus, defenſoribus, vel fautoribus fuerit impertita.

IN *c.* 1. *de hæretic.* Statutum eſt in Concilio Lateran. ne præfati inter Chriſtianos accipiant ſepulturam.

In *cap.* 2. *de hæret. in* 6. Qui ſupradictos ſcienter præſumpſerit eccleſiaſticæ tradere ſepulturæ, vſque ad ſatisfactionem idoneam excommunicationis ſententiæ ſe nouerit ſubiacere; nec abſolutionis beneficiũ mereatur, niſi proprijs manibus publicè extumulet, & proijciat corpora damnatorum: & locus ille perpetuò careat ſepultura.

Adde, quòd Eccleſia, ſeu Cœmeterium per ſepulturam talium remanent polluta, vt dixi *verbo, Sacrilegium cap.* 5.

QVÆRES I. An procedat textus de hæreticis, & complicibus prædictis, etiam non denunciatis nominatim? Reſpondeo verius videri ſufficere, ſi ſit ipſorum crimen notorium: ita *Auila de cenſuris, par.* 2. *c.* 6. *diſp.* 10. *dub.* 1. *concluſ.* 3. *in fin. Filiucc. tract.* 22. *num.* 229. *Pegna in directl. lib.* 3. *ſchol.* 111. *colum.* 1. *& colum. vlt. Sanchez lib.* 2. *in decal. cap.* 9. *n.* 7. quia dicunt non incurri hanc cenſuram, tanquam ob communicationem cum excõmunicato, ſed ob violationem præcepti facti ſub pœna huius cenſuræ. Quamuis multi in contrarium teneant requiri quòd fuerint eorum crimina prædicta, vel excommunicatio nominatim declarata, propter *extrau. Martini V.* de qua dixi *verbo, cenſura, cap.* 4. ita *Simancas cathol. inſt. tit.* 18. *de defun. nu.* 9. *Nauarr. conſ.* 10 *de hæret. q.* 4. *Suar. de cenſur. diſp.* 12. *ſec.* 4. *nu.* 11. *Layman lib.* 5. *tract. de ſacriſ. Miſſæ, cap.* 5. *n.* 8. *Azor. lib.* 8. *cap.* 13. *q.* 6. *tom.* 1.

QVÆ-

QVÆRES II. An hæc pœna ſolum procedat contra ſepelientem proprijs manibus, an etiam contra cooperantes ad ſepulturàm? Reſpondeo: aliqui dicunt ſolùm contineri proprijs manibus ſepelientem: ita *Bonacc. de cenſur.partic.diſp.2.q.2.punc.30. n.6.* ſecutus *Nauarrum cap.27. nu.51.Henriq. & Caiet.* qui tamen loquuntur in diuerſis terminis, ſcilicet *Clem.1.de ſepult.* Alij dicunt cōtineri ſepelientem proprijs manibus inſerendo cadauer in ſepulchrum, & etiam mandantem ſepeliri; non autē aliter cooperantes, vt fodiendo, deferendo ad locum, cantando, aſſociando: ita *Suar. diſp.12.de cenſur. ſect.4. nu.10. & diſp.23.ſect.4. nu.42.* Sed puto verius, contineri omnes cooperantes ad horum eccleſiaſticam ſepulturam. Et primò continentur effodientes, geſtantes feretrum, deponentes cadauer. Item mandantes, & Clerici cum Cruce, & officijs diuinis, ſeu precibus funus ducentes. Item continentur alij cum luminibus aſſociantes. Item Clerici permittentes, cum ex officio tenerentur impedire, vt in ſimili tenet *gloſſ.in Clem.1.verb. ſepelire, de ſepult. & ibi Steph. & Anchar.* quos ſequitur *Franciſ. de Platea tract. de excom.§.5. n.14.* & facit quòd etiamſi aliter dicant Doctores multi ſupracitati in caſu *Clem.1.de ſepult.* reſtringentes magis ſignificationem; illud poteſt ibi fortè procedere, quia ibi tex. vtitur particula *eos qui, &c.* & particula *ſepelire, &c.* quæ ſunt minus vniuerſales: at in d. *cap.2.* de quo agimus, vtitur textus particula *quicunque*, quæ de ſui natura eſt valde generalis, & continet eos, qui aliàs non continerentur. *Decius conſ.113. nu.4. Seraph. deciſ.980. num.8.* & vtitur particula *tradere ſepulturæ*, quæ latius patet, nam continet admittentes, & funus ducentes, vt Doctores communiter *in c. quia in omnibus, de vſuris*; vbi tex. eadem particula *tradere* vſus eſt; & *ibi Abbas n.2.* vbi explicat de ijs, qui interſunt: & *Anan. nu.1.* explicat de admittentibus, & eodem modo explicat *Sayr. lib.4.cap.15. num.5.* & *Bernardus Diaz in c.117.praxis canon.* eandem particulam poſitam *in c. excōmunicamus, §. credentes, de hæret.* explicat de omnibus intereſſentibus.

QVÆRES III. Qualis ſit hæc pœna priuationis eccleſiaſticæ ſepulturæ cōtra ipſum locum inſtdcta? Reſpondent aliqui eſſe ſpeciem interdicti: ita *Filiuccius tract.18.nu.40.* ſed non eſt propriè cenſura, cùm ſit perpetua priuatio, ita vt nullus fidelis ibi amplius ſepeliri poſſit. *gloſſ. ibi, verbo locus. Franc. in princ. Gemin.*

*min. n.*3. Neque eſt ſola pollutio loci ſacri, quia etſi locus ſacer, in quo ſepultus eſt hæreticus, vel hæretici complex, ſeu fautor, &c. pollutus reddatur, vt ibi diuina officia celebrari nõ poſſint, neque fideles ſepeliri: tamen eſt differentia, primò quia locus, in quo ſepulti ſunt dicti delinquentes, quo ad dictam pœnam priuationis iuris ſepulturæ accipitur ſtrictè, vt ſolum intelligatur de eo ſpatio præcisè, in quo fuit corpus, non autem de tota Eccleſia, vel Cœmeterio: at per talem ſepulturam tota Eccleſia, vel Cœmeterium polluitur: & ita diſtinguit *Suar. diſp.*12. *ſect.*4. *nu.*11.

Item differentia eſt, quia locus incurrit illam pœnam priuationis, etiamſi tales delinquentes non ſint nominatim denunciati excommunicati, ſi tamen ſint per ſententiam damnati, vt dixi *ſupra q.*1: At non polluitur locus ſacer per iſtorum ſepulturam, niſi ſint nominatim denunciati excõmunicati, quia ſolum ratione excommunicationis mortui polluitur Eccleſia, & non ratione hæreſis ſolius, vt *Coninch de Sacram. quæſt.*83. *nu.*282. *Filiucc. tract.*18. *nu.*40. *Nauar. conſ.*10. *de hæret. nu.*4. *in fine. Layman lib.*5. *tract.*5. *cap.*5. §. 4. *per ſepulturam*. Vnde fit, vt per ſepulturam hæretici, vel complicis damnati, non denunciati excommunicati, non prohibeantur officia diuina; ſed locus ille præciſus ſepulturæ maneat perpetuò irreconciliabilis. *Suarez loco cit. nu.*11.

Vltimò adde, quod ſepeliens, vt ſupra, hæreticum, vel fautorem, &c. fit ſuſpectus de hæreſi, & tenetur abiurare, & ſe purgare. *Pegna in direct. par.*3. *q.*40. *n.*89 *& lib.*3. *ſchol.*111. *colum.*3. *Farin. de hæreſi, q.*142. *nu.*49.

CAPVT V.

Sepelientes in loco ſacro, tempore interdicti, aut aliàs excommunicatos, vel interdictos, vel vſurarios manifeſtos.

I. Clem.1. *de ſepult.* decernit, ipſo facto excommunicatos eſſe eos, qui propriæ temeritatis audacia defunctorum corpora nõ ſine contemptu Clauium in Cœmeterijs, interdicti tempore in caſibus non conceſſis à iure, vel excommunicatos publicè, aut nominatim interdictos, vel vſurarios manifeſtos ſcienter ſepelire præſumunt; à qua excommunicatione nullatenus abſoluantur, niſi prius ad arbitrium Diœceſani Epiſcopi, eis, quibus fuerit præmiſſa irrogata iniuria, ſatisfactionem exhibuerint competentem.

Amplia, quòd abſolutio data con-

Digitized by Google

contra hanc formam eſt nulla propter particulam *nullatenus:* ita *Tolet.lib.* 1. *cap.*39. *colum.*1. *Nauarr. cap.*27. *nu.*137. *Suar. diſp.*12. *ſect.*4. *nu.*8. *Cardin. in d. Clem. q.*7.

Amplia ſecundò, vt à fortiori procedat contra ſepelientes in Eccleſia, vt *Suar. num.*9. *cum Nauarr.*

Amplia tertiò, quòd tempus interdicti intelligitur de locali generali, vel ſpeciali, vel de perſonali generali. *Suar.diſp.*35.*ſect.*1.

Amplia quartò, quòd continentur hic non tantum proprijs manibus ſepelientes, quod voluit *Caiet.excomm.cap.*46. *Nauarr. vbi ſupra. Henriq.lib.*13. *cap.*43.*nu.*3. *Auila par.*2. *cap.*6. *diſput.*10.*dub.*6.*Toletus loco cit. verſic.*4. *manifeſtos, in fin.* Sed etiam mandantes, vt *Suarez ibi n.*10.*& Cardin.in d.Clem.n.*28. *in fin.* & authorizantes, vt Parochus, ſeu alij Clerici, qui funeri præſunt, vt *Leſſ. lib.*2. *cap.*20. *n.*188.*Pyrrhus Siculus in ſpeculo diſp.*16. *q.*130. §. 4. & generaliter omnes, ſine quibus talis eccleſiaſtica ſepultura non perficeretur, vt ſunt portãtes feretrum, fodientes, Clerici cantantes, & officium perſoluentes, cum Cruce præeuntes, & non impedientes, cum impedire ex officio tenentur, vt *Sayrus lib.*3. *cap.*35. *n.*13 *cum Vgolino.Alterius lib.*1. *diſp.*4.*c.*3. *Reginal.lib.*32.*n.*19. *Angel. verbo, excom.*7. *caſu* 36. *nu.*5. Itaque continentur omnes, & ſoli, qui talem ſepulturam procurant, vel admittunt ad illam, vt *Boniſac. in d. Clem. nu.*33.*in fin.* non tamen puto contineri aſſociãtes honoris cauſa.*Leſſ.Suar. Pyrrhus Siculus, Cardinalis, Boniſ.Angel.Sayr.Vgolin.Alter.locis citatis:* eſt communis ſententia: quamuis etiam aſſociantes contineri teneat *gloſſ. Steph. & Anchar. in d. Clem. Regin. lib.*32. *nu.*19. & alij, quos allegaui *cap. præcedenti.*

Limita primò, quòd poſt dictam ſatisfactionem illa excommunicatio non eſt amplius reſeruata. *Boniſ. ibi. num.*4. *Cardin. num.*30.

Limita ſecundò, quòd hodie propter extrauagantem, *ad euitanda* nõ procedit hæc Clementina, niſi interdictum, cuius tempore ſepelitur, ſit nominatim denunciatũ, nam aliàs non eſt obligatio denegandi ſepulturam. *Suar.diſp.*37.*ſect.*2.*n.*5. *Conincb diſp.*17.*dub.*5. *in fin.* & intelligitur ſimiliter de excommunicato, vel interdicto defuncto, nominatim denunciato, vel notorio Clerici percuſſore. *Sayr.lib.*2.*c.*35. *nu.*9.*Nauarr.cap.*27.*num.*137. *Filiucc.tract.*14.*n.*71.*Tolet.lib.*1. *cap.*39 *in princ.*

Item ſecundum multos Docto-

ctores ſimiliter non procedunt pœnæ contra ſepelientes vſurarios manifeſtos, niſi ſint declarati, vt *Suarez diſp.*31.*ſect.*2.*n.*10. *Filiucc.tract.*17.*num.*100. *Leſſ. cap.*20.*num.*188. *Layman lib.*3. *tract.de contrac. cap.*16.*nu. vlt. Bonacc.de contract. diſput.*3.*q.*3. *pun.vlt.nu.*1. ſed vide *infra verbo*, *vſura, cap.*1.

II. Clerici admittentes ad ſepulturam interdictos, vel excommunicatos, vel quoſcunque in loco interdicto, incurrunt interdictum ab ingreſſu Eccleſiæ, ex *c. Epiſcoporum, de priuil.in* 6. de qua re dixi *verbo, cenſura, cap.*7. & *cap.*14.

III. Si Religioſi etiam exempti, ſua præſumptione admittant ad ſepulturam excommunicatos, vel interdictos nominatim ab Epiſcopo, vel tempore interdicti ab Epiſcopo editi, varias cenſuras incurrunt, & eorum Eccleſiæ, in quibus ſepultura eſt facta, ſubiacent interdicto; dixi *verbo, cenſura, cap.*15.& 16.

IV. Clerici tradentes vſurarios manifeſtos eccleſiaſticæ ſepulturæ, vel oblationes eorum accipientes, compellendi ſunt reddere, quæ acceperint, & donec ad arbitrium Epiſcopi ſatisfecerint, ab officij ſui manent exequutione ſuſpenſi; *tex.in c.quia in omnibus, de vſur.& c.quamquam, de vſur.in* 6. ſed de hac re vide *verbo*, *vſura, cap.*1. Qui autem dicantur vſurarij manifeſti, vide *verbo*, *vſura*, *cap.*7. Qui verò dicantur tradere ſepulturæ, dixi *ſupra cap.*4.

V. Clerici ſepelientes in loco interdicto, ſcilicet tempore interdicti localis, exercendo in officio illo actum ordinis ſacri, incurrunt irregularitatem. *Sayrus lib.*5.*cap.*14.*nu.*34. *Tabiena verbo*, *interdictum*, 6. *nu.*2. At ſepelientes in loco non interdicto excõmunicatos, vel interdictos, non fiunt irregulares. *Sayr. ibid.* qui multos allegat, *Suar.diſp.*12. *ſect.*4.*nu.*14.

VI. Eccleſiæ, vel Cœmeteria ſacra, in quibus fuerit ſepultus excommunicatus nominatim denunciatus, vel notorius Clerici percuſſor, polluta remanet eo ipſo, *c.conſuluiſti, de conſecr.eccl.* vide *Sayr.lib.*5.*c.*16. *n.*22. *Suar.de cenſur.diſp.*12.*ſect.*4.*nu.*4.& *de Sacram.diſp.*81.*ſect.*4.§. *quarto violatur*. *Tolet. lib.*5.*c.*8. §. *tertia cauſa*. *Auila par.*5. *diſput.*7. §. *tertius caſus*; & cadauer illud excommunicati eſt exhumãdum, & procul ab Eccleſia proijciendũm: vt *c. ſacris, de ſepult. c. ad hac, de priuil. ibi Butr.Abb.Zabar.* & *Barboſ.* Itaque quandiù non fuerit locus reconciliatus, fideles ibi ſepeliri non poſſunt, per *c.vn. de conſecr.Eccleſ. in* 6. neque ibi interim poſſunt officia

ce-

celebrari, vt *ſupra cit.* & dicam *c. ſeqq.*

Limita, quòd ſi ſepultus abſoluatur ab excommunicatione ab eo, qui illam dare poteſt pro vtroque foro, ob ſigna edita in articulo mortis, tunc non erit corpus exhumandum. *Suar. diſput.* 12. *ſect.* 4. *nu.* 3. *Sayr. lib.* 2. *cap.* 4. *nu.* 13. *Barboſ. in c. ad hæc, de priuil.*

CAPVT VI.

Sepulturæ Chriſtianæ ſi infidelis tradatur.

Eccleſiæ, & Cœmeteria ſacra, in quibus ſepultus fuerit Infidelis, ſeu Paganus, id eſt, neque Baptizatus, neque Cathecumenus, polluta remanent, vt ibi ceſſare debeant diuina officia, & ſepultura fidelium, donec locus purgetur, & reconcilietur, per *c. Eccleſiam*, 27. *&* 28. *de conſecr. diſt.* 1. *& ibi Canoniſtæ. Suar. de Sacram. diſput.* 81. *ſect.* 4. §. *quinto violatur, Azor. tom.* 1. *lib.* 10. *c.* 26. *q.* 13. §. *quarto modò, Fagundez in primum præcept. lib.* 3. *cap.* 15. *nu.* 57.

Amplia, quòd ſi Eccleſia erat tantum benedicta nondum conſecrata, parietes, vbi ſepultum eſt cadauer, ablato corpore abradi debent. *Io. Andr. in c. propoſuiſti, de conſecr. Eccl. Azor. Fagundez, & alij citati, per c. Eccleſiam*, 1. *&* 2. *cit.*

Amplia, quòd Eccleſia, in qua ſepulti ſunt infideles, ſi nondum erat conſecrata, non poteſt amplius conſecrari, niſi Epiſcopo apta videatur, & purgata prius fuerit, vt ſupra, raſiſque parietibus, & tignis reædificata. *dict. c. Eccleſiam*, 28. Intellige reædificandam quoad ſolum tectorium, ſeu incruſtationem, & dealbationem, vt *gloſſ. Turrecrem. & Archid. ibidem* exponunt.

Limita, quòd Cathecumenus poteſt ſepeliri in ſacro, & pro eo licet orare, vt *cap.* 2. *de presbyt. non baptiz.* quia habuit baptiſmum in voto.

Limita ſecundò, vt non procedat in infante ſepulto in vtero matris defunctæ, quia tunc infans non cenſetur moraliter perſona à matre diſtincta, ſed pars viſcerum eius: ita *Canoniſtæ in d. c. Eccleſiam, il primo.*

Limita tertiò, vt non ſint dicenda Eccleſia, vel Cœmeterium polluta, ſi infidelis ſepultura in loco ſacro ſit occulta; ſed requiritur, vt factum ſit publicum; aliàs ſufficit purgare locum, vt ſupra, ſecretè; poſtea poterit celebrari; vt de communi teſtatur *Suar. loco cit.* §. 2. *dubitari.*

CA-

CAPVT I.

Sequeſtrantes iuriſdictiones, vel fructus, aut prouentus ad Eccleſiaſticos pertinentes.

I. EX c. 17. *Bullæ in Cœna Domini*, excõmunicatio fertur Papæ reſeruata cõtra eos, qui iuriſdictiones, fructus, redditus, vel prouentus ad Papam, & Sedem Apoſtolicam, & quaſcũque eccleſiaſticas perſonas ratione Eccleſiarum, Monaſteriorum, & aliorum beneficiorum eccleſiaſticorũ pertinentes, vſurpant, vel etiam quauis occaſione, vel cauſa ſine Romani Pontificis, vel aliorum ad id legitimam facultatem habentium expreſſa licentia ſequeſtrant.

Amplia, vt procedat contra ſequeſtrantes, etiamſi ſibi nihil inde vſurpent: vt *Suar diſp.* 21. *ſect.* 1. *nu.* 98.

Limita, quod in hac cenſura non continentur cooperantes, vt actor inſtans, vel Procurator, vel Aduocatus; ſed cõtinetur Iudex, ſeu Magiſtratus decernẽs ſequeſtrationem, & executor, quia iſti propriè dicuntur ſequeſtrare: *Nauarrus conſ.* 42. *de ſent. excomm. Quaranta verbo, bona Eccleſiæ vſurpantes, in fine.*

Limita ſecundò, vt non procedat in ſequeſtratione voluntaria, ſeu de conſenſu partium, ſed ſolùm de neceſſaria, quæ fit officio Iudicis: vt *Suarez, & Quaranta loco citato.*

Limitant etiam tertiò multi, vt ſolum procedat contra ſequeſtrantes vi iuriſdictionis laicalis, non autem ſi via eccleſiaſticæ iuriſdictionis: ita *Duard. & Alterius ſuper hoc cap. Bulla, & Nauarrus cap.* 27. *num.* 71. *verſu, declaratio prima. Souſa ſuper hoc cap. diſputat.* 90 *Vgolin in capit.* 17. *ſuper particula, vel etiam eos.*

Alij dicunt contineri etiam Iudicem eccleſiaſticum iniuſtè ſequeſtrantem, quando ſequeſtratio eſt nulla, & irrita ipſo iure: & facit quòd, vt notat *Suar. ibid.* hæc excommunicatio nõ requirit in ſe actum vſurpationis vllius ſiue bonorum, ſiue iuriſdictionis, ſed ſufficit ſequeſtrare via iuriſdictionis, ſine facultate legitima; & ita tenet *Bonacc. hic punct.* 3. *nu.* 17.

II. Præterea ſequeſtrãtes iniuſtè bona, vel iura, vel redditus, vel prouentus eccleſiaſticorum, vel piorum locorum, incurrunt etiam in excommunicationem Papæ reſeruatã latam à Trident. Concilio *ſeſſ.* 22. *cap.* 11. *reform.* contra ea vſurpantes, vel impedientes, quominùs ea percipiantur ab ijs, ad quos pertinent: & continet tam laicos, quàm eccle-

ſia-

ſiaſticos ; nam, vt *Suarez loco ſupra citato* docet, ſequeſtrans iniuſtè impedit, quominus ea percipiantur ab ijs, ad quos pertinent. Sed de hac predicam infra *verbo, Vſurpatio, c.* 1.

CAPVT II.

Sequeſtrationem beneficij, vel fructuum ab Ordinario fieri impedientes, aut factam violantes.

Clem. vn. de ſequeſtr. poſſ. ſtatuitur, vt lite pendente in Curia Romana in petitorio, aut poſſeſſorio ſuper cauſa beneficiali, ſecuta vna ſententia diffinitiua contra poſſeſſorem, qui prius ſaltem per triennium pacificè non poſſederit, Ordinarius decernat ſequeſtrum fructuum eiuſdem beneficij, ac ipſius etiam beneficij apud perſonã idoneam, quæ illius plenam curam, & adminiſtrationem habeat; illiuſque fructus inde, Eccleſiæ ſupportatis oneribus, victori reſtituantur. Si quis autem huiuſmodi ſequeſtrationẽ impedire, vel fructus ſequeſtratos quoquomodo pręſumpſerit occupare, excõmunicationem incurrat ipſo facto, à qua, niſi impedimento prius amoto, & occupatis per eũ fructibus reſtitutis, nullatenus abſoluatur; etſi talis impediens, vel occupans de litigantibus fuerit, à iure in te, vel ad rem dicti beneficij eo ipſo ſe noueris cecidiſſe: non obſtante etiã oppoſitione de nullitate contra dictam primam ſententiam.

Aduertendum eſt, quòd dicũt *Nauar. c.* 27 *n.* 137. *Suar. diſp.* 23 *ſect.* 5 *n.* 1. *Tolet. lib.* 1. *c.* 39. *§.* 1. ius huius Clementinæ hodie ex ſtylo Curiæ eſſe aliquatenus immutatum, quia hodie quando lis pendet in Curia Romana, vt in Rota, & ibi fertur prima ſentẽtia, ſequeſtratio non fit ab Ordinario vi huius Clementinæ, ſed authoritate Apoſtolica per Rotã. Vnde dicunt iſti Doctores, quòd violantes, ſeu impedientes talem ſequeſtrationem, incurrunt excommunicationem ab homine, quam ferre ſolet Iudex, ſeu Auditor, qui ſententiam tulit, & exequutioni mandari decernit: non autem hanc à iure latam incurrunt. Sed alij veriùs, vt *Boniſac. in dict. Clemen. num.* 48. 49. *Gonzalez in Proœm. regul.* 8. *§.* 7. *num.* 51. dicunt incurri hanc excommunicationem à iure, quia Rota, quæ ſententiam tulit, mandat Diœceſano, vt ſequeſtret iuxta determinationem huius Clementinæ; vnde dicunt, ius hoc non eſſe mutatum: nam quod in hoc textu dicitur de ſequeſtratione facta ab Ordinario, intelligitur de mandato Rotæ: & facit *deciſio* 5. *Caſſadori de ſequeſtr. poſſ.* Vide etiam

etiam *Buratt. deciſ.22. num.36.* ſuper hac *Clem.*

Adde, quòd dictus impediens ſequeſtrationẽ, vel fructus occupans, incurrit etiã in alias cenſuras latas cõtra vſurpantes fructus beneficiorum, ex *c.17. Bulla*, & *Triden.* vt dixi *c. præced.* Item ſi impediat per recurſum ad laicam poteſtatem, incurrit in excõmunicationem ex *c.16.& c.13.eiuſdem Bullæ*. Aliàs autẽ impedientes Rotam, vel Ordinarium, quominus tali delegata iuriſdictione vtantur, non incurrunt *in c.16. Bullæ*, vt communiter ibi Authores dicunt: nam & Rota delegata tantùm vtitur iuriſdictione, vt *gloſſ. in Clem. Auditor, de reſcript.* cum ibi allegatis à *Barboſa nu.4.*

CAPVT III.

Sequeſtrantes Depoſita Eccleſiaſticorum.

Vide *verbo, Depoſita, c.1.*

CAPVT I.

Seruituti ſubijciens Chriſtianum, aut aliàs eũ iniuſtè detinens, aut bonis expolians.

I. PIus V. Bulla 149. incipit, *Licet omnibus*, occaſione fœderis, ſeu Ligæ Chriſtianorum contra Turcas initæ, ſtatuit excommunicationem latæ ſententiæ Papæ reſeruatam contra omnes, qui in terris Turcarũ, ſeu inuadendo Turcarum loca, Chriſtianũ cœperint quaſi mancipium, vel data mercede remigare compulerint, aut taleam, ſeu redemptionis precium ei impoſuerint, aut eius bona diripuerint, vel illum cum vxore, liberis, & bonis ſuis liberè abire non permiſerint.

Ampliant aliqui, quòd licet ex illa occaſione hæc Conſtitutio emanauerit, eſt tamen lex perpetua, vt *Barboſ. allegat. 50. nu.141. Memor. Cleric. cap.19. nu.21. Filiucc. tract.15. nu.121.* Sed contrarium alij tenent, quia ratio illius Bullæ fuit, vt ibi dicitur, ne ira Dei cõtra ipſam Chriſtianam Claſſem prouocaretur; & ita ſentit *Cherub. in Compẽdio illius Bullæ*, & probabile ait *Bonac. diſp.2. q.3. punct. 46. nu.1.*

II. Qui liberos homines in ſeruitutem redigit, vel ab alio illicitè in ſeruitutẽ redactos emit, ſi ſæpius hæc faciat, crimen plagij committit, de quo ſi in iudicio cõdemnatus fuerit, infamiam iuris incurrit, & conſequenter irregularis efficitur, ex *l.1. ff. de his, qui not. infam.* quia plagij crimen publicum eſt, *§.eſt & inter, inſt. de publ. iud.* Itaque requiritur ad crimen plagij exercitium. *Menoch. de arbitr. caſ.536. nu.19.*

CAPVT II.

Seruus alienus ad ordines promotus.

SEruus ad ordines promoueri non poteſt, quandiu ſeruus manet. *can.Apoſt.*11.*c.nulli*,54. *diſt. cap.*2.*de ſeruis non ordin.* & eſt irregularis irregularitate impropria, quia tolli poteſt ſine diſpenſatione, per manumiſſionem. *Borgaſ. de irregul. part.*4. *tit. de ſeruis non ordinan.num.*1. *Suar. de irregul. diſp.*51. *ſect.*3. *nu.*3. & ſi ordinetur ſciente Domino, & patiente, habetur pro manumiſſo, & ingenuus efficitur. *Auth.ſi ſeruus ſciente,C.de Epiſc. & Cleric. c.ſi ſeruus ſciente*, *diſt.*54.

Si ſeruus alienus ordinatus fuerit in ſacris Domino inuito, vel inſcio, ab Epiſcopo ſciente ſtatum illius, aut ſciente promotore,ſeu præſentante ad ordinationē, ſeruus eo ipſo liber efficitur;ſed Epiſcopus,ſeu pręſentator tenetur Domino duplū reſtituere.*c ſi.ſeruus abſente*, 54.*diſt. gloſſ.in.c.*2.*de ſeru.non ord. verb. deponatur.Tolet.lib.*1.*cap.*59.§.5. *Suar. loco cit.n.*10.*Layman lib.*1. *tract.de irreg. cap.*8. *nu.* 1. *Innoc. in d.c.*2.*n.*5. *Abb.ibi n.*1. *verſic. quartus caſus*. *Borgaſ. ibi*. *Sayr. lib.*6.*cap.*14. *nu.*4. Secus ſi ſit in minoribus ordinatus,iuxta communem ſententiam,quam tenent ijdē DD. excepto *Toleto* §.6. qui ait idem eſſe de ordinato in minoribus;quod etiā docet *Cardin. in d.c.*2.*q.*10. & ad hanc pœnam tenentur alij etiam malitioſè,ſeu culpabiliter cooperantes ad talem promotionem. *Layman c.*8. *nu.* 1. & eſt debita hæc pœna in foro conſcientiæ ante ſentētiam, quia eſt conformis iuri naturali ob intereſſe reale, & affectionis: ita *Suarez ſect.*3. *num.*12. Contrarium tamen, quòd ſolùm ad ſimplum ante ſententiam teneatur, dicit *Bonacc. tract. de irregul. q.*2.*punct.*4.*nu.*3. *verſic. tertio*. Sed prima eſt vera, quia ius Canonicum inuito Domino ſeruum liberum facit cum hac dupli recompenſatione, & non aliter. Si autem præfati culpabiles non poſſint reſtituere duplum, tunc ordinatus in ſacris, vel ſe redimet, vel ſeruiet.*d. cap. ſi ſeruus*, 54.*diſt. Suarez nu.*13. *Henriq.lib.*14. *cap.*8.*nu.*7.

Si ſeruus ſe gerens pro libero, inſcio Epiſcopo, & alijs, vt ſupra ſe fecit promoueri in minoribus, deponitur, & reſtituitur Domino ad ſeruitutem ſuam temporalem. *c. ex antiquis*, 54. *diſtinct. & dicto cap.*2. *de ſeru. non ordinan.* Si autem ad Diaconatum, vel Subdiaconatum promotus eſt, tenetur ſe redimere,

Digitized by Google

precium, vel ſeruum vicarium pro ſe præſtando Domino, aliàs depoſitus reddendus eſt Domino ad ſeruitutem temporalem. *c. ex antiquis, & cap. frequens*, 54. *diſt. Abbas in dict. cap.* 2. Si autem Sacerdos ordinatus eſt, vel ſe redimet modo prædicto, vel ſi non poteſt, Domino ſeruiet in iis, quæ non dedecent ſtatum Sacerdotis, verb. gr. in ſpiritualibus, & aliis honeſtis ſeruitiis. *dict. c. ex antiquis. gloſſ. in d. cap.* 2. *ibi Abb. num.* 1. *Turrecrem. in dict. c. frequens. Tolet.* §. 5. *Henriquez* §. 7. Si autem ipſe Sacerdos contumax fuerit, vt nolit operas huiuſmodi præſtare, tunc degradandus eſt, & Domino in plenam ſeruitutem reſtituendus. *Tolet. ibi cum Sancto Antonino, Rayn. & Goffr. & Sayr. num.* 4. *Maiol. lib.* 1. *cap.* 35. *nu.* 4.

An autem ſeruus in iis omnibus caſibus, quibus Domino reſtituitur ad integram ſeruitutem, priuetur priuilegio clericali?

Reſpondeo primò, Si erat in minoribus tantum ordinatus, cùm reſtituendus ſit omnimodò in ſeruitutem, & non debeat incedere in habitu clericali, apparet non frui priuilegio fori, ex Tridentino *ſeſſ.* 23. *cap.* 6. nam, vt ait *Toletus verſic.* 10. non eſt permittendus incedere in habitu clericali, etiam conſentiente Domino, niſi eum manumittat. Sed etiam de iure communi amittit priuilegium fori, ſiue ſit in minoribus, ſiue in ſacris, quoties redditur Domino omnimodo in ſeruitutem. *Turrecremat. in cap. nulli*, 54. *diſt. Tolet. ibid. verſic. poſtremo. Sayrus num.* 5. *Maiol. loco citat. numer.* 4. *in fine. Innocent. in d. c.* 2. *in fine. Abbas numer.* 1. *Henricus Boich in fine*; quamuis *Cardin. in dicto cap.* 2. *quæſt.* 18. & 19. & *ibi etiam Anan.* dicant ſolùm ammittere priuilegium fori, ſi fuerit actualiter degradatus, non ſi verbaliter tantum depoſitus.

De priuilegio autem Canonis ſunt variæ ſententiæ: quidam dicunt omninò priuari priuilegio, quia redditur Domino, vt pro Laico habeatur, atque tractetur. *gloſſ. in cap. nullus, de ſeruis non ordinandis, & in cap. ex antiquis*, 54. *diſt. Suarez diſputat.* 51. *ſect.* 3. *numer.* 13. *Maiol. num.* 4. §. *quando verò*. Alii dicunt, priuari priuilegio Canonis, quoad Dominum, vt poſſit eum corripere; non quoad alios. *Hoſtien. in dicto cap.* 2. & *ibi Henricus, Archid. in cap. nullus ſacros*, 54. *diſtinct. cum Vgone, Turrecremata in dicto capit. nulli. Toletus loco citato, cap.* 59. *in fin.* Sed magis communis ait, quòd ſi eſt ordinatus

in ſacris, non priuatur priuilegio Canonis etiam quo ad dominũ, niſi fuerit realiter degradatus: ita *Innoc. in cap. de ſeruorum, de ſeru. non ordin. Abb. in d. c. 2. num. 1. Cardin. quæſt. 16. & 19. Sayr. num. 5. cum Aſten. & Piſan. S. Anton. 3. par. tit. 28. c. 6. §. 6. Campanil. diuerſ. iuris, rub. 11. cap. 8. num. 6. Barboſ. in d. c. nullus, de ſeru. non ord.* Tenetur tamen ſeruus in ſacris ordinatus in omnibus caſibus, quibus domino reſtituitur, etiamſi realiter fuerit degradatus, ad caſtitatis votum ſeruandum. *Sayr. num. 5. Tolet. verſ. 9. Innoc. in dicto cap. 2. Turrecrem. in dicto cap. nulli.*

Aduerte quòd dominus in caſibus prædictis, quibus ſeruum repetere poteſt, debet eum repetere coram Iudice eccleſiaſtico. *Cardin. in d. c. 2.* Sed debet repetere intra annum à die ſcientiæ, nã poſt annum ſeruus ordinatus ſit liber, vt ſupra *d. Auth. & d. c. ſi ſeruus ſcienter. Sayr. c. 14. nu. 4. cum allegatis.*

CAPVT I.

Simonia ſuper quacunque re ſpirituali.

Simoniæ crimen publicum eſt. *l. ſi autem, C. de Epiſc. & Cler. c. tanta, de ſimon.* Vnde in omni materia commiſſa condemnatum in iudicio ſententia definitiua reddit infamem infamia iuris, & irregularẽ, vt *c. fin. 1. q. 3.* vbi eſt ſermo de beneficijs, & Sacramentis, & ſacramentalibus, & *ibi gloſſa, & Turrecr. & gloſſ. in c. ex diligenti, verbo, infamia, de ſimon. Boer. q. 117. n. 4. verſ. tamen non incurrit. Angel. verbo, ſimonia 6. n. 8. Menoch. de arbitr. caſu 401. n. 26. Sanch. opuſcul. lib. 2. cap. 3. dub. 104. num. 7. 9. &* 18. vbi multos allegat, & de communi teſtatur *Suar. tom. 1. de relig. tract. vlt. de ſimon. cap. 56. num. 21.* & facit *cap. vlt. 1. q. 7.* vbi omnia crimina in comparatione ſimoniacæ hæreſis pro nihilo reputantur. Vnde in *extrauag. 1. de ſimon.* Simonia ſuper Religionis ingreſſu notat infamia.

Adde quòd attenta communi ſententia, quæ habet omne crimen enorme depoſitione dignum notorium, afficere eo ipſo infamia iuris, idem dicendum de ſimoniaco, vt tenet magis cõmunis Doctorum opinio apud *Sanchez loco citat. numer. 7.* & probatur *cap. inquiſitionis, in principio, de accuſat. & ex dict. extrauagant. 1. de ſimon.* Quòd autem ſimonia ſit crimen depoſitione dignum, eſt textus in *cap. ſi quis Epiſcopus, 1. quæſt. 1.* quamuis aliqui contrarium do-

ceant in ſimonia beneficiali, vt *Præpoſ. in c. presbyter, n.4 & 5. 1.q.1. Sanchez d. dub.104.nu.9. & 16. cum Henriq. Couarr. & Nauarr.* aſſerentes non eſſe crimen depoſitione dignum; ideo neque ſi notorium ſit, reddere irregularem, vel infamem, niſi ſequatur ſententia condemnatoria, vt ſupra, quia eſt ſimonia contra ſolum ius poſitiuum.

Amplia, quòd ſuper hac pœna infamiæ, vel irregularitatis nõ poteſt Epiſcopus, ſeu Prælatus cum ſubditis ſuis diſpenſare, quia eſt de grauioribus criminibus, vt ſupra dixi: ita *Sanchez dub.* 120. *nu.43. loco cit.* cum Summiſtis. Excipe, niſi caſus ſit occultus, ex *Triden. ſeſſ.24. cap.6. reform.*

Amplia ſecundò, vt procedat pœna præfata non ſolum contra ſimoniacos principales, ſed etiam contra cooperantes minus principaliter, vt mediatores; quia quo ad pœnas ſententiæ ferendæ, & quo ad infamiam, & irregularitatem ex tali ſententia reſultantem, veniunt nomine facientium, ſeu committentium crimen, & pœna ordinaria puniuntur. *c. 1. de teſtibus in 6. Gemin. Franc. & Anchar. ibi, & gloſſ. in d. c. ſi quis Epiſcopus, verbo, mediator*, per illum textum.

Amplia tertiò, quòd in hoc peccato ſimoniæ non datur paruitas materiæ, vnde nunquam poteſt eſſe peccatum veniale ex parte materiæ, ſed ſemper eſt peccatum mortale, quia eius malitia conſiſtit in contemptu rei ſpiritualis formaliter ſumptæ, & nõ materialiter; forma autem eſt indiuiſibilis. *cap.1. de bapt. l. cum hi, §. ſi prætor, ff. de tranſac. Decius in c. de appellationibus, de appell.* & quia omnis entitas ſpiritualis, pecunia, & re temporali quacunque æſtimari non poteſt. Vnde etiã in parua materia à Simoniaco res magna contemnitur, & magna adeſt iniuria; neque excuſat paruitas precij, quin aggrauat culpam, & iniuriam in rem ſpiritualem, dum minoris æſtimatur. Atque ita docent *Nauar. conſ.52. num.3. de ſimon. Regin. lib.23. n.166. Sanch. in decal. lib.1. c.4. nu.1. & lib.7. cap.28. nu.8. & opuſc. lib.2. c.3. dub.*110. *Layman lib 4. tractat. de ſimon. cap.8. §.1. nu 4. Tanner. tom.3. diſput.5. q.8. num.*26. Excipe caſum de datis, & promiſſis in Curia Romana extra materiam ſpiritualem, quia in illo poteſt dari paruitas materiæ excuſans à pœnis, vt *Nauar. in extrauag. de dat. & promiſſ. num.*20. *Sanchez in opuſc. lib.2. c.3. dub.*110. *num.*4. Excipe etiam caſum, de quo ſtatim dicam.

Limita, quòd ſimonia non inducitur per pactum iuri conforme, ſeu continens id, quod de iure

Digitized by Google

iure tacitè ineſt. *c. ſignificaſti*, *ibi gloſſ. & DD. de elect. Rota Buratt. deciſ. 445. nu. 2.* vbi multos Doctores allegat, & latè *Sanchez opuſcul. loco citat. dub. 25. num. 9.* Vnde non eſt ſimonia, ſi fiat pactum in tractatu reſignationis, vt reſignatarius ſoluat certam ſummam reſignanti pro fructibus ſpectantibus ad reſignantem, dummodò non ſit grauis exceſſus: nam hic paruitas materiæ excuſat, quia æſtimatio, & liquidatio fructuum poteſt habere latitudinem: & ita *Rota Buratti ibi, num. 3.*

CAPVT II.

Simonia ſuper Eccleſijs, Monaſterijs, vel Beneficijs realis contracta.

I. IN materia beneficiali, prohibita eſt tanquam ſimoniaca omnis pactio, omniſque conuentio, *c. fin. de pactis*, *ibi gloſſ. verbo*, *ceſſare*. *c. tua nos*, *de ſimon. c. quæſitum*, *de rerum perm. ibi Canoniſtæ*. *Sanchez in opuſcul. lib. 2. cap. 3. dub. 25.* vbi latè explicat: & omnes pactiones huiuſmodi ſunt ipſo iure nullæ, vt patet ex dictis iuribus.

II. Diſpoſitio ipſa de Eccleſia, Monaſterio, vel Beneficio eccleſiaſtico, ſuper qua interuenit ſimonia, eſt ipſo iure nulla, vt collatio, inſtitutio, nominatio, poſtulatio, præſentatio, reſignatio, permutatio, &c. & nullum ius inde acquiritur; neque tali modo quæſita beneficia, ſeu Eccleſia, &c. retineri poſſunt, ſed ante omnem declaratoriã dimittenda ſunt, vt per *extrau. cum deteſtabile*, *§ per electionem*, *de ſimon.* & per Bullam quintam Pij V. incipit, *Cùm primum*, §. 8. Neque à tali nullitate, & obligatione dimittendi excuſat ignorantia etiam inuincibilis, ſeu bona fides. *c. ſicut tuis*, *de ſimon. S. Th. 2. 2. q. 100. art. vlt. ad 3. Abb. in c. pen. de elect. Suar. to. 1. de Relig. tractat. vlt. de ſimon. cap. 57. num. 35. Sanchez opuſc. loco cit. dub. 115 nu. 1. Couarr. in regul. peccatum, par. 2. §. 8. nu. 8.* & rationem affert *S. Th. ibi*: quia hæc non eſt priuatio pœnalis iuris quæſiti, ſed obligatio reſtituendi nulliter, & iniuſtè acceptum, ob defectum conſenſus Eccleſiæ, & ob irritationem actus acquiſitionis ab initio, ex qua prima acquiſitio impeditur, ſi nõ ſit gratuita. Verum eſt, quòd poſita ignorantia inculpata, ſi per ſimoniam prouiſus triennio in bona fide beneficiũ poſſideat, eo ipſo titulus conualidatur quia iuuatur regula de triennali, vt *Suarez cap. 57. num. 39. Gomez*

ſuper regula de triennali, *q.* 12. *verſ.* & *iſta*. *Sanchez loco citat. dub.* 116. *num.* 21. *Caſtropalao tom.*2.*lib.*13. *diſput.*2. *punct.*33. *numer.*11. Beneficium itaque ſimoniacè obtentum per ſe loquendo, pro foro conſcientię ante ſententiam reſtitui debet ei, à quo proceſſit; vt ſi erat vacans per obitum, dimittendum in manibus collatoris; ſi reſignatum, reſignanti reddendum, quia ante ſententiam non ſunt priuati iure ſuo ob nullitatem actorum: & ita ſecundùm magis communem tenent *Nauarr. cap.*23. *numer.*105. *Vgolinus de ſimon. tab.*1. *cap.*28. §.2. *num.*5. *Sanchez dub.* 118. *num.*4. *Garzias part.* 11. *de benefic. capit.*13. *numero* 214.

III. Fructus quoque perceptos ex tali beneficio ſimoniacè prouiſus reſtituere tenetur, etiam pro foro conſcientiæ, ante omnem ſententiam; *extrau. cum deteſtabile*, §. *per electionem*, *de ſimonia*. Bulla 5. Pij V. incipit, *cum primum*, §. 8. de qua te vide *Quarantam verbo*, *ſimon.* §. *altera pœna*.

Amplia, vt etiam mediatores ſimoniæ teneantur ſecundo loco, ſeu in ſubſidium ad reſtitutionem Eccleſiæ læſæ, ſcilicet, quoad fructus, & aliud quodcunque intereſſe: & idem eſt de alijs cooperantibus: ita *Vgolin. tab.*4. *de ſimon. cap.*8. *num.*3. & 4. Addit *Quaranta ibi*, etiam Confeſſarium remanere obligatum ad hãc reſtitutionem, ſi abſoluendo pœnitentem fuerit cauſa, quo minùs reſtituat fructus perceptos.

Limita, quòd non tenebitur reſtituere fructus ille, qui ignoranter, & bona fide beneficium ſimonia obtinuit, ſi illos conſumpſit, neque locupletior eſt effectus: *Quaranta ibi*: vel ſi bona fide perſeuerante eos triennio præſcripſit, vt *Sanchez loco citat. dub.*16. *nu.*20.

IV. Precium ſimoniacum, ſeu lucrum omne, quod pro beneficij, ſeu Eccleſiæ prouiſione, ſeu diſpoſitione acceptum eſt, reſtituendum eſt ante omnem ſententiam, etiam pro foro conſcientiæ, iuxta communiſſimam ſententiam, iure Canonico ſic in pœnam ſtatuente, vt *c. de hoc*, *de ſimon. Nauarr. cap.*17. *num.*32. *Suarez tom.*1. *de relig. trac. vlt. cap.*60. *num.*3. & 6. *Leſſ. lib.*2. *cap.*35. *nu.*169. *Petr. Nauarra lib.*2. *cap.*2. *num.*405. *Sanchez loco citat. dub.* 114. Et procedit etiam in mediatoribus, vt teneantur quidquid mercedis ſimoniacę acceperunt, reſtituere. *Nauarr. conſ.*99. *nu.* 1. *de ſimon.* Et quidem, ſi ſimonia non fuit realis contracta, id eſt vtrinque completa, ſed alter dedit precium, alter beneficium non

con-

contulit, ſeu diſpoſitionem non fecit conuentam, communis ſententia docet, precium ante ſententiam declaratoriam reſtituendum eidem, à quo ſolutum eſt. *Sanchez dub.* 114. *nu.* 2. cum ibi allegatis. Si autem ſimonia fuit vtrinque completa, tunc alij dicunt reſtituendum Eccleſiæ, cui per ſimoniam iniuria illata eſt; alij dicunt ante ſententiam declaratoriam reſtituendum ei, qui illud dedit; alij dicunt reſtituẽdum pauperibus; alij verò reſtituendum pauperibus, vel Eccleſiæ læſæ: & ſunt omnes iſtæ probabiles ſententiæ, vt tutè quis eligere poſſit, quam maluerit, vt *Sanchez dub.* 114. *num.* 12. Prima, & ſecunda ſunt magis communes, vt patet ex Doctoribus recenſitis à *Sanchez ibi*. Tamen veriorem puto, vltimam opinionem, ſcilicet Eccleſiæ, vel pauperibus reſtituendum, per *c. de hoc*, *c. audiuimus*, *de ſimon*.

V. Excõmunicationem incurrunt Papæ reſeruatam omnes ſimoniæ beneficialis complices, ſcilicet tam principales, quam mediatores procurantes illam committi, *extrau. cum deteſtabile*, §. *ſtatuentes*, *de ſimon.* & Bulla Pij V. la quinta, incipit, *Cũ primum*, §. 8. Et licet in dicta extrau. ſit illa particula futuri temporis *incurrant*, neque additum ſit *ipſo facto*; tamen intelligitur eſſe latæ ſententiæ. *Caſſador. deciſ.* 1. *nu.* 4. *de ſimon.* & eſt communiſſima opinio Theologorum, & Canoniſtarum.

Amplia, vt ſecundum communem, & veriorem ſententiam procedat non ſolùm contra mediatores, id eſt proxenetas, ſed etiam cõtra interceſſores, quamuis mediatos. *Quaranta verbo, ſimon.* §. *eſt & alia. Sanch. dub.* 26. *n.* 7. *lib.* 2. *c.* 3. *opuſc.* An autem etiam contra alios cooperantes minus principaliter, vt dantes auxilium, vel conſilium, &c. negat *Vgolin. de ſimon. tab.* 4. *cap.* 8. *n.* 4. quia iſti non reperiuntur expreſſi in dicta lege pœnali. Sed dicendũ eſt eos contineri, ſi cooperentur directa intentione, vt id fiat, quia tunc procuraſſe dicuntur, vt dixi *verbo, procuratio*: nam in *d. extrauag.* ſunt expreſſi mediatores, & procurantes.

VI. Inhabilis redditur ipſo iure ſimoniacè prouiſus ad idem beneficium canonicè obtinendum, ſcilicet, per nouam prouiſionem, etiam pro foro conſcientiæ, etiam in caſu occulto, per *c. pen. de elect. c. de ſimoniacè, de ſimon. & ex Bulla quinta citata Pij V.* §. 8. *Suarez tom.* 1. *de relig. tract. de ſimon. cap.* 58. *num.* 9. *Filiucc. tract.* 45. *cap.* 13. *num.* 26. *Garzias par.* 8. *c.* 1. *n.* 56 *Sanchez lib.* 2. *cap.* 3. *dub.* 104. *numer.* 3 [illegible] vbi ait non valere

no-

nouam prouiſionem, niſi facta fuerit expreſſio in ſupplicatione de ingreſſu ſimoniaco præcedēte.

Amplia hanc pœnam, vt procedat etiamſi quis beneficium obtineat per ſimoniam ignoranter, & bona fide, quia adhuc non poteſt ſine diſpēſatione illud canonicè obtinere noua prouiſione, vt *c. penult. de elect. Sanchez dub.* 120. *nu.* 21. *&* 22.

VII. Inhabilis etiam efficitur ipſo iure ſimoniacè beneficium aſſecutus ad alia beneficia obtinenda, ex dicta *Bulla* 5. *Pij V. loco cit.* Imò etiam de iure cōmuni procedit hæc pœna contra omnes ſimoniacos in beneficijs, etiam contra mediatores, ſecundùm communem ſentētiam Canoniſtarum, & Summiſtarum, vt apud *Sanchez dub.* 104. *nu.* 13. & tenet *Garzias nu.* 71. *loco cit.* Alij tamen cōtra tenent hanc pœnam inhabilitatis generalis non procedere, niſi ratione infamiæ, & irregularitatis per ſententiam condemnatoriam, vel notorietatem criminis incurſæ; & dicunt Bullam Pij V. in hac particula non fuiſſe vſu receptam: ita tenet *Nauarr. conſ.* 92. *de ſimon. Sanchez ibi. num.* 14. *Suar. de relig. tom.* 1. *trac. vlt. c.* 58. *n.* 11. *Eman. Sà verbo, Simonia, nu.* 9. *Leſſ. lib.* 2. *c.* 35. *dub.* 26. *Tannerus tom.* 3. *diſp.* 5. *q.* 8. *num.* 97. *Layman lib.* 4. *tract. de Simon. num.* 74. *Pariſ. de reſignat. lib.* 4. *q.* 2. Sed non recedendo à prima ſententia, quam obſeruat ſtylus Sacræ Pœnitentiariæ, nota quòd hæc pœna obligat ante omnem ſententiam in conſcientia, ſecundùm veriorem, quia eſt pœna merè priuatiua. *Azor. to.* 3. *lib.* 12. *cap.* 21. *in fin. Filiucc. loco citat. cap.* 13. *nu.* 26. & dixi *p.* 1. *c.* 30.

VIII. Infamem ipſo iure eſſe omnnem ſimoniacum in materia beneficiali multi DD. dicunt, ex *c. fin.* 1. *q.* 3. *gloſſ. in c.* 1. *verbo, Mediatores, de teſtibus, in* 6. vt apud *Garziam par.* 8. *c.* 1. *nu.* 57. *&* 60. Sed cōtrarium meritò tenent alij communiter, quos allegat, & ſequitur *Garzias n.* 61. ſcilicet requiri ſententiam condemnatoriam de ſimoniæ crimine, vt *Garzias ibi:* vel ſaltem requiri notorietatē iuris, vel facti, vt cum communi ſententia tenet *Sanchez dub.* 104. *cit. n.* 18. Imò *Garzias nu.* 61. putat non induci hanc pœnam, niſi per ſententiā fuerit ſpecialiter inflicta: quod non puto verum, & eſt contra ſententiam omnium Doctorum.

IX. Irregularem eſſe ipſo iure omnem ſimoniacū in beneficijs, tenent multi, & hanc magis cōmunem ait *Pariſ. de confid. q.* 61. *nu.* 14. Sed contraria eſt verior, & magis communis, nempe non eſſe irregularem, niſi ratione infamiæ iuris, ſecuta ſententia, vel ſtan-

ſtante notorietate, vt *Sanchez dub.* 104. *num.* 15. *Garzias loco cit. n.* 68. *&* 69. cum multis per eos allegatis.

Sed quæres, quis poſſit in prædictis pœnis abſoluere, & diſpẽſare? Reſpondeo primò, circa nullitatem pactorum nullus, excepto Summo Pontifice poteſt diſpenſare; ipſe enim ſolus poteſt purgare vitium ſimoniæ, vt dicam *hoc eodem c. in fin.*

Secundò, circa obligationem dimittendi beneficium, ſeu nullitatem prouiſionis, & inhabilitatẽ ad illud beneficium, ſi ſimonia ſit ſcienter contracta, nullus, excepto Summo Pontifice, diſpẽſare poteſt, vt *c. penult. de elect. Quaranta verbo, ſimonia.* §. *caueat autem. Sanchez opuſc. lib* 2. *c.* 3. *dub.* 120. *nu.* 27. cum communi ſentẽtia, & Sacra Congreg. apud *Garziam p.* 8. *c.* 1. *nu.* 74. Imò neque Maior Pœnitẽtiarius hodie poteſt ſe intromittere, ex Breui reformationis SS. D. N. Vrbani VIII. *anni* 1634. *die* 27. *Septembr.* Quod etiam olim fuerat à Pio IV. ſtatutum in *Bulla reformat.* vt apud *Toletum lib.* 5. *cap.* 93. & apud *Quarantam loco cit.* Si autem ſimonia ſit contracta ignorante eo, qui beneficium accepit, ſcilicet tacito tertio, tunc ſi cognito vitio ſimonię, ſtatim ſponte renunciauit, poteſt etiam Epiſcopus diſpenſare, ſi eſt beneficium ſimplex, per *c. pen. de elect. Sanchez nu.* 22. *&* 27. vbi ait communem. Si autem eſt dignitas, vel curatum, varię ſunt ſententiæ, de quibus *Sanch. ibi.* Certè tunc poterit Maior Pœnitentiarius diſpenſare.

Tertiò, circa obligationem reſtitutionis fructuum malè perceptorum, vt ſupra, in caſu publico petẽda eſt compoſitio in Dataria; in occulto verò etiam in Pœnitentiaria peti poteſt, vt patet ex *Breui reformat. ſuprad.*

Quartò, circa obligationẽ reſtitutionis precij accepti, poteſt, & in Dataria, & in Pœnitentiaria compoſitio impetrari: quãuis enim ex *d. Bulla Pij IV.* non poſſet in Pœnitentiaria impetrari vlla compoſitio, tamen ex Breui d. reformationis non eſt denegata talis facultas, ſi tamen caſus ſit occultus.

Quintò, circa excommunicationem Papæ reſeruatam, dico primò quòd hodie poteſt etiam in publicis in Sacra Pœnitentiaria abſolui, etiam ex Breui prædicto reformationis. Item Epiſcopus in caſibus occultis poteſt abſoluere, ex *Triden. ſeſſ.* 24. *c.* 6. *reform.* neque huic iuri eſt hactenus derogatum in hac parte. Tertio, Religioſi priuilegia habentes poſſunt abſoluere in Vrbe Roma, & extra Italiam, non autem in Italia extra Vrbem, ex decreto Clem.

Clem. VIII. de quo dixi *verba, abſolutio, c.2.*

Sextò, circa pœnam inhabilitatis ad alia beneficia, non poteſt Epiſcopus diſpenſare etiam in occultis, neque vigore Tridentini Concilij *c.6. ſeſſ.24.* quia non loquitur de inhabilitate, vt Sacra Congregatio apud *Suar. tom. 1. de relig. tract. de ſimon. c. vlt. n.11. & Bonacc. de ſimon. q.7. punct.2. difficul.2.* Cõtra *Sanch. dub.120. num.40. cum Henriq.* Poteſt autem Maior Pœnitentiarius diſpenſare, vt patet ex d. Breui reformationis, in occultis.

Septimò, circa pœnam infamiæ, & irregularitatis, dicendum eſt, non poſſe Epiſcopum diſpenſare, vt dixi *ſupra c.1.* & ita *Sanchez dub.120. num.43. Vgolin. tab.4. cap.6. §.7. in fin.* Neque Maior Pœnitentiarius, quia ſupponimus hanc pœnam non incurri, niſi in caſu publico, ſcilicet notorio iuris, vel facti, vt ſupra dixi.

X. Scientes aliquem cõmiſiſſe crimen ſimoniæ ſuper beneficio, tenentur Papæ illum reuelare per ſe, vel per alios: & ita complices reuelando veniam cõſequuntur, quod ſi non reuelauerint quantocius, abſolui non poſſunt, donec reuelauerint: *extrau. cùm deteſtabile, de ſimon.* Inde dicunt aliqui DD. iſtos incurrere excommunicationem eandẽ; tenent *Sylueſt. excom.7. caſu 43. Couar. in regula peccatũ, par.2. §.8. nu.7. verſ. cæterum*, & alij apud eundem. Alij dicunt ſolùm eſſe caſum reſeruatum; & hæc eſt communior ſententia recentiorum, quam tenent *Nauar cap.27. num.106. Vgolin. tab.4. c.9. Filiuc. nu.10. Suar. c.56. num.6.* Sed hodie hæc obligatio non eſt in vſu. *Filiuc. n.10. Sanchez dub.104 n.4. Nauar. c.27. nu.106. S. vigeſimaprima, cum S. Antonin. Sylueſt. & Caiet.* Quamuis contra *Vgolin. cap.9. tab.4. de ſimon.* aſſerat eſſe in vſu.

Amplia prędictas pœnas, quòd procedunt non ſolùm in ſimonia ſuper beneficio propriè dicto, ſed etiam ſuper officio Eccleſiaſtico, vt colligitur ex *d. extrauag. cum deteſtabile, §. per electiones.* Vnde DD. nomine officij dicunt cõtineri officia habentia iuriſdictionem Eccleſiaſticam, ſeu regimen ſpirituale, vt Prioris, Guardiani, Generalis, Prouincialis, Abbatiſſæ, &c. Ita *Caiet. excom. caſu 75. Nauar. c.27. nu.116. Suar. diſp. 22. de cenſur. ſect.5. nu.24. Layman de ſimon. n.72. Sanchez loco cit. dub.104. nu.5. & 11.* & ita in terminis de Abbatiſſatu Monialis, *Rota Caſſadori deciſ.1. de ſimon.* & hæc tutior videtur, & probabilior; quamuis alij contra dicant, ſolùm contineri beneficia propriè dicta. *Nauar. c.23. n.111. Leſſ. cit. num.137. Azor. cap.21. q.6.*

q.16. Bonac.de cẽſur.partic.diſp. 2. *q.* 3. *punct.* 24. *nu.* 4. *Barboſ. in d. extrau. nu.* 9. Alij verò dicunt, quòd ſi officium non habeat prębendam, non continetur in hac extrau. *Filiucc. tract.* 45. *cap.* 13. *num.* 23.

Limita, vt dictis pœnis ſecundùm probabiliorem non ſit locus, niſi ſimonia fuerit vtrinque completa, ſeu realis contracta, ita tamen vt ſufficiat aliquam partem precij ſolutã eſſe, & prouiſionem, ſeu diſpoſitionem beneficij factam eſſe; ita *Nauar. c.* 23. *num.* 104. *&* 111. *Couarr. regula peccatum, par.* 2. *§.* 8. *num.* 7. *Armilla ſimon. num.* 4. *Binsfeld. de ſimon. not.* 15. *§.* 3. *Vgol. de ſimon. tab.* 3. *cap.* 5. *Leß. cap.* 35. *n.* 149. *Suar. cap.* 56. *n.* 3. *Layman n.* 68. *Azor. lib.* 12. *cap.* 20. *q.* 4. *Sanchez opuſcul. lib.* 2. *c.* 3. *dub.* 106. *num.* 4. & hanc tenet, & communem dicit *Salzedo ad Diaz in praxi cap.* 94. *lit. D. & Caßadorus deciſ.* 5. *de conſtitut.*

Sufficit autem vt beneficium dicatur obtentum, ſi litteræ ſint expeditæ. *Sanch. dub.* 106. *nu.* 3. *& dub.* 37. *num.* 6. & ſufficit pro ſolutione precij mandatum conſentiendi in penſionem, *Nauar. conſ.* 13. *de ſimon.* Item ſimonia ſuper præſẽtatione perficitur dato precio, & facta præſentatione, vt patet ex d. extrau. quia ipſa præſentatio aliquod ius ſpirituale tribuit præſentato ad rem, id eſt ius petendi inſtitutionem. *Innoc. in c. quod ſicut, de elect. Seraph. deciſ.* 1238. *num.* 4. & ita in terminis *Layman num.* 68. *de ſimon. & Nauar. conſ.* 13. *de ſimon.* Et idem de reſignatione dicendum videtur, etiamſi nõdum à Papa ſit facta prouiſio, quia ipſa reſignatio eſt diſpoſitio de beneficio: & ita *Nauar. conſ.* 21. *de ſimon. num.* 3. dummodo iam extenſus fuerit conſenſus reſignantis. *Nauarr. conſ.* 33. *num.* 3. quia tunc acquiritur aliquod ius reſignatario, vt non poſſit reſignans retrocedere. Non tamen ſufficit, ſi reſignatio fuit facta in manibus non potentis illam admittere, verbi gratia in manibus Ordinarij ad fauorem tertij nominati, vt *Sanch. lib.* 2. *opuſc. c.* 3. *dub.* 34. *num.* 14. Neque ſufficit, quòd beneficiatus reſignauerit, ſeu tradiderit de facto alteri beneficium ſuum pro precio, quia nullum ius ſpirituale in tali caſu transfertur, ſed nuda detentio. *Achill. de Graßis deciſ.* 432. *aliàs tertia, de ſimonia. Pariſ. de confiden. q.* 40. *n. vlt.* Dicit etiam *Sanch. loco cit. & Nauar. conſ.* 33 *aliàs* 48. *num.* 2. *de ſimon.* non dici ſimoniam contractam, ſeu realem completam, quando etiam ſecluſo pacto ſimoniaco, collatio ſeu prouiſio eſſet nulla ex alio capite, quia tunc nihil ſpiri-

tuale

ſrituale datur: & puto huius rei exemplum, ſi quis tractauit, & conuênit de reſignando beneficio alicui certis pactis, & obligationibus, ſed cum clauſula, *ſaluo, & reſeruato beneplacito Papæ;* conſtitueruntque procuratorem ad reſignandum, ſeu conſenſum cum dictis cõditionibus præſtandum, cum clauſula, *nec aliter*, &c. ſed procurator exceſsit formam mandati, & ſine dictis cõditionibus reſignauit, & ipſe reſignatarius ſic obtinens beneficium à Papa adimpleuit pacta, ſeu conditiones: quia cùm prouiſio Papæ fuerit nulla, & nulla reſignatio, reſignatarius nullum ius ſpirituale conſequutus fuit, vnde non dicetur ſimonia realis contracta. & ita *Achilles, & Pariſius loco cit.*

Limita etiam, quòd mediatores non incurrũt dictam pœnam inhabilitatis, & priuationis beneficiorum, quia *in extrauag.* 2. *de ſimon.* ſolum ſunt expreſſi, quoad excommunicationem: & ita *Nauarr. conſ.* 99. *nu.* 1. *de ſimon. Sanchez opuſcul. lib.* 2. *dub.* 104. *nu.* 6.

Limita denique dictas pœnas, vt non procedant, quoties pacta fuerũt appoſita ſuper beneficio, ſaluo beneplacito Papæ, & ab eo ſunt admiſſa; quia ceſſat, & purgatur omnis labes ſimoniæ, vbi Sedis Apoſtolicæ authoritas interuenit. *Nauarr. c.* 23. *n.* 108. *Pariſ. de reſign. lib.* 14. *q.* 6. *nu.* 12. *Caſſad. deciſ.* 3. *de renunciat. Rota deciſ.* 380. *poſtb. Farinac. par.* 2. hanc limitationem plenius examinant, & declarant *Suar. cap.* 24. *nu.* 30. *Layman nu.* 45. *Sanchez dub.* 42. *nu.* 7. & 8.

CAPVT III.

Simonia ſuper beneficijs confidentialis.

I. EX Bulla 85. Pij IV. quæ incipit, *Romanum decet*, prohibita eſt omnium Eccleſiarum, Monaſteriorum, Officiorum, & Beneficiorum Eccleſiaſticorum receptio in confidentiam, ſcilicet cum pacto illa conferentibus, vel reſignantibus dimittendi, ſeu retrocedendi, ſiue gratis, ſiue cum penſione, aut cum pacto ea, vel ex eis fructus, vel penſiones in alios transferẽdi: & pœnæ ſtatutæ ſunt contrauenientibus.

Prima, vt prouiſiones vitiò confidentiæ infectæ, ſint ipſo iure nullæ, & beneficia, & alia ſupradicta ſic in confidentiam recepta, intelligantur vacare à die receptionis confidentialis, & diſpoſitio eorum eſt Sedi Apoſtolicæ reſeruata.

Secunda, quòd à prima die receptionis huiuſmodi, ipſi recipien-

pientes fructus beneficiorum, ſeu officiorum, ſeu penſionum obtentarum ſuos non faciunt, & Cameræ Apoſtolicę deuoluti cēſentur, eique debiti ſunt, eoſque in vtroque foro reſtituere tenentur. Quod etiam notant *Nauar. cap.23 n.110. Filiucc. tract.41. cap.11. nu.16.* plenè *Quaranta verbo, ſimonia. § altera.*

Tertia, quòd præſumentes cum tali confidentia ſupradicta beneficia, ſeu officia, &c. recipere, Cardinales, & Epiſcopi, & alij Prælati incurrunt interdictum ab ingreſſu Eccleſiæ; alij verò excommunicationē: hę cēſuræ ſunt Papæ reſeruatæ, & nec priuilegiati Religioſi, & alij, poſſunt abſoluere in Italia extra Vrbem Romam, ex Decreto Papæ Clemen. VIII. vt dixi *verbo, Abſolutio, c.2.* Addit *Tolet. lib.5. c.93. Quaranta verbo, ſimonia, §. caueat*, Pium Quartum ſtatuiſſe, vt Maior Pœnitentiarius non diſpenſet ſuper retentione beneficij, vel fructuum confidentia acceptorum, neque abſoluant Pœnitentiarij confidentiarios, niſi cum clauſula, dimiſſo beneficio ab vtroque, ſuper quo confidentia commiſſa fuerit.

II. Ex Bulla Pij V. 8. incipit, *Intolerabilis*, Statutum eſt, vt ſi quis, Eccleſiam, vel Monaſteriū, aut aliud beneficium eccleſiaſticum qualecunque ex reſignatione, vel ceſsione, ſimpliciter, vel cum circuitu retroceſsionis, cum regreſſu, vel acceſſu, etiam ſola dimittentis intentione receperit, vt illa, vel illud etiam in euentum regreſſus, vel acceſſus, eidem dimittenti, vel alteri poſtea conferantur; aut illius fructus, vel eorum pars alij, vel alijs concedantur, vel penſiones ſoluantur ex eiſdem; hæc, confidentia cenſeatur. Item ſi collator conferat beneficium vacans ea conditione tacita, vel expreſſa, vt transferatur in alterum, vel vt prouiſus fructus illius, vel partem ad vtilitatem, vel arbitrium collatoris, vel decedentis, aut alterius transferat, vel penſionem illi, vel illis, quem, vel quos collator, vel cedens, vel alius voluerit, perſoluat, ſimonia confidentialis cenſeatur. Item ſi id à Patrono, ſeu præſentatore, ſeu electore fieri contigerit, quod de collatore dictum eſt, confidentia cenſeatur. Tranſgreſſoribus autem, ſcilicet Eccleſias, Monaſteria, beneficia, fructus, penſiones, aliaſue res, intercedente hoc vitio confidentię, recipientibus, ibi ſtatutæ ſunt pœnæ latæ ſententiæ: etenim non ſolum ſunt priuati dictis beneficijs, &c. ſed etiam omnibus alijs prius legitimè obtentis, & remanēt Sedi Apoſtolicę reſeruata, & ad huiuſmodi inhabiles redduntur in futu-

Digitized by Google

turum, & in iuris ſubſidium excommunicati ſunt excommunicatione Papæ reſeruata.

Amplia huiuſmodi pœnas, vt incurrantur ſtatim accepto beneficio in confidentiam, etiam non ſequuto effectu prætenſo, ſcilicet tranſlatione beneficij, vel fructuum, vt patet ex dictis Bullis, & ita communiter Doctores infra cit.

Limitant primò aliqui, vt Epiſcopi, & Cardinales, & Prælati non incurrant excommunicationem ex confidentia, quia licet Bulla Pij V. generaliter loquatur, videtur intelligẽda iuxta Bullam Pij IV. quam ibi confirmat, ſeu declarat, in qua non excommunicationem, ſed interdictum incurrunt: ita *Nauar. c. 23. n. 109. & 200. Azor. 3. p. lib. 12. c. 10. q. 4. Sayr. lib. 3. c. 31. nu. 6. Filiucc. tract. 15. nu. 179. Layman lib. 4. tract. de ſimon. nu. 76.* Sed contrarium verius tenet *Pariſ. de confid. q. 27. nu. 27. Barboſ. alleg. 50. n. 138. Filiucc. tract. 41. cap. 11. nu. 16. Bonacc. q. 7. §. 1. num. 11. tract. de ſimon.* & facit illa particula, *in iuris ſubſidium*.

Limita ſecundò, vt in dictas pœnas non incurrant, niſi recipientes beneficia, ſeu officia prædicta in confidentiam, vt patet ex dictis Bullis: non autem complices, neque ipſe cõferens, aut reſignans beneficium in confidentiam, neque is, cui deinde ob pactum confidentiale ceditur beneficium, vel fructus, &c. Incurrũt tamen iſti omnes excommunicationem, & pœnas ſimoniæ realis contractæ, de qua dixi *c. præced.* quando fuerit ſimonia vtrinque perfecta, ſeu executa, ſcilicet accepto beneficio in confidentiam, & executa promiſſione cõfidentiali: ita *Suar. cap. 43. in fin. tract. de ſimon. & Filiuc. tract. 41. c. 11. n. 16. Bonacc. de ſimon. q. 7. §. 1. n. 11. Layman de ſimon. n. 78. & Sanch. lib. 2. opuſc. cap 3. dub. 104 nu. 6.* vbi ait mediatores nullas incurrere pœnas ſimoniæ, niſi excommunicationem *extrauag. 1. de ſimon.* quia in ea ſola exprimuntur; & idem ait *Nauarr. conſ. 98. nu. 2. de ſimon.* Quamuis *Quaranta verbo, ſimonia, §. eſt & alia pœna, ampliat. 2.* teneat cooperantes incidere in excõmunicationem iſtã; non in alias pœnas confidentiæ.

Limita tertiò, vt ſecũdum magis communem non ſit cõfidentia punita in Bullis ſupradictis, promittere retroceſſionem fructuum, vel penſionem eidem reſignanti; ſed tantùm ſi alteri ad voluntatem reſignantis, vel ſi eidem collatori promittat reddere fructus, vel penſionem; vt patet ex eiſdem Bullis, & ita *Sanchez opuſc. lib. 2. c. 3. dub. 34. nu. 12. Nauarr. conſ. 76. nu. 6. de ſimon.*

Pa-

*Pariſ.de confid.q.*1.*num.*93.*Garzias par.*11.*cap.*3.*n.*194.*Maſcard.concl.*1312.*vel* 1307.*Menoch.præſumpt.*9.*num.*8.*lib.*5.

Limita quartò, vt non procedant iſtæ pœnæ in recipientem penſionem per confidentiam, ſcilicet pacto inito, illam, vel fructus eius in conſtituentem, vel conſentientem transferendi, aut in alium eius arbitrio. Quamuis enim dictæ Bullæ videâtur loqui etiam de confidentia ſuper penſionibus, vel fructibus, intelligẽdæ ſunt, quando initur pactum cum recipiente beneficium de penſione, vel fructibus retrocedendis, ſeu transferendis, non autem ſi id fiat extra occaſionem recepti beneficij; eſt communis ſententia, tenet *Tanner. tom.*3. *diſp.*5.*q.*8.*n.*95.*Filiuc. tract.*45. *cap.*13. *num.*23. *Nauarr. c.*23. *num.* 111.*& conſ.*3.*de conſtitut. Pariſ.de confid. q* 42.*nu* 2.*Suar. de ſimon.cap.*43.*num.*4.*Garzias par.*1.*cap.*5.*num.*57. eſt contra *Bonacc.q.*7.*punct.* 1.*num.* 10.

Limita quinto, quòd illa pœna reſeruationis Beneficij non procedit in foro conſcientiæ ante ſententiã, vt dicam *infra*, *c.*5.

CAPVT IV.

Simonia in examine ad Parœcias.

TRident. *ſeſſ.* 24.*cap.*18.*reform.* ſtatuit, vt cùm Parochialis Eccleſiæ etiam receptiuæ vacatio contigerit, ſiue per obitum, ſiue per reſignationem, ſiue in Curia, ſiue extra, Epiſcopus tres ex ſynodalibus Examinatoribus eligat, qui cum eo examen perficiant nominatorum ad Parochiam, ſeu aliàs accedentium, ſeu concurrentium ad examen pro illa obtinenda. & addit; Caueant, ne quidquam prorsùs occaſione huius examinis nec ante nec poſt accipiant, alioqui ſimoniæ vitium tam ipſi quàm alij dãtes incurrant, à qua abſolui nequeant, niſi dimiſſis beneficijs, quæ quomodocunque antea obtinebant, & ad alia in poſterum inhabiles reddantur.

1. Ex hac particula, *vitium ſimoniæ incurrant*, intelligunt DD. communiter incurri excommunicationẽ contra ſimoniacos ſuper beneficijs latam, de qua dixi *cap.*2. ita *Nauarr. conſ.*67. *de ſimon. Vgolin. tab.*1. *c.*48. §.7. Secundò incurrit prouiſus nullitatem prouiſionis, ſeu conſecutionis Parochiæ illius, vt *Vgolin. ibi*, & patet ex dictis *ſupra cap.*2. Tertiò incurrũt omnes priuationem omnium beneficiorum etiã antea legitimè obtentorum, vt patet ex textu: & hãc pœnã ligare in foro conſcientię ante declaratoriam probat idem textus Trident. & docet *Vgolin. ibidem*. Tamen alij dicunt hanc pœnam

non eſſe vſu receptam cum tanto rigore, ideo non teneri ante ſententiam dimittere: ita *Leſſ. c.35.n.148.Tannerus p.3.diſp.5. q.8.num.98.* Quartò incurrunt inhabilitatem ad quæcunque beneficia, vt patet ex eodem textu.

Amplia hoc decretum, vt neque à ſponte dantibus dari, vel accipi poſſit, etiam ſi liberaliter ad captandam beneuolentiam Examinatoris, quia eſt prohibitum hic ob ſpeciem ſimoniæ. *Garzias p.9.c.2.nu.390. Suar. de ſimon. c. 49.nu.2. in fin.*

Limita prædictas pœnas, vt nõ procedant, niſi ſimoniâ vtrinque realiter completâ, ſcilicet dato precio Examinatori, & approbatione facta ab examinatore, quia hæc eſt ſimonia ordinaria in materia beneficiali, de qua dixi *c.2.* & ita *Nauarr. loco cit.*

Limitãt ſecundo aliqui, vt excuſet ab his pœnis leuitas materiæ, vt ſi modica eſculenta, vel poculẽta examinãdus fuerit elargitus: ita *Petrus Ledeſma in ſum. par.2. tract.7. concl.7. Zerola in praxi verb.Parochiæ,§.2.dub.13.* Sed contraria verior videtur ob illam particulam, *ne quidquam prorſus*, & ita *Garzias p.9.c.2. nu.390.* vbi latè examinat hanc materiam, & *nu.375.* vbi refert declarationem Sacræ Congregationis.

CAPVT V.

Simonia, procurando beneficia in Curia Romana, vel pro ignorantibus cum intentione cum prouiſis ſuper eiſdem contractandi; vel pro ſe, vel pro alijs cum oblatione penſionis; vel pro alijs cum ſpe conſequẽdi premium temporale ab eiſdem.

EX Bulla Pauli IV. 12. incipit, *Inter cæteras*, Prohibitum eſt procurare in Curia Romana beneficia pro perſonis cognitis, ſed id ignorantibus, cum ſpe ſuper eiſdem beneficijs cum prouiſis contractandi, ſeu paciſcendi; vel pro ſe, ſiue pro alio procurare cum oblatione pẽſionis annuæ; vel pro alijs procurare beneficia cum ſpe penſionis ab eis obtinendæ, vel recipiendi alicuius, quamuis modici commodi temporalis; & contrauenientes incurrunt, Primò excommunicationem Papæ reſeruatam. Secundò nullitatem prouiſionis illius, vt teneatur prouiſus in cõſcientia illud dimittere. *Gonzal. gloſſ. 15.nu.89.* Tertiò tale beneficium remanet Sedi Apoſtolicæ reſeruatum, tanquam vacans in Curia, vt notat *ibi Gonzalez:* non tamen in hoc præiudicatur patronis laicis, quia eorum iuri non

non eſt expreſsè derogatum, vt notat *Leſſ. c. 34. nu. 36. & 37.* Sed neque iſta pœna reſeruationis ligat ante ſententiam pro foro conſcientiæ: vnde ſi res ſit occulta, poterit Ordinarius collator conferre iterum illud alteri; vel ſi fuit procuratum per reſignationẽ, poterit reſtitui eidem reſignanti, vt dixi *ſupra cap. 2.* Quartò incurrunt priuationem omnium beneficiorum antea legitimè obtentorum. Quintò inhabilitatem ad omnia beneficia. Sextò tenẽtur fructus perceptos ex tali beneficio Cameræ Apoſtolicæ reſtituere ex eadem Bulla.

Amplia, quòd procedunt pœnæ etiam propter illam ſpem, ſeu intentionem mente retentam, quia ille actus internus componit vnum morale cum externo, & eſt punibilis per legem poſitiuam, etiam nullo pacto externo interueniente: ita *Garzias p. 11. c. 3. nu. 191.*

Limita hanc Conſtitutionem, & pœnas, vt non incurrantur per ſolam procurationem, ſeu attentatum, ſed requiritur actus conſummatus, ſcilicet quòd ſimonia fuerit completa: & dicitur completa hoc loco, ſi ſupplicatio fuit ſignata, & publicata gratia in Cancellaria, vnde ius eſt quæſitum, vt poſſit petere litteras expediri. *Garzias p. 11. c. 3. n. 191. in fine.*

Limita ſecundò, vt non procedat de beneficio procurato extra Curiam, vt *Garz. ibi. Filiucc. tract. 15. n. 101.* Verum eſt quòd procurãs beneficium, ſiue in Curia, ſiue extra Curiam cum oblatione præmij, incurrit etiam pœnas ſimonię beneficialis, quando vel beneficij vacãtis litteras obtinuerit, vel quãdo reſignatio ad eius fauorẽ facta fuerit, & præſtitus, & extenſus in Curia conſenſus, vt dixi *ſupra c. 2.* & ita habetur in eadem Bulla. Adde quòd procurans beneficium per oblationem prædictam, etiam ſolo pacto inito, ſcilicet acceptata prouiſione, & acceptans, incurrunt pœnas ſimoniæ de datis, & promiſsis in Curia, vt dicam *infra c. 15.* neque expectandus eſt effectus.

Limita tertiò, vt nõ procedat, ſi præmium offerretur, vel penſio cum clauſula, reſeruato beneplacito ſanctæ Sedis Apoſtolicæ, & eidem exponeretur in ſupplicatione oblatio prædicta, quia tractatus cum tali reſeruatione non inducit peccatum, nec pœnas. *Leſſ. c. 35. n. 92. Suar. de ſimon. cap. vlt. nu. 1. & 2.* latè *Pariſ. de confident. q. 40. num. 46. & 50. Sanch. conſil. lib. 2. c. 3. dub. 39.*

Limita quartò, vt non procedat in procurantẽ beneficium pro alio cum intentione minus principali præmij, ſeu gratitudinis: vt

per *Garziam loco cit.* & *Cherub. ſuper eadem Bulla:* vel cum intẽtione conſequendi iuſtum præmium laboris ſui. *Sanch. dub.* 26. *nu.* 4. *Diana reſolut.* 39. *tract.* 2. *Miſcell. tom.* I. Vide etiam quæ dixi de hac re *ſupra verbo, beneficium, c.* 3.

CAPVT VI.

Simonia ſuper beneficijs, Turnorum lucra dando, vel recipiendo.

QVoniam Turnorum occaſione, id eſt circularis viciſsitudinis cõferendi beneficia, collatores captabant lucra, exigentes annatã, vel ſportulas, vel munera, & idem ſæpè Capitula faciebãt pro admiſsione ad poſſeſsionem; quæ omnia ſimoniacam labem continent, vt *c. finali*, I. *q.* 3. *c. cùm Eccleſiæ, c. Iacobus, de ſimon.* ideo per pœnales Conſtitutiones huic malo obuiam itum eſt.

I. *Extrauagan.* 2. *de elect.* & *extrauag. vn. ne Sede vacante*, Statutum fuit, vt certa ratione fructus beneficij vacantis diuiderentur inter ſucceſſorem in beneficio, & eum qui ius annatæ habebat; & qui aliter percepiſſet, ſi intra menſem non reſtituiſſet integrè, incurrerent, Prælati quidem, id eſt Epiſcopi, vel maiores, ſuſpenſionem, ſeu interdictum ab ingreſſu Eccleſiæ, & à Pontificalibus; Capitulum autem, vel Collegium, interdictum, donec reſtitueret, ſingulares perſenæ incurrerent excommunicationem, à qua non poſſent abſolui, niſi præmiſſa ſatisfactione, extra mortis articulum.

Sed Trident. *ſeſſ.* 24. *cap.* 14. ſtatuit ne pro prouiſione, electione, confirmatione, collatione, inſtitutione, aut admiſſione in poſſeſſionem Cathedralis, ſiue Canonicatus, ſiue beneficij, ſiue præbendæ, ſiue diſtributionum, deductiones ex fructibus, promiſſiones, compenſationes, aut aliæ conditiones, ſeu turnorum lucra interponantur; nõ obſtante quacunque Conſtitutione, vel conſuetudine, etiam immemorabili, exceptis erogationibus conſuetis applicari in vſus pios; ſeu laudabili conſuetudine, ſeu Conſtitutione introductis, & ab Epiſcopo approbatis. Committentes autem contra hoc decretum, pœnis contra ſimoniacos latis à ſacris Canonibus, & Conſtitutionibus Apoſtolicis, quas omnes innouat, teneri decernit.

Sed quia dubium eſſe poterat, quas pœnas Prælati, & alij Clerici ex multis à iure diuerſimodè ſtatutis incurrerent; Poſtremò Pius Quintus, Bulla 104. incipit, *Durum nimis.* de-

declarauit, & confirmauit iſtud Tridentini decretum, decernens Epiſcopos incurrere ſuſpenſionē ab officio Pontificali, donec abſoluantur à Papa, præuia ſatisfactione, ſeu reſtitutione receptorum; Collegia, & Vniuerſitates incurrere interdictum: non tamē eſt ibi Papæ reſeruatum; ſingulares perſonas incurrere excommunicationem Papæ reſeruatam. & declarat contineri in his pœnis tàm dantes, quàm accipientes; & derogauit omnibus in contrarium.

Aduerte primò, quòd hæc procedunt, quando aliquid datur, vel accipitur, tanquā ex ſtatutis, vel conſuetudinibus ſupradictis; ſecus ſi priuatim ex pacto, ſeu conuentione, quia tunc non hiſce pœnis locus eſſet, ſed latis contra ſimoniacos ſuper beneficijs, ſcilicet ſimonia reali contracta, vel confidentiali, iuxta diuerſos modos delicti: de quibus dixi *ſupra c.2.& 3.* & ita colligitur ex dicto Trident. decreto.

Aduerte ſecundò, quòd Epiſcopus non poteſt conferendo beneficium reſeruare fructus alicui pio operi, ſed benè poteſt dimittere, vt beneficium diutiùs vacet, vt fructus applicentur alicui pio operi ex iuſta cauſa, vbi Camera non accipit vacantis beneficij fructus, & niſi ſit beneficium, quod de iure debeat ſtatim prouideri, vt Parochiæ, Canonicatus, &c. & ita *Sanch. opuſc. lib. 2. c. 3. dub. 25. nu. 12.*

Aduerte tertiò, quòd ex dictis hodie non permittuntur iſtæ cōſuetudines, vel ſtatuta de Turnorum lucris, ſeu deductiones, niſi de applicandis ad vſus pios. *Sanchez ibidem n. 15. & 16. Garz. par. 8. c. 1. nu. 86.*

Aduerte quartò, ex dicta Bulla certam taxam, ſeu limitationem eſſe factam deductionum, quæ ad vſus pios admittuntur: ibi vide, & plenè amplia, & limita hanc materiam, vt apud *Garziam loco cit. Caſtropalaum tom. 2. de relig. diſp. 2. punct. 1. §. 2. n. 19.*

CAPVT VII.

Simonia ſuper electione Papæ.

Ex Bulla Iulij II. 3. incipit, *Cùm tam diuino*, ſimonia commiſſa in electione Papæ ab electo, aut eligentibus, reddit ipſo facto electionē nullam, quæ nullo tempore, neque per intronizationem conualeſcit; & licitū eſt omnibus ab eius obedientia diſcedere impunè quandocūque; & inducit ipſo iure priuationem Cardinalatus, & Eccleſiarum, & omnium beneficiorū tam electi, quàm eligentium culpabilium: imò electus etiam penſionibus ipſo facto priuatur, vt ibi. At verò

Digitized by Google

rò eligentes culpabiles, ſi intra octo dies à ſic electo diſceſſerint, & ſe alijs Cardinalibus innocentibus coniunxerint, eo ipſo reſtituuntur in priſtinum. Mediatores verò talis ſimoniæ, ſi Epiſcopi ſint, vel Legati Principum, aut alia dignitate præditi, incurrunt pœnas priuationis omniũ beneficiorum, feudorum, & bonorum, ſicut rei læſæ Maieſtatis, & hæreſis, & ad huiuſmodi omnia inhabiles efficiuntur, & inteſtabiles.

Denique §. 10. *eiuſdem Bullæ*, præcipitur omnibus, & ſingulis Cardinalibus, ne Sede vacante prędictis cõtrauenire, vel contra præmiſſa, vel eorum aliquod ſtatuere, diſponere, ordinare, vel aliquo modo facere, vel attentare præſumãt, ſub pœna excõmunicationis latæ ſententiæ Papæ reſeruatæ: & derogauit omnibus contrarijs Conſtitutionibus, etiã *c. licet, de elect.* Addit *Sanchez opuſc. lib. 2. c. 3. dub. 104. n. 12. cum Caiet. & alijs*, hanc Conſtitutionem fuiſſe approbatam in Concilio Lateranen. Adde quòd Cardinales Sede vacante iurant, ſe ſeruaturos eam Conſtitutionem, vt infra dicam.

Aduertendum primò circa illã pœnam nullitatis electionis Papæ ob ſimoniam, olim magnam fuiſſe controuerſiam, an eſſet irrita talis electio; de qua Canoniſtæ *in c. licet, de elect.* & vetius eſt ex *dicto c. licet*, non fuiſſe irritam, neque potuiſſe contra electionem Papæ canonicè factam, id eſt à duabus partibus Cardinalium, concorditer, opponi de ſimonia. *S. Antonin. 2. par. tit. 3. de ſuper. c. 11. verſic. ſed quid cum duo. Fulgoſ. & Iaſon in l. Barbarius, ff. de offic. Prat. Cardin. in d. c. licet. Sanch. loco cit.*

Sed ſtante dicta Conſtitutione Iulij II. quæritur, an hodie ſit irrita, eique poſſit opponi de ſimonia. Communis ſententia ait irritam eſſe, & opponi poſſe; ita *Caiet. verbo, excommunicatio, c. 24. in fin. Cardin. Iacobatius lib. 4. de Concil. art. 4. §. ex bis concludit, n. 85. Redoan. tract. de ſimon. p. 2. c. 34. n. 15. Azor. p. 2. lib. 4. c. 5. q. 7. §. deinde. Sanch. loco cit. nu. 12. Barboſ. in d. c. licet. Vgolin. de ſimon. tab. 1. c. 48. §. 2. nu. 9. Scortia in ſelect. conſt. theorem. 135. §. ſed dubitatur.* Sed cõtrarium tenet *Suar. tom. 1. de relig. tract. vlt. de ſimon. c. 57. nu. 57. Tanner. tom. 3. diſp. 5. q. 8. num. 98. &* 110. & hanc valde probabilem ait *Leſſ. lib. 2. c. 35. nu. 145. Filiucc. tract. 45. c. 13. n. 23. Boſſius in praxi tit. de ambitioſis, in fin.* quia putant dictam Bullam non eſſe receptam cum tanto rigore in hac particula. Sed non video, quomodo hęc ratio ſubſiſtat, quia ſemper Cardinales iurãt in Conclauis ingreſ-

ſu

ſu eam obſeruare; & quia non conſtat hactenùs hunc caſum cõtigiſſe; vnde neque contrarium obſeruatũ fuiſſe dici poteſt. Aliã addunt rationẽ, quia aliàs ſequeretur, quòd Eccleſia nõ eſſet vnquam certa de capite ſuo; cùm tamen Papam electum à duabus partibus Cardinalium concorditer, negare Papam eſſe, & Chriſti Vicarium, ſit vel hæreticum, vel erroneum, vt *Tanner. diſput. 1. de fide, q. 4. n. 162. cũ Bañes, Caſtro, & Turrecr.*

Sed ad hoc fundamentum reſpondet *Leſſ. nu. 146.* dato quòd talis electus, propter dictam Cõſtitutionem non eſſet verus Pontifex, ſtante tamẽ electione aliàs canonica, vt ſupra, & vitio exiſtente occulto, eum habendum eſſe pro vero capite Eccleſiæ, eumque verè tunc fore verum caput Eccleſiæ, habiturumque aſsiſtentiam infallibilem Spiritus ſancti ob titulum coloratum, cõcurrente ſcilicet communi errore: quod etiam tenent *Innocent. Hoſtien. Anan. & Bellamer. in dicto cap. licet, & Iacobat. loco citat. num.* 84. *§. ex his concludit*; qui ait, nec poſſe opponi de ſimonia contra talem electionem, niſi vitium ſimoniæ ſit publicè notorium de iure, vel de facto. Addit tertiam rationem *Suar.* quòd dictæ Conſtitutioni Iulij II. fuit derogatum per Bullam Pij IV. 63. incip. *In eligendis*. Sed contra eſt, quia *ibi* §. 28. confirmat Conſtitutionem Iulij II. cum ſuis pœnis; & eam iurari mandat poſt Conclauis ingreſſum. Et quamuis §. 29. ne ſchiſmatis detur occaſio, ſtatuat non poſſe excludi à voce actiua, & paſsiua Cardinales prętextu cuiuſcunque cenſuræ; quod etiam fuerat ſtatutum *in Clem. ne Romani, §. penult. de elect.* & hoc etiam cõfirmauit Greg. XV. Bulla 13. incip. *Aeterni Patris*; tamen hoc non releuat in caſu noſtro; quia oppoſitio non fit ratione cenſuræ, ſed criminis, & decreti irritantis.

Aduertendum ſecundò, quòd illa pœna priuationum, & inhabilitatum non habet locum, niſi ſimoniaca electione perfecta, non autem attentata: excommunicatio tamen lata contra Cardinales agentes contra dictam Bullam, ſeu pacta ſimoniaca ineuntes, procedit etiam contra attentantes, vt patet *ibi*, & notat *Caiet. verbo, excommunicatio, cap.* 24. Sed ſolùm procedit de attentatis, vel actis Sede vacante, vt *Caiet. ibi* notat.

Ex Bulla quoque Greg. XV. *ſupra allegata*, irrita decernuntur omnia pacta tacita, vel expreſſa, etiam iurata, ſuper electione Papæ, Sede vacante inita ſuper electione, vel excluſione,

ſub pœna excõmunicationis latæ ſententiæ Papæ reſeruatæ, priuatiuè etiam ad Maiorem Pœnitentiarium. Vide de hac materia, quæ *verbo*, *Ambitus*, *c.*3. & *verbo*, *Conclaue*, *c.* 4. & 5.

An autem ſimoniam committentes ſuper electione Papæ incurrant in excommunicationem & pœnas latas in *extrauagant. cùm deteſtabile*, *de ſimonia*, de qua dixi *ſupra cap.*2. Reſpondeo quo ad excommunicationem, incurrere, mihi probabilius videri, cùm ibi agatur de ſimonia, etiam ſuper electione ad Eccleſias: & ita *Nauarr. conſil.* 17. *de ſentent. excommunic.* Sed quoad pœnam nullitatis electionis, non video per illum textum derogatum fuiſſe ſpecialiter ſtatuto in *c. licet de elect.* ideò non æſtimo eos incurrere in hanc pœnam ex vi illius extrau. quamuis aliunde in eam incurrant, vt *ſupra* dixi.

CAPVT VIII.

Simonia ſuper iure patronatus, vel præſentatione.

I. PAtronus ius patronatus vendens, vel alio modo, ſeu titulo pro re temporali transferens in alium, necnon quilibet tali modo illud recipiens, ſimoniam committit, & vterque illud ipſo facto amittit, & Eccleſia efficitur libera, vt deinceps qui habebat inſtitutionem, habeat liberam collationem, *cap. de iure. cap. quia clerici, de iure patronatus. Triden. ſeſſ.* 25. *cap.* 9. *reform.*

Amplia primò, vt procedat etiam ſi permutetur cum re temporali, vel ſi vendat quis vniuerſitatem bonorũ, ſeu rem temporalem, cui annexum eſt ius patronatus, pluris, ſeu maiori precio ratione iuris patronatus. *Sãchez lib.* 2. *cap.* 3. *dub.* 79. cum multis Doctoribus, quidquid in contrarium ſentiat *Garzias p.* 5. *c.* 9. *num.* 35.

Amplia ſecundò, vt neque vẽdens rem temporalem iuſto precio, cui annexum eſt ius patronatus, poſſit dicere ſe cum ea vendere ius patronatus, vel ſe vendere rem illam, & ius patronatus: ſed ſolùm poſt verba venditionis rei temporalis, poteſt declarare animum ſuum, vt ius patronatus tranſeat cum re illa vendita, vel ſe vendere rem illam cum iure patronatus. *Sanch. dub.* 81. *nu.* 4. & 7. *Genuenſ. in praxi cap.* 84. *numer.* 6.

Amplia tertiò, vt neque poſſit Patronus ius illud transferre in laicum gratis ſine conſenſu Epiſcopi, ſed benè poteſt in locum Eccleſiaſticum transferre. *Sanch. dub.* 76. Non eſſet autem ſimonia in laicum gratis ius patronatus

tus transferre ſine licentiâ Epiſcopi; tamen incurreret in pœnâ ptiuationis latæ ſententiæ dans, & recipiens, ex *Triden. loco citat.*

II. An autem dicta pœna priuationis iuris patronatus liget etiam in foro conſcientiæ ante ſententiam? multi affirmát, quia patronus ſic abdicauit ius ſuum, quantum in ſe fuit, per venditionem: ita tenet *gl. Lamber. Abb. Innoc. Paul. de Cittadin. & Caiet.* quos allegat *Sanch. dub. 82. n. 3.* Sed alij probabilius dicunt, non ligare, quia per actum nullum patronus non eſt priuatus iure ſuo, & ideo illi reſtituendum eſſe ante ſententiam; ita tenet *Sanch. nu. 6. cum Io. Andr. Cardin. Goffredo, & Rocho*, & facit quod dixi *ſupra cap. 2.*

III. Patronus vendens ius patronatus, & illud emens, non incurrunt in excommunicationem, & alias pœnas latas contra ſimoniacos, de quibus dixi *ſupra c. 2.* quia *extrau. 2. de ſimonia*, loquitur ſolùm de eccleſijs, ſeu beneficiis, non autem de iure patronatus. At vero patronus pręſentás pro precio, ſeu recompenſatione temporali, & præſentatus hoc modo, incurrunt excommunicationem, & nullitatem prouiſionis ipſo facto, & alias pœnas, de quibus dixi *cap. 2.* per dictam extrau. & ita *Sanchez dub. 107. nu. 5.* dixi *ſupra cap. 2. & 3.*

IV. Precium datum pro præſentatione, & datum pro venditione iuris patronatus, ſecundum magis communem, ante ſententiam eſt reſtituendum Eccleſiæ læſæ. Alij dicunt pauperibus reſtituendum: alij dicunt reſtituendum ei, qui illud perſoluit. *Sanchez dub. 83. & dub. 114.*

CAPVT IX.

Simonia in ordine recipiendo, ſeu conferendo.

I. Excõmunicationem Papæ reſeruatam incurrũt ordinans ſimoniacè, & ordinatus, ſi conſcius fuerit, & mediatores. *extrau. 2. de ſimonia. Suar. to. 1. de relig. tract. vlt. cap. 5. Leſſ. lib. 2. cap. 35. num. 71. & 141. Sanchez opuſcul. lib. 2. capit. 3. dub. 104. nu. 20.*

II. Suſpenſionem incurrit ordinans ſimoniacè, à collatione omnium ordinum per triennium de iure communi antiquo, ſecundum aliquos, ex *c. pen. de. ſimon.* Sed alij probabilius dicunt perpetuam ſuſpenſionem incurrere ex dicto iure, vt *Sanchez nu. 38.* Sed hodie ex Bulla Sixti V. 91. *Sanctum & ſalutare*, incurrit perpetuam ſuſpenſionem à collatione ordinum, etiam primæ tonſuræ, & ab executione munerum

Pon-

Pontificalium: & eſt Papæ reſeruata, vt *ibi*, cum validiſſima derogatione, vt dicam *infra Ampliat. tertia*.

Similiter ordines recipiens ſimoniacè, incurrit perpetuam ſuſpenſionem ab executione ſuorum ordinum, ex *dicta extrau. 2. de ſimon.* & intelligitur ſecundum probabiliorem ſententiam, & cõmunem, nõ ſolùm ſuſpenſus quo ad ſimoniacè ſuſceptos, ſed etiam quo ad alios. *Leſſ. nu.* 135. *Suar. de cenſur. diſp.* 31. *ſect.* 4. *nu.* 33. *Sanchez dub.* 104. *n.* 23, & communem ait *Auila 3. par. diſput.* 5. *dub.* 9. & hæc ſuſpenſio eſt Papæ reſeruata *ex d. Bulla Sixti V*, vt dicam *infra*.

Mediatores ſimoniæ in ordine, non incurrunt ſuſpenſionem vllam. *Sanchez opuſcul. lib. cit. dub.* 104. *nu.* 6. *&* 30. *Nauarrus conſ.* 98. *nu.* 2. *de ſimon.* excepto Præſentatore, qui incurrit ſuſpenſionem ad triennium ab executione ordinum ſuorum, *c. penult. de ſimon.* Sed intellige de præſentatore ex officio, qualis eſt Archidiaconus, de quo in *c. vn. de ſcrut. in ord. fac.* vel ſimili, cuius officium ſit examinare ordinandos, & idoneos Epiſcopo renunciare: ita *Io Andr. ibi, & Barboſ. nu.* 3. *cum Campanil.* & idem eſt de Epiſcopo, qui concedit litteras dimiſſorias, vt *Barboſ. ibi & Campan.*

III. Interdictum quoque incurrit ab ingreſſu Eccleſiæ ordinans aliquem ſimoniacè, & eſt reſeruatum Papæ, ex dicta Bulla 91. Sixti V. *contra malè promotos*.

IV. Violantes ſupradictas cenſuras exercitio ordinum illis vetito, varias pœnas incurrunt. Primò enim omnes præfati incurrunt irregularitatem. Secundò Epiſcopus, ſeu ordinans ſimoniacè ſcienter violans ſuſpenſionem, aut interdictum, de quibus ſupra, incurrit ſuſpenſionem ab adminiſtratione Eccleſiæ, & à perceptione fructuũ omniũ ſuorũ beneficiorum: & eſt reſeruata Papæ, ex dicta Bulla Sixti V. Excuſatur autem ab hac ſuſpenſione etiam ignorãtia culpabili, ſi nõ ſit affectata. *Sayr. lib.* 4. *c.* 17. *in fin.*

Simoniacè autem ordinatus, ſi violet præfatam ſuſpenſionem, etiam per exercitium ordinum minorum, vltra dictam irregularitatis pœnam, ſi ſit Clericus ſæcularis, incurrit priuationem officiorum, & beneficiorum, & ad talia inhabilitatem; & ea beneficia remanent reſeruata Papæ, tanquam vacantia in Curia: Clericus autem regularis incurrit priuationem vocis actiuæ, & paſſiuæ, & ad eam ſit inhabilis: & iſtæ pœnæ ſimiliter ſunt Papæ reſeruatæ ex eadem Bulla Sixti V. *Sayr. loco cit.*

V. Præ-

Digitized by Google

V. Precium ab ordinante, vel mediatore acceptum, non eſt reſtituendum ex vi iuris poſitiui, quia ius canonicum nihil de eo ſtatuit; ſed tamen reſtituendum eſt, quatenus exigit ius naturale, vt quando ordinator tenebatur ex officio ordinare, vel præſentator præſentare, &c. *Leſſ. lib. 2. cap. 35. nu. 169. Suar. lib. 1. de relig. tract. vlt. cap. 59. num. 16. & cap. 60. n. 13. Filiuc. tract. 45. cap. 13. nu. 35. Sanchez opuſcul. lib. 2. cap. 3. dub. 105. numer. 5.* & generaliter in omni caſu, quo accipitur precium pro ipſo ſacramento, ſcilicet re purè ſpirituali, quæ in ſe non habet temporale annexum precio æſtimabile, ſicut habet beneficium: ita *Sanchez dub. 113. nu. 2. Suar. cap. 59. nu. 35. Leſſ. nu. 160. Layman lib. 4. tract. de ſimon. n. 79.* Secus eſt, quando pro labore annexo extra actum ordinationis interueniente acciperetur aliquid cōtra prohibitionem Triden. Concilij, de quo *infra* dicam. Precium igitur reſtituendum eſt danti, vt de iure naturali, *Suarez c. 59. nu. 23. Filiucc. cap. 13. n. 29. Layman ibi cum allegatis*: vnde ſi reſtituere ſit paratus, ſed creditor condonet liberaliter, poterit deinceps retinere tuta conſcientia. Et licet Tridentinum, de quo *infra*, prohibeat ratione ordinum quidquam accipi, etiam ſponte oblatum, ſub cenſuris; & pœnis ſimoniæ in ordine; non tamen prohibet cōdonationem. *Leſſ. cap. 35. nu. 61.*

Amplia primò ſupradictas pœnas, vt procedant etiam de ſimonia ſuper prima tonſura, quia ſecundùm communem modum loquendi, in iure canonico venit ordinum appellatione. *Suar. c. 5. nu. 5. de ſimon. Filiucc. tract. 45. cap. 13. nu. 9. Vgolin. tab. 4. cap. 3. num. 2. Layman tract. de. ſimon. nu. 71. Salzedo ad Diaz in praxi cap. 94. §. quinto*: præſertim hodie ſtante decreto Triden. Concilij, de quo ſtatim dicam.

Amplia ſecundò, quòd Tridentino Concilio *ſeſſ. 21. cap. 1. reform.* Statutum eſt, vt nihil pro collatione quorumcunque ordinum, etiam Clericalis tonſuræ, nec pro litteris dimiſſorijs, aut teſtimonialibus, nec pro ſigillo, nec alia quacunque de cauſa, etiam ſponte oblatum, Epiſcopi, & alij ordinum collatores, aut eorum Miniſtri quouis prætextu accipiant: Notarij autem pro ſingulis litteris dimiſſorijs, aut teſtimonialibus, decimam tantum vnius aurei partem accipere poſſint, vbi non eſt conſuetudo nihil accipiendi, & vbi nullū aliud ſit eis conſtitutum ſtipendium pro tali munere: & qui ſecus fecerint, tam dantes, quàm recipientes, pœnas à iure inflictas, ipſo

ipſo facto incurrant, id eſt infli-ctas à iure, ipſo facto pro ſimonia in ordine, videlicet excommunicationem, ſuſpenſionem, & iuris infamiam, iuxta ſupra dicta, & *cap.*1. *ſupra eo*. ita *Sanchez opuſc.lib.*2.*cap.*3.*dub.*104.*n.*21. Et nota ibi nomine miniſtrorum contineri Examinatores, *gloſſ. in cap.*1. *verbo, miniſter*, *ibi Barboſ. nu.*4.*de ſimon. Suar. cap.*22. *num.*7. *Vgolin. tab.*1. *de ſimon. cap.*42.§. 3.*num.*1. qui plures allegat.

De Notario autem, an ibi contineatur vt Miniſter ſub eiſdem pœnis, ſi excedat taxam contra prædictum decretum, aliqui affirmant, quia reuera ſimoniacus eſt: ita *Bonac. de ſimon.q.*7.§.2. *n.*15. alij verius negant, quamuis ſit ſimoniacus; & dicunt Tridentinum intelligi debere cõprehendere in pœnis eos, qui proximè concurrunt cum Epiſcopo, & qui aliàs de iure puniũtur dictis pœnis, etiamſi ſponte oblatum accipiant; non autem contineri Notarium. & ita *Leſſ. c.*45.*n.*133. *Filiucc. tract.*45. *cap.*13. *nu.*9.

Amplia tertiò, vt neque Epiſcopus vigore *Trid. ſeſſ.*24. *c.*6. poſſit in caſu etiam occulto, abſoluere à prædictis cenſuris ob ſimoniam in ordine incurſis Papæ reſeruatis, vt ſupra, quia Sixtus V. derogauit etiam dicto decreto Tridentini. Et quamuis Clemens Octauus Bulla edita, quæ incipit, *Romanum decet*, quę eſt 40. redegerit dictam Bullam in alijs eius capitulis ad terminos iuris communis; tamen excepit cenſuras, & pœnas latas in dicta Bulla contra ſimoniacos in ordine: ita notant *Sanch. opuſc. lib.*2. *c.*3. *dub.*120. *nu.*4.8. *&* 9. *& dub.*104. *nu.*28. *& dub.*120. *nu.*9. *Suar. cap.*61. *num.*6. *& c.*56. *nu.*15. *Leſſ. nu.*134.

Limita primò, vt Epiſcopus non poſſit quidem abſoluere, neque diſpenſare cũ ſimoniacè promoto ſcienter, vel cum ignorantia craſſa, vel ſupina, ſed benè poſſit cum ſimoniacè omnino ignorãter promoto, ſcilicet quãdo tertius eo ignorante pecuniam dedit: quamuis enim etiam hoc caſu promotus ſit ſuſpenſus ſecundum cõmunem ſententiam Canoniſtarum, & Summiſtarum, per *c. ſi qui à ſimoniacis*, 1. *q.*1. tamen Epiſcopus poteſt cum tali diſpenſare, ex *c. de ſimoniacè*, 22. *de ſimon.* & ita diſtinguunt, & docent *ibi gloſſ. verbo, remanere*, & Canoniſtæ communiter, & plurimi, quos allegat *Sanchez opuſc. lib.*2.*c.*3.*dub.*120. quod tamen limitant communiter Doctores; dummodo Epiſcopus ipſe non ſit complex ſuper illa ſimoniaca ordinatione, vt apud *Sanchez ibi nu.*14. licet ipſe *nu.*15. *cum Nauarro* teneat etiam tunc poſſe

diſpen-

diſpēſare. Addit *Sanch.dub.* 104. *nu.* 46. eſſe valde probabile, promotum ſimoniacè omnino ignoranter, ex ignorantia inuincibili, vel non craſſa, nec ſupina, non eſſe ipſo iure ſuſpenſum, neque irregularem; & hoc tenent multi Canoniſtæ, quos ipſe allegat, *ibidem*.

Limita ſecundò, quòd non incurrit in dictas pœnas recipiens ſpontè oblatum liberaliter poſt ordines collatos; antea verò recipi non poteſt, ex dicto decreto Tridentini. *Sanch. dub.* 19. *n.* 4. quãuis aliqui dicant, quòd etiam ſi ante ordinationem ſpontè, & verè liberaliter donaretur, non intentione mouendi animum Epiſcopi, vel Miniſtri, non incurrerent in dictum decretum, vt *Leſſ.cap.* 35. *nu.* 61.

Limita tertiò, quòd dictæ pœnæ non incurruntur, niſi ſit ſimonia realis vtrinque completa. *Leſſ. c.* 35. *n.* 134. *Nauarr. c.* 23 *nu.* 104. *Tannerus tom.* 3. *diſp.* 5. *q.* 8. *nu.* 93. *Layman nu.* 71.

CAPVT X.

Simonia ſuper Religionis ingreſſu.

I. EXtrauag. 1. *de ſimonia*, prohibetur omnibus Religioſis vtriuſque ſexus, ne à volentibus ingredi eorum Religionem, Eccleſias, Monaſteria, Domus, ſeu Loca, in eorumdem receptione ante, vel poſt illam paſtus, pecunias, iocalia, aliaſue res, etiamſi ad vſum pium deputanda, directè, vel indirectè petere; vel exigere quoquomodo præſumant, ſed gratis illos admittant, ſolumque recipere poſſint ab ingredientibus huiuſmodi ea, quæ ab illis ſponte, & plena liberalitate omni pactione ceſſãte offerentur; Qui ſecus egerint tam dantes, quàm recipientes excommunicationis, ſi Capitulum, vel Conuentus fuerit, ſuſpenſionis ſententijs eo ipſo decernuntur ſubiacere, & abſolutio Papæ reſeruatur; poterit autem Epiſcopus, vel Prælatus abſoluere in occultis delictis ex *Trident. ſeſſ.* 24. *cap.* 6. *reſor.* De hac re *Sãch. opuſc. lib.* 2. *c.* 3. *dub.* 104. *à nu.* 50.

Amplia, quòd procedit, ſiue detur, & accipiatur precium pro admiſſione ad Profeſſionem, ſiue ad habitum, vt *Filiucc. tract.* 45. *cap.* 13. *nu.* 11. *Bonacc. de ſimon. q.* 7. §. 4. *nu.* 11. imò etiamſi pro admiſſione profeſſi ad tale Monaſterium, ſeu Domum, vt probatur ex dicta extrau. Quamuis alij putent ſolùm procedere de datione pro admiſsione ad Profeſſionem, vt *Barboſ. in d. extrau. n.* 5. *Suar. de cenſ. diſp.* 22. *ſect.* 5. *num.* 7 *Layman lib.* 4. *tract. de ſimon. nu.* 71.

Li-

Digitized by Google

Limita, quòd non procedunt pœnæ iſtæ, niſi ſimonia realiter vtrinque contracta fuerit, ſeu impleta, vt *Barboſ. Suar. Layman ibi. Sanchez nu.* 50.

Limita ſecundò, vt non procedat de ingreſſu Confraternitatis, *Sanchez opuſc lib.* 2. *c.* 3. *dub.* 23. *nu.* 8. Neque ſecundum aliquos pro ingreſſu Religionis Militaris, excepta Religione Sācti Ioannis quia illa Militia emitur tunc non quatenus res ſpiritualis, ſed quatenus eſt honor humanus. *Diana reſolut.* 64. *tract.* 2. *tom.* 2. *cum Villalob.* contra *Azor. to.* 3. *lib.* 12. *cap.* 16. *q.* 5. neque pro ingreſſu Monialis, ſi detur causā ſuſtentationis, ſeu dotis, ex decreto Martini V. *Suar. n.* 7. *Sanch. dub.* 104. *nu.* 50. *Barboſ. nu.* 2.

Limita tertiò, quòd illa ſuſpēſio contra Capitula, & Conuentus non intelligitur ab officio, & beneficio, ſed ab officio tantum Capitulari, ſeu adminiſtratione: ita *Marius Alter. Suarez & Filiucc.* quos ſequitur *ibi Barboſ.*

Limita quartò, quòd hodie ſecundum multos non procedit hæc Decretalis etiam de ingreſſu virorum, ſi detur aliquid cauſa ſuſtentationis. *Sanchez ibi. Barboſ. nu.* 3. *Mirand. tom.* 3. *q.* 8. *art.* 7. *Eman. Sà, ſimonia, num.* 2. *Suarez cap.* 59. *num.* 7. *de ſimon.* Reſtitutio autem datorū facienda eſt danti, ante Profeſſionem, *c. veniēs, de ſimon. Sāch. dub.* 141. *nu. vlt.* at poſt Profeſſionem reſtituenda, ſeu relinquenda eidem Monaſterio ad vſum communem. *ex d. extrau.*

II. Si quis ſimoniacè receptus fuerit ad Profeſſionem, ſimonia ſcienter contracta, tam recipiens, quàm receptus de Monaſterio ſine ſpe reſtitutionis expellendus eſt, & in locum arctioris regulæ ad pœnitentiam perpetuam detrudendus; vel ſi non inueniatur talis locus arctioris obſeruantiæ, ſaltem ad alium locum mittendus eiuſdem Ordinis. *c. quoniam, de ſimon.* Si autem ignorāter ipſo recepto, ſeu Profeſſo ſimonia ſit contracta cum recipiente, debet receptus renunciare illi loco, & poſtea poterit de nouo recipi ibidem, ſi abſque ſcandalo ibi poſſit permanere, aliàs ponendus in alio loco eiuſdē Ordinis. *c. de regularibus, de ſimonia.* Aliqui dicunt hanc pœnam mutationis loci eſſe latæ ſententiæ, & procedere etiam in caſu occulto, etiam pro foro conſcientiæ: ita *Sylueſt. Rayn. & Vlder. apud Sanchez dub.* 104. *num.* 51. Sed contrarium tenet ipſe *Sanchez* per *d. c. quoniam*, ex quo apparet eſſe pœnam ſententiæ ferendæ, neque obligare ante ſententiam, maximè cum pœna hæc ſit grauiſſima.

III. Simoniacè ad Profeſſionē

ad-

admiſſus, & admittens incurrit iuris infamiam, vt *extrau.* 1. *de ſimonia*, §. *cæterum*: de qua dixi *ſupra cap.* 1. videtur tamen requiri notorietatem facti, vel iuris, vt ibi dixi.

IV. Taliter receptus, & recipiens erunt irregulares ratione infamiæ, vt dixi *cap.* 1. imò receptus erit ſpecialiter irregularis, quia non poterit promoueri ad ordines titulo religioſæ profeſſionis, cùm ea ſit ſimonia infecta, & nullum ius tribuat profeſſo, neque in fauorabilibus habetur pro profeſſo, ex *d. c. quoniam*, Intellige poſt ſententiam ſaltem declaratoriam: vt per *Sylueſtr. verb. ſimonia, q.* 15. §. *ſecundum. Sanchez nu.* 53.

V. Recipiẽs ſimoniacè ad profeſſionem, amittit eo ipſo poteſtatem recipiendi. *Sylu. loco cit. nu.* 15. §. *octauum*. *Sanch n.* 53. Sed etiam hæc pœna non obligat ante declaratoriam, cùm ſit priuatio iuris quæſiti.

Aduertendum autem, quòd in pœnis hic enarratis *nu.* 2. 3. 4. 5. 6. & 7. poteſt Epiſcopus, ſeu Prælatus cũ ſuis ſubditis diſpenſare, dummodo ipſe diſpenſans non fuerit complex criminis: ita *Sylu. dicto* §. *octauum*. *Sanchez num.* 53.

VI. Profeſſus per ſimoniam, validè profeſſus eſt, ſed nõ acquirit ius ſuſtentationis, ſeu portionis communis, ſed ſolùm neceſſaria alimenta illi debentur, neque habet vocem actiuam, vel paſsiuam in ea Religione, ſecundùm *Nauarr. commen.* 4. *de regular. nu.* 25. *Sanchez dub.* 104. *nu.* 54. & facit *c. de regularibus*, *c. quoniam*, *c. dilectus il ſecondo*, *de ſimonia*, vbi dicitur expellendus, & in arctius Monaſterium detrudendus ad pœnitentiam. Sed contra, quòd non ſit iјs priuatus ante ſententiam, vel expulſionem, tenet *Suar. cap.* 57. *n.* 9. *Leſſ. cap.* 35. *num.* 132. *Sanchez nu.* 54. *Layman nu.* 70. *de ſimonia*.

VII. Ex Triden. *ſeſſ.* 25. *de regul. c.* 16. cautum eſt ſub anathematis pœna, ne ante profeſſionem excepto victu, & veſtitu, quocunque prætextu aliquid ex bonis Nouitij, vel nouitię tribuatur Monaſterio à parentibus, vel propinquis, vel Curatoribus ingredientis, ne diſcedendi libertas aliquo modo auferatur. Imò abeuntibus reſtituantur omnia, quæ illius ſunt: & ad id poteſt Epiſcopus per cẽſuras eccleſiaſticas Religioſos compellere.

Aliqui putant per illa verba, *ſub anathematis pœna* latam eſſe ſententiam excommunicationis contra dantes, & recipientes: ita tenet *Mirand. tom.* 2. *q.* 35. *art.* 8. *concl.* 2. *Valaſc. de part. cap.* 16. *nu.* 31. *Manuel. tom.* 2. *ſum. c.* 7. *nu. vlt.*

num.vlt. Sed contraria eſt verior videlicet eſſe ſententiæ ferendæ, ſeu comminatoriam. *Sanch.lib.7. in decal. cap.5. num.26. Suarez diſp.22. ſect.5. num.15.*

Adde, quòd neque poteſt Nouitius donare Monaſterio, vel illi renunciare bona aliqua, niſi cum licentia Epiſcopi, vel Vicarij intra duos menſes proximos ante Profeſsionem, ex *d.c.16. Trident.* Poteſt tamen etiam ad fauorem Monaſterij teſtari, vel donare cauſa mortis. *Sanchez cap.5. num.24.*

CAPVT XI.

Simonia ſuper Indulgentijs, vel facultate abſoluendi à reſeruatis, aut Priuilegijs circa interdictum, vel Baptiſmum.

EX Bulla 99. Pij V. *Quam plenum*, prohibitum eſt ob ſpeciem ſimoniæ Prælatis Eccleſiarum publicare indulgentias, aut edicto concedere, ſeu communicare facultatẽ eligendi Cõfeſſarium cũ facultate abſoluendi à caſibus reſeruatis, aut priuilegium Miſſæ, & ſepulturæ tempore interdicti, & aſſumendi duos, pluresue Cõpatres in Baptiſmo, ſoluentibus pecuniam ſub prætextu piæ cauſæ: contrarium attentantes, ſi Epiſcopi ſint, etiam Cardinales, incurrunt ſuſpenſionem, ſeu interdictum ab ingreſſu Eccleſiæ, & à perceptione fructuum ſuæ Eccleſiæ, donec à Papa abſoluantur ſatisfactione præmiſſa. Inferiores autem Epiſcopis incurrunt excommunicationem Papæ ſimiliter reſeruatam. Item tales publicationes, ſeu cõmunicationes gratiarum sũt ipſo iure nullæ, ex *d. Bulla*, vide *Bonac. de ſimonia, q.7. §.5.*

Aliam etiam Conſtitutionem Pij V. contra publicantes indulgentiam conſequendam à porrigentibus manus adiutrices, vide *verbo, Indulgen. cap.2.*

CAPVT XII.

Simonia ſuper ſepulturæ electione.

Vide *verbo, Sepultura, c.3.*

CAPVT XIII.

Simonia Officialium Sacræ Pœnitentiariæ.

Vide *verbo, Munera, c. 2.*

CAPVT XIV.

Simonia ſuper diſpenſatione matrimoniali.

TRid. Concilium *ſeſſ.24.c.5. reform. matrim. in fine*, Statuit diſpenſationes de contrahendis matrimonijs non niſi

rarò, & ex cauſa, & gratis concedendas. Et *ſeſſ.*25. *de ref.c.*18. ſtatuit, quòd cùm vrgens, iuſtaque ratio, & maior quandoque vtilitas poſtulauerit cum aliquibus diſpenſandum eſſe, id cauſa cognita, & gratis à quibuſcunque, ad quos diſpenſatio pertinebit, erit præſtandum. Aliter facta diſpenſatio ſubreptitia cenſeatur.

Limita, quòd nō cenſetur hoc decretum prohibere iura expeditionum, quæ Officialibus Cancellariæ pro ipſorum labore perſoluuntur. *Garzias par.*8.*cap.*1. *nu.*100.

Limita ſecundò, quòd hoc decretum non eſt receptum in Curia, quoad compoſitiones, quæ iuſtis de cauſis à Papa percipiuntur ex cauſa rationabili, & honeſta, ſcilicet propter ſuſtentationē Papæ, & onera Pontificatus ſuſtinenda. Nam ſacrum Tridentinum Concilium, *decreto vlt. de reform. ſeſſ.*25. intellexit decreta ſua omnia, ſalua ſemper Sanctæ Sedis authoritate: & ita *Garz.n.*101. *Leſſ.lib.*2. *cap.*35. *dub.*9. *nu.*58. *Suar. de relig. tract. vlt. de ſimon. cap.*20. *nu.*8.

Remanet tamen de cætero in vigore, & obſeruantia dictum Tridentini decretum in hoc, vt gratis diſpenſationes matrimoniales dentur, ſeu applicentur à Commiſſarijs per litteras Apoſtolicas deputatis. Nam in litteris in forma commiſſaria præcipitur Officiali Diœceſano, id eſt Vicario Generali, vt gratis expediat: quòd ſi aliquid muneris, aut præmij occaſione dictæ commiſſionis, ſeu expeditionis exigere, aut oblatum recipere temerè præſumpſerit, excommunicationis latæ ſententiæ pœna innodatus tandiu exiſtat, donec per ſatisfactionem à Sede Apoſtolica abſolutionis beneficium meruerit obtinere.

Et in litteris in forma pauperū conceſsis ob copulā propter infamiam auertendam, additur, vt in talis trāſgreſsionis euentu, abſolutio, & diſpenſatio per ipſos facienda, ſit nullius roboris, & momenti.

Amplia primò, quòd ob prædicta Commiſſarius nihil poteſt accipere, etiam pro examine teſtium, aut informationum mercedis titulo. *Nauar. conſ. vlt. de reſcr. Genuenſ. in praxi cap.*25. *num.*13.

Amplia ſecundò, vt neque excuſentur ratione conſuetudinis etiam immemorabilis. *Garzias num.*100. & 103. quamuis alij contra dicant valere conſuetudinem, vt Vicarius accipiat ſcutum vnum aureum pro dicto examine, & informatione: & ita tenet *Sanchez lib.*9. *diſputat.*35. *num.*9.

Tt Li-

Digitized by Google

Limita, quòd non eſt illicitum poſt expeditionem diſpenſationis aliquod munus ſponte, & liberali animo oblatum in ſignum gratitudinis accipere. *Sanchez num.* 14. Alia in hac materia vide apud *Sanchez*, & *Garziam ibidem*.

CAPVT XV.

Simonia ſuper datis, vel promiſſis, pro gratia, vel iuſtitia obtinenda in Curia Romana.

I. Extrau. 1. *de ſentent. excommunic.* à Bonifacio Octauo lata eſt excommunicatio contra promittentes aliquod paruum, vel magnum, & contra promiſsionem acceptantes, (etiam ſi talis promiſsio fiat ſub verbis generalibus, & plenè non expreſsis) & contra dantes, & recipientes paruum, vel magnum, pro aliqua iuſtitia, ſiue gratia pro ſe, aut pro alio quibuſcunque modis apud Sedem Apoſtolicam obtinenda; & contra eos, qui ſciuerint aliquem de prædictis culpabilem, & intra triduum non reuelauerint Papæ; vel alicui, per quem ad Papam verbum fideliter referatur; & abſolutio reſeruatur Papæ, ita vt niſi ex ſpeciali Papæ mandato abſolutio dari prædictis non poſſit, niſi in articulo mortis, ſi ad Papam acceſſus haberi non poſsit. Neque abſoluantur, niſi priùs quantum quis dederit, vel receperit, integraliter pauperibus largiatur: & iuſtitiâ, ſiue gratia taliter obtenta nullius eſt roboris, vel momenti, & gratia, ſeu iuſtitia ſic obtenta ſcienter vtentes, in eandem excommunicationem incurrunt eodem modo reſeruatam.

Aduerte, quòd hæc Extrauagans non punit cauſas ſecundarias, ſcilicet cooperantes, quia eos non expreſsit, ſed exprimuntur in Conſtitutione ſequenti: ita *Nauarr. notab. 7. ſuper extrau. eadem*.

II. Greg. XIII. Bulla 24. vel 28 incipit, *Ab ipſo*, Conſtitutionem prædictam cum ſuis cenſuris, & pœnis omnibus innouauit, & extendit contra audentes aliquam ex tribus actionibus infra dicendis ibi vetitis cõmittere: & contra dantes in illis, aut alijs ſupra in Bulla Bonifacij VIII. vetitis, auxilium, conſilium, vel fauorem. Tres autem actiones à Gregorio vetitæ ſunt.

Prima, ſordida nundinatio in conquirendis hac illac expeditionibus negociorum gratiæ, & iuſtitiæ apud Sedem Apoſtolicam, innitendo, ſeu fiduciam habendo in Potentiorum ſuffragationibus. Hoc autem ita explicant commu-

muniter interpretes, vt incurrat in hanc Conſtitutionem quicunque preciũ accipit, vel de eo paciſcitur, vt ſit Mediator, ſeu Procurator, ſeu Sollicitator pro obtinenda gratia, vel iuſtitia, ſi hoc precium prætendat ratione fauoris Potentiorum, cui innititur: ita *Nauarr. in hanc extrau. n.* 40. *Molina diſput.* 92. *§. atqui. Filiucc. tract.* 15. *nu.* 129. Sed non placet, quia hoc iam erat prohibitum per extrauag. Bonifacij. Itaque æſtimo per hæc verba incurrere in pœnas iſtas eum, qui profitetur, ſeu exercitium facit procurãdi expeditiones prædictas ſpe precij conſequendi, non ratione ſolius laboris, ſed fauoris, cui innititur, ſeu quo ſperat, ſe obtenturum gratiam illam, ſeu iuſtitiam, quia verbum *nundinari*, ſignificat exercitium emendi, vel vendendi; & *hac illac conquirere*, ſimiliter frequentiam importat: vnde non requiritur hic pactum vllum iniri ad hanc actionem perficiendam, ſed frequentia, & intentio praua.

Secunda actio, ambire donis, vel pollicitationibus eos, quos putant gratia, id eſt fauore præſtare apud eos, qui facturi ſunt gratiam, vel iuſtitiam: vnde incurrunt tranſgreſſores in hanc Conſtitutionem, etiam ſi non obtineãt intentum, neque is dona, aut promiſsiones acceptet, quod ſignificat verbum *pollicitari*, vt *Filiuccius tract.* 15. *num.* 129. *Sanchez opuſcul. lib.* 1. *cap.* 3. *dub.* 104. *numer.* 56. *in fine*.

Tertia, fingere, ſcilicet mentiendo, ſe Potentiorum operam, ſeu induſtriam quæſiuiſſe precio, vel muneribus pro tali gratia, vel iuſtitia obtinenda, vt ab oratore, ſeu litigatore remunerationem reportet, vt ait *Molina tom.* 1. *diſput.* 92. *§. tertia. Filiucc. num.* 129. *Nauarr. tract. de datis, & promiſſis, notab.* 23. *num.* 42.

Addit etiam Gregorius *in eadem Bulla* contra omnes ſupradictos, pœnas priuationis omnium beneficiorum, & officiorum Eccleſiaſticorum, & ſæcularium, & infamiæ iuris, & inhabilitatem ad huiuſmodi, ipſo facto incurrendas. Impunitatem verò concedendam decernit ſuos complices reuelantibus, ſtante delicto occulto.

Limitant multi hanc Conſtitutionem, vt procedat ſolùm, quando agitur de iuſtitia, vel gratia obtinenda apud Sedem Apoſtolicam via ſpiritualis Pontificiæ poteſtatis; non autem ſi à Papa, vel eius Officialibus, quatenus Papa eſt Princeps temporalis: ita *Nauar. notab.* 18. *verſic. tertio. Molina verſic. iam verò*. Contrarium tenent *Azor.*

par. 3. lib. 12. cap. 24. quæſt. 7. Filiucc. num. 139. qui hanc ait probabiliorem, & tenet *Bonacc. de cenſur. in partic. diſput. 2. q. 3. punct. 31. nu. 4.*

Limita ſecūdò, quòd quamuis in Conſtit. Bonifacij, puniantur dantes, vel promittentes paruum, vel magnum, tamen in caſibus, quibus non ſit propriè ſimonia, (vt in caſibus additis à Gregorio ſæpè accidit) excuſat paruitas materiæ à pœnis præfatis: eſt communis ſententia, vt *Molina verſic. vtrum, Nauarr. notab. 3. in fine, & notab. 10. numer. 20. Sanchez dub. 110. numer. 4. loco citat.*

Limita tertiò, quòd in caſibus, quibus non ſit propriè ſimonia ſuper beneficijs, non inualidatur gratia, neque iuſtitia ob pacta, ſeu data, vt ſupra, ſi aderat ignorantia inculpata, ſeu inuincibilis. *Sanchez lib. 9. de matrim. diſputat. 32. numer. 18. Bonacc. de cenſur. partic. diſp. 2. quæſt. 3. punct. 31. in fin.* & ratio eſt, quia hæc irritatio eſt pœnalis, vt dixi *ſupra par. 1. cap. 29.* Imò non ſufficit ad pœnas in caſibus Conſtitutionis Gregorij ignorantia culpabilis, niſi ſit affectata, vt *Nauarrus num. 38. Scortia in ſelect. Conſtit. theorem. 333. §. ligat*, propter verbum *audentes*, & *Molina verſ. cum Gregor.*

Limita quartò, quòd pœnæ contra non reuelantes, non videntur eſſe in vſu, vt *Bonaccina num. 18.* & facit, quòd in ſimili dixi *cap. 2.*

CAPVT I.

Societatis Ieſu Inſtitutum impugnantes, vel mutari procurantes.

EX Bulla Gregorij XIII. 89. *Aſcendente Domino*, §. 24. Impugnantes Inſtitutum, ſeu Cōſtitutiones Societatis IESV, incurrunt excommunicationem Papæ reſeruatam, & inhabilitatem ad officia, & beneficia ſæcularia, & regularia.

Ex Bulla Gregor. XIV. 20. incipit, *Eccleſia Catholica*, §. 20. Regulares perſonæ, etiam eiuſdem Societatis, Inſtitutum prædictum, aut Cōſtitutiones impugnantes, aut mutari, aut alterari procurantes, aut alteri, quàm Summo Pontifici, aut Generali Præpoſito, vel Congregationi eiuſdem Societatis proponentes mutanda, ſcienter, ſeu ex præſumptione, incurrunt excommunicationem, inhabilitatem ad omnia officia, & dignitates, & priuationem vocis actiuæ, & ſunt Papæ reſeruatæ.

De his vide *Roderic. q. regul. 1. artic. 5. tom. 1. Filiucc. tractat. 13. nu.*

*nu.*146. *Cherubin. in Compend. ſuper Bulla Gregor.XIV. ſupradicta. Mirand.tom.*1.*q.*10.*ar.*3.

CAPVT I.

Sodomia.

SOdomiæ crimen committens ipſo facto afficitur iuris infamia, ante ſententiam condemnatoriam, aut aliam notorietatem, vt *l. prima*, §. *remouet*, *ff. de poſt. ibi gloſſ.* notat *verbo*, *paſſus*, & *l. cum vir nubit*, *C. ad legem Iul. de adulter. ibi gloſſ.* notat *verbo*, *infames*; eſt communis ſententia, vt apud *Farinaccium quæſt.*148. *nu.*11. *Barboſ. allegat.*44. *num.* 8. Vnde infamis de iure Ciuili eſt etiam infamis de iure Canonico, *Garzias part.*7. *cap.*8. *num.*11. Sed aliqui dicunt, non ligare hanc pœnam pro foro conſcientiæ, imò neque pro foro externo ante ſententiam declaratoriam, vt de communi teſtatur *Iaſon in l. ſi quis maior*, *C. de tranſact.* Alij dicunt ſufficere delicti publicitatem: ita *Sanchez opuſculorum lib.*6. *cap.*3. *dub.*6. *num.*12. Sed magis communis ait, requiri, & ſufficere notorietatem iuris, aut facti: ita de communi *Toletus lib.*1. *cap.*74. *in fine:* & dixi *part.*1. *capit.*33. Et quidem, poſita huiuſmodi notorietate, ex alio etiam capite fit infamis, quia eſt crimen enormiſſimum, depoſitione dignum, imò & degradationis, & traditionis Curiæ ſæculari, vt *c. Clerici*, *de exceſſ. prælat.* vnde notorium exiſtens notat iuris infamia ſecundum magis communem, vt communem teſtatur *Toletus lib.*1.*cap.*74. *Sayr. lib.*7. *cap.*12. *num.*12. & 24. vbi in terminis de Sodomia, & plurimos allegat *Garzias p.*11.*c.*3.*n.*110.

Amplia, quòd etiam impubes rationis vſum adeptus incurrit hanc pœnam, licet pœnam ordinariam minor ætas minui faciat, tanquam cauſa minuens culpam: ita *Abb. in conſil.*22. *numer.*2.*verſ.non obſtat minoritas*, *lib.*1.*Molina diſp.*9.*n.*20.*trac.*4.

Conſequenter ergo Sodomiæ cauſa infamis effectus, eſt irregularis, vt *Quaranta verbo*, *Sodomia*, *in explicatione Bullæ Pij Quinti limitat.*1.*Tolet.loco citat. Maiol. lib.*5. *cap.*43. *nu.*1. Sed requiritur, vt dixi, publicitas, vel notorietas: ita *Vgolin. de irregular. cap.*43. §.2. *verſ. quare contrariam. Tolet. loco cit. Quaranta loco citat. in addit.limit.*1. & *Garzias par.*11. *c.*10.*n.*194. *Diana reſolut.*21. *tractat.*3. *miſcell. tom.*1.

Addunt multi, Sodomitam Clericum etiam occultum, eſſe ipſo iure ſuſpenſum, vt etiam

pœnitentia peracta, ſi celebret, fiat irregularis: & hanc tenet, & communem dicit *Farinaccius quæſt.* 148. *num.* 27. cum multis, & communem teſtatur *Garzias part.* 11. *cap.* 10. *num.* 194. Sed contraria opinio eſt magis communis, vt conſtat ex allegatis per *Garziam ibi num.* 195. quibus adde *Suarez diſput.* 31. *ſect.* 4. *num.* 20. *tract. de irregul. Sayr. lib.* 7. *c.* 12. *n.* 22. *Diana reſol.* 69. *miſcell.* 3. cum ibi allegatis.

Ex Bulla autem Pij V. 72. incipit, *Horrendum*, omnes Sacerdotes, & alij Clerici Sæculares, vel Regulares cuiuſcunque gradus, & dignitatis, tam dirum nefas exercentes, ipſo facto ſunt priuati omni priuilegio clericali, omnique officio, & dignitate, & beneficio eccleſiaſtico, & per Iudicem eccleſiaſticum degradati, tradendi ſunt Curiæ ſæculari puniendi.

Limita primò, quòd loquitur de exercentibus, vnde requiritur conſuetudo, ſeu frequentia. *Barboſa in d.c. Clerici, de exceſſ. prælat. Garzias par.* 11. *cap.* 10. *num.* 198. Eſt tamen verum, quòd etiam per vnum actum poſſunt, & debent degradari, & tradi Curiæ ſæculari puniēdi per *d. cap. Clerici*; & ita *Farin. q.* 148. *n.* 30.

Limita ſecundò, quòd pœna priuationis priuilegij clericalis ex dicta Bulla illata, non ligat ante ſententiam declaratoriam Iudicis eccleſiaſtici, vt in ſimili dixi *verbo*, *aſſaſſinium*: & ita in terminis *Diana reſol.* 51. *tract.* 2. *de immun. tom.* 1. vbi plures allegat. Neque enim eſt iſta pœna priuationis cenſura aliqua, ſeu ſuſpenſio, vt quidam putant, neque irregularitas, ſed pura pœna priuatiua, ſeu depoſitio verbalis latæ ſententiæ, vt *Filiuc. tract.* 17. *nu.* 126. *Suar. de cenſur. diſp.* 31. *ſect.* 4. *nu.* 22. *Quaranta dicta lim. prima. Auila par.* 3. *diſp.* 5. *dub.* 3. *Diana reſolut.* 21. & 67. *tract.* 3. *miſcel. tom.* 1.

Sodomiæ reus efficitur ipſo iure inteſtabilis, vt teſtamentum eius nullum ſit: ita de communi *Farinaccius quæſt.* 148. *num.* 16. & 17. requiritur tamen ſententia ſaltem declaratoria criminis, vt *Farinacc. ibi*.

CAPVT I.

Spolium Eccleſiaſticum defraudantes.

Vide *Vacantia*.

CAPVT I.

Sponſalia ſecundò contrahens, primis legitimè non diſſolutis.

IN tali caſu quis incurrit iuris infamiam ipſo facto, & conſequenter eſt irregularis, per

h 1.

Digitized by Google

l.1. in fine, ff. de his, qui not. infam. Molina diſp. 6. n. 8. tract. 4. Layman de irregul. cap. 4. nu. 1. & procedit, etiam ſi hæc ſponſalia eſsēt inualida ratione alicuius impedimenti irritantis. *l. quid ergo, § cum autem, ff. eo.* Item contrahens ſponſalia conſtante primo matrimonio, fit ſuſpectus de hæreſi, per ea quæ dixi *verb. matrimonium, c. 3.*

CAPVT I.

Sortes in electione.

Vide *verbo, Electio, c. 2.*

CAPVT I.

Sponſiones facientes ſuper vita, vel morte Papæ, vel electione Papæ, vel promotione Cardinalium.

HÆ ſponſiones ſunt prohibitæ ob ſuſpicionem ſimonię, & tam ipſi ſpondentes, quàm ſponſiones huiuſmodi permittentes in terris ſuis, & dantes in eis auxilium, conſilium, vel fauorem, incurrunt excommunicationem Papę reſeruatam ex Bulla Greg. XIV. incipit, *Cogit nos*, quæ eſt 4. in Bullario: & tales pollicitationes ſunt irritæ, etiam in foro conſcientiæ, vt recepta retineri non poſsint, ſed reſtituenda ſunt non danti, ſed pijs locis illius Ciuitatis, vel Oppidi, vbi contractus eſt celebratus, vel vbi detectum fuerit crimen, & eiſdem locis pijs dominium ipſo iure acquiritur; & ſi plura ſint loca pia, eſt locus præuentioni, agendo rei vindicatióne, & cuiq. datur ſuper hoc actio popularis, neque poſſunt præfati abſolui etiam in articulo mortis, niſi pręuia hac reſtitutione, ſi fieri poſsit, ex *eadem Bulla.* Neque valet concordatio partis facta cum locis pijs, quin nondum exacta ad alia loca pia deuoluantur, ex *dicta Bulla.*

Itē perſonæ eccleſiaſticæ ſpōſiones prædictas facientes amplius eo ipſo in vtroque foro priuati remanēt omnibus beneficijs obtentis, & inhabiles ad futura, & Ordinarius poteſt de illis ſic vacantibus diſponere, etiamſi aliàs diſpoſitioni Sedis Apoſtolicæ eſſent reſeruata; ita ex eadē Bulla. Vide de hac re *Sayr. lib. 3. c. 31. nu. 2. Filiucc. tract. 32. num. 105. Scortiam in ſelect. conſt. theorem.* 384. qui latè pertractat.

CAPVT I.

Ad ſtudia quæcunque accedentes Religioſi ſine licentia.

IN *c. 2. ne Cler. vel Mon. in 6.* vt periculoſa euagandi occaſio Religioſis auferatur, prohi-

Digitized by Google

bitum eſt omnibus Religioſis accedere ad quæuis ſtudia litterarum, niſi à ſuo Prælato cum conſilio ſui Conuentus, vel maioris partis eiuſdem, eundi licentia primitus ſit conceſſa. Temerarius autem violator huius prohibitionis, excõmunicationis ſententiam incurrit ipſo facto.

Amplia, vt procedat de ſtudijs etiã aliàs licitis Religioſis, vt Humanitatis, Philoſophiæ, & Theologiæ, vt *Canoniſtæ* hic communiter. *Barboſ. nu.* 10. *Sanchez in decal. lib.6.cap.*8. *nu.*73. *Toletus lib.*1. *cap.*38. §. 14.

Limita, vt procedat ſolum, quando adiret Religioſus ſtudia, extra Clauſtra ſuę Religionis exiſtentia. *Sanch.nu.*75. *& Barboſ. num.*11. cum alijs; & habitando extra Clauſtra ſuę Religionis cauſa huiuſmodi ſtudiorum; nam ſi habitat in Conuentu, ſed die tantum accedit ad Vniuerſitatem, non incurrit hanc cenſuram. *Suar. de cenſur. diſput.*23. *ſect.*4. *num.*35. *Sanchez nu.*75.76.79. *Sayr.lib.*3. *cap.*33. *nu.*20. *Filiucc. tract.* 14. *nu.* 136.

Limita ſecundò, quòd ad hanc cenſuram incurrendam non ſufficit diſceſſiſſe à Monaſterio, ſed requiritur acceſſus cõſummatus, id eſt peruentum eſſe ad locum ſtudiorum, ſcilicet ad ſcholas, ſaltem prima vice, *Tolet. verſ. circa tertium.*

Limita tertiò, quòd in Religionibus, in quibus licentia habitandi extra clauſtra non pendet ab immediato Superiore, ſcilicet locali, ſed à Prouinciali, vel Generali, non requiritur tunc conſilium Conuentus. *Sanchez num.*77. *Barboſ. num.*11.

CAPVT II.

Ad ſtudia Legum Ciuilium, aut Medicinæ exeuntes Religioſi.

I. In *c. non magnopere, ne Clerici, vel. Mon. ſæc. neg.* ex Concil. Later. ſub Alexandro III. ſtatutũ fuit, vt nulli omnino Religioſo profeſſo ad legendam Phyſicam, id eſt Medicinam, Legeſue mũdanas permittatur exire; ſi verò exierit, & ad Clauſtrũ ſuum intra duorum menſium ſpatium non redierit, ſicut excommunicatus ab omnibus euitetur.

Honorius Tertius in *c. ſuper ſpecula, ne Cleric. vel Mon.* confirmauit dictam Conſtitutionem Alexandri III. & declarauit illud verbum, *ad legendas leges*, intelligi ad audiendas; & quia illa verba, *ſicut excommunicati ab omnibus euitentur*, ſecundum multorum opinionem non cenſebantur importare canonem latæ ſententiæ, vt *Abb. in d.c. ſuper ſpecula, nu.*1. *Anchar. nu.*3. idcirco idem Honorius *ibi* decer-

Digitized by Google

cernit ipſo facto excommunicationem incurrere tranſgreſſores: præcipitque, vt à Diœceſanis, & Capitulis loci domicilij eorumdem, & loci ſtudiorum, vbi emanent, publicè excõmunicati denuncientur.

Amplia, quòd neque Prælati poſſunt ſuper hoc cum ſuis Religioſis diſpenſare. *Abb. in c. non magnopere, ſuper verbo, nulli omnino. Suar. diſput.*23. *de cenſur. ſect.*3. *nu.*13. *Sanctarell. de hæreſi, tract. de Apoſtat. cap.*2. *num.* 15.

Amplia ſecundò, quòd tempus duorum menſium pro termino conſtitutum ad pœnam incurrẽdam, incipit currere à die, quo Religioſus exit à Clauſtris ad audiẽdas Leges, vel Phyſicam, etiã ſi nunquam acceſſerit ad locum ſtudiorum huiuſmodi. *Suar. n.*14. & 16. *Sayr. lib.*3. *c.*33. *num.*4. *Abb. in d. c. ſuper ſpecula, nu.*8. *Sanctarell. n.* 20. & communem teſtatur *Barboſ. in c. non magnopere, nu.*7. eſt contra *S. Antonin.* qui putat incipere à die, qua cœpit vacare dictis ſtudijs.

Limita primò, vt non contineantur Religioſi vacantes dictis ſtudijs extra Clauſtra exiſtẽtibus in Ciuitate, vbi eſt ipſorum Cõuentus, & ipſi non pernoctant extra Clauſtra; quia iam apparet eos non manere continuè duos menſes extra Clauſtra, quod neceſſarium eſt ad hanc pœnam. *Caiet. excommunic. c.* 50. *Tolet. lib.* 1. *c.*37. *nu.*4. *Nauarr. c.*27. *nu.*116. *Sayr. num.*2. *Abb. in c. non magnopere, nu.*13. *Suar. n.*12. eſt contra *Filiuc. tract.* 14. *num.*128. qui putat eſſe locum pœnæ, etiam ſi habitet in Clauſtris, ſi extra vacet dictis ſtudijs.

Limita ſecundò, vt non contineatur in hac prohibitione Religioſus vacans ſtudijs Legum extra Clauſtra cum licẽtia Superioris (de qua dixi *c. præced.*) ſi vacet Legibus, quatenus conducũt ad pleniorem Canonũ, vel Theologiæ intelligentiam. *Io. Andr. in d. cap. ſuper ſpecula, ibi Abb. nu.*2. *Henric. nu.*6. *Barboſ. n.*3. & 7. *Tolet. loco cit. nu.*4. Verum eſt, quòd pro foro externo contra eum præſumeretur, vt *Tolet. ibi, Sanctarell. nu.*21. *loco cit.*

Limita tertiò, quòd hæc excommunicatio non eſt reſeruata, ſublata contumacia, vt patet ex textu, & Religioſi non exempti poſſunt pro foro externo abſolui ab Epiſcopo loci delicti, & Epiſcopo loci domicilij. *Henric. in d. c. ſuper ſpecula, cum gloſſ. Innocent. Hoſt. ibidem.*

II. Religioſi prædictæ prohibitionis tranſgreſſores, etiam ſi Legis periti, & Doctores effecti ſint, nõ poſſunt fungi officio Aduocati, neque poſſunt audiri, etiã ſi patrocinari velint, in cauſis

aliàs

aliàs permiſſis, vt in pijs cauſis. Ita ſtatutum eſt in *d. c. non magnopere*, & declarant *gloſſ. in d. c. ſuper ſpecula, ibi Goffr. & Card. oppoſ.* 1. & procedit etiam abſolutione ab excommunicatione obtenta, vt *Abb. in d. c. ſuper ſpecula nu.* 10. *Abb. Antiquus. ibi in fine*.

III. Religioſi prædicti tranſgreſſores reuerſi ad clauſtra, in Choro, Capitulo, & Menſa, & cæteris, vltimi Fratrum exiſtant; & intelligitur hæc priuatio antianitatis, etiam poſt abſolutionem excommunicationis obtentam. *Abb. Antiquus loco cit.*

IV. Additur in *d. c. non magnopere*, alia pœna contra dictos Religioſos tranſgreſſores, ſcilicet vt amittant totius ſpem promotionis, niſi fortè ex miſericordia Sedis Apoſtolicæ cum eis diſpẽſetur; per quæ verba dicunt eos incurrere ipſo facto irregularitatem: ita *Sylu. verb. irregul. n.* 22. *Rebuff. Specul. & Bernard. Diaz*, quos allegat, & ſequitur *Maiol. lib.* 2. *c.* 1. *nu.* 13. *Sanctarell. c.* 2. *nu.* 15. *Auila p.* 7. *diſp.* 9. *dub.* 1. *ſect.* 1. *Abb. in d. c. ſuper ſpecula, nu.* 2. *Henric. nu.* 9. eſt communis ſententia: licet *gloſſ. in d. c. non magnopere, verbo miſericordia*, ſentiat hic agi de promotione ad dignitates: ſed illa particula *totius promotionis*, comprehendit promotionem, tam ad dignitates, quàm ad ordines, & beneficia. *Abb. loco cit. Card. in c. non magnopere, oppoſ.* 4.

CAPVT III.

Studijs Iuris Ciuilis, vel Medicinæ vacantes Clerici ſæculares.

IN *c. ſuper ſpecula, ne Clerici, vel Mon.* Honorius Tertius id quod fuerat ſtatutum *in c. non magnopere, eod. tit.* contra Religioſos ad prædicta ſtudia exeuntes, extendit ad Archidiaconos, Decanos, Plebanos, Præpoſitos, Cantores, & alios Clericos perſonatus habentes, nec non ad Presbyteros, ſi prædicti ab his ſtudijs infra ſpacium duorum menſium non deſtiterint: & hoc omni appellatione poſtpoſita, firmiter obſeruari decreuit.

Amplia, vt extenſa cenſeatur contra Clericos, ſeu Sacerdotes prædictos, non ſolùm prohibitio, & pœna excommunicationis latæ ſententiæ, non reſeruatæ, ſed etiam pœna inhabilitatis ad officium Aduocati, & amiſsionis antianitatis, & irregularitatis Papæ reſeruatæ: de quibus dixi *c. præcedenti*: ita tenẽt cõmuniter DD. *gloſſ. in d. c. ſuper ſpecula, verbo hoc extendi. Abb. n.* 12. *Anchar. nu.* 15. *Sylu. verbo, excommunicatio,* 9. *nu.* 27. *in fine*. vbi teſtatur de communi.

Am-

Amplia ſecundò, vt procedat, etiamſi iſti nō exeant à loco domicilij ſui ad audiēdas Leges, vel Phyſicam, ſed eis vacent in propria patria. *Henric. in d. c. ſuper ſpecula, n.7. Caiet. verbo, excommunic. c. 50. Tolet. lib.1. c. 37. §. rurſus, Suar. de cenſur. diſp. 23. ſect. 3. num. 19.*

Limita, quòd hæc prohibitio pœnalis nō extenditur ad omnes Clericos beneficiatos, ſed ſolum ad Sacerdotes, vel ad Clericos dignitatem, vel perſonatum habentes.

Limita ſecundò, vt non procedat, ſi iſti vacent ſtudijs Legum ciuilium in ordine ad meliorem notitiam Canonum, vel Theologiæ, vt dixi *c. præcedent. limitat. ſecunda:* & ita *Henric. in d.c. ſuper ſpecula, num. 9. Io. Andr. & Hoſtien. ibi,* quos ſequitur *Tolet. loco cit. Barboſ. in d. c. ſuper ſpecula;* qui alios allegat *n. 3. & 7.* quia attenditur, quod principaliter agitur.

Limita tertiò, niſi illæ Vniuerſitates publicæ habeant priuilegium à Sede Apoſtolica, vt ad aliquot annos etiam Clerici, & Sacerdotes ibi ſtudere poſſint, cum derogatione ad *c. ſuper ſpecula:* quo priuilegio ſtante, etiam poterunt Doctoratus gradum aſſumere. *Bapt. de S. Blaſio tract. de contradict. iuris Ciuilis, & Can. contrad. 34. Sanctarell. de Apoſtaſ. cap. 2. num. 22. Abb. in d. c. ſuper ſpecula, nu. 4.* & tale priuilegium ad quinquenniū habere Vniuerſitatem Patauij ait *Bapt. de S. Blaſio, & Sanctarell. loco cit.*

Limita quartò, quòd non eſt hic prohibitum Clericis ſtudere Legibus ciuilibus, vel Medicinæ in propria domo, adhibito aliunde Doctore, vel in domo proprij Doctoris priuatim, ſed tantum publicis in ſcholis audire. *Anchar. in d. c. ſuper ſpecula, nu. 4. Calderin. conſil. vlt. de magiſtr. nu. 7. Sylu. excomm. 9. num. 22. Tolet. loco cit. §. quarta.* Quamuis *in d. c. ſuper ſpecula, Nauar. Suar. & Filiucc.* apud *Barboſ. in dicto c. ſuper ſpecula, n. 3.* contrarium teneant, & *Barboſa* ait eſſe probabilem ſententiam.

Limita quintò, quòd non eſt hic prohibitum Clericis præfatis Ius ciuile docere, vel Medicinā, vel Doctoratus gradū in talibus diſciplinis aſſumere, vt *Barboſ. ibidem*, cum allegatis.

CAPVT IV.

Studijs iuris Ciuilis, vel Medicinæ incumbentes Religioſos habitu dimiſſo Doctor, ſeu Magiſter ſcienter docens, vel in ſua ſchola retinere præſumens.

Ex c. 2. *ne Clerici, vel Mon. in 6.* tales Doctores, vel Ma-

Magiſtri in hoc caſu incurrunt excommunicationem non reſeruatam.

Amplia, quòd incurrunt hanc excommunicationem non ex eo, quod participent in crimine criminoſo, nam hanc incurrunt, poſt quam Religioſus ipſe fuerit nominatim denunciatus, ex *c. nuper*, 29. *c. ſi concubinæ, de ſent. excomm. Barboſa in d. c. nuper*, *n*.3. cum allegatis. *Layman lib*.1. *tract. de excomm. c*.3. *nu*.1. *Sanchez lib*.6. *in decal. cap*.8. *nu*.89. Sed hanc, de qua in textu noſtro, incurrunt ſtatim atque ad scholā admittunt, ſeu retinent ſcienter, vel ſcienter eum docent, vt *Sanchez ibi*.

Ampliant etiam aliqui, vt procedat hæc excommunicatio, ſi Magiſtri doceant, vel retineant Religioſos habitum retinentes, quia dicunt ſubintelligendam eſſe in textu ibi particulam, *maximè habitu dimiſſo, &c.* ita tenent in *d. c*.2. *Archid. n*.7. *Gemin. ibi verbo, Doctores, nu*.2. *& Franc. ibidem. Aſten. ſumm. par*.2. *lib*.7. *tit*.2. *art*.2. *caſu* 37. *Roſella excomm*.2 6. *caſu* 26, *num*. 5. *Sylu. excomm*.9. *caſu* 26. *nu*.56. Sed communis recentiorum ſententia eſt in contrarium, quam tenent *Caiet. excomm, cap*.61. *Nauarr. cap*.27. *num*.134. *Suarez diſput*.23. *ſect*.4. *nu*.36. *Toletus lib*.1. *cap*.38. *explic. excomm*.14. *Sayr. lib*.3. *cap*.35. *nu*.5. *Sanchez lib*.6. *cap*.8. *nu*.89. quia in pœnalibus non eſt facienda extenſio cōtra verborum ſignificationem.

CAPVT I.

Stuprum.

Stuprator virginis, ſiue conſentientis, ſiue vi adactæ, quando de hoc crimine cōdemnatus fuerit, efficitur infamis infamia iuris, & conſequenter irregularis, vt promoueri non poſſit: eſt enim hoc crimen publicū legis Iuliæ. §. *item lex Iulia, inſtitut. de publ. Iudic.* & de communi teſtatur *Maiolus lib*.5. *c*. 40. *nu*. 1. *cum Grillando*. Imò quia ſtuprum in perſonam virginis eſt crimen depoſitione dignum in Clerico, ſiue fuerit violētum, ſiue cum conſenſu puellæ; vt *Bernar. Diaz in praxi c*.85. *nu*.2. *& ibi Salzedo*: & de magis communi *Farinacc. q*. 147. *num*.62. ideo quoties fuerit notorium crimen, erit infamia iuris affectus, & irregularis, vt de communi *Maiol. loco cit*. qui addit, quòd etiamſi hodie quoad pœnas ſit facta mitigatio in ſtupro virginis conſentientis à iure Canonico, vt *infra* dicam; tamen quoad infamiam, & irregularitatem non eſt differentia: & verum eſt, quia quando lex noua mitigat pœnam ordi-

dinariam Legis antiquæ, commutãdo grauiorem in leuiorem, nõ cenſetur ſublata infamiæ pœna, vt *Bart. in l. quid ergo. §. pœna grauior, col. pen. ff. de his qui not. inf.*

Stuprator virginis conſentientis, ex iure Canonico tenetur illã ducere in vxorem, & dotare, vt *c. 1. de adult. ibi Canoniſtæ, &* *Farinac. q. 147. nu. 97. Diaz in praxi loco cit. cum Salzedo.* Et hoc Ius non ſolum ſeruatur in foro Eccleſiaſtico, & in terris Eccleſiæ, ſed etiam paſſim in foro laicali, vt *Auus meus deciſ. Pedem. 3. nu. 3. Farinacc. nu. 101. & 122.* ex quibus apparet quòd ſtuprum in perſonam virginis cõſentientis, eſt crimen mixti fori. *Farinacc. nu. 53.*

Limita, quòd hæc obligatio ducendi, & dotandi non habet locum pro foro conſcientiæ ante ſententiam, ſi nulla ſit de his facta promiſſio, vel ſi non fuit ſtuprum inuita puella cum eius diffamatione ſubſecuta, ſeu præiudicio, ita quòd non poſſit amodo inuenire æqualem conditionem. *Nauarr. c. 16. n. 16. Leſſ. lib. 2. c. 10. nu. 5. Sanchez lib. 7. de matrim. diſp. 14. nu. 11. Farinacc. num. 119.*

Limita ſecundò, quòd non procedit hæc pœna in Clerico, etiam in minoribus, quia non cogitur ducere, ſed ſolum dotare; & vlterius arbitraria pœna puniendus eſt: ita *Abb. in c. 1. & 3. de adulter. Farinac. num. 108. Diaz loco cit. n. 2. & ibi Salzedo.*

CAPVT I.

Superſtitio.

I. Ex *c. aliquanti, 26. q. 5.* Clericus, & laicus diuinationem conſulere, vel docere detectus, ab Eccleſia habeatur extraneus. Per hæc verba importari excommunicationẽ latæ ſententiæ, ait *Martin. del Rio lib. 4. diſquiſ. magic. cap. 2. q. 7. ſect. 4.* quia putat illud verbum, *habeatur*, eſſe imperatiuum præſentis temporis. Sed contraria eſt communis, ſcilicet eſſe verbum futuri tẽporis, & ſic eſſe canonem ferendæ ſententiæ: ita *Suar. tom. 1. de Relig. tract. 3. lib. 2. c. 19. nu. 41. in fin. Sanch. in decal. lib. 2. c. 38. nu. 91.* qui ait, ſaltem ſtante dubia huius verbi ſignificatione, mitiorem partem eligendam. Præterea hic eſt Canon Cõcilij Agathenſis, quod eſt Prouinciale, ideo non ligat vniuerſaliter.

II. Ex *c. ſi quis ariolos, 26. q. 5.* ex decreto Greg. Papæ Iunioris in Concilio Romano: Si quis Ariolos, Aruſpices, vel Incantatores obſeruauerit, vel phylacterijs, id eſt, chartis incantationum

vſus

vſus fuerit, anathema ſit. Hæc particula, *anathema ſit*, videtur continere canonē latæ ſententię, vt dicunt multi Doctores, quos allegat *Sanchez de matr. lib. 7. diſp. 12. nu.* 2. & quidem *Suar. c. 19. nu. 5. loco cit.* ait probabile eſſe, tunc temporis hanc fuiſſe excommunicationem latæ ſentētiæ per hunc canonem; ſed hodie ait non eſſe latæ ſentētiæ ob deſuetudinem; Alij abſolutè dicunt, illum non eſſe canonem latæ ſentētiæ, ſed ferendæ, vt *gloſ. dicta q. 5. in princ. & Turrecr. ibi.* & quia eſt verbum ambiguū, accipi debet in mitiorem partē: ita *Sanchez in decal. c. 38. n. 91. Nauarr. cap. 27. num. 12. Azor. lib. 9. c. 26. §. quæres an ipſo iure, tom. 1.*

III. Ex Conſtit. Ioan. XXII. de qua *Director. Inquiſ. p. 2. q. 43. Tabien. excommun. caſu 4. n. 1. Azor. loco citat. Reginal. lib. 17. nu. 167. Viual. candel. excommunic. 45. nulli reſeru.* dicitur lata excommunicatio cōtra eos, qui in diuinationibus abutuntur rebus ſacris, aut Dæmones in eis venerantur, aut pacta faciunt expreſſa: ita tenent ſupra citati Authores; ſed alij communiter dicunt, eam Conſtitutionem non fuiſſe vſu receptam, vel non fuiſſe ſufficienter promulgatam: ita *Sanchez lib. 2. c. 38. n. 91. Suar. lib. 2. c. 19. nu. 6. Bonacc. de cenſur. in partic. diſp. 2. q. 2. punct. 38. num. 1.*

IV. Ex Bulla Leonis X. 7. incip. *Supernæ*, in Concilio Lateran. edita: Laici vtriuſque ſexus facientes ſortilegia per inuocationem Dæmonum, incantationes, diuinationes, ſuperſtitioneſque, excommunicationi, & alijs pœnis, tam Ciuilis, quàm Canonici Iuris ſubiaceant. Verbū autem *ſubiaceant*, eſt latæ ſentētiæ, vt dixi *verbo, Iniuria, cap. 2.* Sed Doctores cōmuniter dicunt, cēſuras latas à Leone X. in dicto Concilio Lateran. non fuiſſe vſu receptas. *Tolet. lib. 1. c. 41. n. 3. Filiucc. tract. 14. nu. 97. Caiet. Nauar. & Suar.* quos ſequitur *Bonacc. loco cit. num. 1. in fine.* Quare concludunt DD. cōmuniter, ob ſuperſtitionis actus præcisè nullam eſſe latæ ſententiæ cenſuram: ita *Sylu. verbo, Superſtitio. q. vlt. Alex. Alenſ. 2. p. q. 164. nu. 5. Leſſ. lib. 2. cap. 43. nu. 29. Suar. c. 19. num. 5. & 6. Azor. lib. 9. c. 26. q. 3. Filiucc. tract. 24. n. 197. Borgaſ. de irreg. par. 6. tit. de ſortil. nu. 5. Bonac. loco cit. nu. 22. Barboſ. in d. c. ſi quis ariolos, num. 5.* Excipiuntur tamen aliqui caſus.

Primus eſt, quando in actibus ſuperſtitionum cōiungitur error in intellectu hęreticalis, tūc enim incurritur excommunicatio, & omnis pœna lata contra hæreticos,

cos, de quibus dixi *verbo, Hæreſis,c.*1. Et quidem ſi ſuperſtitio ſapit manifeſtè hæreſim, pro foro externo præſumitur hæreticus, ſeu vehementer ſuſpectus redditur de hæreſi; vnde niſi ſe purget, & abiuret, præſumetur pro foro externo cenſuras, & pœnas hæreticorum incurriſse: ita *Azor. loco citato.*

Secundus eſt, quādo quis ſciēter legit, vel retinet libros, ſcripta, opera, tractatus, vel chartas Aſtrologiæ iudiciariæ, Geomantiæ, Hydromantiæ, Pyromantiæ, & aliarum huiuſmodi diuinationum, vel artis Magicæ, aut quibus ſortilegia, veneficia, auguria, aruſpicia, vel incantationes, & ſuperſtitiones continentur: tunc enim incurrit excommunicationem latam in Indice, vt ſtatuit Sixtus V. in Bulla 17. *Cæli, & terræ. Quaranta verbo, Libri. Bonac. tract. de excommun. ob hæreſim, punct.* 4. *n.* 4. Sed hæc excommunicatio non eſt reſeruata.

Sed ſi in illis libris, vel ſcriptis pronūciatur certò de futuris cōtingentibus, ſeu actibus hominū ex aſtris, vel alijs rebus creatis, tanquam ex cauſa, ſeu ratione neceſſarij influxus, ſeu coactionis arbitrij humani, vel aſſeritur cognoſci ſecreta cordium, ſeu actus pure internos, vel aſſeritur effectus ſupernaturales poſſe cognoſci in cauſis naturalibus; tunc incurrunt, tam authores, & credentes, quàm tenentes, vel legentes ſcienter, in excommunicationem latam in *c.* 1. *Bullæ in Cœna Domini*, quia talis doctrina eſt hæreticalis. ita *Suar. lib.* 2. *c.* 19. *n.* 8. *loco cit. Armilla verbo, Aſtrolog. num.* 1. *Filiuc. tract.* 24. *num.* 85. *Arnald. Albert. tract. de agnoſc. aſſert. hæret. q.* 16. *num.* 1. *&* 11. Idem ſi aſſeratur huiuſmodi artē Aſtrologiæ iudiciariæ, ſeu diuinatoriæ non eſſe ab Eccleſia improbatam, vt *Farinac. q.* 181. *nu.* 61. vbi alios allegat.

Tertius caſus eſt, ex Bulla S.D.N. Vrbani VIII. incipit, *Inſcrutabilis*, edita anno 1631. kal. April. quando quis per media ſuperſtitioſa inquirit de ſtatu Reipublicę Chriſtianę, vel Sedis Apoſtolicæ, vel de vita, & morte Romani Pontificis pro tempore exiſtentis, vel eius conſanguineorum vſque ad tertium gradum, v. g. conſulendo ſuper his Ariolos, Aruſpices, Vaticinatores, vel Aſtrologos &c. Item ſi quis talia iudicia recipiat etiam ſponte ſibi oblata, vel eis vtatur, vel ſciēter ea retineat, vel alteri oſtendat. Item ſi quis talia iudicia, ſeu pronunciationes faciat, etiam ſi aſſerendo ſe non certò affirmare; vel à ſe facta retineat, vel det alijs, vel oſtendat, aut de eis verbo, aut ſcripto etiam improbando tractet. Tales enim delinquētes,

tes, tam ſæculares, quam eccleſiaſtici, Epiſcopis inferiores, omnes incurrunt eo ipſo pœnas excommunicationis, & reatus læſæ Maieſtatis, ſcilicet confiſcationis bonorũ etiam feudalium, & priuationis beneficiorum, dignitatum, officiorum eccleſiaſticorum, & inhabilitatis ad prędicta: & Eccleſiaſtici degradandi ſunt, & Curiæ ſæculari tradendi ad pœnam corporalem ſtatutam ibidem. Epiſcopi vero, & ijs maiores Pręlati incurrunt pœnam excommunicationis, & priuationis Eccleſiarum, & beneficiorum; & inhabilitatem ad huiuſmodi. Cognitio autem harum cauſarum reſeruata eſt Romæ Vicario, & Auditori Cameræ; extra vero in Prouincijs, Legatis, & Nuncijs. In alijs autem locis, Ordinarijs locorum, & vbique etiam Inquiſitoribus contra hæreticam prauitatem. Additum eſt etiam in ea Bulla, vt Eccleſiaſtici præſumentes impedire dictos Iudices, ſeu perturbare dictarum cauſarum cognitionem, incurrant eo ipſo pœnas excommunicationis, & priuationis beneficiorum, officiorum, & vocis actiuæ, & paſſiuæ, & inhabilitatis.

Nota quòd dictæ pœnæ non procedunt contra inquirentes de affinibus Papæ, quia non continentur nomine conſanguineorum maximè in pœnalibus. *Io. Andr. in c. ſciunt cuncti, de elect. in 6. Specul. tit. de reſcr. præſentan. §. ratione autem impetrãtis, verſ. quid de collateralibus*.

Nota ſecundò, quòd abſolutio dictarum excommunicationũ ita fuit in Breui reformationis Sacræ Pœnitentiariæ ab eodem D. Papa Vrbano VIII. reſeruata, vt Sacra Pœnitentiaria non poſſit abſoluere prædictos inquirentes per media præfata: quo ad alios autem in ea Bulla comprehenſos non fuit reſeruata abſolutio in illo Breui.

V. Superſtitionis crimen (ſecundùm aliquos) reddit ipſo facto infamem infamia iuris, & cõſequenter reddit irregularem, etiam pœnitentia peracta: ita *Syluest. verbo, Superſtitio, q. 11. Maiolus lib. 5. c. 31. §. quid igitur.* facit *c. quiſquis, 2. q. 8.* vbi dicitur tales non eſſe admittendos ad accuſandum. Sed contraria eſt verior, quod iſti non ſint ipſo iure infames, neque irregulares, niſi poſt ſentẽtiam condẽnatoriam. *Sanch. lib. 2. in decal. c. 38. nu. 9. Suar. tom. 1. de relig. tract. de ſuperſt. lib. 2. c. 19. n. 3. & 13. Filiucc. tract. 24. n. 197.* Sequuta autem ſententia condẽnatoria, ſunt infamia iuris notati, & irregulares, quia eſt crimen publicum: ita *Borgaſ. de irregul. par. 6. tit. de ſortil. num. 7. & 8. Abb. in c. 1. in fin. de ſortil.* per

c. con-

x. conſtituimus, 3.*q*.5. *& c.quiſquis*, 2.*q*. 8. Imò quia hoc crimē eſt depoſitione dignum, *c. ſi quis Epiſcopus*, 26. *q*. 5. *ibi gloſſ. & Turrecr. Azor. tom*. 1 *lib*. 9. *c* 26. *§. quæres an ipſo iure. Diaz in praxi c*. 100. *nu*. 2. Ideo ſi fuerit notorium de iure, vel de facto, reddit infamem, & irregularem ſecundum magis cōmunem. *Sayr. lib*. 7. *c*. 12. *n*. 3. quamuis alij diſſentiant, *vt Garz. p*. 7. *c*. 8. *n*. 66. *p*. 11. *c*. 3. *nu*. 113. *&* 117. *Layman trac. de irregul. c*. 4. *§. dico* 3.

VI. Superſtitionis exercitio lucra acquiſita reſtituēdā eſſe pauperibus quidam dicunt, vt in terminis de Mathematicis eſt tex. in *c. non ſanè*, 14. *q*. 5. Sed communiter contrarium tenent DD. niſi Aſtrologus, vel Magus, ſeu ſuperſtitioſus ementitus ſit, ſeu finxerit ſe præſtare, quod non poterat, & tunc tenetur danti reſtituere: ita *Petrus Nauarra lib*. 2. *de reſt. c*. 2. *n*. 113. *Sanch. lib*. 2. *c*. 38. *nu*. 96. *Layman lib*. 4. *tract. de ſuperſt. c*. 4. *n*. 8. & probatur *l. item apud*, *§. ſi quis Aſtrologus. cum gloſſ. verbo, non poteſt, ff. de iniur.*

CAPVT I.

Suſpenſionem violantes, & alia de ſuſpenſione.

Vide *verbo, Cenſura.*

CAPVT I.

Teſtamenta, ſeu vltimas voluntates exequi negligens.

SI teſtator non determinauit tempus, intra quod legata, ſeu relicta ſint exequenda, executores, ſeu hæredes tenētur legata pia, & prophana quamprimum poſſunt exequi pro foro conſcientiæ. *c. ſi hæredes, de teſtam. Eman. Sà, verbo, Legatum, nu*. 22. *Sanchez opuſc. lib*. 4. *cap*. 1. *dub*. 53. *num*. 6. *Molina tom*. 1. *diſput*. 251. *§. dubium item eſt*, qui ait differentem notabiliter exequi ſine cauſa rationabili, cùm poſſit exequi, peccare mortaliter. & *Layman lib*. 3. *tract. de vltim. voluntat. cap*. 11. *num*. 12. *Abb. in dicto cap. ſi hæredes, num*. 5. *Couarr. num*. 4. qui omnes concludunt dilationes conceſſas à iure ad ſoluenda legata, procedere tantum, quoad pœnas iuris incurrendas. Item pro foro externo poteſt Epiſcopus differētem exequi ſine cauſa rationabili, etiam ante annum, vel ſex menſes, cogere ad exequendum per cenſuras Eccleſiaſticas, vel interdicendo ei bonorum adminiſtrationē defuncti: ita ex *d. c. ſi hæredes*, tenet *Couarr. Molina, Layman, & Sanch. loc. cit.*

Digitized by Google

I. Si hæres, vel executor differat ſoluere legata pia vltra ſex mẽſes, numerãdos à die publicationis teſtamenti, & notitiæ habitæ, tenetur ea ſoluere cum fructibus omnibus, & vſuris, & emolumentis, quæ à die mortis defuncti percipi potuiſſent. *§. ſi autem hæres, verſ. ſi autem legatũ, Auth. de Eccleſ. tit. Abb. Imola, & Barbat. in d. c. ſi hæredes, ibi. Couarr. num.* 5. *Sanchez loco cit. diſp.* 56. *nu.* 1. *Molina diſp.* 251. *§. quando à teſtatore.*

Hic aduerte quòd fructus legati prophani non debentur legatario, niſi qui percepti ſunt à die aditæ hæreditatis, vel à die moræ adeundi, vt latè *Sanchez* probat, & de communi teſtatur *opuſc. lib.* 4. *c.* 2. *dub.* 16. *nu.* 1. *&* 8. Fructus autem legati pij debentur legatario, quatenus ſunt percepti, à die mortis teſtatoris, quia ex tunc eſt dominium ipſo iure tranſlatum, etiam ante aditam, per *l. fin. C. de Sacroſanct. Eccleſ. Tiraquell. de priuileg. piæ cauſæ, cap.* 53. *Molina diſp.* 194. *colum.* 1. At poſt ſex menſes tenetur etiam præſtare vſuras legales, id eſt moratorias, quantùm ſcilicet intereſt ratione iuſti lucri ceſſantis, vel damni emergentis, ex dicta Auth. vt exponit *Lupus in l. curabit, commẽt.* 1. *§.* 3. *num.* 36. *&* 65. & quidem etiam ante ſex menſes pro foro conſcientiæ poſita mora, vt ſupra dictum eſt, teneretur hæres præſtare dictas vſuras, ſeu intereſſe.

II. Si hæres, ſeu executor ſemel monitus à Iudice, vel eius nuncio, ſeu litteris, non exequatur intra annum, perdit omne lucrum, & commodum ex illa vltima volũtate ſibi aliàs proueniens. *Auth. hoc amplius C. de fideic. & Auth. de hæred. & Falc. §. ſi quis autem, & §. vltim.* & habetur in *d. c. ſi hæredes, de teſtam. & ibi Canoniſtæ, & Barboſ. nu.* 2. & hanc pœnam eſſe latæ ſententiæ, ſeu iure incurri, dicunt *gloſſ. in d. §. ſi quis autem, verbo, auferri. Bal. Salic. Iaſ. Angel. & Corn. in d. Auth. hoc amplius, Barboſ. loco cit. Menoch. de arbitr. caſu* 498. *num.* 58. & communem dicit *Matiẽzo apud Sanchez lib.* 4. *c.* 1. *dub.* 56. *nu.* 7. *Sanch.* tamen *nu.* 8. contrarium tenet cum *Couar. Angel. Caſtren. Padilla, Tello, Nauarr. & Lopez,* quia verbum *amittat* ibi poſitum eſt futuri temporis, ideo ſententiam exigit. Illud eſt certum, non obligare hanc pœnã ante declaratoriam ſententiã, cùm ſit priuatiuè iuris quæſiti, vt *Layman c.* 11. *nu.* 13. *in fin. Molina diſp.* 251. *§. illud etiam.*

ipſo iure

priuatiua

Amplia hanc pœnam, vt procedat etiam in executores Eccleſiaſticos ſæculares, & regulares, vt *Barboſ. in d. c. ſi hæres, nu.* 5.

Li-

Limita, quòd executor non priuatur legitima, ſeu lucro, quod ex iuris diſpoſitione aliàs ſibi debebatur; ſed tantùm quod ex voluntate teſtatoris ſibi deferebatur, *vt d. Auth. hoc ampliùs*, & latè *Barboſ. in d. c. ſi hæredes, nu. 6.* Sed hoc verum quoad legata prophana: nam differés ſoluere, ſeu exequi legata pia, priuatur etiam legitima, vt de communi teſtatur *Barboſ. n.* 11. cum allegatis ibidem.

.III. Præterea hæres, ſeu executor monitus differens exequi relicta per annum integrum, priuatur munere executoris, & defertur Epiſcopo quo ad legata pia; quod eſt certum: ſed quoad prophana ſecúdum receptiorem defertur ſolùm Eccleſiaſtico Iudici, ſeu Epiſcopo, ſi præuenit in cauſa, quia hoc iudicium compellendi executores eſt mixti fori; ita *Abb. in d. c. ſi hæredes, n. 7. & in c. cum eſſes,* 33. *Molina diſp.* 251. *§. dubium autem. Sanchez lib. 4. opuſc. c. 1. dub. 54. n. 8. per d. Auth. hoc amplius. & d. c. ſi hæredes, & c. 3. de teſtam.* Si autem præuenit Iudex laicus, tunc alij à iure ſunt aſſignati executores ordine ſucceſſiuo. *dict. Auth. hoc amplius, & Doctores citati.* Requiritur autem monitio ſaltē vna facta per Iudicem, ſiue perſonaliter, ſiue edicto, ita vt annus incipiat currere à die monitionis, vt *Sanchez dub.* 54. *n.* 10. qui plures allegat, & alios allegat, & ſequitur *Barboſ. in d. c.* 3. *nu.* 3. ſecundùm magis communem.

Adde, quòd hæc pœna priuationis eſt latæ ſententiæ, vt *Sanch. nu.* 16. cum communi, & *Barboſ. in d. c. ſi hæredes, n.* 2. Imò etiam ante annum priuatur executor eo munere, ſi bis monitus ab Epiſcopo, vt intra certum tempus legata pia exequatur, non paret, vt *Sanch. nu.* 13. *Surdus de aliment. tit.* 8. *priuil.* 32. *nu.* 7. & 8. & per eos adducti.

CAPVT I.

Teſtimonij cauſam fingens, ob quam Iudex ad mulieris examinandæ domum accedat.

IN *cap. mulieres, de iud. in* 6. Mulieres ſæculares inuitæ perſonaliter extra caſus à iure expreſſos ad iudicia trahi nō debēt: quòd ſi neceſſarium fuerit mulieris teſtimoniū, mittatur ad eam tabellio, vel ſi id fieri nō poſſit, tūc Iudex ad eā perſonaliter accedat: ſi autem fingatur cauſa talis, ob quā Iudex debeat perſonaliter accedere ad domū mulieris, fictor huiuſmodi ipſo facto ſēntentiam excōmunicationis incurrat; quæ tamē non eſt reſeruata,

vt *gloſſ. ibi verbo, incurrat.* Mulieres autem religioſæ, neque volentes, perſonaliter ad tribunalia vocandæ ſunt: & quidquid cõtra præmiſſa actum fuerit, eſt irritum, & inane, ex *d. c.*

Limita, quòd non ſufficit ad pœnam excõmunicationis fictio cauſæ, niſi ſequatur acceſſus Iudicis; non tamen requiritur, vt ſequatur examen: ita *Caiet. verb. excommunicatio, c.* 59. *Nauar. cap.* 27. *nu.* 125. *verſ.* 18. *Suar. de cenſur. diſp.* 23. *ſect.* 4. *nu.* 13. *Sayr. lib.* 3. *c.* 34. *nu.* 13. *Tolet. lib.* 1. *c.* 38, §. *octaua, Io. Andr. in d. c. mulieres, ibi. Anchar. n. vlt. Franc. num.* 2.

Limitant ſecundò aliqui, vt text. ſolùm procedat de Iudicibus Eccleſiaſticis, vel ſæcularibus in terris Eccleſiæ, quia iura Canonica pœnalia, vel exorbitantia à iure communi, ſimpliciter loquẽtia de Iudicibus circa praxim iudiciorum regulandam, ſolùm intelliguntur de Iudicibus Eccleſiæ ſubiectis, *gloſſ. in Clem. diſpẽdioſam, verbo, vſuris. de Iudic.* & ita in terminis *Gemin. & Frãc. in d. c. mulieres, in fin.* Sed contrarium verius videtur, quia lex Canonica ſtatuens aliquid ad vitandum periculum peccati, generaliter intelligẽda eſt pro vtroque foro, & ait *Suar. n.* 15. *Clarus* §. *fin. q.* 28. §. *quæro igitur.*

CAPVT I.

Torneamenta agentes.

Vide *verbo, Ludus, c.* 3.

CAPVT I.

Tranſmarinam peregrinationem aſſumentes ſine licentia Papæ.

Vide *verbo, Peregrinatio, c.* 2.

CAPVT I.

Vacantium Eccleſiarum, ſeu beneficiorum bona, vel fructus occupantes.

Qvicunque vacantis Eccleſiæ, ſeu beneficij bona vel fructus occupat per vſurpationem, id eſt tanquam ex iure ſibi nõ verè competenti, incurrit excõmunicationem Papæ reſeruatam, nec abſoluendus, niſi ſatisfactione præcedẽte: & ſi vſurpantes ſunt Patroni illius Eccleſiæ, ſeu beneficij, ipſo facto ſunt priuati iure patronatus: Clerici autem, ſiue vſurpantes, ſiue conſentiẽtes, vltra pœnas prædictas, incurrunt priuationem omnium beneficiorum, & inhabilitatem ad beneficia cõſequenda, ex *Trident. ſeſſ.* 22. *c.* 11. *reform.*

Item

Item occupantes per vſurpationem fructus, vel prouentus, vel Iuriſdictiones Eccleſiarum, vel beneficiorum, incurrunt in excommunicationem latam in *cap.*17. *Bullæ in Cœna Domini*. Quia licet ibi tantùm ſit ſermo de dictis rebus pertinentibus ad Papam,& Sedem Apoſtolicam, & ad perſonas Eccleſiaſticas, ratione Eccleſiarum, ſeu beneficiorum ſuorum; tamen etiam Sede vacante dicti fructus, & bona dicuntur pertinere ad perſonas Eccleſiaſticas, ſaltem in genere, id eſt ſucceſſores, quibus poſtea conferentur Eccleſiæ, ſeu beneficia vacantia: & ita tenent *Suar. de cenſur. diſp.* 21. *ſect.* 2. *nu.* 97. *Nauarr. cap.*27. *nu.*70. *verſ. ſexta. Sayr. de cenſur. lib.*3. *cap.*21. *num.* 4. eſt communis, contra *Caiet. verbo excommun. cap.*27. *Tolet. lib.*1. *cap.*9. *nu.* 6. Sed quo ad fructus, & bona, quæ vacante beneficio capit Camera Apoſtolica ratione ſpolij, non poteſt eſſe dubium, quin ſit locus excommunicationi in dicto *c.*17. Bullæ in Cœna Domini.

Eſt tamen aduertendum, quòd multi putant, Bullam ibi loqui tantùm contra vſurpantes vigore laicæ poteſtatis publicæ, vt *Soſa ſuper Bulla in Cœna Domini, diſput.* 90. *Vgolin. in d. c.*17. *verſ. vel etiam, Nauar. cap.*27. *n.*71. *Alter. ibi, cap.*2. *col.*3. Sed quòd procedat de quocunque vſurpāte quauis poteſtate, tenet *Regin. lib.*9. *c.* 25. *nu.* 372. *Duard. Filiucc.* quos ſequitur *Bonacc. ſuper eadem Bulla, q.*18. *punct.*3. *num.* 2.

Aliæ etiam ſunt cenſuræ ſpecialiter latæ contra vſurpantes, vel occupantes bona, vel fructus Eccleſiarum, & beneficiorum vacantiũ, de quibus infra dicemus.

CAPVT II.

Vacantium Eccleſiarum, vel piorum locorum bona occupare præſumẽtes per vſurpationem iuriſpatronatus, ſeu cuſtodiæ in eiſdem, & ad hæc Clerici cooperantes.

IN *c. generali*, 13. *de elect. in* 6. fertur excommunicatio nulli reſeruata contra omnes, qui regalia, cuſtodiam, ſeu guardiam, aduocationis, ſeu defenſionis titulum in vacantibus Eccleſijs, Monaſterijs, ſeu quibuſlibet alijs pijs locis de nouo vſurpare præſumẽtes, bona earumdem Eccleſiarum, ſeu locorum vacantium occupare præſumunt; & contra Clericos, & Monachos, & perſonas earumdem Eccleſiarum, ſeu locorum hæc fieri procurantes. Item fertur pœna priuationis, ſeu inhibitionis à perceptione fructuum, ſeu prouentuum earũ-

dem Eccleſiarum, ſeu locorum, contra Clericos, qui talia facientibus ſe nõ opponunt, vt deberẽt.

Nota primò, quòd ad incurrendam præfatam excommunicationem, & pœnas, requiritur, vt duo concurrant in principali delinquente, ſcilicet vſurpatio tituli iuriſpatronatus, ſeu cuſtodię, ſeu aduocatiæ, & ſimul occupatio de bonis earumdem Eccleſiarum, ſeu locorum Eccleſiaſticorum vacantium: ita *Nauar. c.* 27. *n.* 123. *Suar. de cenſur. diſp.* 23. *ſect.* 4. *nu.* 6. *Tolet. lib.* 1. *c.* 39. *circa quartam excommun. Sayr. lib.* 3. *c.* 34. *nu.* 10. *Filiucc. tract.* 14. *num.* 56.

Nota ſecundò, quòd illa pœna inhibitionis à perceptione fructuum, &c. non eſt cenſura ſuſpenſionis, ſed pœna pura eccleſiaſtica priuationis fructuum, ſeu prouentuum, quia non eſt inducenda cenſura, niſi eam verba ſonent. *Reginal. lib.* 30. *tract.* 2. *num.* 182. *Roderic. qq. regul.* 18. *art.* 1. §. 1. *tom.* 2. *Filiuc. tract.* 20. *nu.* 215. *Eman. Sà verbo*, *Confeſſor, n.* 11. *Suar. diſp.* 23. *ſect.* 4. *nu.* 7. *in fin.* Vnde dicit *Suar.* nõ teneri Clericos per ſe exequi eã pœnam, ſed requiri declaratoriã, ſeu executoriam; ſed ego puto eos teneri abſtinere in conſcientia à tali perceptione, ſub peccato mortali ratione præcepti iniuncti, per illa verba *diſtrictius inhibemus*: & ita ſentit *gloſſ. ibi verbo, inhibemus*.

Nota tertiò, pœnas iſtas latas contra non impedientes, cùm debeant, ſecundum probabiliorem intelligi procedere contra eos, qui tenebantur ex iuſtitia, ſeu ex officio impedire, & non tantum ex charitate: ita *Archid. in d. c. generali*. *Suar. loco citat. nu.* 7. Omnes autem Clerici eiuſdem loci, ſeu beneficij tenentur extraneum à tali vſurpatione, & occupatione impedire ex iuſtitia, non autem Clerici extranei, per ea quæ habet *Leſſ. lib.* 2. *cap.* 13. *n.* 75. *Sotus lib.* 4. *de iuſt. q.* 7. *ar.* 3.

CAPVT III.

Vacantium Eccleſiarum Secularium, vel Regularium bona, Clerici earumdem occupantes.

In *c. quia ſæpe, de elect. in* 6. ſtatuitur, ne vacante Eccleſia Cathedrali, vel Collegiata, vel Regulari, Capitula, aut Collegia, aut Conuentus, earumue ſingulares perſonæ, de bonis relictis à defuncto Prælato, ſeu fructibus Eccleſiæ vacãtis (quæ omnia, vel in vtilitatem Eccleſiæ expendi, vel ſucceſſori reſeruari debent) occupent, diuidant, ſurripiant, dilapident, vel conſumant, non obſtante quocũque priuilegio,

gio, vel conſuetudine; præſumẽtes autem contra facere incurrãt ſuſpenſionem ab officio, & à quibuſcunque beneficijs, donec plenè reſtituant.

Nota quod ait fore ab officio ſuſpenſos, intelligendũ de officio ordinis, & iuriſdictionis. *Suar. de cenſur. diſp.* 26. *ſect.* 1. *nu.* 11. *Sayr. lib.* 4. *c.* 2. *n.* 2. *&* 7. Quod autem ait, fore ſuſpenſos à beneficijs, aliqui intelligunt etiam ab omnibus beneficijs vbique locorum, vt ait *gloſſ. ibidem. Gemin. nu.* 17. *Anchar. n.* 3. *Franc. n.* 2. Sed ſecundùm communem eſt à beneficijs tantùm, quæ in ea Eccleſia læſa obtinẽt. *gloſſ. in Clem.* 2. *verbo*, *beneficiorum, de vit. & hon. Cleric. Sayr. lib.* 4. *c.* 6. *n.* 25. *Suar. diſp.* 27. *ſect.* 1 *nu.* 12. *Abb. in c. paſtoralis*, §. *verum, nu.* 21. *de appellat.*

Nota ſecundò, quòd hæc cenſura ſuſpenſionis, facta integrali reſtitutione, ceſſat, nec indiget abſolutione, *gloſſ. ibid. Gemin. nu.* 17. *Anchar. nu.* 3. *Franc. n.* 2. & de communi teſtatur *Vgolin. de cenſ. tab.* 4. §. 2. *nu.* 4.

Nota tertiò, quòd non dicitur facta plena reſtitutio, ſi deficiat etiam in minimo, vſque ad vnum ouum, vt *gloſſ. ibi verbo, plenè, Archid. Anchar. ibi in fine. Franc. num.* 2. *Sayr. lib.* 4. *cap.* 17. *nu.* 6. *&* 7. *Vgolin. tab.* 4. *de ſuſp. cap.* 4. §. 2. *nu.* 7. Neque ſufficit cautio etiam idonea, *gloſſ. in c. præſenti, verbo, reſtitutionem, de off. ordin. in* 6. *ibi Gemin. nu.* 17. *Anchar. nu. vlt.* Tamen *Vgolin. loco cit.* ait ſufficere, ſi is ad quem res pertinet, debitum condonauerit, vel fidem ei habuerit de futura reſtitutione, dilatione conceſſa: idque verum puto.

Nota quartò, quòd hæc Decretalis non loquitur, niſi de Eccleſijs, vt ſupra, non autem de alijs beneficijs, quia de his eſt alibi cautum, vt *c. ſequenti* dicemus: & ita *gloſſ. in d. c. quia ſæpe, ibi Barboſ. num.* 7. *Boer. deciſ.* 340. *nu.* 2.

Nota quintò, quòd hæc Decretalis procedit de iure communi. An autem pœnæ iſtæ procedant etiam, quando Camera Apoſtolica capit ea bona iure ſpolij, dicam *c.* 6. *ſeq. & c.* 4. *in fin.*

CAPVT IV.

Vacantium beneficiorum bona occupantes collatores, Patroni, vel Cuſtodes eorumdem.

IN *c. præſenti, de offic. ordin. in* 6. ſtatutum eſt, ne Ordinarij collatores, aut Patroni, aut cuſtodes beneficiorum, ſeu locorum eccleſiaſticorum quorũcunque vacantium, occupent, aut in ſuos vſus conuertant fructus eorum.

Digitized by Google

Magiſtri in hoc caſu incurrunt excommunicationem non reſeruatam.

Amplia, quòd incurrunt hanc excommunicationem non ex eo, quod perticipent in crimine crimino ſo, nam hanc incurrunt, poſt quam Religioſus ipſe fuerit nominatim denunciatus, ex *c. nuper,* 29. *c. ſi concubinæ, de ſent. excomm. Barboſa in d. c. nuper, n.*3. cum allegatis. *Layman lib.*1. *tract. de excomm. c.*3. *nu.*1. *Sanchez lib.*6. *in decal. cap.*8. *nu.*89. Sed hanc, de qua in textu noſtro, incurrunt ſtatim atque ad ſcholã admittunt, ſeu retinent ſcienter, vel ſcienter eum docent, vt *Sanchez ibi*.

Ampliant etiam aliqui, vt procedat hæc excommunicatio, ſi Magiſtri doceant, vel retineant Religioſos habitum retinentes, quia dicunt ſubintelligendam eſſe in textu ibi particulam, *maximè habitu dimiſſo, &c.* ita tenent in *d. c.*2. *Archid. n.*7. *Gemin. ibi verbo, Doctores, nu.*2. *& Franc. ibidem. Aſten. ſumm. par.*2. *lib.*7. *tit.*2. *art.*2. *caſu* 37. *Roſella excomm.*16. *caſu* 26, *num.* 5. *Sylu. excomm.*9. *caſu* 26. *nu.*56. Sed communis recentiorum ſententia eſt in contrarium, quam tenent *Caiet. excomm. cap.*61. *Nauarr. cap.*27. *num.*134. *Suarez diſput.*23. *ſect.*4. *nu.*36. *Toletus lib.*1. *cap.*38. *explic. excomm.*14. *Sayr. lib.*3. *cap.*35. *nu.*5. *Sanchez lib.*6. *cap.*8. *nu.*89. quia in pœnalibus non eſt facienda extenſio cõtra verborum ſignificationem.

CAPVT I.

Stuprum.

Stuprator virginis, ſiue conſentientis, ſiue vi adactæ, quando de hoc crimine cõdemnatus fuerit, efficitur infamis infamia iuris, & conſequenter irregularis, vt promoueri non poſſit: eſt enim hoc crimen publicũ legis Iuliæ. §. *item lex Iulia, inſtitut. de publ. Iudic.* & de communi teſtatur *Maiolus lib.*5. *c.* 40. *nu.* 1. *cum Grillando*. Imò quia ſtuprum in perſonam virginis eſt crimen depoſitione dignum in Clerico, ſiue fuerit violẽtum, ſiue cum conſenſu puellæ; vt *Bernar. Diaz in praxi c.*85. *nu.*2. *& ibi Salzedo*: & de magis communi *Farinacc. q.* 147. *num.*62. ideo quoties fuerit notorium crimen, erit infamia iuris affectus, & irregularis, vt de communi *Maiol. loco cit.* qui addit, quòd etiamſi hodie quoad pœnas ſit facta mitigatio in ſtupro virginis conſentientis à iure Canonico, vt *infra* dicam; tamen quoad infamiam, & irregularitatem non eſt differentia: & verum eſt, quia quando lex noua mitigat pœnam ordi-

dinariam Legis antiquæ, commutādo grauiorem in leuiorem, nō cenſetur ſublata infamiæ pœna, vt *Bart. in l. quid ergo. §. pœna grauior, col. pen. ff. de his qui not. inf.*

Stuprator virginis conſentientis, ex iure Canonico tenetur illā ducere in vxorem, & dotare, vt *c. 1. de adult. ibi Canoniſtæ, & Farinac. q. 147. nu. 97. Diaz in praxi loco cit. cum Salzedo.* Et hoc Ius non ſolum ſeruatur in foro Eccleſiaſtico, & in terris Eccleſiæ, ſed etiam paſſim in foro laicali, vt *Auus meus deciſ. Pedem. 3. nu. 3. Farinacc. nu. 101. & 122.* ex quibus apparet quòd ſtuprum in perſonam virginis cōſentientis, eſt crimen mixti fori. *Farinacc. nu. 53.*

Limita, quòd hæc obligatio ducendi, & dotandi non habet locum pro foro conſcientiæ ante ſententiam, ſi nulla ſit de his facta promiſſio, vel ſi non fuit ſtuprum inuita puella cum eius diffamatione ſubſecuta, ſeu præiudicio, ita quòd non poſſit amodo inuenire æqualem conditionem. *Nauarr. c. 16. n. 16. Leſſ. lib. 2. c. 10. nu. 5. Sanchez lib. 7. de matrim. diſp. 14. nu. 11. Farinacc. num. 119.*

Limita ſecundò, quòd non procedit hæc pœna in Clerico, etiam in minoribus, quia non cogitur ducere, ſed ſolum dotare; & vlterius arbitraria pœna puniendus eſt: ita *Abbàn c. 1. & 3. de adulter. Farinac. num. 108. Diaz loco cit. n. 2. & ibi Salzedo.*

CAPVT I.

Superſtitio.

I. EX *c. aliquanti, 26. q. 5.* Clericus, & laicus diuinationem conſulere, vel docere deteƈtus, ab Eccleſia habeatur extraneus. Per hæc verba importari excommunicationē latæ ſententiæ, ait *Martin. del Rio lib. 4. diſquiſ. magic. cap. 2. q. 7. ſect. 4.* quia putat illud verbum, *habeatur*, eſſe imperatiuum præſentis temporis. Sed contraria eſt communis, ſcilicet eſſe verbum futuri tēporis, & ſic eſſe canonem ferendæ ſententiæ: ita *Suar. tom. 1. de Relig. tract. 3. lib. 2. c. 19. nu. 41. in fin. Sanch. in decal. lib. 2. c. 38. nu. 91.* qui ait, ſaltem ſtante dubia huius verbi ſignificatione, mitiorem partem eligendam. Præterea hic eſt Canon Cōcilij Agathenſis, quod eſt Prouinciale, ideo non ligat vniuerſaliter.

II. Ex *c. ſi quis ariolos, 26. q. 5.* ex decreto Greg. Papæ Iunioris in Concilio Romano: Si quis Ariolos, Aruſpices, vel Incantatores obſeruauerit, vel phylacterijs, id eſt, chartis incantationum vſus

vſus fuerit, anathema ſit. Hæc particula, *anathema ſit*, videtur continere canonē latæ ſententię, vt dicunt multi Doctores, quos allegat *Sanchez de matr. lib. 7. diſp. 12. nu. 2.* & quidem *Suar. c. 19. nu. 5. loco cit.* ait probabile eſſe, tunc temporis hanc fuiſſe excommunicationem latæ ſętētiæ per hunc canonem; ſed hodie ait non eſſe latæ ſentētiæ ob deſuetudinem; Alij abſolutè dicunt, illum non eſſe canonem latæ ſentētiæ, ſed ferendæ, vt *gloſ. dicta q. 5. in princ. & Turrecr. ibi.* & quia eſt verbum ambiguū, accipi debet in mitiorem partē: ita *Sanchez in decal. c. 38. n. 91. Nauarr. cap. 27. num. 12. Azor. lib. 9. c. 26. §. quæres an ipſo iure, tom. 1.*

III. Ex Conſtit. Ioan. XXII. de qua *Director. Inquiſ. p. 2. q. 43. Tabien. excommun. caſu 4. n. 1. Azor. loco citat. Reginal. lib. 17. nu. 167. Viual. candel. excommunic. 45. nulli reſeru.* dicitur lata excommunicatio cōtra eos, qui in diuinationibus abutuntur rebus ſacris, aut Dæmones in eis venerantur, aut pacta faciunt expreſſa: ita tenent ſupra citati Authores; ſed alij communiter dicunt, eam Conſtitutionem non fuiſſe vſu receptam, vel non fuiſſe ſufficienter promulgatam: ita *Sanchez lib. 2. c. 38. n. 91. Suar. lib. 2. c. 19. nu. 6. Bonacc. de cenſur. in partic. diſp. 2. q. 2. punct. 38. num. 1.*

IV. Ex Bulla Leonis X. 7. incip. *Supernæ*, in Concilio Lateran. edita: Laici vtriuſque ſexus facientes ſortilegia per inuocationem Dæmonum, incantationes, diuinationes, ſuperſtitioneſque, excommunicationi, & alijs pœnis, tam Ciuilis, quàm Canonici Iuris ſubiaceant. Verbū autem *ſubiaceant*, eſt latæ ſentētiæ, vt dixi *verbo, Iniuria, cap. 2.* Sed Doctores cōmuniter dicunt, cēſuras latas à Leone X. in dicto Concilio Lateran. non fuiſſe vſu receptas. *Tolet. lib. 1. c. 41. n. 3. Filiucc. tract. 14. nu. 97. Caiet. Nauar. & Suar.* quos ſequitur *Bonacc. loco cit. num. 1. in fine.* Quare concludunt DD. cōmuniter, ob ſuperſtitionis actus præcisè nullam eſſe latæ ſententiæ cenſuram: ita *Sylu. verbo, Superſtitio. q. vlt. Alex. Alenſ. 2. p. q. 164. nu. 5. Leſſ. lib. 2. cap. 43. nu. 29. Suar. c. 19. num. 5. & 6. Azor. lib. 9. c. 26. q. 3. Filiucc. tract. 24. n. 197. Borgaſ. de irreg. par. 6. tit. de ſortil. nu. 5. Bonac. loco cit. nu. 22. Barboſ. in d. c. ſi quis ariolos, num. 5.* Excipiuntur tamen aliqui caſus.

Primus eſt, quando in actibus ſuperſtitionum cōiungitur error in intellectu hęreticalis, tūc enim incurritur excommunicatio, & omnis pœna lata contra hæreticos,

cos, de quibus dixi *verbo, Hæreſis, c.* 1. Et quidem ſi ſuperſtitio ſapit manifeſtè hæreſim, pro foro externo præſumitur hæreticus, ſeu vehementer ſuſpectus redditur de hæreſi; vnde niſi ſe purget, & abiuret, præſumetur pro foro externo cenſuras, & pœnas hæreticorum incurriſse: ita *Azor. loco citato.*

Secundus eſt, quãdo quis ſciẽter legit, vel retinet libros, ſcripta, opera, tractatus, vel chartas Aſtrologiæ iudiciariæ, Geomantiæ, Hydromantiæ, Pyromantiæ, & aliarum huiuſmodi diuinationum, vel artis Magicæ, aut quibus ſortilegia, veneficia, auguria, aruſpicia, vel incantationes, & ſuperſtitiones continentur: tunc enim incurrit excommunicationem latam in Indice, vt ſtatuit Sixtus V. in Bulla 17. *Cæli, & terræ. Quaranta verbo, Libri. Bonac. tract. de excommun. ob hæreſim, punct.* 4. *n.* 4. Sed hæc excommunicatio non eſt reſeruata.

Sed ſi in illis libris, vel ſcriptis pronũciatur certò de futuris cõtingentibus, ſeu actibus hominũ ex aſtris, vel alijs rebus creatis, tanquam ex cauſa, ſeu ratione neceſſarij influxus, ſeu coactionis arbitrij humani, vel aſſeritur cognoſci ſecreta cordium, ſeu actus pure internos, vel aſſeritur effectus ſupernaturales poſſe cognoſci in cauſis naturalibus; tunc incurrunt, tam authores, & credentes, quàm tenentes, vel legentes ſcienter, in excommunicationem latam in *c.* 1. *Bullæ in Cœna Domini*, quia talis doctrina eſt hæreticalis. ita *Suar. lib.* 2. *c.* 19. *n.* 8. *loco cit. Armilla verbo, Aſtrolog. num.* 1. *Filiuc. tract.* 24. *num.* 85. *Arnald. Albert. tract. de agnoſc. aſſert. hæret. q.* 16. *num.* 1. *&* 11. Idem ſi aſſeratur huiuſmodi artẽ Aſtrologiæ iudiciariæ, ſeu diuinatoriæ non eſſe ab Eccleſia improbatam, vt *Farinac. q.* 181. *nu.* 61. vbi alios allegat.

Tertius caſus eſt, ex Bulla S.D.N. Vrbani VIII. incipit, *Inſcrutabilis*, edita anno 1631. kal. April. quando quis per media ſuperſtitioſa inquirit de ſtatu Reipublicę Chriſtianę, vel Sedis Apoſtolicæ, vel de vita, & morte Romani Pontificis pro tempore exiſtentis, vel eius conſanguineorum vſque ad tertium gradum, v. g. conſulendo ſuper his Ariolos, Aruſpices, Vaticinatores, vel Aſtrologos &c. Item ſi quis talia iudicia recipiat etiam ſponte ſibi oblata, vel eis vtatur, vel ſciẽter ea retineat, vel alteri oſtendat. Item ſi quis talia iudicia, ſeu pronunciationes faciat, etiam ſi aſſerendo ſe non certò affirmare; vel à ſe facta retineat, vel det alijs, vel oſtendat, aut de eis verbo, aut ſcripto etiam improbando tractet. Tales enim delinquẽtes,

Digitized by Google

tes, tam ſæculares, quam eccleſiaſtici, Epiſcopis inferiores, omnes incurrunt eo ipſô pœnas excommunicationis, & reatus læſæ Maieſtatis, ſcilicet confiſcationis bonorũ etiam feudalium, & priuationis beneficiorum, dignitatum, officiorum eccleſiaſticorum, & inhabilitatis ad prędicta: & Eccleſiaſtici degradandi ſunt, & Curiæ ſæculari tradendi ad pœnam corporalem ſtatutam ibidem. Epiſcopi vero, & ijs maiores Pręlati incurrunt pœnam excômunicationis, & priuationis Eccleſiarum, & beneficiorum; & inhabilitatem ad huiuſmodi. Cognitio autem harum cauſarum reſeruata eſt Romæ Vicario, & Auditori Cameræ; extra vero in Prouincijs, Legatis, & Nuncijs. In alijs autem locis, Ordinarijs locorum, & vbique etiam Inquiſitoribus contra hæreticam prauitatem. Additum eſt etiam in ea Bulla, vt Eccleſiaſtici præſumentes impedire dictos Iudices, ſeu perturbare dictarum cauſarum cognitionem, incurrant eo ipſo pœnas excommunicationis, & priuationis beneficiorum, officiorum, & vocis actiuæ, & paſſiuæ, & inhabilitatis.

Nota quòd dictæ pœnæ non procedunt contra inquirentes de affinibus Papæ, quia non continentur nomine conſanguineorum maximè in pœnalibus. *Io. Andr. in c. ſciunt cuncti, de elect. in 6. Specul. tit. de reſcr. præſentan. §. ratione autem impetrãtis, verſ. quid de collateralibus.*

Nota ſecundò, quòd abſolutio dictarum excommunicationũ ita fuit in Breui reformationis Sacræ Pœnitentiariæ ab eodem D. Papa Vrbano VIII. reſeruata, vt Sacra Pœnitentiaria non poſſit abſoluere prædictos inquirentes per media præfata: quo ad alios autem in ea Bulla comprehenſos non fuit reſeruata abſolutio in illo Breui.

V. Superſtitionis crimen (ſecundùm aliquos) reddit ipſo facto infamem infamia iuris, & cõſequenter reddit irregularem, etiam pœnitentia peracta: ita *Syluest. verbo, Superſtitio, q. 11. Maiolus lib. 5. c. 31. §. quid igitur.* facit *c. quiſquis, 2. q. 8.* vbi dicitur tales non eſſe admittendos ad accuſandum. Sed contraria eſt verior, quod iſti non ſine ipſo iure infames, neque irregulares, niſi poſt ſentẽtiam condẽnatoriam. *Sanch. lib. 2. in decal. c. 38. nu. 9. Suar. tom. 1. de relig. tract. de ſuperſt. lib. 2. c. 19. n. 3. & 13. Filiucc. tract. 24. n. 197.* Sequuta autem ſententia condẽnatoria, ſunt infamia iuris notati, & irregulares, quia eſt crimen publicum: ita *Borgaſ. de irregul. par. 6. tit. de ſortil. num. 7. & 8. Abb. in c. 1. in fin. de ſortil.* per

c. con-

c. conſtituimus, 3.q.5. & c. quiſquis, 2.q.8. Imò quia hoc crimē eſt depoſitione dignum, c. ſi quis Epiſcopus, 26. q.5. ibi gloſſ. & Turrecr. Azor. tom. 1 lib. 9. c 26. §. quæres an ipſo iure. Diaz in praxi c. 100. nu. 2. Ideo ſi fuerit notorium de iure, vel de facto, reddit infamem, & irregularem ſecundum magis cōmunem. Sayr. lib. 7. c. 12. n. 3. quamuis alij diſſentiant, vt Garz. p. 7. c. 8 n. 66. p. 11. c. 3. nu. 113. & 117. Layman trac. de irregul. c. 4. §. dico 3.

VI. Superſtitionis exercitio lucra acquiſita reſtituēdā eſſe pauperibus quidam dicunt, vt in terminis de Mathematicis eſt tex. in c. non ſanè, 14. q. 5. Sed communiter contrarium tenent DD. niſi Aſtrologus, vel Magus, ſeu ſuperſtitioſus ementitus ſit, ſeu finxerit ſe præſtare, quod non poterat, & tunc tenetur danti reſtituere: ita Petrus Nauarra lib. 2. de reſt. c. 2. n. 113. Sanch. lib. 2. c. 38. nu. 96. Layman lib. 4. tract. de ſuperſt. c. 4. n. 8. & probatur l. item apud, §. ſi quis Aſtrologus. cum gloſſ. verbo, non poteſt, ff. de iniur.

CAPVT I.

Suſpenſionem violantes, & alia de ſuſpenſione.

Vide verbo, *Cenſura*.

CAPVT I.

Teſtamenta, ſeu vltimas voluntates exequi negligens.

SI teſtator non determinauit tempus, intra quod legata, ſeu relicta ſint exequenda, executores, ſeu hæredes tenētur legata pia, & prophana quamprimum poſſunt exequi pro foro conſcientiæ. c. ſi hæredes, de teſtam. Eman. Sà, verbo, Legatum, nu. 22. Sanchez opuſc. lib. 4. cap. 1. dub. 53. num. 6. Molina tom. 1. diſput. 251. §. dubium item eſt, qui ait differentem notabiliter exequi ſine cauſa rationabili, cùm poſſit exequi, peccare mortaliter. & Layman lib. 3. tract. de vltim. voluntat. cap. 11. num. 12. Abb. in dicto cap. ſi hæredes, num. 5. Couarr. num. 4. qui omnes concludunt dilationes conceſſas à iure ad ſoluenda legata, procedere tantum, quoad pœnas iuris incurrendas. Item pro foro externo poteſt Epiſcopus differētem exequi ſine cauſa rationabili, etiam ante annum, vel ſex menſes, cogere ad exequendum per cenſuras Eccleſiaſticas, vel interdicendo ei bonorum adminiſtrationē defuncti: ita ex d. c. ſi hæredes, tenet Couarr. Molina, Layman, & Sanch. loc. cit.

I. Si hæres, vel executor differat ſoluere legata pia vltra ſex mēſes, numerādos à die publicationis teſtamenti, & notitiæ habitæ, tenetur ea ſoluere cum fructibus omnibus, & vſuris, & emolumentis, quæ à die mortis defuncti percipi potuiſſent. §. *ſi autem hæres, verſ. ſi autem legatū, Auth. de Eccleſ. tit. Abb. Imola, & Barbat. in d. c. ſi hæredes, ibi. Couarr. num.* 5. *Sanchez loco cit. diſp.* 56. *nu.* 1. *Molina diſp.* 251. §. *quando à teſtatore*.

Hic aduerte quòd fructus legati prophani non debentur legatario, niſi qui percepti ſunt à die aditæ hæreditatis, vel à die moræ adeundi, vt latè *Sanchez* probat, & de communi teſtatur *opuſc. lib.* 4. *c.* 2. *dub.* 16. *nu.* 3. *&* 8. Fructus autem legati pij debentur legatario, quatenus ſunt percepti, à die mortis teſtatoris, quia ex tunc eſt dominium ipſo iure tranſlatum, etiam ante aditam, per *l. fin. C. de Sacroſanct. Eccleſ. Tiraquell. de priuileg. piæ cauſæ, cap.* 53. *Molina diſp.* 194. *colum.* 1. At poſt ſex menſes tenetur etiam præſtare vſuras legales, id eſt moratorias, quantùm ſcilicet intereſt ratione iuſti lucri ceſſantis, vel damni emergentis, ex dicta Auth. vt exponit *Lupus in l. curabit, commēt.* 1. §. 3. *num.* 36. *&* 65. & quidem etiam ante ſex menſes pro foro conſcientiæ poſita mora, vt ſupra dictum eſt, teneretur hæres præſtare dictas vſuras, ſeu intereſſe.

II. Si hæres, ſeu executor ſemel monitus à Iudice, vel eius nuncio, ſeu litteris, non exequatur intra annum, perdit omne lucrum, & commodum ex illa vltima volūtate ſibi aliàs proueniens. *Auth. hoc amplius C. de fideic. & Auth. de hæred. & Falc.* §. *ſi quis autem, &* §. *vltim.* & habetur in *d. c. ſi hæredes, de teſtam. & ibi Canoniſtæ, & Barboſ. nu.* 2. & hanc pœnam eſſe latæ ſententiæ, ſeu iure incurri, ipſo iure dicunt *gloſſ. in d.* §. *ſi quis autem, verbo, auferri. Bal. Salic. Iaſ. Angel. & Corn. in d. Auth. hoc amplius, Barboſ. loco cit. Menoch. de arbitr. caſu* 498. *num.* 58. & communem dicit *Matiēzo apud Sanchez lib.* 4. *c.* 1. *dub.* 56. *nu.* 7. *Sanch.* tamen *nu.* 8. contrarium tenet cum *Couar. Angel. Caſtren. Padilla, Tello, Nauarr. & Lopez,* quia verbum *amittat* ibi poſitum eſt futuri temporis, ideo ſententiam exigit. Illud eſt certum, non obligare hanc pœnā ante declaratoriam ſententiā, cùm ſit priuatiuè iuris quæſiti, priuatiua vt *Layman c.* 11. *nu.* 13. *in fin. Molina diſp.* 251. §. *illud etiam*.

Amplia hanc pœnam, vt procedat etiam in executores Eccleſiaſticos ſæculares, & regulares, vt *Barboſ. in d. c. ſi hæres, nu.* 5.

Li-

Limita, quòd executor non priuatur legitima, ſeu lucro, quod ex iuris diſpoſitione aliàs ſibi debebatur; ſed tantùm quod ex voluntate teſtatoris ſibi deferebatur, vt *d. Auth. hoc amplius*, & latè *Barboſ. in d. c. ſi hæredes, nu. 6.* Sed hoc verùm quoad legata prophana: nam differés ſoluere, ſeu exequi legata pia, priuatur etiam legitima, vt de communi teſtatur *Barboſ. n.* 11. cum allegatis ibidem.

III. Præterea hæres, ſeu executor monitus differens exequi relicta per annum integrum, priuatur munere executoris, & defertur Epiſcopo quo ad legata pia; quod eſt certum: ſed quoad prophana ſecũdum receptiorem defertur ſolùm Eccleſiaſtico Iudici, ſeu Epiſcopo, ſi præuenit in cauſa, quia hoc iudicium compellendi executores eſt mixti fori; ita *Abb. in d. c. ſi hæredes, n. 7. & in c. cum eſſes*, 33. *Molina diſp.* 251. *§. dubium autem. Sanchez lib. 4. opuſc. c.* 1. *dub.* 54. *n.* 8. *per d. Auth. hoc amplius. & d. c. ſi hæredes, & c.* 3. *de teſtam.* Si autem præuenit Iudex laicus, tunc alij à iure ſunt aſſignati executores ordine ſucceſſiuo. *dict. Auth. hoc amplius, & Doctores citati.* Requiritur autem monitio ſaltẽ vna facta per Iudicem, ſiue perſonaliter, ſiue edicto, ita vt annus incipiat currere à die monitionis, vt *Sanchez dub.* 54. *n.* 10. qui plures allegat, & alios allegat, & ſequitur *Barboſ. in d. c.* 3. *nu.* 3. ſecundùm magis communem.

Adde, quòd hæc pœna priuationis eſt latæ ſententię, vt *Sanch. nu.* 16. cum communi, & *Barboſ. in d. c. ſi hæredes, n.* 2. Imò etiam ante annum priuatur executor eo munere, ſi bis monitus ab Epiſcopo, vt intra certum tempus legata pia exequatur, non paret, vt *Sanch. nu.* 13. *Surdus de aliment. tit.* 8. *priuil.* 32. *nu.* 7. *&* 8. & per eos adducti.

CAPVT I.

Teſtimonij cauſam fingens, ob quam Iudex ad mulieris examinanda domum accedat.

IN *cap. mulieres, de iud. in 6.* Mulieres ſæculares inuitæ perſonaliter extra caſus à iure expreſſos ad iudicia trahi nõ debẽt: quòd ſi neceſſarium fuerit mulieris teſtimoniũ, mittatur ad eam tabellio, vel ſi id fieri nõ poſſit, tũc Iudex ad eã perſonaliter accedat: ſi autem fingatur cauſa talis, ob quã Iudex debeat perſonaliter accedere ad domũ mulieris, fictor huiuſmodi ipſo facto sẽtentiam excõmunicationis incurrat; quæ tamẽ non eſt reſeruata,

vt *gloſſ. ibi verbo, incurrat*. Mulieres autem religioſæ, neque volentes, perſonaliter ad tribunalia vocandæ ſunt: & quidquid cõtra præmiſſa actum fuerit, eſt irritum, & inane, ex *d. c.*

Limita, quòd non ſufficit ad pœnam excõmunicationis fictio cauſæ, niſi ſequatur acceſſus Iudicis; non tamen requiritur, vt ſequatur examen: ita *Caiet. verb. excommunicatio*, *c.* 59. *Nauar. cap.* 27. *nu.* 125. *verſ.* 18. *Suar. de cenſur. diſp.* 23. *ſect.* 4. *nu.* 13. *Sayr. lib.* 3. *c.* 34. *nu.* 13. *Tolet. lib.* 1. *c.* 38, § *octaua*, *Io. Andr. in d. c. mulieres, ibi. Anchar. n. vlt. Franc. num.* 2.

Limitant ſecundò aliqui, vt text. ſolùm procedat de Iudicibus Eccleſiaſticis, vel ſæcularibus in terris Eccleſiæ, quia iura Canonica pœnalia, vel exorbitantia à iure communi, ſimpliciter loquẽtia de Iudicibus circa praxim iudiciorum regulandam, ſolùm intelliguntur de Iudicibus Eccleſiæ ſubiectis, *gloſſ. in Clem. diſpẽdioſam, verbo*, *vſuris. de Iudic.* & ita in terminis *Gemin. & Frãc. in d. c. mulieres*, *in fin.* Sed contrarium verius videtur, quia lex Canonica ſtatuens aliquid ad vitandum periculum peccati, generaliter intelligẽda eſt pro vtroque foro, & ait *Suar. n.* 15. *Clarus* §. *fin. q.* 28. §. *quæro igitur.*

CAPVT I.

Torneamenta agentes.

Vide *verbo, Ludus*, *c.* 3.

CAPVT I.

Tranſmarinam peregrinationem aſſumentes ſine licentia Papæ.

Vide *verbo, Peregrinatio*, *c.* 2.

CAPVT I.

Vacantium Eccleſiarum, ſeu beneficiorum bona, vel fructus occupantes.

QVicunque vacantis Eccleſiæ, ſeu beneficij bona vel fructus occupat per vſurpationem, id eſt tanquam ex iure ſibi nõ verè competenti, incurrit excõmunicationem Papæ reſeruatam, nec abſoluendus, niſi ſatisfactione præcedẽte: & ſi vſurpantes ſunt Patroni illius Eccleſiæ, ſeu beneficij, ipſo facto ſunt priuati iure patronatus: Clerici autem, ſiue vſurpantes, ſiue conſentiẽtes, vltra pœnas prædictas, incurrunt priuationem omnium beneficiorum, & inhabilitatem ad beneficia cõſequenda, ex Trident. *ſeſſ.* 22. *c.* 11. *reform.*

Item

Item occupantes per vſurpationem fructus, vel prouentus, vel Iuriſdictiones Eccleſiarum, vel beneficiorum, incurrunt in excommunicationem latam in *cap.* 17. *Bullæ in Cœna Domini*. Quia licet ibi tantùm ſit ſermo de dictis rebus pertinentibus ad Papam,& Sedem Apoſtolicam, & ad perſonas Eccleſiaſticas, ratione Eccleſiarum, ſeu beneficiorum ſuorum; tamen etiam Sede vacante dicti fructus, & bona dicuntur pertinere ad perſonas Eccleſiaſticas, ſaltem in genere, id eſt ſucceſſores, quibus poſtea conferentur Eccleſiæ, ſeu beneficia vacantia: & ita tenent *Suar. de cenſur. diſp.* 21. *ſect.* 2. *nu.* 97. *Nauarr. cap.* 27. *nu.* 70. *verſ. ſexta. Sayr. de cenſur. lib.* 3. *cap.* 21. *num.* 4. eſt communis, contra *Caiet. verbo excommun. cap.* 27. *Tolet. lib.* 1. *cap.* 9. *nu.* 6. Sed quo ad fructus, & bona, quæ vacante beneficio capit Camera Apoſtolica ratione ſpolij, non poteſt eſſe dubium, quin ſit locus excommunicationi in dicto *c.* 17. Bullæ in Cœna Domini.

Eſt tamen aduertendum, quòd multi putant, Bullam ibi loqui tantùm contra vſurpantes vigore laicæ poteſtatis publicæ, vt *Soſa ſuper Bulla in Cœna Domini, diſput.* 90. *Vgolin. in d. c.* 17. *verſ. vel etiam, Nauar. cap.* 27. *n.* 71. *Alter. ibi. cap.* 2. *col.* 3. Sed quòd procedat de quocunque vſurpāte quauis poteſtate, tenet *Regin. lib.* 9. *c.* 25. *nu.* 372. *Duard. Filiucc.* quos ſequitur *Bonacc. ſuper eadem Bulla*, *q.* 18. *punct.* 3. *num.* 2.

Aliæ etiam ſunt cenſuræ ſpecialiter latæ contra vſurpantes, vel occupantes bona, vel fructus Eccleſiarum, & beneficiorum vacantiũ, de quibus infra dicemus.

CAPVT II.

Vacantium Eccleſiarum, vel piorum locorum bona occupare præſumētes per vſurpationem iuriſpatronatus, ſeu cuſtodiæ in eiſdem, & ad hæc Clerici cooperantes.

IN *c. generali*, 13. *de elect. in* 6. fertur excommunicatio nulli reſeruata contra omnes, qui regalia, cuſtodiam, ſeu guardiam, aduocationis, ſeu defenſionis titulum in vacantibus Eccleſijs, Monaſterijs, ſeu quibuslibet alijs pijs locis de nouo vſurpare præſumētes, bona earumdem Eccleſiarum, ſeu locorum vacantium occupare præſumunt; & contra Clericos, & Monachos, & perſonas earumdem Eccleſiarum, ſeu locorum hæc fieri procurantes. Item fertur pœna priuationis, ſeu inhibitionis à perceptione fructuum, ſeu prouentuum earũ-

Digitized by Google

dem Eccleſiarum, ſeu locorum, contra Clericos, qui talia facientibus ſe nō opponunt, vt deberēt.

Nota primò, quòd ad incurrendam præfatam excommunicationem, & pœnas, requiritur, vt duo concurrant in principali delinquente, ſcilicet vſurpatio tituli iuriſpatronatus, ſeu cuſtodię, ſeu aduocatiæ, & ſimul occupatio de bonis earumdem Eccleſiarum, ſeu locorum Eccleſiaſticorum vacantium: ita *Nauar. c.* 27. *n.* 123. *Suar. de cenſur. diſp.* 23. *ſect.* 4. *nu.* 6. *Tolet. lib.* 1. *c.* 39. *circa quartam excommun. Sayr. lib.* 3. *c.* 34. *nu.* 10. *Filiucc. tract.* 14. *num.* 56.

Nota ſecundò, quòd illa pœna inhibitionis à perceptione fructuum, &c. non eſt cenſura ſuſpenſionis, ſed pœna pura eccleſiaſtica priuationis fructuum, ſeu prouentuum, quia non eſt inducenda cenſura, niſi eam verba ſonent. *Reginal. lib.* 30. *tract.* 2. *num.* 182. *Roderic. qq. regul.* 18. *art.* 1. §. 1. *tom.* 2. *Filiuc. tract.* 20. *nu.* 215. *Eman. Sà verbo, Confeſſor, n.* 11. *Suar. diſp.* 23. *ſect.* 4. *nu.* 7. *in fin.* Vnde dicit *Suar.* nō teneri Clericos per ſe exequi eā pœnam, ſed requiri declaratoriā, ſeu executoriam: ſed ego puto eos teneri abſtinere in conſcientia à tali perceptione, ſub peccato mortali ratione præcepti iniuncti, per illa verba *diſtrictius inhibemus*: & ita ſentit *gloſ. ibi verbo, inhibemus*.

Nota tertiò, pœnas iſtas latas contra non impedientes, cùm debeant, ſecundum probabiliorem intelligi procedere contra eos, qui tenebantur ex iuſtitia, ſeu ex officio impedire, & non tantum ex charitate: ita *Archid. in d. c. generali. Suar. loco citat. nu.* 7. Omnes autem Clerici eiuſdem loci, ſeu beneficij tenentur extraneum à tali vſurpatione, & occupatione impedire ex iuſtitia, non autem Clerici extranei, per ea quæ habet *Leſſ. lib.* 2. *cap.* 13. *n.* 75. *Sotus lib.* 4. *de iuſt. q.* 7. *ar.* 3.

CAPVT III.

Vacantium Eccleſiarum Secularium, vel Regularium bona, Clerici earumdem occupantes.

IN *c. quia ſæpe, de elect. in* 6. ſtatuitur, ne vacante Eccleſia Cathedrali, vel Collegiata, vel Regulari, Capitula, aut Collegia, aut Conuentus, earumue ſingulares perſonæ, de bonis relictis à defuncto Prælato, ſeu fructibus Eccleſiæ vacātis (quæ omnia, vel in vtilitatem Eccleſiæ expendi, vel ſucceſſori reſeruari debent) occupent, diuidant, ſurripiant, dilapident, vel conſumant, non obſtante quocūque priuilegio,

gio, vel conſuetudine; præſumẽtes autem contra facere incurrãt ſuſpenſionem ab officio, & à quibuſcunque beneficijs, donec plenè reſtituant.

Nota quod ait fore ab officio ſuſpenſos, intelligendũ de officio ordinis, & iuriſdictionis. *Suar. de cenſur. diſp.* 26. *ſect.* 1. *nu.* 11. *Sayr. lib.* 4. *c.* 2. *n.* 2. *&* 7. Quod autem ait, fore ſuſpenſos à beneficijs, aliqui intelligũt etiam ab omnibus beneficijs vbique locorum, vt ait *gloſſ. ibidem. Gemin. nu.* 17. *Anchar. n.* 3. *Franc. n.* 2. Sed ſecundùm communem eſt à beneficijs tantùm, quæ in ea Eccleſia læſa obtinẽt. *gloſſ. in Clem.* 2. *verbo, beneficiorum, de vit. & hon. Cleric. Sayr. lib.* 4. *c.* 6. *n.* 25. *Suar. diſp.* 27. *ſect.* 1 *nu.* 12. *Abb. in c. paſtoralis, §. verum, nu.* 21. *de appellat.*

Nota ſecundò, quòd hæc cenſura ſuſpenſionis, facta integrali reſtitutione, ceſſat, nec indiget abſolutione, *gloſſ. ibid. Gemin. nu.* 17. *Anchar. nu.* 3. *Franc. n.* 2. & de communi teſtatur *Vgolin. de cenſ. tab.* 4. *§.* 2. *nu.* 4.

Nota tertiò, quòd non dicitur facta plena reſtitutio, ſi deficiat etiam in minimo, vſque ad vnum ouum, vt *gloſſ. ibi verbo, plenè, Archid. Anchar. ibi in fine. Franc. num.* 2. *Sayr. lib.* 4. *cap.* 17. *nu.* 6. *&* 7. *Vgolin. tab.* 4. *de ſuſp. cap.* 4. *§.* 2. *nu.* 7. Neque ſufficit cautio etiam idonea, *gloſſ. in c. præſenti, verbo, reſtitutionem, de off. ordin. in* 6. *ibi Gemin. nu.* 17. *Anchar. nu. vlt.* Tamen *Vgolin. loco cit.* ait ſufficere, ſi is ad quem res pertinet, debitum condonauerit, vel fidem ei habuerit de futura reſtitutione, dilatione conceſſa: idque verum puto.

Nota quartò, quòd hæc Decretalis non loquitur, niſi de Eccleſijs, vt ſupra, non autem de alijs beneficijs, quia de his eſt alibi cautum, vt *c. ſequenti* dicemus: & ita *gloſſ. in d. c. quia ſæpe, ibi Barboſ. num.* 7. *Boer. deciſ.* 340. *nu.* 2.

Nota quintò, quòd hæc Decretalis procedit de iure communi. An autem pœnæ iſtæ procedant etiam, quando Camera Apoſtolica capit ea bona iure ſpolij, dicam *c.* 6. *ſeq. & c.* 4. *in fin.*

CAPVT IV.

Vacantium beneficiorum bona occupantes collatores, Patroni, vel Cuſtodes eorumdem.

IN *c. præſenti, de offic. ordin. in* 6. ſtatutum eſt, ne Ordinarij collatores, aut Patroni, aut cuſtodes beneficiorum, ſeu locorum eccleſiaſticorum quorũcunque vacantium, occupent, aut in ſuos vſus conuertant fructus eo-

rumdem, aut bona dimiſſa à deſunctis Rectoribus dictorum beneficiorum, ſeu locorum, quæ vel iure ſpolij ad Eccleſiam eandem pertinent, & in eius vtilitatem conuertenda, aut ſaltem ſucceſſori reſeruanda, niſi ſpeciali priuilegio, aut conſuetudine legitimè præſcripta, aut alia rationabili cauſa ipſis occupantibus competant; quo tamen caſu fieri debet deductio pro oneribus Eccleſiæ ſupportandis, ſeu Miniſtris alendis, & ære alieno ſoluendo. Si quis autem contra prædicta agere præſumant, Epiſcopi incurrunt ipſo facto ſuſpenſionem, ſeu interdictum ab ingreſſu Eccleſiæ: inferiores verò Clerici ſuſpenſionem incurrunt ab officio, & beneficio; & durant hæ cenſuræ, quouſque reſtitutionem fecerint de prædictis.

Nota, quòd ex cauſa rationabili Epiſcopus poteſt beneficij vacantis fructus applicare ſuæ menſæ, vel alteri piæ cauſæ, dummodo hæc concurrant: Primò, quòd applicet ad tempus, non perpetuò. Secundò, quòd faciat hoc palam, & cum conſenſu Capituli. Tertiò, quòd non fiat præiudicium alteri habenti ius ſuper illis fructibus, vt hodie in multis locis habet Camera Apoſtolica. Quartò, quòd id fiat tempore vacantiæ: ita *gloſſ. in c. vn. vt Eccleſ. benef. ſine dimi. conſ.* & magis communem ait *Felinus in c. cum acceſſiſſent, n. 34. de conſt.*

Nota ſecundò, quòd debita contracta à beneficiato defuncto in vtilitates Eccleſiæ, vnde illa ſit facta melioris conditionis, non ſunt ſoluenda ab hæredibus beneficiati de patrimonialibus, ſed de redditibus eccleſiaſticis remanentibus Eccleſię, vel de acquiſitis per tales redditus à beneficiato eodem defuncto, vt *gloſſ. hic, verbo, debitis. Nauarr. §. 9. de ſpolio, nu. 6. Filiucc. tractat. 43. cap. 6. num. 13.*

Nota tertiò, quòd neque hæc Decretalis, neque altera, de qua dixi *c. praced.* procedunt hodie in beneficijs, & bonis, ſeu fructibus ſpolio Cameræ Apoſtolicæ ſubiectis; quia hæ Conſtitutiones ſolùm loquuntur de illis fructibus, & bonis, quæ ad eandem Eccleſiam pertinent iure ſpolij, vel ſucceſſori in eadem, prout de iure communi.

Nota quartò, quòd hic non derogatur priuilegijs, & præſcriptionibus.

CAPVT V.

Vacantium beneficiorum in Eccleſijs ſuis fructus annales occupantes prætextu conſuetudinum, vel priuilegiorum.

I. EXtrau. vn. ne Sede vacante, ſtatutum fuit, vt

vt in Eccleſijs, in quibus ex conſuetudine longi temporis, priuilegio, vel ſtatuto, fructus, ſeu obuentiones beneficiorum in eiſdem vacantium, vel etiam poſt eorum prouiſionem, pro primo, vel ſecundo, vel vlteriori anno, defuncto, aut fabricæ, aut Eccleſiæ, aut perſonis annalia huiuſmodi habentibus applicanda eſſent in totum; tale ius habentes nihil exinde percipiant vltra ſummam, pro qua vnumquodque dictorum beneficiorum ſolet in decimæ ſolutione taxari; & reliquum remaneat ſucceſſori in dicto beneficio; vel ipſi ius habentes dimittant dictam ſummam taxatam ſucceſſori, & reliquum ſibi accipiant, itaut intra decem dies, poſtquam ſciuerint beneficia ipſa vacare, eligere alterutrum teneantur: aliàs optio ad dictum ſucceſſorem tranſeat ipſo iure. In illis autem Eccleſijs, in quibus decimarum taxatio non eſt facta, fructus, & obuentiones beneficij vacantis, quos in decima ſoluere cõſueuit, per medium diuidantur, & eorum medietatem habeat is, cui ius annalium in eo competit beneficio, & alia medietas relinquatur beneficiato pro ſua ſuſtentatione, & oneribus Eccleſiæ ſufferendis. Quòd ſi alter non ſit contentus tali medietate, ea tranſeat ad alterum cum oneribus Eccleſiæ. Si quis autem prædictorum vltra præmiſſa perceperit, illudque ijs, ad quos pertinebit, intra menſem non reſtituerit cum effectu, ſi ſit Epiſcopus, à Pontificalibus, & ingreſſu Eccleſiæ eo ipſo nouerit ſe ſuſpenſum; Capitulum, Vniuerſitas, vel Collegium, interdicto, donec cum integritate illicitè percepta reſtituerit, ſe nouerit ſubiacere. Singularis autem eccleſiaſtica perſona, vel mundana, excommunicationis incurrat ſententiam ipſo facto, à qua extra mortis articulum, niſi ſatiſfactione præmiſſa, minimè abſoluatur, non obſtantibus, &c.

De hac Decretali vltra *Canoniſtas ibi*, *Nauarr. de reddit. q. 3. nu. 12. Couar. in c. cum in offic. num. 9. de teſtam. Gutier. lib. 2. pract. qq. 114. nu. 14. Suar. de cenſur. diſp. 37. ſect. 1. nu. 11.*

Nota, quòd hæc pœna eſt ſolùm contra eos, qui illicitè, vt ſupra, percipiunt, prætendentes ius annalium, ex aliquo priuilegio, ſtatuto, vel conſuetudine; non autem cõtra beneficiatos aliquid ſupra taxam percipientes, ex ſuo beneficio, vt *gloſſ. verbo, prædictorum*.

Nota etiam, quòd illa ſuſpenſio ab ingreſſu Eccleſiæ, propriè eſt interdictum, vt *Suar. ibid.*

II. Sed hodie ex Bulla 104. Pij V. incipit, *Durum*, prohibitum eſt, ne vigore ſtatuti cuiuſcunque,

que, aut conſuetudinis, etiam immemorabilis, aut priuilegij, etiam à Pōtifice iuramēto firmati, etiam ex cauſa vrgentiſſima conceſſi, vacantibus Eccleſiæ Cathedralis, vel Collegiatæ beneficijs, fructus, ſeu annalia applicare poſſint in totum, vel ex parte Menſæ Epiſcopali, aut Capitulo, alteriue loco, aut perſonis Eccleſiæ: Contrauenientes autem incurrant pœnas ipſo facto, ſcilicet Epiſcopi tandiu ſint ab exercitio officij Pontificalis ſuſpenſi, donec à Sede Apoſtolica præuia ſatisfactione abſoluantur. Capitula verò, & Collegia eccleſiaſtico ſubiaceant interdicto; ſingulares perſonę Epiſcopis inferiores excommunicationem incurrãt Papæ reſeruatam. Et addit, vt Canonici, vel Beneficiati tēpore admiſſionis ad poſſeſſionem iurantes obſeruare præfata ſtatuta, ſeu priuilegia, ſeu conſuetudines: Item Epiſcopi, & Capitula, & perſonæ inducentes ad tale iuramentum præſtandum, in dictas cenſuras reſpectiuè incidant ipſo facto: & omnia in contrarium acta decernit irrita: excipit tamen Pius V. *ibidem*

Primò conſuetudines, ſeu ſtatuta, ſeu priuilegia iam introducta, per quæ dicti fructus fabricæ Eccleſiæ, vel Sacriſtiæ, aut alteri pio loco reperiantur applicati; ita tamen, quòd ſi applicatio ſit facta vltra ſemeſtre tempus, dimidia tantum pars eidem competat loco, & altera dimidia à beneficiatō integrè percipiatur.

Secundò excipit cōſuetudines, priuilegia, & ſtatuta, quibus Capitula, Collegia, vel perſonæ habentius annalium, ſeu perceptionis fructuum beneficiorum à primo tempore vacationis, vſque ad eorum prouiſionem, ſeu poſſeſſionis conſecutionem, quia quo ad hoc noluit derogari iuri illorum.

Vnde apparet hodie, per hanc Bullam ex parte tantum eſſe derogatum extrau. præfatæ, quo ad ius annalium, & quo ad pœnas ibi ſtatutas. Nam hodie Epiſcopus non incurret interdictum ab ingreſſu Eccleſiæ, ſed ſolam ſuſpenſionem à Pontificalibus.

CAPVT VI.

Vacantium Eccleſiarum, ſeu beneficiorum fructus, vel defunctorum Clericorũ bona ad Cameram Apoſtolicam pertinentia occupans.

NOta, quòd licet de iure communi fructus Eccleſiæ, vel beneficij vacãtis, per œconomum ab Epiſcopo, vel Capitulo deputandum, percipiendi ſint, & vel in vtilitatem Eccleſiæ, eiuſque onera ſupportanda, expendendi, vel ſaltem ſucceſſori in be-

beneficio ſeruandi ſint, *c. cum vos, de off. ordin. c. quia ſæpe, de elect. in 6. c. præſenti, de off. ordin. in 6.* Similiter bona à Prælato, ſeu beneficiato acquiſita ex fructibus eccleſiaſticis ſuam congruam ſuſtentationem excedentibus, remaneant eidem Eccleſiæ, ſeu beneficio iure ſpolij, ſeu legitimæ ſucceſſionis, *c. placuit, 12. q. 3. c. cum in officijs, c. relatum, de teſtam. cap. 1. de ſucceſſ. ab inteſt.* de quibus vide *Azor. tom. 2. lib. 7. cap. 9. q* 8. *Couarr. in d. c. cum in offic. nu. 6. Molinam tom. 1. diſp.* 147. *concl.* 5. *Nauar. de ſpolio,* §. 10. *nu.* 1. *Garziam par. 2. de beneſ. cap. 1. nu.* 89.

Tamen ex nouo iure in multis facta eſt eorum applicatio iure ſpolij Cameræ Apoſtolicæ; & primò fructus beneficiorum Italiæ Sedi Apoſtolicæ reſeruatorum, ſeu affectorum, vacantiũ, ex Bulla Pij IV. *Conſt.* 32. & Sixti V. *Bulla* 100. §. 20. de quibus *Garzias nu.* 90. *ibidem*.

Secundò, omnia à Beneficiatis, ſeu Clericis acquiſita ex fructibus bonorum eccleſiaſticorum incõſumpta tẽpore obitus remanentia, ſi, & quatenus teſtandi facultate legitima à Sede Apoſtolica obtenta de eis non diſpoſuerint, ex Bulla 29. Pauli Tertij, incipit, *Romani Pontificis. Nauar. de ſpol.* §. 5. *num.* 3. *Filiuc. tract.* 43. *cap.* 5 *à num.* 1.

Tertiò, item omnia bona ab Eccleſiaſticis acquiſita per illicitam negociationem, per Bullam 19. Pij Quarti.

Quartò, bona à Clericis relicta illegitimis, vt dicta Bulla Sixti V. §. 15.

Quintò, bona Regularium extra Clauſtra degentium, & decedentium, ex Bulla Gregorij XIII. 43. niſi quatenùs facultate teſtãdi habita diſpoſuerint, vt ibidem.

Sextò, bona Clericorum extra reſidentiam debitam decedẽtium, ex Bulla 91. Pij IV. & Bulla 7. Iulij III.

Septimò, fructus beneficiorum vacãtium à defuncto inexacta, ex eadem Bulla Iulij III.

Limita circa iſta primò quòd multi dicunt fructus beneficij vacantis pertinere ad Cameram, quando beneficium vacat de iure, & de facto, ſecus ſi de iure tantum, vt quia collatio facta, fuit nulla ex aliquo defectu occulto; vnde dicunt reualidato titulo, fructus ad eundem pertinere prouiſum: ita *Eman. Sà, benefic. n.* 21. *Nauarr. de ſpol.* §. 12. *nu.* 3. & 4. *Filiucc. tract.* 43. *c.* 8. *nu.* 18. *Borgaſ. de irregul. par.* 7. *tit.* 1. *nu.* 17. *Bellam. deciſ.* 842. Contrarium videtur ſtatutum in Bulla prædicta Sixti V. 100. §. 13. vbi reſeruat Cameræ omnes fructus Eccleſiarum, & beneficiorũ malè perceptos, etiam ex titulo in-

infecto. Sed id intelligendum pro foro externo.

Limita ſecundò, circa bona ab Eccleſiaſticis acquiſita per illicitam negociationem, dubium eſſe, an hæc applicatio ſit Legis pœnalis, vt non liget ante ſententiam: dixi *verbo, negociatio.* Alias etiam limitationes, & ampliationes, & declarationes in materia ſpolij, vide apud *ſupra citatos Doctores*.

Occupans bona Eccleſiæ vacãtis, vel defuncti beneficiati ad Cameram pertinentia contra ius ſpolij ſupradictum, ſi prætextu priuilegij, aut alterius facultatis iniuſtè id faciat, incurrit in excõmunicationem latam à Tridentino, & in Bulla Cœnæ Domini, de quibus dixi *cap.* 1. Si autem furtiuè occupet, nullam à iure communi cenſuram incurrit ſecundũ probabiliorem, vt dicam *verbo, Vſurpatio*; ſed incurret excommunicationem, quando à Commiſſarijs ſpolij Eccleſiaſtici promulgabitur contra non reſtituẽtes, vel non reuelantes: ita *Marius Alter. tom.* 2. *diſp.* 12. *c.* 3. *in fine*.

CAPVT I.

Vectigalia noua imponentes, vel augentes.

IN *c. ſi quis Romipetas*, 24. *q.* 3. Calixtus Papa ſic ſtatuit: Si quis mercatores nouis telonæorum, aut pedagiorum exactionibus moleſtare tentauerit, donec ſatisfecerit, communione careat Chriſtiana. Item in *c. innouamus, de cenſ.* Alexander Tertius, ne quiſquam alicui nouas pedagiorum exactiones ſine authoritate, & conſenſu Principũ ſtatuere aliquo modo præſumat: ſi quis autem contra hoc fecerit, & commonitus non deſtiterit, donec ſatisfaciat, communione careat Chriſtiana.

Nota, quòd per hæc verba, *communione careat Chriſtiana*, infertur pœna excommunicationis tranſgreſſoribus, vt *Molina diſp.* 666. *in fin. tract.* 2. *de iuſt. Alter. tom.* 1. *lib.* 5. *diſp* 6. *cap.* 2. *§. hæc facultas. Cardin. in d. c. innouamus, nu.* 2. & videtur eſſe latæ ſententiæ ob illam particulam *careat*, vt de communi teſtatur *Butrius in c. potuit, de loc. Tiraquell. in l. ſi vnquam, verbo, reuertatur, nu.* 166. *C. de reuoc. donat.* & veriorem dicit *Felin. in c. ex tenore, num.* 17. *de reſcript.* & tenet *Azor. lib.* 5. *c.* 9. *§. tertia regula, tom.* 1. & in terminis *Alterius cap.* 2. *§. qua in re*. Quamuis contrarium teneat *Hoſtien. in d. c. innouamus, §. ſi quis autem, Cardin. nu.* 2. *Turrecr. in d. c. ſi quis Romipetas, in princip.* & alij, quos allegaui *verbo, Peregrinus, cap.* 1.

In

Digitized by Google

In c.5.*Bullæ in Cœna Domini*, eſt excommunicatio latæ ſententiæ contra omnes, qui in terris ſuis pedagia, ſeu gabellas nouas imponunt, vel augent, præter quã in caſibus à iure, vel ex ſpeciali Sedis Apoſtolicę licentia permiſſis, vel augeri, ſeu imponi prohibita exigunt.

Amplia vt nomine pedagij, & gabellæ hîc contineatur omne onus patrimoniale reale, vel mixtum. *Nauar. cap.27. nu.61. & conſ.8. de cenſ. Vgolin. ſuper eod. c. Bullæ*, §.2. *verſ. ſecundò afficit. Suar. de cenſ. diſp.21. ſect.2. n.41. Viuald. ſuper eod. c. caſu* 5. *nu.1. Filiucc. tract.16. nu.*103.

Limita primò, vt non procedat hæc excommunicatio, quando gabella, vel vectigal eſſet impoſitũ authoritate ſupremi Principis, vt communiter tenent Doctores, quos allegat, & ſequitur *Barboſa in d.c. innouamus, nu.*3. & ſufficit, ſi habeat iura ſupremi, etiamſi habitu Imperatorem recognoſcat: ita *Tolet. lib.*1. *cap.*21. §. *dices. Filiucc. tract.*16. *n.*104. *Graff. tom.*1. *lib.*2. *c.*125. *nu.*15. vbi ponit exemplum in Sereniſſimo Duce Sabaudiæ, & *Suar. de legib. lib.*3. *cap.*8. *num.*9. & idem de omni Principe, à quo non datur appellatio. *Nauarr. conſ.*7. *de cenſ.*

Limita ſecundò, vt non incurrat hanc cenſuram recipiens indebitum vectigal à ſponte offerente, nulla ſcilicet exactione, id eſt coactione, vel requiſitione interueniente. *Caiet. verbo, excommun. cap.*71. *Vgolin. hîc*, §.3. *Sayr. lib.*3. *cap.*9. *nu.*9. *Tolet. c.*21. *in fin. Suar. nu.*43.

Limita tertiò, vt non incurrat exigens vectigal non impoſitum, aut ſupra quam impoſitum eſt, ſi id faciat, non vt pro vectigali recipiat, ſed vt furtiuum ſibi referuet. Eſt probabilior, & magis communis ſententia. *Sylu. verb. excomm.*7. *nu.*54. *Filiuc. n.*114. *Tolet. cap.*21. §. *penult. Bonacc. ſuper Bulla Cœna q* 6. *punct. vlt. nu.*15. quamuis contrarium probabile ſit, quòd tunc etiam exigens incurrat in hanc excommunicationem, vt *Filiuc. num.*113.

CAPVT I.

Veneficium.

Vide *verbo, Poculum, c.*4.

CAPVT I.

Vis publica, vel priuata.

Vide *verbo, Arma, c.*10.

CAPVT I.

Viſitationem Monialium impedientes.

Clemen. *attendentes, de ſtat. Mon.* Statutum eſt, vt

vt ſingula Monaſteria Monialium annis ſingulis viſitentur, & Ordinarius loci viſitet Monaſteria ſibi ſubiecta, id eſt non exempta, poteſtate ordinaria; exẽpta autem, id eſt immediatè Papæ ſubiecta, poteſtate à Sede Apoſtolica hîc delegata, alia verò exempta ſuis Prælatis ſubiecta ab eiſdem viſitentur. Item vt in viſitatione huiuſmodi procuretur reformatio, ſeu emendatio circa habitus vanitatem, & alias ſæculares actiones. Item vt mulieres, quę Canonicæ ſæculares dicuntur, quæ nec renunciant proprio, neque profeſſionem aliquam faciunt, viſitentur ab Ordinario loci, ſiue ordinaria, ſiue delegata poteſtate, vt ſupra. Item, vt in dicta viſitatione Viſitatores ſint cõtenti duobus Notarijs, & duabus perſonis ſuæ Eccleſiæ, & quatuor alijs viris honeſtis, & maturis. Denique ſtatuit, quòd præſumẽtes impedire dictos Viſitatores in premiſſis, niſi moniti reſipiſcant, ipſo facto ſententiam excommunicationis incurrant, non obſtantibus quibuſcunque &c.

Nota, quòd hæc excommunicatio ex hoc textu non eſt reſeruata; tamen ſi Ordinarius viſitet poteſtate ordinaria, impediens eum, incurrit excõmunicationẽ latam Papæ reſeruatam in Bulla Cœnæ Domini, *c.*16. Si autem vtatur poteſtate delegata, vt ſupra, non incurret in excommunicationem Bullæ in Cœna Domini, niſi impediat per recurſum ad laicam poteſtatem, ſeu tribunal, quia tunc incurret in excommunicationem latam in Bulla Cœnæ Domini *dicto cap.*16.

Nota ſecundò, quòd magis cõmunis ſententia ait in terminis huius Clem. ſufficere ad incurrẽdam excommunicationem, quòd fiat vna monitio, etiam extraiudicialis. *gloſſ. & Cardin. hic n.*3. *Angel. excomm.*7. *caſu* 39. *Sylu. excommun.*9. *num.*74. *Bertacch. verbo, monitio, nu.*23. Quamuis contra, quòd trina requiratur, teneant *Suar. diſp.*23. *de cenſur. ſect.*5. *n.*9. *Filiuc. tract.*14. *n.*73. *Bonacc. de cenſur. in part. diſp.*2. *q.*2. *punct.* 4. *nu.*4. Non tamen ſufficit monitio ab initio facta per edictum, ſed requiritur, vt fiat poſt impedimentum præſtitum. *Sylueſt. nu.*74. *Angel. excomm.*7. *caſu* 39. *Nauarr. c.*27. *n.*140. *Tolet. lib.*1. *c.*39. *§. quinta*, niſi timeretur periculum in mora, vt *Io. Andr. hic, Cardin. nu.*2. *Bonif. hic.* §. *ſi qui, nu.*2.

Nota tertiò, quòd Tridentin. *ſeſſ.*25. *cap.*9. *de regul.* confirmat hoc idem, quoad ius viſitandi ſub diſtinctione, de qua in hac Clem. nõ obſtantibus quibuſcũque, &c.

Nota quartò, quòd Prælati poſſunt ingredi clauſurã Monialium

Digitized by Google

liſi ex cauſa viſitationis, dũmodo intrent à paucis, iiſque ſenioribus, ac religioſis perſonis comitati, ex Bulla 28. Greg. XIII. incip. *Dubijs*, vt dixi *verb. clauſura, c.6.* & ita *Miranda p.3.q.2.ar.14. concl.2. Barboſ. de poteſt. Epiſc. alleg.102.nu.45.* qui ait tunc poſſe ingredi cum duobus, aut tribus ſocijs; vnde videtur reſtrictus numerus conceſſus ab hac Clemen. per dictam Bullam Gregorij.

Eſt tamen aduertendum, quòd licet Prælatus excedat in hoc, verb. gr. ſi ingrediatur ſolus, vel cum maiori numero ſociorum, vel à iunioribus Clericis, vel Sæcularibus viris aſſociatus, non incurret in pœnas latas in dicta Bulla, quia eas tantum incurrit intrando ſine cauſa neceſſaria; vt notat *Sanch. lib.6.in decal. c.16. nu.100. Bonacc. de clauſura, q.4. punct.5. nu.12.*

Nota quintò, quod licet Epiſcopi ex Triden. *ſeſſ.25. de regul. c.5.* poſſint viſitare Monaſteria Monialium exemptarũ, ſubdita Prælatis regularibus, pro cauſa tantum reſtituendæ clauſuræ; & ſic ingredi eorum ſepta; tamen hoc eſt intelligendum, quando conſtaret clauſuram eſſe violatam, & prius monito Prælato, vt reſtituat. *Miranda loco cit. concluſ.3.*

CAPVT II.

Viſitationis occaſione procurationem in pecunia numerata accipientes, aut munera, aut procurationem ab alijs non inuitatis. *ab alijs non inuitatis.*

I. IN *cap.1. Romana*, §. *procurationes*, *de cenſ. in 6.* & §. *ſequent.* Statutum eſt, ne Viſitator procurationem in pecunia accipiat, & ne Epiſcopus, vel inferior Prælatus viſitans, vel quiſquam familiarium viſitantis aliquod munus, quodcunque ſit, & qualitercunque offeratur, præſumat accipere: quòd ſi fuerit contra hæc præſumptum, recipiens maledictionem incurrat, à qua nunquam, niſi duplum reſtituat, liberetur. de qua pœna maledictionis dixi *par.1.cap.41.*

II. In *cap. exigit, 2. eo tit. in 6.* habetur conſtitutum in Concilio Lugdunenſi, vt vniuerſi, & ſinguli, qui ob procurationem ſibi ratione viſitationis debitã, præſumpſerint pecuniã exigere, vel etiam à ſponte offerentibus recipere, vel aliàs conſtitutionem *d.c. Romana* violare, munera recipiendo, vel viſitationis officio non impenſo, procurationem etiam in victualibus, aut aliquid aliud procurationis occaſione accipiendo, duplum eius, quod receperint, Eccleſiæ, à qua id receptum fuerit,

rit, intra mēſem reddere teneantur. Alioquin ex tunc Epiſcopi, & ijs maiores interdicti, ab ingreſſu Eccleſiæ, Epiſcopis inferiores ſuſpenſionis ab officio, & beneficio pœnas incurrant, quouſque de duplo plenariam ſatisfactionem impendant: nulla eis in hoc dantium remiſſione, liberalitate, ſeu gratia valitura.

III. In *extrau. vnic. de cenſib.* Statutum fuit, vt procurationes, vel in victualibus, vel in pecunia à volentibus, ſecundum ſummam ibi taxatam ſecundum qualitatem Eccleſiarum, recipere poſſint Viſitatores. Si quid autem vltra taxam, ſiue ipſi Viſitatores perſonaliter viſitantes, ſiue eorum ſubſtituti, vel eorum viſitantium familiares, etiam à volentibus, receperint, duplum intra duos menſes reſtituere teneantur Eccleſiæ eidem; Viſitatores, quod ipſi, vel ipſorum familiares ipſis Viſitatoribus ſcientibus, vel ratum habentibus; familiares autem, quod dominis ignorantibus acceperint, de ſuo proprio. Aliàs Prælati interdictum incurrant ab ingreſſu Eccleſiæ, ſubſtituti ſuſpenſionem ab officio, & beneficio, quouſque Eccleſijs de duplo plenariam ſatisfactionem impenderint. Familiares Clerici ſimiliter ſuſpenſionem ab officio, & beneficio; Laici verò interdictum ab ingreſſu Eccleſiæ, & ſuſpenſionem à receptione ſanctiſſimæ Euchariſtiæ, donec de duplo ſatisfecerint cum effectu, eo ipſo incurrant, nulla eis condonatione, vel gratia valitura.

IV. In Tridentino *ſeſſ. 24 c. 3. reform.* Statutum eſt, vt victualia prædicta, ſeu procuratio Viſitatori, ac ſuis, frugaliter, ac moderatè pro temporis tantùm neceſſitate, & non vltra, miniſtranda ſint. Item vt hæc procedant etiā in viſitatione teſtamentorum ad pias cauſas. Item vt liberum ſit viſitatis, ſi velint, pecunia redimere procurationem; & tunc Viſitator teneatur recipere procurationem pecuniariam ſecundùm æſtimationem procurationis aliàs in victualibus præſtari ſolitam: & caueant Viſitatores, ne ipſi, aut quiſquam ſuorum quidquam vltra accipiāt, præter quod iure debetur, quouis nomine; nec pecuniam, nec munus quodcunque ſit, & qualitercunque offeratur: non obſtantibus conſuetudinibus, etiam immemorab. At in locis, in quibus conſuetudo eſt, vt gratis viſitatio exhibeatur, id obſeruetur: & ſi quis amplius contra ſupradicta accipere præſumpſerit, præter dupli reſtitutionem infra menſem faciendam, alijs etiam pœnis iuxta *d. c. exigit*, mulctetur: id eſt incurrat Epiſcopus interdictū ab ingreſſu Eccleſiæ; inferiores verò ſuſpēſionem

nem

Digitized by Google

nē ab officio, & beneficio, donec plenariè duplum reſtituant.

Itaque hodie, quo ad pœnas Viſitatorũ, ſeruabitur Conſtitutio Concilij Lugdunenſis, de qua *in d.c.exigit*; quæ eſt innouata per Trid. Concilium, vt ſupra, vt niſi reſtituant recepta intra menſem, incurrant in cenſuras in eiſdem Cõſtitutionibus latas, & innouatas. *Sanch.opuſc.lib.2.cap.3. dub.18.* quamuis *Suar. de cenſ. diſp.37. ſect.1. nu.7.* dicat hodie terminum reſtituendi eſſe duorum mẽſium, per dictam extrauag. ſed non aduertit ipſe ad Concilium Tridentinum.

An autem familiares viſitantium incurrãt in pœnas *c.exigit*, *vel extrauag. ſupra citatæ*; *Suar. loco citat.* ait non contineri in *c. exigit*, ſed ſolum in *d. extrau.* Vnde putat, eos incurrere poſt duos menſes pœnas ibi ſtatutas. Sed contrarium puto verius, quo ad familiares Clericos, quia in *dicto c. exigit*, verba ſunt generalia de violantibus Conſtitutionem *cap. Romana*, vbi etiam familiares continentur ſub præcepto, ſeu prohibitione: & ita tenet *Suarez* ſibi contrarius *diſputat.31. ſect.3. num.15.* Vnde cum Tridentinum innouauerit *dict. cap. exigit*, ſequitur vt familiares Clerici incurrant poſt menſem pœnas ſtatutas in *c. exigit*; familiares laici pœnas ſtatutas in *extrauag. vn. de cenſib.*

Limitant primò aliqui, vt excuſet à dictis pœnis paruitas materiæ, vt eſculenta, & poculenta modica vltro oblata, quæ non valeant de ſe animum mouere, ſeu auaritiam ſapere, vel pauperiorem reddere offerentem. ita *gloſſ. in dicto cap. Romana, verbo, aliquod munus, & gloſ. dicto cap. exigit, verbo, munera. Sanchez loco citato. Marius Alterius tom.2. diſputat.13. cap.6. col.3.* Sed contrarium, vt neque huiuſmodi xenia poſſint accipere, aliàs incurrant in pœnas, ob particulam illam *munus quodcunque ſit*, tenent *Io. Mon. Io. Andr. Franc. & Gemin. in d. c. Romana.*

Limita ſecũdò, id quod dicitur non valere condonationem, vt procedat, antequam realis fiat reſtitutio, nam poſtea reſtitutione facta, & peracta viſitatione, ex interuallo poterit eadem quantitas, tanquam ex noua cauſa liberalitatis, à viſitatis ei reddi, & per Viſitatorem recipi, vt *Azorius 2. par. lib.7. cap.7. quæſt. 9. Suarez tom.2. de relig. lib.4. tract. de boris Canonicis, cap.30. numer.17. Fuſcus de viſit lib.1. cap.15. num.25. Filiuccius tractat.23. cap.4. q.10. Menoch. de arbitrar caſu 429. num.6. Henriquez lib.7 cap.36. num.3.*

Limitant tertiò Doctores cõmuniter, quòd Notarius Epiſcopi nõ prohibetur accipere ſua emolumenta. *Nauar. conſ.* 1. *de cenſ. Barboſ. alleg.* 73. *nu.* 42. *Gemin. in d. c. Romana, cum Hoſtien. & Io. Mon.* qui limitant, niſi aliunde habeat ſtipendium. Sed contra, quòd Notarius nihil poſſit accipere, abſolutè reperio declaratum à Sacra Congregatione ſuper *eod. c. Trid.*

Limitant quartò aliqui, quòd poteſt Confeſſarius habens priuilegium abſoluendi à cenſuris, & pœnis eccleſiaſticis, abſoluere ab obligatione reſtituendi duplum, & ſolùm teneatur ſimplum reſtituere, & ſic ceſſabunt cenſuræ: ita *Emanuel Sà, verbo, ſuſpenſio ipſo iure lata, num.* 13. Sed non puto hanc pœnam dupli contineri ſub particula abſolutionis à pœnis; cùm indigeat diſpẽſatione aduerſus dictas Cõſtitutiones, quam non poteſt concedere Confeſſarius, vt dixi *p.* 1. *cap.* 1. *in fine.*

CAPVT I.

Vota quinque Papæ reſeruata commutantes.

IN *extrau. & ſi Dominici, la ſeconda, de pœnit. & remiſſ.* Sixtus IV. ſtatuit, vt nullus Confeſſariorum prætextu quorumcunque priuilegiorũ ab ipſo Papa conceſſorum, poſſit commutare vota peregrinationis trãſmarinæ, viſitationis Liminum Sãctorum Apoſtolorũ Petri, & Pauli & Sancti Iacobi in Compoſtella, & Caſtitatis, & Religionis, niſi de ſpeciali Papæ licentia in ſcriptis, cum derogatoria indiuiduali ad eam Conſtitutionẽ: & contra hæc commutare attentantes, incurrant excommunicationem Papæ reſeruatam.

Limita, quòd intelligitur hæc pœna contra commutantes prætextu priuilegiorum ab eodem Sixto IV. conceſſorum. Vnde hodie non videtur eſſe in vſu hæc Conſtitutio. *Nauar. c.* 27. *n.* 105. *Suar. de cenſ. diſp.* 22. *sect.* 5. *n.* 28. *Sanch. lib.* 4. *c.* 40. *nu.* 23.

Limita ſecundò, vt vota pœnalia de ſupradictis non cenſeantur Papæ reſeruata, vt *Sanch. lib.* 4. *c.* 40. *nu.* 89. neque quando quis dubitat de animo ſe obligandi, etiam ſi verba ſint clara obligationis. *Sanch. lib.* 4. *c.* 40. *n.* 26. *in decal. & c.* 44. *nu.* 3.

Limitant aliqui tertiò, vt votum tranſmarinum intelligatur Papæ reſeruatum, ſi ſit peregrinationis deuotionis cauſa, non autem ſubſidij Terræ Sanctæ: & idem eſt de viſitatione Liminum Apoſtolorum, vt *Sanchez c.* 40. *num.* 77. Sed contraria eſt communis, quòd imo votum ſubſi-

dij

Digitized by Google

dij Terræ Sanctæ ſit reſeruatum, & quòd non poſſit ab Epiſcopo commutari; ſecus in voto tranſmarino cauſa deuotionis, quod dicunt non eſſe Papæ reſeruatum, ſed diſpenſabile; ſeu commutabile ab Ordinario. *gloſſ. in c. ex multa, de voto, verbo, ad neutros. Abb. ibi. numer.* 4. & communem Canoniſtarum oſtēdit *Suarez tom. 2. de religion. tractat. de voto, lib.6. capit. 21. num 2.*

Sed tenendum eſt, vtrumque votum hodie eſſe reſeruatum, ſcilicet ſiue cauſa peregrinationis, ſiue ſubſidij, *per dict. cap. ex multa, & dict. extrauag. & ſi Dominici*. Et ita ſeruat praxis, non ſolum Curiæ, ſed & Eccleſiæ totius, vt pro diſpenſatione, ſeu commutatione voti peregrinationis deuotionis cauſa ad Terram Sanctam, vel Sanctum Iacobum, vel ad Limina Apoſtolorum, ad Sedem Apoſtolicam recurratur, vt videmus quotidie ad Sacram Pœnitentiarium recurſum haberi: & hanc veram, & certam, & communem ſententiam, & praxi receptām probat *Suarez ibi num. 5.* Votū tamen ſubſidij Terræ Sanctæ hodie non eſt in vſu.

Limita quartò, vt votum Caſtitatis non ſit Papæ reſeruatum, quando non eſt abſolutum, ſed reſtrictum ad tempus, vel certum obiectum. *Sanchez cap. 49. num. 48.*

Limita quintò, vt votum Profeſſi de tranſitu ad ſtrictiorem, non ſit reſeruatum. *Sanch. lib. 4. cap. 40. nū. 74. Diana reſolut. 91. tract. 2. tom. 2.*

CAPVT I.

Vſurariorum pœna.

Aduertendum eſt, nullas pœnas latæ ſententiæ in iure reperiri contra vſurarios occultos, ſed ſolùm contra manifeſtos. *Molina diſputat. 334. §. circa prædicta. Pyrrhus Siculus in ſpeculo Confeſſ. tractat. de vſur. diſp. 16. q. 130. numer. 3. Toletus lib. 5. cap. 36. §. vlt. Filiuccius tract. 34. n. 155.* vnde cum vſurarijs occultis Cōfeſſarius procedere debet, ſicut cum alijs obligatis ad reſtitutionem ex delicto, vt *Pyrrhus, Toletus, & Filiuccius ibidem*. Qui autem dicantur vſurarij manifeſti, dicam *infra cap. 7.*

Vſurarius verò manifeſtus multas pœnas ipſo facto incurrit, quādo ſcilicet delictum ejus fuerit conſummatum, nempe recipiendo vſuras. *Syluest. verbo, vſura, 9. quæſt. 4. & 8. Luiſ. Turrian. de iuſt. diſputat. 63. dub. 3. num. 6. Vgolin. tractat. de vſur. cap. 24. §. 5. num. 3.* vbi ait eſſe

communem ſententiam; & dummodo ſit cum exercitio, ſeu conſuetudine fœnerandi, nam aliàs non dicitur vſurarius, vt dicam *infra cap.7.*

Prima pœna vſurarij manifeſti eſt, quòd abſolutio ſacramẽtalis, & communio Euchariſtica, aliaque Sacramenta ſunt ei deneganda, donec realiter, & plenariè vſuras reſtituerit, vel idoneam cautionem præſtet de reſtituendo viribus patrimonij ſui. *c. quia in omnibus, de vſur. c. quãquam, eod. tit. in 6.* Cui autem, & qualiter, & coram quibus ſit hæc cautio exhibenda, vide *d. c. quãquam*, & dicam *infrà cap.5.* Debet autem ea cautio eſſe pignoratitia, vel fideiuſſoria, vt neque ſufficiat hypotheca in bonis vſurarij, ſi non interueniat rei traditio, ſcilicet pignus, vt *Gemin. in dicto c. quamquam, num.13. Francus ibi.* & communem ait *Couarr. lib.3. variarum, cap.3. num.6. Vgolin. cap.24. §.3. n.2.* Neque ſufficit quòd in teſtamento mandet vſuras reſtitui, vt *dicto cap. quamquam, in princip.* quod eſt verum, dummodo vſurarius præſtare poſſit huiuſmodi cautionem idoneam. Aliàs enim, ſi non ſit ſoluendo, vt neque pignora, neque fideiuſſores præſtare poſſit, ſufficiet cautio iuratoria, iurando ſe, quando poterit, reſtituturum, & iurando ſe tunc meliorem cautionem præſtare non poſſe, vt *gloſſ. in dicto c. quamquã. Nauar. c.17. n.279. Leſſ. lib.2. c.20. nu.187. Filiucc. n.155. Pyrrhus q.130. n.2. Turrian. dub.4. num.1. Vgolin. §.2. verſ. 2. & 3.* Si vero neque iuratoriã cautionem præſtare poſſit: vt quia iam moribundus ſenſus amiſit; editis prius ſignis pœnitentiæ ſufficientibus ad abſolutionem, abſolui poterit. *Tolet. loco cit. §. quando vero. Molina §. ſecundum eſt. Turrian. & Pyrrhus vbi ſupra. Leſſius loco citato:* & ſi recuperet ſenſus, tunc cautio exigenda, vt *Leſſius ibidem.*

Et nota, quòd ad euadendam hanc pœnam, & ſequentes, ſufficit ſatisfactio, vel cautio, etiam ſi poſſet realiter ſatisfieri; quidquid dicat *Toletus* contra cõmunem ſententiam.

Secunda pœna eſt, quòd vſurarius manifeſtus ante reſtitutionem, vel cautionem, vt ſupra, non eſt permittendus Miſſæ miniſtrare, aut intereſſe, ex *c. quia in omnibus, de vſur.* & de communi teſtatur *Lup. de vſur. in dicto c. quamquam, in præfat. num.10.* ſed melius probatur ex Trident. *ſeſſ.22. in decreto de obſeru. & vitand. in celebr. Miſſ.* quod etiam obſeruat *Vgolinus de vſur. cap.24. nu.4.* nam Tridentinum *ibi* ſtatuit, neminem

qui

qui publicè, & notoriè criminoſus ſit, ſancto Altari miniſtrare, aut ſacris intereſſe permittendum: alijs autem diuinis officijs aſſiſtere non prohibetur, vt *Toletus loco citat. cum Soto, & Sylueſtro, & Leſſio, lib.2. cap.20. num.186.*

Tertia pœna eſt, vt non ſit admittendus ad oblationes. *d.c.quia in omnibus, de vſur.* aliàs admittens incurrit pœnas, de quibus dicam *infra cap.4.* & dixi *ſupra verbo, ſepultura, cap.5.*

Amplia, vt hæc procedant non ſolum de oblationibus propriè, & ſtrictè ſumptis, quæ ſcilicet inter Miſſarum ſolemnia offeruntur, ſed etiam de his, quæ abſolutè Deo extra Miſſarum ſolemnia offeruntur; non tamen de his, quæ offeruntur per viam contractus oneroſi, vt pro Miſſis celebrandis, &c. aut quæ offeruntur vt pauperi in eleemoſynam: nam huiuſmodi improprias oblationes ab vſurario recipere non eſt prohibitum, dummodo habeat aliunde bona ſufficientia integrali reſtitutioni vſurarum: ita *Suarez de cenſur. diſputat. 31. ſect.2. numer.7. Filiuccius tractat.17. numer.100.* Item non eſt prohibitum recipere oblationes propriè dictas ab vſurario, poſtquam ſatisfecit, vel cautionem præſtitit de ſatisfaciendo, iuxta dictà ſupra circa primam pœnam, ex *c.quamquam, citat.* ita *Toletus lib.1. cap.36. §. quando vero, Luiſ. Turrian. diſp.63. dub.3. n.10.* qui ait hanc limitationem ex iuris benignitate magis, quàm ex iuris rigore procedere.

Pœna quarta eſt, vt non poſſit admitti ad Eccleſiaſticam ſepulturam, etiamſi pœnitens deceſſerit, niſi præuia reſtitutione, vel ſaltem præſtita cautione ab ipſo; vel ab hæredibus de reſtituendo, quamprimum fieri poterit, pro viribus patrimonij eiuſdem defuncti, iuxta dicta *ſupra nu.1.* ex *d.c. quamquam, & c. quia in omnibus:* ita *gloſſ. in Clemen.1. verbo, manifeſtos, de ſepult. Toletus loco citat. Vgolinus cap.24. §.4. verſ. hæc tamen, Lupus loco citat. num.11. Sylueſt. verbo, vſura, 9. quæſt.4. gloſſ. in dicto c. quāquam, verbo, mandauerint, Anchar. nu.3. Cardin. in Clem.1. nu.25. de ſepult.*

Si autem vſurarius manifeſtus moriatur impœnitens, etiam ſi facta fuerit integralis reſtitutio, vel cautio pæſtita, carere debet eccleſiaſtica ſepultura, tanquam notorius peccator, impœnitens defunctus: ita *Abb. in d. c. quia in omnibus, de vſur. nu.4. Lupus in dict. c. quamquam, in præfat. num.11. Vgolin. de vſur. cap.24. §.2. num.1. gloſſ. in d. c. quamquam, verbo, mandauerint.*

Tradentes autem vſurarium eccleſiaſticæ ſepulturæ, incurrunt pœnas varias, de quibus dicam *infra cap.5.*

Aduerte, quòd ſi vſurarius in morte edidit ſigna contritionis, etiam ſi ſacramentaliter abſolutus fuerit, nulla facta reſtitutione, neque cautione præſtita ab ipſo ob ſubitam ſenſuum amiſſionem, iuxta ea, quæ dixi *ſupra nu.1.* non poterit tradi eccleſiaſticæ ſepulturæ, niſi hæredes reſtituant prius, vel caueant pro viribus patrimonij defuncti reſtituere, vt *Syluest. verbo, vſura, 9. q.4. verſ.quarta eſt*, ex *dicto c. quamquam*, & *ibi* tenet *gloſs.in verbo, denegetur*: & ita intelligas *Toletum loco cit.* dum ait vſurariũ poſt abſolutionem poſſe tradi eccleſiaſticæ ſepulturæ. Quòd ſi vſurarius occultus ſepultus fuit in loco ſacro, poſtea manifeſtum factum eſt, quòd fuit vſurarius, ſi quidem impœnitens deceſſerit vſurarius, eius cadauer exhumandum eſt, & eijciendum de loco ſacro ad ſepulturam aſini: ita *Abb.conſ.*81. *Cardin.conſ.*2. *Gemin. in d. c. quamquam*, *Lupus dicto nu.*11. *Vgolin. cap.*24.*§.*2. *num.*1. *Turrian. dub.*3. *num.*8. Simile habes *Regũ, lib.*4.*c.*23. Si autem mortuus eſt pœnitens, tunc non debet exhumari, neque extrahi, etiam ſi hæredes non caueant, nec ſatisfaciant, quia de oſſibus defuncti non eſt habenda quæſtio, niſi ſit ſepultus contra prohibitionem Eccleſiæ, nam iſte in communione Eccleſiæ deceſſit: ita *Io. Andr. in dicto c. quãquam*, ita *Lupus in præfat. num.*11. *Bald. in l. principaliter la prima*, *C. de libe. cau. Vgolin. c.*24. *§.*2. *verſ.*6.

Quinta pœna eſt, quòd teſtamentum facere non poteſt vſurarius, ex *d.c. quamquam, de vſur. in 6. ibi*, Nullus manifeſtorum vſurariorum teſtamentis interſit, niſi de vſuris ſatisfecerint, vel de ſatisfaciendo pro ſuarum viribus facultatum præſtent idoneam cautionem, iuxta formam ibi ſtatutam: aliter facta teſtamenta non valeant, ſed ſint irrita ipſo iure: & procedit pro vtroque foro etiam ante declaratoriam, vt dixi *par.*1. *c.*33.

Amplia, quod hic dicitur de teſtamento, vt procedat etiam in codicillis, & donatione cauſa mortis, vt *Barboſ. in d.c. quamquam, nu.*8. *&* 9. cum allegatis, & magis communem ait *Clarus*, *§. donatio, q.*7. *& Ceuall. contr. comm.q.*11.*nu.*12.

Amplia ſecundò, quòd non ſufficit vſurarium defunctum eſſe cum ſignis pœnitentiæ, vel etiam abſolutione ſacramentali ſuſcepta, ſed requiritur reſtitutio, vel cautio idonea, vt ſupra: ita *Rota deciſ.*202. *nu.*2. *apud Farinacc. collec.*

collec.crimin.& contract.Barboſ. nu.6. ibidem.

Amplia tertiò, quòd etiam ſi teſtamentum factum ſit ante crimen vſuræ commiſſum, tamen irritatur, ſi vſurarius manifeſtus poſtea exiſtat. *Surd.de Alim.tit.7 q.41.nu.18.Lap.Gemin.Anchar. & Couarr.*quos ſequitur *Vgolin. cap.24.§.5.verſic.quarto, & Rota loco cit.*

Amplia quartò, quòd etiam ſi vſurarius manifeſtus pœnitentiam agat, & reſtituat, vel caueat, ſi poſtea occultè vſuram committat, teſtamentum eius erit irritum, quia eius pœnitentia probatur per hoc ſimulata. ita de communi teſtatur *Rota dict. deciſ.202. num.*1. cum allegatis. Quãuis contrarium teneant *Vgolin.loco cit. verſic.tertio locum*, & alij.

Limita primò, quòd vice verſa teſtamentum factum ab vſurario manifeſto reconualeſcit, ſi poſtea vſuras reſtituat, vel caueat, vt *Surdus, Ricc. Gratian.* quos ſequitur *Barboſ.in d.c.quãquam, num.*11. Non tamen reconualeſcit, ſi hæredes reſtituant, vel caueant, vt *gloſſ.in Clemen.*1. *verbo, manifeſtos, de ſepult.Bal. in l.ſi hæreditas, C.de teſt.man. Laurent.de Rodulph.tract. de vſura, par.2. q.99. Leſſ. cap. 20. nu.188. Vgolin.cap.24.§.5.verſ. poſtremo cum.*

Limita ſecundò, quòd valet teſtamentum vſurarij, ſi deceſſit pœnitens, ſed non reſtituit, neque cautionem præſtitit, quia non potuit: ita *Sylueſt.vſura, q.4.Turrian. diſputat.63. dub.3. n.10.Bal. Angel.S.Antonin.Laur. de Rodulph.*quos ſequitur *Vgolin. §.5.verſ.5.*

Limita tertiò, quòd ſi vſurarius deceſſit pœnitens, valet eius teſtamentum ad pias cauſas, ſcilicet quatenus non agatur de præiudicio tertij; magis communem ait *Vgolin.verſ.ſexto non valet*, quamuis multi contrarium teneant apud eundem.

Sexta pœna vſurarij manifeſti eſt infamia iuris, *c.inter dilectos, de exceſſ.prælat.c.infames,3.q.7. c.infames, 6.q.1.l. improbum fœnus, C.ex quibus cauſis inf. irr.* & de communi teſtantur *Couarr. var.lib.3.cap.3.nu.2. Bern.Diaz & Salzedo in praxi cap.91.nu.1. Vgolin.cap.26.n.1.Lupus in dict. c.quamquam, in præfat.nu.6.* vbi etiam de Clericis affirmant; & conſequenter eſt

Septima pœna Irregularitas ad ordines, & inhabilitas ad beneficia, ex *d.c.inter dilectos. Maiol. lib.5.cap.29.nu.1.Vgolin.loco cit. nu.7.Diaz & Salzedo loco citat.* Addit *Abbas in d.c.inter dilectos, num.6.* quod Clericus vſurarius poteſt etiã priuari beneficijs obtentis; poteſt tamen cum iſto poſt

correctionem, ſeu emendationem vitę Epiſcopus diſpēſare, vt poſſit promoueri, & promotus miniſtrare, vt *Abb. in d.c. inter dilectos, nu.6. Vgolin.num.7. Salzedo ibid. litt. A.*

Addunt multi Doctores, quòd hæc infamiæ pœna, & irregularitas tollitur per pœnitentiam, & reſtitutionem, vel cautionem ſupra dictam: ita *Felin. in c.1. ſim.8. de probat. Mathesil.ſing.196. Filiucc. tract. 34. nu.106. Salas de vſur.diſp.47. nu.1. Ceuall. contr. comm. q.11. num.5.* eſt contra *Diaz, Maiol. loco cit. Vgolin. n.7.*

Limita ſupradictas pœnas, vt procedant de vſurarijs Chriſtianis, non autem de Iudæis, ſecundum probabiliorem: vnde teſtamentum Iudæi non erit nullum, etiam ſi non reſtituat: ita *Azor. par.1. lib.8. cap.22. q.15.* cum per eum allegatis, & communem ait *Farinacc. in fragmen. litt. I. num.683.*

Limitant ſecundò multi Authores, vt præfatæ pœnæ contra Vſurarios manifeſtos ſtatutæ, & aliæ ſimiliter latæ contra eos, qui vſurarios manifeſtos ad diuina admittunt, ſeu ad ſpiritualem communicationem, de quibus dicendum in ſequentibus capitibus, non habeant hodie locum, niſi tales vſurarij ſint nominatim declarati, propter extrauag. *ad euitanda*, de qua dixi *verbo, cenſura, c.4.* & ita tenent *Suar. de cenſur. diſput.31. ſect.2. n.10. Leſſ. lib.2. cap.20. nu.188. Salas de vſur. diſput.47. num.9. Filiucc. tract.17. nu.100. Bonac. de cenſur. in partic. diſput.3. q.3. punct.6. n.7. & de contract. diſp.3 q.4. punct. vnic. nu.1.* & latè probat *Vgolin. de vſur. cap.24. §.8. nu.3. per totum.*

Alij dicunt non requiri declaratoriam, de qua in dicta extrau. id eſt denunciationem publicam; ſed ſententiam ſpecialem, ſeu declaratoriam in iudicio de notorietate huius criminis vſurarum exercitij, & ante hanc ſententiam non eſſe locum pœnis prædictis: ita *Menoch. de arbitr. caſu 335. nu.12. & 13.* & inclinat *Suar. & Filiucc. loco cit.* Et quòd non poſſit dici delictum notorium, nec pro eo procedi ad pœnas, niſi fuerit per ſentētiam declaratum, ait communem ſententiam *Clarus §. fin. q.9. in fin.* vbi ait ſic in praxi receptum. Sed hæc doctrina *Clari*, & aliorum à *Menoch.* allatorum debet intelligi vera, quando agitur ad pœnas inferendas, quæ de ſui natura requirunt declaratoriam, vel executoriam, id eſt quæ requirunt factum hominis poſitiuum; ſecus autem in purè priuatiuis, de quibus hic agimus, vt dixi *ſupra par.1. c.5.*

Alij diſtinguunt, quòd declara-

ratoria non requiritur ad incurrendas pœnas *c. quia in omnibus; de vſur.* ſed benè ad incurrẽdas pœnas *c. quanquàm, de vſur. in 6.* Ita tenẽt *Lupus in d. c. quãquàm in præſ. nu.* 32. & 33. *Couarr. variarum, lib.* 3. *c.* 3. *n.* 5. Sed rectè refutantur ab *Vgolino loco cit.* quia non aſſignant rationem differentiæ.

Igitur alij dicunt dictas pœnas, de quibus *hic, & ſeqq. capitib.* procedere, & ligare ante omnem declaratoriam, ſeu denunciationem, quia extrauag. *ad euitanda* loquitur de ijs, qui vitandi eſſent ratione ſententię, ſeu cenſuræ, non autem de vitandis ratione criminis notorij: ita tenent *Sylu. verbo, vſura,* 9. *q.* 4. *verſ. quarta. Nauarr. cap.* 17. *nu.* 280. *Armilla verbo, vſura, nu.* 53. *Molina tom.* 2. *diſp.* 334. *Filiucc. tract.* 14. *nu.* 71. *Viuald. de ſuſpen. num.* 50. *Marius Alterius tom.* 2. *diſp.* 11. *c.* 2. *in fin. Iaſon conſil.* 78. *numer.* 3. *vol.* 3. *Maſcard. verbo, vſurarius, concluſ.* 1425. *n.* 6. Et hæc eſt communior ſententia. Solùm autem requiri puto declaratoriam Iudicis, vel ſententiam, quando ratio notorij poſſet eſſe dubia, vt latè diſtinguit, & conciliat. *Maſcard. verbo, notorium, concl.* 1106 *n.* 11. vbi ait notorium facti permanentis facilè poſſe excludere omne dubium, ſecus in notorio iuris.

Adde quòd cauſa vſurarum, ſi quæſtio ſit iuris, an aliquis contractus in genere, ſeu ſpecie ſit vſurarius, eſt eccleſiaſtica; ſi autem ſit quæſtio facti, id eſt, an hic contractus ſit vſurarius, vel illa perſona vſuraria, eſt mixti fori. *Clarus §. vſura, verſ. hoc crimen, Ceuallos contr. com. q.* 11. *nu.* 9. Vide *Dianam reſolut.* 77. *tract.* 2. *tom.* 1.

CAPVT II.

Vſurarij hæredes, vel complices.

ISti niſi reſtituant, quandiù ratiocinijs ſunt obnoxij ratione vſurarum, irregulares ſunt: hæredes tamen ſi repudiant hæreditatem ab initio, euadent hanc irregularitatem. *Hoſtien. in cap. tua nos, de vſur. Sylueſt. verbo, ratiocinia. Tabiena ibi. Abb. in cap.* 1. *de obl. ad ratiocin. Maiol. lib.* 5. *c.* 29. *nu.* 4.

CAPVT III.

Vſurarium manifeſtum admittentes ad Communionem Altaris, vel ad Pœnitentiæ Sacramentum.

I. SI Clericus admittat vſurarium ad Communionem Altaris, ſecundum multos incurrit in ſuſpenſionem latam in

in *c. quia in omnibus, de vſuris*, vbi expreſsè prohibetur admitti ad Communionem Altaris: & ita tenet *Sayr. lib.4. de cenſur.c.15. num.5. cum Angel. Sylu. Tabiena, Viuald. & alijs.* Tenet *Lupus in cap. quamquam, de vſur. in 6. in præf. num.13. Vgolin. cap.24. de vſur. in princ. num.4.* Tamen contraria eſt verior, quia tex. in *dicto cap. quia in omnibus*, prohibet tria, id eſt vſurarium admitti ad Communionem Altaris, & ad oblationes, & ad Eccleſiaſticam ſepulturam; ſed ſolùm fert ſuſpēſionem cõtra admittentes ad ſepulturam, vel oblationes: & ita tenet *Suar. diſp.31. ſect.2. nu.6. Bonacc. de ſuſpen. partic. quæſt.3. punct.6. nu.1. Filiucc. tract.17. num.100.* Idemque dico de admittente ad Sacramentum Pœnitentiæ: quamuis enim *c. quamquam* id prohibeatur, non tamen extenſa eſt cenſura ad eū caſum.

CAPVT IV.

Vſurarium manifeſtum Clerici admittentes ad oblationes.

IN *cap. quia in omnibus, de vſuris*, ſtatutum eſt ne oblationes vſurarij manifeſti quiſquã accipiat, qui autem acceperit, & quæ acceſsit reddere compellatur, & donec ad arbitrium Epiſcopi ſatisfaciat, ab officij ſui maneat executione ſuſpenſus. De hac re vide *ſupra c.1. nu.3.* vbi declaraui, de quibus oblationibus intelligatur hic textus.

Amplia, quòd hæc pœna, & obligatio reſtituendi eſt latæ ſententiæ, quia licet feratur per verba ſententiæ ferendæ, tamen, quia ſimul fertur ſuſpenſio ipſo facto incurrenda, donec reſtituat conſequenter obligat ipſo facto: ita *Leſſ. cap. 20. nu.187. Anan. in d.c. quia*, dicens dominium non fuiſſe tranſlatum in Eccleſiã, & *Cardin. ibi. nu.3. Vgolin. c.24. §.1. de vſur.* eſt contra *Suar. de cenſur. diſp.31 ſect.2. nu.6. Bonacc. de cenſur. partic. diſp.3. q.3. punct. 6. nu. 6.* qui putant non teneri reſtituere ante ſentẽtiam, & ſuſpenſionem ferri, donec ſatisfaciat, non donec reſtituat.

Amplia ſecundò, quòd hæc ſuſpenſio eſt latæ ſententiæ, vt neque præ requirat moniotinem. *Suar. n.7. Abb. hic nu. 9. cum Innocent.* quia verbum *remaneat* non indiget ſententia: & veriorem ait *Sylueſt. verbo, vſura, 9. q.4. §.4. eſt.* Alij tamen dicunt requiri monitionem. *Hoſtien. & Ioannes Andr. & Cardin. hic num. 3. Anchar. nu. 8. Henric. Boich. num.2. in fin.* qui dicunt, hanc eſſe benigniorem ſententiã.

Limita, vt poſſint recipi oblationes ab vſurario, qui ſatisfecit, vel cauit, vt dixi *ſupra cap. 1.*

Item

Item multi limitant, quòd intelligitur hodie hæc pœna de vſurario denunciato propter extrau. *ad euitanda*, vt *Bonacc. de cenſur. in partic. diſput. 3. q. 3. punct. 6. num. 7. Suar. diſput. 31. ſect. 2. nu. 10. Filiucc. tract. 17. n. 100.* Sed contraria eſt probabilior, quòd ſufficiat notorium. *Nauar. c. 17. num. 280. Armilla verbo, vſura num. 53. Molina tom. 2. diſp. 334. Filiucc. tract. 14. n. 71. Vgald. de ſuſpenſ. nu. 50. Alter. tom. 2. diſp. 11. c. 2. in fin.*

CAPVT V.

Vſurarium manifeſtum tradens eccleſiaſticæ ſepulturæ.

I. EX *c. quia in omnibus, de vſur.* Statutum eſt, ne vſurarij manifeſti, ſi in hoc peccato deceſſerint, Chriſtianam accipiant ſepulturam; Qui autem Chriſtianæ tradiderit ſepulturæ, donec ad arbitrium Epiſcopi ſatisfaciat, ab officio ſui maneat exequutione ſuſpenſus.

De hac cenſura dixi *ſupra c. præcedenti*. Et nota, quod ex vi huius textus non erat locus hiſce pœnis, ſi vſurarius decedebat pœnitens, mandando in ſuo teſtamento vſuras reſtitui, vt notat *gloſſ. in cap. quamquam, verbo, mandauerint, de vſur. in 6.*

II. Sed ex *d. c. quamquam*, Statutum eſt vlterius, quòd & ſi vſurarius manifeſtus mandauerit vſuras reſtitui, & ſic pœnitens deceſſerit, nihilominus eccleſiaſtica careat ſepultura, donec de vſuris fuerit ſatisfactum, vel cautio idonea de ſatisfaciendo pro viribus hæreditatis præſtita illis, quibus facienda eſt reſtitutio, ſi præſentes fuerint, aut alijs, qui eis poſſint acquirere, vel eis abſentibus loci Ordinario, aut eius Vicario, vel Parocho, in cuius Parochia teſtator habitat, coram aliquibus fide dignis de ipſa Parochia, aut Notario de Ordinarij mandato: & in ea cautione quantitas debita exprimenda eſt, quatenus ſit certa, vel veriſimilis, arbitrio recipientis cautionem. Aliàs ſi minor quantitas expreſſa fuerit ex culpa cautionem admittentis, admittens tenebitur reliquum reſtituere de proprio. Quod intelligas, ſi adfuit eius culpa grauis, vt notat *gloſſ. ibi verbo, teneatur*: & ſic tenebitur etiam in foro conſcientiæ, quia ex officio obligabatur diligentiam adhibere ſufficientē.

Additur *in eodē textu*, vt omnes Religioſi, & alij, qui manifeſtos vſurarios contra præſentis ſatisfactionis formam ad eccleſiaſticam auſi fuerint ſepulturam admittere, ſubiaceant pœnæ latæ in *d. c. quia in omnibus*, id eſt ſuſpen-

ſpen-

Digitized by Google

ſpenſionem ab officio incurrant.

De hac re, quando liceat vſurarium tradere ſepulturæ eccleſiaſticæ, & quando exhumari debeat, dixi *ſupra cap.* 1. *num.* 4. & quando incurrantur hæ pœnæ, dixi *ſupra verbo, ſepultura, cap.* 5.

III. *Clemen.* 1. *de ſepult.* qui vſurarios manifeſtos in Eccleſijs, vel Cœmeterijs ſcienter ſepelire præſumunt, ipſo facto excommunicationem incurrunt, à qua non poſſunt abſolui, niſi prius ad arbitrium Diœceſani Epiſcopi, eis quibus præmiſſa fuerit iniuria irrogata, ſatisfactionem exhibuerint competentem, nullo eis priuilegio in quacunque verborum forma conceſſo ſuffragante.

Huius textus explicationem poſui *ſupra, verbo, ſepultura, c.* 5. Solùm addo quòd hæc pœna excõmunicationis non ſuſtulit pœnam ſuſpenſionis Clericis impoſitam in *d. c. quia in omnibus*, ideo in eis vtraque concurret: ita *Abb. in d. cap. quia in omnibus, nu.* 3. *Anan. nu.* 9. *Cardin. nu.* 3. *in fin.* Sed hæc excommunicatio latiùs patet, nam procedit etiam contra Laicos ſepelientes: ceſſat tamen hæc pœna, quoties vſurarius pœnitens deceſſit, & reſtituit, vel cauit, iuxta dicta *ſupra c.* 1. *num.* 4.

An autem hæ pœnæ locum habeant ante declaratoriam de manifeſto vſurarum exercitio, dixi *ſupra cap.* 1. & *verbo, ſepultura, cap.* 5. & *ſupra proximè, cap.* 4.

CAPVT VI.

Vſurariam prauitatem approbantes, ſeu adiuuantes ſtatutis ſententijs, conſuetudinibus, vel dogmatibus.

I. EX *Clem. vn. de vſuris*, quicunque Cõmunitatum Poteſtates, Capitanei, Rectores, Conſules, Iudices, Conſiliarij, aut alij Officiales Statuta, quibus vſuras non ſolum exigi, & ſolui concedunt, ſed ad eas ſoluendas debitores ſcienter cõpellunt; aut repetentibus vſuras, grauamina imponunt, aut aliter repetitionem impediunt, facere, ſcribere, vel dictare, aut quod ſoluantur vſuræ, aut quod ſolutæ repetentibus non reſtituãtur, ſcienter iudicare præſumpſerint, excommunicationis ſententiam incurrunt. Item ſtatutum eſt, vt eam etiam incurrant, qui talia Statuta antea edita, intra duos menſes de libris publicis nõ deleuerint, aut ſi ipſa Statuta, ſiue conſuetudines huiuſmodi præſũpſerint obſeruare. Nota quòd hæc cenſura non eſt reſeruata.

Amplia quòd licet textus loquatur contra Communitatum Officiales, tamẽ multi dicũt contine-

tinere etiam Principes ſupremos, & dominos tẽporales, vt *Azor. tom.* 1. *lib.* 5. *cap.* 17. §. *deinde*. *Molina diſp.* 331. §. *domini. Sylueſt. vſura*, 9. *q.* 22. *Salas de vſur. dub.* 47. *num.* 12. *Filiucc. tract.* 17. *n.* 34. quamuis contrarium teneat *gloſſ. & Io. Andr. in d. Clem. Boniſ. Vitalin. nu.* 40. quæ ſententia eſt magis conformis litteræ: & rationem affert *Vitalinus*, quia faciliùs tale crimẽ committitur à Cõmunitatibus, ſeu Rebuſpublicis ſtatuta facientibus.

Ampliant ſecũdò multi, quòd hic textus procedit etiam quando prædicta fierent Statuta, &c. de vſuris Iudęis perſoluendis, vel ab eis non repetendis, quia textus generaliter loquitur, & quia dicunt eodem modo iniuſtum eſſe Statutum, vel Decretum Poteſtatis ſæcularis permittens Iudæis vſuras exigere, vel retinere, vt Doctores, quos allegat *Auus meus deciſ. Pedem.* 57. *nu.* 1. & tenent *Sylu. loco citat. num.* 22. *Laur. in dicta Clement. Vitalin. ibi. n.* 38. & 73. *Cardin. nu.* 16. *Azor. par.* 1. *lib.* 2. *c.* 10. *col. vlt.* qui plures allegat. Adde quòd neque Papa poteſt concedere directè vſuras Iudæis, ſcilicet concedendo exactionem, vel denegando repetitionẽ, quia eſt actio intrinſecè mala. *Berous in c. ſuper eo. nu.* 7. *de vſur. Anan. in c. poſt. miſerabilem, nu.* 4. *eod. tit.* & cõmunem ait *Marquard. de Iudæis, p.* 1. *c.* 11. *nu.* 14. *Clarus*, §. *vſura*, *verſic. hæc autem*.

Contra tamen, quòd hic textus non procedat, niſi de vſuris, quas Chriſtiani exigunt, non autem ſi à Iudæis exigantur, quia Eccleſia non curat ſtatuere de iis, qui deforìs ſunt, *c. in primis*, 2. *q.* 1. ex 1. *ad Cor. c.* 5. & conſtitutio Eccleſiaſtica generalis non continet Iudæos, niſi exprimantur. ait *Tabiena verb. vſur.* 1. *q.* 5. & *Patruus meus, in Conſilio addito eidem deciſ. Pedem. ſupra cit.* Et quòd Princeps temporalis poſſit concedere actionẽ, ſeu compulſionem contra Chriſtianum ad ſoluendas vſuras Iudæo, tenent multi, quos allegat *Auus meus dicta deciſ.* 57. *nu.* 3. & *Nauarr. conſil.* 33. *nu.* 7. *de vſuris*, *vel conſil.* 3. *de Iudæis. Pyrrhus Siculus in ſpecul. trac. de vſur. diſput.* 16. *q. vlt. Vgolin. de vſur. c.* 2. §. 4. *nu.* 1. *Caſtren. conſil.* 397. *incip. quædam Communitas, lib.* 2. *in nouiſ. fol.* 184. qui ait concedi poſſe executorem, non Iudicem, neque per viam ſententiæ diffinitiuę, ſed interlocutoriæ auditis partibus.

Sed media ſententia verior mihi videtur, ſcilicet non eſſe illicitum Poteſtati, ſeu Principi temporali, ſaltem ex conſuetudine immemorabili à Papa tolerata

vel

vel eius conceſſione expreſſa, permittere Iudęis mutuare Chriſtianis ſub vſuris pignore accepto, & non concedendo actionem illis ad vſuras exigendas, ſed retentionem, denegãdo repetitionem coram ſuo Tribunali: Vnde Chriſtianus repetens pignus, ſoluet vſuras; vel ſi non ſoluat, Iudæus retinebit pignus quaſi ſibi in ſolutum traditum, vt diſtrahi poſsit ſolemnitate ſeruata; & in tali caſu poteſt Princeps, ſeu Iudex cõcedere aſsiſtẽtiam ſubhaſtationi, vt quod reliquum fuerit ſupra ſortem, & vſuras, reſtituatur pignoranti; quia in tali caſu Princeps, & Iudex ſe habet tantùm permiſsiuè, permittendo fœnus impunitum ob maius bonum; & illa aſsiſtentia eſt ad fauorem Chriſtiani. Vnde ſi Iudæus mutuat, vel nullo pignore accepto, vel pignore minoris valoris, non poterit in iudicio petere vſuras, nec ei concedetur exactio: ita *Azor. tom.* 1. *lib.* 5. *c.* 17. *§. in hac quæſtione, & §. tertia dubitatio. Caſtrenſ. conſ.* 295. *caſus talis eſt, nu.* 4. & 5. *lib.* 2. *fol.* 145. *in nouiſ. & conſ. ſeq. in fin. Iaſ. in l. cunctos populos, nu.* 58. *C. de ſumm. Trin. S. Anton.* 3. *p. tit.* 1. *c.* 9. *q. vlt. verſic. ſed cùm ſciat. Tabiena verſ. vſur.* 1. *q.* 5. *§. notandum.* Et quòd requiratur Papæ licentia tacita, vel expreſſa, ait *Farinacc. in fragmentis lit. I. nu.* 671. vbi ait eſſe magis communem.

Si autem Princeps, ſeu Communitas cõcederet Iudęis actionem ad vſuram, ſeu exactionem, tunc incurreret in pœnam *dictæ Clementin.* 1. *de vſuris*, quia facilius fuit concedere exceptionem, quàm actionem: ita *Caſtren. dicto conſil.* 295. *numer.* 4. & *alij ſupra citat.* & idem ait *Azor. tom.* 1. *lib.* 5. *c.* 17. *§. tertia dubitatio.* Item ſi faceret ſtatutum, ſeu legem denegantem Chriſtiano vſurarũ repetionem à Iudæo in iudicio ſæculari; nam hoc ait eſſe contra hunc tex. ſecùs ſi tãtum denegaret audientiam repetenti abſque lege, ſed ſola conſuetudine, & de facto.

Amplia tertiò, quòd hæc pœna ligat etiam non delentes ſtatuta condita poſt hanc Clementinã; vt *Suar. de cenſur. diſp.* 23. *ſect.* 5. *nu.* 30. *Filiucc. tract.* 14. *nu.* 171. quidquid contra dicat *Vitalin. in eadem Clement.*

An autem etiam hodie iſti habeant dilationem illam trium menſium? affirmat *Suar. & Filiuc. ibi.* quo ad eos qui non fuerunt complices, ſed ſucceſſores ſtatuentium, quia adeſt eadem ratio. Contrarium tenet *Bonac. de cenſur. partic. diſput.* 2. *q.* 10. *punct.* 15. *nu.* 7. & in ſimili tenet *gloſſ. in c. nouerit,* 49. *de ſent. excommunic. verbo, intra duos mẽ-*

es; quam ibi ſequitur *Io. Andr. Cardin. nu.* 3. *Anchar. nu.* 3. *&* *Abb. num.* 3. qui ait ſucceſſores iſtorum à die ſciẽtiæ teneri quãprimùm delere, non expectato illo termino, aliqua tamen eis morula, ſeu dilatione arbitrio prudentis conceſſa; & hæc videtur tenenda, vt magis communis Canoniſtarum.

II. Statuentes, vel decernentes aliquid cõtra recurrentes ad forum Eccleſiaſticum pro repetitione vſurarum, ſiue ab vſurario fideli, ſiue Iudæo, incurrit in pœnas latas contra facientes ſtatuta, vel decreta contra libertatem eccleſiaſticã: de quibus dixi *verbo Leges*; & in pœnas latas contra impedientes recurſum ad forum eccleſiaſticum, ſeu impediẽtes iuriſdictionem eccleſiaſticam; de quibus dixi *verbo, iuriſdictio. Caſtrenſ. conſil.* 296. *nu.* 4. *lib.* 2. *fol.* 145. *Azor. tom.* 1. *lib.* 5. *c.* 17. *§. deinde.* Aliàs facientes ſtatuta, vel decreta de vſuris ſoluendis, vel non repetendis, non dicuntur facere contra libertatem eccleſiaſticam; ſed contra iuſtitiam; vt *gloſſ. in hac Clem. verbo, tres menſes, & ibi Canoniſtæ.*

III. Statuentes, & iudicantes, & in his cooperantes ad exactionem vſurarum, vel retentionem, denegando repetitionem, obligantur ad reſtitutionem, tanquã cooperantes iniuſtitiæ, ſecundo loco, id eſt in defectum vſurariorum. *Sylu. verbo, vſura,* 9. *q.* 22. *Turrian. de iuſt. diſp.* 64. *dub.* 4. *nu.* 5. *Tabiena verb. vſura,* 1. *q.* 5.

IV. Affirmãs pertinaciter, exercere vſuras non eſſe peccatum, vel faciens ſtatutum approbans, & permittens vſuras tanquam licitas, incurrit crimen, & pœnas hæreſis, de quibus vide *verbo, hæreſis*: ita *Clem.* 1. *de vſur. §. fin. ibi gloſſ. verbo, hæreticum, & ibi DD. & Barboſ. nu.* 12. *&* 13. *Gratus conſ.* 49. *nu.* 24. *p.* 2.

CAPVT VII.

Vſurarijs manifeſtis locum ad fœnus exercendum dantes.

I. IN *cap.* 1. *de vſur. in* 6. vt commoditas fœnus exercendi adimatur vſurarijs, ſtatutũ eſt ne Collegium, aut alia Vniuerſitas, vel ſingularis perſona alienigenas, aut alios non oriundos de terris ſuis, publicè fœnus exercentes, vel exercere volentes, ad hoc, domos in terris ſuis conducere, vel conductas habere, aut aliàs habitare permittat; ſed vſurarios huiuſmodi manifeſtos omnes infra tres mẽſes de ſuis terris expellat, neque vnquam aliquos tales de cætero admittat; nemoque illis ad fœnus exercendum domum locet, vel alio titulo concedat. Qui verò

rò contrafecerint, ſi perſonæ fuerint Eccleſiaſticæ, Epiſcopi, aut Epiſcopis ſuperiores, ſuſpenſionis; inferiores Epiſcopis, ſingulares perſonę Eccleſiaſticæ, excommunicationis; Vniuerſitates, & Collegia, interdicti ſententiã ipſo facto incurrant; & ſi has cenſuras reſpectiuè incurſas animo indurato per menſem ſuſtinuerint, tertæ ipſorum quandiù ibi vſurarij præfati permanſerint, Eccleſiaſtico ſubiaceant interdicto. Laici verò à ſuis Ordinarijs, cenſuris compeſcantur, ſcilicet ſententijs ferendis, omni priuilegio ceſſante. Hæ cenſuræ nulli ſunt reſeruatæ, vt patet ex textu.

Nota primò, quòd hic texus procedit ſolùm de vſurarijs manifeſtis. Dicitur autem vſurarius manifeſtus, quando hæc duo cõcurrunt, ſcilicet conſuetudo, ſeu exercitium, ſeu frequentia mutuandi ſub vſuris; & publicitas notoria. Nam nomen vſurarij eſt verbale, ex natura ſua ſignificans exercitium, ſeu frequentiam; ita de omnibus pœnis vſurariorum docet *Couarr. 3. variarum, cap. 3. nu. 2. §. ſcribit. Lupus de vſur. comment. 4. in præf. n. 22. Vgolin. de vſur. cap. 24. § 8. nu. 1.* Vnde non ſufficit vnus actus etiã notorius. *Menoch. de arbitrar. cap. 235. n. 6. cum Bart. & Salic. & alijs:* & tenet *Mantica de tacit. & ambig. tit. 24. num. 13. lib. 8. Turrian. diſput. 63. dub. 4. nu. 4.* Neque ſufficiunt duo actus ad hanc conſuetudinem facti, *Menoch. caſu 81. nu. 2. ibidem.* Neque ſufficiunt tres actus, vt quis dicatur vſurarius. *Iaſ. conſil. 154. vol. 4. Grat. conſ. 39. n. 5. vol. 2.* Sufficit tamen exercitium inchoatum, id eſt vnus actus exprimens intentionem exercendi, vt menſam proponẽdo. *Menoch. caſu 235. num. 9. cum allegatis.* Imo ad pœnas tex. noſtri, id eſt *d. c. 1. de vſur. in 6.* ſufficit voluntas publicè exercendi fœnus exteriùs expreſſa, ſeu ſignificata abſque vllo actu vſuræ, vt patet ex textu, & docet *Suar. de cenſur. diſp. 31. ſect. 5. num. 13.* Item quamuis conſuetudo iſta tollatur per pœnitentiam quoad forum interius, & per ſatisfactionem, vel cautionem idoneam quoad forum exterius, vt dixi *cap. 1.* tamen ſi poſtea reincidat in idem etiam per vnum actum, redit conſuetudo. *Suarez tom. 2. de relig. tract. de iuram. lib. 3. cap. 6. nu. 8.* & redit denominatio vſurarij, & pœnas incurrit. *Rota deciſ. 202. nu. 1. apud Farin. collect. de contract. & delict.* vbi addit procedere etiam per vnum actum occultum, teneťque *Feder. de Sen. conſ. 7. Gemin. in c. quamquam, §. omnes nu. 7. de vſur. in 6.* & eſt cõmunis ſententia, vt *Rota ibi.*

Manifeſtus autem dicitur vſura-

rarius, quando eius exercitium eſt notorium notorietate facti, vt quia publicè habet menſam ad fœnerandum expoſitam, vel ita frequenter fœneratur (etſi priuatim) vt populus de ea re certitudinem habeat. *gloſſ. in d. c.* 1. *de vſur. in 6. verbo, manifeſti. Clarus* §. *vſura, verſ. ſed hic. Menoch. de arbitrar. caſu* 235. *num.* 9. *Maſcard. verbo, vſura, concluſ.* 1425. *nu.* 3. & 4. vel ſi vſuræ exercitium eſſet conſeſſus coram magna populi multitudine, ita vt publicè conſeſſus dici poſsit. *Menoch. nu.* 21. & plures allegat *Maſcard. num.* 11. Sufficit autem, vt res ſit notoria maiori parti ciuitatis, vel oppidi, vel viciniæ, vel paræciæ, iuxta ea quæ dixi *par.* 1. *cap.* 21.

Item manifeſtus dicitur ſi ſit eius exercitium notorium notorietate iuris, vt quia in iudicio eſt de hoc confeſſus, vel condemnatus. *Couarr. lib.* 3. *var. cap.* 3. *nu.* 4 *Clarus verbo, vſura, nu.* 5. *Menoch. caſu* 235. *nu.* 12. *Maſcard. concluſ.* 1425. *nu.* 8. *Barboſ. hic num.* 9. non tamen ſufficeret eum fuiſſe conuictum, ſi nō ſit condemnatus, ſecundum probabiliorem, quam tenent *Abb. conſil.* 2. *lib.* 2. *Federic. de Sen. conſil.* 64. *Couarr. num.* 4. *citat. Menoch. caſu* 233. *nu. vlt. Salzedo ad Diaz c.* 92. *praxis. Maſcard. loco cit. num.* 17. quamuis cōtrarium teneant multi, vt dixi *d. c.* 21. *par.* 1. Neque ſufficit confeſſionem factam eſſe coram Parocho, & duobus teſtibus, ſecundum veriorem, & communem ſententiam. *Bernard. Diaz*, & *Salzedo ibi. Menoch. nu.* 12. *tract.* 14. *nu.* 111. *Turrianus diſp.* 63. *dub.* 4. *num.* 4. *Molina diſput.* 333. quamuis contrarium teneat *Clarus* §. *vſura, loco cit.*

Adde quòd dicitur manifeſtus vſurarius, ſi olim fuit manifeſtus, & pœnitentiam egit, & reſtituit, vel cauit, ſed poſtea reincidit in crimen vſuræ, etiam occultè, vt *Rota deciſ.* 202. *ſupra citat.* cum communi ſententia.

Nota ſecundò, quòd illa ſuſpenſio contra Epiſcopos lata, eſt ab officio, & beneficio; quia eſt abſolutè prolata: ita *Sayrus lib.* 4. *c.* 12. *nu* 48. *Suar. diſp.* 31. *ſect.* 5. *num.* 15. Interdictum autem illud perſonale generale cōtra Vniuerſitates, non ligat particulares de Vniuerſitate, vt debeāt abſtinere à diuinis, niſi cùm Vniuerſitatis culpa fuerit publica effecta. *Suar. diſp.* 37. *ſect.* 2. *nu.* 4. *Filiucc. tract.* 18. *nu.* 128. Interdictum verò illud locale nō obligat illos de tali loco, qui nō fuere culpabiles, vt abſtineant à diuinis, niſi poſtquam fuerit denunciatum nominatim. *Suarez diſp.* 37. *ſect.* 2. *nu.* 5. *Coninch de cenſur. diſp.* 17. *dub.* 5. *in fine*.

Sayr. lib. 5. cap. 12. num. 24. & lib. 5. c. 4. nu. 9. & 10. Vgolin. tract. de interd. tab. 5. c. 17. §. 2.

Nota tertiò, quòd illud interdictum perſonale contra Vniuerſitates intelligitur ſolùm contra Vniuerſitates eccleſiaſticas, non laicas: ita *Io. Andr. hic, & Gemin. §. qui verò, num. 4. Armilla verb. vſura, num. 53. Nauarr. c. 27. nu. 136. Azor tom. 3. lib. 5. de vſura, c. 18. verſ. tertia pœna. Molina diſp. 333 §. capite primo.* Contra *Archid. & Anchar. hic num. 4.*

Nota quartò, quòd hæc Conſtitutio ſecundum multos DD. procedit tam de vſurarijs Chriſtianis, quàm de Iudæis, & alijs Infidelibus, ſi eorum natio ibi nõ ſit admiſſa ex licentia Papæ tacita, vel expreſſa: ita tenet *Ioan. Mon. & Gemin. hic n. 6. Franc. §. & quia. Felin. Decius. Alex. Lauren. de Rodulph. Rolan. & Ricciul. apud Barboſam hic n. 2. Nauarr. c. 27. nu. 186. Sylueſt. verbo vſura, 9. q. 22. Luiſ. Turrian. diſput. 63. dub. 4. num. 5. Alterius tract. de interd. diſp. 12. cap. 2. Bonacc. de cenſur. partic. diſput. 2. q. 4. punct. 1. num. 2. Filiucc. tractat. 14. num. 111.* Contrarium tamen tenent *Barbat. & Soccin. apud Barboſ. hic num. 3. Azor. tom. 3. lib. 5. tract. de vſura, cap. 18. §. tertia pœna;* cum *Roſella, & Franciſc. Aret.* & hanc communem ait *Armilla, verbo, vſura, nu. 53.* & ita fuiſſe declaratum ab Eugenio IV. ait *Tabiena verbo, vſura, 1. quæſt. 5. verſ.* 8. & hanc conſuetudinem receptam ait *Clarus §. vſura, verſ. hæc autem.*

Adde quòd locum dantes vſurario directè ad fœnus exercendum, tenentur ad reſtitutionem vſurarum in ſubſidium, ſeu in defectu vſurariorum. *Sylu. verbo, vſura, 9. q. 22. Tabiena verbo, vſura, 1. quæſt. 1. Luiſ. Turrianus loco cit. nu. 5.* quia cooperantur directè ad vſuras.

CAPVT I.

Vſurpantes bona, vel prouentus Eccleſiarum, vel piorum locorum, vel occupantes, vel impedientes quominus percipiantur ab ijs, ad quos pertinent; & Clerici conſentientes.

1\. EX Trident. *ſeſſ. 22. c. 11. reform.* decretum eſt, vt ſi quis Clericorum, vel Laicorum alicuius Eccleſiæ, vel alicuius beneficij ſæcularis, aut Regularis, vel Montium Pietatis, aliorumue locorum piorũ, iuriſdictiones, bona, cenſus, aut iura, fructus, emolumenta, obuẽtiones, quæ in miniſtrorum, & pauperum neceſſitates conuerti debent, per ſe, vel per alios, vi, aut metu incuſſo, vel per ſuppo-

ſitas

ſitas perſonas Clericorum, aut Laicorum, alioue colore, in proprios vſus conuertere, illoſque vſurpare præſumpſerit, ſeu impedire, ne ab ijs, ad quos iure pertinent percipiātur, is anathemati, id eſt excommunicationi tandiù ſubiaceat, quandiù occupata, ſeu accepta reſtituat integrè Eccleſiæ, ſeu adminiſtratori, ſeu beneficiato, ac deinde à Papa abſolutionē obtinuerit. Quòd ſi prædicta committens Patronus fuerit eiuſdem Eccleſiæ, vltra prædictas pœnas, iurepatronatus eo ipſo priuatus exiſtat. Clericus verò huiuſmodi fraudis, & vſurpationis fabricator, vel cōſentiens, eiſdem pœnis ſubiaceat, & quibuſcūque beneficijs priuatus ſit, & ad quæcunque alia beneficia obtinenda inhabilis efficiatur, & à ſuis ordinibus ſuſpendatur arbitrio Ordinarij. Nō ergo ſunt ipſo iure ſuſpenſi, neque irregulares.

Nota primò, ſine dubio hoc decretum procedere contra ocpantes, vel impedientes perceptionem dictorum bonorum, per vſurpationem propriè dictam, id eſt, non quaſi furtiuè, aut manifeſta rapina, ſed tanquam ex iure ad illa, ſeu quaſi ea bona ad ipsū pertineant, ſcilicet vſurpando, etiam ius, & poteſtatem ea percipiendi, ſeu dominium, vel quaſi dominium, hoc eſt enim propriè vſurpare, vt *gloſſ. in cap. multi,* *2.q.1. Caiet. excomm. c.27. verſ. quarta eſt. Suar. de cenſur. diſp. 21. ſect. 2. nu. 96. Sayr. lib. 3. de cenſur. c. 21. in fin. Filiucc. tract. 16. n. 223. Marius Alter. tom. 1. lib. 5. diſp. 18. §. vſurpant. Tolet. lib. 1. c. 28. in fin. verſ. 3. vt ſit Vgolin. ſuper c. 17. Bulla in Cœna Domini, in princ. nu. 4. & §. 2. n. 2.* Sed etiam ſecundum multos Authores procedere cōtra occupantes ſine vſurpatione, ſed iniuſtè, vt vi, aut clam; dummodò ſciant ea bona eſſe Eccleſiarum, ſeu piorum locorum: ita *Bonacc. de cenſur. partic. diſput. 1. q. 18. punct. 4. n. 3. Azor. tom 1. lib. 7. c. 38. q. 16. Io. Franc. Leon. Theſauri fori Eccleſ. p. 1. c. 15. n. 53. Filiuc. tract. 15. n. 117. tract. 16. nu. 223.* & ita eſſe declaratum à Sacra Congreg. Concilij refert *Azor. Bonacc. & Leon. loco cit.*

Item, quòd procedat contra ipſos Rectores beneficiorū alienantes bona Eccleſię ſine licētia, & forma iuris debita, & alios ea ſic recipientes, docēt *Bonac. trac. de alien. bon. Eccleſ. punct. 5. n. 3. & Io. Fran. Leon. loco. cit.* vbi ait ſic à Sacra Congreg. declaratum. Sed contrarium in hoc tenēt *Filiucc. tract. 44. c. 6. n. 3. in fin.* & *Azor. loco cit.* quia dicunt alienātes, & recipiētes eo caſu habere titulum coloratum, ideo non dici vſurpare, niſi poſt præceptum Iudicis fuerint contumaces.

Item procedit contra iniuſtè impediẽtes perceptionem dictorum bonorum, ſeu fructuum, etiam ſine vſurpatione. *Filiucc. tractat.* 15. *num.* 117. & *Mar. Ant. Genuen. pract. quæſt.* 150. *num.* 3. qui propterea ait in hoc decretum committere, eiuſque pœnas incurrere Beneficiatum, ſeu Prælatum repudiantem Legatum, vel hæreditatem Eccleſiæ eius delatam, ſcilicet ſi ſine cauſa rationabili hoc faciat; præſertim cum hoc decretum loquatur contra præſumentes, id eſt dolo malo ea facientes.

Item quòd procedat contra Prælatum, ſeu Rectorem beneficij deſtruentem bona Eccleſiæ, vt cædentem arbores fructiferas, &c. tenet *Bonac. de alien. punct.* 2. *num.* 7. quia hanc etiam ait eſſe vſurpationem, ſeu occupationem illicitam, & hic prohibitam, vel eſſe impeditionem ne percipiantur ex eorumue fructus ab ijs, ad quos pertinent. Sed contra *Azorius loco citato* ait non contineri in hoc decreto, & pœnis, Beneficiatum cædentem arbores, vt eas vendat, vel ſibi retineat, ſed contineri extraneum vi, aut clam arbores beneficij cædentem, & occupantem: & idem tenet *Filiuccius locis citat.* Item procedit contra vſurpantes bona non ſolum piorum locorum eccleſiaſticorum, id eſt, quæ ſunt fundata cum authoritate Epiſcopi, ſed etiam laicalium, vt Montium Pietatis, &c. vt patet ex Tridentino.

Nota ſecundò, quòd illa pœna priuationis iuriſpatronatus non ligat ante ſententiam declaratoriam pro foro conſcientiæ, cùm ſit priuatio iuris quæſiti, per doctrinam *Io. Andr. cap.* 1. *num.* 10. *de homic. in* 6. *Gomez in reg. de Annali, quæſt.* 52. *Couarr. in c. Alma, par.* 1. *§.* 2. *n.* 9. *Leſſ. lib.* 2. *cap.* 29. *num.* 63. & *cap.* 35. *num.* 147. & in terminis de lege priuante ipſo facto iurepatronatus in pœnam, dixi *ſupra verbo, ſimonia, cap.* 8. *numer.* 2. Vnde neque peccaret qui ſciens patronum occultè incidiſſe in hanc pœnam, procuraret ab eo præſentationem, quia adhuc retinet titulum coloratum, & poſſeſſionem, imò verum titulum vtilem, ſeu quaſi dominium vtile, vt dixi *par.* 1. *cap.* 5. & 6.

Limita autem, vt non ſit illicitum patrono in limine fundationis cum conſenſu Epiſcopi, ſibi reſeruare aliquod ius ſuper fructuum perceptione, vel aliquod ſeruitium, vt *c. præterea, il ſecondo, de iurepatr.* latè *Sanchez in opuſc. lib.* 2. *cap.* 3. *dub.* 52. *à num.* 3.

Item pœna priuationis beneficiorum, de qua hic, eſt latæ ſententiæ, ob illam particulam

pri-

priuatus ſit, quia verbum *ſit* coniungitur participio pręteriti temporis, *priuatus:* vnde priuat ipſo iure: ita *Gemin. in cap.* 1. §. *vlt. de elect. in* 6. *Tiraquellus in l. ſi vnquam, verbo, reuertatur, num.* 184. cum communi. *Sayr. lib.* 1. *de cenſur. cap.* 11. *num.* 9. Tamen nõ ligat ante ſententiam declaratoriam, ſecundùm veriorem, & receptiorem opinionem: vt *Io. Andr. Gomez, & Couarr. loco cit.*

Item pœna inhabilitatis eſt latæ ſententiæ ex hoc decreto per illa verba, *inhabilis efficiatur*, quæ de ſe non videntur requirere factum hominis, vt multi apud *Tiraquell. loco citat. num.* 208. licet ipſe contrarium teneat cum alijs Doctoribus: & ita quod ſit latæ ſententiæ, intelligit *Toletus lib.* 1. *cap.* 41. §. *quarta habetur*.

Hæc pœna ſecundum magis cõmunem ligat in foro conſcientiæ ante declaratoriam, vt dixi *par.* 1. *cap.* 30. quamuis probabiliter contrariam multi teneant, vt *ibi* dixi.

Nota tertiò, quò Clerici conſentientes vſurpationi, hic intelliguntur qui actione poſitiua cõcurrunt, vel negatiua, quando ex officio impedire tenebantur, ſecus ſi ſolum ex charitate, per *gloſ. in c. quanta, verbo, conſentientes, de ſentent. excommun. Nauarr. cap.* 27. *num.* 78. *Auila par.* 2. *cap.* 3. *diſp.* 3. *dub.* 8. *Molina diſputat.* 33. *num.* 52. *tom.* 4. & cõmunem ait *Coninch diſp.* 14. *de cenſur. nu.* 174. & tenet *Layman lib.* 1. *tract.* 5. *par.* 2. *cap.* 5. *num.* 6. quamuis contrarium teneant alij, ſcilicet contineri etiam non impedientes, quando ex charitate ſub peccato mortali tenentur. *Syluest. verbo, excommun.* 6. *num.* 5. *Suarez de cenſur. diſp.* 22. *ſect.* 1. *num.* 56. *Filiucc. tractat.* 15. *num.* 31. & communem dicunt, & tenent *Sayr. lib.* 3. *cap.* 26. *num.* 24. & *Marius Alterius tom.* 1. *lib.* 5. *diſp.* 12. *cap.* 6. *colum.* 11.

11. Ex Bulla in Cœna Domini, *cap.* 17. fertur excommunicatio Papæ reſeruata contra vſurpantes iuriſdictiones, fructus, redditus, vel prouentus ad Papam, & Sedem Apoſtolicam, & quaſcunque eccleſiaſticas perſonas, ratione Eccleſiarũ, Monaſteriorum, & aliorum beneficiorum eccleſiaſticorum pertinentes.

Limitant Doctores hanc cenſuram, vt ſolum procedat contra vſurpantes vſurpatione propriè dicta (id eſt quaſi ex iure ad dictos fructus, ſeu prouentus) non autem contra fures, aut raptores. Eſt communis ſententia interpretum huius capitis. *Caiet. Nauarri, Alterij, Toleti, Duardi, Suarez, Vgolini, Filiuc. Souſa, & Reginal.* quos allegat, & ſe-

quitur *Bonacc. quaeſt.* 18. *ſuper Bulla Cœnæ, punct.* 1. *nu.* 3. & ſequuntur *Quaranta, verbo, bona eccleſ. vſurpantes. Riccius reſolut.* 415. *nu.* 4.

Procedit autem ſecundum veriorem cõtra omnes vſurpantes, ſiue publica, ſiue priuata poteſtate, ſiue Laici ſint, ſiue Eccleſiaſtici, vt *Vgolin. c.* 17. *§.* 1. *in princ. Sayr. lib.* 3. *cap.* 21. *nu.* 4. *Souſa in Bullam Cœnæ, diſput.* 89. *num.* 1. *Filiucc. tract.* 16. *n.* 212. *Duard. lib.* 2. *in Bullam Cœnæ, can.* 17. *q.* 2. *num.* 1. & alij. Eſt contra *Nauarrum cap.* 27. *nu.* 71. *verſic. prima declaratio*, qui putat hic ſolum agi de vſurpãtibus publica laicali poteſtate.

III. Ex Concilio Lateranenſi ſub Leone X. *ſeſſ.* 9. incurrunt ſententiam excõmunicationis Principes temporales; & interdictum terræ, ſeu dominia, ſi vſurpent, aut occupent, aut ſequeſtrent, aut detineant fructus eccleſiarũ: tractat *Marius Alter. diſput.* 18. *lib.* 5. *c.* 2. *in fin. tom.* 1. Sed cenſuræ Concilij Lateranenſis præfati non fuerunt vſu receptæ, niſi quatenus aliunde fuerint innouatæ, vt dixi *verbo, Immunitas, cap.* 4. *num.* 3.

IV. Contra vſurpantes oblationes Deo factas, eiuſue Eccleſijs, vel Miniſtris, ſunt aliæ pœnæ, ſeu cenſuræ latæ ſentẽtiæ, de quibus dixi *verbo, Oblationes, c.* 1.

V. Contra Religioſos decimas vſurpantes ſunt aliæ pœnæ latæ ſententiæ; de quibus dixi *verbo, Decimæ, cap.* 1.

VI. Contra vſurpantes fructus Eccleſiarum vacantium aliæ ſunt pœnæ latæ ſententiæ, de quibus dixi, *verbo, Vacantia*.

VII. Vſurpans, ſeu iniuſtè detinens res Eccleſiæ alicuius, vel perſonę eccleſiaſticæ, etiamſi Laicus ſit, conueniri poteſt coram Iudice eccleſiaſtico ratione illius rei, & ab eccleſiaſtico Iudice poteſt coerceri, ex *c. ſi Clericus Laicum, de foro competen. & ibi Canoniſtæ communiter*, & de magis communi teſtatur *Oſaſch. deciſ. Pedem.* 32. *num.* 6. Quod intelligas, dummodo à reo probabiliter non negetur rem eſſe Eccleſiæ, ſeu Clerici, vt ex eo textu notat *Felinus ibi in princip.* & alij Doctores, quos recenſet *Barboſ. ibi nu.* 2.

CAPVT II.

Vſurpare, vel per contractus acquirere Laici procurantes iuſpatronatus, vel dominium directum in bonis eccleſiaſticis, & eccleſiaſtici huiuſmodi vſurpationi conſentientes.

IN *cap.* 2. *de reb. eccleſ. non alien. in* 6. Prohibetur Prælatis Eccleſiarum (ſcilicet tam vi-

viris, quàm fœminis, vt ibi intelligunt *gloſſa, & Doctores*) ſuas Eccleſias, vel earum iura, vel bona ſubijcere laicis quoad iuſpatronatus, vel dominium directum, perpetuò, vel ad longum tempus, ſine ſui Capituli conſenſu, & Sedis Apoſtolicæ licentia ſpeciali: & in contrarium geſta ſunt nulla, etiam quoad cauſam præſcribendi: & Prælati contrauenientes incurrũt ſuſpenſionem ab officio, & adminiſtratione: & Clerici illius Eccleſiæ, qui ſcientes aliquid cõtra prædictam prohibitionem eſſe præſumptum, denunciare id Superiori neglexerint, incurrunt ſuſpenſionem triennalem à perceptione beneficiorum, quæ in Eccleſia obtinent ſic grauata. Laici vero compellentes Prælatos, vel perſonas eccleſiaſticas ad talia facienda, excommunicationis ſententiam incurrunt nulli reſeruatam. Quòd ſi ex huiuſmodi contractibus cum dicta licentia, & conſenſu initis, ipſi laici aliquid vſurpauerint vltra conceſſa, niſi legitimè moniti ab huiuſmodi vſurpatione deſtiterint, & vſurpata reſtituerint, eo ipſo ſententiam excõmunicationis incurrunt non reſeruatam; & procedi poterit ad ſupponendum eorum terras interdicto eccleſiaſtico.

Amplia, vt ibi dicta de Prælatis procedant etiam contra Epiſcopos, quia ipſi principaliter Prælati dicuntur Eccleſiæ: ita *Suarez de cenſur. diſputat.* 31. *ſect.* 5. *num.* 10. *Filiucc. tract.* 17. *num.* 147. *Alter. tom.* 2. *diſp.* 12. *cap.* 4.

Limita primò, quòd ſuſpenſio illa contra Prælatos eſt ab officio ordinis, & ab adminiſtratione rerum temporalium Eccleſiæ grauatæ, non autem ab alijs beneficijs. *Suarez num.* 9. *Filiuc. ibid. Gemin. & Franc. in dicto cap.* 2.

Limita ſecundò, quòd non denunciantes, vt ſupra, incurrunt, ſi ſciant, & probare poſſint, & ſine ſuo graui damno valeant denunciare. *Suarez ibi nu.* 9. *Marius Alter. ibid.* §. *ad incurrendum*.

Limita tertiò, quòd hæc ſubiectio ad longum tempus dicitur ſi ad decennium, vel vltra, quia *extrau. Ambitioſæ, de rebus eccleſ. non alien.* prohibens locationem vltra triennium, non procedit in mera ſubiectione quo ad iuſpatronatus, vel directum dominium nudum: ita *Suar. diſp.* 23. *ſect.* 4. *num.* 16. *cum gloſſ. Sylu. & Nauarr. Filiucc. tractat.* 14. *num.* 61. *Alter. loco cit.* Adde, quod vſurpans iuſpatronatus, vel dominium directum in Eccleſia libera, vel loco pio, vel eorum fructus, vel bona, & Clerici conſentientes incurrunt in pęnas la-

latas in Tridentino Concilio, & Bulla in Cœna Domini, iuxta dicta *c. præced.*

Item vſurpans iuſpatronatus, & bona, ſeu fructus in Eccleſia, ſeu beneficio vacante, & Clerici conſentientes, incurrunt in pœnas, de quibus dixi *verbo*, *vacantia*, *cap.* 2. Item contra eoſdem patronos vſurpantes fructus Eccleſiarum, ſeu beneficiorum vacantium, aliæ ſunt pœnæ latæ, de quibus dixi *verbo*, *vacantia*, *cap.* 4.

CAPVT III.

Vſurpantes iuriſdictionem Eccleſiarum, vel piorum locorum.

PEr hanc vſurpationem iuriſdictionis incurruntur pœnæ latæ in Trident. Concilio, *c.* 11. *ſeſſ.* 22. & Bulla in Cœna Domini, *cap.* 17. de quibus dixi *ſupra cap.* 1.

Amplia primò, vt incurrat in dictas pœnas vſurpans iuriſdictionem Eccleſiarum, ſeu eccleſiaſticorum locorum, etiam eccleſiaſticam, non ſolùm ſi temporalem, ſecundum communem ſententiam; quia textus generaliter loquitur: ita *Suarez de cenſur. diſp.* 21. *ſect.* 2. *num.* 95. *Duard. ſuper Bulla Cœnæ Domini, lib.* 2. *can.* 17. *q.* 3. *num.* 13. *Souſa ibi, cap.* 18. *diſp.* 86. *num.* 2. *Filiucc. tract.* 16. *n.* 219. quicquid contra teneat *Alterius ſuper ea Bulla diſp.* 18. *c.* 1. *colum.* 1.

Amplia ſecundò, vt procedat ſiue vſurpans ſit eccleſiaſticus, ſiue ſæcularis, vt dixi *ſupra c.* 1. & ita de veriori ſententia teſtatur *Bonacc. ſuper eadem Bulla, q.* 18. *punct.* 3. *num.* 2.

Sed an procedat tam de iuriſdictione ordinaria, quàm delegata, negat abſolutè *Bonacc. diſput.* 1. *de cenſur. partic. q.* 18. *punct.* 2. *num.* 20. Sed contra puto, quando vſurpans intenderet vſurpare iuriſdictionem delegatam priuatiuè; nõ ſolum cumulatiuè, & inſolidum; quia in hoc ſecundo caſu nihil diminueret de iure alterius: cùm enim iuriſdictio delegata competat iure ſpeciali, vt *l.* 1. *ibi DD. ff. de offic. eius*, & ſit radicata, & fundata non in perſona propria delegati, ſed delegantis, vt *Abb.* quem ſequitur *Felin. in c. cauſam matrimonij, num.* 7. *verſ. pro opinione Abbatis, de off. deleg.* & ideo eſt multiplicabilis & communicabilis in ſolidum pro voluntate delegantis; & ita communicari cenſetur in ſolidum quando diuerſis conceditur vt ſingulis, vt *Felin. loco cit. num.* 7. *in fin. cum Bal. Bartolo, & alijs*. Quare infero, quòd ſi ſimplex Sacerdos abſoluat ſacramentaliter alienum

Digitized by Google

ſubditum ſine licentia, ſeu approbatione Ordinarij illius, non incurrit in has cenſuras, quia hæc eſt vſurpatio iuriſdictionis non ordinariæ, ſeu iuris Parochialis, ſed delegatæ, & non priuatiuè, ſed cumulatiuè: de quare dixi *verbo, abſolutio, c.* 2.

Vſurpans iuriſdictionem, ſeu exercens actus illius, quam non habet, punitur *l. Cornelia, de falſis*, pœna arbitraria, vt *l. eos, ff. ad l. Corneliã de falſis, ibi Doctores*, vt dixi *verbo, abſolutio, c.*2.*§. ſecundum dubiũ*; quamuis *Menochius de arbitr. caſu*, 320. *in fine*. ſentiat puniendum de crimine ſtellionatus, & non legis Corneliæ, niſi cum expreſsè aliquod falſum committit, vt ſi ſe ingerat falſis litteris: ita *Menoch. nu.*6. Sed quidquid de his duobus dicamus, ſequitur quòd damnatus per ſententiam definitiuam incurrit pœnam infamiæ & conſequenter eſt irregularis, vt dixi *par.*1.*cap.*33. §. *tertio modo*.

Ordinarij Eccleſiaſtici, ſeu Prælati vſurpantes iuriſdictionem in exemptos, ſeu Sedi Apoſtolicæ immediatè ſubiectos, incurrunt in pœnas, de quibus dixi *verbo, iuriſdictio, cap.*19.

Regulares vſurpantes iuriſdictionem Parochorum incurrunt pœnas, de quibus dixi *verbo, Parochialia*.

Laici vſurpantes iuriſdictionem eccleſiaſticam, ſiue in perſonas, ſiue in cauſas eccleſiaſticas, incurrunt pœnas, de quibus dixi *verbo, Iuriſdictio, c.* 1. *& ſeqq.*

Vſurpantes iuriſdictionem ſupremam Romanæ Eccleſiæ competentem in temporalibus, incurrunt pœnas, de quibus dixi *verbo, Romana Eccleſia*.

CAPVT I.

Vxoricidium.

Vide *verbo, Homicidium, cap.*5.

FINIS SECVNDÆ PARTIS.

LAVS DEO

Digitized by Google

REGESTVM.

a b c d

ABCDEFGHIKLMNOPQRSTVXYZ

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Sſ Tt Vu Xx Yy.

Omnes ſunt Quaterniones, præter b,c, Ternionem, & Yy, Folium cum dimidio.

ROMÆ, Sumptibus Hermanni Scheus. Typis Ludouici Grignani. MDCXL.

SVPERIORVM PERMISSV.

ANT 1316.553

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

XV. D. 27.

M

7084

Digitized by Google

Digitized by Google